

MALÝ STAROČESKÝ SLOVNÍK

DODATEK O STAROČESKÝCH PRAVOPISNÝCH SYSTÉMECH NAPSAL VÁCLAV KRÍSTEK

MALÝ STAROČESKÝ SLOVNÍK

**JAROMÍR BĚLIČ
ADOLF KAMIŠ
KAREL KUČERA**

**STÁTNÍ
PEDAGOGICKÉ
NAKLADATELSTVÍ
PRAHA**

Recenzovali: univ. prof. dr. Arnošt Lamprecht, DrSc, dr. Igor Němec, DrSc.
Schválilo ministerstvo školství ČSR
dne 24. února 1977, č. j. 8 241/77-31
jako příručku ke studiu na filozofických
a pedagogických fakultách.
1. vydání
© Státní pedagogické nakladatelství, 1978

Malý staročeský slovník má sloužit jako pomůcka při četbě staročeských textů především ve vysokoškolských cvičeních k přednáškám z historické mluvnice, z vývoje spisovné češtiny a staré české literatury. Může však samozřejmě být prospěšný i širšímu kruhu zájemců o staročeské literární památky.

Se zřetelem k svému určení slovník neobsahuje všechnu dochovanou slovní zásobu staré češtiny, nýbrž je v zásadě pouze diferenční, tj. zaznamenává jenom ta slova (a jejich významy), která v dnešní češtině neexistují, popř. která sice existují, ale v starých dobách měla význam nebo některé významy odlišné. U takových několika významových slov se ovšem vedle významů odchylných většinou uvádějí i významy shodné s novou češtinou. Z velké části se nezaznamenávají ani slova odlišná od dnešního jazyka pouze svou hláskovou podobou, pokud staročeská podoba příliš neztěžuje porozumění. Konečně je rozsah omezen tím, že slovník je jen výběrový, tj. nezachycuje slovní zásobu staročeské literatury úzce odborné, zejména právních a lékařských knih, rostlinářů, dále různých latinsko-českých vokabulářů apod., nýbrž soustřeďuje se na díla určená v své době širšímu publiku, která ostatně i dnes zčásti budí zájem veřejnosti, jako především básnické skladby, prozaické spisy historické, cestopisné aj. Vzhledem k významu, který měly příslušné památky pro počáteční stadia spisovné češtiny a i později pro její rozvoj, je do slovníku zařazena též diferenční slovní zásoba starých biblických překladů, náboženských spisů a zejména děl nábožensky reformních, která jsou přímo nebo nepřímo spojena s husitským revolučním hnutím a v souvislosti se stavem společnosti dosvědčují vyspělost českého společenského myšlení v dobovém historickém kontextu. Časově je náš slovník omezen na památky od prvních počátků českého písemnictví do konce 15. století.

Jednotlivá slova i eventuální příklady jejich užití nejsou ovšem ve slovníku podávána trasliterací původní grafické podoby, doložené v textech, nýbrž veskrze se užívá ustálené jednotné transkripce, obvyklé dnes namnoze i v nových vydáních staročeských památek. Na pomoc čtenáři, který by se zabýval starými památkami v jejich původním originále nebo ve vydáních netranskribovaných, přinášíme jako dodatek ke slovníku na s. 693 n. stručné

pojedenání o staročeských pravopisných systémech a přehlednou tabulku jednotlivých liter i jejich spřežek s uvedením, které hlásky mohou v staročeských rukopisech označovat. V údobí, ke kterému se náš slovník vztahuje, stará čeština se prudce vyvíjela také po stránce hláskové a tvarové. Aby se jednotlivá slova nemusela vždy uvádět ve všech eventuelních chronologických variantách, často se jako heslo uvádí pouze podoba doložená počátkem 14. století. U řady slov se však uvádějí i podoby vzniklé později, zvláště jsou-li jen ony doloženy v památkách (např. s hláskou *u > i* vedle podob bez přehlásky), a v případech, v kterých je obojí podoba v abecedním řazení daleko od sebe, dává se pro usnadnění práce se slovníkem odkaz od jedné podoby k podobě druhé, kde je příslušné slovo zpracováno. V jiných případech jsou varianty prostě uvedeny vedle sebe v jednom heslovém odstavci. V zásadě uvádíme u jednotlivých slov jenom podobu nebo podoby skutečně doložené a zřídka provádíme rekonstrukci předpokládaných podob výchozích, protože tím by se hledání ve slovníku zbytečně ztěžovalo. Z téhož důvodu někdy zpracováváme doložené dublety jako samostatná hesla, ovšem se vzájemnými odkazy (např. *podščievati a poščívati*); u slov s předponami *s-*, *za vz-* rovněž zachycujeme podoby vyskytující se v památkách a při jejich transkripci zpravidla neetymologizujeme. Často se seskupují do jednoho hesla též slovtvorné dublety stejného významu.

U ohebných slov se uvádějí v záhlaví hesla také nejnutnější údaje tvaroslovné, zejména koncovka genitivu sg. podstatných jmen (většinou se však tyto koncovky neuvádějí u pravidelných substantiv tvrdého sklonění všech rodů) a u sloves koncovky 1. a 2. os. sg. prez.; podle potřeby se v závorce uvádějí ještě tvary jiné, jejichž poznání by v textu mohlo čtenáři působit potíže (např. aorist, imperfektum, přechodníky), a tyto tvary jsou eventuálně uvedeny na příslušných místech v abecedním řazení jako zvláštní heslová slova s odkazem k heslu základnímu. Pokud tyto odkazy následují v abecedě těsně za sebou, často spojujeme pro úsporu místa několik hesel na jednom řádku, neboť tím se přehlednost slovníku podstatně nenarušuje. Soustavný přehled staročeského hláskosloví a tvarosloví, jak bývá v úvodním; oddílu k některým obdobným slovníkům. v našem slovníku nepodáváme, poněvadž takové přehledy pro svou schematicnost při četbě textů nedostačují; poučení tu musí čtenář v případě potřeby hledat v historických mluvniciích.

Za tvaroslovnými údaji u heslových slov následuje příslušnou zkratkou gramatické určení slova (u substantiv se uvádí jen rod, u sloves dokonavost nebo nedokonavost) a dále je novočeský ekvivalent, popř. novočeské ekvivalenty, nebo výklad významu opisem. U slov několikavýznamových, pokud mají významy zčásti shodné s významy dnešními, vychází se podle možnosti od těchto významů shodných. V řadě případů je užití slova nebo jeho význam dokumentován citátem z některé staročeské památky (její jméno se však neuvádí).

Na slovníku pracovali po několik let členové katedry českého a slovenského jazyka na filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze, Jaromír Bělič (vedoucí autorské skupiny), Adolf Kamiš a Karel Kučera. Zmíněné pojednání o staročeských pravopisných systémech napsal Václav Křístek. V počátečních stadiích příprav se na práci podíleli také Ivan Lutterer a tragicky zahynulá Eva Milavcová. Její památce připisujeme tuto knihu.

Slovník vznikl jen z malé části samostatnou excerpací staročeských textů. Byl sestaven hlavně spojením ovšem kritickým dílčích slovníčků k dosavadním vydáním jednotlivých památek, dále soustavným využitím vědeckého *Slovníku staročeského* Jana Gebauera, bohužel zpracovaného jenom po heslo *netbalivost* (2. vyd. Praha 1970), a dosud vyšlé nebo v rukopise, popř. v konceptu připravené části nového *Staročeského slovníku* (písmena N, O, P), zpracovávaného v oddělení pro dějiny českého jazyka Ústavu pro jazyk český Československé akademie věd a vycházejícího v sešitech od f. 1968 (počínajíc písmenem N). Bohatě se využilo také rozsáhlého lexikálního materiálu obsaženého v podobě dokladů v Gebauerově *Historické mluvnici jazyka českého*, zejména v obou svazcích třetího dílu (III/1. *Skloňování*, 2. vyd. Praha 1960, III/2. *Časování*, 2. vyd. Praha 1958), a snadno dostupného použitím obširných rejstříků ke každému svazku. Neocenitelnou pomocí byla pro autorský kolektiv možnost využít lexikálního materiálu vyexcerpovaného pro zmíněný nový úplný *Staročeský slovník*, neboť bez ní by tato příručka v daném rozsahu vůbec nemohla vzniknout.

Navazovali jsme samozřejmě také na *Slovníček staré češtiny* Františka Šimka (Praha 1947); náš slovník je však proti slovníku Šimkovu značně rozsáhlejší, obsahuje celkem 18 572 samostatných hesel (bez hesel odkazových), kdežto Šimkův slovník má jen něco přes 10 900 hesel. Přitom většina hesel je v našem slovníku zpracována zevrubněji než u Šimka a spojováním slovotvorných dublet stejného významu i jinými způsoby hnízdování se v jednom heslovém odstavci mnohde skrývají dva nebo i více samostatných výrazů. Na druhé straně leckteré slovo, které Šimek uvádí, v našem slovníku není obsaženo, protože se v zahrnutých památkách do konce 15. století nevyskytá nebo není z tohoto údobí doloženo vůbec, popř. jeho význam je shodný s novočeským apod. I náš slovník ovšem trpí různými nedůslednostmi, drobnými nevyrovnanostmi a jinými nedostatky; ani při uvedených omezeních nemůžeme také zajistit jeho relativní úplnost. K odstranění řady nedostatků ovšem velmi přispěli už před odevzdáním rukopisu do tisku oba nakladatelští recenzenti, prof. dr. Arnošt Lamprecht z brněnské univerzity a zejména dr. Igor Němec, vedoucí oddělení pro dějiny českého jazyka v ÚJČ ČSAV. K některým z jejich četných připomínek, zejména pokud se týkaly jenom formálního uspořádání, nebylo však bohužel možno z technických důvodů přihlídnout. Dokonalý staročeský diferenční slovník pro praktickou potřebu bude možno sestavit, až bude hotov vědecký slovník úplný; ten je pro českou historickou jazykovědu už dávno naléhavě potřebný. Protože však na dokončení *Staročeského slovníku* v Ústavu pro jazyk český bude nezbytně nutné čekat ještě řadu let, může za dané situace náš slovník i při své nedokonalosti jako pomůcka vykonat dobré služby, jak je ostatně vykonal i slovníček Šimkův.

J. B.

SEZNAM ZKRATEK

absol. = *absolutivní*

adj. = *adjektivum, přídavné jméno*

adv. = *adverbium, příslovce*

aj. = *a jiné*

akuz. = *akuzativ, čtvrtý pád*

anal. = *analogií, analogicky*

aor. = *aorist*

arch. = *archaicky, zastarale*

asigm. = *asigmatický*

ap, apod. = *a podobně*

atd. = *a tak dále*

atp. = *a tak podobně*

bibl. = *v biblických textech*

círk. = *církevní*

část. = *částice*

čin. = *činné (příčestí)*

čísl. = *číslovka*

čtyřslab. = *původně čtyřslabičné*

dat. = *dativ, třetí pád*

demin. = *deminutivum, zdrobnělina*

dok. = *dokonavé*

du. = *duál, dvojné číslo*

dvojslab. = *původně dvojslabičné*

ev. = *eventuálně*

expr. = *expresivní*

f. = *femininum, ženský rod*

fut. = *futurum, budoucí čas*

gen. = *genitiv, druhý pád*

hanl. = *hanlivý, hanlivě*

hod. = *hodina*
hromad. = *hromadné, kolektivum*
hypokor. = *hypokoristické, mazlivé*
imper. = *imperativ, rozkazovací způsob*
impf. = *imperfektum*
interj. = *interjekce, citoslovce*
jednoslab. = *původně jednoslabičné*
jm. = *jméno, jmenný (tvar)*
kond. = *kondicionál, podmiňovací způsob*
kompar. = *komparativ, 2. stupeň adjektiv a adverbii*
křest. = *křestní*
kt. = *který, kteří*
lat. = *latina, latinsky*
lok. = *lokál, šestý pád*
m. = *maskulinum, mužský rod*
min. = *minulý (čas, tvar)*
n. = *neutrum, střední rod*
nábož. = *náboženský*
např. = *například*
nás. = *násobené (sloveso)*
nč. = *новоčeský*
ned. = *nedokonavé*
něj. = *nějaký*
něm. = *němčina, německy*
neos. = *neosobní, neosobně*
neskl. = *nesklonné*
neživ. = *neživotné*
nom. = *nominativ, první pád*
obyč. = *obyčejně*
odpol. = *odpoledne*
os. = *osoba*
pětislab. = *původně pětislabičné*
pl. = *plurál, množné číslo*
pomn. = *pomnožné*
popř. = *popřípadě*
poses. = *posesivní, přivlastňovací*
posměš. = *posměšně*
pozd. = *později*
préz. = *prézens, přítomný čas*
předl. = *předložka, předložkový*
přech. = *přechodník*
předp. = *předpona*
příč. = *příčestí*
příp. = *přípona*
přít. = *přítomný*
pův. = *původně, původní*
řec. = *řecky*
sedmislab. = *původně sedmislabičné*
sg. = *singulár, jednotné číslo*
slož. = *tvar složeného skloňování*
spoj. = *spojka*
srov. = *srovnej*
stč. = *staročeský, staročesky*
subst. = *substantivum, podstatné jméno*

superl. = *superlativ, 3. stupeň adjektiv a adverbii*

synon. = *synonymum, slovo stejného významu*

šestislab. = *původně šestislabičné*

t. = *tam*

táz. = *tázací*

tj. = *to je*

trojslab... = *trojslabičné*

trp. = *trpný rod, trpné přičestí*

tzv. = *tak zvaný*

urč. = *určitý, určení*

v. = *viz*

verb. = *verbální, slovesný*

vok. = *vokativ, pátý pád*

výsl. = *výslovnost*

význ. = *význam*

řidč. = *řidčeji*

vztaž. = *vztažné*

zájm. = *zájmeno*

zápor. = *záporné*

zejm. = *zejména*

zesíl. = *zesílené, zesíleně*

zpodst. = *zpodstatnělé (adjektivum aj.)*

zpr. = *zpravidla*

zř. zříd. = *zřídka*

zvl. = *zvlášť, zvláštní*

žert. = *žertovné*

živ. = *životný rod, životné*

SLOVNÍK

#A

a spoj. *a, i; ale, avšak; a to; a tak, a proto; ač, ačkoli*; (u přechodníků): *dievka odpovědě směle a řkúc odpovéděla řkouc; a brž(e) v. abrž(e)*

á interj. *á, ach, o*

Abastia f. *Habeš*

abrajamín, abrajanim m. *bráhman*

abrž(e) spoj. *ale spíš, ba (dokonce)*: *měně široké údolí, abrž miesty velmi úzké*

aby spoj. *aby, že by (těž abys, že bys)*: *ne proto, aby jemu bylo potřebie*

ač (zříd. **ače**), **ač-ti, ače**; spoj. *jestliže, -li; leč; ačkoli, třebas, i když*: *velblúdi, ač vysoci, alež jsú lění jich skoci; ač bych. jestliže bych, kdybych.; ač i třeba, třeba i; ač si třeba, třebas; ač jedva aspoň; jestliže jen*

adamant m. *drahokam, diamant; magnet*

Adla, Adleita, Adléta, Adlička f. křest. jm. z něm. *Adelheid*

Adlík, Adloch, Adlold, Adlot m. křest. jm. z *Adolphus*

agrest m. *víno z nezralých hroznů* (užívalo se ho jako léku)

ahá interj. *aha, oho*: *ahá, páni, ješto nedbáte chudiny!*

ahned adv. *ihned*

ach interj. *ach, běda*: *ach by kéž*

achský adj. (z Áchy Cáchy) *cášský*; v svatovítském zlomku stč. Alexandreidy je omylem achské země místo inašské, tj. argivského krále Inacha

aj interj. *aj; aj toť, aj zři, aj viz ejhle*

ajsa v. *asa*

aksamit, eksamit, ekzamit m. *aksamit, samet*

akvilo n. *severní vítr*

alafanc, halafanc, -ě m. *úplatek*

alambik, alembik n. *křivule*

alci- v. *arci-*

ale (zř. též **ali**) spoj. *ale, avšak*; zesíl. *alebrž(e), alevšak*; ale že, alež *jenže*; adv. *tedy, aspoň*; interj. s významem podivu, překvapení ap.

ale-as, ale-as-a spoj. *ale aspoň, tedy aspoň*

alef m. *abeceda* (podle názvu prvního písmene v hebrejské abecedě; řec. alfa)

Alexandrie (čtyřslab.), -ie f. *Alexandrie*

Alexí, -ie m. *Alexius*

ali; alkéř v. *ale*; *arkéř*

almara, -y, almaře, -ě f. *schránka, skříňka, pouzdro*

almia v. *lamia*

almužna f. *almužna; nadace, ze které se udělovaly almužny*; tělesná almužna nadace v nemovitostech

almužník m. *kdo prosí o almužnu; kdo dává almužny; kdo spravuje almužní nadaci*

aloe, aloes n. *aloe*: dřevie, jež slova aloes

alún m. *kamenec*

amantysk m. *ametyst*

Ambrozí, -ie m. *Ambrož*

an (ana, ano, pl. ani, any, ana) spojovací výraz *a on, ale on*; zájm. *který, jenž*; často absolutivně, zvl. v podobě *ano*, a to jako spoj. *a, avšak, vždyť, neboť, zatímco, když, že, nebo* adv. *jak, kterak*; *aně, anot'*; *ano-brž* v. t.

ana, anna interj. *ach*

antikříst; ancipřěst v. *antikrist; arcipřěst*

ande spoj. a adv. *a tam, ale tam; kde, kdežto; jak, kterak; neboť, když; poněvadž, že*

anděl, anjel, -a m. *anděl*; demin. *andělík, anjelík andělíček*

aneb(o) - aneb(o), anebo - neb spoj. *bud' - anebo, bud' - bud'*

ani, aniž spoj. a část. *ani*; v stč. často při slovese kladném: bez vůle boží aniž vrabec padne na zemi; kdež ani kázanie bývá, ani nešpora; s tím ani pokrmu beřte; ani *a oni* v. *an*

anjel; anna; ano v. *anděl; ana; an*

anobrž spoj. *ba dokonce*: *anobrž* to za nevinné má nebo za cnost

anot', aně, v. *an*

antikrist, ancikříst m. *Antikrist, d'ábel; zločinec*

antikriststvie, -ie n. *uctívání Antikrista, rouhání*

Antoní, -ie, **Antoniš,** -ě m. *Antonín*

aparát m. *příprava, zařízení; náradí; ústroj*

apatečník, apotečník, -a, apatekář, apotekář, -ě m. *lékárník; mastičkář*

apatečný, apotečný adj. *lékárnický*

apateka, apatéka, apoteka f. *lékárna; lék*

apatekářový, apotekářový adj. *lékárnický; lékárníkův*

apostata, apostota, -y m. *odpadlík od víry*

apostol, apoštol, japostol, japoštol m. *apoštol*

apostolnicě, apoštolnicě, -ě f. *apoštolka*

Araběnin, Raběnin -a (nom. pl. Araběné) m. *Arab*

Arabie, -ie (trojslab.) f. *Arábie*

arcipřěst, arcipřěst, alcipřěst, alcipříst, ancipřěst m. *archipresbyter (biskupův pomocník), arcikněž*

Arestotileš, Aristoteleš, Aristotileš, Aristotiloš, gen. -le, -leše m. *Aristoteles*

arimanitán m. *arián*

ariomanitský adj. *ariánský*

arkéř, alkéř, -ě m. *arkýř*

armelínový adj. *hermelínový*

Armenín m. *Armén*

aromatický adj. *aromatický, vonný*

artikul, -ě m. *článek, odstavec*

asa, asi, as, ajsa, asaponě, asponě, aspoň, asi-a adv. *aspoň*; ale *asa ale aspoň, tedy aspoň*

Asěnin, Asienín v. *Ažěnin*

aspalt m. *asfalt (přírodní)*
aspidový adj. *zmijí, hadí*
aspis, -pida m. *zmije*
asponě, aspoň v. *asa*
ati, sě spoj. *at', aby; at'-bych abych*
auve, anvech, ave, avech interj. *ouvej, ach, běda*
avšak, avšakě, avšako, avšakož, avšakože, avšakž, avšakže spoj. *ale, přece, a přece*
azda, spoj. a adv. *zda, zdali, jestliže; aspoň, snad*
až, aže, ažě spoj. *až; a; že; že až, takže až; až když, když; ne - až a již, (a) hned: nezapěje kokot, až mé zapříš třikrát než zapěje, třikrát mě zapřeš*
Ažénín Ažienín Asénín Asienín Azénín Azienín nom. pl. *Ažené m. Asiat*
Ažie, -ie (dvojslab.) f. *Asie*

#B

ba adv. a spoj. *ba, zajisté, ba dokonce; tedy, tak tedy*
bába, baba f. *bába, babička; stařena; porodní bába; bába zemlová zemlovka*
baběnie, -ie n. *pomoc při rození dětí, práce porodní báby*
babí adj. *babský*
babicě, -ě, babina f. *porodní bába*
babinec, -ncě m. *zženštilec, zbabělec, baba*
babinský adj. *babský, zženštilý*
babinstvo n. *stařecký věk u žen; babictví, porodnictví*
babiti, -b' u, -bíš ned. *pomáhat při porodu*
babka f. *babička*
báchora f. *povídačka, smyšlenka*
bachoř, -ě m. *tlusté střevo*
bakalář, -ě m. *člověk s nejnižším stupněm univerzitní hodnosti*
báně, -ě f. *baňatá nádoba, džbán; baň*
bánie¹, -ie n. *bázeň, obava*
bánie², -ie n. *bájění, smyšlenky*
banka f. *lavice; lávka*
baňka f. *políček, štulec*
barba v. *barva*
bardún m. *hudební nástroj; silnější struna*
barevník m. *barvíř*
barchan parchan m. *barchet*
barva, barba f. *barva; záminka, lest, zastírání; výklad; stranictví; v jeho barvě chodí je v jeho službách (něj. šlechtice n. krále)*
barvieř, -ě m. *barvíř; holič, lazebník, ranhojič*
básn (jednoslab.), **básň, básen báseň**, -sni, -sně f. *vymyšlené, nepravdivé povídání, smyšlenka, báchorka; bajka*
básncě (dvojslab.), **básnicě, -ě** f. *smyšlené vypravování, povídačka; bajka*
básnička f. *povídačka; povídka, pověst*
básník m. *kdo vymýšlí nepravdivé povídačky, tvůrce „básní“*
básnivý adj. *vymyšlený, vybájený*
bát'a, -ě (vok. bát'o) m. *důvěrné oslovení bratra i jiných osob, zvl. příbuzných*
báti, baju, -ješ ned. *vyprávět povídačky; vymýšlet si, bájit. oni básně bají; bajíce sobě lži*
báti sě, boju sě, -jíš sě ned. *bát se, mít strach; báti sě za koho mít starost o někoho*
batík, batěk, -ěka, batíček, -čka (demin. z bát'a) m. *bratříček; miláček*
batoh m. *řemen dūtek, dūtky, pramen biče*
batožný adj. *od „batohu“, dūtek: rána batožná*
bavlnný adj. *bavlněný*
bázen bázeň v. *bázn bázn*
baziliškus, -ška m. *bazilišek, pohádkový ještěr se zlýma očima*

bázlivý adj. *bázlivý*; bázlivý slib učiněný z bázně, ze strachu
bázn (jednoslab.), **bázn**, **bázen** **bázeň**, -zni f. *bázeň, strach*; bázn za sbožie strach, starost o majetek
bázniti, -žňu, -zniš ned. *vzdávat se naděje, zoufat si*
báznivost, -i f. *bázlivost, ustrašenost, zoufalost*
báznivý adj. *bázlivý, ustrašený; plachý, ostýchavý; zbabělý; působící bázeň; bohobojný*
bděníe, -ie n. *bdění, stav bdělosti; dozor; vigilie, noční (jitřní) pobožnost*
bdiěti, bz' u, bdiš ned. *bdít; být bdělý, ostražitý*; bdieti k čemu dbát na co, hledět čeho, uctívat co
bdivě adv. *bděle, pečlivě*
bebtati, -bcu, -bceš ned. *breptat, koktat; reptat*
bebtavý adj. *breptavý, koktavý*
beččicě, -ě f. (demin. z bečka) *soudek*
bečvář, -ě m. *výrobce sudů, bečvář, bednář*
běda f. *běda*; interj. *vyjadřuje žal, bolest, zoufalství, hrůzu ap.*; Běda mě synáčka mého! Ach běda jest skutka mého! Každý (volá): hoře, běda! (v. též *bieda*)
bedliti sě, -dl' u sě, -dlíš sě ned. *být ostražitý, bdělý, mít starost*
bedliviti, -v' u, -víš ned. *bdít, dávat pozor*
bedlivný, bedlivý adj. *bdělý, pozorný*
bedra, -y f., **bedro**, -a n. *stehno*; (též pomn.) *bedro, pánevní část těla, boky; ledví; slabiny; lůno*: kteří jsme z tvých bedr pošli; bedry, bedr pl. f. *nohavice, kalhoty; část brnění chránící nohy*
bedrní (dvojslab.) adj. *bederní; stehenní*: klúb bedrní
bědstvie, -ie n. *bída, utrpení*
beghard, begart, bekhart, pikhart m. *náboženský horlivec; stoupenec nábožensky opravného lidového hnutí; bludař, kacír; nekatolík*
begyně v. *bekyně*
běh m. *běh, průběh, postup; řád; soudní proces*; obecným během obvykle, zpravidla; vedlé obecného běhu podle pravidelného pořádku, jako obvykle; ženský běh menstruace; *útěk*: na běh se dáti, odati
běhač, -ě m. *běžec*
běháníe, -ie n. *pobíhání; útěk; průjem. běhavka*
běhař, -ě m. *běžec; honec; posel*
běhati, -aju, -áš ned. *běhat; utíkat před* čím. před ním běhal přeč l'ud; *vyhýbat se čemu, varovat se* čeho: této chvály nebéhajmy
běhlost, -i f. *nestálost, tékavost; zběhlost, obratnost*
běhlý adj. *běžný, obvyklý, užívaný; zběhlý, zkušený; potulný, poběhlý; vilný*
běhohvězda f. *planeta*
běhující adj. *rychlý; proměnlivý*
běhudlný (trojslab.) adj. *nestálý, tékavý; běhavý, toulavý*; běhudlná ženka touláčka, poběhlice
běhún m. *běžec; poběhlík, uprchlík; tulák*
běhunný adj. *běhavý, pobíhající*
běhutý adj. *rychlý*; běhutý běhoun (opak mimochodníka)
běch, bě v. *býti*
bekáníe, -ie n. *bekání, bečení*
bekavý adj. *bekavý, bečivý*
bekhart v. *beghard*
bekyně, begyně, -ě f. *zbožná dívka nebo vdova bydlící spolu s jinými ve zvl. domě, ale nejsoucí v řeholi; členka středověké náboženské společnosti beghardů; kacírka; nekatolička*
běl, -a, -u m. i -i f. *bílá mouka*
bělec, -lcě m. *bledý, bílý člověk*
bélenec, -ncě, **bělita** m. **bélkyně**, -ě f. *ctitel, ctitelka pohanské modly Béla (Baala), Bělív modloslužebník*
belhota f. *belhavost, kulhavost*
bělizna f. *bílá kožešina*

běliznový adj. z „*bělizny*“, *bílé kožešiny*: běliznový kožich
bělka f. *bledá, bílá žena*
bělný adj. *bílý, z bílé látky*: šlojier bělný; z „*běli*“ (v. t.): múka bělná; dva bochence bělná
bělokožec, -žč m. *jirchář*
bělota f. *bělost*
bělovatý adj. *bělaný, zbarvený do běla*
bělpuch m. *pergamen*
bělúci, bělítký adj. *běloučký, čistě bílý, běloskvoucí*: mléko bělúcie; bělítké rúcho
beranec, -ncě m. *beránek, mladý beran*
berancový adj. *beránčí*: z koží berancových
beranový adj. *beraní, ovčí*
bercě, beřcě, -ě m. *kdo bere*; cuzicho sbožie bercě zloděj
berčí, -icho m. *výběrčí daní*
berka m. *kdo bere bezprávně; vyděrač; lupič*
berla, brla f. *suchá větev, metla; odznak duchovní (biskupské nebo opatské) moci, berla*
berně, -ě f. *daň povolovaná králi v zájmu země; dávka, poplatek vůbec*
beryl, byryl m. *beryl (drahokam)*
beřiech, beřieše v. bráti
běs, bís m. *zlý duch, démon, ďábel*; vhněti se v běsy zoufat si
besěda, besada f. *popovídání, posezení s popovídáním; místo k takovému posezení*
besědní adj. *zábavný; poučný*: besědnie řeči
beserměné pl. m. *mohamedáni; Turci*
běsník, běsovník m. **běsnice, běsyni**, -ě f. *člověk (muž, žena) posedlý běsem. zlým duchem*
běsový adj. *běsovský*
běsyni v. běsník
Betlém m. *město v Izraeli; Betlémská kaple v Praze*
bez, bza, bzu m. *bez černý (rostlina)*
bez předl. *bez*: tepruv byl bych tu bez péče bezpečný; to se vše bez diva děje rádně, přirozeně; umřel bez časa předčasně; bez stánie bez odkladu; bez pomeškánie neprodleně; bez čísla nesčíslně mnoho; v ten čas bez města budieše bylo by bývalo veta po městě; jest již bez něho je mrtev; bezděky v. t.
bezbydlé, -ě n. *bezdomoví, vyhnanství, špatné bydlo*
bezčestie, -ie n. *bezcestití, neschůdné místo*
bezčestný adj. *bezcestný, neschůdný, pustý*; púšť bezčestná
bezčíslný (trojslab.) adj. *nesčíslný, nesčetný*
bezčísly adj. *jsoucí bez čísla, nevyčíslitelný, nevyložitelný*
bezd v. pezd
bezděč, bezděčnost, -i f., **bezděčie, bezděčenstvie, bezděčstvie**, -ie n. *nedobrovolnost, nucení*: pod bezděčím, pod bezděčím. pod bezděčenstvím nedobrovolně, pod nátlakem
bezděčiti, -ču, -číš (koho) ned. *nutit, činit nátlak na koho*
bezděčný adj. *nedobrovolný, vynucený, konaný proti vůli; nežádoucí*
bezdědičstvie, -ie n. *bezdětnost*
bezděky, bez dieky adv. *proti vůli, nedobrovolně, z donucení*
bezden, bezedna (anal. též *bezdena*) m. *propast, bezedná hlubina*
bezdětek, -tka m. **bezdětkyni**, -ě f. *člověk (muž, žena) bezdětný, neplodný*
bezdětinstvie, -ie, **bezdětinstvo, bezdětstvie, bezdětkynstvie**, -ie n. *bezdětnost, neplodnost (ženy)*
bezduchý, bezdušný adj. *nemající (dobrého) ducha, zlý, nedobrý; nesvědomitý*
bezdušec, -ščě m. *člověk bez (dobrého) ducha, zlý, nedobrý*
bezdušnost, -i f. *hrubost, krutost*
bezdušstvo n. *špatnost, hanebnost, nepravost*
bezední, bezednivý, bezedný adj. *bezedný, velmi hluboký*
bezednie, -ie n. *bezedná propast*
bezhrdlé, -ě n. *násilné usmrcení, zabití*
bezmála, bezmála, bezmále adv. *bezmála, málem. skoro, téměř, divže ne*

bezmátčalý adj. *kdo ztratil matku*: včely bezmátčalé
bezierný adj. *bezměrný, nezměrný, nesmírný*
bezmilostie, -ie n. *nemilost, nepřízeň*
bezmozhý, bezmozký adj. *jsoucí bez mozku, bez rozumu; hloupý*
beznuzně adv. *bez nutné potřeby, nikoli nezbytně*
bezpeč adv. *bez péče, bez starosti*; býti bezpeč být bezpečný, bez nebezpečí, bezstarostný
bezpečenstvie, -ie, **bezpečenstvo, bezpečstvie**, -ie, **bezpečstvo** n. bezstarostnost; bezpečnost, ochrana
bezpečiti, -ču, -číš ned. *činit bezpečným. zabezpečovat; ubezpečovat, ujišňovat*
bezpenězie -ie n. *nedostatek peněz; nemajetnost*
bezpokojie, -ie n. *nepokoj, neklid, boj*
bezprávčě, -ě, **bezprávník** m. *kdo porušuje právo, kdo páchá bezprávi*
bezpřemnost, bezpřiemnost, -i f. *náramnost, přílišnost, nezměrnost*
bezpřemný, bezpřiemný, bezpřiemý adj. *náramný, přílišný; nesnesitelný, protivný, vzpurný*
bezpřietrzný adj. *nepřetržitý, souvislý, trvalý*
bezsmyslný (trojslab.) adj. *nerozumný, bláznivý*
bezumnost, -i f. *nerozumnost, hloupost, bláznovství*
bezumý adj. *nerozumný, hloupý; bláznovský, šílený*
bezvěrie, -ie n. *nevíra (v boha), bezbožnost*
bezvodie, -ie n. *nedostatek vody, sucho; místo bez vody*
bezvorný adj. *mimovolný, bezděčný, neúmyslný*
bezzvláštnost, -i f. *bezzvýjimečnost*; v bezzvláštnosti bez výjimky
bežživotie, -ie n. *bežživotí, smrt, záhuba*; byl na bežživotie dán byl usmrčen
běžžeti, -žu, -žíš (příč. činné běžal, běžěli) ned. *běžět, utíkat*; běžžeti po kom za kým; běžžeti o koho, co jde, běžžeti; *vést si; uskutečňovat se*; rovně běžžeti mít rovnou platnost, stejný význam; okolo běžžeti s čím zabývat se, obírat se čím; běžželi po nich byli pronásledováni
běžžnost, -i f. *nestálost, vrtkavost, těkavost*
běžžný adj. *běžžný, obyčejný, obvyklý; vездější, pomíjející; povrchní*; běžžná ženka poběhlice
běžžstvie, -ie n. *vyhnanství, exil*
bibli, biblé, -ě, **biblijě**, -ě f. *bible*
biček, -čka, -čku m. *bičik*
bičový, bičevý adj. k bič; rána bičová bičem
bieda f. *bída, strast; nářek, bědování*; po biedě, pobiedě bohužel, naneštěstí (v. též běda)
biednicě, -ě f. *ubožačka; nevěstka*
biednost, -i f. *bída, utrpení*
biech, bieše; bies v. býti; běs
bikě, -ě m. *bike, bojovník, vrah*
bíjžeti, -ěju, -ieš ned. nás. k bítí *opětovně, občas bít*
biřem, -řma, -řmu m. *biřmování*
biřic, -ě m. *úřední sluha, herold, hlasatel, vyhlašovač; pochop, dráb*
bís v. běs
biser m. *perla*
biskupí, biskupový adj. biskupský
biskupiti, -p' u, -piš ned. *být biskupem. zastávat úřad biskupa*; biskupiti se (ke komu) *patřit k někomu jako jeho biskup*
biskupstvie, -ie, **biskupstvo** n. *biskupství, biskupský úřad; diecéze*; (Mlada) doby biskupstva na Praze dosáhla zřízení pražského biskupství
bít m. (obyč. v pl. bítý) *podíl, částka*
bitel -ě m. *kdo bije, bijce*
bíti, b' ú, bieš (imper. bí) ned. *bít, tlouci*; dobytky bítí porážet (na jatkách); bítí na koho napadat koho
bitie -ie n. *bití, výprask; boj, bitva*
bitovati, -uju, uješ ned. *rozdělovat (kořist)*; - bitovati se oč *dělit se (o kořist)*
bitunk, bituňk m. *kořist, dělení kořisti*
bitva f. *souboj (zvl. soudní); bitka, bitva*

bivčě, -ě m. *bike; vrah*
bláha f. *blaženost*
blahánie, -ie n. *blahořečení, blahoslavení*
blahati, -aju, -áš ned. *chválit, blahořečit, velebit*
blahoslavěnie, blahoslavenstvie, blahoslavie, -ie n. *blahořečení, velebení*
blahoslavnost -i f. *blaženost, vrcholné štěstí*
blachnúti, -nu, -neš dok. *štěknout, hafnout*
blána f. *kůže, kožešina*; pl. *blány kožešinový oděv, krzno* (v. t.) *kožich*
blánicě, -ě f. *kůže, kožešina*
blátce, -ě n. demin. z bláto
blatina f. *bahnitá krajina, blata, bažina, močál*
blatný adj. *vzniklý z bláta, podobný blátu; blátivý, bahnitý*
blaze, -ě n. *blaho*
blázn (jednoslab.), **blázen**, -zna m. *blázen; bláhovec, pošetilec*
bláznicě, -ě f. *bláznivá, pošetilá žena*
blázniti (sě), -žňu, -zníš (sě) ned. *bláznit; počínat si nerozumně, bláznivě, pošetile; žertovat, šaškovat*
bláznomluvěnie, -ie n. *bláznivé, pošetilé mluvení*
bláznost, -i f., **bláznstvie**, -ie (trojslab.) n. *bláznovství, pošetilst*
bláznovánie, -ie n. *pošetilosti, bláznivé kousky, bláznovství*
bláznový adj. *bláznivý, pošetilý*
blažěnie, -ie n. *blaženství, blaho*
blažiti, -žu, -žíš ned. *blahoslavít, velebit; nacházet blaho, požitek* (v něčem); -blažiti *sě oblažovat se*
blažnost, -i f. *blaženost, stav blaženství*
blažný adj. *oblažující, blaživý*
blažovati, blažěvati, -uju, -uješ ned. *oblažovat, činit blaženým*
bleděti, -ěju, -ieš ned. *blednout*
bleknúti, -nu, -neš (aor. *blek, bleče*) dok. *zabečēt, bleknout, zablekotat*
blekot m. *bečění, blekotání; žvanění; člověk, který blekotá, tlachal, žvanil*
blekotník m. *kdo blekotá, tlachal, žvanil*
blekotnost, -i f. *tlachavost, žvanivost*
blekotný adj. *tlachaný, žvanivý*
blektánie, -ie n. *tlachání, žvanění*
blektati, -kcu, -kceš ned. *blekotat; štěkat; tlachat, žvanit*
blén m. *blín. jedovatá bylina*
blentovati, blencovati, blenzovati, -uju, -uješ ned. *tlachat, žvanit; breptat*
blesk, blska, -u (jednoslab.), *bleska*, -u m. *lesk, světlo; blesk*
blesket v. *bleskot*
blesknost, -i f. *zář, lesk, třpyt*
blesknúti, -nu, -neš dok. *bouchnout, plesknout; nohami bleště pražtil nohama* (o zem)
blesknúti sě, -nu, -neš sě ned. i dok. *lesknout, třpytit se; zalesknout, zatřpytit se*
bleskot, -a, -u, **bleskět, bleskt**, -keta, -kta m. *lesk, třpyt; nádhera; blesk* (v. též *blskot*)
blésti, *bladu, bledeš ned. *tlachat, žvanit, bleptat*
blecha (jednoslab.) (gen. pl. *blech*) f. *blecha*
blída f. *válečný stroj k metání kamenů proti obléhaným místům*
blikati, -aju, -áš ned. *mrkat, mžourat; mít vadný zrak, špatně vidět; oči blíkáta neb tekú jsou nemocné*
blikavý adj. *mající vadný zrak, poloslepý*
bliz, obliz, oblizu, obtíž adv. a předl. s gen. *blízko, poblíž, nedaleko*: *bliz sebe stáchu; bliz k roku téměř, asi, přibližně rok*
blížě, -ě f. *blízkost*
blíženstvie, -ie n. *blíženectví, poměr bližních*
blíží jm. kompar. adj. *blízký; bližší*
blížně, -ěte n., **blížnec**, -ženeš m. **blížnenec, blížněnec**, -ncě m. *dvojče, blížnec*

bližní, bližní, bližný adj. *blízky*; zpodst. m. *příbuzný, bližní*; bližné přirození blízcí příbuzní; najbližní nejbližší

bližnost, -i f. *blízkost, blízká souvislost; příbuzenství*

blesket (jednoslab.), **bleskta** m. *lesk, třpyt, bleskot* (v. též bleskot)

blšcavý (dvojslab.) adj. *blýskavý, třpytivý*

blščenje (dvojslab.), -ie n. *lesk, nádhera*

blščeti se (dvojslab.), -ču, -číš se ned. *blyštět se, lesknout se, třpytit se, zářit*

blščivý (dvojslab.) adj. *blyštivý, zářivý*

blučeti, -ču, -číš ned. *žvanit, planě mluvit, odmouvat*

blud m. *omyl, klam, poblouznění; blud; chyba; neřest, smilstvo*

blúdití, -z' u, -díš ned. *bloudit; mýlit se; být v nejistotě, na rozpacích; žít v bludu*; Váš smysl v tom blúdí nerozumíte tomu, nevyznáte se v tom

bludný adj. *bludný, zavádějící, obluzující, svádějící k zablouzení, jsoucí v bludu*; zpodst. m. *bludař; bloudící, zbloudilý*; hvězdy bludné planety, oběžnice; z bludnéj vnady podle bludného, pohanského obyčeje; bludné dílo pohanství; bludná loza modla

bludovati, -uju, -uješ ned. *obviňovat z bludu, prohlašovat za bludaře*

blúzěnie, -ie n. *bloudění, poblouzení*

bl'váti, (dvojslab.), bl'uju, -ješ ned. *blít, vrhnout, zvracet*; bl'vámie, -ie n. *blití, zvracení*

blýskavičný adj. *blýskavý*

blýskět, blýskot m. **blýskota, blýskotina** f. *záře, lesk, třpyt; blýskání, blesk*

bo spoj. *neboť* chcete lindřicha jítí, bo jeho svú hanbú vinieše

bobonek, pobonek, -nku, -nka m. *zařikávání, čáry, pověrečný léčitelský úkon; pověra*

bobtati, bobcu, -ceš ned. *bublat, žbluňkat; povídat, planě mluvit*

bočiti se, -ču, -číš se ned. *sklánět se bokem*; s hynšta se dolov boče skláněje u z koně dolů; *bočit se, odvracet se od koho; stavět se proti komu, vzpírat se*

bod m. *bodnutí, píchnutí*: bod khelný bodnutí khlou

bodaj, bodej v. bohday

boděnie, -ie n. *bodání, bodnutí, píchání, píchnutí*; bodenie hřebíkov bodat rány od hřebů

bodlatý, bodlavý, bodlivý adj. *bodlinatý, ostnatý; bodlavý, pichlavý*

bodličie, -ie n. *bodláčí, bodlákovité rostliny*

bodlivost, -i f. *pichlavost, ostnatost; bodlina, bodláčí*: bodlivosti budú vys(r)kány

boh, boha m. *bůh*; po bozě lidi obrátí k bohu; boha dle proboha, probůh; vz boh (psáno též vzboh, zboh) zbůhdarma, nadarmo, marně, pošetile; bōh tě žehnej, botěžehnaj, boh vy žehnaj, bovyžehnaj; boh pomozí, bopomoz(i), vopomozí

bohatec, -tcě m. **bohaticě**, -ě f. *boháč, bohačka*

bohatici, -cu, -tíš ned. *obohacovat koho, činit bohatým*

bohatý (jm. kompar. bohatěji) adj. *bohatý*; každý bohatěji otcě tvého jest je bohatší než tvůj otec; v sbožie dosil bohatý *pokud jde o majetek*

boh dá, bohdá adv. *dá-li bůh, snad, doufejme*

bohday, bohday, bodaj, bodej (z bōh dej) adv. spoj. a část. *bodejť, kéž; ovšem*; *se aby*; bohday ne jistě, bodejě ne

bohďákane, -ie n. *časté říkání slova „bohďá“*

bohďákati, -aju, -áš ned. *často užívat slovo „bohďá“* (pokládalo se za hřích)

bohobojenstvie, -ie n. *bohobojnost*

bohobojný adj. *bohobojný*

bohomyslný (čtyřslab.) adj. *myslíci na boha, rozjímající o bohu*; bohomyslný život zbožný

bohovně adv. *zbožně*

bohový adj. *patřící, příslušející bohu*: čest bohová; boh bohový bůh nad bohy, nejvyšší bůh

bohpomoz(i) v. bōh

bohynník m. *kdo předvídá, hadač* (v. bohyňovati)

bohyňovati, -uju, -uješ ned. *předpovídat budoucnost, hádat, věštit*

bohnec, -ěncě m. *bochnik*

boj, -ě m. *boj, bitva, válka*; potkati se bojem střetnout se v boji; v boj vnítí dát se do boje; boj obdržěti zvítězit

bojáci adj. *bojící se, bojácny* (v. též nebojáci)
bojař, -ě, **bokě**, -ě m. *bojovník*
bojěvati, -uju, -uješ ned. *bojovat, vést boj, válčit*
bojěvník, bojovník, -a, **bojovitel**, -ě m. *bojovník*
bojěvý, bojový, bojný adj. *bojový, bojovný, válečný, válečnický*; právo bojné válečné pravidlo, válečný zvyk
bojúcí, bojící sě adj. *bojící se*: bojící boha
bok m. *bok, strana; křídlo vojska; krajina*: boci polnoční severní krajiny
bolest, -i f. *bolest, útrapa*; dle bolesti pro bolest, z bolesti
bolestiti, -šču, -stíš ned. *trpět, mít bolesti*
bolestivý, bolestný adj. *působící bolest; trpící bolesti*
bolěti, -leju, -lěš nebo -ľu, -líš ned. *bolet; mít bolest, stonat*; bolí ju srdce; ženu bolí k dietěti *má porodní bolesti*; já sem chudý a bolejší
bolný adj. *bolavý, nemocný*: zub bolný, bolniej oči
boniti, -ňu, -níš ned. *hrozit, strašit*; hrozu, hrozú boniti nahánět hrůzu
bopomoz(i) v. boh
bor¹ m. *borový les; les vůbec*
bor² m. *zástup, shromáždění, sbor*
bořiti, -řu, -říš ned. *bořit; ničit*; nebieše kto hromad bořě kdo by hroudy (na poli) roztloukal; již sě tělo zármutkem boří hyne
bosák m. *kdo chodí bos; bosý mnich, člen žebravého mnišského řádu* (karmelitán nebo františkán)
bosti, bodu, -ěš ned. *bodat, píchat*
botěžchnaj, bovyžchnaj v. boh
božec, -žcě m. *pohanský bůh; psotník, božec* (dětská nemoc)
božic, -ě m. *syn boží*
božnicě, -ě f. *pohanský chrám*
božník m. *zbožný člověk*
božný adj. *božský*
bráč, -ě m. *uchvatitel; loupežník, zloděj*
brada f. *brada; vousy na bradě, bradka; ostrý konec hřebu*
bradaticě, -ě f. *válečná zbraň, sekyra* (s čepelí při ostří dolů prodlouženou, takže vypadá jako „bradatá“)
bradieř, -ě m. *bradyř, holič*
bradlo n. *skalisko, skalní útes*; pl. **bradla** *hradba, val, násep, hradební zeď*
brah m. *kupa, stoh; zařízení na skladování obilí nebo slámy*
brach, hra, **brách**, bráše v. bráti
brachek, -chka, **bracháček**, -čka m. (demin. z brach) *bratříček; miláček, milovník*
bramburský adj. *braniborský*
bran, braň, zbraň, -i f. *zbraň; obranné opevnění, ochrana; obrana, obrana, odpor, boj*
brána f. *obranné opevnění; brána*
bráncě, branič, -ě m. *obránce; zbraňovač*
bránie, -ie n. *brání, násilné odnětí, zabavení*; na bránie na loupež
branný adj. *statečný, bojovný, ozbrojen*; zpodst. m. *ozbrojenec*; *strážce brány, vrátný*
bráti, beru, béřeš (impf. beřiech, beřieše, brách, bráše; aor. brach, hra) ned. *brát*; boj bráti pouštět se do boje; bráti čso na pamět, na mysl; bráti čso na svú dušu, na vieru; kto sě može vz toho bráti vystupovat proti tomu, přičít se tomu; VZ vodu sě bráti ubírat se proti vodě, proti proudu; bráti otpuščenje loučit se, odcházet
bratran m. *bratranec*
bratrana f. *sestřenice; neteř*
bratraňátko n. *bratrovo nebo sestřino dítě*
bratranec, -ncě m. *synovec (bratrův syn)*
bratranicě -ě f. *neteř (bratrova dcera)*
bratrobijec, -bikě, **bratrobivcě**, -ě m. *bratrovrah*
bratrstvo (dvojslab.), **bratřstvo, bratstvo** n. *bratrství, bratrstvo; cechovní spolek*
bratřec, -trcě (dvojslab.) m. *bratr, bratříček; klášterní bratr, mnich*; bratřec druhý bratranec
bratřenec, -ncě m. *bratr; příbuzný*

bratřiče, -ě f. (sg.) (demin. z bratřie) *bratří, bratřičkové*
bratřie, -ie, f. (sg. později pl. m.) *bratří; kněží, mniši; bratrstvo*; milá bratřie; na bratřiu sočí
bravě, -ěte n. *dobyčče*
bravný, bravovní, bravový adj. *dobyččí; určený pro dobytek*
brázdit, -ždu, -zdíš ned. *dělat brázdy, orat*
brčalý adj. *třpytný, blyštivý, blýskavý*
brčeti, -ču, -číš ned. *letět, poletovat; vzlétat, odlétat*; vrabec brče jde poletuje, poskakuje (srov. brkati)
brdlo, brdo n. *brdo, součást tkalcovského stavu brdu*;
brdu, breče, breč v. břísti; brčeti
brh m. *doupě, jeskyně; chýše, stan*
brkati, -aju, -áš ned. *létat, poletovat* (srov. brčeti)
brknúti, -nu, -neš dok. *zaletět, vzlétnout*
brla v. berla
brně, -i pl. f. *brnění, pancéř*
brněný adj. *železný, pancéřový*: brněná rukavice
brněti, -ňu, -níš ned. *temně řinčēt, znít*
brnieř, -ě m. *výrobce brnění, platněř*
broditi, -z' u, -díš ned. *brodit se*; (děva) se vším dvorem u milosti brodí *miliskuje se se všemi dvořany*
brojěnie, -ie n. *hemžění, rojení se; neklid, nepokoj*
brojiti se, -ju, -jíš se ned. *pohybovat se sem tam, hemžit se, rojit se*
broný adj. *bílý* (o koních)
brotiti, -cu, -tíš ned. *třísnit, potřísňovat* (krví)
brt, -i f. brě (*dutý strom. v němž jsou usazeny včely*); *úl*
brtník m. *včelař*
brunát m. *sukno barvy tmavě hnědé, rudé*
brunátný adj. *tmavohnědý, červenohnědý*
brusec, -scě m. *ubrousek, ručník*
brychati, bryšu, -šeš ned. *tryskat, trčēt, téci*; tvůj Pán na kříži rozpat, ano z něho krev všady bryše
brzcě, brzko, brzky adv. *rychle, prudce; unáhleně*
brzkost, -i f. *rychlost, prudkost*; v brzkostí, s brzkostí rychle, spěšně; z brzkostí znenadání
brzký adj. *rychlý, prudký; brzký, kvapný, unáhlený; náchylný k čemu*: ku prázdným klamom bude brzek
brzo, brzy (kompar. brže, brž) adv. *brzy; rychle, prudce; unáhleně; snadno*; jakž brzo jakmile; (Alexander) spade v nepřátely brže, než kdy kámen vrhú z praky rychleji než, dříve než; ty brž sám u vieře bludíš spíš se ty mylíš ve víře, věříš bludům (v. též a-brže, ale-brže, ano-brže)
brzy (kompar. brží) adj. *rychlý, spěšný*
brž(e) v. brzo
bržec, -žcě, **bržek**, -žka, -žku m. (demin. z brh) *chýška*
bržišče, -ě n. *hnízdo, doupě*
bržčeti, -ču, -číš ned. *zvučēt, hlučēt*; (Prokopu,) věz to, breč, pro tě musíme jíti přeč (ve význ. interj. asi *hle, hola*)
břeh m. *kopec, svah; břch; přístav; bažina*
břémence, -ě, **břemiečko** n. *malé břimě, břemínko*
břeskev, -kve f. *broskev*
břev, břvi f. *lávka* (břevno položené přes vodu jako lávka)
březk m. *rozbřesk, svítání, úsvit*
březúci adj. *březí, obřezlý*
břěžditi se, 3. sg. -ždí se ned. *svítat, rozednívat se*
břidkost, -i f. *břitkost, ostrost; ohavnost*
břidký adj. *břitký, ostny; prudký*: břidkým během; *hnusný, ohavný, odporový*: břidko na to hleděti; *nečistý*: brady břidké

břížek, -žka, -žku m. *vršek, stráž*
břísti, brdu, (jednoslab.), břdu, bředu, -ěš ned. *brodit se*
bříščeti, bříščiti, -u, -íš ned. *prýštit, tryskat*
břitov m. *hřbitov*
břuch m. **břucho** n. *břicho*
břuchatý adj. *břichatý; těhotný* (o ženě)
břuchoplncě, -ě m. *břichopas, velký jedlík*
břušný adj. *břišní*
bu, bú interj. výraz hněvu apod.; *zvolání popuzující k hněvu*
bubal v. *buval*
bublání, -ie n. *mumlání, brumlání; praskání* (ohně)
bublati, -bl'u, -bleš ned. *mumlat, brumlat; bručet*
bublavý adj. *mumlavý, huhňavý*
bubnec, -bencě m. *bubínek*
bud' (pův. imper. slovesa býti) spoj. a část. *asi, bud'; bud' - bud'*; bud' od čirta, bud' od chlapa; *at' - at', at' - nebo*; všecko zajímati, bud čiež bud' at' je to číkoli
buda, budúci v. býti
budečovati, -uju, -uješ ned. *troubit (?)*
bodiech, budieše v. býti
budovati sě, -uju sě, -uješ sě ned. *utábořovat se*
budúci adj. *budoucí*; zpodst. m. *potomek*; pl. *budúci potomstvo*
budúcky adv. *budoucně, příště*
budúcní, budúcný adj. *budoucí, příští*
buchnúti, -nu, -neš dok. *buchnout; bouchnout; náhle spadnout, propadnout*. ihned by buchl do pekla; *znenadání nastat, přikvačit smrt* buchne z nedojiepie
bujař, bújař, -ě m. *kdo si bujné, nezřízené vede*
bujěti, bújěti, -ěju, -ieš ned. *bujět, bájně růst, rozmnožovat se; bujně si vést, chovat se nezřízeně*
búkanie, -ie n. *bučení*
búkati, býkati, -aju, -áš ned. *bučet; houkat*
bukev, -kve, **bukvě**, -ě f. *bukvice*
bulař, bullař, -ě m. *kdo pečeti buly*
búr m. *potupná přezdívka sedlákům*
burcovati, -uju, -uješ (koho) ned. *lomcovat, smýkat kým, srážet k zemi*
burda f. *břemeno; bouře, svár*
burděř, -ě m. *poboční bodná zbraň, končíř*
búřavý adj. *bouřlivý, neklidný*
búřivý, búrný adj. *bouřlivý, bouřný; neklidný*
buval, bubal, buvol, byvol m. *buvol*
búzce, -ě n. *pás, opasek*
by v. *bych*
bydlce, -ě (dvojslab.) n. demin. z *bydlo*
bydlec, -dlcě (dvojslab.), **bydleč, bydlič**, -ě m. *obyvatel*
bydlející, bydl'ující, bydl'ující adj. *bydlící*, zpodst. m. *obyvatel*
bydlišče, -ě n. *bydliště; místo k přebývání, světnice*: v domu otce mého mnoho jest bydlišče
bydliti, bydlěti, -lu, -líš, (imper. bydl, -i) ned. *bydlět, obývat; přebývat, žít*
bydlný (dvojslab.) adj. *bydlící, žijící*; město bydlné místo pobytu
bydlo n. *příbytek, obydlí, bydliště, domov*: na vschod sluncě bydlem jsúce; bydla ptajte hledejte příbytek; *neniet zde bydla našeho nemůžeme zde být; věčné bydlo věčný život; povolání, stav*: vojenské bydlo
bych (2., 3. sg. by; du. 1. bychova, -vě, 2., 3. bysta, -šta; pl. 1. bychom. 2. byste, -šte, 3. bychu) aor. slovesa býti; pův. význ. *byl jsem* poklesá a tvar se mění v pohyblivý kondicionálový morfém nebo v kondicionální spojku: *dělal by(ch); aby(ch), že bych*: nijeden z vás nevěř tomu, bych tuto věc zamyslíl; *kdyby (ch), třeba by (ch)*

býkati v. búkati

býkovina f. *býčí maso* (na rozdíl od jiného hovězího)

býkový adj. *býčí*: býkově maso

býl m. **býlé**, -ě n. *bylina, rostlina; rostliny, býlí*

býlek, -lka, -lku m. (demin. z býl) *bylinka, rostlinka*

býlěnie, bylinie, -ie n. *rostlinstvo, byliny*

bylice, -ě n. (demin. z býlé) *rostlinky*

byličko n. (demin. z bylice) *rostlinky*

býlný, býlový adj. *rostlinný*

byryl v. beryl

bys m. *drahá tkanina, kment*

bystrý adj. *rychlý, čilý; prudký*: v vodách bystrých

bystřec, bystrcě (dvojslab.) m. *bystřina*

byt, -a, -u m. **byť**, -i f. podstata; *bytí, jsoucnost* u věčnéj byti na věčnosti; *obydlí; pobyt*

byte(d)livý adj. *podstatný, základní*

byte(d)lně (trojslab.) adv. *svou podstatou, skutečně; podstatně; trvale; vlídně, pokojně*

byte(d)lnost, -i (trojslab.) f. *podstata, povaha*

byte(d)lný (trojslab.) adj. *bydlící; obývaný, obývací; trvalý; vlídný*

býti, jsem, jsi (du. 1. jsvě, 2., 3. jsta; přech. jsa, jsúci...; impf. biech, bieše..., budiech, budieše...; aor. bych, by..., běch, bě...) ned. být; existovat; žít; býti s koho stačit na někoho; býti ve zlém mít se špatně; jest o tobě máš se špatně, je to s tebou špatné; býti za někoho (o ženě) být za někoho provdána; s dat. *mít*: budú nám zde plny stoly budeme tu mít plné stoly; lidem jest věděti mají vědět; často s přech. přít. ve významu ně. vazeb s kond.: nebyl, kto pomoha kdo by pomohl; též opsané tvary jsem nesa nesu, biechu přísluhující přísluhovali apod.; dále např. u něho jest veliká lysina má velkou lysinu, o němž mu bylo býti na kterém mu mělo záležet, bude-li to býti stane-li se to; jest nelze není lze, nejsem zapomanul nezapomněl jsem (v. též bud, bych)

bytie, -ie n. *bytí, žití; život, existence; přebývání, bydlení*

bytnost, -i f. *bytí, podstata; přítomnost; přebývání; hojnost, nadbytek*

bytost, -i f. *přítomnost*

bytostivý, bytostlivý adj. *podstatný*

bytstvie, -ie, **bytstvo** n. *bytí, podstata*

bytý adj. *jsoucí, existující, mající bytost, existenci*

bývalý adj. *kdo dřív (někde) byl; zběhlý, zkušený*

bývati, -aju, -áš ned. *bývat, stávat se; přebývat, bydlit*. bývající spolu

byvol; bzdiati v. buvol; pzdiati

bzový adj. *bezový*: zvuk bzových húsliček

#C

cafúr m. *nadávká kacírům*

cakha v. cícha

caletný adj. z „calta“ v caletné ulici

calta f. *druh pečiva, houska*

capart v. tapart

cecek, cecík m. *prs; prsní bradavka*

cecíkový, ceckový adj. *prsní*: bradavičky cecíkové

čědič, -ě m. *kdo cedi*; čědič hněvu kdo rozlišuje oprávněný hněv od nespravedlivého

cech m. *cech* (stavovská organizace mistrů a tovaryšů stejného řemesla)

cechmistr m. *volený představený cechu*

cechovati, -uju, -uješ ned. *pít, popíjet*

cekha, cejška v. cícha, cíška

cekcovanie, cektovanie, cetkovanie, -ie n. *harcování, šarvátka, půtka*

cekcovati, cektovati, cetkovati, -uju, -uješ ned. *harcovat, potýkat se, svádět šarvátky, půtky*

ceknúti; cela, cele v. cknúti; cella

čěle adv. *zcela, docela, úplně; jistě, skutečně, opravdu, vskutku; pravdivě*

čělěnie, -ie n. *celění, zacelování, hojení*; bolest bez čelenie nezhojitelná

cělěti, -ěju, -ěš ned. *zacelovat, hojit se*
cěleúdný adj. *kdo má celé, zdravé údy* (v. též údný)
celicě v. *cellicě*
cělící, cělístivý, cělivý adj. *zacelující, léčivý, hojivý*: mast *cělície*
cělístvý adj. *celistvý, kompaktní; léčivý, hojivý* (srov. *cělící*)
cěliti, -l'u, -liš ned. *zacelovat, léčit, hojit*
cělítký v. *cěl'útký*
cella, cela, cilla, -y, **celle, cele**, -ě f. *cela, kobka*
cellicě, celicě, -ě f. *malá cela, kobka, komůrka*
celné, colné, -ého zpodst. n. *clo, celní poplatek*
celný, -ého zpodst. m. *kdo vybírá clo, celník*
cělojsky adv. *cele, úplně*
cělost, -i f. *celost, celistvost, úplnost; neporušenost*; (nemocní) v *cělost* navrácení uzdravení
cělovač, -ě m. *kdo celuje, líbá*
cělovati, -uju, -uješ ned. *celovat, líbat*
celpret m. *výplatní deska*
cěl'útký, cělítký adj. *celičký*
cělý adj. *celý, úplný, neporušený; zdravý; jistý*; za *cělo* zajisté, najisto, s jistotou, podle pravdy; *cele*, z *cělu* zcela, úplně
cěna f. *cena*; *dráh jest ani má cěny je neocenitelný*
cendal, cendát, cendelín m. *druh polohedvábne tkaniny*
centněř, -ě m. *jednotka váhy (později 100 liber)*; *závaží*
centurio, -ia, -iona m. *setník (římský)*
cěpět, -pla, -plu m. *vztek, zuřivost, zběsilost*
cěpník m. *bojovník ozbrojený cepem. cepník*
cerát m. *mast z vosku, náplast napuštěná touto mastí*
cerný v. *dcerný*
cěsta, ciesta f. *cesta*; *cěsta* silná silnice; *cěstu* uměti znát cestu; bez *cěsty* cestou necestou
cěstník m. *pocestný, poutník*
cěstný adj. z „*cěsta*“: *bláto cěstné*
cetkovanie; cetkovati v. *cekcovanie, cekcovati*
cěv, cěva v. *ciev*
cíbek, -bka, -bku m. *posměšný posunek* (strčení palce mezi ukazovák a prostředník); *cíbky* někomu dávat, *cíbek* proti komu činiti (srov. *řik, pipek*)
cicera f. *cizrna, jedlé semeno cizrníku*
cicvar; cítiti; cidně v. *citvar; cítiti; cudně*
cierkev, -kve, **cěrekev**, -rekve, -i, **crkev**, *crkve* f. *kostel, chrám; sbor věřících, církev*
cierkvice, cěrekvice, crkvice, -ě f. *kostelík*
ciesar, tiesar, -ě m. *císař*
ciesarova, -ě zpodst. f. *císařovna*
ciesarovna f. *císařova dcera; císařovna*
ciesarovský, ciesarový, ciesaršský, tiesarový adj. *císařský*
ciesarovatvie, ciesarstvie, tiesarstvie, -ie, **ciesarovatvo, ciesarstvo, tiesarstvo** n. *císařství*
ciev, cěv, -i, **cieva, cěva**, -y f. *třtina; trubka; cívka*
cievka f. demin. z „*ciev*“
cihelní, cihelný adj. *cihlový*
cícha, cakha, cekha f. *cícha, povlak (na peřinu)*
cíl, -ě m. *cíl; hranice, mez, konec; vzdálenost; lhůta, termín*
cilla v. *cella*
cimboře, -ie n. *cimbuří, zubovité zakončená starých staveb*
cinežný v. *činežný*
cinok, ciňk m. *běльмо; oční zákal; pětka (při hře v kostky)*; srov. *činěk*
cinobr, -u, **cinobř**, -ě m. *cinabarit, rumělka*
cinž, cinžě; cinžový v. *činžě; činežný*

Cirváš, -ě m. *Gervasius*

cistrský adj. *cisteriácký*

cítiti v. *cútiti*

citvar, cicvar, -a, -u, **citvař**, -ě m. *cicvár* (druh pelyňku, kůže drobných nerozvitých květenství, tzv. cicvárového semínka, se užívalo jako léku)

ciz-, cíz-; cka v. *cuz-, cúz-; dska*

ckáti, -aju, -áš ned. *obdivně pomlaskávat*

cketa, sketa, tsketa, m. f. *zvíře; kůň, kobyla; sketa, zbabělec*

cknúti, ceknúti, -nu, -neš dok. *ceknout, hlesnout, krátce něco říci*

cknutie, -ie n. *ceknutí, (chybné) prořeknutí*

clo n. *clo* (dř. poplatek ze zboží převáženého přes hranici určitého obvodu, např. města); *místo, kde se vybíralo clo; clo na mostě mostné, mýto*

cně; cni, cný; cnost v. *čstně; čstný; čstnost*

co; colné; copúch v. *čso; celně; sopúch*

cos bud'; cožkoli v. *čsos bud'; čsožkoli*

cpáti, -aju, -áš ned. *cpát, strkat, vmačkávat; svádět vinu na někoho, křivě obviňovat: což jistě neviem. toho na ně nechoi cpáti; vždy na Pána Ježíše zlost cpali přisuzovali mu zlé jednání*

Crh, -a, **Crha**, -y m. *Cyril*

crkev, crkvice v. *cierkev. cierkvice*

ctě, cti; ctitedlný v. *test; čstitedlný*

ctně; ctnost; ctný v. *čstně; čstnost; čstný*

cúda f. *zemský, krajský soud; soudní okrsek*

cúdař, -ě m. *soudce*

cúdití, cíditi, -z' u, -díš ned. *cídit, čistit; kálet starý člověk již na nohy cídí*

cudně, cidně adv. *divně, podivuhodně; pečlivě, opatrně; tajně*

cúdný adj. *pěkný, hezký*

cuk m. *útok*

cukrkanda f. *kandys*

cukrný, cukrový adj. *cukrový*

cútiti, cítiti, -cu, -tíš ned. *cítit; považovat nepřátele vás cítie považují, mají vás za nepřátele*

cúženie, cízenie, -ie n. *cídění, čištění, očišťování*

cuzí, cizí adj. (též zpodst. m.) *cizí*

cuzobercě, -ě m. *kdo bere cizí majetek, zloděj*

cuzokrajénín, cuzokrajín (pl. cuzokrajěné) m. *cizozemec*

cuzokrajinný, cuzokrajní, cuzokrajný adj. *cizokrajný, cizozemský*

cuzoložec, -žcě m. *cizoložník*

cuzoložně, -ěte n. *nemanželské dítě*

cuzoložničí adj. *cizoložnický*

cuzopanský adj. *patřící cizímu pánu*

cuzorodý adj. *cizorodý, pocházející z jiného rodu*

cuzorozenec, -ncě m. *cizinec*

cuzozemec, -mcě, **cuzozeměnin** (pl. cuzozeměné) m. *cizinec, cizozemec*

cuzozemicě, cuzozeníkyni, -ě f. *cizinka*

cymbál, -a, -u m. **cymbala**, -y f. *cimbál*

cypreš, cypryš, cypřiš, -ě m. *cypřiš*

cyprský (dvojslab.) adj. *kyperský; cypřišový*

#C

čacký, čadský adj. (z pův, čad, čád chlapec, mladík) *hezký, šlechetný, statečný*

čáka f. *naděje: jmieti čáku v čem, k čemu, čeho mít naději na něco, doufat v něco, spoléhat na něco*

čakanec, -ncě m. *kdo čeká, očekává, čekatel*

čakanie, čekanie, -ie n. *čekání, očekávání; prodlení*

čakati, čekati, -aju, -áš ned. *čekat, očekávat; doufat; čakati sebe chystat se k porodu (o těhotných)*

čan m. *štěstí; výhra při hře v karty*

čapek, -pka m. *čápek, malý čáp*

čár (častěji pl. čáry) m. *kouzlo, čarování*; každé kúzlo, každý čár jest přestúpenie křesťanské viery

čarodějec, -kě, **čarodějní**, **čarodějník** m. *čaroděj, kouzelník*

čaronos m. *kdo z pověřčivosti nosí amulety, škapulíře* ap.

čárový adj. *čarovný, čarodějny*

čas m. *čas, doba*; do čas, do čas zanedlouho; *vetčas, večas, večas* v ten čas; za čas občas, někdy; po česiech podle časů; pod časem časem; *dřieve času předčasně*; časem pokušení v čas pokušení; *příhodný čas, vhodná příležitost*; v čas někdy, v pravý čas; *bez čas* nevhod, v nepravý čas; za časa, za času zavčas, v pravý čas; *trvání*; čas vésti trávit čas, prodlévat

čásek, -ska, -sku m. (demin. z čas) *chvíle, chvílka*

časně adv. *včas; podle času, v časovém sledu, chronologicky*

časniva f. kronika

časní, **časný** adj. *včasný, vhodný; vězdejší, pomíjivý*; časná chvíle chvíle času, jistá doba

časovati, -uju, -uješ ned. *znamenat, udávat, měřit čas*

často, **čestě** (kompar. čestějie) adv. *často, zhusta; hustě*

častý (kompar. jm. češčí, češčíši..., čestějí, čestějši..., slož. češčíši, čestějši) adj. *častý; četný; hustý*

čatr, **četr** m. *druh plátna*

čbán, **tčbán**, **dčbán**, **žbán** m. *džbán*

čbanař, **dčbanař**, **džbanař**, -ě m. *potupná přezdívka tomu, kdo přijímal pod jednou, katolík*

čber, **čebra**, **čbera**, -u m. *džber*

čbernicě, -ě f. *nádoba na tekutiny, na mouku* ap.

čechel, **čechl** -chla, -chlu m. *rouška; košile, rubáš*

čechlík m. *plachetka; lhké svrchní oblečení, roucho*

ček- v. čak-

čeled', -i f. *rodina, rod*; členové rodiny mimo rodiče; služebníci příslušní k rodině

čeledín m. *příslušník rodiny (čeledi) jako její člen nebo služebník*

čeledina f. *rodina, rod*

čeledinný, **čelední** adj. *příslušející k čeledi, domácí*; otec čeledinný otec rodiny, hospodář

čelédka, **čeládka** f. *rodina, rodinní příslušníci; služebnictvo*

čeledně adv. *v rodinném poměru, jako člen (členové) rodiny; domácně, přátelsky*

čelednost, -i f. *čelední pospolitost; příbuznost, přátelství*

čelesen, **čelesn**, -sna, -snu m. *pec; otvor do pece*

čelítí, -l'u, -líš ned. *stát proti někomu čelem. čelit, odporovat*

čel'ust, -i f. *čelist*

čemu (dat. zájm. čso) *k čemu, proč: čemu prosíš?*

čeňuchati, -aju, -áš ned. *čenichat, větrít; tušit, rozumět*

čepele, **čápek**, **čiepek**, -pka, -pku m. *čípek; podpatek*

čepelik m. demin. z „čepel“: *malá čepel*

čeperati, **čepýrati** v. čpýrati

čepí adj. *čapí*

čer- v. f. čr-

čerka f. *čárka; písmeno*

česati, -šu, -šeš ned. *česat (vlasy, ovoce)*; češeš jablka nedospělá počínáš si unáhleně, nerozvázně

česnek, -senka, -u m. *česnek*; maso s cibulí a česenkem

čest, čsti f. *čest, důstojenství, úřad; sláva, pocta*; David jest hudl bohu na čest vzdával mu poctu hrou; při čsti ostatí zachovat důstojnost, čest; jmieti koho v čest, ve čsti vážít si koho; se čst'ú koho odpovídající jeho slávě, úřadu

čest; **čestě** v. čiest; často

češčí, **češčíši**, **čestějí**, **čestějši** v. *častý*

češka, **čěška** v. *čieška*

češský, **český** adj. český

čet, čta, čtu m. *počet*; beze čtu bezpočet, bezpočtu

četný adj. *počtový, početní*

četr v. čatr

či, čili část. a spoj. *zda, zdali* (uvozuje zjišťovací otázky); *nebo* (v otázkách vylučovacích): budu jísti maso býkově, čili krev kozlovú budu pítí?

či-, **čí-** v. též **ču-**, **čú**

čiepek v. *čepele*

čies m. *tuk; dřeň (kostní i rostlinná), morek*

čiesný adj. *tukový; dřeňový, morkový*

čiest, čest, -i f. *část, díl*; **čiest** - **čiest** dílem -dílem

čieše, -ě f. *číše, pohár, kalich*

čieška, češka f. *číška; šperk, ozdoba v podobě měsíčku; česka (patela), holeň*

čila, čila f. *chvíle*: čilú nečasnú v zlé, těžké chvíli; v čile, včile, včilé v té chvíli, hned; teď

čile adv. *čile, hbitě, rychle, zčerstva*

čilý (kompar. jm. čilejší, -jší, -jše) adj. *čilý, hbitý, rychlý; náchylný, ochotný*: byl ko všiej zlosti čilý; zčila čile

čin m. *čin, skutek; způsob*: tiem činem tak(to); divným činem divně; nevidomým činem neviditelně; všemi činy všemožně; *náležitý způsob, rád*: v čině náležitě; příčina, účēt, úmysl, příležitost: súdcē vždy toho činy hledáše, kterak by mohl svatého otcē vidēti

čincē, -ě, **činějník** m. *činitel, plnitel*

činěk, činěk, -ňka m. *pětice; pětka při hře v kostky* (v. též *cink*)

činěnie, -ie n. *činění, konání, jednání*

činežný, cinežný, činžový, cinžový adj. *daňový*

činitel, -ě m. *tvůrce; konatel, vykonavatel, uskutečňovatel*: činitel milosrdie

činitedlný (čtyřslab.) adj. *činný, aktivní*

činiti, -ňu, -níš ned. *činit, dělat, zhotovovat; působit; počínat si*; dobře činiti komu prokazovat někomu dobrodiní; činiti proti někomu vystupovat proti někomu, ubližovat komu; činiti se *stávat se; předstírat, přetvařovat se*

čičující, činující adj. *činiči, vytvářející, působící*

činžē, cinžē, -ě f., **činž, cinž**, -ě m. *daň, poplatek*

činžový; čiperati, čipýrati v. *činežný; čpýrati*

čirný v. *črný*

čirý adj. *pouhý; širý*: v čirém poli

čirē, -ě f. *rozlehlost, širost; podstata*

čislný (dvojslab.) adj. *konečný, omezený, ohraničený*; každé tělo jest skonané neb čislné pomíjející

číslo n. *číslo, počet, množství*: číslo dní mých; bez čísla bezpočtu; *platnost, měna; písmo*: psal židovským číslem; *čtení*: tiežite číslo ztěžujete čtení *učení*: blúdiš ot pravého čísla

číst v. *čistý*

čistcový adj. 1. *činový*; 2. *očistcový*

čistec, -tcē m. 1. *čin*; 2. *očistec*

čisterna f. *vodní nádržka*

čísti, čtu, čteš ned. *číst; počítat*: budete je čísti po zástupiech; *pokládat, považovat*: nečtúc sobē to úsilno nepokládejte si za těžké

čistiti, -šču, -stíš ned. *čistit, očišťovat; zbavovat, oprošťovat*: lidé mají čistiti se všelikých poškvrn

čistov v. *čistý*

čistovnit, čistonit, čistovaniti adv. *do naha; bez oděvu, nahý* (v. též *čistý*)

čistující adj. *velmi čistý, čist'oučký*

čistý, čistý (jm. tvar číst, kompar. jm. čiščí, slož. čiščší, čistější) adj. *čistý; pěkný, hezký; dokonalý*;

čistý čeho prostý, zbaven čeho; číst niti (čistov niti) nahý

čiš v. *čúš*

čit- v. též *čut-*

čítatel, -ě, **čítedlník, čtitedlník** (trojslab.) m. *čtenář*

číž- v. *čuž-*

čkanie, -ie n. *čekání, očekávání*

čkáti, -aju, -áš ned. *čekat*

článek, člének, -nka, -nku m. *článek, krátká kost tvořící část prstu; kotník; samostatný oddíl*
něj. *celku, odstavec, stat'*

čínek v. *člunček*

člověčenstvie, človečstvie, -ie n. *člověčenství, lidství, lidská podoba; poddanství*

člověčí, človečný, človečský, človecký adj. *lidský; syn člověčí člověk*

člověk (du. *člověky*, pl. *člověci, člověkové*) m. *člověk; poddaný, nevolník; člověk obecný*
nešlechtic

člunček, -nečka, -nečku, čínek, člunek, -nka, -nku m. *člunek, loďka*

čmel v. *šemel*

čmýrati (sě), čmirati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *hýbat se, hemžit se*

čpieti v. *ščpieti*

čpýrati, čeperati, čepýrati, čiperati, čipýrati, -aju, -áš ned. *pohybovat; hmatat, tápat; plazit se*

črnidlo n. *černidlo; inkoust*

črniti, -ňu, -níš ned. *černit*

črnobýl, -ě m. *černobýl*

črný, černý, čirný adj. *černý*

črpadlo (*zpr.* pl. *črpadla*) n. *místo, kde se čerpá voda; přístav*

črpati, -aju, -áš ned. *čerpat*

črství, črstvý adj. *čerstvý, svěží*

črstvost, -i f. *čerstvost, svěžest*

črt (pl. *črtie*) m. *čert*

črtadlo n. *radlice; nůž*

črtek, -tka m. *čertík*

črticě, -ě f. *čertice*

črtovský adj. *čertovský, dábelický*

črv m. *červ; drak*

črvek, červek, -vka m. *červík*

črven, červen, -vna m. *červen, popř. též červenec (někdy pro rozlišení označován červenec*
črven druhý; v. též červenec, črvnec)

črvencový, červencový adj. *jasně červený, šarlatový*

črvenec, červenec, -ncě m. *červeně zbarvená tkaná látka, šarlat; oděv z té látky; červenec (v.*
též červen, črvnec)

črveněti, -ěju, -ieš ned. *červenat*

črvený (jm. tvar *črven*) adj. *červený; Črvené moře Rudé moře*

črvivý adj. *červivý*

črvnec, -vencě m. *červen, řidč. červenec (v. též červen, črvnec)*

čřied-; čřeví v. *třied- a stried-; třeví*

čřiěti, čru, čřeš ned. *čerpat*

čsn- v. *čstn*

čso, co, čeho (starší gen. *čso, co*) zájm. *co; kolik; nevědiech se čso přijieti čeho se chopit; když se*
kto bojí, což se báti nemá čeho se nemá bát; ze čso z čeho; adv. čsož tož, což tož něco (málo), trochu;
čso den ode dne odkládáš? proč; čemu v. t.; spoj. že, jak: pomni potom, čso máš zlé za zlé mieti

čsos bud', čsosi bud', cos bud' zájm. *něco*

čsožkoli, cožkoli, čožkolivěk zájm. *cokoli: čsožkoli dotkne nečistý čehokoli se dotkne*

čstenstvie, -ie n. *důstojnost, důstojetuství*

čstitedlný, ctitedlný (trojslab.) adj. *ctný*

čstítí, čšču, čstíš (příč. trp. *čščen*) ned. *ctít, uctívat*

čstně, čsně, ctně, cně adv. *ctně, čestně, počestně*

čstnost, čsnost, ctnost, cnost, -i f. *ctnost, čestnost, počestnost; čest, počest, úcta*

čstný, čstní, čsný, ctný, cný, cní adj. *ctný, čestný, počestný; vážený, slavný*

čščěnie, čštěnie, -ie n. *ctění, uctívání*

čščicě, čšticě v. *tščicě*

čtena f. *písmo, litera*

čtěníe, -ie n. *čtění, četba; (svaté) čtenie Písmo, evangelium*

čtenní adj. *evangelijní*
čtenník, čtenničník m. *evangelista*
čticě v. kčicě, tščicě
čtidlo n. *písmeno, litera*
čtitel, -ě m. *čtenář; kdo počítá, počtář*
čtítroba v. tščí
čtrmez(i)cietma, čtrmez(i)dcietma čísl. *čtyřiadvacet; čtrmez(i)cietmý, čtrnez(i)dcietmý*
čtyřiadvacátý
čtrná(d)ste, čtrná(d)cte čísl. *čtrnáct*: ke čtyřemnácte letom
čtver, štver čísl. *čtverý*
čtvernicě, -ě f. *čtveřice, čtyřka*
čtverník m. *člen čtveřice, čtyřčlenné stráže ap.; kvatern, tiskový arch (svazek čtyř dvoulistů)*
čtvernost, -i f. *čtveřitost, čtyřnásobnost*
čtverný adj. *čtveřitý, čtyřnásobný*
čtverohranatý, čtverohran(n)ý adj. *čtyřhranný, čtyřúhlý*
čtverokola pl. n. *čtyřspřeží*
čtverokrát čísl. *čtyřikrát; čtyřnásobně*
čtveronoh m. *čtvernožec*
čtveronoh, čtvernoh adv. *po čtyřech*: musil čtvernoh lézti
čtverověšší, čtverověčči adj. *čtyřikrát větší, čtyřnásobný*
čtveřno adv. *po čtyřech*: mnohý ještě čtveřno lazí
čtvrták m. *tetrarcha* (vladař nad čtvrtinou státu)
čtvrteč, -ě, čtvrteň, -tně, čtvrně, -ě f. *čtvrka* (čtvrtina jednotky míry, váhy, měny)
čtvrtek m. *čtvrtek; Veliký čtvrtek Zelený*
čtvrtní adj. *čtyřhranný*
čtvrtý, čtvrt čísl. *čtvrtý*; sám čtvrt on a s ním tři další
čtvrtýmez(i)dsietmý, čtvrtýmezctemý čísl. *čtyřiadvacátý*
čtvrtýnásěte, čtvrtýnádste..., čtvrtýnádstý... čísl. *čtrnáctý*
čtyrdný, čtyřdný adj. *čtyřdenní; (mrtvý) který zemřel před čtyřmi dny*
čtyrydsěti, čtyřidsěti, -dcěti čísl. *čtyřicet*; post dní čtyřdcát čtyřicetidenní půst
čtyrie m. *čtyři* f., n. čísl. *čtyři*
čtyriemezidsietma, čtyřmezdcietma, -mezcietma, -mezcítma čísl. *čtyřiadvacet*
čuba v. šuba
čúhanie, -ie n. *čihařství, čižba*
čúhati, číhati, -aju, -áš ned. *číhat; chytat ptáky čižbou*
čuch, čich m. *tělesný smysl*: pět tělesných čichov neb smyslov
čúš, číš adv. (vzniklo stažením z čuješ) *totiž* (v. též točúš)
čutedlnost, čitedlnost, -i f. *tělesný smysl, vnímavost*
čutedlný, čitedlný (trojslab.) adj. *citící; citelný, smysly vnímatelný, pozorovatelný*
čúti, čiti, -ju, -ješ ned. *čít, smyslově vnímat, cítit; tušit, předpokládat; být čilý, bdít*
čutie, čítie, -ie n. *čítí, smyslové vnímání*
čužba, čižba f. *čižba, chytání ptáků; okounění, zevlování* (v. též tižba)
čužebník, čižebník m. *kdo chytá ptáky, čižbář*
#D, Ď
ďábel v. diábel
dada, dadie, dadiech, dach v. dáti
daktyl, -a i -ě m. *datle* (v. též datyl)
daktylovie, -ie n. *datloví, datlový porost*
dále, dál, -ě f. *dálka, vzdálenost*; rozesla posly do všech dál: vz-dál, vz-dáli; vz-dálu, z-dál, z-dáli na dálku, daleko (v. též vzdál)
dále adv. *dále, dál*; dálež dálež dál a dál
daleký (kompar. jm. *dalí*, slož. *další*) adj. *daleký, vzdálený*: dali jsa od vody ne tak brzo utone
dáliti sě, -lu, -líš sě ned. (čeho, ot čeho) *oddalovat se, odlučovat se, zříkat se*; rozliční rozličné sě dále světa

dalše n., jm. kompar. k daleký; z dalje nemohli byšte viděti z větši vzdálenosti
dálý adj. *který se stal, který se udál*: dálé činy, dálé věci historické události
dan, daň, -i e, daň, poplatek; dar
daně adv. *oddaně*
daněk -ě m. *daněk*
daněлік m. *malý daněk*
dánie, -ie n. *dání, podání*: slíbil rukú dáním; *dar, darování, nadace*: otešleme vám dánie mnohá; *rozhodnutí, ustanovení*: (mají moc zpovídat) dáním papežovým
danně n. *daně*
dar m. *dar, věnování*: poslati co v dar; *milost; úplatek*: pro dar nepřevracuj práva
dárcě, -ě m. i f. *dárce, dárkyně*: šcedrá dárcě
daremní, daremný adj. *marný, bez užitku, zbytečný*; na daremné marně, zbytečně
darmo adv. *darem, zdarma, zadarmo; nadarmo, marně; zbytečně, bezdůvodně*; zdarma marně, zbytečně
darnost, -i f. *štedrost*
dárný adj. *štedrý*
darovatel, -ě m. *dárce obdařovatel*
darovati, -uju; -ujěš ned. i dok. *obdarovávat, obdařovat i obdarovat; obdařit*: Hospodin daroval je zvláštními dary své milosti
darovný adj. *štedrý*
dařitel, -ě m. *dárce, obdařovatel*
dařiti, -řu, -řiš ned. *obdarovávat, obdařovat*; šcedřě chudé dařieše
dásn (jednoslab.); **dásň, dáseň, -i; -ě** f. též **dásno** n. (zpravidla v pl. *dásně*) *patro (v ústech); hltan*
datelový adj. *datlový*: kámýk datelový datlová pecka
dáti, daju, -ěš ned. *dávat*; - **dáti**; dám, dáš (3. pl. *dádie*; přech. přít. *dada* *dadúci*, impf. *dadiech*, aor. *dach*) dok. *dát, darovat; věnovat; dopustit, dovolit*: nedal jich dušiem zahynúti; Vlasta jim da v piěu smieru uložila mírnost, střidmost; dáti v hlavu, v líce udeřit do hlavy, dát políček; - dáti se *oddat se čemu; pustit se do* čeho: dáti se tělesné libostí; dáti se na motlidbu; -dáti se na běh; dáti se vinen provinit se; uznat svou vinu; dáti se komu vydat se, poddat se
dáti (sě), děju, děješ (sě) v. dieti
datyl, -ě m. *datle* (v. též *daktyl*)
dav m. *tisk, tlak; tlačení, nával; útisk*
davač, -ě m. *dárce*
dávanie, -ie n. *dávání, darování; dar*: dámy vám dávanie
davatel, -ě m. *dárce, obdařovatel*
dávati, -aju, -áš ned. *dávat*; dávati čso na věděnie oznamovat; dávati komu kacieřě nadávat komu kaciřů; pletichy dávati strojiti úklady; - dávati se *vzdávat se, poddávat se*
dávcě¹, -ě m. i f. *dárce, davatel, obdařovatel*
dávcě², -ě m. *utiskovatel, podmanitel*: (Alexander) poče býti ľudský dávcě
dávěnie, -ie n. *tlak; (s)tlačění, ztlumení*: od dávenie plamene; *útlak*
dáviti, -v' u, -viš ned. *tisknout, tlačiti; stlačovat, lisovat; utiskovat, utlačovat*
dávní v. dávný
dávnobydlec, -dlcě (čtyřslab.) m. *praobyvatel*
dávnost, -i f. *uplynutí dlouhá doba, stáří*: chlebi sú dávností velmi se ztrupali; od dávnosti *odedávna*
dávný, dávní adj. *starý, dávný, odedávna existující*
dcát v. desět
dcerný, černý adj. (z „dcera“) *dceřin, dceřinný*: (matka) vedieše k dcernej lepotě
dci, dceře f. *dcera*; zlá dci nevěstka
dcka v. dska
dčbán; dčbanař v. čbán; čbanař
dčieti v. dščieti
debř, débř, gen. *dbři, debři* f. *dolina, hluboké údolí, rokle, propast*
debs, -a, -u m. **debsánie, debsánie, -ie** n. *hřmot, dunění, hukot; dupot, dusot*

debsati, dopsati, -šu, -šeš ned. *hlučēt, hřmotit; dupat*
děč, -i f., v adv. výrazu v děči *zdvořile, uctivě, slušně, vhod*
děd m. *děd; stařec; předeek*
dedek, vdedek, -dka m. *dudek*
dědek, -dka m. *dědeček; rodový bůžek*: (Čech) bra sě lesem do lesa, dědky své na pleci nesa
dědic, -ě m. *dědic* (tj. původně dědův potomek, nástupce oprávněný k dědictví); *svobodný usedlík*;
patron: (Svatý Václave) ty jsi dědic České země
dědičiti, -ču, -číš ned. *dědit, získávat jako dědictví*
dědička, f. *dědička; patronka*: Sv. Ludmila, dědička České země
dědičnost, -i f. *dědičnost, dědičný majetek*
dědičský adj. *dědičný*
dědičství, -ie n. *zdeděný majetek, dědičný statek, dědictví; vlastnictví*; po dědičství dojíti něčcho zdědit
dědina f. *dědictví; zděděný (dědičný) statek, zděděná půda, pole, pozemek; nemovitý majetek; dědičná říše, země*
dědinicě, -ě, **dědinka** f. (demin. z „dědina“) *malý pozemek (dědičný); políčko*
dědinník m. *chudý zeman, který sám obdělával svá pole, ale byl osobně svobodný*
dědinný adj. *týkající se „dědiny“; dědičný; dědický*: právo dědinné dědické; léta dědinná lhůta v dědickém právu; jmění dědinné polní; díel peněz dědinných utržených za prodej pole
dědinsky adv. *dědicky, jako dědictví*
dědinstvo n. *dědictví*
děditi, -z`u, -díš ned. *dědit, získávat jako dědictví, odevzdávat v dědictví; zůstávat naživu, zůstat naživu*: kdo křiv jsa přísahu provede, žádný dlúho nedědí zde na světě
dchět, -hte m. *druh pistácie, strom podobný dubu; dchet*
dech v. dchnúti
děj, -ě m. *činnost, děj*: noc jest děju všemu máte
dějnicě, děnicě, dienicě, dínicě, dýnicě, -ě f. *pokrývka, koberec, čaloun*
dek, -a, -u m. *pokrývka na koně*: cupá koň v deku
děk, děka v. diek, dieka
déka f. *dýka*
děkovanie, -ie n. *děkování, poděkování*
děkovati, -uju, -uješ ned. *děkovat, vzdávat díky*; z daru děkovati za dar
dělací, -cícho adj. (i zpodst. m.) *pracující*
dělání, -ie n. *dělání, činnost, práce; stavění; stavění, budova*
dělati, -aju, -áš ned. *dělat, pracovat; vzdělávat, obdělávat*: dělati zemi; dělati jiezdu jet; dělati lov lovit; dělati nepravdu působit bezpráví; dělati své spasenie pracovat pro svou spásu; dělati z peněz za peníze; dělati zlatem zhotovovat ze zlata
déle, dél, -ě f. *dělka*: desěti loket bieše dél dsky jedné; na dél, vz-déli, v-déli na délku
delí, f. delší, n. delše, jm. tvary kompar. adj. dlúhý: *delší*
dělič, -ě m. *kdo dělí; kdo rozsuze*: kto mne ustavil súdci neb děličem nad vámi?
děliti, -ľu, -líš ned. *dělit, rozdělovat; dělit se o co*: jeden s druhým i vajíčka dělil; *oddělovat*: kdažto sě noc se dnem dělí; *lišit, odlišovat*: tiem sě dělíme od pohanov; *neshodovat, rozcházet se*: budú-li sě v kterém slově děliti dsky s žalobú
dělník m. *dělník, pracující člověk*: řemeslníci aneb činitelé a dělníci
dělný adj. *pracovní*: dělný den všední; *pracující*: dělný člověk; *pracovitý*: (dívka) bude dělná, múdrá
dem, demši v. dúti
den, dne m. *den; staří, dávní dnové dávný věk*; dni naši dny našeho života, náš život; u mladých dnech v mladém věk; po všě dni stále; po malých dnech zakrátko; suché dni dny v prvním týdnu každého čtvrtletí, kdy se držel půst; dělati na den za denní mzdu; jedná dne jědl jednou za den; letos den svatě Mařie na den sv. Marie
dénce, -ě n. *dýnko, malé dno*
děnicě v. dějnicě
děnie, diěnie, -ie n. *dění, konání, skutky*; dobré děnie *dobře skutky, dobrodini*

dénko n. (demin. z dno) *dýnko*
denní, denný adj. *denní*; peněz denní mzda za den
denniční adj. z „dennič“: denničnie záře zář denice, jitřenky
dens adv. dnes
děraviti, -v’u, -víš ned. činit *děravým*
děravítý adj. *děravý*
derců, -ě m. *kdo dere, odírá, krade; zloděj, lupič; pohodný, ras*
derlavý, derlivý adj. *bodavý, ostnatý, trnový*
derstvo n. *věc získaná dřemím. vydíráním; kořist, lup*
děs, -a m. *d’ábel, d’as*; pl. *děsi hrůza, zděšení*: nevháněj se v děsy *nepropadej strachu*
desátečný adj. *spočívající v dávání nebo dostávání desátku*: desátečné almužny
desatina f. desátek (*desátý díl něčeho, odevzdávaný jako poplatek vrchnosti*)
desátýnádstý čísl. *dvacátý*
desět, -ěti, -ieti (gen. pl. *desát, dsát, dcát*) čísl. f. *desět, desítka*: všeckna desět všech desět, celá desítka
desietník, desětník, desátník m. desátník
desietný adj. *platný za deset*; zpodst. m. *desietný* - peni ez, jenž jest deset jiných peněz platil
deska v. dska
desknatý adj. *prkenný; plochý jako deska*
děšč, dšče, dešče m. *děšt; děšč jde prši*
deščicě v. dščicě
deščka f. *deštička; tabulka na psaní*
děšto v. ješto
dětečský adj. *statečný, udatný* (srov. *dětský*)
dětel¹, -tele m. *jetel*
dětel², -tla, -tlo m. *datel*
dětinský adj. *dětský*; poručenství dětinské nad dětmi
dětinstvie, -ie, dětinstvo n. *dětství, dětský věk; dětinství, dětskost, dětská pošetilost*
dětín(n)ý adj. *dětský; dětinský, nerozumný*
dětný adj. *týkající se dítěte; dětný porod porod dítěte*
dětský adj. *mladý; statečný, udatný* (srov. *dětečský*)
devatdesát, gen. *devieti-dsát i devatdesáti* čísl. *devadesát*
devatnádsěte, devatnádcěte čísl. *devatenáct*
devatsět, *devieti set* čísl. *devět set*
devátýnádstý, devátýnádcťý čísl. *devatenáct*
děvčí; děvčín v. *dievčí; děvka*
děveččí adj. *dívčí, dívčín*
děvečka f. *děvče, dívka; služebná, služka; nevěstka*
děvečský adj. *dívčí*
děvečstvie, -ie n. *panenství, neposkvrněnost*
deveř, -ě m. *švagr* (manželův bratr)
devět, -ěti, -ieti čísl. f. *devět, devítka*: ved třetí devět svědkov třetí devítka
děvicě, -ě f. *dívka, panna*
děvičí adj. *dívčí*
devietník m. *devítník, deváté neděle před velikonoce* (začátek velikonoční postní doby)
děviti, -v’u, -víš ned. *dívku vybrat za matku*
děvka f. *služebná dívka; dívka vůbec; dávka přístavná najatá do služby; děvčín dívčín*
děvojě, -ě, děvojna f. *dívka, panna*
děvojní, děvojná adj. i zpodst. f. *dospělá, schopná vdavek; dospělá nevdaná dívka, panna*
děvojestvie, -ie, děvojestvo, děvovstvo n. *dospělost (dívky); panenství*
Děvoniš, -ě m. *Dionýsos*
děvstvie, -ie, děvstvo n. *dívčí stav, panenství*
dchnúti, dchnu, -neš (aor. *dech, dše...*, přech. min. *dech, dechši.*) dok. *dechnout*
dchnutie, -ie n. *dechnutí*
dchoř, -ě m. *tchoř*

diábel (dvojslab.), **d'ábel**, -bla (nom. pl. diebli) m. *d'ábel, čert*
diábelník m. *člověk posedlý d'áblem*
diábelný adj. *d'ábelský; posedlý d'áblem*
diábelský, diebelský adj. *d'ábelský, d'áblův*: diábelské podščívanie
diábelstvie, -ie, diábelstvo n. *zlý duch, posedlost d'áblem*
diáble, dieble, -ěte n. *d'áble, mladý d'ábel, čertík, diblík*
diáblový, dieblí adj. *d'ábelský, d'ablí, d'áblův*
diece v. dietce
diek, děk m. *dík, poděkování*; (j)měj diek, (j)měj-ho-disk, mėhodiek, michodiek, mėhodiek, míhodiek mėj (za to) dík, děkuji ti, děkujeme ti, výborně!, sláva!; v-děk, za-v-děk býti, učiniti, přijieti vhod, zavděk
dieka *dík, poděkování*; *vděk*: diek činenie *vzdávání diků*; bráti co v dieku vděčně; bez dieky, bezděky proti vůli, nedobrovolně
díel, -a, -u m. *díl; podíl; dělení*: při díelu peněz panských *při rozdělování*; (lidé) díel držie zákon, a díel nic *dílem – dílem, zčásti - zčásti*
díelce, -ě n. *dílko, malá práce*
díelnost, -i f. *účastenství, dělení společného majetku*
díelný adj. *mající díl, podíl, účastný; oddělený, odloučený; oddelitelný; rozdílný*
díelo n. *dílo, práce*: prospěla jsem na svém díele pracovala jsem se zdarem; *konání*: tanečné díelo tanec; *budování*; *výrobek*: díelo ryté gravura; díelo lité vyrobené litím; *skutek; jednání*; bludné díelo pohanské učení
díenicě; díenie v. *dějnicě; děnie*
díetce, -ě n. *dítka*
dítě, -ěte n. pl. děti, -i f. *dítě; chlapec, jinoch, mladý muž; zvířecí mládě*: děti lvovy; dítětem počieti *otěhotnět*; dítětem těžko býti být těhotná
dítěcí adj. *dětský, dětinský*
dítěčstvie, -ie n. *dětství*
dieti¹, děju, dieš (impf. diech, dieše. , aor. děch, dě.) ned. *dít, říkat*; dieti koho *nazývat*: die Kristus blaženými milosrdné; dieti komu jmě *jmenovat, nazývat*, koho, *říkat komu*: téj vsi jmě Chotůň dějí; kako ti dějú? jak se jmenuješ?
dieti², děju, -ješ (impf. dějiech, dějieše..., aor.děch, dě..., inf. též *dáti*, přič. čin. děl, diet i dál) ned. *dělat, konat, činit*; dieti trh konat trh; dieti popravu provádět; dieti volí jednat po vůli; dieti pláč plakat; dieti poselstvie vykonávat poselství; v tisícě dieti jednat o tisíce (o velké sumy); dieti čso kam pokládat, dávat co kam; -dieti sě, dáti sě *dít se; zdát se (ve snu)*
dietko n. pl. dietky f. *dítka; mládě*: pták chová dietky svojé
dievati, -aju, -áš ned. *dávat, vkládat, schovávat*: nevěděchu jeho (stříebra) kam dievati
dievčí, děvčí adj. *dívčí, dívčín*
dievčicě, -ě, dievčička f. *dívčice, dívěnka, panna*
dievka f. *dívka, panna; služebné děvče*; m. *panic, mládenec*: (lan) čistý dievka
diežě, -ě f. *díže*
dílnicě v. *dějnicě*
discipul m. *žák*
disputovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *disputovat, učeně rozmlouvat*
diškant m. *diskont, vysoký chlapecký hlas*
div m. *div. zázrak; údiv, podivení*; jest to bez divu není se čemu divit; v div, v divy kupodivu, velice; v divé okázale; na div podivuhodně; div ot divu div divoucí
diváček, -čka m. *divák, zevloun*
divadlo, demin. divádlko (trojslab.) n. *podívaná*
dívanie, -ie n. (čeho, čemu) *dívání, podívaná; uvažování; divení se*: dívanie božské múdrosti
dívati sě, -aju, -áš sě ned. (komu, tomu) *dívat se; podívat se, divit se; rozjímat o čem*
diví adj. *divoký*; diví muž faun
diviti sě, -v'u, -víš sě ned. (komu, čemu; nad čím. o čem; do koho), *divit se*: ležíš sě divil o vieře centuriona; diví sě do tebe
divnik m. *divný člověk*
divniti, -ňu, -níš ned. *činit divným*

divnosť, -i f. *podivuhodná vec, zvláštnosť*
divný adj. *podivuhodný, zvláštní, neobvyklý; hrozný*
divočina f. *divokosť; divocí, rozpustilí lidé*
divočstvo, -ie n. *divokosť, zdivočelosť*
divoký adj. *divoký; divný, zvláštní*
divosť, -i f. *divnosť, podivnosť, zvláštnosť*
dlabsati, -aju, -áš ned. *šlapat, dupat*
dlabšenie, -ie n. *(po)šlapání, (po)dupání*
dlan, **dlaň**, -i (pl. dlani) f. *dlaň*
dlapa, **tlapa** f. *tlapa*
dlatebný adj. *dlátový, dlátovitý; dielo dlatebné rytectví, rytecký způsob*
dláviti, -v' u, -víš ned. *škrtit, tlačit*
dlaženie, **dláženie**, -ie n. *dlažba*
dlažiti, **dlážiti**, -žu, -žíš ned. *dláždit*
dle, -ě f. *délka; na dl'u, na dli na délku, naděl, zdáli; vz dl'u, vz dli naděl, zdáli; dl'ú, dlí po délce, délkou: země egyptská leží dli vedlé Nilu; na dléch, na dlech nadlouho, dlouho, po delším čase, časem, nic nebudete moci na dlech trvati*
dle předl. (s gen.) *pro* (často postpozitivně); užitka dle pro užitek; pokory dle pro pokoru, z pokory; dle úkazy pro ukázkou, na ukázkou; mne dle, tebe dle, nás dle atd. pro mne...; co dle ke mně nemluvíš? proč
dlěnie, -ie n. *prodlévání, meškání, odklad*
dlíti, dl' u, dlíš ned. *prodlužovat, protahovat, prodlévat, otálět, odkládat*
dlubanie, -ie n. *dlabání*
dlubna f. *palice, kyj, topírko; dláto*
dluh m. *dluh; závazek; povinnost: z dluhu viery měl poslouchati přikázání božích; provinění: odpusť nám dluhy naše*
dlúho, **dlúzě** adv. *dlouho, dlouze; na dlúžě dlouho, nadlouho: nemožeš na dlúžé trvati*
dlúhočakalivý, **dlúhočekalivý** adj. *shovívavý, trpělivý*
dlúhočakanie, **dlúhočekanie**, -ie n. *shovívavosť, trpělivosť*
dlúhomyslnosť, -i f. *shovívavosť, trpělivosť*
dlúhopis m. *obširný spis, rozvleklé vypsání*
dlúhosť, -i f. *délka; dlouhá doba; obširnosť; na dlúhosť nadlouho*
dlúhovatý adj. *podlouhlý, podélný*
dlúhověčnost, -i f. *dlohověkosť*
dlúhověčný, **dlúhověký** adj. *dlohověký, dlouho žijící: cti otce a máteř, a budeš dlúhověčen na zemi*
dlúz, **dlúzě**, -ě f. *délka*
dlužiti sě, -žu, -žíš sě ned. *dlužit se, vypůjčovat si*
dlúžiti, -žu, -žíš ned. *dloužit, prodlužovat, protahovat*
dlužně adv. *z dluhu, z povinnosti*
dlužní adj. *dlužní, týkající se dluhů*
dlužník m. *dlužník; věřitel; viník: jako i my otpúščiemy dlužníkom našim*
dlužný adj. *dlužný, dlužen: dvěma peniezma dlužen bieše; povinný, povinen*
dmu, dmeš..., **dma**, dmúci..., dmiech. v. *duť*
dmýchatí, -aju, -áš ned. *dmýchat, dout, foukat; pouštět větry*
dna f. (pl. i dna n.) **dna**; *třevie dna kolika*
dnek, denka m. *demin. z „den“*
dniěti, 3. sg. *dnie ned. rozednívat se: již dne, dneše; když dnělo*
dno n. *dno; podlaha; pozemek*
dnovatý adj. *zachvácený dnou*
dnový, **dňový** adj. *denní: dnové světlo*
do předl. (s gen.) *do*; vyjadřuje též přibližný počet: komorek do čtyřidceti asi čtyřicet
doba f. (pl. i doba n.) *způsob, slušný způsob, podoba: v smyslnej době vhodným způsobem, ve vhodné době; jest má doba je to má věc, o to mi jde; doba, čas, věk, život: znal-lis krále Kosta v*

době za jeho života; by už na tej době v tom věku; v tu dobu, v ty doby, v ta doba, tu dobu apod. tehdy; v ňuž dobu v kteroužto dobu, když

Dobeš, -ěš m. *Tobiáš*

dobrati se, -beru, -břeš se dok. (čeho) *dosíci, dosáhnout, dojít, dojet*; (Judáš) cestujě nepřosta, jelize se dobra města

dobroděčkě, dobrodiečkě, dobrodiecě, -ě, **dobrodějec**, -kě m. *dobrodinec*

dobrodějstvie, -diečstvie, -ie, dobrodějstvo, -diečstvo n. *dobročinnost*

dobroděncě, -dmeš, dobrodiecě, -díncě, -ě m. *dobrodinec*

dobroděnie, dobrodiěnie, dobroděnstvije, dobrodienstvie, -ie n. *dobrodiní*

dobrodiěti, -děju, -děješ ned. *konat, prokazovat dobro*

dobrodruh m. *statečný druh*

dobrodružní, dobrodružný, dobrodružský adj. *mající vlastnosti dobrého, statečného druha*; dobrodružské znamenie znak hrdiny

dobrodružstvie, -ie, dobrodružstvo n. *vlastnosti dobrého, statečného druha; dobrotivost, dobročinnost; hrdinství, udatnost*

dobrohost, -i m. *statečný host; hrdina*

dobrojtro *pozdrav dobré jitro (z dobro jutro)*

dobromluviti, -v' u, -víš ned. *dobře mluvit, chválit*

dobropověstný adj. *mající dobrou pověst, bezúhonný*

dobrořečiti, dobřěřečiti, -ču, -číš ned. *dobrořečit, žehnat, velebit*

dobrost, -i, dobrota f. *dobrota, dobrost, dobrotivost*; dítě k dobrotí sžořené bez tělesné vady

dobrotivenstvie, dobrotstvie, -ie n. *dobrotivost*

dobrověstie, dobrověstvie, dobrozvěstie, -ie n. *evangelium*

dobrovoľe, -ě f. *dobrá vůle, svolení*

dobrovoľenstvie, -ie, dobrovoľenstvo n., **dobrovoľnost, -i** f. *dobrotivost, laskavost, dobrá vůle; svobodná vůle, dobrovoľnost, svoboda*

dobrovoľný adj. *svobodný, voľný; dobrovoľný, spontánní*; dobrovoľen jsem sám sobě jsem sám svým pánem

dobrozvěstie v. dobrověstie

dobrozvěstník, dobrozvěstovník, dobřěvěstník m. *evangelista*

dobrý (jm. tvar dobr) adj. *dobrý; udatný, statečný; vznešený, urozený; velký, značný*; po dobrej chvíli; obecné, zemské dobré obecný, zemský prospěch; dobrý druh v. dobrodruh

dobřě adv. *dobře; hodně, značně, opravdu; víc než*: Terviz je město dobřěveliké; dobřě za dvanácte mil; dobřě učený, dobřě urozený velmi

dobřělúbý adj. *příjemný, libý*

dobřěřečiti; dobřěvěstník v. dobrořečiti; dobrozvěstník

dobydliti se, -ľu, líš se ned. *dočkat se, dožít se*

dobyťček, -tečka m. (demin. z „dobytek“) *dobyteček*

dobytek m. *dobytek; dobyté, získané věci, majetek, jmění*; dobytek přihlavný majetek vzatý zavražděnému

dobyti, -budu, -budeš dok. *dobýt, přemoci, zdolat; dosáhnout, získat, opatřit, vydělat; vymoci, zjednat*: (Mlada) doby biskupstva na Pražě; kněžě sobě ot plcha oráče dobuďte; - dobytí se (z čeho) *vyprostit se, vysvobodit se*

dobytie, -ie n. *dobyťi; získání, dosažení*

dobytkový adj. *dobyťi*

dobyvač; -ě m. *dobyvatel*

dobyvadlný (čtyřslab.) adj. *dobývací*: orudie dobyvadlná

dobyvadlo n. *dobývací zařízení*

dobývati, -aju, -áš ned. *dobývat; dosahovat; vymáhat co*: kmeni poče dobývati milosti svému milému

dočakati, dočekati, dočkati; -aju, -áš dok. *dočkat se, dosáhnout něčeho čekáním*

dočán adv. *časem*; dočán - dočán *hned - hned, tu - tu*: dočán rucě syna svého, dočán nohy jeho líbáše

dočiniti, -ňu, -níš dok. *učinit; dokončit*; -dočiniti se čeho *dopustit se*

dočistiti, -šču, -stíš dok. *dokončit čištění, očistu, zcela očistit*

dodáviti se, -v' u se -víš se dok. (čeho) *dotlačit se (k čemu)*: těla syna svého dodáviti se nemohúc žalostivě křičieše

dodiěti, -děje, -dieš dok. *dopovědět*

doháněti, -něju, -nieš ned. *dokonávat pŕuhon* (provádět poslední obesláni k soudu)

dohnati, doženu, -neš dok. *dohnat, doběhnout; konečným (třetím) pŕuhonem pohnat před soud* (dokončit proceduru pohnání)

dohoditi, -z' u, -díš dok. *dohodit, zprostředkovat, obstarat, opatřit, vydat*; ludáš chtě ležúšě židom dohoditi; *udělit, dát*: boh jemu dohodil dobré ženy

dohon, -a, -u m. *dokonání pŕuhonu, konečný pŕuhon* (poslední obsílka k soudu)

dohoniti se, -ňu, -níš se dok. (koho) *dohonit*

dohubiti, -b' u, -bíš dok. *vyhubit*

doch m. *došek*

docházěti, -ěju, -ieš ned. *docházět, poznávat*: domysl náš toho docházie

dochoditi, -z' u, -díš ned. *docházet čeho, dosahovat*

dojčín ad. poses. z „dojka“

dojiěti, -jmu, -jmeš dok. (koho, čeho) *zasáhnout, dotknout se*; dojiěti sobě viery důvěřovat si, odvážit se, osmělit se

dojistiti, -šču, -stíš dok. *potvrdit*

dojiščěnie, -ie n. *ujištěni, potvrzeni*

dojiti, -jdu, -jdeš dok. (kam, čeho) někam dojít, dorazit; *dosáhnout čeho, uskutečnit se, vyplnit se*; dojiti plného věku dožit se stáří; došla ho řeč donesla se k němu pověst, uslyšel; ještě netvrd v nohy, ni mu došel zúbek mnohý ani mu nedorostl

dojtie, -ie n. *přístup, vstup, návštěva, dosažení*: aby snadné bylo křtu dojitie

dojka f. kojná

dojný adj. *kojící; dávající mléko*

dojúcí adj. *sající mléko*

dokáti se, -kaje, -kaješ se dok. *dokonat pokáni, v dostatečné míře se pokát*

dokázanie, -ie n. *důkaz*; z toho jest dokázanie z toho vyplývá

dokaziti, -žu, -tíš dok. *dokončit zkázu, úplně zničit*

dokládati se, -aju, áš se ned. (koho, čeho) *dovolávat se svědectví*: (já) dokládaju se desk

dokona adv. *dokonce, docela*

dokonaně adv. *dokonale, úplně*

dokonany adj. *dokonalý*

dokonati, -aju, -áš dok. *dokonat, dokončit, skončit, dovršit*; dojdeš do ráje svým životkem dokonajě až zemřeš

dokonavač, -ě m. *dokonavatel, dokončitel*

dokončěti, -ěju, -ieš (příč. čin, dokončal, dokončeli, přech. dokončav) dok. *dokončit*

dokovad, dokovadž adv. a spoj. *jak dlouho, dokud*

doktorovati, -uju, -uješ dok. *učinit doktorem, promovat*

dokudsi, dokudž, dokž adv. a spoj. *jak dlouho, dokud*

dol, dolu m. *důl, jáma; údolí* rozkáza rovu dol vytiěti jámu pro hrob; kterěž v-dole psány jsú níže; z-dolu, z-dolu odsponu

dolček, -lečka m. *dolíček*

dole, -ě f. *zdar, úspěch; moc, síla, násili*

dolěci, -lehu, -ležeš ned. *dolehnout*

dolejní, dolení adj. *dolní dolejší*

doličěnie, -ie n. *dotvrzení, důkaz*

dolíčiti, -ču, -číš dok. *dokázat dotvrdit*; mečem dolíčiti dokázat mečem, soubojem

doličovanie, -ie n. *dokazování*

doličovati ned. *dokazovat, dotvrzovat*

dolov adv. *dolů*; jiti dolov upadat, slábnout; klesat

dolovatý adj. *prohloubený, důlkovitý*

doložěnie, -ie n. *doložení, opatření doklady, odůvodnění, oprávnění*

doložiti, -žu, -žíš dok. *odložit, přesunout; doplatit má doložiti ostatních peněz*; - doložiti se, (koho) *poradit se; dovolat se jako svědka*

dolúčiti, -ču, -číš dok. *dohodit*: jako by mohl kamenem dolúčiti
dom domu m. *dům*; dom kurevný nevěstinec; *domov*: jest všady domem je všude doma; *rod*: toto dieš domovi Jakobovu
domakati sě, -áju, áš sě, **domácěti sě**, -ěju, ieš sě dok. *dohmatat se, dopátrat, dopídit se*
domček, -ěčka m. *domeček*
domie, -ie n. *domy*
domieniti, -ňu, -níš dok. *zmínit, připomenout, zpomenout*
domienka, domienka f. *zmínka, připomenutí*
domlúvati sě, -aju -áš sě ned. (čeho) *mluvením se domáhat, vymáhat něco*
domlúviti, -v' u, -víš dok. *domlúvit - domlúviti sě* (čeho) *mluvením dosáhnout*
domňávati sě, domnievati sě, aju, -áš sě ned. *domňivat se, myslet si*
domněnie, -ie n. *domněnka, mínění; podezření; bez domněnie neočekávaně, znenadáni*
domnělý adj. *domnělý; podezřelý*
domněvač, -ě m. *rozhodčí, arbitr, soudce*
domnieti, -mňu, -mňíš ned. *mínit, tušit, považovat*: domňu sě lepší myslím, že jsem lepší; zdravě domnieti mít zdravý rozum; - domnieti sě *domňivat se, rozmyšlet se, rozvažovat*; domnieti sě čeho pomýšlet nač
domnievanie, -ie n. *domnění; podezření, žárlivost*
domoděl, -a m. *stavitel domů*
domořiti, -řu, -říš dok. *umořit do konce, k smrti*
domov adv. *domů*
domovitý adj. *domáci, domovní; rodinný*; domovítí lidé mající vlastní dům; potřeby domovité životní prostředky; zpodst. m. domovítí *příbuzní, příslušníci rodiny*; (ležíš mu) byl domovít příbuzný; krajina domovitá bohatá na domy, lidnatá; chudoba domovitá hmotný nedostatek
domovnicě, -ě f. *hospodyně*
domovník m. *správce domu, hospodář, domácí sluha*
domový adj. *domovní*; pán domový pán domu
domřiěti, -mru, -mřeš dok. *skončit umírání, skonat*
domudnicě, -ě f. hanlivé označení ženy; snad: *loudalka*
domustav m. *stavitel domu*
domysl, domysl, -a, -u m. *domnění, domněnka, mínění*; důmysl, důvtip domyslití sě, -š' u, -slíš sě dok. *domyslit se, dovtípit se; rozhodnout se*
domyslný adj. *bystrý, důmyslný, důvtipný*
domyšlěnie, -ie n. *rozmyšlení; rozvaha, obezřetnost*
domýšleti sě, -ěju, -ěš sě ned. *domýšlet se, domňivat se, dohadovat se*
doňadž, doňadž, doňavadž, donědž, doněž, doněvadž, donidž, doňudž spoj. *dokud, pokud*; doňadž ne dokud ne, až
doněkad, doněkud, donikud adv. *poněkud*
donošovati, -uju, -uješ ned. *donášět, nosit na místo*
dopadnúti, -nu, -neš, **dopásti**, -padu, -padeš dok. (čeho) *dopadnout (až kam)*
dopatřiti sě, -třu, -tříš sě dok. (čeho) *postřchnout, upozorovat; chránit se*
dopěstovati, -uju, -uješ dok. (čeho) *dochovat, dovést pod svou ochranou (kam)*
doplakati sě, -pláču, -češ sě dok. (čeho) *pláčem dosáhnout*
doplna adv. *úplně, zcela*
doplнити, -ňu, -níš dok. *doplnit, dokonat, splnit, dovršit*
dopóhoniti, -ňu, -níš dok. *dokončit púhon, soudní při*; dopohoniti sě svého práva soudní při dosáhnout
dopoloviti, -v' u, -víš dok. *dosáhnout polovice*: mužové nedopolovie dnov svých
dopraviti, -v' u, -víš dok. (koho čeho) *přivést někoho, dopomoci někomu k něčemu*
dopřiěti, -přeju, -přeješ dok. *dopřát*
dopuditi, -z' u, -díš dok. (koho, čeho) *dohnat koho kam, přimět (k něčemu)*: (Leva) dopudi Pražan velikého hoře
dopustek, -stka, -stku m. *dopuštění, dovolení*
dopustilý adj. *kterého se člověk dopustil, spáchaný*: dopustily hříech

dopustiti, -šču, -stíš dok. *dopustit, dovolit, připustit*; (koho k čemu) *dopustit na koho co*; -
dopustiti se (čím) *dopustit se* čeho, *provinit se* čím
dopuštění, -ie n. *dopuštění, přestupek, prohřešek*
dopuštěný adj. *spáchaný*
dopuštění, -ěju, -ieš, **dopuščovati, dopuščevati**, -uju, -uješ ned. *dopouštět, připouštět*; -
dopuštění se *dopouštět se*
doraziti, -žu, -zíš dok. *dorazit, narazit*; zcela přemoci, zdolat; - doraziti se *zničit se, zahubit se*; (čeho) *dojít, dosíci*; doraziti se suku narazit na tuhý odpor
doražovati, doraževati, -uju, -uješ ned. *dorážět, dobíjet*
dorčení, -ie n. *konec řeči, doslož. závěr*
dorostlost, -i f. *dospělost*
dorostlý adj. *dospělý*; když k dorostlým letům přijdu dospěji, dosáhnu dospělosti
dorozuměti, -ěju, -ieš dok. *plně porozumět, pochopit*
dořeci, -řku, -řčeš (-rčeš) dok. *dořící*
dořekati, -aju, -áš ned. *dořikávat*
dosáhati, dosahati, -aju, -áš ned. *dosahovat, dostihovat; postihovat rozumem*
dosáhnúti, -sáhnú, -sichneš dok. (čeho) *dosáhnout, uchopit, dostihnout; domoci se, dojít (čeho)* (v. též *dosieci*)
doseděti se, -z' u, -díš se dok. (čeho) *dočkat se (vsedě), dožít se*
dosěžení, -ie n. *dosazení*
dosieci, -sahu, -sěžeš dok. *dosíci, dosáhnout; dostihnout, dohonit; domoci se, dojít (čeho); postihnout rozumem, pochopit*: čtvrté věci smyslem nemohu dosieci
dosiesti, -sadu, -sědeš dok. *dosednout, usadit se; vysedět*: slepicě, jenž mé dosiesti měla k živosti
doskončiti, -ču, -číš, **doskončěti**, -ěju, -ieš dok. *dokončit, dokonat*
doslužiti se, -žu, -žíš se dok. (čeho) *vysloužit, zasloužit si něco*
doslyšěti, -šu, -šíš dok. *doslechnout, zaslechnout, uslyšet; vyposlechnout, vyslechnout do konce; vyrozumět*
dosovad adv. *dosavad, dosud*
dospěch m. *spěch, pospěch*: s dospěchem běže
dospěcha f. *dospění, dostižení* čeho: dospěcha všie radosti
dospěle adv. *dokonale, úplně, zcela; rozumně*: ty nemyslíš dospěle
dospělec, -lcě m. *člověk v něčem dospělý, vyspělý, dokonale znalý, odborník*
dospělost, -i f., **dospělstvie**, -ie n. *důkladná znalost, zkušenost*
dospělý adj. *důkladně znalý, dokonalý; hotový, úplný, zralý; schopný, vycvičený*; z dospěla *dokonale, úplně, zcela*
dospěšně adv. *s prospěchem, úspěšně*
dospěšný adj. *hotový, připravený, schopný, způsobilý* (v. též *nedospěšný*)
dospěti, -spěju, -spěješ dok. *dospět, dosáhnout* čeho, *dokončit, dokonat, završit*: dospěl jím (domem) dostavěl jej; *provést, vykonat*: tu dobu bě juž dospělo o korábích všecko dílo všecka práce byta dokončena; *stačit, stihnout; dospět, dorůst*
dospievany adj. *opatřený*
dospievati, -aju, -áš ned. *dospívat; dokončovat; hotovit, připravovat*; obilí dospievá dozrává
dostat, -a, -u m. *dostatek, hojnost, nadbytek*
dostatečnstvie, -ie n. *dostatečnost, hojnost, únost*
dostatečnost, -i f. *dostatek; postačitelnost; síla, schopnost*
dostatek, -tka, -tku m. *příslušná věc, náležitost*: pústevník drahými dostatky pokrští její život; *dopuštění, úradek*: (Kristus) jednorozený syn z dostatka
dostati se, -stanu, -staneš se dok. *dostat se (na koho, komu), podařit se; přihodit se* (v. též *nedostati se*)
dostáti, -stojú, -stojíš dok. *vydržet do konce, do určité chvíle; být hoden, stačit, zasloužit si*; dostáti k právu dostavit se k soudu
dostihnúti, -nu, -neš dok. *dostihnout, přistihnout; postihnout rozumem, pochopit*
dóstojenstvie, -ie, **dóstojenstvo** n. *dústojenství; hodnost; zásluha*

důstojně adv. *důstojně; zaslouženě*
důstojnost, -i f. *důstojnost, hodnost, zásluha*
důstojný adj. *důstojný; zasloužilý; zasloužený; hoden; možný*
dostrčiti, -ču, -číš dok. *dostrčit, postrčit do konce; pohnout, přimět, ponouknout*
dostrkovati, -uju, -uješ ned. *dostrkávat, ponoukat*
dostrělení, -ie n. *dostřel*
dostríeci se, -střichu, -střežeš se (koho) dok. *dočkat se, počkat si na někoho*
dostupění, -ie n. *přistoupení; dostúpenie mužské styk, soulož s mužem*
dostúpiti, -p' u, -píš dok. (čeho) *dostoupit, dosáhnout, dojít čeho; dostúpím vše škody utrpíme největší škodu*
dosúdoby adv. *dosud, doposud*
dosúti, dospu, -speš dok. *dosypat*
dosvářiti se, -řu, -říš se dok. (čeho) *svárem dosáhnout*
došeptati se, -šeptu, -šepceš se dok. (čeho) *šeptáním dosáhnout*
došlost, -i f. *zkušenost*
došmatati se, -aju, -áš se dok. (čeho) *dohmatat, dopídit, dopátrat se*
dotáhnúti, -táhnú, -tichneš dok. *dotáhnout; dojít cíle, konce v něčem; dovodit, dolíčit, dokázat; dotáhnúti zradu dokonat zradu, provést ji do konce*
dotahovati, -uju, -uješ ned. *dotahovat; dosahovat, docházet cíle*
dotázati se, -tiežu, -tiežeš se (imperat. dotěž se) dok. (čeho) *doptat se, dozvědět se, dotazováním zjistit*
dotčění, -ie n. *dotknutí, dotek; hmat*
dotčieti, dotčeti, -tču, -tčíš ned. (čeho) *dotýkat se, těsně sousedit, hraničit*
dotéci, -teku, -tečeš dok. *doběhnout, dohonit; dosíci, dosáhnout čeho*
dotěž se, dotiežu se v. *dotázati se*
dotisknúti, -nu, -neš dok. *prosadit mocí, provést násilím*
dotisknutí, -ie n. *vykonání mocí, silou*
dotklivý adj. *urážlivý; dotklivě* adv. *urážlivě*
dotknúti se, -tknu, -tkneš se dok. *dotknout se; zmínit se; snad mne v tom nic nedotknú snad mi to nebudou vytýkat*
dotknutie, -ie n. *dotknutí, dotek; hmat*
dotovad adv. *dotud, dotavad*
dotrvati, (trojslab.) -aju, -áš dok. *vytrvat do konce*
dotřieti se, -tra, -třeš se dok. (čeho) *dotřít se, dodrat se, úsilím dosáhnout čeho*
dotýkající adj. *hmatatelný, hmatem poznatelný*
dotýkanie, -ie n. *dotýkání, ohmatávání, hmat*
dotýkati, -týču, -týčeš i -týkaju, -týkáš, **dotykovati**, -uju, -uješ ned. (čeho) *dotýkat se; hmatat; -dotýkati se (koho, čeho) dotýkat se, týkat se, napadat řečí, urážet*
dotýkavý, dotykující adj. *hmatatelný, poznatelný hmatem, dotykem*
doufajný (pův. výsl. do-u-, čtyřstáb.) adj. *troufalý, odvážný*
doufalivý, doufalý (pův. výsl. do-u-) adj. *důvěřující, důvěřivý*
doufanie, -ie (pův. výsl. do-u-) n. *naděje, důvěra*
doufati, -aju, -áš (pův. výsl. do-u-) ned. (komu, čemu; čeho) *důvěřovat komu, věřit v co: vašeji pomoci důfajíc; svěřovat*
doutratiti, -cu, -tíš dok. *utratit do konce, utratit i zbytek*
dovázěti, -ěju, -ieš ned. *provádět, doprovázet*
dovecěti dok. *domluvit, dopovědět*
dovedění, -ie n. *dovedení; práva na vrch dovedenie dokončení soudního řízení*
dověrnost, -i f. *důvěra, hodnověrnost, věrohodnost*
dověřenie, -ie n. *důvěra, víra*
dověřilivost, -i f. *důvěřivost*
dověřiti, -řu, -říš, **dověřovati**, -uju, -uješ ned. *důvěřovat, spoléhat se, věřit; svěřovat se*
dověsti, -vedu, -vedeš dok. (koho, čeho) *dověst, přivést, zavést; dokázat, umět; prokázat: vládyka má své pravdy dověsti právem; -dověsti se stát se: zámysl skutkem se dovedl*

dovinit se, -ňu, -níš se dok. (čeho) *dopustit se, provinit se; proviněním si zasloužit*: když koli co zlého činiš, božie pomsty se doviniš

dovod m. *důvod, důkaz, odůvodnění*

dovoditi, -z' u, -díš ned. *přivádět, dovádět; dovozovat, dokazovat*

dovodně adv. *odůvodněně, způsobem zakládajícím se na důvodech, důkazech*

dovodný adj. *důvodný, založený na důvodech, doložený důvody, odůvodněný; přesvědčivý, působivý; obratný, dovedný, temný*: kus velmi misterný a dovodný

dovozovati (též dovoďovati), -uju, -uješ ned. *přivádět, dovádět; konat, provozovat*: rozličné kratochvíle dovozují

dovrci, -vrhu, -vržeš dok. *dohodit*

dovrtiti se, -vrču, -vrtíš se dok. (čeho) (*vrtěním*) *dosáhnout, domoci se*

dovtip m. *důvtip, důmysl, nápad*

dovtipovati se, -uju, -uješ se ned. *domýšlet se, domnívat se, tušit, předpokládat*

dovzdvihnúti, dozdvihnúti, -nu, -neš dok. *zdvihnout až nahoru, úplně zdvihnout*

dozříeti, -zřu, -zříš dok. *dohlédnout*

doždati, -ždu, -ždeš dok. *dočkat (se)*; se dá nám toho doždati

dožeci, -žhu, -žžeš dok. *dohořet (úplně nebo po jisté místo)*; když mu smrt dožže roha když bude mít smrt na jazyku

dráb m. (*najatý*) *voják, dráb*

drabant m. *trabant, pěší voják*

dráč, -ě, též **dračka** m. *vyděrač, zloděj, lupič*

dráha f. (často pl. dráhy) *cesta* (pův. cesta mezi poli, kudy se vyháněl dobytek na pastvu); na dráze po cestě, cestou, na cestě; *zástup; houf, družina, vojenská družina, vojsko; moc, velikost*

drahně adv. *značně, velmi*: drahně mně prospěla; *hodně, mnoho*: drahně dní

drahný adj. *značný, značně veliký; pěkný, dobrý*

drahost, -i, **drahota** f. *nákladnost, vysoká cena; drahá věc, cennost, vzácnost*

drahúci adj. *předražený*

dráhy v. dráha

drahý (jm. kompar. draží) adj. *drahý*: drahá léta léta *drahoty*; chovati (obilé) na draho až bude dražší; *milý, milovaný; vzácný*

draj ink, drejlink, drelink, drilink, -iňk m. *dutá míra na měření vína* (přibližně 11–12 hl)

drakový adj. *dračí*

dránie, -ie n. *draní, vydírání*

drásati (se), -aju, -áš (se) ned. *škrábat, drápat (se), lézt (po čem)*

drasta, drásta f. *třáska, štěpina; skvrna, kaz; drobnosti, maličkosti*; rozličná drasta od zlata; *náradí, náčiní*: posvětili jsme všecku drastu chrámovú

drastiti se, -šču, -stíš se ned. *chovat se drsně, hrubě; drsnět, stávat se hrubým*

drástka f. *malá tříška, smítka, mrva*

dráti, deru, déreš ned. *drát, trhat, drásat; vydírat, odírat*; - dráti se *drát se, trhat se; prodírat se*

dratvicě, -ě f. *dratev*

drážditi, -ždu, -ždíš, **drážiti**, -žu, -žíš, **drážniti**, -žňu, -žníš ned. *dráždit, vydražd'ovat; smyslově vzrušovat*

drážě, -ě f. *drahost, drahocennost, nádhera*; v slavněj dráži slavně, slavnostně, nádherně

dražiti, -žu, -žíš ned. *cenit*; dražiti sobě něco *toužit po čem*, vážit si čeho

drážiti, drážniti v. drážditi

drážlivý adj. *dráždivý*

drbatí, -b' u, -beš i -baju, -báš ned. *drbat, škrábat*

drbiti, -b' u, -bíš ned. *musit*

dreptač, -ě m. *brepta, breptal*

dreptati, -cu, -ceš i -tám. -táš ned. *breptat, brebentit*

drejlink, drelink v. drajlink

drevcě, drevec pl. n. *dříví, klestí, roští*

drevný adj. *dřevěný, prkenný, stromový*; drevné rubanie porážení stromů; drevný sěkáč dřevorubec

drhnúti, -nu, -neš ned. *drhnout*; branami drhnúti vláčet
drchta f. *drbna, klevetnice*
driák v. dryák
drijě, -ě f. *trojka, tři „oka“ ve hře v kostky*
drilink v. drajlink
drkolna (dvojslab.), **dřkolna** f. *palice, klacek, kyj*
drnúti, -nu, -neš dok. (koho) *nelibě se dotknout, rýpnout*
drob m. *drobek, drobět, drobnost*; pl. drobí, droby *vnitřnosti*
droba f. *tělesná slabost*
drobec, -bcě m. *vnitřnosti*
droběz, -ě f. *drobty*
drobnost, -i f. *drobnost, malost; malomyslnost*
drobňúčký adj. *drobounký*
drobtek, -betka, -betku, **drobtík** m. *drobínek, drobeček*
drochět, -chte m. *drobet*
drochtek, -chatka, -chatku m. *drobínek, drobeček*
drsnatý, drstnatý, drstný adj. *drsný, hrubý*
drst, -i f. *smetí*
drt, -i f. *drě, drtiny; záhuba, zdrcení*
druh m. *druh, přítel*; dobrý druh *hrdina, statečný druh*
druha f. *družka, přítelkyně*
druhde adv. *místy, tu a tam, někde*
druhdy adv. *časem, někdy, občas*
druhé adv. *podruhé; zadruhé*
druhý čís. adj. *druhý; jiný, některý*; druhýnádcet, druhýnáctý dvanáctý; druhýmezcieta, druhýmezcieta dvaadvacátý; druhý substantiviz. m. *druh, přítel* (v. též druh)
družba m. *druh, společník; družba na svatbě*
družbiti se, -b`u, -bíš se ned. *družít se*
družě, -ěte n. *druh, partner v lásce, v manželství*
družec, -žcě m. *druh, společník; bližní*
družicě, -ě f. *družka, společnice; bližní*
družní adj. *druhův*: na družní stav se tiežé na stav svého druha
drvěný adj. *dřevěný; skládající se ze stromů*: les *drvěný*
dryák, driák, dřiak, triák m. *lék*
drzati, -aju, -áš ned. *osmělovat se, odvažovat se*
drzí, drzý adj. *drzý, opovážlivý, neodbytný*
drzlivost, drznost, -i f. *drzost, smělost, rozpustilost, opovážlivost, bezuzdnost*
drznúti, -nu, -veš dod. *osmělit se, odvážit se, opovážit se*
drzomluvný adj. *drzý, opovážlivý v mluvení*
drzost, -i, **drzota** f. *drzost, smělost, opovážlivost; rozpustilost, bezuzdnost*
držádlko (trojslab.) n. *držátko*
držějící adj. *držící, májící v držení*
drželivost, -i f. *soudržnost; urputnost, zarputilost*
držemný adj. *pevný; zavazující k držení, závazný*
drženie¹ (dvojslab.), -ie n. *třesení, strach*
drženie² (trojslab.), -ie n. *držení, ovládnání, vládnutí; zachovávaní*
držěti (trojslab.), -žu, -žíš (přič. čin. držal, držěli) ned. *držět, mít v držení, vlastnit, chovat, zachovávat*; úřad držěti zastávat úřad; držěti radu zasedat, schůzovat; držěti post zachovávat púst; držěti vieru vyznávat víru
držěti (se) (dvojslab.), též **dřežěti**, -žu, -žíš (se) (přič. čin. držal, dřežal, -ěli) ned. *třást (se), chvět (se)*
držím, držimý adj. *držený; držící; držitelný*
drživý adj. *držící, zachovávající, pevný*: pamět *drživá*

dřevce, -čě n. *keř, křoví; dřevo, kus dřeva; hůl*: dřevce měřičie tyč k měření; *násada, žerd' u různých nástrojů a zařízení; dřevěná zbraň, které se užívalo při turnajích*
dřeve, dřev, dřieve, dřiev adv. *kdysi, v uplynulých dobách; dřív*
dřevěný adj. *dřevěný, ze dřeva; skládající se ze stromů*: les dřevěný; *na dřevo*: dřevěnou pilu
dřevíce, -čě, *dřevíčko* n. (hromad.) mladé stromky
dřevní, dřevní adj. *předešlý*: v dřevniej neděli minulou neděli; *někdejší, bývalý, dávný, starý*
dřevo, pl. drva (jednoslab.), gen. dřev n. *strom. keř; dřevo; kopí; rodokmen*: toho dřeva kmen jest otec neb máti
dřevotoč, -ě m. *červotoč*
dřevový adj. *stromový, ze stromů*: ovoce dřevové; *dřevěný, ze dřeva*
dřežeti; dřiak v. držeti; dryák
dřiemanie, -ie n. *dřímota, spánek*
dřiemavý adj. *ospalý*
dřiemota f. *dřímota, ospalost; lenost*
dřiėti, dru, dřeš ned. *dřít, odírat; vykořistovat; tisknout, tahat, odtahovat; odtrhovat, odvracet*: drů svá srdce od světa; - dřiėti sě rozdírat se, trhat se
dřietiti, dřětiti, -cu, -tíš ned. *vábit (?)*; *utišovat, mírnit (?)*
dřiev, dřieve v. dřeve, dřev
dřievie, dřevie, -ie n. *stromy, stromoví*: dřievie ovocné; *dříví; dřevěné zbraně (kýje, kopí, dřevce ap.)*
dřiezha, dřiezka f. *tříska, odštěpek*
dřiežděc, -ždcě m. *drvoštěp, dřevorubec*
dřkolna v. drkolna
dřvi, též **dveři**, gen. dřví, dat. dřvem f. pomn. *dveře*
dsát v. deset
dská, dcka, cka, -y (gen. pl. desk) f. *deska, prkno, tabule*; pl. *dsky desky soudní, desky zemské*
dščicě deščicě -ě f. *deštěice, destička*
dščičeti, 3. sg. -ie, **dščičiti**, 3. sg. -i ned. *dščít, přšet; sesílat (déšť, síru)*
dščivý adj. *dešěový; deštivý*
dščováníe, -ie n. *pršení, déšť*
dščovati, -uju, -uješ ned. *pršet*
dščový, dščevý adj. *dešťový*
dše v. *dchnúti*
dubec, -bcě m. *doubek*
dučejě, -ě f. *hlasivka; hrtan; trubice*
duha f. *duha; modřina*
duch m. *dech; duch*
duchný adj. *dýchací (?)*
ducholovec, -vcě m. *škrtič; utiskovatel*
duchovenstvie, ducholovstvie, -ie, **ducholovstvo** n. *nepravost, klam, podvod, nespravedlnost*
ducholový adj. *nepravý, klamný, podvodný*
duchovenstvie, -ie n. *duchovnost; niternost; nábožnost, náboženství; alegorie, pojetí věci v přeneseném významu, obrazné pojetí*
duchovně adv. *duchovně, duševně; mravně*
duchovní adj. *dýchací; duchovní, duševní*; duchovní obyčejí náboženské obřady
duchovníčka f. *žena duchovního stavu; farizejka*
duchovník m. *muž duchovního stavu, kněz; farizej*
duchovnost, -i f. *duchovenství, nábožnost*
duchovný adj. *duchovní, duševní*
dunúti, -nu, -neš ned. *vát, vanout*
dúpě, -ě f., též -ěte n. *doupě, dutina, díra*
dúpějka, dupka f. *doupátko*
dúpnatý adj. *dutý*

dus, -a, -u m. *dusot, dupot*
dusanie, -ie n. *dupání, dupot, dusot*
dusiti, -šu, -síš ned. *dusit, rdousit, škrtit*
duše, -ě (gen. pl. *dúš, duši*) f. *dech; duše*; sebrati dušu sebrat poslední síly; dušu vzdáti skonat, umřít; bráti čso na svú dušu přísahat na svou duši; pod svú dušú čso praviti zadušovat se
dušenie, -ie n. *dušování*
dušiče, -ě, **dúška** f. *dušička, duše mrtvého*
dušna f. *duše*
dušní adj. *živočišný*: tělo dušnie
dušník m. *poddaný na záduší, na církevním majetku*
dušnost, -i f. *dýchavičnost, zúducha.*; *chorobnost vůbec, nezdravost*; dušnost žaludka nadýmavost
dušný adj. *dýchavičný, nezdravý vůbec*
dúti, dmu, dmeš (přech. přít. dma, dmúci, min. dem, demši..., impf. dmiech) ned. *dout, vanout, foukat*; - dúti se *nadýmat se, nafukovat se*
duťie, -ie n. *duť, vanutí*
dvadčeti, dvadsěti, gen. *dvúdcát* čísl. *dvacet*
dvamezidcietma, dvamezcietma čísl. *dvaadvacet*
dvanádcet, dvanásěte, gen. *dvúnácte, dvúnádste* čísl. *dvanáct*
dvénásob čísl. *dvojnásobně*
dvercě, dveřcě, dveřec f. pomn. *dvířka, menší dveře*
dveří v. dřvi
dveřný adj. *dveřní*: k hřebom dveřným
dvoj, f. **dvojé**, n. *dvoje* čísl. *dvoji*; *dvojnásobný*
dvojduchý adj. *dvojité, dvojnásobný*
dvojěnie, -ie n. *dvojnásobení*; *zdvojení*
dvojičný adj. *dvojnásobný*
dvojiti, -ju, -jíš ned. *zdvojnásobovat; rozdvojovat, dělit na dvě*; - dvojiti se *lišit se, rozcházet se, odštěpovat se*
dvojité adj. *dvojité*
dvojně adv. *dvojnásobně*
dvojník m. *dvojník; obojetník*
dvojnost, -i f. *vrtkavost, nestálost*
dvojný adj. *dvojité*
dvor, dvora m. *dvůr při domě, nádvoří; ambit, chodba na nádvoří*: Rajský dvor *ambit na Pražském hradě; hospodářství, statek; panské, královské sídlo*: dvorem kde seděti *sídlit (o králi)*; *společnost, shromáždění*
dvorně adv. *po dvorském způsobu; pěkně, dobře, krásně, chvályhodně, obdivuhodně; podivně, zle*
dvorník m. *dvorný, galantní muž; rozpustilý, nevázaný člověk*
dvornomluvný adj. *kdo mluví dvorně, tj. pěkně, zábavné, nevázané atp.*
dvornost, -i f. *dvorné chování, galantnost; dovádění, nevázanost, výstřelnost*
dvornošče, -i pl. f. *modní zvláštnosti, novoty*
dvorný adj. *dvorský; hezký, zvláštní, obdivuhodný; dvorný, dobře vychovaný, galantní; protivný, nechutný*; dvorné věci páchatí souložit
dvorský, dvořský adj. *dvorní; dvorný, zdvořilý, zábavný, vtipný; zvědavý, všetečný*
dvorstvo n. *dvořanstvo, dvůr; dvorský způsob, nevázanost*
dvořák m. *kdo žije u dvora, dvořan, sluha u dvora; majetník dvora*
dvořénín (pl. dvořéné, gen. dvořan) m. *dvořan*
dvořišče, -ě n. *dvořiště (místo, kde stojí nebo stával dvůr)*
dvořiti, -řu, -říš ned. *žít, sloužit u dvora*
dvořka f. *dvořanka, dvorní dáma*
dvořský v. dvorský
dychtěti, -cu, -tíš ned. *těžce dýchat, supět, funět*
dymač, -ě m.: neživ. *přístroj k vyvíjení kouře, k dýmání*; živ. *podněcovatel, popichovač*

dýmanie, -ie n. *dýmání; vzdychání*
dýmati, -maju, -áš i -m' u, -meš ned. *dout, foukat; měchy dýmati*
dýměti, -ěju, -ieš ned. *dýmat, vydávat dým*
dýmnatý adj. *dýmaný, dýmající, zahalený dýmem*
dymní adj. *dýmový, kouřový, z dýmu; komínový*: dymní haléř poplatek z domu, z komína
dymník m. *dymník, komín*
dymnitý adj. *dýmající, zadýmaný*
dymný, dýmný adj. *kouřový, dýmající*
dýmový adj. *z dýmu, kouřový*: pro hořkost dýmovú ztratichu očí; průtek dýmový na podkuřování vonným dýmem
dynchovati, -uju, -uješ ned. *bílit, natírat vápnem nebo sádrou*
dýnicě v. dějnicě
dynný adj. *dýňový, tykvový*
džbanař v. čbanař

#E

é interj. *o, ach* (často vyjadřuje toužžení, ev, při imper. nebo kondic. intenzifikaci žádosti): *é, hospodine, neostávaj mnel!*; *é, bych toho jista byla* **ej, eja** interj. *aj, hle, ejhle*
Ejipcění, -a (pl. Ejipcěné) m. *Egyptčan*
Ejipt m. *Egypt*
ejiptský, ejipský adj. *egyptský*
eksamit, ekzamit v. *aksamit*
element m. f. n. *živel; prvek*
Elžběta f. *Elzběta*
Elžka, Elška f. *Eliška* (hypokor. z Elžběta)
Englant m. *Anglie*
engličský adj. *anglický*
Engliš, -ě m. *Angličan*
epistola, epištola f. *epištola, list apoštola k věřícím*
epistolník, epištolník m. *člen vyšhradské kapituly*
erb, herb m. *živ. potomek, dědic*; neživ. *rodový znak, znamení urozenosti*
erbovní, herbovní adj. *rodový, příbuzný erbem, dědický*; erbovní lidé urození, kt. mají právo užívat erbu; erbovní strýcové kt. mají stejný erb, ač nejsou pokrevně příbuzní
erkéř, -ě m. *arkýř*
Erod, Eroses, Erodeš, Erodiáš, erodský v. *Herod; herodský*
es, eš m. (?) *jednička na hrací kostce*
evanjelista, evandělita m. *evangelista, autor evangelia*
ež interj. *hle, ejhle*
ež, ežě spoj. *že, protože, poněvadž*

#F

facún, fačún, fačín, vacún m. *nějaká ozdoba v ženském účesu; ovinka účesu; příčesek*
fafrnoch m. *pokrývka nad přilbou na erbu; rytířský kabátec navlékaný přes brnění*
fald m. *záhyb (na látce)*
faleš, -lšě f. *faleš, klam. neupřímnost; nevěrnost, podvod*
falešstvie, -ie n. *falešnost, nevěrnost, podvodnost*
fallař, -ě m. *falešník, neupřímný člověk; podvodník*
fallovati, -uju, -uješ ned. *chovat se falešně, klamat, podvádět*
falšieř, -ě m. *falešník, neupřímný člověk, podvodník*
famfr interj. *bum bum. napodobení zvuku bubnu*
fasovati, -uju, -uješ ned. *vázat, poutat*: bez člověka býti nemož, kteréhož miluje a kteréhož sobě na mysl fasuje
fedrovat, -uju, -uješ ned. *podporovat*
fentovati, -uju, -uješ ned. *zabavovat*
fermižovati, -uju, -uješ ned. *napouštět fermeží*
feřie (dvojslab.), -ie f. *volno, prázdniny*

fi interj. *fuj*

fiflovánie, -ie n. *parádění, fintění*

fiflovný adj. *parádivý, fintivý*

figura f. *obraz, zpodobení*

fík m. *fík*; bláznivý, bláznový *fík moruše*; *nádor v konečniku*; *fík z prstov činití strkat palec mezi ukazovák a prostředník pro posměch někomu (v. též cíbek, pipek)*

fiklovati se, -uju, -uješ se ned. *stojit se, parádit se, fintit se*

fiklovný adj. *parádivý, fintivý*

fikovnicě, -ě f. *fikovnice, fíková zahrada*

filistejský, filistcový, filistinský, filistský adj. *filištínský* (vztahující se k starověkému kmeni Filištínů)

Filistim m. *Filištín* (příslušník jednoho z kmenu sídlících ve staré Palestině)

fiola f. *fialka*

fioletný, flolný, flolový adj. *fialový*

firmament m. *nebeská klenba, obloha*

Flandřénin, -a (pl. Flandřéné) m. *Flanderčan, člověk z Flander*

flastr (jednoslab.), *flast, plastr* m. *náplast*

flaše, -ě f. *láhev, dutá nádoba (i kovová)*

flatorna f. *dechový hudební nástroj*

flek m. *malá část, kousek něčeho*: roztrhne ji (lev saň) na malé fleky; *kus pozeníku, pole*

flus¹ m. *výtok chorobných výměšků (hl. hnisu) při některých nemocech*

flus² m. *druh karetní hry*

foch m. *žert, klam; povídání, pomluva*

folk m. *shovění, povolení*

folkovati, -uju, -uješ ned. (komu, čemu) *následovat; poslouchat koho; mít porozumění, povolovat komu*

forberk m. *alodium, svobodný šlechtický statek před městskými branami*

formát m. *dekret ustanovující kněze na faru*

fortel, -ě i -a m. *podvodný úmysl, lest, úskok*

fortelný adj. *mazaný, lstivý, obratný, důmyslný*

fortna f. *brána, vrata, dveře*

fragnář, fraknář, -ě m. *hokynář*

fragnářka f. *hokynářka*

frajieř v. *frejieř*

frajmarčenie, -ie n. *směnný obchod, kupčení*

frajmarčiti, -ču, -číš ned. *jednat o koupi, zvl. směnou, kupčit*

frajmarečnik m. *kdo „frajmarčí“*

frajmark m. *směna zboží, koupě směnou*

frej, -ě m. *namlouvání, milkování, zálety*; *frej věsti bavit se, mít milostné pletky*; o freji o námluvách

frejieř, frajieř, -ě m. *milenec, záletník*

frejieřka f. *milenka, záletnice*

frejovánie, -ie n. *milkování, záletnictví*

frejovati, -uju, -uješ ned. *dvořit se, milkovat se, namlouvat si, chodit na zálety*

frejovný adj. *milostný, záletný*; *helmbrechtné nebo frejovné panny* prostopášné, zhýralé, lehké

fresovánie, -ie n. *starost, zármutek, lopocení*

fresovati se, -uju, -uješ se ned. *starat se; rmoutit se, lopotit se*

frickovati, -uju, -uješ ned. *žertovat*

frinort, frivort (fry-) m. *ranní hodování o nedělích a svátcích* (odsuzované mravokárci)

fryž, -ě, **fryžek**, -žka m. **fryžě**, -ě, **fryžka** f. *ozdobné lemování na ženském oděvu*

fudr m. *co se vejde na vůz, náklad vozu* (jako přibližná míra množství)

fúk m. *fouknutí*

fúkati, -aju, -áš ned. *foukat; nafukovat se, hrdopysně si vést*

font m. *jednotka váhy a měny, libra*

#G

galejě, galijě, -ě, galle, -ě, gallé, gallea, gallí, -é f. *galéra, druh veslové, popř. též plachetní lodi*

gda v. kda

glajt, glejt, klejt m. *ochranný list, zaručující někomu bezpečnost*

glosa, gloza, klosa, kloza f. *výkladová poznánika*

glosovati, glozovati, -uju, -uješ ned. *vykládat, vysvětlovat*

golč v. kolč

groš, kroš, -ě m. *groš* (stč. jednotka měny)

grošík, hrošík m. demin. z „groš“

grumfešt, gruntfešt, krumfešt, krunfešt m. *základ, základy (budovy ap.): gruntfešt viery křesťanské*

grunt m. *půda, pozemek; statek; základ: z gruntu důkladně*

gruntovník, kruntovník m. *majitel gruntu, statku*

gruntovní, kruntovní adj. *důkladný, dokonalý*

#H

hácě, hacě, hác, has, hatí pl. f. *spodní oděv (od pasu po stehna), pás, spodky*

hacky, -cek pl. f. demin. z „hácě“

hacník m. výrobce „hací“ hacný adj. z „hácě“: hacný pás

had násilnorodý v. násilnorodník

hadač, -ě m. *hadač, jasnovidec; hadač nebeský hvězdopravec, astrolog*

hadačka m. i f. *kdo předvídá budoucnost; hadač, hadačka, jasnovidec, jasnovidka*

hadičkový, hadačný adj. *hadačský, jasnovidný*

hádanie, -ie n. *hádání, předpovídání; odhadování; hádka, disputace, učené pře*

hádaj interj. *hle, nuže*

hádati, -aju, -áš ned. *hádat, předvídat, řešit, luštit; myslit, soudit; odhadovat; - hádati se hádat se, přít se, disputovat*

haděnc, -ncě m. *hádě, hádek*

hadici, -z' u, -díš ned. *hanět, tupit, zavrhovat hadový adj. hadí*

hadrovati se, -uju, -uješ se ned. *hádat se*

haj inter. *ejhle*

hákě, -ě m. *ochránce, obránce*

hájěti, -ěju, -ieš ned. *obhajovat*

hájiti, -ju, -jíš ned. *bránit; zabraňovat: žádnému se nehájí*

hajný adj. *zakázaný: ciesař jide v jedno tajno, ješto jiným bieše hajno; hájový, lesní; zpodst. m. kdo hlídá les, hajný*

hajtmanicě, hauptmanicě, hautmanicě, -ě f. *hejtmanka, velitelka hajtmaniti, -ňu, -níš ned. *být hejtmánem, vykonávat funkci hejtmana**

haken, -kna m. *potupné označení člověka (zprav. s přívlaskem slepý): mnozí mistři sú hakni slepí*

haklík m. *háček, připínátko; potíž, závada, překážka*

haknový adj. z „haken“ (v. t.): *lid slepý, haknový*

halafanc v. alafanc

halda f. *svah, stráž*

haltěř, haltieř, haltýř, -ě m. *sádka na ryby*

halžě, -ě f. *náhrdelník, řetěz na ozdobu hrdla*

hamfešt, hampešt, hanfešt, hantfešt m. *písemné potvrzení, listina; výsadní list, privilegium*

hamišný, hemišný adj. *lstivý, klamný; předstíraný, zákeřný*

hampajs, hanpajz, -a, -u m. *nevěstinec; smilstvo*

hanba, haňba f. *hanba, stud; pohanění; hanebný skutek, zprznění; pohlavní úd, ohanbí*

hanběný adj. *hanebný*

hanbiti, -b' u, -bíš ned. *zahanbovat*

hanbivý adj. *zahanbující*

háncě, -ě m. *hanitel, hanobitel*

hanebný adj. *hanebný, ohavný, hrozný; hanbivý, zahanbující*

haněti, -ěju, -ieš, **haniti**, -ňu, -níš ned. *hanět, hanit*
háněti, -ěju, -ieš ned. *honit, prohánět se, harcovat* (o bojovnicích): Hektor háněje, mezi nimi přemnoho jich s světa provodí
haněvý adj. hanl. *ivý, utrhačný, urážlivý*
hanfešt, hantfešt v. hamfešt
hanně adv. *pro hanbu, hanbivě*
hanpajz v. hampajs
hantuch m. *ručník, ubrousek*
hara, hera interj. *och, oj, jejda*
harban m. *stužka do vlasů, čelenka*
harc, -ě m. (bojová) *srážka, půtka, potyčka, šarvátka*
harcieř, -ě m. *harcíř, harcovník*
harcovati, -uju, -uješ ned. *najíždět k útoku, dorážet, útočit, potýkat se*
harovaný adj. *pruhovaný*
harovitý adj. *houževnatý, otužilý*
hatati, -aju, -áš ned. *skládat na hromadu, shrnovat*
hauf m. *houf, shluk, zástup, stádo*
hauptmanicě, hautmanicě v. hajtmanicě
havati, -aju, -áš ned. *hafat, štěkat; planě mluvit*
hazart m. *druh hry v kostky*
házěti, -ěju, -ieš ned. *házet; - házeti se (někoho, něčeho) trefovat se, házet: s mířením na někoho, něco*
hazuka f. pokrývka, svrchní oděv (srov. kazuka)
hbe se v. hnúti se
hedbávník, hedvábník m. *hedvábný šat; hedvábník, kdo pracuje s hedvábím*
helm m. *helma, přilba*
hel(m)brecht m. *světák, zkažený člověk, prostopášník*
hel(m)brechticě, -ě f. *světačka, záletnice, prostopášnice, nevěstka*
helmbrechttný adj. *světácký, do světa; prostopášný, záletný*
helmbrechtstvie, helmbrechenstvie, -ie n. *světáctví*
helmelín m. *helmice, přilba*
helměř, -ě m. *kdo dělá helmy*
helmovník m. *ozbrojenec s helmou*
hemišný v. hamišný
hemzati, -žu, -žeš ned. *hemžit se; plazit se, lézt* (srov. hmyzati)
hemzavý adj. *plazivý, lezoucí*
hera v. hara
herb; herbovní; hercě v. erb; erbovní; jhráč
Herod, Erod, Herodes, Erodes, Herodeš, Erodeš, Herodiáš, Erodiáš, -ě m. *Herodes*
herodský, erodský adj. *herodesovský*
herolt m. *herold, hlasatel*
heryňk m. *herynek, slaneček*
heslo n. *ujednané znamění, slovo; rod, rodové jméno; erb: heslo ztratiti padnout v boji; přísloví, pořekadlo*
hecovati, -uju, -uješ ned. *štvát, honit; mnoho utrácět, vést si světácky*
hesovný adj. *hejskovský*
heš interj. *huš* (při zahánění, zvl. zvířat)
hi v. i
hihned, ihned v. inhed
hin v. hyn
hindrovati, hyndrovati, -uju, -uješ ned. *překážet, činit překážky; obtěžovat, týrat*
Hispan, Hišpan m. *Španěl*
Hispanie, Ispanie, Hišpanie, Išpanie (trojslab.), -ie f. *Španělsko*
hispanský, ispanský, hišpanský, išpanský adj. *španělský*

historie, istorie, histořie, istořie (trojslab.), -ie f. *historie, dějiny; událost*
hládati, hlédati, hledati, -aju, -áš ned. *hledat; vidět, patřit; hledět, snažit se, dbát oč; hlídat, opatrovat*
hladihlavý adj. *lichotivý, pochlebný*
hladiti, -z' u, -díš ned. *hladit; vyhlazovat, hubit, ničit*: hladil s světa syny izraelské
hladkost, -i f. *hladkost, jemnost, mírnost*
hladký (jm. tvar hladek, kompar. jm. hlazí, slož. hlazší, hladčejší) adj. *hladký; mírný, jemný*
hladný, hladovitý adj. *hladový*
hlahol m. *řeč, hlas, jazyk; způsob řeči*
hlaholek, -lka m. *krátká řeč, promluva*
hlaholný adj. *hlasitý*
hlas m. *hlas; nad hlas hlasitě, s důrazem*; trúbil z svého hlasu co má hlasu
hlasec, -scě m. *hlásek*
hlasie, -ie n. *samohláska*
hláska f. *stráž (na hlásnici), noční stráž*
hlasně adv. *nahlas, hlasitě*
hlasuplod m. *samohláska*
hlava f. *hlava; vládce, náčelník; hlavní město*; člověčie hlava člověk; hlava úhelní úhelný kámen; býti hrubé hlavy, tvrdé hlavy tvrdohlavý; býti své hlavy svéhlavý; po své hlavě živ býti podle svého rozumu; bez hlav budú budou statí; *vražda, zabití; pokuta, která se ukládala za vraždu*: z hlavy troj pohon za vraždu; při hlavě při vraždě; *hlavice*: hlava stoličná ozdobná hlavice židle
hlavatý adj. *hlavatý; velký, mocný, vznešený*
hlavicě, -ě f. *hlavička*
hlavizna, hlavna f. *hlava, kapitola*
hlavně, -ě f. *poleno, klacek, zvl. doutnající, hořící; smolnice, pochodeň*
hlavně adv. *vražedně, až k smrti*: mučiti hlavně
hlavní, hlavný adj. *hlavní, hlavy se týkající*: hlavní, hlavnie bolest; úrok hlavný daň z hlavy; lidé hlavní předáci
hlazí, hlatší v. hladký
hlédanie, -ie n. *dívání se, pohlížení*
hledati, hlédati v. hládati
hleděti, hlez' u, hledíš ned. *hledět (nač, k čemu), přihlížet; dbát čeho, starat se oč; příslušet, patřit, řídit se; hledat*
hledný (jm. tvar. hleden) adj. *hledící, dívající se*
hlechnúti, -nu, -neš ned. *hluchnout*
hlemýžd' -ě m. *hlemýžď, želva*
hlezo n., **hlezen**, -zna, -znu m. *kotník*: do hleznov po kotníky
hlinák, hliňák m. *hlinář, kdo pracuje s hlinou*
hlinný adj. *hliněný*
hlinovatý adj. *hlinitý, hlinovitý*
hlíva f. *houba; švestka, slíva*
hlíza f. *nežit, vřed, podebranina*
hlodati, hloz' u, -zoš ned. *hlodat, hryzat*
hlohožie, hložie, -ie n. *hloží*
hlohyni, -ě f. *hlohová bobule, plod hlohu*
hltáč (jednoslab.), **hltáč**, -ě m. *hltavec, nenasyta, žrout*
hlúb, hlúbe (kompar. z hluboko) adv. *hlouběji*
hlúbě, hlúb, -ě f. *hloubka*; (v)zhlúb' u, (v)zhlúbí na hloubku, do hloubky
hluboký (kompar. jm. hlubí) adj. *hluboký*
hlúbost, -i f. *hlubokost*
hlučiti sě, -ču, -číš sě ned. *s hlukem táhnout, valit se*
hlučně (kompar. hlučnějše) adv. *hlučně; v zástupu, hromadně*
hlučný adj. *hlučný; četný, valný*; hlučná cesta *frekventovaná*
hluchý adj. *hluchý*: hluchá púšče neplodná, planá; hluchá nemoc padoucnice; zářil z hlucha zařval v tichu, do ticha

hluk m. *hluk, hřmot, křik; shluk, skupění, dav, zástup, houf, družina, oddíl vojska*; jíti po hluku s davem; v hlucě, v hluku v davu, pohromadě; při hluku, při hlucě pohromadě

hlupstvie, -ie n. *hlupství, hloupost, omezenost*

hlúpý adj. *hloupý, nerozumný, prostý*; hlúpá tvář zvíře

hlušicě, -ě f. *velká červená. slíva*

hmatati, -aju, -áš ned. (čeho) *hrabat, shrabovat; lakotit*

hmez, hemza m. *hmyz* (v. též hmyzadlo)

hmota, homota f. *vlhkost v těle, hnis; látka, hmota*

hmyzadlo n. *plaz* (něco pohybujícího se břichem těsně u země; též o rybách)

hmyzati, -aju, -áš, **hmyzavěti**, -ěju, -ieš ned. *lézt, plazit se* (srov. hemzati)

hmyzěti, -žu, -tíš, **hmyzděti**, -ždu, -zdíš, **hmyziti sě**, -žu, -tíš sě ned. *lézt, hemžit se, vířit*

hnánie, -ie n. *hnání, útok (bojový)*; hnánie učiniti zaútočit

hnát m. *kloub, kost, úd; hnát*

hnáti, ženu, -ěš ned. *hnát; spěšně táhnout, pospíchat; hnát útokem*; hnáti po kom pronásledovat koho

hnětlivý adj. *hnětoucí; kormoutící, hlodavý*

hněv m. *hněv, vztek*; jest mě hněv hněvám se

hněvitedlník (čtyřslab.), **hněvivník** m. *kdo popouzí k hněvu, popuzovač; vzpurník*

hněvivost, -i f. *prchlivost*

hněvivý (jm. tvar hněviv), **hněvný** (jm. tvar hněven) adj. *hněvivý, prchlivý*; čas hněvný čas hněvu

hněvník m. *kdo se hněvá, zlostník; protivník*

hněvotný adj. *pudivý k hněvu, vzpurný*

hniezdce, -ě, **hniezdko** n. *hnízdečko*

hnílet, -i m. **hnilost**, -i f. *hniloba*

hnilatý, hnilý adj. *hnijící, shnilý*

hnilina f. *hnis; hnijící, shnilá věc*

hnis v. hnus

hnoj m. *hnůj; hnis*

hnojkyd, hnojkyd m. *kdo kydá hnůj* (též nadávka)

hnojití, -ju, -jíš ned. *hnojit; činit, aby něco hnilo*; hnisalo; - hnojití sě *hnisat*;

hnojový adj. *hnojný, zahnojovaný*

hnus, hňus, hnis m. *hnis, hniloba, nečistota*

hnusný, hnisný adj. *hnisavý, hnisající*

hnúti sě, hnu, hneš sě (aor. f. 3. sg. hbe sě) dok. *hnout se, pohnout se*

hnutie, -ie n. *hnutí, pohnutí; pohnutka, nutkání*; ve hnutí oka v okamžiku: kruh hnutie kruh pohybu nebeského (podle starých představ)

hobezně adv. *hojně, bohatě*

hobl, -ě m.; **hoble**, -ě f. *hoblík; škrabka*

hod m. *doba, čas; svátek, hod (boží), výroční den*; v-hod v pravý čas; v pravé míře, právě; pozdě hodě v pozdní čas, pozdě (srov. též hody)

hodě 1. lok. sg. subst. hod, v. t.; 2. přech. přít. slovesa hoditi, v. t.

hodina f. *čas, chvíle, okamžik, určitá doba; hodina; pracovní směna*; ješče zdáš dosti hodiny *dost času*; pl. hodiny (kněžské) modlitby na určitou hodinu, hodinky; *co se hodí, je slušné, vhodné*

hodinný adj. *hodinový; na tzv. hodinkách*; dluh hodinný povinnost modlit se hodinky; hodinná slova při hodinkách

hoditi, -ž u, -díš ned. i dok. (komu, čemu) *jednat vhod komu, čemu; mířit k něčemu*; nám to hodíš činiš, způsobuješ nám to vhod: *hodě býti být vhod*; jsou hodě jsou k užitku; (koho čím) *zasáhnout, trefit*; -hoditi sě (komu) *hodit se, být vhod, k užitku, k prospěchu; svědčit komu, hovět*

hodlovati, -uju, -uješ ned. *činit, aby něco bylo vhodné, přiměřené: přizpůsobovat, přitesávat* apod.: *hodlovati svůj vtíp k čemu*

hodně adv. *vhodně, jak je slušné, podle zásluhy; po zásluze; bez závady, bez hříchu, spravedlivě, právem*

hodní, hodný adj. *hodový, sváteční: den hodní svátek; hodný, zasluhující; hodící se, vhodný; způsobilý, schopný*; vieřě hodný hodnověrný

hodnost, -i f. *vhodnost, příležitost*

hodokvašě, -ě, **hodokvašenín**, -a, **hodovač**, -ě m. *hodovník*
hodokvašenie, -ie n. *hodování*
hodoválek, -lka m. *hodovník, kdo rád chodí po hostinách*
hodovalný adj. *chodící po hostinách*
hodování, -ie n. *hodování; slavení*: hodování svatého vzětie
hodovní, **hodový** adj. *hodový*; hodovní, hodový den svátek
hoduje adv. *přiměřeně*
hodují adj. *vhodný, náležitý, pravý, přiměřený*; hodujie miera vhodná, pravá
hody pl. m. *výroční slavnost, hostina, hodokvas*; mezi hody o svátcích: hody váletí hodovat (srov. též hod)
hofarta f. *nevěstka; kuplířka, správkyně nevěstince*
hofmistr, **hochrnistr**, **ofmistr** (dvojslab.) m. *správce domu, dvorský úředník*
hofmistryni, -yně f. *komorná*
hohtati, -cu, -ceš ned. *huhlat, výt, skučēt, plakat*
hoj, -ě *hojnost, nadbytek*
hojemstvie, -ie n. *lhůta, odklad*
hojiti, -ju, -jíš ned. *množit, rozhojňovat; léčit*; - hojiti se množiti se; (na čem, čím) hojit se, vynahrazovat si škodu
hojně adv. *hojně, skvěle*
hojněti, -ěju, -ieš ned. (čím) *oplyvat, mít hojnost*
hojný adj. *hojný, bohatý; výnosný, oplývající; štedrý*
hokynný adj. *hokyňský*
Holant, -a m. *Holand'an*
holcucha, **holčucha** f. *dřevák (?)*
hold m. *hold; slib poddanosti; poddanský poplatek; výkupné*
holdovati, -uju, -uješ ned. *vzdávat hold; poddávat se, být poslušný; vybírat poddanský poplatek; chodit po žebrotě*
hole adv. *pouze, prostě, naprosto, zhola, docela; vůbec*
holec, -lcě m. *holohlavý člověk*
holemý adj. *velký*
holeno n. *holeň*
holět, -lti f. *jini*
holicě, -ě f. *holé místo na hlavě, lysina; holka*
holka f. *hůlka*
holohumno n., **holohumna**, **holumna** f., **holohumnicě**, **holumnicě**, -ě f. *humno, mlat*
holomček, -mečka m. *demin. z holomek*
holomek, -níka m. *mladík, svobodný muž; sluha*; holomek zemský služebník zemského úřadu (soudu)
Holomúčen v. *Olomúčenín*
holoplúšče, **holoplíšče**, **holoplíště**, -ěte n. *malé, dosud neopeřené ptáče*
holota m. *opatrovník psů, psovod*
holubenec, -ncě m. *holoubek, holoubě*
holubičný adj. *holubičí*
holúbkový adj. z holúbek: *holubí*
homota v. *hmota*
hon, pl. **hony**, -ov m. *jednotka míry (asi 125 kroky); pole jisté velikosti, jitro*
honcový, **honcěvý**, **hončí** adj. z *honec: jízdní, jezdecký*: hončí korúhev
honec, -ncě m. *kdo honí nebo jede před jinými; zbrojnoš*; pl. *honci přední stráž, předvoj*
hoňenie, -ie n. *honění, pronásledování, útočení*: hoňenie peněz shánění peněz
honiti, -ňu, -níš ned. *honit, lovit; hnát útokem; uhánět, spěchat; stíhat*; (s kým) *potýkat se; vydělávat*; honiti peniezě shánět peníze
honitva, **honitba** f. *kraj, území, okrsek*
hora, **hora** f. *hora; hora lesem porostlá, les*; slunce z hory spěje vychází; slunce k hoře spěší chýlí se k západu, zachází; (čso) jako hory voziti těžce nést; důl; vz-horu- z-horu adv. *vzhůru*
horka f. *hůrka, nevysoká hora*

horkost, -i f., **horkošče**, -i pl. f., **horko** n. *horkost*; v horkosti v žáru, v zápalu (v. též hořkost)

horký, hořký adj. *horký, vroucí, palčivý*; vždy horek byl v jeho (boha) milovati horoucí, vroucný; *hořký; bolestný, trudný*

horliti (sě), -l'u, -líš (sě) ned. *horlit*; (na koho, komu) *domlouvat*; (z čeho) *pohoršovat se, zlobit se*

horlivec, -vcě m. *horlitel*

horlivost, -i f. *hněv. zlost; prudkost*

horlivý adj. *vroucí, horoucí, horlivý; palčivý*; oběť horlivá zápalná

hormě, hormo adv. *žhavě, horoucně, horlivě*

hormý adj. *žhavý, hořící; horoucí, horlivý* (v. též horný, horní²),

horničí adj. *hornický*

Horník m. *Kutnohořan*

horný, horní¹ adj. *horský*

horný, horní² adj. *hořící, hořlavý; horoucí, horlivý* (srov. též hormý)

horšění, -ie n. *pohoršení*

horšiti, -šu -šíš ned. (koho) *činit horším; pohoršovat, působit pohoršení*; - **horšiti se** (na kom, nad kým, z čeho) *pohoršovat se*

horúcí (kompar. f. horúčejší) adj. *hořící, planoucí, žhavý; horoucí; prudký, krutý*

horúcník m. *pekelník*

horutný adj. *hodně velký; velmi špatný*

hoře, -ě n. *hoře, strast, utrpení, soužení*; býti v hoři; přišel na své hoře

hoře interj. *běda*; hoře mne *běda mi*; hoře mi čeho je mi líto

hořě (kompar. f. hořejie) adv. *nahoře*

hoře adv. *hůře*; hořež hořež hůř a hůř

hořejní, hořejší adj. *horní, hoření, hořejší*

hořející adj. *hořící*

hořekati, -aju -áš ned. *hořekovat*

hořěti, -řu, -říš (příč. čin. hořal) ned. hořet; hořěti hormo hořet plamenem, planout

hoří, horši, horše, horší, horšie kompar. f. (jm. a slož. tvar) adj. „zlý“: horší

hořkost, -i f. *hořkost; horkost* (v. t.)

hořký v. horký

hořící, hořující adj. *hořící*

hosanna, osanna neskl. n. *hosana, sláva* (bibl. výraz vyjadřující velebení)

hospod, -i m. *pán* (v. též Hospodin)

hospoda¹, -y m. i f. *pán, paní; hospodář, hospodyně; správce; panovník; Hospodin*

hospoda² f. *příbytek, účinek, domov; hostinec; pohoštění, pohostinství*

hospodář, -ě m. *hlava rodiny, manžel; hospodář, pán; představený; představený kláštera, opat; hostitel; hospodský, hostinský*

hospodárný, hospodářný, hospodářský, hospodářský adj. *Pohostinský*

hospodařovati, -uju, -uješ ned. *hospodařit*

hospodářstvie, hospodárstvie, -ie, hospodářstvo n. *hospodaření; hospodářstvi, statek; pohostinnost; hospodářské nářadí*

Hospodin m. *Pán, Hospodin, bůh*

hospodní adj. *pánův, hospodářův*: hospodnie milost *láska pánova*; s hospodní škodů na pánovu škodu

hospodyní, -ě f. *hospodyně, manželka, paní domu; hostitelka*

host, -i m. *host; cizinec, příchozí*

hostaj- v. *lhostaj-*

hosták m. *cizinec, kupec*

hosti, -i f. *žena jako host; cizinka*

hostík m. *mluvka, pomlouvač*

hostinicě, hostinnicě, -ě f. *hostinec, hospoda*

hostinný, hostiný adj. *cizí, příchozí; hostinský*: hostinný dom, hostinná hospoda *hostinec*; adv. po hostinu *pohostinsky, jako cizinec, jako host*

hostinský adj. *cizí; hostinský hospodář majitel hostince, hostinský*

hostinstvie, -ie n. *pobyt v cizine, cestování*
hostiti se, -šču, -stíš se ned. *jako host, jako cizinec cestovat, toulat se*
hotovati, -uju, -uješ, **hotoviti**, -v' u, -víš ned. *chystat, připravovat, zhotovovat, dělat*; - hotovati se *připravovat se; zbrojit*
hotově adv. *pohotově, ochotně*
hotovost, -i f. *pohotovost, ochota*
hotový (kompar. f. *hotověji, hotovější*) adj. *pohotový, připravený*; v hotově pohotově, jsa přichystán; *ochotný; skutečný, pravý*; hotovým časem v pravý čas, včas; hotovějí náruživější
hovadí v. *hovědí*
hovaditi, -z' u, -díš ned. *činit zhovadilým, surovým*
hovadně adv. *hovadsky, zvířecky*
hovadník m. *zhovadilec*
hovadnost, -i f. *zhovadilost, zvířeckost*
hovadný, hovadní, hovadový, hovadský adj. *zvířecí, zvířecký; zhovadilý, zvrhlý*
hovědí, hovadí adj. *zvířecí; hovědie maso hovězí*
hovědina f. *hovězí maso*
hověnie, -ie n. *hovění, pohodlí; shovívavost*
hověti, -ěju, -ieš ned. (komu) *povolovat, trpět, připouštět, nechávat; dělat pohodlí, šetřit, dbát*
hoviedce, -ě n. *hovádko*
hovořič, -ě m. *kdo hovoří, diskutér*
hoz'u v. *hoditi*
hpán v. *pán*
hpaní, -ie f. *paní* (v. též *paní*)
hpanna f. *panna* (v. též *panna*)
hra v. *jhra*
hrabanicě, -ě f. *shrabaná, vymláčená sláma; strniště*
hrabati, -b' u, -beš ned. *hrabat; (mrtvé) zahrabávat, pohřbívát; hrabati sbožie shromažďovat, shánět*
hrabie, -ie m. *hrabě*
hrabina, -y, **hrabiná**, -ě f. *hraběnka*
hrabstvie, -ie, **hrabstvo** n. *hrabství, hraběcí statky*
hráč v. *hřáč*
hrad¹ m. *hrad; město: do Alexandrie se brachu i sedú na tom jistém hradu*
hrad² m. *kroupy, krupobití*
hradál m. *graduál, graduále* (mešní kniha, část mše)
Hradčení (pl. Hradčené) m. *obyvatel Hradce (zejm. Hradce Králové)*
hrádek m. *hrádek, tvrz; městečko*
hradobit m. (?) *krupobití*
hradodržna f. *majitelka hradu*
hradovišče, -ě n. *hradiště, hrad*
hradový adj. *hradní, hradský; tvrdost hradová opevněný hrad; tvrzni a hradoví násilníci kdo přepadají tvrze a hrady*
hrále, -ě f. *kopí*
hramota, f. *hračka, hra*
hramotina f. *napsané dílo, Písmo*
hramotka f. *hračka*
hrana f., **hrano** n. *hrana, roh*
hrašec, -šce m. *hrášek*
hrazditi, -ždu, -zdíš ned. *stavět hradby, ohrazovat*
hrazský adj. *hradní, hradský*
hrbovatý adj. *hrbatý*
hrdatel, -ě m. *pohrdavec, pohrdač*
hrdati, -aju, -áš, **hrděti**, -ěju, -ieš ned. *pohrdat, opovrhovat, nedbat*
hrdélce, -cě n. *hrdélko*
hrdinati, -aju, -áš ned. *hrdinsky mluvit, hrdinsky se stavět*

hrdláč, -ě m. *žrout, darmožrout, ničema*
hrdlatě adv. co *hrdlo ráčí, plným hrdlem*
hrdlatý adj. *mající velké hrdlo, žrout, křikloun*
hrdlicě, -ě f. *hrdlička*
hrdličě, -ěte n. *hrdliččí mládě*
hrdliti, -l'u, -líš, **hrdlovati**, -uju, -uješ ned. *rdousit, škrtit*
hrdlný (dvojslab.), *hrdelný*
hrdlený adj. *hrdelní*; okrasa *hrdelná náhrdelník*
hrdlo n. *hrdlo*: hrdlo dáti, složití obětovat život; až do hrdla do ztráty hrdla, k smrti; pod hrdlem pod trestem smrti
hrdlovati v. hrdliti
hrdý (komp. jm. hrzí, hrději, slož. hrzší, hrdější) adj. *hrdý, pyšný*
hřečný f. *křečný*
hrnček, -nečka, -nečku m. *hrneček, hrníček*
hrnúti, -nu, -neš ned. *hrnout; shromažďovat; hrnout se*
hrobě, -ě f. *hromada, kupa, mohyla*
hrobec, -bce m. *hrůbek, hrobka*
hrochadlný (trojslab.) (jm. tvar hrochadlen) adj. *vetčný, sešlý stáří*
hrochnúti, hronúti, ronúti, -nu, -neš dok. *bouchnout, padnout, zřítit se*
hromada f. *hromada, houf*: v hromadu, v hromadě dohromady, pohromadě; hnáti s kým v hromadu utkat se bojem; V hromadu vaditi navzájem znesvařovat; *hrouda*
hromadně adv. *společně*
hromazditi, -ždu, -zdiš ned. *hromadit, shromažďovat, schraňovat*
hromaždění, -ie n. *hromadění*
hronúti v. hrochnúti
hronutie, -ie n. *pád, zřícení*
hrošík v. grošík
hrošitný adj. *vetčný, sešlý stáří*
hrotník m. *výrobce hrotů (na kopí ap.)*
hroza f. *hrůza; hrozba*: pod hrozou nesnadnou pod těžkou hrozbou
hrozlivý adj. *hrozící, hrozný*
hrozn, hrozen, -zna m. *hrozen*
hrozně adv. *hrozně, hrozivě, přísně*
hroznost, -i f. *hrůza; hrozná věc, ukrutnost, předmět hrůzy*
hrstník m. *krupař*
hrtúsiti, -šu, -síš ned. *rdousit*
hrubě adv. *hrubě, nevlídně, drsně; velmi, mnoho*
hrubiti, -b' u, -bíš ned. *trýznit, trestat*
hrubý (kompar. f. jm. hruběji, slož. hrubější) adj. *hrubý, drsný; veliký, silný; necvičený; strastný*
hrudcě, -i pl. f. *hrudí, maso z hrudi*
hruden, -dna m. *jméno třináctého měsíce, kt. se každý třetí rok vkládal obyčejně mezi prosinec a leden*
hrúdie, -ie n. *hroudy, hrondoví*
hruškovie, -ie n. *hruškový porost*
hruviti se, -v' u, -víš se ned. *být hrubý, zlý, osopovat se, sápat se*
hruvý adj. hrubý (srov. hrubý, hrubě)
hryzlavý, hryzlivý adj. *kousavý, uštepáčný*
hrýzti, hřízti, hryzu, -zeš ned. *hryzat, kousat; - hrýzti se hrýzt se, kousat se (navzájem), svářit se*
hrzáti, -aju, -áš ned. *ržát (srov. těž rzáti)*
hržeti, -ěju, -ieš ned. *pohrdat, opovrhovat*
hrzí, hrzší v. hrdý
hrzitel, -e m. *pohrdavec, opovrhovatel*
hřada (lok. hřědě) f. *hřad, hřada*
hřanúti, -nu, -neš dok. *padnout, zřítit se*

hřbelce, -ě n. *hřebelec*
hřbět, v. *chřbět*
hřbieti, hřeběti, -b' u, -bíš ned. *být pohřben. ležet v hrobě*
hřbítí, -b' u, -bíš ned. *pochovávat, pohřbívát*
hřebí, -ie m. *hřebík*; *los*: *vrci hřebie metat losy*
hřebíkový adj. *vztahující se k hřebíku, hřebíkům, způsobený hřebíkem. rány hřebíkové*
hřeblo n. *hřeblo, hrabadlo, hrábě*
hřec v. *hřáč*
Hřečénín, Hřech, Hřek, Hřek, Řěk, Řek m. *Řek*
hřečský, hřecký, řečský adj. *řecký*
Hřehoř, -ě m. *Řehoř*
Hřecha, Hřiecha (lok. Hřiešě) f. *Řecko* (Graecia)
hřenúti, -nu -neš dok. *zahřmít*
hřepík m. *lopuch*
hřesti, hřebu, -ěš ned. *pohřbívát, pochovávat*
hřešující, hřešící adj. *hřešící*
hřešitel, -ě m. *hřišník*
hřešiti, -šu, -šíš ned. *hřešit*; obé jemu uši uřež a schovati jú nehřeš nezapomeň je schovat
hřiedlo v. *zřiedlo*
Hřiecha v. *Hřecha*
hřieti se, -ěju -ěješ se ned. *hřát se*
hřieziti, -žu -zíš ned. *pohřizovat ponořovat; nalévat*
hřímati, -aju, -áš ned. *hřímat; tlouci, klovat*: *jejie líčko nosem hřímá zobákem klove*
hřímota f. *hřímání, hřmění, hrom*
hřivna f. *stará jednotka váhy a měny* (přibližně 250 g stříbra)
hřivý adj. *bujný*
hřízti v. *hrýzti*
hřmět, hřmot m. *hřmot, hluk*: *hřmot rtov mluvení, křik*
hřúžeti se, hřížeti se, -ěju, -ieš se ned. *pohřizovat se*
huba, húba f. *huba, ústa; pysk, ret*
hubcě, -ě m. *hubitel, ničitel; zhoubce, trýznitel*
hubeně adv. *nuzně, s útrapami*
hubenec, -nce m. *ubožák, nešťastník, zbědovaný člověk*
hubenicě, -ě f. *ubožačka, nešťastnice, zbědovaná žena*
hubeničí adj. *huběňoučký, nepatrný*
hubenie, -ie n. *moření, trápení*: *mnoho hlavy hubenie*
hubenost, -i f. *ubohost, bēdnost; hubenost*
hubenstvie, -ie, hubenstvo n. *ubohost, bída, strast; zbēdovanost*
hubený adj. *ubohý, chudý; chatrný, nicotný*: *sbožný má přátely, hubenému jich třeba; nešťastný; špatný, zlý; bedný, hubený*
hudba f. *hudba (smyčcová); smyčcový hudební nástroj*
hudbicě, -ě f. *demin. z „hudba“*
hudcový adj. *hudecký, hudcův*
hudček, -dečka m. *demin. z hudec*
hudec, -dce m. *hráč na strunový nástroj, hudebník vůbec*; *hudci v hrdle o sípavém dechu starého člověka*
hudenie, -ie n. *hudba (na strunovém nástroji)*
huhlání, -ie n. *huhlání, kvílení; vytí, skučení*
huhlati, -l' u, -leš ned. *skučet, naříkat, bēdovat*
huhlavý adj. *skučivý, nařikavý*
huleti, -ěju, -ěš ned. *škemrat, žebřit; veselit se, hýřit (?)*
humnišče, -ě n. *místo, kde je humno*
humno n. *humno, místo s upechovanou půdou k mlácení obili, mlat*; *k humnám k domovu*
Hun, Hujn, Hyn m. *Hun, Uher, Maďar*
hunškop m. *(koňská) ohlávka*

huntěř, huntieř, -ě m. *přespolní řezník dovážející maso do města*
hus, -i f. *husa*: hus pitomá krotká, ochočená, domácí
husák m. *houser; husita* (posmešně)
húsenicě, húsěncě, -ě, **húsěnka** f. *housenka*
húslí, -i pl. f. *housle, strunný nástroj, loutna*; smie chlapa s húsle urubiti rozsekat na struny, na kusy
húslky (dvojslab.), -tek pl. f. *housličky*
hústi, huđu, -ěš ned. *hrát na housle nebo na jiný strunový nástroj*
hustina f. *hustý porost, houšť*
hustě adv. *hustě; často, zhusta*
húšč, -ě m. **húšče**, -ě f. *houšť, houština*; množství, *shluk*
húže, húž, -ě, **húžev**, -žve f. *houžev. provaz*
húževnost, -i f. *lakota, skoupost*
húževný adj. *lakomý, skoupý*
húžvička f. *provázek*
hvězda f. *hvězda*; zornie hvězda jitřenka
hvězdnicě, -ě f., **hvězdník** m. *obloha*
hvězdovník m. *astrolog*
hvězdový, hvězdský adj. *hvězdný*: hvězdové nebe
hvízdačka, hvížd'alka f. *pišťalka*
hvízdati, -ždu, -ždeš (3. os. sg. hvížd'e) ned. *hvízdat, pískat*
hvížd'ec, -dce m. *prázdný, červivý oříšek*
hý interj. *hej*
hýbavý adj. *hýbající se, pohyblivý*
hybeť, hyběti interj. *běda*: *hybět bude tomu člověku*
hyběti, -ěju, -ieš ned. i dok. *hynout, zahynout*
hýkati, -aju, -áš ned. *potupně na někoho volat hý*
hymna, jimna, ymna f. *hymnus, chvalo zpěv*
Hyn v. Hun
hyn, hin adv. *tam*
hyndrovati v. *hindrovati*
hynovati, -uju, -uješ ned. *hynout*
hynšt m. *hřebec, kůň*
hynštík m. *hřebeček, koník*
hynutně adv. *nebezpečně*
hynutný adj. *zhoubný, nebezpečný*
hýřenie, -ie n. *přestupek, chyba, hřích*
hýřiti, -řu, -íš ned. *přestupovat (příkázání ap.), bloudit, hřešit*
hyřující adj. *dopouštějící se přestupků, bloudící, hřešící*
hyzditi, -žďu, -zdiš ned. *hanět, tupit, kárat, zavrhovat, odsuzovat*; - *hyzditi se oškľivit se, tupit se; klamat se*
hýždě, hýžě, -ě f. *hýždě, kyčel*
hyžd'enie, hyždženie, -ie n. *haneni, tupení*
#CH
chalabala, chalybaly adv. *halabala, ledabyly, nepořádně*
chamrad, chomrad, -i m. **chamradie, chamrdie**, -ie n. *roští, chrastí, klestí, bodláčí*
chaněti se, chaniti se v. *kaněti se*
charpený adj. *chrpový*
chasa f. *luza, spodina; chasa, mládež*; chasa dvořská čeleď
Charváti, -at pl. m. *Charvátsko*
chaterný, chatrný adj. *chatrný, zchátralý, nuzný; hrubý, nízký, nevzdělaný, neurozený, opovržený*: jest z lidu chatrného
chatrčě, katrčě, -ě (často pl.) f. *chatrč*
chcěnie v. *chtěnie*
chceve, chceva, chcve, chcva, chcmy, chcte v. *chtieti*

chechet, chechot, -chta, -chtu m. **chechtánie, chochtánie**, -ie n. *chechtot, chechtáni*
chladoležný adj. *rád ležící v chládku a zahálející, lenošivý*
chlácholiti, -l'u, -líš ned. (o kom) *chlácholit, konejšit; pochlebovat, lichotit*
chlap m. *neurozený člověk, nešlechtic; poddaný, rolník, sedlák; chlap* (hanl.)
chlapati, -aju, -áš ned. hanl. *ivě nazývat chlapem, nadávat chlapů*
chlapě, -ěte m. *rolnické, selské dítě, selský synek; sedláček* (posmeš.)
chlapí adj. *neurozený, selský, prostý; chlapí řád* selský, poddanský stav
chlapkyni, -ě, **chlapovna** f. *selka, poddaná*
chlapský adj. *selský, rolnický, sedlákův; poddanský; chlapský řád* selský, poddanský stav;
chlapské urozenie selský, poddanský původ
chlapstvie, -ie, **chlapstvo** n. *rolnictvo, selský stav, selství; poddanství, poddaní; často šlechtu*
chudoba chlapstvem viní často pro chudobu šlechta vypadá jako sedláci; jest veliké chlapstvo
neděkovati hrubost, nevychovanost
chlapýš, -ě m. *chlap* (hanl.)
chlebec, -bcě m. *chlebiček*
chlebiti, -b'u, -bíš ned. *žít na něčím chlebě, u někoho, na jeho náklady*: syn u otcě chlebí
chlebnář, -ě m. *pekař*
chlební adj. *chlebový*
chlebnicě, -ě f. *místo k uchovávaní chleba; chlebný krám, pekařství*
chlebnost, -i f. *vnější přirozená podoba (způsob) chleba* (srov. vinnost)
chlechot v. klekot
chleptati, -pcu, -pceš ned. *chlemtat; šplíchat, šplouchat*: voda chlepcící větrem plískající,
šplouchající
chlévník m. *držitel chléva, hospodář*
chlévný adj. *chlévní*
chlípa f. *chlípnost, smilnost, smilný skutek; vášnivost, bujnost, zpupnost*
chlípati, -aju, -áš ned. *bujně, zpupně se chovat*
chlípiti, -p'u, -píš ned. *téci, vytékat*: z nosu chlípi; *zet, být zřejmý, viditelný*: všudy rozkoš
chlípi
chlipniti, -ňu, -níš ned. *smilnit*
chlipný, chlipý adj. *chlípný, žádostivý; bujný*
chlúba f. *chlouba, vychloubání, vychvalování, pýcha; na-(v)z-chlúbu pyšně*
chlúbcě, -ě, **chlubník** m. *chlubil, chlubič*
chlúbička, chlúbka f. demin. z chlúba
chlubní, chlubný adj. *chlubivý, vychloubavý*
chlub'úci sě adj. *chlubící se*
chlúdití, -z'u, -díš ned. *trápit, mořit*
chlupáček, -čka m. *chlupatý psík, pejsek*
chlust, -i, **chlušc**, -ě m. *sluha; strážní všelící, jsú-liť dobří nebo chlustie at' urození, nebo z*
obyčejných sluhů
chmatati, -aju, -áš ned. *hrabat, lakotu*
chod m. *chod, chůze, jítí, cesta; krok, způsob chůze, pochod; vchod, průchod*
chóda v. chódy
chodák m. *pocestný, tulák; žebrák; ubožák*
chodákyně, -ě f. *tulačka; žebračka, ubožačka*
chodba f. *chůze, pochůzka; místo, kudy se chodí; chodba*
chodce, -ě m. *chodec*
chodccvský adj. *chodecký, poutnický; žebrácký*
chodec, -dcě m. *chodec, poutník; tulák, žebrák*
chodící, chodičný adj. *určený k chození, nošení*: rúcho chodicie i ložnie
choditel, -ě m. *chodec, procházející se*
choditi, -z'u, -díš ned. *chodit*: hledaj pokojě a chod' po něm za ním; (Jidáš) již o jeho smrti
chodieše obmýšlel, chystal jeho smrt, jednal o jeho smrti
chodúci, chodující adj. *chodící, procházející se*
chódy pl. f. *domáci střevíce*

chochatí se v. kochati

chocholůš, -ě m. *kdo má na hlavě chochůlek; přezdívka mnichům bosákům, kteří si zvláštním způsobem proholovali hlavu*

chochtánie; chomrad v. chechet; chamrad

chomút m. *chomout; široký ženský klobouk (posmeš.)*

chomútniče, -ě f. *žena v „chomoutu“, širokém klobouku*

chopiti, -p' u, -píš dok. *chopit, chytit; pochopit; - chopiti se chopit se, uchopit: chopichu se k mečom sáhli po mečích; chopiti se chudoby přijmout chudobu (ze zbožnosti)*

chorý; chostišče, choštišče, choščišče v. chvorý; chvostišče

chot, -i m. i f. *choť, manžel, manželka; ženich, nevěsta*

chotě adv. *žádoucně, ochotně, chutě*

chotóv, choťóv adj. *chťív, chotě*

chotěch v. chtieti

chovač, -ě m. *chovatel, pěstoun*

chovačka f. *chůva, kojná; pěstounka*

chovalý adj. *chovaný, vychovaný*

chovateldna (čtyřslab.), **chovatedlniče** (pětislab.), **chovadlniče** (čtyřslab.), -ě f. *úschovna, skladiště; chovatedlniče oděnie zbrojnice*

chovatedlný (čtyřslab.) adj. *šetrný, spořivý*

chovati, -aju, -áš ned. *chovat, schovávat, schraňovat, šetřit; držet, mít u sebe, zachovávat; opatrovat, pečovat (o koho), pěstovat, vychovávat; - chovati se (čeho) chránit se, vystříhat se, varovat se*

choz'u v. choditi

chozúci, chozující adj. *chodící*

chrámný adj. *chrámový, kostelní*

chrápati, -p' u, -peš (přech. přít. chrápě) ned. *chrápat*

chrapavý, chřapavý adj. *křehký; křapavý, křaplavý*

chrast¹, -a, -u m. i f. *chrastí, křoví*

chrast², krast, -a, -u m. i f. *strupy, svrab, prašivina*

chrastavý, krastavý adj. *prašivý, svrabovitý, strupatý*

chrastina f. *chrastí, křoví*

chrb; chrečný v. chřib; křečný

chrleti -ěju, -ěš ned. *házet, vrhat, metat*

chronúti, -nu, -neš ned. *úpět, stonat; být vzrušený*

chrop, -a, -u m. *chroptění, chrčení*

chropavý adj. *chraptivý, chraplavý, chřaplavý*

chropěti, -p' u, -píš ned. *chroptět, chrčēt*

chrstálek, chrtálek (dvojslab.) **chřstálek, chřtálek, chřestálek**, -lka, -lku, také **krst-, křt-**,

křst- m. *chrupavka*

chrúst m. *brouk*

chrústek, -tka m. *brouček*

chřbet, hřbet, -řbeta, -řbeta m. *hřbet, záda; chřbet obrátiti dát se na útěk*

chřbětniče, chřebětniče, -ě f. *páteř*

chřěn m. *křen*

chřest m. *šramot, šelest*

chřestálek v. chrstálek

chřib, chrb m. *pahorek, kopec, vršek*

chřistel, chřástel, -ě m. *chřástal*

chřípěti, -p' u, -píš ned. *chraptět, sípat*

chřiplavý adj. *chraptivý*

chřst-, chřt- v. chrst-

chtějící adj. *chtějící, chtítí*

chtěnie, chcenie, -ie n. *chtění, vůle*

chtieti, chcu, chceš (řidč. chocu, choceš; du. 1. chevě, cheva, chcevě, chceva, 2., 3. chcta; pl. f. chcmy, chcemy, -e, -a, 2. chcte, chcete, 3. chtie, chtějů; přech. přít. chtě, chtěje; impf. chtiech, chtieše, chtějiejch, chtějiejše; aor. chtěch, chotěch) (čemu) ned. *chtít, mít vůli; vyžadovat, přát si; zamýšlet hodlat, snažit se*; zlý člověk to chce býti *jistě je, asi je*; co chceme učiniti co uděláme, co máme udělat; dietky chtie hladem zemřieti zemřou hladem

chtivost, -i f. *žádostivost, lačnost, tělesný chťič*

chuděti, -ěju, -ieš ned. *chudnout, stávat se chudým*

chudina f. *chudina, lid*

chudinicě, -ě, *chudinka* f. demin. z chudina

chuditi, -z' u, -díš ned. *ochuzovat*; - chuditi se stávat se chudým, chudnout; jěchu se v sboží chuditi začati chudnout na statcích, na majetku

chudník m. *chud'as*

chudný adj. *chudý, bídný, ubohý*

chudoba f. *chudoba, nedostatek*

chudobička f. demin. z „chudoba“

chudomačka, f. *hubené, nevydatné jídlo*

chudý (kompar. f. jm. chutí, slož. chuzší) adj. *chudý, ubohý, bědný; nedostatečný*: u vieře chudý; chud v dobré činy

chúkanie, -ie n. *dýchání, oddechování, odfukování*

chuknúti, -nu, -neš dok. *dechnout, dýchnout*

chuknutie, -ie n. *dechnutí*

chúlost, -i f. *ostych*

chúlostivý, skúlostivý adj. *ostýchavý, malomyslný; slabý, choulostivý*

churavěnie, -ie n. *umrtvování, trýznění*

churavěti, -ěju, -ieš ned. *hubnout, chřadnout*

churaviti, -v' u, -víš ned. *mořit, umrtvovat*

churavost, -i f. *hubenost*

churavý adj. *hubený, neduživý*

chut, -i f. *chuť; příchut', chutnost; slast, rozkoš, potešení*: *chut mieti mít rozkoš kochat se; chťič*

chutnati, -aju, -áš ned. *chutnat, ochutnávat; nalézat v něčem chuť, zálibu; zkošet, okoušet*

chutně adv. *s chutí, ochotně, rád; spěšně, chvatně, rychle, honem*

chutno adv. *po chuti, libo, milo*

chutnost, chutost, -i f. *příjemnost, rozkoš; lahoda*

chutný adj. *chutný, příjemný; dobré mysli, přívětivý, milý*

chuzí, chuzší v. chudý

chvadnutí, -nu, -neš ned. *vadnout, chřadnout*

chvála f. *sláva, chvála, chvalná pověst; chvalo zpěv. hymna, žalm*

chvalebník m. *pěvec chvály, skladatel chvalo zpěvu*

chvalebný, chválený, chvalitedlný (čtyřslab.) adj. *chvalitebný, slavný*

chválející, chval'ující adj. *chválící*

chválěnie, -ie n. *chválení, slavení; vyznávání, vzývání*

chvalič, -ě, **chvalitebník** m. *chvalitel, vychvalovatel*

chvalitedlnost (čtyřslab.), -i f. *chválení, chvála, sláva*

chváliti, -l' u, -líš ned. *chválit, slavit, velebit*

chvalník m. *vychvalovač*

chvalný adj. *chvalný, chvalitebný, chvályhodný, pochvalný*; píseň chvalná chvalo zpěv

chvapiti se, -p' u, -píš se dok. (koho, čeho) *chytit se, chopit se*

chvat, -i f. *chvat, spěch*; jsem (v) *chvati chvátám; jsem ochoten*

chvátač, -ě n. *kdo chvátá, spěchá; kdo uchvacuje, dobývá, loupi*

chvátanie, -ie n., **chvat** m. *spěch, chvátání; uchvacování, dobývání, loupení*

chvátati, -aju, -áš ned. *chvátat, spěchat; ubíhat*: *chvátají časově; uchvacovat chytat, popadat*: upustiv za rohy, počě za ocas *chvátati; loupit*: *lakomí zboží chvátají; (kým) nutit koho do spěchu*; - *chvátati se (čeho) chápat se*

chvátavý adj. *spěšný; dravý, rvavý*

chvati, chvatě adv. v *chvatu, chvatně, náhle* (v. též *chvat*)
chvátiti, -cu, -tíš dok. *chytit, lapnout, chňapnout; uchvátit, uloupit*; - chvátiti se (koho, čeho) *chopit se, uchopit*
chvatlivý adj. *dravý*
chvatnutí se, -nu, -neš se ned. *chvatně se pohybovat*
chvěplati se, -řu, -leš se ned. *silně se hýbat, klátit se*
chvíle, -ě f. *chvíle, doba*: téže chvíle v téměř čase; po všech chvíle vždy, stále; jest toho chvíle je k tomu čas; chvíli činiti otálet; chvíle mračná večerní, noční doba
chvílenie, -ie n. *otálení, meškání*
chvorost, -i f. *hubenost*
chvorý, chorý adj. *hubený; churavý, chorý*
chvostek, -stka, -stku m. *ocásek*
chvostišče, chvoštišče, chvoščišče, chvoščiště (také **cho-**, **ko-**), -ě n. *koště, pometlo*
chyba f. *pochybování, pochybnost, pochyba*: nejmám chyby *nepochybuji*; nelze j' chyby nelze pochybovat; bez chyby bezpochyby
chybati, -aju, -áš ned. *pochybovat, být na pochybách, kolísat*; - chybati se *rozpakovat se*
chybavý adj. *pochybný, nejistý*
chybiti (sě), -b' u, -bíš (sě) dok. (čeho, v čem, na čem) *chybit, netrefit; odchýlit se; nesplnit, zmýlit se*
chybování, -ie n. *pochybování*
chybovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *pochybovat, rozpakovat se; netrefovat*: (lazebník) se žily rád *chybuje*
chyle adv. *křivě, nesprávně*
chýliti, -řu, -líš ned. *klonit, naklánět, mířit, směřovat*: jinamo chýliti *směřovat jinam*; (od čeho) *odtahovat, oddalovat*; - chýliti se *sklánět se, mířit, směřovat, blížit se, vztahovat se*
chýlně adv. *ochotně, náchylně*
chýra f. *nevěstka*
chyšě, -ě f. *jizba, cela, světnice, pokoj; záchod*; pl. chyšě (gen. chyš) *chýše, chatrč, domek, dům*
chyška f. *pokojík; chýška, chatrč; záchod*
chytrně (dvojslab.) adv. *chytrě, důmyslně*
chytrný (dvojslab.), **chytěrný** adj. *chytrý, důmyslný; učený*
chytromluvec, -vcě m. *sofista*
chytrost, -i f. *chytrost, chytráctví, obratnost*: na chytrost *chytrě; lstivost, úskočnost*;
chytrošče, -i pl. f. *chytrost, chytráctví*
chytrování, -ie n. *chytračení*
chytrý adj. *chytrý, důmyslný; lstivý*
chytr, -i f. *chytrost, důmysl*: z své chytří
chytréc, -tréc (dvojslab.) m. *chytrák, vychytralec*

#I

i, hi spoj. a část. *i, a*; (spojuje přechodníkovou vazbu se slovesem určitým): ta noc byvši hi *otjide*; vsada na koň i *jel* s ním; *ani* (při záporu): i člověka na něm (na hradě) *nebieše ani člověka*; i-jeden, i-žádný, i-kto (při záporu) *nikdo, žádný*; (na začátku věty): i učiněn jest Hospodin *útočiště chudých*; *i, také, rovněž, dokonce* (s funkcí vytýkací)
ihned; ijeden, ikto v. *ihned*; i, jeden. *kto*
Indie (dvojslab.), -ie f. *Indie*
Indien -a m. *Ind*
indijský, indský adj. *indický*
infula f. *mitra*
inhed, inhede, inhedže, ihned, hihned adv. *ihned, hned*
Irlant m. *Irsko*
ispan-, išpan- v. *hispan*
Israhel, Izrahel, Izdrahel, -a, -ě m. *Izrael; Izraelci*
israheličský, israhelský, isdrahelský, iz- adj. *izraelský*
istorie v. *historie*

Italie (trojslab.), -ie f. *Itálie*

item adv. (lat.) *rovněž, dále*

ižádný, ižadúcí zájm. (při záporu) *žádný, nikdo* (srov. i, nižádný, žádný)

#J

ja adv. a interj. *ano; jo*

jablčěný (trojslab.), **jabčěný** adj. *jablčěný*

jabléčko n. *jablíčko*

jablko (dvojslab.), **jabko, jablo** n. *jablko*

jablon, jablan, -i f. *jabloň*

jablonie, jablanie, -ie n. *jabloně, jabloňoví*

jablonný, jablonový adj. *jabloňový*: dřevo jablonné, jablonové *jabloň*

jabřádek, -dka, -dku m. **jabřádka** f. *výhonek, šlahoun vinné révy*

jacinkt, jacinktus, -kta, -klu m. *hyacint (drahokam -odrůda zirkonu)*

jadač, -ě m. *badatel, zkoumatel*

jadati, -aju, -áš ned. (čeho) *bádat, zkoumat*: *jadati* budu přikázání tvých

jádcě, -ě m. *slídil, vyzvedáč*

jadrce (dvojslab.), **jadérce, -ě** n. *jadérko*

jadrněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se jadrným*. *nádějí* *jadrnie* dřevo múdrosti

jadrnost, -i f. *jadernatost, jadrnost*: *siemě* *mocněti* bude, *jadrnost* vezme; *dřeň, morek, tuk*:

jadirnostmi a *tučnostmi* *nakirmi* sě

jady, jadyž(e), jadyžto adv. *kde, kam, kudy*; *jady - tady* *kam -tam, kudy tudy*

jáhen, -hna, jahan m. *jáhen, diákon (nositel nižší kněžské hodnosti)*

jáhnový adj. *jáhenský, jáhnův*

jahoda f. *jahoda*; *jahoda* *morská moruše*; *jahoda* *vinná hroznová bobule*

jahodie, jahodinie, -ie n. *jahodí, jahodoví*

jahodina f. *jahodový keřík*

jahódka f. *jahůdka; bobule; horní část tváře, lice*

jach; jak, jake, jakež v. *jieti; jako*

jaka f. *krátký kabátec (část rytířského odění)*

jako, jak, jake, jakož(e), jakež, jakž, jakože, jakožto spoj. *jak, jako*; *než* (při kompar.); (spojuje

věty s významem srovnávacím): *jako (jakež) - tak (takež)* stejně, podobně *jako - tak* také; *jak, jakým*

způsobem, jakož *moha jak mohl*, *pokud možná*; *jakmile*: *zvl. ve spojeních jak brzo, jakž náhle, jakž*

růčě, jakož *rychle; jakž* *jediné jakmile jen; že, takže; když; protože; jestliže, ač; jakož-koli,*

jakžto-koli jako, jakkoli; ačkoli; vztaž. absol. který: jest *dítě jedno zde, jako má pět chlebův; adv.*

jakoby, jen jako, zdánlivě, témeř, takřka: *zlý k zlému jako* *přílne*

jakový zájm. *jaký*

jalově, -ěte n. *jalové dobytče*

jalovičí adj. z „jalovicě“

jalovost, -i f., **jalovstvie, -ie** n. *jalovost, neplodnost, neoplozenost; neúroda*

jalový adj. *jalový, neplodný, neúrodný; nemastný, postní*: *chudoba* *jalový hrách* *vaří; marný,*

bezvýsledný: *ale toť* *pilné, když by* *kto* *kvetl* *takovým květem, aby* *nekvetl* *na jalovo*

jam, jamž, janžto, janž-koli adv. a spoj. *kam*; *chtěl* *bych* *s* *tobú* *jíti, jamž* *by* *ty* *mi* *kázal* *koli*

kamkoli; jam -tam, tam - jam. nepójde *tam, jamž* *má* *jíti*

japati, jápati, -aju, -áš ned. *pozorovat, hledat, zkoumat, pátrat*; *japati* *skrzě* *dvěře* *naslouchat*

japostol, japoštol v. *apostol*

jarobujný adj. *bujarý, bujný, prudký, vášnivý*

jarý adj. *jarní, letošní*; *jaré* *i* *ozimé (obilé)* *seté* *zjara* *i* *na podzim*

jas m. *jasot, jásání*

jasen v. *jěsen*

jasnost, -i f. *jasno, lesk; tiché jasné počasí*

jasný (jm. tvar *jasen*) adj. *jasný; bystrý; čilý, veselý; krásný, pěkný*; *dnes* *snad* *chodíš* *zdráv* *a*

jasen *a* *v* *jutře* *budeš* *uhašen*

jasovati, -uju, -uješ ned. *jasat*

jestřáb, jěšťráb m. *jestřáb*

jatka f. *chaloupka, chýše, chata, chatrč; pohanská svatyně; peleš, doupě; jeskyně*
jatrný (dvojslab.) adj. *jaterní*
játry, jatr (jednoslab.) pl. f. *játra*
jatříčky, -ček pl. f. *jatérka*
jav, jěvši v. jieti
javo, -a n. *zjevnost, zřejmost, veřejná známost; na javo najevo, ven; veřejně, okatě; uzřě na jevě uzřela při bdění, ve skutečnosti (nikoli ve snu); v. též najevo, najěvě, vjěvo*
jáz, já zájm. já
jazyčný adj. *jazyčný, jazykový*: muž *jazyčný výmluvný*: lísanie jazyčné lichocení, pochlebování
jazyk m. *jazyk, řeč; národ, národnost*: v srbském jazyku jest země; jazyk všaký všechny národy
jazykový adj. *jazykový*: rána jazyková daná jazykem, způsobena řečí
jdenie, -ie n. *jítí*
jdiech, jdieše. v. jíti
jebtiška, jebtička v. jeptiška
jěd, jědši v. jiesti; jěti
jeda, jedaž spoj. *když*
jědati sě, -aju, -áš se ned. *zlobit se, vztekat se*
jeden čísl. a zájm. *jeden, jediný, sám; stejný, kterýsi, nějaký, jistý*; ijeden (při záporu) žádný; v jedno vjedno, dohromady (v. též jedno)
jeden-mezidcieta, jedenmezcieta, jedenmecieta čísl. *jedenadvacet*
jeden-na-dcěte, jedenadcět, jedenadste čísl. *jedenáct*
jědiech, jědieše v. jiesti
jedinák, -a m. *jedinec, osamělec, opuštěnec*
jediné adv. a spoj. *jedině, pouze; jen. než, leč*; jedinéť, jedinéž, jedinéžť pojednou
jedinička f. *jediná (lichotný název pro ženu)*
jedinké adv. *jen. jenom, pouze*
jedinú, jedinkú adv. *jen jednou, jedinkrát*
jediný, jedinký adj. *jen jeden. jediný, jedinký*
jěditi, -z' u, -díš ned. *drásat, dráždit, zostřovat*
jedl (jednoslab.), -i, **jedla**, -y, **jedle**, -ě f. *jedle*
jedlé, -ě n. *jedlí, jedloví*
jědlný, jiedlný (dvojslab.) adj. *jedlý, k jídlu*
jednak, jednák adv. *pojednou, hned, brzo, skoro, právě, zrovna; asi, téměř*; jednak - jednak *hned - hned*
jednaký adj. *jednaký, stejný*; táhnúti za jednako za jeden provaz
jednatel, -ě m. *činitel, uspořadatel; tvůrce*
jednati, -aju, -áš ned. *činit, konat, vykonávat, uskutečňovat, připravovat, obatarávat*; jednáše skutky člověčské choval se jako člověk: nejednaj přáteli svému zlého nezpůsobuj zlo; jednati slavnost pořádat; jednati řád jednat, chovat se podle řádu; jednati čáry provozovat čarodějnické kousky
jedincú adv. *najednou, jednomyslně*
jedno, jedne, jedné, jednož(ti), jednožť adv. část. a spoj. *jen. jenom, jediné; než jen; jen že*; jedno kdy jen když; jedno leč leda jen; jedno ač jestliže ne-, *pojednou, náhle*: a jednožť počěchu slyšeti hřímanie; za-jedno stejně, bez rozdílu
jednoba f. *jednota*
jednobydlný (čtyřslab.) adj. *bydlící sám, o samotě*
jednobytně adv. v *těže podstatě, zároveň*
jednobytný adj. *jsoucí stejné podstaty, stejný*
jednočasný adj. *současný, stejnověký*
jednojský adj. v *jednotném čísle*
jednokrát adv. *jedenkrát, jednou*
jednoletní adj. *jednoletý, jednoroční*
jednom, jednom adv. *jenom*
jednomyslé, -ě n. *jednomyslnot*
jednorodilý adj. *jednorozený, prvorozený*

jednospojnosť, -i f. *spojení, jednota*
jednosť, -i f. *jednota, stejnost, jedinost, osamělost*
jednostajenstvie, -ie, **jednostajenstvo** n. *stejnost, jednota*
jednostejně adv. *stejně, svorně*
jednostejný adj. *zcela stejný, týž*; vzeli jsú jednostejné peniezě *stejný obnos*; moc dvojité silnější jest jednostejné než jedna
jednosvorný adj. *jednotný, jediný, jednomyslný*
jednoščitný adj. *nově povýšený do šlechtického stavu, mající jen jeden*. tj. *nový štít* (bez štítu předků)
jednota f. *jednota, svornost; samota, osamocenosť*
jednotný adj. *osamocení, samotářský*
jednožť v. jedno
jednú adv. *jednou, najednou, jedenkrát; kdysi*; po-jednú *najednou, zároveň, naráz*
jednuška m. *potupné označení člověka přijímajícího pod jednou způsobou*
jědovatec, -tcě m. *travič*
jědovati sě, -uju, -uješ se ned. *zlobit se*
jědovatiti, -cu, -tíš ned. *otravovat jedem (hřích)*
jědovatka f. *připravovatelka jedů, travička*
jědovatstvie, -ie n. *travičství*
jědovec, -vcě, **jědovník** m. *travič*
jedva, jedvy adv. *sotva, stěží*; ač jedva snad ani
jedy, jedyž (to) spoj. *když*: jedyžto přijidú do Tyrie
jehelný adj. *jehelní*: ucho jehelné
jehenčí adj. jehněčí
jehněc, -hencě m. *mladá ovce, odrostlejší jehně*
jěch, jě v. jiesti; jieti
jejie zájm. (pův. neskl.) *její*: v jejie domu; s jejie knieněmi
jěk m. *jek, ječení, nářek*
jěktati, -cu, -ceš ned. *jektat, cvakat zuby; nařikat, křičet*
jelenový adj. *jelení*
jeli, jeliže, jeliž adv. a spoj. *až, teprv. teprv až, až když*; (po záporné větě) *dokud ne, až když*: Judáš cestujě nepřesta, jeližo sě dobra města; jeliž - toliž až, až když - pak, pak teprve
jeliko, jelik, jelikž, jelikož(to) adv. a spoj. *kolik, jak velice, jakou měrou; pokud, vzhledem k čemu*: kto by mohl počisti, jelikož vzěchu kořisti kolik; jelikož k čemu pokud se týče čeho; *jelikož* - *jelikož* jak - tak; jelik(o)ž - tolik(o) kolik - tolik
jelitník m. *kdo dělá jelita*
jeliž(e); jem, jemši v. jeli; jieti
jemnosť, -i f. *jádro, obsah, vnitřek*
jemný adj. *jímavý, příjemný, milý*: králováše v jemnej chvále s chvalnou pověstí
jen, jeho m. **jě, jie** f., **je, jeho** n. zájm. *on, ten; jenž, který*
jenž(to) m. **jež(to)** f., **jež(to)** n. zájm. *který, jenž, jenžto; a ten; co*; jenž mu jemuž, jenž jej jejž, jenž v něm v němž ap.; spoj. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *proto, a proto, pročěž, že*: svědčí svatý Lukáš, jenž jeden bohatec bieše *že byl*; či nevieš, jenž mám moc tě pustiti (v. též ješto)
jeptiška, jebtiška, jeptička f. *jeptiška*
jerarchia, jerarchie (trojslab.), -ie f. *hierarchie, (andělský) řád*
jěrní adj. *jarní*
jěř, -i f. *jaro; jařina, jař*
jěsen, jasen -a, -u m. *jasan*
jěsli, -i pl. f. *jesle*
jěslicě, -ie, **jeslky** (dvojslab.), -lek pl. f. *jesličky*
jěsně (kompar. f. jěsnějie) adv. *jasně*; v záři: sšed naň (Duch svatý) jěsně
jěstojska f. *jídlo, pokrm*
jestojsky adv. *skutečně, bytostně, svou podstatou*
jestojstvie, jestvie, -ie n., **jestost, -i, ješčba** f. *bytnost, podstata, jsoucnost*

jěšťráb v. jestřáb

Jesukrist, Jezukrist, Jezikrist, -a m. *Ježíš Kristus*

ječba v. jestojstvie

ječce adv. *ještě, ještě teď; dosud*

jěšcer, -a m. *ještěr, drak; ještěrka*

jěščeřicě, -ě f. *ještěrka*

ječceróv, jěšcerový adj. ještěří

ješto, ježto, dešto zájm. a spoj. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *co; to, co; že, protože, když* (v. též jenž): ten, ješto vešken svět stvořil; podletnieho: času, ještoť ožívá kořenie

jěšut, -i f., **jěšutěnstvie**, -ie n. *nicota, nicotnost, marnost, marnivost*

jěšutně, jěšitně adv. *marně, nadarmo, marnivě*

jěšutnost, jěšitnost, -i f. *marnost, nicotnost, marnivost, ješitnost*

jěšutný, jěšitný adj. *marný, prázdný, nicotný, marnivý*

jěti, jědu, jědeš (impf. jědiech, aor. f. 1. jěch, jědech, 2., 3. jěde, přech. min. jěd, jěv), ned. *jet*: jěti na koho konat výpravu proti komu

jěti, jmu v. jieti

jětie, -ie n. *zajetí*

jěvši v. jieti

jězd, -a, -u m. *jízda; válečné tažení, výprava*

jězda v. jiezda

jězdcový, jězdečský adj. *jízdní, jezdecký*

jězdilec, -lcě m. *kdo projel, procestoval mnoho zemí*

jězdilý adj. *scestovalý*

jěženka, jězinka f. *jezinka*

jezero n. *rybník, louže, bahno, jáma*

jězvec, -zevcě m. *jezevec*

jězvina f. *jáma, rokle, doupě*

jež, ježe zájm. vztaž. (užívá se též absolutně, bez mluvnické shody) *co, jenž, jež, který*: mieč okrúhlý, jež obrovnán na všě úhly; za vozem jediechu, jež rodina králi biechu

jež, ježe spoj. v. že

ježátko, ježčátko n. *ježčí mládě*

ježek, -žka m. *ježek; plod s bodlinatým obalem* (jako je např. na kaštanech)

ježto v. ješto

Ježúš, -ě m. *Ježíš*

jhra, hra f. *hra, žertování*

jhrač, hráč, -ě, **jhřec, hřec, (j)hercě**, -ě m. *hráč, herec, kejklř*

jhráti, -aju, -áš ned. *hrát*: jhráti na mieč hrát s míčem; *poskakovat, tančit*; *zápasit v turnaji*

jhřec v. jhrač

jhřička f. *hraní, hračka*

jhřišče, -ě n. *hřiště*

jid, jidech v. jíti¹

jiedce, -ě m. *jedlík*

jiesti, jiem, jieš (3. pl. jědie, impf. jědiech, aor. jěch, jě, přech. min. jěd, jědši) ned. *jíst*; *jiesti se* hořem trápit se, soužit se

jieti, jíti², jmu, jmeš (aor. jěch, jach, přič. čin. jal, jěli, přech. min. jem, jemši, jav, jěvši, subst. verb. jětie) dok. *jmout, chopit, chytit; zajmout; začít*: jěchu se točiti jali se, začali se točit; *jieti se* (o něco) ujmout se čeho; *vieru jieti v čem uveřit*

jiezda f. *jízda; válečná výprava, rozjezd; dráha*; *jiezd*u dělati *jet*; *jiezd*u dokonati *dojet, skončit jízdu, výpravu*; *na jiezdě* na válečné výpravě

jiezevný adj. *zející, otevřený (o ráně)*: pět *jiezevných ran*

jiezva, -y, **jiezev**, -zve f. *jizva (po zahojené ráně); rána*

jiezenie, -ie n. *znamení vyřezané do těla, cejch*

jiezený adj. *raněný*

jícha v. júcha

jímanie, -ie n. *zajímání, chytání do zajetí*

jímati, -aju, -áš ned. *jímat, chytat; brát, pojímat*: v radu Němcě pocě jímati; - jímati sě (čeho) *chápat se*

jinna v. hymna

jinako (kompar. *jinačějie*) adv. *jinak*

jinakový adj. *jiný, jinaký*

jinamo adv. *jinam*

jinda adv. *jindy*

jíněvie, jínie, -ie n. *jiní*

jinokrajín, -a m. *cizozemec*

jinokrajný adj. *cizokrajný, cizozemský*

jinorozený adj. *jinde rozený, cizí*

jinozemec, -mcě m. *cizinec*

jinozemný adj. *cizozemský*

jískati, -šču, -ščeš ned. *hledat*

jiskrka (dvojslab.), **jiskerka** f. *jiskérka*

jistba f. *jizba, světnice; mostní oblouk*

jistboměticě, -ě f. *zametačka jizby*

jistec, -tcě m. *pravý původce; pravý vlastník; veřitel; dlužník (a zároveň, ručitel, rukojmí); žalobce*

jisticě, jisticě, -ě f. *nádoba k pití, číše*

jistina f. *věc, která dokazuje jistotu čeho; kapitál vložený do obchodu*

jistiti, -šču, -stíš ned. *ujišťovat, tvrdit; zjišťovat; zajišťovat*

jistost, -i f. *jistota, bezpečnost; ubezpečení, zaručení*

jistota f. *jistota; pravda, pravdivost, zaručenost; zaručení, úpis; jistotú s jistotou, jistě, určitě*

jistúci adj. *jistý*

jisticě v. *jistice*

jistý adj. *jistý, určitý, pravý, skutečný*: pravi za jisto pravím, prohlašuji za jisté; spolehlivý; ten jistý onen

jíti¹, jdu, jdeš (imper. *jdi, pojdi, podiž*, impf. *jdiech*, aor. *jid, jidech*, přech. min. *šed, šedši*) ned. *jít*: *jíti* před sě postupovat; *jíti* za sě *jít* zpět, vracet se; z toho jde plyne, vyplývá; na život mu *jdieše* šlo mu o život; *jmu* šlo všecko po štěstí po sboží šťastně, všechno se mu dařilo; *jde* k času tomu je na čase; krvaví *jdú* potoci potoky tečou krvavé; *jdieše* zvuk pod zořě zvuk se šířil

jíti², *jmu* v. *jieti*

jítie, -ie n. *jítí, chůze*

jitřně v. *jutřně*

jmě, *jmene* n. *jméno*: ze *jmene* byl věhlasný *zvlášť, obzvlášť*, svým jménem; o *vánocích* *zejména*; *jest* komu *jmě* *jmenuje* se; *jmieti* sobě *jmě* *jmenovat* se; *vzdieti* komu *jmě* *dát* mu *jméno*, *pojmenovat* ho; *zvěděti* komu *jmě* *dovedět* jeho *jméno*; *dobré jmě* *dobrá* pověst; *své jmě* *výše* *vzploditi* *proslavit*; *vypravování*: *jmě* o sv. Pavle

jmějdiek, jmějhodie v. *diek*

jmějitel, jmětel, -ě m. *majitel*

jmenitý adj. *proslulý*

jmenovaný adj. *jmenovaný; pověstný, slavný, věhlasný*

jmenovatý adj. *mající (slavné) jméno, slavný*

jmenovitě adv. *jménem, jmenovitě, zejména, výslovně*

jmenovitý adj. *určitý, určený*: *jmenovitým* číslem v *určeném množství*; *slavný znamenitý, proslavený*: po všech krajinách *jmenovitý* byl

jmiečko n. *demin. ze jmě* (v. t.)

jmieti, *jmám, jmáš* (impf. *jmiech, jmějiech*, aor. *jměch*, přič. *trp. jměn, jmien*) ned. *mít, vlastnit, být majitelem; mít povinnost, muset*; z této řeči *jmáš* tj. *poučení, svědectví* ap.; *jmieti* sobě čso *něco mít, držet* pro sebe; *co ty jmáš* do toho? *co je ti* po tom?; *jmám* čso *do čeho* je mi *co* po tom, *záleží* mi na tom; *jmieti* zač *pokládat*; *počstivě* koho *jmieti* *vzdávat* mu *úctu*; *jmieti* koho v *nenávist* *nenávidět*; *nevěru* v sobě *jmieti* *být* *nevěrný*; *jmieti* *mysl* *mít* ve *zvyku*; *jměn, jmien* ve *čsti* *být* *vážen, být* v *úctě*;

jmám umřieti mám zemřít, zemřu; - jmieti sě *mít se, chovat se, vést si, počínat si, jednat*; jměj sě tiše chovej se, veď si; jmieti se hotov, v hotově být pohotově, připraven

jmievati, -aju, -áš ned. *mívat*

johant m. *hyacint (drahokam)*

jsa neskl. n. *byti, jsoucnost*: (bůh stvořil svět) aby každé jsa tiem bylo účastno dobroty jeho
jsta, jsvě v. byti

Juda, -y, **Judáš**, -ě m. **Jidáš**

judášenec, -ncě, **judita**, -y m. *následovník Jidášův, zrádce*

júcha, jícha f. *jícha, omáčka, polévka, štáva*

junošě, jinošě, -ě m. *jinoch, mladík, panic*; f. *dívka, panna*

junošicě, jinošicě, -ě m. (demin. z junošě) *mladíček*

junošin, jinošin adj. *jinochův*

Juří, Jiří, -ie m. *Jiří*

jušěle, -ě f., **jušělek**, -lka, -lku m. *polévka, řídký pokrm*

júška, jíška f. (demin. z júcha, jícha) *omáčka*

jutro n. *jitro*: z jutra *od rána*; jutřě, jitřě, zjutra, zjitra *ráno*; jutřě, v jutře, za jitra *zítra*; jutřě ráno *zítra ráno*

jutřně, jitřně, -ě f. *jitřní doba; jitřní pobožnost, mše*

juž, juže adv. *už, již, až nyní, hned; úplně, zcela*

#K

k, ke, ku předl. *k, ke*; v nové češtině místo ní často prostý dativ - srov. stč. rozuměti k čemu, učiti k čemu, podobný k komu, k čemu; stříelěti k komu na někoho; tajiti čso k komu před někým; umný, umělý, umětělný k čemu znalý čeho, obratný, vynikající v čem; k slunci na slunci, na výsluní; nemoc ta nenie k smrti není smrtelná; k oku naoko, předstíraně; k rozkázání podle rozkazu; k rozumu podle rozumu; *jako*: dáti čso k dědině komu dát jako dědičný majetek; žes nám k vykupiteli poslán jako vykupitel; dal ji k ženě, k manželce jemu za ženu, za manželku

kabát m. *kabát, krátký oděv do pasu; součást bojové výstroje*: nesiechu kabát tvrdý nebo pláty

kabele, -ě f. *kabela, brašna, mošna*

kabelka f. *kabelka, taštička; ústa, huba*: stul kabelku zavři hubu

kacěrovati, -uju, -uješ ned. *prohlašovat (někoho) za kaciře, (něco) za kaciřské*

kácěti (sě), -ěju, -ieš (sě) ned. *kácet, převracet (se), porážet, potácet (se), zmítat*: lenost kácie těmi lidmi; slova boží jazykem kácieše vyvracel

kacieřavý, kacieřský adj. *kaciřův, kaciřský*

kacieřstvie, -ie, kacieřstvo n. *kaciřství*

kačeřec, -rcě m. *kadeř*

kačicě, -ě f. *kachna*

kád', -i f. *kád'*, *velká široká dřevená nádoba*

kádcě, -ě (gen. plkádec) f. *malá kád'*, *štoudev*

kaděnie v. kazenie

kadidlicě (čtyřslab.), **kadilnicě, kadlnicě (trojslab.)**, -ě f. *kadidelnice*

kadidlný (trojslab.), **kadlný (dvojslab.)** adj. *kadidlový*

kaditi, -z' u, -díš ned. *pálit kadidlo, vykuřovat kadidlem*

kady, kadyž, kadyto adv. *kudy, kterou cestou, kterým směrem; jak, jakým způsobem*. kadyś té směllosti nabył?; *nějak*: (prorada), jiež nelzě juž zbýti kady

kafřík m. (demin. z kafř) *nějaké líčidlo*

kajklěř, kauklěř, -ě m. *kejklíř, kouzelník*

kak, kake, kako (-ž(e), -ti, -ť, -to, -li, -koli(věk)) adv. a spoj. *jak, kterak; nějak*: mohla-li bych kak věděti; *jakkoli; ač, ačkoli*: kakž koli byl všem povolil; všakž nevinně svú krev prolil

kako-si, kakos adv. *jaksi, nějak*

kakost, -i f. *jakost, vlastnost*

kakový adj. *jaký* (v. též jakový)

kaký, kaký-s(i) zájm. *jaký, jakýsi, nějaký*

kalandr m. *nějaký pták*

kalcedon, kalcedonius, kalcidon, -a, kalocdoň, -ě m. *chalcedon*

Kaldei, Kaldeové pl. m. *Chaldeové*
kalenda (častěji pl. kalendy) f. *první den v měsíci (podle starého římského kalendáře)*
kališče, -ě n. *kaliště, bahnité místo, bažina, louže*
kaliti, -l'u, -líš ned. *kalit, zakalovat, činit tvrdším, zpevňovat*: hrále ve krvi jakžto (v) vodě kalé; *znečišťovat*
kalkus m. *vápenný loup*
kalostud m. *melancholie*
kalštejn m. *vápenec, vápenný kámen*
kalús, -a m. *kalous* (druh sovy)
kám, kán m. *chán, tatarský panovník*
kamel, -a m. *velbloud*
kamelnicě, -ě f. *velbloudice*
kámen, -ene m. *kámen*; kámen kútní úhelný kámen
kaménček, -enečka, -enečku m. *kamíneček*
kameníce, -ě, **kameníčko** n. (demin. z kamenie) *kameníčko, kamínky*
kameničatý adj. z kameníce: *bůře kameničatá krupobití*
kamenitý adj. *kamenitý, plný kamení; kamenný*: lidé kamenitého srdce
kamenotesec, -scě m. *kameník*
kamenový adj. *kamenný*
kamna (též kampna), kamen pl. n. i f. *pec*
kamnička, -ček pl. n. i f. *malá pec, pícka*
kamo, kam, -ž(e), -to adv. *kam; někam*; kamo-si, kams *kamsi, někam*; kamžkoli, kamžkolivěk *kamkoli*
kampna v. kamna
kamský adj. *chánský, chánův*
kamýk m. *kamínek*
kán v. kám
kancelárie, -ie f. *kancelář*
kancléř, -ě m. *zapisovatel, vykladatel; nejvyšší pisář (jeden z nejvyšších zemských úředníků); evangelista*: Kristus skrze kancléře Matúše vypověděl
káně, -ě f. *lod'ka*
kaněti sě, chaněti sě, -ěju, -ieš sě, **kaniti sě, chaniti sě**, -ňu, -níš se ned. *lichotit, lichotivě jednat (?)*
kánie, -ie n. *pokání, lítost*
kanoničstvie, kanovníčstvie, -ie, kanovníčstvo n. *kanovnictvi, kanovnictvo*
kanonika f. *epištola*
kantika f. *sálový zpěv, píseň*
kantila f. *básnická skladba k melodické recitaci*
kantor m. *kostelní zpěvák*
Kapadocénin (pl. Kapadocéné), **Kapadok** m. *Kapadočan, obyvatel Kapadocie*
kapalicě, -ě f. *dešťové kapky, sprška; tekutina odkapávající při dělánií tvarohu, syrovátka*
kapalý adj. *ztroskotaný*
kapánie, -ie n. *kapání; menší déšť, přehánka, sprška*
kapavka f. *dešťová kapka*
kapela f. *kaple*
kapicě, -ě, **kapička** f. (demin. z „kápě“): *malá kapuce*
kapitán m. *místokrál v údobí, kdy krále nebylo*
kapitola, kapitula f. *hlava, kapitola knihy; kapitula, sbor církevních hodnostářů při určitém chrámu*
kapla, -y f. *kaple*
kaplér, -ě m. *krátký mnišský oděv*
kaplicě, -ě f. *kaplička*
kapsa f. *schránka* (zejm. na ostatky svatých); *vagina*
kapunovati, -uju, -uješ ned. *učinit kohouta kapounem, vyklestit*

karakter m. *souhrn typických znaků věci nebo jevu, ráz: znamení, jemuž učení karakter říkají*

káratí, -aju, -áš i káru, -eš ned. *kárat, trestat; káratí své tělo žít asketicky*

karbunkul(us), karvunk(u)l, -la, -lu m. *drahokam červené barvy*

karéna f. *čtyřicetidenní odpustky*

karhan, karchan m. *nádoba na tekutiny, hrnec; nádoba k pití*

karkule, -ě f. *čepec*

karnáč, -ě, demin. **karnáček**, -čka m. *dlouhý svrchní oděv, patrně bez rukávů*

karta f. *karta, list, listina*

karťas, -a m. *cikán (?)*: karťasi jdíechu, tatarští zpytáci biechu

kartúský adj. *kartuziánský*

karvunkul v. *karbunkulus*

káry, kar pl. f. *kára, dvoukolý vůz, vozík*

kasaličský adj. *švihácký, vyšňořený, naparáděný*

kasanka f. *kasaný, ozdobně zřasený kus ženského oděvu, sukně, pláštík, plášť, stuha*

kasati, -šu, -šeš ned. *kasat, vyhrnovat, ozdobně skládat, nabírat; okázale se strojit; kasati koho pod sě podmaňovat si*

kasný adj. *řásný, skládaný, nabíraný*

kaštel, kašlal, kastel, koštel, -a m. *městečko, tvrz, hrádek*

katák m. *mučitel, katan*

kalně adv. *katovsky, jako kat*

katovati, -uju, -uješ ned. *trýznit, mučit*

katrčě v. *chatrčě*

Katún m. *Kato (římský státník a spisovatel)*

kauklěř v. *kajklěř*

káza f. *kázeňské opatření, trest*

kázací adj. *kazatelský*

kázanie, -ie n. *kázání, řeč, oslava; příkázání, rozkaz*

kázaný adj. *ukázněný, způsobný, slušný; adv. kázaně (srov. nekázaný)*

kazatedlnicě (pětislab.), **kazatelnicě**, -ě f. *kazatelna*

kazatelný (čtyřslab.), **kazatelný, kazatelový** adj. *kazatelský*

kázati, -žu, -žeš ned. *kázat, příkazovat, rozkazovat; ukazovat, určovat; hlásat; kárat, napomínat, trestat: železnú metlú kázati; chovat, vychovávat; - kázati sě (kým, čím) mít varovné poučení*

kázen v. *kázn*

kazenie, kaděnie, -ie n. *vykuřování kadidlem (n. jinou vonnou látkou)*

kazimášek, -ška m. *potupné označení mužské osoby: kazimáškové kubinářští*

kázn (jednoslab.), **kážň, kázen, kázeň**, -zni f. *počestnost; slušnost, dobrý mrav; poslušenství, služba, disciplína; napomenutí, pokárání, trest, bití*

kážniti, -žňu, -žňíš ned. *počínat si ukázněně, řádně, mravně si vést*

kážnivý adj. *dobře vychovaný, mravný*

kazovati, -uju, -uješ ned. *příkazovat, poroučet; způsobovat*

kazuka f. *oděv na způsob košile (srov. hazuka)*

kazula v. *kažula*

každý zájm. *každý; zvířata každá všechna; při záporu: každá řeč zlá z úst vašich nepocházej žádná*

kažula, kažila, kazula f. *mešní roucho*

kbelec, -lcě m. *kbelík*

kbožný adj. *mající se k bohu, pobožný*

kčicě, kčticě, kšicě, kšticě, čticě, čšticě, ščicě, šticě, -ě f. *kštica (v. též tščicě)*

kde, gda, -ž(to) adv. a spoj. *ve významu tázacím kdy; ve významu neurčitém někdy; ve významu vztahném, časovém a podmiňovacím když; kdažto když, jestliže*

kdas(i) adv. *kdysi*

kde, kdež(e), kdežto adv. a spoj. ve významu časovém, vztažném a tázacím *kde, kam; kdy, když; ve významu neurčitým někde; kdež jedno kdekoli*

kdy, když(e), kdyžť, kdyžto adv. a spoj. ve významu tázacím a vztažném *kdy*; ve významu časovém a podmiňovacím *když, jetliže*; ve významu neurčitým *někdy*; *když tehdy(ž) někdy*

kdýkati, -aju, -áš ned. (na koho) *osopovat se*

ke v. k

ké, kéž(ť) zájm., spoj. a část. *který, co* (absolutivně): *ké jest, ještě... co (to) je, že... ; cožpak, zda, zdali; kéž, nechť*: *ké by zpřiemily se cesty; čbáne, ké se modlíš modli se; ké - ké jednak - jednak*

kehdy, kehdyž(e), kehdyžto adv. a spoj. *kdy, když*

kep, kpa, kpu m. *vulva, vagina*

kerchov-, kirchov-, kirkov- v. *krchov-*

klabonosý adj. *se zahnutým nose*

kláda f. *kláda; mučidlo ze dvou trámů s otvory pro nohy*

kládati, -aju, -áš ned. *pokládat, vkládat, nakládat*

kladba v. *klatva*

kladenie, -ie n. *pokládání; vykládání (drahým kamením)*

kladicě, -ě f. (demin. z „kláda“) *pouto*

kladivný, kladinový adj. *kladivový, daný kladivem*: *zvuk kladivný; bitie kladivové*

klakati v. *klekati*

klákol, klákolec, -lcě m. *chatrný oděv, hadr*

klam m. *nepravda, žert, posměch*

klamák, -a, **klamař**, -ě m. *kdo „klame“, posměváček, podvodník*

klamati, -aju, -áš ned. (kým) *žertovat, posmívat se; klamat, mýlit, lhát, šidit*; (na koho) *lhát o někom*

klamavý, klamný, klamovný adj. *dopouštějící se „klamání“, posměšný, žertovný lživý*

klánie, -ie n. *bodání, píchání (v těle); klání, zápas v turnaji, souboj*

klás (obyč. pl. klásky) m. *žertovná řeč, posměšek, šprým*

klasek, -aka, -sku m. *žertík, šprým, šaškovství; pošklebek*

klasný zpodst. m. *poklasný (dohlížející při klasech, při žencích)*

klásti, -du, -deš ned. *pokládat*: *klásti penieze skládat, platit; pohřbívat; vykládat: poučovat; jmenovat, vypočítávač, uvádět; klásti knihy spisovat; klásti lest o někom činit úklady; - klásti se (v čem) obviňovat se*

klášter m. *klášter; chrám; klášter pekelný peklo*

klášterský adj. *klášterní*

klášteřec, -rcě m. *menší klášter, kláštorec*

kláti, koľu, koleš ned. *píchat, bodat; zápasit v turnaji*

klátiti, -cu, -tíš ned. *klátit, zmítat; mást, klamat, uvádět v pochybnost*

klatva, klátva, kletva, klétva, -dba, -tba f. *klatba; proklínání, kletba*

kletý adj. *prokletý, stížený kletbou; zlořečený, hodný zlořečení*

klauza f. *úžina, průsmyk*

klázniti, -žňu, -zniš ned. (koho, co) *mást na mysli, omamovat, činit bláznivým pokládat (něco) za pošetilé*

klčnati se, -aju, -áš se ned. *hodit se; být schopný, vhodný*

klčný v. *klučný*

klécavý adj. *kulhavý, chromý*

klecě v. *kleteč*

klécěnie, klécanie, -ie n. *kulhání*

klécěti, -ěju, -ieš ned. *kolísat, klátit se, kulhat*

klejnot v. *klénot*

klejovatý, kljovatý adj. *lepkavý, klišovitý*

klejt v. *glejt*

klekati, klekati, -aju, -áš ned. *klekat*

klekot, -kta, -ktu, **chlechot**, -chta, -chtu m. *povídání, breptání, žvanění*

klektati, -kcu, -kceš ned. *vydávat klepavý zvuk, klapat zobákem*. řeřabové klektají; *breptat, žvanit*: to vždy klektáše, že leronyma za živa držeti nemohl; *míchat, kvedlat; klepat, bít*: Marie nás (čerty) v nosy klekce

klektavý adj. *žvanivý, upovídáný*

kléměti, -ěju, -ieš ned. *schouleně sedět*

klénot, klejnot m. *klenot, špěrk; heraldický znak (rytíř jej nosil na kabátě nebo na helmě)*

klenótek, -tka, -tku m. demin. z „klénot“

klený adj. *proklatý*

klep m. *poklep, poklepání*

klepař, -ě m. *kdo při své práci klepá* (kladivem)

kléska f. *chyba, pochybení*

klestiti, -šču, -stíš ned. *klestit; vyklešťovat*

kleščě, klěščě, -i pl. f. *kleště; past na chytání zveře*

kleščencový adj. *kleštěnecký, kleštěncův*: vladař kleštěncový dozorce nad eunuchy, kleštěnci

kleščky, -šček pl. f. *klíšťky*

kletcě, klecě, klec, -ě f. *klec*

klěti, klnu (jednoslab.), -neš ned. *klít; klěti koho proklínat, zlořečit, dávat do klatby; - kláti se zaklínat se*

kletva, klětva v. *klatva*

klevetanie, -ie n. *pomlouvání, pomluva; osočování*

klevetati, -cu, -ceš ned. *klevetit; tlachat; reptat, hádat se*

klevetstvie, -ie n. *klevety, klevetnictví*

klí, gen. klé m. *lepkavá pryskyřice, smůla, lep; lepkavá hlína; klíček na semenu*

klíbatí v. *klvati*

klíčeti, -ču, -češ ned. *křičet, volat*

klíčný; kliditi; klíjovatý v. *kľučný; kľuditi; klejovatý*

klindr m. *posměch*

klindřík m. *posměšek*

klíneck, -ncě m. *nevelký pozemek v podobě klínu*

klínkanie, -ie n. *klínkání, zvuk: klínkanie trúby*

klísě; klisicě; klizenie v. *kľúsě; kľusicě; kľuzenie*

klobúček, koblúček, -čka, -čku m. *klobouček; výmluva, lest, úskok, podvod*: oni někaky koblúček na ně vsadie, jímž by ten hřích přikryli

klobúčitý adj. *mající klobouk, opatřený kloboukem jako ochranou; obranný*: klobúčitý počátek všem knihám

klobúk, koblúk m. *klobouk; přilba*

klok, demin. kloček, -čka, -čku m. *druh pláště, pláštík*: kloček krátký a vlasy dlouhé

klokoč, -ě m. *klokot, var; vlna*

kloktati, klokotati, -cu, -ceš ned. *klokotat*

kloniti se, -ňu, -níš se ned. *klonit se, naklánět se; (čemu) opírat se*: počě spáti dřevu se kloně opíraje se o strom

klonúti, -nu, -neš dok. *vyběhnout; vběhnout; padnout*

klopot m. *rychlý proud, proudění, vlnění*

klopotati, -cu, -ceš ned. *spěchat, chvátat, řítit se*

klopotnost, -i f. *náhlost, prudkost*

klopotný adj. *prudký, divoký, kvapný, náhlý; náchylný*

klopotol, -ě m. *záletník, smilník*

klopotoliti, -ľu, -líš ned. *jednat jako „klopotol“*

klosa, kloza v. *glosa*

klovatý adj. *klišnatý, klišovitý; smolnatý*

klubečko n. *klubíčko*

kľúč, -ě m. *klíč; hák*

kľúčka f. *klíčka, háček*

kľúčník m. **kľúčnicě**, -ě f. *klíčník, klíčnice; správce, správkyne*

kľučný, kľičný, kľčný adj. *vhodný, schopný, zpusobilý*
kľud, klid m. *klid, pokoj, mír*; nehledati, nežadati kľuda přát si válku, boj
kľuditi, kliditi, -z' u, -díš ned. *tišit, pořádat, uklidňovat*; kľuditi svádu urovnávat spor;
odklizovat, sklízet; vzdělávat zemi, upravovat, připravovat; - kľudí se nám děje, daří se
kluk¹ m. *šíp*
kluk², klk (obyč, pl. kluky, klky) m. *pazdeří, cucky*
kľuka, klika f. *klika, hák*
kľúsě, klisě, -ěte n. *hřibě*; *dobytče vůbec* (do tahu a k nošení břemen)
kľusicě, klisicě, -ě f. *klisna, kobyła*
kľusiční, klisiční, klisičný adj. *klisní, kobyli*
klúzati, -žu, -žeš ned. *klouzat, plazit se*
klúzavý adj. *lezoucí, plazící se*: o všech klúzavých stvořeních
kľuzenie, klizenie, -ie n. strojení, upravování: klzenie vlasov
klvati (dvojslab.), **klibati**, kľuju, kuji, -ješ (přech. přít. kľujě, klijě, přič. čin. klval): ned. *klovat*
kmecí v. kmetcí
kmen, -ě m. *stěblo; kmen; rod, národ, pokolení; příčina, důvod*: takým kmenem z toho důvodu
kmet, -i, -ě m. *přední člen obyvatelstva, starší lidu, soudce, vladyka; starší obce, konšel; člen zemského soudu; kmet, stařec; sedlák, poddaný*
kmetcí, kmecí, kmetí adj. *kmetský; poddanský, selský*: kmecí dvór
kmeticě, -ě f. stařena
kmetična f. *dcera nebo manželka „kmeta“, poddaného sedláka*
kmetík m. *stařeček*
kmetový adj. kmetský (v. kmet)
kmetovstvo n. *šlechtici z nejstarších rodů*
kmetstvie, -ie n. *kmetský úřad; kmetský věk*
kmošek, -ška m. **kmoška, kmošička** f. *kmotříček; kmotřička*
kmotr m. *kmotr; kmotřenec; starší venkovan, soused* (v přátelském oslovení); kmotře také sukno
jmám (láká soukeník sedláka)
kmotrstvie (trojslab.), -ie, **kmotrstvo** (dvojslab.) n. *kmotrovství, příbuznost z kmotrovství*
knap m. *řemeslnický dělník, tovaryš*
knapový adj. „knapovský“, „knapův“ (v. knap)
kněhně v. kmeni
kněz, -ě m. *kníže; kněz*
kněžátko n. *knížátko, oblíbený kníže*,
kněží adj. *knížecí; kněžský*
kněžic, -ě m. *knížecí syn*
kněžie, -ie sg. f. (později pl. m.) *kněží, kněžstvo*: vysehražská kněžie
kněžna f. *knížecí dcera; manželka knížete; kněžna; kněžka*
kněžňovati, -uju, -uješ ned. *panovat*
kněžný v. knižný
kněžský adj. *knížecí; kněžský*
kněžstvie, -ie, **kněžstvo** n. *knížecí úřad a stav, knížecí rod, knížectví; kněžský úřad a stav, kněžství, kněžstvo*
knidr m. *závistník; závist*
knieha v. kniha
kníeni, -ě, **kněhně**, -ě f. *kněžna; jeptiška; knězova žena, hospodyně*
knieżatstvie v. knieżetstvie
knieżě, -ěte n. (později m.) *knížecí syn, potomek; kníže, panovník*: naše knieże
knieżek, -žka m. demin. z „kněz“ (v obojím významu); *prostý kněz*
knieżětín, knieżětský, knieżatský adj. *knížecí, patřící knížeti*: v knieżetině vojště
knieżětstvie, knieżatstvie, -ie n. *knížectví; panování* (světské i duchovní); *andělský kůr*: ti anděli, ješto knieżetstvie slovú
knihá, knieha (často v pl. knihy, kniehy) f. *knihá, spis, list, jednotlivá písemnost*
knihárna, kniehárna f. *knihovna*

knížky, kniežky, -žek pl. f. *knížka, spisek*
knížný, kněžný adj. *knížní*; podlé kněžného svědčení podle svědectví knih
koba¹ m. i f. *krkavec, havran*
koba² f. *přání, zdar*; po kobě *podle přání, ke zdaru*
kobař, -ě m. *kdo jedná jako „koba“, jako krkavec*
kobeřec, -rcě m. *koberec*
koblůček; koblúk v. *klobúček; klobúk*
kobolt, -a m. *skřítek*
kobos, -a, -u m. *nějaký hudební nástroj (cimbál, citera, kobza, flétna aj.)*
kobr, -a, -u m. *zdar; zisk (?)*; učiniti kobr *vyhrát, získat*
kobylí adj. *kobylí*; kobylé pole *ohrada pro chov kobyly*
kocovník v. *kotcovník*
kočka f. *kočka*; *válečný stroj k boření hradeb*
kofěrstvie, -ie, kofeřstvo n. *rozpuštělá společnost; kuplířství; hraní v kostky, hazard*
kochající adj. *útěšný, rozkošný, obveselující*
kochánek, -nka m. *miláček; rozmařilec*
kochánie, -ie n. *radost; slast, libost, potěšení, rozkoš*
kochaný adj. *milý*
kochati, -aju, -áš ned. *obveselovat, těšit, laskat; milovat*; - kochati se, chocheti se *těšit se, veselit se, radovat se*; (v kom, v čem) *mít zalíbení*
kojiti, -ju, -jíš ned. *kojit; utišovat, konejšit*; - kojiti se (čemu) *radovat se, těšit se z něčeho*
kokodryl, -a, -e m. *krokodýl*
kokot m. *kohout; mužský pohlavní úd*
kól, kola, -u m. *kůl*; jako by kól nepohořel *jako by věc neměla mít konce (?)*
koláčeti, -ěju, -ieš ned. *kymáčet; přemítat*; - koláčeti se *kolísat (v mysli)*
kolací, -ie f. *snídaně, svačina, hostina*
koláč, -ě m. *koláč; odměna, plat*: na koláči za plat, za odměnu; *dar; úplatek* *súdce koláčem* jsa oslepen má do roka nejměti úřadu svého
kolada, koleda f. *vánoční dárek*: na Štědrý den *daj koladu*
kolátati, -aju, -áš ned. *zmítat*; - kolátati se *zdát se (ve spánku)* (srov. koláčeti a kolotati)
kolba f. *(rytířské) klání, souboj*
kolč, golč, -ě m. *hedvábná tkanina (obyč. a modrými pruhy)*
kóle (?), -ě f. *kolba (v. t.)*
kolé, -e n. (hromad.) *kolí, kůly; palisáda, hradba z kůlů*
kolébanie, -ie n. *kolébání, kolísání*
kolebečník m. *kolébkář, výrobce kolébek*
kolec, -lce m. *zápasník, bojovník*
koleda v. *kolada*
koleját m. *člen univerzitního kolegia; koleje*
kolejátský adj. *kolejní, univerzitní*
koleje¹, -ě f. *kolej, stopa vyhloubeni kolem vozu*
koleje², **kolej**, -ě f. *kolej, středověký způsob společného ubytování vysokoškolských učitelů a žáků; univerzitní budova; univerzita*
kolek, kólek, kolka, -lku m. *kolík*
kolence, -ě n. *kolínko*
kolésko n. *kolečko*; pl. *koléska vozík*
koleso n. *kolo*; du. *kolesě dvoukolý vůz*; pl. *kolesa vůz*
kolí adv. *kdysi, někdy, jednou*; zápor. *nikoli nikdy* má později význam zesíleného záporu vůbec: *Z chlapieho řáda nikoli ijednoho v čest nevolí*. Jako značně ještě samostatná druhá část se spojuje *kolí*, zesíl. *koliv, kolivěk, kolvěk* se zájmeny a zájmennými adv. a dodává první části význam neurčité alternativnosti; srov. *čsožkoli-(věk), kamožkoli* aj.
kolikéž adv. *kolik*
koliko, -a, zájmenná čísl., **kolik(o)** adv. *kolik*: v *kolicě dnech*; *koliko-si, koliko-s* *několik*
kolikokrát čísl. *kolikrát*

kolikokrátkolivěk čisl. *kolikrátkoli*
koliký adj. *jak veliký*: kolikú muku Kristus za tě trpěl
kolimah m. **kolimaha** f. *vůz*
koliv, kolivěk v. *koli*
kolní adj. *okolní*
kolo n. *kolo; mučidlo, popravní kolo; zvěrokruh*; pl. *kola vůz*
kolomast, -i f. *kolomaz*
kolomastný adj. *kolomazný*
kolosvět, kolsvět m. *obloha; okruh světa*
kolotati, koltati, -aju, -áš ned. *kolotat, kroužit, zmitat*; - kolotati *sě motat se, plést se (ve snu nebo jako ve snu)*
koltra f. *přikrývka, pokrývka; houně, čaloun*
kolvěk v. *koli*
komárový adj. *komáří*
komendor m. *představený kláštera*
komín m. *pec; dymník (otvor na odvádění kouře)*
komňata f. *komnata, prostorný a pěkně zařízený pokoj*
komňatný adj. z „komňata“ *komňatné dveří dveře komnaty*
komoň, -ě m. *kůň*
komoniti sě, -ňu, -níš sě ned. *chlubit se*
komonný adj. *jezdecký, rytířský*
komonstvo n. *koně; zástup jezdců, jízdní družina*
komora f. *komora, světnice; příjmy, důchod, majetek; pokladna; komorní soud*
komórka v. *komořicě*
komornicě, -ě, komornička f. *komorná, osobní služebná paní v panských domech*
komorničí adj. *komornický, komorníkův; starosta komorničí představený „komorníků“ (u soudu)*
komorničstvie, -ie, komornictvo n. *komornictvo; komornictvi, úřad zemského komorníka*
komorník m. *sluha, osobní panský služebník; pokladník; soudní posel; nejvyšší komorník, nejvyšší úředník u desk zemských*
komořicě, -ě, komořička, komórka f. *komůrka*
komplet, kumplet m. **kompleta, kumpleta** f. *poslední večerní modlitba v breviáři*
kompletní, kumpletní adj. *večerní*; kompletní hodina kdy se konaly poslední večerní modlitby
kompletoř, -ě f. *kompletní (večerní) modlitba*
komplexí, -ie f. *letora, temperament*
komun m. *evangelijní čtení společné pro několik svátků*
komžě, -ě f. *lněný oblek, šaty; vrchní část kněžského roucha při bohoslužbě*
kóň, -ě m. *kůň*; kóň okročiti, na kóň vsiesti sednout na koně; s koně ssiesti seskočit, sesednout
konati, -aju, -áš ned. *konat, vykonávat, činit; končit, dokonávat*
končát m. *dýka*
končatý, končitý adj. *špičatý, ostrý*
konček, -nečka, -nečku m. *koneček, špička*
končenie, -ie n. *konec, zakončení*
končieř, -ě m. *dýka; krátký meč*
končina f. *konec; končina, krajina*
končitý v. *končatý*
konec, -nce m. *krajní bod (jeden nebo druhý) nějakého úseku v čase nebo prostoru: (Kristovo) kralovanie konce nemá ani béře nemá začátek a nekončí (tj. je věčné); ustálilo se ve významu konec, koncová část, ukončení; velikostí jeho nenie koncě je nekonečná; výsledek; účel; do koncě docela*
konec předl. (s gen.) *na konci*: peklo konec světa jest stvořeno
konečně adv. *až do konce, dccela; dokonce již*
konečný, koneční adj. *konečný, jsoucí na konci; nejzazší; úplný, dokonalý*
konfekt m. *lektvar; lahůdka, pamlsek*
koní adj. *koňský*
konieř, -ě m. *koňář, obchodník s koňmi; podkoní, čeledín u koní*

konieřstvo n. *koňářství, obchod s koňmi, chov koní*
konnicě, konicě, -ě f. *konírna, stáj pro koně*
konník m. *jezdec*
koňový, koněvý adj. *koňský*; jezdec *koněvý na koni*
Konstancie (trojslab.), -ie f. *Kostnice*
konšel m. (*římský*) *konzul; soudce; radní*
konšelství, -ie, konšelstvo n. *konzulát; úřad konšela*
konúšeti, -ěju, -ieš ned. *houpat, kolébat*
konvář, -ě m. *výrobce konví*
konvrš, konverš, -ě m. *fráter, laický mnich konající v klášteře běžné práce*
konvrška f. *laická klášternice*
kopa, kópa f. *kupa, hromada; šedesát kusů (stará početní jednotka)*: kopa grošův; někomu deset kop dáti lépe jest, než by je několikero po málu rozdál
kopanicě, -ě f. *jáma, prohlubeň*
kopanina f. *novina, pole vzniklé vymýcením lesa*
kopeník v. kopinník
koperský, kopěřský adj. *kostkářský*; místo koperské *bankéřství při hře v kostky*; (v. též *kostečný*)
koperství, kopěřství, -ie n. *kostkářství, hra v kostky*
kopet, kopt, -pta, -ptu m. *saze, kopt*
kopetný adj. *koptící, čadící*
kopíce, -ě, **kopíčko** n. *malé kopí*
kopidlník, kopidník v. kopinník
kopie, -ie n. *kopí*
kopinník, kopidník, kopidlník (trojslab.), **kopeník** m. *kopiník, voják ozbrojený kopím*
kopinný adj. z „kopie“: zemřel od úraza kopinného od zranění kopím; dřevo kopinné násadec kopí
kopno n. *měkká, vlhká země*
kopřivčic, -ě m. *člověk nemanželského původu*
kopt v. kopet
kór m. *chór*: v kóřě i kůr
kóra f. *kůra*; kóra chlebová *kůrka*
koráb, -a, -u, též -ě m.; -i, -ě f. *koráb, loď*
korábník m. *lodník, námořník*
korábný, korábový adj. *lodní*
korba f. *korba, košina* (užívalo se jí též jako rakve)
korčát, korčák m. *nádoba, pohár*
korček, -řečka, -řečku m. *menší nádoba* (v. kořec)
korčenie, -ie n. *hádky, svár*
korčiti se, -ču, -číš se ned. *přít se, hádat se, svárit se*
korda f. *šňůra k přepásání mužského oděvu*
korektor m. *oprávce, korektor*: podlé korektora, ješto slove oprávce bible
korfešt m. *kurfířt*
kormút m. *kdo se kormoutí*
kórní, kuórní adj. z „kór“: *kůrový, ze sboru*: od žákuóv kuórních
kórnice, -ě f. *zpěvačka na kůru*
korona, koruna f. *koruna, odznak panovnické hodnosti; biskupská mitra; uznání zásluh, důstojnosti*: stálosti koruna bude dána
koronování, korunování, -ie n. *korunovace*
koronovati, korunovati, -uju, -uješ ned. *korunovat*
korporál m. *rouška, která se klade při mši pod kalich*
kortína, kortyna f. *opona*
korúhev, -hve, -hvi, **korúhva** f. *korouhev*
korúhevny adj. *korouhevny*: korouhevny pán příslušník vyšší šlechty (který měl korouhev)
korun- v. korun-

koruptva, koruptvicě v. koroptva; koroptvicě
kořec, -rcě m. *korec, stará plošná: a dutá míra; nádoba*
kařemasta, kořemastna f. *prodejna léků a líčidel*
kořen, -ě, -a, -u m. *kořen; základ bytí; rod; ujetí se v kořen zakořenit se; čtvera pekelná vrata*
otvořena až do kořen dokořán; z kořen vyvrátiti od základu, zcela
kořenicě, -ě n. *kořínky*
kořenie, -ie n. *kořání, kořeny; koření; byliny, keře: vinné kořenie vinná réva*
kořenně adv. *do kořene, úplně*
kosa f. *kosa; kosa vlková past na vlky; příčný směr: piešek (v šachové hře) neběře šachův*
jiných, jedno až na kosu bude k jeho poli šach který; kosú, na kosu, po kose jěti napříč
kosatý adj. *opatřený kosou, kosami*
kosieř, -ě m. *kosíř, zakřivený nůž*
kosina f. *peruť, kosinka*
kosmatý adj. *chlupatý, zarostlý*
kostečník m. *hráč v kostky*
kostečný adj. *kostkářský: hry kostečné v kostky (v. též koperský)*
kostel m. *kostel, chrám; diecéze: aby kostel moravský k pražskému kostelu byl přijednán;*
církev: rozdvojenie římského kostela
kostelní, kostelný adj. *kostelní, chrámový; církevní*
kosten -stna, -stnu m. *bodná zbraň, kopí, oštěp*
kostišče, kostišťě v. *chvostišče*
kóstka, kostka f. *malá kost, kůstka; kostka, hra v kostky*
kostkárstvie, kostkářstvie, kostkovanie, -ie n. *hra v kostky*
kostkář, -ě m. *výrobce kostek; hráč v kostky*
kostkářový adj. *kostkářský*
kostkovati, -uju, -uješ ned. *hrát v kostky*
kostlivý adj. *kostěný; kostnatý*
kostnec, -stencě m. *demin. z „kosten“ (v. t.)*
kostný adj. *kostní; mozek kostný morek*
koštel v. *kaštel*
koščišče, koštišťě v. *chvostišče*
koštovati, -uju, uješ ned. (čeho) *ochutnávat, okoušet, zkoušet; - koštovati se (oč) pokoušet se*
kot, -a, -u m. *kácení, valení, svržení; kotem rázem, rychle; na kot naráz, zkratka*
kotcovník; kocovník m. *obchodník, kramář prodávající v „kotci“*
kotec, -tcě m. *budka; holubník, budka pro psa ap.; kupecký stánek, krám; peleš*
kotenec, kotěnc, -ncě m. *kotě, mládě kočkovité šelmy: lvíce jmějieše patero kotenec*
kotíti, -cu, -tíš ned. *valit, kulit, kutálet se; kotíti kulí házet koulí*
kotní adj. *porodní: bolesti kotnie*
kotr, -a, -u m. *čtyřka ve hře v kostky*
kotůč, -ě m. *kotouč, kruh; koule; kotůč vlasův kadeř; kopie bez kotůčě bez prstence, kterým byl*
zakončen kovový hrot před násadou; kotůč zemský Země, okrsek zemský (podle starých představ kotouč
plující v moři)
kotva, -y, **kotev**, -tve f. *kotva; třínohé špičaté železo, které se házelo po zemi jako ochranný*
prostředek proti nepřátelské jízdě; podstavec
kovač, kovář, -ě m. *kovář: železový, železný kovář; stříbrný kovář stříbrník*
kovářový adj. *kovářský*
kovatel, -e m. *kdo kuje, něco vytváří: kovatelé lži*
kovati, kuju, -eš (přech přít. kujě, min. kovav, impf. kujiech, aor. kovach) ned. *kovat, kout;*
okovávat; kovati peníze razit peníze; kovati zradu připravovat
koviekati, kviekati, -aju, -áš ned. *kvikat, nařikat, plakat (o dítěti)*
kozecový, kozelčí adj. (z „kozlec“): *kozlí, z mladého kozla*
kozí adj. *kozí; kozí nohy, kozí klíče paklíče, zlodějské náčini*
kozicě, -ě f. *hudební nástroj podobný dudám*
kózka f. *malá koza; dudy*
kozlec, -zelcě m. *kozlík; pl. kozelci kůzlata; kozelcě přemietati dělat kotrmelece*

kozlenec, -ncě m. *kůzle*
kozlový adj. *kozlí*; kozlová brada kozí brada, bradka
kóžě, -ě f. *kůže*; zlá kóžě *zlá žena, prostitutka*
kožěnc, -ncě, **kožník** m. *kožený měch na tekutiny*: kožěnc olejný
kožina f. *kožešina*: kožina beraní
kóžka f. *kožka, kůžka*; *nevěstka*
kožník v. kožěnc
kožuchový, kožichový, kožušný, kožišný adj. *kožešinový*: sukně kožichové
kra f. *kus horniny*: tři kry zlata; cělá kra celistvý velký kámen, balvan: (Prokop) naleze na skále cělú kru
krabka f. *krabice*
kraboška f. *škraboška, maska*
kráce v. krátčě
krácenie, -ie n. krácení; panna jide na chvíli krácenie na kratochvíli, na zábavu
krací, kracši, kracši, kracšie v. krátký
kradba f. *krádež*; *kradené zboží, ukradená věc*
kradem adv. *kradí, potají*
krádež, -ě m. později f. *krádež*; *kradené zboží*; *krádežem načieráchu vody kradmo, kradí*
krádežník m. *zloděj*
kradlivě adv. *kradmo, potají*
krajčenc, -ncě, **krajěč**, -ě m. *střihač, krejčí*
krajčí, -ieho m. *krejčí*
krajěnín (pl. krajěné) m. *krajan*
krájěti, -ěju, -ieš ned. *krájet*; *stříhat*; chléb krájěti souložit
krajík m. *menší oblast, okrsek*
krajina f. *okraj*; *kraj, krajina, končina*; krajiny země, zemské okraje pevniny, zemské hranice, končiny země
krajs, -a, -u m. *okol, zápasisté k soudnímu souboji*
krále- v. králo-
králík m. *malý, bezvýznamný král*; *druh hada (s korunkou), zmije*
králíkový adj. z „králík“ (v. t.): *jěd králíkový zmiji*
králóv, králév adj. *králův*; *přívuzných králóv nenie neexistují královi příbuzní (gen. k nom. pl. královi)*
králová, králevá, -é f. *královna, choť krále*
kralovati, kralevati, -uju, -uješ ned. *kralovat, vládnout*
královec, -vcě, **královic, králevic**, -ě m. *syn krále, královský princ*
královna, králevna f. *králova dcera, princezna*; *choť krále, královna*
královnička, králevnička f. *malá dceruška králova, princeznička*
královný adj. *jsoucí jako král, vznešený*
královský, králevský, králový, králevý adj. *královský*
královstvie, králevstvie, -ie, **královstvo, králevstvo** n. *království; kralování, panování; královská hodnost*
krámec, -mcě m. *krámek*
krámný adj. *krámový, krámský*; pes krámný z masných krámů, řeznický
kramol, -a m. **kramola** f. *hádky, svár, spor*; *strast*
kramoliti sě, -ľu, -líš sě ned. *vadit, se, hádat se, svářit se*
kranec, -ncě m. *věnc*
krápě, -ě f. *krůpěj, kapka*
krápějka f. *krůpějka, kapička*
krapět, kropet, -pte m. *krapět, kapka*
krása f. *lesk, zář, světlost*: *měsíc všicku svú krásu od slunce běře; krásy, sličnost; červená barva, červeně*
krásiti, -šu, -síš ned. *dodávat krásy, zdobit*; (o kom) *jednat s někým vliďně, mile*
krasitý adj. *krásný*
kráslití, -šľu, -slíš ned. *krášlit, zdobit*

krásně (kompar. krásě) adv. *jasně, zářivě; krásně, pěkně*
krásnicě, -ě f. *krásná dívka, krasavice*
krásnička f. demin. z „krásnicě“ (v. t.)
krásnomluvnost, -i f. *výmluvnost*
krásnořeký, krasořecný adj. *výmluvný*
krásnost, -i f. *jasnost, světlost; sličnost, krása*
krásný (kompar. jm. kraší, krašši, krašše, slož. krašší, -ie) adj. *jasný, světlý, lesklý, zářivý*; krásný den *jasný; krásný, sličný; červený, načervenalý*
krasomluvec, -vcě, **krasořec**, -ččě m. *řečník*
krasořecný v. krásnořeký
krast; krastavý v. chrast²; chrastavý
kráše v. krásně
kraší, krašši, krašše, krašší, kraššie v. krásný
kratcě, -ě f. *motyka na krátkém topůrku*
krátce (kompar. kráce) adv. *krátce, stručně*; povědět na krátce zkrátka, stručně; v krátce v krátké době, brzy
krátiti, -cu, -tíš ned. *krátit*; radu krátiti *krátce končit*; krátiti řeč; krátiti život; krátiti chvíli
zpříjemňovat si čas, bavit se; krátiti nepokoj končit válku
krátký (kompar. jm. krací, kracší, slož. kracší, -ie) adj. *krátký, malý; stručný*; krátce dieti krivdit
kratochvilé, -é, **kratochvilenstvie**, -ie n. *krácení času, zábava*
kratochviliti, -ľu, -líš ned. *krátit si čas, bavit se, radovat se*
kratcehvilnicě, -ě f. *žena vyhledávající zábavy*
kratochvilnost, -i f. *zábava, veselá mysl*
kratochvilný adj. *zábavný, milý, příjemný*
kráva f. *kráva*; kráva nesmrtečná ze které se platil trvalý poplatek pro kostelní záduší, i když uhynula;
trvalé zatížení (ně. železná kráva)
kraví adj. *kravský*
krč, -ě m. *pařez*
krčovník m. *kdo vysedává v krčmě, v hospodě*
krčovní adj. *hospodský; pobývající často v krčmě*; krčovní příhoda která se stala v krčmě
krčvie, krčvie, -ie n. *pařezí*
kreďa f. *vyznání víry* (lat. credo)
credencovati, -uju, -uješ ned. *ochutnávat nápoj nebo jídlo na svědectví, že není otrávené*
krevnicě, -ě f. *krevní céva, žila nebo tepna*
krevník m. *krevnatý člověk; prolévač krve, vrah; pokrevně příbuzný*
krevný, krevní adj. *krevnatý*; zpodst. m. *pokrevně příbuzný*; krevná vina vražda; muž krevný
schopný vraždy, vrah; krevný soud hrdelní
krežný v. křechý
krhati, -aju, -áš ned. *chorobně slzet, mokvat* (o očích)
krhavý adj. *chorobně slzivý, mokvající*
krhmiti se, -m' u, -míš se ned. *hrbit se nad namáhavou prací, lopotit se*
krchov, kirchov, kirkov, kerchov m. *kostelní nádvoří; hřbitov*
krchovní, kerchovní adj. *hřbitovní*
krik, kryk m. *různice, rozepře, váda, hádka*
krikovati, křikovati, krigovati, -uju, -uješ ned. *přít se, vadit se; válčit*
Kristonoše, -ě m. i f. (přeloženo z lat.) *Christophorus, -phora*
Kristus, Křistus, -ta m. *Kristus, Pomazaný*
krkač, -ě, **krkáček**, -čka m. *kdo „krká“*, tj. *nerozumně mluví*
krkan m. *krkavec*
krkati, -aju, -áš ned. *krákat; nerozumně, potupně mluvit, nadávat*
krkavec, -vcě m. *krkavec*; *kdo „krká“*, tj. *nerozumně mluví*
krle, -e f. *hrdlo, chřtán, krk*
krleš, krlešu zvolání *Kyrie eleison* (z řec.: Pane, smiluj se!)
krmicě, -ě f. *pokrm, jídlo*
krmič, -ě, **krmitel**, -e m. *živitel, pěstoun*

krmička f. demin. z „krmicě“
krmišče, -ě n. *jídelna*
krmiti, -m' u, -míš ned. *krmit, živit; pěstovat, vychovávat*
krmlicě, -ě f. *pěstounka, opatrovnice; kojná*
krmličí adj. z „krmlice“
krmný adj. *jídelní*: nádobie krmné
krmuující adj. *krmící, živící, kojící*
kročejě, -ě f. *krok*
kročiti, -ču, -číš dok. *udělat krok, šlápnout; vstoupit; vystoupit proti komu, dokročit na někoho*: mnozí na vás kroče
kroj, -ě m. *stříh*: sukně nového dvorného krojě
krojiti, -ju, -jíš ned. *řezat, krájet*; krojiti zemi radlicí orat
krokev, -kve, **krokva** f. *krovni trám, hřeben*
krokot, -a, -u m. *zralost, dospělost, vrchol*: ovoce na ščěpiech v krokot dospělo dozrálo; v krokot života na vrcholku života, v době dospělosti; v krokot ščěstie na vrcholku štěstí; krokot bojě vrchol, největšt prudkost
kromě, **krom** adv. *leda, jenom*; předl. (s gen.) *stranou od, bez, mimo*: běžěti kromě cěsty ndržet se cesty; kromě lidí daleko od lidí; býti kromě koho z dosahu něčí moci; spoj. *leda*: kromě ač by ledaže by
kroničný adj. *kronikový*: knihy kroničné kroniky
krópě, -ě, **krópějě**, -ě f. *krúpěj, kapka*
kropedlný, **kropidlný** (trojslab.) adj. *kropící, jsoucí ke kropení*: voda kropedlná
krópějka f. demin. z „krópějě“: *kapička*
kropenina f. *kropenatá, pestrá látka, sukno*
kropeninný adj. *kropenatý, pestrý*
kropený m. *postříkaný, mokrý*
kropet v. krapet
krópička f. *kapička*
kropieř, **kropěř**, -ě m. *ozdobná pokrývka na koně*
krópka f. **kroptek**, -petka m. *kapka, kapička*
krósna, -y, **krósně**, -ě f. *krosna, nůše*
kroš v. groš
krotkost, -i f. *mírnost*
krotký adj. *tichý, mírný, pokorný, trpělivý*
krov m. *pokrývka; krov, střecha*
krpati, -p' u, -peš i -aju, -áš ned. *šít* (o ševci), *ševcovat*
krpiti, -p' u, -píš ned. *poškozovat, ztrpčovat, trápit*
krs m. *podstavec; koza* (jako podstavec při stavbě lešení apod.)
krst-, **křt-**, **křst-** v. též chrst-
krstiny (dvojslab.), -in pl. f. *křtiny*
krstitedlný, **křtitedlný** (trojslab.) adj. *křtící, křestní*
krstitel (dvojslab.), **křestitel**, **křtitel**, -e m. *křtitel*
krstítí (dvojslab.), **křstítí**, **křtítí**, -šču, -stíš ned. *křtít*
kršćenie (dvojslab.), **křšćenie**, **křšténie**, **křtěnie**, -ie n. *křtění, křest*
kršně, -ě f. *levá ruka*
krt m. **krticě**, -ě f. *krtek*
kruch¹, -a, -u m. *kus*
kruch² m. *povědomí, povědomost (?)*: nebo mu bieše toho kruch byl si vědom
krumfešt, **krunfešt** v. grumfešt
krumfeštní, -ný adj. *základový, od základu*: zdi města krumfeštnie padnú
krumpěř, **krumplěř**, -ě m. *vyšívač*
krumplovati, **krumpovati**, -uju, -uješ ned. *vyšívat (zlatem, perlami), protkávat; krášlit, ličit (?)*
kruněř, -ě m. *krunýř, pancíř*
krunt- v. grunt-

krupně, krupno adv. *hrubě, zle*: mněť se krupně mele špatně se daří
krupný, krupý adj. *hrubý*
krúpny adj. *kroupový*; bůře krúpna krupobití
krušcovie, -ie n. *solné hroudy*
krušcový, krušicový, krušicěvý adj. *solný*
krušec, -ščě, krušek m. *hrouda nerostu, zvl. soli*
krušný adj. *jsoucí v „krušcích“, hroudách, surový, křehký*: krušné železo; těžký, zlý
krutiti, -cu, -tíš ned. *činit drsným, hrubým; trýznit*
krutný, krutý adj. *pevný, tvrdý; krutý, ukrutný*
kružieř, -ě m. *brnění, pancíř*
krvavec (dvojslab.), -vcě m. *kdo vykonává krvavé povolání* (kat, jeho pomocník ap.)
krvavenie (trojslab.), -ie n. *krvácení*
krvaviti (trojslab.), -v^u, -víš ned. *třísnit krví; krváčet*
krvavník, muž krvavný (krva- jednoslab.) m. *vrah*
krvavý (dvojslab.) adj. *krvavý; potřísněný, zbrocený krví*
krvoliz (dvojslab.), -a m. *kdo líže krev*
krvotoký (trojslab.) adj. *krvácející, mající krvotok*
krváci (dvojslab.), adj. *krvavý; krvelačný*
krvutný (dvojslab.) adj. *krvavý; zakrvácený*
krychle, -e f. *kostka*; krychle metati, krychle vrci hrát v kostky
kryk; krysolit v. krik; kryzolit
Krysostom, Kryzostom m. (*Jan*) *Zlatoustý*
krýti, -ju, -ješ ned. *krýt, pokrývat; skrývat*; (před kým) *tajit*; - krýti se (koho, čeho) *skrývat se, vystříhat se*
krytie, -ie n. *pokryvka*
kryzolit, kryzelit, krysolit m. *chryzolit, drahokam* (zelená odrůda olivínu)
Kryzostom v. Krysostom
krzno n. *oděv podšitý kožešinou*
křechný, křečný, chrečný, hrečný, krežný adj. *režný*
křehkost, -i f. *křehkost*
křehtati, -cu, -ceš ned. *skřípat*
křek, keřka, -u m. *keřík*
křemen, skřemen, škřemen, -e m. *křemen, kámen, skála*
křemenatý adj. *kamenitý*
křemenicě, skřemenicě, škřemenicě, -ě f. *křemen, kámen; křesavý kámen*; křemenicě pruhovatá pyrit (nerost)
křepelicě, -ě f. *křepelka*
křepeličný adj. *křepelčí*
křepkost, -i f. *křepkost, hbitost, obratnost; síla*; na křepkost *křepce, rychle*
křepký adj. *křepký, hbitý, rychlý, svižný, obratný; silný, pevný*
křesnůti, křiesnůti, -u, -eš dok. *vzkřísit*
křest, krsta (jednoslab.), *křsta, křta, -u* m. *křest*
křestěnstvie, -ie, křestěnstvo n. *křesťanství, křesťanstvo*
křěv- v. *křov-*
křičenie, -ie n. *křik*; zpievajte jemu v křičení hlasitě
křídlice (dvojslab.), -ě n. *křídélko*
křídlo n. *křídlo*; *krajní část vojska postaveného k boji, bok*; část oděvu, rukáv
křiesnůti v. *křěsnůti*
křik m. *křik*; *hádká*; křik obecný *veřejný nářek*; křik stvořiti, zprostřieti spustit křik, rozkřičet se
křík m. *keřík*
křikati, -aju, -áš ned. *křičet, rozkřikovat se*
křikavě adv. *křiklavě, hlučně*
křikovati v. *krikovati*
křípeti; Křistus v. *skřípěti*; Kristus

křišťal, křišť'al, -ál m. *krystal, křišťál*
křišťalový, křišť'alový, křišť'álový adj. *křišťalový*
křivda f. *nepravda, lež; křivda, bezprávi; nespravedlnost*
křivdicě; -ě; křivdička f. *malá křivda*
křivditi, -z' u, -díš ned. *mluvit nepravdu, lhát; páchat, křivdu; křivdit*
křivdomluvný, křivomluvný adj. *lživý, lhářský, prolhaný*
křivě adv. *křivě, nepravdivě, nesprávně; nespravedlivě*
křivedlný (trojslab.), **křivelný** adj. *vinný; nepravý; křivý*
křivochvalec, -lcě m. *kdo lživě chválí, pochlebník*
křivolaký, křivoleký adj. *křivolaký, zakřivený*
křivoleč; -i f. *křivolakost*
křivolečina f. *křivolakost, křivolaká věc*
křivoměrcě, -ě m. *viník*
křivomluvný v. *křivdomluvný*
křivoradý adj. *křivě, špatně radící*
křivořečník m. *lhář; rouhač*
křivořečný adj. *lživý; rouhavý*
křivosúdcě, -ě m. *kdo křivě soudí; pletichář*
křivota f. *nepravost, nespravedlnost, křivda; nepravda*
křivověrec, -řcě, křivověrec, -rcě m. *kdo je jiné, nepravé víry (pohan; bludař, kacíf); křivopřisežník*
křivý adj. *křivý; falešný, zrádný; lživý, nespravedlivý; jsoucí v nepravu, vinný; jsou v tej vieře křiví na omylu*
kříž, -ě m. *kříž; na kříži přísahati s dotekem kříže; křížem pásti, padnutí, ležeti s rozpjatými pažemi, v podobě kříže; choditi po křížích, s kříži tzv. křížovou cestou; křížácká výprava: kříž vydati vyhlásit křížáckou výpravu; pod křížem jediechu na křížácké výpravě; kříž krevný krvavá křížácká výprava*
křížel, -i, křížela, křížala f. *křížala (uříznutý kousek, čtvrtka jablka ap.)*
kříževník v. *křížovník*
křížmařík m. *nádobka na křížmo (posvěcenou směs oleje s balzámem)*
křížovanec, -ncě m. *křížovatel*
křížovníčí adj. *křížovnícký*
křížovník, kříževník m. *kdo křížuje, křížovatel mnich křížovnícké řehole; křížák (účastník křížácké výpravy)*
křovatý, křevatý adj. *keřevitý, křovitý*
křovie, křevie, -ie n. *křoví*
křstítel; křstítí, křtítí v. *krstítel; křtítí*
křšćenie, křštěnie, křtěnie v. *kršćenie*
křt- v. *chrst-*
kselšaft, kzelšaft m. *horda, banda*
ksenec, -ncě (obyč. pl. ksenci) m. *mládě, mlád'ata, plémě; ksenoi-hadoví hád'ata*
katvieti sě; kšicě, kšticě v. *stkvieti sě; kčicě*
kšítí, kšu, kšiš ned. *kýchat*
kterako, kterake, kterak, kterakž adv. *jak, jakým způsobem; kterakokolivěk jakkoli; kterakkolivěk - však jakkoli - přece; kterakosi, kterakos nějak, jaksi*
kterakost, -i f. *jakost*
kterakový zájm. *jaký*
kteraký zájm. *jak veliký, jaký*
který zájm. *ve významu tázacím který, jaký; ve významu vztažném který, jenž; ve významu neurčitém nějaký, některý; ten který někdo; koho se to týče, příslušný*
kto, ktož, ktož' zájm. *ve významu tázacím a vztažném kdo, který; ve významu neurčitém někdo; v záporné větě i-kto nikdo*
ktvieti v. *kvísti*
ktvúcí adj. *kvetoucí*
ku v. *k*
kuběna f. *konkubína, souložnice*

kuběnář, -ě m. *souložník, děvkař; kněz nedodržující celibát*
kuběnářský adj. *smilný, nemravný*
kuběnářství, -ie n. *konkubinát; smilný život, děvkařství*
kučina f. *nějaké jídlo*
kúdelka f. *koudelová příze, provázek*
kúdelný adj. *koudelový*
kudy, kudyž, kudyžto adv. a spoj. *kudy; jak, jakým způsobem: myslil, kudy by je k hříechu připravil*
kuchařový adj. *kuchařský, kuchařův*
kuchmistr (dvojslab.) m. *vrchní kuchař*
kuchmistrství (trojslab.), -ie n. „*kuchmistrovské*“ *zaměstnání*
kuchometnicě, -ě f. *uklízečka kuchyně*
kuchtič, -ě m. *kuchtík, kuchařský učeň*
kuchynný adj. *kuchyňský*
kuju, kujě, kujiech v. *kovati*
kuklicě, -ě, **kuklička** f. *kuklička, malá kukla, kápě, kapuce*
kuklík m. *kukla, kapuce; člověk s kuklou, mnich*
kuklvejt m. *mnišská kápě*
kuknání, -ie n. *naříkání, reptání*
kuknati, -ňu, -ňeš ned. *naříkat, reptat*
kule, kúle, -e f. *koule*
kulhýněti, -ěju, -ieš ned. *kulhat*
kumplet, kumpleta; kumpletní v. *komplet; kompletní*
kumšt v. *kunšt*
Kunstopel, Kunstopl, -a m. *Konstantinopol, Cařihrad*
kunšt, kumšt m. *umění, dovednost; lest, chytrost; žert, posměch*
kunštík, kumštík m. *žertík, posměšek*
kunštovati, kumštovati, -uju, -uješ ned. *žertovat, tropit si žerty, posmívat se*
kuórní v. *kórní*
kupadlo n. *zařízení ke koupání, koupaliště*
kúpalý adj. *koupající se*
kupcový, kupceřvý, kupčí adj. *kupecký; člověk kopcový kupec*
kupček, -pečka m. *malý obchodník, kupčik*
kupčiti, -ču, -číš ned. *obchodovat, kupovat a zároveň prodávat*
kúpě, -ě f. *koupě, kupování, obchod; zboží*
kupečný, kupečský adj. *kupecký, obchodnický*
kupečství, -ie, **kupečstvo** n. *obchod, obchodování, kupčení; zboží*
kúpel, -i f. -e m. *koupel, lázeň; (peníze) kmotrovi v kúpel vložití dát křtěnci darem*
kúpež, -i, -ě m. f. (?) *koupě*
kupička f. *obchodnice, kupcová*
kupidlo n. *směnný prostředek, peníze*
kupitel, -e m. *kdo kupuje, kupující*
kupnicě, -ie pl. f. *trh, trhový den*
kur, kúr m. *kohout; v kury v době kuropění*
kura, kúra f. *slepice*
kurevný, kurevský adj. *nevěstčí; žena kurevná nevěstka; dóm kurevný, kurevský nevěstinec*
kuroptník m. *sít' na koroptve*
kuroptva, koroptva, koruptva, -y, **koroptev**, -ptve f. *koroptev, křepelka*
kuroptvicě, koruptvicě, -ě f. *koroptvička, křepelička*
kurš, -ě m. *modlitby předepsané v jistém pořadí*
kuršit m. *kožešinový svrchní oděv, který nosili rytíři přes brnění*
kuře, kúře, kuřeťe n. pl. *kuřenci* m. *kuře*
kúření, -ie n. *kouř; kouření, podkouření*

kus, -a, -u m. *kus, kousek; část, díl; článek víry ap.*: v kusiech v článkách, v bodech; *věc, téma, stránka*: v tom kusu v té věci; na ten kus mluví svatý Jan Zlatoústý o té věci, na to téma; některým kusem po některé stránce; *kousek, sousto, zákusek*: (Kateřina) i kusa neotkusila; kusa ne- zesiluje zápor: kusa na to nedbáte vůbec, ani trochu

kúsanie, -ie n. *kousání; kusadlo*

kúsavý adj. *kousavý, hryzající*

kúsek, -ska, -sku m. *kousek*; kúska ne- zesiluje zápor: na toť kúska nemyslí vůbec, ani trochu

kusosladiť, -z' u, -díš ned. (koho) *lichotit (komu)*

kustoš, -ě m. *dozorce*

kustr m. *kněz spravující kostel a kostelní záležitosti*

kuš¹; -ě f. *pes s useknutým ocasem* (tj. kusý): umrlá kuš; německá kuš (nadávka); milá kuš (žert. místo duš)

kuš², -ě f. *samostríl*

kút m. *kout*; po kútiach pokoutně

kuthan m. *pánev na žhavé uhlí ap.*

kútní, kúťový adj. *koutní, koutový, rohový*; kútní, kúťový kámen úhelný, základní

kúzedlnič (čtyřslab.), -ě f. *kouzelnice, čarodějka*

kúzedlničstvo (čtyřslab.), -ie n. *kouzelnictví, čarodějství*

kúzedlník (trojslab.) m. *kouzelník, čaroděj*

kúzedlníkový (pětislab.) adj. *kouzelnický, čarodějnický, kouzelníkův*

kúzedlný (trojslab.) adj. *kouzelný, kouzelnický, čarodějný*

kúzl v. kúzlo

kúzliti, -ž' u, -zliš ned. *kouzlit, dělat kouzla, čarovat*

kúzlo, kúzdlo n., **kúzl** (jednoslab.), -a, -u m. *kouzlo, čarování, hádání; čarodějský (zlý) skutek*

kúzlovanie, -ie n. *kouzlení, čarování*

kúzlový adj. *čarodějský*

kuželatý adj. *kuželovitý*

kvákati, -ču, -češ ned. *krákat*: vran kváče

kvaknúť, -nu, -neš dok. *buchnout, žuchnout*: diábel kvakne do horúciho pekla

kvalt m. *násilí, násilný skutek; výtržnost*

kvap m. *kvap, spěch*; dáti komu kvapa vypudit, vyhnat koho

kvapiti, -p' u, -píš ned. *kvapit, chvátat; pospíchat*: nekvap k mluvení

kvapky, kvapky adv. *kvapně; náhle; ukvapeně*

kvapný adj. *kvapný, náhlý; ukvapený*: nebuď slovy velmi kvapen

kvas, -a, -u m. *kvas, kvásek; hodování, zábava*: jměj s námi veselý kvas

kvasitel, -e m. *hodovník*

kvasiti, -šu, -síš ned. *kvasit; hodovat*

kvasný adj. *kvasný, zkvašený; hodovní*: dóm kvasný; adv. kvasně: kvasně jísti hodovat

kvasohodný, kvasovný, kvasový adj. *hodovní*

kvašenín, -a (pl. kvašené, gen. kvašan) m. *hodovník*

kvěl, -a, -u m. **kvělba** f. *kvílení, pláč*

Květi; Květy pl. m. **Květnice**, -ě f. *Květná neděle*

kviekati v. koviekati

kvieliti, kvílití, -l' u, -líš ned. *kvílet, naříkat; trápit, soužit*; kvieliti koho naříkat pro někoho;

kvieliti na koho s pláčem prosit koho

kvíľ'úci adj. *kvílející, neříkající*

kvinterna, kvinternič, -ě f. *pětistrunný hudební nástroj*

kvísti, ktvieti, ktvu, kvetu, -eš (přech přít. ktva, impf. ktviech, aor. 3. sg: kvite; kvete, subst. verb.

ktvenie, ktvěnie) ned. *kvést*

kvitnúť, -nu, -neš ned. *kvést*

ký zájm. *který, jaký*

kycún m. *nástroj k bití (kyj?)*

kydnúť, -nu, -neš dok. *vrhnout, hodit*

kych m. *kýchnutí*

kyjěvý v. kyjový

kyjík m. *malý kyj, klacek*
kyjovati, -uju, -uješ ned. *bít kyjem*
kyjový, kyjěvý adj. z „kyj“: *sto kyjěvých ran ran kyjem*
kýlavý adj. *nemocný kýlou*
kyprost, -i f. *snaživost, příčinnost*
kyprý adj. *čilý, snaživý, příčinnivý; zdatný*
Kyrie eleison, kyrieleison v. krleš
kys m. *kvas, kvásek*
kysati, -šu, -šeš ned. *kysat; hnisat*
kysělicě, -ě f. *kaše z ječné mouky*
kysělka f. *plané víno*
kysělný adj. *kyselý, nakyslý*
kysělo n. *polévka z kvasu*
kyselost, -i f. *kyselost; hořkost, zatrpkllost, hněv*
kyta f. *hrozen, svazek, kytice*
kytle, -e, **kytlíčě**, -ě f. *kytle, kytlíce, prostý hrubý oděv (sukně s halenou)*
kyvlati, -l'u, -leš ned. *kývat*
kzelšaft v. *kselšaft*

#L

-l v. -li

Labe, -ě n. **Labě**, -ě f. *Labe*

labužiti, -žu, -žíš ned. (v čem) *žít v nadbytku, tonout v rozkoši, kochat se čím*

lácě, -ě f. *lehkost, lehkovážnost*

laciný, lacný adj. *laciný, levný; snadno, lehcí získatelný, dosažitelný, bezcenný*

lačnění, -ie n. *lačnění, hladovění, hlad*

lačněti, -ěju, -ieš ned. *lačnět, hladovět; (čeho) toužit po čem: lačněti spravedlnosti*

lačnost, -i f. *lačnost, hlad; bez lačnosti bez nedostatku, v hojnosti*

lačný adj. *lačný, hladový: lačný čas doba, chvíle hladovosti*

lada f. *dívka, panna*

lado n. *neobdělaná půda, pláň*

lahoda f. *lahodnost, libost; rozkoš, požitek*

lahodenstvie, -ie n. *lahodění, lichocení, pochlebování*

lahoditi, -z'u, -díš ned. (co) *lahodit, činit lahodným: lahodí svú řeč; (koho) laskat; (komu)*

lichotit, pochlebovat; (k komu, o kom) nakloňovat si, lákat, vábit; lahoditi sobě (v čem)

libovat si

lahódka f. *lahůdka, lahodná věc; rozkoš*

lahodlivý adj. *lahodící, lichotivý*

lahodně adv. *lahodně, příjemně, libezně; lichotivě*

lahozenie, -ie n. *laskání, lichocení; (pes) lahozením svého ocasa radováše se projevoval radost vrcením ocasu*

lahu, lahú v. *láci*

lahvicě, láhvicě, lavicě, -ě f. *láhev*

laik; laikovský v. *lajk; lajkovský*

lájčě, -ě m. *kdo laje, haní; utrhač*

lájě, -ě f. *smečka psů; tlupa, dav; cháttra, sebranka*

lájivý adj. *klamný (o chvále)*

lajk, laik, lejk m. *světský člověk, nekněz; laik, neodborník*

lajkovský, laikovský, lejkovský adj. *necírkevní, světský; laický*

lajno (gen. pl. *lajen, lajnóv*) n. *lejno, výkal, trus: vlastovčí lajno*

lák m. *kaluž, louže; lák, konzervující tekutina*

láka f. *soudek, nádoba na tekutiny (asi 70 l)*

lakač, -ě m. *pokušitel; zákeřník, lstivý člověk*

lákание, -ie n. *lákání, pokoušení; pokušení*

lákati, -aju, -áš i -ču, -češ ned. *lákat, vábit, svádět; dychtit, žádat*: daj, bych tě pozorně lákal; *čihat, činit úklady; stíhat*; (čeho) *toužit, bažit po čem, usilovat oč*: toho hlavy tvůj meč láká
lákava f. *lest, úskok, nástraha, léčka; záloha (v boji)*; (zlý) sedí v lákavách s bohatými kuje pikle, strojí úklady

lakomě adv. *chtivě, hltavě*

lakomicě, -ě f. *lakomá žena, lakotnice*

lakomstvie, -ie, **lakomstvo** n. *lakomství, lakota; chtivost zisku, zisk; žádostivost, touha*: (zemřít za bližního) lakomstvie (sv. Pavla) bieše

lakomý adj. *lakomý, chamtivý*; žádost lakomá chamtivost, náruživost, vášeň; *chtivý, žádostivý*: tvé srdce lakomo jest mřieti za spasenie bližních

lakota f. *nenasyčenost, žravost, obžerství, opilství*: lakota, to jest kochanie v jedení a pití; *náruživost, vášeň*: (smilstvo) pochodí z kořene lakoty

lakotník m. *nenasyta, obžerný člověk; ošklivec*

lakotný adj. *přejídající se, mlsný; chtivý, žádostivý*

lámání, -ie n. *lámání*; lámání hlasov *vícehlasý zpěv*

lámati, -aju, -áš i -m`u, -meš ned. *lámát*; lámati chudé utiskovat; smrt mnú silně lámá jsem na smrt nemocen; lámati přikázanie sěm i tam překrucovat; hlavu lámají na hříechy lidské uvažují o nich, trápí se nad nimi; lámati kadeře zvlňovat

Lambardi, Lamparti, Lambardy, Lamparty, -ard, -art pl. m. *Lombardie*

lambardský, lampartský, lumbardský adj. *lombardský*

lamia, -ie f. (lat.) *obluda, drak*

lampad m. *lampa*

lampreda f. *muréna* (mořská ryba příbuzná úhoři)

laňátko n. *jelení mládě, mladá laň*

lančě, -ě f. *kopí, kyj*

laní, -ie f. *laň*

lanicě, lanicě, -ě, **lanička, lanička** f. *laňka*

laníček, -čka m. *jelínek*

lánie, -ie n. *láni, nadávání; zlořečení, rouhání*: lánie aneb rúhanie bohu; lánie boha svého

lanitva f. *čelist; tvář*

lankrabie, -ie m. *lankrabí*

lankrabin adj. poses. z „lankrabie“

lankrabiná, -é f. *manželka lankrabího*

lantfarěř, -ě m. *cestovatel*

lantfrid, lantfríd m. *svaz spojený smlouvou o řádu a pokoji v zemi, kraji ap. oblastní spolek šlechty a měst k udržování pořádku a vykonávání soudní pravomoci*

lanžovati, lanžěvati, -uju, -uješ ned. *chodit po žebrotě, žebrot*

lap m. *hlupák*

lap adv. *ihned, honem, náhle*: nesdějú lap vůbec neučiní; *maně, náhodně*: (pták) nesmějě lap hniezda klásti neodvažuje se; nelap ne hned; nesnadno, sotva, nikoli, ne; lap kto někdo, leckdo (při záporu nikdo); lap čso něco, leccos; lap který některý, leckterý, lecjaký

lapač, -ě, **lapačka**, -y, **lapák** m. *zloděj, lupič, loupežník*

lapati, -aju, -áš ned. *lapat, chytat*: kto rohuov sě nechvátí, za ocas neroď lapati; ryby lapati lovit; lapati sě mečě chápat se

lapavý adj. *loupeživý*

lapiti, -p`u, -piš dok. *lapnout, polapit, chytnout, chopit se*: (žoldněři) vstali a jej (ležíše) lapili

lapka, -y m. *loupežník, zvl. loupežný rytíř*

lapkování, -ie n. *loupežení*

lapkový adj. *lupičský*

larva f. *maškarní oblek, škraboška, maska; obluda, strašidlo*

láska f. *láska*; láska vašě vy (zdvořilé oslovení)

laskavý adj. *laskavý, vlídný, přátelský*; laskav býti na koho milovat; mít rád

laskomina, loskomina, luskomina (obyč. v pl.) f. *chuť, žádostivost něčeho* (zvl. jídla nebo nápoje); otcové jedli vinné zrna kyselá a zubi synóm laskominy jměli sbíhaly se jim sliny v ústech

lastovicě v. *vlastovicě*

laterna f. *lucerna*

láti, laju, -ješ ned. (komu z čeho) *lát, spílat, nadávat*; list lající potupný list, hanopis

latinník m. *Latin, Říman; člověk mluvící latinsky; přívrženec latinské bohoslužby, římský katolík*; ti Němci latinníci biechu konali bohoslužby latinsky

látka f. *hrnec*

latr v. lotr

látr m. **látro** n. *sáh, stará délková míra* (asi 2 m)

laurový adj. *vavřínový*

lavicě v. lahvicě

laz, láz m. *lado, nezoraná půda, novina; pozemek, pole*

Lazař, -ě m. *Lazar*

lazebník m. *lazebník, majitel soukromé lázně neco lázeňský zřízenec vykonávající též práce holičské, ranhojičské a lékařské*

lázeň; lazík v. lázn; lazuka

laziti, -žu, -zíš ned. *lézt, plazit se*

lázn (jednoslab.), -i, **lázna**, -y, **lázeň, lázně**, -zně f. *lázeň, koupel*

lazuka f., **lazik** m. *plaz*

lazur, lazúr m. *polodrahokam modré barvy* (azurit?, lazurit?)

le spoj., adv. a interj. *a, ale, leč; pak; hle*; le tak ale tak, a to tak, takhle

leb, lba m. **leb**, lbi f. *lebka*

lebka f. *přílba, příllice*

lebný adj. *lebeční*; místo lebné Kalvárie, Golgota

lec- v. též leci-

léčeti, -čěju, -cieš i léču, léčeš ned. *klást, strojit léčky, nástrahy, úklady*; léčeti osidla, teneto, tenata, sietky, púta, pasti; léčeti ptáčkóm prúhla líčit na ně; léčeti lsti; léčeti řeči lstivě mluvit **léci**¹, lahu i lehu, ležeš i léžeš (3. pl. lahú i lehú) dok. *lehnout, ulehnout; položit se tábořem*; úlehl'ú léci stát se úhorem (o půdě)

léci², lazu, léčeš *líčit, chystat, strážit*

lecičí, leccí, letiči zájm. *leccí*

lecičso, leccso, letičso, -čsoso, -co(s) zájm. *leccos, lecco*

lecikako, leckako adv. *lecjak*

lecikaký, leckaký zájm. *lecjaký*

lecikam, lecikamo, leckamo adv. *leckam*

lecikde, lecikdes adv. *leckde*

lecikdy, leckdy adv. *leckdy*

lecikudy, leckudy adv. *leckudy*

lecikterý, leckterý, leckteraký zájm. *leckterý*

lecikto, leckto zájm. *leckdo*

leč spoj. *leč, leda, ledaže, -li, jestliže, jen jestliže, třebaže jen; jestliže ne*: leč on bude zahuben, nám jest nelze zvítěziti nebude-li; leč - leč, *leč* buď' -leč buď', leč buď' - nebo buď' - buď', at' - at', at' - nebo

leč, léč, -i f. *léčka, zařízení na chytání zvěře*

lečba¹ f. *léčba, léčení*

lečba² f., **lečidlo** n. *léčka, nástraha*

leče sě, lečechu sě v. leknúti sě

lečenie, -ie n. *leknuti, úlek*

leda spoj. *jen aby, jen kdyby*; aby ne leda bylo páteř odříekal nejen aby bylo, ne ledaby

ledačso; ledakto; ledakaký; ledakterak zájm. *ledacos, leccos; ledakdo, leckdo; ledajaký, lecjaký; ledajak; lecjak*

ledva, ledvy adv. *ledva, sotva, stěží*

ledvie, -ie f. *ledví; vnitřnosti, ledviny; často přeneseně jako sídlo citu*: ledvie mé naplněny jsou oblúžením

legát m. *legát, vyslanec*

leh m. *lehnutí*

léhací adj. *na ležení*; rúcho léhacie oděv pro spaní

lehačka f. *komorná*

léhanie, -ie n. *léhání; lůžko, lehátko*

lehčě, lehko, lehky (kompar. *lehčěji*) adv. *lehčí, lehko, snadno*; s *lehka* snad: věc velmi divná a slehka neslýchaná; *lehky, z lehky zlehka, šeptem*; *nenáhle*

lehčiti, -ču, -číš ned. *ulehčovat, zlehčovat, brát na lehkou váhu*

lehkost, -i f. *lehkost; zlehčování, tupení, potupa; lehkomyšlnost, lehkovážnost, nevážnost*:

božie věci uvedú v lehkost *zneváží*; v lehkosti *jmieti*, v lehkost *vziati* *nevážit si, přestat si vážit*

lehký (jm. tvar *lehek*) adj. *lehký; lehčí příslupný; vlídný, laskavý; lehkovážný, nevážný, ne dost přísný; bezcenný*; lid *lehký* *lehce ozbrojený*

lehkost, -i f. *lehkost*

lehúčky adv. *lehounce; šeptem*, *lehúčky* *je se rozprávěti*

lech m. *kmenový náčelník, předák*

lehtati v. *lektati*

lejchěr, -ě m. *potulný zpěvák, kejklíř; podvodník*

lejk; lejkovský v. *lajk; lajkovský*

lejn; lejno v. *lénník; léno*

lék m. *čarodějný léčivý prostředek*: *zavoditi v kúzla, v čary, v léky* (proti tomu *lékařstvie*, v. t.)

lékař, -ě m. *lékař*; *lékař peněžný* který *léčí* za peníze

lékařní, lékařový adj. *lékařský, lékařův*

lékařnicě, -ě f. *lékařka*

lékařský adj. *lékařský; léčivý, hojivý*: ten kořen *jest lékařský* k mnohým věcem

lékařstvie, -ie n. *lék*: *lékařstvie* proti čemu, k čemu; *lékařství, lékařské umění*

lekcí, lekcie, -ie, **lekcijě**, -ě f. *lekce, čtení*

lekciový adj. z „lekcí“: *čtení lekciové lekce*

lekno n. *leknín*

leknúti sě, -nu, -neš sě (3. sg. aor. *leče sě*, s. pl. *lekú, lečechu sě*) dok. *leknout se*: *lekú sě* velikým strachem; *lekl sem sě* z malých věcí

lekovanie, -ie n. *čarodějnické léčení* (zařikávání ap.)

lekovati, -uju, -uješ ned. *léčit zařikáváním, čarováním; léčit, hojit*

lekovník m. *kdo léčí čarováním, kouzly; zařikávač*

lektáníčko n. *lechtáníčko, polechtání, podráždění (příjemné)*

lektanie, lesktanie, lestkание, lestktanie, -ie n. *lechtání; vzrušování, dráždění* (obyč. *příjemné*)

lektati, lechtati, lesktati, loktati, -cu, -ceš ned. *lechtat; vzrušovat, dráždit* (obyč. *příjemné*);

lektati v uši *příjemně šimrat* v uších, *pochlebovat*; *lekcíci* ušima *příjemný* na poslech

lektavý, lektivý adj. *lechtivý; dráždivý, vzrušivý*: uši *lektavé milující lechtání, chlipné*

lektvař, letkvař, lekvař, -i f. *kašovitá směs svařená s medem, se sirupem* ap. (jako *pamlsek* nebo *léčivo*)

lekú sě v. *leknúti sě*

lelek, -lka m. *lelek* (noční pták)

lelenie, -ie n. *vlnění*

leleti (sě), -uju, -ěš (sě) ned. *vlnit (se), kolébat (se)*

lemězovanie, -ie n. *vazba* (ve stavitelství)

lemiez, limiez, -ě m. *trám, břevno, deska*

lemiezek, -zka, -zku m. *trámec, trámek*

léní, léný (jm. tvar *lén, lěň*, kompar. *lěnější, lěnější*) adj. *líný, lenivý; zdlouhavý*; *lěň mi* (mě) *mluviti nechce se mi mluvit; nelén býti* *nebýt zatěžko*

lénie, -ie n. *liti*

leník v. *lěnník*

leniti, -ňu, -níš ned. *být líný; váhat, meškat*; přech. *přít. neleně* bez *meškání*, *hbitě, ihned*: *král tam poslal tři pány neleně*

lěnník, leník, lejník m. *leník, vazal*

léno, lejno n. *léno*

lenost, lénost, -i f. *lenost, lenivost*; bez *lenosti* bez *váhaní*, *neprodleně*

lenostivý, leňovatý adj. *lenivý, lenošivý*

lenovati, leňovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *váhat; meškat, lenit*: k němu se jíti nelenovaly
lenstvie, -ie, **lenstvo** n. *lenost, zahálka*
léný v. lění
lep, **lepy** (lpa, lpu) m. *lep, ptačí lep*
lépati, -aju, -áš ned. *nalepovat, přilepovat, slepovat*
lépe, lép kompar. adv. *lépe, líp; raději, spíš*; lépež lépež líp a líp
lepeničě, -ě f. *lepenice, stavení z hlíny uhnětené se slámou*
lepí v. lepý
lepič, -ě m. *hrnčíř (kdo lepí hrnce)*
lépiti sě, -p' u, -píš sě ned. *lepšit se*
lepkost, -i f. *lepkavost*
lepký adj. *lepkavý, lepivý; slizký, chlipný*; Lepké moře Rudé moře
lepot v. lopot
lepota f. *lepost, půvab, krása*
lepší v. lepý
leptač, -ě m. *kdo leptá, ničivě působí, rozrušuje*
leptánie, -ie n. *leptání, štípání, hryzení; kousání, žraní; labužnické jedení, pochutnávání si, hodování*
leptati, -cu, -ceš ned. *štípat, píchat, hrýzt; kousat, žrát; labužnický ochutnávat, mlsat*; - leptati sě hrýzt sě, *trápit se*
lepý (kompar. jm. lepí, slož. lepší) adj. *krásný, slušný; dobrý*
les, -a, -u m. *les; dřevo, dříví; plavené dříví, vor*
lésa f. *lísa, líska (deska z proutí nebo latí s okrajem); podobné zařízení s obrubou vůbec*: oltář i lésu jeho měděnú; *proutěná rohož; vor* (z kůlu a proutí), *lod'ka*
lesák, lešák m. *člověk sídlící v lese*
lesk, lésk m. *lesk; kov*: olovo jest nejlacinější mezi lesky neb kovy
léska f. *lískový keř, líska*
lesken, lestken, -kna, -knu m. *kov*
lasket, -kta, -klu m. *lesk*
leskn- v. lskn-
léskový adj. *lískový*: léskoví ořechové
lesktánie; lesktati v. lektánie; lektati
leský, lesní, lasný, lesový adj. lesní: *zvířata laská, lasná, lesová; lesnatý*: údolí lesnie
lest, lsti f. *lest, úklad, úskok, léčka: lest* (o kom, proti komu) bráti, klásti, sklásti strojiti, nastrojiti úklad; *beze lsti bez přetvářky, upřímně; závist*: pro našich nepřátel lest k závisti
lestkánie, lestktánie; lestken v. lektánie; lesken
lestník m. *lstivý člověk, podvodník*
lestný adj. *lstivý, lstivý, podvodný, podvodnický*
léš; lešák v. líti; lesák
léšče, -ie n. *lískoví, lískový porost*
letačka f. *létavý živočich, pták*: letačky peřevaté ptáci
letadlo n. *pták*: letadla, totiž ptáci
létající adj. *létající, létavý; rozlézající se, rozšiřující se*: trudovatina létajícíe
le-tak v. le
létalé, -ého zpodst. n. *pták*
leťalý v. letělý
letanie (trojslab.; -n- pův, tvrdé), -le f. *litanie* (modlitba složená zpravidla z dlouhé řady oslovení uvedených knězem a z opakujících se proseb)
létanie, -ie n. *létání; ptactvo*: všeliké létanie bude sě hniezdit
létati, -cu, -ceš (přech. přít. léčě, léčúc, -íc) ned. *létat*
létě v. léto
lateční adj. *letní*
letělý, leťalý adj. *takový, který letěl a spadl; padlý* (takový, který zhřešil): *náděje letělých, totiž hříšných*
letěnie, -ie n. *letění, let; slétnutí, padnutí, pád*

letenstvie, -ie n. *dobrotivost, prívetivosť; nádhera, krása*

letenstvo n. *dúvernosť, priateľstvá*

letěti, -lecu, -tíš (přič. čin. letěl, leťal, přech. min. letěv, leťav) ned. i dok. - *letět; sletět, spadnout*

létka f. *pták; létavý živočich vůbec*: krátka mezi létkami jest včela

letkvař v. lektvař

letně adv. *mile, pěkně; přátelsky, důvěrně; mírně* (ironicky)

letní adj. *letní; roční*: podlé letního počtu podle počtu let, podle stáří; jižní: letní vítr

letnicě, -ie pl. f. *letnice, svatodušní svátky*

letniční, letničný adj. *letnicový*: dnové letniční svatodušní svátky

letničník m. *dar kněžím na letnice*

letnost, -i f. *ušlechtilost, dobrotivost (?)* (srov. letný²)

letný¹ adj. *dospělý; letitý*

letný² adj. *důvěrný, přátelský; milý; milostný, milostivý; krásný*

léto n. *léto, rok*: dvakrát léta ktvú osenie dvakrát do roka; vščmi lety po všechna léta, po celou dobu; let dojíti dospět; léta dědiná, léta zemská lhúta, po které byl promlčen právní nárok (3 roky a 18 týdnů); nové léto nový rok, dávka k Novému roku; adv. (z lok. sg.) létě v létě: jeho rúcho i zimě i létě jediná žíně byla

letorast, letorasl, letorost, letorostl, ratolest, ratorasl, ratolest, ratolest, -i f. *ratolest, letorost*

leťující adj. *letící, padající*

levec, -vcě, m. *levák*

lévka f. *hubice* (žlábek na okraji nádoby k snadnějšímu odlévání tekutiny)

levlár, -ě m. *člen rytířského sdružení v Bavorsku, jehož znamením byl lev*

levoň, -ě m. *lev* (souhvězdí ve zvěrokruhu)

levský adj. *lovaňský*; zpodst. n. levské druh plátna

lež, lžě m. *lhář*

ležák m. *dlužník (n. jeho zástupce), který se usídlil u určeného hospodáře, dokud nesplatil dluh; cizí obchodní služebník usídlený ve městě a poškozující jeho obchod kupováním a prodáváním ve prospěch svého vzdáleného pána; povaleč*

ležákový adj. z „ležák“ (v. t.)

leženie, -ie n. *ležení; usazení se dlužníka (n. jeho zástupce) u cizího hospodáře až do splacení dluhu*

ležěti, -žu, -žiš (přič. čin. ležal, ležěli) ned. *ležet*; (o vojsku) *tábořit*; (o dlužníkovi) *být v „ležení“ donucujícím splatit dluh*; (na, kom, na čem) *záviset, záležet*

ležka, -y, **lháč**, -ě m. *lhář*

lháti, lžu, lžeš ned. *lhát*; (kým, čím) *klamat*: dievko ztratiec panenstvie slož vienek s hlavy, neb jinak budeš vienkem lháti

lhostajenstvie, hostajenstvie, lhostajstvie, hostajstvie, -io, **lhostajstvo** n., **lhostejnost**, -i f. *rozmařilé veselí, potěšení*

lhostejně, hostajně adv. *lehkomyšlně, bezstarostně*

lhostejný, hostajný adj. *lehkomyšlný, bezstarostný, rozmařilý; lhostejný, netečný*

lhota, lhóta f. *ulehčení, výsada, volnost, svoboda*: lhota plemenité vôle volnost k ukájení pohlavního pudu; *klid, pokoj, mír; osvobození od poplatků; osada, statek mající dočasné výsady; lhúta*

lhotiti, -cu, -tíš ned. *ulehčovat*

lhtáč v. hltáč

-li, -l, -liž příklonná část. a spoj. **-li, zdali** (s významem tázacím): to-li je mé k ho dóm nové rúcho ?; živ-li jest, či-lí umořen, my neviemy (v. též či, čili); **-li, jestliže** (s významem podmiňovacím); li-s či, nebo

lib-, libo- v. též ľub-, ľubo

libivost, -i f. *hubenost*

libivý, liběvý, libový adj. *hubený, netučný, libový*

libra f. *libra* (stará váhová jednotka různé velikosti; česká libra - asi ½ kg)

librařie (trojslab.), -ie f. *knihovna, skříň na knihy*

libský adj. *libyjský* (od Libye)

líc adv. *směrem, čelem*: ku Praze líc směrem ku Praze; kněz ku poslu líc přistúpi
líce, -ě n. *čelist, obličej, tvář*; stoju v smutném líci mám smutné vzezření, jsem smuten; jmieti líce mieru (pokrytecky) se tvářit mírumilovně, blahovlně (srov. licoměrný); dáti, tepati po líci dát políček, políčkovať; *líc, vrchní strana tkanin apod.; pravá stránka, podstata*: již dosti znáš čsti líce; *pravý, správný způsob*; líce nepravého stádlá zdání nepravého stavu
liceměřec v. licoměřec
licoměrnícký adj. *licoměrný, neupřímný*
licoměrstvie, licoměřstvie, -ie, **licoměrníckstvo, licoměřstvo, licoměřstvo** n. *licoměrnost, pokrytectví*
liceměřec, liceměřec, -rcě m. *licoměrník, pokrytec*
líčce, -ě n. *líčko*
líčiti, -ču, -číš ned. *líčit, upravovat obličej líčidlem; líčit slovy, vyprávět, popisovat; tvrdit, dokazovat, svědčit* (v soudní při): takto proti (němu) líčiechu
lička f. *kachna*
ličnost, líčnost, -i f. *sličnost, půvab*
ličný, líčny adj. *sličný, půvabný, pěkný*
lidný v. lúdny
líha (obyč. pl. líhy) f. *líha, kláda nebo soustava klád ve sklepě, na kt, se kladou sudy, popř. po níž se spouštějí*
líhanec, -ncě m. koláč
lichati sě, -aju, -áš sě ned. (koho čeho) *zbavovat se*
lichevní, lichevní adj. *lichvářský*
lichevník m. *lichvář*
lichota f. *klam, faleš, lest, úskok*
lichva f. *lichva* (půjčování peněz na nepřiměřeně vysoký úrok); *úrok*
lichvenie, -ie n. *lichvaření, lichvářství*
lichviti, -v`u, -víš ned. *lichvařit*
lichý adj. *podvodný; zlý, nespravedlivý; prostý, prázdný, zbavený; marný*
lijavý, lijěvý adj. *lijavcovitý*: lijavý, lijěvý déšť liják
liknovati sě, -nuju, -nuješ sě ned. *být liknavý, zdráhat se, váhat*; (koho, čeho) *štitit se, odťahovat se, stranit se, vyhýbat se*: jako odsúzených liknují sě jich; *obtěžovat se*: abychom pro něho umřieti sě neliknovali
lilík m. *kadeř, vrkoč; kulička*
lilium, -ia, -uma, m. i n. *lilie*
liliumový adj. *liliový*
limbus m. *předpeklí* (v nábož. představách)
limiez v. lemiez
limon, limún m. *citrón*
líněti, -ěju, -ieš ned. *línat*
linie (dvojslab.; -n- tvrdé), -ie f. *čára; řada*
lisa f. *liška*
lísanie, -ie n. *lísání, lichocení; laskání*: lísanie tělesné
lísati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *lísat se; lichotit, laskat*
lisátko, lišátko, liščátko, lišťátko n. *liščí mládě*
lísě, líšě, -ěte n. (pl. m. lisenci, lišenci, gen. -enec) *liščí mládě*
lisí adj. *liščí*
lisicě, -ě f. *lis, lisovna vína, (vinný) sklep; mučící nástroj, mučidlo*: člověčenstvie, jež jest bylo na lisici svatého kříže vydáveno
listonoš, -ě m. *listonoš, posel s písemným sdělením*
listovatý adj. *lisnatý*
lišátko, liščátko; lišenci v. *lisátko; líse*
lišě adv. z „lichý“: *nesprávně, neprávem*; lišě býti čeho být prost, zbaven
lišě v. líse
lisečě, -ě f. *přílišnost, nemírnost, přehánění*

lišiti, -šu, -šiš ned. (koho, čeho) *činit lichým, prázdným, zbavovat*
lišťátko v. lisátko
lit-, lit- v. též ľut-, ľút
literát m. *kdo absolvovat školu, vzdělaný, učený člověk*
líti, ľú, léš (imper. lí) ned. *lít*
litkupník m. *dohazovač*
líže, -ě f. *zářez, znamení na stromě vytvořené odseknutím kůry* (na označení hranic ap.)
loděčský adj. *lod'kový, pro lod'ky*: v loděčských stavadlech
lodí, -ie f. **lodie**, -ie n. *lod'*
lodice, **lodice**, -ě, **lodíčka**, **lodička** f. *lod'ka, lodička*
lodinný adj. *lodní*
loch m. *jáma, sklep; díra, jeskyně, důl*
lój, **lojě** m. *lůj*
lojík m. *kousek loje*
lojika, **lojka** f. *logika*
lokač, -ě m. *kdo loká, htlavě pije, hltoun*
loket, -kte m. *loket; stará délková míra* (asi 59 cm)
loktati v. lektatí
loktek, -ketka m. *loktík, lokýtek*
loktušě, -ě f. *velký šátek, plachetka, plena, roucho; uzel, ranec*
lom m. *praskot, hluk; zápas, boj; porážka; průlom* (ve skále ap.)
lombard- v. lambard
lomiti, -m'ú, -míš ned. *lámat*; (čím) *třást, lomcovat*; lomiti rucě *lomit rukama*; lomiti co pod sě *podmaňovat, podrobovat si*; - lomiti sě *dávit*; (s kým)
lomezitel, -e m. *zápasník*
lomeziti, -žu, -zíš ned. (kým, koho) *lomcovat, lámat, trhat, trápit, trýznit*; - lomeziti sě *zápasit*
lomezitý adj. *zhoubný*
lomoženie, **lomozenie**, -ie n. *trápení, trýznění*
lonější adj. *loňský*
lóno n. *lúno, klín; mořský záliv*
lopot, **lepot**, -f. **lopota** f. *starost, soužení, trampota*
loskomina v. laskomina
loskot m. *hukot, hřmot; šelest*
losní, **losný**, **losový** adj. *losovací, losový*: dni losné
lot m. *jednotka váhy* (přibližně 17 g.)
lotr, **latr** m. *lotr, lump*; pl. *lotři služebnictvo, chasa*
lotrovati, -uju, -uješ ned. *provozovat lotrovství*; (*jako lotr*) *se toulat, žít ve vyhnanství*
lotrovina f. *pouliční dav, sebranka, lůza*
lotrovní, **lotrový**, **lotrský** adj. *lotrovský*
lotrstvo n. *lotrovství*
lotryni, **lotryně**, -ě f. *zlotřilá žena*
lotřec, **lotrcě** (dvojslab.) m. *lotřík*
lovba f. *lov, lovení; úlovek*
lovcový adj. *lovecký, lovčí, lovcův*
lovčí, -ie i -ieho m. *lovčí* (správce myslivosti u panovnického nebo šlechtického dvora)
lovčieřstvie, -ie n. *úřad lovčího*
lovečský, **lovný**, **lovový** adj. *lovecký*
lovký (jm. tvar lovek) adj. *obratný, hbitý (?)*; sobě řít *lovka zadnice sama sobě připadá obratná*
loza f. *kmen (stromu)*; bludná loza *modla* (hanl.)
ložce, -ě, **ložečko**, **ložičko** n. *lůžko, postýlka*
lože, **lóže**, -ě n. *lože, postel*; pravé lože *manželské*: děti pravého lože; zlé lože *nemanželské*;
děloha
lpavý adj. *snadno ulpívající, lepivý*

lpěti, lpieti, lp' u, lpíš ned. *lpět, ulpívat, lnout; být přilepen*; starosta, jenž u nosidl lpieše byl přilepen (zázrakem mu přilnuly ruce, když se dotkl nosítek); v tomto dvěma příkázání všecko právo lpí tkví, spočívá

lpíti, lp' u, lpíš ned. *lepít*: tiem lpem duše jest v svém peří lpena

lsknatý, lesknatý adj. *lesklý, třpytivý*

lsknúti, lesknúti, sklnúti (dvojslab.) (sě), -nu, -neš (sě) ned. *lesknout se*

lsknutý, lesknutý adj. *lesklý; třpytivý*

lstíti, lstiču, lstíš ned. (koho) *klamat, obelstívat*

lstivec, -vcě m. *lstivý člověk*

lstivohledný adj. *lstivý*

lščavý, lšťavý adj. *lesklý; třpytivý*

lščenie, -ie n. *lesk, třpyt*

lščietí sě, lšču, lščiš sě ned. *lesknout se, zářit, třpytit se*

lšťavý v. lščavý

ľú; ľúb v. ľíti; ľúbě

ľub, ľúb m. *miláček*

ľubadlo, ľubadlo n. *pacifikát* (kříž s ostatky, který se v kostele podává k políbení)

ľubati, -aju, -áš ned. *ľíbat*

ľúbě, -ě, ľúb, -i f. *ľoubí, podľoubí; přístřešek*

ľubeznost, -i f. *ľíbeznost, ľuvab; ľibost*

ľubezný, ľibezný adj. *ľíbezný, ľuvabný; ľibý*: bohu ľíbezná trpělivost; v času ľíbezném ľibovolném

ľubička, ľibička f. *milanka*

ľubiti, ľíbiti, ľúb' u, -bíš ned. *ľilovat, mít rád, mít v obľibě; ľíbat*; - ľubiti sě, ľíbiti sě *ľíbit se*

ľubo, ľúbo část. *kěž*: ľubo by sě vzvedly cesty mé; ľubo -ľubo, ľibo - ľibo, ľib - ľib spoj. *bud' - bud', ať - ať, ať - nebo*: ľib kup, ľib nekúpi

ľubolička, ľubľička, ľibolička, ľibľička f. *ďívka pěkné tváře, krasavice*

ľubomysľička, ľibomysľička f. *žena ľibé mysli*

ľubost, ľubost, ľibost, ľíbost, -i f. *ľibost, potěšení, láska, rozkoš, záliba*; dobrá ľubost zalíbení; svá ľubost sebeláska; k ľubosti podle ľibosti

ľubóstka, ľibóstka f. *ľibústka, potěšení; choutka*

ľubostný, ľibostný adj. *ľibostný, ľibý, příjemný*

ľuboščě, ľiboščě, -i pl. f. *ľibost, rozkoš, potěšení*: v světských ľibostech

ľubovati, -uju, -uješ ned. *ľilovat, mít rád*

ľubý, ľibý adj. *ľibý, milý, příjemný*

ľucek, -cka m. *ľucifer, ďábel*

ľucí, ľucia, -ie, **ľucijě**, -ě f. *ľucie*

ľuč, -i f. *ľouč, pochoděň; dřevu, z něhož se dělají ľouče; sosna, borovice*

ľučák m. *oštěp; prak*

ľučcový adj. z ľučec: stroj ľučcový

ľučec, -čcě, **ľučček**, -čcěčka, -čcěčku m. *strunový hudební nástroj* (podobný ľuku)

ľučenie, ľučěnie, -ie n. *ľod, vrh, hození, házení, vrhání*

ľučěnin, -a (pl. ľučěné, gen. ľučan) m. *ľučan, příslušník někdejšího kmene ľučanů* (zhruba na dnešním Žatecku)

ľučěti, -ěju, -ieš ned. *házet, vrhat*

ľučiský v. ľučský

ľučišče, ľučišťě, -ě n. *ľuk, ľučišťě*: natáhnúti ľučišče napnout ľuk

ľučiščný, ľučiščový adj. z „ľučišče“: na dostřelení ľučišťovém na dostřel ľuku

ľučiti, -ču, -číš dok. *ľodit, vrhnout*: kamenem ľučiti; *odvrhnout, odmítnout*: ostanú v svém ponížení ľučice od sebe všechny pochvaly; - ľučiti sě *ľodit se k něčemu, dychtit po něčem*: šlechta sě vždy ke cti ľučí

ľučiti, -ču, -číš ned. *ľoučit, odlučovat, rozľučovat*; - ľučiti sě (od čeho) *odľučovat se, odchyľovat se*

ľučový, ľučěvý adj. *ľoučový*: dřevu ľučové

ľučsko n. *ľucko, území někdejšího kmene ľučanů* (zhruba dnešní Žatecko)

lučský, lučiský adj. *lucký* (v. Lučsko)
ľud, -a, -u m. *lid*; ľud obecný svätšti lidé, laikové
ľudač, ľudař, -ě m. *kdo obluzuje, klame, podvodník, svůdce*
ľudařstvie, -ie, **ľudařstvo** n. *podvodnictví, šejdířství*
ľudba f. *šálení, klam*
ľudičkové, -óv pl. m. *lidičky*
ľudé, ľudie, -í, **ľudové**, -óv pl. m. *lidé*
ľúdit, -z' u, -díš ned. (kým) *mámit, klamat, podvádět*; (koho) *vábit*; (čso) *dožadovat se čeho*;
loudit
ľudmě adv. *před lidmi, naoko, klamně*
ľudmý adj. *klamný*
ľudnost, -i f. *lidnatost*
ľudný, lidný adj. *lidnatý*
ľudosvětec, -tcě m. *kdo obluzuje, klame, podvodník*
ľudosvětstvie, -ie n. *obluzování, klamání*
ľudský adj. *ľidský*
ľuh m. *ľuh, les, háj, lesní palouk*
ľúh, ľuha, ľúha, -u m. *ľouh*
ľuhový adj. *ľužní, lesní*
ľuk m. **ľuk**; **oblouk u sedla**
ľúkot, -i f. *ľoukoč*
ľulek, -lka m. *ľilek*
ľumbard- v. *ľambard*
ľuna f. *paprsek, zář*; luna měsiečná měsieční paprsek
ľuník m. *ľuňák*
ľunúti, -nu, -neš dok. (po kom) *vrhnout se za kým, začít pronásledování*
ľúpež, -ě m. *ľoupež; ľup, kořist*
ľúpežový adj. *kořistní, uloupený, ukořistěný*
ľúpežstvie, -ie n. *ľoupežení, kořistnictví*
ľupina f. *ľupka; rybí šupina*
ľúpit, -p' u, -píš ned. (koho z čeho) *ľoupit, olupovat (koho oč), vykořisťovat*
ľuskomina v. *ľaskomina*
ľuščina, ľuština f. *ľupka (ľusku)*
ľuščiti, ľuštiti, -šču, -ščíš ned. *vylušťovat (vybírat z ľusků); násilím dobývat, vydírat*
ľut, ľút, -i f. *náhlost, prudkost, krutost, divokost*; bez ľuti lehce, snadně
ľutba f. *hrožení*; ľutbu tvořiti vyhrožovat
ľútě, ľítě adv. *hrozně, velmi*
ľutec, ľitec, -tcě m. *ľitý člověk, zuřivec*
ľuticě, -ě f. *ľitice, zuřivá žena*
ľútnicě, -ě f. *ľoutnička*
ľutnost, -i f. *ľrudkost, divokost*
ľutný, ľitný adj. *ľrudký, divoký, hrozný, krutý*
ľútost, ľitost, -i f. *ľitost, slitování*
ľútostivý, ľitostivý adj. *ľitostivý, milosrdný*
ľútostný adj. *ľitostný, útrpný, dobrotivý*
ľútoščě, -i pl. f. *ľitost*
ľútový, ľutový adj. *křehký, chatrný; marný*
ľútý, ľitý adj. *ľitý, prudký, ostrý; zlý, hrozný, divoký, ukrutný, zuřivý*
ľúzanie, ľuzanie, -ie n. *tupení, zesměšňování*
ľúzati, ľuzati, -aju, -áš ned. *tupit; zesměšňovat*
ľúzenie, -ie n. *klamání, klam*
ľuznost, -i f. *vábnost, vnadnost*
ľúže, -ě f. *ľouže*
ľvátko, ľvičátko, ľvíčě, -ěte n., **ľvíčenec**, -ncě m. *ľvíče*

lvík m. *malý, mladý lev*
lvový adj. *lví*
lyčěný adj. *lýkový, lýčený*
Lyda f. *Lýdie (země)*
lysec, -scě m. *lysý, plešatý člověk*
lysicě, -ě f. *lysina*
lýtka f. *lýtko*
lyziti se, -žu, -zíš se ned. *usmívat se*
lýžeti se, -ěju, -ieš se ned. *lichtit se; dychtit (po kom)*
lzáti, lížu, -eš ned. *lízat*
lže adv. zápor. **nelže** *lze, nelze*: u boha všecko lze jest; totot' nelže bude tobě to nebudeš moci
lžek, ležka m. *lhář*
lžový adj. *lživý, klamný, šalebný*
#M
ma zájm. (du.) *my (dva) (v. též vě)*
mácanie, mácěnie, -ie f. *ohmatávání*
Macedo, -a m. *Makedonský, tj. Alexandr Veliký*
Macedonie (čtyřslab.), -ie f. *Makedonie*
macechový adj. *macešín, maceší*
mácěti, -ěju, -ieš ned. *ohmátávat, omakávat, hmatat*
magnes, magnet m. *magnet*
Machomet m. *Mohamed*
machtovati, -uju, -uješ ned. *mácat, mávat, pohybovat*: rukama machtuji
máj, -ě m. *květen; máje, májka*
majně adv. *skrytě, tajně (?)*
Majtburčénín, -a (pl. Majtburčéné, gen. -čan) m. *Magdeburčan*
Majtburk, Majdburk m. *Magdeburk*
makajúcí, makavý adj. *hmatatelný*
makati, -āju, -áš ned. *hmatat, omatávat (v. též smakati)*
makovicě, -ě f. *makovice; bání na věži*
makovičný adj. *věžní (z makovicě, v. t.)*
malát m. *malomocný; malomocenství*
malátný adj. *malomocný*
malátstvie, -ie, malátstvo n. *malomocenství, lepra*
mále, -e f. *malost*
malečko, malechno adv. *maličko; za malečko, za malečkem (postáti) maličko, kratičkou chvíli*
maledušnost, -i f. *slaboduchost*
maléř, -ě m. *malíř*
malevati v. *malovati*
malcha f. *kožená nádoba*
maličátko n. *děťátko*
malicherný, malichný adj. *(velmi) malý (v. též mal'účký)*
máliti, -l'u, -léš ned. *činit malým, zmenšovat, zlečovat*
malítký v. *mal'účký*
málo n., čisl. a adv. *málo, nemnoho; krátce, jen trochu*: na mále krátce, nedlouho: málem (před kompar.): málem více o málo; u (v) mále málo, krátce, krátký čas; za málo, za málem (za)málo, (za)krátko, (v)krátce, krátký čas, chvilku
malomocněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se malomocným*
malomocnicě, -ě f. *malomocenství, lepra*
malovanec, -ncě m. *malovaný člověk, pouhý obraz člověka (nikoli skutečný člověk)*
malování, malevání, -ie n. *malba, obraz*
malovati, malevati, -uju, -uješ ned. *malovat*
mal'účko, mal'účkno, mal'útko adv. *maličko*
mal'účký, mal'úchný, mal'útký, mal'útkný, malítký adj. *maličký, malinký (v. též malicherný)*

malvazie, -ie n. *malvaz, sladké bílé víno*

malý (kompar. jm. mení, f. menší, n. menše; slož. menší; superl. námenší) adj. *malý*; v malých letech v několika málo letech; malí nepřítelé málo nepřátel; malý chléb málo chleba; menší menšieho sebemenší

malžena, malženka f. *manželka*

malženstvie, -ie, malženstvo n. *manželsví*

mamonový adj. *mamonářský*; mamonová zlost hřích lakoty

maňas, -a m. *panák, figura, socha; modla*

mandl, -a m. **mandla** f. *mandle* (plod): *mandlovník*

maniti, -ňu, -níš ned. *činit manem (poddaným), podmaňovat*

manstvie, -ie, manstvo n. *manství, poddanský poměr, léno*

manstýř, -ě m. *klášter*

mantlér, -ě m. *obojetník*

manúti, -nu, -neš dok. *mávnout, pokynout*

manželný adj. *manželský*

margarita f. **margarit** m. *perla*

Maria, -ie (dvojslab.), **Marijě**, -ě f. *Marie*

marinář, mařinář, marnář, marněř, -ě m. *námořník, plavec*

markrabie (trojslab.), -ie m. *markrabí*

markrabin, markrabív adj. *markraběcí, markrabský*, gen. poses. *markraběte*

marnář, marněř v. *marinář*

marnochlubný adj. *vychloubačný*

marnomluvenie, -ie n. *plané povídání, žvanění*

marnomluvný adj. *upovídaný, užvaněný*

marnost, -i f. *marnivost; nicotnost*

marnóstka f. *marnůstka, nicotnost*

marnotracenie, -ie n. *marnotratnictví*

marnotrátčě, -ě m. *marnotratník*

marný adj. *daremný, nicotný, pomíjivý; chatrný, bídný*

marštale, marštal, -e f. *stáj pro koně, konírna*

marštalěř, maštalěř, -ě m. *správce konírny*

mářěti, -ěju, -ieš ned. *mdlít, ochabovat*

Maří, -ie f. *Maří (Marie)*

masař, -ě m. *řezník; kat*

masný adj. *masný, s masem souvisící*; tělo masné z masa

masojiedek, -dka m. *pes (žeroucí rád maso), pejsek*

másti v. *miesti*

mastidnicě (čtyřslab.), -ě f. *hotovitelka mastí, mastičkářka*

mastnost, -i f. *tuk*

maštalěř; mátě v. *marštalěř; máti*

maternicě, -ě f. *materník, mateřník* m. *děloha, placenta*

materný, mateřný, mateří adj. *mateřský, matčín*

mateřie (trojslab.), -ie f. *matérie, látka, hmota; předmět*

mateřin adj. *matčín*

máti, mátě, gen. **mateře** (pl. matery) f. *matka*

matloka f. *hatlanina, žvanění*

matně v. *mětně*

matný adj. *chatrný, ubohý; špatný, hloupý*

matorný adj. *zralý, dospělý, vážný*

matras, -a, u m. *peřina, poduška*

matrikát m. *hatlanina, žvanění*

matu v. *miesti*

mazáček, -čka, -čku, **mazanček**, -nečka, -nečku m. (*mazaná*) *placka*

mazanec, -ncě m. *druh pečiva; Pomazaný* (o Kristovi): Kristus, česky mazaný neb mazanec

mazánek, -nka, *mazaný* m. *Pomazaný* (o Kristovi): proti mazánku božiemu

mazanie, -ie n. *mazání, pomazání*: mazanie kráľevské
mazanina f. *hliněná výplň dřevěné stavby*
mazati, -žu, -žeš ned. *mazat; psát*: črnidlem mazati na papier; *upravovat obličej líčidlem, líčit*
mázdra f. *blána*: mázdra vaječná; *blána do okna místo skla; pergamen*
mázhúz, mázhauz, -a, -u m. *siň, předsíň; siň, která sloužila k shromážděním obecní rady*
mčieti, mču, mčíš ned. *vléci, táhnout; hnát*; - mčieti se *hnát se*: vsedl na kón i mčal se do Prahy
mdel v. mdlý
mdléti, -eju, -ěš ned. *umdlévat, slábnout*
mdlíti, mdl'ú, mdlíš ned. *činit mdlým, oslabovat*
mdloba, mdlost, -i f. *slabost; mdloba*
mdlý, medlý (jm. tvar medl (jednoslab.), mdel; kompar. jm. mdlejí) adj. *slabý, nepevný, ochablý, unavený*
-mecietma v. desět
meč, -ě m. *meč*; přítelė po meči příbuzní po otci
měčen adj. *zbit, ztlučen*: ktož je palicemi měčen
měčeti, -ču, -číš ned. *mečet*
mečieř, -ě m. *výrobce mečů, mečír*
mečonoš, mečenoš, -ě m. *mečonoš*
Med m. *Méd* (obyvatel starověké Médie)
-medcietma v. desět
měďenicě, medenicě, -ě f. *měďená nádoba, mísa*
Mediolán, Medulán m. *Milán* (město v Itálii)
medký adj. *sladký, příjemný*
medle; medlý v. mnedle; mdlý
medník m. *perník, marcipán*
medský adj. *mědský, z Méd*
medvězí, nedvězí adj. *medvědí*
mehlný (dvojslab.), **mhelný** adj. *mlhavý*
mehnúti, -nu, -neš dok. *ponout mihnout*; mehnúti okem mrknout
měhodiek, měhodiek v. diek
mech, mcha, mchu m. *mech*: kamýk mchem se obalí
měch m. *měch, pytel; váček na peníze*
mějdiek, mějhodiek v. diek
měkkost, -i f. *měkkost; rozmařilost*
měkký (jm. tvar měkek) adj. *měkký; mírný, lahodný, jemný; změkčilý, rozmařilý*
měkútký adj. *měkoučký*
měl, -a, -u m. *mělčina*
Melán m. *Milán*
mele, -e f. *mela, nepokoj, zmatek, rvačka*
mělitký v. měl'útký
mělný adj. *sypký*: múka mělná
mělost, -i f. *rozdrobenost*
měl'útký, mělitký adj. *drobounký, droboučký*
měň, -a, -u m. *míra*: bez měňa bez míry, bezpočtu
měňa f. *měnění; změňa, klam; výměňa měny, vyměňování peněz; cenná, skvostná věc, látka*: z bohatěj měny z cenného materiálu
mení v. malý
měnič, -ě, měnitel, -e, měnník m. *penězoměňec, směňárník*
měnitě adv. *střídavě*
měňitý adj. *proměňný*
měňník v. měnič
měňníkový adj. *směňárenský, směňárnický*
menší v. malý

mentiti, -cu, -tíš ned. *lhát*
merhovaný adj. *strakatě pruhovaný*
měrně adv. *s mířením; jistě, najisto*
měrný adj. *měrný, měřicí*
měrozemný adj. *zeměměřičský*
měřičový, měřičevý adj. *měřicí*
měřiti, -řu, -říš ned. *měřit; přiměřovat, přirovnávat; vážit, cenit; odvážit se*
měsiecový adj. *měsíční*, gen. poses: *měsíce*: první den měsíecový
meslo n. *pruh*
mest, msta, mstu m. *mošt*
městce, -ě n. *městečko*
městišče, městiště, -ě n. *místo, půda, město*
měšček, -šečka, -u m. *malý měšec, míšek, váček, pytlík*
měščénín, měšténín (pl. *měščéné*, gen. *měščan*) m. *měšťan, městský člověk*
měščka, měštka f. *měšťanka*
měšečník m. *kdo dělá měšce; kdo krade (uřezává) měšce, kapsář*
meškáníčko n. *zastavení, menší zdržení*
meškáníe, -ie n. *meškání, zdržení, zastavení*; bez *meškáníe* bez *meškání*, ihned
meškati, -aju, -áš ned. (čím, v čem, s inf.) *meškat, otálet, váhat*; (koho, co) *zameškávat, zmeškávat*; (koho, co, v čem) *zanedbávat*
meškavý adj. *váhavý*
mešný adj. *mešní*: rúcho *mešné*
mešpor v. *nešpor*
met, mta, mtu m. *korec* (dutá míra sypkých věcí, 0,9 hl): sto mtóv pšenice
mět, -i f. *matení, zmatek*
metati, mecu, -ceš ned. *házet, vrhat; krychle*, kostky *metati* hrát v kostky; *metati kým* na kóžu činit CO na potupu komu; - *metati se tančit*
metec, -tcě m. *tanečník, kejklíč*
metelný adj. z „*metla*“: rána *metelná* *metlou*
mětenie, -ie n. *matení*
měteš v. *miesti*
mětež, -ě m. *zmatek, pobouření*
mětežník m. *působitel zmatků*
mětně, matně adv. z „*matný*“: *špatně, neobratně*
-mezčétma, -mezcietma, -mezcitma, -mezdcietma v. *desět*
mezdnář, -ě m. *námezdní pracovník, kdo pracuje za mzdu*
mezě, -ě f. *mez, hranice; okraj (stránky v rukopise, v knize)*
měžený (prst) zpodst. m. *prst vedle malíčku* (na kterém se nosí prsten), *prsteník*
mez, **mzha**, **mezk**, **mezek**, -zka m. *mezek*
mezi předl. (s akuz., s instr.) *mezi*; *mezi* tojú, tojí *mezitím, místy*; *mezi* dcietma v. *desět*; *mezi* stoma *mezi* dvěma stovkami: *sedm a osmdesát mezi* stoma let dvě stě osmdesát sedm
mezislupný adj. *mezi sloupci*: číslo *mezislupné* v *mezeře* *mezi* sloupci v *knize*, v *rukopise*
mezizemný adj. *mezizemský*: *mezizemné* cesty
mezk v. *mezh*
mezkyně, -ě f. *mul, mula*
mezní adj. *hraniční*
mhelný v. *mehlný*
mhla f. *mlha*
mlhavý, mhlový adj. *mlhový, mlhavý, mlžný*
mhúratí, -aju, -áš ned. *mžourat, mrkat*
mieč, -ě m. *míč*
miehodie, **míhodie** v. *diek*
mieniti, -ňu, -níš ned. *mínit, domnívat se*: *mienil* chtě *jmieti že bude mít; mít úmysl*; (na co) *pomyšlet*; (k komu) *obracet mysl*

mier, mier- v. *mír*¹, *mír*

miera f. *míra*; mieru jmieti *zachovávat*; bez miery mnoho; pod měrú mírně, skrovně; hoduje miera vyhovující: miera slušná co je slušné, slušnost; miera dobrá co je dobré, dobrota; neustavičná miera nestálost; býti v nešlechtné mieře nešlechtný; Istivú měrú Istivě; u mieru, u mieře s mírou, nemnoho, trochu; u pokorněj mieře pokorně; v-ne-u-mieře nemírně, mnoho; v tu mieru, v téj mieře v tu chvíli; nyní, hned, v tom způsobu, v ten způsob, v tom stavu, v tom případě; býti v téj mieře pohotově, po ruce, přítomen; *měřice*

mierně adv. *trefně, výstižně; přesně; přiměřeně*

mierný, mírný adj. *kdo zachovává mír, pokojný, mírumilovný; mierný někomu věrný; mírný; přiměřený*

mieřiti, mířiti, -řu, -íš ned. *mířit; smiřovat*

miesiti, -šu, -šíš ned. *mísit, míchat*

miesti, másti, matu, mēteš ned. *hníst.; mást*; - miesti se *mísit se, motat se, plést se; mást se*: mēte mi se mate se mi (na mysli)

miestko n. *místečko*

miestný adj. *zabírající místo, hmotný*

miesto n. *místo*; miesto držěti zaujímat místo; k miestu přivéstí provést, uskutečnit; toho miesta hned, na místě; na miesto úplně, zcela; na tom miestě, v tom miestě tehdy, hned tehdy, ihned

miešek, -ška, -šku m. *míšek, váček*

miešěti, -ěju, -ieš ned. *míchat, mísit*; - miešěti se *mísit se; plést se, zmateně se pohybovat*

mieška f. *pobouření, zmatek*

mietati, -aju, -áš ned. *cuchat*

miezha, miezka f. *míza*

miežditi, -ždu, -ždíš ned. *mámit, klamat, očarovávat*

mih m. *mihnutí, mžiknutí*

míhati, -aju, -áš ned. *míhat mžikat*: míhati okem

míle, míle adv. *míle, laskavě, ochotně, rád*

mílej, -ě, **mílelík** m. *milovník*

míliček, -čka m. (demin. z „mílik“): *miláček*

mílička f. *oblíbenkyně, milenka*

mílik m. *oblíbenec, milenec*

mílití se, -ľu, -líš se ned. (komu) *být milý, líbit se*

mílitký v. *milůtký*

milomudřec, -drcě m. *filozof*

milosrdie, -ie n. *milosrdenství, milosrdné skutky, smilování*

milosrditel, -e m. *slitovník*

milosrdnící adj. *milosrdný, slitovný*

milost, -i f. *láska*: milost ženská láska k ženám; milost čeho láska k čemu; milostí jiež žžieže prahl k ní láskou; *milost, milosrdnost*: na milost něčí se dáti, na milost jíti dát se na milost; na boží milosti na pravdě boží (o mrtvém); k milosti přijieti vzít na milost; *přízeň*: milost svoji vypoviedati vzkazovat svou přízeň; z milosti milostivě; pod milostí pod ztrátou milosti; milost hospodnie milost, přízeň pánova (v. též milošče)

milostivě, milostivě adv. *milostivě, laskavě, s láskou; milosrdně*

milostivec, -vcě m. *slitovník*

milostivenstvie, -ie n., **milostivost**, -i f. *milostivost, laskavost, mírnost, dobrotivost, milosrdnost*

milostivicě, -ě f. *slitovnice*

milostivý adj. *milostivý, laskavý, dobrotivý; milosrdný*

milóstka f. *slabá láska, malé zalíbení*: malá a mdlá miluostka k bohu

milostně adv. *láskyplně*

milostnicě, -ě, milostnička f. *milovnice; milenka*

milostník m. *milovník; oblíbenec, milec*

milostný adj. *milostivý, laskavý; milovaný*

milošče, miloště, -i pl. f. *milost, láska*; pro milošče, miloščemi láskou, z lásky, pro lásku: pro miloště obraz jeho sobě malovala; miloštěmi musili by umřieti (v. též milost)

milovně adv. *láskyplně, s láskou, z lásky*

milovatelný, milovatedlný (pětislab.) adj. *milující, milostivý*

milovnicě, -ě f. *milovnice*; tvá silná milovnicě která tě silně miluje

milovník m. *milovník; oblíbenec, milec*

milovný adj. *milující, láskyplný*

milující adj. *přemilý, rozmilý*

miluška f. *milá, milenka*

mil'utký, mil'útký, militký adj. *miloučký*

mimo adv. a předl. (s akuz.) *mimo, kromě; před, nad*; mimo všecko nade všecko, především; mimo právo proti právu, nezákonně; lidé chtějí býti ve cti mimo jiné před jinými; jedny větší žádostí mimo druhé milovati než druhé

mimochodník m. *mimochodník, lehký cestovní kuň*

mina f. *láska; upomínka*

minister, -stra m. *nižší představený klášterní*

minovati, -uju, -uješ ned. *míjet, pomíjet; jít mimo, jít kolem*

minující adj. *pomíjející, časný*

minující, minující adj. *míjející, pomíjející; jdoucí kolem, mimo*

minulý adj. *minulý; pomíjející*

minutelný, minutedlný (čtyřslab.) adj. *pomíjející*

minúti, -nu, -neš dok. *minout, pominout, přestat; opominout, vynechat, nedbat*: minúti právo; *prominout*: minúti vinu; miň kalich tento ote mne ať mě mine; *zanechat*: miň tu řeč zanech té řeči; - minúti se (s kým, čím) *minout se, vyhnout se, uvazovat se, ujít*: jedinému tobě s smrt'ú jest se minúti; snad se tu a tůhú minem zbavíme se starostí

minutý adj. *minulý, uplynulý; pomíjející*

mír¹, mier m. *mír*

mír² m. *svět*

mírný v. *mierný*

mířenie, -ie n. *smiřování, smír*

miřitel, -e, **miřitelník, miřitedlník** (čtyřslab.) m. *smiřovatel, usmiřitel*

miřitelnice, miřitedlnice (pětislab.), -ě f. *smiřovatelka, usmiřitelka*

mířiti v. *mieřiti*

mísa f. *mísa*: o mísu sedati sedat kolem mísy, společně jíst; na svú mísu na svůj prospěch

misati, -šu, -šeš ned. *hynout*

misera; miserný v. *mizera; mizerný*

miska f. *miska*; na svú mísku na svůj prospěch

misterní; misterný v. *mistra; mistrný*

mistr, mistr (jednoslab.), *mistr', -ě m. mistr, znalec, vědec, učitel*

mistra, mistrní (dvojslab.), **mistrní, misterní, mistrně** (dvojslab.), -ě f. *mistryně, učitelka*

mistrný (dvojslab.), **misterný** adj. *mistrný, výborný*

mistrováníe, -ie n. *mistrování; zdokonalování, úprava*

mistrovati, -uju, -uješ ned. *činit mistrem; počínat si, mít vliv jako mistr; učit, tvrdit po způsobu mistrů; poučovat, posuzovat, (domněle) napravovat; strojit, připravovat, provádět*: jedna, mimo druhú mistruje svá kúzla

mistrovný adj. *mistrný, mistrovský*

mistrovský, mistrový, mistrský (dvojslab.), **misterský, misteřský** adj. *mistrovský, mistrův*, gen. poses. *mistra, mistrů*

mistrovstvie, -ie, **mistrostvo, mistrstvie** (dvojslab.), **misterstvie**, -ie n. *mistrovství; mistrovská hodnost; učení, učenost (mistrů)*: mnohé mistrovstvie divoké *podivné nauky; umění, umělost*

mistryni, mistryně, mistríně, -ě f. *mistryně*

mistr'; mistrní v. *mistr; mistra*

mizera, misera f. *bída; mizera, darebák*: mizero nevlídná

mizerník m. *mizera, darebák*

mizerný, miserný adj. *bídny, ubohý; mizerný, darebný*
mketnutí se, -nu, -neš se dok. *kmitnout se, mihnout se*
mketnutie, -ie n. *kmitnutí, mihnutí*
mkytati se, -aju, -áš se ned. *kmitat se, míhat se; pobíhat*
mlád, mlád', -i f. *mladosť*; z mládi, za mládi za mladosti, v mládi, zamlada
mladček, -dečka m. *chlapec, mladíček*
mladě adv. *nedospěle; nerozvázně, ukvapeně*
mladec, -dcě m. *mladík, mládenec, chlapec*
mládencový, mládenčí adj. *mladický, dětský; mladíkův, chlapcův*
mládenček, -denečka, m. *chlapeček, mládeneček*
mládenec, -ncě, **mládenek**, -nka, **mladic**, -ě m. *chlapec, jinoch*
mladicě, -ě, mladička f. *mladice, děvče, dívka*
mladičtvý adj. *mladý, útlý*
mladichný, mladitký adj. *mladičký*
mladiti, -z' u, -díš ned. *činit mladým; osvěžovat*
mladně adv. v *mladém věku*
mladý (kompar. jm. mlazí, mlazši, mlazše, slož. mlazší) adj. *mladý, nedospělý*; mladý skutek *nerozvážný čin*; z (za) mladu v mladosti, za mladosti, od mladosti; mlazší, mladší, mlajší zpodst. m. *učedník; nižší úředník*
mláka f. *bahno, bažina, močál*
mlaščeti, mlaštěti, -šču, -íš ned. *mlaskat*
mlat m. *mlat* (stará válečná zbraň podobná kladivu)
mlatba f. *mlácení, sklizeň*
mlatebna, mlatna, mlatnicě, -ě f. *mlat, místo, kde se mlátí; stodola*
mlatební, mlatebný adj. *sloužící k mlácení*: vůz mlatebný
mlázě, -ě f. *mlází*
mlazí, mlazší v. mladý
mlčavý adj. *mlčenlivý*
mlčěcky, vmlčěcky, umlčěcky adv. *mlčky, zticha*
mlčědlnost (trojslab.), **mlčělivost, mlčědlivost**, -i f. *mlčenlivost*
mlčenec, -ncě m. *kdo mlčí, nemluva*
mlčěti, -ču, -číš ned. *mlčet*; (čeho) *zamlčovat*: lidé svých vin mlčie; což smy slyšeli, toho nemlčímy
mléčné zpodst. n. *mléčné jídlo*
mléti, melu, meli, -leš ned. *mlít*; zle se mele zle se vede, daří
mlsěnie, -ie n. *mlsání*
mluvčě, -ě m. *mluvčí, zvěstovatel*
mluvějící adj. *mluvící*
mluviti, -v' u, -víš ned. *mluvit*; mluvíti jednu řeč mluvit jednou, stejnou řečí; jeho čest budú po sté let mluvíti hlásat; mluvíti komu mluvit ke komu, povídat komu; mluvíti na koho žalovat, pomlouvat; mluvíti zač přimlouvat se
mluvný adj. *výřečný, výmluvný*; moudrost jazyky činí mluvné
mluvící, mluv'ující, mluvijící adj. *mluvící*
mlynný, mlýnový adj. *mlýnský*
mnedle, medle (z „mne dle“ pro mne) adv. *tedy, pak*: mnedle odkud ta otázka odkud tedy, odkudpak
mněnie, -ie n. *domnění, domněnka*
mněný adj. *domnělý*
mnieti, mňu, -íš ned. *míniť, domnívať se*; jej ne člověka, ale d'ábla mniechu domnívali se, že to není člověk, ale d'ábel; co mnie tato svědečstvie co znamenají mní mi se, by..., že... domnívám se, zdá se mi; mňu z toho hřiechu domnívám se, že je to hřích mňu koho jakého, koho kým považují za; Alexander se mněl jsa čilejší domníval se, že je čilejší, hbitější; mňu se blúdití myslím, že; mniech ztepa všě kniežata že ztepu, porazím
mnichota, -y m. *mnich*
mnichovský, mnichový, mniší, mniškový adj. *mnišský*

mnoho n., čísl. a adv. *mnoho, veľmi*; tak množě velice, tolik; mnoho-li kolik; u množě, ve množě četně, hojně; po mnohu často

mnohomluvenie, -ie n. *mnohomlumnost*

mnohomúdrý adj. *velmi učení, přemoudrý*

mnahonádst(e), mnohonáct, -i čísl. *mnoho* (více než deset)

mnohonásobkrát čísl. *mnohokrát*

mnohoobročník m. *mnohoobročník, kněz formálně zastávající několik církevních úřadů, z nichž mu plynul důchod (obročí)*

mnohost, -i f. *množství*

mnohý (kompar. jm. množějí, slož. množší) adj. *mnohý; mocný, veliký*

množě adv. *velice, mnoho* (v. též mnoho)

množnost, -i f. *hojnost, velikost*

množný adj. *mnohý, hojný*

množovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zmnožovat se, zvětšovat množství*

množsky adv. *množně v množném čísle* (ve významu gramatickém)

množství, -ie n. *množství; lid*

moc, -i f. *moc, síla*: bych miloval tě ze všech mocí svých; *násilí; vliv, vláda, mohutnost; množství*; adv. *přesmoc* přemíru

moci, mohu, móż(eš) (aor. moh, může) ned. *moci; mít moc (nad čím)*: nad čím která z nás může, toho tobě vždy pomůže; kak jak moha pokud možno; může, móż možno, lze: božství nemož uzřieti

mocně adv. *silně, s moci, silou*; v *moc, do moci*: v své se mocné uvázati ujmout se držení, vzít v držbu

mocněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se mocným*

mocniti, -ňu, -níš ned. *činit mocným*

mocnost, -i f. *moc, síla*

mocný adj. *mocný, silný; mohoucí, schopný*: vzkřiesiti jest ho mocen böh; mocen býti mít ve vlastnictví; mocen býti koho mít moc nad kým

mocovati sě, -uju, -uješ sě ned. *namáhat se*

močidlo n. *louže, močál, bažina*

modla f. *modla; místo k modlení, modlitebna*

modlák m. *modlář*

modlářový adj. *modlářský, modlářův*

modlba (dvojslab.) f. *modlitba, modlení; modla*

modlebna f. *modlitebna, chrám*

modlebný adj. *modlicí; modlářský*

modlekánie, -ie n. *modlení* (hanl.)

modlič, -ě m. *prosebník, ctitel*

modlichati sě, -aju, -áš sě ned. *vytrvale prosit*

modlitevna, modlitebna, modlitevnicě, modlitebnicě, -ě f. *modlitebna, synagoga*

modlitevník, modlitebník m. *kdo se modlí, prosebník*

modlitevný, modlitebný adj. *modlitební*: dóm modlitebný modlitebna

modlitva, modlitba f. *modlitba*

modlník (dvojslab.), **modlosluha**, -y m. *modlář, modloslužebník*

modlný (dvojslab.) adj. *hodný modlitby*

modlosluhování, modloslužebenství, modlosluženie, modloslužestvie, -ie n. *modloslužba, modloslužebnictví*

modloslužník m. *modloslužebník*

modloslužný, modlotvorný adj. *modloslužebný*

modlování, -ie, modlovstvo n. *modloslužba*

modlový, modlský (dvojslab.) adj. *modlářský*

modľujucí, modľijící sě adj. *modlicí se*

modranina f. *modřina*

moh v. *moci*

mohúci, mohující, mohující adj. *mohoucí, mocný*

mohutnosť, -i f. **mohutstvie**, -ie n. *moc, síla*
mohutný, mohútný adj. *mocný, silný, veľiký*
mohutý adj. *zámožný*
mochodrž, -i (?) f. *hra podobná hře na slepou bábu*
moklý adj. *namoklý, vlhký, mokrý; mnokřinatý*
moknúti, -nu, -neš ned. *moknout, máčet se, močit se*
mor m. *mor; moření, mučení*
Moravěnín, -a (pl. Moravěné, gen. -van) m. *Moravan*
mord m. *vražda; rvačka*: v mordu učinil vraždu spáchal
morděř, -ě m. *vrah*
morděřstvie, -ie n. *vražednictví, zbojnictví*
mordovanie, -ie n. *hubení, soužení*
mordovati, -uju, -uješ ned. *vraždít, hubit, soužit*
moronoše, -ě m. *přenášeč moru*
morovid m. *bazilišek*
mořiti, -řu, -říš ned. *mořit, hubit, ničit; rušit (smlouvu)*
motovúz, -a, -u m. *motouz, provaz*
movitý adj. *mocný, zámožný; movitý*
mozk, mozg m. *mozek; morek; mícha*
mozkovatý, mozkovitý adj. *mající v kostech morek*
móže, móż, može v. *moci*
moženie, -ie n. *možnost*: podlé moženie našeho podle naši možnosti
možný adj. *možný; zámožný, majetný*
mračiti, -ču, -číš ned. *činit mračným, temným; zatemňovat; zaslepovat*: lakomstvo mnohé
mračí
mračnosť, -i f. *oblačnosť; zastiření, zeslábnutí zraku*: napade jej mračnosť očí
mračný adj. *zamračený, oblačný; tmavý, večerní*
mrak m. *mrak; soumrak*: do mraka do soumraku; v mračě za soumraku
mraka f. *mrákava, soumrak*
mrákava f. *mrak, temnota; mrákota*
mraščiti se, -šču, -ščíš ned. *vraštít se, svrašťovat se, krabatit se*
mrâu, mrňau interj. (pro výraz hněvu) *vrr*
mrav- v. *nvav-*
mravencový adj. *mravenčí*
mravisko, mravišče, -ě n. *mraveniště*
mrdati, -aju, -áš ned. *hýbat, kývat, vrtět*: mrdati hlavú
mrdec, mrdcě, -ě m. *vrtekavec*
mrdenie, mrdnutie, -ie n. *pokynutí; mžiknutí*
mrdnúti, -nu, -neš dok. *pokynout*; mrdnúti prstem po ústech klepnout
mrhák m. *mrhač, rozmařilec*
mrhavý adj. *rozmařilý*
mrcha f. *mrtvola, mršina; sešlý kůň*
mrkánie, -ie n. *soumrak*
mrkati, -aju, -áš ned. *smrákat se*
mrknúti (se), 3. sg. -ne (se) dok. *smrknout se, setmít se*: jakž brzo nocí mrče (3. sg. aor.) jakmile se setmělo, smrklo
mrktěti, 3. sg., mrktí ned. *smrákat se*
mrlna f. *mrtvola; mršina*
mrlý adj. *umrlý, pošlý*
mrňau v. *mrâu*
mrškač, -ě m. *mrškač, flagelant*
mrščiti, -šču, -ščíš dok. *mrštít, hodit, uhodit*
mrt, -i f. *úlopek, nepatrný kousek, tříška, mrva*
mrtvenie, -ie n. *umrtvování*
mrtvina f. *mrtvola; mršina*

mrtviti, -v' u, -víš ned. *umrtvovat, usmrcovat; potlačovat*: mrtviti žádosti těla svého
mrvička f. *malá mrva, mrvinka*
mrzatý adj. *ošklivý*
mrzcě adv. *s odporem*
mržeti, -žu, -zíš ned. (komu) *hnusit se, ošklivit se, být protivný*: (kostečníci) mrzie všem i bohu; (co, kdo koho) *mrzet, být nemilý*: mrzala jej jeho slepota
mrzkomluvenie, -ie n. *necudné řeči*
mrzkost, -i f. **mrzkošče**, -i pl. f. **mrzkovanie**, -ie n. *šerednost, ošklivosť*: mrzkost činí oškliví (si); *nechuť, odpor*: mrzkost jmieta k komu, čemu
mrzkostivý adj. *ošklivý, odporný*
mrzkovati, -uju, -uješ ned. *mít v ošklivosti*
mrzký (kompar. jm, mržčejí, slož. mržčejší) adj. *nemilý, protivný, ošklivý, šeredný*
mrzutost, -i f. *šerednost, ohavnosť; pohlavní úd*
mrzutý adj. *ošklivý, šeredný, škaredý, mrzký; protivný, nemilý*
mstitedlný (trojslab.), **mstiteľný** adj. *mstivý*
mstít, mšću, mstíš ned. *mstít; bránit*; bůh otcův hřích nad dětmi mstieše na dětech
mst'ující, mstijící adj. *mstící, trestající*
mšál m. *misál*
mščenie, -ie n. *pomsta*
mšicě, -ě f. *mšice; komár*
mšiti, mšu, mšíš ned. *sloužit mši*
mučec, -ččě m. *mučitel, kat*
mučedl- v. též mučen-
mučedlenstvie, -ie n. *mučednictví*
mučedlivý adj. *mučící, mučivý*
mučenničí, mučenníkový, -čeničí, -čeníkový, -čedlničí (čtyřslab.), **-čedlníkový** (pětislab.) adj. *mučednický*
mučenničstvo, -čeničstvo, -čedlničstvo (čtyřslab.) n. *mučednictví*
mučenník, -čeník, -čedlník (trojslab.) m.; **mučennice; -čenicě -čedlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *mučedník; mučednice*
mudrák m. *mudrc, učenec*
mudrcový adj. *mudrcký, mudrcův*
mudromil, -a m. *filozof*
múdroststvie, mudrstvie, -ie n. *moudrost, učenosť*
múdrošče, múdrošče, -i pl. f. *moudré výklady, dovednosť*
mudrovati, -uju, -uješ ned. *filozofovat*
múdrý (jm. tvar múdr; kompar. jm. múdrějí, slož. múdrější) adj. *moudrý, učený*
mukař, -ě m. *mučitel, kat*
munťati, -cu, -ceš ned. *reptat*
múřenin, muřín m. *mouřenín, černoš*
múřeninový, múřen(in)ský, muřinový, múř(in)ský, múrský adj. *mouřenínský, černošský*
múřinstvo n. *mouřenínové, černoši; černošská země (Etiopie)*
musiti, -šu, -síš ned. *musit*; to musí býti to jistě je, asi je
musný adj. *nutný*; jest musno je potřebí
mušenie, -ia n. *potřeba, nezbytnosť*
mutek, -tka, -tku m. *soužení*
mutitel, -e m. *sužovatel, trýznitel*
mútiti, -cu, -tíš ned. *soužit, trápit; kalit*; - mútiti se *rmoutit se, trápit se; vlnit se, vzdouvat se*
muž, -ě m. *muž; manžel*; za muž jíti, za muž pojieti provdat se; za muž dáti provdat; za muž pojieti koho provdat se za někoho; za muž jmieta koho být provdaná za někoho; (žena) za muže provdaná
mužatka, mužena, mužicě, -ě f. *žena* (podle náboženských představ byla žena stvořena z muže); *vdaná žena*
mužěboj- v. mužoboj-
mužěti, -ěju, -ieš ned. *dospívat, mužnět*

mužiček, -čka, **mužik** m. *mužiček, mužik; trpaslík*
mužička f. *trpaslice*
mužnosť, -i m. *mužství, věk dospělého člověka*
mužobojcě, mužěbojcě, -ě m. *vrah*
mužobojstvie, -ie, mužobojstvo n. *vražda (svobodného muže)*
mužský adj. *mužský; mužný, statečný*
mužstvie, -ie, mužstvo n. *mužnosť; mužný čin*
my (dat. nám, nem, akuz. ny) zájm. 1. os. pl. *my*
mykáníe, -ie n. *pohybování, posunky*
mykati, -ču, -češ i -kaju, -káš ned. *pohybovat, posunkem dávat znamení; - mykati se pohybovat se*
mylnost, -i f. *mylnost pochybovat, šálení*
mylný adj. *mylný, klamný; nejistý, pochybný*
myrra, myrha f. *myrha* (vonná pryskyřice myrhovníku)
myrrinový adj. *myrhový*
mysl (jednoslab.), -i f. *smysl; mysl, myšlenka, pomyslení; záměr, chuť; na mysl bráti brát na vědomí; mysl nač dáti obrátit pozornost; na mysl vzpadnutí napadnout; u myslí (v myslí) rozkládati, na myslí převrci, myslíú přemietati, myslíú točiti přemítati; mysl vziati rozhodnout se; mysl jmiati mít ve zvyku; dobrá mysl dobromyslnost, laskavost; silná mysl srdnatost*
myslcě (dvojslab.), -ě f. (demin. z „mysl“) *mysl, myšlenka, myšlení*
mysliťi, -šľu, -slíš ned. *myslit, přemýšlet; zamýšlet, hodlat, chtít; kam myslíš, nevěrná sluho?; řeči prázdné myslí ukrátiti; (oč) myslit nač, přemýšlet o čem, starat se oč*
myslivost, -i f. *přemýšlivost, přemýšlení; lovecké umění, lovení*
myslivý adj. *myslivý, přemýšlivý, rozvážný; mysliv býti milovat lov*
myslný, myslní (dvojslab.) adj. *myslící, rozjímající; pomyslný; statečný, pevný; panenstvie myslné čistota myslí; sladký jazyk osladí trnie myslné narážky, které jsou v obsahu řeči*
myšleníčko (demin. z „myšlenie“) n. *myšlenka*
myšlenie, -ie n. *myšlení, myšlenky*
myšlenný adj. *myšlenkový, pomyslný*
mýtěl, -i f. *koupeľ, lázeň*
mýtník m. *výběřčí mýta, mýtný*
mýto n. *mýto, mýtní poplatek; mzda, odměna; malého dle mýta za malou odměnu*
mzdář, -ě, **mzditel**, -e, **mzdník** m. *námezdní pracovník*
mzhyni, mzhyně, -ě f. *mezkyně*
mzietí, mžu, mziš ned. *chřadnout*
mženie, -ie n. *mžiknutí: mženie oka mžiknutí okem; okamžení, okamžik*
mžhúratí, -aju, -áš ned. *mhourat, mžikat*

#N, Ň

na předl. *na: (s akuz.) Čechové na Prahu vyběhú vyběhli, zaútočili na pražský Hrad; na které chcemy lesy jíti? do kterých lesů; jěti na koho jet, podnikat výpravu proti komu; mluvíti na hanbu komu aby měl hanbu; plakati na své hříechy nad svými hříchy; na však den každého dne; na div v. nadiv; (s instr.) na Prazě na pražském Hradě; na lesě v lese; čísti na knihách v knihách; biskup již na smrti bieše umíral; na smrtí loží je smrtelně nemocen; na čem proč; na tom mi zle činíš v tom; chybiti na čem v čem; děti sú na sedmi letech je jim sedm let; svědečstvo, ješto lidé svědčie na penězích za peníze, za úplatek; na dluzě v. nadluzě; na krátčě v. nakrátčě; na mále v. namále*
na, na-ť interj. *na (tu máš a vezmi): nať peniezě; na kniehy!; hle, pohled'(te)*
ná- předp. (růz. významu); u adj. označujících barvy vyjadřuje malou míru vlastnosti: viz níže náčrný, náčrvený aj.; superl. předp. nej- (vedle naj-): např. náviece nejvíc, návyšší nejvyšší
nabadač, -ě m. *podněcovatel, popuzovatel, popichovač, ponoukač, štváč; poháněč, kdo pohání dobytek; svůdce*
nabádanie, -ie n. *nabádání, podněcování, ponoukání*
nabávanie, -ie n. *zařikání*
nábděti, -bz' u, -bdíš ned. (co) *vnímat, věnovat pozornost čemu*
nábedrňe, -i pl. f., **nábedrnie**, -ie n. *oděv kryjící dolní část trupu*

náběh m. *nájezd, nápor, útok; sběh, nával*
nabíediti, -z' u, -díš dok. *stísnit, sklíčit, zbědovat, zmoci, přemoci; vybídnout, vyzvat, nabídnout*
nabierací adj. *nabíraný, zřasený* (plášť ap.)
nabiezěti, -ěju, -ieš ned. *pobízet, vybízet*
nabiti, -b' ú, -bieš dok. (čeho) *pobít, pozabijet, naporážet* (větší množství dobytka); - nabiti se (koho) *nabít se někoho (mnohým bitím potrestat), silně zbit*
nabodeničko n. (krátké) *tečka; (dlouhé) čárka*
náboženstvičko n. *náboženská myšlenka, náboženské vnuknutí*
náboženstvie, -ie n. *zbožnost, nábožnost; náboženský obřad, rozjímání; náboženství, náboženská víra; nábožná, posvátná úcta*
nábožníček, -čka, m. *nábožný, zbožný člověk; pobožník*
nábožnička f. *nábožná, zbožná žena*
nábožník m. *nábožný, zbožný člověk; pobožník; člověk duchovního stavu, zvl. řeholník, mnich; zákoník, farizeus*
nábožný (jm. tvar nábožen) adj. *zbožný, pobožný; náboženský, posvátný; duchovní, příslušející k duchovnímu stavu; oddaný, věrný (?)*
nábožstvo n. *nábožné počínání, nábožný čin*
nábrunátný adj. *nahnědlý*
nábytek, -tka, -tku (často pl. nábytky) m. (movitý) *majetek, jmění; nábytek, nářadí; dobytek; příjem z hospodářství, výtěžek,*
nabúžeti, -ěju, -ieš ned. *znepokojovat, ohrožovat*
nabyti, -budu, -budeš dok. (čeho) *nabýt, získat; opět, znovu nabýt, získat zpět; zotavit se, vzpamatovat se z čeho: některá nenabude toho smutku; nenabyti toho neodčinit, nenapravit to: nikdy toho nenabyl*
naclopati se v. *naslopiti se*
náčerný; načervený v. *náčrný; načrvený*
načétie, -ie n. *načetí; načétie panenstvie porušení panenství; začátek, počátek*
načierati, načtierati, načšierati, -aju, -áš ned. *čerpat, nabírat; načerpávat, získávat: dobrý načiera milosti u Hospodina*
načieřiti, -řu, -říš dok. *načerpát, nabrat*
náčinie, -ie n. *náčini; nádobí*
načiniti, -ňu, -níš dok. *nadělat, natvořit; naplodit*
načísti, -čtu, -čteš dok. *napočíst, napočítat; (koho jakým, jakého, mezi jakými) započítat, zařadit, považovat: aby ho lidie mezi zlými načtli*
načitati, -aju, -áš dok. (koho, co čím) *pokládat, vydávat koho, co zač; obviňovat někoho z něčeho; (komu co) přičítat; - načítati se (kým) pokládat se, považovat se, vydávat se, prohlašovat se (za někoho)*
náčitelný adj. *smysly vnímatelný, skutečný*
náčitý adj. *nápadný, vynikající, výborný; načítě adv. nápadně, velice, náramně, výborně*
náčrný, načerný (neskl. načrn), **načrnatý, načernatý** adj. *začernalý, černavý: tvář byla by načrn*
náčrvený, načervený (neskl. načrven) adj. *načervenalý, červenavý*
načrieti, načťrieti, načstiieti, načšrieti, načťrieti, -řu, -řeš dok. *načerpát, nabrat; získat: milosti svatého Ducha můžem načťrieti*
načtierati v. *načierati*
nad předl. *nad: (s akuz.) najde nad padúchy narazit na; rodič má nad dítě přirozené panstvie nad dítětem; rozuměti nad koho lépe, více než kdo; (při kompar. a superl.) silnější nad koho než kdo; nad hlas v. nadhlas; (s instr.) co se nad nimi dalo s nimi; trpělivost měj nade mnú; krásný nad kým krásnější než kdo*
nadálý, nadály adj. *s nadějí očekávaný, kýžený; očekávaný, předvídaný*
nadanie, -ie n. *nadace, obdarování majetkem; nadační listina*
nadaný adj. *opatřený nadací; daný jako nadace*
nadati, -dám -dáš dok. (komu co) *darovat, obdarovat; dát jako nadaci, obdarit nadací, opatřit důchodem; přidat, dát navíc; nadat, vynadat někomu*
nádav m. *útisk, útlak*

nadávanie, -ie n. *opatřování nadacemi, obdarovávání majetkem k nějakému účelu*
nadávatí, -aju, -áš ned. (komu co) *opatřovat nadací, dávat jako nadací*: svěští kněžím hojné zboží nadávají; *nadávat, spílat*
nádavce -ě m. *utiskovatel, utlačovatel*
nádavek, -vka, -vku m. *úrok; příplatek*
nadávíti, -v' u, -víš dok. *nalisovat, lisováním vyrobit*
nadběhnúti, -nu, -neš dok. (koho) *napadnout, zaútočit na někoho; (co) dojít něčeho (zlého), být postižen něčím*
nadbyt m. *majetek, jmění; nadbytek*
nadbyti, -jsem, -jsi ned. *zbývat, zůstávat*
nadbývati, -aju, -áš ned. (co) *nabývat na hojnosti, rozhojňovat se*
nádctě; nádcitý, nádcitě v. *nádstě; náčitý*
naddivný, nádivný adj. *překvapivý, podivuhodný, neobyčejný*
naddobry adj. *nade všechno dobrý, předdobry*
naddosti, nádsti adv. *víc než dost, předost*
nadedřvie v. *náďvie*
náděje, naděje, -ě f. *naděje*: jmieti nádeju v kom, čem, do koho doufat v koho, co, spoléhat se nač; v nádeji v předpokladu, za předpokladu
nadějitedný (pětislab.), **nadějný** adj. *očekávaný s nádeji; vzbuzující nádeji*; *nadějně* adv. s *nádeji, s důvěrou*
nadějuci, nádeji adj. (v koho) *doufající, spoléhající na někoho*
naděláníe, -ie n. *výsledek práce, výrobek; výtěžek, majetek*
nadem, *nademši* v. *nadúti*
nádenní adj. (odplata, peniez) *denní (mzda)*
náderšpán v. *nádršpán*
nadhlas adv. *nahlas, hlasitě, zřetelně; veřejně, otevřeně*
nadhlase adv. *veřejně, otevřeně*
nádcha f. *onemocnění domněle vzniklé „z nadechnutí“* (zejm. rýma, nastuzení, ale i kožní vyrážka, srdeční choroba aj.)
nadchnúti, -nu, -neš dok. (koho čím) *ovanout (něčím nečistým), naplnit něčím vydechnutým; nadchnout, nadpřirozenou cestou („nadšením“) naplnit, vdechnout někomu něco*: svatým duchem jsúce nadšeni
nadchnutie, -ie n. *vdechnutí; vnuknutí, nadpřirozené sdělení něčeho člověku*
nadchvalný, náchvalný adj. *hodný obzvláštní chvály, přechvalitebný*
nadieti se, -děju, -děješ se (impf. *nadějiech se*, aor. *naděch se*, přič. čin. *naďál, nadál se*) ned. (čeho, do koho) *nadát, nadít se, doufat*: do tebe mi se viery nadieti v tvou věrnost mohu (snad) doufat; *očekávat, spoléhat; domnívat se*
nadievati se, -aju, -áš se ned. *mít nádeji, očekávat, předpokládat*
nadiv, **nadivy** adv. *kupodivu, podivuhodně*
nádivný; nadjednější v. *naddivný; najjednější*
nadjěti, -jědu, -jědeš dok. (koho, čso) *jetím narazit na koho, nač, najít*
nadjíti, *nadejdu, -jdeš* dok. (koho, čso, nad koho) (*chůzí*) *narazit na koho, nač, padnout na koho, najít, stihnout, zastihnout*; (o něčem nežádoucím) *postihnout někoho, dolehnout na někoho; nabýt něčeho, dojít něčeho*: nenadešla pozdravenie; *nadejdúť* odplatu; *vzejít, zvednout se (nad někoho, nad něco)*: nespravedlnosti mé nadešly jsú hlavu mú; *sejít, sestoupit*: Duch svatý nadejde v tě
nadlapati, -aju, -áš dok. *zachvátit, popadnout; posednout*: duch boží zlý nadlapáše Saula; *narazit na něco, dosáhnout něčeho, nalézt něco*; cestu nadlapáchu širokú
nadléch adv. *nadlouho; nakonec*
nadlúže adv. *dlouho*
nadnadieti se, -děju, -děješ se ned. *velmi silně doufat, důvěřovat v něco, zcela spoléhat*
nadnésti se, -nesu, -neseš se dok. *vznést se*
nadobecný adj. *nadobyčejný, nadpřirozený*
nádobíce, -ě n. *drobné náradí, náčiní*
nádobíčko n. *nádobka, malá nádoba*

nádobie, -ie n. *náčiní, nástroj; náradí; nádobí, nádoba; ústrojí, orgán; pohlavní úd*
nádobný adj. *sličný, pěkný, krásný*
nadobývati, -aju, -áš dok. (čeho) *nashromáždít, chtivým úsilím získat*
nádosti v. naddosti
nadpásti, -padu, -padeš, **nadpadnutí**, -nu, -neš dok. (*padnutím*) *narazit na koho, nač, dopadnout, najít: střež se téhož nadpásti upadnout v totéž; napadnout, přepadnout, postihnout, zachvátit; spadnout, snést se*
nadpodstatný adj. *nadpřirozený*
nadpólnocní, nadpólnocný adj. *severní*
nadpřičižený adj. *připojený navíc, přidaný*
nadrati, -deru, -dřeš dok. (čeho) *naloupat, naštípat; nadřít, vydržít, násilím hrabivě získat*
nadrchati se, -aju, -áš se dok. *načepýřit se, naježít se*
nadršpán, naderšpán m. *palatin, vysoký dvorský nebo zemský úředník v Uhrách*
nádrženie, -ie n. *přidržování, stoupenectví*
nádržeti, -žu, -žíš ned. (čeho) *tykat se něčeho, vztahovat se na něco, souviset a něčím; - nádržeti se (koho, čeho) být přimknut k někomu, k něčemu; následovat někoho, být jeho stoupenec; (komu, čemu) být oddán, lnout k někomu, k něčemu; (ot čeho) zdržovat se: nižádný z nás od plakání nemohl se jest nádržeti*
nadržující se adj. *přidržující se někoho, stojící při někom; přidružený*
nadřieti, -dru, -dřeš, **nadřiezhati**, -aju, -áš dok. *naštípat*
nádrvie, nadedrvie, -ie, n. *nadedveří, naddveřní trám, římsa apod.*
nadsada f. *ustanovení, pověření dozorem*
nadsieti, -sěju, -sěješ dok. (čeho) *nasít navíc, přisít*
nadstatný adj. *nadpřirozený*
nádste, nádcte, -i čisl. *víc než deset, přes deset: před nádceti lety*
nadstúpati, -aju, -áš ned. (koho) *utiskovat*
nadstúpiti, -p' u, -píš dok. (koho, co) (o duchu) *sestoupit na někoho, vstoupit do někoho; obrátit se na někoho s něčím. nadstúpiti někoho (s) prosbú; dolehnout na někoho, postihnout někoho, zachvátit (o nemoci ap.); přistoupit, dostat se dále k něčemu; překonat někoho, nabyt vrchu nad někým; napadnout, vtrhnout někam*
nadstupovati, -uju, -uješ ned. (koho, co) *doléhat na někoho, zachvacovat někoho: strach nadstupováše je*
nadšenie, -ie n. *ovanutí dechem, odechnutí; vnuknutí*
nadšitý adj. *zdobený šitím, vyšíváný*
nadtrápiti, -p' u, -píš dok. (koho) *zmoci, zachvátit: zimnicí velikú by nadtrápen; napadnout někoho, zaútočit*
nadtrapovati, -uju, -uješ ned. *zmáhat, zdolávat, sužovat; napadat, útočit*
nadtrútiti, -cu, -tíš dok. *napadnout někoho, zachvátit; uchvátit, uvést v nadšení (náboženské)*
nadúci, nadující, naduřalý adj. *nadmutý, zduřelý, napuchlý, nafouklý*
nadufati, -aju, -áš ned. (več) *pevně doufat, vkládat největší naději*
nadusiti, -šu, -síš dok. (čeho) *naškrtit, chamtivě nahromadit*
nadúti, -dmu, -dmeš (přech. min. nadem, - demši) dok. *nadout, nadmout; nafoukat, ústy vehnat vzduch; učinit nadutým, domýšlivým; podnitit, rozohnit; - nadúti se otéci, naběhnout; nadúti se pýchú zpyšnět (srov. nadýmati)*
nadutie, -ie n. *nadmutí, nafouknutí; otok, zduření; nadutost, domýšlivost, pýcha, zpupnost*
nadvěsti, nadvzvěsti, -vedu, -vedeš dok. *nadzvednout, pozvednout*
nadvihnúti, nadvzdvihnúti, nadzdvihnúti, navzdvihnúti, -nu, -neš dok. *vyzdvihnout, vyvýšit někoho; - nadvihnúti se nadvzvednout, pozvednout se; vyvýšit se (o pyšných)*
nádvorný adj. *dvorský, obvyklý u dvora, dvořanský*
nádvoratvie, -ie n. *správcovství, právo nade dvorem*
nadvzdvihnúti, nadzdvihnúti; nadvzvěsti v. nadvihnúti; nadvěsti
nadvzdvižený adj. *nad jiné vyvýšený, předústojný*
nadvzněsti, -nesu, -neseš dok. (koho) *vyzdvihnout, vyvýšit*
nadvzrostlý adj. *přidaný, připojený*

nadvzvěsti, -vedu, -vedeš dok. (co) *na povrchu ozdobit vyšíváním*
nadvzvyšený adj. *vyvýšený nad jiné, předústojný*
nadvzvyšiti, -šu, -šíš dok. *vyzvednout do výše, vyzdvihnout; vyvýšit někoho*
nadvzvyšovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vzdvihovat, vyvyšovat, vyznávat vyšší důstojnost někoho*
nadýmanie, -ie n. (o vodě) *vzdouvání; nadouvání; nadutost, domýšlivost; podněcování, popouzení*
nadýmati, -aju, -áš ned. *nadouvat do vypouklého tvaru, zvětšovat objem. takť pekař sbožie nabývá, žeť své koláče nadýmá; nadýmat; podněcovat, popuzovat; - nadýmati se nadouvat se, nafukovat se; (o vodě) vzdouvat se; napuchávat, otékat; zaujímat nadutý, povýšený postoj*
nadýmaný adj. *nadýmaný, nadýmající; vedoucí k pýše, nadutosti*
nadzbytečný adj. *nadbytečný, větší než dostatečný*
nadzískati, -šču, -ščeš dok. *získat navíc*
nafúkati se, -aju, -áš se dok. (na koho) *zahrnout někoho opovržením, uplatnit svou nafoukanost vůči němu*
naháč, -ě m. *naháč; flagelant; adamita*
naháněti, -ěju, -ieš ned. *nahánět, donucovat; zajišťovat (zisk); nahánět peníze, obstarávat příliv peněz: (kněží) mají své náhončí, aby jim do měcha naháněli*
naházěti se, -ěju, -ieš se ned. *naskytovat se, přiházet se, stávat se; nabízet se, být k dispozici*
náhlavek, -vka, -vku m. *ohlávka, část koňského postroje*
náhle, vnáhle adv. *náhle, znenadání; rychle, hbitě; honem, hned, neprodleně; prudce, mocně; interj. hybaj!, marš!: náhle do Němec, německá duše*
nahlédati se, -aju, -áš se ned. *zhlížet se, dívat se na sebe; (koho, čeho) s libostí se dívat, kochat se pohledem na někoho, něco*
nahlédnúti se, -nu, -neš se dok. *podívat se na sebe*
náhlenie, -ie n. *prchlivost, rozhorlení*
náhlost, -i f. *náhlost, nenadálost; rychlost, chvat, spěch; prudkost, dravost; prchlivost*
náhlý (jm. tvar náhel) adj. *náhlý, rychlý, spěšný; prudký, prchlivý; krutý, ukrutný; náhlá smrt nenadálá, neočekávaná; den náhlý soudný den; do pekla náhlá stopa srázná, rychlá cesta; v náhle v. vnáhle*
nahmatati; nachmatati; -aju, -áš dok. *chamtivě nabrat, nahrabat si, hrabivě se obohatit*
nahnánie, -ie n. *nacpání, hrabivé naplnění: tobolky nahnánie*
nahnati, -ženu, -ženeš dok. *nahnat, vehnat; nahnati sobě (čeho) chamtivě si opatřit, nahrabat si, hrabivě se obohatit; (co) nacpat, hrabivě naplnit: hledí, aby tobolku nahnali*
nahnující adj. *ohýbající*
náhoda f. *náhoda; naskytnutí se; příležitost; náhodou, z náhody náhodou, náhodně, neočekávaně*
nahoditi, -z' u, -díš dok. (koho, co komu) *(znenadání, neočekávaně) poslat, dát, poskytnout, dohodit; - nahoditi se nahodit se, naskytnout se, namanout se*
nahonievati, -aju, -áš ned. *nahánět, zajišťovat*
nahoniti, -ňu, -níš ned. (komu) *nahánět peníze, obstarávat příliv peněz*
nahotovati, -uju, -uješ dok. *nachystat, připravit, nashromáždit*
nahozovati se, -uju, -uješ se ned. *naskýtat se, nabízet se*
nahrazedlničě (pětislab.), **nahrazdlničě** (čtyřislab.), -ě f. *žena, která něco odčinila nebo napravila*
nahrázěti, -ěju, -ieš ned. *nahrazovat, vynahrazovat; odměňovat, odplácet*
náhrdek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. **náhrdlničě**, -ě (čtyřislab.) f. *náhrdelník, obojek*
nahromazditi, -ždu, -zdiš dok. *nashromáždit, nahromadit, nakupit*
nahý (jm. tvar náh) adj. *nahý: nahý meč obnažený, tasený; bez válečného odění; nezastřený, zřejmý, zjevný: nahý hříech*
nahybovati se, -uju, -uješ se ned. *nahýbat se, ohýbat se, naklánět se, kolísat*
nacházěti, -ěju, -ieš ned. (komu) *chodit za někým, docházet k někomu; (čso) nacházet, nalézat*
náchlební adj. (o služebnictvu) *žijící u hospodáře na celé zaopatření*
nachmatati v. *nahmatati*
nachovánie, -ie n. *nachovaný, nastrádaný, zděděný majetek*

nachovati, -aju, -áš dok. *nashromáždit, nastřádat*
náchvalný v. nadchvalný
nachvátiti, -cu, -tíš dok. *nabrat si, vzít si*
nachýliti, -ľu, -líš dok. *nachýlit, naklonit, přiklonit*; - nachýliti se *naklonit se, přiklonit se*: nachýliti se ke zlým činům; (o čase) *pokročit ke konci*: již se jest den nachýlil
náchylnost, -i f. *náchylnost, náklonnost; přízeň, sympatie*; sklon náchylný adj. *náchylný; nakloněný, příznivý*
nachylovati se, nachylevati se, -uju, -uješ se ned. (k čemu, k komu) *příklánět se, rozhodovat se pro něco; lnout k někomu, projevovat někomu náklonnost*
najavě v. najěvě
najavo, najěvo adv. *na místo dobře viditelné (zjevné), lidem na oči, na veřejnost*; (muž svatý) vynide k nie (k Kateřině) najavo; *zjevně, veřejně, nepokrytě*: najěvo před knězem arcibiskupem vystupte; najavo vyjítí, vzjítí, přijítí vyjit najevo, vyjevit se, prozradit se
najbližní adj. *duchovně nejbližší*: synov vyvolených otec najbližní jest Kristu
najdřevní adj. *nejprvnější, úplně první*
najednati, -aju, -áš dok. (koho) *(ve větším množství) zjednat, ustanovit*: k chrámu prelátuov sem najednala
najem, -jemši v. najieti
nájem, -jma, -jmu m. *nájem, najmuti (někoho, něčeho); mzda, plat*; z nájma, z nájmu za odměnu, byv najat; na nájmě, na nájmu slúžiti
nájemník m. *člověk najatý k nějaké činnosti za mzdu, za plat; nájemce*
nájemný, nájemní adj. *námezdný, najatý; nájemný, prodejný*: nájemné milovanie
najěvě, najavě adv. *zjevně, všem na očích; ve skutečnosti, při plném vědomí, v bdělém stavu*: když kto najěvě uzří něco takového
najěvo v. najavo
nají v. vě
najiedati se, -aju, -áš se ned. (čeho) *najídat se, dosyta jít, nasycovat se*
najiesti, -jiem, -jies dok. *ožrat, ohryzat, hryzáním narušit*: maso od zvěřov bylo najedeno
najieti, -jmu, -jmeš (aor. najěch, najě, přech. min. najem, najemši, přič. čin. najal, najěli) dok. *najmout, pronajmout*; - najieti se *dát se najmout*: ti jsú se u nižádného nenajali
najímati se, -aju, -áš se ned. *dávat se najmout*
najíti, -jdu, -jdeš dok. (nač) *přijít, vejít, dostat se chůzí někam*; neos. (čeho) *vniknout, proniknout, nenápadně se dostat*: jako vody v lodie dierkú najde nenápadně; (co, koho) *najít, nalézt, objevit*; (co) *dojít, dosáhnout něčeho*: kadýs té smělosti nabył a našel
najjednější, najjednější adj. *naprosto jeden, jedinký, nejjednější*
najměti se, -jměju, -jměješ se dok. *pomět se, užít si blahobytu, dobrého bydla; zbohatnout (?)*
nájmišče, -ě n. *místo, kde se najímali dělníci*
najposlé, najposled, najposledy, najposláz, najposléze, náposláz adv. *naposledy, nakonec*
najposlední adj. *nejposlednější*
najpotom adv. *nejposledněji, úplně nakonec, nejpozději*
najprvní, najprvý, náprvní adj. *nejprvnější; nejřednější, nejdůležitější; prvotní, původní*
najřední, nářední adj. *nejřednější; hlavní*
najředy adv. *nejvíc vpředu*
najsvrchní, -ieho zpodst. m. *Nejvyšší (o bohu)*
najthartovati, -uju, -uješ ned. *chovat se nevázaně* (Najthart – něm. básník ze 13. stol, který a oblibou líčil rozpustilosti)
najú v. vě
najvrchní adj. *nejvrchnější, nejvyšší*
najzáze, najzáz adv. *nejzadněji, úplně vzadu*
nakadeřavý adj. *mírně kadeřavý, zvlněný*
nákaza f. *úhona, porušení mravní normy*
nskázanie, -ie n. *pokárání, potrestání*
nakaženie, -ie n. *nakažení, nákaza, infekce*: nakaženie jedovaté jedovatá látka, otrávený nápoj; *poškození, pokažení, porušení; mravní narušenost, zkaženost*

nakaženina f. *nákazou postižené místo na těle, vyrážka*

nskázěti, -ěju, -ieš, **nakažovati**, -uju, -uješ ned. *poškozovat, znehodnocovat; narušovat zdraví, otravovat, infekovat; mravně narušovat*

náklad m. *náklad, naložené věci; (na co, na koho) náklad, výdaj, výloha, útrata za něco; (k čemu) potřebné prostředky, zvl. finanční; vynaložená práce, úsilí, námaha: práce se bojě aneb nákladu litujě; nákladnost, nádhera, přepych; příspěvi, podpora*

nakládati, -aju, -áš ned. *klást, pokládat; nakládat; vynakládat; (komu) stranit, nadržovat, napomáhat; - nakládati se (s kým) nakládat, zacházet, jednat*

nákladcě, -ě m. *přivrženec, stoupenec*

nákladitý adj. *nákladný, přepychový*

nákladně adv. *nákladně s vynaložením velkého úsilí, usilovně*

nákladník m. *přivrženec, stoupenec; podnikatel, investor*

nákladný, nákladní (jm. tvar nákladen) adj. *nákladný, drahý; nákladen býti komu stranit, nadržovat, napomáhat*

naklamati se, -aju, -áš se ned. (kým) *naposmívat se někomu, dosyta si natropit žertů z někoho*

naklásti, -kladu, -kladeš dok. (čeho) *naklást, naložit, naskládat; naplnit, zaplnit něčím: (voda) studena, jakžto ledu nakladena jako naplněná ledem, plná ledu*

naklonilý adj. *ohnutý, zahnutý, zkrřivený*

naklonitedlnost (pětislab), -i f. (čeho) *schopnost sklonit něco: trpělivost jest naklonitedlnost mysli*

nakloniti, -ňu, -níš dok. *naklonit; přivést k něčemu, získat pro něco: nakloň je k poslušenství; snížit, pokořit, zdeptat: huben učiněn jsem i nakloněn jsem až do koncě*

nakloňmo adv. v *nakloněné poloze, ve sklonu*

nakloňovati, -uju, -uješ ned. *naklánět, nachylovat, sklánět, ohýbat: přivádět k něčemu, činit přístupným. (modlitba) jej nakloňuje k slitování*

nakľuditi, -z' u, -díš dok. *poklidit, obstarat, opatřit*

nakochati se, -aju, -áš se dok. (čeho, s kým) *dosyta se potěšit a někým, s něčím*

nákolenek, -nka, -nku m. *nákolenice, část brnění chránící koleno*

nákončie, -ie n. *kovové zakončení nějaké součásti výstroje nebo výzbroje: nákončie pasa*

nákovadlé, -é n., **nákovadlen**, -dlna, -dlnu (čtyřslib.), -dlena m.

nákovadlena; nákovadlně (čtyřslib.), **nákovadlničě** (pětislab.), -ě f., **nákovadlo** n. *kovadlina*

nakrátčě adv. *krátce*

nákrmcě -ě m. *živitel, ochránce*

nakrmenie, -ie n. *nakrmení, nasycení; posílení, ukojení: nemož v ničemž naleznúti nakrmenie, jedině v Hospodinu*

nakrmovati, -uju, -uješ ned. (koho, čím) *krmit, nasycovat*

nakrstiti, (trojslab.), **nakřtíti**, -šču, -stíš dok. *nakřtít, nadělat křesťany z někoho (o větším množství)*

nakřivující adj. *pokřivující, kazící (lid), šířící bludy (o falešném proroku)*

nakúsiiti, -šu, -síš dok. (co) *nakousnout něco, kousnout do něčeho*

nakvapati, -p' u, -peš dok. (čeho) *nakapat, po kapkách, nalít*

nákvasa f. *kvas, zákvas; (mravní) náказа, nakažlivá špatnost*

nakvasiti, -šu, -síš dok. (co) *zakvasit, nechat zkynout; (koho) nakazit, narušit po stránce mravní nebo náboženské; v horko nakvašen zhorka nakvašen, rozzlobený*

nakvašenje, -ie n. *kvašení, vykvašení; rozbujelost; mravní náказа*

nakvašovati, -uju, -uješ ned. (koho, čím) *nakažovat, otravovat; mravně narušovat*

nakydati, -aju; -áš dok. *naložit, naházet, nakydat*

naláti, -aju, -uješ dok. (komu) *vynadat*

nalécěti, -cěju, -cieš, **nalěci**¹, -leku, -lečeš dok. *nalícit, nastražit, nastrojít (léčku)*

nalěci², -lahu, -lehu, -ležeš (aor. asigm. naleh, -leže) dok. (na koho, ke komu) *nalehnout, plnou vahou spočinout; napadnout, zaútočit na někoho*

nálep, -lpa, -lpu m. *jedovatý nátěr na hrotech, zbraní a šípů; zbraň nebo střela opatřená, takovým nátěrem; otravné učení, blud*

nálepec, -pcě, **nálepek**, -pka, -pku m. *povrchní nátěr; předstíraná svatost*

nálepný, náleповý adj. *opatřený jedovatým nátěrem, otrávený*

nalet' v. nali

naléti sě, -leju, -leješ sě dok. (čeho) *nalít se, zpít se, nemírně se napít*: pítí vonných aby sě naléli

nalevačka f. *nálevka*

nález m. *vynález, objev; výmysl, smyšlenka, ustanovení neopodstatněné Písmem; rozhodnutí, čin* (zvl. špatný); *soudní nález, zjištění, rozhodnutí, usnesení*: podlé nálezu pravdy královské a městské

nalezač, -ě, **nalezatel**, -e, **nálezce**, -ě, **nalezitel**, **nalezlitel**, **naleznitel**, -e m. *nálezce, vynálezce, objevitel, původce*

nálezek, -zka, -zku m. *nabytá, získaná věc, majetek; vynález, vynalezení, objev; výmysl, smyšlenka, blud; ustanovení, rozhodnutí, skutek, čin; právní nález; rozhodnutí právní povahy*

nalezení, -ie n. *nalezení, nález, objevení; poznání, zjištění; vynalezení, vynález, objev; výmysl, smyšlenka, blud; rozhodnutí, skutek, čin* (zvl. špatný); *nabytí, získání, dosažení; právní nález, ustanovení, usnesení*

nalezovati, -uju, -uješ ned. *nalézat, nacházet; zjišťovat, poznávat; vynalézat, objevovat; ustanovovat, vynášet rozsudek*

nalézti, naleznúti, -leznu, -lezneš (aor. asigm. nalez) dok. *najít, nalézt; shledat, vynalézt, vymyslet; ustanovit, učinit právní nález; dolehnout, postihnout*: v smutcích, již jsou nalezly nás velmi

nali, nalit', naliti; naliž, nalet' interj. *hle, a hle, ejhle, vida*; (též ve funkci spoj.) *ale, avšak, a zatím; že jak; neboť, vždyť*

naličenie, -ie n. *nátěr* (ozdobný), *naličení*

nálich m. *něco prudkého, neočekávaného, útok*; nálichem, *točíš hněvivě odpovědě prudce, prchlivě, nerozvázně*

náliča, -y m. *přepjatec, přemrstětec, prchlivec*

nalichviti, -v' u, -víš dok. *nalichvařit*

naliti, -Pú, -léš (imper. nali) dok. *nalít; zalít, zavlážit*: naliti zem' u

národní adj. *odbyvající se na lodích, námořní*: národní boj

naložiti, -žu, -žíš dok. (co) *naložit; položit, dát svrchu, přiložit; vynaložit; podpořit, napomoci*; (s kým, s čím) *zachovat se k někomu nebo k něčemu nějak, naložit*; (oč, o čem) *dohodnout se, domluvit se*: aby o tom mezi sebou dobrotivě naložili; naložiti svú mysl, své prošení nač soustředit se, své prosby

nálýsý (neskl. nálýs) adj. *poněkud olýsalý*

namále, namálo adv. *málo, v malé míře, trochu*; *malý čas, krátkou dobu, krátce*

námenší v. malý

naměřiti sě, -řu, -říš sě dok. *nahodit se, naskytnout se, namanout se*

náměsiečný adj. *náměsíčný; týkající se novoluní*

náměstek, -stka m. *zástupce; nástupce, následník; potomek, dědic; předchůdce*

náměstka f. *náměstkyně, zástupkyně*

náměstkovanie; -ie n. *zastupování*

náměstník m. *nástupce, následník; dědic, potomek*

náměstný adj. *zástupný, náhradní*

náměststvie, -ie n. *zástupnictví, funkce náměstka*

naměšovati; -uju, -uješ ned. *přiměšovat, připojovat, přidávat*

nametati, -cu, -ceš dok. (čeho) *naházet, nasypat*; - *nametati sě nacpat se*

namieřenie, -ie n. *zaměření, záměr*

namiesiti, -šu, -síš dok. (čeho) *namíchat, přimísit; připojit, přidat*

namiesti sě, -matu, -míšeš sě dok. (komu) *nahodit se, namanout se, naskytnout se*

namiesto adv. *namístě, ihned; docela, úplně; najednou, dohromady, zároveň*

namiešenie, -ie n. *přimíšení, příměsek*

namietanie, -ie n. *nadhazování, vyvolávání představ, podněcování*

namietati, -aju, -áš ned. (co, čeho) *nadhazovat, stavět před oči, vštěpovat*; anděl zlý *namítá* zlého člověku; *předhazovat, vytýkat*; - *namietati sě ukazovat se, objevovat se*

námilostnicě, -ě f. *nejmilejší, nejoblíbenější služebnice*

námľuva f. *domľuva, domľouvání; úľuva, doľoda*

namlúvanie, -ie n. *přemlouvání, přesvědčování; námluvy*
namlúvati, -aju, -áš, **namluvovati**, -uju, -uješ ned. (koho) *přemlouvat, navádět; namlouvat si, získávat za nevěstu; (komu) namlouvat, nalhávat někomu něco*
namluvenie, -ie n. *přemluvení, získání mluvením*
namluviti, -v' u, -víš dok. (koho) *přemluvit; namluvit si, získat za nevěstu*
namluvovati v. namlúvati
namoknúti, -nu, -neš dok. *namoknout, nasáknout, navlhnout, namočit se*
namrlina f. *mrtvola*
namřieti (sě), -mru, -mřeš (sě) dok. *mnoho vytrpět, málem zemřít na něco, něčím. namřev se hladem*
nanečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, pošpinit*
nánosek, -ska, -sku m. *výběžek na přílbě k ochraně nosu*
naobierati së, -aju, -áš së dok. *navybírat si, strávit jistý čas vybíráním*
naokrúhlý adj. *zaoblený*
napáčiti, -ču, -číš dok. (co, čeho) *namluvit v opačném smyslu, překroutit; - napáčiti së obrátit se, vrátit se (v řeči) k něčemu*
napačovati, -uju, -uješ ned. (co) *obráceně tvrdit, říkat opak něčeho, vyvracet něco*
nápad m. *napadení, přepadení, útok; událost, zvl. nepříjemná; dědický nárok; dědictví, odúmrtí; nápadem adv. náhodou, náhodně*
nápadně adv. *v daném případě, v dané situaci, v daném okamžiku*
nápadní, nápadný adj. *naléhavý, tísnivý; příležitostný, povrchní, chvílkový; zákonitý, mající právní nárok; dědičný, podléhající dědickému nároku*
nápadník m. **nápadnicë** -ë f. *osoba mající právní nárok; dědic, dědička; nástupce, nástupkyně*
napadnúti, -nu, -neš dok. (co) *padnout, náhodou přijít na něco; (koho, co) napadnout, přepadnout; (koho) zachválit, postihnout; (koho, na koho, oč, z čeho) vznést právní nárok*
nápadový adj. *příležitostný, jen okrajový*
nápast, nepast, -i f. *událost, zvl. nepříjemná; nesnáz; neštěstí, pohroma; nápad, výmysl, myšlenka; právní, dědický nárok; podružný, vedlejší znak*
napásti, -pasu, -paseš dok. *napást; nasytit, ukojit*
nápastný, nepastný adj. *podružný, druhotný, případkový*
napatřiti së, -řu, -říš së dok. (čeho) *vynadívat se*
napen, -penši v. *napieti*
napeleskati, -aju, -áš dok. (čeho) *naplácat, nadělat, natvořit*
napěnožec, -žcë m. *vypínavý člověk, vychloubač, domýšlivce*
napiečiti, -ču, -číš dok. *narazit*
napieti, -pnu -pneš (přech. min. napen, -penši, napav, -pavši, přič. trp. napsat) dok. *napnout, natáhnout; přinutit k vypětí sil; nafouknout, zveličit, učinit důležitějším; vysoko, vysoce napieti zemřít (příliš) vysoko, stanovit si vysoký cíl*
napíjěti së, -ěju, -ieš së ned. *napíjet se, napájet se*
napínati, -aju, -áš ned. (co) *napínat; přepínat, přehánět; (koho) trápit; napínati (oč, več) usilovat, snažit se o něco; vysoko napínati v. napieti*
nápis m. *nápis; nadpis, název spisu; pomník, pamětní sloup s nápisem; pl. nápisy svitky se starozákonními citáty (které si židé při modlitbách připevňují na čelo); zápis, spis; titul, přídomek*
napisánie; napisati v. *napsánie; napsati*
napisovati, -uju, -uješ ned. *psát, črtat; nadpisovat; psát jako zápis, zapisovat*
napietie, -ie n. *napítí; nápoj*
naplácěti, -ěju, -ieš, **naplacovati**, -uju, -uješ ned. *doplňovat (co chybí), dodávat, zpřesňovat*
naplákati, -aju, -áš ned. *poplakávat, plačtivě naříkat; (koho) oplakávat*
naplatiti, -cu, -tíš dok. *nahradit, vyvážit (nedostatek), dát náhradu: vaše hojnost jiných nedostatek naplat; doplnit, dodat, připojit jako zpřesnění*
náplecník m. *vrchní část židovského velekněžského roucha*
naplinúti v. *napl'unúti*
naplněnie, -ie n. *naplnění, nasycení; obdaření: naplněnie Duchem svatým; nahrazení, vynahrazení; splnění, uskutečnění; dovršení, dokončení*

naplňeti se, naplněti se, -ěju, -ieš se dok. *naplňovat se, dovršovat se* (v. též *naplňovati se*)
naplniti, -ňu, -níš dok. *naplnit; nasytit; doplnit; vynahradiť; dovršit, dokončit; splnit, vyplnit, uskutečnit; vykonat, provést*
naplňovati se, -uju, -uješ se ned. *plnit se, sytit se, požívat něco; vyplňovat se, plnit se, uskutečňovat se* (v. též *naplněti se*)
naplňnutí, naplnění, -nu, -neš dok. (nač) *naplívnout, plívnout*
napočínanie, -ie n. *počátek, začátek*
nápodobný adj. *podobný, podobající se*
nápoj, -ě m. **nápojenie**, -ie n. *napojení, napítí; nápoj*
napojiti, -ju, -jíš dok. (koho, co) *napojit, dát pít; napustit, nechat nasáknout; (co čím) zbroťit (zbraň krví); (koho čím) naplnit něj. citem, prodchnout*
napojovati, -uju, -uješ ned. *napájet; zalévat, zavlažovat; naplňovat, obdařovat*: (bůh) tě napojuje všemi dobrými věcmi svými
napokon adv. *konečně, s konečnou platností*
napólnocní, nápolnocný adj. *severní, jsoucí směrem k severu*
nápolský adj. *ležící v polích, v rovině*: mnoho měst nápolských
napoly adv. a předl. *napolovic, nadvé; napolo, zpola; vpůli, uprostřed*: napoly cesty
napomenúti, -m nu, -měneš, **napomenúti**, -menu, -meneš dok. (koho) *napomenout; připomenout. upomenout; vybídnout, požádat, vyzvat*
napomanutie, napomenutie, -ie n. *napomenutí, pokárání, výtka; upomenutí; připomenutí, připomínka; vybídnutí, výzva, povzbuzení, varování*
napominač, -ě m. *napomínatel, karatel; popoháněč*
napomínati, -aju, -áš ned. *napomínat; připomínat; vybízet, vyzývat; žádat, prosit, (v modlitbě) vzývat; upomínat*
napomínatba f. *navádění, ponoukání*
naponuknutí, -nu, -neš dok. *ponouknout, navést, pobídnout*
napořád adv. *po řadě, po pořádku; napořád, vesměs, bez rozdílu; pořád, stále*
náposláz v. *najposlé*
napověděti, -viem, -vieš dok. *napovědět, naznačit něco; zmínit se, připomenout; vypovědět, vyjevit*
náprava f. *náprava, napravení, opravení; odškodné, náhrada; nemovitost nebo různé výhody poskytované lenním pánem za prokazované služby; prostředek, pomůcka, zařízená, nástroj*: žaltář jest nástroj aneb náprava hudby
napravitel, -e m. *nápravce, napravovatel*
napraviti, -v' u, -víš dok. *narovnat; napravit, opravit, spravit; obnovit; vyléčit; nahradit; zajistit; přivést na správnou cestu, usměrnit; zaměřit na něco, přimět; přichystat; zříditi*
nápravník m. *držitel léna, „nápravy“*
naprázdno, naprázdně adv. *nadarmo, marně; naprázdno, zbůhdarma; bezdůvodně, bez příčiny, neoprávněně*: (jména boží) *naprázdno přijieti, přijímí vzít, brát nadarmo, znevažít, znevažovat*
naprositedlný (pětislab.) adj. *ochotný vyslyšet prosby*
naprositi, -šu, -síš dok. (koho) *uprosit, prosbami pohnout*
naprosto adv. *naprosto, docela; dokonce, zrovna; prostě, jednoduše*
náprsek, -ska, -sku, **náprsník** m. *součást velekněžského úboru kryjící prsa*
napršěti, 3. sg. -i dok. (čeho) *pokryt se něčím naprášeným, napadaným*. (orudie, ješto nejma přikryvadla) *naprší prachu a jiné rozličné nečistoty*
náprvní v. *ná-* a *najprvní*
naprzniti, -žňu, -zníš dok. *znečistit, pošpinit, znehodnotit; zkažit, nakazit; zbavit mravní nebo náboženské bezúhonnosti*
napržňovati, -uju, -uješ ned. *znečišťovat, špinit; kazit, narušovat, zbavovat bezúhonnosti*
napřěd adv. *dopředu, vpřed; napřed, vpředu; předem, dříve; venku, přede dveřmi; výše, shora* (v odkazech na předcházející sdělení); *především, zvláště; přednostně*; *napřěd býti, dáti mít, dát přednost; napřěd jmieti mít výhodu; předl. (s gen.) před něčím*: *napřěd rovu, napřěd těch dvů rokóv*
nápřědní v. *najpřědní*
napřěžený adj. *napřážený, nastavený, namířený*

napřieci, -přahu, -přěžeš dok. *napřáhnout, namířit, nastavit*
napříeky adv. a předl. (s dat.) *napříc; příčně; navzdory, proti zájmu někoho* (v. též přieka)
napřisti, -pru, -přeš dok. *napřáhnout, nastavit, namířit*
napsanie, napisanie, -ie n. *napsání, sepsání; zápis, písemný dokument; nápis; vyobrazení; obraz*
napsati, napisati, -píšu, -píšeš dok. *napsat, vypsát, sepsat, zapsat; označit nápisem, nadpisem; (majetek) připsat, zápisem přiřknout; nakreslit, namalovat*
napsovati sě, -uju, -uješ sě dok. (s kým) *nskárat se někoho, nahádat se s někým*
Nápule, -e f. **Nápulé**, -é n. *Neapol*
nápulský adj. *neapolský*
napustiti, -šču, -stíš dok. *napustit, nechat natéci; vstříknout*: (had) uštnul člověka a napustil jedu; *vpustit, nechat vniknout někoho, něco*: želejuce toho zlosynstva, ješto jsú v ni (církve) napustili
napytlovati, -uju, -uješ dok. *naprosívát* (přes pytlovinu): *múky napytljí*
nárada f. *rada, popud, navedení*
naraditi, -z' u, -díš dok. (koho) *poradit, radou přimět, přemluvit; navést* (k něčemu špatnému); (co) *v radě dohodnout, usnést se na něčem*
náramek, -mka, -mku, **náramník** m. *náramek; nárameník* (svrchní část židovského velekněžského roucha)
náramně adv. *silně, mocně; hojně, ve velké míře; náramně, neobyčejně, velmi velice, nápadně; nadměrně, přespříliš, náruživě; násilím, bezohledně*
náramnost, -i f. *síla, prudkost*; (o strádání) *náramnost, neobyčejná, velikost, krutost; neodbytnost, drzost*
náramný, náramní adj. *náramný, neobyčejně velký, ohromný; silný, mocný*; (o živlu) *mohutný, prudký*; (o prosbě) *neodbytný, naléhavý*; (o bolesti, pohromě) *krutý, ukrutný*; (o citových vztazích) *přílišný, upřílišněný, nemírný, náruživý*: (o člověku) *drzý, bezohledný*
narázěti sě, -ěju, -ieš sě, **narozovati sě**, -uju, -uješ sě ned. *rodit se, přicházet na svět*; (o rostlinných plodech) *rodit se, vyrůstat*
naraziti, -žu, -zíš dok. *narazit, prudce nasadit; nastrojít, nastrčit* (záměrně připravit nějakou situaci, uvést někoho do ní); *nenápadně postavit někoho někam; uvést, vrátit* (do náležitého stavu); - *naraziti sě narazit se, prudce do něčeho vrazit; nahodit se, naskytnout se*
narážěti, -ěju, -ieš ned. *nastrkovat, nastražovat k odvedení pozornosti*
narčený v. *nařčený*
narda f., **nardus**, -da, -du m. *nard* (rostlina s aromatickými oddenky nebo kořen užívaná v lékařství); adj. poses. *nardóv nardový*
národ m. *všechno, co se narodilo, urodilo, tvorstvo, plody, úroda*; *živočišný druh; lidský rod, pohlaví: národ mužský, ženský; lidské společenství tvořící celek jednotou jazyka, náboženství aj, kmen, národnost; rod, pokrevní příbuzenstvo pokolení, generace, potomstvo*
národek m. *plod, co se narodilo nebo urodilo*
narodilý adj. *narozený*
naroditi, -z' u, -díš dok. *porodit, zrodit; urodit, naplodit; způsobit, přinést*: kterýž (blud) vám narodí ovoce pekelnie
národový adj. *lidový, lidský; pohanský (nežidovský)*
nárok¹ m. *právní nárok; nařčení, obvinění*: *nárok kacířství* nařčení z kacířství: *nárok o čest* urážka na cti; *trestný čin; soudné řízení za trestný čin, pokuta uložená tímto řízením*
nárok² m. *varle*
narozeničko n. *ditě, děťátko*
narozenie, -ie n. *narození*: *narozením věcí, mení starší, mladší; co se narodilo, pokolení, generace; co se urodilo, plod, úroda*
narózno adv. *narůzno, na různá místa, na různé strany; porůznu, na různých místech; proti sobě, do protichůdných stran; odděleně, zvlášť*
narozovati sě v. *narázěti sě*
naručest adv. *ihned, rychle, náhle, bez prodlení*
náručník m. *strunný nástroj opřený při hraní o ruku*
náruk m. *rámě, paže (boží, jako symbol moci)*

náruživě adv. *náruživě, horlivě; prudce, mocně, silně*
náryšlavý adj. *naryšavělý, nazrzlý*
nařčený, narčený adj. *mající špatnou pověst, bezectný*
nařeci, -řku, -řeš, **nařknúti**, -nu, -neš dok. (koho oč, z čeho, čím) *nařknout, obvinít; (co) vznést právní nárok*
nářek, -řka, -řku m. *nařčení, obvinění; vznesení, uplatnění právního nároku*
nářez m. *řez, řezná rána, poranění řezem*
nářezek, -zka, -zku m. *naříznutí, zářez*
nařekanie, -ie n. *nařikání, nářek; pohřební pláč (kultický); žalozpěv; obviňování, osočování; uplatňování právního nároku*
nařiekati, -aju, -áš ned. *nařikat, bědovat; (koho) oplakávat; obviňovat; nařiekati o čest urážet na cti; vznášet právní nárok*
nařiekati se, -aju, -áš se ned. (kým) *nazývat se, zvat se*
nařiekavý adj. *hanlivý, potupný, pomlouvačný*
nařknúti v. *nařeci*
nařútiti, -cu, -tíš dok. *zaházet, zasypat*
násadišče, -ě n. *násadec, topůrko; hrot zbraně, šípu*
nasaditi, -z' u, -díš dok. *nasadit; osadit, posázet, vysázet (pole ap.); nastavit, nastrčit; vystavit nebezpečí, dát v sázku, všanc; nadsadit cenu něčeho, nadhodnotit, předražít*
nasál v. *nesieti*
nasátý adj. (čeho) *posetý něčím, plný něčeho nasázeného; lid bluduón nasátý v němž jsou nasety, rozšířeny bludy*
násěč¹, -i f. *druh sekery, širočina*
násěč², -i f. *vzácná tkanina, nach, purpur, kment*
násěčový adj. *nachový, purpurový, kmentový*
náseděti, -z' u, -díš ned. (o ptácích,) *sedět na něčem, zvl. na vejcích; sedět vedle někoho, sedět v čele, předsedat*
násep, -spa, -spu m. **násep, náspě**, -spi f. *násep, nasypaný val; hráz*
naschvále v. *navzchvále*
nasielanie, -ie n. *posílání, zasilání; vzkaz (?)*
nesieti, -sěju, -sěješ (přič. čin. *nasál, nasěl*) dok. *nasít, zasít*
násilé, -é n. *násilí, násilnost, násilný čin; znásilnění: násilé zdiety nad pannú; útlak, křivda, bezprávi; přinucení, donucení, nátlak*
násiliti, -řu, -líš ned. *působit silou, činit nátlak; činit násilí, znásilňovat*
násilivý adj. *prudký, dravý*
násilnorodník, násilorodník, had násilnorodý m. *druh jedovatého hada, o kterém se věřilo, že se při zrození prohryže z matčinyh útroh*
násilný (jm. tvar násilen) adj. *násilný, surový, násilnický: násilen býti komu chovat se násilnicky; silný, veliký, mocný, náramný, prudký, dravý*
násil'ující, -ieho zpodst. m. *násilník*
náskok m. *obtěžování*
naskýtati, -aju, -áš ned. *předkládat, podávat; nastavovat, nastrkovat; vystavovat nebezpečí*
násled m. *stopa, šlépěj*
následník m.; **následnicě**, -ě f. *následovník, stoupenec, vyznavač následovnice; stoupenkyně, vyznavačka*
následniti, -ňu, -níš ned. (čeho) *následovat, napodobovat něco, řídit se něčím*
následování, -ie n. *následování; napodobování, řízení se příkladem; udivání, vzývání; následek, důsledek: mají ty dobroty následování tělestné*
následovati, -uju, -uješ ned. *následovat, jít za někým, něčím, provázet; řídit se podle někoho, držet se příkladu; uctívat, vzývat: přišli smy následovat jeho; usilovat, snažit se oč; pronásledovat, stíhat; následovat po něčem, (o pomstě) stíhat; být následkem něčeho, vyplývat z něčeho*
následovník m. *přívodce; následovatel, přívrženec, stoupenec, ctitel*
následovný adj. (koho, čeho) *následující příkladu; hodný následování; usilující o něco, toužící po něčem. lid následovný dobrých skutkův*

následující, -ieho zpodst. m. *stoupenec, přívrženec, vyznavač*
náslepý (neskl. náslep), **náslepný** adj. *nasleplý, přisleplý, polosleplý*
naslopati se, naclopati se, -aju, -áš se dok. (čeho) *dosyta se napít, nalokat, nachlemtat se*
naslychatel, -e m. *naslouchač*
naslýchati, -aju, -áš ned. *naslouchat*
násmědlý adj. *nasnědlý, přisnědlý*
nasmíeti se, -směju, -směješ se (příč. čin. nasyál, nasmíeli se) dok. *nasmát se, vysmát se*
násob adv. *krát, násobeno* (z pův. na „sobě“); krát násob *krát stejný počet*: šest krát násob králův 36
násobně adv. *opakovaně, několikrát*
násobní, násobný adj. *několikanásobný, mnohonásobný*
nasočiti, -ču, -číš dok. (komu) *poštvat někoho, namluvit někomu něco osočujícího*
násoka f. *osocení, nařčení, pomluva*
naspářeti, -ěju, -ieš, **naspařovati**, -uju, -uješ ned. *rozhojňovat, rozmnožovat*
naspati se, -sp' u, -spíš se dok. *dosyta se vyspat, prospat se*
náspě v. násep
naspílati, -aju, -áš dok. (co čeho) *nalít, litím naplnit*: naspílati vína mnoho sudův; (koho) *něčím špatným (učením, řečmi) naplnit, nakazit*
naspořenie, -ie n. *nahromadění, nadbytek, hojnost*
naspořiti, -řu, -říš dok. *rozhojnit, rozmnožit, přidat navíc; nahromadit, nashromáždit, nadělat*: - naspořiti se *přibýt, rozhojnit se, rozmnožit se*
naspu, -eš v. nasúti
nastánie, -ie n. *vznik, počátek*; nastánie měsíců nov, novoluní; *naléhání, usilování*
nastáti, -stoju, -stojíš ned. (komu, čemu, na čem) *stát u koho, při kom; oddávat se čemu*; (komu, čemu, nač) *naléhat, naléhavě vybízet*; (na koho) *dotírat, útočit, ohrožovat někoho*
nastáti, -stoju, -stojíš dok. (komu) *přistoupit, přijít k někomu*
nastávalost, -i f. co *právě nastává, bezprostředně nastupující přítomnost*
nastavěti, -ěju, -ieš dok. (čeho) *nastavět, stavěním nadělat; stanovit, ustanovit, nadělat množství něčeho*: již sú lidé mnoho svátkův nastavěli
nastaviti, -v' u, -víš dok. (co) *nasadit, nastavit*; (čeho) *nastavět, rozmístit*; (koho) *dát náhradou*: místo sebe jiného starostu nastaviv
nastojte, nestojte interj. *pomoc!, běda!, ach!*
nástorně v. nástrojně
nastražiti, -žu, -žíš dok. (čím) *učinit, vytvořit nástrahy, nastražit, nalíčit; nalákat, navnadit, přivábit někoho něčím*
nastřkati, nastrkati, -aju, -áš ned. (koho) *nastrkovat, stavět do popředí k zastření špatného úmyslu*: Krista jim nastřká k voku
nástroj, -ě m. *nástroj, pomůcka, prostředek; návod; pohlavní úd*
nástrojčě, -ě m. *stavební dělník*
nastrojenie, -ie n. *navedení, návod, podnět*
nastrojený adj. *připravený, přichystaný, zřízený*; (o slavnosti) *uspořádaný, vystrojený*
nástrojie, -ie n. *nástroje*: hudební rozličných nástrojů; *výzbroj*: oružie a odění a jiné nástroje, což k boji třeba
nastrojiti, -ju, -jíš dok. (co) *nastrojit, přichystat, uspořádat; způsobit, zosnovat, pustit se do něčeho*; (koho) *navést, podnítit*; (koho, co) *nastrčit, umístit do popředí*; (co na koho, komu) *nastražit, nalíčit, uchystat*
nástrojně, nástorně adv. *okázale, honosně, zpupně*
nastřietí v. načřietí
nastúpiti, -p' u, -píš dok. (nač, na co) *stoupnout, šlápnout*; (na koho) *napadnout, zaútočit, udeřit*; (koho) *dolehnout, přijít na někoho* (o něčem nežádoucím); (co) *pustit se do něčeho*
nasúti, -spu, -speš (imper. naspí, přech. přít. naspí, příč. čin. nasul, nasut) dok. *nasypat*
nesutý adj. *nasypaný, naplněný něčím sypkým*. náspem, to jest plotem nesutým prstí opletú tě
náš, nášě, naše zájm. *náš, naše, naše*
našantročiti, -ču, -číš dok. *nepoctivě (šantročením) nabytí zisku, obohatit se*

naščierati v. načierati

naščkati, -aju, -áš dok. *nadrhnout, drhnutím natrhstat*: naščáš klasuóv

nášedivý (neskl. nášediv) adj. *našedivělý, prošedivělý*

nášeti se, -ěju, -ieš se ned. *vznášet se; snášet se, klesat*

našpihovati, -uju, -uješ dok. (co) *naplnit, vybavit, plně naložit zásobami, zásobit*

našpléchatí, -aju, -áš dok. (čeho) *našplechtat, nažvanit, naplácat*

naštřieti v. načřieti

našívati se, -aju, -áš se ned. *vrhat se, hrnout se (na smrt)*

natáhnúti, -táhnú, -tiehneš dok. *natáhnout, napnout; natahovaním prodloužit, protáhnout; vyšídít, překrucováním získat*

natahovati, -uju, -uješ ned. *natahovat, napínat; překrucovat*: (slova Kristova) velmě nesmierně příslušie tak je natahovati k svému zamínení

natantovati, -uju, -uješ dok. (čeho) *podvodně vylákat, vymámit*

nátbie, -ie n. *pás, zúžení trupu nad boky*; popade se s ním v nátbí chytil se s ním do křížku

nátek, -teka m. *útok, odpor (?)*

natelepati, -aju, -áš dok. (čeho) *naklást, ve větším množství položit, naplácat*

natepati se, -pu, -peš se dok. (koho, gen.) *nabít se, natlouci se někoho, zbit někoho*

nátisk m. *nápor, útok; nátlak, útisk; strádání, újma; násilí, násilnost*

nátiskník m. *násilník, utiskovatel*

natlamati se, -aju, -áš se dok. *natlachat, nažvanit se*

natočiti, -ču, -číš dok. *nechat natéci, natočit, načepovat*; natočiti krve z koho způsobit někomu krvavé ztráty

náton, -a, -u, **nátoň**, -ě m. *špalek na štípání dříví ap.; místo, kde se skladuje a štípa dříví*

natrúti, -cu, -tíš dok. *natlouci, potlouci, nárazy poškodit*

natřiesti, -třasu, -třeš dok. (čeho) *natřást*

natřieti, -tru, -třeš dok. *natřit*; natřieti uši komu vynadat, dát na pamětnou; - natřieti se (čeho, čím) *natřepět se, v hojné míře zakusit*: (žebrák) by se jím (nedostatkem) dobře natřel

nátura f. *příroda, přirozenost; podstata, povaha*

natýkati, -aju, -áš dok. (čeho) *nastrkat, ponavlékat*

naučedlničě (pětislab.), **naučitedlničě** (šestislab.), -ě f. *učitelka* **naučedlník** (čtyřslib.), **naučitel**, -e m. *učitel*

naučenie, -ie n. *naučení, ponaučení; poučení, návod; vzor, příklad; poznání, poznatky; učení, nauka*

naučeny adj. *vyučeny, vycvičeny, navyklý; učený, učením vyspělý*

naučiti, -ču, -číš dok. (koho, čemu, co, v čem) *naučit; vyučit; poučit, dát poučení, naučení*

naučovati, -uju, -uješ ned. *učit, dávat poučení*

naúsvitie, -ie n. *úsvit, svítání*

naúšek, -ška, -šku, **naúšník** m. *naušnice*

náv, -i f. i m. *svět zemřelých, záhrobí, podsvětí*: jide do návi, v návi zemřel; *hrob*: mrtví vstáváchu z svých naví

návava, f. *nějaké jídlo jen trochu povařené, např. ze sušeného ovoce*

návaz, **návuz** m. *amulet, drobný předmět nošený na těle k dosažení kouzelného účinku*

navazač, -ě m. *kdo navazuje na tělo amulety, výrobce nebo nositel amuletů, kouzelník*

navázanie, **navazovanie**, -ie n. *navázání, navazování amuletu k dosažení kouzelného účinku*

návažie, -ie n. *závaží*

navážiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *navážít, vážením načerpat, nabrat; načerpat, získat něco, dojít něčeho*: (dobrý) naváží od Pána milosti

navážovanie, -ie n. *nabírání, načerpávání vody*

navdešenie, -ie n. *vnuknutí*

návěččí v. veliký

navedenie, -ie n. *navedení, uvedení; přivedení, obrácení; návod, poučení; naučení, vštípení vědomostí*

navedený adj. *naučený, navyklý*

naveseliti se, -l'u-líš se dok. (komu) *zaradovat se nad někým (škodolibě), vysmát se*: aby kdy nenaveselili se mně nepřítelé moji

navésti, -vedu, -vedeš dok. (koho) *přivést, uvést, přivodit; přemluvit, přimět; podnítit, poštvat; poučit; obrátit*; (co komu) *získat*; (co, koho) *spravit, napravit*

náviděti, -viz' u, -vidíš ned. (koho, čeho) *mít v lásce, mít rád; řevnit, žárlit, sočit, nevrážit na někoho, závidět někomu; nerod' náviděti jeho přestaň ho nenávidět*

náviec, náviece adv. *nejvíc* (v. ná-)

návist, -i f. *náklonnost, přízeň, láska; nevráživost, zášť, závist*

navítí se, -v' u, -víš se ned. *trápit se, trýznit se. soužit se*

navlačiti, -ču, -číš dok. *navlácet, navlácením postavit*: pták navláče hniezdo i nanese vaječ

navnaditi, -z' u, -díš dok. *navnadit, nalákat; navyknout*

návod m. (čeho) *navedení, přemluvení (k něčemu); návod, podnět, rada; naučení, vštípení (něčeho) učením*

navoditi, -z' u, -díš ned. *navádět, přivádět; vybízet; vzdělávat, učit; napravovat, uvádět na správnou cestu; zavádět, svádět*

navoditi, -z' u, -díš dok. (co na koho) *nahromadit, sehnat proti někomu*

navoliti se, -l' u, -líš se dok. (čeho) *nabažit se, dosyta užít*

navozovati, -uju, -uješ ned. *navádět, přivádět, nabádat; svádět*

navracenie, -ie u, *návrat, navracení, vrácení; znovunabytí, získání zpět; obrácení se (k bohu), opětovné oddání se; odvrácení se, zanechání něčeho; nahrazení (škody), odškodnění*

navracovanie, -ie n. *navracení, vrácení se, opětné oddávání se (hříchu)*

navracovati (se), -uju, -uješ (se) ned. *vracet, navracet (se); dávat, získávat zpět; obracet (se), znovu se věnovat; opakovat (se); obnovovat, nahrazovat*

navratitedlný (pětislab.) adj. *mající navrátit*

navratitel, -e m. *navratitel; odplatitel*

navrátiti, -cu, -tíš dok. *navrátit, vrátit; získat zpět*: navrátili sme sobě zase dědičstvo otcův našich; *obnovit; obrátit, změnit v něco; napravit; nahradit, odčinit, odplatit*

navrátiti se¹, -cu, -tíš se dok. *navrátit se, vrátit se; vrátit se k držení něčeho, znovu získat; obnovit se; obrátit se, otočit se; zaútočit; napravit se, polepsit se; vrátit se v protihodnotě, být nahrazen; vrátit se k něčemu, oddat se něčemu; uplatnit právní nárok*

navrátiti se², -cu, -tíš se dok. *poněkud se vyvrátit, vychýlit se do vratké polohy*

navrci, -vrhu, -vržeš (aor. asigm. navrh, navrže) dok. *napřáhnout, namířit (zbraň)*: navrci kopie, navrci samostřiel připravit k ráně; *nastavit*: navrci ščit; *vnuknout, vštípit; napovědět, nadhodit, předhodit, připomenout*; bůh navrže jemu člověka dobrého *pošle mu do cesty*; - navrci se (komu) *nahodit se, namanout se*

navrch adv. *nahoru, vzhůru; na nejvyšší míru, vrchovatě, vrcholně*

návrchatý adj. *rozsochatý*

navrchovaný adj. *vrchovatý, vrchovatě naplněný*

navrtěti, -vrču, -vrtíš dok. *navrtat*

navrúbiti, -b' u, -bíš dok. *zaznamenat pomocí vrubů, poznamenat pro upamatování*

navrzenie, -ie n. *nápověď, narážka*

navřieti, -vru, -vřeš dok. (čeho) *navřít, při vaření načichnout něčím*: stěp čehož z novu navřě, i k starosti smrdí

navstati, -vstanu, -neš dok. (na koho) *povstat proti někomu*

navstávati, -aju, -áš ned. *povstávat, vstávat, pozvedat se*

navšakdní adj. *každodenní, všední*

navščešovati, -uju, -uješ ned. *navštěvovat*; (v nábož představách o božím duchu) *vstupovat do někoho; přinášet prospěch*; král nebeský navščešuje svú svatú milostí; *obracet proti někomu, trestat, mstít na někom*. (bůh) navščešuje nepravosti otcův na syny; *postihovat, přicházet na někoho*

navšcievanie, -ie n. *navštěvování*

navšcievenie, -ie n. *navštívení, návštěva; příchod* (s duchovním posláním): adventus česky slóve příchod neb navštieveenie; *příznivé zaschnutí, zapůsobení; postižení, pohroma*

navšcievitel, -e m. *návštěvník, ochránce*

navšcieviti, -v' u, -víš dok. (koho, co; koho, čeho) *navštívit; přinést prospěch, obdařit; zle postihnout, potrestat; přijít na někoho, zachvátit; sestoupit na někoho; (co na koho) seslat* (v nábož. představách)

návuz v. návaz

navyčenie, -ie n. *navyknutí, návyk, zvyk*

navzdvihnúti; navzchlúbu v. *nadvihnúti; chlúba*

navzchodslunečný adj. *východní*

navzchvále, nazchvále, naschvále adv. *naschvál, schválně*

navznak adv. *naznak, na záda*

navzvýšiti, -šu, -šíš dok. *zvednout do výše; vyvýšit někoho, vyznamenat vyšší důstojností*

nazajtřie, nazajutřie; nazajitřie adv. a předl. *nazítří, zítra; nazajtřie čeho druhého dne po něčem*

nazamýšleti, -eju, -éš dok. (čeho) *navymýšlet si*

Nazaren m. **Nazarenský** zpodst. m. *Nazaretský* (přídomek Ježíšův): *co je tobě do nás, Ježíši Nazarene?*

nazareus, -ea m. *nazirej, nazirejec* (příslušník starozákonní asketické sekty)

nazě adv. *naze, bez oblečení; otevřeně, nepokrytě, jasně*

nazchlúbu; nazchvále v. *chlúba; navzchvále*

nezmař adv. *nazmar, vníveč; nadarmo*

neznamenati, -aju, -áš dok. *poznamenat, označit, opatřit znamením; vtisknout, otisknout; zaznamenat, zapsat*

naznámenie, -ie n. *naznačení, objasnění, vysvětlení*

naznámený adj. *známý, proslulý (?)*

neznati, -aju, -áš dok. *poznat, uvidět na vlastní oči*

nazpět adv. *naopak, opačně, obráceně*

nazřieti, -zřu, -zříš dok. (koho, co) *podívat se, pohlédnout; (kam) nahlédnout, zavítat k*

někomu; (v co) poučit se nahlédnutím do něčeho; přihlédnout k čemu; (co v co, aby...)

dohlédnout na něco; - nazřieti se (v co) podívat se na sebe do něčeho, zhlédnout se v něčem

nazvanec, -ncě m. *kdo se nějak nazývá, má jméno*

nazvánie, -ie n. *název, pojmenování, jméno*

nazvaný adj. *nazvaný, zvaný; takzvaný, jsoucí něčím jen podle jména; vzývaný*

nazvati, -zovu, -zóveš dok. *nazvat, pojmenovat; jmenovat, uvést jméno; vzýváním uctít, oslavit; nařknout, osočit*

nazyvadlo n. *pojmenování, znění (?)*: *nazyvadlo jména svého*

nazývanie, -ie n. *nazývání, pojmenovávání; pojmenování, jméno; vzývání*

nazývati, -aju, -áš ned. *nazývat, pojmenovávat; označovat; obviňovat, osočovat; vzývat; žádat, prosit o něco; vyhlašovat, rozhlašovat*

nežehрати, -řu, -řeš dok. (komu) *vyhubovat, vynadat*

nažitčiti se, -tču, -tčíš se dok. *popřát si, užít si*

nažiti, -žu, -žíš ned. *obnažovat*

nažžený adj. (o znamení) *vypálený; opatřený vypáleným cejchem*

ne, né část. **ne, nikoli**; *ve funkci spojky ba, dokonce, nýbrž: že by toho netrpěl, ne ihned by mstil; ani: nekažte, nekrstěte, ne mší služte; ve funkci interj. ach, běda: nee, přijde-li kdy ten čas*

ně; neb v. něčso; nebo

nebázn (dvojslab.), **nebázen**, -zni f. *nebojácnost, neohroženost; nebázeň: nebázn boží nebohabojnost; troufalost, opovázlivost*

nebáznivý adj. *nebojácný, nebojící se; troufalý, opovázlivý*

neběný adj. *nebeský: ptáci nebění létající na obloze*

nebezděčný adj. *nikoli bezděčný, uvědomělý, dobrovolný*

nebezpečestvie, -ie n. *neklid, nejistota; nebezpečí, ohrožení*

nebezpečně adv. *nikoli bezpečně, s obavami, nejistě; nebezpečně, s nebezpečím*

nebezpečný (jm. tvar nebezpečen) adj. *ne bezstarostný, nejistý; nezabezpečený: nebezpečen*

býti být v nebezpečný; nebezpečný, spojený s nebezpečím

nebezpečstvie, -ie, **nebezpečstvo** n. *nebezpečí, ohrožení*

nebezpečný adj. *nemírný, nadměrný, přílišný*

nebijcě, -ě m. *kdo nebijcě a nezabiji, nepůsobí násilí, mírný člověk*

neblekotný adj. *neupovídaný, nežvanivý*

nebližní adj. *nepříbuzný*
nebludný adj. *nikoli bludný, nezavádějící v blud, v omyl, pravý, skutečný*
nebný adj. *nebeský*
nebo, neb, neb(o)li, nebolito, neboť, nebt' spoj. *nebo, anebo; neboť; že, protože; nebo - nebo bud' - anebo, bud' - bud'*
neboh m. *ubožák, nešťastník; nebožtík, zesnulý*
neboha f. *ubožačka; nebožka, zesnulá*
nebohatstvo n. *nedostatek, nouze*
nebohobojenstvie, -ie, nebohobojenstvo n. *nebohobojnosť, bezbožnosť*
nebohobojný adj. *nebohobojný, bezbožný*
nebohý adj. *nebohý, nešťastný; zesnulý*
nebojáci, nebojatý adj. *nebojácný, neohrožený; opovážlivý*
nebolest, nebolestivost, -i f. *necitlivosť vůči bolesti, nepodléhání bolesti*
nebolestivý adj. *bezbolestný, nepůsobící bolest; necitlivý vůči bolestem, nepodléhající bolestem*
neboli, nebolito v. *nebo*
nebožátko n. i m. *nebožátko, chudinka; chudáček, hlupáček; ubožák, bezvýznamný člověk*
nebožiček, -čka m. *ubožáček, chudák; nebožiček, nebožtík, zesnulý*
nebožička, nebožička, nebožka f. *nebožačka, chudinka, nešťastnice; nebožka, zesnulá*
nebožtík, nebožec, -žcě m. *ubožák, nebožák; nebožtík, zesnulý*
nebožník, nebožníček, -čka m. *bezbožník, neznaoboh*
nebožný adj. *bezbožný, bohaprázdný, neznaobohský; ubohý, nešťastný*
nebožský adj. *bezbožný, bohaprázdný, neznaobohský*
nebožt- v. *nebožč-*
nebratr m. *jen domnělý bratr, nevlastní bratr (?)*
nebrzký adj. *nepohotový, ne hned ochotný*
nebrzo, nebrzy adv. *nikoli brzo, pozdě; nikoli snadno a rychle, nesnadno, stěží: nebrzo (nebrzy) kto zájm. zřídka, málokdo, málokdo*
nébrže, nébrž, niebrž, nýbrž spoj. *ba, ano i; nýbrž, ale, ale naopak; netoliko - nébrž i nejen - nýbrž i*
nebudící adj. *který nebude, nenastane*
nebydlející, nebydlující, nebydlitedlný (pětislab.) adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání*
nebytost, -i f. *nepřítomnost*
nebylý adj. *neexistující, vymyšlený; neskutečný; nebyvalý, nový*
nebyt m. *nebyť, nejsoucnost, neexistence*
nebytedlný (čtyřislab.) adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání; neúčinný, nicotný, bez trvalejší hodnoty*
nebytie, -ie n., nebyt(n)ost, -i f. *nebyť, neexistence; nepřítomnost, nedostatek*
nebývaný adj. *nezběhlý, nezkušený*
něc v. *něčso*
necčicě, necčicé, necčicě, -ie, necčičky, necčičky, necčičky, -ček pl. f. *necičky; nádoba, nádobka na obětiny*
necělost, -i f. *porušenost, nedokonalost*
necělý adj. *necelý, neúplný, částečný; nedokonalý, chabý; neodolný, nemужný*
necěstie, -ie n. *bezcestí, neschůdný terén*
necílňý adj. *neohraničený, neomezený, nekonečný*
něco; nectnost; nectnostný, nectný; nectěníe v. *něčso; nečstnost; nečstnostný; nečšćenie*
necuzí adj. *ne cizí, vlastní*
nečadský adj. *nešlechetný, ohavný, šeredný, odporňý, nekalý (srov. čacký, čadský)*
nečas m. *nečas, nepohoda; nevhodná doba, nepřítodňý čas; strast, soužení, utrpení*
nečasie, -ie n. *nečas, nepohoda; něco nečasného, co přichází v nevhodnou chvíli*
nečasně adv. *v nevhodňý čas, nevhod, předčasně*
nečasňý adj. *nečasňý, předčasňý; špatňý, nepřítodňý; zľý, krutý: čilú nečasňú ve zľé chvíli; nezralý, neuzralý; nezávisľý na čase, nepodléhající času, nadčasový*

nečastý adj. *nečastý, řídký, málokdy se vyskytující*
neččicě, neččičky v. necčicě
nečest, -čsti f. *nečest, hanba, potupa; nepočestnost, hanebnost, bezectný skutek*
nečestě adv. *nečasto, zřídka*
nečilý adj. *slabý, neúčinný, mdlý*
nečinitel, -e m. *kdo se nemá k činům*
nečíslný (trojslab.) adj. *nesčíslný, nesčetný; nesmírný, ohromný*
nečisté, -ého zpodst. n. *nečistota, špína, kal; mravní nečistota, hřích; pokrm rituálně závadný*
nečistě adv. *nečistě nemravně, nestydatě, nepočestně*
nečistiti, -šču, -stíš ned. *znečišťovat; prznit, poskvřňovat*
nečistost, -i f. *nečistota (mravní), nemravnost, smilstvo*
nečistota f. *nečistota, špína, kal; mravní nečistota, nemravnost, smilstvo; bludařství, modelářství; rituální nečistota, něco rituálně nečistého*
nečistý adj. *nečistý, ušpiněný, špinavý; odporný, ohavný; mravně nečistý, nemravný, nestydatý; hřiech nečistý smilstvo; nečistý dóm nevěstinec; nečistá žena nevěstka; žena v menstruaci; špinící, pomlouvačný; rituálně nečistý*
nečitedlně (čtyřslab.) adv. *nepozorovatelně, nenápadně*
nečitedlný (čtyřslab.) adj. *nevnímateľný, nepostižitelný smysly; necítící, nevnímající; neschopný pochopit, nechápavý*
nečlověčský adj. *nikoli lidský, nepatřící k lidskému rodu*
něčo, něčož, nětco, něco, něč, něc, něčeho(ž), gen. arch. -čso (a předl. též v ně več, v ně v čem ap.) zájm. a adv. *něco, cosi; trochu, poněkud, částečně, do jisté míry: na počátcě něco podoben jest kúkol k pšenici*
nečstnost, nectnost, -i f. *nectnost, špatná vlastnost*
nečstnostně, necnostně adv. *nectně, hanebně, ničemně*
nečstnostný, nectnostný, nečstný, nectný adj. *nečestný, nectný, nepocestný, hanebný, ničemný*
nečšenie, nectěnie, -ie n. *nectění, neuctívání; zneuctění, hanba, potupa*
nečticě, nečtičky v. necčicě
nečtitedlný (čtyřslab.) adj. *nespočetný, nesčetný, nesčíslný* (v. též nečitedlný)
nečut- v. nečit
neda, nedas spoj. *jen aby, jen když; utiekáchu nedas kde bylo kam bylo možno, kamkoli; neda bych byl kdožkolivěk ať bych byl kdokoli*
nedakaks adv. *lečjak, jakkoli*
nedakterý adj. *lečkterý, kterýkoli*
nedálý adj. *takový, který se neudál, nestal: což se tu stalo, měl sem za nedále*
nedaný adj. *nedaný, neodevzdaný*
nedaremný, nedaremní adj. *nikoli zdánlivý, opravdový, skutečný*
nedarmo adv. *nikoli zdarma; nikoli nadarmo, ne bez příčiny, odůvodněně*
nedávno adv. *nedávno; nýnie nedávno před nedávnem, onehdy*
nedb- v. netb-
nedědičský adj. *neoprávněný dědit*
nedělník m. *židovský kněz konající týdenní službu v chrámu*
nedělský adj. *nedělní*
nedieka f. *nevole, nelibost, výtka*
nedielný adj. *nedílňý, nedělitelný; nerozdilňý, v podstatě shodňý, jednotňý*
nediv m.: *nediv jest není divu, neudivuje*
nedlúžě adv. *nedlouze, v krátkosti, stručně; nanedlouho, na kratší dobu, na chvílku*
nedlužňý adj. *nepovinný, nikoli závazňý; nepodléhající povinně něčemu, nevázaný něčím*
nedobrotivě adv. *nelaskavě, nevlídně*
nedobřě adv. *nedobře, nenáležitě, nesprávně; špatně, zle; nevelmi, nedost, nepřiliš: já tomu nedobřě věřím*
nedobyťý adj. *nedobyťý; nedobyťný, nezdolňý*

nedodanie, -ie n. *nedodání; nedoplatení; nedoplnění, neposkytnutí v náležité úplnosti, nedovršení*
nedochódčĕ, -ĕte n., **nedochodec**, -dcĕ m. *nedonošenec, nedonošený plod, předčasně narozené nebo potracené dítě*
nedochodící, **nedochodný** adj. *nedostupný, nepřístupný*
nedochoditý adj. *nepochopitelný, nepostižitelný*
nedojiepie, -ie n. *nenadání*: z *nedojiepie*, v *nedojiepie*, vz *nedojiepie* znenadání, neočekávaně, nenadále, náhle: *ztielkaje (Juda) hrádky a města z nedojiepie*, zapalováše je
nedojitý adj. *nedostupný, nepřístupný*
nedokonajúci adj. *neskonalý, nekonečný, bezmezný*
nedokonale adv. *nedokonale, neúplně, jen částečně*
nedokonalost, -i f. *nedokonalost, mravní a duchovní nedostatečnost, slabost*
nedokonalý adj. *nedokonalý, mající nedostatky; nedokončený, neukončený; neskonalý, nekonečný*
nedokonane adv. *nedokonale, nedostatečně*
nedokonanie, -ie n. *neuskutečnění; (čí) nedokonalost, duchovní a mravní nedostatečnost*
nedokonany adj. *nedokonalý; neukončený, nekonečný*
nedoktor m. *nedoktor, kdo nemá doktorát teologie, není učený teolog*
nedomnějúci adj. *nenadálý, neočekávaný, nepředvídaný*
nedomnělý adj. *netušený, nepředstavitelný; nepodezřelý, nepochybný, zřejmý*
nedomněnie, -ie n. *nenadání*: z *nedomněnie*; v *nedomněnie* znenadání, neočekávaně, náhle; *neprozíravost, nepředvídavost; nepochybná věc, jistota*
nedomněný adj. *nenadálý, neočekávaný, nepředvídaný, nepředstavitelný; nesmírný; nic netušící, překvapený; nepodezřelý, nepochybný, jistý*
nedomnieci, **nedomnitý**, **nedomňúci** adj. *netušený, nečekaný, překvapující*
nedomnitĕ adv. *nečekaně, překvapujícím způsobem*
nedómysl (trojslab.) m. *nerozum, nemoudrost, pošetilost*
nedomyšlný, **nedomyšľujúci** adj. *nepochopitelný, nepostižitelný rozumem, nepředstavitelný*
nedómyslňý (čtyřslab.) adj. *nerozumný, pošetilý, hloupý*
nedomyšlenie, -ie n. *nerozum, pošetilost, neprozíravost*
nedopatrnĕ (čtyřslab.) adv. *nepozorovaně, nenápadně, nepozorovatelně*
nedopatrný (čtyřslab.), **nedopatřený** adj. *nepozorovaný, nenápadný, nepozorovatelný*
nedopustilý adj. (o hříchu) *nespáchaný*
nedosáhlý adj. *nedosažitelný, nedostižný*
nedospĕch m. *otálení, zdržování, váhání*
nedospĕlost, -i f. *nevypĕlost, nedokonalost; neznalost, nevědomost, nezkušenost*
nedospĕlý adj. *nedospĕlý, nedorostlý; nedozrálý, nevyvinutý; nedokončený; neznalý, nezkušený, málo zbĕhlý v něčem*
nedospĕšňý adj. *nezpůsobilý; nepřipravený pro něco*
nedostačňý adj. *nuzňý, strádající nedostatkem, potřebňý; nedostatečňý, nepostačující*
nedostanie, -ie n. *nedostatek, nedostávání se, chybĕní*
nedostatečensťvie, -ie n. *nedostatek, nouze, bída; nemohoucnost, slabost, nedokonalost*
nedostatečňĕti, -ĕju, -ieš ned. *mít nedostatek, trpĕt nouzi, strádat*
nedostatečňík m. *ubožák, chudák, nešťastník*
nedostatečnosť, -i f. *nedostatek, nouze, bída; nedokonalost, slabost, nemohoucnost*
nedostatečňý adj. *strádající nedostatkem, nuzňý, potřebňý; (komu, k čemu) nedostatečňý, nepostačující (pro někoho, pro něco); nedokonlý, slabý, nemohoucí, neschopňý, nezpůsobilý*
nedostatek, -tka, -tku m. *nedostatek; bez nedostatka (nedostatkův) hojnĕ, v hojnĕ míře; nouze; často v pl. strast, strádání, potíž, těžkost; slabost, nedokonalost; onemocnění*
nedostati sĕ, 3. sg. -ne sĕ dok. (čeho, komu) *nedostat se, začít chybĕt; (komu) upadnout do nedostatku, octnout se v nouzi*
nedostatňý adj. (čeho) *mající, nedostatek něčeho, postrádající něco; strádající nedostatkem, nuzňý, potřebňý*
nedostatstvie, -ie n. *nemohoucnost, slabost*

nedostávati (sě), s.-sg. -á (sě) ned. (čeho) *nedostávat se, chybět, scházet*; ač se nyní nedostává vylučiti o něm *není teď možno povědět*

nedůstojenstvo, -ie n., **nedůstojnost**, -i f. *nedostatečnost* (co do zásluh), *nevýznamnost, nicotnost; nedůstojnost, hanba, ponížení*

nedůstojný adj. *nedůstojný, nehodný něčeho; nectný, hanebný; nehodný pozornosti, nicotný*

nedošle adv. *nedokonale, neúplně*

nedošlec, -šelcě m. *člověk nevyspělý, nezralý, nezkušený*

nedošlý adj. *nevyspělý, nezralý, nezkušený; nedošlý let, k letům nedospělý, neplnoletý; nepostižitelný*

nedótčivost, -i f. *nedůtklivost, popudlivost, podrážděnost*

nedótčivý adj. *nedůtklivý, popudlivý; citlivý, choulostivý*

nedoučený adj. *nevyučení, nevzdělaný*

nedoufadlně (pětislab.: -o-u-) adv. *nedůvěřivě, bez důvěry, bez naděje*

nedoufalý (pětislab.: -o-u-) adj. *nedůvěřující, nemající naději*

nedoufanie (pětislab.: -o-u-), -ie n. *nedůvěra, nedostatek naděje, beznaděj, malověrnost*

nedoufaný (pětislab.: -o-u-) adj. *nenadálý, neočekávaný*

nedouk, nedouka m. *nedouk, člověk neučený, nevzdělanec, neodborník*

nedovedený adj. *nedovedený do konce, nedokončený; nedokázaný, neprokázaný, neprůkazný*

nedověra, nedůvěra f. *nedostatečná víra (v boha); nevěra, kacířství; nedostatek důvěry, nedůvěra*

nedověřečský adj. *nebohabojný, bezbožný*

nedověrnost, -i f. *odklon od pravé víry, kacířství; (komu) nedůvěra, nedostatek důvěry*

nedověrný adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; nedůvěřivý*

nedověřeníe, nedůvěřeníe, -ie n. *nedůvěra; nedostatečná víra v boha, pochybnosti ve víře, malověrnost*

nedověřilý adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; nezasluhující náboženské víry, nebožský*: (Krista nazývali) *nedověřilým*, protože jest umřel, a praviec, že duch svatý nikdy neumře

nedověřiti, -řu, -říš ned. *neúplně věřit, nedůvěřovat; nesvěřovat se*

nedověřivý, nedůvěřivý adj. *nedůvěřivý, pochybovačný; nevěřící*

nedověřící, nedůvěřící adj. *mající nedostatečnou víru v boha, malověrný; neuvěřitelný, neobyčejný*

nedóvodně adv. *neodůvodněně, neprokázaně, nepodloženě; nespravedlivě; neoprávněně, bezdůvodně*

nedóvodný adj. (o tvrzení) *nedokázaný, neprokázaný, nepodložený; (o lži) nepravdivý, smyšlený*

nedovtip m. *nenadání*: z nedovtipa, v nedovtipě znenadání, neočekávaně, nepředvídaně

nedovtipný¹ adj. *nenadálý, neočekávaný, netušený*

nedovtipný², nedóvtipný adj. *nedůvtipný, nechápavý*

nedóžitečný, nedoživý, nedóživý adj. *neduživý, chorobný*

nedržimý adj. *neschopný udržet, neumějící podržet něco, nespolehlivý*

neduh m. *neduh, nemoc; úhona, nepravost; zlo, pohroma, rána*: vešken *neduh*, jenž sem položil v Ejiptě, nezvedu na tě

neduha f. *neduh, nemoc, choroba* (zvl. vleklá)

neduchovenstvo, -ie n. *bezbožnost, bohaprázdnost*

neduchovně adv. *nikoli v duchovním smyslu, konkrétně, doslovně*

neduchovní, neduchovní adj. *neduchovní, světský; bezbožný, bohaprázdný*

neduženíe, -ie n. *stonání, nemoc, choroba*

nedužitedlný (čtyřslab.) adj. *přinášející škodu, zkázonosný*

nedužiti, -žu, -žíš ned. *stonat, churavět; (něčím) chřadnout, morálně trpět, být postižen; umdlévat, pozbyvat sil*

neduživenstvo, -ie n. *zlo, zhoubnost, zhoub*

neduživěti, -ěju, -ieš ned. (čím) *churavět, být neduživý, chřadnout; umdlévat, pozbyvat sil*

neduživý adj. *neduživý, churavý; slabý, mdlý, nemohoucí; škodlivý, zhoubný*

nedužný adj. *neduživý, churavý, nemocný*

nedužstvie, -ie n. *neduh, nemoc, choroba*
nedvojiteľný adj. *nedělitelný*
nedvězí v. medvězí
nefalešný adj. *ne falešný, opravdový, pravý*
neforemnosť, -i f. *nesprávnosť, zvrátenosť*
neforemný adj. *nevhodný, nenáležitý, nesprávný, zvrátený*
nehbitý adj. *těžkopádný; nepohyblivý, neschopný pohybu; (o majetku) nemovitý*
nehet, nohet, -hte, -hta, -htu m. *nehet; dráp*
nehlasný adj. *nehlasitý, ztlumený, tichý*
nehluchý adj. *dobře poslouchající, vnímavý; svatého Čtení nehluchý posluchač*
nehlopě adv. *nikoli hloupě, rozumně; chytře, šikovně*
nehluše adv. *nikoli tiše, slyšitelně, dost nahlas*
nehnilý adj. *nepodléhající hnití, nehnijící*
nehnutedlný (čtyřslab.), **nehnutý** adj. *neschopný pohybu, nehybný; stálý, trvalý*
nehoda f. *něco nevhodného, nenáležitost; nepravosť, špatnosť, ohavnosť, hanebnosť; nepříjemnosť, trápení, křivda; nehoda, zlá příhoda, neštěstí, pohroma; nečistota, hnis; neshoda, spor, svár*
nehodně adv. *zle, škaredě, ohavně; nevhodně, nesprávně; bez zásluhy, nezaslouženě, neprávem; (o přijímání tzv. svátosti) ve stavu hříchu, neplatně*
nehodnosť, -i f. (čeho) *nehodnosť (něčeho), nezpůsobilosť (k čemu); (koho) špatnosť, nešlechťnosť; nepravosť, hanebnosť, ohavnosť*
nehodný adj. *nehodnotný, nedobrý; nehodící se, nevhodný; nenáležitý; nedůstojný; špatný, zlý; nezasloužený, neoprávněný; nehodně zpodst. n. špatnosť, nešlechťnosť*
nehospodárny adj. *nepohostinný*
nehostně adv. *jako s cizím člověkem, cize, nedomácky*
nehotový adj. (k čemu) *nepřipravený, nedostatečně připravený, nehotový*
nehrdě adv. *nehrdě, skromně*
nehrubý adj. *nevelký, drobný, útlý; nábož. nehmotný, netělesný, duchovní*
nehřešenie, -ie n. *nehřešení, jednání nezatížené hříchy*
nehřiech m. *nehřích, co není hřích; nevina*
nehtek, -hetka, -hetku m. *nehtík, nehýtek*
nehůževný adj. *neskoupý, nelakomý*
nehýbajúcí, nehýbaný adj. *nehýbající se, jsoucí bez hnutí, nehybný*
nehýbanie, -ie n. *nehybnosť, nepohyblivosť, bezvládnosť*
nehýbavý adj. *nehybný; stálý, trvalý, věčný*
nehynujúcí adj. *nehynoucí, nepomíjející*
nechajť, -nechajž, nechajžť, nechajť, nechažť, nechtť, nechžť, nech část. a spoj. *ať, nechť* (tvoří součást opisného imper: *nechtť veselí pobudú*); *aťsi, třebas, i když; nechť, ať, aby: nechaj naň, vsadím po kroši, tohoť jáz na tobě proši*
nechánie, -ie n. (čeho) *upuštění od něčeho, zanechání něčeho*
nechati, -aju, -áš dok. i ned. (koho, čeho) *nedbat, nestarat se; nevšímat si; varovat se; nechaj bez povšimnutí, vynechat, pomínout; nechaj na pokoji, ušetřit, nedotýkat se; nechaj bez péče, zanechat, opustit; nebránit někomu v něčem; (čeho, s inf., by...) upustit od něčeho: jehož bůh snad nechá což bůh snad nedopustí; přestat s něčím, neučinit tak: jíti-li jest bojovat, čili nechati? - nechati se, sebe upokojit se, vzpamatovat se*
nechávatí, -aju, -áš ned. (čeho) *nechávat bez povšimnutí, přecházet, opomíjet něco; (koho) nechávat bez péče, opouštět; zanechávat, ponechávat*
nechlubný adj. *nechlubivý, nevychloubavý*
nechódčě, -ěte n. *nedonošený plod (zvl. dítě zemřelé v těle matky), nedonošenec*
nechodící, nechod'ující adj. *neprůchodný, neumožňující průchod*
nechtěčky adv. *nechtíc, bezděky, mimoděk*
nechtěnie, -ie n. *nechtění, opak chtění; nechtěním, z nechtěnie nechtíc, bezděk; mimovolně*
nechtivé, nechtivě adv. *nehorlivě, vlažně, lhostejně*
nechtivosť, -i f. (k čemu) *lhostejnosť, vlažnosť, nedostatek zaujetí*

nechtivý adj. *nehorlivý, vlašný, lhostejný*; (o chuti) *chabý, nevýrazný*
nechut, -i f. *nechuť, nechutný pokrm nebo nápoj; nepříjemnost, protivenství; nevole, hněv; zášť, různice, svár; hanebný čin, nepravost, příkoří, křivda*
nechutenství, -ie n. *nechutenství; nechut, nelibost, odpor*
nechutně adv. *s nechutí, s odporem, neochotně*
nechutnost, -i f. *nechutenství; mrzutost, nevole; nechutnost, hanebnost, protivenství, příkoří, křivda*
nechutný adj. *nechutný; odporný, nepříjemný, protivný; znechucený, rozmrzelý, nevlídný, rozhořčený, zaujatý; nechuten býti pociťovat nevolno od žaludku*
nechvála f. *nechvalná pověst, nečest*
nechvalebný, nechvalný adj. *nechvatný, nezasluhující chválu*
nechvatě adv. *bez chvatu, zvolna; býti nechvatě nebýt náchylný, nebýt ochoten*; (v. též *chvat; chvati*)
nechvíle f. *nečas, nepohoda, špatné počasí, zvl. bouře; nepokoj, neklid, bouře* (společenská)
nechvilný adj. *nepokojný, neklidný*; na nechvilné vodě malá lodička brzo utone
nechybně adv. *bez pochybnosti, určitě, s jistotou*
nějakový adj. *nějaký; jakýkoli*
nejápný adj. *netušený, nepochopitelný, nevidaný; neschopný, nezpůsobilý*
nejeden čisl. a zájm. *nejeden, několikery, mnohý; nestejný, různý*; obať (jehně a vlk) *nejednu* cestu přitečesta k tomu miestu; zpodst. m. *nejeden člověk, leckdo, ledakdo*
nejednako adv. *rozmanitě, nestejným způsobem, všelijak*
nejednaký adj. *rozmanitý, různý, nestejný, všelijaký*
nejednůkrát adv. *nejedenkrát, jednou*
nejemný adj. (čeho) *nepřijímající, odmítající něco*
nejěšutenství, -ie n. *marnost, nicotnost*
nejěšutně adv. *marně, nadarmo, bezvýsledně; necudně, nestoudně, smilně*
nejěšutný adj. *marný, nicotný, planý; necudný, nestoudný*
nejětie, -ie n. *nevzetí do zajetí, neuvěznění, ponechání na svobodě*
nejiecný adj. *nedající se jíst, nejedlý*
nejiedcě, -ě m. *kdo málo jí, špatný jedlík*
nejistost, -i f. *neznámost, neurčitost*; v *nejistost* do neurčita, nazdařbůh: *pusti střelu v nejistost; nejistota, nejistá věc; nespolehlivost, nestálost; nebezpečí, ohrožení*
nejmajující adj. *nemajetný*
nejměnie, -ie n. *nedostatek, chybění*; jmění nepřítele jest častokrát užitečnější nežli *nejměnie* mít nepřítele je častokrát užitečnější než nemít; *pozbytí, ztráta*
někako, někak(e) adv. *nějak; trochu, poněkud*
někaký zájm. *nějaký, jakýsi*
nekálený adj. *neposkvrněný, rituálně neznehodnocený*
nekánie, -ie n. *nečinění pokání, nekajícnost*
nekáný adj. *nepolepšitelný, zlý*
nekázaně adv. *nemoudře, pošetile; neslušně, rozpustile, sprostě; hrubě, nelidsky, tvrdě*
nekázaný adj. *neukázněný, nevychovaný; nezpůsobný, nezvedený, rozpustilý, nevázaný, bezuzdný; hrubý, surový, neurvalý; nemoudrý, pošetilý*
nekázn (dvojslab.), -i, **nekázen**, -zně f. *nerozumnost, pošetilost; rozpustilost, nevázanost*; nekázn ploditi dopouštět se nevázanosti, zvl. pohlavní; *protiprávní čin, přestupek*
nekázniti (sě), -žňu, -zniš (sě) ned. *počínat si neukázněně, chovat se bezzudně*
nekáznivý, nekázný adj. *neukázněný, nevychovaný, navázaný*
někda adv. *někdy, kdysi; jednou*
někdajší adv. *někdejší, dřívější*
nekl'ud m. *neklid, nepokoj; porušení míru, rozbroj, válka*
nekl'ud, -i, **nekl'uda** f. *zuřivost, zběsilost, vztek; bouře, smršť, živelná pohroma*
nekl'udnost, -i f. *nepokoj, vzruch, rozruch*
nekl'udný adj. (o člověku) *neklidný, nepokojný, plný neklidu*; (o živlu) *neklidný, rozbouřený*

nekněžsky, nekniežetsky adv. *neknížecím způsobem, nikoli jako kníže*: nekněžsky se u stolu jmieše

nekojný adj. *neposkytující ukojení; neukojitelný*

několik(o) čísl. *několik*

několikonádste, několikanádste, -nádcte, -náste, -nádčt, několikonádct, -nást čísl. *víc než deset, něco přes deset*

několiký adj. *několikery, několikátý*: sám několiký on ještě s několika

nekolnost, -i f. *neomalenost, bezostyšnost, troufalost, drzost*

nekolný adj. *nepoddajný, vzpurný; neomalený, drzý; zatvrzelý, špatný, zlý*

nekonalý adj. *nestálý, nevytrvalý, vrtkavý*

nekonec, -ncě m. *odklad, neukončené jednání*

nekonečný adj. *nekonečný, věčný, nesmírný; přesně nevymezený, neurčitý, mlhavý*

nekošník m. *zlý duch, satan, ďábel*

nekrasa f. *neztepilost, nestatnost; neobratnost*

nekrásný adj. *nikoli krásný, nehezky, ošklivý*

nekrášlený adj. *nemalovaný, neobarvený*

nekrotký adj. *nekrotký, neumírněný, divoký*

nekrščený (trojslab.), nekřščený, nekřstěný, nekřtěný, nekřestný adj. *nekřtěný, nepokřtěný*

nekrumfeštný adj. *jsoucí bez základu, nemající hmotnou podstatu*

nekřivý adj. *nepokřivený, nikoli scestný, pravý*

nekřtaltovný, nekřtaltovní adj. *nesložité, prostý, neozdobný*

některako, některak(e) adv. *nějak, jaksi; poněkud, trochu*

některaký, některakový zájm. *nějaký, jakýsi*

některde, některdě, něterdě adv. *někde, kdesi*: něterde - něterde *někde - někdo, někde - jinde*

některdy, něterdy, nětrdy adv. *někdy, kdysi; leckdy, občas, nejednou*

některý, něterý adj. *některý; nějaký, jakýsi*: našli jsou mrtvé tělo muže některého; po některých dnech, po některém času po několika dnech, za jistou dobu

někto, -koho zájm. *někdo, kdosi*

někudy adv. *nějak, nějakým způsobem*

nekúpedlný (čtyřslab.), nekúpený, nekúpitedlný (pětislab.) adj. *nekoupitelný, neprodejný*

nekúzlený adj. *neočarovaný, nezasažený kouzly*

nekvapný adj. *neukvapený, neunáhlený, uvážlivý*

něký adj. *nějaký, jistý, jeden*

nekyprost; -i f. *nedostatek čilosti, ochablost; liknavost, váhavost*

nekyprý adj. *nečilý, ochablý, liknavý*

nelahodný adj. *nepříjemný, nemilý*

nelakomý adj. *nepříliš žádostivý, nepříliš chtivý (zvl. majetku), nechamtivý*

nelakotný adj. *nechtivý, nežádostivý jídla*

nelap v. lap

neláska f. *neláska, nedostatek lásky (mezi milenci nebo manžely), odpor; nepřízeň, nemilost, nepřátelství, nenávisť*

nelaskavý adj. (o manželích) *jsoucí bez lásky, chladný; nelaskavý, nevlídný, nepřátelský*

nelatinník m. *člověk neumějící latinsky, nemající vyšší (latinské) vzdělání*

neleně v. leniti

nelení (jm. tvar nelén, nelěň), nelenivý adj. *nelenivý, neliknavý, čilý, horlivý (v. též lení)*

nelepě adv. *neslušně, necudně; nevhodně, nemístně*

nelepost, -i, nelepota f. *nevzhlednost, nehezčnost; nepěkný skutek, nešlechtnost; nestoudnost, necudnost*

nelepý adj. *nehezky, nevzhledný; nepěkný, (o skutku) nešlechtný; neslušný, nestoudný, necudný; (k čemu) nenáležitý, nevhodný*

nelest, -lsti f. *bezelstnost, přímost; pravdivost, upřímnost*

nelestný adj. *bezelstný, upřímný*

neličný, nelicný adj. *nehezky, nevzhledný; nepěkný, neslušný, nenáležitý*

nelichý adj. (koho) *nezbavený, nezproštěný; nezlý, dobrý, spravedlivý, řádný*

neliterát m. *člověk nemající vyšší (latinské) vzdělání*
nelstivý adj. *nelstivý; bezelstný, nepokrytecký; upřímný, opravdový, pravý*
nel'ubě, nel'úbě adv. (komu) *nelibě, nemile, protivně; s nelibostí, nespokojeně*
nel'úbenie, -ie n. *nelibost, nemilost, nepřízeň*
nel'úbezný adj. *nelibý, nemilý, nepříjemný*
nel'ubost, -i f. (čeho, k čemu, čemu, na co) *nelibost, nechut', odpor; (mezi kým) neshoda, rozepře, svár; v pl. rozbroje, kyselosti; nepříjemnost, nelibý čin; nesnáz, trápení, protivenství*
nel'ubóstka f. *nepříjemnůstka, malá nepříjemnost*
nel'ubý adj. *nelibý, nemilý, nepříjemný; špatný, nežádoucí*
nel'ud m. *lid neplnící své povinnosti jako náboženská pospolitost nebo netvořící ji*
nelúpežně, nelúpežsky adv. *neloupežné, nikoli loupeží*
nel'útosť, -i f. *nelítostnost, bezcitnost, ukrutnost; bibl. nepravost, bezbožnost*
nel'útosťivý adj. *nelítostivý, nemilosrdný, bezcitný, ukrutný; (o jevech) ničivý, krutý*
nelzě v. lzě
nelzěvosť, -i f. (k čemu) *nemožnost, vyloučení něčeho: sbožie činí druhdy nelzěvosť k dosěžení dokonalosti znemožňuje dosáhnout*
nem v. my
nemáhajúcí adj. *nemocný, churavý, neduživý*
nemáhanie, -ie n. *slabost, mdloba, malátnost*
nemáhati, -aju, -áš ned. *nemoci, být sláb, nemohoucí, postrádat sil; být nemocen, churavět, stonat: roznemohl sem se i nemáhal mnoho dní*
nemalátstvie, nemalomocenstvie, -ie n. *nepostiženost malomocenstvím*
nemalečký adj. *nemalý, dost velký*
nemálo, nemál(e) adv. *nemálo, dost mnoho, značně, hodně; nemalou chvíli, dost dlouho; bezmála, málem, téměř*
nemarný adj. *nenicotný, platný, spolehlivý; (o výroku) neplaný, opodstatněný*
nemarný adj. *nejsoucí z masa, nehmotný*
nematně adv. *nezmateně, zřetelně, jasně*
nematný adj. *nezmatený, nikoli scestný, spolehlivý; opravdový, znamenitý, vynikající: muž nematný*
nemazaný adj. (o těle zemřelého) *nebalzamovaný*
Němci, -mec pl. m. *německá země, Německo*
Němčata, -at pl. n. *Němčici, příslušníci německého národa (hanl.)*
němě adv. *němě; němě hřešiti dopouštět se sodomství (srov. němý hřiech)*
němec, -mcě m. *němý člověk; Němec*
němečský adj. *německý*
neměněnie, -ie n. *neměnnost, stálost*
neměřený adj. *nezměrný, nesmírný, bezmezný*
neměřičný adj. *nezměřitelný, nekonečný*
němic, -ě m. *němý člověk, němý; kdo se zavázal k věčnému mlčení (hanl. označení kartuziána)*
nemieňený, nemienecí, nemieňúci adj. *netušený, nepředstavitelný, nesmírný*
nemiera f. *nesmírné množství*
nemierný adj. *nepřiměřený, nevhodný; (o bohu) nezměřitelný, nekonečný; nesmírný, nezměrný, obrovský*
nemiestný adj. *neomezený místem, nevázaný k určitému místu*
nemíjějúci adj. *nepomíjející, nepomíjivý, věčný*
nemile, nemíle adv. *nemilostivě, nelaskavě, nevlídně*
nemilec, -lcě m. *neoblíbený, nenáviděný člověk*
nemilosrdenstvie, nemilosrdie, -ie n. *nemilosrdnost, bezcitnost, krutost; nemilosrdný skutek*
nemilost, -i f. *nemilost, nelibost, nepřízeň; nemilosrdnost, bezcitnost, krutost; nemilosrdný skutek, krutý čin; (nábož.) bezbožnost, nepravost, hříšnost, zvl. hříšný skutek*
nemilostenstvie, -ie n. *bezbožnost, nepravost*
nemilostivě adv. *nemilosrdně, ukrutně; bezbožně, hříšně, špatně*
nemilostivec, -vcě m. *člověk nemilosrdný, bez slitování*

nemilostivost, -i f. *nedostatek lásky, nepřízeň, bezcitnost; nemilosrdný, špatný skutek; bezbožnost, nepravost, hříšnost*
nemilostivý adj. *nemilosrdný, nelaskavý, krutný; nemilý, nemilovaný, neoblíbený; bezbožný, hříšný, špatný*
nemilostně adv. *bezbožně, hříšně*
nemilostník m. *člověk jsoucí v nemilosti, neoblíbenec*
nemilostníkový adj. *patřící bezbožným, hříšníkům*
nemilostný adj. *bezbožný, hříšný, špatný*
nemilování, -ie n. *nemilování, nedostatek lásky, neláska*
nemilý adj. *nemilý; nemilostivý, nemilosrdný, nelaskavý, ukrutný*
neminující, neminující, neminulý, neminutý adj. *nepomíjející, věčný, stálý*
nemír m. *neklid, nepokoj, neurovnané poměry; v míru i (v) nemíru v dobrém i zlém, za všech okolností*
nemírný adj. *neklidný, nepokojný, mající neurovnané poměry*
nemistr (dvojslab.) m. *člověk bez univerzitního akademického titulu*
Němkyni, -ě f. *Němka*
nemluvátko, nemluvnátko, nemlůvě, -ěte n. *nemluvnátko, nemluvně*
nemluvnost, -i f. *věk nemluvněte, útlé dětství*
nemluvný adj. *nemluvicí, neschopný řeči, nemohoucí mluvit: dítě nemluvné nemluvné; nemluvný, mlčenlivý*
nemnějící, nemněný, nemniecí adj. *nedostupný lidskému chápání, nepředstavitelný, neobyčejný*
nemnohost, -i f., **nemnožství**, -ie n. *nevelký počet, malé množství*
nemoc, -i f. *nemohoucnost, nedostatek síly, slabost; nemoc, neduh: červená nemoc úplavice; krvotok; hluchá, padující nemoc padoucnice; nemoc studená zimnice; ženská nemoc menstruace; bezmocnost, nedostatek; zlo, pohroma, rána: to ovoce jej věčné nemoci zbaví věčného zatracení*
nemoci, -mohu, -můžeš ned. *být nemocen, churavět: velmi nemůže je těžce nemocen*
nemocně adv. *nemohoucně, slabě, nejistě*
nemocněti, -ěju, -ieš ned. *být nemocný, churavět, stonat*
nemocnost, -i f. *nemohoucnost, slabost; nemoc, neduživost*
nemocný adj. *nemohoucí; nemající sílu, slabý; nemocný, neduživý; nemožný, nedosažitelný: nie vám nebude nemocné*
nemohlý adj. *nemohoucí, slabý*
nemohovitý adj. (o majetku) *nemovitý; (o závazku) pevný, závazný*
nemotorný adj. (o zvuku) *nepříjemný na poslech, nelibý, pronikavý; (o výkladu) nemotorný, neobratný, toporný*
nemovitě adv. *nepohnutelně, pevně*
nemovitý adj. (o majetku) *nemovitý; nepohnutelný, pevný, trvalý; nemohoucí, neúčinný*
nemůž v. moci
nemoženie, -ie n. *nemohoucnost; nemoc, choroba*
nemožnost, -i f. *nemožnost, neuskutečnitelnost; nemohoucnost, slabost*
nemožný adj. *nemožný, neuskutečnitelný; nemohoucí, bezmocný, slabý*
nemravný v. nenravný
nemščenje, -ie n. *netrestání, beztrestnost; nemštění těchto příkázání netrestání za porušení těchto příkázání*
nemůdrý adj. *nemoudrý, hloupý; pomatený, duševně chorý; nemající schopnost rozumové úvahy, nerozumný*
němý adj. *němý; neschopný promluvit o něčem. sme němí vymluviti svatost boží; nemá tvář zvíře; němý hříech sodomství; němý hříšník sodomita; způsobující nemotu: diábel slul jest němý proto, že byl jest oněmil člověka*
nemylně adv. *neomylně, bez omylu, pravdivě*
nemylnost, -i f. *neomylnost*
nemylný adj. *neomylný; neklamný, opravdový, pravý; neochvějný, neotřesitelný*
nemyšlený adj. *netušený, neočekávaný (?)*

nenáboženstvie, -ie n. *nenábožnosť, malá zbožnosť; bezbožnosť, hrišnosť*
nenábožný adj. *nenábožný, málo zbožný; bezbožný, hrišný*
nenabytelný (pětislab.) *nenabytný, nenabytý* adj. *neodčinitelný, nenapravitelný*
nenadále adv. *nenadále, nečekaně*; v-nenadále znenadání
nenadaný adj. *neukojitelný nadacemi, dary*
nenadějící adj. *nemohoucí být předmětem naděje, nepravděpodobný*
nenáhlost, -i f. *nechvatnost, neukvapenost, rozvážnost*
nenáhlý adj. *nechvatný, nespěšný*
nenakvašenie, -ie n. (čeho) *nenakažení, mravní nenarušenost něčím*
nenaplňený adj. *neukojený, nenasycený; neukojitelný, nenasytý*
nenapravený adj. (k čemu) *nezaměřený, nesměřující, neupřený; nesprávný, mylný, bludný*
nenasycený adj. *nenasycený, lačný něčeho, hladový po něčem; nenasytý: nedávající pocit sytosti, neukojující chtivost*
nenasytelný (pětislab.), **nenasytitedlný** (šestislab.) adj. *nenasytný; nedávající pocit sytosti, neukojující chtivost: pokladi velicí a nenasytelní*
nenaučenie, -ie n. *nevědění, neznalost*
nenaučený adj. *nepoučený, nezasvěcený do něčeho; neučený, nevzdělaný*
nenauka f. *nevědění, neznalost*
nenávidějící, nenávidieci, nenávidící, nenávidící, -ieho zpodst. m. (koho) *kdo někoho nenávidí, nenávisník*
nenáviděti, -z' u, -díš ned. (koho) *nenávidět, nevrážit na někoho*; (komu, na kom čeho) *závidět*
nenávidník v. *nenávisník*
nenávist, -i f. *nenávist, odpor*; jmieti v *nenávist*, v *nenávisti* koho, co, jmieti *nenávist* proti komu, k komu, k čemu *nenávidět*; býti v *nenávist*, v *nenávisti* komu, čím být *nenáviděn*; *nenávistné činy, příkoří, pronásledování*: křesťené velikú *nenávist* a trýzn ot pohanóv *trpiechu*
nenávistivý adj. *nenávistný; nenáviděný, protivný*
nenávistnicě, -ě f. *protivnice, nepřítelkyně*
nenávistničí adj. *patřící nenávisníkovi, nenávisníkův*
nenávisník, nenávidník m. *nenávisník, protivník, nepřítel*
nenávistný adj. *nenávistný; zasluhující nenávist, opovrženíhodný, protivný*
nenavracovanie, -ie n. *nenavracení, neodevzdávání zpět*
nenavratelný (pětislab.), **nenavratitedlný** (šestislab.), **nenavratitelný** adj. *nenavvratitelný, nemohoucí být získán zpět, navždy ztracený; neodvratitelný, neodvratný*
nenavyklý adj. *nenavyklý, nepřivýklý; nezvyklý, neobvyklý*
nenazebraný adj. *žebráním nenasytitelný, nenasytý v žebrání*
nenehoda f. *nikoli nepravost, co není špatnost* (srov. *nehoda*)
nenější v. *nynieší*
neněmě adv. *výslovně, zřetelně, zjevně*
neneppravost, -i f. *nikoli nepravost, co není špatnost*
nenie- v. *nynie*
nenikla, nenikdy adv. *někdy, tu a tam, leckdy*
nenositedlný (pětislab.) adj. *jsoucí k neunesení, neunesitelný; neúnosný*
nenravný, nemravný adj. *nezpůsobný, neukázněný, nevázaný*
neobcovaný adj. *nikoli obecně použitelný, nepřenosný, patřící jedinečnému*: *neobcované jméno (boží)*
neobecný, neobecní adj. *neobecný, běžně se nevyskytující, neobyčejný, zvláštní; nikoli obecně přístupný, ne všem sdělitelný*
neobkl'účený, neobkl'učný adj. *neomezený, bezmezný, nemající hranic*; (o bohu) *nepostižitelný, vymykající se rozumovému chápání*
neobkl'učně adv. *nepostižitelně, nevyzpytatelně*
neobludný adj. *neklamný, opravdový, pravý, skutečný*
neobmazaný adj. *nenamazaný, nepromazaný*: *neobmazaného kola vrzání*
neobmeškaly adj. *neliknavý, hbitý*
neobmysl, -a, -u m. *nedbalost, neopatrnost, nedopatření*

neobmyslně adv. *neobezřetně, neuváženě, nepromyšleně*
neobřezanec, neobřezovanec, -ncě m. *neobřezaný člověk, kdo se nepodrobil obřízce, a nepatřil proto k náboženskému společenství židů; pohan*
neobřezaný, neobřezovaný adj. *neobřezaný, neodstraněný obřízkou; nezačleněný obřezáním do společenství židů, nežidovský, pohanský; neobrácený k bohu, nevnímový, nepřístupný, zatvrzelý*
neobřezování, -ie n., **neobřiezka** f. *neobřezání, neprovedení obřízky; bibl. společenství neobřezaných lidí, pohané*
neobsáhlý, neobsáhnutý, neobsěž(e)ný, neobsěžitedlný (šestislab.) adj. *neomezený, bezmezný, bezmezně veliký; (o bohu) nepostižitelný, neobsáhnutelný rozumem*
neobsěžitedlnost (šestislab.), -i f. *nepostižitelnost, nevyzpytatelnost*
neobsěžitý, neobsěživý, neosěžitý adj. *neomezený, nemající hranic, bezmezně veliký*
neobvázaný adj. *nesvázaný, nespoutaný*
neobyčej, -ě m. *neobyčejnost, neobvyklost; nezběhlost, nedostatek zkušenosti; nestýkání se: přátelům spolu neobyčej zlu příezn učiní*
neobyčejnost, -i f. *neobyčejnost, neobvyklost; špatný obyčej, zlovyk, špatnost, hanebnost*
neobyčejný, neobytný adj. *neobyčejný, zvláštní; obvykle nedosažitelný, nedostupný*
neobyčejující, neobvyklý adj. *neobvyklý, obvykle se nevyskytující, mimořádný; nepřivýklý, nezkušený, necvičený*
neobžerný adj. (o člověku) *neobžerný, střídavý v jídle a pití; (o hostině) střízlivý, skromný*
neod- v. též *neot*
neoděný adj. *neoděný, neoblečený; nedostatečně, nuzně oblečený; nevybavený výstrojí k boji, jsoucí beze zbroje*
neohbitost, -i f. *neohbitost, nepružnost; nepřichytnost, zatvrzelost*
neohbitý, neohbitý adj. *neohbitý, nepružný; nepřichylný, zatvrzelý*
neobrodný, neohrazený, neohražděný adj. *neohrazený, neopevněný*
neohybný adj. (o jizvě) *neohybný, nikoli oškřivý; (o člověku) bezúhonný, zachovalý*
neochotenství, -ie n. *nevládnost, nepřívětivost, nevole, odpor*
neochotně adv. *nevládně, s nechutí, příkře; neochotně, s neochotou, nepřejicně*
neochotný adj. *nevládný, nelaskavý, nepřívětivý; neochotný*
neoklamáný adj. *neoklamatelný, nemohoucí být oklamán; neklamný, spolehlivý*
neokrášený, neokrášlený adj. *neokrášlený, neozdobený; (o řeči) nevytříbený, nevybroušený, nehledaný*
neokrocený adj. *neokrocený, neochočený, divoký*
neokrščený (čtyřslab.) adj. *nepokřtěný, nekřtěný*
neokušení, -ie n. *neokušení, nezakušení, nepoznání*
neokušený adj. *neokušený, nepoznaný*
neomlčeti, -mlču, -číš ned. *nesmlčet, nezamlčet*
neomylně adv. *neomylně, bez pochybování, pravdivě, podle pravdy*
neopatrně (čtyřslab.) adv. *neopatrně neobezřetně, neuváženě, nerozumně; nenadále, nepředvídaně, neočekávaně*
neopatrný (čtyřslab.) adj. *nemohoucí být spatřen, neviditelný; neopatrný, neostražitý; neobezřetný, nerozvážný; nepředvídaný, nanedálý, neočekávaný*
neopatřítý adj. *neopatřený, nenadálý, neočekávaný (útočník)*
neopilý adj. *neopíjející se, neodávající se pití*
neopitomělý adj. *neokrocený, divoký (o zvířeti)*
neopravitelný (šestislab.) adj. *nenapravitelný, nepolepšitelný*
neoptalý adj. *nevyzpytatelný, nevyzkoumatelný*
neosáhlý, neosáhnutý adj. *nepostižitelný, nepochopitelný*
neosěžený, neosažený, neosěžitedlný, neosažitedlný (šestislab.) adj. *neobsáhnutelný, neohraničitelný, neomezený; nepostižitelný, nevyzpytatelný*
neosěžitý v. *neobsěžitý*
neoslavený, neoslavý adj. *neoslavený, neobdařený slávou domnělého života věčného*
neospalý adj. *neospalý, bdělý*

neostalý adj. *nestalý, netrvalý, pomíjející, pomíjivý*
neostřiehanie, -ie n. (koho) *nedbání někoho, nezachovávaní něčí vůle, neřízení se někým*
neošemetný adj. *neklamný, nikoli zdánlivý, opravdový, skutečný; nelicoměrný, upřímný*
neošlechtilý adj. *nezušlechtěný, nezdokonalený uvedením do života věčného (nábož.); neušlechtilý, neuctíváný*
neotdaný adj. (o ženě) *neprovdaný*
neotehnalý adj. *neodbytný, nedající se zahnat, dotěrný*
neotezvalý adj. (o něčem hrozivém) *neodvolatelný, neodvratný*
neotlučný adj. *neodlišný, neodlišitelný*
neotporně adv. (čemu) *nerozporně, nikoli. v rozporu, bez rozporu s něčím*
neotporný adj. (komu, čemu) *neodporující, neprotivící se; nejsoucí v rozporu*
neotpušcedlný (pětislab.) adj. *neodpustitelný, neodčinitelný*
neotstupně adv. *neústupně, neodvratitelně*
neotvlač, -i f. *neodkládání*: v neotvlači bez odkladu, ihned, bez meškání
neotvlačný adj. *neodkládaný, neoddalovaný*
neotvolaný adj. *neodvolatelný, neodvratný*
neotvrácený adj. (o očích) *neodvrácený, neobrácený stranou*; (o lidech) *neodvrácený od hříchu, neobrácený k bohu*
neozračný adj. *neviditelný, zrakem nepostižitelný*
nepadující adj. *nepomíjivý, stálý, trvalý, věčný*
nepamatlivý v. *nepamětlivý*
nepamět, -i f. *nepamatování si, zapomenutí; špatná paměť, zapomnětlivost*; nepaměť, z nepaměti v důsledku zapomenutí, opomenutím; *neuvědomělost, nevědomost*
nepamětlivý, nepamatlivý adj. *nepamětlivý, nevzpomínající si, zapomínající; mající špatnou paměť, zapomětlivý; neuvědomělý, nevědomý*
nepast, nepastný v. *nápast, nápastný*
nepečlivý adj. (o čem) *nepečující, nestarající se, nedbající o něco*
nepepřítý adj. *nepepřený, nekořeněný*
nepet, -pti f. z nepti *znenadání, nenadále, neočekávaně, náhle*
nepíle, -e f. *nedbalost, nepečlivost*; jmu tiem nic nepíle nestará se, nedbá o to
nepilně adv. *nepečlivě, nedbale*
nepilný adj. *nepečlivý, nestarostlivý, nedbalý; nedůležitý, planý, nicotný*
nepísmo n. *nikoli Písmo, spis nemající platnost bible*
nepitomý adj. (o zvířeti) *nezkrocený, divoký*
neplašný adj. *nedivoký, nikoli bezuzdný, klidný*
neplatně adv. *marně, zbytečně, bezúčelně*
neplatný adj. *neužitečný, bezcenný; neúčinný, zbytečný, marný; nepoplatný*
neplavný adj. *nesplavný, neumožňující bezpečnou plavbu*
neplně adv. *neúplně, ne zcela; nedokonale, nedostatečně*
neplnost, -i f. *neúplnost, nedostatek*
neplný adj. *neplný, ne zcela naplněný; neúplný, necelý*; (o vlastnostech, chování ap.) *nedostatečný, nedokonalý*
neplodistvý, neplodiství adj. *neplodný, neúrodný*
neplodstvie, -ie n. *neplodnost*
nepočatý adj. *nepočatý, nezačínající, nemající počátek, věčný*
nepočesie, nepočasie, -ie n. *nečas, nepohoda; půlnoční čas, doba okolo půlnoci*
nepočištěný adj. *neleštěný, nevyleštěný*
nepočítadlný (pětislab.) adj. *nespočetný, nespočítatelný, nesčetný*
nesčíslný nepočítati, -ěšču, -čstíš dok. *zneuctít, potupit, pohanět*
nepočstivě adv. *nepoctivě, nečestně, hanebně; nectně, potupně; nepočestně, nemravně, necudně*
nepočstivost, -i. f. *nepoctivost, hanebnost, špatnost*; (čeho) *neúcta* (k něčemu), *pohana, potupa; nepočestnost, nemravnost, nestydatost; nepočestný skutek*
nepočstivý adj. *nepoctivý; nectný, nešlechtný; neuctivý; nepočestný, nemravný*

nepočtený, nepočtuující adj. *nespočetný, nesčetný, nesčíslný, velmi mnohý*
nepodál adv. *nedaleko, opodál*
nepoddalý adj. *nepoddajný, vzpurný*
nepoddání, -ie n. (čeho) *nepoddání, nepodřízení se něčemu, nezávislost na něčem; nepoddajnost, neústupnost, vzpurnost*
nepoddaný adj. *nepoddaný, nepodřízený; nepoddajný, neposlušný, vzpurný*
nepodobenství, -ie n. *nepodobnost, rozdílnost, odlišnost; nezpůsobilost, neschopnost; ošklivost, špatnost*
nepodobizna f. *špatnost, ohavnost*: tehdy bavorští zloději do Čech jězdíechu, mnoho nepodobizny činiechu
nepodobně adv. (k čemu) *nepodobně, odlišně; přílišně; nad míru*: ode všech nepodobně bieše chválena; (u komparativu) *mnohem, daleko; nerozumně pochybeně*: nepodobnějie jest koně obrátiti v kámen nesnadnější; *nevhodným způsobem, nevhodně, nedůstojně nepěkně, ošklivě, zle*
nepodobnost, -i f. *nepodobnost, rozdíl; neschopnost; nenáležitost, nesprávnost; ošklivost, špatnost*
nepodobný adj. *nepodobný, odlišný; nepravděpodobný, pochybný; nemožný, nesnadný, obtížný; nevhodný k něčemu, nedůstojný něčeho; nenáležitý nesprávný*; (o chování) *nepěkný, ošklivý*; (o neřesti, hříchu) *hanebný, ohavný*
nepodrobený adj. *nepodrobitelný, nepřemožitelný*
nepohanědlý (pětislab.) adj. *nemohoucí být dotčen ve své bezúhonnosti, neposkrvritelný*
nepohaněný, nepohanitedlný (šestislab.), **nepohanný** adj. *hanbou neposkrvřený, nezasluhující hany, bezúhonný*
nepohašený adj. (o plameni) *neuhasitelný, nezhasitelný*
nepohnulost, -i f. *nehybnost, neschopnost pohybu, strnutost; nepochybnost, pevnost, nezvratnost*
nepohnutě adv. *neochvějně, pevně, vytrvale*; v *nezměněném stavu, beze změny, přesně*
nepohnutedlný (pětislab.) adj. *nepohnutelný, nepohyblivý; neochvějný, pevný; stálý, trvalý; neotřesitelný, spolehlivý; nezměnitelný, neporušitelný*
nepohnutie, -ie n., **nepohnutost**, -i f. *nepochybnost, pevnost, nezvratnost, neochvějnost; neměnnost, stálost*
nepohnutý adj. *nepohnutelný, nehybný, neschopný pohybu, nepohyblivý; neochvějný, pevný; stálý, spolehlivý; nezměnitelný, neporušitelný*
nepohoda f., **nepahodlé**, -é n. *trápení, nesnáze, těžkosti*
nepohrabaný adj. *nepohřbený, nepochovaný*
nepohynující, nepohynulý, nepohynutedlný (šestislab.) adj. *nehynoucí, nepomíjející, věčný*
nepochopnost, -i f. *nechápanost*
nepochopný adj. *nechápaný; nepochopitelný*
nepochotnost, -i f. *nelibost, nepříjemnost, nelahodnost*
nepochotný adj. *nelibý, nepříjemný, nelahodný*
nepochybně adv. *nepochybně, jistě, určitě; neochvějně, spolehlivě*
nepochycující, nepochylující adj. *neobsáhnutelný (zrakem), nekonečný*
nepójčený adj. *nepropůjčený, neudělený, nesvěřený*
nepojímanie, -ie n. (koho) *neuzavírání sňatku (s někým)*
nepokajující adj. *nekajícny*
nepokánie, -ie n. *nekání se, nečinění pokání, setrvání v nekajícnosti*
nepoklesavý, nepoklesující adj. (o koni) *nepoklesávající, nektopýtavý*
nepokľudný adj. *neklidný, bouřlivý, rozbouřený; nepokojný, nedodržující mír nebo ujednání*
nepokoj, -ě m. *nepokoj, neklid*; (od ďábla) *pokoušení, dráždění; porušení míru, nepřátelství, rozbroje, ruznice; bouře, rozpoutání živlů*: nepokoj na moři, nepokojorský rozbouřeně moře
nepokojiti, -ju, -jíš ned. *znepokojovat, zneklidňovat, ohrožovat*
nepokojnost, -i f. *nepokoj, neklid; znepokojování (nepřátelské), nesnášenlivost*

nepokojný, nepokojní adj. *nepokojný, neklidný; netrpělivý, nemající stání; rušící klid, nenechávající nikoho na pokoji; nesnášenlivý, svárlivý; nebezpečný, divoký; (o živlu, čase) bouřlivý*

nepokora f. *nepokornost, nedostatek pokory*

nepokornost, -i f. *nepokorné myšlení nebo jednání, nedostatek pokory; netrpělivost*

nepokorný adj. *nepokorný; netrpělivý, nedočkavý, unáhlený*

nepokrytý adj. *nepokrytý, nezastřený, zjevný; (o lásce, víře ap.) nepokrytecký, nelicoměrný, upřímný*

nepokúšenie, -ie n. *život bez pokušení*

nepoložený adj. *neustanovený*

nepomčaný, nepomčený adj. *nepohnutelný, pevný, nezvratný, neotřesitelný*

nepomeškaně adv. *bez otálení, bez meškání, neodkladně*

nepomieňený adj. *netušený, neočekávaný, nenadálý*

nepominule adv. *nepomíjejicně, nepomíjivě, trvale*

nepomnění, -ie n. (na koho) *nepamatování, zapominání; zapomenutí, ztráta paměti, nevnímání*

nepomoc, -i f. *nepomáhání, neposkytování pomoci v ohrožení*

nepomocně adv. *bez cizí pomoci, sám*

nepomocný adj. *nepomáhající, neposkytující pomoc*

nepomoženie, -ie n. *neposkytnutí pomoci, odepření pomoci; bezmocnost*

nepopadený, nepopadlný (čtyřslab.), **nepopatedlný** (pětislab.) adj. *nepostižitelný, nepochopitelný*

neporušedlný (pětislab.) adj. *neporušitelný, nepomíjející*

neporušeně adv. *bez porušení, bez závady; neměnně, přesně*

neporušenie, -ie n. *neporušenost, bezúhonnost, neposkvrněnost; neporušitelnost, nepodléhání zkáze, nesmrtelnost*

neporušený adj. *neporušený, bez úhony zachovaný, nedotčený; (o víře, vládě ap.) neotřesený; bezúhonný, mravně nebo rituálně neporušený, čistý; neporušitelný, nepodléhající zkáze, nepomíjející; (o duši, bohu) nesmrtelný*

neporušilost, neporušitedlnost (šestislab.), -i, f. *neporušenost, neposkvrněnost; (těla) neporušitelnost, nemožnost podlehnout zkáze, nesmrtelnost*

neporušitedlný (šestislab.) adj. *neporušitelný, nepodléhající rušivým zásahům nedotknutelný; nepodléhající zkáze, nepomíjející; (o duši, bohu) nesmrtelný, věčný; neměnný, trvalý*

Neporušný, -ého zpodst. m. *Nesmrtelný, Bůh (nábož.)*

nepořád m. *neuspořádanost, anarchie; nepořádnost; neřádný čin, nemrav*

nepořádnost, -i f. *nepořádnost; nemrav, nešvar: nepořádnost cizoložství*

nepořádný adj. *neřádný, nepatřičný, nepřístojný; nemírný, přílišný*

nepořiedně, nepořádně adv. *nepořádně, neuspořádaně; neřádně, nepatřičně, nepřístojně, nesprávně; nepřiměřeně, přílišně*

neposkvrna, nepoškvrna f., **nepoškvrňenie**, -ie n. *neposkvrněnost, bezúhonnost*

neposkvrňený, nepoškvrňený, nepoškvrnitý adj. *neposkvrněný, nepošpiněný; (o hodnotě) nedotčený, neporušený, neztenčený; bibl. rituálně čistý, vyhovující rituálním obětním předpisům, bezvadný; pohlavně čistý; bezúhonný, dokonalý*

neposkvrnný, nepoškvrnný adj. *neposkvrněný, čistý, nedotčený; rituálně čistý, bezvadný; bezúhonný, dokonalý: neposkvrnný beránek Kristus*

nepospěšný adj. *nepohotový, nepřipravený*

nepostatčiti, -ču, -číš dok. *nepostačit, nevystačit*

nepostatčovati, -uju, -uješ ned. *nepostačovat, nestačit*

nepostáti se, -stoju, -stojíš se dok. (kde, kam) *neukázat se, ani nevzkročit*

nepostihatedlný (šestislab.), **nepostihlý, nepostihnutelný, nepostižitedlný** (šestislab.) adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný*

nepostižený adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný; nepředstavitelný, bezmezně veliký, nesmírný*

nepostižný adj. *nepostižitelný, lidskými smysly neuchopitelný*

nepostupný adj. *ustavičný, nepřetržitý*

neposvadlý adj. *nepovadlý, neuvadlý*
neposvátný adj. *neposvátný, neposvěcený*
neposvěcující adj. *nesloužící mši*
nepošívaný adj. *nesešíváný*
nepoškrvn- v. *neposkrvn-*
nepotomně adv. *neprodleně, vzápětí, bez opoždění, v patách*
nepotomní adj. *nejsoucí za někým, přední*
nepotřeba f. *nepotřebná věc, neužitečná věc*
nepotřebný adj. *nepotřebný, zbytečný; neprospěšný; nepotřebující, nikoli potřebný*
nepotuchlý adj. *neutuchající, neochabující*
nepotupitedlný (šestislab.) adj. *nemohoucí být dostatečně potupen, odsouzen: (kazatel) ohavnost přivodí nepotupitedlnou*
nepotvorný adj. (o oděvu) *nikoli výstřední, nenápadný*
nepotvrzený adj. *nepotvrzený, neschválený, neuznaný: nepotvrzené čtenie nekanonické, apokryfní knihy, neuznané církvi za součást kánonu posvátných knih; neutvrzený, nepevný*
nepovinný adj. *nepovinný*
nepovzdvihovanie, -ie n. *nevypínání, nevynášení se nad jiné*
nepovzdvižený adj. *nevypínavý, nevynášeující se*
nepoznalost, -i f. *neznalost, nevědomost*
nepoznalý adj. *neznalý; nepoznaný, neznámý; nepoznatelný*
nepoznání, -ie n. *neznalost, nevědomost, nevědění*
nepoznaný adj. *nepoznaný, neznámý; nepoznatelný, nevyzpytatelný*
nepozornost, -i f. *věc nezasluhující pozornosti; nicotnost*
nepožilý, nepožítý adj. (o potravě) *nezažitý, nestrávený*
nepožitečný adj. *neužitečný; (o stromu) planý, neplodný*
nepoživanie, -ie n. *neužívání, nepoužívání; netrávení, špatné trávení*
nepravda f. *nepravda, nepravdivost; nepravost, hřích*
neprávě adv. *nepřímo, nerovně, křivě; nepoctivě, proradně, lstivě; nedokonale; nepravdivě, klamně nesprávně, chybně, nespravedlivě, neoprávněně, neprávem, bezprávně; neprávě činiti hřešit; neprávě činiti proti komu křivdit někomu; neprávě urozený nemanželský*
nepravedlenstvie, -ie n. *nespravedlnost; nepravost, hřích*
nepravedlně (čtyřslab.) adv. *nespravedlivě; hříšně*
nepravedlník (čtyřslab.) m. *nespravedlivý člověk; hříšník*
nepravedlnost (čtyřslab.), **nepravednost, -i** f. *nespravedlnost, bezprávi; nepatřičnost, hříšnost; nepravost, špatný skutek, hřích*
nepravedlný (čtyřslab.) adj. *nedobrý, nešlechetný, zlý; nábož. nespravedlivý, hříšný: děšć jde na pravedlné i nepravedlné*
neprávie, -ie n., **neprávnost, -i** f. *bezprávi, nespravedlnost, křivda; nepravost; hřích: neprávie činiti hřešit*
nepravný adj. *nevýslovný*
neprávo n. *bezprávi, nespravedlnost: neprávem, s neprávem neprávem, protizákonně; nepravost, hřích*
nepravost, -i f. *neupřímnost, klam. tvé srdce jest plno lsti a nepravosti; nepravda, lež; nepravost, špatný čin; zlořád, neřest; nešlechetnost, špatnost; hříšnost; bezprávi, křivda; nespravedlivost: nepravost biskupův židovských*
nepravota f. *nespravedlivost; hříšnost*
nepravotný adj. *nesprávný, nenáležitý, špatný; hříšný*
nepravý adj. *nepřímý, nerovný, křivý; nepravý, falešný; neoprávdový, nicotný; nepravdivý; podvodný; nesprávný, špatný; nešlechetný, zlý; hříšný; nespravedlivý, protiprávní, nezákonný: neprávě lože nemanželské; neplatný, nezávazný*
neprázdn (dvojslab.), **-zdni** f. *zanepřázdnění, zaměstnání něčím, činnost; přílišná zaměstnanost; starost; zemská neprázdn zaměstnání světskými věcmi*
neprázdniti, -žďnu, -zdniš ned. (s čím) *zaměstnávat se, zabývat se čím; nezahálet; (k čemu) starat se, usilovat, snažit se o něco, dychtit po čem*

neprázdnost, -i f. (čeho) *zanepřázdnění, zaměstnání něčím, činnost, péče o něco; přílišná zaměstnanost; starost*; neprázdnost jmiati (s čím) *zabývat se*

neprázdný (jm. tvar neprázden) adj. (čeho) *naplněný něčím, plný něčeho*; (čím, s čím, podle čeho, při čem, v čem, u čeho) *zanepřázdněný, zaměstnávající se, obírající se něčím; zaměstnaný, přetížený prací*

neprchavě adv. *neprchlivě, nezlostně, bez rozčilování, klidně*

neprchavý adj. *neprchlivý, nezlostný, klidný*

neproběhlý adj. *nezběhlý, nezkušený*

neprobyšucný adj. *neprospívající (tělesně ani duševně), postrádající živosti, nečilý*

neprobytečný adj. *neprospěšný, neužitečný*

neprohlédnutí, -ie n. (k čemu) *nepřihlédnutí k něčemu, nevěnování pozornosti*

neprochodící, neprůchodný adj. *neprůchodný*

neproměnění, -ie n., **neproměnnost**, -i f. *neproměnnost, neměnnost, stálost*

neproměněný adj. *nezměněný, neporušený; neměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý*

neproměnitelně (šestislab.) adv. *neměnně, beze změn, přesně; nezměnitelně, nezvratně, neodvolatelně*

neproměnitelný (šestislab.), **neproměnitý** adj. *neproměnný, neměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný; spolehlivý*

neproměnně adv. *neměnně, beze změny*

neproměnnost, -i f. *neproměnnost, neměnnost, stálost*

neproměnný adj. *neproměnný, stálý; nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý*; (čeho) *neměnicí něco, nezpůsobující změnu*: zlý smysl cizí, neproměnný života hřešícího

neproměňující adj. (o bohu) *neměnný, trvajícím beze změny, stálý*; (o pravdě) *nezměnitelný, nezvratný, spolehlivý*

neprospěšný adj. *neúspěšný*; (k čemu) *neprospěšný, neužitečný*

neprostraný, neprostraní adj. *neprostranný, těsný; tísnivý, stísnující; neobratný v řeči, nevýmluvný*: neprostranějšího jazyka jsem

neprotivný adj. *nikoli protivný, příjemný*

neprotřěný adj. (o cestě) *neprošlapaný, neupravený k chůzi*

neprovinný adj. *neprovínilý, nevinný*

neprůvodný adj. *neprokázaný; nepodložený*

nepřátel; nepřázen v. nepřítel; nepřiezn

nepřěbyvatedlný (šestislab.), **nepřěbyvatelný** adj. *neobyvatelný, nevhodný k obývání*

nepřěčištěný adj. (o kovu) *nepřočistěný, nezbavený příměšků, neryzí*

nepřěčrpaný adj. *nevyčerpátný*

nepřěčtený adj. *nespočetný, nesčíslný, velmi mnohý*

nepřědvědění adj. *nepředvídaný, nenadálý*

nepřěhnutý adj. *neoblomný, neústupný, zatvrzelý*

nepřěchválený adj. *nemohoucí být přechválen, nevýslovný*

nepřěkazitedlný (šestislab.), **nepřekazný, nepřekažný** adj. *nezadržitelný, nedávající se překazit*

nepřelomně adv. (o troubení) *nepřerývaně, nepřerušované, táhle*

nepřělstivý, nepřělščený adj. *neklamný, nepochybný*

nepřeměrný, nepřeměřený adj. *nezměřitelný, nesmírný, nekonečný*

nepřemohlý, nepřemohující, nepřemožitedlný (šestislab.) adj. *nepřemožitelný, nepřekonátný, nezdolný*

nepřemožený adj. *nepřemožený, nepřekonaný, neporažený; nepřemožitelný, nepřekonátný; neotřesitelný*

nepřerušený adj. *neporušený, nedotčený; neporušitelný, nedotknutelný*

nepřesáhly adj. *nepostižitelný, neobsáhnutelný rozumem, nevyzpytatelný*

nepřestale adv. *bez přestání, neustále*

nepřestálý, nepřestannivý, nepřestannící, nepřestávající, nepřestávalý, nepřestavný adj. *nepřestávající, neustálý, ustavičný*

nepřestřěný adj. *nepřetržitý, jsoucí bez přerušování*

nepřestupující adj. *nepřestupitelný, nepřekročitelný*
nepřetrpědlý (pětislab.), **nepřetrpělivý** adj. *nesnesitelný, hrozivý*
nepřetrženě adv. *nepřetržitě, bez přerušování*
nepřevědění, nepřevědný adj. *nepředvídaný, nečekáný, nenadálý*
nepřevýmluvný adj. *nevýslovný, nesmírný*
nepříbuzný v. nepřívuzný
nepřímý adj. *nepřímý, nerovný, křivolaký; neupřímný, pokrytecký*
nepřítel, nepřítel, -e m. *nepřítel, odpůrce, protivník, sok; škůdce; bezbožník*
nepřítelivý adj. *nerad se s někým přátelící, nedružný; nepřátelský*
nepřítelkyni, -ě, nepřítelnicě, -ě f. *nepřítelkyně, odpůrkyně; protivnice, sokyně*
nepřítelně, nepřátelně, nepřítelsky adv. *nepřátelsky*
nepřítelný, nepřátelský, nepřítelský adj. *nepřátelský; protivící se, odporný, cizí*
nepřítelstvie, -ie n. *nepřátelství*
nepřítelstvo n. *nepřátelství; nepřátelské vojsko, nepřítel*
nepřieti, -ěju, -ěješ ned. *nepřát, chovat se nepřátelsky, nevrážit*
nepřietržitě adv. *nepřetržitě, bez přerušování, ustavičně*
nepřiezlivý adj. *nepříznivý, nevráživý, nepřátelský*
nepřiezn (dvojslab.), **nepřázen, nepřiezeň, -zni** f. *nepřízeň, nevráživost, nepřátelství; býti v nepřiezni, v nepřiezních (o dvou stranách) nevrážit na sebe, být si navzájem nepřitelem; nepřátelský čin, úklad(y); příkoří, bezpráví; spor, pře, svár; rozbroje, rozpory; nepřiezeň, nemilost, neláska*
nepřiezně adv. *nepřátelsky*
nepřieznivý adj. *nepřátelský, nevráživý, zlý, nenávistný; nepřízivý, neblahý, škodlivý*
nepřihodný adj. (komu) *nehodící se, nevyhovující; (k čemu) nepřihodný, nevhodný, nedůstojný*
nepříchopnost, -i f. (čeho) *schopnost nebýt ničím poražen nebo postižen*
nepřijemný adj. (komu) *těžce přijatelný, nepřijatelný; nepřijemný, nemilý; nechtějící přijmout poučení, nepřístupný*
nepříklad m. *špatný příklad, pohoršující příklad*
nepříkladný adj. *nepříkladný, dávající špatný příklad, pohoršující*
nepřikrájaný, nepřikrojený adj. (o oděvu) *nepřistříhaný, nepřistřížený (tak aby po ušití přiléhal k tělu), nevyпасovaný*
nepřiležitý adj. *nenáležitý, nevhodný, nesprávný*
nepřimieňený adj. *nezmíněný; nepřipomenutý*
nepřinuceně adv. *bez přinucení, svobodně*
nepřipravenie, -ie n. (k čemu) *nepřipravenost, špatná připravenost*
nepřipravný adj. *nepřipravený, nepřichystaný; (o půdě) neobděláný; neokázalý, prostý; neozbrojený*
nepřiroký adj. *jsoucí bez hany, bezvadný, dokonalý*
nepřirovaně adv. *nesrovnatelně, neporovnatelně*
nepřirovaný adj. (k komu) *nesrovnatelný, neporovnatelný s někým*
nepřirozený adj. *nepřirozený; nikoli rodný, nepokrevný, rodově nespřízněný*
nepřislušný adj. (komu, k komu) *nepřislušející, nepatřící někomu, neoprávněně držený někým; (k čemu) nehodící se, nevhodný, nevyhovující*
nepřistúpanie, -ie n. *nepřístupování; nepřistúpanie k tělu božiemu nepřijímání svátosti oltární (nábož.)*
nepřistúpený, nepřistúpitedlný (pětislab.) adj. *nepřístupný, znemožňující přiblížení*
nepřístupně adv. *nepřístupně, odmítavě, nevlídně (?); nevhodně, nenáležitě*
nepřístupný adj. *nepřístupný, nedostupný; (komu) nehodící se, nevhodný, nenáležitý pro někoho*
nepřívuzný, nepřibuzný adj. *nepřibuzný, nespřízněný; (k čemu) nenakloněný, vzdálený něčemu*
neptalý, neptálý adj. *nevyzpytatelný, nedávající se probádat, nevyzkoumatelný*
nepúhý adj. *nikoli prostý, obsahující v sobě ještě něco jiného, neupřímný: král s pokrytým a nepúhým přívítá jej ochotenstvím*

nepurně adv. *nevzpuřně, nevzdorně, nezpuřně*
neráčenstvie, -ie n. *nelibost, nevole, pohoršení*
neradne adv. *nemoudře, nerozumně, pošetile*
neradný adj. *nemoudrý, nerozumný*
nerci, nercili, neřci adv. *neřkuli, natožpak; kdepak by, jakpak by; spoj. nerci - ale nejen - ale i, netoliko - ale*
neroda f. *nechtění, nechut'*; do nerody do přesycení, do znechucení, do omrzení: máme dosti pítie pitie ctného do nerody
neroditi, -z'u, -díš ned. (komu, čemu; koho, čeho; oč) *nedbat na někoho nebo na něco, nestarat se, nemít zájem; nechtít: ste nerodili tbáti nechtěli jste dbát; nerodichu věřiti nechtěli věřit; (o čem) nedbat oč: nevěrný o svém jazyku nerodí; imper. nerod(i), nerod(i)te ustaň, zadrž: narod'te, proši, dcery mé přestaňte (plakat); narod'te věřiti nevěřte; nerod'te sobiti sobě nepřivlastňujte si*
nerodný, neródný adj. *svévolný, zarputilý, vzpuřný*
nerodstvie, -ie, **nerodstvo** n. *svévole, zarputilosť, nesnášenlivost*
nerovenstvie, -ie n. *nerovnosť, nestejnost, rozdílnost; neshoda, rozepře, svár; nepřátelství, zášť*
nerovnaný adj. (o kameni) *nezarovnaný, neopracovaný*
nerovně adv. *nerovně; nestejně, různě; odlišně, odchylně nenáležitě, nepatřičně; nerovnoměrně; nesrovnatelně: jest nerovně nadeň než on nad lidi jiné; nemálo, mnohem*
nerovnosť, -i f. *nerovnosť, pokřivenost, hrbolatost; rozdílnost, různost; nerovnoměrnost; nešlechťnosť, špatnosť (mravní)*
nerovný adj. *nerovný, pokřivený, hrbolatý; nestejný, odlišný; nerovnocenný; nepřislušný, nenáležitý, neodpovídající; nešlechťný, špatný, zlý*
nerozdělený adj. *nerozdělený, celý; nedílný, nedělitelný*
nerozdělitě adv. *bez rozdílu, stejně*
nerozděľujúci, nerozdeľujúci adj. *nerozdělitelný, nedělitelný, nedílný*
nerozdielně adv. *nerozdělitelně, nerozlučně; nerozděleně, pohromadě; bez rozdílu, nerozdílně, stejně*
nerozdielný adj. *nerozdělitelný, nedílný, nerozlučný; neoddělitelný, jednotný; úplný; nerozdílný, v podstatě shodný; sjednocený, svorný*
nerozeznane adv. *nerozeznatelně, nerozlišitelně, neodlišitelně*
nerozeznanie, -ie n. *nerozeznávání, neschopnost rozeznat (pravdu od lži ap.)*
nerozheščený adj. *nedopřávající si pohodlí, neodstrojený (po příchodu zvenku)*
nerozlúčějící adj. *nerozlučitelný, nerozdělitelný, nedílný*
nerozmnožný adj. *nerozmnožitelný*
nerozmysl m. **nerozmyšlenie**, -ie n. *nerozvážení, nepromyšlení, neuvážení*
nerozom- v. nerozum-
nerozpač, -i f. *neochvějnost, vytrvalost*
nerozpačité, nerozpačně adv. *neochvějné, vytrvale*
nerozpačlivý adj. *neochvějný, vytrvalý, neumdlévající; neodvratný, neodvolatelný*
nerozpačnost, -i f., **nerozpakovanie**, -ie n. *neochvějnost; vytrvalost*
nerozpačný adj. *který se nedá uvést v rozpaky, neochvějný, vytrvalý*
nerozpásaný adj. *nerozepnutý, neuvolněný (o pásu)*
nerozsuzovanie, -ie n. (čeho) *neposuzování něčeho, neuvažování o něčem*
nerozum, nerozom m. *nerozum, nemoudrost; pošetilosť; neporozumění, nepochopení*
nerozumětdlný (šestislab.) adj. *nerozumný, nenadaný lidským rozumem*
nerozumně, nerozomně adv. *nerozumně, pošetile, bláhově; nechápavě; nesrozumitelně, nejasně*
nerozumnost, nerozomnosť, -i f. *nerozumnost; nemoudrost, pošetilosť, bláhovost; (čeho, k čemu) nerozumění, nepochopení*
nerozumný, nerozomný adj. *nerozumný, nemoudrý, bez rozumu; nerozumějící, nechápavý; nevzdělaný; nesrozumitelný*
nerušený adj. *neporušený, nenarušený*
nerúšný adj. *nenastrojený, nehezky oděný*

nerušující adj. *neporušitelný, nepomíjející*

neruzený adj. *nenáčervěný*

neřád m. *nepořádek, zmatek; zlořád, nešvar; nepřístojnost, nepravost; bezprávi, křivda; neřádem* neprávem, neoprávněně; (koho, čeho, či) *neřádnost, zkaženost, špatnost, hanebnost*

neřádně v. neřiedně

neřádný adj. *neuspořádaný, neurovnaný, neupravený; neřádný, proti právu a mravu, nepřístojný; nespravedlivý, neoprávněný, neopodstatněný; nešlechtný, špatný, zlý; nezřízený, nemírný, přílišný; nezkratný; unáhlený*

neřci v. nerci

neřezaný adj. (o stromu) *nenaříznutý, nemající naříznutou kůru*

neřiedně, neřádně adv. *neřádně, nepřístojně; nemravně, hanebně; neprávem, neoprávněně; nespravedlivě; nemírné, přílišně; (o narození) nikoli z řádného manželství, nemanželsky*

neřka - ale i (ani) spoj. *nejen - ale i, ale ani*

neřku část. *neřkuli, natožpak, tím spíše; neřku - ale (i) spoj. nejen - ale i, netoliko - ale i*

nes- v. též nez-

nesbedně, nesbedlně (trojslab.) adv. *neodbytně, dotěrně*

nesbednost, nezbednost, -i f. *bujnost, nevázanost; svévolnost, zpupnost, vzpurnost; neodbytnost, dotěrnost*

nesbedný, nezbedný, nesbedlný (trojslab.) adj. (o zvířeti) *nezvládnutelný, nedávající se zkrotit; (o člověku) svévolný, zpupný, vzpurný, bezohledný; neodbytně obtěžující, dotěrný*

nesborně adv. *ne pohromadě, jednotlivě, každý zvlášť*

nesboženství, nesbožie, -ie n. *neštěstí, velká nehoda, pohroma*

nesbožný adj. *nešťastný, ubohý; nebohatý, chudý; drzý, opovážlivý*

nesčastnost, -i f. *neštěstí, bída, soužení; velká nehoda, pohroma*

nesčastný adj. *nešťastný, ubohý, bídný; zdrcený; přinášející neštěstí, neblahý, zhoubný; zlý, ničemný*

nesčestie, -ie n. *neštěstí; nesčestím, po nesčestí naneštěstí, nešťastně*

nesčísly, nesčítelný, nesčítelný v. nezčísly

nesdobizna f. *špatnost, zlé činy, ohavnost*

nesdobný adj. (o chování) *nepěkný, ošklivý, špatný*

nesdraviti, -v' u, -víš ned. *činit nezdravým, škodlivým zdraví*

nesdrženie, nezdrženie, -ie n. (od čeho) *nezdržení se (něčeho nežádoucího); nezdrženlivost, neovládání se*

nesebraně adv. (o modlení) *nesoustředěně, s nesoustředěnou pozorností*

nesetrvalivost, -i f. (na čem) *nevytrvalost, neschopnost vytrvat*

nesetrvalý adj. *nevytrvalý*

neseznaný adl. *nepoznaný, neznámý*

neshověnie, -ie n. (komu) *neochota vyhovět někomu, příkrost, neshovívavost*

neschovalý adj. (čeho) *provínilý nezachováním něčeho*

nesila, nesilnost, -i f. *nedostatek síly, slabost, nepevnost*

nesilný adj. *nemající sílu, slabý, nemohoucí*

nesjednání, -ie n. (s kým) *nejednotnost, neshoda, rozdílnost*

nesjednaný adj. *nejednotný, neshodný, rozdílný (v. též nezjednaný)*

neskl'udnost, -i f. *neklid, nepokojnost; bujnost, nevázanost*

neskl'udný adj. (o člověku) *nepokojný, nesnášenlivý; bezuzdný; (o ději, skutku) rušící mír, nepřátelský; (o zvířeti) divoký, bujný*

neskonající, neskonalý adj. *neskonalý, nekonečný, věčný; neskončený, nedokončený*

neskonaně adv. *nekonečně, věčně; neurčitě, přibližně*

neskonanie, -ie n. *neskonalost, nekonečnost; nedokonalost*

neskonaný adj. *nekonečný, neskonalý, nesmírný*

neskrovně adv. *velice, hodně, značně, hojně; nemírně, nestřídmě*

neskrovnost, -i f. *nesmírnost, ohromnost; nemírnost, nestřídmost*

neskrovný adj. *nesmírný, ohromný, nespočetný, hojný; neskrovný v sboží nesmírně bohatý; přílišný, nemírný, nestřídmý, bezuzdný; neumírněný, nezdrženlivý*

neskrytě adv. *nepokrytě, zjevně, veřejně, otevřeně*
neskrytý adj. *nepokrytý, zjevný, zřejmý, očividný*
neskúpý adj. *neskoupý, nelakomý, štědrý; drahý, nákladný, přepychový*
neslabě adv. *silně, pevně, bez slabosti*
neslaně adv. *netečně, tupě*
neslaný adj. (o pokrmu) *neslaný*; (o člověku) *tupý, omezený, hloupý*
nesličenstvie, -ie, nesličestvo n. *nešlechtnost, hanebnost*
nesličně adv. *nehezky, škaredě; nešlechtně, hanebně nenáležitě, nepatřičně*
nesličnost, -i f. *nehezkost, nevzlalednost; nešlechtnost, hanebnost; bezbožnost, hříšnost*
nesličný adj. *nehezký, škaredý, ošklivý; nepěkný, nedobrý; nešlechtný, špatný; nepatřičný, nesprávný; nezpůsobilý, neschopný*
nesľúbiti sě, -b' u, -bíš sě dok. (komu) *znelíbit se někomu, stát se nepříjemným, nemilým*
neslušenstvie, -ie n. *nepřístojnost, nenáležité chování*
neslušně adv. *nepatřičně, nenáležitě; nepěkně, ošklivě, hanebně; neslušně, nemravně, nestoudně, hříšně*
neslušný adj. *nepatřičný, nenáležitý, nesprávný; (komu, k čemu) nehodící se na někoho, k něčemu.; nepřipustný (z hlediska rituálního, právního ap.), nedovolený, zakázaný: svedl jest (d'ábel) máteř vaši, aby jedla s dřeva neslušného; nepěkný, ošklivý, ohavný; neslušný, nemravný, nestoudný, hříšný*
neslužebný adj. *neochotný k službě, neúslužný*
nesmělost, -i f. *nesmělost, bázlivost*
nesměstnaný adj. *prostorově neomezený*
nesmiera f. *nesmírnost, bezmeznost; neumírněnost, (v jídle, pití) nezdrženlivost, nestřídmost*
nesmierně adv. *nezměřitelné, bez míry, nesmírně, bezmezně; neosrovnatelně, nepoměrně neumírněně, (o pití) nestřídmě; nevhodně*
nesmiernost, -i f. *bezměrnost, nezměřitelnost, neomezenost, (boží) nekonečnost; (čeho) nesmírnost, nesmírná velikost; (v čem) neumírněnost, upřílišenost; (o jídle, pití) nezdrženlivost, nemírnost, nestřídmost*
nesmierný adj. *nezměřitelný; (o bohu) nekonečný; nesmírný, bezmezný, obrovský; (o člověku) neumírněný, nezdrženlivý, nevázaný, zpupný, svévolný: byl to lid nesmierný; (v jídle a pití) nestřídmý*
nesmiešeně adv. (o výkladu Pisma) *neporušeně, bez příměsků, čistě*
nesmilně adv. *nesmilně, zdrženlivě, cudně*
nesmilnost, -i f. *čistota, nevinnost, cudnost*
nesmilný adj. *pohlavně zdrženlivý, cudný; neporušený, nevinný*
nesmilstvie, -ie n. *pohlavní čistota, nevinnost*
nesmluvný adj. *cizácký, s kterým není možno se domluvit, barbarský*
nesmrtdlný (čtyřslab.), nesmrtelný adj. (o duši, bohu ap.) *nesmrtelný, věčný; (o něčem abstraktním) nepomíjející, nehynoucí, trvalý; (o hříchu) nikoli smrtelný, nepřivozující věčné zatracení, všední (nábož.); kráva nesmrtdlná v. kráva*
nesmysl (dvojslab.), -a, -u m. *nerozum, rozumová omezenost; nerozumnost, pošetilost, hloupost; nesmysl, nesmyslný nápad; pomatenost, nepřičetnost, šílenství*
nesmyslenie, nesmyšlenie, -ie n. *nerozum, nemoudrost, pošetilost*
nesmysleti, nesmysliti, -šľ u, -slíš ned. *být bez rozumu, nerozumné smýšlet, nebýt soudný; nebýt při smyslech, být pomatený*
nesmyslně (trojslab.) adv. *nerozumně, nemoudře, pošetile, hloupě*
nesmyslnost (trojslab.), -i f. *nerozumnost, nemoudrost, pošetilost, hloupost; zastření smyslu, pomatenost, nepřičetnost, šílenost*
nesmyslný (trojslab.) adj. *nemyslící, neobdařený rozumem. hovada nesmyslná; nerozumný, neosvícený; nemoudrý, pošetilý; nesmyslný; nepřičetný, pomatený, šílený*
nesnad adv. *nesnadno, stěží; sotva, s malou pravděpodobností*
nesnadenstvie, -ie n. *nesnáz, obtíž, svízeľ; nesnadno pochopitelná věc, záhada; rozepře, spor*
nesnádk a f. *nesnáz, obtíž, potíž, těžkost; rozepře, spor*

nesnadně adv. *nesnadno, s nesnázemi, s potížemi, stěží; namáhavě, pracně; jen nerad; sotva; nedobře, špatně, zle; naléhavě, důtklivě*

nesnadno adv. *nesnadno, s nesnázemi, s potížemi*: musíš nesnadno je vykopati

nesnadnost, -i f. *nesnadnost, těžkost, obtížnost; námaha, úsilí; nesnáz, potíž; rozepře, spor*

nesnadný adj. *nesnadný, obtížný, těžký*; jest nesnaden k čemu nesnadno se da + inf.: ni jeden hrad tak nesnaden ani město jest dobytí; *nesnadno dostupný rozumu, těžko pochopitelný*; (o boji) *sporný, nesnadno rozhodnutelný*; (o člověku) *neodbytný; nesnášenlivý, nevlídný, příkrý*; (zvl. o ženě) *nepřístupný, odmítavý*

nesnázě, -ě f. *nesnadnost, těžkost; námaha, vynaložení sil, úsilí*: s nesnázů nesnadno, pracně; *nesnáz, svízel, strast*; (v čem) *překážka; ztráta, újma, škoda; starost, obtížná záležitost*; (o co, o čem, v čem) *pochybnost, nejistota; rozepře, spor; odpor, projev nesouhlasu, nevole*

nesnázka f. *nesnáz, těžkost, obtíž; starost, obtížná záležitost; pochybnost, nejistota*; (o co, o čem) *pře, spor*

nesnažně adv. *nesnaživě, nedbale*

nesnažnost, -i f. *nesnaživost, nedostatek snahy nebo horlivosti, nedbalost*

nesnažný adj. *nesnaživý, nedbalý, liknavý*

nesnesedlný (čtyřslab.) **nesnesitedlný, nesnositedlný** (pětislab.) adj. *neúnosný, jsoucí k neunesení; nesnesitelný, nedající se snést*; (o člověku) *nesnesitelné zlý*

nesočilivý adj. *neosočitelný, bezúhonný*

nespánie, -ie n. *nespaní, bdění; nespavost*

nespatřený, nespatriedlný (pětislab.) adj. *nespatřitelný, zrakem nepostižitelný*

nespěšně adv. *pomalou, beze spěchu, pozvolna; liknavě, zdlouhavě, váhavě*

nespieš(e) adv. *ne tak snadno, nesnadno*

nesplnění, -ie n. *nesplnění, nedodržení (závazku); nezaplacení*

nespopadený, nespoppedlný (šestislab.), **nespopatedlný** (pětislab.) adj. *nepochopitelný, nevyzpytatelný*

nesporota f. *nehospodárnost*

nesporý adj. *nevydatný, neposkytující mnoho užitku*

nespravedlivost, nespravedlnost (čtyřslab.), -i f. *nespravedlivost; bezpráví, křivda; nepravost, hříšnost, hřích*

nespravedlivý adj. *nespravedlivý, bezprávný; jsoucí v rozporu s náboženským učením, hříšný*

nespravedlný (čtyřslab.) adj. *nesprávný, nenáležitý, špatný; nespravedlivý; jsoucí v rozporu s náboženským učením, hříšný*

nesprávně adv. *nesprávně; nespravedlivě, neprávem, neoprávněně*

nesprávný adj. *nesprávný, špatný; nedobrý, nešlechtný, zlý*

nesprostenstvie, -ie n., **nesprostnost**, -i f. *neupřímnost, obojakost, faleš*

nesprostný adj. *neupřímný, obojaký, falešný*

nesrdečný adj. (o modlitbě) *nesrdečný, neprocítěný, neopravdový*

nesrdnatý adj. *nerozumný, nemoudrý*

nesrovnalý adj. *nesnášenlivý, nesnášející se*

nesrozumění, -ie n. *neporozumění, nepochopení*

nesstálý, nestálý adj. *nestálý, nevytrvalý, vrtkavý*

nesstánie, nestánie¹, -ie n. *nevytrvalost*

nesstihatedlný, nestihatedlný (pětislab.), **nesstihlý, nestihlý** adj. *nevystižitelný, nepostižitelný, nepochopitelný*

nesstihnutý, nestihnutý, nesstižený, nestižený adj. *nepostižitelný, nepochopitelný; nepředstavitelný*

nesstižitedlný, nestižitedlný (pětislab.) adj. *nepostižitelný, nevyzpytatelný; nepředstavitelný, nesmírný*

nesšitedlný (čtyřslab.), **nesšitý** adj. *nesešitý, vyrobený z jednoho kusu tkaniny*

nestálý; nestánie¹ v. *nesstálý; nesstánie*

nestánie², -ie n. *nedostavení (se) zvl. k soudu*

nestateč, -i f. *nicotnost, bezvýznamná věc; špatnost, hříšnost*

nestatečenstvie, -ie n. *nemohoucnost, slabost; neužitečnost, marnost, nicotnost*

nestatečně adv. *nedostatečně; neužitečně, špatně, naplano*
nestatečniti, -ňu, -níš ned. *činit slabým, oslabovat*
nestatečnost, -i f. *nemohoucnost, slabost; nicotnost, marnost, planost, prázdnota, bezcennost; něco marného, nicotného, zvl. neužitečný čin; špatnost, hříšnost*
nestatečnostka f. *marnůstka, nicůtka* (hanl.)
nestatečný adj. *slabý, mdlý; neschopný, nezpůsobilý; ubohý, bedný, nuzný; nepatrný, nicotný; marný, planý, neužitečný; špatný, hříšný*
nestatenstvie, -ie n. *slabost, mdloba*
nesterně, nestorně adv. *opovážlivě, drze*
nesterný adj. (o člověku) *nemírný, nezkratný, opovážlivý, drzý (?)*; (o úsilí) *nezdolný, vytrvalý*
nésti, nesu, -eš ned. *nést*: noha nese všechny údy; ve své sírobu nesle snášely jsme osířelost; utrpenie nésti; súd nésti být souzen; pomstu nésti mstít se; nésti pro svět marné chvály být učasten; *unášet, odnášet, odvádět, odvázet*: potom jeho (krále Václava) nesl do Vídně; *oblékat si, mít na sobě*: kožichy nesú lisie; (Ježíš) trnovou korunu ráčil jest nésti; *mít v sobě, obsahovat*: Ježíšova řeč ten rozum nese; *vykonávat*: úřad, práci nésti; *roznášet, rozhlašovat*: ať žádný škodných novin nenese; *dávat, poskytovat, plodit*: nemůž dřěvo dobré ovoce zlého nésti; *nést odplatu, brát na sebe něčí provinění*: Beránče boží, jenž neseš hříechy světa; *být původcem něčeho*, (o svědectví) *vydávat*: mnozí křivé svědečstvie nesiechu proti Ježíšovi; *provádavat*: slušelo by dceř mocného krále za ciesaře nésti; - nésti se *nést se; vznášet se; snášet se; ubírat se, směřovat*: do České země sú se nesli; (nad čím) *zabývat se, obírat se* čím. rozum řemeslníka nese se nad dielem; *chovat se, jednat*: nešlechtně se nesú; (nad koho) *vynášet se, vypínat se*; (za koho) *vydavat se*: těch časov dva, třie i čtyřie za papežě se nesli
nestih-; nestiž-; nastojte v. *nesstih-; nesstiž-; nastojte*
nestorín m. *nestorián, stoupenec učení biskupa Nestoria*
nestorně v. *nesterně*
nestrašivý, nestrašlivý adj. *nebojácný, smělý*
nestrpělivý, nestrpělný, nestrpělý adj. *nesnesitelný, hrozný*
nestřiezlivost, -i f. *nestřídmost, neumírněnost, neskromnost*
nestřiezlivý, nestřiezlivý adj. *nestřídmy, nenasytný; nasycený, sytý*
nestud m. *nestydatost, nestoudnost; necudné jednání, smilstvo*
nestudatost, -i f. *nestydatost, necudnost; necudný skutek, smilstvo*
nestudatý adj. *nestydatý, drzý; necudný, smilný*
nestúdně adv. *nestoudně, bezostyšně, drze; hanebně, potupně*
nestvořený adj. (o bohu) *nevzniklý stvořením, existující bez stvoření*
nestydatstvie, -ie n. *nestydatost, nedostatek studu; smilstvo*
nestydcě adv. *nestydatě, nestoudně, beze studu*
nestydivý v. *nestydlivý*
nestydkost, -i f. *nestydatost, necudnost; smilstvo*
nestydký adj. *nestydatý, urážející stud, necudný*
nestydlivost, -i f. *nestydatost, drzost; necudnost, smilnost; smilstvo*
nestydlivý, nestydivý adj. *nestydatý, nestoudný, drzý; necudný, nemravný, smilný*; (o chování) *opovrženíhodný, hanebný*
nesužďžený, nesužďžený adj. *nespoutaný, nevázaný, bezuzdný*
nesvacený adj. *nesvěcený, nevysvěcený, neposvěcený*
nesvádny adj. *svárlivý*
nesvárlivý adj. *nemilující sváry, snášenlivý*
nesvatebný adj. (pohlavně) *neporušený, čistý*
nesvědomý adj. *neznalý, neobeznámený; neznámý, nepovědomý*
nesvěřitedlný (pětislab.) adj. *neuvěřitelný, neslýchaný*
nesvětlo n. *opak světla, stín*
nesvévolně adv. *ne z vlastní vůle*
nesvítěženíe, -ie n. (nad kým) *nezvítězení, nepokoření někoho*
nesvobodenstvie, -ie n., **nesvobodnost**, -i f. *nesvoboda, nedostatek svobody*
nesvobodně adv. *nikoli svobodně, ne z vlastní vůle, nedobrovolně*

nesvódný adj. *nemohoucí být sveden, nedávající se svěst*: bych s tvé cesty (Hospodine) byl nesveden

nesvůj zájm. *cizí, nikoli vlastní*: siemě tvé bude putovati v zemi nesvéj; *nevlastní, nejsoucí v pokrevním příbuzenství; nepatřičný, nenáležitý*

nesvolenie, -ie n. *nesvolení, nesouhlas; rozepře, svár, nesrovnalost*

nesvornost, -i f. *nesvornost, nejednotnost; svár, rozepře*, (v pl.) *rozbroje, různice; nesoulad, nesrovnalost, rozpor*

nesvorný adj. *nesvorný, nejednotný, svárlivý*; (komu, čemu, s čím) *nesrovnávající se, nejsoucí v souladu, nesouhlasný*

nesvrchování, -ie n., **nesvrchovanost**, -i f. *nedokonalost, nedostatečnost*

nesvrchovaný adj. *nedokonalý, nevyspělý*

nesvyklý v. nezvyklý

nesytě adv. *nenasytně, hltavě*

nesytost, -i f. *nenasytnost, hltavost, chtivost*

nesytý adj. *nenasyčený, hladový, lačný; nenasytný, neukojitelný*; (o pokrmu) *nesytící, neukojující hlad, nevydatný*

neštedrota f. *neštedrost, skoupost, lakomost*

nešerědstvie, -ie n. *neposkrvněnost, mravní čistota, bezúhonnost*

nešietný adj. *nepadající do stařeckého věku*

neškodlenstvie, -ie n. *neposkrvněnost, mravní čistota, bezúhonnost, nevinnost*

neškodný adj. *neškodný, neškodlivý*; (o osobě) *neprovinilý, nevinný; jsoucí beze škody, bezúhonný*

nešlechetenstvie, -ie n. *nešlechetnost; nepravost, špatný skutek*

nešlechetně adv. *nešlechetně, nečestně, hanebně; nestoudně; hříšně*

nešlechetník m. *nešlechtic, člověk nízký rodem i svým chováním; nešlechetník, hanebník, ničema, padouch; bezbožník, hříšník*

nešlechetnost, -i f. *nešlechetnost, nešlechtilost, ubohost; hříšnost, bezbožnost, zlotřilost; špatný skutek, nepravost, hřích*

nešlechetný adj. *nešlechtický, neurozený; nešlechetný, nečestný, podlý, mrzký; nešlechetné ženy nepočestné, nevěstky; špatný, hanebný, nestoudný; ukrutný, krutý, hrozný; jsoucí v rozporu s náboženským učením, hříšný; zpodst. m. ďábel, zlý duch*

nešlechta, -y m. *nešlechtic; nešlechetník, hanebník*

nešpor, mešpor m. *doba uprostřed mezi polednem a večerem*

nešproch m. *replika na průpovídku*

neštrychovaný adj. *převyšující okraje míry, vrchovatý*

nešvarnost, -i f. *šerednost, ošklivost, nevzhlednost*

nešvarný adj. *šeredný, nevzhledný; nešlechetný, špatný; nenáležitý, nesprávný*; (k čemu) *nezpůsobilý, neschopný (čeho)*

netáhnúti, -nu, -tiehneš dok. *nestačit, sotva moci*; *netáhnúti* (s inf.) - až sotva (s tvarem slovesa urč.) - a již, a hned, když v tom už: *netaže dořeci sotva dořekl*; *netáhnú* přijíti ke vsi, až ihned bojují se psy

netajemně, netajně adv. *veřejně, nepokrytě, zjevně*

netajný adj. *nikoli tajný, zjevný; veřejně známý, obecně povědomý*

netbací adj. *nedbající; nedbalý, ledabylý, nepečlivý, lhostejný*

netbalivě, netbálnivě adv. *nedbale, nepečlivě; lhostejně, netečně*

netbalivost, netbálnivost, -i f., **netbalstvie**, -ie n. *nedbalost, nepečlivost; lhostejnost; neopatrnost, neostražitost*

netbalivý, netbálnivý, netbatedlný (čtyřslab.) adj. *nedbající; nedbalý, nepečlivý*

netbání, -ie n. *nedbání; nepečlivost, nedbalost, netečnost; neopatrnost, neostražitost*

netbavě adv. *nedbale, nepečlivě; liknavě nevázaně, nespoutaně, hříšně*

netbavost, -i f. *nedbalost, nepečlivost*

netbavý adj. (čeho, koho, na koho) *nedbající, nevěšmající si, nestarající se; netbav býti* (s inf.), aby neusilovat, nesnažit se; *nedbalý, zanedbávající své povinnosti, nepečlivý, nesnaživý; neopatrný, neostražitý*

nětco; netčičě v. něčso; necčičě
netělesný adj. *netělesný, nehmotný, duchovní; pomyslný, abstraktní*
něterde; něterdy v. některde; některdy
něterý v. některý
netesklivý adj. *netesklivý, nesklíčeny; nesklíčující, nevzbuzující tiseň*
netěšenie, -ie n. (kým, nad kým) *nedostatek potěšení, nedostatek radosti z něčeho*: dětmi, nad dětmi netěšenie
netěžený adj. (o půdě) *neobdělávaný*
netěžký adj. *jsoucí bez tíže*
nětička f. *topička, žena obstarávající topení*
netichý adj. *netichý, hlučný; sveřepý; (o zvířatech) divoký*
Nětišě, -ě f. *Anežka*
netoliko, netolik adv. *nejen*: netoliko - jelikož ani ne tak - jako; netoliko - jako ne tak - jako; netoliko - ale (i), ale brže nejenom - ale i, nejen - ba dokonce: to oni uslyševše netolik se polepšivše, ale v srdcích svých se více rozdráždivše
netopýř, -ě m. *netopýř*
netovařišný adj. *nedružný, nerad se přátelící, nespolečenský*
netrající; nětrdy v. netrvající; některdy
netrefnost, -i f. *nenáležitost, nepravost, špatnost*
netrefný adj. *nenáležitý, nesprávný, špatný; nehodný, zlý*
netresktadlný (čtyřslab.), **netresktající, netresktalivý, netresktánlivý, netresktatedlný** (pětislab.) adj. *nezasluhující výtky, bezúhonný*
netresktavý adj. *nezasluhující výtky, bezúhonný; nevychovaný, neukázněný, rozpustilý*
netrpědnost, netrpedlnost (čtyřslab.), **netrpělivost**, -i f. *opak trpělivosti, neochota snášet příkoří nebo utrpení, nepokornost; schopnost netrpět, překonávat bolest; nedůtklivost, nesmířlivost, nesnášenlivost; nepříjemnost*
netrpědný (čtyřslab.), **netrpějící** adj. *netrpící; nesnesitelný, strašný, hrozný*
netrpělivě adv. *nikoli trpělivě, s nechutí, neochotně; netrpělivě, nedočkavě, chtivě*
netrpělivý adj. *nesnášející, nemohoucí strpět, snést něco; neschopný snášet utrpení nebo příkoří; netrpící, nepociťující bolest; nedůtklivý, popudlivý, zpupný; (čeho) nedočkavý, chtivý*
netrpěníe, netrpenie, -ie n. *netrpění, nesnášení; nedočkavost, chtivost*
netrpný adj. *netrpící, nepociťující utrpení; pomíjející, nestálý, netrvalý*
netrp'ující adj. *nesnesitelný, strašný, hrozný*
netrtý adj. (o cestě) *neurovnaný, neupravený k chůzi*
netrudovatina f. *nepostiženost malomocenstvím*
netruchlivý adj. *neobtížný, nejsoucí na obtíž*
netrvající, (čtyřslab.), netrající, netrvavý (trojslab.) adj. *netrvalý, netrvanlivý, pomíjivý*
netřený adj. (o koření, plodech ap.) *netřený, neutřený, nerozdrcený; (o cestě) neurovnaný, neupravený k chůzi*
netuhý adj. (k čemu) *nepevný, málo houževnatý, nevytrvalý (v něčem)*: já, ke cti člověk netuhý
netúžebný adj. *nepříliš toužící, nedychtivý*
netúžný adj. *jsoucí bez hany, nezasluhující výtky*
netvárnost, netvářnost, -i f. *nevzhlednost, ošklivost*
netvárný, netvářný adj. *nehezký, ošklivý; beztvářý, beztvárný*
netvrdný adj. *neopevněný, nepevný*
netvrdomst, -i f. *něco nepevného, slabé místo, nedostatečné opevnění; slabost, nedostatečnost*
netvrdomst adj. *nepevný, neopevněný; mdlý, slabý; ještě netvrdomst v nohy ještě neumí chodit*
neucělivý adj. *nezocelitelný, nezhojitelný*
neučedlný (čtyřslab.) adj. *neučennivý, nechápavý*
neučení, núčení adj. *neučení, neškolený, navzdělcsazý; zaostalý, primitivní; (v čem) nevyučení, nestudovaný; nábožensky nepoučení, nezasevěný; neknežský, laický; zpodst. m. neknež, laik; neodborník, diletant*
neučinění adj. *neučiněný, nevykonaný, neuskutečněný; (o bohu) nestvořený, nevzniklý stvořením*

neučstít, neuctíti, -ěšču, -čstíš dok. *zneuctít, potupit, pohanět; znesvětit; opovrhnout, pohrdnout, znevážit*
neučšćenie, -ie n. *zneuctění, potupení*
neudatenstvie, neudatstvie, -ie, **neudatstvo** n. *nedostatek udatnosti, nestatečnost*
neufajúci adj. (v koho) *nedoufající v někoho, nespolehající se na někoho*
neufánie, -ie n. *nedostatek naděje, malověrnost*
neuhasující adj. *neuhasínající, nehasnoucí*
neuhašený adl. *neuhasitelný, nezhasitelný*
neuchovající adj. *nevyhnutelný, neodvratný*
neujišćený adj. (čím) *nezpevněný, nezaložený pevně na něčem, nezakotvený v něčem*
neuka, -y m. *nevzdělanec; neodborník*
neukazitedlný (šestislab.) adj. *nezkazitelný, nepodléhající zkáze; nepomíjející*
neúklud m. *neklid, nepokoj, rozrušení mysli, znepokojení; shon, zmatek*
neúkludnost, -i f. *neklid, znepokojení; neodbytnost*
neúkludný adj. *neklidný, nepokojný; bouřlivý*
neukluzený adj. *nevyrovnaný, nemající vnitřní klid; nerozvážený*
neúkojný adj. *neutišitelný, nesmiřitelný, urputný*
neukrocený, neukrotidlný (pětislab.) **neukrotilý, neukrotlý** adj. *nezkrocený, divoký; nezkratný, bezuzdný*
neulěčený adj. *nevyлéčitelný, neuzdravitelný; (o jedu) smrtící*
neulěčidlný (pětislab.), **neulěčitedlný** (šestislab.), **neulěčitý** adj. *nevyлéčitelný, neuzdravitelný*
neumělost, -i f. *neuměloat; neznalost; nevědomost, nemoudrost, hloupost; nábož. hřešení z nevědomosti*
neumělý, nůmělý adj. *neumějící něco; neznalý, nevzdělaný, neučený, nevyučенý; nevědomý, nevědoucí; nemoudrý, hloupý*
neuměnie, -ie n. *neumění, nedovednost; neznalost, nevědomost; nemoudrost, nerozumnost, hloupost*
neumenšene adv. *nezmenšene, v stejné míře, stejně*
neuměny adj. *netušený, nepředstavitelný*
neúměrnost, -i f. *nesmírnost, bezmeznost*
neúměrný adj. *jsoucí nad jakoukoli míru, nezměřitelný, nekonečný (o bohu); nezměrný, bezmezný, obrovský, nesmírný*
neumětedlnost (pětislab.), **neumětelnost**, -i f. *nevědění, nevědomost, neznalost*
neumětedlný (pětislab.) adj. *neznalý, nevzdělaný; zaostalý, nekulturní; zpodst. m. nevzdělanec*
neumierající adj. *nesmrtelný*
neumnohý adj. *nemnohý, nehojný*
neumnožený adj. *nezmnožitelný, nedávající se rozhojnit; milostí neumnožený co do lásky nepřevyšitelný*
neumořený adj. *neumořený, neutýraný k smrti, neumučený*
neumrtvený adj. *neumrtvený, neusmrcený, nezahubený*
neunositedlný (šestislab.) adj. *neúnosný; nesnesitelný*
neupřiemě, neupřiemně, neupřiemo adv. *nepřímě; neupřimně, pokrytecky, falešně*
neupřiemnost, neupřiemost, -i f. *neupřimnost, pokrytectví, faleš; nepravost, nešlechtnost, špatnost; špatný skutek, hřích*
neupřiemný, neupřiemý adj. *nerovný, nepřímý, křivý; neupřimný, pokrytecký, falešný; nešlechtný. špatný, zlý*
neuptale adv. *nepostižitelně, nenápadně: neuptale vyprázdni boha z lidí*
neuptalý adj. *nejsoucí předmětem ptaní, dotazování, nesporný; nevyzpytatelný; (o chování) dobře nerozvážený, nerozumný*
neuptanie, -ie n. *nezjištění, nepoznání: neuptanie pravé pravdy*
neurozenie, neurozenstvie, -ie n. *neurozenost, nízký původ; opovržení, nevážnost*
neurozený adj. *nezrozený, nenarozený; neurozený, nešlechtický; opovrhovaný, jsoucí v nevážnosti, ubohý*
neusdravedlný (pětislab.), **neusdravený, neusdravitedlný** (šestislab.), **neúsdravný** adj. *neuzdravitelný, nevyлéčitelný, nezhojitelný; (o jedu) smrtící*

neustalý adj. *neunavený; neúnavný, neustálý, ustavičný*
neustavený adj. *nepevný, vrtkavý*
neustavičenství, -ie, neustavičenstvo n. *nestálost, pomíjivost; vrtkavost*
neustavičně adv. *nikoli stále, na čas, nesoustavně; vrtkavě, proměnlivě*
neustavičnost, -i f. *nestálost, proměnlivost; pomíjivost, časnost; nevytrvalost, vrtkavost, těkavost; nevytrvalost v dobrém, nepevnost (mravní)*
neustavičný adj. *nestálý, proměnlivý; pomíjivý; toulavý, těkavý; nevytrvalý, vrtkavý; odpadlý od společenství, vylučující se ze společenství (zvl. náboženského)*
neustavičstvo n., **neústavnost, -i f.** *nestálost, pomíjejícnost, nevytrvalost, vrtkavost*
neústavný adj. *nestálý, proměnlivý, nejistý; (o činnosti člověka) neužitečný, marný, planý; nevytrvalý, nepevný, vrtkavý*
neušlechtilý adj. *neušlechtilý, nevýznamný, obyčejný; nešlechtický, neurozený, nízký rodem*
neutázalý adj. *který se neporadil*
neutěšenie, -ie n. *neutěšitelnost, bezútěšnost, zoufalství*
neutrhavý adj. *neutrhačný, nepomlouvavý*
neutržený adj. *neurovnaný, neupravený; neutřená cesta*
neuvěřený adj. *neuvěřitelný; nepředstavitelný*
neužilý adj. *neužívaný; neužilý, nepřející, skoupý*
neužitečný adj. *neužitečný; neúrodný, neplodný; neprospěšný, nepotřebný, zbytečný; neblahý, škodlivý*
neužitek, -tka, -tku m. *škoda, újma*
neválečný adj. *nebojovný, pokojný, mírný; náš spasitel Ježíš neválečný*
neváženie, -ie n. *znevažování, nevážnost*
nevděčenství, nevděčství, -ie, nevděčenstvo, nevděčstvo n. *nevděčnost, nevděk*
nevděčný adj. *nevděčný; nepříjemný, nemilý, protivný*
nevděk adv. *proti mysli (srov. vděk)*
nevěc, -i f. *znamení, symbol (nikoli skutečná věc)*
nevěčný adj. *nikoli věčný, časný, pomíjivý; (o člověku) smrtelný*
nevěděnie, -ie n. *nevědomost, neznalost; nerozumnost, hloupost; nábož. hřešení z neznalosti náboženských přikázání*
nevěděný adj. (kým) *neznámý (někomu), nepoznaný (někým)*
nevědka f. *nevědomost, nerozumnost, hloupost; v nevědky koho bez vědomí, mimo nadání*
nevědomě adv. *nevědomě, neúmyslně, mimovolně, bezděčně; bez vědomí někoho, tajně, skrytě*
nevědomie, -ie n. (čeho) *nevědění, nevědomost (o něčem), neznalost (něčeho); s nevědomím koho bez vědomí, mimo nadání, aniž někdo ví; z nevědomie, skrž nevědomie nevědoměle, z nevědomosti, z neznalosti; nábož. hřešení z neznalosti náboženských přikázání*
nevědomství, -ie n. *nevědomost, hloupost*
nevědomý adj. (komu) *neznámý, nepoznaný (někým); (o hříchu) nevědomý, neuvědomělý; nepoznatelný; (o člověku) nevědoucí, neznalý, nevědomý*
nevědúci adj. *nevědoucí, nevědomý, neznalý*
nevěhlas, -a m. *nerozumný člověk, pošetilec*
nevěhlasenství, nevěhlasství, -ie n. *nerozum, nerozumnost, pošetilstvo*
nevěhlasně adv. *nerozvážně, nerozumně, pošetile*
nevelí adj. *nevelký, dost malý; nedůležitý, méně významný*
nevelmi, nevelmě adv. *nevelmi, nemnoho, nepříliš*
nevěra, neviera f. *nevěra, věrolomné jednání, zrada; nevěry dle pro nevěru; nevěru učiniti komu zachovat se věrolomně, zklamat důvěru; nevěrnost, věrolomnost, proradnost; nevěru, pod nevěru věrolomně, zrádně; nepoctivost, nešlechtnost; nevěru okázati, ukázati (komu) zachovat se nepoctivě, nečestně (vůči někomu); nevěrectví; nedostatečná vira v boha; odklon od pravé víry, bludná vira, kacírství; bezbožnost, hříšnost, hřích*
nevěrně adv. *nevěrně, věrolomně, proradně, zrádně; lstivě, podvodně, falešně; nevěrněť na kostku mece falešně hraje v kostky; nepoctivě, nešlechtně, špatně; nepravdivé, lživě; v rozporu s pravou vírou*
nevěrník m. *věrolomník, zrádce; bezbožník, neznaobh*

nevěrnost, -i f. *nevěra, nevěrnost; malověrnost; nevěrectví, bezbožnost, hřích*
nevěrný adj. *nevěrný, věrolomný, zrádný*: ta dva prorádce, nevěrného skutka skládce; nevěrné jméno jméno věrolomníka, zrádce; *lstivý, podvodný, falešný*; v nevěrný plášček se odieti v plášťik falše; *nešlechtný, špatný; neuvěřitelný, pravdě nepodobný: nevěřící (v boha); malověrný; bludný, kacírský; bezbožný, protivící se bohu*
nevěřeníe, -ie n. *nevěrectví, nevíra v boha; nedostatečná víra v boha, malověrnost*; (čemu) *nevěření, nedůvěra* (k něčemu)
nevěřitelný (pětislab.) adj. *neuvěřitelný, pravdě nepodobný, podivný; bezbožný, hříšný*
nevěřící, nevěřující adj. *nevěřící, bezbožný, protivící se bohu, hříšný; malověrný, málo důvěřující v boží moc; nedůvěřivý, podezřívavý*
nevěsta f. *nevěsta; snacha; švagrová, bratrova manželka; manželka pokrevního příbuzného vůbec*
nevěstčenie, -ie n. *prostituce*
nevěstčí adj. *nevěstčí, nevěstce vlastní*; dóm (domek, stan) *nevěstčí nevěstinec*
nevěstka f. *nevěstka, prodejná žena, prostitutka*; nevěstka (babylónská) za reformace často hanl. označení římské církve
nevetchý adj. *nevetchý*; býti *nevatech* čeho být pevný, neochabovat, neumdlévat v něčem
nevětrný (trojslab.) adj. *nevzdušný, dusný, nevětraný*
nevidalý adj. *neviděný, nevnímáný zrakem*
nevidaný adj. *nevidaný, neobvyklý, nezvyklý; nevidaně velký, náramný; neviděný, nespátrěný; neviditelný*
nevidělný (čtyřslab.), **nevidělný, nevidlný** (trojslab.), **nevidějící, nevidětedtný, neviditedlný** (pětislab.) adj. *neviditelný*
neviděný adj. *neviděný, nespátrěný; neviditelný*: z neviděné dušě viděné se tělo spravuje
nevidky adv. v *nevidky* (koho) *při nedívání se (někoho), mimo pozornost, mimo nadání*
nevidomě adv. *neviděně, nepozorovaně, skrytě; neviditelně, neviditelným způsobem, netělesně*
nevidomie, -ie n. *nevidění; zaslepenost, omezenost chápání*
nevidomý adj. *nevidomý, slepý; neviděný; neviditelný*: zpodst. m. nábož. *Neviditelný, bůh*; nevidomé n. *neviditelná boží podstata*; z *nevidoma* znenadání, náhle
nevidoucí adj. *nevidoucí, nevidomý, slepý; neviděný, skrytý; neviditelný*
nevina f. *nevina*; očistiti *nevinu* (nevinu) či prokázat *nevinu, ospravedlnit (se); nevinnost, bezúhonnost; pohlavní čistota*
nevinně adv. *nevinně; neprávem, neoprávněné, nespravedlivě*: *nevinně se jí jest stalo; řádně, bezúhonně*
nevinný adj. *nevinný; nezaviněný, nezasloužený; vinou nebo hříchem (ještě) nezatížený; mravně neporušený, bezúhonný, pohlavně čistý*; (komu) *nejsoucí ničím povinen, nemající závazek (vůči někomu), nedlužný (někomu)*
nevládyčstvie, -ie n. *opovržení, ubohost*
nevlastnost, -i f. (řěči) *nevlastní, přenesený význam*
nevodář, nevodnář, -ě, **nevodník**, -a m. *výrobce nevodů* (tažných rybářských sítí)
nevodina, nevodnost, -i f. *místo bez vody, vyprahlá krajina, poušť*
nevodný adj. (o krajině) *jsoucí bez vody, vyprahlý*; (o ptácích) *nikoli vodní, nežijící u vody*
nevole, nevoľe, -e f. *nevůľe, nechtění*: *voľů - nevoľů volky nevolky, chtě nechtě; nevole, nechut', nelibost; neshoda, rozepře, svár; nepřijemnost, nesnáz, strádání*
nevolnost, -i f. *nedostatek volnosti, nesvoboda, závislost; nevůľe, nechtění; nevole, nechut', nelibost*
nevolný adj. *nevolný, nesvobodný; jsoucí mimo zákon, stíhaný; nepoddajný, vzpurný*; (o skutku) *nechtěný; působící nevoli, nepřijemný*
nevraždný, nevražný adj. *nepřátelský, nepříznivý, protivný*
nevřleti, -ľu, -ľíš ned. (na koho) *hněvat se, nevražít*
nevřtký adj. *nevřtký, stojící pevně; nevřtkavý, neochvějný, vytrvalý, pevný*
nevřak spoj. (v řečnické otázce) *což ne, cořpak ne*
nevtípený, nevtipný¹ adj. *netušený, nečekáný*
nevtipný² adj. *nevychytralý, neznající faleš, nezáludný*
nevýbojný adj. *nedobytný, nezdolný*

nevyčistitelný (šestislab.), **nevyčištědný** (pětislab.) adj. (o vině) *nesmazatelný, neodčinitelný, nenapravitelný*
nevyložený adj. *nepřekonatelný (?)*
nevýměrný, nevyměřený adj. *nezměrný, nesmírný, bezmezný*
nevymluvající, nevymluvující adj. *nevypověditelný, nevýslovný*
nevymluveně adv. *nevypověditelně, nepopsatelně*
nevymluvený adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný; (o pocitech) nevýslovně velký, náramný, nesmírný; výslovně neuvedený, nejmenovaný (?)*
nevýmluvně adv. *nevypověditelně; nevýslovně, nesmírně; bez možnosti výmluvy, neodvratně; nevýmluvně, nevyřečně, nepřesvědčivě*
nevýmluvný adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný; nevýslovně velký, náramný; neomluvitelný, neospravedlnitelný; výslovně neuvedený, nejmenovaný (?); (o člověku) nevýmluvný, nevyřečný*
nevymluvující v. nevymluvající
nevýmyslný (čtyřslib.), **nevymyšlený, nevymyšlující** adj. *nevymyslitelný, nepředstavitelný*
nevypojitelný (šestislab.) adj. *nevyčerpateľný*
nevypraveně, nevypravně adv. *nevypověditelně*
nevypravený adj. *nevypověditelný, nevyjádřitelný; nevýslovně velký, náramný*
nevypřavitedlný (šestislab.), **nevypřavný** adj. *nevypověditelný, nepopsatelný; nesnadno srozumitelný, spletitý, složitý*
nevypřavující adj. *(k vyjádření, k výkladu) příliš složitý, nesnadný*
nevysoký adj. *nevysoký; nepovýšený, skromný: (kněz) pokorný, trpělivý, nevysoké myslí*
nevývedený adj. *nenarozený, nepřivedený na svět*
nevzácnost, -i f. (komu) *neobliba u někoho*
nevzácný adj. *nevzácný, nevážený, opomíjený; nepřijemný, nemilý; nežádoucí*
nevzdál'u, nevzdál adv. *nedaleko: nevzdál ot sebe*
nevzdělaný adj. *neobdělaný*
nevzdržlivost, -i f. *nezdrženlivost, neschopnost zdržet se tělesného ukájení, neovládání se*
nevzisk adv. *nadarmo (srov. zisk)*
nevzmocněný, nezmocněný adj. *slabý, nikoli mocný, který nenabyl moci*
nevzpytající, nevzpytavý adj. *nevzpytatelný, nepostižitelný*
nevzteklý adj. *nezpupný, nevášnivý, klidný*
nez- v. též *nes-*
nezabráníe, -ie n. *neobsazení*
nezacelený, nezacelný adj. *nezacelitelný, nezhojitelný*
nezahynující, nezahynulý, nezahynutedlný (šestislab.), **nezahynutý** adj. *nesmrtelný, věčný*
nezákladný adj. *nemající spolehlivý základ, neodůvodněný*
nezákon m.: *nezákon (jest) komu (s inf.) nesluší se, nepatří se*
nezákonník m. *neřeholník, nečlen mnišského řádu*
nezaléčený adj. *nevléčitelný, nezhojitelný*
nezaložený adj. (v čem) *nezakládající se na něčem, neodůvodněný něčím*
nezamúcený adj. *nezarmoucený, nestižený zármutkem*
nezamutitedlný (šestislab.) adj. *nezarmoutitelný, nepodléhající smutku*
nezamyšlenec, -ncě m. *člověk neuskutečňující promyšleně svůj úmysl*
nezamyšlený adj. *nesmyslený, nepředstíraný, opravdový*
nezaplácějící, nezaplacený adj. *nezaplatitelný, velmi drahocenný*
nezároveň adv. *nestejně, nerovně*
nezatvrzený adj. *nezatvrzelý, povolný, přístupný*
nezavadnící adj. *nevadnoucí, nehynoucí, nepomíjející, věčný*
nezavitý adj. (o ženě) *nemající zavnutí na hlavě, prostovlasý*
nezavřěný adj. *nezavřený, neuzavřený; (o osobě) jsoucí bez zábran, nevázaný, bezuzdný*
nezažilý, nezažitý adj. *nestrávený; těžko stravitelný, nestravitelný*
nezbavený adj. *nezbavený síly, jsoucí při síle, statný*
nezbednost; nezbedný v. *nesbednost; nesbedný*
nezbytedlný (čtyřslib.) adj. *nezbytný, nevyhnutelný*

nezcúzený adj. (ot čeho) *nevyčištěný, nezbavený něčeho*: z prosté múky nezcízene ot otrubív
nezčíslý, nesčíslý, nezčítelný, nesčítelný (čtyřslab.), **nesčítelný**, adj. *nesčíslný, nesčetný*
nezda, nezdali adv. část. a adv. *zda ne, zdali ne, což ne; zda, cožpak, přece snad ne; -li, snad*: dietky, nezda pokrmu nemáte?
nezdárný adj. (o půdě) *neúrodný*; (o člověku) *nezdárný, špatně vychovaný, nezvedený*
nezdob-, nezdrav-, nezdrž- v. *nesdob-, nesdrav-, nesdrž*
nezečtený adj. *nespočítatelný*
nezespánie, -ie n. *nevyspání*
nezetlelý, nezetlévajúcí adj. *netlíci; nepomíjející*
nezetřěný adj. *nevyleštěný třením, nevybroušený*
nezěvný v. nezjevný
nezhasilý, nezhasitelný (pětislab.), **nezhášující, nezhasující** adj. *nezhasitelný, neuhasitelný, nikdy nehasnoucí*
nezhynující, nezhybnulý, nezhybnutelný (pětislab.), **nezhynutý** adj. *nehynoucí, nepomíjející, trvalý, věčný*
neziščný adj. *neužitečný, neprospěšný*
nezivný v. nezjevný
nezjadaný, nezjadovný adj. *nevyzpytatelný, nepostižitelný*
nezjednalý adj. *neřádný, nenáležitý (?)*
nezjednaný adj. *nespořádaný, neřádný* (v. též *nesjednaný*)
nezjevný, nezěvný, nezivný adj. *nikoli zjevný, skrytý*; (o řeči) *nejasný, nesrozumitelný*
nezkálený adj. *neposkvrněný, nepošpiněný; rituálně čistý; mravně čistý, bezúhonný, dokonalý*
nezkázaný adj. *neukázněný, nevychovaný; nevázaný, bezuzdný*
nezklamací, nezklamající, nezklamávající adj. *neklamný, nepochybný, jistý*
nezklamane adv. *neklamně, nepochybně, spolehlivě*
nezklamáný adj. *neklamný, nepochybný, jistý, spolehlivý*; (o člověku) *neklamáný neuvedený v klam, utvrzený (?)*
nezkoušený adj. *neokušený, nezakušený*; (o člověku) *nezkoušený, nemající zkušenost, nedokonalý*
nezle adv. *nezle, dost dobře*: Kateřině se nezle děje *dost slušně obstojně*
nezlišený adj. (čeho) *nezbavený, neochuzený o něco, požívající něco*: všie radosti nezlišena nezbavena žádné radosti
nezmařeně adv. *nezmařitelně, trvale, mocně (?)*
nezmatečný adj. *opravdový, jsoucí jak se patří, znamenitý*
nezmazaný adj. *nezmazaný, nepošpiněný; rituálně čistý*
nezminutý adj. *nepomíjející, nepomíjivý, věčný*
nezmocněný v. nevzmocněný
nezmučený adj. *nezmučený, neunavený, nezemdlený*
neznámě adv. *neznámým způsobem, nezvykle, zvláště; nepoznaně, utajeně*
neznamenánie, -ie n. (čeho) *nedbání, ignorování, nebrání v úvahu*
neznamenitě adv. *neznatelně, nenápadně*
neznamenitý adj. *neznatelný, nenápadný; nikoli znamenitý, nikoli pozoruhodný*
neznamenutý adj. *neznatelný, neviditelný*
neznámost, -i f. *neznámost; neznámé, cizí prostředí, neznámí lidé; neznalost, neobeznámenost*
neznámý adj. (komu) *neznámý*; (čeho) *neznalý, neobeznámený*
nezpůsob m. neurovnanost, neuspořádanost, nesoulad; nezpůsobilost, neschopnost
nezpůsob f. nedokonalá utvářenost, nedokonalost tvaru, neladnost
nezpůsobenie, -ie n. *nezpůsobilost, neschopnost*
nezpůsobený adj. (o hmotě) *neztvárněný, beztvarý; nespořádaný; nezřízený, nespoutaný, přílišný*
nezpůsobile adv. (nábož.) *nepřipraveně*: jenž sú nozpůsobile skrzě smrt s tohoto světa sešli
nezpůsobilost, nezpůsobnost, -i f. *nezpůsobilost, neschopnost; nemohoucnost, nedokonalost, slabost*
nezpůsobně adv. *neuspořádaně, neurovnaně, nesoustavně, zmateně; nepřipraveně, nenáležitě*
nezpůsobný adj. *neuspořádaný, nezformovaný; nedokonalý, nevzhledný*; (o člověku) *nezřízený, neukázněný, nespoutaný*; (k čemu) *nezpůsobilý, neschopný; nepřipravený*

nezpržňený adj. (čím) *neposkvrněný, nepošpiněný, nedotčený*
nezpytatelný (čtyřslab.), **nezpytatelný** (pětislab.), **nezpytující, nezpytaný** adj. *nevyzpytatelný, nezbádatelný*
nezroda f. *neurozenost, nectný rod, původ; hanba*
nezrušený adj. *neporušený, pevný, neochvějný*
nezrušitelný (pětislab.), **nezrušlivý, nezrušující** adj. *nezrušitelný, nezměnitelný, nezničitelný*
nezřetelný (trojslab.), **nezřetelný, nezřetelný** adj. *neviditelný; nenápadný, skrytý*
nezřetelně (čtyřslab.) adv. *neviditelně neznatelně, nepozorovaně, nenápadně*
nezřetelný (čtyřslab.), **nezřetelný** adj. *nikoli zřejmý, nezjevný, neznatelný; nepozoruhodný, bezvýznamný, ubohý*
nezřídilý adj. *nezřízený, nemírný, nepřístojný, hanebný*
nezříděně adv. *nezřízeně, nemírně, příliš*
nezřízeně adv. *nezřízeně, nemírně, přílišně; nepřístojně; neprávem, neoprávněně*
nezřízenie, -ie n. (čeho) *nezřízenost, neumírněnost: trestal je (Bůh hříšníky) z nezřízenie žádostí; nepřístojnost, nešvar; nevyrovnání, nevyrovnanost*
nezst- v. nesst-
neztravný adj. *lakomý, skoupý*
nezučený adj. (*nábožensky*) *nepoučený, nevyučení*
nezvadlý adj. *nevadnoucí, nepomíjející*
nezvažně adv. *nevážně, lehkovážně*
nezvedený adj. *nemoudrý, pošetilý: aby nebyl polapen v slovu nezvedeném*
nezviený adj. *nevyvětraný, zatuchlý, smrdutý*
nezvláštnost, -i f. *nemajetnost*
nezvole, -e f. *nepříjemnost, obtíž, nesnáz*
nezvolný adj. *nedobrovolný; spojený s nepříjemnostmi, s těžkostmi, trudný*
nezvyklý, nesvyklý adj. *nezvyklý, neobvyklý; (v čem) nezběhlý, necvičený v něčem, nezkušený*
než, nežli, než li, než, nežť spoj. *než, nežli; dřívě než, prvé než dřívě - než, prvé než dřívě - než, než - už, ještě ne - a už; dokud ne, teprve až; pouze, jedině, leda; ale, avšak, nýbrž*
nežádaný adj. *který nemůže být vyžádán, nevyprositelný*
nežádný adj. *nežádoucí, nejsoucí předmětem chtění, bezcenný; nepřístojný, neřádný, nespoutaný*
neže v. než
neživé, -vle m. *co není živé: z neživle z ničeho*
ni spoj. *a ne, ani, ani ne, a také ne: ni o něm již dbají svoji; děti ni domu spomene; ni - ni ani - ani; z pravdy ni na levo ni na pravo vyhybujíc; ale ne, aniž*
nic, nice v. ničso
nicé v. ničsé
nicí (jm. tvar nie, ničě, nice) adj. *s hlavou skloněnou k zemi, tváří k zemi; skleslý, sklíčený; pokořený, zničený: pro něž leží Trojě nicě; z-ničě adv. ze sehnuté polohy, zezdola; po očku: z ničě vzhledati*
ničěti, -ču, -číš ned. (k čemu, při čem) *sklánět se, být skloněn; ničě přech. přít. v doplňku skláněje se, shýbaje se; (na čem) ležet nebo klečat s tváří k zemi*
ničsé, nicé (gen. ničěhož, ničěhož, dat. ničěmuž, ničěmuž) zájm. *nic (zesíl.), pranic, vůbec nic; ničěhož nie naprosto nic, ani to nejmenší; k ničěmuž přivésti znevážit, pokořit; v platnosti adv. nikterak, ani trochu: vítr světlu ničsé neb nie neuškodí (srov. ničso)*
ničso, ničs(e), nic(e) zájm, adv. a část. *nic ne: nie mi jest v nich známo; nie, žádná věc: nic moci nejměl oheň na jich tělech; pro nic za žádnou cenu; ni v čem v ničem; ničěhož ničs vůbec nic, naprosto nic; v ničse, v ni věč, k ničěmuž obrátiti, přivésti (koho) znevážit, uvést v pohrdání; pohrdat; (co) zničit, obrátit v niveč; k nicu přivésti znevážit; k nicu vzvésti přivést ke zkáze, zničit; ničs méně neméně, nicméně; přece však; ničěhož ničs ani trochu, vůbec nijak; ne, nikoli: ale zda jim (hříšníkům) tak to pomine? Jistě nic; nikterak: řeč ničse neprotivná nikterak nepřijemná; nikoli však: böh ny jest miloval a miluje, nie pro svůj užitek*
nidokadž, nidokudž adv. *nikdy*
nie část. a spoj. *ne, nikoli; opravdu ne, ba ne; ba, ba dokonce; ale, nýbrž, ale naopak*

niebrž v. nébrže

niestějě, -ě f. otvor do pece nebo do ohniště; pec

niestějka m. kdo obsluhuje pec nebo krb, topič

niestějka f. malá pec

niestějný adj. pecní, patřící k peci

nietiti, -cu, -tíš ned. zapalovat, rozněcovat, rozdmychovat: aby s pilností ohně nietili aby opatrně rozdělávali oheň; hořet, planout

nigromancie, nigromanci, -ie f. černokněžnictví, čarodějnictví

nijakový adj. nijaký, žádný

nijeden zájm. ani jeden ne, žádný: nijeden živ osta

nikady adv. nijak, žádným způsobem

nikako, nikak(e), nikakž, nikakež(e) adv. nijak, nikterak; v žádném případě, za žádnou cenu; nikoli, ne

nikakový, nikakovýž adj. nemající žádnou platnost, neplatný

nikaký, nikakýž adj. nijaký, žádný; nicotný, nejsoucí k ničemu

nikale adv. v žádném případě

nikamo, nikam(e) adv. nikam, na žádné (jiné) místo, žádným směrem; nikam nemoci, neuměti nic nesvědět, být bezmocný

nikda, nikdá, nikdaž, nikdáž adv. nikdy, nikdy jindy; ani v jednom případě, ani jednou; za žádnou cenu, rozhodně ne, zanic

nikde, nikdě, nikděž, nikdie(ž) adv. nikde, nikde jinde

nikdy, nikdý, nikdyž, nikdýž, nikdie(ž) adv. nikdy, nikdy jindy; ani na chvíli, ani na okamžik; v žádném případě, vůbec (ne)

nikoli adv. nikoli, ne; vůbec ne, naprosto ne, v žádném případě: nikoli menšie jsi mezi kniežaty židovskými; z chlapieho řáda nikoli i jednoho v čest nevoli; nikterak, nijak, žádným způsobem: tak velikého divu nikoli nemohli sú zatajiti; o ději budoucím: nikoli více již nikdy (v. též koli)

nikteraký, nikterý adj. vůbec žádný, ani jeden

nikto(ž), nikte(ž), -koho(ž) zájm. nikdo, žádný

niktůž, niktě(ž) (gen. -kohóž, nikohého, nikomého, dat. nikomému) zájm. nikdo (zesíl.), vůbec nikdo, ani jeden; jemu slúžie a nikomému nikomu jinému

nikudy(ž) adv. nikudy; nijak, žádným způsobem. (nevěřící) hriečov nikudyž nebudú prázdni

ninivitský adj. ninivský, z Ninive

nit, -i f. nit; číst niti bez jediné niti na sobě, nahý; provaz, tkanička

niva f. nezalesněný pozemek v nižších polohách, niva, pole

nivný adj. vyrostlý na nivě, polní: ovoce nivné

nízko n. nevysoké místo, místo v malé výšce; nížina; pozemská nedokonalost, stav bez duchovního povznesení

nizost, -i f. místo nízko v něčem, hlubina, podzemí; nízké postavení, ponížení

nižádný adj. žádný, nikdo, ani jeden, vůbec žádný; pražádný, nijaký (srov. ižádný, žádný)

níže, níž adv. níže, doleji; méně, v menším množství; ote dvúdcát let a níže ve věku dvaceti let a mladší

nížě, -ě f. hloubka

niženie, -ie n. sklánění, ohýbání směrem dolů; snižování se, sklánění se k někomu; na nízenie jíti upadat, spět k zániku

nížiti, -žu, -žíš ned. sklánět, snižovat; ponížovat, pokořovat; - nížiti se ponížovat se, pokořovat se; (pod koho) podrobovat se, podřizovat se někomu

nižní adj. spodní, dolní

nó- v. neo

nobrž spoj. (po záporu nobrž ani) ba ani, ba dokonce ani

noc, -i f. noc; noční tma, temnota; noc sú, nocsú, nocí adv. tuto noc, této noci; nadcházející noci; s nóci, vznóci, vsnóci adv. z počátku noci, na dnešní den, této noci, včera na noc; nocí, nocú adv. v noci, za noci

nocenie, notěnie, -ie n. notování, prozpěvování

nocěvati v. nocovati

nocleh m. *nocleh; přenocování, přespání; nocování, spaní v noci; na nocleziech při přenocování; vzdálenost zdolatelná mezi dvěma noclehy, tj. za jeden den: několika noclehův vzdáli jest jedno město*

nocně, nočně adv. v *noci, za noci*

nocní, nocný, noční, nočný adj. *noční; (o večeru) pozdní: nočního večera Jesus vstal*

nocovati, nocěvati, -uju, -uješ ned. *nocovat, přenocovat; ponocovat, bdít v noci*

noh m. *noh, vybájený pták ohromné velikosti nebo různé druhy exotických ptáků; okřídlené fantastické zvíře a tělem lva a hlavou orla*

noha f. *noha; ještě netvrd v nohy ještě neumí chodit; nohama tlačiti koho šlapat, dupat po někom; střevíc, stopa (míra rovnající se délce chodidla): stopa, jednotka básnického rytmu; kozie nohy zlodějské klíče, paklič*

nohavicě, -ě f. *středověký prostředek obutí nohy, zvl. kryjící holeň; pomn. kalhoty*

nohavička f. demin. z *nohavicě; pomn. kalhoty*

nohavičný adj. z *nohavicě: vztuha nohavičná*

nohet v. *nehet*

nokturn m. *část nočních modliteb breviáře*

nona f. *nóna, doba po poledni (od 2. do 3. hod. odpoł.); devátá část denních modliteb breviáře (připadající na dobu nóny)*

Normberčénin, pl. Normberčéné m. *Norimberčan*

Norvejie, -ie f. *Norsko*

norvejský adj. *norský*

noře, -ě f. *hlubina, propast, peklo (?)*

nořiti, -řu, -říš ned. *ronit: nořiti slzy; - nořiti se (o slzách) řinout se*

nos m. *nos; zobák; protáhlá špička obuvi*

nosáč, nosař, -ě m. *nosatec, člověk a nápadným nose*

nosek, nósek, -ska, -sku m. (u ptáků) *zobáček, malý zobák*

nosič, -ě m. *nosič; zákona (práva) nosič zákonodárce, vydavatel zákona*

nosidlný (trojslab.), **nosieci, nosijící** adj. *uzpůsobený k nošení, přenosný*

nositel, -e m. *nosič, nositel; zákona nositel zákonodárce; falckraf z Rýnu je nositel meče mečník (hodnostář nosící meč panovníkovi)*

nositi se, -šu, -síš se ned. *vznášet se*

nóšě, -ě f. *co je nošeno, břemeno, náklad; nosítka, přenosné lůžko*

nota, demin. **nótka** f. *nápěv, melodie; píseň, básnická skladba určená ke zpěvu*

notěnie v. *nocenie*

notiti, -cu, -tíš, **notovati**, -uju, -uješ ned. *zpívat, prozpěvovat*

notný adj. *hudební, sloužící k vyluzování melodie*

notovaný adj. *zpíváný, vyjádřený zpěvem*

nov v. *nový*

novák m. *nováček, začátečník; novousedlík, přistěhovalec; člověk žijící a působící v novější době: doktorové světi staří i nováci*

nové, -ého zpodst. n. *něco nového; novina, pozemek nově upravený v ornou půdu; nová úroda, nová sklizeň*

novina f. *novost; novinka, zpráva; novina, pozemek nově upravený v ornou půdu; novota, něco nově zaváděného*

novitký v. *nov'utký*

ново adv. *nově, dosud nebyvalým způsobem; před krátkou dobou, nedávno*

novobitý, novozbitý adj. (o ráně) *bitím nově způsobený, čerstvý*

novobydlný (čtyřslab.) adj. *nově obydlený, nově osídlený*

novokřestný, novokrščený (čtyřslab.) adj. *novokřtěný, nedávno pokřtěný*

novoměsíc, -ě m. *nový měsíc, novoluní, nov*

novomrlý (trojslab.), **novomřěný**, -ého m. *nedávno zemřelý*

novonalezený adj. (o smrti) *záhy nalezený, příliš brzy příšlý*

novoobrácenie, -ie n. *nové (tj. nedávne), obrácení na víru*

novoobrácený adj. *nově (tj. nedávno) obrácený na víru; zpodst: m. novověrec, člověk nově obrácený na víru, (u židů) pohan obrácený na židovskou víru, prozelyta*

novosedlé, -é n. *nové sídlo, nové bydliště*
новоščep m. *nový, mladý štěp*
novota (lok. sg. též v *novoti*) f. *novota, novost*; (mysli, života ap.) *obnovení, proměna v duchu Kristova učení*; v *novotě* (čeho) na začátku, brzy po vzniku
novotný adj. *nový, nebývalý; mladý; novodobý, nynější; nově příšlý z ciziny; cizí*; bibl. *nově obrácený na židovskou víru, prozelyta*
novoučinený adj. *nový, nově se vyskytlý*
novourozený adj. *novorozený*
novovsátý adj. *nově zasety*
novozamyšlený adj. *nově vymyšlený, vynalezený*
novozbitý v. *novobitý*
novožatý adj. z *nového obilí*: chleby *novožaté*
nov'utký, novitký adj. *nový, nebývalý; mladičký*
nový (jm. tvar *nov*) adj. *nový; mladý, čerstvý; novodobý*; Nové léto Nový rok; Nové svědečství Nový zákon; *nová* mšě primice; za *nova*, za *ново* adv. *začerstva, na začátku*; v *nové*, z *novu* adv. na začátku (výskytu něčeho), zprvu
nůž, nož m. *nůž; kratší zbraň* (především bodná, nošená v pochvě u pasu), *nůž nebo dýka*
nožě, nože, -í, **nůžky**, -žek pl. f. *nůžky*
nožicě, -ě f. *noha, nožka*
nožičky, -čkov, -ček pl. m. i f. *nůžičky, malé nůžky*
nožíky, -kóv, -k pl. m. i f. *nůžky*
nožní, nožný adj. *nožní, jsoucí na noze, určený pro nohu; nohou způsobený; mající délku stopy („nohy“)*; ot paty nožné až do vrchu (hlavy, temene) po celém těle, všude, (v zápor. větě) nikde
nožnicě, -ic, **nožny**, -žen pl. f. *pochva* (na poboční zbraň); *navrátil meč v nožnici upustil od krveprolití*
nožový adj. z *nůž*: rána *nožová* způsobená nožem
nрав, mrav m. *mrav, obyčej, zvyk; dobrý mrav, ctnost, ušlechtilost*; pl. *nрави způsob smýšlení a z něho vyplývající chování* (u jednotlivce)
nравитě, нравně adv. *mravně, ctnostně*
nравитý, нравитý adj. *mravný, ctnostný, ušlechtilý; způsobný, uhlazený*
nравní, нравný, нравní, нравný adj. *mravný, mravně dokonalý, ctnostný, ušlechtilý; mravní, týkající se mravů, morální*; (o učení, kázání ap.) *mravoučný, etický, dávající mravní poučení; knihy mravné, umění mravné* mravouka, etika
nu, nuž(e) interj., část. a adv. *nu, nuže, tedy*; (ve funkci přísudku) *honem, hybaj*: *nuž se vzhůru, hrr; inu, ovšem, zajisté; hned, hned nato, třeba*: vzal by potom snad i pláš, *nuž* i peřinu
nučec, -čcě m. *donucovatel*; k její smrti neby *nučec* nenaléhal na její smrt
núčený v. *neučení*
núdatný adj. *neudatný, zbabělý*
númělý v. *neumělý*
nunvicě, -ě f. *jeptiška; bekyně* (v. t.)
nutitel, -e m. *trýznitel, sužovatel, utiskovatel*
nutiti, -cu, -tíš ned. *trápit, sužovat; týrat, trýznit; nutit, přinucovat*; (koho z čeho) *vymáhat na někom něco*: (kněží) *nutie chudé z desátkův; vybízet*; (k dobrému) *nabádat*; (k zlému) *ponoukat, svádět; zvat* (k návštěvě)
nutkati, -aju, -áš ned. *nutkat, pudit; nutit, donucovat; sužovat, obtěžovat*
núžě, -ě f. *tíseň, tísnivé postavení*; v *núzi* největší, poslední v *krajním případě*: *strádání, utrpení*; ke své *núzi* ke své *škodě*; *nouze, bída*; *nutnost, nezbytnost*; z *núžě* *nutně, nezbytně*, *nevyhnutelně*; *jest núžě* (čeho) *je třeba, je zapotřebí*; *násilí, přinucení*; po *núzi*, z *núžě* z *donucení*, proti vůli: *po vůli-li si sem přišel, čili po núzi?*
nuzenie, nužení, -ie n. *trápení, sužování; nucení, donucování, nátlak; bezohledné vymáhání peněz, odírání*
nuzenstvie, -ie n. *malomocenství, lepra*
núžeti, -ěju, -ieš ned. *trpět nouzi*; (hladem, zimou) *mřít, umírat, hynout*
nuzič, -ě, **nuzitel**, -e m. *trýznitel, utiskovatel; vymáhatel daní; vyděrač*

nuziti, -žu, -zíš ned. *nutit, donucovat; trýznit, trápit, sužovat, utiskovat; odírat*; - nuziti se *trápit se, strádat*

nuzna f. *nouze, bída, nedostatek*

nuzně adv. *strastiplně, bolestně, namáhavě; nutně, nezbytně, naléhavě*

nuzník m. *utiskovatel, sužovatel; nuzák, chud'as*

nuznitel, -e m. *vymáhatel daní*

nuzniti, -žňu, -zníš ned. *tísnit, sužovat*

nuznost, -i f. *tíseň, tísnivé postavení; nouze*

nuzný adj. *jsoucí v tísnivém postavení, ubohý, nešťastný; nuzný; nuzen býti strádat nedostatkem, trpět nouzi; čas nuzný čas nouze, období hladu; nuzné pocity strastiplné; postižený těžkou nemocí, zvl. malomocenstvím, malomocný; nutný, naléhavý; (o slibu ap.) vynucený, nedobrovolný: bázlivý slib nemá viery ani slib nuzný jisté miery*

nuzovati, -uju, -uješ ned. (koho) *sužovat, trápit, utiskovat*; - nuzovati se *soužit se, trápit se, strádat*

nuzující adj. *sužující, trápicí, utiskující*

nuž(e); ny v. nu; my

ný- zápor. předp. *ne-* (v případech jako nynie místo nenie aj.)

nýbrž v. nébrže

nynělost, i f. *přítomnost*

nynie, nenie adv. *nyní, teď*; (den, svátek) *nynie (nejprve) příští nejbližší, nejbliže následující; nynie minulý právě minulý, přímo předcházející, poslední; do nynie do nynějška, do této chvíle, dosud; Ot toho(to) nynie, z toho(to) nynie od nynějška, od této chvíle*

nyniečko, nyniečke, nyniečky, nyniečko, neniečko adv. *nyničko, nyní, teď, v této době*

nynieší, nenější adj. *nynější*

nýti, nyju, nyješ ned. (čím) *mučit se; umdlévat, strádat*

nzieti (sě), nžu, nžíš (sě) ned. *hynout, zmírat; trpět, trápit se, soužit se*

#O

o předl. (s akuz.) *okolo, kolem něčeho*: posaditi, sázeti o mísu koho s kým posadit, posazovat k jedné míse (k jednomu stolu); *z obou stran, u něčeho*; **o** prostředím uprostřed; *při něčem, za něčím; o něco, o někoho*: koráb se o skálu rozrazil; (časové určení) *o Veliký čtvrtek; pro něco, pro někoho, kvůli*; (s lok.) *okolo, kolem*: o vozě okolo vozu; (s udáním počtu) *o něčem; s něčím*: žaltář o deseti strun okolo, asi; *za někým*: zavřela dveře o sobě; (časové určení) *o něčem, během něčeho, okolo něčeho; pro někoho, pro něco, kvůli*: že se o tomto hněváte; chodit o čem usilovat o něco

ob, obe předl. (s akuz.) *okolo, kolem něčeho; po něčem, při něčem; za něčím*; **ob** onu stranu, **ob** druhou stranu na protější, na druhé straně; **ob** mezi za hranicí; (o čase) *na něco, přes něco, po dobu něčeho, během něčeho; ob něco, vždy po něčem. ob den; vzhledem k čemu; ob velikou stranu z velké části*

obádati, -aju, -áš ned. *větřit*

obak, obák, obáč, obake, obaky, obakž adv. a část. *oboustranně, na obě strany*; řekl obake, tobě, jiným ženám také; *na každý způsob; rozhodně, jistě, nepochybně; ovšem, arcí, totiž; tak jako tak, stejně; přece však; však, ale; jinak, v opačném případě*, (po záporu) *v žádném případě*

obalenie, -ie n. *obalení, zabalení, zakuklení*

obáleti se, -eju, -ěš se ned. (v čem, v co) *válet se v něčem; pohřžovat se, zabředávat do něčeho, oddávat se něčemu*

obaliti, -ľu, -líš dok. (v co, v čem, čím) *obalit; zavinout*; obalil se jest pytlím oblékl se do pytle; *zahalit, zastřít, zakrýt; obklopit, pohltit*: obaleni jsme tmami; *pohřžít*

obálka f. *věc sloužící k obalení nebo zavinutí, obal*; zakrývají je (bludy) obálkami lživými pláštiky

obapolně adv. *z obou stran, na obou stranách*: dávací hrozná rána obapolně; *obapolně, navzájem, vzájemně; dvojnásobně, v dvojnásobném množství*

obapolný, obapolní adj. *jsoucí na obou stranách; sousedící; dvojnásobný, dvakrát větší*: aby (duše s tělem) na věky obapolné muky jměla

obapoly, obapol adv. a předl. *z obou stran, vedle někoho, něčeho, po obou stranách*: oběsili dva lotry obapol jeho; *dvojnásobně, dvakrát tolik*

obařiti, -řu, -říš dok. *povařit, nechat chvíli vařit, ovařit*

obaštovati, -uju, -uješ dok. *obklopit (obléhané město) útočnými baštami* (usnadňujícími dobývání)

obcě, obec, -ě f. *pospolitost, komunita*; všě obcě všichni; trp ty také podlé obcě jako všichni ostatní; obec s kým obcování, styk a někým; (s určením křesťanská, svatá) *společnost lidí stejného náboženského vyznání, církev nebo užší skupina v ní, sbor*; *obecný lid*; *laikové* (v protikladu ke kněžím); sg. i pl. *stavové, stavy*: král uzřev, že obci jest se úsilno postaviti; (s atributem všě, všěcka, cělá ap.) *obecní shromáždění, shromáždění plnoprávných obyvatelů města*; *obec, husitské vojenskomocenské seskupení*: obec tábořská, orebská; *územní okruh městské nebo vesnické samosprávy*; *stát, říše; společné vlastnictví*; v obec k společnému užitku, společně; *občina, půda patřící obci* (v. též vóbec)

občizna, občizna (?) f. *občina* (půda patřící obci, tvořící společný majetek obyvatelů); *veřejné shromáždění obce*

obcovanie, -ie n. (koho s kým) *obcování, stýkání se, styk; důvěrné styky*; (kde) *přebývání, žití, působení*; *život, způsob života, chování; účast na něčem; podíl na něčem*; (těla, krve) *účast na svátosti přijímání* (nábož.)

obcovaný adj. *obcující, žijící*

obcovati, -uju, -uješ ned. (s kým) *obcovat, stýkat se; udržovat intimní styky*; (v čem, jak) *žít, setrávat, chovat se, počínat si*: v našich krajinách kněží nešlechtně obcují; *mít účast, podílet se*: neobcovať s nimi v hodování; (od čeho, z čeho) *vyobcovávat, vylučovat odněkud*: od své obce (je) obcováču na čas

občinití, -ňu, -níš dok. *obklopit kolem dokola, učinit, vytvořit*

obdarovanie, obdařenie, -ie n. *obdarování; dar; obdaření*; obdarovanie božie milost boží (nábož.)

obdarovati, -uju, -uješ, **obdařiti**, -řu, -říš dok. *obdarovat, odměnit; obdařit*; býti obdarován, obdařen múdrostí být obdařen, nadán, mít dar moudrosti

obdařitel, -e m. *dárce, udělovatel*: spravedlnosti obdařitel

obdělaný adj. (od čeho) *olemovaný, zdobený kolem dokola*

obdělati, -aju, -áš dok. (co okolo čeho) *okolo něčeho něco udělat, kruhovitě obestavět; obehnat (zdí), ohradit; obložit; obalit*

obdělavati, -aju, -áš ned. (co čím) *obklopovat, ohrazovat*; (půdu) *obdělavat*

obdělití, -řu, -líš dok. *podělit, rozdat*

obdiv -a, -u m. *údiv, úžas, ohromení* (srov. odiv)

obdlúžný adj. *podlouhlý, protáhlý* (v. též odlúžný)

obdržaný adj. *získaný, obdržený; udělený; vyhraný*: po mnohých válkách obdržaných

obdrženie, -ie n. (čeho) *získání do vlastnictví, nabytí; dosažení; dobytí; vyhrání, vítězství, vítězství*

obdržěti, -žu, -žíš dok. *obdržet, dostat, získat*; obdržěti boj, pole zvítězit; *zmocnit se něčeho, dobytí něco*; obdržěti sobě co získat si, dosáhnout něčeho; obdržěti sobě koho podrobit si někoho, ovládnout koho; (o strachu, bolesti) *zmocnit se někoho, zachvátit; udržet, zachovat*: na paměti obdržěti; *zadržet, zdržet*; - obdržěti se *udržet se*

obdržěti, -ěju, -ieš, **obdržievati**, -aju, -áš ned. *dostávat, získávat; dosahovat něčeho*; vítězství obdržievati dosahovat vítězství, vítězit

obdržovati, -uju, -uješ ned. (co) *držet, mít v moci, být pánem (držitelem) něčeho; dostávat, získávat, dosahovat*; vítězství obdržovati vyhrávat, vítězit

obě; obec v. obój; obcě

oběcaný adj. *slíbený, přislíbený; zaslíbený* (bohu)

obecenstvie, -ie n. (koho, či, s kým, mezi kým) *obcování, sdílení společnosti, styk*; (koho) *společenství, spojení s někým; duchovní společenství, duchovní život; život, způsob života, chování*; (čeho) *podílení se na něčem, společné vlastnictví*: obecenství všech věcí

oběceti, -ěju, -ieš dok. *slíbit, přislíbit*

oběciovati, -aju, -áš, **oběcovati**, -uju, -uješ ned. (komu co) *slíbovat, zavazovat se k něčemu*: když dobudeš, tehdy dávaj, a když nejmáš, oběciovaj; (koho, co) *dávat, poskytovat, obětovat*

obecně adv. *obecně, jako celá společnost, celospolečensky; všeobecně, vesměs; povšechně, souhrnně; stejně, stejným, způsobem*; (s kým) *společně, pohromadě; veřejně, na veřejnosti*:

čten (list) všem obecně; *obyčejně, obvykle, zpravidla*: lidu božieho (mniši) neučí, nebo obecně sami neumějí; *běžně, prostě, lidově*

obecní v. obecný

obecnice, -ě f. *pokladna* (společná); *občina* (v. obcizna); *ubytovna pro pocestné, hostinec*; *místnost pro společné ubytování*: obecnice žakovská; *bohoslužebné shromaždiště židů, synagoga*

obecník m. *výběrčí daní, publikán*

obecnivý adj. *obecný, zahrnující všechny případy*

obecnost, -i f. *obecnost, všeobecnost; obvyklost, běžnost; jednota; společnost, styk; podílení se na něčem*

obecný, obecní (jm. tvar obecen) adj. *obecný, týkající se všech, celé společnosti; všeobecný*;

obecná škola, obecné učenie škola vyučující všemu soudobému vědění, univerzita;

všekřesťanský, týkající se všech křesťanů; (o majetku) *společný*; obecen býti (komu, čemu) být

vlastní, patřit, příslušet; (komu s kým) být důvěrně blízký, být oddán; *veřejný, určený pro všechny*;

obecné kázanie veřejné; obecný písař pořizující úřední písemnosti pro veřejnost; obecná žena nevěstka;

obecný hřiešník zjevný, publikán; (o člověku) *prostý, neurozený; laický, neknežský; neučený,*

nevzdělaný; obvyklý, běžný, všední; obecná řeč běžně mluvený jazyk; jazyk domácí, mateřština; vedlé

obecného běhu, obecným během přirozeným způsobem, normálně; *obyčejný; neposvěcený,*

profánní; stavovský, zemský; sněm obecný; obecná věc (za lat. res publica) stát, říše; *patřící*

obci; sloužící obci

oběcovati v. oběcievati

oběcšený adj. *jsoucí ve zvětšené míře, nadměrný*

oběd m. *jídlo, jedení; hostina, hodování; pokrm; oběd; doba oběda*

obedlivě adv. *bedlivě, soustředěně, pozorně*

obědní, obědný adj. *obědní*; obědníe hodina hodina jídla, čas k jídlu

obědník m. *spolustolovník*

obědovati, obědvati, -duju, -duješ ned. *obědvat; stolovat* (s někým)

obehnati, obženu, -neš dok. *obklíčit, oblehnout; obklopit, obehnat, opevnit*

obehnávati, -aju, -áš ned. *obléhat, dobývat obležením*

oběhnutie, -ie n. (čeho) *minutí, proběhnutí, uplynutí*: po oběhnutí léta

obejdenie, -ie n. (o slunci) *oběhnutí, vykonání pohybu po kruhové dráze*

obejítí; obejmu, -eš v. objítí; objieti

oběleti, -eju, -ěš, **obělovati**, -uju, -uješ dok. *zbělet, stát se bílým*

obelhaviti, -v' u, -víš dok. (koho) *zchromit, učinit belhaným*

obelščenje, -ie n. *obelstění, oklamání, ošálení*

obelščovati, -uju, -uješ ned. *obelstívat, klamat*

obemřieti, -mru, -mřeš dok. *odumřít, zmrtvět* (v duchovním smyslu)

ober v. obr

oberčenje, -ie n. *promluvení*; dobré oberčenje dobrořečení

obersky v. obrsky

obervati, obruju, -ješ dok. *oškubat, orvat; vyrvat, vytrhat*

oběsiti, -šu, -síš dok. (koho za co) *pověsit, zavěsit*: kázal je za vlasy oběsiti *oběsit; ukřižovat*: (Ježíše) zabili oběsivše na dřevě; - oběsiti se *zůstat viset, uváznout*: Absolon se byl oběsil za vlasy

obeslati, -š' u, -šleš dok. (koho, co) *obeslat, poslaným vzkazem vyzvat, předvolat svolat; uvědomit*

obespu, -eš v. obsúti

obstřěný adj. *zastřěný, potažený, pokrytý*

obestřieti, -seru, -střeš dok. *obestříti, obložit: zahalit, přiodit; obklopit, zahrnout, pokrýt*; -

obestřieti se *upravit si oděv k pracovní činnosti*

obešlý adj. *zkušený, znalý*

oběšovati, -ju, -uješ ned. *věšet, trestat oběšením*; - oběšovati se *věšet se, páchar sebevraždu oběšením*

obeštie, -ie n. *obejití, obcházení, obchůzka*

oběť, -i f., zř. -a m. *oběť, obětování*; oběť zápalná, sežžená, zažžsná, žžená, spálená, horlivá zápalná oběť; oběť prvá (prvnie) obětované prvotiny, prvotiny jako obětní dar (v. prvotiny); pl. oběti *obřady, provádění náboženských úkonů*; *dar věřících na náboženské nebo církevní účely, ofěra*; *svátost oltářní hostie, obětní chléb* (církv.)

obětenstvie, -ie n. *oběť, obětování*

obětípalný, oběťspalný adj. (oltář) *sloužící k spalování celých obětí*

obětitel, -e m. *člověk obětující bohu prostřednictvím kněze (obětníka)*

obětnice, -ě f. *žena obětující, přinášející oběť*; *obětní mísa, nádoba*

obětník, obětovník m. *člověk přinášející oběť bohu*; *obětník, kněz konající oběť bohu*

obětnost, -i f. *obětní dar*

obětopal m. *obětní dar cele spálený při obětování*

obětování, -ie n. *obětování, konání oběti*; *oběť, obětní dar, obětina*; Obětování Pána Ježíše, Páně Kristovo Obětování Páně (církv. svátek 2. února); Obětování Matky božie Obětování Panny Marie (církv. svátek 21. listopadu); *část mše*

obětovanina f. *oběť, obětní dar, obětina*

obětovatel, -e m. *obětník, kněz konající oběť bohu*

obětovati, -uju, -uješ ned. i dok. *obětovat, konat oběť; přinášet oběť, obětním obřadem odevzdávat*; (koho komu) *zasvětit, zaslíbit*: dietě bohu obětovala; *doporučovat někoho do něčí přízně*: chci bohu obětovati duši jeho; *přinést, podat*: (apoštolové) obětovali jemu (Ježíšovi) částku ryby pečené; *obětovati se odevzdávat se, podřizovat se, podrobovat se*

obětovník v. obětník

obětovný, obětovat adj. *obětní*

obežřenie, -ie n. *pohled*; v obežření; před obežřením (koho) před zraky někoho, před někým; *vzezření, vzhled*; (čeho) *přihlédnutí k něčemu, zřetel na něco*

obežřieti, obžřieti, obežru, -zříš dok. *obhlédnout, přehlédnout; shlédnout, podívat se z výše dolů; přihlédnout, obrátit zřetel k něčemu, věnovat péči; uzřít, uvidět, spatřit*; - obežřieti se *rozhlédnout se, podívat se kolem sebe* (srov. ozřieti)

obežřovati, -uju, -uješ ned. *pohlížet, shlížet na něco*: Hospodin, jenž obežřije zemi

obežděný adj. *obežděný, ohrazený*

obežrati se, obžeru, -žřeš se dok. (čeho, čím) *přejít se, přecpat se* (v. též ožrati se)

obháněti, -ěju, -ieš ned. *obléhat, dobývat*

obhlásiti, -šu, -síš dok. (koho v čem) *rozhlásit o někom něco* (srov. ohlásiti)

obhlédnutí, -nu, -neš dok. *rozhlédnout se*; (co) *pohlédnout, podívat se na něco, věnovat něčemu pohled*; - obhlédnutí se *rozhlédnout se* (srov. ohlédnutí)

obhlozený adj. *ohlodaný, ohryzaný* (v. též ohlezený)

obhrada f. *ohrada, ohrazení* (v. též ohrada)

obhraditi, -z' u, -díš dok. (co) *ohradit, obestavět*; (město) *obehnat hradbou, opevnit*; (koho) *zaštitit; vyzbrojit*; učte se vzácnými a dobrými mravy obhraditi; (co čím) *zajistit, zabezpečit* (v. též ohraditi)

obhraditý, obhrazený adj. (čím) *ohrazený, opevněný; vyzbrojený, vybavený*: měl smysl rozumem obhrazený, ež všecko rozuměl (v. též ohrazený)

obhrazovati, -uju, -uješ ned. *chránit, bránit, hájit* (v. též ohrazěti)

obhrozný adj. *dost velký, povětší*

obcházěnie, -ie n. (čeho) *obcházení, chození dokola; procházení kolem; způsob života, mravy, zvyky; zacházení s něčím, uplatňování něčeho*: obcházenie vašich lstí

obcházěti, ocházěti, -ěju, -ieš ned. (co) *obcházet, chodit dokola; jít kolem, procházet kolem procházet (sem a tam); chodit sem a tam, bloudit; chodit od jednoho k druhému; obtékat, téci kolem; ze všech stran prozkoumávat, promýšlet*; - obcházěti se *stýkat se, obcovat; žít, trávit život; chovat se, počínat si*; (s kým v čem) *zacházet, jednat s někým*; (s čím, čím) *zabývat se, zaměstnávat se*: všaký, jenž se s mečem obcházie, ten smrtí od meče scházie; (čím) *živit se*

obchlazenie, -ie n. *ochlazení, zchlazení*

obchod, -a, -u m. (čeho, okolo čeho) *ochoz; ambit*; (čeho) *obvod, pruh ohraničující nějakou plochu, pás; obcházení, oklika*: předdluhý obchod cesty; *obřad a obcházením kostela*: za duši obchod učinil; *činnost, konání*: rozom tebu (bohem) daný pohřžil sem v zemských

obchodíech; (koho, či) *zaměstnání, výdělečná činnost, živnost; zlý obchod lichva; obchod, obchodování, provozování obchodu*

obchodec, -dcě m. *zaměstnáníčko, výdělečná činnost, obchůdek* (expr.)

obchoditi, -z' u, -díš ned. *obcházet, chodit dokola*; (o vodním toku) *obtékat, téci kolem něčeho; obklopovat, zachvacovat*: protož ji smutek obchodil; *jít kolem, míjet něco; procházet něco* (od místa k místu): dva měsíce hory obchodila; *chodit po něčem*; - obchoditi se *stýkat se, obcovat; žít, počínat si*; kacieřskyť se obchodie kaciřsky si vedou; (s kým jak) *zacházet, jednat a někým, zabývat se; přidržovat se něčeho, vyznávat něco; živit se*: žebráním se obchodieše živil se žebráním; obchodí se po řemesle zaměstnávají se řemeslem

obchodný, obchodní adj. (o domu) *opatřený ochozem*; (o člověku) *živící se, vydělávající si*: hyběť krčmářóm neřádne obchodným

obchopiti, -p' u, -píš dok. (koho, co) *obsáhnout, prostorově pojmout, obemknout*; (rozumem, smysly) *postihnout*: jenž (bůh) jest světlo, jehož nelze obchopiti; (duši, srdce) *uchvátit, naplnit, zahrnout něčím*. silná milost srdce jeho obchopila (v. též ochopiti)

obchozenie, -ie n. (čeho) *obcházení, chození dokola*; (koho a kým) *stýkání se, obcování*

obchrániti, -ňu, -níš dok. (koho, co čím) *ochránit, poskytnout ochranný kryt*

obchraňovati, -uju, -uješ ned. (koho čím) *ochraňovat, chránit*: svú milostí (je) obchraňuje

obchycovati, -uju, -uješ ned. *objímat* (srov. ochycovati)

obchytiti, -cu, -tíš dok. *obejmout; pojmout, obsáhnout* (srov. ochytiti)

obid m. **obida** f. *potupa, urážka, zhanobení*

obiděti, -z' u, -díš ned. *tupit, hanobit, urážet*

obiedati se v. *objedati se*

obieliti, -ľu, -líš dok. *učinit bílým, očistit do běla*: nad snieh obielen budu

obieranie, -ie n. (s kým, s čím) *zacházení, nakládání; jednání*; (s kým) *stýkání se, styk, obcování*; (s čím, v čem, čeho) *zaměstnávání se, zabývání se, obírání se něčím; život, způsob života, chování*

obierati, -aju, -áš ned. (co, koho k čemu) *vybírat*; (koho čím) *bít, tlouci*; obierati se (s čím, čím) *zabývat se něčím, pracovat, manipulovat s něčím*; (s kým, s čím) *zacházet, nakládat, jednat; stýkat se, obcovat*; (s kým, mezi kým, kde) *přebývat, zdržovat se*; (s čím, čím, v čem, po čem) *zaměstnávat se, obírat se něčím; věnovat se něčemu*; po svú rukú se obierati živit se vlastním rukama; *žít, trávit život*: v svých modlitbách i nraviach snažně se obierášě; *chovat se, počínat si*

obih m. *hojnost, přemíra*; obihem adv. *hojně, bohatě*

obihanie, -ie n. *překypování, přeplněnost*

obihati, -aju, -áš, **obihovati**, -uju, -uješ ned. (v čem) *mít hojnost něčeho; být v hojném počtu*: obihati více *být hojnější, hojněji se vyskytovat, být v nadbytku; oplývat jměním, být bohatý*

obihnúti, -nu, -neš dok. *stát se hojným, rozhojnit se, rozmnožit se*

obíjěti, -ěju, -ieš dok. (co z čeho) *otloukat, srážet z něčeho, tlučením oddělovat od něčeho*; (co čím) *roztloukat, údery ničit*; - obíjěti se (čeho) *stranit se něčeho, vyhýbat se něčemu*

obilé, -é n. *hojnost, bohatství plodů, úrodnost*: já sem vydala na nej své obilé bohatství; *úroda, plody úrody, sklizeň*: nové obilé; prvnie obilé, přednie obilé prvotiny, první plodiny a úrody; zemské obilé, obilé země plody země (zvlášť přizemní na rozdíl od stromů); *obilí*; jaré, jařné obilé *jařina, jař*; ozimé obilé ozim; *obilné pole; zrna, zrní, obilná zrna; obilná. dávka; potrava, zvlášť moučná, chléb*: za čtyřidceti let obilé z nebe sú přijímali (židé na poušti)

obilný, obilní adj. (o zemi) *úrodný, poskytující úrodu; vztahující se k úrodě; k obilí*; jalovost obilná neúroda obilí; (o zrnu, snopu) *obilný, z obilí*: ofěrovati budete chleby obilné dva; *obilní; jsoucí na obilí*: miery obilné

obinádlko (čtyřslab.) n. *obal; věc zahalující něco, rouška* (?)

obinovati, -uju, -uješ ned. (koho, co čím, v co) *ovinovat, obalovat, zabalovat do něčeho; zavinovat, zavazovat*; - obinovati se (čeho) *vyhýbat se něčemu, stranit se něčeho*

obinušč, -ě m. *výrok obcházející pravdu, řeč vyhýbající se pravdě bez obinušče bez oklik, bez okolků, přímo, nevyhýbavě*

obinúti, -nu, -neš dok. *ovinout; zavinout, obalit*; - obinúti se *ovinout se*; (čeho) *vyhnout se, vyvarovat se, ujít*: obinúti se nebezpečnostvie; (koho, ot koho) *vzdálit se od někoho, opustit někoho*

obinutý adj. *ovinutý, zabaleny, zastřeny*

obir v. obr

obizenstvie, obizenstvie, -ie n., **obiznost, obiznost**, -i f. *hojnost, bohatství; zásoby; plnost, překypělost*

obizně, obzňe adv. *hojně, bohatě*

obizněti, obizněti, -ěju, -ieš dok. *rozhojnit se; rozmnožit se*

obiznovati, obizňovati, -uju, -uješ ned. *mít hojnost, žít v blahobytu; být v hojném počtu*

obizný, obizňý adj. *bohatý; úrodný, plodný, oplývající něčím; hojný*

objatý adj. (čím) *zahrnutý, obdařený: duši svatů, božskou milostí objatů*

objědenie, -ie n. *přejídání se; obžerství*

objědi, -í pl. f. *ojedené zbytky potravy, ohlodky*

objednati, -aju, -áš dok. *zaříditi, obstarat*

objěsniti, -ňu, -níš dok. *osvětliti; rozjasnit, rozveselit*

objěti, -jědu, -eš dok. *objet něco (dokola); projet, projezdit: objel jest všechny kraje ejiptské; jetím vykonat cestu: objeli sú (králové) cestu osm dní*

objěťrovati sě, -uju, -uješ sě ned. *jitřit se, rozjitřovat se*

objězd m. *objížďka, projížďení*

objěždovati, -uju, -uješ ned. *objížďet, konat objížďky*

objiedati sě, obiedati sě, -aju, -áš sě ned. *přejídat se*

objiesti, -jiem, -jieš dok. (koho) *vyjíst, vyžrat* toho; - *objiesti sě (čeho) přejíst se čím*

objieti, obejmu, -eš dok. *obejmout; sevřít; získat, zmocnit se: objieti u věně získat jako věno: kněz Přemysl Margaretu poje a po ní u věně Rakúsy objě*

objietřiti sě, -řu, -říš sě dok. (o nemocném místě na těle) *zjitřit se*

objímající adj. *objímající někoho v zápase, zápasící*

objímanie, -ie n. *objímání; milostný styk, souložení*

objímati, -aju, -áš ned. (koho) *objímat; souložit s někým; (co) lnout k něčemu; (řeč) ovládat*

objistiti, -šču, -stíš dok. (co) *zajistiti, opatřit, obstarat*

objíti, obejítí, obejdu, -eš dok. *obejít; obklíčit; obklopit, zachvátit; návštěvou si naklonit;*

obelstít, oklamat; - objíti sě pomoci si; (oč, več u koho) opatřit si, obstarat si; uživit se; (jak) zachovat se; (o koni) rozejít se, rozchodit se

obkládanie, -ie n. *zahalování, zastírání*

obkládati, -aju, -áš ned. *obklopovat; obkládat; (v řeči) zastírat; - obkládati sě (čemu) oddávat se, poddávat se (srov. okládati)*

obklásti, kladu, -eš dok. *obklást, obložit; (tkaninu) olemovat, ovroubit, ozdobit: (košile) bieše tkanicemi obkladena*

obklaziti, -žu, -zíš dok. *ohradit, opevnit*

obklešćenie, -ie n. (koho z čeho) *okleštění, odstranění něčeho z někoho*

obkľúčenie, -ie n. *opásání, pás; ohrazení, obklopení; duchovní objetí, přijetí; shrnutí, souhrn*

obkľúčeny adj. *který obklíčil, obkličuje; okolní, nacházející se okolo; obklopený; (čím, kým) postižený; (ďáblem) posedlý; (hřichem) zatížený, poskvrněný*

obkľúčejúci adj. *obkličující, nepřítelsky tísnící*

obkľúčiti; -ču, -číš dok. *obtočit, ovinout, obejmout; obklíčit, obstoupit, obklopit: vuoně drahá obklíčila všecy; obehnat, ohradit; zaštitit, ochránit; obezřít, zaclonit; obsáhnout, pojmut; pochopit; zmocnit se, zachvátit: vojsko jeho bieše velikým hladem obklíčeno; (o hřichu) zatížit, poskvrnit; vybavit, vybavit (v. též okľúčiti)*

obkľučovati, -uju, -uješ ned. *obkličovat, ovíjet, obtáčet; obklopovat, obestírat, ohraničovat; obsahovat, zahrnovat; (o starosti ap.) skličovat, tížit*

obkľučúci, obkľučující, okľučúci adj. *obkličují, svírající, nepřátelsky tísnící*

obkľuk, obklik m. *okřek, oblast něčeho: o duze a obkliku nebeském (srov. okľuk)*

obkrásiti, -šu, -síš, **obkraslití, obkrašlití**, -šľu, -šľíš, -šľíš dok. *okráslit, ozdobit; učinit duchovně krásným. bieše obkrašlen (mnich) všemi dobrými skutky; obelstít krásným zacházením, obalamutit (v. též okrásiti)*

obkročeny adj. (o prosbě) *obezřetný, přijatelný*

obkročiti, -ču, -číš dok. *obkročit, obkročmo nohama sevřít*: obkročiv lva roztrhl čelist jeho; *obsáhnout, pojmut*: celý svět obkročili věřú Písma svatého; *vyložit, podat* (v. též okročiti)

obkrslek v. okrslék

obkryti, -kryju, -eš dok. *pokřýt, obložít*; (o tmě ap.) *obestřít, zahalit* (srov. okryti)

obkupčovati, -uju, -uješ ned. (koho) *při koupi nebo prodeji podvádět, šidit*

oblaciněti, oblacněti, 3. sg. -ie dok. *stát se laciným, zlevnět*

obláčedlnicě (pětislab.), **oblačitedlnicě** (šestislab.) **obláčenicě, obláčnicě, oblačnicě** -ě f.

obláčěnc, -ncě m. *prostora chrámu určená zvl. k ukládání bohoslužebného roucha a k oblékání kněží*

obláčěti (sě), -ěju, -ieš (sě), **oblačovati** (sě), -uju, uješ (sě) ned. (co, v co) *oblékat se; brát na sebe, navykat si (?), setrvávat (?)*; oblačeli se v starý život světský (v. též oblekovati se)

oblačidlo n. *chrámová prostora určená zvl. k oblékání kněží*

oblačiti, obláčiti, -ču, -číš ned. *oblékat*; - oblačiti se, obláčiti se *oblékat se, chodit oblečen v něčem*; v oděnie se oblačiti oblékat si vojenskou výstroj; připravovat se k boji; lid sedlský v lakotu se oblačí propadá, lakotě; v Krista se oblačíme na křtu přijímáme Krista, připodobňujeme se mu

oblahoditi, -z' u, -díš dok. (co) *zpřijemnit*; (koho čím) *zalahodit, zalichotit někomu, naklonit si někoho*

oblahoslavenie, -ie n. *obdaření blažeností, spasení* (nábož.): (Kristus je) všech veň věřúcích vděčně oblahoslavení věčné

oblahoslaviti, -v' u, -víš dok. *obdařit blažeností, obšťastnit, omilostnit* (nábož.)

oblahozenie, -ie n. *lahodnost, přijemnost*

oblak m. *oblak, mrak*; pl. *oblaka; nebesa, domnělá nebeská říše boží; množství, zástup*: oblak svědkův

oblakový adj. *oblačný; blankytný*

oblámati, -aju, -áš dok. *olámat*

oblapiti, -p' u; -píš dok. *uchopit*

oblast, oblastě, oblastně, oblašč, oblašče, oblaščně, oblaště adv. *zvlášť, odděleně; samostatně; tajně, v skrytu, o samotě; obzvlášť zejména*

oblastní, oblastný, oblaščí, oblašení, oblaščný, oblaští, oblaštý adj. *osamocený*; oblastní boj boj muže proti muži, souboj; *odloučený od společnosti, samotářský; soukromý, privátní*; (o židech) *vyvolený, zasvěcený; zvláštní, osobitý; obzvláštní, mimořádný, neobyčejný*

oblastnost, oblaščnost, oblaštnost, -i f. *osamocenost; zvláštnost, osobitost; mimořádnost, výjimečnost*

oblaščie, -ieho zpodst. n. *ustanovení podmiňující zvláštní výhody*

oblátčie, oblaťkovie, -ie n. *kamení, oblaťky*

oblaťek, -tka, -tku m. *kámen; tvrdý kámen, zvl. křemen*

oblaťněti, -ěju, -ieš dok. *pomást se, pobláznit se*

oblaťniti se, -žňu, -zniš se dok. (o koho) *zmást se něčí podobou, splést se v osobě někoho*: bojiec se, aby se o svatého Jakuba (podobného Kristovi) neoblaťnili

oblaženie¹, -ie n. (čeho) *zavlažení něčeho*

oblaženie², -ie n. *oblažení, blaženost*

obléci¹, -lahu, -lehu, -ležeš, **oblehnúti**; -nu, -neš dok. *oblehnout, obkličít, obklopit, obchvátit; zmocnit se (vojensky), obsadit; (o vojsku) utábořit se*

obléci², -leku, -lečeš dok. *povléci, pokrýt*: lodička, z jednoho dřeva vydlaná a surovú koží oblečená potažená; *obléci*; oblec mě, Hospodine, u pancíř spravedlnosti vyzbroj mě spravedlností; - obléci se *obléci se*; obléci se v oděnie obléci si zbroj; obléci se v klášter, v zákon vstoupit do kláštera; *stát se nositelem něčeho*; obléci se v pýchu stát se pyšným; *začít důsledně žít podle něčeho* (nábož.): v Jezukrista ste se oblekli

obleč, -i f. *schrána; kryt; náušnice*

oblečenie, -ie n. *oblečení; oblek, šat*; (v co) *přijetí, vzetí na sebe něčeho*: oblečenie v Jezukristovo podobenstvie

oblečený adj. *potažený, pokrytý; oblečený, oděný*

oblečie, -ie n. *náušnice*

obléčiti, -ču, -číš dok. *obepnout, spoutat; sevřít, stisknout; (koho) obstoupit, shluknout se kolem někoho; obsáhnout, pojmout do sebe*

oblečka f. *schránka, nádoba*: ženské přírody oblečka ženské stvoření

oblečovati se; oblehčávati v. oblekovati se; oblehčovati

oblehčenie, -ie n. *zlehčení, učinění, lehčím; ulevení, zbavení něčeho; ulehčení, zmírnění, úleva; podcenění, znevažení*: oblehčenie hříechóv

oblehčítí, -ču, -číš dok. *ulehčit, učinit lehčím; usnadnit, zmírnit; ulevit; - oblehčítí se stát se lehčím; (ot čeho) zbavit se něčeho; zmírnit se; ulevit se*

oblehčovanie, -ie n. (čeho) *zlehčování, znevažování*

oblehčovati, -uju, -uješ, **oblehčávati**, -aju, -áš ned. *ulehčovat, činit lehčím, činit méně obtížným; zlehčovat, znevažovat*

oblehlý adj. *obléhající; obležený*

oblehnúti v. *obléci*¹

oblek m. *oblek, roucho*; bez obleka neskrytě, zevně, očividně

oblékati se, -aju, -áš se ned. (v co) *oblékat se; přijímat, brát na sebe něco*: oblékají se (špatní kněží) v jiné zákony, ješto jich Kristus neustavil

oblekovati-se, oblečovati se, -uju, -uješ se ned. *oblékat se* (v. též *obláčeti se*)

obleněnie, obléněnie, -ie n. *zlenivění, ochabnutí; zanedbání; lenivost, lenost, pohodlnost*

obléněti, -ěju, -ieš dok. *zlenivět, zmalátnět, ochabnout*

obleniti, -ňu, -níš dok. *zlenivět, ochabnout; - obleniti se zlenivět, ochabnout; s inf. pocítit zatěžko; (s inf. jíti) omeškat se, opozdit se; neobleniti (se) s inf. nelenit, nemeškat, neváhat* (v. též *oleniti*)

obleňovati se, -uju, -uješ se ned. *ochabovat, polevovat; být líný, lenivě otálet*; neobienij se psáti tak neváhej, nerozpakuj se; (k čemu) *být netečný, postrádat úsilí o něco*: neobleňuj se tak k velikému dobrému

oblepšenie, -ie n. *zlepšení, zdokonalení; polepšení, napravení se; vynahrazení*

oblepšievati, -aju, -áš ned. *zmírňovat, činit snesitelnějším*

oblepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit; zmírnit; vynahradit; - oblepšiti se (o hříšniku) polepšit se, napravit se; (o slabém) posílit se, zotavit se*

oblepšovati, -uju, -uješ ned. *vylepšovat, přikrašlovat*

obleva f. *úleva, ulehčení*; bez všech oblev bez úlevy, bez ulehčení, obětavě

oblevenie, -ie n. *ulehčení, zmírnění; polevení, ochabnutí; nedbalost*

obleviti, oleviti, -v' u, -víš dok. *polevit, ubrat na síle; uhnout z přímého směru*: věda (moudrý), kdy projíti a kterak obleviti; *polehčit, ulehčit; ochabnout, ustat v horlivosti; povolit, dát souhlas*

oblevovati, -uju, -uješ ned. *ulehčovat, zmírňovat; polevovat, ochabovat*

oblevstvie; -ie n. *úleva*; bez oblevstvie bez meškání, neprodleně, ihned

obleženec, -ncě m. *obyvatel obleženého města*

obležeti, -žu -žíš dok. (kde) *zůstat ležet, zůstat na noc*

obležitel, -e m. *obléhatel, obléhající*

oblěžka f. *obléhání*

obličej, obličej, -ě m. **obličie**, -ie n. *obličej, tvář*; obličejem k obličěju, obličějem v obličej tváři v tvář, přímo, bez zprostředkování; *podoba, tvářnost*: obnovíš obličej zemský; *četní strana, přední část*

oblísati, -aju, -áš dok. (koho čím) *nalákat, navnadit; naklonit si*

oblisovati, -uju, -uješ ned. (koho čím) *lichotit někomu, nakloňovat si někoho něčím*

obliti, -l' u, -léš, **obléti**, -leju, ješ dok. *oblít, polít; potřísnit, poskvřnit; zaplavit, obestříti, prodchnout; zahrnout někoho něčím, obdařit*

oblitie, -ie n. *obliti, politi; poluce*

oblitina f. *poluce*

obliz, oblizu, obliz v. *bliz*

oblízati se, -žu, -žeš se dok. (na čem) *smlsnout si, pochutnat si*

oblizný, oblizní adj. *blízký, sousední*; zpodst. m. *soused*

oblo n. *kruh, dráha po kružnici*: bude se točiti v oblu pračcovém

oblo adv. *vcelku, v jednom kuse, najednou* (o polykání potravy): a velikou chtivostí oblo požíraje hltavě

obloh m. *klenba; obloha*

obloha f. *klenba; obloha; sféra, nebeská vrstva; prostor s neuspořádanou prahmotou (?)*; náklad, břemeno: učinme jednu oblohu vezměme na sebe jediný úkol

oblohně v. obložně

oblomiti, -m' u, -míš dok. *polámat*; - oblomiti se *polámat se, lámáním pozbyt pevnosti, stát se ohebným*

oblomování, -ie n. *oblomování se, navykání něčemu obtížnému, tužení se*

oblomovati, -uju, -uješ ned. *poškozovat, porušovat*; - oblomovati se (v čem) *oblomovat se, stávat se způsobilejším k něčemu, cvičit se*

oblování, -ie n. *prudké pohybování, zmítání*

oblovaný adj. *opracovaný do hladka, ohoblovaný*

oblovati, -uju, -uješ ned. *zaoblovat, hoblovat; drásat; lomcovat, zmítat*; (o d'áblu) *trápit, sužovat*; (kým) *zacházet, nakládat a někým* (zvl. nešetrně); (co) *zabývat se něčím*; - oblovati se *zmítat se, kolotat*

obloviti se, -v' u, víš se dok. *hodně ulovit, získat velký úlovek*

obloženie, -ie n. *obloha, nebeská klenba; zahalení, zastření; pohodlné usazení, pohodlí*

obložný adj. *obložený, obtočený*: železo obložené pěti strunami zlatými; *povlečený; potažený; ovroubený, lemovaný*

obložiti, -žu, -žíš dok. *obložit; povléci, pokrýt; ovroubit, ozdobit; obklopit, ohraničit; oblehnout, obklíčit vojskem; obsadit; rozložit*; - obložiti se *rozložit se, usadit se*; (čemu, k čemu, na čem) *oddat se, začít holdovat něčemu, navyknout si*

obložně, oblohně adv. *hojně (?)*

obložovati se, -uju, -uješ se ned. (v čem) *oddávat se, holdovat něčemu*

oblíbenie, -ě n. *oblíba; zalíbení*

oblíbiti, -b' u, -bíš dok. (koho, co) *oblíbit si; dát přednost, vyvolit si, vybrat si; přijmout se zalíbením*

oblíbený adj. *oblíbený, žádoucí, libý*

oblubovati, -uju, -uješ ned. (koho, co) *nacházet zalíbení v někom, v něčem; volit si, dávat přednost někomu, něčemu; se zalíbením přijímat, ochotně popřávat sluchu*; - oblubovati sobě (co) *osvojovat si*

oblud m. **obluda** f. klam, omyl: bez (všeho) *obluda neklamně, spolehlivě, pravdivě; lest, šalba, lež; marnost; mámení, přelud, vidina, přízrak; obluda, nestvůra, netvor*

oblúdití, -z' u, -díš dok. *obloudit, zmást, oklamat; obelstít, zaskočít; omámit, poblouznit*

obludně adv. *klamně, mylně; falešně, neupřímně, pokrytecky*

obludník m. *falešník, podvodník; rouhač, bezbožník*

obludný adj. *falešný, proradný, podvodný; šalebný, obluzující*; obludný obraz modla, bůzek; *jen zdánlivý, neskutečný*

oblúpenie, -ie n. *oloupání; oloupení; vykoupení; zbavení něčeho, připravení o něco*: oblúpení a zbavení života zdejšího

oblúpiti, -p' u, -píš dok. *oloupat*; (koho od čeho) *oloupat*; *zbavit*: kněžství buď oblúpen nechť je zbaven kněžské hodnosti; *uloupat, loupežně ukrást; vyloupat, vykrást*; - oblúpiti se (z čeho) *oloupat se, okrást se, ochudit se; zbavit se něčeho, připravit se o něco*

oblupovati, -uju, -uješ ned. *olupovat*; (koho z čeho, od čeho) *připravovat někoho o něco*; - oblupovati se *zbavovat se něčeho, připravovat se o něco*

oblúzenie, -ie n. *blud, klam, omyl; oklamání, obelstění; oblouzení, zmámení, svedení; přelud, zjevení*

obluzovati, -uju, -uješ ned. *klamat, uvádět v omyl; podvádět; obluzovat, šálit, svádět*

oblysėti, -ěju, -ieš, **oblysnúti**, -nu, -neš dok. *olysat, oplešatět* (v. též *olysėti*)

oblysiťi, -šu, -síš dok. *zbavit vlasů, učinit lysým*

obmalomocněti, -ěju, -ieš dok. *být stížen malomocenstvím*

obmazati, -žu, -žeš dok. *obmazat, omazat, pomazat; nabalzamovat*; (stěnu) *ohodit omítkou, omítnout*

obmazovati, -uju, -uješ ned. (stěnu) *opatřovat omítkou, omítat*
obměkčenie, -ie n. *obměkčení, oblomení; ochabnutí, zmalátnění*: obměkčenie strážě smyslův ztráta bdělosti smyslů
obměkčilý adj. *uchlácholený, usmířený*
obměkčiti, -ču, -číš dok. *změkčit, učinit měkkým; obměkčit, oblomit, učinit povolnějším; pohnout, přimět*; (srdce) *zemdlít, zbavit síly*: buóh jest obměkčil srdce mé; *uklidnit; upokojit, usmířit; zmírnit, zmenšit, ztlumit*; - obměkčiti se *změkčit se, změkhnout; obměkčit se, oblomit se, stát se povolnějším; zemdlít, ochabnout; uklidnit se, upokojit se*
obměkčovati, -uju, -uješ ned. (koho čím) *usmiřovat, nakloňovat se; (co) zmírňovat, tlumit*: ktož Písmo lidu obměkčuje, ten jim jedu u víno nalévá; *lahodit něčemu, působit příjemně na něco*: sladkým zpívaním obměkčující mysli lidské; - obměkčovati se (o člověku) *obměkčovat se; (o hněvu) zmírňovat se, tlumit se*
obměknúti, -nu, -neš dok. *změkhnout, změkčit se; (o člověku) ochabnout, stát se měkkým*
obměřiti, -řu, -říš dok. *změřit, přeměřit*
obmeškale, obmeškaně adv. *nedbale, nepečlivě; (o žítí) nehodně, nepořádně, hříšně*
obmeškalost, -i f. *nedbalost, nepečlivost*
obmeškalý adj. (o čase) *zameškaný, ztracený; (o člověku) nedbalý*; zpodst. m. *opozdilec*
obmeškáníe, -ie n. *zdržení, prodlení*: s obmeškáním s otalením, liknavě; bez obmeškáníe bez průtahů, neprodleně; *zanedbání, nedbalost, opominutí; újma, škoda; poklesek, nesprávný skutek* (zvl. z nedbalosti); *prohřešení, hřích* (nábož.)
obmeškati, -aju, -áš dok. *omeškat, zpozdit se; zameškat, zanedbat, opominout, vynechat*: jsú obmeškáníe jsou zanedbaní; (koho v čem, na čem) *zkrátit někoho, způsobit újmu někomu*; (koho od čeho) *zdržet*; - obmeškati se *omeškat se, opozdit se; zameškat, opominout*; (v čem) *prohřešit se, provinit se* (zvl. zanedbaním povinnosti)
obmeškávati, -aju, -áš ned. (co) *zameškávat vykonání něčeho, otálet s něčím; zanedbávat, opomíjet něco*; - obmeškávati se *omeškávat se, otálet*; (v čem) *zameškávat, nechávat si ujít něco*; (čím) *prohřešovat se, dopouštět se chyby*
obmetaný adj. *omítnutý, ohozený omítkou*
obmetávati, obmietati, -aju, -áš ned. *omítat, ohazovat (omítkou)*
obmeziti, -žu, -zíš dok. (pozemek) *opatřit mezí, ohraničit*
obmiestniti, -ňu, -níš dok. (koho, co) *zaujmout místo před někým; předstoupit před někoho*: obmiestniemy líce jeho (boha)
obmlčeti, -ču, -číš dok. *zústat mlčet, nic neříci, neodpovědět* (srov. omlčeti)
obmluvenie, -ie n. *vyjádření jinými slovy, opisem*. obmluvením za jméno Kristus řečen jest Syn člověčí (srov. omluvenie)
obmračiti, -ču, -číš dok. *zahalit mrakem, zatemnit; zaslepit, zbavit soudnosti, otupit vnímavost* (srov. omračiti)
obmrzěti, -žu, -zíš (přič. čin. obmrzal) dok. (komu) *omrzet koho, zprotivit se*: do skonání světa tato by mi nebyla obmrzala
obmysl (dvojslab.) m. *důmysl, důvtip*; (boží) *prozřetelnost, řízení* (nábož.); (čeho) *zamýšlení, chystání; péče o něco*
obmysliti, -šl'u, -slíš dok. (co) *myslí obsáhnout, pochopit; pomyslit na něco, uvážit; rozvážit, zvážit, odhadnout; postarat se o něco, zajistit*: obmysliti jim *postarat se o ně*; (koho čím, o čem) *pamatovat na někoho, obmyslit, obdařit, opatřit* (v. též omysliti)
obmyslnost (trojslab.) -i f. *moudrost, uvážlivost, prozíravost*; (čeho) *zajištění*
obmyslný (trojslab.), **obmyšlený** adj. *promyšlený, ujasněný, prozkoumaný; moudrý, uvážlivý, prozíravý, důvtipný*
obmyšlenie, -ie n. *promyšlení, rozvážení*; (boží) *prozřetelnost, řízení; péče, starostlivost*
obmyšleti, -eju, -eš, **obmyšlovati**, -uju, -uješ ned. (co) *myslit nač; promýšlet; pečovat, starat se*: mužie tělesnú potřebu sobě i ženám i dětem obmyšlejí
obmyšlévati, -aju, -áš ned. *myslit na něco, mít něco na paměti*
obmyti, -myju, -eš dok. *omýt, očistit mytím* (od čeho) *zbavit mravní poskvrny, učinit neposkvrněným*: obmý mě ot mé zlosti; *smýt, smazat, odstranit*: Adamovi hřeši tu jsú měli býti obmyti
obmyvadlo n. *prostředek k omývání, očistný prostředek*

obmývati, -aju, -áš ned. *omyvat, umývat; skrápět, smáčet; zbavovat mravní poskvrny, očišťovat, smývat (hřích)*

obnaditi, -z' u, -díš dok. (co čím) *okovat; obložit, zpevnit; jědem obnaditi otrávit*

obnášeti, -ěju, -ieš ned. *obnášet, nosit kolem; snášet, zakoušet; - obnášeti se vznášet se; (hříšníci) obnášejí se větrem marné chvály jsou unášeni*

obnažiti, -žu, -žíš dok. *obnažit, svléci, učinit holým; (meč) vytrhnout, vytasit; odkrýt, odhalit, vyjevit, ukázat; (koho čeho, z čeho, od čeho) zbavit něčeho, připravit o něco, oloupit: od pravdy sú byli obnaženi*

obnemocněti, -ěju, -ieš dok. *onemocnět*

obneprázdni, -žďňu, -zdniš dok. *zaneprázdnit; zaplnit: rozkoší obneprázdnil jest srdce jeho*

obnesenie, -ie n. *oběhnuti* (o domnělém pohybu slunce): den děje se obnesením slunce

obnošovati, -uju, -uješ ned. *vodit různými směry, usměřňovat (?)*: (koním) všecko tělo jich obnošujeme

obnova f. změna; *proměna v duchu Kristova učení* (nábož.); úprava, výzdoba (?); *obnova, obnovení*: (Aristoteles k Alexandrovi:) budeť ve cti vždy obnova dobudeš vždy nové slávy

obnovatedlničě (šestislab.). -ě f. *břítva*

obnovenie, -ie n. *obnovení; oživení, vzkříšení; obnovenie měsiece nový měsíc; duchovní obrození, proměna v duchu Kristova učení* (nábož.); (výroku) *zopakování; shrnutí*

obnovený adj. *obnovený; přetvořený k lepšímu, obrozený*: na tomto světě obnoveném žádného nebude hříchu; *opakovaný, znovu učiněný*: hříech obnovený

obnovitel, -e m. *obnovitel síly, posilovatel; duchovní obroditel*

obnoviti, -v' u, -víš dok. *obnovit, znovu vykonat; vrátit se k něčemu (žádoucím); uvést zpět do něčeho*: obnov mě z mé staré viny v čest; *zdokonalit, obrodit*: (Kristus) navščieviti a obnoviti tento svět ráčil jest; *ozdravět; opravit, zrestaurovat*: (kníže) obnovi hrad u Pražě; - obnoviti se *obnovit se; vrátit se k něčemu; obrodit se*

obnovovati, -uju, -uješ ned. *obnovovat*: ktož sou svými hříechy jeho rány obnovovali; *opakovat*; - obnovovati se *obnovovat se; vracet se; sílit, rozmáhat se; obrozovat se; jitřit se*: rány (mučeného) předsími ranami se obnovovachu

obnož, -ě. f. *odnož, ocasovitý výrůstek na noze* (u draka)

obnuziti, -žu, -zíš dok. *zahrnout sužováním, újařmit útliskem*

obodlivý adj. *pichlavý, porostlý trny*; zpodst. n. *obodlivé trní*

obohacený adj. *obohacený; obdarovaný; bohatý, hojný*

obohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout; obohatit, učinit bohatým (bohatším)*

obochviti, -v' u, -víš dok. *občerstvit, povzbudit*; - obochviti se *sebrat síly, vzmužit se*

obój, obojí, obý m. obojě, obojie f., oboje, obojie n., oboji, obojí m. pl. čisl. obojí; pod obojů (osobů, způsobů) pod obojí způsobou (o tzv. přijímání); *jeden i druhý, oba*: po smrti obojiego rodiče; (Kristus) jest obojí syn vají vás obou; s obojie strany, *na (při) obojí straně*, s obojiego boku po obou stranách, z každé strany

obojek, -jka, -jku m. *límeč, límeček, kréjzlik; část brnění chránící krk; obojek, pásek kolem krku zvířete; za obojek (veš) svět voditi ovládat svět, být pánem světa*

obojetník m. *obojetník, falešník, licoměrník; člověk ovládající dva (oba) jazyky*: vecě po obojetníku, jenž oboji řeč umějieše řekl prostřednictvím tlumočnicka; *utrakvista, podobojí* (hanl.)

obojetný adj. *obojetný, falešný, licoměrný*: muž obojetný neustavičný učiněn bude; *dvojsmyslný, nejednoznačný*: viz, aby nemluvil nětco skrytého neb obojetného

obojní čisl. *obojí*

obora f. *ohrada*; obora hradová *hradby; obora; celek, souhrn*; obora světa okrsek zemský

oborati, -ořu, -ořeš dok. *oborat, zorat*; (sobů) *obořit se, zaútočit*; jakž potka Nikafora, na krátce sobů obora zaútočil

oborem adv. *jako celek, obecně, bez výjimky*: oborem všichni lidé; *hromadně, vesměs*

oborně adv. *zcela, úplně (?)*

obořenie, -ie n. *zboření, rozboření, zničení; pád, zkáza* (zvl. duchovní); *trosky, sutiny, rozvaliny*

obořenina (pl. obořeniny) f. *trosky, sutiny, rozvaliny, zříceniny*

obořený adj. *rozbořený, pobořený*; (na koho) *sápající se, útočící*

obořilý adj. (o dobytku) *rozdrážděný*

obořiti, -řu, -říš dok. *rozbořit, pobořit, zbourat; skácet, povalit, strhnout; vrhnout se*: v nepřátely kón oboři obořil se, vrhl se s koněm na nepřátele; *zničit, zahubit*; (koho čím) *uvalit, uvést do něčeho*: malá nelibost oboři je hněvem ukrutným; - obořiti se *zbořit se, sesout se; skácet se*; (v co, čím) *upadnout do něčeho, propadnout čemu; vrhnout se, zaútočit, zamířit*; (proti komu) *srotit se, shluknout se*; (na koho) *dolehnout, zachvátit někoho; obořit se, osopit se*

obořovati se, -uju, -uješ se ned. (na koho) *vrhat se, útočit, napadat, sápat se; doléhat na někoho, postihovat*: obořuje se dříemota na lidi

obosělý adj. *zutý do bosa, bosý*

obosěti, -ěju, -ieš dok. *stát se bosým*

obostřený adj. *naostřený, nabroušený; zašpičatěný, opatřený špicí*

obostřeti, -ěju, -ieš dok. *zaostřit se, zešpičatět* (o nosu umírajícího)

obostřiti, -řu, -říš dok. *naostřit, nabrousit, zašpičatit*; (smysly ap.) *učinit vnímavějším, podnitit, zostřit*; - obostřiti se *zašpičatit se, zešpičatět* (o nosu umírajícího); (o svědomí) *zbystřit se, stát se citlivějším*

obostřovati, -uju, -uješ ned. *být vzpurný, vzpouzet se*: již obostřijí, nebudú vzvýšeni sami v sobě

obostřující adj. *vzpurný, bouřící se*: národ křivý a obostřující

obpopásti, -padu, -eš dok. (co) *zachvátit, prostoupit*: dar svatého Ducha všech jich mysl obpopade

obr, ober, obir, obra m. *obr; bájný praobyvatel Palestiny* (bibl.)

obrozenec, -ncě m. *novověrec* (zvl. pohan obrácený na židovskou víru), *prozelyta*

obracenie, -ie n. *obracení, otáčení*; (myslí) *zaměřování, upínání; měnění, proměňování*

obrácenie, -ie n. *obracení, otočení; obrat, změna v opak; navrácení, návrat*; (k komu, k čemu, po kom) *přiklonění se k někomu, něčemu, věnování své úcty nebo přízně obrácení se* (k bohu), *konverze; napravení se* (o hříšník); *proměnění, přeměna*: obrácenie vody u víno

obracěti, -ěju, -ieš ned. *obracet, otáčet; zaměřovat, upínat*: všichni k němu zřenie obraceli; *přivádět k něčemu, získávat pro něco; měnit, proměňovat; vynakládat*: neobracěti jmění ku pýšě; *využívat*; (k komu, k čemu) *vztahovat na někoho, na něco*; - obracěti se *obracet se*; (kde) *pohybovat se, žít; nachylovat se; vracet se*; (na co) (v záporné větě) *dbát na něco, všimat si něčeho; měnit se, proměňovat se*

obracivý adj. *schopný obracení, způsobilý ke změně*

obracovati, -uju, -uješ ned. *obracet, otáčet; zaměřovat; odvracet; měnit, proměňovat*; obracovati chřbet komu dávat se na útěk před někým; obracovati řeč (slova) k komu zavádět řeč, přecházet v řeči na někoho; v zlé obracovat co (komu) vykládat ve zlém; (koho k komu, k čemu) *získávat pro někoho, pro něco; obracet na pravou víru, napravovat; vykládat jako něco*: tvé milosrdie v nemilost obracují; *vynakládat; užívat, využívat*; - obracovati se *obracet se; přebývat, žít; vracet se; zaměřovat se; přiklánět se; napravovat se; měnit se, proměňovat se; nabývat nějaké vlastnosti*

obrada f. radost, útěcha, potěšení

obradování, -ie n. *radování; radost; útěcha, potěšení*

obradovedlnicě (sedmislab.), -ě f. *těšitelka, zdroj útěchy*

obradovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *naplnit radostí, potěšit; učinit radostnějším, zjasnit*: vejdu k bohu, jenž obraduje mladost mů; - obradovati se *zaradovat se*

obrama f. *ochromení, zchromení, úraz; ochrnutí, bezvládnost*

obramiti, -m`u, -míš dok. *ochromit, zchromit; omámit; umlčet, udolat, zdolat*

obrana f. *obrana; bránění (se), hájení (se)*: bez všie obrany bez jakéhokoli bránění, zabraňování, překážení, zcela volně; *obranné zařízení; ochrana, záštita, zajištění bezpečnosti; ochranné zařízení, kryt; úkryt, útočiště; obhajoba*

obráncě, -ě m. *obránce; ochránce, obhájce, zastánce; opatrovník, pomocník; stoupenec, přívrženec*; f. *ochránkyně, pomocnice* (jako atribut P. Marie nebo některé svěťice)

obráněnie, -ie n. *obrana; ochrana, záštita; bránění se, hájení se; obhajoba; zabránění, zamezení, odvrácení*

obraněný adj. *ochromený, omráčený*

obranitel, -e m. *obránce, obhájce, zastánce; opatrovník, správce; přívrženec, stoupenec*

obraniti, -ňu, -níš dok. *poranit, zranit*; (koho čím) *ochromit, omráčit*

obrániti, -ňu, -níš dok. (koho, co) *ubránit, uhájit; ochránit, obránit, zaštitit; obhájit*; (co čím; skrze co) *oddělit, uzavřít překážkou*; (komu, čemu) *zabránit v něčem, zamezit*; - obrániti se *ubránit se, odolat; obhájit se; nenechat se ovládnout něčím, vyvarovat se něčeho; ochránit se*; (čemu, čeho) *zabránit něčemu, zamezit něco; odmítnout něco*

obranní, obranný adj. *obranný, vyzbrojený (k obraně), vybavený pro obranu; chránící něco, poskytující ochranu*

obraňovati¹, -uju, -uješ ned. *poraňovat, zraňovat*

obraňovati², -uju, -uješ ned. *bránit, hájit v boji; ochroňovat, chránit, ujímat se; obhajovat*; - obraňovati se *bránit se; obhajovat se, hájit se, ospravedlňovat se*

obraňující adj. *ochraňující, poskytující ochranu; obhajující, ospravedlňující*

obrátcě, -ě m. *člověk nově obrácený na víru, novověrec*

obratí, -beru, -béřeš dok. *obrat, oloupit; vybrat, vyvolit, zvolit*: obeř mi sedmdesát mužův; *zbit, ztlouci*

obratí se, -beru, -béřeš se dok. (ke komu, koho) *hromadně odejít, odebrat se k někomu nebo od někoho; najít se, vyskytnout se*: rytieř udatný jeden se obra a s tím poselstvím do Čech se pobra

obratitedlně (pětislab.) adv. *obráceně*

obrátití, -cu, -tíš dok. *obrátit, otočit, převrátit*; obrátiti chřbet, pleci, plecě *dát se na útěk*; (komu, ke komu) *obrátit se zády, otočit se*; obrátiti oko, oči k komu *obrátit oči, věnovat pozornost; odvrátit, obrátit stranou; stočit*; obrátiti na běh, u běh, k utíkaní koho *obrátit na útěk, zahnat; vrátit, navrátit, dát zpět*: obrat; meč tvůj na místo své; (cit, mysl, vůli) *zaměřit, upnout*; obrátiti řeč k čemu *přejít v řeči k něčemu*; (koho kam) *uvést, dostat; uvrhnout*: obráčení bud'te, hříšníci, do pekla; *přivést k někomu, něčemu, získat; přivést na správnou cestu; napravit; naklonit; odvrátit od něčeho, přimět k zanechání něčeho*; (koho, co v koho, v co, na co, k čemu) *změnit, přeměnit*; obrátiti na smiech, v posměch *vysmát se, učinit předmětem posměchu; zrušit, zvrátit; přičíst, vyložit si; vynaložit, věnovat*: obrátiť jě (peníze) na své děti; obrátiti na užitek, v póžitek, k lepšímu využití k prospěchu, výhodně použít; *využit, využítkovat; naložit s něčím, dát, odevzdat*; obrátiti k sobě co vzít si, přisvojit si; *dát za něco odpovědnost*; (vinu) *svalit, svěst na někoho; nechat dolehnout, poslat, seslat, uvalit na někoho*; (výrok) *vztáhnout, spojit s někým nebo něčím*; - obrátiti se *obrátit se, převrátit se; odvrátit se, obrátit se stranou; vrátit se; uchýlit se, utéci se k někomu nebo něčemu; obrátit svou pozornost, zaměřit se na něco*; (k čemu, na co, v co) *dát se na něco, začít se něčemu věnovat; propadnout něčemu; odvrátit se od něčeho, zanechat něčeho; přiklonit se k někomu, stát se vyznavačem někoho nebo něčeho, přijmout někoho nebo něco; napravit se, polepšit se; uvěřit, obrátit se (na víru); změnit se, přeměnit se, stát se jiným; stát se nějakým, nabýt nějaké vlastnosti; obrátit se v něco, vyústit v něco*: zloba zlým se vždy obrátí

obrátitý, obrátivý, obratný adj. *otáčivý, schopný otáčení; otočný*

obrátká f. na obrátku rychle, jen co by se obrátil, obratem ruky, v mžiku

obratlivě, obrtlivě adv. *obráceně, v obráceném pořádku, naopak, opačně; přeneseně, obrazně, metaforicky*

obraz m. *zobrazení, obraz, socha, rytina*: učinil rytý obraz i dutý; *modla, bůžek; obraz na minci, ražený peníz; představa*; (koho) *odraz, odlesk; podoba, vzhled*: či obraz držěti, jmieti, nositi být podoben, podobat se někomu, něčemu

obraz- v. též *obraz-*

obraza f. *úraz, poškození, úhona*

obrázek, -zka, -zku m. *výtvarné zpodobení něčeho, soška, figurka; krucifix*

obraziti, -žu, -zíš ned. (peníz) *vyrazit, ražením vyrobít; narazit (si), nárazem poranit*: aby snad neobrazil o kámen nohy tvé; (co o co) *zavadit něčím o něco*: aby oči obrazil viděním o ty svátosti tělesné; (co komu) *otlouci o hlavu, vyspílat za něco (expr.)*; (koho, co čím) *ohromit, omráčit*; - obraziti se (o co) *nárazem si ublížit; zranit se; odrazit se od něčeho, (v myslí) najít odraz, znovu se vyjevit*; (v co) *proměnit se, zvrhnout se*: dobrost v zlobu se obrazí; dobrá vášně se pokazi

obrazitý adj. *věrný (jako obraz), přesně odpovídající*

obraznicě, -ě f. *mincovna*

obrazník m. *sochař, malíř* (výrobce „obrazů“); *razič mincí, mincíř; penězomětec; směnárník* (bibl.)

obrazsky adv. *věrně, jako „obraz“; na obraze, vyobrazeně*: před svým milým synem, jehožto tuto obrazsky na své ruce držíš

obrážející adj. (o hlase) *odrážející se, znějící ozvěnou*

obražení, obrazenie, -ie n. *naražení, náraz; poranění nárazem*; (čeho) *odraz, odlesk*

ohražený adj. *poraněný, zraněný*; (o zvuku) *odražený, znějící ozvěnou*

obrážeti, -ěju, -ieš ned. (co čím) *otloukat, otesávat; nárazem si zraňovat*; (koho čím) *napadat někoho, obořovat se na někoho*; (co komu) *otloukat o hlavu, předhazovat* (expr.): *kacíře mi*

obrážejí proti spravedlnosti a právu označují mě za kacíře; *obrážeti se* (o co) *narážet, nárazem se poškozovat*; (o zvuku) *odrážet se; rozléhat se, znít, zvučet*; (o světle) *zrcadlit se*

obražovati, -uju, -uješ ned. (*ražbou*) *vyrážet*; (koho v co) *zraňovat, poraňovat někoho*; (o co) *dorážet, útočit nárazy na něco*: *vicher, jenžto se o stěnu obražuje*; - *obražovati se narážet, vrážet do sebe* (navzájem); *odrážet se*

obrev; obrman v. *obrv; ubrman*

obroční, obroční adj. *odevzdávaný jako vrchnostenská dávka*; (o míře) *určený k měření naturálních dávek, zvl. obilí; vykrmený obrokem*. ó, co jest těch hynštův obročních, kněží, jenž z veliké sytosti a z prázdnoty řečí k ženám cizím

obročník m. *obroční, správce obilních skladů; nositel hodnosti spojené s důchodem, zvl. uživatel několika důchodů*

obroda f. *úroda; hojnost; úrodnost, plodnost*

obrodilý adj. (o stromu) *obalený plody, mající úrodu*

obroditi, -z`u, -díš dok. *urodit* (ve větším množství); *obrodit, přivést k novému životu*; - *obroditi se přinést mnoho plodů; urodit se*

obrok m. *dávka požitků určená ustanovením nebo úmluvou; mzda, plat; žold; důchod, příjem z vykonávaného úřadu; prebenda, obročí*: pro obroky tučné kanovnícké; *církevní úřad spojený s důchodem, beneficium*. větší svatokupci prodávají biskupství, arcibiskupství i mnohé jiné obroky; *naturální dávka odevzdávaná vrchnosti; obrok, píce; potrava, pokrm* (většinou obrazně)

obrósti, -rostu, -eš dok. *obrůst; porůst, zarůst*

obrostlý, obrostlý, obroštěný adj. (čím) *obrostlý, zarostlý*

obrostiti se, -šču, -stíš se dok. *narůst, zarůst, stát se zarostlým*

obrovati (?), -uju, -uješ dok. *povýšit* (?)

obrovnati, -aju, -áš dok. *vyrovnat, zarovnat, vyhladit, zbavit nerovností na povrchu*

obrový adj. *obrů, jako obr; obrovitý, obrovský*

obrsky, obersky adv. *jako obr, hrdinsky, neohroženě* (?)

obrtanie; -ie n. *obracení se, otáčení se*

obrtati, -aju, -áš ned. (kým) *obracet někoho, točit někým*

obrtčivý adj. *otáčivý; vrtkavý, nestálý*

obrtel, -tle m. *obrtlík; obléhací stroj s rumpálem, katapult* (?)

obrtlivě v. *obratlivě*

obrtlivý adj. *vrtkavý, proměnlivý*

obrtnutí se, -nu, -neš se dok. *obrátit se*

obruba f. *obruba, lem, lemování; roubení, obrubeň; zásek, záseka, hradba z pokácených stromů; okraj, okrajová část*

obrubati, obrubati, -aju, -áš dok. *osekat, usekat, zutínat; oklestit, obrubat*: čím častěji ji (vrbu) obrubáš, tiemť se hůště obalí

obrubiti, obrubiti, -b`u, -bíš dok. *osekat; oklestit*

obruč, -ě m. **obruč**, -i f. *obruč; náhrdelník; kruh, kroužek*

obručenie, -ie n. *svěření, odevzdání*

obručiti, -ču, -číš dok. (koho) *zachvátit, zasáhnout, postihnout*; (co komu) *zaručit něco, poskytnout záruku na něco*

obruju; obrv v. *obrvati; obrv*

obřemeniti se, -ňu, -níš se dok. *vzít na sebe, naložit si břemeno*

obřez m. *obřezání, obřízka*

obřezání, -ie n. *ořezání, obřezání, prořezání; pořezání, utrpení řezné rány; obřízka; obřezání, společenství obřezaných lidí*

obřezaný adj. *ořezaný, uřezaný; obřezaný, obřízkou začleněný do náboženského společenství židů; (o uších, ústech ap.) oproštěný, očištěný, čistý, čistotou uzpůsobený k řádnému vnímání, mluvení atd.;: není úst obřezaných aneb uší*

obřezati, -žu, -žeš dok. *ořezat, uřezat; (vlasy, vousy) ostříhat; obřezat; prořezat; (koho) pořezat někoho; (srdce, duši) očistit, zbavit, oprostít: obřeže Hospodin srdce tvé; obřezati ústa svá a jazyk svůj ot nezřícených řečí; zamítnout, zavrhnout; - obřezati se pořezat se; přijmout obřízku, podrobit se obřízce*

obřezávati v. obřezovati

obřezek, -zka, -zku m. (čeho) *odřezek; předkožka, prepuccium*

obřeziti, -z' u, -zíš dok. (ženu) *oplodnit*

obřezování, -ie n. (čeho) *ořezávání, obřezávání, prořezávání; (koho, či) obřízka:*

Obřezování božie, syna božieho Obřezání Páně (cirk. svátek 1. ledna); společenství lidí přijímajících obřízku, židé

obřezovaný adj. *ořezaný, uřezaný; obřezaný*

obřezovati, -uju, -uješ, **obřezávati**, -aju, -áš ned. (co) *ořezávat, uřezávat; prořezávat; obřezávat, provádět obřízku; (něco nežádoucího) zamítat, zavrhnout; - obřezovati se přijímat obřízku, podrobovat se obřízce*

obřediti, -z' u, -díš dok. (co) *zařídít něco, postarat se o něco*

obřízka f. *obřezání, obřízka; předkožka, prepuccium (v. též neobřezování)*

obřícený adj. *zavalený, stísněný (žalem)*

obříceti, -ěju, -ieš ned. *zasypávat; kamením obříceti kamenovat*

obřuchatěti, -ěju, -ieš dok. *otěhotnět, přijít do jiného stavu*

obřuchatiti, -cu, -tíš dok. (ženu) *oplodnit*

obřútiti, -cu, -tíš dok. (koho čím) *zasypat, zaházet něčím, zahrabat do něčeho; kamením obřútiti ukamenovat; (žalem ap.) zavalit, zahrnout, stísnit; - obřútiti se nacpat se, přemíru se najíst (expr.)*

obsaditi, -z' u, -díš dok. (koho) *posadit kolem dokola, rozmístit, rozložit; (vojensky) obsadit, dobýt, zabrat; obklopit, obklíčit něco, oblehnout; ti sú (schody paláce) stříberni a zlatem čtverohranatě obsazení osázeny, obloženy; (o zlém duchu) posednout (v. též osaditi)*

obstihati, obsiehati, -aju, -áš ned. (zrakem) *postihovat, podrobně vnímat; obsahovat, zahrnovat (srov. osáhati)*

obsáhnúti v. obsieci

obsahovati, -uju, -uješ ned. (co) *obemykat, obepínat; obsahovat, zahrnovat (srov. osahovati)*

obsahující adj. *obsahující; obemykající, uzavírající kolem dokola: stěna vuokol obsahující čtyři síence*

obsazený adj. (čím) *obklopený, zahrnutý; posázený, obložený, pokrytý: břicho jeho slonové obsázené zafírem (srov. osazený)*

obsědenie, osědenie; -ie n. posednutí (d'áblem)

obsědený, obsědlý adj. *posedlý, ovládnutý d'áblem (srov. osědlý)*

obsěž, obsiež (?); -i f. *obsažnost; obsah, objem, rozloha*

obsěžení, -ie n. *obsáhnutí, uchopení smysly; pochopení, postižení*

obsěžitedlně (pětislab.) adv. (o smyslovém vnímání) *obsažně, do všech podrobností; s plným rozumovým pochopením*

obsěžitedlný (pětislab.) adj. *obsáhnutelný, dající se obejmout smysly; omezený (prostorově)*

obsěžitý adj. *omezený, prostorově ohraničený*

obsieci, -sahu, -sěžeš, **obsáhnúti, obsiehnúti**, -nu, -neš dok. *obsáhnout, pojmout do sebe, pojmout do sféry svého vlivu; postihnout, pochopit; nabýt něčeho, přisvojit si něco, zmocnit se něčeho (v. též osieci)*

obsiehati v. obsáhati

obsielati, -aju, -áš dok. *obesílat, zvat, předvolávat, vyzývat; posílat někomu zprávu, vzkazem uvědomovat*

obsiesti, -sadu, -sědeš dok. *usadit se; obsadit, zmocnit se, ovládnout; získat; obstoupit, obklíčit, obchvátit*; (o zlém duchu) *posednout*; (srdce ap.) *ovládnout, opanovat* (srov. osiesti)

obsieti, -ěju, -ěješ dok. *osít, zasít (pozemek)* (v. též osieti)

obsiež v. obsěž

obsilniti sě, -ňu, -níš sě dok. *posilit se, nabyt větší síly*

obskočiti, -ču, -číš dok. (koho) *obskočit někoho, ze všech stran se na někoho vrhnout*

obstáti, -stoju, -íš ned. (koho) *stát kolem někoho* (srov. ostáti)

obstavenie, -ie n. *zajištění; zadržení (viníka); obstavení (majetku); ustanovení, rozhodnutí*

obstieňenie, -ie n. *zastínění, záštita, ochrana*

obstieňený adj. (čím) *zastřený něčím, zahalený do něčeho*: jsú některé řeči k nám, božie obstieňené podobenstvím

obstieniti, -ňu, -níš dok. *zastinit, obestřít, zaclonit*

obstierati, -aju, -áš ned. *obestírat, obklopovat, zahrnovat* (srov. ostierati)

obstupa f. (čeho) *zachvácení něčím, propadnutí něčemu*: obstupa hříechu, točič když kto umře v smrtedlném hříeše

obstupek, -pka, -pku m. *příčina, pohnutka*: dobrota konečně jest příčina anebo obstupek nejprvnější

obstúpenie, -ie n. *obklopení; ohrazení*

obstúpiti, -p' u, -píš dok. (koho, co) *obstoupit, obklopit, shluknout se okolo někoho; obklíčit*: obstúpivše město, zapálíchu; býti obstúpen čím být hrozivě obklopen, být ohrožen; (o strachu, žalu) *zmocnit se, zachvátit někoho* (v. též ostúpiti)

obsúti, obespu, -eš (aor. obsuch) dok. (koho čím) *obsypat, zasypat něčím*. obsuchu mužě díevčie střěly (srov. osúti)

obšírny adj. širší, zvětšený co do šířky; (o cestě) *prostranný, široký; obšírny, obsáhlý*

obtáhnúti, -nu, -tiehneš dok. (koho) *svázat, spoutat*

obtéci, -teku, -tečeš dok. i ned. *obléci, obtékat*: tu stranu ot slunce vzchoda obteče Polednie moře; *oblehnout, obklíčit*; (koho) *zaskočit, obelstít, podvést*: abychom nebyli obtečeni ot diábla (srov. otéci)

obtemněti, -ěju, -ieš dok. *stát se temným, zatemnit se* (v. též otemněti)

obtemniti, -ňu, -níš dok. (oko) *zahalit tmou; zavřít*; - obtemniti sě *zatemt se, zatemnit se, stát se temným* (v. též otemněti)

obtesaný adj. otesaný

obteskliti, -kľu, -kliš dok. *učinit tesklivým, zarmoutit, ztrápit*

obtěšovati, -uju, -uješ ned. (koho) *utěšovat, dodávat útěchy*

obtěžiti; obtěžný v. obtiežiti; obtiežný

obtěžký adj. (o věci) *příliš těžký, jsoucí na obtíž*: to, což mu bylo obtěžkého, tu položi

obtěžovati¹, -uju, -uješ, **obtížežeti**, -ěju, -ieš ned. (koho, co čím) *obtěžkávat, nakládat na někoho, na něco; zatěžovat, uvalovat na někoho tíživou povinností*: ješto nás (poddané) nespravedlivými poplatky obtěžují; *postihovat, stíhat* (kletbou, pokutou ap.); *utiskovat, utlačovat; činit obtíže, obtěžovat*; obtěžovati sobě co těžce nést něco, stěžovat si nač; *přetěžovat; tížit, činit těžkým*; (o nadměrném jídle) *vyvolávat pocit těžkosti; sužovat, těžce doléhat, skličovat*: váš smutek mě obtěžuje; *být obtížný někomu (něčemu)*; (mysl, rozum) *otupovat, činit těžkopádným*. přelišné spánie obtěžuje mysl i rozum člověčí; obtěžovati sě (čím) *obtěžkávat se, zatěžovat se*; (pitím) *přeplňovat se; působit si těžkosti (nesnáze)*: nerod' sě obtěžovati sliby; *mít starosti a něčím*

obtěžovati², -uju, -uješ ned. (co) *činit těžším, zhoršovat, zvětšovat*: dávnost a obyčej hříecha nikdy nepolchčuje, ale obtěžuje; *hodnotit jako těžší, příkládat větší váhu něčemu*: (Kristus) obtěžuje hříech bohatců; - obtěžovati sě *stávat se těžším, přibývat na váze; stávat se závažnějším, více doléhat na někoho; zhoršovat se*: po vše dni bolest, totiž nemoc, se obtěžovala

obtěžující adj. *zatěžující, těžký; ztěžující; přitěžující, zhoršující*

obtichneš v. obtáhnúti

obtieženě adv. *těžce, s obtížemi, s námahou; sklíčeně, se zármutkem*

obtieženie, -ie n. (čeho) *obtížení, zatížení*; (břicha, těla ap.) *přeplnění, přesycení*; (smyslů, tělesných orgánů) *postižení*; (rozumu) *zatemnění*; (ženy) *vedení do jiného stavu*; (poddaných) *zatížení poddanskou povinností*; *ujařmení, útisk*: viděl sem těžké obtieženie lidu mého, jenž jest v Ejipte; (koho, čeho) *poškození, způsobení škody*; *křivda, příkoří, bezpráví*; (čeho) *ztížení, zhoršení*; *břemeno, těžký náklad*; *tíživá povinnost*; *obtíž, potíž, nesnáz*; pl. *svízele*; *strasti, soužení*: k obtiežení býti (komu) být na obtíž, působit obtíže; *pocit těžkosti, bolesti*; *tíha, velká váha*; *závažnost, důležitost*

obtiežený adj. (čím) *obtížený, obtěžkaný, naložený něčím*; (o ženě) *těhotná*; (o člověku) *ujařmený, porobený; postižený, sklíčený, zkrúšený; zemdlený, znavený, zmalátněný*: nebo starý muž bieše (Elí) a obtiežený sešlý věkem; *těžký, mající velkou váhu*; (o hříchu) *těžký, závažný, velký*; (komu) *obtížný, protivný, těžko snesitelný*

obtiežeti v. obtěžovati¹

obtiežiti¹, -žu, -žíš dok. (koho, co čím) *obtížit, obtěžkat, učinit těžkým*; (tělo ap.) *přeplnit, přesytit*; ucho, uši *obtiežiti* či *zacpat* něčí uši; (ženu) *oplodnit*; *zatížit poddanskou povinnost*; *zahrnout, postihnout, stihnout*; *ujařit*; (koho) *ukřivdit někomu*; *stát se břemenem pro někoho*; obtiežena jest ruka či na koho, nad kým těžce dolehla něčí ruka na někoho, těžký trest postihl někoho; (srdce, duši ap.) *zkrúšit, těžce dolehnout*; obtieženu býti (čím) být nespravedlivě postižen; být v tíživém postavení, mít soužení, strádat, být tížen (na myslí něčím), mít starosti; být zaměstnán, zaujat něčím, zaměřovat se na něco; - obtiežiti se (čím) *obtížit se, obtěžkat se; zatvrdit se, stát se tvrdým; přejít se, přesytit se*; (zármutkem) *být zkrúšen, sklíčen, upadnout v něco* (v. též otiežiti)

obtiežiti², -žu, -žíš dok. (co) *ztížit, učinit těžším; učinit závažnějším, přidat na závažnosti*; (hřích) *zvětšit; znesnadnit*; - obtiežiti se (komu) *ztěžknout, stát se těžším; ztížit se*

obtiežně adv. *s naléháním, důrazně, rozhodně*; (o přijetí něčeho) *těžce, s nechutí, s nelibostí*

obtiežný adj. *těžký, vyznačující se velkou tíhou*; *obtížný, těžce doléhající; nesnadný, těžko proveditelný; nepříjemný, protivný*; obtiežen býti (komu) být obtížný, být těžce snesitelný, působit nepříjemnosti

obtlústný adj. *obtloustlý, silnější; obtlustné pysky plné rty* (v. též otlustný)

obtočený adj. (o provaze) *otočený, stočený, ovázaný*; (čím) *obklopený* (v. též otočený)

obtočiti, -ču, -číš dok. *obtočit, ovázat. obvázat, omotat opásat otočit*: obtočují se (lodě) od malého vesla; -. obtočiti se *obrátit se, změnit se, napravit se* (srov. otočiti)

obtočovati, -uju, -uješ ned. (co čím) *obklopovat, ohrazovat, opevňovat* (lod') otáčet; - obtočovati se *otáčet se; ovazovat se, opásávat se* (srov. otočovati)

obtrhati, -aju, -áš dok. *otrhat, orvat*

obtrpčeti, obtrpčeti, -ěju, -ieš ned. (koho) *popouzet, popuzovat někoho*

obtrpčiti, -ču, -číš dok. (koho) *popudit, rozhněvat* (srov. otrpčiti)

obučněti, -ěju, -ieš dok. *ztučnět, ztloustnout*

obtvrditi, -z' u, -díš dok. (město) *opevnit*; obtvrditi svůj obličej, svú hlavu (proti komu, čemu) *zatvrdit se, zaujmout odmítavé stanovisko* (srov. utvrditi)

obubláníe, -ie n. *obtočení, obrblání*: bez obubláníe bez reptání, ochotně

obuditi, -z' u, -díš dok. (koho čím) *očernit, nařknout*: (Kristus) *jesn zlým nevinně obuzen a křivě na smrt odsúzen*

obujnělý adj. *zbujnělý*

obutie, -ie n. **obuv**, -i f. *obuv*: poslal vás bez obuvi bosé

obuzě, -ě, **obuza** f. *očerňování, utrhání na cti, potupa*

obuzník m. **obuzný**, -ého, **obuzující**, -ieho zpodst. m. *očerňovatel, nactiutrhač, tupitel*

obúzěti; -ěju, -ieš (příč. čin. obúzal, -zěli), **obuzovati**, -uju, -uješ ned. (koho kým) *očerňovat, osočovat tupit, urážet někoho*

obuzstvie, -ie, **obuzstvo** n. *očernění, osočení; nařčení*

obvadnutí, -nu, -neš dok. *ovadnout, povadnout*

obvalený adj. (čím) *obalený, pokrytý*

obvaliti, -ľu; -líš dok. (koho, co v co, čím) *obalit, ovinout něčím*; (co v co) *obklopit, zahalit něčím*

obvázanie, -ie n. *uvázání, nasazení (pout)*; *obvaz; ovinutí, zahalení; spoutání, nesvoboda, poddanství; upoutání, zaneprázdnění*; *jmieti obvázanie* (čím) být poután něčím, upínat se k něčemu

obvázati, -viežu, -eš dok. *obvázat, ovázat ovinout, omotat obalit, obložit něčím; zavázat svázat, spoutat; být obvázan (čím) být upoután, být zaneprázdněn, zaměstnávat se; být obtížen něčím; (koho, co čím) zavázat k plnění něčeho: velikým dluhem obvázána jsi, má milá duše, svému bohu jsi zavázána; obvázati se zaplést se (do osidla), ztratit volnost pohybu; dát se spoutat, propadnout něčemu; zaměstnávat se něčím, věnovat se, oddat se něčemu; (čemu) ujmout se něčeho*

obvazovati, -uju, -uješ ned. *obvazovat, ovazovat, ovinovat, omotávat; spoutávat něčím, zaplést do něčeho; (koho v co) zavazovat k plnění něčeho; - obvazovati se spoutávat se, nechávat se ovládat; (čím, v čem) zabývat se, zaměstnávat se, věnovat se, oddávat se; (čím) zavazovat se k něčemu*

obvažovati, -uju, -uješ ned. (co) *rozvažovat, probírat ve svých úvahách, posuzovat*

obvdověti, -ěju, -ieš dok. *ovdovět; (od koho) být zbaven, pozbyt někoho: město vaše od lidu obvdovělo vylidnilo se, spustlo*

obvěčný adj. *postarší, letitý, mající pokročilý věk*

obvedený adj. *vedený kolem něčeho: stěna obvedena okolo čtyř siencí; obklopený*

obveličený adj. *proslavený svou velikostí, vznešený (?)*

obveličiti se, -ču, -číš se dok. *prokázat svou velikost, proslavit se*

obvěniti, -ňu, -níš, **obvěnovati**, -uju, -uješ dok. *dát někomu něco věnem; věnovat jako svatební dar: svým mě prstencem obvěnil; věnovat, darovat, dát; zavázat, zaslíbit*

obveselenie, -ie n. *obveselení, rozveselení; veselí, radost; potěšení, potěcha, útěcha*

obvěsiti, -šu, -síš dok. *rozvěsit, ověsit, ověšet*

obvésti, -vedu, -eš dok. (koho kudy) *obvést; provést kolem; (co) zavést, vybudovat něco po obvodu něčeho; (co čím) obklopit něco něčím, umístit něco kolem něčeho*

obvěšeti, -ěju, -ieš dok. (co čím) *ověšet*

obvěšovati, -uju, -uješ ned. (co u čeho) *zavěšovat, přivěšováním kolem dokola upevňovat: (licoměrníci) napíšíc na listech desatero božie prikázanie i obvěšováchu u levé ruky*

obvetšalý adj. *starší: obvetšalé rány zaschlé*

obvetšeti, -ěju, -ieš dok. *zvetšet, zestárnout; zastarat, zevšednět*

obvetšovati, -uju, -uješ ned. *stárnout, stářím scházet*

obviežu, -eš v. *obvázati*

obvijadlo n. *ovinka, pruh tkaniny, který sloužil k ovinování mrtvých*

obvíjěti, -ěju, -ieš ned. *ovíjet, ovinovat*

obvinúti, -nu, -neš dok. (koho, co čím) *ovinout, obalit, zabalit; obtočit, omotat; - obvinúti se (v co) obalit se něčím, zahalit se do něčeho; (koho, čeho) vzdálit se od někoho, od něčeho*

obviti, -v'ú, -vieš dok. (co čím) *ovinout něčím*

obvládati, -aju, -áš dok. (čím) *ovládat něco, vládnout něčím*

obvlátní, obvlátný, obvláštní adj. *obzvláštní, zvláštní, neobyčejný, mimořádný, nikoli běžný*

obvlášč, obzvlášč, obvlášče, obzvlášče, obvláščně, obzvláščně adv. *zvlášť, odděleně, stranou: povolav obvlášč pánů, kteréž sobě věrné býti věřil; obzvlášť, především; jednotlivě, samostatně*

obvláščnost, -i f. *mimořádnost, výjimečnost*

obvlažení, -ie n. (čeho) *zavlažení; svlažení, zchlazení, ochlazení; osvěžení, občerstvení*

obvlažiti, -žu, -žíš dok. *zavlažit; ochladit (zvl. rosou), svlažit, osvěžit; občerstvit, posilnit; - obvlažiti se zavlažit se; stát se vlažným, oteplít se, rozchřát se; osvěžit se, okřát*

obvlažování, -ie n. (čeho) *zavlažování, zalévání*

obvlažovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat, zalévat; ochlazovat, osvěžovat; ovlažovat, svlažovat; (duši, mysl ap.) občerstvovat, posilovat; - obvlažovati se osvěžovat se*

obvléci, -vleku, -vlečeš dok. (co) *zatáhnout, vlečením kolem dokola natáhnout; (co čím) obtočit, ovázat něco něčím; povléci, obestřít, zastřít*

obvoditi, -z'u, -díš dok. i ned. (koho kde) *zavést, vodit kolem dokola, nechat bloudit*

obvodněti, -ěju, -ieš dok. *rozvodnit se: bystřiny obvodněly (v. též ovodněti)*

obvolaný adj. *překřičený, udolaný křikem (?)*

obvolati, -aju, -áš dok. (koho jak) *rozhlásit o někom něco, veřejně označit někoho nějak: obvolati jako kacieře*

obvoniti, -ňu, -níš dok. (co) *ovonět, naplnit vůní*

obvozovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vést nesprávným směrem, zavádět*

obvrcci, -vrhu, -vržeš dok. (co) *omítnout, ohodit omítkou; uvést proti někomu, namítnout; -obvrcci se (čeho) odmítnout něco, postavit se proti něčemu*

obvrv, obrv, obrev, -brvi f. *provaz, lanko*; obvrv měrná, měřící měrný provaz, provazec (délková míra kolem 25 m); *území, pozemek* (vyměřený měrným provazem)

obvržě, -ě f., **obvrženie**, -ie n. (čeho proti čemu) *nastavení, umístění do cesty*

obvyk- v. obyk

obvyšeny adj. *vyvýšený, vyčnívající nad okolí*

obvyšně adv. *povýš, na vyvýšeném místě*

obvyšný adj. *vyvýšený, vyčnívající nad okolí; (o hlase) zvýšený, silný; (o člověku) vynikající, vznešený (?)*

obý v. obój

obyčej, -ě m. *zvyk, návyk*: jmieti v obyčejí co mít ve zvyku; - jmieti obyčej být zvyklý; z obyčejě obvykle, obyčejně, stále; za obyčej ze zvyku, neustále, ustavičně; obyčejem svým podle svého zvyku; *zkušenost, znalost, zručnost osvojená návykem, praxe*; (s kým, s čím) *obcování, stýkání se*: v obyčejí býti, obyčej jmieti s kým stýkat se; většinou v pl. *mravy; způsob života*; obyčejem, z obyčejě, v obyčejí, podlé obyčejě po způsobu někoho, něčeho, jako někdo, něco: obyčejem lva řevúcieho; obyčej k bojóm způsob boje; tiem(to) obyčejem tím(to) způsobem, tak; *vlastnost; obyčej, zvyklost*; nad (vešken) obyčej ľudský nad míru obvyklou u lidí; nad obyčej neobyčejně, mimořádně; obyč. v pl. *náboženské obřady, posvátné úkony; dodržování náboženských zvyklostí, předpisů*: opustiv pohanský obyčej, (Achior) uvěřil jest bohu

obyčejně adv. (o něčí činnosti) *obvykle, podle svého zvyku; obyčejně, zpravidla, většinou; často; běžným způsobem, normálně; podle obyčeje, podle daných zvyklostí*

obyčejnost, -i f. (na čem) *návyk něčeho, zvyk*; (koho) *známost, blízký styk s někým*

obyčejný adj. *navyklý, osvojený zvykem*; jest obyčejno s inf. je zvykem, je obvyklé; *obvyklý; často opakovaný; běžný, všední; známý*: obyčejného archanděla k niej poslal; *odpovídající zvyklostem*. vzieti úrok a dan obyčejnú

obyčeně, obyčně adv. *obyčejně, obvykle, zpravidla*

obyčený, obyčný adj. *přivyklý, navyklý, zvyklý, osvojený zvykem; obvyklý; obyčejný, běžný, obecný, všední; známý, blízký*

obydlé, -é n. *obydlí, příbytek, sídlo*; na svá obydlé, do svých obydlí domů; *bydlení, přebývání; pobyt, pobývání*

obydlenie, -ie n. *usídlení, usazení; obydlí, příbytek*

obydliti se, obydliti se, -ľu, -líš se dok. *usídlit se, zříditi si obydlí*

obykánie, obvykánie, -ie n. (čeho) *přivykání, navykání něčemu; obvyklé jednání (?)*; *snášení útrap, strádání*: trpenie a obvykání tvrdá u postech nebo v bděních mnohých

obykati, obvykati, -aju, -áš ned. *zvykat si, navykat, přivykat; zakoušet, trápit se, trpět*; (v čem) *často se zabývat něčím, zaměřovat se na něco*; - obykatí se, obvykatí se (v čem) *cvičit se v něčem, zabývat se často něčím*

obyklost, obykost, obvyklost, -i f. *návyk, zvyk; obvyklost; cvičení, snášení útrap pro sebezdokonalení*

obyklý, obvyklý adj. *uvyklý, navyklý, přivyklý, mající ve zvyku*; (čemu, na co) *zvyklý na něco; opakovaním vstípený*; (o hřích) *zakořeněný*; *častý, ustavičný; obvyklý, běžný; obyčejný, prostý*: (Tristram) lehna na jednom obvyklém loži

obyknúti, obvyknúti, -nu, -neš dok. *přivyknout, zvyknout si*; s inf. *navyknout si; naučit se*: (dievky) na koních jězditi obyku vycvičily se; obykl jest s inf. je zvyklý, má ve zvyku; na slavný den obykl bieše vládař propustiti lidu vězně jednoho; (komu, čemu; co) *zvyknout si snášet někoho, něco*

obykovanie, obvykovanie, -ie n. (čeho) *přivykání něčemu, cvičení se v něčem; sužování, trápení*

obykovati, obvykovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *přivykat něčemu, zvykat si; cvičit se v něčem*; s inf. *být zvyklý*; - obykovati se *přivykat něčemu, osvojovat si něco*

obyt, -a, -u m. *obydlí, bydliště*

obyti se, -budu, -eš se dok. *zůstat, setrvat*: neobyti se dlouho nepobýt dlouho

obyvadlo n. *ubytovací zařízení, ubytovna*

obývající adj. *bydlící, přebývající, usazený*; zpodst. m. *obyvatel*

obývání, -ie n. (kde) *pobývání, pobyt; přebývání, bydlení*; (v čem) *setrávání, žití*; (s kým, mezi kým) *stýkání se, styk*

obyvadelnicě (šestislab.), **obyvatelnicě**, -ě f. *obyvatelka*

obývati, -aju, -áš ned. (kde) *setrávat, pobývat, zdržovat se; bydlet, přebývat*; (v čem) *obývat něco; mít příbytek*; (v dobrotě, pravdě ap.) *žít, trávit život*; (kde, v kom) *být, existovat, být přítomen*; (s kým) *stýkat se, pěstovat styky, obcovat; mít pohlavní styk, souložit*

obzdívat, obziewati, -aju, -áš ned. *pouštět větry, bzučet kolem někoho, něčeho (?)*

obzelenati, -aju, -áš dok. *zazelenat se, vypučet*

obznamenáný adj. (čím) *poznámenáný, zatížený*: jest hříechy obznamenáný

obznamenati, -aju, -áš dok. (co) *uvědomit si, uvážit*

obzobati, -aju, -áš dok. *ozobat, trháním obrat, ojíst*

obzřieti; obzvlášč, obzvlášč- v. *obezřieti; obvlášč*

obzhalovati, -uju, -uješ dok. *obzhalovat; obvinít, nařknout, osočít; udat, ohlásit, oznámit* (trestný čin, přestupek)

obzehrati, -hřu, -hřeš dok. *pokárat, zahrnout výtkami*

obzenu, -eš v. *obehnati*

obzěrcě, obzěrcě, -ě, obzerník m. *žrát, žrout, břichopas* (expr.)

obzěrlost, obzernost, -i f. *obzěrství, nenasytlost*

obzěrlostivý adj. *přežírající se, nenasytlivý* (expr.)

obzěrně adv. v *obzěrství, nestřídmě* (expr.)

obzernost, -i f., obzěrství, obzěrství, -ie, obzěrstvo, obzěrstvo n. *obzěrství; přejídání se, přecpávání; chtivost jídla (i pití), žravost*; (v čem) *nestřídmost, nezdrženlivost*; pl. *rozmařilé hodování, žranice*

obzěrný adj. *hltavý, žravý, nenasytlivý; přežírající se, nestřídmý*: toť jest člověk obzěrný a pival vinný; *přežraný, přecpaný* (expr.); (o chování) *požívačivý*: v rozkošech smilných a obzěrných

obzěrčivý adj. *přežírající se, obzěrný, nestřídmý*

obzídati, -aju, -áš ned. (koho) *toužebně očekávat, žádostivě čekat, přát si něčí příchod* (v. též ožídati)

obzierati se, -aju, -áš se ned. *přežírat se, přejídat se* (expr.)

obzítí, -živu, -eš dok. *ožít, ožvinout; zachránit se, zůstat naživu; okrát, osvěžit se; obnovit se*; (o hříšnicích) *obrodit se, začít nový život v duchu Kristově* (nábož.) (v. též ožítí)

obzívající adj. *oživující, živý* (srov. obživující)

obzívati, -aju, -áš ned. *ožívat, nabývat života*; (o rostlinách) *znovu vzcházet, pučet; okřívat, nabývat svěžesti*

obzivenie, -ie n. *oživení, vzkříšení; zajištění věčného života* (nábož.); *obrození, přivedení k novému životu v duchu Kristově* (nábož.); *zachování života*; (koho) *obživa, prostředky k životu, dostatek*; (čeho) *občerstvení, osvěžení, posílení*

obzivený adj. (o mrtvém) *oživený, vzkříšený*; (o víře, duši ap.) *posílený; životodárný, dávající domnělý život věčný* (nábož.)

obživitel, -e m. *zachovatel života, dárce potřeb k životu*

obživiti¹, -v' u, -víš dok. (koho) *oživit, opět přivést k životu, vzkřísit; zachránit, zachovat při životě*; (koho čím) *obživit, uživit někoho, poskytnout obživu*; (koho, co) *osvěžit, posílit; obnovit*: skrze naději v člověku všecko obžívěno bude; *duchovně obrodit, přivést k novému životu v duchu Kristově* (nábož.) (v. též otživiti)

obživiti², -v' u, -víš dok. *ožít, nabýt života, okrát*; - obživiti se *ožít, nabýt života; oživnout, stát se živým; okrát, osvěžit se*

obživnost, -i f. *obživa, prostředky k životu, dostatek; život, živost*

obživovati¹, -uju, -uješ ned. *oživovat, činit živým, dávat život někomu; křísit, přivádět opět k životu; zachovávat při životě, udržovat naživu*; (koho, co čím) *vyživovat, živit, poskytovat obživu; osvěžovat, občerstvovat, posilovat; duchovně obrozovat, přivádět k novému životu v duchu Kristově* (nábož.)

obživovati², -uju, -uješ ned. *ožívat, obnovovat se*; - obživovati *se ožívat, stávat se opět živým; okřívat, nabývat síl*

obživu, -eš v. obžiti

obživující adj. *oživující, dávající život*; (o Kristovi) *životodárný, dávající domnělý život věčný; posilující, uzdravující: obživující Zákon* (srov. obživávající)

ocas m. *ocas, ohon; zadní část těla*: nebt' mají (včely) žahadla v svých ocasích; (u korouhve, praporec) *cíp*, (u oděvu) *vlečka*; (tkanina) *s ocasem s cípovitým zakončením; zadní místo, poslední místo; přídavek, přílepek* (expr.): (apoštolově) složili dvanácte článkův viery, toho ocasu nechavše

ocavad; oceanus v. otsavad; okceán

ocelivý adj. *ocelový, z ocele; tvrdý jako ocel*

ocelný, ocelový adj. *obsahující ocel*

ocetní, ocetný, octěný, octový adj. *sloužící k uchovávaní octa*: octěný čbán stříbrný

očaditi, očediti, -z' u, -díš dok. (co) *očadit, začadit*; - očaditi se, očediti se *začernit se, ušpinit se, znečistit se*

očadnutí, očednutí, -nu, -neš dok. *začadit se; zčernat, ztratit svěží barvu*

oče, očice, -ě n. *očko, očičko*

oččík v. otčík

očekatí, -aju, -áš dok. (koho) *spolehnout se na někoho, setrvat v naději na přispění někoho*; (čeho, na co) *počkat na něco*

očernati v. očrnati

očištěný adj. *očištěný; (o vodě) očištěný, očišťující*

očiščeti, -ěju, -ieš, **očiščievati**, -aju, -áš, **očiščovati**, -uju, -uješ ned. *očišťovat; podrobovat rituální očiště*

očité, očítě adv. *vlastníma očima, na vlastní oči; viditelně, očividně, zřejmě, zjevně; přesvědčivě, nesporně*; (způsob výkladu bible) v *přímém smyslu, nepřeneseně*

očitý adj. *mající oči, vybavený očima; očima daný, opřený o vidění na vlastní oči, očitý*:

nejmají (modly) vidění očitého; očitě poznání; *viditelný; zjistitelný; očividný, zřejmý, zjevný*

očivistě adv. *na vlastní oči*

očrnati, očernati, -aju, -áš dok. *zčernat*

od, ode v. ot

odb-; odč-; odd- v. otb-; otč-; otdd- v. též ote

odejítí v. otjítí

oděncový adj. (o strážích) *složený z ozbrojenců, ozbrojený*

oděně adv. *zastřeně, maskovaně, skrytě* (o lhaní)

odězec, -ncě m. *ozbrojenec; zbrojnoš, panoš*

oděnice, -ě n. *oděničko, oblečeníčko*

oděnie, -ie n. *oblečení, odění; oděv, šat; (rytířské) brnění; zbroj, výzbroj, zbraně*; v odění ozbrojený; *boj, válčení*: jsú v odění udatní a střelci velmi dobří

oděný adj. (čím) *pokrytý*; (čím, v co) *oblečený, oděný; ozbrojený, vyzbrojený*: oděný ľud, odění ľudie ozbrojenci, branný lid; rukú oděnú (a brannú) se zbraní v ruce; *opatřený, vybavený; zastřený, maskovaný, skrytý*: skrze oděnú chytrost

oděrek, -rka, -rku m. *útržek, utržený kus látky*

oděv, -a, -u m. **oděv**, -i f. *pokryvka, přikrývka; oblečení, odění; oděv, šat; zbroj, výzbroj; přestrojení, převlek, maska*: čím se on (ďábel) odievá a jaký jest jeho oděv; *vnější projev, vystupování, chování (?)*

oděvačka f., **oděvadlo** n., **odievka** f. *pokryvka, přikrývka*

oděvec, -vcě m. *oděv* (zvl. skromný), *obleček*

oděvnicě, -ě f. (bibl.) *předsíň chrámu* (stč. překladatelem chápaná jako místo pro oblékání a ukládání bohoslužebných rouch)

odh-; odch- v. oth-; otch-

odieti, -děju, -eš dok. (koho, co čím, v co) *obléci, odít; ozbrojit, vyzbrojit*: protož musí dobře odien býti ten, ktož chce a ním v boj vjítí; (co, koho čím) *pokryt, obestřít; zahalit*: aby mrtvého chudého tú oponú odieli; *opatřit něčím, vybavit, obdařit*; (čím) *zamaskovat se*

někým, něčím; - odieti se obléci se, odít se; vzít na sebe podobu někoho, něčeho; zamaskovat se; oddat se něčemu

odievati, -aju, -áš ned. *odívat, oblékat, strojit; pokrývat, zahalovat, krýt*: uši přeširoké mají, jimižto tělo odievají; (co čím) *zastírat něco něčím*; odievati se *odívat se, oblékat se, nosit něco; strojit se, šatit se; pokrývat se, obalovat se, halit se*; (o ďáblu) *brát na sebe klamnou podobu, maskovat se*

odiv m. **odiva** f. *div, podivuhodný úkaz*; na odiv(u), k ódivu (komu) na odiv, na podívanou, k dívání se; *hrůzná podívaná, jev budící hrůzu, úžas, ohromení* (srov. obdiv)

odiviti, -v' u, -víš dok. (koho, co) *učinit obdivuhodným, oslavit*: *žeť jest odivil Hospodin svatého svého*

odivně adv. *neobyčejně, mimořádně, velice*

odivný adj. *vzbuzující podiv, podivuhodný, neobyčejný*: býti odiven (komu, od čeho) vzbuzovat něčí podiv, být obdivován

odj-; odk- v. otj-; otk-

odl- v. též otl-

odlůžný adj. *podlouhlý, protáhlý*: člověk odlůžné brady (v. též obdlůžný)

odm-; odn-, odň- v. otm-; otn-, otn-

odolanie, -ie n. *vojenský odpor, obrana; odolání, nepodlehnutí*; (čeho) *zdolání, překonání*

odolati, -aju, -áš dok. (komu, čemu) *odolat, obránit se*; (v čem) *obstát, osvědčit se, vytrvat*; (čemu, proti čemu, komu, proti komu) *vzepřít se, postavit se na odpor*; (čemu) *zabránit něčemu, zamezit něco; zdolat, přemoci, zvítězit nad někým, něčím*. odolati sobě (v čem) překonat se, ovládnout se, poručit si; *ovládnout, opanovat; překonat, předčít*

odole, odol, -e f. *nucení, protivenství, násilí*

odolně adv. *mocně, vahou své moci, vynaložením odporu (?)*

odp- v. otp-

odr- v. též otr-

odralost, odranost, -i f. *odranost, otrhanost, roztrhanost (šatů)*

odrhati, -aju, -áš ned. (co) *stále znovu opakovat*; slyšel sem, ano německú piesničku odrhají omilají

odř- v. též otř-

odřvie, -ie n. *zárubeň, dveřní rám*

ods-; odš- v. ots-; otš-

odt-; odton- v. ott-; oton-

odu-, odú- v. též otu-, otú-

odúti, odmú, -eš dok. *nadout, nadmout; otéci, opuchnout*; - odúti se *otéci, opuchnout*

odutie, -ie n. *opuchnutí*

odutý adj. *oteklý, opuchlý; nadutý, domýšlivý, nafoukaný* (expr.)

odv- v. též otv-

odvojený adj. *zdvojený, zdvojnásobený, dvojnásobný; dvojí, jsoucí ve dvou různých druzích*

odvojití (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *zdvojnásobit (se), zdvojit (se)*

odvojité adj. *dvojité, složený ze dvou částí*

odvojovati, -uju, -uješ ned. *zdvojnásobovat, zdvojovat*

odýmati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *otékat, opuchat*

odýmavý adj. *oteklý, opuchlý, zduřený*

odz-; odž- v. otz-; otž-

ofěra f. *obětování; oběť, obětní dar odevzdávaný bohu*: Jezukriste, jenž si se obětoval i ofěroval bohu Otci obětí i ofěru pravů; *ofěra, dar věřících na církevní účely*

ofěrný adj. *obětní*

ofěrovanie, -ie n. *obětování, odevdávání bohu obětním obřadem*; (čeho) ofěra, odevzdávání darů na církevní účel

ofěrovati, -uju, -uješ ned. *obětovat, konat oběť*; (co komu) *obětním obřadem odevzdávat*: ktož rád tancují, ti své tělo ofěrují ďáblu; (dítě) *zasvětit, zaslíbit*; (co komu) *doporučovat někomu něco, zprostředkovat přijetí něčeho u někoho; ofěrovat, odevzdávat ná církevní účel*: jdu k hrobu obětovat a nábožně ofěrovat

oficiál, -a m. *biskupský úředník pověřený dozorcí a soudní funkcí* (zvláště ve věcech víry a manželství)

ofimistr v. hofmistr

ofúknúti sě; -nu, -neš sě dok. *osopit se*

ohájiti, -ju, -jíš dok. (koho) *ochránit, uchránit, obránit*; (komu čeho) *zabránit v čem, zamezit něco*

oháněčka, oháňka f. *nástroj na odhánění much*

ohanění, -ie n. *pohanění; osočení*

oháněti, -ěju, -ieš ned. (koho, co) *bránit, hájit*; - oháněti sě *bránit se, hájit se*

ohava f. *ohavnost, odporná věc; zohavení, zohyzdění; tělesná vada*; bez ohavy bez vady, bez kazu: žena krásná bez ohavy; *pohana, potupa, zneuctění; nestoudnost, nestoudný skutek, nemravnost*

ohavenstvie, -ie n. *ohavnost, odporná věc*; ohavenstvie jest komu hnuší se, je odporné, oškliví se; *pohana, potupa, zneuctění; ohavný skutek; nestoudnost, nestoudný skutek*; pl. *ničemnosti, darebnosti*

ohaviti, -v' u, -víš dok. (co čím) *zošklivit, učinit odporným, znechutit*; (koho; co čím) *zohavit, zohyzdit, zmrzačit; zneuctít, zhanobit; znesvětit něco*; - ohaviti sě (čím) *zošklivit se, učinit se odporným*

ohavnost, -i f. (čí) *ohavnost, odpornost, ohyzdnost, šerednost*; v ohavnosti jmieti koho (co), ohavnost jmieti k komu oškliví si někoho (něco), mít odpor k někomu, něčemu; v ohavnost(i) býti komu *oškliví se, protivit se; odporná věc*; ohavnost jest komu hnuší se, oškliví se; (čí, čeho) *pohana, potupa, zneuctění; ohavný skutek; nestoudnost, nemravné chování, smilstvo; ohanbí, nahota*: bylas naha a přikryl sem ohavnost tvú; pl. *hanebnosti, ničemnosti*

ohavný adj. (komu, před kým) *ohavný, odporný, hnusný; ohyzdný, šeredný*; ohavné jest komu hnuší se, protiví se, oškliví se; (o ráně) *zohavující, znetvořující, zmrzačující*; (o mukách, smrti) *hanebný, potupný; ničemný, hříšný, bezbožný, nestoudný, nestydatý, necudný*

ohbitý adj. *ohnutý, zahnutý, zakřivený; ohebný; hbitý, pružný*; (k čemu, v čem) *pohotový, ochotný*

ohebný adj. *ohebný; hbitý, pohyblivý, čilý*; (k čemu) *pohotový, ochotný*

ohně, ohně m. *ohně, plamen*; ohně nebeský, hromový, boží blesk; *požár*: město ohněm hyne; smrt ohně smrt na hranici, upálení; *žár, zanícení, zápal; horečnaté onemocnění, horečka*

ohenný adj. *ohňový, pocházející od ohně; ohnivý, plamenný*

ohled-, ohlád- v. též *ohled-, ohléd-*

ohládití, -z' u, -díš dok. (co) *uhládit, vyhládit, odstranit hlazením*; (koho) *uchlácholit, ukonejšit*

ohlady pl. m. *námluvy*; jíti v ohledy koho jít ověřit předpoklady nějaká ženy k sňatku s někým (popř. získat příslib její ruky pro někoho)

ohlásiti, -šu, -síš dok. (komu co) *ohlásit, oznámit; rozhlásit, uvést ve známost, prohlásit, povědět; vyjevit, zjevit, učinit zjevným; odhalit, prozradit*: ohlásiti zповěď vyzradit zповědňi tajemství; - ohlásiti sě *ozvat se, pozvednout hlas*; (komu, čemu) *projevit se, ukázat se, stát se známým, prozradit se*; (k čemu) *přihlásit se, oznámit nárok na něco* (srov. obhlásiti)

ohlasitý adj. *známý, proslulý*

ohlasně, ohlášně (?) adv. *veřejně*

ohlášení, -ie n. (čeho) *ohlášení, oznámení*; (koho, čeho) *rozhlášení, zvěstování, veřejné oznámení; zvěst, pověst*

ohlášený adj. (komu) *zjevný, odhalený; rozhlášený, rozšířený; známý, proslulý, vyhlášený*

ohlašování, -ie n. *oznámení, zvěstování*

ohlašovati, -uju, -uješ ned. (co) *prohlašovat, oznamovat, zvěstovat*; (koho, co) *zjevovat, prozrazovat, odhalovat*; (co) *rozhlašovat, veřejně hlásat*; - ohlašovati sě (k čemu) *hlásit se, přihlašovat se k čemu, vyhrazovat si co*

ohlav, -i, **ohlava** f. *ohlávka; uzda, otěž*

ohlavie, -ie n. *otěž, oprat'*

ohleda f. *ohled, zřetel*: bez ohledy

ohledání, -ie n. (čeho) *prohlédnutí, prozkoumání, vyšetření*; podati sě k ohledání podrobit se rozhodčímu výroku

ohlédání, -ie n. (čeho) *hledění, dívání, patření nač*; (na co) *ohlížení, rozhlížení*

ohlédati, -aju, -áš ned. (co) *vidět co, dívat se nač*: jak sluší ohlédati velikost jeho (boží); *zkoumat, zpytovat, pozorovat; rozptylovat, rozdělovat*; - ohlédati se (na koho) *ohlížet se; rozhlížet se*; ohlédati se na zadní kola *pamatovat na budoucnost; pozorovat, zkoumat, zpytovat*

ohledávání, -ie n. *dívání, pozorování, prohlížení; zkoumání, ohledávání*

ohledávati, -aju, -áš, **ohledovati**, -uju, -uješ ned. (koho, co) *prohlížet, dívat se*: ani sem přijela lidí *ohledovat*, neb sú také v našem městě lidé; *ohlížet, pozorovat, zkoumat, zjišťovat*

ohlédnutí se, -nu, -neš se dok. *ohlédnout se*; (na koho, co) *všimnout si koho, čeho, věnovat pozornost* (srov. obhlédnutí)

ohledování, -ie n. *dívání, nazírání, ohledávání*

ohledovatel, -e m. *pozorovatel; zkoumatel*

ohledovati v. *ohledávati*

ohlechnúti, -nu, -neš dok. *ohluchnout*

ohlechovati, -uju, -uješ ned. *hluchnout, ztrácet sluch*

ohlezený, ohlodaný adj. *ohlodaný*: kostem ohlezeným dal hrob (v. též obhlozený)

ohlubně, -ě f. *otvor, jáma, dolík; okraj, obruba, roubení*

ohlubnicě, -ě f. *obruba, roubení u studně*: (liška) vzele vzhůru na ohlubnici i pustí čbána v studnici

ohlučiti, -ču, -šíš dok. *zástupem obklopit, obklíčit; ohradit*; - ohlučiti se (okolo čeho) *shluknout se, shromáždit se kolem čeho*

ohluchnutí, -nu, -neš dok. (o zemi) *stát se hluchým, jalovým, zjalovět*

ohlupiti, -p' u, -píš dok. (koho) *učinit hloupým, ohloupit*

ohlušěti, -ěju, -ieš dok. *ohluchnout*

ohmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat; nahmatat*

ohňáček, ohniváček, -čka m. *vybájený pták ohnivák, fénix*

ohnec, ohencě m. *ohník*

ohněný adj. *ohnivý, hořící, planoucí; vyzkoušený, osvědčený*

ohnivost, -i f. *žár, žhavost*

ohňový adj. *ohňový, jsoucí jako oheň, souvisící s ohněm*: krásu ohňovou bude jmieti; *vydávající oheň*: uvrhú jě (hříšníky) v komín ohňový; *žhavý, rozžhavený, rozpálený; způsobený ohněm; účinný jako oheň, ohnivý*: ohňová slova

ohnusa f. *nestoudník, hanebník*

ohnutý adj. *ohebný, pružný; schopný modulace*

oholenie, -ie n. *kněžské vyholení, tonzura*

ohorčiti, ohořičiti, -ču, -číš dok. (co) *učinit hořkým, zhořčit*; - ohorčiti se, ohořičiti se *zhořknout*

ohořalý adj. *opálený, osmahlý*

ohořěti, -ěju, -ieš (příč. čin. ohořal, ohořěli) dok. *opálit se, osmahnout*: neb sluneční horkostí byla ohořala

ohrada f. *ohrada, plot, hradba*: z toho města čstná ohrada deset let plně hořala; v ohradě *uvnitř; obvod; hrazené místo, obora, zahrada; opevněné místo, pevnost* (hrad, tvrz, město ap.); ohrady činiti *ohrazovat se, opevňovat se; ochrana, záštita*: obec jest každého ohrada; *výhrada, výminka*: k artikuluóm neodpoviedal jest (Hus) upříemě, než s výmienkami a s ohradami (v. též obhrada)

ohraditi, -z' u, -díš dok. (co čím) *ohradit, obehnat hradbou, ohradou*; (koho, co kým, čím) *zabezpečit, zajistit; upevnit, utvrdit, opevnit; obhájit, obránit*; (koho, co před kým) *omluvit, ospravedlnit*; (koho čím) *zahrnout, hojně obdarit*; - ohraditi se *zabezpečit se, zajistit se*; (čím) *zaopatřit se, vyzbrojit se*; (v čem, čem) *omluvit se, ospravedlnit se* (v. též obhraditi)

obrazenie, -ie n. *hradba; pevnost, tvrz*; (čeho) *zabezpečení, zajištění*

ohrazený adj. (čím) *obklopený, ohraničený; opevněný, opatřený hradbami; zajištěný, zabezpečený* (v. též obhraditý)

ohrázěti, -ěju, -ieš, **ohrazovati**, -uju, -uješ ned. *chránit, ochraňovat, hájit*; - ohrázěti se, ohrazovati se (čím) *obklopovat se, chránit se čím, mít záštitu v čem* (v. též obhrazovati)

ohrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. *náhrdelník, řetěz okolo krku*

ohrnúti se, -nu, -neš se dok. *ohrnout si šat*; (na koho) *obořit se, osopit se*

ohrom m. *hukot, hřmot, hluk; ohromení, zděšení*
ohroma f. *náraz, útok; utrpení, muka, trýzeň*
ohromenie, -ie n. *útok, napadení; úděs; zděšení; úžas, podivení, ustrnutí; křik, volání*
ohromiti, -m' u, -míš dok. (koho čím) *zaútočit na koho, přepadnout*: kamením by nás ohromili; *zachvátit, zastihnout; poděsit, vyděsit*; - ohromiti se (na koho) *vrhnout se, napadnout koho*
ohroziti se, -žu, -zíš se dok. (o co) *dodat odvahy, osmělit se*; (o koho) *pokusením svést, obloudit*
ohubeněti, -ěju, -ieš dok. *zhubnout, spadnout se*
ohybadlo n. *tepátko* (k hraní na některé strunné nástroje)
ohýbanie, -ie n. (vody) *vlnění, pohyb*
ohyliti, -ľu, -líš dok. (co) *obestřít, zahalit*
ohýrale adv. *nestoudně, lehkomyšlně*
ohýralec, -lcě m. *zpusťlík; zatvrzelý hříšník*
ohýralost, -i f. *zhýralost, zpusťlost; neústupnost, neodbytnost*
ohýralý adj. *zhýralý; nestoudný, hanebný; zatvrzelý, otrlý; neustupný, neodbytný*
ohýrati, -aju, -áš dok. (v čem) *ztratit stud, zpusťnout*; ned. (čeho) *nedbat, nehledět*
ohyzda f. *ohavná, šeredná věc; šerednost, ošklivost; hanebnost, ohavnost, hanebné jednání; potupa, pohanění*; v óhyzdu, v óhyzdě v *nevážnost, v ošklivost, v nevážnosti, v ošklivosti; obnaženost, nahota; pomluva, utrhání; vada; nedostatek*: aby se okázal všem bez ohyzdy
ohyzditi, -ždu, -zdíš dok. (koho, co komu) *zošklivit, znechutit, zprotivit; zhanobit, potupit; pomluvit, nařknout*; - ohyzditi se (komu) *zprotivit se, zošklivit se*
ohyzdně adv. *hanebně, ohavně, potupně*
ohyzdnost, -i f. *hanebnost, zvrhlost*; v ohyzdnosti *jmieti zavrhnout, ošklivit si*
ohyzdný adj. *ohyzdný, ošklivý; ohavný, hanebný, zavrženíhodný; potupný, působící potupu; protivný*
ohyžděnie, -ie n. *pohanění, potupení*
ohyžděný adj. *zohyžděný, znetvořený*
ohyžděti, -ěju, -ieš dok. *stát se ohyžděným, zhnusit se*
ohyžd'ovati, -uju, -uješ ned. *vyčítat, předhazovat něco nepěkného*; - ohyžd'ovati se (čeho) *štítit se, mít v ošklivosti*
ochabenie, -ie n. *ochabnutí, oslabení*
ochabiti, -b' u, -bíš dok. (co) *oslabit, zmírnit*; - ochabiti se (čeho) *ochabnout, zemdlít*
ocházěti; ochechule v. *obcházěti; ochechule*
ocheknúti se, -nu, -neš se dok. (na koho) *utrhnout se, osopit se*: kněz se na posla ocek
ochevný adj. *všetečný, světácký*
ochlácholiti, -ľu, -líš dok. *uchlácholit, upokojit, naklonit si*
ochlaščený adj. (o šatu) *odřeny, obnošený, ošumělý*
ochlípiti se, -p' u, -píš se dok. (več, na čem) *podlehnout žádosti, žádostivě zatoužit*: pakli se ochlípíe jako hovada v to podle svých žádostí, budú mrzci bohu
ochocovati, -uju, -uješ ned. (koho) *činit ochotným, poddajným; lákat, získávat*
ochod, -a -u m. *prostor, který něco obklopuje*; v ochodě *kolem dokola, kolkolem*; *ochod vod zřídlo vod (?)*
ochochule, ochechule, -e f. *drak, netrvor, vybájená chocholatá a okřídlená obluda žijící, ve vodě; siréna, mořská panna*: *pochlebníci jsou ochechule, lidi sladkými řečmi svodiec; svůdnice, nevěstka*
ochopiti, -p' u, -píš dok. *obklopit, obejmout; uchopit, obsáhnout, pojmout* (v. též *obchopiti*)
ochotenstvie, -ie n. *ochota, úslužnost; přízeň, náklonnost; důvěrnost, důvěrný styk; radost, veselí*
ochotiti, -cu, -tíš dok. (koho) *oblažit, potěšit*; (na koho, co) *oblíbit si, najít zalíbení*
ochotně adv. *ochotně, s ochotou, radostně, laskavě, vlídně; důvěrně, přátelsky*
ochotnost, -i f. *ochotnost, ochota; laskavost, vlídnost; přízeň, milost; úlisnost, lichocení, předstírání přízně*

ochotný adj. *vlídný, laskavý, milostivý, příznivý; veselý, radostný; (komu, s kým) býti ochoten radovat se, veselit se; důvěrný, přátelský, blízký; rychlý, spěšný*

ochoz m. **ochozě**, -ě f. *ochoz; půdní majetek, jehož hranice byly vymezeny obejitím (zvl. les nebo jeho část)*

ochtáb, ochtáv v. oktáv

ochudlý adj. *zchudlý*

ochudnutí, -nu, -neš dok. *zchudnout; zeslábnout, pozbytí sil*

ochutňovati, -uju, -uješ ned. (co) *činit chutným, dodávat čemu chuti*

ochvátiti se, -cu, -tíš se dok. *zchvátit se, uhnat se; (koho) ovinout kolem toho, obemknout*

ochvěnie, -ie n. *povzbuzování, pobízení*

ochviti, -v' u, -víš ned. *rozněcovat; povzbuzovat; - ochviti se rozněcovat se, vzněcovat se*

ochvostaný adj. *otlučený (?), opotřebovaný; nestojie za ochvostaný věník*

ochycovati, -uju, -uješ ned. *obklopovat, obepínat; dotýkat se, hraničit (srov. obchycovati)*

ochytiti, -cu, -tíš dok. (co) *obejmout, obemknout, ovinout; obsáhnout, pojmut v sebe; - ochytiti se (čeho) obemknout, ovinout co (srov. obchytiti)*

ojednělý, ojednilý adj. *osamělý, opuštěný*

okamžení adv. *hned, v mžiku, okamžitě; náhle*

okasalý, okasaný adv. *vystrojený, nastrojený; dvorně okasalý vyfintěný po dvorském způsobu*

okasati se, -šu, -šeš se dok. *ohrnout, vyhrnout si šat; přepásat se, podpásat se; připravit se, být ve střehu: šťastný jest to člověk, kto jest okasal a cel ostal před tím hříchem; vyfintit se, vyparádít se*

okasovati, -uju, -uješ ned. (co) *podkasávat*

okatička f. *okáč, okatá žena*

okaza f. *chlubné ukazování, okázalost, okázalá slavnost (v. též úkaz)*

okázanie, -ie n. (čeho) *ukazování, ukázání; rúch drahých okázanie; projevení, prokázání; vnitřnie pýchy okázanie; naznačení; nápadnost, okázalost: (pokora) nápadného okázanie se střeže*

okázati, -žu, -žeš dok. (co, toho; čeho komu) *ukázat, postavit před oči; (co komu) prokázat, projevit, dát najevo; dokázat, dosvědčit; - okázati se ukázat se (v. též ukázati)*

okazování, -ie n. *ukazování, zjevování; stavění na odív, předstírání (v. též ukazování)*

okazovati, -uju, -uješ ned. (co komu) *ukazovat, stavět před oči; (co komu, ke komu) projevovat, prokazovat, dávat najevo; dokazovat, dosvědčovat, ohlašovat, oznamovat; - okazovati se ukazovat se; projevovat se nějak (v. též ukazovati)*

okceán, okceanus, oceanus, -ana, -anu m. **okceanum, okcianum**, -ana n. *oceán, moře*

okénce, -ě n. *okénko; hledí v rytířské přilbě*

okládáti, -aju; -áš ned. (co) *obkládat; vykládat, vymlouvat (srov. obkládati)*

oklamač, -ě, **oklamanec**, -ncě, **oklamcě**, -ě m. *klamatel, podvodník*

oklamáný adj. *oklamáný, obelstěný; klamavý, klamný*

oklamavý adj. *klamavý, klamáný*

oklamně adv. *klamavě, podloudně*

okli-, oklí- v. okl' u-, okl' ú-

oklopiti, -p' u, -píš dok. *obklopit, obklíčit*

okl' učiti, -ču, -číš dok. (co, toho) *obklíčit, obklopit; oblehnout, sevřít, obstoupit; obestřít; sklíčit; pohlit, obsáhnout (v. též obkl' učiti)*

okl' učící v. obkl' učící

okl' uk m. *oklika, nepřímá cesta; úskok, vytáčka (srov. obkl' uk)*

oko n. *oko; na oko viděli mnoho skutkuó božských na vlastní oči; hledě po oku úkosem; ve mžení oka v okamžení; tajně kromě očí hyzdí jeho za zády; zrak, zření; pohled, pohlédnutí, podívání; na oko, na, oči, k oku, k očima, v-óči naoko, navenek; na pohled, na odív, okázale; hospodě slúží k oku jak na očích vidí, aby se zalíbil; v-óči pověděti, říkati, mluvíti, praviti do očí, přímo; okem k oku, z očú v oči, oči k očima, okem v oko tváři v tvář, přímo*

okoj, -ě m. *ukojení, útěcha, utěšení*

okojiti, -ju, -jíš dok. *upokojit, uchlácholit, utišit; - ukojiti se (čemu) uklidnit se, upokojit se, utěšit se čím; (čím, v čem) spokojit se; polaskat se; poradovat se, potěšit se; nabažit se čeho; (čemu) oddat se, věnovat se čemu (srov. ukojiti)*

okofovati se, -uju, -uješ se ned. (čím) *upokofovati se, spokojovati se něčím* (srov. ukofovati)

okol m. *něco okrouhlého; okrouhlé místo, kde se provozují zápasy, hry; okruh, obvod; v*

okole, v okolu, v okolí v okolí, kolem

ókol adv. jít s něčím ókol zacházet, zabývat se něčím

okolek, -lka, -lku m. *něco okrouhlého; prostor uvnitř kruhu; okrsek, prostor nějak*

ohraničený: okolek králevství jeho; *prostor okolo něčeho, okruh, obvod; ambit v klášteře,*

ochoz okolo chrámu: bláto se jich (mnichů) v ambitě, to jest v okolku, nechopi; okolkem

obklúčiti, objíti, obléci kolem dokola, ze všech stran; v okolku, v okolčě, v okolek kolem; *okolnost,*

jev něco doprovázející; vytáčka, výhrada

okolkový adj. *obklíčující, stojící okolo něčeho, obklopující*

okolo adv. *okolo, kolem*: okolo hlozie husté bieše; okolo jíti s kým, s čím zacházet, obírat se,

zabývat se; předl. hrad zdi okolo sebe tvrdě jmějieše; Spytihněv okolo sv. Juříe hraditi jmieše

okolomluvenie, -ie m. *obšírnost, rozvláčnost*

okov m. **okova** f. *okov, nádoba k vážení vody; vědro, stará dutá míra* (56,6 1)

okování, -ie n. *kování, okování; dání do okovů, uvěznění*

okovaný adj. (čím) *okovaný, pobitý kovem*; zpodst. m. *spoutaný v okovech, vězeň*

okovati, -kuju, -ješ dok. *okovat, pobít kovem; spoutat, nasadit okovy*

okovy, gen. okov pl. f., gen. okovóv pl. m. *okovy, pouta*

okrajek, -jka, -jku m. *okraj, obruba, lem; odřezek, odpadek*

okrasa f. *ozdoba; pl. okrasy ozdoby, šperky; krása, ozdobnost; okrášení, ozdobení*

okrásiti, -šu, -šíš, **okráslití, okrášlití**, -šl'u, -slíš, -šlíš dok. *okrášlit, ozdobit; uspořádat, připravit; (koho) ukonejšit, upokojit, okouzlit*: smutnou nebožku poslední řečí okrášil; *obelstít, podvést*; - okrásiti se *okrášlit se, ozdobit se* (v. též obkrásiti)

okráslenie, okrášlenie, okrášenie, -ie n. *okrášení, ozdobení, ozdoba, výzdoba*

okrasnicě, -ě f. *ozdoba, náhrdelník*

okrasný adj. *okrasný, ozdobný; krásný*

okrašlovati, okrašovati, -uju, -uješ ned. *okrašlovat, ozdobovat*; - okrašlovati se, okrašovati se *krášlit se, zdobit se*

okrmený adj. *vykrmený, tlustý, silný*

okrocovat; v. ukrocovati

okročiti, -ču, -číš dok. *obkročit*: kón okročiti sednout na koně; *obklíčit, obklopit, sevřít; zastoupit cestu* (v. též obkročiti)

okročmo adv. *obkročmo*

okropiti, -p'u, -píš dok. (koho) *pokropit, skropit; postříkat, pošpinit, pokálet*

okrotiti v. ukrotiti

okrsl, okršl (dvojslab.), -e, **okržel**, -žle m. *okrsek, prostor, oblast; okrsek zemský; obvod*: (jezero) má v okrslí sto mil

okrslek, obkrslek, -slka, -slku (trojslab.) **okršlek**, -šlka, -šlku (trojslab.) m. *okrsek, prostor, oblast; kruh, kolo; obvod něčeho okrouhlého*; v okrslku, v okrslek v okolí, kolem; *okraj, lem; zástup, dav lidí*; stěžeje u dveří; *ohraničený časový úsek*; letní okrslek doba jednoho roku

okrslenie, okršlenie, -ie n. *omezení; ohraničení, vymezení*

okrslovati, okršlovati, -uju, -uješ ned. *vymezovat*

okrstiti (trojslab.), **okřstiti**, -šču, -stíš dok. *pokřtít*

okrúhle, -e f. *koule, kulička*

okrúhlo adv.: na okrúhlo kolem

okrúhlost, -i f. *okrouhlost; okrouhlá, kulatá věc; okrsek, prostor, oblast*

okrušiti, -šu, -šíš dok. *strhnout, zlikvidovat*

okrvaviti (čtyřslab.), -v'u, -víš dok. *potřísnit krví, do krve zranit*

okryti, -ju, -ješ dok. (co) *pokryt; odít, obléci; zakrýt, zahalit* (srov. obkryti)

okrytě adv. *okrytě jednat, jednat skrytě, opatrně*

okrývati, -aju, -áš ned. *pokrývat, příkrývat*

okřičenie, -ie n. *osopení, nadávka; pobídka, výhrůžka*

okřieti, -ěju, -ěješ dok. *okřát, osvěžit se, občerstvit se, zotavit se*

okřik m. *křik, pokřik; pomluva; žaloba*

okřikati, -aju, -áš ned. *okřikovat*; - okřikati se *rozkríkovat se, osopovat se*
okřiknutí se, -nu, -neš se dok. (na koho) *rozkríknout se*
okřín m. *mísa*; psátí v starých kútiach i v okříniech psát černou křídou do komína
okřtiti; okřšlenie v. okřtiti; okřslenie
oktáv, oktáb, ochtáv, ochtáb m. *oktáva, osmidenní slavení některých významných církevních svátků; osmý den po svátku*
okuklený adj. *zakuklený*
okúňavý adj. *otálející; slabý, mdlý*
okúněti, -ěju, -ieš ned. *okounět, zevlovat, lenošit; zdráhat se; být slabý, mdlý*
okup m. *koupě, koupení*
okušenie, -ie n. (čeho) *okoušení, ochutnávání; pocitování, prožívání; chuť (smysl); zkušenost*
okutie, -ie n. *okuje* (šupiny odletující ze žhavého kovu při kování)
okvasiti, -šu, -šíš dok. *oslavit kvasem, hodováním*
okvetnutí, -nu, -neš, **okvísti**, -ktvu, -ktveš dok. *odkvést, přestat kvést*
okydati, -aju, -áš dok. (koho čím) *poházet blátem, pošpinit, pokálet*
okydnúti -nu, -neš dok. (koho čím) *ohodit blátem, pošpinit*
olejovanie, -ie n. *tzv. poslední pomazání* (mazání umírajícího posvěceným olejem; círk.)
olejovati, -uju, -uješ ned. *mazat olejem; dávat tzv. poslední pomazání*
oleniti se, -ňu, -níš se dok. *zlenivět, zmalátnět* (v. též obleniti)
oleviti v. obleviti
olišiti, -šu, -šíš dok. *zbavit*
olivetský, oliví, olivný, olivový, olivský adj. *olivový*: Olivetská hora
olivie, olivovie, -ie n. *olivový porost, olívoví*
olivišče, -ě n., **olivnicě**, -ě f. *olivový sad*
Olomúčenín, Olomúčenín, Olomúčen, Holomúčen (pl. -ěné, gen. -an) m. *Olomoučan, obyvatel Olomouce*
olóvce, -ě n. *kousek olova, olůvko*
olstiti, -šču, -stíš dok. *oklamat*
oltářnicě, -ě f. *místo, kde je oltář (?), kaple, svatyně (?)*
oltářník m. *kněz ustanovený k oltáři*
olúčiti, -ču, -číš dok. *objasnit, vysvětlit*
olysěti, -ěju, -ieš dok. *olysat, stát se lysým* (v. též oblysěti)
omáčěti, -ěju, -ieš ned. *omakávat, nahmatávat, hmatem hledat, hmatem nalézat*
omáčěti, -ěju, -ieš ned. (co v čem, v co, z čeho) *namáčet*
omakánie, -ie n. *ohmatání*
omakati, -aju, -áš dok. *ohmatat, nahmatat*
omámenec, -ncě m. *omámený, zaslepený člověk*
omčěný adj. *chatrný, zchátralý; obnošený*
omdlenie, -ie n. *zemdlení, mdloba; ochablost*
omdlěti, -eju, -ěš dok. *omdlít; zemdlít, umdlet; ochabnout, pozbyt sil; klesnout na duchu, pozbyt odvahy*: omdlelo jest srdce naše; *pozbyt intenzity*
omdlévati, -aju, -áš ned. *omdlívat; umdlívat, malátnět, pozbývat sil*
omelí, omelia, omelie, -ie f. *homilie, výklad Písma*
omiežděující adj. *zaklínající, zařikávající*
omiežděný adj. *zmámený, očarovaný*
omiežditi, -ždu, -ždíš dok. *začarovat, očarovat, obloudit, okouzlit*
omirál, oměrál, -a, -u m. *kněžské svrchní bohoslužebné roucho*
omklý adj. *chatrný, zvětšely; obnošený, uvláčený, utahaný*
omladci, omladky, -óv pl. m. *šestinedělí*
omladicě; omladnicě, otmladnicě, -ě f. *šestinedělka, žena po porodu, rodička*
omladný adj.: omladná žena omladnice, šestinedělka
omlčěti, -ču, -číš dok. (co) *zamlčet; smlčet, přejít mlčením* (srov. obmlčěti)
omlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout*
omluv m. *omluva, omlouvání, vymlouvání*

omluva f. *omluva, výmluva; vytáčka, záminka; odmluva, námitka; odpověď, vysvětlení; příležitost, vhodná záminka; pomluva, osočení, nepravé nařčení; žaloba, soudní obvinění: Pilát vecě jim. Kakú omluvu nesete proti člověku tomuto?*

omlívající adj. *pomlouvající, utrhlující*

omlívání, -ie n. *omlouvání; výmluva, vytáčka; osočování, pomlouvání; právní odpor*
omlívati, -aju, -áš, **omluvovati**, -uju, -uješ ned. (o čem, co) *mluvit, vykládat; omlouvat, ospravedlňovat, hájit, bránit, vymlouvat; vyčítat, předhazovat; (koho komu) hanět, tupit, osočovat, pomlouvat; obviňovat, žalovat: omlúvachu jej (Ježíše) nejvyšší kněží na mnohém; - omlívati se, omluvovati se omlouvat se, žádat za prominutí; (čeho) ospravedlňovat se; vymlouvat se, vytáčet se; (na koho) osopovat se, obořovat se: omlívají se i hněvají na ty, ješto je treskčí ze zlého*

omluvenie, -ie n. *omlouvání, omluvení, výmluva (srov. obmluvenie)*

omluvití, -v' u, -víš dok. (koho, co, v čem) *omluvit, ospravedlnit, obhájit; (co) připomenout, vyčíst, předhodit; (koho) pomluvit, osočit, obvinít: ten bieše omluven tím, jako by utratil sbožie jeho; - omluviti se omluvit se, obhájit se, ospravedlnit se; vymluvit se na co, najít v něčem výmluvu; s omluvou odmítnout*

omluvný adj. *pomlouvající, utrhačný; ochotný k hovoru, vlídný*

omluvující, -ieho zpodst. m. *kdo pomlouvá, utrhač*

omračenje, -ie n. *zatmění, setmění, soumrak*

omračiti, -ču, -číš dok. *způsobit tmu, rozprostřít mraky: poslal (Hospodin) temnosti i omračil; (koho, co) zahalit temnotou, obklopt tmou; zdržet se někde do setmění, být zastížen soumrakem; učinit zasmušilým, zachmuřit; omámit, zaslepit; omráčit: čtverú věcí omráčí hněv člověka i jeho rozom; - omračiti se stát se tmavým, potemnět, setmít se, sešeřit se; ztratit světlost, pozbytí intenzity; pozdržet se někde do tmy, opozdit se do noci: mnohémuť se tak zračí, nejvícece, ktož se tam (v krčmě) omračí (srov. obmračiti)*

omraz m. *nachlazení, namrznutí; mráz, chlad (?)*

omrknúti, -nu, -neš dok. *zatmět se, pohasnout; být zastížen soumrakem; zdržet se do setmění*

omrznúti, -nu, -neš dok. (komu) *omrzet se, znechutit se; zprotivit se*

omyl, -a, -u m. *omyl, mylení, klam; poklesek, chyba, nedopatření; blud, oblouzení, mámení, přízrak: viděl sem sen a z omyla nevědě, co sem viděl; pochybnost, nejistota, váhání, rozpakování: bez omyla bez váhání, nepochybně, určitě, jistě*

omýlenie, -ie n. *zmýlení, mýlka, omyl, nedopatření; nepravda, klamání, úskok; klamná představa, přelud, oblouzení; pochybování, nejistota*

omýliti, -l' u, -líš dok. *zklamat, zmýlit, uvést v omyl, ošálit, oklamat; - omýliti se splést se, zmýlit se; (čím) chybit se, minout se; (o co) zaměnit co s čím, splést se s čím*

omylně adv. *mylně, chybně, nesprávně, klamně*

omylník m. *podvodník, člověk vědomě klamající*

omylnost, -i f. *omyl, nesprávnost, nepravda; býti na omylnosti být na omylu; nepravdivost, podvodnost, lest; nejistota*

omylný adj. *zavádějící v omyl, mylný, klamný, nepravdivý; neopodstatněný, lichý; neskutečný, přízračný, netělesný: nenie (Kristus) omylné, ale pravé tělo*

omyľující adv. *zavádějící v omyl, klamavý*

omysl, -a, -u m. *úmysl, záměr*

omysl, -i f. *důmysl, důvtip*

omysliti, -šl' u, -slíš dok. (co) *minit co, zamyslit se nad něčím; (koho, co čím) nachystat komu co, postarat se komu oč, opatřit komu co: nahého rúchem omysliti*

omýtiti, -cu, -tíš dok. *obrat, oloupit*

on, též **onen** zájm. *onen: sen i on, sen i onen ten i onen, jeden i druhý, oba: neb sen hi on byl posošen k zlému; onen i onen, onen neb onen, ten neb onen ten i onen, ten nebo onen, různý, některý, nějaký, leckterý; ani sen ani onen, ani onen ani onen ani jeden ani druhý; za onoho času, v onom času (časi) za onoho času, tehdy, kdysi, když; v oněch dnech tehdy, kdysi, když; onu neděli minulou neděli; ono leto minulý rok; onen den soudný den; právě on: neboť on jest ten, o němž jest psáno; ve spojení a on který, jenž (srov. an)*

onady, **onudy** adv. *onudy; onde, tam; tudy i onady tudy i onudy, sem a tam; sde i onady zde i onde, všude*

onak adv. *onakým, jiným způsobem, jinak*: sic i onak tak i onak, tak i jinak, různě

onakový adj. *onaký*: takový(to) neb onakový takový nebo onaký, takový nebo jiný

onamo adv. *onam, na ono místo; někam jinam*; onamo - onamo někam -někam jinam

onde adv. *tam, na onom místě* onde i onde tu a tam, občas; sde i onde, tu i onde, tuto i onde, onde i onde zde i onde, tu i onde, na různých místech, porůznu; spoj. *jak, poněvadž*: až se strach dívati tomu, ondeť třieská jako z hromu

ondeno adv. *onde, tamhle, tam někde; opodál*

ondy adv. *onehdy, nedávno; jednou*; ondy i ondy tu a tam, občas

onečiščeti, -ěju, -ieš dok. *znečistit se, stát se nečistým*

onehdajší adj. *který se stal onehdy; nedávný*

oněměti, -ěju, -ieš dok. *oněmět; zmlknout, odmlčet se; oněmit*

onenno zájm. *onen, tamten; nějaký jiný, leckdo*; toto i onono to i ono, leccos, cokoli

onono část. *to, ono*: kteraký jest onono člověk, jenž po poli chodí

onseh, -a zájm. *ten, koho míním, ty, on*: řka: onseže, já tě křtím ve jmě Otce i Syna i svatého Ducha

onudy v. onady

onž, onaž, onož zájm. *jenž, který*; onžť on pak, právě on

opačinný adj.: dříví opačinné silné kmeny, stromy

opáčiti, -ču, -číš dok. i ned. (koho, co) *obrátit, převrátit*; (co komu, čemu) *vrátit, oplatit*: (Athéňané) krále s milostí přijemše, aby neopáčil jich hrdosti; *opakovat, znovu povědět; učinit*; - opáčiti se *vzepřít se, čelit, postavit se proti čemu; opakovat se*

opáčitý adj. *obrácený*

opáčkem, opáčků adv. *pozpátku, obráceně*

opáčovati, -uju, -uješ ned. *opakovat*; (co komu) *předhazovat*

opdenie, -ie n. *pád, ponížení*

opadnutí v. opásti

opak adv. *obráceně, naopak; zpět, dozadu; na zádech*

opakování, -ie n. *opakování; vyčítání, pohanění, ponížení*

opakovati, -uju, -uješ ned. *opakovat; vytykat, vyčítat; stěžovat si na co*; - opakovati se (komu) *protivit se, zpěčovat se, stavět se na odpor*

opálati, -aju, -áš ned. *čistit obilí od plev, přetřásat*

opálanie, -ie n. *čištění vymláceného obilí*

opáliti, -ľu, -liš dok. (co) *opálit, ožehnout; spálit, kolem dokola vypálit*; - opáliti se *opálit se, ohořet, opéci se; uhořet*

opar m. *vyrážka, opar; nadávka dávaná sedlákům*

opařiti, -řu, -říš dok. opařit (?); *ošidit*: náš jeho (nuzného) král tak obdaří, jako lakomého psa opaří

opásti, -padu, -eš, **opadnutí**, -nu, -neš dok. *spadnout, skácet se; opadnout, klesnout; ochabnout, zhubenět*: opadly sú údy ote dny; (koho, čeho) *odpadnout od koho, opustit koho*

opastavati se, -uju, -uješ se ned. *doptávat se, dotazovat se, vyzvídat, dopátrávat se; starat se, opatrovat*: tu se d'ietky naplakáchu, prietelé se opastováchu

opatrník (trojslab.) m. opatrovník; ochránce

opatrnost (trojslab.), **opatřnost**, -i f. (koho) *popatření, pohledění, pohled na koho*; (čeho, k čemu) *starostlivost, pečlivost, péče, zřetel k čemu*; bez opatrnosti bez ohledu; *opatrnost, obezřetnost, prozíravost, rozvážnost*; užívalo se též v osloveních a titulech měšťanů

opatrný (trojslab.) (jm. tvar opatren) adj. *viditelný, patrný, zřejmý; rozjímavý, hloubavý; opatrný, obezřetný, pozorný, prozíravý, rozvážný, bedlivý*; (čeho, čím) *dbalý, starající se o co*; užívalo se též v osloveních a titulech měšťanů

opatrování, **opatřování**, -ie n. *poznávání, uvažování, duchovní nazírání*; (čeho) *obstarávání, starání se o něco; prohlédnutí, ohledání, vyšetření*

opatrovati, opatřovati, -uju, -uješ ned. (koho; co) *spatřovat, vidět; dívat se, hledět, prohlížet si, pozorovat koho, co; opatrovat, chránit, pečovat, starat se o koho, co; opatřovat co komu, starat se komu o co; přihlížet ke komu, čemu, dbát na koho, co, mít na zřeteli*: to d'ábel múdrě opatruje, aby ten lid neviděl své nahoty ohavné; - opatrovati se, opatřovati se *pozorovat*,

zkoumat se; (před kým, v čem) chránit se, stříci se, mít se na pozoru; rozhlížet se, dívat se kolem, vyhlížet; přihlížet k čemu, mít co na zřeteli

opatření, -ie n. *pohled, zrak, tvář*; v opatření, před opatřením koho před zrakem, před tváří, v očích koho, před kým; *spatření, zhlédnutí*; k uopatření k spatření; (koho, čeho) *poznání, prozkoumání; opatření; zabezpečení, zajištění, ochrana*

opatřitel, -e m. *kdo se dívá, pozorovatel, zkoumatel*

opatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, uvidět; nahlédnout, poznat, zjistit, uvědomit si*: nebo opatřil si ponížení mé, uzdravil si z nedostatků dušu mou; *podívat se, prohlédnout si*: opatřte lilium polské, kterak roste; *vyšetřit, prozkoumat, posoudit, rozvážit, uvážit*; (koho, co, v čem) *postarat se o koho, co, zabezpečit, poskytnout péči, ochranu*: tož vám pravi i jiný bratří, že vás buoh ve všem opatří; (čím) *opatřit koho čím, dát, zjednat komu co*; opatřiti (svátostmi) koho zaopatřit koho, udělit tzv. poslední pomazání; (co, o čem, komu) *zaopatřit co, postarat se o něco; zařídit co, učinit opatření stran čeho, být prozíravý, opatrný v čem*; (co) *potlačit co, zabránit, zamezit, předejít čemu*; - opatřiti se *rozhlédnout se, podívat se kolem*; (v čem) *rozmyslet se, uvážit, posoudit*; (před kým, čím, aby ne) *být opatrný, mít se na pozoru; zajistit se, zabezpečit se, připravit se na co*: na budoucí časy v tom se opatřiti

opatřující adj. *spatřující, vidoucí*

opažení, -ie n. **obložení, vykládání, výzdoba na domě**: opažení neb zábradla těch domův jsou osoby věrných křesťanův

opažiti, -žu, -žíš dok. *obložit ozdobnými deskami*

opěcovati, opěčovati, -uju, -uješ ned. *opětovat, opakovat*; (komu co) *předhazovat, vytykat*

opěkniti, -ňu, -níš dok. *učinit pěknějším, ozdobit, příjemnit*

opěňovati, -uju, -uješ ned. *zbavovat pěny, odstraňovat pěnu*

opeření, -ie n.: oblakové opeření *blesk, úder blesku*

opeřiti, -řu, -říš dok. (čím) *pobít, pokrýt něčím; ochránit, zabezpečit*

opes, opesa, -u m. *předkožka, prepuccium*

opět, opěte, opěté, opětky, opiet, opít adv. *opět, zase, znovu, podruhé, ještě jednou; také, rovněž, podobně, právě tak; nato, pak, dále; nazpět, zpět, zpátky*: musí se vrátiti opět; opět věci odpověděl

opětovati, opitovati (?), -uju, -uješ ned. *opakovat, připomínat*; (komu) *předhazovat, vytykat*

opětva f. *zastření, zahalení, clona*

opecěti, -ěju, -ieš ned. *vyčítat, vytykat, předhazovat*

opiet v. opět

opieti, -pnu, -eš dok. *obepnout, obestřít, pokrýt kolem dokola*; - opeti se *obestřít se, zastřít se*

opichati, -aju, -áš dok. *otlouci* (slupky obili ve stoupi)

opichlati, -aju, -áš dok. *způsobit radost, potěšit*

opilcový adj. z *opilec*: *opilecký*; nerod' bývati na kvasiech opilcových opilců, zhýralců

opilec, -lcě m. *opilec, pijan; opilec vína piják vína* (v. též opivcě)

opilý adj. *opilý, zpitý; opijející se; opojný, působící opilost*: (Jan Křtitel) vína i pitie oplého nebude píti; zpodst. m. *opilec*

opínati se, -aju, -áš se ned. (čím) *obepínat se, obklopovat se*

opít v. opět

opitoměti, -ěju, -ieš dok. *zkrotnout, ochočit se*; (koho) *zkrotit, ochočit*

opitomiti, -m' u, -míš dok. *zkrotit, ochočit*

opitovati v. opětovati

opivcě, -ě m. *opilec, pijan*: opivcě vína piják vína (v. též opilec)

oplacenie, -ie n. *odplata, odplacení, odměna nebo trest*

oplacovati, -uju, -uješ ned. *oplácet, odplácet, nahrazovat, vracet*; - oplacovati se *odplácet se, odměňovat se; oplácet, nahrazovat*

oplákati, -aju, -áš dok. *opláchnout, oplachování očistit*; - oplákati se (v čem) *namočit se, smočit se*

oplakovanie, -ie n. *oplakávání, želení čeho, lítost nad čím*

oplakovati¹, -uju, -uješ ned. *oplakávat*

oplakovati², -uju, -uješ ned. *oplachovat, omývat*

oplaniti, -ňu; -níš dok. (koho čeho) *zbavit, připravit o co*; (čeho) *osekat, obnažit*; - oplaniti se *obnažit se, stát se holým*: až se jemu oplaní všechno břicho; *zplanět, stát se planým, neúrodným*. šlechtný šcep bývá z pláni, když se starý peň oplaní

oplata f. *odplata, odměna nebo trest*

oplatek, -tka, -tku m. *oplatka* f. *hostie* (cirk.)

oplatitel, -e m. *kdo dává odplatu, kdo odměňuje nebo trestá*

oplatiti, -cu, -tíš dok. *oplatit, nahradit, odměnit se*; - oplatiti se (komu, čemu čím) *odplatit se, odvděčit se, odměnit se; pomstít se*: král se mu (vévodovi) brzo oplatí a rychle mu životka zkrátí

oplazilý adj. *nakloněný, nachýlený*

oplaziti, -žu, -zíš dok. *prolézt, s námahou projít*

oplecek, opleček, -cka, -čka, -oku, -čku m. **oplecka, oplečka** (?) f., **oplecie, oplečie**, -ie n. *oplecko, rukávce, horní část spodního ženského obleku kryjící plece a prsa; šperk, ozdoba*

opléti se, -plevu, -eš se dok. *ubránit se; uhájit se*

oplchlý adj. *olysalý, oplešatělý, plešatý*

oplchati, -aju, -áš dok. *olysat, oplešatět*

opulý adj. *oteklý, naběhlý, zduřelý; zbrocený, potřísněný*

oplúti, -plovu, -eš dok. i ned. *obtéci, obklopit, obtékat, obklopovat*: kdež je (město) moře oplove

oplynúti, -nu; -neš dok. (v čem, čím) *být zaplaven, zatopen*: jakož všecka země vodú byla oplynula; (v čem) *utonout, utopit se; zaniknout, zajít, zmizet, ztratit se*: zrado, vědě, ž' nic nemineš, všakž sama potom oplyneš; v *hojnosti, v nadbytku se vyskytnout, rozmoci se*

oplývanie, -ie n. *záplava, zátopa, potopa; oplývání, hojnost*

oplývati, -aju, -áš ned. (v čem) *tonout, topit se, být zaplaven*; (čím) *mít, obsahovat v hojnosti, v nadbytku; být, vyskytat se v hojnosti, v nadbytku*

oplzanie, -ie n. *opzlé, necudné chování*

oplzati se, -aju, -áš se ned. *dopouštět se oplzostí, chovat se necudně*

oplzost, -i f. *oplzost, necudnost; prostopášnost, rozpustilost, lehkovážnost*

oplzstvie, -ie, **oplzstvo** n. *oplzost, nestydatost, necudnost, nestoudnost*

opočený, opučiný, opučivý adj. *kamenitý, skalnatý*

opojiti, -ju, -jíš dok. *opít; omámit, okouzlit, uchvátit; napojit*; - opojiti se (čím) *opít se; opojit se, omámit se*

opoka, opuka f. *skála, kámen, balvan; opuka*

opokový, opukový adj. *kamenitý, skalnatý; skalní, ve skále*

opolé, -é n. *pláň, rovina*

opoleti, -ľu, -líš dok. *ohořet, opálit se*

opolský adj. *ležící v rovině*

opomietati, -aju, -áš ned. (koho, co) *zamítat, zavrhnout*

opona f. *opona, závěs; ochrana, záštita; plátno, plachta*: ta loď má jednu oponu a kotvu; *zed', stěna*

opoplúti, -plovu, -eš dok. *odběhnout*

oporný adj. *neústupný, nepoddajný; nízký, chudý, nuzný*

opováziti se, -žu, -žíš se dok. (čeho) *odvážit se, s odvahou něco podstoupit; dát v sázku, riskovat*

opověd, -i f. *ohlášení, oznámení*: bez opovědi bez oznámení

opověděti, -viem, -vieš dok. *prohlásit, oznámit; předem ohlásit, dát na vědomí*; opověděti se (komu, čemu) *ohlásit se, přihlásit se, vyrozumět koho*

opoviedati, -ám, -áš ned. *ohlašovat, oznamovat, vypovídat*; - opoviedati se (k čemu) *hlásit se, přihlašovat se; hájit se, hlásit se o své právo*

opovrci, -vrhu, -vržeš dok. (co, za sebe) *přejít, pominout, nechat bez povšimnutí*; (co) *zavrhnout, opovrhnout, pohrdnout něčím*; - opovrci se (čeho, čemu) *zavrhnout něco, opovrhnout, pohrdnout něčím*

oprava f. *oprava, obnovení; náprava, napravení, polepšení* (mravní); *péče, opatrování, ochrana, záštita; vláda, správa, řízení*: (Filipovi) třeba po sobě bieše ostaviti hlavu svéj dědině na opravu

oprávcě, -ě, **opravec**, -vcě m. *správce, velitel*: zlý oprávcě toho města; *ochránce, obránce; napravovatel; rozhodčí*

opravenie, -ie n. *opravení; polepšení, náprava; řízení, vedení; uspořádání, řád*

oprávěti¹, -ěju, -ieš ned. *opravovat; spravovat, řídit, vést*: ten, jenž koráb oprávie kormidelník

oprávěti², -ěju, -ieš ned. (koho) *pomlouvati*

opravič, -ě m. *správce, velitel*

opravitel, -e m. *obnovitel, zvelebitel; vládce*

opraviti, -v' u, -víš dok. *opravit, spraviti; napravit, polepšiti, očistiti, uvést na správnou cestu; ospravedlniti; dokázati, potvrditi pravdivost čeho; ustanoviti, zříditi; ujmout se vlády, řízení; ujmout se ochrany*; - opraviti se *nabýt znovu síly, sebrati se, zotaviti se; ospravedlniti se*

opravný adj. *upevňující, chránící; správný*

opravováníe, -ie n. *řízení, spravování, vláda; ochrana, záštita*; (čeho) *udržování v dobrém stavu; opravování, obnovování; napravování, polepšování* (mravní)

opravovati, -uju, -uješ ned. *řídit, spravovat, vládnout; hájiti, ospravedlňovat; opravovat, obnovovat; napravovat, zjednávat nápravu, očisťovat* (mravně); *udržovati v dobrém stavu, starati se oč, pečovati oč*; - opravovati se (po čem) *řídit se něčím, bráti se ve směru něčeho*; (před čím) *chrániti se; napravovati se, polepšovati se*

opremovati, -uju, -uješ dok. *olemovati; okrášlit, ozdobiti*

oprchnúti, -nu, -neš dok. *opadnout, spadnout*

oprnutí se, -nu, -neš se dok. (komu, čemu) *opřít se, postavit se proti něčemu*

opršalý adj. *omoklý; zničený deštěm; zchatralý, ošumělý*

opršěti, -ěju, -ieš dok. *opadat, spadati; vyprchat, rozplynout se*

oprzniti, -žnu, -zníš dok. *umazati, zašpni, poskvřniti; zhanobiti*; - oprzniti se *poskvřniti se, utrpět mravní úhonu*

opřieci, -přahu, -přežeš dok. *napřáhnout, vztáhnout*: meč svůj opřáhl

opřiehati, -aju, -áš ned. *napřahovati*

opřieti, -pru, -přeš dok. (co) *postaviti, zahraditi proti komu*; - opřieti se *opřít se, postavit se na odpor, postavit se proti komu*

opsěti, -ěju, -ieš dok. *změnit se v psa; přijít vepší, zchudnout*

opsovati, -uju, -uješ ned. *zepsovati, hanět; mít v opovržení*

opitati, -aju, -áš dok. *doptati se, nalézt, vyhledati; získati, opatřiti, zjednati*; *optati peníze sehnati peníze; zeptati se, otázati se*; - opitati se (k čemu) *přihlásiti se k něčemu, ohlásiti svůj nárok na něco; otázati se, zeptati se*; (čeho) *ohledati, vyšetřiti co*

opučiný, opučivý v. *opočený*

opučiti se, -ču, -číš se dok. *puknout, rozskočiti se*

opuka; opukový v. *opuka; opukový*

opuštělý adj. *zpuštělý, pustý*

opustěti, -ěju, -ieš dok. *zpuštěnout, stát se pustým*

opustilý adj. *zpuštělý, pustý; opuštěný; zběhlý*

opustitel, -e m. *zběh, dezertér*

opustiti, -šču, -stíš dok. (co) *zpuštěti, zničiti*: vše země opustil, že nikomu neopustil; (koho, co) *opustiti, odejiti; zanechati samotného, bez péče, ponechati, osudu; skoncovati, přestat a čím, odvráti se, upustiti od koho, čeho, vzdáti se, odřici se koho, čeho*; (co od koho) *zbaviti koho čeho*: milosti své od nižádného on neopustil; *vynechati, vypustiti, neuvést, nezminiti se; zanedbati, nepostarati se dostatečně oč; povolit, uvolniti; spustiti*: opustiti k šturmu, šturmu zaútočiti

opykati, -pyču, -češ dok. *oplakati, oželeti*

orázející adj. *odrážející, zrcadlící*

orhany, vorhany, varhany pl. m. i f. *varhany*

orličeneč, -ncě m. *mladý orel, orlí mládě*

ornomancia, -ie f. *věštění z vnitřností ptáků*

orod- v. *orud*

ort m. *drobný peníz, 15 grošů (?)*

ortel, -u m. *rozsudek, soudní nález; soudní jednání, řízení*

orudie, orodie, -ie n. *nástroj, nářadí; nádoba, nádobí různého druhu; výbava, vybavení, souprava předmětů určených k jistému účelu; šperky; výzbroj; pyj*

orudovati, orodovati, -uju, -uješ ned. *orodovat, prosit; žalovat, mluvit proti někomu*

orodovník, orodovník m. *orodovník, přímluvce; mluvčí, prostředník, zástupce*

orumpant m. *náramek; šperk vůbec*

oružie, -ie n. *zbraň, válečná výzbroj; nářadí, náčiní, nádoba; činnost, úřad, funkce: neb jest to oružie přes tvú práci a sílu*

oř, voř, -ě m. *kůň, oř*

ořeší, ořešný adj. *ořechový*

ořík m. *koník*

os¹, vos, -a, -u m. *osina: jako osi na klasiech*

os¹, -i f. *osa u vozu, náprava; os obrátivá loukoť; souhvězdí Arktur, Vozataj*

os², vos, -a, **os², vos**, -i (?) f. *vosa*

osa f. *kůl, sloup: k osě hanebně vázali (Krista)*

osada f. *osada (pův. osídlení kolem kostela); farníci, obyvatelé osady; společenství lidí*

osaditi, -z' u, -díš dok. (co, koho) *osadit, zaujmout místo okolo čeho; vojensky obsadit, ovládnout mocí; zaujmout pozemek, zboží: (hospodář) jinými kopáči svú vinnici osadí; zaujmout jako sídlo, bydliště, osídlit; (Zikmund) chtě zemi cizozemci osaditi; osaditi úřad kým obsadit úřad; osaditi stráž postavit stráž; osaditi dědičství převzít dědictví; - osaditi se *usadit se, usídlit se* (v. též obsaditi)*

osadný, -ého, **osadní**, -ieho zpodst. m. **osadník** m. *osadník, farník*

osáhati, -aju, -áš ned. *obsahovat, zaujímat, zahrnovat* (srov. obsáhati)

osáhnúti v. osieci

osahovati, -uju, -uješ ned. *obsahovat; zahrnovat, pojímat, postihovat* (smyslem, slovy); *ovládat, podrobovat; obklopovat, kolem objímat* (srov. obsahovati)

osáknúti, -nu, -neš dok. *osáknout, oschnout*

osanna v. hosanna

osazenie, -ie n. (čeho) *vojenské obsazení, zabrání; osazenie královstvie obsazeni královského stolce, nastoleni krále; usazení se*

osazený adj. *obsazený, zabraný; posázený, pokrytý; osazený, osídlený* (srov. obsazený)

osázěti, -ěju, -ieš ned. (koho) *posazovat, usazovat; zajímat, uvězňovat; (koho kým)*

obklopovat; - osázěti se usazovat se, osidlovat se

osazovati, -uju, -uješ ned. *osazovat, vojensky obsazovat; osídlovat; obkládat, obklopovat; - osazovati se usazovat se*

osboženie, -ie n. *obohacení; hojnost, bohatství*

osbožněný, ozbožněný adj. *oplývající, velmi mnohý; bohatý, hojný*

osbožněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt hojnosti, získat zboží, statky*

osdobiti, ozdobiti, -b' u, -bíš dok. *ozdobit, okrášlit*

osdobný, ozdobný adj. *ozdobný, okrasný, krásný; ozdobený, okrášlený*

osědenie v. obsědenie

osědlé, -é n. *stálé sídlo; pevný majetek*

osědlý zpodst. m. *usedlý člověk, usedlík; zajatec, člověk násilně někde usazený* (srov. obsědený)

osědnúti v. osiesti

osep, -spa, -spu, **osyp** m. *sypké plodiny, obilí; dávka obilí dávaná jako desátek nebo deputát*

osepní, osepný adj.: *plat osepný placení poplatku v zrní; osepní člověk mající povinnost dávat osep; míra osepní vrchovatá*

osidlánie, osídlenie -ie n. *zapletení do osidel, do léček*

osidlati, -aju, -áš, **osídliti**, -ľu, -líš dok. *zaplést do osidel, zlákat; ovládnout, opanovat*

osidlo, osídlo n. *osídlo, smyčka; oprátka; nástraha, léčka; pl. tenata, past*

osieci¹, -sěku, -sěčeš dok. *osekat; zmrzačit*

osieci², -sahu, -sěžeš, **osáhnúti**, -nu, -neš dok. (co, koho) *obsáhnout, zahrnout, pojmout do sebe; postihnout* (smyslem, rozumem); *ovládnout, podmanit si, podrobit si; dosáhnout čeho, získat co, obsadit co; obejmout, obklopit* (v. též obsieci)

osiesti, -sadu, -sědeš, **osědnúti**, -nu, -neš dok. (koho) *posadit se okolo něčeho; vojensky obsadit; přivlastnit si něco* (majetek, statek); *zmocnit se čeho; usadit se, usídlit se* (srov. obsieci)

osieti, -sěju, -eš dok. *osít, zasít* (v. též obsieti)

osiřiti, -řu, -říš dok. *učinit osiřelým, sirým, opuštěným*

oskřěknúti se v. oškřěknúti se

oskubati, osklubati, oškubati, ošklubati, oskúbsti, oskústi, -b' u, -beš dok. *oškubat*: ptáci nás (sovy) ošklubí

oslabiti, -b' u, -bíš dok. *zeslábnout, povolit*

oslava, oslavnost, -i f. *sláva*

oslávcě, -ě m. *oslavovatel*

oslaviti, -v' u, -víš dok. *učinit slavným; ozdobit; převýšit*; kostel oslaviti zasvětit

oslavně adv. *slavně*

oslediti, -z' u, -díš dok. *shromáždit; vyslídit, vystopovat, najít po stopách*

oslibovati v. osľubovati

oslička f. *malá oslice*

oslnúti, -nu, -neš dok. *oslepnout*; (o rozumu) *zatemnit se, otupit se*

osľnovati, -uju, -uješ ned. (rozum) *osleповat, otupovat*

oslový adj. *oslí*; oslová kůže *pergamen*; žernov oslový kámen užívaný k mletí obilí a poháněný chodem osla

osľubovati, osľibovati, -uju, -uješ dok. (koho) *sľibem obalamutit, nasľibovat komu*

oslyšeti, -šu, -šíš ned. (koho) *nevyslyšet koho, oslyšet*; (co) *odmítnout, odepřít*

osmmezdcietma, osmmezcieta, osmmědcítma, osummecítma čísl. *osmadvacet*

osmmezcietmý, osmmedcietmý, osmecítmý, osmezcietmý, osmimezidcietmý čísl. *osmadvacátý*

osmrkati, -aju, -áš dok. (co) *očichat, ohledat*

osnovanie, -ie n. *osnování, vytváření osnovy v tkalcovství; léčky, pikle*

osnovaný adj. *protkávaný (?)*; *upravený, připravený, okrášlený*: jeden vuóz veziechu přebohatě osnovaný, stříbrem, zlatem okovaný

osnovati, -uju, -uješ ned. *osnovat, dávat osnovu na vratidlo; zařizovat, upravovat, strojit, připravovat*; dok. (co čím) *položít základ něčeho*: potom se kněz koronova, tiem všicku svú čest osnova

osoba¹ f. *osoba, člověk*; v svéj osobě vlastnie, svú osobú osobně; *podoba, vnější vzhled; jednotlivec jakožto nositel úřadu, povinnosti, práva, zamaěstnání; osobnost, bytost, vnitřní podstata*: všichni, i spasení i zatracení, vstanú, v těle s duší v své osobě sjednaném

osoba² f., **osob**, -a, -u m. (?) *věc přináležející někomu; nebeská říše* (nábož.): vy také k sobě volá buóh do svéj věčnéj osoby (v. též osobie)

osobě adv. *osobně, svou osobou; zvlášť*

osobenie, -ie n. *charakteristická vlastnost; přivlastnění, přisvojení; podrobení*

osobie, -ie n. *věci patřící někomu; příbytek, jmění* (v. též osoba²)

osobiti, -b' u, -bíš dok. (sobě) *přivlastnit si, přisvojit si; mocensky připojit, podmanit*: osoben jest

osobně, osovně adv. *jednotlivě, každý zvlášť, zejména, jmenovitě, osobně, svou osobou*

osobní, osovní¹ adj. *osobní*; osobnie bitva *souboj*; *zvláštní, samostatný*

osobný adj. *osamělý*

osovní² adj. *osní, jsoucí na ose*: osovni skřipec

ospati, -sp' u, -spíš dok. *ochabnout, umdlít*

ospitál m. *hostinec, dům pro pocestné; nemocnice; chudobinec* (v. též špitál)

ospu, -eš v. osúti

ostalý adj. *který zůstal, zůstalý; zanechaný, opuštěný; zůstávající, stalý, trvalý*

ostanie, -ie n. *zanechání, opuštění; zbytek, nedoplatek*

ostaralý adj. *zestárlý, zastaralý, starý*

ostarati se, -aju, -áš se dok. *zestárnout, zvetšet*

ostarožný, ostaružní, ostaružný adj. *obstarožný; odrostlejší, dospělý; rozvážný*

ostatček, -tečka m. *zbyteček, hrstka*

ostateční, ostatečný adj. *ostatní, zbylý*

ostatek, -tka, -tku m. *ostatek, zbytek; konec; pořad do ostatka po pořádku do konce; pl. drobky, odpadky*: naplnichu (učedníci) dvanást košov ostatkuův; otrusky neb ostatky; *ostatky, pozůstatky svatých, relikvie; věci trvalé, nepomíjející, podstata, základ*; ostatkem základem (v. též ostavek)

ostati, -stanu, -neš dok. (koho, čeho) *odstoupit od koho, opustit, zanechat*: ktož pro mě ostane otce, matere, domu, stokrát více vezme; Syn buoží uzdravenie nemocných neostal nepřestal uzdravovat; *zůstat, zbýt; setrvat, vytrvat na místě; zůstat beze změny, potrvat, vydržet*: siemě jeho (Davida) na věky ostane; (na čem) *přestat na čem, zůstat při čem, spokojit se s čím; stát se kým*: Vratislav po něm v Čechách kniežetem ostal

ostáti, -stoju, -íš dok. *zůstat nezdolán, udržet se, obstát*: žádný nebude moci vám ostáti žádný vám neodolá, neubrání se; ostati na poli opanovat pole (bojiště), zvítězit, vyhrát bitvu; *přemoci, překonat, porazit; zůstat, setrvat, vytrvat* (srov. obstáti)

ostatní adj. *zbylý, zbývající; poslední*

ostávající adj. *zůstávající, trvalý*

ostávati¹, -aju, -áš ned. (koho, čeho) *odstupovat, vzdalovat se od koho, od čeho, opouštět koho, co*: jižž mne všě radost ostává; *zůstávat, pozůstávat, zbývat*; známo jest, v čem ostávají slova Kristova za vieru lidu v čem se rozcházeji s vírou; *zůstávat beze změny, trvat*

ostávati², -aju, -áš ned. (komu) *vítězit nad kým, přemáhat koho*

ostavek, -vka -vku m. *ostatek, zbytek; pl. drobky, odpadky* (v. též ostatek)

ostavený adj. *nechaný, zanechaný; odstavený, který už není kojen*

ostavěti, -ěju, -ieš dok. (co) *obestavět, postavit něco okolo něčeho*; - ostavěti se *obestavět se, obklopit se*

ostavíti, -v' u, -víš dok. *opustit, nechat, ponechat*; když pohany rozrazichu, mnoho jich tu ostavichu nechali na bojišti, pobili, zahubili; *odstavit, oddělit, nechat stranou; přestat kojit; zanechat, zůstavit*: zlu pamět (Jidáš) ostavil; ostati se *upustit od čeho, zanechat čeho, zřít se*: u pekle potoneš, ač se toho (kradení) neostavíš; *zůstat při čem, dohodnout se na čem, smluvit se*: na tom se s ním ostaví, že mu šest ořův připraví

ostavovati, -uju, -uješ ned. *opouštět, zanechávat, zůstavovat, odkazovat*: pokoj ostavuji vám; - ostavovati se (čeho) *vyhýbat se čemu, varovat se čeho*

osten, -tna, -tnu m. *osten, špička; prut k pohánění dobytka*; (d'ábel) také ostnem svým, točíš ženú, chtěl jej (Piláta) k tomu více přinutiti

ostierati, -aju, -áš ned. *obestírat, zakrývat*; - ostierati se *zastírat se, zatajovat se* (srov. obstierati)

ostnec, -tencě m. *osten*: ješto sem psal o ostenci svědomie; *prachové pírkó, peří*

ostojčě -ě m. *kdo zůstal, zbyl; kdo stojí při někom, záštita, ochrana; kdo obstál proti nepříteli, přemožitel, vítěz*

ostrabenie, -ie n. *zesílení, posílení; zotavení, občerstvení*

ostrabiti, -b' u, -bíš dok. *posílit, zotavit*

ostrádati, -aju, -áš ned. (čeho) *postrádat; vyhnout se čemu*

ostraha f. *ostříhání, ochrana, stráž, střežení; ostrážitost; bdělost*

ostrahování, -ie n. *střežení, stráž*

ostrahovatel, -e m. *strážný, ochraňovatel*

ostruhovati, -uju, -uješ ned. (co, koho) *střežit, hlídat*

ostrášiti, -šu, -šíš dok. *postrašit*

ostráženie, -ie n. *hlídání; střežení; stráž*

ostrážiti, -žu, -žíš dok. *ohlídat; opatřit stráží, ostřežit*; - ostrážiti se *zajistit se stráží, ochránit se*

ostré, -ého zpodst. n. *ostří; ostrá zbraň, sečná zbraň (?)*

ostrev, ostrve (dvojslab.), ostrva (dvojslab.) f. *ostrev* (kmen stromu a pahýly větvi, který sloužil jako primitivní žebřík k přelézání hradeb; odtud přišel i do erbů); osekaný kmen užívaný k popravování

ostrhati, -aju, -ěš dok. *kolem dokola strhat, oloupat*

ostroha f. *ostruha*

ostrost, -i f. *ostrost, řezavost; prudkost, příkrost; prchlivost; hrubost, drsnost; přísnost; bystrost, pronikavost*

ostrota f. *ostrost, hrubost, drsnost; ostrotu jediti ztrpčovat; strohost, přísnost*

ostroid m. *bazilišek, druh ještěra; rys*

ostrovec, -vcě m. *ostrůvek*

ostrovový, ostrovský adj. *ostrovní, ostrova: všelící bydlitelé ostrovoví*

ostrožník m. *výrobce ostruh*

ostružie, -ie n. *trní, bodláčí*

ostrva v. *ostrev*

ostrý adj. *ostrý, nabroušený; bystrý, pronikavý; drsný, hrubý; krutý, nelitostný; nerovný, hrbolatý, neschůdný; nesnadný, svízelný*

ostřehač, -ě m. *pozorovatel; dohlížitel, opatrovník, strážce*

ostřehovati v. *ostřiehati*

ostřěný adj. *pokrytý, prostřený, ustlaný*

ostřězenie, -ie n. *ochraňování, opatrování, péče; vystřihání, chránění, se čeho, varování*

ostříci, -stříhu, -střížeš dok. (koho, co) *ostřihat; (co) stříháním oddělit, zkrátit*

ostřieci, -střehu, -střežeš dok. (koho čeho, koho, co od čeho, čeho) *ochránit koho, uchránit, ušetřit koho, čeho; jehož buoh ostřež (rač ostřieci) nedej to bůh, nedopusť to bůh; (koho) varovat; hlídat, dávat pozor na někoho, číhat; ostřieci se (čeho, čemu, v čem, od čeho, z čeho, před čím) ochránit se před něčím, uchránit se, vyhnout se něčemu*

ostřiehající adj. (čeho) *zachovávající co, dbající čeho*

ostřiehanie, -ie n. (čeho) *hlídání, střežení, opatrování, ochrana; zachovávání, dbání čeho, řízení se čím*

ostřiehati, -aju, -áš, **ostřehovati**, -uju, -uješ ned. *střežit, hlídat, opatrovat, chránit; pozorovat, sledovat, číhat na koho; zachovávat co, dbát čeho; ostřiehati tvrdé cesty nevyhýbat se utrpení, snášet utrpení - ostřiehati se dát si pozor, varovat se, vyhýbat se čemu, chránit se*

ostřieti, -stru, -střeš dok. *přikrýt kolem dokola, obestřít, obklopit; kolem dokola něco rozprostřít, rozložit, rozestavit; - ostřieti se (čím, s čím) zastřít se, pokrýt se*

ostřihovati, -uju, -uješ ned. *odstřihovat, odřezávat; ostřihovat kolem dokola, ořezávat*

ostříš, ostřieš, ostřiež, -ě m. *ostřice, druh rákosí*

ostřítí, -řu, -říš ned. *ostřit, činit ostrým, pichlavým, brousit; zostřovat, zesilovat, činit krutějším, přísnějším; zdokonalovat, cvičit; - ostřítí se (k čemu) bouřit se proti něčemu, rozhořčovat se nad čím*

ostřížek, -žka m. *malý ostříž*

ostříženie, -ie n. *zkrácení stříháním, zastižení, přistižení; tonzura*

ostřížený adj. *mající tonzuru*

ostuditi, -z' u, -díš dok. (koho) *učinit chladným, netečným; (komu co, čeho) učinit protivným, zošklivit, vzbudit nechuť: tvoji hněvi nám neostudie pravdy; - ostuditi se (komu) zprotivit se, zošklivit se, znechutit se: tak se jim (Němcům) bydlo ostudilo; vzbudit bázeň před sebou; (čeho) zastydět se něčeho*

ostúpati, -aju, -áš ned. *obcházet kolem, obkličovat*

ostúpiti, -p' u, -píš dok. (koho) *obstoupit, obklopit koho; vojensky obkličít, oblehnout, sevřít (v. též obstúpiti)*

ostuzenie, -ie n. *ošklivost, nelibost, hanba*

ostuzovati se, -uju, -uješ se ned. *stávat se protivným, znechucovat se; činit se protivným, neoblíbeným*

ostýdati, -aju, -ěš ned. (komu) *stávat se protivným, znechucovat se; - ostýdati se (čeho) bát se čeho; ostýchat se, stydět se čeho*

ostyděti se, -z' u, -díš se dok. (koho) *přestat se bát, přemoci báze; (čeho) přestat se stydět, přemoci stud, pozbyt etud; zastydět se*

ostydnúti, -nu, -neš dok. (komu) *zprotivit se, znechutit se: poddals se na vojenské bydlo, chovaj se, by-ť neostydlo*

osud, -a m. *osud, prozřetelnost* (nábož.); po osudu řízením osudu: když sem (Kateřina,) byla po uosudu vzrostla v pohanském bludu; pl. osudové *budoucí osudy, budoucnost; nádoba*, zvl. *obětní; pokuta, peněžitý trest*

osudek, -dka m. *odsouzení, rozsudek, ortel*

osudíce, -ě, *osudíčko* n. *nádobka, nádoba malých rozměrů*

osudie, -ie n. *nádoba* (sud, džbán, konvice ap.); *náradí, náčiní*; osudie zvolené bytost vyvolená bohem (nábož.)

osúdití, -z' u, -díš dok. *odsoudit, vynést rozsudek*; (co) *přisoudit*

osudný adj.: osudný den soudný den, den posledního soudu (nábož.)

osuhle adv. *příkře, drsně, nepřívětivě*

osummecítma v. osmmezdcietma

osunúti se, -nu, -neš se dok. (na koho) *obořit se, hněvivě se osopit*

osupilý adj. *nasupený, zachmuřený, rozezlený*

osupiti, -p' u, -píš dok. *osopit se*; (co) *nasupit, zachmuřit*: osupiv oči, poče vlk blésti; - osupiti se *nasupit se, naježit se*; (nač, na koho) *rozezlít se, rozhněvat se, dopálit se*

osúti, -spu, -eš dok. (co čím) *obsypat, obklopit; hustě posypat, zasypat; pokrýt, obalit*; (koho čím) *zahrnout, hojně obdařit*; - osúti se (vokol čeho, na koho) *sesypat se, shluknout se*: pro to řečenie se naň osuchu; *sesypat se, opadat*; (o vrchovatě nasypané míře) *přesypat se*; (čím) *osypat se, pokrýt se* (vyrážkou, strupy ap.): osul sem se po všem těle (srov. obsúti)

osutý adj. *obsypaný, obalený; osypaný* (vyrážkou); *vrchovatě nasypaný, vrchovatý; obklopený, obstoupený*

osúzenie, -ie n. *co je usouzeno, prisouzení; ustanovení, určení, předurčení*

osvahnúti, -nu, -neš dok. *ovadnout*

osvěcenie, -ie n. *posvěcení*

osvěcovati, -uju, -uješ ned. *posvěcovat*

osvědčiti, -ču, -číš dok. *potvrdit, utvrdit, dokázat, dosvědčit; ohlásit, prohlásit*

osvědčovati, -uju, -uješ ned. *dosvědčovat; prohlašovat*

osvěta f. *světlo, lesk, světlost, jasnost; sláva, chlouba*

osvětiti, -cu, -tíš dok. *učinit posvátným, svatým; posvětit; stát se svatým*

osvětnúti, 3. sg. -ne dok. *rozednit se*

osviecený adj. *rozsvícený*

osvietiti, -cu, -tíš dok. *osvítit; rozsvítit, zapálit*

osyp v. osep

osypánie, -ie n. *nasypání mohyly, pohřbení; úmrtí, zesnutí*

osypati, -p' u, -peš dok. (koho čím) *obsypat, zasypat*; (koho) *obstoupit, obklopit, shluknout se kolem*: a když jeho osypachu, všickni okolo něho vstáchu; osypati se *osypat se, pokrýt se* *vyrážkou; obklopit se*

osýpati, -aju, -áš ned. (co čím) *obsypávat, zasypávat*; - osýpati se *přesýpat se* (o vrchovaté míře)

ošáliti v. ošieliti

oščení se, -ňu, -níš se dok. *vrhnout štěňata, mláďata*

oščep, oščiep m. oštěp, kopí

oščepový adj. z oščep, oščiep: *vztahující se k oštěpu, způsobený oštěpem, kopím*: uzřě u ní oščepovou ránu

ošedivěti, -ěju, -ieš dok. *zešedivět*

ošemet, ošemetnost, -i f. *ošemetnost, faleš, licoměrnost, klam, lest*

ošieliti, ošáliti, -ľu, -líš dok. *omámit, okouzlit*

ošiti, -šiju, -eš dok. (koho več) *obšít čím, zašít do čeho*; ošiti lícě *zpolíčkovat, zpohlavkovat*

ošitka f. *ošatka, košíček*

ošitý adj. *obšitý, sešitý po krajích*

ošivaný adj. (čím) *obšivaný, pošivaný; ozdobený nášivky, premovaný*

oškapělý adj. *ošumělý* (o šatech); *ovšednělý; nepěkný, omšelý; zmalátnělý, utahaný*

oškeriti se, -řu, -říš se dok. *ošklíbnout se, zašklebit se, vycenit zuby*

ošklebiti se, -b' u, -bíš se dok. (na koho) *ošklíbnout se, zašklebit se; vycenit zuby*

oškubati, ošklubati v. oskubati

oškludlý, oškudlý adj. *opuštěný, ponechaný zkáze*

oškludnutí, -nu, -neš dok. *opustit, ponechat zkáze bez pomoci; být postižen nějakým nedostatkem; zhubenět, vyhladovět*

oškludnutí, -ie n. *opuštění*

oškrábat, -b' u, -beš dok. (koho) *ošidit, napálit* (při prodeji ap.)

oškrd, -a m. *oškrd (železný nástroj k hrubému opracování tvrdého materiálu, zvl. kamene)*

oškrěknúti se, oskrěknúti se, -nu, -neš se dok. *osopit se, rozkřiknout se*

ošlechcovati, ošlechtovati, -uju, -uješ ned. *zušlechtovat; činit šlechticem, pánem*

ošlechtiti, -cu, -tíš dok. *zušlechtit, okrášlit, ozdobit; učinit šlechticem*

ošmakati, ošmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, hmatáním vyzkoušet*

ošraňkovati, -uju, -uješ dok. *ohradit*

ot, ote předl. (s gen.) *od*: tu stranu ot slunce vzhoda; zbiti jsou od Řekuov; klénoty od zlata a od stříbra; ot polu napolo: mnohé od polu živá s secou nepřátelé odnesli; ot pomyšlenie nad pomyšlení; *o*: ot tebe *o tobě*; ot Babylonské věže o babylonské věži

otáhlý adj. *obtážený, přilehlý, těsný*: suknice otáhlá málo zadku kryje

otarasiti se, -šu, -síš se dok. (před kým) *ohradit se, vystavět přehradu mezi sebou a někým*

otaviti se, -v' u, -víš se dok. *zotavit se, vzmaci se, okřát*

otavovati se, -uju, -uješ se ned. *zotavovat se, vzmaňat se, okřívat; znovu se objevovat, opět narůstat*

otaz m. *dotaz, zeptání; dotazem získané schválení, svolení, souhlas*

otázalivý, otázlivý, otazatedlný (pětislab.) adj. *hodný otázení, rozvážení*

otázati, -tiežu, -eš dok. *otázat se, zeplat se*

otazovati, -uju, -uješ ned. *tázat se, dotazovat se*

otběhnúti, -nu, -neš, **otběžeti**, -žu, -žíš dok. (koho) *odběhnout, utéci; opustit, zanechat; jakž (dívký) vy uzřechu, mne tak svázané odběžechu; zběhnout*

otberu v. *otebrati*

otběžné, -ého zpodst. n. *majetek nezákonně opuštěný majitelem, a tudíž propadlý*

otbierati, -aju, -áš ned. (co) *vybírat, sbírat*

otbijiěti, -ěju, -ieš ned. (koho ot sebe) *odbijet, odrážet; vracet rány, splácet ranami, postavit se čemu*

otbiti, -b' ú, -bieš dok. (koho, co odkud) *odbit, odrazit; vzepřít se, postavit se na odpor; kůže odbiti stáhnout kůži; - otbiti se bojem se uvolnit, bitvou se zbavit*

otbojovati, -uju, -uješ ned. *klást odpor, protivit se, vzdorovat; činit odboj, vzpouru, rebelovat*

otbyti, -budu, -eš dok. (ot koho) *stát se dalekým, vzdálit se, odstoupit; zůstat, setrvat, vytrvat; (čeho, čím) zbavit se, zprostit se čeho, odstranit od sebe něco; (koho) odbýt, zbavit se někoho obtížného; (čeho, co) odbavit, vyřídít, provést; (koho) propustit, umožnit odejít komu: mne (svého vychovatele), králevici, odbud', ať dá král místo mne jiného; splatit, dát komu, co mu náleží; odškodnit koho zač, nahradit komu co*

otbytie, -ie n. (koho, čeho) *odstranění, zbavení se, vyhnání; odbyti; vyplacení (náležitěho podílu, věna ap.); odstoupení*

otbývati, -aju, -áš ned. (odkud) *odstupovat, mizet; (koho, co) odbývat, zbavovat se něčeho obtížného, zhošťovat se nějaké povinnosti; (čeho, co) odbavovat, vyřizovat, konat svou práci; (co) splácet, vyplácet nějakou povinnou dávku*

otcad v. *otsad*

otcězabitel, -e m. *otcovrah*

otcovský, otcový adj. *otcovský, otcův*

otcovstvo n. *pokolení z jednoho otce, rod, rodina; původ, zdroj*

otčík, oččík m. *otec, tatínek*

otčiněnie, -ie n. *náhrada, odčinění*

otčiniti, -ňu, -níš dok. (co komu) *odplatit, nahradit, odškodnit; (komu zač) splatit, odměnit se*

otčísti, otečtu, -eš dok. *odpočítat, spočítat; (čeho) přečíst co*

otčítati, -aju, -áš dok. *dočíst; ned. odpočítávat*

otdanie, -ie n. (za koho, s kým) *provádání, oddavky, sňatek s kým*

otdati, -ám, -áš dok. (co komu, nač) *odevzdat, dát, věnovat: otdati svú vůli nač, aby vynaložit úsilí zaměřit se nač; (koho kam) poslat; (komu nač, věč) odevzdat, vydat (k potrestání); (komu co,*

čím) *odplatit, nahradit, odplatit se čím; zasvětit, obětovat*; (koho, co čemu, k čemu) *určit, ustanovit; oddat, zasnoubit*; - odati se (nač, več, k čemu) *oddat se, věnovat se čemu, dát se do čeho*: (sv. Prokop) *se na modlitvu otda; odati se na běh dát se na útěk; podstoupit co, vzít na sebe; oddat se něčemu zavrženihodnému, propadnout čemu*; (na koho, k komu, nač) *obořit se, vrhnout se na koho, dát se do koho*; (kam) *vydat se, vypravit se; oddat se, zasnoubit se*

oddatvy, -tev pl. f. *oddavky, svatba*

oddávání, -ie n. *odevzdání, vydávání*; (s kým) *svatba, zasnuby, oddávání*

oddávati, -aju, -áš ned. (co komu) *odevzdávat, dávat*; (koho komu) *vydávat, dávat na pospas*; (koho s kým) *oddávat, provdávat, ženit*; - oddávati se (k čemu) *oddávat se čemu, dávat se nač*; (s kým) *oddávat se, zasnubovat se, uzavírat sňatek*

oddělenec, -ncě m. *oddělený člověk, rozkolník, odpadlík*

odděliti, -l'u, -líš dok. *oddělit; obdarit podílem, údělem*; (koho od koho, čeho) *odloučit, rozloučit; odvrátit, vzdálit, distancovat*; (co k čemu) *vymezit, vyhradit, určit, dát k dispozici; dát komu náležitý podíl*; - odděliti se *oddělit se, být vyjmut*; (od koho) *odloučit se, odpojit se, odvrátit se od koho*

oddešení, -ie n. *oddechnutí, oddech, odpočinutí*

oddiel m. *díl, podíl; úděl*

oddojiti, -ju, -jíš dok. *odkojit*

oddrebnovati, -uju, -uješ dok. *odbrebnit*

odduch, otdych, -a m. *oddech, odpočinutí, klid*

ote v. ot

otebrati, otberu, -béřeš dok. *odebrat, odnit*; - otebrati se *odebrat se, vypravit se*

otec, otcě m. *otec*; otec čelední, čeledinný, domovitý hospodář; otec sirotčí, poručný poručník; pl. předkově; světi Otcí církevní otcově; *bůh*: Otec nebeský; (čeho) *původce, strůjce, ten, od koho něco pochází; zakladatel rodu; praotec*; první otec Adam

otěci, -teku, -tečeš dok. *obklíčit, obehnat*: zástupy svými (Řekové) Trojanské se všech stran oveků; *otěci, opuchnout, nápuchnout* (srov. obtěci)

otehnúti, -nu, -neš dok. (čeho) *ohnout, zahrnout, zkrivit co*

otejdenie, -ie n. *odchod, odejít*

otejítí; otejmu v. otjítí; otieti

oteklý adj.: město vodami oteklé *obtékané, chráněné vodami, vodní město*; *oteklý, naběhlý, opuchlý*

otektvu, -eš v. otkvísti

otelknúti, otleknúti, -nu, -neš dok. *vzlyknout, vzlyknutím si ulevit*

otem, -ši v. otieti

otemknúti, otmeknúti, otmeknu, -neš dok. *odemknout, zpřístupnit, učinit přístupným*

otemněti, -ěju, -ieš, **otemniti se**, -ňu, -níš se dok. *zatmít se, pozbyt světla; vyhasnout* (o zraku); *stát se necitlivým* (v. též obtemněti, obtemniti)

otepření, -ie n. *popření, zapření*: k otepření k zapření, k odvolání; *odřeknutí se čeho*

otepřieti, -pru, -přeš dok. (proti komu, komu v čem; čemu) *postavit se na odpor, vzepřít se; odolat, ubránit se*; (komu čeho, čemu) *odepřít co, odmítnout co; popřít, odmítnout nějaké tvrzení*; - otepřieti se (komu, čemu) *opřít se komu, čemu, vzepřít se, postavit se na odpor*; (koho, čeho) *odřici se, zřici se*

oteřku se, -řčeš se v. otřeci se

otestáti se, otstáti se, -stanu, -neš se dok. *být odčiněn, dojít zadostiučinění*

otetnu v. ottieti

otevřítě adv. *otevřeně, jasně*

otezvati, otzovu, -zovéš dok. (koho) *povolat zpět, odvolat*; (co) *zrušit*; (koho) *pozvat na oplátku*: když činíš oběd, nezov svých přátel, neboť; by snad tě otezvali

othádanie, -ie n. *odhad, ocenění*

othádati, -aju, -áš dok. *odhadnout*

othaněti, -ěju, -ieš dok. *odpovědět haněním, pohanit na oplátku*

othněvati, -aju, -áš dok. *hněvem odpudit*; - othněvati se *přestat se hněvat*

othoniti, -ňu, -níš ned. *odhánět*

othonný adj.: kniežky othonné zapuzovací, vypovídací list
othraditi, -z'u, -díš dok. *otevřít, uvolnit*
othroziti, -žu, -zíš dok. *odstrašit*; - othroziti se *vysvobodit se hrožením*
othrýzati, -aju, -áš ned. (koho, co) *odpuzovat, zapuzovat*; - othrýzati se (komu) *vzpírat se, klást odpor*
otchoditi, -z'u, -díš ned. *odcházet*: řeč se mluví a čas odchodí
otchodné, -ého zpodst. n. *plat na odchodnou*
otchodúci, otchozúci adj. *odcházející*
otchopiti, -p'u, -píš dok. *uchopit, pojmout*
otchovati, -aju, -áš dok. *odchovat, vychovat, vyživit*
otchrkovati, -aju, -áš ned. *odchrchlávat*
otchýliti, -l'u, -líš dok. *odchýlit stranou, obrátit; odvrátit*; (co od koho) *zachránit koho před čím*: otchyl ote mne (bože) rány tvé; *co komu*; (co) *odmítnout*
otchylovati, -uju, -uješ ned. (co; koho od čeho) *odvracet; odchylovat stranou; odvádět; odnímat*
otieti, otmu, -eš (přech. min. otem; otemši), **otjieti**, **otnieti**; otejmu; -eš (přech. min. otjem, otjemši) dok. (komu co) *odnít, připravit koho oč*: mú mi zemi otjali bez práva; *odstranit, vzdálit*; (koho; co od čeho, koho) *zbavit, zprostit; vysvobodit*; (co) *popřít, vyloučit*; - otieti se, otjieti se (čemu) *vzepřít se, postavit se na odpor; zbavit se čeho; vyprostit se z čeho*
otiežiti, -žu, -žíš dok. *učinit těžkým, těžším, přitížiti*; (na koho) *těžce dolehnout* (v. těž obtiešiti)
otiežu -žeš v. otázati
otišiti, -šu, -šíš dok. *umírnit, utišit*
otjatý adj. *zbavený; nepřičetný, zbavený smyslů*; (čemu) *zaujatý čím*
otjěti, -jědu, -eš dok. *odjet*
otjětie¹, -ie n. *odjezd, odjetí*
otjětie², -ie n. *odnětí, zbavení*
otjětina f. *ohavnost*
otjiedati se, -aju -áš ned. *odtahovat se, protivit se*
otjiedavý adj. *neochotný*
otjiesti; -jiem, -jieš dok. *pojíst, dojíst*
otjieti v. otieti
otjímati, -aju, -áš ned. *odnímat*; otjímati bojě činiti přítrž bojům, *zamezovat boje*; (komu co) *odpírat, zdržovat koho od čeho*; (koho, co) *popírat; vylučovat otjímati se zdráhat se, odparovat*; (komu, čemu) *vzdalovat se, unikat*
otjíti, otejítí, otejdu; -eš dok. *odejít, vzdálit se*; (koho; čeho) *opustit, zanechat co; odejít ze služby*; (od koho) *odvrátit se, odpadnout*; otjíti v radu, radě či, s kým *spolčit se s kým; zemřít; pominout, uplynout*: dnové moji jako stien otešli; (od koho, čeho) *oddělit se, vyjít*
otjítie, -ie n. *odchod, vzdálení se*; (čeho) *pozbytí; ztráta; uplynutí, pominutí*
otkad, otkavadž, otšovadž (to), otkud, otkudž adv. *odkud*
otkázanie, -ie n. *odkaz*
otkodlúčiti, -ču; -číš dok. (co od čeho) *odloučit*
otkrmenie, -ie n. *odstavení; ukončení kojení*
otkrmiti, -m'u -míš dok. *odstavit, přestat kojit*
otkročiti, -ču, -číš dok. (od čeho) *odstoupit, odklonit se*
otkřiknutí, -nu, -neš dok. *křiknout, jako odpověď, ozvat se vzájemným křiknutím*; (koho) *křikem zahnat*
otkud(ž) v. otkad
otkúpiti, -p'u, -píš dok. *odkoupit, koupit nazpět*; - otkúpiti se *vykoupit se, zprostit se, osvobodit se*
otkusiti, -šu, -síš dok. (čeho, co) *okusit, ochutnat*
otkvísti, otektvu, -eš dok. *odkvést; vykvést, rozkvést*
otláti, -laju, -eš dok. *odpovědět na lání láním; láním odplatit*
otlávati, -aju, -áš ned. *odpovídat na lání láním*; - otlávati se *odplácet láním*

otléci, -lahu, -lehu, -ležeš, **otlehnúti**, -nu, -neš dok. (od koho) *odlehnout, lehnout si od koho*; (od čeho) *odtáhnout* (o vojsku), *vzdálit se*

otleknúti v. otelknúti

otlíciti, -ču, -číš dok. (čeho) *odčinit, nahradit co*

otloženie, -ie n. *odklad, odložení; zadostiučinění, náhrada*

otložiti, -žu, -žíš dok. (co) *odložit, dát stranou; odsunout, odvalit*: taký velký kámen odložití aneb odvaliti; *odsunout na pozdější dobu; složit, vložit*; (co na koho) *ustanovit, určit komu*; (co komu) *nahradit, odčinit; vyplatit, dát peníze nač*

otlúci, -tlaku, -tlučeš dok. *roztlouci; ztlouci*

otlúčenec, -ncě m. *oddělenec; farizeus; propuštěnec, člověk zproštěný vojenské služby*

otlúčenje, -ie n. *odloučení, oddělení, vzdálení*

otlúčený adj. *odloučený, oddělený*; (čeho, od čeho) *vzdálený, zbavený; vyloučený, vyobcovaný*

otlúčěti, -ěju, -ieš ned. *odlučovat, oddělovat; odmítat, zavrhovat*; - *otlúčěti se odlučovat se, oddělovat se*

otlúčiti, -ču, -číš dok. (koho co, komu, od koho, čeho) *odloučit, odstranit; zbavit, odejmout; vyloučit; udělit, přidělit*; - *otlúčiti se* (koho, čeho, od koho, od čeho) *odloučit se, oddělit se; vzdát se, zřici se*

otlučovati, -uju, -uješ ned. (koho, co čeho, od koho, od čeho) *odlučovat, oddělovat; zbavovat, odnímat komu co*; (koho, co) *zamítat, zavrhovat*; - *otlučovati se odlučovat se, oddělovat se*

otlústný adj. *obloustlý, zavalitý* (v. též *oblústný*)

otlykati, -aju, -áš ned. *vzlykat, štkát*

otměkčiti, -ču, -číš dok. *obměkčit*

otmeknúti v. otemknúti

otměna f. *odměna, odplata; náhrada, nahrazení; výměna, směna*

otměniti, -ňu, -níš dok. (komu čím) *odplatit, odměnit se; vyměnit, zaměnit, směnit; vyplatit, splatit*; - *otměniti se* (čím) *odměnit se, odplatit se; vyplatit se, vykoupit se*

otměnně adv. *vzájemně, navzájem*

otměnný adj. *vzájemný, oboustranný*

otměra f. *míra, výměra, odmírka; odplata*

otmetati, -cu, -ceš dok. (co) *odvrhnout co, odřici se čeho*

otmilovati, -uju, -uješ dok. (koho) *oplatit lásku, splatit láskou komu*

otmiti se, otmieti se, 3. sg. -í se dok. *zatmět se, zahalit se tmou; být zastížen tmou*

otmlad, otmladek, -dka, -dku m. *větvička, ratolest*

otmladiti se, -z' u, -díš se dok. *omladit se, omládnout, stát se mladým*

otmladnicě v. omladicě

otmlúvati, -aju, -áš, **otmluvovati**, -uju, -uješ ned. *odpovídat, dávat odpověď*; (komu čeho, proti čemu) *odporovat, odpírat*; (čeho) *popírat*; (komu co) *vymlouvat, vyvracet*; - *otmlúvati se, otmluvovati se* (komu od čeho) *odrazovat, odvracet koho od čeho*

otmluvenie, -ie n. *odporování, odpírání*

otmluviti, -v' u, -víš dok. (koho od koho) *mluvením vzdálit, odvrátit, odcizit*; (co) *domluvit, dořici, ukončit řeč; odepřít, postavit se na odpor*; (co, čeho) *vymluvit, vyvrátit*; - *otmluviti se* (komu, čemu čeho) *vymluvit se, výmluvou se ubránit; omluvit se, požádat za prominutí*

otmluvující, -ieho zpodst. m. *pomlouvač, utrhač*

otmrt, otúmrl, otúmrt, -i f. *odúmrtí* (majetek zanechaný zemřelou osobou, který připadal králi, státu, feudálnímu pánovi)

otmu, -eš v. otieti

otmyti, -myju, -eš dok. *smýt, mytím odstranit*

otňadž(to), otňavadž, otněvadž adv. *odkud*; (o čase) *nato, potom*; (o příčině) *proč, z které příčiny*; tiem - *odňadžto tím - čím*

otnieti v. otieti

otnositi¹, -šu, -síš dok. *odnést, posbírat*

otnositi², -šu, -síš, **otnošovati**, -uju, -uješ ned. (co) *odnímat, brát; rušit, mařit, činit konec, činit přítrž čemu*; (koho, co) *udržovat v napětí*: dokovad duši naši otnošiješ?

otočený adj. *obklopený* (v. též *obtočený*)

otočiti, -ču, -číš dok. (co čím) *obehnat, obklopit, opevnit*; (koho) *ovinout, obkličít*; - otočiti se (okolo čeho) *otočit se, ovinout se*; (čím) *obklopit se, ohradit se* (srov. obtočiti)

otočitý adj. *otočený, ovinutý*

otočovati, -uju, -uješ ned. *otáčet, ovinovat* (srov. obtočovati)

otonad, otonavad, otonovad, otonud, otonudno adv. *tamodtud*

otpadati, -aju, -áš, **otpadovati**, -uju, -uješ ned. (od čeho) *odpadat, oddělovat se; odstupovat, odvracet se*; (čeho) *upouštět od čeho, zanechávat co*

otpásti, -padu, -eš, **otpadnutí**, -nu, -neš dok. (od čeho) *odpadnout, oddělit se*; (od koho, čeho) *odstoupit, odvrátit se*; (koho, od čeho) *upustit, zanechat; padnout, pominout, zahynout*

otpěra f. *odpor, odporování* (zvl. v disputaci); *nezdolnost, zatvrzelost*

otpierati, -aju, -áš ned. (komu, čemu, proti čemu, čeho) *odporovat, protivit se; vznášet námitky; odmítat, popírat*; (komu, čemu) *bránit se*; - otpierati se (komu, čemu) *odporovat, stavět se na odpor*

otpis, -a, -u m. **otpisovanie**, -ie n. *písemná odpověď*

otpisovati, -uju, -uješ ned. *odpisovat, písemně odpovídat*: tuto král Alexander odpisuje list Dariovi

otplacovati, -uju, -uješ ned. *odplácet, oplácet, splácet*

otplátcě, -ě m. *odplatitel*

otplativý adj. *který odplácí, odplácející*

otplátka f. *odplata, odměna*

otplaviti, -v' u, -víš dok. *odrazit, vzdálit se od břehu; vyplout; odplout*

otplúti, -plovu, -plóveš dok. *ujet, urazit vzdálenost*

otpočinovati, -uju, -uješ ned. (od čeho) *oddávat se odpočinku, odpočívát*

otpočinúti, -nu, -neš dok. *odpočinout si, ulehnout, uložit se*; (komu) *dát, popřát odpočinek komu; setrvat, zůstat, spočinout*; (od čeho) *ustat, přestat*

otpočinutie, -ie n. *odpočinutí, odpočinek, klid; přerušení, přestávka*: tam (v pekle) jest muka bez přestání, v níž odpočinutie není; *vykoupení*

otpočívadlko (pětislab.) n. *pokoj, komnata*

otpočívadlo n. *příbytek, útulek; lože, lůžko, lehátko*

otpočívající, -ieho zpodst. m. *zemřelý, zesnulý*

otpočívanie, -ie n. *odpočinek, klid; přebývání, pobyt; spočívání; spása, věčná blaženost*

otpočívati, -aju, -áš ned. (od čeho) *odpočívát, oddávat se klidu; dlít, ležet, sedět* (zvl. při jídle); *spočívát, přebývat; být pohřben, pochován*

otpól, otpolu, otpoly adv. *napolo, zpola, z polovice, napolovic* (v. též pól)

otpor m. *odpor, odporování, námitka*; otpor činiti, otpor(y) položiti, vložit na co vznést námitku, odepřít; otpor(em) vésti proti komu, čemu vznášet námitky, odporovat, protivit se; beze všech otporův bezesporu, nesporně; *neshoda, nesrovnalost, rozpor, opak, protiklad*: (Hus) pravil, že pro lidi, kteréž jest učil, nechce na odpor tomu přísahati; na odpor naopak, opačně (v. též otpora)

otpora f. *odpor, odporování, námitky*: držeti, činiti odporu, otpory oč, čemu odporovat čemu, vznášet námitky proti čemu; dáti odporu komu vznést námitky, postavit se na odpor; otpory klásti vznášet námitky, odporovat; *rozpor, nesrovnalost* (v. též otpor)

otporně adv. *opačně, naopak, zcela odlišně*; (čemu) *opačně než*; otporně učiniti vzeprít se, postavit se na odpor; *záporně, odmítavě*

otporník, otpórcě, -ě m. *odpůrce, protivník*

otpornost, -i f. *odpor, protivení se*; beze všie otpornosti nesporně, bezesporu; *rozpor, nesrovnalost; opak, protiklad; nesnáz, překážka, protivensví*

otporný adj. *opačný; protivný; opačného směru*: ráčil příkázati větróm, aby přestali od vienie odporného; *odporující; protivící se, nepřátelský*; strana otporná *odpůrci, protivníci*: beze všeho otporného otmluvenie bezesporu, nesporně; (komu, čemu, k čemu) býti otporen, otporný odporovat, protivit se, stavět se proti; *protichůdný, protikladný*: kacieřství jest učení bludné, svatému Písmu odporné; otporné věci nesnáze, překážky, potíže; *odporný, ošklivý*; zpodst. m. *odbojný, vzpurný, protivící se člověk, odbojník*

otpósobiti, -b' u, -bíš dok. (koho od čeho) *odvolat, odstranit, propustit; vyříditi, odbýt, projednat něčí záležitost*

otověd, -i f. *odpověď*; *věštba bohů, boží vnuknutí*: odpověď vzemše (mudrci) ve snách; *řeč na vynesení nesouhlasu s někým, vynesení nějakého názoru; vypovězení, vyhlášení nepřátelství; odřeknutí se, zřeknutí se*: odpověď sbožie vláštieho, toť, jest sľib pravé chudoby
otověděníe, -ie n. *odpověď, sdělení* (na dotaz, žádost ap.); *odřeknutí se; zřeknutí se; boží vnuknutí; vyhlášení nepřátelství*

otovědětí, -viem, -vieš dok. (co, čeho komu, ke komu, k čemu, čemu) *dát odpověď* (na dotaz, žádost, oslovení); *vyjádřit nesouhlas* (s nějakým činem nebo projevem): *odporovat, namítnout; vypovědět boj; vyhlásit nepřátelství*: otovědětí na život vypovědět boj na život a na smrt; *odřící, odmítnout, odepřít*; (komu) *odvolat, zrušit*; - otovědětí se (koho, čeho) *odřeknout se, zřeknout se, vzdát se*

otovědní, otovědný adj. *odpovídající*; miesto otovědné místo v židovské svatyni, odkud domněle bůh promlouval k lidu (nábož.); vody otovědné vody odporování, reptání (bibl.); list otovědný; otovědní list, kterým se vypovídá nepřátelství; vyhlašuje válka někomu; nepřítel otovědný kdo vypověděl válku, ohlásil řádně nepřátelství; válka otovědná jež byla řádně vyhlášena, oznámena

otovědací adj. *obsahující odpověď*; otovědací list opovědný (v. též otovědní)

otovědáníe, -ie n. *odpovídání, odpověď; namítání, vyvracení; odřikání se; odporování, reptání*: voda otovědanie voda odporování, reptání (bibl.)

otovědati, -aju, -áš ned. (k čemu, čemu) *odpovídat* (na dotaz, žádost ap.); (komu, ke komu) *vyjadřovat nesouhlas, protivit se, odporovat, namítat; odpovídat na obžalobu, obvinění, hájit se; vypovídat boj, vyhlašovat nepřátelství; odpírat, odmítat*; (čemu) *odpovídat, rovnat se*: velikosti jich těl (obrů) odpovídáše velikost mysli; - otovědati se (koho, čeho) *odřikat se, zřikat se*: všeho hřiecha se otovědám

otovědka f. odpověď

otpraviti, -v' u, -víš dok. (co) *vyhnat, odbýt*; (koho) *potrestat, odsoudit; popraviti*; - otpraviti se *odejít, vzdálit se*

otprovoditi, -z' u, -díš dok. *vyprovodit*

otpřisíeci, otpřisíeci, -sahu, -sěžeš, **otpřisáhnúti**, -nu, -neš dok. (čeho) *přisahou popřít, vyvrátit*; - otpřisíeci se, otpřisíeci se, otpřisáhnúti se *přisahou popřít, potvrdit nevinu*; (koho, čeho) *zřící se přísahou*: ne každého z nich (artikulů) chci (Hus) se odpřisíci

otpuđiti, -z' u, -díš dok. *odehnat, zahnat, zapuđit; zavrhnout, zamítnout*

otpuđný adj. *propouštěcí, rozlučný* (list ap.)

otpušteť, -tka, -tku m. *odpuštění, prominutí; odpusteť, domnělá milost propůjčovaná církvi kajícím křesťanům*

otpuštiti, -šču, -stíš dok. *odpustit, prominout*; (komu) *slitovat se, učinit pro někoho něco*; (čemu) *být shovívavý, prominout*; (komu) *ušetřit koho, ponechat bez pohromy, nezasáhnout něčím zlým*: nikomu neotpustil (bůh) kromě Noa jediného a k tomu třem synům jeho; *dovolit, dát svolení*: poče (Josef) prositi, by jmu ráčil odpustiti pohřesti Ježíšovo tělo; (čemu) *šetřit něčím, něco, ušetřit čeho*; (koho) *nechat jít, pustit, propustit*; (císař) jě se Soběslava prositi, by chtěl svá syny k němu otpustiti; *dopustit, dovolit*; (v čem, co) *zmírnit, pozměnit, upravit*; (co, do čeho) *zanechat čeho, upustit od čeho, přestat s čím*

otpuštně adv. *volně, snadno, lehce*

otpuščenje, -ie n. (čeho, čemu) *odpuštění, prominutí* s otpuščením s *prominutím; poníženě, pokorně; povolení, dovolení, svolení*: bez otpuščenje do Čech se vrátista; *propuštění* (z poddanství, služby ap.); *výpověď*; knížky otpuščenje propouštěcí, rozlučný list; otpuščenje vzieti, bráti rozloučit se, loučit se; *volnost, svoboda, uvolnění*; otpuščenje dáti čemu zanechat čeho

otpuščenje, -ie n. (čeho, čemu) *odpouštění, promíjení*

otpuščeťi, -ěju, -ieš ned. (co komu) *odpouštět, promíjet; dovolovat, povolovat*; (sobě čeho) *povolovat si v něčem*; (čemu) *litovat čeho, šetřit něčím, něco*

otpuščeťi, -aju, -áš, **otpuščovati**, -uju, -uješ ned. *odpouštět, promíjet*; (komu) *šetřit koho; dovolovat, povolovat*; (koho) *nechávat jít, propouštět*

otpužeti, -ěju, -ieš, **otpužovati**, -uju, -uješ ned. *odhánět, odpuzovat, zapuzovat*

otrada f. *odrazení*: jdú tam beze všie otrady aniž je kdo odrazuje

otrap m. -i e, **otrapa** f. *útrapa, muka; strnutí, omráčení; vidění, extáze, vytržení*: z otrapy z omámení

otrapenie, -ie n. *trápení; vytržení, úžas, extáze*; otrapenie snové omamující, hluboký spánek

otrapený adj. *utrápený, žalostný*
otrapiti, -p' u, -píš dok. *omámit, zbavit smyslů*
otrok m. *otrok; sluha*
otrostovati, -uju, -uješ ned. *odrustat, růstem dosahovat určité velikosti*: již vlasi jeho počechu
otrostovati
otrpečiti, -ču, -číš dok. *učinit trpkým* (srov. obtrpečiti)
otrpečti, -p' u, -píš dok. *snést, vydržet, strpět, přetrpět*
otrťý adj. *otrlý; načas zbavený bolesti*
otrúcený adj. *omráčený, omámený*
otrusek, -ska, -sku m. *úlopek, odpadek, drobet*
otrústiti, -šu, -síš dok. *posypat; otrávit*: vše jest mnohými hořkostmi otrúšeno
otruskový adj. z *úlomků, odpadků, drobtů*
otrútití, -cu, -tíš dok. (koho, co čím) *zasáhnout, omráčit koho, co* (úderem čeho); *zarmoutit, zasáhnout duševně*; - otrútití se (komu) *narazit, udeřit na koho*; (čemu) *odrazit se, odskočit od čeho*
otryzn (dvojslab.) -i (?) f., **otryznění**, -ie n. *trápení, muka, mučení*
otryzniti, -žňu, -zníš dok. *zhanobit, vydat hanbě*
otržn (dvojslab.) -i, **otržně**, -ě f. *zařízení na chytání ptáků, vějička, poklop, sklopec*
otřasu v. otřiesti
otřebky, v. otřepky
otřeci se, oteřku, -řčeš se, **otřeknutí se**, -nu, -neš se dok. (koho, čeho) *zřici se, odřici se, vzdát se koho, čeho, zapřít koho, co*
otřečený adj. *zavržený, vyvržený, zlořečený*
otřěciti se, -ču, -číš se dok. (koho, čeho) *zřici se, vzdát se, odmítnout koho, co*
otřekovati se, -uju, -uješ se ned. (koho, čeho) *odřikat se, zřikat se, vzdávat se, odmítat*
otřelý adj. *otřelý, ošumělý, zvětšelý; otrlý, odolný, zvyklý překonávat obtíže*
otřepky, otřebky, -óv pl. m. *odpadky, smetí*; otřebky obilné *zadina, odpad při výmlatu obilí*
otřesený adj.: otřesená míra *dutá míra vrchovatě zarovnaná*
otřezanec, -nce m. *odpadlík, odštěpenec, apostata*
otřezaný adj. *uřezaný; odříznutý; oddělený, odloučený*: (kacíř) jest od boha i od jeho cirkve odřezaný
otřiesti, -třasu, -třeseš dok. *otřást, setřást, setřepat*: otřiesti ščepy *setřást, očesat ovoce ze stromů*; - otřiesati se *otřást se, zatřást se*
otřinúti (se), -nu, -neš (se) dok. *odrazit (od břehu), odplout; vyhnout se čemu, odmítnout co*
otsad; otcad, otsud adv. *odsud, odtud, z tohoto místa*
otsaditi, -z' u, -díš dok. (koho od čeho) *usadit, usídlit koho dál od čeho; oddálit, vzdálit, odloučit; zbavit koho čeho, odnít, vzít komu co*: když budu odsazen od vladařství; (koho) *odsunout, postavit stranou*
otsadu, -sědeš v. otsiesti
otsavad, ocavad adv. *odsud, odtud, z tohoto místa; od nynějška, od této chvíle*
otsieci, -sěku, -sěčeš dok. (co) *odseknout, useknout*; (koho, komu) *odrazit koho, ubránit se komu*
otsiesti, -sadu, -sědeš dok. *odsednout; odejít, vzdálit se*; (koho, čeho) *opustit koho, co, zanechat koho, čeho*
otskočiti, -ču, -číš dok. *odskočit, uskočit*; (čeho, od čeho) *vzdálit se od čeho; zřici se čeho*: blažení, ješto od světa odskočivše, hromazdie sobě věčné dobré
otsluhovati, -uju, -uješ ned. *odsluhovat, splácet službou*
otsmieti se, -ěju, -ěješ se dok. *vysmát se*
otspileti; otstáti se v. otšpileti; otestáti se
otstavenie, -ie n. *odstavení, odsunutí*
otstrčiti, -ču, -číš dok. *odstrčit, odsunout stranou*; otstrčiti (lodí) *odrazit: odpudit, oddálit, vzdálit; odvrátit; odvést; odmítnout, zamítnout, zapudit, potlačit*: chudý i bohatý muož boha milovati, odstrče hřích od vůle své; (koho od čeho) *zbavit koho čeho, připravit koho o co*; - otstrčiti se *odstrčit se, odrazit se (od břehu)*

otstrkač, -ě m. *kdo odstrkuje, odpuzuje, bezprávně zkracuje o něco*

otstřící, -stříhu, -střížeš dok. *odstříhnout, ustříhnout*

otstúpati, -aju, -áš ned. *odstupovat stranou, opouštět, odcházet*; (od koho, čeho) *vzdalovat se od koho, čeho, zříkat se koho, čeho*

otstúpiti, -p' u, -píš dok. (koho, čeho, od koho) *ustoupit, odejít, vzdálit se; oddálit se, odklonit se od koho, čeho*; *otstup to ote mne (ot tebe, ot nás) nedej bože, bůh uchovej; oddělit, odpadnout; odstoupit, zapřít koho*; (od koho) *odejít od pána, zaměstnavatele*; (koho, od koho) *opustit, zanechat koho, zůstavit o samotě, bez pomoci koho*: Hospodin neodstúpí svatých svých; *vzdát se čeho, zanechat čeho*; (od čeho, k čemu, v co) *přestoupit, přejít, přiklonit se od čeho k čemu*

otstupovati, -uju, -uješ ned. (od koho, od čeho, čeho, na čem) *odstupovat, odvracet se od čeho, vzdávat se, zříkat se čeho*; (koho) *opouštět koho*; *vzdalovat se, odcházet*

otsudek, -dka, -dku m. *rozsudek, soudní výrok; odsouzení, odsuzující výrok*

otsúditi, -z' u, -díš dok. *odsoudit, vynést odsuzující rozsudek, zavrhnout, uznat vinným*: ani já tě (cizoložnou ženu) *otsúdím*; *zamítnout, zavrhnout*; (koho, co, jako co) *prohlásit koho za co*; (koho čeho) *zbavit koho čeho, upřít komu právo k čemu*; *rozsoudit, soudním výrokem vynést rozsudek*; *otsúditi se odsoudit se*; (čeho) *vzdát se, zřít se, sám se zbavit čeho*

otsúzenie, -ie n. *odsouzení*: *otsúzenie smrti, na smrt, k smrti, smrtedlné rozsudek, trest smrti; zavržení, zatracení (nábož.); potupa*

otšpíleti, otpšpíleti, -eju, -ěš dok. *oplatit žert, odpovědět na nevážné jednání stejným způsobem*

ottad(to), ottud(to); ottud adv. *odtud, odtamtud, z toho místa; od té doby, od té chvíle; tedy, proto*

ottadž, ottudž adv. *z téhož místa, také odtamtud*

ottáhati, -aju, -áš ned. (co od koho) *oddalovat, vzdalovat, odtahovat co od koho; upírat komu co*; (s inf.) *váhat, odkládat, zdráhat se*: král prosí (orla), aby neváhal a raditi neodtáhal; - *ottáhati se odtahovat se, zpěčovat se, vzpírat se*

ottáhnúti, -nu, -tiehneš (impf. -tiehniech, aor. -tah, -těže) dok. (koho, co, od koho, čeho) *odtáhnout, oddálit, vzdálit*; (co) *odložit, odsunout na pozdější dobu; zaváhat, prodlít*: (Alexander) *řka tak, nic neotěže, da, ktož co dostojen bieše*; - *ottáhnúti se (od čeho) odtáhnout se, vzdálit se; být odložen na pozdější dobu*

ottahování, -ie n. *prodlení, odklad, průtahy*

ottahovati, -uju, -uješ ned. (koho, co od koho, čeho) *odtahovat, oddalovat, vzdalovat, odvracet*; (čeho, čím) *odkládat na pozdější dobu; otálet, váhat, prodlévat*; - *ottahovati se (od čeho) odtahovat se od čeho, vzdalovat se od čeho; prodlévat, otálet; odkládat se, odsunovat na pozdější dobu*

ottavad, ottovad adv. *odtamtud, tam odtud, z toho místa; potom, pak; dále, nato, od té doby*

ottavadto, ottovadto adv. *odsud, odtud, z tohoto místa; tady odtud, tam odtud, odtamtud*

ottepati, -p' u, -peš dok. (koho) *odrazit, zahnat*; *ottepati kóži komu stáhnout kůži komu*; - *ottepati se ubránit se, uhájit se, vysekat se*

ottěšenie, -ie n. *útěcha, potěcha*

ottěže, ottiehneš, ottiehniech v. *ottáhnúti*

ottieti, otetnu, -tneš dok. *odseknout, useknout, odtít*: ruku, již krále zabil, mu (Durynkovi) *odtiechu*

otřískati, -aju, -áš, **ottiskovati**, -uju, -uješ, **ottiščěti**, -ěju, -ieš ned. (koho, co od koho, od čeho) *tisknout, tlačit pryč, odsunovat stranou; odvracet; odstrkávat, zapuzovat*; (co) *potlačovat, potírat, tisknout dolů, činit slabším*

ottisknúti, -nu, -neš dok. *odstrčit, odtlačit*; *zbavit koho čeho; odtrhnout, zatlačit pryč*; (od čeho) *odrazit, zahnat*; (koho od čeho, čeho) *odradit, odvrátit, odvést*; (co) *zatlačit, potlačit, učinit slabším*

ottlamati, -aju, -áš dok. (co) *rychle odříkat, odemlít*

ottomný adj. *nepřítomný, vzdálený*

ottovad; ottovadto v. *ottavad; ottavadto*

ottrhující, -ieho zpodst. m. *utrhač (na cti), zlehčovatel*

ottrhati, -aju, -áš, **ottrhovati**, -uju, -uješ ned. (co od koho) *odtrhovat, odtahovat, oddalovat*; (komu) *utrhat komu (na cti), zlehčovat koho*; - ottrhati se, ottrhovati se (čeho) *odtrhovat se, oddalovat se, odvracet se; zříkat se, vzdávat se čeho, dostávat se z čeho*

ottrhnúti, -nu, -neš dok. (co od čeho) *odtrhnout, odtáhnout, prudce odsunout; oddělit, odloučit; odvést, odradit, odvrátit; odnít, vzít*: neslušie, aby odtrhna (kněz) od chudých jich almužny, své přátely bohatil; (koho od čeho, čeho) *zbavit, zprostit koho čeho*; (od čeho) *vytrhnout, dát se na pochod, na cestu*: (Alexander) nechtieše odtrhnúti od Tyru; ottrhnúti lodí ot země odrazit; - ottrhnúti se (čeho, od koho, od čeho) *odtrhnout se, odloučit se; přetrhnout se, roztrhnout se*

ottrnúti, -nu, -neš dok. *vzpamatovat se, pookřát*: odtrnuv z těch ran, i jě se boha chváliti

otupěti, -p' u, -píš dok. *odtrpět; přetrpět, utrpením odpykat*

ottrženie, -ie n. *odražení, odtažení, oddálení; odchod* (vojska)

ottriesti, -třasu, -třeseš dok. *vytřást, vytřepat, setřást prach*

ottud, ottud; ottudto v. ottad; ottadto

ottucha f. **ottušenie**, -ie n. *odlehčení; potěšení, potěcha, útěcha, poskytnutí naděje*

ottušiti, -šu, -šíš dok. *poskytnout útěchu, utěšit, potěšit; dát naději; odpovědět*

ottučiti, -ču, -číš dok. *odnaučit*: lstivě zamysli syna jeho (Soběslava) českým obyčejóm odučiti

otúmrl; otúmrt v. otmrt

otumrlý adj. *odumřelý*; (o majetku) *úmrtím majitele zanechaný bez dědiců* (který se stal odúmrti)

otumřieti, -mru, -mřeš dok. *zemřít, umřít; zůstavit, zanechat jako odúmrtí; zůstavit, zanechat dědictví*

otvaditi, -z' u, -díš dok. *vyvázat, vyprostit z nějakého závazku; vyplatit nebo vykoupit ze zástavy*; (co od čeho) *vysvobodit od čeho, odvrátit od čeho; odvrhnout, odmítnout co, odhodit, zbavit se*; - otvaditi se *vyprostit se z nějakého závazku, ze zástavy, vyplatit se, vykoupit se*

otvahati, -aju, -áš dok. *zaváhat s něčím, oddálit, odložit*

otvářěti, -ěju, -ieš ned. *otvírat; odhalovat, odkrývat*; - otvářěti se *otvírat se*

otvazování, -ie n. *rozvazování, vyvazování, zprošťování*

otvážiti, -žu, -žíš dok. (co) *vážením oddělit, odvážit; stejnou vahou něčeho jiného nahradit nebo zaplatit, vyvážit, úplně nahradit hodnotu něčeho*; (čeho) *nedbat, dát v sázku, riskovat*

otvěcěti, -ěju, -ieš dok. *odpovědět*

otvecovati, -uju, -uješ ned. *vracet, odplácet*

otvečeřěti, -ěju, -ieš dok. *povečeřet, navečeřet se, skončit večeři*

otvěčný adj. *odvěký*

otvěsiti, -šu, -síš dok. *svěsit*

otvésti, -vedu, -eš dok. *odvést; odstranit*; otvésti hlad *zahnat hlad*

otvinúti se, -nu, -neš se dok. (koho) *odloučit se od někoho*

otvisnúti, -nu, -neš dok. *svěsit se*

otvlačenie, -ie n. *odkládání, oddalování*

otvlačěti, -ěju, -ieš **otvlačovati**, -uju, -uješ ned. *otálet, činit průtahy, zdráhat se*

otvlačiti, -ču, -číš ned. *odkládat, oddalovat*; - otvlačiti se *otálet, zdráhat se; být odkládán, oddalován*

otvlačný adj. *odkládaný, oddalovaný*: má býti ne odvlačná zpověď den ode dne

otvlaha f. *vláha; ovlažení, občerstvení, ochlazení*

otvlaka f. *odklad, průtah, prodlení*: jich těla bez odvlaky vezmúc, metali u mléky ružno psóm

otvlaženie, -ie n. *vláha; svlažení, zavlažení, občerstvení, osvěžení, ochlazení; ulehčení, zmírnění*

otvlažiti, -žu, -žíš dok. *zmírnit, ztišit, upokojit*; - otvlažiti se *upokojit se, ztišit se; odpočinout si, osvěžit se*

otvlěci, -vleku, -vlečeš dok. *odvléci, odtáhnout*; (co, čím) *odložit, oddálit*; déle tiem nechci odvlěci zdržet se; (čemu) *ujít čemu, vyvarovat se čeho*

otvod m. *odpor, vyvrácení žaloby, protidůkaz; vyvrácení námitek; replika*

otvoditi, -z' u, -díš ned. *odvádět, odvracet*; (co komu, čemu) *odnímat*

otvolávati, -aju, -áš ned. *odmlouvat, odpírat, protestovat*

otvoliti, -ľu, -líš dok. (čemu) *vůlí zavrhnout, zřící se čeho*
otvořitě adv. *otevřeně, zjevně, upřímně*
otvořiti; -řu, -říš dok. *otevřít*
otvořítý adj. *otevřený*
otvozenie, -ie n. *odvádění, odvracení*
otvozovati, -uju, -uješ ned. *odvádět; odvolávat*: neodvozuji mne (bože) v polovici dní mých
otvrácenie, -ie n. *zvrácenost*
otvrácený adj. *odvrácený: zvrácený, převrácený*
otvracovati, -uju, -uješ ned. *odvracet*
otvrci, -vrhu, -vržeš dok. *odvrhnout, zavrhnout, odmítnout*; - otvrci se *zřící se*
otvrditi, -z' u, -díš dok. *zatvrdit*: narod'te otvrditi srdce vaše; *ustanovit, určit* (srov. obtvrditi)
otvrdný adj. *tvrdý; těžký; trudný; drsný; pevný*
otvrzovati, -uju, -uješ ned. *zatvrzovat*
otvrtrávati, -aju, -áš ned. *žehrat, reptat proti něčemu*
otvržek, -žka m. *co bylo odvrženo, vyvrženo, povrhel*
otvrženie, -ie n. *odvržení, odstrčení, odmítnutí; co bylo odvrženo, vyvrženo*
otýcěti, -ěju, -ieš, **otýkati**, -týču, -kaju, -týčeš, -káš ned. (čím) *lehce obkládat, pokrývat něčím*
zastřkaným. otýkajte mě kvietím
otýniti, -ňu, -níš dok. *oplotit, ohradit*
otznobiti, -b' u, -bíš dok. *oznobit, způsobit omrznutí něčeho*
otzovati, **otzovovati**, -uju, -uješ ned. *odvolávat* (srov. otezvati)
otzovu, -zovéš v. otezvati
otzývati, -aju, -áš ned. *odvolávat*: neotzývej (Hospodine) mě u prosědcě dnův mých
otžehnati se, -aju, -áš se dok. *zažehnaním se zbavit, zahnat znamením kříže*
otživiti, -v' u, -víš dok. (koho) *oživit, vzkřísit; uzdravit*: člověk ho (hada) vzem hi otživi; *uživit*;
- otživiti se *vzkřísit se; uzdravit se, osvěžit se* (v. též obživiti)
ova interj. *ejhle, hle*; se ova, sie ova, král tvůj přišel (srov. sen (ž))
ováhati, -aju, -áš ned. *odložit, odsunout, vzdálit*
ovcový, **ovčí** adj. *ovčí*: ovcové mečenie
ovčičě, -ě f. *ovečka*
ovčina f. *obuv z ovčí kůže*
ove, **ové** interj. v. vej
ovečník m. *ovčinec, ovčín*
ovečný adj. *ovčí*: z stád ovečných
ovnieř, -ě m. *hrnčíř, kamnář (?)*
ovodněti, n. sg. -ie dok. *rozvodnit se* (v. též obvodněti)
ovšem adv. *zcela, naprosto, vůbec, celkem, se vším, jako celek; velmi, obzvlášť, neobyčejně*:
Olympias ovšem divné krásy bieše; *všude, vždy a všude; jistě, určitě, opravdu, zajisté,*
samozejmě; což teprve, natož pak: dosti' hanebné jest býti lotrovským knížetem, ovšem pak
kacieřským králem; (ve větách zápor.) *tím méně*; (při kompar.) *tím spíše*: když se (lidé)
smrtečných (hříchů) káti mohou, ovšem snáze všedních; *právě naopak*: nenie to poslušensťvie,
ale ovšem neposlušensťvie
ozbožněný; ozděný v. osbožněný; ožděný
ozditi, -ždu, -zdíš dok. *obehnat zdí, hradbami*
ozdobiti, **ozdobný** v. osdobiti; osdobný
Ozěf, **Ozěp** m. *Josef*
ozimý adj. *podzimní; ozimní, ozimý, setý na podzim*
oznamek, -mka, -mku m. *oznámení, zpráva*
oznámenie, -ie n. *oznámení, vyhlášení; odhalení, výklad*
oznámiti, -m' u, -míš dok. *vyložit, učinit patrným, známým*; oznámiti hříechy vyzpovídat se
ozpievati, -aju, -áš ned. *doprovázet zpěvem*
ozrač, -i, -e (?) f. *lesk, nádhera*
ozračenie, -ie n. *prohlédnutí; viditelná podoba*
označ(e)ný adj. *zřejmý, zřetelný*

ozračiti, -ču, -číš dok. *učinit viditelným*
ozračstvo n. *nádhera; chlouba*
ozřieti sě, -zřu, -zříš sě dok. *ohlédnout se* (srov. obezřieti)
ožáhati, -aju, -áš ned. *ožehovat*
ožděný, ozděný adj. *obehtaný, zdí, hradbami*
ožěci, ožhu, ožžeš dok. *ožehnout, spálit*; - ožěci sě *ožehnout se, spálit se*
ožeh m. *opálená hůl, sochor; závora*
ožěleti, -eju, -ěš dok. (čeho) *oželet co*
ožertovati, -uju, -uješ dok. *oklamat, podvést*
ožídati, -aju, -áš ned. (čeho) *očekávat* (v. též obžídati)
ožiedlé, -é n. *otvor pro hlavu v šatech, výstřih šatů*: v jednom ožiedlí a na jednom koni dva jediešta
ožiti, -živu, -eš dok. *zotavit se, okřát* (v. též obžiti)
ožralec, ožralec, ožralec, -lcě m. *člověk oddaný obžerství; ožralec, opilec*
ožrati sě, -žeru, -žereš sě dok. *přejíst se, přežrat se* (v. též obežrati sě)
ožředlo n. *otvor, ústí*: kto nám otvalí kámen ot ožředla hrobu

#P

paběrek, -rka, -rku, zvl. pl. *paběrky* m. *paběrek, ovoce zbylé na stromě nebo na keři po očesání; přebraná, podřadná věc*
Pabian; Pabek, -bka, **Pabeš**, -ě m. *Fabián*
padající adj. *klesající, pozbývající sil, hynoucí*: až i budeš potřen, poddá tě Pán padajícího před nepřátely tvými
padalý adj. *upadlý*
padati, -aju, -áš ned. *padat; padáním (na kolena ap.) projevovat úctu, bázeň*: před ním budú padati múřeninové; (v co) *padat, vnikat*: vlny padáchu v lodi; *dopadat někam, přepadat, zmocňovat se, zachvacovat*: myšlenie těžká padají v srdce lidem; *upadat do něčeho*: v rozličná padají pokušenie; (od čeho; čeho) *odpadat, odklánět se*: padají od boha i ode všeho dobrého
paddesátý v. *patdesátý*
padenie, -ie n. *pád, padání*
padenina f. *zřícenina, ruina*
pádlo n. *mučidlo*
padlost, -i f. *propadlost hřichu, hříšnost*
padlý adj. *padlý; propadlý hřichu, hříšný*; (od čeho) *odpadlý*: pokolenie lidské padlé od boha
padúci adj. *padající; vratký, nestálý, pomíjející*: padúci a minulé
padúch m. *padouch, lotr, lupič*
padúšek, -ška m. *lotřík, padoušek*
padúší adj. *papoušský, lotrovský, loupežnický*
pahorčítý adj. *pahorkovitý, kopcovitý*
pahrb, pachrb m. *pahorek, vršek; hromada, hranice, uměle navršený kopec* (jako obětiště); *násep, val*
pahrbek, pahrobek, -bka, -bku m. *pahrbek, pahorek, vršek; hromada*
pachadlničě (čtyřslab.), -ě f. *pachatelka, původkyně*
pachadlník (trojslab.) m. *pachatel, původce*
páchanie, -ie n. *konání, činění, dělání*: žádným páchaním jeho nezaléčí rány
pachole, -ete n. *pachole, dítě, chlapec, mládenec; páže*
pacholek, -lka m. *sluha, tovaryš, čeledín*
pacholček, pacholeček, -lečka, **pacholiček**, -čka m. *dítě, děťátko; služebníček, chlapec vykonávající drobné služby*
pacholčí adj. *služebníkův*
pacholík m. *pacholík; hoch, chlapec; služebník*
pachrb v. *pahrb*
pachtěnie, -ie n. *hýbání, pohybování, mávání*: pachtění rukama
pachtiti, -cu, -tíš ned. *hýbat, házet* (rukama apod.)

pachtovati, -uju, -uješ ned. *hýbat, házet, zmítat*: pachtovati sebu zmítat se
pachy pl. m. *ozdobné přívěsky na rukávech*
páknúti, -nu, -neš dok. *ukázat se, objevit se*
pak, paky adv. čisl. a spoj. *pak, potom, později*: po mnohých pak časiach; *však, avšak*: sami nemohú sebe zbaviti blech a much, a pak chtie jiné zbaviti pekelných muk; ktož pak koli *kdokoli*; ač pak ačkoli, i když
pakost, -i f. *neduh; škoda, zlo, neštěstí, svízeľ*; s pakostí nešťastně; neblaze
pakosta m. *záškodník*
pakostiti, -šču, -stíš ned. *škodit, působit nesnáze*
pakosinitý adj. *stížený pakostnicí*
pakostný adj. *neblahý, škodlivý; těžký, nesnadný*
paky adv. *pak, naopak, proti tomu*; paky potom potom
palác, -ě i -u m. *hradní budova s jednou hlavní síní* (pro hostiny); předsíň; z níž se vcházelo do pokojů
pálati, -aju, -áš ned. *planout, plát*
palcier, -ě m. *kštica, brada*
palček, -ečka, -ečku m. *paleček*
palec, -lcě m. *palec*; podmazati palec komu podplatit; *zub, palec na obvodu ozubeného kola*
pálečka f. *sušené kravské lejno sloužící jako topivo*
paleční adj.: paleční kolo ozubené
palejs m. *druh rubínu*
pálenina f. *spálenina, popálenina; zápalná oběť*
pálený adj. *získaný, vyrobený, připravený pálením nebo vařením*
Palestin m. *Palestinec*
palicový adj.: rána palicová rána palicí, kyjem
páliti, -ľu, -líš ned. *pálit; upalovat; vypalovat, ničit ohněm; udržovat oheň; topit v čem, svítit*: pec pálichu; světla pálit; *trápit, soužit; pomocí ohně nebo žáru něco vyrábět, získávat, připravovat*
pálivý adj. *žhavý, horký*: vítr pálivý
palm m. **palma** f. *palma, palmová ratolest*
palobětný adj. *sloužící k zápalné oběti*: oltář palobětný
palující adj. *spalující*
pamatedlný (čtyřslab.) adj. *pamětihodný, hodný zapamatování*
památka f. *památka; paměť, vzpomínka*: hořká jest tvá památka na nás; *připomenutí*; *památný den*: onu neděli byla památka o příštím Kristovu
památlivě, pamětlivě adv. v *paměti, v mysli*: Písmo svaté pamětlivě přes čelú noc rozpomínajíc; *vědomě, uvědoměle*: milujte boha múdřě, volně a pamnětlivě
památlivý, pamětlivý adj. *pamětlivý; pamatující, myslící na koho, nač; hodný pamatování, důležitý*: (bůh) smlúvu pamětlivú učinil jest; pamětlivé knihy, pamětlivé písmo knihy paměti, paměti, kronika
pamětné, pamětné, -ého zpodst. n. *památka, trvalá vzpomínka*
pamatování, -ie n. *pamatování si čeho, vzpomínání si nač, připomínání si čeho*; činiti pamatování o čem připomínat si něco, myslit nač; svatého Písma pamatování meditace, rozjímání
pamatovati, -uju, -uješ ned. *pamatovat, připomínat si, mít na paměti*; (koho, co) *slavit památku koho, čeho, oslavovat*
paměť, -i f. *paměť; památka, vzpomínka*
pamětidlo n. *památka, trvalá upomínka*
pamětivý adj. *pamětlivý, pamatující, myslící nač*: pamětiv buď slova tvého
pamětlivě; pamětné v. *památlivě; památné*
pamětně adv. v *dobré paměti*
pamětník m. *pamětník; člověk, který něco připomíná, uvádí na mysl, do paměti*
pán, hpán m. *pán, člověk svobodný; šlechtic, příslušník nejvyššího šlechtického stavu: pán zemský* přesnější označení příslušníka panského stavu; *pán korúhevný* příslušník panského stavu s vlastní korouhví; *panovník, vládce, velitel, vůdce, správce, hlava někoho nebo něčeho; hospodář, mistr; majitel, vlastník; hlava rodiny, manžel*; nábož. *Bůh, Hospodin*; titul pro osobu mužského pohlaví

páň; páně; páně poses. adj. (jm. tvar) *páně, páňův*: jest-lit' páně dědina, člověk jest boží; *boží, Páně* (v. též paní adj.)

páncě, -ě, pánek, -nka m. *malý pán* (hanl.)

panciěř, -ě m. *panciř*

panenka f. *mladá neprovdaná dívka, panna*

panenský adj. *dívčí, typický pro dívku, mladou ženu; panenský, panický, vlastní panně nebo panici*

paní, -ie f. *paní; žena, dospělá osoba ženského pohlaví; šlechtična, urozená žena; panovnice, vládkyně nebo choť panovníkova; velitelka, zaměstnavatelka, hospodyně* (též hpaní)

paní (jm. tvar páň, páně) adj. *panský, páně* (v. též páň)

panic, -ě m. *mládenec, svobodný mladý muž, panic; mladý šlechtic ve službách knížete nebo krále, člen knížecí nebo královské družiny*

panička f. *menší, méně urozená, méně mocná paní*

paničský adj. *panický, typický pro „panice“*

paničstvo, panictvo n. *panictví*

pánkati, -aju, -áš ned. *říkat pane; poklonkovat*

pankhart m. *nemanželské dítě, levoboček, bastard*

panna f. *panna, dívka, neprovdaná žena; panna pik mezi všecy lehká žena, nevěstka; f. i m. osoba zachovávající pohlavní čistotu (žena i muž); jeptiška, řeholnice, řádová sestra; služebná dívka, komorná* (též hpanna)

panost, -i f. *pití, opilství, obžerství; u panosti se neumnožij neoddávej se opilství*

panostvo v. *panoštvie*

panošě, -ě m. *panoš, šlechtic* (zpravidla mladší, který sloužil v družině mocného pána, aby se naučil dvorským způsobům); *sluha*

panošičě, -ě f. i m. *služebnice, služebník, sluha, pomocnice, pomocník; panoš, dvorský, šlechtický služebník*

panoška m. *panošik, dvorský služebník*

panoštvie, -ie, panošstvo, panostvo n. *panošstvo, panoši, stav panošů, šlechtici*

panování, -ie n. *panování, vláda, ovládnání*

panovatel, -e m. *panovník, vládce, pán: panovatel všeho světa*

panovati, -uju, -uješ ned. *panovat, vládnout, ovládat; žít jako pán, po způsobu světských, páňů*

panstvie, -ie n. *panský statek; (nad co) panování nad čím, moc; zboží, majetek: opustě vše své panstvie*

panstvo n. *panstvo, páni; panování*

pant m. *pouta*

pantik m. *dveřní závěs, pantik*

papežátko n. *papežovo dítě* (hanl.)

papeženský adj. *straníci papeži, přísluhující papeži* (hanl.)

papežiti, -žu, -žíš, papežovati, -uju, -uješ ned. *být papežem, vykonávat papežský úřad*

papier, papír, -a, -u, papieř, -ě m. *papír*

paprslek, papršlek, poprslek, -slka, -šlka, -slku, -šlku (trojslab.) m. *paprasek*

papúoh, papúšek, -ška m. *papoušek*

páрати, -aju, -áš ned. *rypat, ryt, šíourat: nerad by jim v jich nosy páрал; páрати se (v čem) páрат se, piplat se s něčím*

pardový adj. *pardáli*

pardus, -da m. *pardál*

parchan v. *barchan*

parléř, -ě m. *kameník; stavbyvedoucí, stavitel*

parnost, -i f. *pára, výpar; horkost, žár*

parný adj. *tvořený parami; mlhy parné*

paróžek, -žka, -žku m. *odnož rohu: rozsochaté rohy a na nich paróžek mnohý*

partéka f. **parték** m. *krajíc*

páry pl. f. *máry, (pohřební) nosítka*

pařiti¹, -řu, -říš ned. *pařit, vařit se, vydávat páru; koupat v horké lázni*

pařiti², -řu, -říš dok. *udeřit*: kuň jej pařil v čelo nohú
pás m. *pás*: jíti za pasy *zápasit*; *opasek s penězi*
pásař v. *pasieř*
pásati, -aju, -áš ned. *pást, popásat*: múdry člověk ne tak pásá čichóv hoví smyslúm
pásati se, -šu, -šeš se ned. *opásávat se, nasazovat si pás (s něčím)*; páši se mečem
páscě, -ě m. *pastýř*
pásec, -scě m. *pásek, pás*
pasenie, -ie n. *pasení, pastva*; nenie miesta tak utěšeného očima ku pasení libého pro oči;
pasenie břicha požitkářství, labužnictví
pasieř, pásář, -ě m. *pasíř, výrobce pásů*
pasimán m. *barevná nebo zlatá stužka*
pasmicě, -ě, **pásmička, pásmička** f. *šátek, rouška; halenka*
pasobřišec, -ščě m. *břichopas, požitkář, labužník*
pasovanec, -ncě m. *člověk pasovaný, přijatý do vojenské služby, ozbrojenec*
pasování, -ie n. *pasování, obřad povýšení do rytířského stavu*
pasovaný adj. *pasovaný, povýšený do rytířského stavu*
pasovati, -uju, -uješ ned. i dok. *pasovat, povyšovat, povýšit do rytířského stavu*; jen dok. *povolat k boji, přijmout do vojenské služby*
pastář, pastěř, pastevník v. *pastýř*
pastevní, pastevní adj. *vhodný pro pastvu, pro pasení*: na místě pastevném; *užívající pastvy*: ovcě pastevné
pasti, -í pl. f. *past, nástraha, léčka*
pásti¹, padu, -eš dok. *padnout*; mužie lstí před Libuši padu lstí přepadli Libuši
pásti², pasu, -eš ned. *hlídat, stríci*; *živit*: pásti čichy, tělo sytit smysly, tělo, hovět smyslúm, tělu; -
pásti se *krmit se, vypásat se*
pastlivý adj. *vhodný pro pastvu, k pasení*: země pastlivá
pastorčě, pastořě, -ěte n. *nevlastní dítě*
pastorek, -rka m. *pastorek, nevlastní syn*
pastorkyně, -ě f. *pastorkyně, nevlastní dcera*
pastucha m. *pastýř*
pastuší adj. *pastuchův, pastýřův, pastýřský*: stanové pastuší
pastuška m. *pasáček*
pastva f. *pasení, pastva, pastvina; potrava, pokrm; rozkoš, požitek, hody; hmotné zabezpečení*
pastvičný adj. *pěstovaný na pastvišti; vypasený, tučný*
pastvišče, -ě n. *pastviště, pastvina; pastva, potrava, pokrm*
pastviti se, -v' u, -víš se ned. *vypásat se, krmit se na pastvišti*
pastýřský, pastýřský adj. *pastýřský, pastýřův; vztahující se k duchovnímu pastýři*: pro tělesný požitek přijímají úřad pastýřský
pastýř, pastář, pastěř, -ě, **pastevník** m. *pastýř; duchovní pastýř, kněz*
pastýřík, pastýřík m. *malý pastýř, pasáček*
pastýřový adj. *pastýřský, pastýřův, náležející pastýři*
pastýřstvie, -ie, **pastýřstvo** n. *pastýřství; duchovní, kněžský úřad*
paška f. *pascha, velikonoce; památka biblického vyvedení židů z Egypta*
pata f. *pata*; ot pat(y) až do vrchu, ot paty nožné až do vrchu hlavy, ot hlavy až do pat od hlavy do paty, celý, až do pat; až k zemi; u patách kráčěti, choditi chodit, být v patách
patdesát; pětidcát čisl. *padesát*
patdesátý, padesátý čisl. *padesátý*
páteř, -ě m. *otčenáš; modlitba vůbec; růženec*
páteříček, -čka, -čku, **páteřík** m. *otčenášek, otčenáš; korále*
patro n. *hřada, bidlo, na němž sedá drůbež*; z patra se vzpodjieti, utrhnúti utrhnout se, obořit se na někoho
patrovati, -uju, -uješ ned. *opatrovat, ochraňovat*
patřenie, -ie n. *dívání; hledění, pohled; pozorování něčeho, upření pozornosti na něco*; nechati patřenie k čemu bez zřetele na co
patřiti, -řu, -íš ned. *hledět, pozorovat; vnímat*: aby rozum řeči patřil vnímat smysl řeči

patset, pěti set čisl. *pět set*

patsetkrát čisl. **pěťsetkrát** **pátýmezciemý** čisl. *pěťadvacátý*

paučí v. paúkový

paučina (čtyřslab.) f. **paučina paúk** (dvojslab.) m. *pavouk*

paúkový, paučí (trojslab.) adj. *pavoučí, pavoukiv*; plátno paúkové *pavučina*

pavéza f. *pavéza, velký štít*

pávička f. *samice páva; milenka*

pavlač, -ě f. (?), **pavlaka** f., **pavлак** m. *rouška, přikrývka; nachové roucho*; chci Petřín pavlakú

přistřietí chci potáhnout Petřín nachovou (tj. krvavou) pokrývkou, prolít zde krev

pavlačitý, povlačitý adj. *nachový, purpurový*: pavlačité rúcho

Pavlín m. *Pavel*

pávový adj. *paví*

pavuz f. *pavuz, dřevěné bidlo na upevnění nákladu na fůře*

pazdero n. *dřevnatá část stonku lnu, která se při tření odstraňuje; strniště*

pazderie, -ie n. *stéblo, stébloví*

paznohet, pazneh(e)t, -hta, -htu m. *pazneht, dráp*

pazúch m. *výhonek, mladá odnož* (dosud planá)

pazúr m. *pazour, dráp, pařát*

paženie, -ie n. *pažení, dřevěné obložení zdi*

pažit m. *pažit, trávník; mladý porost* (např. lesní)

pažlér, -ě m. *dýka*

pecě, -ě f. *trápení, muka*

pěci sě, peku, -češ sě ned. (čím) *pečovat, starat se, usilovat o něco, chystat něco*: námi sě

pečeš staráš se o nás; vždy sě horším horšímž peka stále chystaje horší a horší věci

pecnec, -cencě, pecník m. *bochník, bochánek*

pecopalička, pecopalka f. *topička*

pěče, -ě f. *starost; péče, starostlivost*; pěči jmieti na koho hledět na koho; nejmám pěče nedbám;

pěče nejmieti na pány nehledět na pány, nebát se jich

pečlivost, -i f. **pečľovanie**; -ie n. *pěče, starost*

pečľovný adj. *pečlivý, starostlivý*

pečetník m. *hotovitel pečeti*

pečitý adj. *pečený*

pečlivě adv. *pečlivě, starostlivě, úzkostlivě*: pečlivě k Ježíšovi hleděla

pečľivost, -i f. *pěče, starost, snaha*; pečľivost jmieti starat se, pečovat: narod'te pečľivosti jmieti,

co by jedli, pili

pečľivý adj. *pečlivý, pečující, starostlivý*; býti pečľiv(ý) komu, čemu, o koho, o co, o kom, o

čem, aby *pečovat, starat se*; otec čelední, pečľivý o všecky

pečně adv. *pečně; vroucně*

pečný adj. *působící starost, nebezpečný, nejistý (?)*

pečovanie, -ie n. *pečování, péče, starost*: abychom se zachovali od světských pečování

pečovati, -uju, -uješ ned. (kým, o koho, o co, o kom, o čem) *pečovat, starat se, mít starost*;

snažit se, usilovat: abyšte pečovali také i jiným rozoměti

pečující adj. *nutný*

pěch, pě v. *pieti, pne*

pekelní v. *pkelný*

pekelník m. *pekelník; pohan, nevěřící člověk, nevěrec*: mrtvým aby neobětovali, jako

pekelníci činie

peklo n. *peklo; třetí peklo očistec; podsvětí; záhrobí, hrob*

pečňanie, -ie n. *krášlení*

pečně adv. *pečně, hezky, příjemně; náležitě, patřičně, řádně*: ctíš knihy, když jich pečně

chováš

pečňička f., **pečňitká** zpodst. f. *kráska, krasotinka*

pečňina f. *okrasa, ozdoba (?)*

pečňný adj. *pečňný, hezký, příjemný; náležitý, patřičný, řádný, vhodný*

peleš(ě), -ě f. *jeskyňka (vytesaná ve skále;)* brloh; *doupě, pelech; komůrka*
pelešicě, -ě, **peléška** f. *brlůžek, komůrka*
pelúch m. **peluše**, -ě f. *pelech, brloh*
pelyňka f. *pelyněk*
pen, penši v. *pieti, pne*
penězmětec, penězomětec, -ncě m. *kdo promarňuje peníze, směnárník*
peněžný adj. *prodáváný (koupenný) za peníze: falešní prorokové s odpustky peněžnými*
peněžový adj. *peněžní: obrázky peněžové*
peněžiti, -žu, -žíš ned. *zpeněžovat, prodávat: mše a jiné svátosti penězie cenú trhovú*
peněžitý adj. *peněžitý, peněžní: zisk peněžitý; bohatý, zámožný; výnosný*
peněžník m. *penězomětec, směnárník*
peněžný, peněžní adj. *peněžní; lékař peněžný který léčí za peníze; peněžná, peněžnie*
chovatedlnicě pokladnice, pokladna
pěnie, -ie n. *zpívání, zpěv: nešpornie hodiny nebo pěníe*
peniez, -ě m. *peníz; peníze; dávka, poplatek; pod penězi pod peněžitou pokutou*
peniežek, -žka, -žku m. *penízek; expr. pl. peníze: penížky shrnul*
pěnivý adj. *lesklý, třpytivý; bronzový (?)*
pentlík m. *stuha, ozdoba dívčí hlavy*
pepř, peř, -ě, pepřík m. *pepř*
pepřný, pepřový adj. *peprný; pepřený*
pérce, -e n. *pírko*
perlovaný, perlový adj. *perlový, zdobený perlami: rukavičky perlované; věnec perlový perlová*
ozdoba hlavy
perlovec, -vcě m. *perlová šňůra, perlový klenot*
perně adv. *peprně*
pernicě, -ě f. *pohár, nádoba: hliněnú pernicí vody nabrati*
péro n. *péro; křídlo*
peř v. *pepř*
peřastý, peřestý adj. *strakatý, pestrý, různobarevný; pardus peřestý lsti diábelské ukazováše*
peřestina f. *strakatina*
peřevatý adj. *pernatý, porostlý peřím*
peřie, -ie n. *peři; peruté, křídla*
peřiti, -řu, -říš ned. *opeřovat, opatřovat peřím. své střely dlúhým peřiti peřím obyčej mějjechu;*
- peřiti se obrústat peřím
pesd v. *pezd*
peskovati, -uju, -uješ ned. *peskovat, plísnit; hubovat, láteřit; - peskovati se hádat se: muž se s*
ní (ženou) zase laje, tepe, peskuje
pes(e)ky adv. *jako psa, psovsky; nešlechetně, hanebně, zle, oplzle*
pes(s)ký adj. *psovský; nešlechetný, hanebný, bídný: peská závist*
pest, -i f. *hanba, potupa: bez všiej pesti*
pěstováníe, -ie n. *držení v rukou, nesení, nošení*
pěstovati, -uju, -uješ ned. *nosit v rukou, držet; hýčkat; - pěstovati se (s kým) obírat se, přátelit*
se
pěstúna, pěstúnicě, -ě, pěstúnka f. *pěstounka, chůva, vychovatelka*
pěš, pěše, pěškami adv. *pěšky*
pěší (jm. tvar pěš) adj. *pěší, jdoucí (chodící) pěšky: ty jsi na koni a já pěš; ľud pěši, ľudé pěší,*
pěšie sbrojě pěchota, pěšáci
peštál m. *palice: peštál vel trdlo*
pět, -i čísl. (f.) *pět, pěťka, pěťice; po pěti dcát dnech po padesáti; mój rod pěťú pramenóv bude*
kvísti
pěti, *pieti, pěju, -ješ ned. pět, zpívat; zpěvavě odříkávat (modlitby), konat modlitby; pěti mšu*
zpívat, sloužit mši; na tom miestě črní mniši pějí černí mniši tam konají modlibty (tj. je tam klášter)
pěťmezcieta čísl. *pěťadvacet*
pěťměrný adj. *pěťistopý (?)* (o metru básnické skladby)

pevně, pevno adv. *pevně; jistě, bezpečně, spolehlivě*: chceš-liž pak pevně a tvrdě s diáblem bojovati; *naléhavě, důtklivě, důrazně*: protož vám pevně radíme a přikazujem

pevnina f. *pevnost, jistota, nepochybnost*

pevniti se, -ňu, -níš se ned. *upevňovat se, utvrzovat se, posilovat se, růst*: tu oni opět pevnili se u vieriě

pevnost, -i f. *pevnost; odhodlanost, neochvějnost, vytrvalost*: kdež jest pochybování, tu není pevnosti ani jistoty

pevný adj. *pevný; odhodlaný, neochvějný; jistý, bezpečný, spolehlivý*: mám duóvodu pevného; *opevněný*: příkaza dělati město pevné

pěvný adj.: stroj pěvný hudební nástroj

pezd, pesd, bezd, pzda, bzda m. *zadnice*

pickovati, -uju, -uješ ned. *živit, stravovat, krmit*; - pickovati se *živit se, krmit se, cpát se*: mnišie bohatí dobřě se sami pickují

picný adj. *dobře živený, tlustý, tučný*

picování, -ie n. *svázení píce nebo obilí, opatřování zásob*

picovati, -uju, -uješ ned. *brát píci, loupit*

pičkati, -aju, -áš ned. *močit*

pied, -di f. *píd'*

piedimužik m. *pidimužik*

piesek, -ska, -sku m. *piesek*; pl. *piesci písčina, suché místo, poušť*

piesencě, v. *piesncě*

pieskovatý, pieskovitý adj. *piesčnatý, písčitý*

piesn (jednoslab.), **pieseň**, -sně f. *pieseň*

piesncě (dvojslab.), **piesencě, piesnicě**, -ě, **piesnička** f. *piesnička, pieseň*; nadělati sobě piesniček z čeho *ztropit si z něčeho posměch*; *Piesničky, knihy Piesniček Píseň písní*

piesnost, -i f. *Piesnost piesností Píseň písní*

piesnotvor m. *pěvec, hudebník*

piesnotvorný adj. *pěvecký*: piesnotvorné umění

piest m. *tlouk, pěch, nástroj k praní, tlučení prádla*; náboj (*u kola*)

piestový adj. z *piest*: piestové rány *rány tloukem*

piešek, -ška m. *pěšec, sedlák*

pieti, pěju v. pěti

pieti, pnu, pneš (impf. *pniech*, aor. *pěch*, *pě*, přech. min., *pen*, *penši*) ned. *pnout*

pihva f. *fikovník, fikový strom*

pichavost, -i f. *pórovitost*: řédkost neb pichavost

pichlánie, -ie n. *potěšení, rozkoš, radost*

pichlati, -ľu, -leš ned. *dotýkat se, mačkat, tisknout, mnout*: ktož smolu v rukú pichle, zprzni se; *obveselovat*; - pichlati se *veselit se*

pichtiti v. *pychtiti*

pijcě, -ě m. *pijan; piják*

píjen, -jna m. *druh vína*

pijěnie, -ie n. *pití, opíjení se*

píjěti, -jěju, -jješ ned. *pít, pívat*: rozkošně jídal a píjel

pik; pikhart v. *panna; beghart*

pik(h)artský adj. *kacířský* (o českých bratřích)

pikús, -e, **pikúsek**, -ska m. *pikart* (potupný název českých bratří)

pila f. *pila, pilka; pilník*

píle, -e f. *horlivost, snaha*; *píle jest je třeba, je nutné, naléhavé*: jehňátko milé, coť jest zde běhati píle a kozly smrdutými; *péče, starostlivost*; *píli jmieti (koho) starat se; pečovat o koho*; *píle jest mi (co, čeho; ke komu, čemu; v co; kým, čím, inf., vedl. věta) starám se, dbám o koho, co, leží mi na srdci*

píle adv.: *píle jest je třeba; je nutno*

píleti, -eju, -ěš; **pílití**, -ľu; -líš ned. *být pilný, přičiňovat se, horlivě se zabývat*: *snažit se*

pilkovaný, pilkovatý adj. *opatřený zuby jako pilka, zubatý*: *pilkovaná kosa*

pilně, adv. *horlivě; snaživě ustavičně stále*: aby k súdu pilně hleděla; *pečlivě; důkladně svědomitě*; pilně ku pokání jsa připraven; *naléhavě; důtklivě rychle, spěšně, bezodkladně*

pilnějšie adv. *pečlivěji, důkladněji*

pilniti, -ňu, -níš ned. (koho, co) dotírat (na koho): ona pak počť mužě svého pilniti; (od koho, čeho) *odvádět, odvracet; odvozovat*: pilníte lidi ot jich děl odvádíte; pilnil rod svůj ot Sema odvozoval

pilnost, -i f. (k čemu) *péče; snažnost horlivá dbalost*; s pilností bedlivě, horlivě

pilný (jm. tvar pilen) adj. (čeho) *pilný, dbalý*: pilen býti čeho *pilně dbát oč; důležitý: naléhavý; potřebný, nutný*

pilota m. lodivod

pilovati sě, -uju, -uješ sě ned. *dřít se; drásat se, trápit se*

pina f. *pinie* (f.)

pinta f. *máz* (asi 1,9 l)

pinvicě v. pivnicě

pipek; -pka; -pku m. *posměšný posunek*; pipek proti komu učiniti posmívat se komu (v. též cíbek, fík)

piplač, -ě *piplal, pipla*

piplati, -pľu; -pleš ned. (koho) *miliskovat se s kým, ohmatávat, hladit; laskat*

piplavicě, f. *neřestná, smilná žena (která se „piple“, tj. miliskuje s mužem)*

pis m. *spis, sepsání způsob psaní*; jména knih a svatých latinského pisu psaných latinsky; *pisarství písarský úřad*; pis zemský; vedení zemských desk

pisák m. *pisálek* (hanl.)

pisany písati v. psaný; psáti

písář, -ě m. *písář; znalec, vykladač, učitel Písma*

pisba v. piščba

pisemce, -ě n. *spisek*

pisemský, adj. *vzatý z Písma, z knih*

pisk m. **pískanie**, -ie n. *sykot; syčení*

písmo n. *písmo, litery; písemná zpráva, dopis; kniha, spis, litera; bible; zákon, přikázání*

pisovid m. *dějepis, historie*

piščala, piščela, -y **piščěl, piščele**, -e f. *pišťala* (hudební nástroj i palná zbraň); *jeskyně (?)*

piščba, pištba, pisba f. *hra na pišťalu nebo na jiný dechový nástroj, pískání; dechové nástroje*

piščebník m. *pištec; výrobce pišťal*

piščebný v. piščělňý

piščec, -ščě, **pišček**, -čka m. *pištec, hudebník*

piščělka f. *pišťalka*

piščělňý, piščebný adj.: zvuk, hlas piščělňý, piščebný zvuk pišťaly

piščěti, -u, -íš ned. *pískat*

pitancie, -ie f. *denní spotřeba jídla a pití pro řeholníka v klášteře, strava; zaopatření; hojně pití, pitka, hodokvas*

pitel -e m. *piják, pijan; pijící člověk, kdo právě pije*

píti, p'ú, piem, pieš (3. pl. p'ú, imperat. pí, impf. piech, aor. pich) ned. *pít*

pitie, -ie n. *pití, nápoj*

pitomě adv. *krotce, klidně, mírně*

pitomý adj. *krotký, ochočený, domácí; krmený*

píval, -a m. *piják, pijan*

pivec, -ě n. *pivko, pivečko; slabé, ředěné pivo* (hanl.)

pivnicě, -ě f. *sklep, spižírna*

pivník m. *kotel, hrnec, nádoba na tekutiny*

pivo n. *pivo*; sahaje vína (žádaje medu) rozléš pivo pro něco nejistého ztratíš to; co máš nebo co je snadno dosažitelné

pivovarcě, -ě m. *kdo vaří pivo, sládek*

pekelný, pekelní adj. *pekelný*; zpodst. m. *pekelník, obyvatel pekla, podsvětí*

pláčenie, -ie n. *látání, záplatování*

plaččivě, plaččivé adv. *plačky, s nářkem*
plaččivý, plačlivý adj. *naříkající, truchlíci; uplakaný, plačtivý; naříkavý; rúcho plačtivé smuteční*
plačúci, plačující adj. *plačící*
plachetník m. *muž v plachtě (v. plachta)*
plachočiti se, -ču, -číš se ned. *plahočit se*
plachost, -i f. *bujnost, prudkost, divokost*
plachta f. *plachta; ornát (hanl.)*
plachticě, -ě f. *plachta menších, rozměrů; rubáš*
plachý adj. *divoký, zdivočely, neklidný, rozčilený; splašený (o koni)*
plajúci adj. *planoucí; zanícený, zapálený*
plajvajs, plejvajs, plejvejs m. *olovnatá běloba, bílé barvivo*
plakánie, -ie n. *pláč*
plakaný adj. *oplakávaný*
plakati, pláču, -eš ned. *plakat; plakati koho oplakávat; plakati na koho s pláčem žalovat*
plamenný adj. *plamenný, planoucí: keř vešken plamenit bieše*
plamýk m. *plamen, plamének*
plán, -i f. *pláně, planý, divoký strom*
pláňava, pláně, -ě f. *pláň, planina*
planet, planéta m. *planeta*
planetský adj. *planetový, vztahující se k planetám: planetský řád*
planiti, -ňu, -níš ned. *mýtit, vysekávat porost; vzdělávat půdu*
plano n. *pláň; učiniti sobě plano uvolnit si cestu*
planost, -i f. *planost, neúrodnost: zvěř spásla ji (vinici) a v planost obrácena jest*
pláňovie, -ie n. *plané stromoví*
planý adj. *planý; za jednu planú hnilicu ani za mák; neobdělaný, neúrodný; neužitečný, marný; planý biskup který nevykonává prospěšnou práci*
plápolati, -aju, -áš ned. *plápolat; být zanícen, zapálen: žádostí plápolali ti sbožní Otcí svatí*
plápolivě adv. *horoucně, vášnivě; zaníceně: aby jej plápolivě milovali*
plápolivý; plápolúci adj. *zanícený; horoucí, nadšený: plápolivá milost, plápolivé náboženství*
plas m. *otáčivý, krouživý pohyb: u prudkém plasě v prudkém trhání, prudce*
plásteč, -tcě m. plásta, plástka f. *plást*
plastr v. *flastr*
plášč, -ě m. *plášť; příkrov, zástěra; nevěrný plášť rouška nevěry*
plášček, -ščka, -ščku, pláščík m. *pláščík*
plašě adv. *plaše, nesměle; splašeně; divoce; překotně*
plašiti, -šu, šíš ned. *plašit, zaplašovat, zahánět; odhánět*
plašný adj. *vyplašený, neklidný, rozčilený*
plat m. *plat, důchod; odměna; v plat dávatí pronajímat; odplata:- svú zlobu má k věčnému platu*
plát m. *plech, plát (část brnění)*
plátec, -tcě m. *destička*
platiti, -cu, -tíš ned. *platit; mít cenu*
plátněný adj. *plátěný*
platněř; -ě *výrobce ochranných plátů, popř. celého brnění*
plátno n. *plátno; lodní plachta*
platný adj. *platící, poplatný*
plav, plov m. *tečení, tok: plav krevný*
plavidlo (též pl. plavadla), plavišče, -ě n. *rybník, jezero, místo ke koupání*
plavati, -aju, -áš ned. *plavat; téci; ta voda plave skrze tu zemi; plavit se (na lodi)*
plevetný adj. *blankytný, modravý*
plavčí, -ieho zpodst. m. *lodník*
plavec, -vcě m. *plavec, vesla, lodník, námořník*
plavenie, -ie n. *plavba*

plavišče v. plavadlo
plavý adj. *žlutavý, nahnědlý*: plavý kuoň
plaz m. *příkrá kluzká cesta, splaz; průsmyk, rozsedlina*
plaziti, -žu, -zíš ned. *vtéci; plazit se*
plazící, plazující adj. *plazící se*; zpodst. m. *plaz*
plecě, -ě f. *plec, plece*; obrátiti, obracovati plecí (plecě) obratit se zády, dát se na útěk; za plecí navrci hodit za hlavu, zavrhnout
plecka f. *malá plec* (dítěte ap.)
plech m. *ptát, odění z plechu nebo z plíšků pod brněním*
plecháč, -ě m. *plešatec*
plejvajs, plejvejs v. plajvajs
plekno n. *bodná zbraň* (meč, kopí, dýka ap.)
plémě, -ene n. *potomci, potomstvo; potomek, dítě; rod: čstného plemene zeměnin; kmen, národnost; druh: rozličná plemena hadová*
plemenitý adj.: plemenitá vůle žádost plemenit se, pohlavní pud: dávajě bravóm hi skotu plemenité vůle lhotu
plen m. *plenění, loupežné tažení; kořist*
plena f. *plena; šátek, kus látky na ovinování*
plenie, -ie n. *plení; plevel*
pleniti, -ňu, -níš ned. *plenit; vytínat*
plennik, plenovník m. *plenitel, kořistník, lupič, uchvatitel*
plennost, -i f. *úrodnost, plodnost; bohatá úroda, hojnost*
plenný adj. *úrodný, plodný; bohatý, hojný*
ples m. **plésanie**, -ie n. *tančení*
plésati, -šu, -šeš ned. *tančit*: kráčely jako plěšíc nohami
pléska f. *bouchoř, chorobně znetvořený, nevyspělý plod (?)*: nechajě dobrého ovocě i sbieral plésky nepotřebné
plésti, pletu, -eš ned. *plést; mluvit zmateně, žvanit, plácet*: plésti jako rohoži
pleš, -ě m. *pleš; tonzura*
pleščiti, -šču, -ščíš dok. *plesknout; uhodit*
pléška f. *drobná mince; drobný peníz*; za pléšku nestojíš nestojíš za zlámanou grešli; *pampeliška*
pléšu, -eš v. plésati
plet v. plt
pletenicě, -ě f. *pletená věc, lano*
pletenie, -ie n. *pletení, splétání; popletené, zmatené výklady; pletivo*
pletenina f. *popletený, zmatený výklad*
pléti, plevu, -eš ned. *plít, vytrhávat plevel; vymycovat*: počne pléti a bořiti nehodné a saditi hodné
pletichy pl. f. *pletichy, pikle*: pletichy dávatí strojit úklady; *zmatené, popletené výklady*
pletka f. *osidlo, oko k chytání zvěře a ptáků*
plevička f. *drobný plevel, bylinka*
plíhavý adj. *nemoudrý*
plinúti v. pl'unúti
plískač, -ě m. *tlachal, mluvka*
plískanie, -ie n., **plískanina** f. *tlachání, žvanění, prázdné řeči*
plískati, pl'úskati, -aju, -áš ned. *tlachat, žvanit*
plískavý adj. *tlachavý, žvanivý*
plíščiti, -šču, -ščíš dok. *plácnout, nerozvázně říci*
plíti, pliji v. plvátí
pln m. *úplněk*: ta doby byl měsíc v plně
plně adv. *plně; zevrubně, důkladně*
plnečký adj. plničký
plnič, -ě; **plnitel**, -e m. *plnitel, kdo plní, uskutečňuje, vykonává něco*
plnost, -i f. *plnost, hojnost; vyplnění*

plnúti; plnutie v. pl'unúti; pl'unutie

plný adj. *plný, úplný, celý*; před plným súdem při zasedání soudu; do plna v. doplna; u-plně zcela, v plnosti, dokonale

plod m. *plod; dítě, mladě; děti, mlád'ata; rod, potomstvo*

plodičství, plodičství, plodistivý, plodivý adj. *plodný, úrodný; oplývající, překypující*

plodičstvie, -ie, plodičstvo n. *plody, plodiny; úroda, hojnost*

ploditi, -z' u, -díš ned. *plodit, množit, rozmnožovat*: chválu ploditi rozmnožovat, šířit slávu; víeru ploditi posilovat víru; ploditi křesťanstvo podporovat křesťanství; donižť sem živ, chci tě ploditi pokud jsem živ, chci tě podporovat; *páchat, tropit*: budu šlechtnými pannami smiech ploditi budu si tropit smích ze šlechtných dívek

plodný adj. *plodný, úrodný; schopný plodit potomstvo*; tys (Maria) plodna všeho stvořeníe zploditelka; *oplývající, překypující* - aby ji plodnu učinil v dobrých skutciech

plodící adj. *pučící, klíčící, vyrážející, rostoucí (?)*

ploščenje, -ie n. *žvanění, plácání*

ploščiti, -šču, -ščíš ned. *povrchně mnoho mluvit, tlachat*

plov v. plav

plovmo adv. *plavně, plynule (?)*

plovoststředící adj. *plynoucí, příjemný jako med*: sladkými a plovoststředícími hlasy spievají

plovící adj. *tekutý, tekoucí; vytékající, plynoucí; oplývající*: potoky stkvúcím zlatem plovúcie

plozovati se, -uju, -uješ se ned. (z čeho) *mít původ v čem*; všecko zlé plozuje se z pýchy

plt, plet, -i f. pleť, kůže: tu jě (vlasy) i s plťi vytrhníechu; plakáním všě plet jeho zprahla; *povrch*: nebe i země, točíš plet a svrchnost země

pluh m. *pluh; popluží, statek*

pluhař, -ě m. orač

pluk m. *zástup, skupina, houf, sbor; šik, vojenský útvar, oddíl; rod, kmen, pokolení*

plunie, -ie n. *plutí, plavba*

pl'unúti, plinúti, plnúti, -nu, -neš dok. *plivnout*

pl'unutie, plnutie, -ie n. *plivnutí*

pl'úskati; pl'úskavý v. plískati; plískavý

plúti, plovu, plóveš, pluju, pluješ ned. *plout, plavat, plavit se; téci, vytékat; oplývat*

pl'úti v. pl'vati

plutie, -ie n. *plutí, plavba; tečení, tok*

plútva, plýtva f. *ploutev; žábra*

plútvati, -aju, -áš ned. *plýtvat*

plúžiti se, -žu, -žíš se ned. *plazit se, vinout se*

plužní, plužný adj. *pluhový; náležející k pluhu*: plužní kolečko

pl'vánie (dvojslab.); -ie n. *plivání; vyplivované sliny*

pl'váti (dvojslab.), pl'úti, pl'uju, -eš ned. *plivat*

plvěti, -v' u, -víš ned. *tát, rozpouštět se, rozplývat se*: jak plví vosk ot lícě ohně; *dštít*: i plvěl jim (bůh židům) manu k jědení

plvúci adj. *rozpuštěný; tekutý*

plynúti; -nu; -neš ned. *plynout, téci; rozpouštět se, rozplývat se plavit se* (na lodi)

plynutie -ie n. *plynutí, tečení, tok; plutí; plavba*: koráb ku plynutí nastrojiti

plýtva; plýtvati v. plútva; plývati

plývanie, -ie n. *vlnobití; bouře, přival; tok*: zdvihly sú řeky plývanie svá

plývati; plýtvati, -aju, -áš ned. *plout, plavat; plavit se; oplývat; překypovat*

plzati, -aju, -áš, plžeti, -žu, -zíš ned. *plazit se, lézt*

plzkost, -i f. oplzlost

plzký adj. *kluzký; oplzlý*

Plzněnín (pl. Plzněné, gen. Plzňan) m. *Plzeňan, Plzeňák*

pněvie, -ie n. *pně, pařezy*

pniech, pnieše v. **pieti**²

pnieti, pňu, pňíš ned. *viset, být rozpjat*; opony se všech stran té zahrady pniechu; na kříži pněl byl ukřižován

po předl. *po; podle*: (s lok.) *po* kněžskéj vnaďě podle knížecího obyčeje; *po* kobě podle přání, ke zdaru; *po* tom věďě podle toho vím; *znamenati po čem* poznat podle čeho; *po* koni pojedechu jeli za koněm (jak je vedl); *po-jednú* najednou; (s dat.) *by zármutkóv mnoho po Arnoštovi dobrému, po tom muži šlechtnému*; *po latinu po latinsku, latinsky; pro*: (s akuz.) poslal *po* toho ševčíka

pobádati, -aju, -áš ned. *pobodávat, pobízet* (koně k běhu ostruhami)

pobáti, -aju, -aješ dok. *popovídat*

pobávati sě, -aju, -áš sě ned. *obávat se*: dokud sě kto pobává pekla

pobdieti, -bz' u, -bdíš dok. *pobdíť, probdíť*: nemohli jste se mnú jediné hodiny pobdieti

pobdieti, -bz' u, -bdíš ned. *pocit'ovat, být si vědom*. ktož pobdí v svědomí hřiech smrtelný; -
pobdieti sě *cítit se*: pobdiec sě toho nedóstoynu

poběda f. *boj, vítězství*; kdažto bude v zlém poběda když nastane (v boji) špatná situace

poběh m. *běh, útěk*

poběhlec, -hlcě (trojslab.) m. *odpadlík*

paběhlkyně (čtyřslab.), -ě f. *odpadlice; žena; která opustila zákon nebo řád* (nábož.)

poběhlost, -i f. *utečení, vzdálení se; odpadlictví, odpadnutí*

poběhlý adj. *odběhlý, poběhlický; odpadlý; zpronevěřilý*

poběhnúti, -nu, -neš dok. *přiběhnout; dát se na útěk, utéci*; (po kom) *rozběhnout se za kým*; (od koho) odpadnout

poběhnutí, -ie n. *odpadnutí, opuštění*: poběhnutí ot boha

poběhovati; -uju; -uješ ned. *prchat; dávat se na útěk*: zima před rychlú teplostí slunečnú poběhováše

poběrek, pobiedě, po biedě v. *paběrek; bieda*

pobiediti, -z' u, -díš dok. *pobídnout, vyzvat*

pobiehanie, -ie n. *ubíhání, utíkání*

pobiehati, -aju, -áš ned. (od čeho) *utíkat od čeho; vyhýbat se*

pobiezěti, -ěju, -ieš ned. *pobízet*

pobíjaný, pobíjěný adj. *tepaný*

pobíjěti; -jěju; -jiěš ned. *pobíjet*; pobíjěti smiech kým tropit si smích z koho

pobiti, -b' ú; -bieš (imper. -bí) dok. *porazit, přemoci*; (pod sě) *podrobit si; zahubit*: zima vrúcí hada pobi

pobitie, -ie n. *boj, bitva; vítězství*: pobitie získali dosáhli vítězství

poblahati, -aju, -áš dok. *poblahořečit, vzdát chválu*

pobleděti, -ěju, -dieš dok. *zblednout, poblednout*

poblúdiťi, -z' u, -díš dok. (od čeho) *zbloudit, pochybit, minout se cíle*

poblúzenie, -ie n. *poblouzení, blud, oklamání*

poblúzený adj. *pobloudilý, hříšný*: nás poblúzené od smrti věčné vykúpil

pobluzovati, -uju, -uješ ned. *bloudit*

poblysknúti, -nu, -neš dok. *zablysknout se*

pobočiti sě, -ču, -číš sě dok. (ke komu) *postavit se po bok, přiblížit se*

poboční adj. *boční, postranní; nelegitimní, nemanželský*: poboční synové aneb dcery

pobodný adj. *bodný*: neleak sě nic té pobodné rány

pobohatiti, -cu, -tíš dok. *obohatit*

pobojování, -ie n. *přemožení, vítězství*

pobojovati, povojovati, -uju, -uješ dok. (co) *přemoci, překonat, zvítězit nad čím*

poboletí; -leju, -léš ned. *pobolet, trochu bolet*

pobonek v. *bobonek*

pobósti, -bodu, -eš dok. *pobodnout*

pobránie, -ie n. *pobraní, sebrání, odněti*: statku pobránie; k jich pobraní naše lodí nestačie netačí je pobrat, pojmut

pobrániti, -ňu, -níš dok. *trochu, chvíli bránit*

pobрати, -beru, -béřš dok. *pobrat, sebrat, odejmout*: měli by se radovati, kdyby jim sbožie pobrali; *sebrat, posbírat, shromáždit*; - *pobрати sě sebrat se, vyrazit, dát se do pohybu, odebrat se*; anat' sě pyšně poběře v perlovém věnci půjde, ponese se

pobrúsiťi, -šu, -síš dok. *pobrousit, nabrousit*

pobuditi, -buz' u, -díš dok. (koho) *probudit*

pobujėti, -jěju, -jiejš dok. *na čas se (za)chovat bujně, zařádit si*: radše chvílku potrucheti, nežli chvílku pobujėti

pobyti, -budu, -budeš dok. *pobýt, strávit nějaký čas*: pohromadě v útěšě pobudiechu; *nějaký čas být, existovat, žít*: (člověk) málo pobuda zhyne jako stín

pobytie, -ie n. *pobyti, pozdržení, strávení nějakého času*

pocelovati, -uju, -uješ dok. *pocelovat, políbit*

pocěstie, -ie n. *cestování, putování*

pocěstně adv. *přes pole (do ciziny)*

pocěstník m. *pocestný, poutník*

pocestný adj. *cestovní, vztahující se k cestě*; v pocestných kněhách v cestopisech; *putující, potulný*: nás sedm tovariškuov pocestných; zpodst. m. *pocestný, poutník*

poctivě; poctivost; poctivý v. počstivě; počstivost; počstivý

počítiti, -cúcu, -cútiš dok. *počítit, zakusit*

poč adv. *proč*

počakanie, počekanie; -ie n. *počkání*

počakati, počekati, -aju, -áš dok. *počkat, vyčkat*

počasie v. počesie

počátek, -tka, -tku m. *počátek, začátek*: ot prva počátka, z prva počátka od samého začátku, od začátku; ot počátka, ot počátku odjakživa, odedávna, odevždy; ot počátka, z počátka, na počátčě (-tku); u počátčě (-tku) zpočátku, na začátku; *zárodek, první článek rodu; zdroj, původ; základ, podstata, princip*: neumíš počátkuov víry základní články víry; *počin, první krok, začátek něčeho*: kdež počátek každý ráně kde vždy dopadá první rána (?)

počen, -ši v. počieti

počesati, -aju, -áš ned. *počesávat; otírat*

počesie, počasie, -ie n. *počasí; vhodná doba, příležitost*

počest, -čsti f. *počestnost; úcta, vážnost, pocta*

počestně adv. *slušně, důstojně, s poctami*

počestné, -ého zpodst. n. *dar na počest*

počestnost, -i f. *čest, uctivost, pocta*

počestný adj. *počestný; úctyhodný, ctihodný; počestná příčina* závažná příčina, důvod; *uctivý, prokazující úctu, vzdávající poctu*

počet, -čta, -čtu m. *počet, množství; číslo, číslice*; bez počta nesčíslný; *účet, vyúčtování*: počet klásti, položiti účtovat; počet učiniti složit účty; počet učiniti mezi sebu vyrovnat se, provést vyúčtování

počětie, -ie n. *započeti, začátek; početi*

početměrný adj. *týkající se aritmetiky, počtářský*

početný adj. *početní, počtářský*: umění početné

počieti, -čnu, -čneš (aor. počech, impf. počniech, přič. čin. počal, počěli, přech. min. počen, -čenši) dok. *počít, začít; otěhotnět*: žes božím synem počěla; počenši dievkú ostala; - počieti se *začít být (nějaký)*; *být počat, zrozen*

počinanie, -ie n. *začínání, začátek, počátek*

počinati, -aju, -áš ned. *počinat, začínat; podnikat, konat, dělat*; (o ženě) *stávat se těhotnou, počínat*: bez bolesti počínala; - počínati se *počínat (se), začínat (se)*; *mít počátek v kom, pocházet z koho*: to se všeccko u diábla počíná

počinek, -nka, -nku m. *začátek*

počiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, vykonat, udělat*

počísti, -čtu, -eš dok. *spočítat, napočítat, vypočítat*; (koho mezi kým) *pokládat koho zač*: nepočtu vem to za vínu nebudu vám to počítat, pokládat za provinění; *počíst (si), přečíst (si)*

počistiti, -šču, -stíš dok. *očistit* (duchovně nebo rituálně)

počišćenie, -ie n. *očištění* (duchovní nebo rituální); *menstruace, měsíčky*

počiščovanie, -ie n. *čištění, očišťování* (duchovní nebo rituální), *očista*

počítati, -aju, -áš ned. *vyčítat; svádět, svalovat*; - počítati se *dělat účet*

počitedlný (čtyřslab.) adj. *početní, počtářský*: počitedlné umění

počítiti v. počúti

počívati, -aju, -áš ned. *spočívat, prodlévat, přebývat*

počrnati, -aju, -áš, **počrněti**, -ěju, -ieš dok. *zčernat, ztemnět*: počrnie den setmí se
počsta f. *pocta, důstojenství*
počtiti, -čšću, -čstíš dok. *pocítit, prokázat poctu, uctit, oslavit; pozdravit, vzdát čest*
počstivé; -ého zpodst. n. *čest, sláva, dobré jméno*: toť bude vaše nynější i budoucí poctivé
počstivě, poctivě adv. *počestně; uctivě, s poctami*
počstivost, poctivost, -i f. *počestnost; čest*: s poctivostí *se ctí*; *pocta, úcta, uctívání*: poctivost učiniti vzdát úctu
počstivý, poctivý adj. *počestný, dbalý cti; ctěný, vážený, důstojný; poctivý*
počšćenie, počtěníe, -ie n. *pocta, poctění, uctění*
počtenie, -ie n. *uspořádání*; počtenie těla Kristova (obrazně) uspořádání církve, její členění na jednotlivé části
počtený adj. *vymezený, určený, stanovený*: ostali v té věře počtené Písmem
počúti, počítí, -uju, -iji, -uješ, -iješ dok. *pocítit, ucítit*
počútie, -ie n. *pocítění, pocit*
pod předl. *pod*; (s akuz.) tvůj obchod pod ruku nejde nedaří se, není úspěšný; (s instr.) onoho Heroda, pod nímžto se náš spasitel narodil za jehož vlády; *přikazuji pod kopu (grošů) pod trestem kopy grošů*; pod takú úmluvú, že s takovou podmínkou
podací v. *poddací*
podacie, -ie n. *patronát*
podál adv. *opodál; daleko, do značné dálky*
podální adj. *vzdálený*
podariťi, -řu, -říš dok. (něčím) *obdarit, obdarovat*; - podariťi se *nahodit se, naskytnout se*
podati, -ám, -áš dok. *podat*; (čeho komu) *řici, pronést něco k někomu*; (čeho na koho) *složit co na koho*
podávanie, -ie n. *podávání svátosti oltářní* (církv.); (ke komu) podávanie modliteb modlení se
podávati, -aju, -áš ned. *skládat, nechávat*
podávenie, -ie n. *násilí; znásilnění (dívky)*
podávený adj. *umačkaný, rozdrcený, zabitý; pobitý*: -osmnáct mužův ot věžě podávených
podáviti, -v' u, -víš dok. *znásilnit; pobít*
podávovati, -uju, -uješ ned. *znásilňovat; pobijet*
podběha f. *souložnice*
podbělný adj. *bělavý, bílý*
podberu v. *podebrati*
podbiti, -b' ú, -bieš dok. (koho pod sebe) *podmanit, podrobit si*
podbojovati, -uju, -uješ dok. (pod sebe) *podmanit si*
podbořovati, -uju, -uješ ned. *podbourávat, bořit; vyvracet*
podbradek, -dka, -dku m. *podbradek; část šatu (nebo bojového odění) kryjící bradu a hrdlo*: ženy široké hlavy s chomúty a s podbradky
podčepie, -ie n. *odpad při stáčení piva; podčepky, slivky*
podčěšie, -ie n. *číšník, vysoký hodnostář u panovníkova dvora*
podčiniti, -ňu, -níš dok. *podrobit, podmanit; podložit, podstrčit, dát (něco pod co)*
podčrvený adj. *načervenalý, narudlý*
poddací, podací, -ieho zpodst. m. *poddaný*; poddací pán patron
poddaně adv. *poníženě, pokorně*
poddanec, -ncě m. *poddaný, níže postavený člověk*
poddanie, -ie n. *poddanství, poddanost; podřízení*: poslušenství jest vuóle poddanie; *podřízenost, poslušnost, oddanost*: poslušné poddanie bohu
poddaný adj. *poddaný, podrobený; poslušný, odevzdaný, oddávající se; oddaný, věrný*
poddati, -ám, -áš dok. *podrobit, podmanit, porobit, pokořit; dát, vydat*; - poddati se *poddat se, podrobit se*; poddati se v súd podrobit se soudu; *podlehnout; dát se na něco, věnovat se něčemu*: poddals se na vojenské bydlo
poddávati se, -aju, -áš se ned. *poddávat se, podvolovat se*
poddymující, -ieho zpodst. m. *rozdmychovač ohně, kovařův pomocník*
podebrati, podberu, -běřeš dok. *podkopat, pobořit*

podělati, -aju, -áš dok. *podělat, vykonat trochu práce*; (d'ábel) radějít' podělá sobě vhod těch srdcí přizpůsobit si je, upraví

podepřieti, -pru, -přeš dok. *podepřít*: podepřieti v nůzi *pomoci*: - podepřieti se (čemu, čím, na co, na čem) *podepřít se, opřít se o něco*

poděsiti, -šu, -síš dok. *polapit, chytit, zajmout*; na běže poděsi na útěku zastihl; když tě neštěstie poděsí stihne

podetřieti se v. podtřieti se

podezřěný (jm. tvar podezřěn) adj. *podezřelý, budící podezření*: býti podezřeni v čem z něčeho

podhořie, -ie n. *úpatí hory, podhůří*

podhrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. *podhrdlí, místo pod krkem v dolní části hrdla; rána, úder na hrdlo*

podcházěti, -ěju, -ieš ned. *jít, přicházet, přibližovat se*; bude jej strach veliký podcházeti jimat

podchýliti, -ľu, -líš dok. *sklonit, schýlit pod něco*: svych hlav nestrachovaly se (děvečky) pod meč podohýliti

podieti, -děju, -děješ dok. *dát, ukryt, schovat*: kam ste múdrost svú poděli?; podieti se *podít se; ztratit se, zmizet*

podivenie, -ie n. (čeho) *obdivování*

podíž v. jíti

podjáhen, -hna m. **podjahníe**, -ie n. i m. *podjáhen* (církvní hodnost)

podjesen, -i f. *pozdni léto, podjeseň; jaro*

podjesen(n)ý, podjesný adj. *podzimní; jarní*

podjěti, -jědu, -jědeš dok. *podjet, vjet pod něco*; podjěti pod hrad přijet pod hrad

podjětie, -ie n. *úskok, lest; napadení*

podjieti, podejmu, -meš (aor. podjěch, přech. min. podjem, -jemši) dok. *zdvihnout, (zespod) vzít; zmocnit se, zachvátit*: hróza Boleslava podjě; podjieti úsilé vynaložit; podjieti škodu utrpět; - podjieti se *zdvihnout se, zvednout se*: Čechy se na ně podjiechu zvedli se proti nim, napadli je

podjímanie, -ie n. *záchvaty bolesti (?)*: u srdcě podjímanie

podjímati, -aju, -áš ned. (koho, co) *jímat, zachvacovat, zmocňovat se koho*: když tě bude který strach podjímati; *chápat se čeho, brát co*

podjíti, podejnu, -jdeš dok. *znenadáni přijít, podskočit*; podjíti bojem napadnout, utkat se v boji; ač se jemu kdy podjide bude-li se mu dařit; *jít pod něco*: Kochan pod chyšku podjide vlezl pod záchod

podkasalý, podkasaný adj. *opásaný, mající šat upevněn pásem* (tj. úplně oblečený); *vystrojený, připravený*: naleze mládence podkasalého a jako na cestu hotového; *odvážný, smělý*

podkasanie, -ie n. *opásání, sepnutí šatu pásem jako dokončení výstroje*

podkasati, -šu, -šeš dok. *podpásat, podepnout, upevnit* (pásem nebo něčím podobným pásu)

podkasovati se, -uju, -uješ se ned. *opásávat se; připravovat se, hotovit se*

podkazenie, -ie n. *zápalná oběť*

podklad, podkladek, -dka, -dku m. *podstavec; pata sloupu*

podkládati se, -aju, -áš se ned. *ponižovat se, podrobovat se*

podkleknúti, -nu, -neš dok. *pokleknout*: před nímž jsou podklekla všicka kolena

podklesnúti se, -nu, -neš se dok. *provinit se, prohřešit se*; svědci podklesli se a vyznali pravdu podřekli se

podkloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit*

podkolenie, -ie n. *podkolení, část nohy pod kolenem; pokolení, rod*

podkomořie, -ie n. i m. *podkomoří, nejvyšší úředník královské komory*

podkoníe, -ie n. i m. *podkoní*

podkopati, -aju, -áš dok. *podkopat, podrýt, pobořit, zbořit; rozkopat, zničit*: (vinice) zažžena ohněm a podkopána

podkopávati, -aju, -áš ned. *podkopávat, pohrabávat, podkopáváním nebo podhrabáváním vnikat*: pakli vylamuje zloděj dóm neb podkopávaje

podkrajie, -ie n. *kraj, okres*

podkrál, -e m. **podkrálé**, -é n., **podkrálík** m. *místokrál, místodržící, králův zástupce*

podkrásti, -kradu, -eš dok. *zmocnit se, zachvátit (?)*: nová milost ji podkrade nová láska ji zachvátila

podkysiti, -šu, -síš dok. *polapit, pohltit*

podlaha f. *podlaha; pavlač*
podlaženie, -ie n. *dlažba*
podlažený, podlážený adj. *dlážděný, vydlážděný*
podlažiti, podlážiti, -žu, -žíš dok. *opatřit podlahou nebo dlažbou, vydlážit*
podlé adv. a předl. *vedle, blízko*: lepší jest sused podlé než bratr daleko; (s gen.) *podél, u (čeho), při (čem)*: sedieše podlé moře; *při (kom), na straně (koho)*; *ve shodě (s čím), přiměřeně (čemu)*: staň se mně podlé slova tvého; *pro, za*: hotov sem podlé něho umřieti; podlé toho vedle toho, kromě toho, mimoto
podléci, -lahu i -lehu, -ležeš dok. *podlehnout, podrobit se*
podleden v. *poluden*
podletie, -ie n. *jaro*
podletní adj. *jarní*
podležeti, -žu, -žíš dok. *podléhat, být poddán, podroben*: po všech vlastech, kteréž panství královu podležiechu; *podléhat (nemoci), být churav*: podleží té nemoci
podlinka f. *široký ozdobný lem šatů*
podložiti, -žu, -žíš dok. *podložit*: podloží hlavě svoj kámen i usnu; *podříditi, podrobit*: podložiti koho, co pod nohy koho dát koho, co v moc komu: dokudž nepodloží nepřítel všech jeho pod jeho nohy; podložiti šiju (hrdlo) čemu podrobit se, podříditi se; podložiti oheň rozdělát oheň; - podložiti se *poddat se, vzdát se*
podlúhovatý adj. *podlouhlý, dlouhý*
podlužný (jm. tvar podlužen) adj. *povinný; závazný*
podmaniti, -ňu, -níš dok. *podmanit*; - podmaniti se *podrobit se, podříditi se, poddat se*
podmaňovati, -uju, -uješ ned. *podmaňovat-* podmaňovati se *podrobovat se; podřizovat se, poddávat se*
podmazati, -žu, -žeš dok. *podmazat*; podmazati palec komu podplatit někoho
podměsiečný adj. *podměsíčný, jsoucí pod měsícem*: (ráj zemský) jest tak velmi povýšen, až se dotýká podměsiečného krajě
podměstie, -ie n. *okraj města a jeho nejbližší okolí; pozemek u města*
podmietati, -aju, -áš ned. *podstrkovat, podkládat*; podmietati komu řeč mluvit ke komu
podmluvenie, -ie n. *podřeknutí, přeřeknutí se*
podmol, -a, -u m. *výmol, rokle*
podnapiti se, podopiti se, -p'ú, -pieš se dok. *podnapít se, opít se*
podnebie, -ie n. *podnebesí, prostor pod nebem, pod oblohou*
podněcovati, -uju, -uješ ned. *podpalovat, zapalovat; podněcovat, popichovat, popouzet, pobuřovat; svádět, vést k tělesné žádosti*
podněsti, -nesu, -eš dok. *podstrčit, neprávem, nenáležitě podsunout; pohnout koho k čemu, svést; posednout, zachvátit*: a protož sbožný, kohož hrdost neposedne; *vyvýšit, povznést*; - podněsti se *vyvýšit se, zpychnout*
podnět m. *podpal, podpalek*: mnoho dřev surových nakladů na malý podnět; *podklad, podnět, popud, impuls; náchyllost, náklonnost, sklon* (k zlému; k hříchu)
podniecenie; -ie n. *podnícení, podnět, popud*
podnietiti, -cu, -tíš dok. *podnítiti*
podnikati, -aju, -áš dok. *podléhat, být podroben*
podniknuti, -nu, -neš dok. (pod něco) *vzít něco na sebe, podstoupit*
podnošovanie, -ie n. *podněcování, dráždění*
podnož, -ě f., **podnožie**, -ie n. *podnož, podnožka*; položení budú nepřítelé jeho podnožie noh jeho budou uvedeni v jeho područí, v jeho moc; *místo pod nohama nebo u nohou*
podnožiti, -žu, -žíš dok. *podrobit*
podnúčeti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *nutit, podněcovat, pobízet*
podoba f. *podoba; předstíraná podoba, rouška*: pod podobů křesťanskú
podobati se, -aju, -áš se ned. (čemu) *hodit se, slušet*
podobeň, -bně f. řeč božie jest na podobeň jako udice u vodě podobá se
podobenstvie, -ie n. *podobnost, podoba, obraz*: diel jsú podobenstvie ptačieho a diel zvieracieho; *falešná podoba; pravděpodobná příčina, domněnka, odhad*
podobizna f. *podobenství, zdání, obraz*

podobnati, -aju, -áš ned. *připodobňovat, přirovnávat*
podobně adv. *podobně, slušně, vhodně, vhodným způsobem; pěkně, případně*
podobnicě, -ě f. *podoba, obraz*
podobniti, -ňu, -níš ned. *přizpůsobovat; připodobňovat*: člověk má svú vůli podobniti k vůli boží
podobnost, -i f. *podobnost, podobný stav; podobenství*
podobný adj. *podobný; náležitý, slušný; pravděpodobný; shodný, vhodný; hezký; jest podobno sluší se; podobný k smiechu hodný smiechu, směšný*
podol, -a, -u m.; **podolé**, -é n. *údolí, úval*
podolek, -lka, -lku m. *dolní část šatu, zvl. ozdobný lem; vlečka (šatů); třepení, třásně*
podolní adj. *údolní, rostoucí v údolích*
podopíti se v. *podnapiti se*
podpaľovat, -uju, -uješ ned. *podpalovat, zapalovat; podněcovat, povzbuzovat*
podpásaný adj. *opásaný, vystrojený, vyzbrojený*
podpásati, -šu, -šeš dok. *podpásat, opásat*; *podpásati bedry své (bedra svá) čím, ozbrojit se; připravit se, přichystat se; - podpásati se podpásat se, opásat se, vzít na sebe (šaty, výzbroj ap.)*
podpažie, podpaždíe, -ie n. *podpaží; ptačí křídlo*
podpětiti, -cu, -tíš dok. *sehnout*
podpierati; -aju, -áš ned. *podpírat; - podpierati se podpírat se, opírat se, spočívati*: noha se zemí podpierá
podpieti, podepnu, -neš (impf. podepniech, aor. podpěch, přech. min. podpen, -penši) dok. *podepnout*
podpíjěti se, -ěju, -jieš se ned. *opíjet se*
podpilý adj. *podnapilý, opilý*
podpiti se, -p'ú, -pieš se dok. *podnapít se, opít se*
podplynúti, -nu, -neš dok. *příplout (pod co, do blízkati čeho)*
podpolední adj. *předpolední, blížící se k poledni*: v podpolední čas
podpopeličný, podpopelní; podpopelníci, podpopelný adj. *pečený pod popelem, v popelu*: podpopelní chléb
podpora f. *opora*
podporný adj. *podpůrný, poskytující podporu (oporu); sloužící k podpoře, k podepření*
podpustiti, -pušču, -pustíš dok. *lstivé nebo tajně opustit*; *podpustiti oheň založit oheň*
podrah m. *lem, okraj šatu*
podrazíti, -žu, -zíš dok. *povalit, srazit pod něco*: podrazí ji pod se; *podmanit; podrobit*: podrazí jiné mocí pod se
podrážděti, -ěju, -ieš ned. *vydražďovat, svádět*
podrobený adj. *podrobený, poddaný; zkrocený, krotký*
podrobiti, -b'ú, -bíš dok. *podrobit, podmanit*: *podrobiti v službu koho porobit, učinit sluhou, nevolníkem; podrobiti pod jho koho porobit, ujařmit; podrobiti pod se koho zvítězit nad kým, přemoci koho; (koho, co, komu, čemu) dát v moc, na pospas: duši svú divným a nerozumným myšlením byl podrobil oddal; podrobiti se podrobit se, poddat se*
podrobovati, -uju, -uješ ned. *podrobovat, podmaňovat*: *podrobovati koho v službu porobovat koho, činit sluhou, nevolníkem; - podrobovati se podrobovat se, podřizovat se*
podrostlý adj. *povyrostlý, vyrostlý*
podrósti, -rostu, -eš dok. *poodrůst, vyrůst*
podrúbiti, -b'ú, -bíš dok. *podtít, podseknout, skácet (strom); potlačit, zahladit, zničit koho*
podruhstvie, podružstvie, -ie, **podružstvo** n. *podruží, nájem v cizím domě, užívání obydlí bez vlastnického práva; pobyt v cizině*
podružný adj. *bydlící, jsoucí v podruží, tj. mimo domov, bez vlastního domu, v cizím domě nebo v cizině*
podrývati, -aju, -áš ned. *podrývat, podemílat (o vodě)*
podrzenie, -ie n. *osmělení, smělost, odvaha*
podržěti, -žu, -žíš dok. *podržet, přidržet; vydržet co, snést co, odolat čemu; zvítězit v čem, překonat co*: nenie tak tvrda příhoda, by té nemohl podržeti; *podržěti se (čeho) přidržet se*

podržíevati se, -aju, -áš se ned. *přidržívat se, věnovat se*: světských se věcí podržíevaje
podřěmovati, -uju, -uješ ned. *podřimovat*
podsaditi, -z' u, -díš dok. *podstavit, podepřít*
podsebitie, -ie n. *podsebití* (ochranné pavlače na hradebních zdech)
podskočiti, -du, -číš dok. *skočit pod něco, podskokem chytit*
podstat, -i, **podstata** f. *podstata; podoba, forma, způsob existence*: ukázal se jemu (bůh Abrahamovi) ne v tej podstatě, v niež jest buóh; *hmota, hmotná podstata něčeho; podpora, opora, pomoc*
podstáti¹, -stanu, -neš dok. *obstát, odolat, vydržet*
podstáti², -stoju, -stojíš dok. *pomoci, poskytnout pomoc, oporu; obstát, odolat, vydržet*; ned. *skládat se z něčeho*
podstatně adv. *co do podstaty, pokud se týká podstaty, svou podstatou*: žádný nemá té moci podstatně, sám z sebe
podstatný adj. *podstatný, základní, tvořící podstatu něčeho významný, závažný; vhodný, náležitý*
podstava f. *podstata; podoba, forma, způsob existence; podpora, opora, pomoc*
podstavek, -vka, -vku m. *podstavec, podložka; sloup, pata sloupu*
podstavený adj. *postavený na místo druhého; takový, kterým byl někdo nahrazen*
podstaviti, -v' u, -víš dok. *postavit dospodu, podstavit, podložit*
podstierati, -aju, -áš ned. *podkládat, rozestírat pod nohy*
podstiháč, -ě m. *zálužník, podvodník*
podstolě; -é n. i m. *stolník, dvorský hodnostář májící na starosti obsluhu stolu*
podstrčiti, -ču, -číš dok. *podstrčit, podložit; ověřit*; nenie jich řeč čím podstrčiti
podstupek, -pka m. *nástupce, následník (ve vládě)*
podstúpenie, -ie n. *utkáni, srážka*
podstúpiti, -p' u, -píš dok. *postoupit, udělit*; (koho) *bojem napadnout*
podstupovati, -uju, -uješ ned. *podstupovat*: *podstupovati pokání* činit pokání, kát se: *lákat, svádět*
podsúdiť se, -súz' u, -súdíš se dok. (več) *zavázat se k čemu*
podsvémocný adj. *ne plně svémocný, ne plně oprávněný*: odpúšťie moci podsvémocnú, jelikožto člověk. Neb té moci (tj. plně odpouštět) nemóž nižádný mieti kromě Krista
podščieti, -dščeu, -ieš dok. *zavlažit, skropit deštěm*
podščievanie, -ie n. *poštívání, popuzování, popichování* (v. též pošćivanie)
podščievati, -aju, -áš ned. *poštívat, popuzovat, podněcovat, ponoukat, svádět, dráždit*: ješitná a marná chvála podšćívá srdce (v. též pošćívati)
podšlepač, -ě m. *utiskovatel*
podtáhnúti, -nu, -neš dok. (zespodu) *upevnit, přitáhnout; podpásat, opásat*
podtemný adj. *poněkud temný, nejasný (?)*: některak jest podtemno písmo
podtieti, podetnu, -neš (aor.podtěch, přech. min. podten, -tenši) dok. *podtít, podržnout, vymýtit; zahubit, zničit* (v. též potíati)
podtínati, -aju, -áš ned. *podtínat, podřezávat; vymycovat, hubit, ničit* (v. též potínati)
podtisknúti, -nu, -neš dok. *podrobit; podmanit* (v. též potisknúti)
podtlačitel, -e m. *potlačitel, podmanitel, utiskovatel, porobitel* (v. též potlačitel)
podtlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit, porobit* (v. též potlačiti)
podtlačovati, -uju, -uješ ned. *tisknout, tlačit dolů*: koráb, ješto podtlačije ty vody pod se; *utiskovat, utlačovat, porobovat*: neb sprostné lidi podtlačováchu
podtočiti, -ču, -íš dok. *natočit, načepovat* (srov. potočiti)
podtočovati, -uju, -uješ ned. *točit, čepovat*
podtrhač, -ě m. *podvodník, proraďný, nespolehlivý člověk*
podtrhavý adj. *podvodný, proraďný, lstivý, zálužný*
podtrhnúti, -nu, -neš dok. *podtrhnout, přivést k pádu; oklamat, podvést; polapit* (srov. potrhnutí)
podtrhnutie, podtrženie, -ie n. *podvod, lest, úklad*: d'ábelské podtrhnutie
podtrhovati, -uju, -uješ ned. *klást nástrahy*

podtříeti sě, podetříeti sě, -tru, -třeš sě dok. *obrousit se* (srov. potříeti)
podujětie, -ie n. *předsevzetí* (?)
podunúti, -nu, -neš, **podúti**, -dmu, -eš (impf. -dmiech, aor. -duch, přech. min. -dem, -mši) dok. *zavát, zavanout, zadout*
podutie, -ie n. *zavanutí, závan, ovanutí; dechnutí, dech*
podval m. **podvala** f. *základní trám stavby; základ, podklad*
podvázati, -žu, -žeš dok. *(zespodu) uvázat, připevnit*
podvésti, -vedu, -eš dok. *přemluvit, zlákat; podvodně přivést* (místo někoho jiného); *podřídít, podrobit koho*: podvedl je pod práva pohanská; nedaj sě pýšě, podvésti nedovol, aby se tě zmocnila
podvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout, zdvihnout*; - *podvihnúti sě zdvihnout se; vydat se na cestu* (v. též povzdvihnutí sě)
podvoj, -ě m. i f. *veřej, veřej, práh*: státi, býti u podvoje *stát, být u dveří, na prahu*; *podvoj, překlad* (vrchní trám přes otvor dveří); *závěs, pant*
podvojný adj. (o dveřích) *dvojkřídlý* (?)
podvoliti sě, -ľu, -líš sě dok. *podvolit se, vystavit se čemu, vzít na sebe co*
podvrácenie, -ie n. *vyvrácení, zboření; zmatek; nejistota*
podvrácený adj. *zvrácený, zkažený, rozvrácený, zmatený*
podvracěti, -ěju, -ieš ned. *mařit, kazit, mást*: proč nepřestáváš podvraceti cest božích pravých?
podvracovati, -uju, -uješ ned. *vyvracet, bořit, mařit, ničit; mást, uvádět v nejistotu, ve zmatek*
podvrátiti, -cu, -tíš dok. *vyvrátit, zbořit, zmařit, zničit; poplést, uvést v nejistotu, ve zmatek*
podvrcci, -vrhu, -vržeš, **podvrhnúti**, -nu, -neš dok. *nastavit, připravit k boji*: podvrcci kopie; *podrobit, podmanit; podstrčit, podvrhnout, nastrčit*
podvrtel, -tle m. *nástraha, léčka*
podvrtovati, -uju, -uješ ned. *vyvracet, uvádět v nejistotu*: (dary) podvrtují slova spravedlivých
podvrzenie, -ie n. *záhuba, zavržení, ponížení*
podymovati, -uju, -uješ ned. *rozdmychovat; nadýmat, popouzet*
podzapomenúti, -nu, -neš dok. *pozapomenout* (srov. pozapomínati)
podzimie, -ie n. *podzim; jaro*
podzimmí adj. *podzimní; jarní*
podžiliti, -ľu, -líš dok. *ochromit* (podřezáním šlach na nohou)
pohádanie, -ie n. *hádky, spor*
pohádati sě, -aju, -áš -ě dok. *utíkat se s někým slovně, v disputaci*
pohádka f. *hádky; parabola; hádky, spor, disputace*: s tím sem měl pohádky; *smyšlenka, nepravda*
pohan m. *pohan; pohané, pohani, pohanové pohanské země, kraje*: v křesťanech i u pohanech v zemích křesťanských i pohanských
pohanebně adv. *s hanbou, potupně*
pohaněníčko n. *malé, bezvýznamné pohanění*
pohaněnie, -ie n. *pohanění, hanba*
poháněti, -ěju, -ieš, **pohaňovati**, -uju, -uješ ned. *hanět, hanobit; poskvrňovat, zneuctívati; směšovat, mísit*
pohaniti, -ňu, -níš dok. *pohanit; zahanbit*
pohanka f. *pohanka, bezbožnice, hříšnice*
pohanový adj. *pohanský*
pohanstvo, pohanstvie, -ie n. *pohanství, pohanské náboženství, nevěrectví; pohanstvo, pohané*
pohasiti, -šu; -síš dok. *uhasit, zhasit*: čtverem činem oheň můž pohasiti; *potlačit, utlumit*: ducha nerodíte pohasiti; - *pohasiti sě uhasnout, zhasnout, dohořet*
pohasnúti, -nu, -neš dok. *uhasnout, zhasnout, dohořet; ochabnout, pomítnout, zaniknout*
pohašovati -uju, -uješ ned. *hasit, uhašovat; potlačovat, tlumit, dusit*
pohládati, -aju, -áš ned. *pohlížet, dívat se, hledět*
pohladiti, -hlaz' u, -díš dok. *pohladit; uhladit, vyhladit; polichotit*
pohlavie, -ie n. *jednotlivec, osoba, hlava; pohlaví, rod*
pohlazovati sě, -uju, -uješ sě ned. (s kým) *mazlit se*

pohlédati, -aju, -áš ned. *vyhledávat*
pohlednie, -ie n. *pohlédnutí, pohled, podívaná*
pohleděti, -hlezu, -díš dok. *pohledět; přihlédnout, obrátit pozornost k čemu*
pohlodek, -dka, -dku m. *koláč, placka*
pohliti, -hlcu, -hltíš, **pohltnúti**, -nu, -neš dok. *pohltit, spolknout, pozřít; uchvátit, zmocnit se:* (duchovní) by rádi všecken svět pohltili
pohmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, ohledat*
pohnanie, -ie n. *útok*
pohnati, -ženu, -eš dok. *pohnat k soudu, obžalovat*
pohněvati se, -aju, -áš se dok. *pohněvat se, rozhněvat se*
pohnulý adj. *uchýlený, zbloudilý*
pohnúti, -nu, -neš dok. (kým, čím), *pohnout, uvést do pohybu, rozhybat; pohnúti z spanie* vyrušit ze spaní, probudit; (koho) *dojmout*: počť srdečně plakati, jsa pohnut dobrotivostí; *svést, strhnout, pohnout ke špatnosti; zarmoutit, sklíčit, otrást někým, polekat; - pohnúti se pohnout se, hnout se; znepokojit se, vzrušit se; (ke komu, k čemu) naklonit se, přiklonit se: úmysl jeho k těm křivdám nepohnul se jest; (od koho, čeho, z koho, čeho) odvrátit se, ustoupit, opustit*
pohnutie, -ie n. *pohnutí, pohyb: země pohnutie zemětřesení; bez pohnutie* beze změny, stejně, trvale; pevně, neochvějně
pohoda f. *pohodlí*
pohodenie, pohodnutie, -ie n. *uhodnutí, rozluštění, vyřešení*
pohodlé, -é n. *dobrá, vhodná věc, dobro, dobrodini; pomoc, podpora; prospěch, užitek; dobré podmínky živobytí, pohodlí*
pohodléčko n. zdrob. z pohodlé
pohodlnost (trojslab.) adj. *prospěch, dobrá služba*
pohodlný (trojslab.) adj. *vhodný, příhodný*
pohodnúti, -nu, -neš dok. *odhadnout*
pohodovati, -uju, -uješ dok. *pohodovat, nějakou dobu hodovat*
póhon m. *půhon, obeslání k soudu, soudní obsílka*
pohoněnie, -ie n. *pohnání, pohánění k soudu*
pohoniti, -ňu, -níš ned. (koho z čeho) *pohánět k soudu, obesílat*
pohorek, -rka, -rku m. *pahorek*
pohorliti, -ľu, -líš dok. *projevit horlivost; popudit se*
pohoršenie, -ie n. *pohoršení, zhoršení; poškození, újma*
pohoršený adj. *pohoršlivý*
pohóršěti, -ěju, -ieš ned. *pohoršovat*
pohoršievati, -aju, -áš ned. *činit horším, kazit, svádět k špatnosti*
pohoršitedlný (pětislab.) adj. *pohoršlivý, pohoršující, špatný*
pohoršitel, -e m. kdo se pohoršuje
pohoršiti, -šu, -šíš dok. *učinit horším, zhoršit, pokazit, poškodit; zkazit, svést k špatnosti, k hříchu; - pohoršiti se (kým čím, nad kým čím, na kom čem) pohoršit se nad něčím, být popuzen něčím; pokazit se, zkazit se, (mravně) poklesnout, být sveden k hříchu; aby se na víře nepohoršili nepoklesli*
pohoršovati, -uju, -uješ ned. *zhoršovat, poškozovat, porušovat; kazit, svádět ke špatnosti, k hříchu: sami jich zlým příkladem pohoršující; - pohoršovati se pohoršovat se, zlobit se; zhoršovat se, kazit se, (mravně) klesat, upadat*
pohořeti, -řu, -říš dok. *shořet; jako by mu kól nepohořal jako by se ho to netýkalo, jakoby nic*
pohostinu adj. *jako host: dva, jenž přišla pohostinu; pohostinu se bráti vydávat se na cesty (v. též hostinný)*
pohověnie, -ie n. *poshovění, posečkání, strpení*
pohověti, -ěju, -ieš dok. *poshovět, posečkat*
pohovievati, -aju, -áš ned. (sobě) *hovět si, dopřávat si odpočinku, pohodlí*
pohrabaný adj. *pohřbený, pochovaný, mrtvý*
pohrabati, -b'u, -beš, **pohrabiti**, -b'u, -bíš dok. *zahrabat, zakopat; pohřbít, pochovat*
pohrabovati, -uju, -uješ ned. *pohřbívat, pochovávat*
pohrbilý adj. *shrbený, přihrblý*

pohrdanie, -ie n. *pohrdání, opovržení; zavrhování, odmítání*
pohrdatel, -e m. *kdo něčím pohrdá, pohrdavec, opovrhovatel*: pohrdatelové světa
pohrdati, povzhrdati, -aju, -áš, **pohrdovati**, -uju, -uješ ned. *pohrdat, opovrhovat; zavrhovat, odmítat*
pohrděti, -ěju, -ieš dok. *pohrdnout, opovrhnout; zavrhnout, odmítnout*
pohrdlek, -dlka, -dlku (trojslab.) m. *pohrdavé, opovržlivé označení*: také sú tomu všemu (bohoslužebným úkonům) pohrdlky dávali jako bludu pohrdavě, opovrživě se o tom vyjadřovali
pohrobek, -bka, -bku m. *pahrbek*
pohrom m. **pohroma** f. *pohroma, neštěstí dopuštění; hřmot; hřmění, hrom; útok, napadení*
pohromný adj. *hrozný, vzbuzující hrůzu*
pohroza, pohrůzka f. *hrozba, pohrůzka, vyhrůzka*: pohrůzku činiti vyhrožovat
pohrúziť, -žu, -zíš dok. *pohroužit, ponořit, potopit; zahubit, zničit*; - pohrúziť se *pohroužit se, ponořit se, potopit se* (v. též pohřieziti se, pohrúziť)
pohrúžený adj. *ponořený, potopený, utopený* (v. též pohrúžený)
pohrýzati, -aju, -áš dok. *nakousat se; přetrpět*
pohrýzti, -hryzu, -eš dok. *hryznout; kousnout*; pohrýzti zubów zaskřípat zuby: pohrýzti kúdele zmlknout, přestat žvanit
pohrýziti se v. pohřieziti se
pohrzěnie, -ie n. *pohrdnutí*
pohrzěti, -ěju, -ieš, **pohrzovati**, -uju, -uješ ned. *pohrdat*
pohřbenie, pohřebenie, -ie n. *pohřbení, pohřeb; uvržení; zavržení (do pekla)*
pohřbieti, -hřb'u, -hřeb'u, -bieš, **pohřbiti, pohřebiti**, -b'ú, -bíš dok. *pohřbit; pochovat*
pohřeb, -hřebi f., -hřeba, -u m. *pohřeb; hřbitov, hrob*
pohřebati, -aju; -áš ned. *pohřbívat, pochovávat*; dok. *pohřbít, pochovat*
pohřebený adj. *pohřbený, pochovaný*; pohřebený u pekla uvržený do pekla
pohřebiti v. pohřbieti
pohřebný adj. *pohřební*
pohřebovati, -uju, -uješ ned. *pohřbívat, pochovávat*
pohřesti, -hřebu, -eš (aor. -hřebech, přech. min. -hřeb, -ši; přič. trp. -hřeben) dok. *pohřbít, pochovat*
pohřešenie, -ie n. *zhřešení, prohřešení*
pohřiechu adv. a interj. *pohřích, bohužel, naneštěstí, běda*
pohřieziti se, pohrýziti se, -žu, -zíš se dok. *pohroužit se, potopit se, ponořit se* (v. též pohrúziť, pohrúziť)
pohřímati, 3. sg. -á dok. *zahřímat; zahřmít*
pohřížeti, pokřížovati v. pohrúžeti; pohrúžovati
pohřměti, -ěju, -ieš dok. *zahřmít, rozehřmít se; s hlukem, se hřmotem něco udělat*: potom množstvie v hrad pohřmiechu s hlukem vešli, vtrhli
pohrúziť, -žu, -zíš dok. *pohroužit, potopit; skrýt* (v. též pohrúziť, pohřieziti se)
pohrúžený adj. *pohroužený (do čeho); odevzdaný (čemu)*: jenž sú v libosti světa pohřížení kteří se oddali světským radostem (v. též pohrúžený)
pohrúžeti, pohřížeti, -ěju, -ieš ned. *potápět; pohružovat*
pohružovati; pohřížovati, -uju, -uješ ned. *hroužit ponořovat; potápět; pohružovat; pohlcovat, ničít*: zámutek světa, ten pohřízuje i porážie rozum; *oddávat čemu, uvrhovat v co*: v zatracenie pohřízuji stádo božie; - pohružovati se *ponořovat se, potápět se; oddávat se čemu*
pohuba f., **pohubenie**, -ie n. *záhuba, zahubení, neštěstí, zkáza*
pohúbce, -ě m. *zhoubce, hubitel*
pohubek, -bka, -bku m. *úder po ústech, políček*
pohubenie v. pohuba
pohubený adj. *zničený, zpusťosený*
pohubitel, -e m. *zahubitel, zhoubce; ničitel, plenitel*
pohubiti, -b'ú, -bíš dok. *zahubít, zničit; zabít; vyplenit*
pohubovati, -uju, -uješ ned. *hubit, ničít, zabíjet; plenit*
pohuhlati, -aju, -áš dok. *zanaříkat, zabědovat, zaúpět*
pohvízdanie, -ie n. *udivené zahvízdání*

pohvízdati, -ždu, -žděš dok. (*údivem*) *zahvízdat*
pohvizdovati, -uju, -uješ ned. (*údivem*) *hvizdat*
pohýbati; -b' u; -beš dok. *zahýbat*; *pohnout něčím*
pohybovanie, -ie n. *kolísání (mysli), váhání*
pohybovati, -uju, -uješ ned. *pohybovat, hýbat, zmitat*: počť silnú myslí jeho *pohybovati* otrásat jeho silnou vůlí, zviklávat; *vést, pobízet, podněcovat*; - pohybovati sě *pohybovat se, hýbat se; směřovat, táhnout, spět k čemu*
pohýliti, -l' u, -líš dok. *pozřít; pohltit*: všudy byly vody zemi pohýlily; *uchvátit, opanovat, zmocnit se*: ta žádost (tělesná) pohásí a pohýlí všeken rozum člověčí
pohynovati, -uju, -uješ ned. *hynout*
pohynulý adj. *zahynulý, zemřelý*
pohynúti, -nu, -neš dok. *zahynout, zemřít, zaniknout; upadnout do záhuby; sejít z cesty, zbloudit*
pohynutie, -ie n. *záhuba, zkáza*
pohýřenie, -ie n. *pochybení, chyba, poklesek, prohřešek, hřích*
pohýřiti, -řu, -říš dok. *pobloudit, pochybit, provinit se, hřešit*
pohyzditi, -žďu, -zdíš dok. (komu čeho) *pohanět; zablít komu co, vytknout*
pochápati sě, -aju, -áš sě ned. (na koho) *dorážet, sápat se na někoho*
pocházějící adj. *pochazející; vycházející*
pocházeti, -ěju, -ieš ned. *obcházet; vznikat, vycházet*
pochlebenie, pochlebenstvie, -ie n. *pochlebování, lichocení*
pochlebiti, -b' u, -bíš dok. *polichotit, zalichotit*
pochlebník m. *pochlebník, lichotník; pokrytec*
pochlebný adj. *pochlebující; chlubitivý*
pochlebovanie, -ie n. *pochlebování, lichocení; pokrytectví*
pochlebovati, -uju, -uješ ned. *pochlebovat, lichotit; chovat se pokrytecky, šálit, klamat*
pochlubovati sě, -uju, -uješ sě ned. *vychloubat se*
póchod m. *původ*; póchod jmieti (ot čeho) *pocházet*
pochoditi¹, -z' u, -díš ned. (z čeho) *pocházet, vznikat, vyplývat; mít, původ v čem*: křivda z boha nepochodí
pochoditi², -z' u, -díš dok. (*trochu*) *pochodit, prochodit, křížem krážem projít*: pochodiv (Alexandr) po té sieni; *projít se*
pochodně, pochodnicě, -ě f. *pochodeň*
póchodnost, -i f. *původ, začátek*
pochop, póchop m. *počátek, původ, východiště; základ; podnět; popud; chápání; rozum, schopnost chápat, rozumět*: (milost božie) podlé miery pochopu našeho nám sě ukáže; jmieti pochop čeho zahrnovat; obsahovat co
pochopiti, -p' u, -píš dok. *pochopit; uchopit; lapit*
pochopně adv. *pochopitelně*
pochopnost, -i f. *pochopitelnost; schopnost, snažnost*
pochopný adj. *chápatý, schopný chápat, rozumět; schopný, způsobilý; obsažený, zahrnutý v čem*
pochotenstvie, -ie n. *příjemnost, rozkoš*
pochotnost; pochotný v. *pochutnost; pochutný*
pochovanie, pochovavanie, -ie n. *pochování, pochovávání, pohřeb, pohřbívání*
pochovati, -aju, -áš dok. *zachovat, uchovat*: pochovati života; *pohřbít*
pochozenie, -ie n. *chození; pocházení, vzniknutí, původ*
pochtieti, -chcu, -chceš dok. (nač) *zachtít; trochu zatoužit, dostat chuť*
pochtievati, -aju, -áš ned. *chtít, zachtívát*
pochukovati, -uju, -uješ ned. *huhlat; sípět*
pochutnati, -aju, -áš dok. *ochutnat, okusit*
pochutnost, pochotnost, -i f. *chutnost, rozkoš; příjemnost*
pochutný, pochotný adj. *chutný, příjemný; libý, milý, rozkošný*
pochva v. pošva

pochvala f. *pochvala, chvála, čest*; nedati komu pochvaly (nad kým) nedat mu zadostiučinění; nenechat ho chlubit se

pochválenie, -ie n. *pochválení, pochvala*

pochváliti, -ľu, -líš dok. *pochválit, poctít, oslavit; schválit, projeviti souhlas*; (komu) *polichotiti*

pochvalovanie, -ie n. *vychloubání, vychvalovávání*

pochvalovati, -uju, -uješ ned. *pochvalovat; schvalovat, souhlasit s čím*; - *pochvalovati se chlubit se, vynášet se*

pochvátati, -aju, -áš dok. *uchvátit, ukořistiti*

pochvátiti, -cu, -tíš, **pochvátnúti**, -nu, -neš dok. *uchvátit, prudce uchopit, zachvátit*

pochvilé, -é n. *volná chvíle, prázdno, klid, pokoj*

pochyba f. *chyba, pochybení*

pochybenie, -ie n. *chyba, omyl; pochybování, pochybnost*: bez *pochybenie*, bez *pochyby*, najisto, nepochybně; *rozpačitost, nepevnost v něčem*

pochybilý adj. *pomatený, bláznivý*

pochybiti, -b' u, -bíš dok. *upadnout v pochybnost*

pochybovati, -uju, -uješ ned. *pochybovat, váhat; chybovat*

pochybující adj. *pochybující, nejistý, nepevný; bludný, odchyľující se od správného*

pochycenie, -ie n. *zachycení, chopení se; vytržení z kontextu*

pochycovati, -uju, -uješ ned. *pochycovat, chytat, uchvacovat*

pochýlenie, -ie n. *naklonění, sklonění; příklon, příklonění se*

pochýlený adj. *nakloněný k čemu, náchylný, mající sklon*: jest srdce lidské *pochýleno* k hrdošti

pochýľiti (sě) -ľu, -líš (sě) dok. *sklonit (se), naklonit (se), odchyľit (se), vychýľit (se)*; *učinit náchyľným*

pochyľný adj. *náchyľný; nakloněný; ľhký*

pochyľovati, -uju, -uješ ned. *sklánít, naklánít, odchyľovat, vychyľovat*; - *pochyľovati se uchyľovat se, odchyľovat se (od správného)*

pochytiti, -cu, -tíš, **pochytnúti**, -nu, -neš dok. *popadnout, uchopit, uchvátit; pochopit*

pójč-; **pojdi** v. *požič-*; *jíti*

pojednú adv. *najednou, zároveň*

pojěch, *pojě*, **pojem**, -ši v. *pojieti*

pojěti, -jědu, -eš ned. *vyjet, sjet*

pojětie, -ie n.: *pojětie ženy sňatek (se ženou), oženění, pojetí za manželku*

pojěviti se, -v' u, -víš se dok. *objevit se, ukázat se, vyvstat*

pojhranie, -ie n. *pohrání, pobavení se*

pojhráti, -jhraju, -áš dok. *pohrát si, zahrát si, pobavit se*

pojhrávanie, -ie n. *pohrávání; posměch*

pojhrávati, -aju, -áš ned. *pohrávat si*

pojič-, **pojič-** v. *požič-*, *póžič-*

pojiedati, -aju, -áš ned. *pojídati, jíst*

pojiesti, -jiem, -jieš dok. *pojíst, najíst se*

pojieti, -jmu, -jmeš (aor. -jech, -jach, přech. min. -jem, -ši, přič. čin. -jal, -jěľi) dok. *pojmot, vzít*; *pojieti sobě ženu, ženě; ženú vzít si za ženu; odebrat, odvést*

pojímание, -ie n. *ženění, vdávání; pojímání, souľož*

pojímáti se, -aju, -áš ned. *brát se (k manželství); ženit, vdávat se*

pojistiti, -šču, -stíš dok. *pojistiti, zajistiti, upevniti*; - *pojistiti se přesvědčiti se, ujistiti se*

pojišćenie, -ie n. *pojištění, upevnění, utvrzení; potvrzení, schválení*

pojiti, *poju*, -íš ned. *dávat pít, napájet*

pojiti¹, *pojdu*, -eš dok. *pojít, vzniknout, vzejít, povstat; nastat, uskutečnit se; zajít, zaniknout, zahynout*; (o očích) *zastřít se, potáhnout se něčím neprůhledným*

pojiti², *pojdu*, *pójdu*, -eš dok. *vyjít, dát se do pohybu*: na léto Tateři *pojidu* vytáhli, zahájili tažení; a když *pojidu* korábi *když vypluli*; *pojiti* za muž vdát se

pojmenovati, -uju, -uješ dok. *jmenovat, říci něčí jméno, oslovit jménem*

pojmeťi, -jmám, -jmáš dok. *na chvíľi mít, poměť*

pokaditi, -z' u, -díš dok. *posypat kadidlem*

pokajkľovati, -uju, -uješ dok. *zachovat se neupřímně, oklamat*

pokánie, -ie n. *pokání*: pokánie činiti, učiniti kát se, pokát se; dáti pokánie uložit pokání; *rozhrěšení; pokuta, trest*
pokánný adj. *kající; uložený za pokání*
pokasati, -šu, -šeš dok. *připraviti, uvést do pohotovosti*
pokasovati, -uju, -uješ ned. *kasat, podkasávat*
pokáti se, -aju, -aješ se dok. (čeho) *učinit pokání z něčeho*
pokaza f. *zatmění slunce*
pokázanie, -ie n. *projev, známka; ukázání, pokyn, zjevení*
pokázaný adj. *pokáraný, potrestaný, postižený trestem*
pokázati, -žu, -žeš dok. *ukázat, dokázat; potrestat; - pokázati se ukázat se, zjevit se*
pokaziti, -žu, -zíš dok. *porušit; poškodit; zkazit, svěst, přivést na scestí*
pokazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat; - pokazovati se ukazovat se, zjevovat se*
poklad m. *poklad; pokladnice, zásobárna*
pokladač, -ě m. *podvodník, klamač, svůdce*
pokládati, -aju, -áš ned. *klást, vykládat; (koho čím) pokládat koho zač*
pokladený adj. *pokladený, pokrytý, obložený*: stěny zlatými plechy biechu pokladeny
pokladiti, -z' u, -díš ned. *hromadit, shromažďovat poklady*
pokladní adj. *základní, tvořící základ něčeho*
pokladný adj. *uložený, uschovaný; týkající se pokladu, pokladny; základní, potřebný*: chléb náš pokladný daj nám dnes
pokladový adj. *vyhrazený, určený pro poklady*: osm skrýšův pokladových
poklam m. **poklamánie**, -ie n. *záměna slov, slovní hříčka (?)*
poklamati, -mu, -meš dok. (kým, čím) *vysmát se komu, čemu, ztropit si smích*
poklamaváti, -aju, -áš ned. (kým, čím) *vysmívat se, tropit si žerty*
poklaňovati, poklaněvati se, -uju, -uješ se ned. *klanět se*
poklásti, -kladu, -eš dok. *poklást, pokrýt, obložit*
poklati, -ko' u, -kóleš dok. *proklát, probodnout*
poklenie, -ie n. *prokletí, kletba*
poklesnutí, -nu, -neš dok. *klesnout, podvrtnout se; zmýlit se*
pokletý adj. *prokletý, zlořečený*
poklikev, -kve f. *nádoba, pánev, rendlík*
poklínač, -ě m. *rouhač, kdo se rouhá, proklíná, zlořečí*
poklínanie, -ie, n. *proklínání, zlořečení*
poklínati, -aju, -áš, **poklnovati**, -uju, -uješ ned. *proklínat, zlořečit, klnout*
pokloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit, schýlit, sehnout; - pokloniti se poklonit se, sklonit se*
pokloňovanie, -ie n. *klanění, vzdávání úcty poklonami*
pokloňovati, -uju, -uješ ned. *sklánět, schylovat, shýbat; - pokloňovati se klanět se, uklánět se*
pokľud m. *klid, mír, upokojení, uklidnění*; ta bezpráví poklid brala skrze moc a práva pohanská řešila se, vyřizovala se; pokľud učiniti odložit soudní spor
pokľudec, -dcě m. *trochu klidu, pokoje, chvíle klidu, pokoje*
pokľuditi, pokliditi, -z' u, -díš dok. *poklidit, sklidit, uvést do pořádku, spořádat; pokľuditi se upokojit se, usmířit se; skončit se, dopadnout*
pokľudnost, -i f. *poklid, klid, pokoj*
pokľuzenie, -ie n. *smíření, usmíření, smír*
pokluzlý, -ého m. *člověk sešlý z pravé cesty, hříšník*
pokluznutí se, -nu, -neš se dok. *sklouznout, uklouznout; sejít z pravé cesty, dopustit se chyby, poklesku*
pokňúřenie, poknířenie, -ie n. *přetvářka, předstírání, pokrytectví*
pokňúřenstvie, poknířenstvie, -ie n. *pošmournost; pokrytectví, pořouchlost*
pokňúřile, poknířile adv. *pokrytecky, licoměrně*
pokňúřiti se, -řu, -říš se dok. *zachovat se pokrytecky*
pokobiti se, -b' u, -bíš se dok. *podařit se, zdařit se*
pokochati se, -aju, -áš se dok. (v čem, kým, čím) *pokochat se, potěšit se; (s kým, s čím) polaskat se, pomilovat se: by se se svým chotěm pokochala*

pokoj, -ě m. *pokoj, mír*: pokoj činiti *udržovat pokoj; bezstarostnost; pokoj, světnice, byt*
pokojík m. *klid, mír; pokojík, světnička*
pokojiti, -ju, -jíš ned. *upokojovat, uklidňovat, zjednávat pokoj*
pokojně adv. *pokojně, klidně, snášenlivě, mírně, trpělivě*
pokojný adj. *pokojný; klidný, snášenlivý, mírný, trpělivý*; býti pokojný (s kým, s čím, komu, čemu)
žít v míru, pokoji; cesta pokojná cesta spásy
pokolebnie, -ie n. *pokolebné, plat od kolébky*, tj. *od dítěte* (jím se vykupoval kněz, měl-li dítě)
pokolenie, -ie n. *rod, rodina*
pokon v. napokon
pokonati, -aju, -áš dok. *vykonat, dokončit*: pokonati sobú skonat, zemřít
pokopati, -aju, -áš dok. *zakopat, zahrabat; pochovat*
pokora f. *pokora, pokoření*: jíti u pokoru pokořit se
pokorný adj. *pokorný, ponížený; trpělivý*
pokostní adj. *trpící dnou*
pokostnicě, -ě f. dna
pokostník m. *člověk trpící dnou*
pokotiti se, -cu, -tíš se dok. *skutálet se, svalit se*
pokrádati, -aju, -áš ned. *vykrádat*
pokrasa f. *podoba, tvářnost, vzhled, stav*
pokrástí, -krađu, -deš dok. *ukrást, odcizit*
pokratochvílití, -ľu, -líš dok. *užít kratochvíle, zábavy, pobavit se*
pokrčemné, -ého n. *dávka, plat z krčmy*
pokrmeč, -mcě m. *pokrm, jídlo, potrava*
pokrmenie, -ie n. *nakrmení, nasycení*
pokrmiti, -m' u, -míš dok. *nakrmit*; pokrmiti sebe najíst se, pojíst
pokrmovati, -uju, -uješ ned. *krmit*
pokropenie, -ie n. *pokropení, postříkání*; výkrop tzv. *svěcenou vodou* (cirk.)
pokropovati (se) -uju, -uješ (se) ned. *kropit (se), zkrápět (se)*
pokrotiti, -cu, -tíš dok. *zkrotit*; - pokrotiti se *zkrotnout*
pokrstíti (trojslab.), -šču, -stíš dok. *pokřtít*
pokršćenie (trojslab.), -ie n. *pokřtění*
pokruta, pokrútká f. *druh pečiva kulatého tvaru* (koláč, placka ap.)
pokrutný adj. *kulatý, okrouhlého tvaru* (o pečivu k bohoslužebným účelům); chléb pokrutný přesný, nekvašený
pokrykovati se; -uju, -uješ se dok. *pohádat se*
pokrytě adv. *skrytě, pokrytecky*
pokryti, -kryju, -ješ dok. *pokryt, příkryt, zakryt; skryt, ukryt*; - pokryti se (koho) *skrýt se (před kým), ukryt se*
pokrytost, -i f., **pokrytstvo, pokrytstvie**, -ie n. *pokrytectví, přetvářka, licoměrnost*
pokrytský, pokrytý adj. *pokrytecký*
pokrývati se, -aju, -áš se ned. (koho, čeho) *ukrývat se, skrývat se před kým; vyhýbat se čemu*
pokřest, -křsta, -křstu m. *pokřtění*
pokřiknúti, -nu, -neš dok. *vykřiknutí, vzkřiknout, zvolat*
pokřiknutie, -ie n. *vzkřiknut; zaplesání*
pokřivenie, -ie n. *pokřivení, pomatení*: pokřivenie rozumu
pokunšťovati, -uju, -uješ dok. *požertovat*
pokúpiti, -p' u, -píš dok. *skoupit, vykoupit*
pokusitel, pokušitel, -e, **pokúšěč**, -ě m. *pokušitel*
pokusiti, -šu, -síš dok. *zkusit*; *uvést v pokušení, napadnout pokušením*
pokušenie, -ie n. *pokušení; zkouška, vyzkoušení, pokus; soužení, trápení*: nemoci, bolesti, hlad, žízeň a jiná pokušenie
pokúšenie, -ie n. *pokoušení, zkoušení; svádění*
pokúšěný adj.: den pokúšěný den zkoušky
pokúšěti, -ěju, -ieš ned. (čeho) *zkoušet*
pokušovanie, -ie n. *pokoušení, pokušení; zkoušení, zkouška; pokus*

pokušovati, -uju, -uješ ned. *pokoušet*

pokuta f. *trest, potrestání*: každému dá odplatu nebo pokutu podle každého zaslúžení;

pokuta, peněžitý trest; úrok, zisk

pokutiti¹, -cu, -tíš dok. (koho, co) *potrestat, stihnout trestem*

pokutiti², -cu, -tíš dok. *zahrabat*

pokútně adv. *pokoutně, potají*

pokútní adj. *pokoutní, skrytý, tajný*

pokynutie, -ie n. *pokynutí, kývnutí, znamení*

pokývati, -aju, -áš dok. *pokynout, dát znamení pokyny, posunky*

pól, polu m. *polovice, půl*: v poly, u poly uprostřed, v pase; napoly v. t.; ot-polu napolo, z polovice, napůl, vejpůl; oba poly z *obou stran* (tj. zevně i uvnitř)

polahoditi, -z' u, -díš dok. (komu) *zalichotit, říci něco příjemného*; (čemu) *zajásat nad něčím, přivítat něco, projevit radost*

Polané v. Polené

polap m. **polapenie**, -ie n. *uchvácení, ulovení; loupež*

polapiti, -p' u, -píš dok. *polapit, popadnout, uchvátit, ulovit, zajmout; přistihnout, zaskočit* jmějiechu radu, aby Ježíše polapili v řeči; *pochopit, postihnout, (rozumem)*

polapovati, -uju, -uješ ned. *chytat; popadat, uchvacovat*: býlí, ježto vítr pola pije

poláti, -laju, -ješ dok. *polát, vylát, vynadat*

pole n. *pole; rovina, planina; bojiště, zápasíště*: obdržeti pole zvítězit

polecúci v. polet'úci

poléčenie, -ie n., **poléčka** f. *léčka, nástraha*

poléčený adj. *políčený, nastražený*

poléčko n. *políčko*

poledne, polodne, -e, **polednie**, -ie n. *poledne; polední strana, jih*

polední; polodní adj. *jižní*

polehač, -ě m. *zaháleč, lenoch*

poléhati, -aju, -áš ned. *pokládat, ukládat*

polehčenie, -ie n. *polehčení, ulehčení, úleva*

polehčiti, -ču, -číš dok. *učinit lehčím, ulehčit, ulevit; zmírnit; zlehčit, znevážit, vzít na lehkou váhu*; - polehčiti sobě *ulevit si, oddechnout si*

polehčovati, -uju, -uješ ned. *činit lehčím, ulehčovat, ulevovat, zmírňovat*: dávnost a obyčej hříecha nikdy nepolehčuje; - polehčovati se *stávat se lehčím, přístupnějším*. mysl polehčuje se a vyčišťuje

polékati, -aju, -áš ned. *nastražovat, líčit*

Polené, Polaně, Polan pl. m. *Poláci; Polsko*

polepšávati, polepšievati, -aju, -áš, **polepšovati**, -uju, -uješ ned. *polepšovat, zlepšovat, napravovat*; - polepšovati sobě *přilepšovati si, nadlepšovati si*; polepšovati se *polepšovati se, napravovat se; vzmáhat se; zotavovat se*

polepšitel, -e m. *kdo polepšuje, napravuje*: neb jest buóh všech múdrých polepšitel

polepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit, opravit, napravit*: polepšiti škody napravit škodu

polesný adj. *lesní*: požíváše Jan strdi polesné

poletek, -tka, -tku m. *paběrek, zbytek po sklizni vína*

poleti, pol' u, -íš ned. *žhnout, pálit, hořet, planout*

poletmo adv. *za letu, létáním*. (ptáci) poletmo u povětří sobě krm' u dobývají

poledúci adj. *poletující, létající*

polévati, -aju, -áš ned. *polévat, zalévat*: polévati zahrádku; *jímat, zachvacovat*; hanba mě porážela a polévala veliká

poležeti, -žu, -žíš dok. *poležet nějakou dobu, zůstat ležet, odpočinout si*

politovaný adj. *hlazený, leštěný*

polišče, -ě n. *rovina, pláň, kraj, území*

polizač, -ě m. *úlisný člověk; pochlebník*

polízati, -žu, -žeš dok. *olízat; zalichotit; polichotit*

polizovati, -uju, -uješ ned. *olizovat*

pólnoc, -i f. *půlnoc; půlnoční strana, sever*
pólnocie, polúnocie, -ie n. *půlnoční strana, sever*
pólnocní, polúnocný, polúnocní adj. *půlnoční; severní*
polný adj. *polní*
polodne; polodní v. *poledne; polední*
poloh m. *lože* (v šestinedělí)
polomiti, -m' u, -míš dok. *zlomit; oblomit, zviklat, přemoci; strhnout, zbořit*
polomovati, -uju, -uješ ned. *podlamovat, duševně rozvracet*: netrpědlnost jej polomuje
polomuž, polúmuž, -ě (pl. -mužie) m. *kentaur*
polona f. *plena*
polovem adv. *do polovice, zpola*: na každém konci bieše uzel zavázán polovem zpola zavázán, neutažen
polovicě, -ě f. *polovice, polovina*; u polovicu *uprostřed*; neodvozuj mne (bože) v polovici dní mých
polovičný adj. *půlený, dělený* (štít jako heraldický znak)
položenie, -ie n. *poloha, stav, poměry, situace; skutečnost; ustanovení; způsob; založení, povaha; výklad; definice, sepsání, vyličení*
položení adj. *položený, umístěný, ležící*; položený v úzkostech, v bolesti, v marnosti utápějící se (v čem), trpící (čím); narod'te mnieti, by buóh tělesný byl aneb údy člověčskými položený že by měl lidské údy; *obložený, vykládaný*: dvě stě štítov položených přechistým zlatem; *uvedený, zmíněný (v textu); určený, stanovený*
položiti, -žu, -žiš dok. *položít; uložit, ustanovit*: položiti sobě v obyčej navyknout si; *uvést, poznamenat; pokládat zač*: položiec(e) připustíme-li; *vyložit, povědět*; (napřed co) *dát přednost*; *vyložit (drahým kamaním)*; - položiti sobě (co) *předložit si, uvědomit si, uvážit*; - položiti sě (proti komu) *postavit se*
položovati, -uju, -uješ ned. *klást, pokládat, umísťovat*
polsko n. *rovina*
polský¹ adj. *polní, rovinatý*; země polská rovina
polský² adj. *polský*
polúbiti, -b' u, -bíš dok. *políbit*
polúbratřie, -ie n. i m. *nevlastní bratr*
polúčiti sě, -ču, -číš sě, dok. *spojit se*: abychom sě polúčili; *obratem se změnit*: polúči sě svatý ze zlého zlý byl vystřídán svatým
poluden, -dne, podleden, -dna m. *jižní vítr*
poludenní adj. *jižní*
polúletie, -ie n. *půl roku, půlroční období*
polúmuž; polúnocie; polúnocní v. *polomuž; północie; północní*
polúsestřie, -ie n. *nevlastní sestra*
polústranie, -ie n. *prostředek, střed*
polústryšie; -ie n. *půl strychu, korce*
polútovatí, -uju, -uješ dok. *politovat*
polúzení adj. *klamný, falešný, falšovaný, nepravý*
polynek, -nka, -nku m. *pelyněk*
polzáti, -lžu, -lžeš dok. *olízat*
pomahač, -ě m. *pomocník, napomahatel*
pomáhanie, -ie n. *pomoc, podpora*
pomakati, -aju, -áš dok. *ohmatat*
pomámenie, -ie n. *pomámení, omámenost, obluzenost, pomínutí smyslů*
pomámený adj. *omámený, oblouzený*
pomámiti, -m' u, -míš dok. *omámit, obloudit, zbavit smyslů*
pomatu v. *pomiesti*
pomazanec, -ncě m. *(člověk) pomazaný; Kristus*
pomazanie, -ie n. *pomazání, namazání*
pomazaný adj. *pomazaný, potřený; vyvolený*: Kristus slove Pomazaný

pomazati, -žu, -žeš dok. *pomazat, potříti, nanést*; pomazati koho na kněžství povýšit na vládce, učinit vládcem
pomazovati, -uju, -uješ ned. *mazat, potírat, nanášet*
pomčieti (sě), -ěju, -ieš (sě) dok. *zatăhnout; dát se do pohybu, vytáhnout*
pomdlenie, -ie n. *zemdlení, ochabnutí, oslábnutí*
pomdléti, -mdleju, -ěš dok. *zemdlít, ochabnout*
pomdliti, -dl'ü, -dlíš dok. *zeslabit, oslabit, umenšit*
poměnění, -ie n. *vyměnění, zaměnění*
poměňovati, -uju, -uješ ned. *přisuzovat, přičítat (komu co); domnívat se, myslit si*
pomenšenie, -ie n. *zmenšení, oslabení*
pomenšiti, -šu, -šíš dok. *učinit menším, zmenšit*; - pomenšiti se *stát se menším, zmenšit se*
poměra f. *míra, rozměr*
poměřiti, -řü, -říš dok. *změřit, vyměřit, namařit*
pomeškáníčko n. *krátké prodlení, pozdržení se*
pomeškáníe, -ie n. *zdržení, odklad*: beze všeho pomeškáníe bez odkladu, ihned
pomeškati, -aju, -áš dok. (čím) *prodlít s čím; pobýt, zdržet se, zůstat; počkat, posečkat; zaváhat*
pomeškávati, -aju, -áš ned. (koho) *zdržovat*
pometáček, poměváček, -čka m. *člověk, který všechno zmate, popleta; hloupý, směšný člověk*
pometati, -mecu, -meces dok. *poházet, zaházet*
pométeš v. pomiesti
pomezie, -ie n. *pomezí, hranice*
pomezní, pomezský adj. *pohraniční, ležící při hranici*
pomieniti, -ňu, -níš dok. (kam) *zamířit*; (na koho, co) *pomyslit na koho, co; pomyslet si, usoudit*; (komu co) *započítat, připočítat co komu*
pomieřiti, pomířiti, -řü, -říš dok. *smířit*
pomiesti, -matu, -měteš dok. *pomást, zmást*; v tom se vám nic nepoměte v tom vám nic nebude překážet
pomietati, pomítati, -aju, -áš ned. *házet, shazovat, odhazovat, zahazovat; zamítat, zavrhovat*
pomíjející adj. *míjející, jdoucí kolem*
pomíjěti, -jěju, -jiejš ned. (co) *pomíjet; míjet, jít kolem, mimo; opomíjet (co), vyhybat se (čemu)*; - pomníjěti se (s čím) *míjet se, rozcházet se s čím*
pomilovati, -uju, -uješ ned. (koho) *smilovat se*; pomiluj ny smiluj se nad námi
pominovati, -uju, -uješ ned. *pomíjet*
pominující, pominující, pomínulý, pomínutý adj. *pomíjející, dočasný, nemající trvalou hodnotu; přešlý, uplynulý*
pominutedlný (pětislab.) adj. *časný, pomíjející*
pominúti, -nu, -neš dok. *pominout, zmizet; minout, přejít mimo; projít; zajít (aby nebylo vidět)*
pominutie, -ie n. *pominutí, uplynutí*; pominutie smyslem pomatenost, ztráta rozumu
pomířiti v. pomieřiti
pomisati, -šu, -šeš dok. *zeslábnout; zemdlít, ochabnout*
pomítati v. pomietati
pomknúti, -nu, -neš dok. *postrčit*
pomlaščěti, -ščü, -ščíš dok.: usty *pomlaščěti plácnout, nevhodně promluvit*
pomlaščiti, -ščü, -ščíš dok. *popotáhnout, vzlyknout, polknout slzy*
pomlázěti, -ěju, -ieš ned. *mrskat pomlázkou* (o velikonocích)
pomlčenie, -ie n. *pomlčení, pomlka*
pomlčěti, -ču, -číš dok. *zmlknout, přestat mluvit; odmlčēt se; neodpovědět, nevyjádřit se*
pomléti, -melü, -eš dok. *pomlít, semlít, umlít*
pomlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout, odmlčēt se*
pomlkovati, -uju, -uješ ned. *mlčēt*
pomlsáníe, -ie n. *mlsání*
pomlsati, -aju, -áš dok. *zamlsat si*
pomlsek, -ska, -sku m. *pamlsek*
pomluva f. *rozmluva, rozhovor; promluva, řeč; úmluva*

pomlúvanie, -ie n. *rozhovor, rozmluva; odmlouvání, odporování; pomluva, hanobení*
pomlúvati, -aju, -áš, **pomluvovati**, -uju, -uješ ned. *rozmlouvat, promlouvat*; (na koho z čeho) *mluvit zle (o někom kvůli něčemu); pomlouvat*
pomluvenie, -ie n. *rozmluva, rozhovor, řeč*
pomluviti, -v' u, -víš dok. (co, o čem, s kým) *pohovořit, promluvit*
pomnieti, -mňu, -mníš ned. *pomníť*; (koho; na koho, na co; o čem) *mít na mysli, připomínat si; vzpomínat, rozpomínat se, pamatovat*
pomoc, -i f. *pomoc; podpora; skutek, který pomáhá, zázraku* bůh chtě svatého Václava oslaviti, počť skrzěň veliké pomoci činiti; *mimořádný poplatek, daň*
pomocně adv. *nápomocně*
pomocný adj. *nápomocný*; (komu čeho) *pomáhající komu k čemu; prospěšný*: jest pomocno prospívá
pomodliti sě, -dl'u, -dlíš sě dok. *pomodlit se*; (čeho) *poprosit zač*
pomoranský, pomořanský adj. *pomořanský*
pomorský, pomořský adj. *přímořský, pomořanský*
pomořený adj. *zmořený, vyčerpáný, unavený*
pomořiti, -řu, -říš dok. *zmařit, vyčerpat, unavit*
pomoženie, -ie n. *pomoc*; (o člověku) *pomocník, pomocnice*
pompknúti v. *pomknúti*
pomrdávati, -aju, -áš ned. *dělat posunky hlavou, krčit nos nad někým (posměšně)*
pomrskati, -aju, -áš dok. *namrskat, zmrskat*
pomrskávati, -aju, -áš ned. *pomrskávat; mrskáním popohánět*
pomrščiti, -šču, -ščíš dok. *pobídnout (koně); vymrskat*
pomsta f. *pomsta; pokuta, trest: pomsta* vypovědění trest vyhoštění
pomstitedlný (čtyřslab.) adj.: čas pomstitedlný čas pomsty
pomstiteľ, -e m. *mstiteľ, odplatitel*
pomstiti, -šču, -stíš dok. (nad kým) *pomstít se na kom, ztrestat koho*; - pomstiti sě (z čeho) *pomstít se zač, potrestat*
pomstivý adj.: vuóle pomstivá *pomstychtivost, hněv, zloba*
pomstva f., **pomstvie, pomščenie**, -ie n. *pomsta, trest, potrestání*
pomščievati, -aju, -áš, **pomščovati**, -uju, -uješ ned. *mstít, trestat*
pomščovanie, -ie n. *msta, pomsta, odplata*
pomútiti, -cu, -tíš dok. *zarmoutit*
pomýčeti, -cěju, -cieš ned. *posmýkat*
pomykání, -ie n. *pohybování se sem a tam, měnění. místa, přebíhání*: pomykání kněžské z fary na faru
pomýkati, -aju, -áš ned. *smykat, vrtět*
pomykovati, -uju, -uješ ned. (sobú) *pohybovat se z místa na místo, přebíhat, přecházet*
pomysliti, -šl'u, -slíš dok. *pomyslet, vzpomenout; pochopit*
pomyšleníčko n. *drobná, nepatrná myšlenka*
pomyšlenie, -ie n. *pomyšlení, myšlenka; úmysl, záměr*
pomyšlovati, -uju, -uješ ned. *přemýšlet, myslet, uvažovat*
ponačin adv. *třeba, potřebí*: nenie ponačin zdravému lékaře
poňadž, poňavadž, poňadž, poňadž v. *poněvadž*
ponajprv(ě) adv. *ponejprv, nejprve, nejdřív, poprvé*
pondati, -dám, -dáš dok. *položít, dát (něco někam)*
poně adv. a část. *asi, snad; zdali*: Hospodine, poně jest jich málo, ješto budú spaseni
ponebie, -ie n. *poschodí, patro; strop*
ponechati, -aju, -áš dok. (čeho, co) *zanechat, upustit od něčeho, přestat s něčím; přestat se starat o něco, opustit; ponechat, nechat; dovolit*
poněkad, poněkud adv. *do jisté míry, částečně, trochu*: aby poněkud sbožie s pokojem dobyl
poněsti, -su, -seš dok. *vynešt; zrodit*
poněvad(ž), poňavadž, ponivadž, poňovadž, poňadž, poňadž, ponidž, poniž, poňadž spoj. *poněvadž; neboť; pokud; když*
poničěti, -ču, číš dok. (nad kým) *sklonit se, nachýlit se (nad někým)*

ponidž v. poněvadž

ponikati, -aju, -áš ned. *zanikat, přestávat*: v radosti, ještoť nikdá neponiká

poniknúti, -nu, -neš dok. *sklonit se, podrobiť se, podříditi se; zaniknout, zeslábnout, sejít*

ponivadž, poniž v. poněvadž

poníziti, -žu, -zíš dok. *ponížiti, pokořiti, podrobiť; skloniti*; býti ponížen *pokořiti se, být pokorný; učiniti nižším, snížit, zmenšiti*; - poníziti se *ponížiti se, pokořiti se; skloniti se, snížit se* (v. též poníziti)

ponížě, -ě f. *ponížení*

poníženie, -ie n. *ponížení, potlačení, utlačení; snížení, poklesnutí; pokoření se*

ponížený adj. *ponížený; potlačený, utištěný, ubohý, pokořený; pokorný; potupný; níže zařazený, níže postavený; pokleslý, nízký*

ponížily adj. *nízký*

poníziti, -žu, -žíš dok. *ponížiti, postavit níže* (v. též poníziti)

ponižování, -ie n. *ponižování (se), pokořování (se)*

ponižovati, -uju, -uješ ned. *ponižovat, podrobovat, pokořovat; snižovat, znevažovat, tupit*

ponócka f. *ponocování; noční hlídka*

ponocný, -ého zpodst. m. *vojenská noční stráž*

ponocování, -ie n. *noční střežení, hlídka, stráž*

ponovovati, -uju, -uješ ned. *obnovovat*

poňovadž v. poněvadž

ponožka f. *vábnička, volavka* (pták uvázaný za nohu, aby vábil jiné ptáky)

ponucenie, ponučenie, -ie n. *ponouknutí, pobídnutí, podnět, popud*

ponúčeti, -ěju, -ieš, **ponucovati**, -uju, -uješ, **ponúkati**, -aju, -áš, **ponukovati**, -uju, -uješ ned. *ponoukat, pobízet, povzbuzovat, vyzývat*

ponucování, ponukování, -ie n., **ponuk** m. *ponoukání, podněcování, vyzývání, popouzení*

ponuka f. *vnuknutí*

ponúkание, -ie n. *dávání znamení*

ponuknúti, -nu, -neš, **ponutiti**, -cu, -tíš dok. *ponouknout, pobídnout, pokynout*

ponuknutie, -ie n. *ponouknutí, pokyn*

ponuziti, -žu, -zíš dok. *potrápiti, sklíčiti*

poobierati se, -aju, -áš se dok. (s kým, s čím) *chvíli se věnovat, zabývat*

poobleviti, -v' u, -víš dok. *poněkud polevit*

poopustiti, -šču, -stíš dok. *na chvíli opustit*

poorudovati, -uju, -uješ dok. *poorodovat, poprosit za někoho*

poostati, -stanu, -eš dok. *pozdržet se, pobýt; potrvat, zůstat*

poostaviti, -v' u, -víš dok. *nechat, ponechat; opominout; umístit, postavit, dát (kam); - poostaviti sobě ponechat si*

poostavovati, -uju, -uješ ned. *nechávat (komu co), ponechávat, zanechávat*

pootkrývati, -aju, -áš ned. *trochu odkrývat*

pootpočinúti, -nu, -neš dok. *trochu si odpočinout*

pop m. *kněz; běžec, střelec v šachu*

popadati, -aju, -áš, **popadovati**, -uju, -uješ ned. *popadat, uchvacovat, zmocňovat se; táhnout; chápat, rozumět*: ne všichni popadají to slova

popadek m.: v popadky *chvatně, letmo, ve chvílce, na okamžik*

popadenie, -ie n. *popadání, uchvácení, chycení; ulovení, lov; chycení za slovo, přistižení při chybě; při lži*

popadaný adj. *ulovený, polapený, dopadený, přistižený*

popadnúti; popadovati v. *popásti*¹; *popadati*

popadující adj. *popadající, uchvacující*: otevřeli sú na mě usta jako lev popadující a řevící

popalovati, -uju, -uješ ned. *opalovat, ožehovat*

popásati, -aju, -áš ned. *popásat, pást (dobytek); sytit žádosti, smysly, hovět žádostem, smyslům*; - popásati se *pást se; kochat se*

popasovati, -uju, -uješ ned. *spásat, stravovat, pohlcovat*

popásti¹, -padu, -eš, **popadnutí**, -nu, -neš dok. *popadnout, chytit, uchvátit, zachvátit, zmocnit se; zajmout, lapit, ulovit; dopadnout, přistihnout; postihnout, pochopit, zaznamenat, zachytit*: ušima popadni modlenie mé; *posednout*: byl ďáblem popaden; *obsáhnout, pojmut*: nemožieše jich země popásti; popásti se *chytit se, chopit se; dopustit se chyby, usvědčit se*

popásti², -pasu, -eš dok. *spást; pohltit, pohubit*; - popásti se *popást se*

popatření, -ie n. *popatření, pohledění, podívání; vzhled, vzezření, podoba*

popatřiti, -řu; -říš dok. *pohlédnout, podívat se; učinit opatření*: proti hříechóm tělesným popatřili sme

popěk, -pka m. *kněz, pop* (hanl.)

popel, -a, -e m. *popel*; čso v popel uvéstí, obrátiti, popelem postaviti zničit ohněm, spálit; *prach* (o pozůstatcích zemřelých lidí a zvířat): otejmeš duch jich, i zemdlejú, a u popel se vrátie

popelka f. *pomocnice v kuchyni*

popelný adl. *popelový, obsahující popel*

popěřiti; -řu, -říš dok. (na co) *upnout se, zaměřit se*

popestiti, -šču, -stíš dok. *provinit se, zhřešit, udělat chybu, dopustit se poklesku*

popeščený adj. *provinilý*

popieti, -pnu, -pneš dok. *popnout, potáhnout*: lodie popnuli kóžěmi

popíjěti se, -jěju, -jieš se ned. *opájet se*

popis m. *zápis, spis, úpis, listina*

popisánie; popisati v. popsánie; popsati

popisovati, -uju, -uješ ned. *zapisovat*

poplácěti, -cěju, -cieš, **poplacovati**, -uju, -uješ ned. *splácet; splňovat*

popláknúti, -nu, -neš dok. *opláchnout, vypláchnout, umýt*

popleniti v. popleniti

poplatek, -tka, -tku m. *poplatek, daň, berně*

poplatiti, -placu, -platíš dok. (komu čeho) *zaplatit, oplatit*

poplaziti se, -žu, -zíš se dok. *prodrat se*

popleniti, popleniti, -ňu, -níš dok. *poplenit, zpusťošit, zničit, pohubit*

popleňovati, -uju, -uješ ned. *plenit, pustošit, ničit, hubit, loupit, drancovat*

poplesovati, -uju, -uješ ned. *poplácávat, popleskávat*

poplúti, -plovu, -plóveš, -ploveš dok. *smočit se, zbrotit se (krví)*: (meč) jest krví poplul toho

poplužie, -ie n. *pozemek, který stačilo obdělat jedno spřežení jedním pluhem; statek s polnostmi*

poplužní adj. *náležící k popluží*: poplužní dvór

poplynúti, -nu, -neš dok. (préz. tvary též v platnosti fut. k plynúti) *začít téci, vyvalit se, převalit se; téci, plynout, proudit*

poplz m. *co je kluzké, slizké; poklesek*

poplzek, -zka, -zku m. **poplzenie, poplznutie**, -ie n. *uklouznutí, smeknutí*

poplznúti se, -nu, -neš se dok. *uklouznout, smeknout se, upadnout; klopýtnout, provinit se, chybit*

popokojiti se, -ju, -jíš se dok. *trochu se upokojit, uklidnit*

poposlechnúti; -nu, -neš, **poposlúchati**, -aju, -áš dok. (čeho) *poslechnout si, vyslechnout si*

popósobiti, -b' u, -bíš dok. (čeho) *způsobit, provést, učinit; poradit se, pojednt*: tajně mezi sobú popósobili

popostiti se, -šču, -stíš se dok. *trochu se postit*

popotracovati; -uju, -uješ ned. *postupně ztrácet*

popóv (slož. tvar popový) adj. *knězův, kněžský*

popová, -é zpodst. f. *knězova manželka, žena žijící s knězem*

popovský adj. *kněžský*

popovstvie, -ie, **popovstvo** n. *kněžství, kněžský úřad, kněžská hodnost*

popravovati, -uju, -uješ dok. *popravovat, vykonat trochu práce; (v čem) trochu se zabývat, věnovat*

poprava f. *soudní jednání, soudní vyšetřování; soud; soudní obvod; soudní pravomoc; správa, moc, řízení; rozsudek, odsouzení, trest; poprava; popraviště*

popravce, -ě m. *vykonavateľ spravedlnosti, sudca*
popravenie, -ie n. *náprava*
popraviščný, popravný adj. *popravní*: miesto popravné popravišťe
popraviti; -v' u, -víš dok. *napraviť, zlepšiť, učiniť po právu; ztrestat*; (nad kým) *vykonat soud*; -
popraviti se *napraviť sa; spraviti sa, ztloustnout*
popravovanie, -ie n. *opravovanie, obnovovanie*
popravovati, -uju, -uješ ned. *naprávovat; vykonávat právo, soudit*
poprchnúti, -nu, -neš dok. *poprášit, posypat*
poprnúti (trojslab.), -nu, -neš dok. *dát se do běhu, přiběhnout, přihnat se, přiletět*
poprostrěd adv. *uprostřed, ve středu; středem*
poprovoditi, -z' u, -díš dok. *doprovodit*
poprslek v. *paprslek*
paprzniti, -žňu; -zníš dok. *poskvřnit, zneuctít*
popržněníčko n. *nepatrné znečištění, malé poskvřnění*
popržnění, -ie n. *znečištění, poskvřnění*
popřestati; -stanu; -neš dok. *na chvíli přestat*
popřětiti, -cu, -tíš dok. *pohrozit*
popřieti¹, -přu, -příš dok. *popřít, zapřít*
popřieti², -ěju, -ěješ (impf. -přějiech, aor. -přiech, přič. čin. -přál, -přieli) dok. (čeho) *popřát, dopřát, dovolit*: popřěj mi vidění svého
popsanie, popisanie, -ie n. *zapsání; soupis, sčítání*
popsaný adj. *popsaný, vyličený; napsaný; sepsaný, zapsaný, zaznamenaný, uvedený*: z těch deseti příčin napřed popsanych
popsati, popisati, -píšu, -eš dok. *napsat, vypsati, sepsat, zapsat*
popstvo n. *kněžství*
poptati, -aju, -áš dok. *vyhledat*
popuditi, -z' u, -díš dok. *povzbudit, dohnat, dovést*
popudlivý adj. *popouzející; pobuřující*: z těch popudlivých slov zapálé veliký svár
popudný adj. *popudlivý; vznětlivý; popouzející, pobuřující*
popúzějící adj. *popouzející, ponoukající; pohánějící*; zpodst. m. *poháněč, vozka*
popuženie; popuženie, -ie n. *pobídka; ponoukání, popud, příčina*
popuzený adj. *popuzený, podnícený, roznícený, rozohněný*
popuzěti, -ěju, -ieš, **popuzovati**; -uju, -uješ ned. *popouzet, pobuřovat, ponoukat; pobízet*
popuzivý adj. *popouzející, pobuřující, podněcující, dráždící*
popýchati, -aju, -áš dok. *zpychnout, zpyšnět*
poradovanie, -ie n. (komu, čemu) *radost, potěšení, uspokojení (z koho, čeho)*
porazitel; -e m. *zahubitel, vyhladitel*
poraziti, -žu, -zíš dok. *srazit; postihnout, zasáhnout; porazit, zničit, zahubit*
poraženie, -ie n. *porážka, potření, pád, záhuba, zničení; nakažení, nákaza*: poražením pýchy pokolení lidské jest zahynulo
poražený adj. *poražený; sražený, přemožený, zničený; postižený, stížený, nakažený*
porážěti, -ěju, -ieš, **poražovati**, -uju, -uješ ned. *porážet, srážet*
porážka f. (koho, čeho) *porážka*; (nad kým, čím) *vítězství*
porfyrián m. *porfyrián, příslušník náboženské sekty založené Porfyriem*
porfyřský adj. *porfyřový, z porfyru*; kámen porfyřský porfyr
poroba f. *poddanství; pokora, poniženost*
porobenec, -ncě m. *poddaný, služebník, sluha*
porobenstvo n. *poroba, porobenost*
porobiti, -b' u, -bíš dok. *porobit, podrobit, pokořit, podmanit*; porobiti v práci, v dílo přimět k práci, určit, přidělit práci; porobiti v daň uložit, uvalit daň, zpoplatnit; - porobiti se *podrobit se, pokoriti se*
porobný adj. *porobený, podrobený, poddaný, nevolnický*
porobovati, -uju, -uješ ned. *porobovat, podrobovat, pokořovat, podmaňovat*; porobovati v službu, k službě uvádět do područí, podřizovat

porod, pôrod m. *porod, narození, zrození, zrod; původ, rod*
porodievati, -aju, -áš ned. *rodit*
porodilý adj. *zrozený, narozený*; z svatých králův porodilá pocházející z rodu svatých králů
poroditedlničě (pětislab.): **poroditelnicě**; -ě f. *rodička, roditelka, matka*
poroditedlný (pětislab.), **poroditelný** adj. *rodící*; poroditedlná žena rodička
poroditel, -e m. *rodič, otec; předek, prarodič, praotec*
poroditi, -z' u, -díš dok. *porodit, zrodit, zplodit; vrhnout*; poroditi v nový život, druhé poroditi *znovuzrodit*; - poroditi se *narodit se, zrodit se*
porodnost, -i f. *původ, vznik*
porok m. *pokárání, domluva, výtka*; bez poroka bez úhony, bez vady
porokovanie, -ie n. *pokárání, napomenutí, výtka, pohanění*
porokovati, -uju, -uješ ned. (komu z čeho) *domlout, kárat, činit výčitky, vytýkat; vinit*
porostí, -rostu, -eš dok. (čím) *porůst, pokrýt se, zarůst*; (v čem, na čem) *porůst co, pokrýt, zarůst co*; prez. tvary též v platnosti fut. k růsti
porostlý adj. *porostlý, zarostlý, zakrytý; vzrostlý*
porozenie, -ie n. *porod, porození; narození, zrození, zrod; rod, původ, pokolení, plémě*
porozený adj. *narozený, zrozený*
porózno adv. *rozptýleně*
porozuměti, porozuměti, -ěju, -ieš dok. *porozumět, pochopit, poznat, seznat*
porozovati, -uju, -uješ ned. *rodit*
porozující adj. *rodící*; žena porozující rodička
porozumievati, -aju, -áš ned. *porozumívat, rozumět, chápat; vyrozumívat, seznávat*
porta, portna f. *brána, vrata; průchod*
portný adj.: dveře portné *vrata, vchod*
porubati, porúbati, -b' u, -beš; **porúbiti**, -b' u, -bíš dok. *porubat, posekat; pokácet, vykácet, vymýtit*
porúbený adj. *poražený, skácený, pokácený*
porubovati, -uju, -uješ ned. *kácet, porážet*
poručenie, -ie n. (duší) *péče o duše; poddanost, poručenství*
poručenstvie, -ie n. *poručenství; poručnictví; svolení; odkaz, závěť; dědictví*
poručený adj. *svěřený*
porúčeti, -ěju, -ieš, **poručovati**, -uju, -uješ ned. *poručet; doporučovat; svěřovat, odevzdávat*;
- porúčeti se, poručovati se *poručet se, svěřovat se, odevzdávat se*
poručiti, -ču, -číš dok. *přenechat, zanechat, odkázat, odevzdat, svěřit, dát do ochrany*; -
poručiti se *slíbit poslušnost*
poruční, poručný adj. *poručnický, poručenský*; otec poruční, poručný poručník
poručník m. (právní) *zástupce, zmocněnec*
poručstvie, -ie n. *poručnictví*
porúhač, -ě m. *rouhač, hanobitel, tupitel*
porúhanie, -ie n. *rouhání, pohanění, potupení*
porúhati se, -aju, -áš se ned. *posmívat se, dopouštět se rouhání*
poruka f. *poručenství, moc*
porukovati, -uju, -uješ ned. *vytýkat, kárat*: sv. Jeroným jedné panně porukuje, že sobě
krmičky ozdobovala
porušený (čtyřslab.) adj. *porušitelný*
porušeně adv. *hříšně, nectně, nečistě, nemravně*
porušenje, -ie n. *porušení, poškození, úhona, pokažení, zkáza, úpadek*; (koho) *znásilnění, zneuctění; porušitelnost, pomíjejícnost, smrtelnost; pozemskost, přízemnost*
porušený, porušilý adj. *porušitelný, podléhající porušení, zkažený*
porušěti, -ěju, -ieš ned. *porušovat, poškozovat, ničit, kazit, nakažovat* (v. též *porušovati*)
porušitedlně (pětislab.) adj. *tělesně, přízemně; hříšně, nectně*
porušitedlnost (pětislab.) *porušilost*; -i f. *porušitelnost, pomíjejícnost, smrtelnost, pozemskost, přízemnost*
porušitedlný (pětislab.) adj. *porušitelný, pomíjivý, smrtelný, pozemský, přízemní*

porušitel, -e m. *porušitel, porušovatel, kazitel, ničitel; zneuctívateľ, násilník, svidce*
porušiti, -šu, -šíš dok. *porušiť, narušiť, poškodiť, zničiť, zkaziti; překročit* (závazek, zákon ap.); (co) *znesvětit, zneuctít*; (koho) *svést, znásilnit*; - porušiti se *porušiť se, poškodiť se, pokazit se, zkaziti se, zvrhnout se*
porušný adj. *porušitelný, pomíjející, smrtelný, nedokonalý*
porušovati, -uju, -uješ ned. *porušovat, narušovat, poškozovat; ničit, kazit*; (co) *znesvěcovat, zneuctovat*; (koho) *sváďet, znásilňovat*; - porušovati se *porušovat se, poškozovat se, kazit se, zvrhávat se* (v. též porušení)
pořád m. *pořádek, řád*: tiem pořadem v *tom pořádku*; z chlapieho pořada z neurozeného stavu
pořád adv. *řadem, po sobě, po pořádku, jeden po druhém*
pořádek, -dka, -dku m. *pořádek, řád, uspořádání, pravidlo, zásada; pořadí, postup*;
pořádkem po řadě, po pořádku; tiemto pořádkem tímto postupem, způsobem, touto formou, takto
pořadenstvie, -ie n. *pořádek, uspořádání*
pořádka f. *řada, pořadí; rod*
pořádně; pořiedně adv. *po pořádku, náležitě, řádně, pořádně*
pořádnost, -i f. *řád, pořádek, pořadí, posloupnost*
pořádný adj. *řádný, náležitý; souměrný, ladný*
pořeci, -řku, -rčeš, -řčeš dok. *pověďet, říci*
pořehávati, pořehtávati, -aju, -áš, **pořehtovati**, -uju, -uješ ned. *pořehtávat, poržávat*; zuby pořehtává, že nemóž hřešiti skřípe
pořezati, -žu, -žeš dok. *porubat, pobít, rozdrtit*
pořiedilý adj. *pořádný, spořádaný, řádný, náležitý*
pořiediti, -řiez' u, -díš ned. *pořádat, řídit*
pořiedně v. pořádně
pořiekati, -aju, -áš dok. *odříkat, mechanicky odbyť*: páteřúov neb modliteb pořiekati
pořknúti se, -nu, -neš se dok. *vymluvit se*
pořúťiti, -řúcu, -řúťiš dok. (koho, co) *vyřúťit se; vrhnout se, zaútočit, napadnout*; - pořúťiti se *zřúťit se, zhrouťit se, padnout*
posaditi, -z' u, -díš dok. *dosadit; stanovit; osadit*; - posaditi se *posadit se, sednout si*; posaditi se za právo postavit se za právo, zasadit se o právo; posaditi se na smrt vydat se na smrt
posádka f. *posádka; místo osazené posádkou* (tvrz ap.)
posádkový adj.: posádková tvrzě *opevněná posádka, tvrz, pevnůstka*
posáhnúti, -nu, -neš dok. (k čemu) *sáhnout po čem*
posahovati, -uju, -uješ ned. (na koho) *sápat se, vztahovat ruce (na koho)*
posazovati, -uju, -uješ ned. *posazovat, usazovat; dosazovat, ustanovovat*; posazovati se *usedat, sedat si*
posdravenie, pozdravenie, -ie n. *pozdrav, pozdravení; úvodní část dopisu; spása, záchrana, posila*
posdravitedlný, pozdravitedlný (pětislab.) adj. *spásný, spásitelný, přinášející pomoc*
posdravný, pozdravný adj.: oběť pozdravná oběť za zdraví
posědati, -aju, -áš ned. *posedávat, vyesedávat; poposedat, poposedávat; zachvacovat, posedat*
posědenie, -ie n. *posedlost, posednutí*
posědený adj. *posedlý*: díablem posědený
posěkatí, -aju, -áš dok. *posekat, pokácet, vykácet*
posel m. *posel; posláni, práce, dílo, zaměstnání*: posel činiti
poselkyni, poselnicě, -ě f. *služka, služebnice*
poselstvie, -ie n. *poselství*: poselstvie sdieti vyřidit poselství; *služba, posluhování*
poselstvo n. *poselství, zpráva*: poselstvo sněsti předat poselství, vyřidit zprávu, vzkaz
posieci¹, -sahu, -sěžeš dok. *sáhnout po něčem, vztáhnout ruku na něco, napřáhnout*
posieci², -sěku, -sěčeš dok. (koho), *seknout, zranit seknutím*; (co) *posekat, požnout*
posielací adj.: list posielací *list posílaný po poslu, dopis*
posielati, -aju, -áš ned. *posílat, sesílat; dávat vědět, vzkazovat; usměřňovat, obracet*: abychom vždy tam oči srdečně posielali
posiesti, -sadu, -sědeš dok. *posednout, zachvátit*; (kam) *usednout, posadit se*

posievati, -aju, -áš ned. *osívat*

posila f. *posila, posilení*: posilu vzieti (v čem) načerpat posilu

posilenie, -ie n. *posilení, posilnění, občerstvení; zvětšení, zmnožení, rozhojnění*

posileti sě, -eju, -ěš sě dok. *posílit se, nabyt větší síly*

posilevati, posilovati, -uju, -uješ ned. *posilovat, činit silnějším; zvětšovat, rozhojňovat*; -

posilovati sě *nabývat síly, stávat se silnějším*; posilovati sě u božě posilovat se důvěrou v boha, doufat v boha

poskok m. *skok*: býti na poskocě být pohotově, připraven

poskřek, poškřek m. *pokřik, křik, halas*; jest poskřek na koho je na něho stížnost

poskúbsti, poskústi, -skubu, -eš dok. *štípnout, zatahat*

poskvrn, poškvrn m. **poskvrněnie, poškvrněnie**, -ie n., **poskvrna, poškvrna** f. *poskvrna, vada, kaz, úhona*

poskvrněný, poškvrněný adj. *poskvrněný; znečištěný; hříšný*

poskvrněti, poškvrněti, -ěju, -ieš, **poskvrňovati, poškvrňovati**, -uju, -uješ ned. *poskvrňovat, znečišťovat; znesvěcovat, hanobit*; -

poskvrňovati sě *poskvrňovat se, pozbyt rituální bezúhonnosti*

poskvrnilý, poškvrnilý adj. *poskvrněný, prohřešilý*

poskvrniti, poškvrniti, -ňu, -níš dok. *poskvrnit, znečistit; znesvětit, zneuctít, zhanobit*; -

poskvrniti sě *poskvrnit se, pozbyt rituální čistoty*

poskvrnka, poškvrnka f. *skvrnka, poskvrna (morální)*

poskýsti, -skytu, -eš dok. *poskytnout; podat, nastavit, natáhnout*; - poskýsti sě *vydat se, vrhnout se*

poskytnúti sě, -nu, -neš sě dok. *nastavit se, postavit se*

poslabiti, -b' u, -bíš dok. *oslabit, zeslabit*

poslada f. *lichotky*

posladný adj. *lichotivý, pochlebný*

posláníe, -ie n. *poslání* (posla nebo vzkazu), *vyslání; seslání; poselství*; božím posláním řízením božím, z božího příkazu

poslaný adj. *poslaný, vyslaný; seslaný; určený; povoláný (k čemu)*

poslati, -šľu, -šleš dok. *poslat, vyslat; seslat*; (po koho) *poslat, vykázat pro někoho*

poslaviti, -v' u, -víš dok. *oslavit*

poslé, posled, posléz(e) adv. *později, potom; nejpozději, nakonec, posléze, konečně*

posledek, -dka, -dku m. *kdo jde za někým vzadu, zadák; nástupce*; často v pl. *posledci* potomstvo, potomci; *posledek, konec něčeho, kraj*; ku *posledku* ke konci, nakonec, závěrem; *poslední věci (člověka), konečný úděl*

posledně adv. *posledně, naposledy*; *poslednějie* *později*; *najposlednějie* *nejpozději, naposled*; nakonec, konečně

poslední adj. *poslední, nejzazší, krajní*

posléz(e) v. *poslé*

poslib-, poslib- v. *posľub-, posľúb-*

poslový adj. *posľuv, poselský, poslovský*

posľúbenie, poslibenie, -ie n. *slib, příslib, slíbení*

posľúbiti, poslibiti, -b' u, -bíš dok. *slíbit*

posľubovati, poslibovati, -uju, -uješ ned. *slibovat, ujišťovat*

posluhováníe, -ie n. *posluhování, obsluhování, sloužení; služba* (vyplývající z úřadu nebo z funkce); *udílení, podávání* (tzv. svátostí)

posluhovatel, -e m. *pomocník, pomáhač, přísluhovač*

posluhovati, -uju, -uješ ned. *posluhovat, sloužit, obsluhovat, pomáhat; udílet podávat* (tzv. svátostí)

posluhující adj. *posluhující, služebný*

posluch m. *poslechnutí*

posluchač, -ě m. *kdo naslouchá, poslouchá, vnímá*; posluchač pří, súdov auditor, soudce u církevních procesů

poslúpnost, -i f. *posloupnost, dědické právo*

poslušenstvie, -ie n. *poslušnost, poddanství*

poslušník m. *poslušný člověk*
poslušný adj. *poslušný*; toho rady poslušno v zemi bieše jeho rady všichni poslouchali; *milý, vítaný*
poslúženie, -ie n. *služba, posloužení, úsluha*
poslužník m. *sluha, služebník*
poslyšeti, -šu, -šíš dok. (čeho) *poslechnout, uposlechnout; vyslechnout*
posmahnúti, -nu, -neš dok. *poskvrnit se*
posměch m. *posměch*; koho u posměch(u) jmieti vysmívat se komu; komu u posměch(u) býti být na posměch; komu u posměch se dáti vystavit se posměchu; z koho posměch(y) činiti tropit si žerty
posměšně adv. *směšně, pro smích*
posměšný adj. *směšný, jsoucí na posměch*
posměvač, -ě m. *posměváček*
posměvatedlně (pětislab.), **posmievaně** adv. *posměšně, posměvačně, ironicky*
posmieti se, -ěju, -ěješ se dok. *vysmát se, posmát se*
posmievanie, -ie n. *posměch, posmívání*
posmievaťi, -aju, -áš ned. (koho) *posmívat se komu, zesměšňovat koho*; - posmievaťi se (kým, čím, komu, čemu, z čeho) *vysmívat se komu, čemu, zesměšňovat koho, co*
posmúšiti se, -šu, -šíš se dok. *popudit se, nasupit se*
posmysleti, -šľu, -slíš dok. *uvážít, zamyslet se*
posnídati, -aju, -áš dok. *pojíst, najíst se; posnídat*
pósoba f. *působení; způsob*
pósobcě, -ě m. *správce, vládce*
působenie, -ie n. *řízení, správa, působení*
působenstvie, -ie n. *uzpůsobení ustrojení*
pósobiti, -b'ú, -bíš ned. *vytvářet, budovat, působit, způsobovat*; (koho k čemu) *připravovat (na co), zaměřovat; organizovat*: *působiti šiky, jezdce seřazovat; řídit, spravovat*; úřad *působiti* vykonávat; své věci *působiti* zabývat se svými věcmi, starat se o své věci; *dělat, činit, konat*; svátosti *působiti* *udílet*; *působiti se* *vytvářet se, uskutečňovat se, vznikat*; (s čím) *obírat se, zabývat se*
posoka f. *míza, šťáva, živná látka*; oku dávatí *posoku* *lubosti* skýtat očím libý pohled
posolévati, -aju, -áš ned. *posolovat, solit*
posošnosť, -i f. *náklonnost, způsobilost, schopnost*
posošný adj. (k čemu) *náchylný, nakloněný*; (čeho) *způsobilý, schopný*
pospěch m. *spěch, spěchání*
pospěšný adj. *spěšný rychlý, kvapný*
pospěti, -spěju, -ješ dok. *pospíšit si*
pospiechati, -aju, -áš ned. *pospíchat; dychtit, usilovat*: *slušiet' zajisté vám k duchovním věcem* *pospíchatí*
pospiešiti, -šu, -šíš dok. *uspíšit, urychlit*; *pospiešiti sobú* *spěchat, pospíšit si*
pospálenie, pošpílenie, -ie n. *pohrání, pobavení, kratochvíle; posmívání, posměch*
pospíleti, pošpíleti, -eju, -ěš ned. i dok. (z) *tropit si žerty z koho, posmívat se (vysmát se) komu*
pospilevati, pospil'ovati, pošpil'ovati, -uju, -uješ ned. *tropit si žerty, posmívat se*
pospilněnie, -ie n. *hra, pohrání, kratochvíle*
pospil'ovánie, -ie n. *posmívání, zesměšňování, tropení žertů*
pospolně, pospolu adv. *pospolu, společně; současně*
postat¹, -i f. *družina, čeled'*; svá (vlastnie) *postat'* *sví, vlastní lidé*
postat², -i f. *základ, základna, báze; mocné postavení, moc, bohatství*
postata f. *podstata*
postati, -stanu, -eš dok. (kam) *dostat se, dostavit se, přijít*
postáti, -stoju, -íš dok. *postát; potrvat*: *pět let tato válka postá*; - *postáti se* *dostavit se*; z své země dobrý se nepostojí neodejde ze své země, neopustí svou zemi
postatník m. *následovník, stoupenec, spojenec, obhájce*
postatný adj. (komu) *nápomocný, pomocný, prospěšný, užitečný*
postatstvie, -ie n. *vlastnictví moc*
postav m. *stůčka (sukna)*; míra pro sukno (asi 39 pražských loktů)

postava f. *postavení, postoj, poloha, pozice; postava, vzrůst, zevnějšek, vzezření; podoba, tvar, forma; postava světa* stavba světa, svět jako boží výtvor; *chování, povaha*: postava lestná (Istivá, pokrytá) přetvářka, předstírání; *jmění, majetek*

postavcový adj. z *drahé látky, hedvábný*

postavec, -vcě m. *drahá látka, hedvábi*

postavenie, -ie n. *poloha; umluvená schůzka, dostavení*

postavený adj. (v čem) *nacházející se, jsoucí v čem, mající co; založený, zakládající se (na čem)*

postavěti se, -ěju, -ieš se dok. *dostavit se*

postaviti, -v' u, -víš dok. *postavit; předvést*: káza ju z žaláře vyvésti a před sobú postaviti; *ustanovit, určit, jmenovat*; (koho čím, zač, jakým) *učinít čím nebo jakým*. všu zemi popelem postaví; (co) *postavit, vystavět; uvést, zaznamenat, zapsat*; - postaviti se *dostavit se; předstoupit*; (o koho, co) *zastat se, zasadit se*: postaviti se oč na smrt, *zasadit se s nebezpečím smrti*; (proti komu, čemu) *postavit se na odpor, vzepřít se*

postavnik m. *voskový sloupek, velká kostelní svíce, lampa*

postavovati, -uju, -uješ ned. (co zač) *pokládat*

postel, postele, -e f., **postláníe**, -ie n. *postlání, stlané součásti lože (podložka a přikrývka); postel, lůžko*

postelní adj. *ložní, patřící k loži, posteli*

postěnie v. *poščenje*

postíhati, -aju, -áš ned. *stíhat, pronásledovat; potírat, potlačovat; postíhovat*: postíhá jej chudoba; *chápat, postíhovat rozumem*; (co, čeho na kom) *vymáhat co na kom; nahrazovat, uhrazovat, splácet*

postihnúti, -nu, -neš dok. *pochopit; vystihnout; prokázat*

postíhovati se, -uju, -uješ se ned. *následovat za sebou, jít jeden po druhém*

posuzovati, -uju, -uješ ned. *soudit, usuzovat; posuzovat; odsuzovat, kritizovat; pomlouvat, hanit*

postláníe v. *postel*

postlati, -stelu, -leš dok. *postlat, vystlat, pokrýt, prostřít*: aksamit v komorách postlán

postní, postný adj. *postní; lačný, hladový, nenasycený*

postník m. *kdo se postí*

postolé, -é n. i m. *stolník, dvorský hodnostář mající na starosti obsluhu u stolu; jídlonoš*

postolec, -lcě m. *bota, obuv*

postonati, -stónu, -něš dok. *postonat, zastonat, na čas ochuravět*

postrádati, -aju, -áš ned. *zakoušet strádání, nedostatek, hlad nebo jiné útrapy*

postrkáníe, -ie n. *odstrkování, ústrk*

postrkati, -aju, -áš ned. *postrkovat, sestrkovat*

postrúhati, -žu, -žeš dok. *postrouhat, ostrouhat*

postrěbati, -aju, -áš dok. *vysrkat, vypít, nalokat se*

postřed v. *prostřed*

postřětnúti (sě), -nu, -neš (sě) dok. *potkat (se)*

postřiehati, -aju, -áš ned. i dok. *pobíjet, pobít*

postřietí, -stru, -střeš dok. *prostřít, rozprostřít; potáhnout, pokrýt*

postřihati; -aju, -áš ned. *stříhat (sukno); sekat; tlouci, bít*

postúpanie, -ie n. *postupování; přenechávání, odevzdávání, odkazování*

postúpati, -aju, -áš, **postupovati**; -uju, -uješ ned. *ustupovat, couvat; dávat přednost*; (čeho, ot čeho) *ustupovat od čeho, vzdávat se, zříkat se čeho; postupovat, přenechávat, odevzdávat*; (za kým, po kom) *následovat koho, řídit se kým*

postúpenie, -ie n. (čeho komu) *postoupení, odevzdání do vlastnictví; popojítí, krok vpřed*

postúpiti, -p' u, -píš dok. (po kom) *postoupit, učinit krok za kým*; (komu, čemu) *ustoupit*; (čeho) *postoupit, odstoupit*

postyděti se, -z' u, -díš se dok. *zastydět se*

postýskati sobě, -stýšču, -ščeš sobě dok. *postesknout si, zastesknout si*

postýskovati, -uju, -uješ ned. (po kom) *tesknit, pociťovat stesk po kom*

posúdiť, -súz' u, -súdiš dok. *posoudit, rozhodnout; odsoudit, nepříznivě posoudit, zkritizovat*;
kým smiech posúdiť ztropit si smích, žert z koho (?)

posunúť sě; -nu, -neš sě dok. (na koho) *obořit se, vyrazit, udeřit na koho*

posušíť sě, -sušu, -sušíš sě dok. *potrápiti se hladem, postem*

posúť, pospu, -eš (přech. min. posuv, -ši) dok. *posypat*

posutie, -ie n. *posypání, nasypání*

posúzenie, -ie n. *rozhodnutí; rozhodující posouzení; nepříznivé posouzení, zkritizování, odsouzení*

posuzovanie, -ie n. *odsuzování, kritizování, pomlouvání, hanění*

posuzovati, -uju, -uješ n. *soudit; usuzovat; posuzovat; odsuzovat; kritizovat; pomlouvat; hanit*

posvacený v. posvěcený

posvadlý adj. *zvadlý; vyschlý, suchý, vyprahlý*

posvadžiti, -nu, -neš dok. *zvadnout*

posvátně adv. *svátostně*

posvátnost, -i f. *důstojnost, svatost; svátost*

posvátný adj. *posvátný, svátostný; posvěcený*; posvátné věci působiti (dávat, vzdávat, rozdávat) udílet svátosti (cirk.)

posvěcenec, -ncě m. *stoupenec tzv. nazarénství (náboženské sekty): člověk zasvěcený bohu; Ježíš*

posvěcenie, -ie n. *posvěcení, získání, nabytí svátosti; zasvěcení, vysvěcení (obřadné vyhrazení čeho náboženskému kultu); obětní dary, obětiny; svátost, posvátná věc; posvícení, výroční slavnost s hody na památku posvěcení kostela (v. též posviecenie)*

posvěcenina f. *oběť, obětina, obětní dary*

posvěcený, posvacený adj. *zasvěcený, věnovaný, určený bohu; svěcený, posvěcen církevním obřadem*

posvěcovanie, -ie n. *svěcení, posvěcování; formální posvěcení, povrchní, obřadová posvátnost*

posvěcovati¹, -uju, -uješ ned. *posvěcovat, světit; zasvěcovat; světit jako oběť, obětovat; oslavovat*

posvěcovati², -uju, -uješ ned. *osvěcovat, osvětlovat, vyjasňovat*

posvědčenie, -ie n. *dosvědčení, potvrzení*

posvědčiti, -ču, -číš dok. (čeho) *dosvědčit, potvrdit; přisvědčit*

posvědčovati, -uju, -uješ ned. *dosvědčovat, potvrzovat*

posvět m. *světlo, světelný zdroj, lampa*

posvěta f. *osvícení, osvětlení*

posvětiti, -cu, -tíš dok. *posvětit; vysvětit; zasvětit*; posvětiti sě v službu komu zasvětit se; oddat se, věnovat se službě: *posvětit jako oběť, obětovat; oslavit*

posviecenie, -ie n. *osvětlení; zasvěcení, posvícení (v. posvěcenie)*

posvietiti, -cu, -tíš dok. *posvítit; osvětlit, rozjasnit; zasvítit, svitnout*

posvrchu adv. *na povrchu, vnějškově*: tento svět zevnitř i posvrchu má tvárnost velmi nádobnú

posýřiti, -řu, -říš dok. *změnit v sýr, dát zesýrovat*

posytiti, -cu, -tíš dok. *nasytit*; - posytiti sebe *nasytit se, najíst se*

poščekati, -aju, -áš dok. (na koho, co) *poštěkat, zaštěkat*

poščenje, postěnie, -ie n. *postění, zachovávání postu*

poščiediti, -z' u, -díš dok. *ušetřit, zachovat; propůjčit*

poščivanie, -ie n. *poštívání, popuzování, popichování; ponoukání (v. též podščivanie)*

poščivati, -aju, -áš ned. *poštívat, popuzovat, podněcovat, ponoukat, svádět, dráždit (v. též podščievati)*

poščvati, -ščuju, -štiji, -eš dok. *poštvat, popudit, podráždit*

pošepmo adv. *pošeptmo, šeptem, tiše, potichu*

pošepťáč, -ě m. *našeptávač, špatný rádce*

pošeptati, -pcu, -pceš dok. *pošeptat; našeptat, vnuknout, poradit*

pošerěditi sě, -z' u, -díš sě dok. *znečistit se, poskvřnit se; zhanobit se*

pošetřiti, -řu, -říš dok. (koho, čeho) *podívat se (na koho, co), všimnout si, věnovat pozornost*

pošijek, -jka, jku m. *udeření do šíje, záhlavec, pohlavek*

pošíjkovati, -uju, -uješ ned. *bít po šíjí, pohlavkovat*
pošířiti (sě), -řu, -říš (sě) dok. *rozšířit, zvětšit (se)*
pošivač, -ě m. *vyšívač, krumplář*
pošivaný adj. *vyšívačský, krumplářský*: dielo pošívané
poškoditi, -škoz' u, -škodíš dok. (komu, čemu) *uškodit, ublížit, způsobit škodu; porušit, poskvrnit*
poškřek; poškvrn- v. *poskřek; poskvrn-*
pošlý adj. *vzešlý, příšlý*
pošmakati, -aju, -áš dok. *ohmatat, ohledat*
pošmurně adv. *zasmušile*
pošmurník m. *zachmuřený, zamračený, zasmušilý člověk*
pošmournost, -i f. *pošmournost; zachmuřenost; pokrytectví, licoměrnost*
pošmurný adj. *pošmourný, pochmurný, zasmušilý*
pošmúřený adj. *zamračený*
pošmúřiti, -řu, -říš dok. *zachmuřit, učinit pošmourným, zasmušilým*; pošmúřiti tvář svú zachmuřit se, zamračit se; - pošmúřiti se *zachmuřit se, zamračit se; zarmoutit se, rozlítostnit se; dopustit se přetvářky, zachovat se naoko nějak*: jako by zákon drželi, pošmúří se lstivě
pošmuřovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *rmoutit se, pociťovat zármutek*
pošpil-, pošpíl- v. *pospil-, pospíl*
póštie, -ie n. *vyjítí, vzejítí*
pošva, pochva f. *pochva, pouzdro na ochranu čepele zbraní*
pošvár, -ě m. *výrobce pochev*
pot m. *pot, pocení; útrapa, strádání, trýzeň*; potiti se krvavým potem *potit krev, trpět; těžká práce, námaha, úsilí*; lokati, žráti čí pot a krev *týt z potu a krve někoho, vykořisťovat*
potad adv. *potud, dosud, doposud*
potáhati, -aju, -áš ned. *popotahovat, tahat, táhnout*
potáhnúti, -táhnú, -tiehneš (impf. -tiehniech; aor. -tah, -těže) dok. (před se) *zatáhnout, zavléci; přitáhnout; vytáhnout*; potáhnúti na se *uvalit na sebe, přivodit si; zavinit si; vytáhnout (s vojskem), vyrazit*; potáhnúti k smrti *začít umírat, upadnout do agónie*; - potáhnúti se *vydat se, pustit se*
potahovati, -uju, -uješ ned. (koho, co k čemu, na co) *přitahovat, přivádět, svádět (k čemu)*
potajiti se, -ju, -jíš se dok. *ukrýt se, skrýt se, schovat se*
potakač, -ě m. *přivrženec; přitakávač, lichotník*
potakánie, -ie n. *potakávání, přitakávání, přisvědčování, souhlas; lichocení*
potákati, -aju, -áš ned. *potakávat, přitakávat, souhlasit*
potaknúti, -nu, -neš dok. *přisvědčit*
potaz m. *dotázání, otázka; porada; nález na soudě; rozmyšlení, váhání*: bez potaza bez váhání
potázanie, -ie n. *dotaz*; potázanie učiniti *poradit se*
potázati, -tiežu, -tiežeš dok. (koho) *otázat, zeptat se na někoho*; - potázati se *optat se, poradit se*
potazovati, -uju, -uješ ned. (koho, čeho) *dotazovat se, tázat se, ptát se*; - potazovati se (s kým) *obracet se o radu, radit se*
potbati, -tbaju, -áš dok. *dát si pozor, všimnout si*
potčenie, -ie n. *klopýtnutí; pochybení, chyba*
potčivý adj. *klopýtavý; chybující; klamající*
potéci, -teku, -tečeš (aor. -tek, -teče) dok. *dát se do běhu; vytrysknout, vyřinout se*
poteklý adj. *neřádný, špatný, nehodný*
potepati, poteti, -tepu, -eš dok. (koho) *natlouci, ztepat, pobít*
potesati, -šu, -šěš ned. *potírat, potlačovat, utlačovat, utiskovat, trápit*
potestát (obyč. pl. *potestátové*) m. *mocnosti, vládci* (jeden z tzv. kúrů andělských)
potěšciti se, -šču, -ščíš se ned. *táhnout se, vléci se (s něčím)*
potěšenie, -ie n. *potěšení, potěcha, útěcha, povzbuzení, posilnění*: potěšenie jmieti, bráti (skrže koho, co; v kom, v čem; z čeho) *mit, čerpat potěšení, útěchu, posilu*; potěšenie vzieti *načerpat potěšení, útěchu, posilu*
potěšený, potěšitedlný (pětislab.) adj. *utěšený, skýtající potěšení, potěšitelný*
potěšitel, -e m. *potěšitel, utěšitel, těšitel*

poteti; potěže v. *potepati; potáhnúti*

potiepati, -aju, -áš dok. *naložit si, pobrat, vzít na sebe (jako náklad)*: jení toho břemene na svú pleci potiepali

potieti, -tnu, -tneš dok. *podtít, porazit, skácet* (v. též *podtieti*)

potiežu v. *potázati*

potichnúti, -nu, -neš dok. *potichnout, utichnout, utišit se, polevit, zmírnit se; ustat, pomínout*: nepotichne bolest má

potínati, -aju, -áš ned. *podtínat, porážet, kácet, sekat* (v. též *podtínati*)

potískanie, -ie n. *tíseň, sužování, soužení, trápení, útisk*

potískati, -aju, -áš, **potískovati**, -uju, -uješ ned. *tlačit, tisknout; utiskovat*

potísknúti, -nu, -neš dok. *zatlačit; zaútočit; použít nátlaku* (v. též *podtisknúti*)

potišiti se, -šu, -šíš se dok. *utížit se*

potiti, pocu, potíš ned. (koho, co) *opocovat, propocovat, skrápět, třísnit potem; potiti se potit se; lopotit se, namáhat se*: potiti se v dielech, v úsilí v potu tváře, těžce, usilovně pracovat (v. též *pot*)

pótka, pŕtka f. *potkáni*: otec vyšel jim v puótku vstříc, naproti; *co člověka potká, příhoda, zvlášť nepříjemná, strádání*: bál by se chudoby nebo pŕtek nebo zahynutí; *tupení*

potkajúci adj. *takový, se kterým se (teprv) setkáme, budoucí*: přestálý hřech, ne potkajúci

potkánie, -ie n. *setkáni, boj, utkání*

potkaný adj. *zpŕsobený, přivoděný*

potkati, -aju, -áš dok. (koho) *stihnout (výtkou), napadnout; potkat*; - potkati se *utkat se*

potknúti, -nu, -neš dok. *strčit; zarazit*; (na koho) *narazit, napadnout koho*; potknúti se *klopýtnout, chybit*: potknu se v sloviech zmýlím se

potkysiti, -šu, -síš dok. *zachvátit, napadnout, postihnout*: smrt potkysí jej

potkyšenie, -ie n. *zásah, podnět, impuls*

potkyšovati, -uju, -uješ ned. *postihovat, zachvacovat, napadat*

potlačenie, -ie n. *potlačení, utlačení, utisknutí; pošlapání, pošpinění, zhanobení, pokoření; rozmačkání, rozšlapání, rozdupání*

potlačený adj. *pošlapaný, zneuctěný, potupený*

potlačitel, -e m. *potlačitel, utlačitel, porobitel, přemožitel; hanobitel; odpŕrce* (v. též *podtlačitel*)

potlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit, zničit; pošlapat* (v. též *podtlačiti*)

potlačovati, -uju, -uješ ned. *potlačovat, utlačovat, utiskovat; rozšlapávat, pošlapávat, udupávat; hanobit, tupit, pokořovat* (v. též *podtlačovati*)

potlačúci adj. *potlačující, ponižující, pokořující*

potlúci, -tluku, -tlučeš dok. *zatlouci, zaklepat*

potnicě, -ě f. (*potní*) *šátek, rouška*

potný adj. *potní, potný, na pot*; potná rúcha *potní šátek, rouška; těžký, namáhavý*; potný chléb těžce, těžkou prací dobytý

potóček, -čka, -čku m. *potůček, stružka, pramének*

potočiti, -ču, -číš dok. *zatočit; obrátit*: potoči na ni svú žerdi; (koho) *vyslat, poslat*: potočichu posel brzý; - potočiti se *vytrátit se* (srov. *podtočiti*)

potočítý adj. *poddajný, povolný, přístupný, ochotný, svolný*

potóčkový adj. z *potóček*: obnaží se dno *potóčkové*

potočný, potokový adj. *potoční*

potok m. *potok, tok, proud; pramen, zdroj; hojnost*

potomek; -mka, -mku m. *zadní část, pozdější část; zadek, záda; hřbet*; ku potomku *napotom, na později*; život. *nástupce, následník, pokračovatel*

potomní, potomný adj. *potomní, jsoucí za někým vzadu; budoucí, pozdější, další, následující*: u potomniech časiach v budoucích časech, v budoucnu, později; zpodst. m. *následovník, pokračovatel*; pl. *potomstvo* (všechna další pokolení)

potomník m. *potomek; nástupce*

potomnost, -i f. *budoucnost, pozdější doba; potomstvo, další pokolení*

potonovati -uju, -uješ ned. *tonout, topit se*: (Pavel) třikrát na moři potonoval

potonúti; -nu, -neš dok. *potopit se, ponořit se*; (v čem) *pohroužit se do něčeho, být zachvácen čím; utopit se*

potopiti, -p' u, -píš dok. *potopit; utopit*: v marnosti svět tento jest potopen utápí se; *seslat potopu, zatopit, zaplavit*

potopovati, -uju, -uješ ned. *zaplavovat; zatápět*; - potopovati se *potápět se, topit se; utápět se v čem, upadat do čeho*

potracenie, -ie n. *ztracení, pozbytí, ztráta*

potracený adj. *potracený, nedonošený; ztracený, zmizelý*

potrácěti, -ěju, -ieš, **potracovati**; -uju, -uješ ned. *ztrácet, pozbývat, přicházet o co*

potratiti, -cu, -tíš dok. *ztratit; potratit; zmařit*; - potratiti se *ztratit se, zmizet*

potresktánie, -ie n. *pokárání, napomenutí; výtka*

potresktati, -aju, -áš dok. *pokárat; potrestat*

potrhati, -aju, -áš ned. *vytrhávat, prudce vyjímat*: potrhati z nožnic meče vytrhávat meče z pochvy; - potrhati se *trhat, šklubat sebou; utrhat se*

potrhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout, vytasit, chopit se*; potrhnúti koně *trhnutím zastavit*; - potrhnúti se *trhnout sebou* (srov. podtrhnúti)

potrkoliti, -l' u, -líš dok. (*kyji*) *potlouci, ztlouci*

potrpěti, -p' u, -íš dok. *strpět, vytrpět, trochu utrpět*

potrúbiti, -b' u, -íš dok. *zatrubit*

potruditi se, -truz' u, -díš se ned. *namáhat se*

potrúsiti, -šu, -síš dok. *posypat, nasypat; poházet; rozházet*

potruskati, -aju, -áš ned. *dávat znamení, vybízet; mrkat (na znamení)*

potržěti, -ěju, -ieš dok. *podnítit, pobídnout, povzbudit*

potržiti se, -žu, -žíš se dok. (o co) *smlouváním vytěžit, vysmlouvat zisk*

potržka f. *bitka, srážka, potyčka; roztržka; různice, spor*

potřeba f. *potřeba, stav nedostatku, nouze*: u potřebu když bude potřeba, v nouzi; *potřebná věc, výživa, živobyčí*

potřebenstvie, -ie n. *potřeba; nutnost; doba potřeby*

potřebicě, -ě, **potřebička, potřebka, potriebka** f. demin. z *potřeba*

potřebie, -ie n. *potřeba*; adv. *třeba, potřebi*

potřebně adv. *potřebně, nutně*; jest (naj) *potřebnějie koho, čeho je nejvíc třeba; vhodně, užitečně*: potřebně (Pán) všem věřícím na svět přišel jest

potřebnost, -i f. *potřeba*

potřebný adj. *potřebný, užitečný; nutný, nepostradatelný; potřebující; potřebná věc* (tělesná) *potřeba*

potřebování, -ie n. *žádost; požadavek; prosba*

potřebovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *potřebovat; žádat (si)*

potřebující, -ieho zpodst. m. *potřebný, chudý člověk, chudák*

potřenie, -ie f. *záhuba, pohroma*

potřený adj. *prošlapaný, vyšlapaný*: *potřenú cestú pójdeme*

potřepovati, -uju, -uješ ned. *poplácávat, ohmatávat*

potřesený adj. *roztřesený, rozkymácený, třesoucí se, zmítající se*

potřevie, -ie n. *droby, jitrnice a jelita*

potriebka v. *potřebicě*

potřiesti, -třasu, -třeš dok. *potřást, zatřást, zatřepat; zakývat*

potřieti, -tru, -třeš dok. (čeho) *setřít; potřít; zničit; porazit*; - *potřieti se vyhrnout se*: z města se silně potřechu; *protlačit se*: *potře se tam bez ohledy, kdež ciesař v stolici sedí* (srov. podtřieti se)

potud adv. *potud, posud, doposud; toho potud! dost toho!; dost o tom, stačí!; odtud, od té chvíle, nadále*

potuchlost, -i f. *zeslábnost, slabost, oslabenost, ochablost*: *potuchlost v rozumu*

potuchlý adj. *oslabený, zesláblý; slabý; pohaslý, vyhaslý; potemnělý*: s očima *potuchlýma*

potuchnúti, -nu, -neš dok. *potuchnout, pohasnout, zhasnout; potemnět, zčernat*: jak *potuchlo zlato!*; *zeslábnout, zaniknout*; (v čem) *ochabnout, zemdlít*

potuchovati, -uju, -uješ ned. *slábnout, ochabovat*
potúlati se, -aju, -áš se dok. *potoulat se, projít se, vyjít si*
potuliti, -ľu, -íš dok. *schlípit, schlípnout*
potulně adv. *pokorně, zkroušeně, ponížene*
potulovati se, -uju, -uješ se ned. *potulovat se, procházet se; bloumat*
potupa f. *pohrdání*
potupědlný (čtyslab.) adj. *potupitelný*
potupenie, -ie n. *pohana, pomluva, osočení*
potupený adj. *opovržený, zavržený, odmítnutý, pokořený, poníženy; nízký; ubohý, podřadný*
potupitedlný (pětislab.) adj. *odsouzeníhodný, žavrženíhodný, hanebný; opovrhovaný*
potupitedlně (pětislab.) adv. *opovážlivě, pohrdavě*
potupiti, -p' u, -piš dok. *potupit; (koho, co) pohrdnout (kým, čím), - zavrhnout (koho, co), odmítnout; (koho za koho) osočit, označit koho za koho*
potupně adv. *potupně, opovržlivě, pohrdavě, hanebně; ohavně*
potupník m. *hanobitel, kdo odsuzuje, pohrdá; odpůrce, ničitel, rušitel*
potupnost, -i f. **potupování**, -ie n. *pohrdání, opovrhování, nevážnost, odpor, přezírání*
potup'áci, potupující adj. *hanobící, osočující, utrhačný, potupný, hanlivý*
potupný adj. *opovržený, opovrženíhodný*
potupovati, -uju, -uješ ned. *tupit, znevažovat; zahanbovat; odsuzovat*
potúžití, -žu, -íš dok. (na koho, co) *postěžovat si; (po kom, po čem) zatoužit*
potvora f. *obluda, netvor; polozvíře, satyr, faun; živočich, zvíře, tvor, stvoření; modla, idol*
potvorně adv. *pitvorně, zpotvořeně, výstředně*
potvornost, -i f. *pitvornost, potvornost*
potvorný adj. *pitvorný, potvorný*
potvořený adj. *potvorný, zpotvořený, ohyzdný*
potvořiti se, -řu, -íš se ned. *pitvořit se; zohyžd'ovat se*
potvrdec, -é m. *upevňovatel, posilovatel*
potvrditi, -tvrz' u, -díš dok. (koho, čeho, zřid. co) *učinit tvrdším, zpevnit, posílit; (koho v čem, na čem) utvrdit, povzbudit koho v čem; (koho, čeho) potvrdit, schválit; doložit, dokázat; (koho kým, čím, v co, k čemu) potvrdit (v nějaké funkci), ustanovit, dosadit; hospodářem jeho potvrdichu*
potvrdně adv. *souhlasně, příslušně*
potvrzenie, -ie n. *utvrzení, upevnění*
potvrzený adj. *potvrzený, schválený, uznany; utvrzený, posilněný, potvzbuzený; pevný, silný*
potvržeti, -ěju, -ieš, **potvrzovati**, -uju, -uješ ned. *činit tvrdým, utvrzovat, stvrzovat; upevňovat, posilovat*
potvrzování, -ie n. *potvrzování, schvalování, stvrzování*
potýkanie, -ie n. *půtka, potyčka*
potýkati, -aju, -áš ned. (koho, čeho, co) *potkávat; napadat, útočit; zasahovat, postihovat; týkat se, vztahovat se*
potýkávati, -aju, -áš ned. (koho, čeho) *napadat, útočit*
potykovati, -uju, -uješ ned. *potkávat; nepadat; - potykovati se potýkat se, bojovat*
poučenie, -ie n. *poučení, ponaučení, zasvěcení do čeho*
poušek (trojslab.) , -ška, -šku m. *udeření po uchu, pohlavek*
poutchnúti, -nu, -neš dok. *poněkud utchnout, zeslábnout, oslábnout*
povab m. *prostředek, nástroj k vábení, lákání, podněcování; dráždění*
povábiti, -b' u, -íš dok. (koho) *zvábit; přivolat; zavolat někoho k sobě*
povabovati, -uju, -uješ ned. *lákat*
povada f. *hádky, rozbroj, různice; vada, chyba*
povaditi se, -vaz' u, -vadíš se dok. *povadit se, pohádat se*
povaha f. *povaha, založení; podstata, ráz, charakteristický rys; podmínka, předpoklad, náležitost*
pováhati, -aju, -áš dok. *zaváhat; zaotálet; zameškat, zmeškat*
poval¹ m. *pád, porážka, pobití*

poval² m. *sochor, kyj; silná dřeva*
pováletí, -eju, -ěš ned. smiech pováletí (kým, čím) tropit si smích, posměch
povalití (sě), -l'ú, -íš (sě) dok. *přivalit (se)*
povalovati, -uju, -uješ ned. *ničit, svrhávat, hubit, rušit*
povarovati, -uju, -uješ dok. *odstoupit, vzdálit se*
povážiti, -žu; -žíš dok. (čeho) *obětovat; dát v sázku, všanc; - povážiti se odvážit se*
považovati, -uju, -uješ ned. *riskovat, dávat v sázku; všanc*
pověčenie, -ie n. *zvětšení; zvýšení*
pověděnie, -ie n. *to, co někdo řekl; povědění, výrok*
pověděný adj. *pověděný, řečený, jmenovaný; zmíněný, uvedený*: věci napřed pověděné
pověděti, -viem (-vědě), -vieš dok. *povědět, říci, vyhlásit; vyzpovídat se*
poveličiti, -ču, -číš dok. *učinit velkým, mocným, významným*
pověnutí v. *povieti*
pověnutie, -ie n. *povanutí; zavanutí, závan*
pověrek, -rka, -rku m. *pověra; nepravá, scestná víra*
pověřiti, -řu, -íš dok. *uvěřit*
pověsmo n. *otep několika obláčů (svazečků) lnu*
pověst, -i f. *vyprávění, pověst, zvěst; zpráva, rozprávka; podobenství, přirovnání, průpověď obsahující životní moudrost; souhrn názorů o něčem*; pl. *Pověsti biblická Kniha přísloví*; u pověst, u pověsti, *na pověst* za předmět zábavy, posměchu: *učiněn jsem jím na pověst*
pověsti, -vedu, -eš dok. (co) *začít věst; učinit, udělat, vykonat* (o dobrých skutečích)
pověstník m. *klepař*
pověstný adj. *pověstný*: pověstné slovo *klep*
pověstovati, -uju, -uješ ned. *hrát a zpívat někomu na posměch*
povětrní, povětrný (trojslab.), **povětrní, povětrný** adj. *povětrný, vztahující se k povětrí, ovzduší*: voda na oblacích povětrních; *větrný, vztahující se k větru*: šumění povětrné; *bezvýznamný, nepodstatný, planý*: slova povětrná; *neskutečný, pomyslný, zdánlivý*
povětríe, -ie n. *vzduch; vánek; vítr, vichřice; ovzduší*; u povětrí v oblacích; *počasí*
povězti se, -vezu, -eš se dok. *rozjet se, vyjet*
pověžný, -ého zpodst. m. *strážný, hlásný*
poviděti, -viz' u, -vidíš dok. (čeho) *pohledět na něco; uvidět*; (sobě o čem) *ohlédnout se po čem*; *sedíce nad nimi povizeli potěšili, pokochali se pohledem na ně*
poviedati, -aju, -áš ned. *povídat, říkat, mluvit; ohlašovat, oznamovat*
poviestka f. *vypravování, povídka, historka*
povieti, -věju, -eš, **pověnutí**, -nu, -neš dok. *zavanout, ovanout*
povievati, -aju, -áš ned. *povídat, vát, vanout*
povíjěti, -jěju, -jieš dok. *povíjet, ovinovat, zavinovat*; - *povíjěti se pohybovat se, hýbat se*
poviklati, -l'ú, -eš dok. (kým, čím) *potrást; zatrást*
poviniti, -ňu, -níš dok. *uznat vinným*
povinný adj. (komu, čemu) *povinný*; býti povinen *povinen, zavázán*; býti povinen k čemu, čeho být postižen čím: *každý bude povinen k soudu; býti povinen komu, čemu škodit komu, poškozovat koho, být vinen*
povinovatý adj. *povinný, dlužný*
povisěti, -šu, -síš, **povisnutí**, -nu, -neš dok. *zůstat viset*
poviti se, -v'ú, -vieš se (imper. -ví se) dok. *zavinout se*
povláček, -čka, -čku m. *záchvat (smutku, bolesti)*
povláčeti se, -ěju, -ieš se ned. *vláčet se*
povlačitý v. *pavlačitý*
povlaka f. *povlak; oční zákal*
povléci¹, -vleku, -vlečeš dok. *začít vléci; odvléci, odnést*; - *povléci se bud. čas k vléci se: jít, jet, táhnout, ubírat se: vléci se, táhnout se*
povléci², -vleku, -vlečeš dok. *povléci, pokrýt, potáhnout*; - *povléci se (o očích) zastříit se, potáhnout se něčím neprůhledným*
povlečený adj. *povlečený, potažený, pokrytý; oblečený*
povlovně adv. *mírně, laskavě; vlídně (srov. povolně)*

povlovný adj. *mírný, příjemný, vlidný*; (v čem, čemu, komu) povloven býti být po vůli, být srozuměn s čím, souhlasit (srov. povolný)

póvod m. *vedení, řízení; soudní řízení; oprat'; podnět, popud, naučení; původce, strůjce; vůdce*

povodeň, -dně, **povolně**, -ě f. *povodeň, záplava, zátopa, příval; velké množství, spousta něčeho zhoubného, ničivého, nepřátelského* (hříchu, protivenství ap.)

povodniti, -ňu, -níš dok. *zaplavit, zatopit*

povodný¹ adj. *bohatý na vodu, rozvodněný*

povodný² adj. *jsoucí z tvárné látky, z materiálu schopného zpracování*

povojovati v. *pobojovati*

povolanie, -ie n. *zavolání, svolání; vyzvání, výzva, pozvání; posláni, svěřený úkol povolání, stav*

povolání adj. *povolání, zavolání, pozvání; ustanovený, určený*

povolati, -aju, -áš dok. (co, koho, na koho) *zvolat, zavolat*; (koho, na koho, ke komu, čemu) *modlit se, vzývat, s prosbou se obracet*; (koho) *zavolat, přivolat, obeslat; pozvat*: povolajte jich na svatbu; *povolat, shromáždit*; (koho, před koho, k čemu, v co) *předvolat, povolat k zodpovědnosti*

povolávati, -aju, -áš ned. *pokřikovat; povolávat*

povolenie, -ie n. *svolení, souhlas; povolení, ústupek*

povoliti, -ľu, -líš dok. *povolit, dovolit, připustit, dopustit; ponechat, popřát volnost; popřát, dopřát co komu; ustoupit komu v čem; souhlasit, dát za pravdu; podvolit se, podříditi se; oddat se komu, svolit k pohlavnímu styku* (o ženě); *podlehout, poddat se čemu*

povolně adv. *povolně, ochotně, svolně; laskavě, vlidně, po dobrém, bez násilí* (srov. povlovně)

povolnost, -i f. *ochota, svolení, souhlas*

povolný adj. *povolný, ochotný, svolný, poddajný; laskavý, vlidný; příznivý, vhodný* (srov. povlovný)

povolování, -ie n. *povolování, dopřávání volnosti; uvolněnost, nevázanost, bujnost*

povolovati, -uju, -uješ ned. *připouštět, uvolovat se, dovolovat*

povolující, -ieho zpodst. m. (komu) *přívrženec, stoupenec, vyznavač, následovník* (koho)

povoněnie, -ie n. *čich* (smysl)

povoněti, -ěju, -ieš dok. (čeho) *přivonět, přičichnout* (k čemu), *ucítit vůni*

povrátiti, -vrácu, -tíš dok. *vyvrátit, zbořit; převrátit, obrátit*

povraz m. *provaz*

povrazec, provazec, -zcě, **povrázek**, -zka, -zku m. *provázek*

povrci, -vrhu, -vržeš dok. *odhodit, zahodit, pohodit; zavrhnout, zamítnout, odmítnout; povalit, porazit, srazit; pobořit, zbořit*; povrci na zemi koho, co zahubit, zničit, srovnat se zemí; *hodit, vrhnout*; - povrci se *vrhnout se, padnout*

povrhel, -hle m. *něco opovrhovaného, nepotřebného, vyvrženého nebo odhozeného* (odpadek, vyvrhel)

povrhlý adj. *opovržený, zavržený, vyvržený*

povrchu adv. *nahoře, navrchu, na povrchu*; předl. (s gen.) *navrch, nad*: tmy biechu povrchu propasti

povrtěti se, -vrču, -vrtíš se dok. (na čem) *povrtat se v čem, chvíli se něčemu věnovat, zastavit se u něčeho*

povrtlati, -tl'u, -tleš, **povrtrati**, -třu, -třeš dok. (v čem) *poreptat, zareptat na*

povržený adj. *odhozený, zahozený; opovržený, přehlížený; určený, stanovený*

povslun předl. (s gen.) (hvězdy) *povslun sluncě běhají kolem slunce* (?)

povstalý adj. *povstávající, který povstal, postavil se* (proti čemu)

povstati, -stanu, -neš dok. *povstat, vstát; vzchopit se, nabrat síly, odhodlat se probudit se; postavit se na odpor, vzbouřit se; vzniknout, vzejít, objevit se; zvednout se k odchodu, odejít*; (před kým) *povstat na pozdrav, povstáním pozdravit*; *povstati vojensky* vojensky napadnout

povstávati, -aju, -áš ned. *povstávat, vstávat, vzchopovat se, odhodlávat se; zvedat se; vyvyšovat se, stávat se zpupným, pyšným; stavět se na odpor, bouřit se; vznikat, vzcházet, objevovat se*

povyk m. *povyk, hluk, křik, vřava; zmatek, chaos; žaloba*

povysk m. *povyk, hluk, křik*

povýšení, -ie n. *povýšení; povýšenost*

povýšiti, -šu, -šíš dok. *povýšit, povznést; pozvednout, zvednout*: povýšiti hlasu zvednout hlas; povýšiti moci, důstojenství dát větší moc, vyšší hodnost; *zvýšit; býti povýšen* zpychnout, stát se pyšným, zpupným

povyšnost, -i f. *výtečnost, znamenitost*

povýšný adj. *povznesený, obrácený k vyššímu světu*: povýšná mysl povznesená

povyšování, -ie n. *povyšování se, vyvyšování se; vyvyšování, vynášení, oslavování*

povyšovati, -uju, -uješ ned. *povyšovat, povznášet; pozvedat, zvedat*; povyšovati hlasu pozvedat hlas; *vyvyšovat, vynášet*; - povyšovati se *vyvyšovat se; vypínat se*

povývati, -aju, -áš ned. *povývat, přerušovaně výt*: vlcie počechu povývati

povzdál adv. *opodál, stranou; daleko*

povzdáliti, -l'u, -íš dok. (čeho) *zdržet, protáhnout co*

povzdalovati, -uju, -uješ ned. *oddalovat, zdržovat*

povzdiviti se, -v'u, -víš se dok. *podiviti se*

povzdržěti (se), -žu, -žíš (se) (příč. čin. -držal, -drželi) dok. *počkat*

povzdvihání, pozdvíhanie, -ie n. *pozvedání; zvedání*: povzdvihání božieho těla tzv. *pozdvihování při mši; vyzdvihování, vynášení*

povzdvihati, pozdvíhati, -aju, -áš, **pozdvihovati**, -uju, -uješ ned. *pozdvihovat; pozvedat, zvedat; povznášet, činit lepším*; - povzdvihati, pozdvihovati se *pozvedat se, zvedat se, povznášet se; vynášet se, chlubit se; vyvyšovat se*

po(v)zdvihnúti se, -nu, -neš se dok. *pozvednout se; povznést se* (v. též *podvihnúti se*)

po(v)zdvižení, -ie n. *pozdvížení, vyzdvížení; pycha, zpupnost; probuzení, vyvolání, vzbuzení*

povzhrdati v. *pohrdati*

povzléci, -lahu, -lehu, -ležeš dok. (na čem) *nalehnout, položit se na co, opřít se o co; rozložit se, rozsadit se*: kázal zástupu povzléci

povzněsti se, -nesu, -š se dok. *povznést se, nabýt větší vážnosti*; povznese se, srdce v chlúbu zpyšni

povznieti, -ňu, -níš dok. *zazníť, zazvučet, ozvat se*; povzníta uši koho, komu zazní v uších komu; povzníti v trúby zatroubit

povzpětiti se, -pěcu, -tíš se dok. *vzdálit se*

povztáhnúti, -nu, -neš dok. (k sobě) *stáhnout, strhnout*

povztéci se, -vzteku, -češ dok. *vzteknout se, onemocněť vzteklinou*

povzvésti, -vedu, -eš dok. *pozvednout, zvednout; vzbudit, vyvolat koho*; - povzvésti se *povstat, zvednout se na odpor*

povzvučěti, -ču, -číš dok. *zahřmít; zaburáčet*

povždy adv. *vždy, stále, pořád*

po-z- v. též *po-vz*

pozapomínati, -aju, -áš ned. (co) *poněkud zapomínat, pozapomínat na něco, zanedbávat něco* (srov. pod *zapomenúti*)

pozastaviti, -v'u, -víš dok. *zarazit, zastavit (v řeči)*; - pozastaviti se *na chvíli se zastavit*

pozatemniti, -mňu, -mníš dok. *pozatmít, učinit poněkud temným*

pozatměti se, -ěju, -ieš se dok. *pozatmít se, potemněť, pohasnout*

pozbledělý, adj. *pobledlý*

pozblúdit, -blúz'u, -díš dok. *pobloudit*

pozbyti, -budu, -eš dok. (čeho) *zbavit se, zprostit se něčeho; pozbyt, být zbaven čeho, přijít oč*

pozbytie, -ie n. (čeho) *zbavení se, osvobození se od něčeho*

pozbyvati; -aju, -áš ned. (čeho) *zbavovat se, osvobozovat se od něčeho, zprošťovat*

pozdě adv. *pozdě; pozdě hodě v pozdní čas, pozdě*

pozditi (se), -ždu, -zdiš (se) ned. *prodlévat, otálet, váhat, opožďovat se*

pozdni adj. *pozdni; váhavý, loudavý, pomalý, liknavý*

pozdrav-; **pozdv-** v. *posdrav-*; *povzdv-*

pozední adj. *hradební, jsoucí na hradbách*: hlásní pozední

pozerovati; **pozhřieti** v. *pozorovati*; *požřieti*

pozinúti; -nu, -neš dok. *pohlit, pozřít*

pozlata f. *pozlacení, zlatá vrstva*
pozlatitý adj. *pozlacený*
pozlehčiti, -ču, -číš dok. *trochu zlehčit*
poznalý adj. *zkušený, znalý; osvědčený; poznáný*
poznamenati, -aju, -áš dok. (koho, čeho) *zaznamenat, všimnout si*
poznáníčko n. *malá znalost, malá vědomost*
poznáníe, -ie n. *poznání, přiznání; poznáníe milostivé tělesné obcování (z lásky)*
poznáný adj. *poznáný, zjevný, pravý; (v čem) proslulý čím*
poznati, -aju, -áš dok. *poznat; poznati koho, poznati se s kým (tělesně) oddat se pohlavnímu styku s někým; (koho kým, za koho) uznat; (co o čem) vypovědět co o čem; volat, povolávat, přivolávat; vyzývat, vybízet*
poznavač; -ě m. *vyznavač*
poznavatel, -e m. *znalec*
poznávati, -aju, -áš ned. *vyznávat; - poznávati se vyznávat se; souložit*
pozobati, -b' u, -eš dok. (něčeho) *pojíst (v malém množství)*
pozornost, -i f. *pozoruhodnost, vzácnost, výjimečnost*
pozorný adj. *pozoruhodný, vzácný, výjimečný; spolehlivý, věrohodný*
pozorováníe, -ie n. *podívání*
pozorovati, pozerovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *dávat pozor, pozorovat; pohlížet, dívat se nač; poslouchat*
pozóstatí, -stanu, -staneš dok. *zůstat, setrvat; (koho, co) zanechat, opustit*
pozóstávati, -aju, -áš ned. *zůstávat, setrvávat, trvat*
pozóstaviti, -v' u, -víš dok. (komu co) *ponechat, nechat*
pozovovati, -uju, -uješ ned. *zvat, vyzývat, vybízet*
pozpěvovati, -uju, -uješ ned. *prozpěvovat, občas zpívat*
pozpoviedati se, -aju, -áš se dok. *vyzpovídat se*
pozřieti¹, -zřu, -zříš dok. (koho) *podívat se na koho, všimnout si koho; (v co) podívat se, pohledět někam*
pozřieti² v. *požřieti*
pozúfati, -aju, -áš dok. (nad kým, nad čím, čeho, v čem) *pozbyt naděje, propadnout zoufalství*
pozúfávati, -aju, -áš ned. (v čem) *pozbyvat naděje, zoufat si, propadat zoufalství*
pozvati, -zovu, -zovéš dok. (koho čeho) *oslovit, zavolat; (koho kam, k čemu, nač) pozvat, povolat, předvolat, obeslat; (koho kam, kde) svolat, sezvat; (koho, kam, nač, k čemu) vyzvat, vybídnout*
pozvávati, -aju, -áš ned. (koho ke komu) *(po)volávat, zvat, zvat*
pozvoniti, -ňu, -níš dok. *zazvonit*
pozyvati, -aju, -áš ned. *volat, povolávat, přivolávat; vyzývat, vybízet*
požádanie, -ie n. *touha, chtivost*
požádati, -aju, -áš dok. (koho, čeho) *požádat, poprosit; zatoužit po někom, něčem*
požalovati, -uju, -uješ dok. (komu čeho, co) *požalovat si, postesknout si, postěžovat si*
póžčiti; póžčovati v. *požičiti; požičeti*
poždati, -ždu, -ždeš dok. *počkat, vyčkat*
požehnáníe, -ie n. *požehnutí; aby byla na věky pamět jeho u požehnutí aby byla slavná jeho památka, aby se slavila*
požehnaný adj. *požehnaný; obdařený zvláštní milostí; blahoslavený*
požehnati, -aju, -áš dok. (koho) *požehnat koho, rozloučit se s kým*
požehrati, -aju, -áš dok. *trochu pohubovat*
požehrováníe, -ie n. *vyjadřování nespokojenosti, kárání, výčitka*
poželenie, -ie n. (čeho) *lítost, želení něčeho; (ke komu) soucit, útrpnost, soustrast*
požěleti, -leju, -léš dok. *postýskat si, politovat*
požertovati, -uju, -uješ dok. *zažertovat si*
požhřieti v. *požřieti*
požičenie, pójčenie, -ie n. *propůjčení*
požičený, pójčený adj. *půjčený, zapůjčený; propůjčený, udělený, svěřený, poskytnutý; dovolený*

požičeti, pojíčet, pójčeti, -ěju, -ieš, **požičievati, pójčievati**, -aju, -áš, **požičovati, pójčovati, pójčovati**, -uju, -uješ ned. *půjčovati, poskytovat půjčky; propůjčovati, udělovati, svěřovati; poskytovat, dávat, přiznávat, uznávat; povolovati, dovolovati, připouštět*
požičitel, -e m. *kdo půjčuje na úroky, lichvář*
požičiti, pójčiti, pójčiti, -ču, -číš dok. *půjčit, zapůjčit, poskytnout půjčku; propůjčit, udělit, svěřit, poskytnout, dát; povolit, dovolit; pójči-li pán buóh dá-li bůh; připustit, uznat, přiznat*
póžička, pojička f. *půjčka, půjčení; vzieti čso u pojičku od koho vypůjčit si; dáti (komu) v pojičku půjčit, poskytnout půjčku*
požierati, -aju, -áš ned. *požírat, hltat; pohlcovat, stravovat*
požietí, -žnu, -žneš dok. *požnout, pokosit; skosit, smést, zničit*
požitečnost, -i f. *užitečnost, účinnost*
požitečný adj. *užitečný, přinášející užitek*
požitek, -tka, -tku m. *zisk, užitek; obživa*
požiti, -živu, -eš dok. *užít, mít užitek z čeho; zažít, strávit; zkusit, zakusit*
požitý adj. *stravitelný; starý, letitý*
požívající adj. *živící se, krmiti se*
požívanie, -ie n. *užití, užívání: požívanie ženy souložení se ženou*
požívaný adj. *požívaný, jedený*
požívati, -aju, -áš ned. (čeho) *živit se čím, krmit se čím; požívati prsí živit se mateřským mlékem; požívati čeho zlým mít z něčeho zlo; (čeho) užívat, čeho, těšit se z čeho, čemu; zastávat, vykonávat (zvl. kněžský úřad); používat, užívat, využívat: požívati opatrnosti být opatrný; zle požívati čeho zneužívat; (koho) pohlavně obcovat s kým; (koho, čeho jak) zacházet, nakládat s kým, čím*
poživný adj. *živný, povzbuzující*
požlutalý, požlutaľý, požlutilý, požlutlý adj. *nažloutlý, žlutavý, světlý, plavý*
požrénie, -ie n. *pohlčení, sežrání*
požrieti, požhrieti, -žru, -žřeš, **pozrieti**, -žru, -žříš dok. *pozřít, pohltit, spolknout, sežrat*
požvati, -žuju, -ješ dok. *okousat, otrhat*
požzenie, -ie n. *zapálení, zažehnutí*
pracě, -ě f. *námaha; nesnáž, těžkost, svízel; zaměstnání, služba*
pracička f. *nevelká námaha, nepatrné úsilí*
pracně adv. *namáhavě, usilovně, těžce; bíděně, uboze, špatně, s utrpením*
pracný adj. *pracný, namáhavý; pracná strieda střídání v práci, pracovní směna; pracovitý; strastný; nemocný, ubohý, nuzný*
pracovati, -uju, -uješ ned. *namáhat se, usilovat, snažit se; trpět; cestami pracovati putovat, konat cesty; (polem) pracovati válcit, bojovat*
pracovitě adv. *pracně*
pracovitý adj. *pracný, těžký; usilující*
pračcový adj. z pračec *prakový*: v oblúku pračcovém
pračě, -ěte n., *pračník, prakovník* m. (*nedospělý*) *bojovník střílející z praku*
pračec, -ččě m. *prak, válečný nástroj k vrhání kamenů ap.*
praček, -čka, -čku m. *malý prak*
práh m. *spodek dveřní zárubně, práh; horní část dveřní zárubně, spojovací trám nade dveřmi, překlad, nadpraží; okraj, hranice, mez*
prahnúti, -nu, -neš dok. *schnout, usychat, vysychat; prahnúti o žiezni trpět, prahnout žízni; prahnout, toužit, dychtit (po čem)*
prach m. *prach; prášek (lékárnický)*
práchno n. *něco zpráchnivělého, zetlelého, práchnivina, troud; zetelelost, ztrouchnivělost*
praj, prej adv. *prý*
prakovník v. *pračě*
praktika f. *pleticha, machinace*
pramen, -e m. *pramen, stružka, potůček; proud, tok; zdroj; větev, odnož, výhonek; větev, rodu; provazec ze zkroucených vláken; vedení, vodítka; opora*
pramenitý adj. *obsahující pramen: studnice pramenitá*

pramenný adj. *pramenitý*: jiné vody bývají pramenné
praněř, -ě m. *pranýř*
pranie, -ie n. *praní; omývání, mytí, umývání; bití, tlučení*
prapořec, -rcě m. *praporec; prapor*
prapradietě; -ěte n. *praprapotomek*
praprávnúče, -ěte n. *vnouče vnuka nebo vnučky*
prasě; -ěte n. *sele, podsvinče, mládě vepře, vepřík; vepř, prase*
prasec, -scě m. *sele, podsvinče, prasátko*
prasěcí adj. *prasečí*
prask m. *praskot*
praščedie, -ie n. *potomstvo*
praščetí, -šču, -ščíš ned. *praštět, praskat*
prašivina, prašivost, -i f. *prašivina, strupatost vznikající při kožní chorobě*
prašivý, prašlivý adj. *prašivý; velmi špatný, mizerný, ošklivý, hrozný*
prašný adj. *prašný; zaprášený; naplněný prachovým peřím, prachový*
práti, peru, péřeš ned. *prát; mýt, umývat; bušit, tlouci, bít*
práv¹ adv. *právě, zrovna*; práv jako právě tak jako, úplně jako; až práv, práv až až konečně, až teprve; *až do té doby, kdy*: vystúpi voda z studnicě, až jie práv zbýváše
práv² v. *pravý*
pravák, pravitel, -e m. *člověk užívající levé ruky stejně dobře jako pravé*
pravda f. *pravda; právo, spravedlnost; opravdovost*; v pravdě opravdu
pravdědnost (trojslab.), -í f. *spravedlnost; spravedlivý, správný život*
pravdicě, -ě f. *pravda*
právě adv. *spravedlivě, správně, náležitě; pravdivě, podle pravdy; podle práva, právem; úplně, naprosto, zcela; právě, zrovna*
pravedlenstvie, -ie n., *pravedlnost* (trojslab.)
pravednost, -i f. *pravda, spravedlnost; ustanovení, příkázání*
pravedlivenstvie, -ie n. *ustanovení, příkázání*
pravedlný (trojslab.), **pravedný, pravedlivý** adj. *spravedlivý, správný; pravdomluvný; upřímný, poctivý*
pravenie n. *vypravování; báseň, skladba; výpověď*
pravený adj. *řečený, uvedený, zmíněný; přepravený*
pravice, -ě f. *pravá ruka, pravice; pravá strana jako symbol spásy, štěstí; na pravici, na praviciích na pravé straně, na čestném místě; na pravici býti komu chránit, hájit někoho; přísaha*
pravidlnost (trojslab.), -i f. *spravedlnost, správnost*
pravidlo f. *měřidlo, měřicí šňůra, olovnice; tyč, hůlka, prut; obvod tělesa; kormidlo; směrnice, vzor, pravidlo, řád; omezení, meze; rejstřík, seznam, přehled*
pravitel v. *pravák*
praviti, -v' u, -víš ned. *pravit, říkat, vypravovat; vést na pravou cestu*
právoňe, -ě m. *zákonodárce*
právo n. *právo; výsada, zvyk; zákon, soud*; pl. *práva soupis práv, právní předpisy*; býti v právě *být v poddanství*; z práva podle práva, právem
pravomluvný, pravořěčný adj. *pravdomluvný*
pravota f. *spravedlivost, smysl pro správnost, spravedlnost*
pravoučec (čtyřslab.), -čcě, **pravouk** (trojslab.), **právuk** m. *právník, znalec práva*
pravovati, -uju, -uješ ned. *vypravovat; ospravedlňovat; připravovat, chystat*
pravý (jm. tvar práv) adj. *přímý, rovný; upřímný; správný, náležitý, řádný, patřičný; spravedlivý; oprávněný; jsoucí v právu, mající pravdu; nevinný, bez viny; pravdomluvný, pravdivý; skutečný, opravdový; své viery pravý opravdový ve své věmosti; dokonalý; úplný, naprostý, hotový; přesný; u pravé zoře právě za svítání; pravý*
prázd, (jednoslab.), -i, **prázdňe**, -ě, **prázdna** f. *volný čas, prázdno, volno, nepracování, zahálení; marnost, zbytečnost; darebnost, ničemnost*
prázdňik m. *zahaleč*

prázdniti, -ždnu, -zdníš ned. *nepracovat, odpočívat, mít prázdnno; zahálet, lenošit*; (ot čeho) *upouštět od čeho*: nikdy neznáme prázdniti ot dobrých myšlení; (k čemu) *oddávat se* (čemu), *rád se něčím zabývat*; (čím) *nezabývat se čím, nechávat co zahálet*; (co) *vyprazdňovat, uprazdňovat*

prázdnivý adj. *zahálčivý; lenošivý*

prázdnomluvcě, -ě m. *mluvka; tlachal, žvanil*

pravdomluvenie, -ie n. *tlachání, žvanění, plané řeči*

prázdnost, -i f. *prázdný čas; zahálka; marnost, pošetilost*

prázdnopěvec, -vcě m. *kdo zpívá prázdné, necudné písničky*

prázdný (jm. tvar prázden) adj. *prázdný; prázdný čeho jsoucí bez čeho, nemající co; opuštěný, oddělený, zbavený čeho*; býti prázden koho, čeho opustit někoho, něco, nechat čeho; *volný, svobodný, zproštěný čeho; nečinný, zahálející, lenivý, zahálčivý; nepoužívaný, ležící ladem; mluvící naplano, nedržící slovo; neúčelný, neužitečný*; *prázdna žena, nevěsta nevěstka*

prázdňenie, prážňenie, -ie n. *napracování, odpočinek zahálka, nicnedělání*: *prázdňenie ot diela*

Pražěnín (pl. Pražěné, gen. Pražan) m. *Pražan*

Pražka f. *Pražanka, pražská měšťanka*

pražma f. *pražené klasy nebo zrna nedozrálého obilí; obilná zrna vymnutá z klasů; první obilí, ovoce, úroda*

Pražsko n. *pražský soudní okrsek*

prdíval m. *povaleč*

prdnúti, -nu, -neš dok. *prdnout*; *prdnúti v roh zalézt do kouta*

preč, přěč, pryč, přič adv. *pryč*

predikátor m. *dominikán*

predikátorový adj. *dominikánský*: *predikátorový zákon dominikánský řád*

prej v. *praj*

prelát m. *představený, nadřizený, správce; prelát, vyšší církevní hodnostář*

prelátský adj. *příznačný pro nadřizené, správce; vlastní, příznačný vyšším duchovním; preláty učiněný, pocházející od nich*: *z přikázání prelátského*

prelátstvie, -ie n. *prelatura*

prém m. *lem, obruba, prýmek*

premovati; -uju, -uješ ned. *lemovat, ozdobovat, premováním; přikrašlovat, zastírat chyby*

pres m. *lis*

prevét m. *záchod*

prha f. *mouka z nedozrálých klasů; šrotovaná mouka; pokrm z takové mouky*

prchánie, -ie n. *zuření, zuřivost, řádění*

prchati, -aju, -áš ned. *prchat, utíkat pryč; prudce odletovat, sršet*: *helmy kováše, z nichž světlý oheň prcháše; vztekat se, zuřit, řídit*

prchavě adv. *prchlivě*

prchavý, prchlavý adj. *prchlý, prudký, náhlý, zuřivý*

prchlivost, prchlost, -i f. *zuření, zuřivost, prudký hněv*

prchnúti, -nu, -neš dok. *oprchat, rozpráshit se; stát se prchlivým, rozzlobit se*

prima f. *tzv. hodina půhonná; první hodinka modliteb u kněží*

prknář, -ě m. *řemeslník vyrábějící a prodávající prkna*

prknový adj. *prkenný, dřevěný*

prlenčiti, -ču, -íš ned. *veršovat, řečnit, řečňovat*

prlenec, -ncě m. *veršovník, básník*

pro předl. (s akuz.) *pro, kvůli; následkem*; *pro jiné z jiného důvodu*; *pro něž, pro něžto pročež*;

pro buóh proboha; pro boha, pro slávu boží; pro nic za nic, za žádnou cenu; pro obyčej ze zvyku,

pravidelně; oběť pro hříech obět za hřích; vrata železná pro zvěř, aby neškodila proti zvěři

probaviti, -v' u, -víš dok. *protáhnout, prodloužit*

proběhlý adj. *zběhlý, zkušený*

proběhnúti, -nu, -neš dok. *proběhnout, rychle projít*; *proběhnúti své dny prožít většinu života, zestárnout*

probierati se, -aju, -áš se ned. *probouzet se; vznikat*

probíjaný, probíjený adj. *zdobený probíjením, vyšíváný*
probíjěti, -jěju, -jěš dok. *probíjet, prorážet*
probisučný v. *probyšúčný*
probíti, -b'ú, -bieš dok. *probít, prorazit*: jednu nohu na druhú vloživše, tlustým hřebíkem
probili; podmanit
probítý adj. *probodený, proražený*
problíknúti, -nu, -neš dok. *prohlédnout, poznat pravý. stav*; problíknúti očí protřít si oči, podívat se otevřeně na skutečnost
próboj, -ě m. *rvačka, výtržnost*
probořiti, -řu, -říš dok. *probourat, prolomit, probořit; pobořit*
probósti, -bodu, -eš dok. *probodnout*
probyšúčný adj. *prospěšný, užitečný, nápomocný; rozmyslný, prozíravý, moudrý*
probytečný adj. *prospěšný*
probyti, -budu, -eš dok. *dojít prospěchu; prospět, být k prospěchu; obstát; vmoci se, rozmnožit se*
probytie, -ie n. *prospěch, pomoc, záchrana*
procěnití, -ňu, -níš dok. *ocenit, odhadnout*
proces(s)í, proces(s)ie, -ie f. (n.) *procesí, průvod, pout, cesta*
procútiti, -cu, -tíš dok. *procitnout*
procútiěvati, -aju, -áš ned. *procitat, probouzet se, probouzívat se*
próčelě, -é n. *průčelí, přední nebo čelní strana*; u pročelě v čele, vpředu; proti pročelí naproti
prodaj, -ě m. *směna zboží za peníze* (koupě i prodej)
prodajný adj. *prodejný, na prodej*: prodajný dóm tržnice
prodánie, -ie n. *prodání, prodej, prodávání*
prodáný adj. *zaprodaný, podřízený, vydaný*: pokolení lidskému pod moc diáblu prodanému
prodati, -ám, -áš dok. *prodat; zradit za hmotný prospěch, zřici se; býti prodán* (komu, čemu)
být vydán na pospas; nechat se zaprodat; - prodati se *zaprodat se, propůjčit se za hmotné výhody*
prodávající, -ieho zpodst. m. *prodávatel*; -e m. *prodavač, člověk zabývající se prodejem*
prodávati, -aju, -áš ned. *prodávat; zrazovat za hmotný prospěch; (na čem) obchodovat*; -
prodávati se *zaprodávat se, propůjčovat se za hmotné výhody*
prodávní adj. *prodávňý*
proděsiti, -šu, -síš dok. *protknout, probodnout, prorazit*
proděvčiti, -ču, -číš dok. *zbavit panenství, znásilnit, zneužít*
prodietí, -děju, -eš dok. *propíchnout*
prodlenie, -ie n. *prodlení, opoždění, průtah*: bez (všeho, dalšího) prodlenie neprodleně, bez průtahů; *prodlévání, setrvávání, pobývání, pobyt; trvání, doba, uplynutí nějakého času*; v prodlení času časem, za čas, během doby; prodlenie dnův, života dlouhý život, dlouhověkost; v prodlení dále, později; prodlenie zdravie upevnění zdraví; *prodlužování, protahování, rozvláčnost*
prodlený adj. *dlouhotrvající, dlouhý, prodloužený*: v prodleném čase během doby, časem: *tažený, tepaný, vykováný*
prodlěti, -dleju, -dlěš dok. *prodlít, zmeškat*; prodlěti nedělati dlouho nedělat
prodlěvanie, -ie n. *prodloužení, delší trvání; meškání, zdržování, odkládání, průtahy*
prodlěvati, -aju, -áš ned. *prodlužovat; otálet, odkládat*; (na čem) *dlít, setrvávat*; prodlěvati se *prodlužovat se*
prodlěvavý adj. *odkládaný, vleklý, váhavý*
prodliti, -ľu, -líš dok. (čeho) *prodloužit, protáhnout co, pokračovat v čem*; prodliti se *prodloužit se*
prodluhovati, -uju, -uješ ned. *prodlužovat*
prodlúžiti, -žu, -žíš dok. (časově) *prodloužit, protáhnout*
prodružiti, -žu, -žíš dok. *protknout, probodnout, prorazit*
prodřieti, -ru, -řeš dok. *prodřít, protrhnout, prorazit; otevřít, odkrýt*: prodřieti očí otevřít, rozevřít; - prodřieti se *prodrat se, s námahou proniknout; protrhnout se, otevřít se, vyvalit se*
próduch m. *průduch, větrání*
próducha f. *rozsedlina, propast, jeskyně*
prodúti; -dmu, -dmeš dok. *provanout, provát, profouknout*

prohlásiti, -šu, -síš dok. *prohlásit, vyhlásit; prozradit, vyzradit*; - prohlásiti se *rozhlásit se, roznést se, stát se obecně známým*
prohlášený adj. *ohlášený, oznámený*
prohlášení se, -ěju, -ieš se, **prohlasovati se**, -uju, -uješ se ned. *rozhlašovat se, šířit se, stávat se obecně známým*
prohlédati, -aju, -áš ned. *prohlédat, nabývat zraku, počínat vidět; prohlížet, zrakem pátrat, ohledávat*; (k čemu) *přihlížet k čemu, brát zřetel*
prohlédavý adj. *průhledný, průsvitný*
prohlédlý adj. *vidoucí, prozíravý*
prohlédnutí, -nu, -neš dok. *prohlédnout, nabýt zraku, začít vidět; zrakem ohledat*; (k čemu) *přihlédnout*
prohlesnutí, -nu, -neš dok. (čím, pro co) *proslavit se*
prohlítiti, (trojslab.) -hlcu, -hltíš dok. *prožrat*
prohlubeň, -bně, **prohlubně**, -ě f. *prohlubeň, jáma; studna*
prohnati, -ženu, -eš dok. *probodnout, propíchnout*
proholenec, -ncě m. *člověk s částečně oholenou hlavou, s tonzurou* (o katolických kněžích a některých mnišských řádech)
proholený adj. *zčásti oholený, na jednom místě oholený*
proholiti, -ľu, -líš dok. *zčásti (na jednom místě) oholit*
proholovati se, -uji, -uješ se ned. *holit se (zčásti, na jednom místě)*
prohoňenie, -ie n. *prohánění*
prohoniti, -ňu, -níš ned. *prohánět*
prohřešenie, -ie n. *prohřešení, hřích, vina, přečin*
prohřešilý adj. *prokletý, zaviněný hříchem*
prohřešiti, -šu, -šíš dok. *prohřešiti se, zhřešit, provinit se*
prohřešovati, -uju, -uješ ned. *prohřešovat se, hřešit*
prohýrati, -aju, -áš dok. *prohýřit, promrhat*
procházející adj. *pronikavý, průrazný, snadno pronikající*
procházení, -ěju, -ieš ned. *prohledávat, vyslychat*
prochladiti se, -chlaz' u, -chladíš se dok. *ochladit se, osvěžit se, občerstvit se*
prochod m. *průchod; průběh, probíhání, uskutečňování, skutek*
prochodišče, -ě n. *průchod; vzdálenost*
prochoditi, -choz' u, -chodíš ned. (co) *procházet, chodit skrz co*; (koho, co čím) *pronikat, postupovat*; (do čeho) *pronikat, dostávat se*; - prochoditi se *procházet se*
prochodivý adj. *pronikavý, průrazný*
prochodnost, -i f. *pronikavost, bystrost (duševní)*
prochozovati, -uju, -uješ ned. (v čem) *přebývat, prodlévat*
projasniti, projěsniti, -ňu, -níš dok. *projasnit, osvětit*; - projěsniti se *rozjasnit se, rozzářit se; jasně vyvstat, ukázat se v plném světle*
projatě adv. *pronikavě, do hloubky, do detailu*
projatý adj. *pronikavý, vytříbený*
projieti, -jiem, -jieš dok. *projít, prožrat, občerstvím něčeho pozbyt*; - projieti se *prohlodat se, prodrat se, proniknout*
projieti, -jmu, -jmeš dok. (koho) *projímaně zapůsobit, způsobit průjem*
projíti, -jdu, -jdeš dok. *projít; prodělat; proniknout, prostoupit; prozkoumat, prohlédnout; uskutečnit se; obstát, podařit se, osvědčit se*; - projíti se *projít se, vyjít si*
proklánie, -ie n. *proklání, probodení, proražení*
prokláti, -koľu, -kóleš dok. *proklát, probodnout, prorazit*; - prokláti se *probodnout se*
prokléti, -klnu, -eš dok. *proklít*
prokletie, -ie n. *prokletí, kletba*
prokletina f. *prokletá věc, věc stížená kletbou*
prokní adj. *každý, všeliký*
prokol m. *poleno*
prokopati, -aju, -áš dok. *prokopat, vykopat*
prokostkovati, -uju, -uješ dok. *prohrát hrou v kostky*

prokřiknutí, -nu, -neš dok. *vzkřiknout*
prokřiknutie, -ie n. *výkřik, zvolání*
prokřikovati, -uju, -uješ ned. *vykřikovat, provolávat, volat*
prokvasiti, -šu, -šíš dok. *prohodovat*
prokvísti, -kvtu, -kvtvu, -eš (2. os. sg. aor. -kvite) dok. *vyrašit, vypučet, rozkvést, vykvést*
prokvítati, -aju, -áš ned. *vykvétat, rozkvétat; rašit, pučet; probleskovat, tu a tam se objevovat:*
jižť prokvítají taková slova
prokysalost, -i f. *prohnilost*
prokysalý adj. *prohnilý, shnilý*
prokysati, -šu, -eš dok. *shnit*
prokyslý adj. *kyselý, planý, zkyslý*: krmě prokyslá
prolamování, -ie n. *melodie, nápěv (?)*
prolamovaný adj. *zpívaný v krátkých tónech spojených intervaly; mnohohlasný*: piesn s notami sladkými a prolamovanými
proléhati, -aju, -áš ned. *prznit, zneuctívat (dívku), pohlavně obcovat*
prolevatel, prolitel, -e m. *kdo prolévá: prolevatel, prolitel krve*
prolézti, -lezu, -eš dok. *prolézt; prostoupit, proniknout*
prolhati se, -lžu, -eš se dok. (v čem) *zalhat, říci lež*
proliti, -l'u, -léš dok. (co) *prolít; vylít, rozlít; vypustit (ze sebe), vyronit; přijít (oč)*; (co na koho) *seslat co na koho, zahrnout koho čím; prosáknout, naplnit*
prolitý adj. *vypuštěný, vypuzený*
proluka, próluka f., **próluk** m. *průchod, průrva, štěrbina (zvl. kterou prochází světlo)*; pl. *souhvězdí Orion: Orionas, ješto slovú proluky*
prolúpiti, -p'u, -íš dok. *prolomit, prorazit*
proměn m. *změna; klam*
proměna f. *proměna, výměna, změna; jiná podoba, jiná úprava*
proměňavati, proměňevati, -aju, -áš ned. *proměňovat*
proměnědný (čtyřslab.) adj. *pozměnitelný, změnitelný*
proměnění, -ie n. *výměna*
proměnědný (pětislab.), **proměnný** adj. *proměnlivý, měnivý*
proměnití, -ňu, -níš dok. (co zač) *vyměnit, směnit; (koho za koho) zaměnit; nahradit; (co věč) proměnit, změnit; obměnit, pozměnit*: jakož múřěnin nemuož své kuože proměnití; (co) *upustit od čeho*; (slib ap.) *zrušit, nedodržet*: své přísahy nemuož proměnití; (co) *zkreslit, překroutit*; - proměnití se (v co) *proměnit se, změnit se*; (v co, v čem) *převléci se, přestrojit se*; (v čem, na čem) *pozbyt něčeho; pomínout, zaniknout*: dřéve by se mohlo nebe i země proměnití než slova má
proměnitý v. neproměnědný
proměňovati, -uju, -uješ ned. *měnit; klamat; zpěvem odpovídat*
promietati, -miecu, -ceš ned. *prohazovat co čím, házet skrze něco*
pominúti, -nu, -neš dok. (co) *nechat minout; nechat si ujit*; (komu bez čeho) *projít (komu) beztretně*
promluvenie, -ie n. *promluvení, pronesení; výrok, řeč, pronesená slova; mluva, způsob vyjadřování; rozmluva, beseda*
promluviti, -v'u, -víš dok. *promluvit, vyslovit, vyřknout, pronést*
promluvník m. *mluvka*
promrščiti, -ču, -číš dok. *probodnout, proklát; prorazit*
promržeťi, -mržu, -mržíš dok. (komu) *omrzet koho, omrzet se komu*
pronášěnie, -ie n. *prozrazování, odhalování, vyjevování*
pronášěti, -ěju, -ieš ned. *vynášet, rozhlašovat, vyzrazovat*; - pronášěti se *rozhlašovat se, rozšířovat se* (o zprávě, pověsti ap.)
pronesenie, -ie n. *uvedení ve známost; vyzazení*
proněsti, -nesu, -eš dok. *uvést ve známost, oznámit; vyradit, prozradit*; - proněsti se *prozradit se, rozšířit se* (o zprávě, pověsti ap.)
pronevěřiti se, -řu, -íš se dok. *zpronevěřit se*

proněž, proněžto spoj. *pročež, a proto*
proniklost, -i f. *proniknutelnost*
proníknúti, -nu, -neš dok. *proniknout, zaniknout*
pronikovati, -uju, -uješ ned. *pronikat, prostupovat*
pronos m. *prozrazení, vyzrazení, vyjevení*
pronositi, -šu, -šíš, **pronošovati**, -uju, -uješ ned. *pronášet; vyjevovat; prozrazovat, vyzrazovat*
propadenie, -ie n. *propadnutí*
propast, -i f. *propast; bibl. zbytek chaosu, praocéanu, z něhož podle starověkých představ povstalo nebe i země*
propásti (sě), -padu, -padeš (sě) dok. *propadnout se, probořit se; ztratit se, zmizet*
propastný adj. *propastný, vlastní propasti, hlubinný; podsvětní, pekelný; prokletý, zatracený*
propiti, -p'ú, -pieš dok. *propít, popít*: propiti v počet (koho) *popít na (něčí) účet*
proplašiti, -šu, -šíš dok. *vyplašit*
proppl'úšiti, propplíšiti, -šču, -ščíš dok. *proplesknout, vybreptat*
propplúti, -plovu, -plóveš dok. *vyprýštit, vyřinout se*
propojiti, -poju, -íš dok. *vyčepovat, nalít k vypítí, dát vypít*
propovědění, -ie n. *výrok, promluva*
propověděti, -viem, -vieš dok. (koho, co) *vyslovit, vyřknout, pronést; promluvit, začít mluvit o kom, o čem*: prorok propovědě vidopissky židy v posledniem času
propuditi, -puz' u, -pudíš dok. *vypudit, zapudit, zahnat*
propustiti (sě), -pušču, -pustíš (sě) dok. *provalit (se)*
propýchati, -aju, -áš dok. *pýchou ztratit, promrhat*
propyčovati, -uju, -uješ ned. *pýchou promarňovat, promrhávat*
prorada f. *zrada*
prorádcě, -ě, **proradník** m. *zrádce*
proraditi, -raz' u, -radíš dok. *zradit, prozradit*
prorazivost, -i f. *pronikavost, schopnost prorážet*
proražovati, -uju, -uješ ned. *prorážet*
proročec, -ččě m. *prorok*
proročí, proročný, proročský, prorokový adj. *prorocký, vlastní (příslušející) prorokům, věštící*
proročnicě, -ě f. *prorokyně*
proročstvie, -ie n. *proroctví*
prorok m. *prorok*; pl. Prorokové, Proroci Knihy prorocké, spisy starozákonních proroků (v bibli)
prorokování, -ie n. *prorokování, proctví*
proróstati, -aju, -áš ned. *prorůstat (tukem), tučnět*
prorósti, -rostu, -eš dok. *vzrůst, vyrůst, vyspět; prorůst (tukem), ztučnět*
prorozuměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit*
prorozumievati, -aju, -áš ned. (čemu) *rozumět, chápat*
prořeci, -řku, -rčeš dok. *prohlásit, vyslovit, vyhlásit*
prořezati, -žu, -žeš dok. *prořezat; proděravět*
prořezovati, -uju, -uješ ned. *prořezávat; proděravovat*
prosaditi, -z' u, -díš dok. *prosázet, prohrát*
prosba f. *prosba, žádost*: prosbu dáti komu *splnit prosbu*; prosbu učiniti ke komu *vznést prosbu na koho, obrátit se s prosbou; přání; přímůva*; prosby nábožné modlitby
prosebný adj. *prosebný; kterého lze uprosit, obměkčit prosbami*
prosěd; prosědek v. *prosřed; prosředek*
proselit m. *drahý kámen*
proschnúti, -nu, -neš dok. *proschnout, uschnout*
prosič, -ě, **prositel**, -e m. *prosebník*
prosieci adj. *prosíci, žádající*
prosieti, -sěju, -eš dok. *prosit, přesit; vyčistit, vytříbit*
prositedlný (čtyřslab.) adj. *prosebný*: Neděle prositedlná *Prosebná neděle* (pátá neděle po velikonocích)

prositi, -šu, -šíš ned. *prosit, žádat*: prositi za sě koho žádat koho za manželku, prosit o ruku; *přimlouvat se; modlit se; vybízet, pobízet, povzbuzovat*

proskakovati, -uju, -uješ ned. (čím) *být místy propleten, prostoupen*: (u ptáčka) peříe žlutú barvú proskakováše bylo žlutě skvrnitě

proskakující adj. *propletený, protkaný, prostoupený* (čím)

proskočiti, -ču, -číš dok. *proniknout, prorazit, probodnout, protknout; prostoupit*: (oheň věčný) maso, kóži i kosti proskočí

proskok m. *platnost, váha, cena*: tu nemáš proskoku žádného *to ti není nic platné*

proslúti, -slovu, -eš dok. *vejít ve známost, roznést se, rozšířit se; proslavit se*

proslýšěti, -u, -íš dok. *zaslechnout, doslechnout se*

prosmrdávati, -aju, -áš ned. (v čem) *páchnout, být načichlý čím*

prosočiti, -u, -íš dok. (co na koho) *prozradit, vyzradit; nařknout koho z čeho, obvinít*

prospěch m. *prospěch, zisk, užitek; prospívání, zdárný vývoj; úspěch, zdar, štěstí; přispění, pomoc; prostředek; prospěšnost*; prospěch činiti (na kom) *prospívat* (komu); *prospěch* učiniti (komu čím) *prospět*

prospěcha f. *zdar, úspěch, štěstí*

prospělý adj. *dospělý, rozvinutý*

prospěnie, -ie f. *zkušenost, znalost*

prospěšenie, prospěšenstvie, -ie n. *prospěch, úspěch*

prospěšiti, -u, -íš dok. (v čem) *prospět, uspět, zdokonalit se*

prospěšně adv. *úspěšně, zdárně, šťastně*

prospěšný adj. *prospívající*

prospěti, -ěju, -ěješ dok. *prospět, dojít prospěchu; pokročit; mít úspěch*

prospievající adj. *prospívající, zdokonalující se*

prospievati, -aju, -áš ned. (komu, čemu) *prospívat, pomáhat; dařit se, mít úspěch*; (v čem, při čem) *zdokonalovat se, dělat pokroky*; (k čemu, v co, do čeho) *pospíchat, spět, směřovat, blížit se (k čemu)*

prospu, *prospeš, prospi* v. *prosúti*

prošřě- v. též *prošřě-*

prošřed, prosřed, prošřed, postřed adv. a předl. (s gen.) *uprostřed, doprostřed; středem čeho, mezi*, v. *uvnitř čeho; skrze co*; *prošřed* moř *na širém moři*

prošředek, prosředek, -dka, -dku m. *prostředek* (v. též *prošředek*)

prostě v. *prsto*

prostierati, -aju, -áš ned. *prostírat, rozprostírat, rozkládat*; *prostierati* lože připravovat lože k spánku; - *prostierati se* (k čemu) *padat k zemi, na tvář (před čím)*

prostítí, *prošču*, -stíš dok. (co z čeho) *vyprostít, vymanit, vysvobodit*; - *prostítí se* (čeho) *zprostít, zbavit se; odvrhnout (co)*

prostnost, prostost, -í f. *prostota, jednoduchost; nestrojenost, přirozenost, upřímnost; neučinnost*

prosný adj. *prostý, neučinný*

prsto, prostě adv. *prostě, jednoduše; na hrubo, hrubě*: *prsto* mlený *mletý* *nahrubo*

prstořěcě adv. *prstořece, směle, nevybíravými slovy*

prstořěčiti, -u, -íš ned. *mluvit prstořece, směle, nevázaně*

prostost, prošřed v. *prostnost; prošřed*

prostraně adv. *volně, obšírně, pohodlně*

prostrano n. *volné prostranství, volné místo*; já jsem učinil zjěvně, *na prostraně veřejně; rozloha, plocha*

prostrano adv. *volno, prázdno*

prostranstvie, -ie n. *volné prostranství, volné místo; rozloha, plocha; svoboda, volnost*

prostraný, prostranný adj. *prostranný; rozlehlý, prostírající se; prostorný, rozsáhlý; vynikající, mající vysokou úroveň; zřetelný, jasný*: *prostraný* v řeči *výřečný, výmluvný; svobodný, volný*

prostrčiti, -ču, -číš dok. (co skrze co) *prostrčit co čím, strčit skrze co*; (co, koho čím) *probodnout, propíchnout, prorazit*

prostředec, -dcě m. *prostředek, střed*; v prostředci uprostřed
prostředek, -dka, -dku m. *střed; prostředník* (v. též posředek)
prostřední adj. *prostřední, střední*; Prostřednie moře *Středozemní moře*; *středně významný, středně důležitý; obyčejný, všední*; zpodst. m. *příslušník střední společenské vrstvy; prostředník, zprostředkovatel*
prostředník m. *prostředník, zprostředkovatel; rozhodčí*
prostředzemský adj. *středozemní*: Prostředzemské moře
prostřieti, -stru, -střeš dok. *prostřít, rozprostřít, rozložit; porazit, srazit; ustlat, připravit k spánku*; - prostřieti se *padnout k zemi*
prostúpiti, -p' u, -píš dok. (co) *prostoupit, proniknout co, vniknout do čeho; utratit, ztratit, promrhat, přijít oč*
prostuzený adj. *ochlazený, zchlazený*
prostý adj. *prostý, jednoduchý; přímý, rovný, vzpřímený; upřímný, bezelstný; svobodný, volný; čistý, bez příměsí, pouhý*; prostý čeho zbavený čeho
prosúdi, -súz' u, -súdiš dok. (co) *prosoudit, ztratit, prohrát v soudní při*
prosúti, -spu, -speš (imper. -spí, -spěte; přič. čin. -sul) dok. (co, čeho) *nasypat, vysypat, rozsypat*: i prosul jsem jim pšenici; (co na koho) *vylít, postihnout čím*; - prosúti se *nasypat se; vylít se, rozlít se*; (na koho) *vrhnout se, obořit se; shrnout se, sesypat se na koho; osopit se, obořit se*; (čím) *dát se do čeho*
prosutý adj. *vysypaný*
prosvěcovat, -uju, -uješ ned. *prosvěcovat, prosvětlovat; rozsvěcovat, zažehovat; osvěcovat (duchovně), zušlechtovat*
prosvěta f. **prosviecenie**, -ie n. *osvícení, objasnění*
prosviecený adj. *osvícený*
prosvietiti, -cu, -tíš dok. *osvítit, rozsvítit*
prošćenie, -ie n. *uvolnění, osvobození, vysvobození, zproštění, vyproštění*
proščovati, -uju, -uješ ned. *osvobozovat, vysvobozovat*
prošenje, -ie n. *prošení, prosba*: prošenje učiniti (ke komu) vyslovit prosbu, poprosit; *modlitba*
prošivaný adj. dielo prošivané způsob tkaní, jímž se do látky vetkávaly různé vzory (např. u damašku a brokátu)
prošívati, -aju, -áš ned. *prošívati, ozdobně vyšívati*
prošpehovati, -uju, -uješ dok. *vyšpehovati, vyslídit*
próštie, -ie n. *projítí, průchod*
protáhati sě, -aju, -áš sě ned. *protahovat se*
protáhnúti, -nu, -neš dok. *protáhnout; odložit, odročit*; - protáhnúti sě *protáhnout se, roztáhnout se, rozprostřít se; naklonit se, sklonit se*
protasiti, -tašu, -tasíš dok. *probodnout, proseknout, protít*
protáženie, -ie n. *odklad, odložení*
protéci, -teku, -tečeš dok. (co) *protknout, proniknout (?)*
protek, **protče** v. protknúti
protepati, -u, -eš dok. (co) *probít, prorazit*
proti, **protiv**, **protiva** předl. (s dat.) *proti, naproti*; nevažme přiezni tohoto světa proti přiezni boží nad (víc než) přízeň boží; proti vší obci zdržal spravedlnost na rozdíl od celé obce; proti tomu naopak
protičelé, -é n. *strana obrácená proti průčelí, čelu; přední strana, strana ležící při průčelí*
protiřčiti, -ču, -íš ned. *odporovat; mluvit proti někomu*
protiva f. *protivenství, utrpení, příkoří*; mluviti na protivu komu *mluvit proti komu, znevažovat koho (?)*; *protivení se, odpor, nepřátelství*
protiva m. *odpůrce, nepřítel*; Mistr Protiva Jan Vikleř (u Chelčického)
protivenstviečko n. *malé protivenství, křivda, utrpení*
protiviecí sě, **protivující sě**, -ieho sě zpodst. m. *nepřítel, protivník, odpůrce; hanobitel, tupitel*
protiviti sě, -v' u, -víš sě ned. *protivit se; stavět se na odpor, vzdorovat, útočit; být v nesouladu*
protivně adv. *naopak*
protivník m. *protivník, odpůrce; nepřítel*: modlte se za vaše protivníky; (v soudní při) *odpůrce, protistrana*

protivnost, -i f. *protivenství, překážka*

protivný adj. *protikladný, opačný*: vítr protivný protivítr; *nepříznivý, zlý, špatný*: vzem sobě protivnú radu špatně si poraď; *špatný, zkažený, hříšný*; *nepříjemný, nemilý, protivný*; *nepřátelský; odbojný, vzpurný*

protivovati se, -uju, -uješ se ned. *protivit se, stavět se na odpor*

protivu; protivující se v. proti; protiviecí se

protknutí, -nu, -neš (aor. protek, protče) dok. *probodnout*

protratiti, -tracu, -tíš dok. *promrhat, utratit, ztratit*

protrhnúti, -nu, -neš dok. *rychle protáhnout, provést skrze co; protrhnout, proděravět, prorazit*; - protrhnúti se (z čeho) *vytrhnout se, probudit se*

protržený adj. *protržený, děravý*; protržená cesta proražená, upravená, schůdná

protřieti, -tru, -třeš dok. *prostrít, přejet na povrchu čeho*; protřieti cestu upravit, učinit schůdnější; - prostřieti se *protřít se, prodrat se, protlačit se*

protúlati se, -aju, -áš se dok. *projít se, trochu se prochodit*

protulovati se, -uju, -uješ se ned. *toulat se, procházet se*

provaliti se, -ľu, -líš se dok. *svalit se*

provazec v. *povrazec*

provedenie, -ie n. *predvedení, výslech*: provedenie svědkův

provésti, -vedu, -eš dok. (co) *provést, udělat, uskutečnit*; (skrze co) *provést čím, převést přes co*; (koho, co proti komu, k čemu) *přivést, předvést*; - provésti se *projevit se*

provieti, -věju, -věješ dok. *provanout*

provievati, -aju, -áš ned. *provívat, vát, vanout*

proviliti, -ľu, -íš dok. *promrhat vilným životem*

proviněný adj. *provinilý*

proviniti, -ňu, -níš dok. *provinit se; zavinit; pro své provinění něco zasloužit, za trest ztratit* (statek ap.)

provlačovati, -uju, -uješ ned. *prodlužovat, odkládat; protahovat, provlékat*

provléci, -vleku, -vlečeš, **provlačiti**, -ču, -číš dok. *provléci, protáhnout; odložit, oddálit, prodloužit*

próvod, provod m. *projítí, přejítí, vyjítí; průchod, cesta; průvodce, doprovodná družina; ochranný list; průvod, zvl. pohřební*: počť próvod pěti; tzv. *Provodní, Bílá neděle* (první po velikonočních)

provoditi, -z'uju, -díš ned. i dok. (koho, co kam) *provádět, provést, přivádět, přivést*: na svět koho provoditi; (koho) *provázet, doprovázet, doprovodit*; (koho s světa) *sprovodit, sprovozovat někoho ze světa*; (co) *provozovat, dělat, konat*

provolati, -aju, -áš dok. *ohlásit, prohlásit, rozhlásit, veřejně oznámit*

provólávati, -aju, -áš ned. *rozhlašovat*

provozovati, -uju, -uješ ned. *provázet, doprovázet; předvádět, předkládat*

provrci, -vrhu, -vržeš dok. *prohrát v kostkách*

provrtanie, -ie n. *provrtání, proděravění, otvor*

provrtaný adj. *provrtaný, proražený*

provrtati, -aju, -áš, **provrtěti**, -vrcu; -tíš dok. *provrtat, probodnout, propíchnout*: maso bez kostí provrtělo dievku

provřieti, -vru, -vieš dok. *prorazit, probodnout, proklát; srazit, sklátit*

prozhřieti v. *prozřieti*

prozlacený adj. *prošívaný, vyšílý zlatem*

prozřenie, -ie n. *prohlédnutí, nabytí zraku*

prozřetedlný, prozřitedlný (čtyřslab.) adj. *průhledný, průsvitný; jasný, zřejmý*

prozřieti, prozhřieti, -řu, -řieš dok. *prohlédnout, začít vidět, nabytí zraku*

prozvati; -zovu, -zovéš dok. (koho kým) *prohlásit koho kým; nazvat, pojmenovat koho*

prozvěděti, -zviem, -zvieš dok. *prozkoumat, poznat*

prozvěstovati, -uju, -uješ dok. *vypovědět, vyhlásit, ohlásit*

prožalovati, -uju, -uješ dok. *přednést žalobu* (před soudem)

prožvajdati, -aju, -áš dok. *vyžvanit, vykecat* (hanl.)

prs m. (du. a pl. prsi f. i m.) *prs, ňadro*; (du. pl.) *prsa, hrud'*: všichni se v prsi udeřichu

prsatý adj. *mající velký hrudník, silný*
prsně, -í pl. f. *pláty, část brnění kryjící hrud'*
prsní, prsný adj. *prsní, náprsní: plech prsní plát, část brnění kryjící hrud'*
prsosiny pl. f. *náprsní řemeny na koni*
prst m. *prst; prst boží boží zásah (nábož.); délková míra (24. díl lokte, asi 2,6 cm): zlato tlůšči bylo na dobrý prst*
prst, -í f. *prst', hlína; povrch země, země; půda, pozemky*
prstek, -stka, -stku m. *prstík*
prsten, -e m. *prsten; kroužek*
prstenec, -ncě, **prstének**, -nka, -nku m. *prstýnek; kroužek*
pršěti, -u, -íš ned. *prchat, utíkat; (o zubech) vypadávat, padat*
prták m. *švec*
prudce (kompar. průze) adv. *prudce; rychle, spěšně*
prudkost, -í f. *prudkost; intenzita, síla; rychlost*
prudký adj. *prudký, divoký; mocný, intenzivní; rychlý, spěšný*
pruhatina f. *pruhovaná látka*
pruhlo n. *léčka, osidlo, návnada*
prus(t)plech m. *brnění: v bojích užívají prusplechuův kožených*
prútičí adj. *proutěný*
prútičie, prútie, -ie n. *proutí*
prútičko n. *drobné proutí, větvičky*
prúze v. *prudce*
pružina f. *rameno svícnu*
prv adj. (v adverbializovaných předl. spojeních): *v prvu, v prvo, u prve, u prvo, s prvu, z prva, z prvu zprvu, nejprve, zpočátku; s prva počátka, s prvu počátka (-u), ot prva počátka, ot prvu počátka od prvopočátku, od počátku, nejprve, zprvu*
prvé adv. *za prvé, předně, především; dříve; jak prvé jakmile*
prvenec, prvěnc, -ncě m. *prvorozenec, dítě narozené jako první; kdo je první v nějakém společenství; prvotina*
prvenstvie, -ie, **prvenstvo** n., **prvnost**, -í f. *prvotiny (první hospodářské produkty, obětované bohu)*
prvně, -ěte n. *dítě nebo zvířecí mládě narozené jako první*
prvně adv. *poprvé; dříve*
první, prvý čísl. (adj.) *první; prvotní; předešlý, předcházející prvnost v. prvenstvie*
prvohonec, -ncě m. *člen předvoje; průkopník, předák, vedoucí*
prvorodičstvie, prvorodstvie, prvorozenstvie; -ie n. *prvorozenství, právo prvorozenství; děti i zvířecí mláďata narozená jako první, prvorozenec*
prvorodilý adj. *prvorozený*
prvorodně, -ěte n. *prvorozeně*
prvorodní, prvorodný adj. *prvorozený; prvotní*
prvorodstvie v. *prvorodičstvie*
prvorozencový adj. *prvorozencův, prvorozenecký*
prvorozenec, -ncě m. *prvorozenec, dítě nebo zvířecí mládě narozené jako první*
prvorozenie, -ie n. *prvorozenství, právo prvorozenství*
prvorozenstvie v. *prvorodičstvie*
prvorozený adj. *prvorozený; prvotní, původní, dědičný: budou plodit děti bez hříechu prvorozeného*
prvospi pl. m. *čas prvního spaní, první usnutí*
prvost, -í, **prvota** f. *prvotiny (v. t.); počátek, začátek; prvost počátka prvopočátek*
prvostánek v. *prvovstánek*
prvotiny pl. f. *prvotiny (první hospodářské produkty, obětované bohu); lidé, kteří jsou první v nějakém společenství, začátek*
prvotně adv. *v první řadě, především; prvotně, původně*
prvotvořený adj. (o Adamovi) *stvořený jako první*
prvovstánek, prvostánek, -nka m. (o Kristu) *kdo první vstal z mrtvých*
prvovstanie, -ie n. (o Kristu) *první vstání z mrtvých*

prvý čís. (adj.) *první, počáteční, původní, základní*: první otec praotec (Adam); první vstání doba úsvitu, svítání; *přední, vynikající, hlavní*

prvýmezcietmý čís. *jedenadvacátý*

prý: **prýč**; **prým** v. praj: přeč; přém

prýskati, -aju, -áš ned. *stříkat, frkat*

pryskéř, pryskýř, -ě m. *puchýř; vřed; hlíza*

przdniti, -ždňu, -zdniš ned. *prznit, špinit, hanobit, poskvřňovat*; - przdniti se *oddávat se (pohlavním) neřestem*

prznost, -i f. *ohavnost, ošklivost*

prżina f. *stéblo* (f.)

práslo n. *pruh; krajina, pás krajiny*

pře; -ě f. *spor, svár, rozepře, různice, rozpor, nesrovnalost; sporný případ, sporná záležitost právní povahy*: přu nésti zastupovat spor; (*soudní*) proces: přu vésti (proti komu) vést spor, soudně stíhat; *věc, záležitost, předmět názoru, přesvědčení, zájmu; důvod k odpírání, k námitce, argument proti*

pře- předp. pře-; hojněji než v dnešní češtině se vyskytuje mimo jiné v adjektivních a adverbálních, ojediněle také v substantivních a slovesných složeninách s významem elativním, vyjadřujícím velkou, popř. nejvyšší míru vlastnosti, stavu ap. nebo velkou intenzitu děje, např. *předražený, přenajdražší, přerád, přenerad...*, *předosti, přejistě...*, *přediv, přesľub...*, *přediviti se...* (tyto složeniny jsou na příslušných místech v abecedním pořadí uváděny zčásti jen ve výběru, pokud by jejich význam nebo některé významy mohly být nejasné); *pro-*, např. *přehlédati, přehledovati* prohlížet, *přepadnutí se* propadnout se; někdy stojí pře-samostatně, např. pře v žalostný v přežalostné

přeběhnúti, -nu, -neš dok. *přeběhnout; sběhnout se, stát se, udát se*; (koho) *přeběhnout*; (co) *letmo si připomenout, probrat (v mysli)*; (o čase) *uplynout, minout*: léta má přeběhla jsou jakžto stien

přeběhující adj. *míjející, pomíjivý, dočasný*

přebělúci adj. *bělostný*

přebiehati, -aju, -áš ned. *přecházet, míjet*; (co) *procházet, probírat v mysli co, zkoumat*

přebierati, -aju, -áš ned. (co) *přebírat, probírat, tříditi, čistiti; probírat co v mysli, uvažovat (o čem); přebírat, brát něčeho příliš*; - přebierati se (v čem) *obírat se, zabývat se čím*

přebíjěti, -ěju, -ieš (přič. čin. přebíjal, přebíjěli) ned. *loupiti, vraždit*

přebíti, -b'ú, -bieš dok. (koho, co) *přebít, přemoci; zbit, pobít*

přebílekotiti, -cu, -tíš dok. *probreptat, proklábosit*: celý den přebílekoce

přebíudný adj. *velmi bludný, zavádějící k velkému bludu, chybě*

přebojník, přebojovník m. *zbojník*

přebojování, -ie f. *přemožení, podmanění; podrobení bojem*

přebojovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *přemoci, zvítězit nad kým*

přebrati, -beru, -béreš dok. *vybrat*: rytieře sobě přebrav;- přebrati se (přes co) *přepravit se, přejít*; (kam) *odebrat se, přesídliti, přestěhovat se*

přebřzčě, přebrzo adv. *velmi rychle, velmi náhle*

přebřidký adj. *velmi nečistý, hnusný, odporový*

přebřísti, přebrdu (dvojslab.), -bředu, -eš (s. sg. aor. přebrídě) dok. *přebroditi*

přebublati, -aju, -áš dok. *přebublat, přemumlat, předrmoliti*

přebydlovati, -uju, -uješ ned. (kde) *přebývat, zdržovat se, zůstávat; existovat, být*

přebystrě adv. *přerýchle, velmi rychle*

přebyti, -budu, -eš dok. (kde) *pobýt, zůstat, pozdržet se*; (koho, co) *přetrvat, přečkat, přežít*; (jak, jakým) *zůstat, udržet se jak, jakým*; - přebyti se (s čím) *přečkat, přetrvat, přežít co*: s horami se nepřebudeš nepřeziješ je

přebývací adj. *obývací, obytný*

přebyvač, -ě, **přebyvatel**, -e m. *obyvatel, osadník*

přebývající adj. (jak, kde) *žijící, trávící život, přebývající, zdržující se; trvající, trvalý, trvale existující*

přebývání, -ie f. *příbytek; život, způsob života; přebývání*

přebyvatedlný (pětislab.), **přebyvatelný** adj. *obyvatelný; přechodně se zdržující, pobývací; trvalý, trvale existující*

přebývati, -aju, -áš ned. *bydlet, pobývat, zůstat, žít, být*
přecediti, -z' u, -díš dok. *přecedit; postupem podobným cezení oddělit dobré od špatného: aby nejprve přecdil své svědomí*
přeč v. přeč
přechakati, přechekati, -aju, -áš dok. *počkat, posečkat, mít strpení; přečkat, počkat do konce, pozdržet se*
přečes m. *to, co vzniká nadměrným škrábáním, drbáním, místo zduřelé nadměrným škrábáním, drbáním: dotud bude česati libo, až přečes zbolí*
přečiniti, -ňu, -níš dok. *dopustit se přečinu, provinit se*
přečísti, -čtu, -eš dok. *přečíst; spočítat, přepočítat*
přečistiti, -šču, -stíš dok. (koho, co) *zbavit poskvrny, hříchu, očistit; (co) přecdit, přešetit*
přečistící, přečistý adj. *přečistý, velmi čistý, beze vši poskvrny; (čeho) prostý čeho, zbavený čeho*
přečištěný adj. *zbavený poskvrny; očištěný*
přečišťovaný adj. (o kovech) *zbavený přimíšenin, ryzí*
přečítanie, -ie n. *čtení, pročítání*
přečítati, -aju, -áš ned. *spočítávat, přepočítávat; počítat*
přečstnostný, přečstný adj. *přečstnostný, přepočetný, velmi čestný, přečstihodný*
před předl. *před; s akuz. předeň před něho; pokládati komu co před nohy k nohám; klásti co před oči komu ukazovat; před se kupředu, vpřed, dále; stále; jíti před se jít kupředu: na zajtřie chtě před se jíti pokračovat v cestě; pravda musí před se jíti prorážet, vycházet najevo, uskutečňovat se; před se vzieti (co) ujmout se čeho, podejmout se čeho; s instr. vycházeti před kým chodit v čele; druh před druhem jeden přes druhého; nemá před ním životka není si před ním jist životem; předčiti před kým osobovat si přednost před kým; ohraditi co před čím zabezpečit; zóstatí před čím obstát; odolat; vymluviti co před kým očistit; ospravedlnit; státi oč před kým naléhat na někoho v čem, usilovat o něco u někoho pilně sta o to před králi, aby jemu Kasandra byla dána; před sluncem před východem slunce; před časem předčasně; předsě v. t.*
předati, -ám, -áš dok. *vydat navíc; vydat nad určitou míru (peníze ap.); - předati se (čím) vydat ze sebe víc, než je třeba, přehnat (co v čem)*
předávati, -aju, -áš ned. *vydávati navíc; vydávati nad určitou míru (peníze ap.); předávati se vydávati ze sebe víc, než je třeba přehánět (co v čem)*
předběh m. **předběha** m. i f.; **předběhač**, -ě m. *běžec, jehož úkolem je běžet před něčím; předvoj; předchůdce*
předběhnúti, -nu, -neš dok. (co, před koho) *vyběhnout dopředu nebo před někoho, před něco; vyběhnout vstříc; předběhnout, předstihnout; předcházet (co)*
předběhovati; -uju, -uješ; **předbiehati**, -aju, -áš ned. *vybíhat dopředu nebo před koho; co; vybíhat vstříc; předbíhat; předstihovat; předcházet (co)*
předběhún m. *běžec; jehož úkolem bylo běžet před něčím*
předcě v. předsě
předčiti, -ču, -číš ned. *jít napřed; (před kým) předčit (koho), vynikat, stavět se nad koho*
předdomie, -ie n. *vestibul, otevřená předsíň, domu vedoucí směrem do ulice*
předecstvo n. *přednost, výsada (?): jsemť Michal; anjelský hrabě v důstojenství i předečství*
předejíti v. předjíti
předek, -dka; neživ. též -dku m- začátek, dřívějšek; předkem předně; předchůdce předepsati;
předpíšu, -eš dok. *napřed, dříve napsat, výše, dříve uvést*
předěsiti, -šu, -síš dok. *poděsit, postrašit, přestrašit*
předeslání, -ie n. *předurčení*
předeslaný adj. *předem určený, předurčený*
předeslati, -š' u, -eš dok. (koho, co) *poslat napřed, předeslat*
předěšlý adj. *předchozí, dřívější, minutý; předem učiněný, vykonaný*
předezdie, -ie f. *parkán (část středověkého městského opevnění, zidka postavená na vnitřní straně hradební zdi)*
předezralý adj. *brzy uzrálý, raný*
předcházeti, -ěju, -ieš ned. *jít, ubírat se, pohybovat se, být vpředu nebo před někým; ukazovat cestu, vést; přecházet, předstihovat; předcházeti se čtěním, čtš' u předstihovat se v projevech úcty;*

(čím co) *přicházet s něčím před něčím jiným, předesílat co čemu; (koho čím) (předem) poskytovat komu co, vybavovat koho čím*

předchod m. *časově dřívější příchod*

předchodce, předchozě, -ě m. *předchůdce; představený, nadřízený, vůdce*

předchoditi, -z' u, -díš ned. *jít, ubírat se, pohybovat se, být vpředu nebo před někým; předcházet, předstihovat; (koho) být předem předkládán komu, předem se dostávat komu*

předchopiti, -p' u, -píš dok. *včas uchopit, zachytit, podchytit, ujmout se (koho)*

předchvátiti, -chvácu, -chvátíš dok. *včas zachytit, podchytit, ujmout se; ovládnout co, získat převahu nad čím; (koho v čem) zabránit komu v čem (v. též přechvátiti)*

předchytiti, -cu, -tíš dok. *nenáležitě něco uchvátit, přivlastnit si*

přediv m. *velký div, zázrak, div divoucí*

přediviti se, -v' u, -víš se ned. i dok. *velmi se divit, vynadivit se*

předjednati, -aju, -áš dok. *předem určit, předem připravit (koho, co k čemu)*

předjěti, -jědu, -eš dok. *popojet napřed, předjet, odjet napřed*

předjízdky f. *předchůdkyně*

předjíti, předejíti, předejdu, -eš ned. i dok. *předcházet někoho, jít před někým vpředu, v čele; být na prvním místě, mít přednost; (koho) vstoupit do cesty, zastoupit cestu komu, zaskočit koho; předejít čemu, zabránit čemu; ujmout se koho, vyjít vstříc; předem vybavit koho, dopředu poskytnout komu co; vydat se na cestu před někým, dříve než někdo; předejít, předstihovat; posunout něco dopředu; přijít před někoho, stát se předmětem něčeho jednání*

předkem adv. *dříve, kdysi, nejprve, nejdřív; především, zvlášť*

předkládati, -aju, -áš ned. (co komu) *předkládat, klást co před někoho, připravovat co komu; uvádět na obranu, na omluvu; předkládati co před něčíma očima, před něčí oči stavět na oči, ukazovat, připomínat komu co; (komu, čemu) dávat přednost, klást něco před něco jiného; (co před něčím) uvádět co úvodem, předesílat co čemu; (co) být předpokladem, příčinou*

předkúpiti, -p' u, -íš dok. *předejít v koupi*

předloženie, -ie n. *vyprávění, průpovídka; připravení čeho, vytvoření předpokladu pro co; stanovení, určení cíle, program, předsevzetí, úmysl*

předložený adj. *vpředu, výše uvedený, řečený, zmíněný; předem určený, předem uložený*

předložiti, -žu, -žíš dok. (co čemu) *uvést úvodem, před něčím; (co komu) předložit, připravit co komu; předložiti koho před (své) oči, před obličejem, před obličej postavit koho (komu) na oči, ukázat, připomenout (komu) koho; předložiti koho v (svém) obezřetí vzít zřetel na koho, mít na zřeteli koho; - předložiti sobě (co) představit si*

předlud m. *přelud*

přednášeti, -ěju, -ieš ned. (koho, co komu, čemu, k komu, k čemu, nad koho, nad co) *dávat přednost, vynášet, vychvalovat*

přednesenie, -ie n. *přednost*

přednésti, -nesu, -eš dok. (koho; co komu, čemu, nad.koho, nad co) *dát přednost, vychválit, vynést; - přednésti se (čím) vyvýšit se, povýšit se*

přední adj. *přední; bezprostředně předcházející, předešlý; přednie věci prvotiny (v. t.)*

předosti adv. *nesmírně mnoho, svrchovaně, víc než dost*

předoznámiti, -m' u, -íš dok. *předem oznámit, předpovědět*

předpekelní, předpekelný adj. *předpekelní; očistcový (nábož.)*

předpeklé, -é ň. *předpeklí, očistec (nábož.)*

předpisovati, -uju, -uješ ned. *svrchu, dříve psát; předem vypisovat, písemně stanovit*

předposlati, -š' u, -eš dok. *napřed, předem poslat*

předpověděný adj. *dříve řečený, zmíněný*

předpověděti, -viem, -ieš dok. (co) *předeslat, napřed uvést, dříve říci; včas říci, oznámit; předem ohlásit, předpovědět*

předpovídati, -aju, -áš ned. *oznamovat, ohlašovat; předpovídat, prorokovat*

předržeti, -u, -íš dok. *dodržet, zachovat*

předřeci, předeřku; -rčeš dok. *předem oznámit; předpovědět*

předřieti, -dru, -dřeš dok. *protrhnout, roztrhnout*

předšě, předcě adv. *kupředu, dále, stále; přece*

předsielati; -aju, -áš ned. *posílat napřed, předesílat*
předsienie, -ie n. *předsíň, síň umístěná před jinými místnostmi*
předstíhati, -aju, -áš ned. *předstihovat; uchvacovat*
předstihování, -ie n. *pronásledování*
předstřešie, -ie n. *přístřešek (?)*
předstúpiti, -p' u, -píš dok. (před koho) *předstoupit; (co) predejit*
předstupovati, -uju, -uješ ned. *přelstívat, podvádět*
předší v. přezší
předtéci, -teku, -češ dok. *předejít, projít napřed*
předvděnenec, -ncě m. *předurčenec, předurčený člověk*
předvděnie; -ie n. *předvádění, schopnost vědět napřed* (předpokadaná vlastnost boží) (v. též převdění)
předvděný adj. *předurčený, napřed určený; předurčený k zatracení*
předvděti, předvzvěděti se, -viem, -vieš se dok. *zvědět předem, dovědět se napřed, předem poznat* (v. též převděti)
předvděovati, -uju, -uješ ned. *předem vědět, napřed znát, předvídat*
předvésti, -vedu, -eš dok. *dovést, přivést*
předvorný adj. *předivný, zvláštní, podivuhodný, velmi ušlechtilý (?)*: zvíře předvorné
předvyvolený adj. *předem vyvolený*
předvzvěděti v. předvděti
předzaměstnávati, -aju, -áš ned. (koho) *zaujímat místo před někým*
předznamenati, -aju, -áš dok. *předznamenat, napřed, předem označit*
předzřipobiti, -b' u, -bíš dok. *napřed ustanovit, předurčit*
předzřiediti, -z' u, -díš dok. (co) *předem stanovit, předem zařídit*
předzřiezený adj. *předem stanovený, ustanovený*
předzvěstovati, -uju, -uješ dok. *napřed zvěstovat, ohlásit, oznámit, předpovědět*
přehádati, -aju, -áš dok. (koho) *přemoci v učené při; vyvrátit tvrzení, přesvědčit koho*
přeháněti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *příliš honit, popohánět, pobádat; (co) provádět sublimaci, sublimovat*
přehládanie, -ie n. *přehlížení; podívaná*
přehlédati, -aju, -áš, **přehledovati**, -uju, -uješ ned. *sledovat, prohlížet; konat prohlídku, přezkoumávat; přehlížet, prezírat, nevšímat si, opomíjet*
přehnati, -ženu, -eš dok. *přehnat, hnaním přepravit přes co; přeběhnout, překlusat; uhnat, uštvat koho*
přehorúci adj. *planoucí, žhavý, vášnivý*
přehořký adj. *přehořký, velmi hořký; velmi bolestný, velmi trudný*
přehotový adj. *dokonale připravený, schopný, vhodný*
přehověti, -ěju, -ieš dok. *strpět, shovívavě přehlédnout, prominout; poshovět, projevit strpení*
přehovievavý adj. *shovívavý, promíjející provinění*
přehraditi, -z' u, -díš dok. *přehradit, rozdělit, oddělit*
přehrubý adj. *převelký, velmi veliký*
přecházěti, -ěju, -ieš ned. *přecházet, chodit, procházet se*
přechoditi, -choz' u, -chodíš ned. (co) *přecházet, procházet, jít přes co*
přechod'úci, přechodující, přechozující adj. *chodící, přecházející, procházející*
přechozenie, -ie n. *přecházení, přechod*
přechutný adj. *velmi příjemný, milý; líbezný, rozkošný*
přechvala f. *chlouba, vychloubání; honosivost*
přechválený adj. *hodný velké chvály, oslavení*
přechváliti, -l' u, -líš dok. *vychválit, vynést*
přechvátiti, -chvácu; -chvátíš dok. *překvapit* (v. též předchvátiti)
přechýliti, -l' u, -líš dok. *přechýlit, přehnout, ohnout; pohnout*
přejasný adj. *přejasný, velmi jasný; proslavený, proslulý*
přejednostajný adj. *nejjednodušší, nejprostší*
přejětie, -ie n. *vzetí, zmocnění se*: přejětie řeči ujetí se slova

přejieti, -jmu, -eš dok. *přejmout; převzít*
přejímaný adj. *protkávaný*
přejímati, -aju, -áš ned. *přemáhat; vynikat v boji*
přejistě adv. *zcela jistě, pevně: jáz přejistě věři za to*
přejíti, -jdu, -eš dok. *přejít, přepravit se; přesáhnout, překročit jistou mez; (o čase) přejít, pominout, uplynout*
přejítie, -ie n. *přejítí, pominutí, uplynutí; židovské vánoce* (slavnost na památku vyvedení židů z Egypta)
přěk v. *napříeky*
překajující adj. *velmi, nadmíru kající*
překazilý adj. (o jazyku) *neohebný, nevypěstovaný, nepružný*
překaziti, -žu, -zíš dok. *položít překážku, zabránit; uškodit*
překažení, -ie n. **překážka** f. *překážka, potíž, nesnáz*
překážeti, -ěju, -ieš ned. *překážět; pokoušet*
překážlivý adj. *jsoucí na překážku, překážející*
překážný v. *přiekazný*
překládanie, -ie n. *překládání, překlad; přeložený text*
překládati se, -aju, -áš se ned. (komu) *podkládat se; ponižovat se před kým*
překlamati, -aju, -áš dok. *oklamat*
překlamovati, -uju, -uješ ned. *uvádět v omyl, klamat, šidit*
překlati, -koľu, -kóleš dok. *přerazit, zlomit*
překlopotanie, -ie n. *unáhlení, ukvapení*
překlopotati, -aju, -áš dok. *ukvapit se, unáhlit se*
překotem adv. *o překot*
překruto adv. *velmi ukrutně, neobyčejně krutě*
překryti, -kryju, -eš dok. *schovat, ukryt, skryt*
přektvúci adj. *překrásný*
překukovati, -uju, -uješ ned. *kukáním přehlušovat: žežhulka všechny ptáky překukuje*
překúpiti, -p' u, -píš dok. (co) *překoupit, koupit něco k dalšímu prodeji*
překúsiti, -kúšu, -kúsíš dok. *překousnout*
překvapiti, -p' u, -píš dok. *ukvapit se, unáhlit se*
přelepiti, -p' u, -píš dok. *předem, předčasně se něčemu oddat: přelapila jsta bdění oči moji*
přelaz m. *přelezáni, přechod*
přelehký adj. (o jídle) *velmi lehký, nedostatečný, nevalný; (o řeči) nezávažný, nepodstatný, prázdný*
přelest, -i f. *oklamání, podvod, lest, klam*
přelišený adj. *přilišný, náramný*
přelitný v. *přělútný*
přelkajující adj. *velmi, nadmíru lkající, nařikající*
přelomenie, -ie n. *přelomení, zlomení; trhlina, puklina, průlom*
přelomiti, -m' u, -míš dok. *přelomit, zlomit; překonat, přemoci, zdolat*
přelomný adj. (o tónu) *modulovaný (?), přerušovaný; přerývaný (?): delší a přelomný vzvuk povzněl*
přeložení, -ie n. *překlad* (z jednoho jazyka do druhého); *výklad, vyjádření, výrok*
přeložiti, -žu, -žíš dok. (co) *přeložit; přemístit, přesunout; upravit, změnit; (co, z čeho, věč) přeložit, přetlumočit*
přelstíti, -lšču, -lstíš dok. *přelstít, obelstít, oklamat; lstí se něčeho zmocnit, něco získat; lstí přivést k hříchu, svést; oslyšet, zklamat: nebývá přelstěn v svých žádostech*
přelščenie, -ie n. *přelstění, oklamání*
přelščovati, přelšč'ovati, -uju, -uješ ned. *přelstívat, obelstívat, oklamávat; lstí něco získávat; lstí přivádět k hříchu, svádět*
přel'ubný adj. *velmi libý, milý, příjemný*
přelud m. **přeluda** f. *klam, šalba, mámení, lest: skrze diábelskou přeludu; přelud: (pústenník) před sebou vidíeš přeluda v ženské tváři; nesnáz, potíž*
přeludač, -ě, **přeludník** m. *lstivec, svůdce, podvodník: diábly, přeludače totiž lidské*

přelúdití, -z' u, -díš, dok. *přelstít, oklamat, ošálit*
přeludný, přeludový adj. *klamavý, mámivý, šalebný*
přeludstvie, -ie n. *klam, podvod*
přel'útný, přelitný adj. *přeukrutný, hrozný*
přel'útoštitivý adj. *velmi soucitný, útrpný*
přel'útý adj. *nadmíru lítý, zuřivý, ukrutný*
přelúzenie, -ie n. *klam, lest, mámení; hra, pohrání, hříčka*
přeluzovanie, -ie n. *svádění; zkažení*
přeluzovati, -uju, -uješ ned. (koho; co) *klamat, šálit; svádět; napadat, útočit na koho*
přemáhati, -aju, -áš ned. *přemáhat; předčít; vítězit*
přemčieti, -mču, -číš dok. *převézt, přepravit; - přemčieti se přenést se, přemístit se*
přemdliti, -dl' u, -íš dok. *přemoci*
přeměňovati, -uju, -uješ ned. *vyměňovat*
přeměřiti, -řu, -říš dok. *změřit, vyměřit*
přeměřovati, -uju, -uješ ned. *hodnotit, prověřovat, posuzovat*
přemietanie, -ie n. (čeho, o čem) *přemýšlení, uvažování, rozvažování*
přemietati, -aju, -áš ned. (koho, co; o čem, v čem) *přemýšlet, uvažovat, rozvažovat; (koho, co) přehazovat, přebírat, prohledávat, přehrabovat; - přemietati se přebírat se, probírat se; zmítat se*
přemilostivě adv. *velmi milostivě, zamilovaně*: ciesař s svú Adličkú velmi přemilostivě biešta ve velké lásce
přemilostný adj. *přemilý, velmi milý, drahý*
přemilovati, -uju, -uješ ned. *příliš milovat*
přeminovati, -uju, -uješ ned. *pomíjet, míjet; promíjet; přehlízet*
přeminúti, -nu, -neš dok. *pominout, přejít, přehlízet*
přeminutie, -ie n. *pominutí, zaniknutí*
přemistrovati, -uju, -uješ dok. (co) *přehnat něco, udělat chybu*
přemlčěti, -ču, -číš dok. *přejít mlčením, pomlčet*
přemléti, -melu, -eš dok. (co o čem) *namluvit, napovídat; (koho, co nač) převést (?), změnit (?), přizpůsobit (?)*
přemlknúti, -nu, -neš dok. *zmlknout*
přemlkovati, -uju, -uješ ned. (od koho) *stát se mlčenlivým vůči komu; přestat s někým mluvit, odmíčet se*
přemluva v. *přiemluva*
přemlúvanie, -ie n. *rozmlouvání*
přemlúvati, -aju, -ěš ned. (ke komu, s kým, co, oč, o čem) *mluvit, rozmlouvat, promlouvat*
přemnoženie, -ie n. *velké rozmožení; značné rozhojnění*
přemnožený, přemnožný adj. *značně veliký, nesmírný, bohatý, hojný*
přemnožiti se; -žu, -žíš se dok. *náramně se rozmnožit, rozhojnit*
přemnožstvie, -ie, **přemnožstvo** n. *velké množství, hojnost, nadbytek*
přemoci, -mohu, -můžeš dok. *přemoci, překonat, předčít, zvítězit*: přemohl jsem proti němu zvítězil jsem nad ním; *usvědčit*
přemoženie, -ie n. *přemožení, zdolání*
přemrskovati, -uju, -uješ ned. *přetínat, přesekávat*
přemrzký adj. *velmi ničemný; bidácký, zlotřilý; velmi mrzký, hanebný, hnusný, odporný*
přemrzutý adj. *velmi šeredný, ohavný, ohyzdný*
přemúdřiti se, -řu, -říš se dok. *přemoudřit se, přílišným chytračením se přepočítat*
přemykač, -ě m. *překupník; donášeč, pomlouvač, klevetník*
přemysli (se), -š' u, -slíš (se) dok. *rozmyslit se*
přemýšlovati, přemýšlevati, -uju, -uješ ned. *přemýšlet; uvažovat*
přemýš'ovanie, -ie n. *přemýšlení, uvažování, úvaha*
přemýťiti, -cu, -tíš dok. *podplatit, získat úplatkem*
přěnáhlý adj. *velmi rychlý, rychle probíhající velmi silný, hlasitý, hlučný*
přěnajdražší adj. *velmi drahý, nadavše drahý*
přěnajkrašší adj. *naprosto nejkrásnější, daleko nejkrásnější*

přenajvyšší adj. *převzácný, nadmíru vynikající, výtečný*
přenalezování, -ie n. *myšlenka; rozhodnutí, ustanovení*
přenásilně adv. *velmi silně, vší silou; velmi, nadmíru; neobyčejně*
přenásilný adj. *velmi silný, mocný, udatný*
přenášeti, -ěju, -ieš ned. (co kam) *přenášet, přemísťovat*; (co kde) *trvale nosit co, uchovávat co (kde)*; - přenášeti se (od koho) f. *uchylovat se; odvracet se*
přenečistý adj. *velmi nečistý (mravně nebo rituálně); velmi hříšný*
přenehodný adj. *velmi nevhodný, velmi nenáležitý, velmi špatný*
přenechatí, -aju, -áš dok. (koho, co) *nechat být, ponechat v klidu*; (čeho) *zanechat čeho, upustit od čeho*; (čeho kde) *ponechat, podržet (co kde)*
přenemilostivý adj. *velice nemilorsrdný, přeukrutný, přehrozný*
přenepodobný adj. *velmi nepravděpodobný, neuvěřitelný*
přenerad, přenerád adj. *velmi nerad, s velkou nechutí*
přenesbožný adj. *velmi neblahý, velmi škodlivý*
přenesenie; -ie n. *přenesení; přemístění*; Přenesenie sv. Ludmily církevní svátek 10. listopadu
přenéstí, -nesu, -eš dok. *přenést, přepravit, přemístit, přestěhovat*; (koho, co z čeho, od čeho, v co, k čemu, do čeho) *dostat se (z čeho do čeho), dospět (od čeho k čemu)*; (co) *proměnit: co; něco jinak vyložit, dát něčemu jiný smysl*
přenevěrný adj. *velmi nepoctivý, velmi zrádný, proradný*
přenevýmluvný adj. *zcela nevýslovný*
přenositedlně (pětislab.) adv. *v přeneseném smyslu; obrazně; metaforicky*
přenosití, -šu, -síš ned. (co) *přenášet, přepravovat; přemísťovat, přestěhovávat měnit co; jinak vykládat, dávat čemu jiný smysl*
přenošovati, -uju, -uješ ned. *přenášet, převádět*
přenový adj. *úplně, zcela nový; zcela nedávný*
přěodivný adj. *přepodivný*
přěopálati, -aju, -áš ned. *převívat*
přeorovati, -uju, -uješ ned. *přeorávat, při orání překračovat, porušovat: nepřeoruj starých mezi*
přěpadenie, -ie n. *spadnutí, zhubnutí; ztráta váhy*
přěpadlý adj. *přepadlý, pohublý, zesláblý*
přěpadnutí se, -nu, -neš se dok. *poklesnout; propadnout se*
přěpáchatí, -šu, -šeš dok. (co) *napáchat, nadělat, natropit*
přěpanovati, -uju, -aješ dok. *přemoci, překonat, ovládnout*
přěpásaný adj. *přepásaný, opásaný; převázaný, ovázaný, ovinutý*
přěpásati, -šu, -šeš dok. *přepásat, opásat; převázat, ovázat, ovinout; spoutat, svázat; obdařit, vybavit: přěpáše své ledvie čistotú*
přěpasovati; -uju, -uješ ned. *přěpásávat, opásávat; převazovat, ovazovat, ovinovat*
přěpatřiti; -řu, -říš dok. *přehlédnout, prohlédnout, posoudit*
přěpatřovati, -uju, -uješ ned. *zkoumat, zpytovat: často přěpatřuje své svědomie*
přěpěvovati; -uju, -uješ ned. *předzpívávat, zpívat*
přěpilný adj. *velmi pilný, horlivý; velmi naléhavý, nutný, závažný*
přěplach, přieplach m. **přěplacha** f. *zážitek vzbuzující strach, hrůzu; leknutí, zděšení; nesnáz, potíž, nepříjemnost*
přěplata f., nenie přěplata čemu *nelze docenit, zaplatit*
přěplně adv. *velmi bohatě, velmi hojně*
přěplný adj. *velmi plný, oplývající čím, mající nadbytek čeho; velice hojný; velmi veliký*
přěplovný adj. *přebohatý, přehojný*
přěplúti, -plovu, -plóveš, **přěplovati**, -pluju, -pluješ dok. *přěplavat, přěplout, přěplavit se*
přěplynutí, -nu -neš dok. *přetéci, přelít se*
přěplývající adj. *přetékající, překypující*
přěpočstivý adj. *velmi počestný; velmi úctyhodný, ctihodný*
přěpodobný adj. *velmi vhodný, případný, příhodný*
přěpochotný adj. *velmi příjemný, velmi milý; přelahodný*

přepokojný adj. *velmi pokojný, mírumilovný; naprosto klidný, nerušený, bezpečný*
přepokorný adj. *velmi pokorný; velmi trpělivý, mírný; oddaný*
přepovýšený adj. *neobyčejně vznešený; velmi vynikající, přeznamení*
přepozorný adj. *nadmíru pozoruhodný; opravdu stojící za podívání; přesvětlý, přejasný*
přeprostiti, -šu, -síš dok. *prosbami přimět, uprosit*
přeprostraně adv. *na všechny strany: veliká moc ot něho vychodíeše přeprostraně*
přeprotný adj. *působící velké útrapy, velice zlý, velmi hrozný*
přeprovoditi, -z' u, -díš dok. (koho přes co) *převést*
přepрудký adj. *velmi prudký, kvapný, spěšný; velmi divoký*
přepřieti, -pru, -přeš dok. *podepřít, zapřít, upevnit*
přepsotný adj. *přebídný, přeubohý*
přěptanie, -ie n. *dotaz, zjištění; vypátrání; dohadování, spor*
přěptati, -aju, -áš dok. (co) *přeptat se, vyptat se na něco; - přěptati se (čeho; na koho, na co) přeptat se, vyptat se*
přěpúhý adj. *velmi čistý, čirý, nejryzejší*
přěpusta f. *boží dopuštění, osud, sudba*
přěpustiti, -šču, -stíš dok. (co na koho) *dopustit, seslat; (na koho) postihnout, potrestat koho; (co, aby..., at'...) dovolit, dát souhlas; stanovit; - přěpustiti se (s inf.) dát se, nechat se*
přěpušćenie, -ie n. *dovolení; připuštění, souhlas; přěpušćenie božie dopuštění; spuštění se, opuštění pravé cesty, dopuštění se přestupku, přestupek*
přěpušćený adj. *dopuštěný, dovolený; seslaný (nábož.)*
přěpúšćeti, -ěju, -ieš, **přěpušćovati**, -uju, -uješ ned. *dopoušćet, dovolovat; trpět*
přěpýchati, -aju, -áš dok. (koho čím) *z pýchy se nad někým vytáhnout, vyvýšit se: druh druha chce rúchem přěpýchati; čeledí velikú chce bohatějšie přěpýchati*
přěpytati, -aju, -áš dok. *prohledat, prozkoumat*
přěradost, -i f. *velká radost*
přěradovati se, -uju, -uješ se ned. *velmi se radovat*
přěručí, přěručí adj. *velmi rychlý*
přěrušěti, -ěju, -ie, **přěrušovati**, -uju, -uješ ned. *porušovat, nedodržovat, nezachovávat*
přěrušiti, -šu, -šíš dok. *porušit, nedodržet, nezachovat; přestoupit; poskvrnit, zneuctít, znesvětit; přěrušit, přěkazit*
přěrytie, -ie n. *výkup, násep*
přěřezati, -žu, -eš dok. *přěřezat, přěříznout, rozřezat, rozříznout; přěrušit, přětrhnout*
přěřiedký adj. *vyskytující se velmi zřídka, vzácný*
přěsaditi, -z' u, -díš dok. *přěsadit; strhat, zchvátit: přěsadiš mi skoro srdce; přěsaditi se strhat se, zchvátit se: na běhu se kuón přěsadi*
přěsahati, -aju, -áš ned. *přěmáhat; přědstihovat, přěvyšovat*
přěshnúti; -nu, -neš dok. (koho) *přědstihnout, přěvýšit, vyniknout nad kým*
přěsahovati, -uju, -uješ ned. *přěsahovat; přědstihovat, přěvyšovat, přědčit, přěkonávat, vynikat; šidit (koho); nadhodnocovat, přěceňovat, nadsazovat*
přěsazěti, -ěju, -ieš, **přěsazovati**, -uju, -uješ ned. *přěsazovat; přěmístovat*
přěsbožný adj. *velmi bohatý; mající se velmi dobře, velmi šťastný*
přěščěstně adv. *velmi šťastně, velmi zdařile*
přěšědati, -aju, -áš ned. *být vhod, lahodit (?)*
přěšědnúti, -nu, -neš dok. *zošklivit se, znechutit se, zprotivit se*
přěšěkati, -aju, -áš ned. *při kosení (obilí ap.) přěkračovat meze, kosit i na cizím: přěšěkají meze v lukách*
přěšchnúti, -nu, -neš dok. *proschnout, vyschnout*
přěsiliti, -l' u, -líš dok. *přědčit, přěkonat v síle*
přěskl'udný adj. *velmi klidný, pokojný*
přěskúpý adj. *velmi skrovný*
přěsličník m. *řemeslník, který vyráběl přěslice*
přěsl'ub, přěslib m. *nevyšší slib (zaslíbení se bohu); řeholní slib (?)*
přěslušný adj. *velmi krásný, velmi půvabný, pěkný*

přeslychovati, -uju, -uješ ned. *pozorně poslouchat, naslouchat*
přeslyšenie, -ie n. *slyšení; výslech*
přeslyšeti, -šu, -íš dok. (koho v čem) *vyslechnout až do konce, vyslyšet*
přesmoc v. *moc*
přesnažně adv. *velmi usilovně, horlivě*
přesnažný adj. *velmi snaživý; velmi horlivý*
přesnicě, -ě f. *nekvašený chléb (který židé požívali o velikonočních svátcích ap.); židovské velikonoce*
přesnicový, přesnici, přesnici, přesnicný, přesný adj. *nekvašený; velikonoční*
přespoření, -ie n. *zvětšení, rozmnožení, rozhojnění*
přespotočný adj. *bydlící z druhé strany potoka*
přespravedlně (čtyřslab.) adv. *velmi spravedlivě, pravdivě, upřímně*
přestálý adj. *který přestal*
přestání, -ie n. *přestání, přerušení, přestávka*
přestat', -i f. bez přestati bez ustání, bez přerušení, bez přestávky
přestati, -stanu, -staneš dok. *ustat v pohybu: i přesta vítr; skončit, pominout, zaniknout: tvá žalost vše přestane; (čeho, od čeho; v záporu též s přech. přít. inf., aby ne) přestat s čím, zanechat čeho, skončit co: Judáš cestuje nepřesta*
přestáti, -stoju, -stojíš dok. *pobýt, zůstat, zdržet se*
přestávání, -ie n.: bez přestávání bez přerušení, bez ustání, neustále
přestávati, -aju, -áš ned. *přestávat, ustávat; mizet, pomíjet, zanikat; (od čeho) zanechávat čeho: ot modlenie nepřestával; (na čem) být spokojen s čím, mít dost na čem, nechtít víc, trvat na čem: na svých vlastních myšlenkách státi a na nich přestávati*
přestěhování, -ie n. *přestěhování, přesídlení, přemístění; odvedení někoho do zajetí; zajetí*
přestěhovati, -uju, -uješ dok. *přestěhovat, přemístit; odvést jinam, vypudit; přestěhovati se přesídlit, odebrat se jinam*
přestěžení, -ie n. *přestěhování, přemístění, přesídlení; sídlo; ti, kdo byli přestěhováni, vyhnanci, zajatci*
přestěžití(sě), -žu, -žíš (sě) dok. *přestěhovat (se)*
přestíhání, přestíhování, -ie n. *pronásledování, stíhání*
přestíhati, -aju, -áš, **přestíhovati**, -uju, -uješ ned. *pronásledovat, stíhat*
přestkvúci; přestřach, přestřacha v. *přestvúci; přiestřach*
přestřieti sě, -stru, -střeš sě dok. (nad čím) *přikrýt, pokrýt něco*
přestřihnúti, -nu, -neš dok. *přerušit, zarazit*
přestup m. *přestoupení, přestupek*
přestúpati, -aju, -áš ned. (co) *přestupovat, porušovat*
přestúpcě v. *přestupitel*
přestúpenie, -ie n. *překročení, přejítí, přechod; přestoupení, přestupek, prohřešení, hřích; (od čeho) odstoupení*
přestupitedlnice (šestislab.), -ě f. *hříšnice*
přestupitel, -e, **přestúpcě**, -ě m. *přestupník, provinilec; hříšník, přeběhlík, odpadlík*
přestupitelový adj. *složený z přestupníků, provinilců: sbor přestupitelový*
přestúpiti, -p' u, -píš dok. *překročit; přestoupit, dostat se za nějakou mez; nedodržet, porušit; dopustit se přestupku, zhřešit; přemístit se; převýšit, předstihnout, vyniknout*
přestupně adv. *přestoupením*
přestupný adj. *přestouplý, přeběhlý, odpadlý*
přestupovati, -uju, -uješ dok. *překračovat; přestupovat, nedodržovat, porušovat; dopouštět se přestupků, hřešit*
přestupující, -cieho zpodst. m. *přestupník, hříšník*
přestvúci, přestkvúci adj. *nadmíru skvělý, zářivý, nádherný, vynikající*
přestydký adj. *nadmíru hanebný, špatný, odporový*
přesúkaný, přesukovaný adj. *usoukaný, utkaný: opony z bílého lnu přesúkaného*
přesúditi, -súz' u, -súdíš dok. *překonat, přemoci*
přesušení, -ie n. *vysušení*

přesušiti, -šu, -šíš dok. *na nějakou dobu vysušit*: přesušil Hospodin bystřiny jordánské
přésúti, -spu, -speš dok. *přesypat, sypáním naplnit až přes vrch*
přesvědčenie, -ie n. *svědectví*
přesvědčiti, -ču, -íš dok. (koho z čeho) *usvědčit*
přesvětláci, přesvětlý adj. *nadmíru světlý, nadmíru jasný*
přesvětský adj. *nadmíru světský*
přesvietiti, -cu, -tíš dok. (čemu) *osvětlit něco, zasvítit nad něčím*
přesychati, -aju, -áš ned. *vysychat*
přeschcedřě adv. *nadmíru, štědře, bohatě, hojně*
přěščie v. *prieščie*
přěšniepiti, -p' u, -píš dok. *přěštěpovat, přeměnit, přesadit, převést*; - přěščiepiti se *přeměnit se, proměnit se*: rcete tomuto stromu: Přěščep se v moře
přěšíroký adj. *velmi široký; velmi rozlehlý, rozsáhlý; velmi obširný*
přěškaředý adj. *nadmíru ošklivý, ohavný; nadmíru špatný, zlý*
přěškoditi, -škoz' u, -škodíš dok. *uškodit, způsobit škodu*
přěšlechtný adj. *nadmíru ušlechtilý, vznešený, vynikající; překrásný, nádherný, skvělý*
přěšlý adj. *přestěhovaný*
přěštie v. *prieštie*
přětáhati, -aju, -áš, **přětahovati**, -uju, -uješ ned. *překračovat, přestupovat; přepínat, přetěžovat*
přětáhnúti, -nu, -neš dok. *přetáhnout; předvést, přivést; získat na svou stranu; dostat někoho za náležitou mez, hranici; přehnat něco, udělat něco přemrštěně; překročit, přestoupit, přepnout, přetížit*
přětāsiti, -šu, -síš dok. *přebít, přeseknout*
přětěžce, přětěžko adv. *velmi nesnadno, sotva, stěží; velmi silně, nadmíru závažně; nadmíru krutě*
přětěžký adj. *velmi nesnadný; obtížný, nadmíru namáhavý; nadmíru závažný, ne povrchní, hluboký, silný; nadmíru krutý, tíživý, bolestivý*
přětierati, -aju, -áš ned. *sužovat, ničit*
přětiežiti se, -žu, -žíš se dok. *přetížit se, příliš se něčím obtížit*
přětichnúti, -nu, -neš dok. *utichnout, umlknout, ztišit se; ustát, přestat*
přětiti, -cu, -tíš ned. *hrozit, ohrožovat*
přětkaný adj. *protkaný; vytkávaný*
přětočiti, -ču, -číš dok. *přetavit (?)*: (kněz) *svíce krásné káže obětovati, aby mohl je přětočiti* (tj. udělat z nich zase vosk na prodej)
přětráti v. *přětrvati*
přětráviti, -v' u, -víš dok. (koho) *překonat někoho výší nákladů na stravu*
přětrhnúti, -nu, -neš dok. (co) *učinit konec, zastavit*
přětrhnutie, -ie n. *ztrhnutí, zchvácení*
přětrhovati, -uju, -uješ ned. *přetrhávat; přerušovat, zastavovat, zarážet něco*
přětrpěti, -p' u, -píš dok. *přetřpět, přestát, přečkat; strpět (komu co)*
přětrvati (trojslab.), **přětráti**, -aju, -áš dok. *potrvat, přetrvat, přečkat; strávit (nějakou dobu)*
přětrženie, -ie n., **přětržka** f. *přerušení, přetržení*
přětržený adj. *přetržený, utržený; zaražený, zastavený*
přětřiebiti, -b' u, -íš dok. (koho od koho) *vydělit, oddělit*
přětřietí, -tru, -třeš dok. *přetřezat*
přětučný adj. *velmi tučný; vydatný, výnosný, oplývající hojností*
přětvařovati (se), -uju, -uješ (se) ned. *proměňovat (se), přeměňovat (se)*
přětvora f. *zvláštní bytost, zjevení*
přětvorenie, -ie n. *proměna*
přětvorovanie, -ie n. *přetváření, měnění, přeměňování, proměňování*
přětvorovati se, -uju, -uješ se dok. *proměňovat se, přeměňovat se, přetvářet se*
přětvrdý adj. *nadmíru tvrdý, pevný; dobře opevněný; nadmíru krutý, nemilosrdný*
přětykaný, přětykovaný adj. *protkávaný*
přěučiti, -ču, -íš dok. (koho) *naučit víc, než je dobře*

přehužrazený adj. *velmi pevně ohrazený*

přěupříemý adj. *velmi přímý, velmi upřímný*: neb buóh jest kakás přěupříemá upříemost

přěutěšený adj. *přelíbezný*

přěvábíti, -b' u, -bíš dok. *odlákat*

přěvada f. *překážka*

přěvadíti, -z' u, -díš ned. *vadit, překážet komu v čem*

přěváletí, -leju, -léš dok. *přemoci válkou, porazit*

přěvalný adj. *velmi hojný, velmi četný*

přěváženie, -ie n. *odvážení se*

přěvážítí, -žu, -íš dok. *uvážít, rozvážít*; - přěvážítí se (čeho) *odvážít se, rozhodnout se k čemu*

přěvážkati, -aju, -áš dok. *zvážít, potěžkat*

přěvážně adv. *velmi odvážně, směle*

přěvážný adj. *velmi smělý, odvážný, statečný; odhodlaný, rozhodnutý*

přěvedenie, -ie n. *převedení, přesídlení, vysídlení, vyhnanství*

přěvedenie, přězvědění, -ie n. *předvědění* (domnělá vlastnost boží, schopnost vědět dopředu); *prozřetelnost; předurčení, úrdek boží* (v. též *předvědění*)

přěvědětí, přězvědětí -viem, -vieš dok. *napřed zvědět, napřed poznat; předpovědět*: všetky cesty mé přěvěděl si; *prozkoumat, vypátrat* (v. též *předvědětí*)

přěveličítí se, -ču, -íš se dok. *zveličít se*

přěvéstí, -vedu, -eš dok. *převést, přivést, provést; přemístít*

přěvětšenie, -ie n. *zvětšení, rozhojnění*

přěvidětí, -z' u, -díš ned. *předvídat, vidět do budoucnosti, znát napřed*

přěvodítí, -z' u, -díš ned. *převádět, přemísťovat*

přěvolatí; -aju, -áš dok. *překřičet, ukřičet*

přěvráceně adv. *převráceně, obráceně, naopak; nesprávně, nenáležitě*

přěvrácenie, -ie n. *převrácení, obrácení; převrácenost, zvrácenost*

přěvrácený adj. *převrácený, obrácený naruby; zvrácený, zvrhlý*

přěvracětí, -ěju, -ieš, **přěvracovati**, -uju, -uješ ned. *převracet, obracet; překrucovat; odvracet od pravé cesty, mást, svádět; uvažovat, rozjímat*

přěvracování, -ie n. *převrácení, překrucování*

přěvrátek m. **přěvratka** f. *převrat, změna; záhuba, zkáza, pád*

přěvratitel, -e m. *kdo přináší obrat k zlému, zhoubce, záhubce*

přěvrátítí, -cu, -tíš dok. *převrátit, obrátit; vyvrátit, zničit, zkazit; změnit, proměnit; potlačit, zmást, svést*; - přěvrátítí se *převrátit se, překotit se, převalit se; obrátit se k horšímu; odpadnout*

přěvraci, -vrhu, -vržeš dok. *převrátit, obrátit*; (koho) *odsoudit, přiřknout komu zlé; uvážít, rozvážít, promyslit*; přěvraci myslí o čem, na své myslí, v myslí co uvážít, promyslet; přěvraci svědomie; srdcě přezkoušet, prozkoumat; (o knihách) *pročíst, prostudovat, seznámit se*; - přěvraci se *převrhnout se, zvrhnout se, převrátit se*

přěvřietí, -vru, -vřeš dok. (čemu) *zavřít*: přěvřietí dveřóm

přěvybraný adj. *znamení, výtečný, vynikající*

přěvysítí, přěvýšítí, -šu, -síš, -šíš dok. *převýšít; překonat, předstihnout, vyniknout; postavit na vyvýšené místo, vyvýšít, ocenit jako vyšší*

přěvysocě, přěvysoko adv. *velmi vysokým tónem, velmi vysokým hlasem; velmi silně*

přěvysoký adj. *velmi vysoký, čnějící do výše nad jiné; vyvýšený, nejvyšší; převeliký*: přěvysoká chytrost diáblova

přěvýšeně adv. *povýšeně, neskromně*

přěvýšenie, -ie n. *vyvýšení, zvýšení, postavení na vyvýšeném místě; větší míra, větší intenzita; nadřazení, nadřazenost, výjimečnost, jedinečnost*

přěvýšený adj. *vyvýšený; povýšený, přepjatý; nesmírný, nevystižitelný*

přěvyšovati, -uju, -uješ ned. *převyšovat; předstihovat, překonávat, vynikat*: (zákony lidské) přěvyšují svým osídlem hříechy zjevné; *vyvyšovat, považovat, mít za vyšší*

přěvzdietí, přězdietí, -ěju, -ieš dok. (komu, čemu, koho, co) *pojmenovat novým jménem, přejmenovat; pojmenovat přezdívkou; pojmenovat, dát jméno*

převzdievati, přezdievati, -aju, -áš ned. *pojmenovávat novým jménem, přejmenovávat; pojmenovávat přezdívkou pojmenovávat; dávat jméno*
převzětie, -ie n. *prevzetí; přijetí něčeho, co člověku nepatří*
převzietí, -vezmu, -eš dok. *vzít si nad míru, nad to, co člověku náleží*
přezdiati; přezdievati v. převzdieti; převzdievati
přezě v. přiezě
přezí, -ieho zpodst. m. *predchůdce*
přezlatiti; -cu; -tíš ned. *vychvalovat nad zlato*: počť (moudrost) Světloplazi chváliti, její smysl přezlatiti
přezliti sě; -ľu; -líš sě dok. (s kým) *zlobou zvítězit nad někým*: proč tak proti mně (tj. Němci proti Prokopovi) činíte, však sě se mnú nepřezlíte
přezlobivý; přezlostný adj. *nad jiné zlostný, zlý; ničemný*
přezlý adj. *velmi zlý, velmi špatný* apod. (v. zlý)
přezmilelý, přezmilítký, přezmilý adj. *přemilý; nad jiné milý, drahý*
přezřenie, -ie n. *prehľadnutí*
přezřieti, -zřu, -zříš dok. *prohlédnout; přehlédnout; mlčky prominout, strpět, dovolit; připustit*
přezší, přezší adj. *přední, přednější, první, nad jiné významný; dřívější; dříve zemřelý, dříve pohřbený*; zpodst. m. *predok, praotec*: jenž sě chlubie šlechtú svých přezších
přezšlechtilý adj. *velmi ušlechtilý, vznešený nad jiné*
přezvėdėnie v. převėdėnie
přezvėdėný adj. *predurčėný* (k zatracení)
přezvėdėti v. převėdėti
přezádajúci, přezádaný, přezádný, přezádúci adj. *velmi žádoucí, přezádoucí, přemilý*
přezėhati, -aju, -áš ned. *přetavovat, přezčist'ovat tavením*
přezėsiti, -šu, -síš dok. *vyděsit, poděsit, přezstrašit*
přezest, přiezest, -i f. *postrach*
přezúvati, přezívati, -aju, -áš ned. (co) *přezvykovat, překusovat, přemílat; přemítat, uvažovat (o čem)*
přibaviti, -v' u, -víš dok. *přidat*
přibėh m. *stav, postavení*
přibėhlý adj. *nahodilý*
přibėhnúti, -nu, -neš dok. *přibėhnout, přispėchat*; přibėhnúti k mysli, na mysl přijít na mysl, vytanout
přibėhovati, -uju, -uješ ned. *přibíhat*
přibezdėčiti, -ču, -číš dok. *přinutit, donutit, přimět*
přibezdėčovati, -uju, -uješ ned. *přinucovat, nutit*
přibiti, -b' ú, -bieš dok. *nabít, pobít*: přibiti sobě nabít si, porvat se vespolek
přibitie, -ie n. *přibití (na kříž), ukřizování*
přiblížený, přibližný adj. *přiblížený, blízký, jsoucí nablízku, v blízkosti; nakloněný, přející, prospívající (čemu)*
přibližiti sě, -žu, -žíš sě dok. *přiblížit se; přijít, dojít, dostavit se; dotknout se, zasáhnout*; (ke komu, komu) *sklonit se, snížit se (ke komu), projevit přizeň, laskavost*; (ke komu) *obrátit se, přiklonit se*
přibližovanie, -ie n. *přibližování se; přiklání se, obracení se*
přibližovati sě, -uju, -uješ sě ned. *přibližovat se, přicházet, dostavovat se; obracet se ke komu, přiklání se*
přibodovati, -uju, -uješ ned. *přibodávat, připichovat; probodávat, propichovat*
přibósti sě, -bodu, -eš sě dok. *přihnát se na koni; přijet*
přibrati sě, -beru, -béřeš sě dok. *přijít, přibýt*; (za kým) *vydat se, vypravit se*; (k někomu) *přiblížit se, dostat se*
přibratřiti sě, -řu, -říš sě dok. (ke komu) *stát se bratrem (komu)*
přibuznost v. přívuzenstvie
přibytek, -tka, -tku m. *co přibylo, přírůstek*
přibyti, -budu, -eš dok. *přibýt, rozmnožit se, zvětšit se, vzrůst; nabýt, získat; přijít, přijet*

příbylý adj. *kdo přibyl, přišel*: mezi pigharty tolikéž nebo více od vás (katolíků) než od nás (podobojí) příbylých

přibývati, -aju, -áš ned. *přibývat, zvětšovat se, růst, narůstat, rozmnožovat se*; (co k čemu) *získávat něco navíc k čemu*

přičeleti, -eju, -ěš dok. *přirůst*

příč v. přeč

přičakati, -aju, -áš dok. *vyčkat*

přičasie, -ie n. *chvíle, okamžik*

přičesovati, -uju, -uješ ned. *přičesávat, přikrašlovat*

příčin m. *přídavek, dodatek, vysvětlení*

příčina f. *co bylo připojeno, přídavek, dodatek; argument; atribut, vlastnost; okolnost; věc, záležitost; prostředek, nástroj; náradí, nádobí; příčina, důvod podnět*: příčinu, s příčinu odůvodněně, právem; z příčiny právem; z nutností, nutně; *předpoklad, podmínka; příležitost, záminka*

příčinek, -nka, -nku m. *přídavek*: položití příčinky *přidat*; *čin, skutek; skutečnost; příčina, důvod*: býti příčinkem čeho způsobit co

příčiněti, -ěju, -ieš, **příčiňovati**, -uju, -uješ ned. *přidávat, připojovat; rozmnožovat, přikládat (co k čemu)*

příčiniti, -ňu, -níš dok. *přidat; přiložit, přidělat; způsobit*; - *příčiniti se přidat se*

příčinně adv. *mocně, s velkou mocí*

příčinný adj. *mocný, vyzbrojený, s mocným průvodem*

příd, **příde** v. přijíti¹

přídanie, -ie n. *přidání, rozmnožení, rozšíření, zvětšení; přídavek, dodatek*

přidati, -dám, -dáš dok. *přidat, dodat*: slůvce *přidada; podat, poskytnout*: přidati rady poradit; přidati (svú) vůli, povolenie (k čemu) přivolit k čemu, dát svolení; čemu vieru přidati uvěřit; (co komu) *přirknout, přisoudit*

přidávati, -aju, -áš ned. *přidávat, dodávat, zvětšovat, rozmnožovat, rozšiřovat; dávat, poskytovat, podávat, odevzdávat; svolovat, souhlasit; prokazovat, projevovat; přisuzovat, přepisovat*

přiděliti, -z`u, -díš dok. *uvést jako dědice; zdědit*

přidieti, -děju, -ješ dok. *připojit, dodat*

přidieti se, 3. sg. -děje se dok. *přihodit se, udát se*

přidlažení, -ie n. *klenutí, strop*

přidobyti, -budu, -eš dok. (čeho) *získat víc, rozmnožit něco*

přidojovati, -uju, -uješ ned. *kojit, přikojovat*

přidolé, -é n. *údolí*

přidomie, -ie n. *přístavek, komora*

přidrbnúti, -nu, -neš dok. (co čím) *stáhnout, přitáhnout, připevnit*

přídruha f. *podpora, opora*

přidržené, -ie n. (koho; čeho) *oddání se; přilnutí ke komu, k čemu, řízení se kým, čím*

přidržeti se, -žu, -žíš se ned. *přidržovat se, připojovat se, držet se (při kom)*

přidržnost, -i f. *trpělivost*

přidvojovati, -uju, -uješ ned. *zdvojnásobovat*

příejoj, -ě m. *loupež, kořistění; kořist, lup*

příejojníčstvo n. *loupež, loupežení*

příejojník m. *loupežník*

příebytček, -tečka, -tečku m. *příbyteček, útulek*

příebytečný adj. *obyvatelný, určený k obývání, k bydlení; trvalý, trvale vyhrazený*

příebytek, -tka, -tku m. *příbytek, bydlíště*: do příbytku Abraháмова do nebe; *život*

příebytník m. *obyvatel*

přiecenie, -ie n. *hrožení, vyhrožování*

přieč adv. *napříč*

přiečiti se, -ču, -číš se ned. (komu) *přičít se, odporovat*

přiehba f., **přieheb**, -hba, -hbu m. *ohbí; kloub*

přiehlbicě v. *prielbicě*

priebrada f. *komora, komůrka, ohrazený prostor*
prieika f. *překážka*; dlé i na prieiky po délce i napříč, křížem krážem; *vzdor*; na prieiky navzdor (v. též naprieiky)
prieikaz m. **prieikaza** f. *překážka, závada, obtíž*; bez prieikazy bez závady, bez úhony
prieikazný, prieikážný, překážný adj. *kazící, škodící, překázející*; býti prieikazen, překážen komu k čemu kazit komu co, škodit, být na překážku komu v čem
prieikop m. *příkop; násep*
prieikora, prieikořizn (trojslab.) -i, **prieikořizna, prieikora** f. *příkoří, potupa, pohanění, urážka, křivda; utrpení, tíseň, nouze*
prieiky v. prieika, naprieiky
prieilaz m. (*vedlejší, zadní*) *východ, průchod*
prieilbicě, prieihlbicě (trojslab.), -ě f. *přílbice, přílba*
prieilbičnik m. *bojovník s přílbou na hlavě; výrobce přílbic*
prieiliš, prieilišně adv. *příliš, přílišně, náramně, nadmíru, až nazbyt*
prieilišenstvie, -ie n., **prieilišnost, -i** f. *hojnost, nadbytek*
prieilišiti, -šu, -šíš ned. *překračovat míru*
prieilišný adj. *přílišný, nadměrný, náramný, nesmírný*
prieimě adv. *přímo*
prieimluva, přemluva f. *promluva, předmluva; oddíl, kapitola; rozmluva, rozhovor*
prieimost, -i f., *přímost, správnost*
prieimý adj. *přímný, přímo vedoucí; správný, pravdivý, spravedlivý, upřímný*
prieipis m. *opis*
prieiplach v. přeplach
prieipusta f. *dopuštění, pohroma, neštěstí*
prieiesep, -spa, -spu m. *násep*
prieiesně adv. *přísně, důtklivě, důrazně, tvrdě; přesně, správně; podle pravdy, opravdově*
prieiesnost, -i f. *přísnost, nesmlouvavost, tvrdost; čistota, opravdovost, upřímnost; skromnost*
prieiesný adj. *příkrý; krutý; vážný*
prieistrach, přestrach m. **prieistracha, přestracha** f. *strach, hrůza; nebezpečí; přelud, přízrak*
prieištie, prieščie, přěštie, přěščie, -ie n. *přejítí, překročení, přechod*; (hod) *Přieštie slavnost Přechodu (velikonoční); přecházení, míjení; průtok*
prieieta f. *hrozba, spor, svár; zápas, boj*; prieietu vzdávati hrozit, vypovídat boj; *disputace*
prieietel, -e (pl. prieietelé, gen. přátel) m. *přítel; pokrevní příbuzný; pl. rodiče*
prieietelec, -lcě m. *přítel*
prieietelivý, prieietelný, prieietelský adj. *přátelský*
prieietelkyně, prieietelnicě, -ě, prieietelnička f. *přítelkyně; příbuzná*
prieietelnost, -i f. **prieietelstvie, -ie, prieietelstvo** n. *přátelství*
prieieti¹, přěju, -ješ ned. (komu) *přát, být přítelem; stranit*; (čeho) *přát si, vyžadovat, chtít co*; (čeho komu) *přát, dopřávat*
prieieti², pru, přěš i přu, příš ned. (čeho) *popírat, zapírat co*: což mnich mluvíeše, jě sě prieieti; *odpírat*; - prieieti sě *přít se, svárit se*
prieietiti, -cu, -tíš ned. (komu co, čím) *hrozit komu čím; bránit, zakazovat*
prieietmie, -ie n. *přítmi*
prieietrž, -i f. *přetržení, přerušení*: bez prieietrži
prieievada f. *závada, překážka*
prieieval m. *přívál, mocný déšť; pohroma, zkáza*
prieievoz m. *převezení, přeplutí; přívoz, přechod přes řeku; lod', lod'stvo*
prieievozník m. *převozník; lodník, plavec*
prieiezě, přězě, -ě f. *příze*
prieiezlivý v. prieieznivý
prieiezn (jednoslab.), **prieiezen, -zni** f. *přízeň, náklonnost, přátelství; příbuzenství*
prieiezniti sě, -žňu, -zniš sě ned. (s kým) *přátelit se, spolčovat se; vstupovat do příbuzenského svazku*
prieieznivě adv. *s přízří, milostivě; laskavě, mírně, vlídně, přívětivě; ochotně, rád*

prieznivost, -i f. *přízeň, náklonnost, přátelství*
prieznivý, priezlivý adj. *přátelský, milý, přející, příznivý, laskavý*
priežest v. přěžest
přififlovati, -uju, -uješ dok. (koho) *naparádít, vyfintit*
přihaněti, -ěju, -ieš dok. (koho z čeho) *pokárat koho kvůli čemu, vytknout komu co*
přiháněti, -ěju, -ieš ned. (koho k čemu) *dohánět, pobízet, nutkat, nutit*
přihárati, -aju, -áš dok. *překvapit, přispěchat*
přihašovati, -uju, -uješ ned. *hasit, uhašovat*
přiházěti se, 3. sg. -ie se, **přihazovati se**, -uje se ned. *přihazet se, stávat se, díť se*
přihledač, -ě m. *přihlížitel, pozorovatel*
přihlédanie, -ie n. *podívaná*
přihlédati, -aju, -áš ned. *zkoumavě přihlížet, dívat se*
přihlédnúti, -nu, -neš dok. (ke komu, k čemu) *přihlédnout, všimnout si*
přihnati, -ženu, -eš dok. *přihnati se, spěšně přijet, přispěchat*
příhoda f. *příhoda, událost: dobrá příhoda štěstí, úspěch; zlá příhoda neštěstí, nehoda; příhodu, z příhody náhodou, náhodně; osud, úděl: záležitost, věc; nepříznivá okolnost, nesnáze, protivenství; nebezpečí, dobrodružství; úspěch, zdar*
přihoditi se, -z' u, -díš se ned. (k čemu) *hodit se k čemu, být vhodný; dok. stát se; přihodit se; (k čemu, do čeho, v co, na co) naskytnout se, natrefit se, nahodit se*
příhodka f. *drobná, nepatrná příhoda*
příhodně adv. *příhodně, vhodně, případně, náležitě náhodně, nahodile, nepodstatně*
příhodný adj. *příhodný, vhodný, případný; náležitý; náhodný, nahodilý, nepodstatný, vedlejší*
přiholiti, -l' u, -líš dok. *trochu, poněkud oholit*
přihoniti, -ňu, -níš ned. *přihánět; rychle přijíždět*
příhorní adj. *horský*
příhořie, -ie n. *kopec, pahorek, vyvýšenina, horský výběžek; svah*
přihotování, -ie n. *připravení*
přihotovaný adj. *připravený, hotov*
přihotovati, -uju, -uješ dok. *připravit, přichystat*
přihozovati se v. *přiházěti se*
přehrabati, -b' u, -eš dok. (co) *zahrabat, pochovat, pohřbit; - přihrabati se (k čemu, do čeho) dostat se k čemu, do čeho, přijít do čeho*
přihrnúti, -nu, -neš dok. (koho, co k čemu) *přitáhnout, přivést; -přihrnúti se (ke komu) přijít, připojit se, přichýlit se*
přihromaditi, -z' u, -díš, **přihromazditi**, -ždu, -zdiš dok. (co k čemu) *nově nahromadit, připojit, přidat co k čemu*
přihromažd'ovati, -uju, -uješ ned. *nově nahromad'ovat, přidávat k nahromaděnému*
příhroza f. *hrozba, pohrůžka, výstraha; postrach*
přihroziti, -hrožu, -zíš dok. (komu) *pohrozit*
přichlácholiti, -l' u; líš dok. (koho, co ke komu) *přilákat, přivábit*
příchodčí, příchozší, -ieho, **příchodný**, -ého zpodst. m. *příchozí, cizinec*
přichoditi, -z' u, -díš ned. *přicházet, pocházet*
přichodúci, příchozúci adj. *mající přijít, nastávající, budoucí; zpodst. m. příchozí, přistěhovalec, cizinec*
přichopiti, -p' u, -píš dok. *přidržet se; - přichopiti se (čeho) uchopit, popadnout, zmocnit se*
příchozí (jm. tvar příchoz) adj. *přicházející: jsem příchoz mám, hodlám přijít; zpodst. m. příchozí, přistěhovalec, cizinec*
příchozší; příchozúci v. *příchodčí; přichodúci*
příchramie, -ie n. *vedlejší část chrámové stavby*
přichvátiti, -chvácu, -tíš dok. *chytit: přichvátí myš lev svú nohú; - přichvátiti se (komu) přichytit se koho, přidržet se*
přichýlený v. *přichylný*
přichýliti, -l' u, -líš dok. *naklonit; - přichýliti se (čemu) sklonit se k čemu*
přichylnost, -i f. *záliba, sklon, náklonnost; přichylnost, láska*

přichylný, přichýlený adj. (komu, čemu, ke komu, k čemu) *náchylný, mající sklon k čemu, zálibu v čem; nakloněný komu, lnoucí, laskavý ke komu; oddaný, věrný*

přichýlovati, -uju, -uješ ned. (co k čemu) *přiklánět, přibližovat*; (co komu, čemu, ke komu, k čemu) *připisovat*; (komu, čemu) *poskytovat, dávat*

přichytiti se, -cu; -tíš se dok. (koho, čeho) *přichytit se, chytit se, zachytit se; připojit se, přidat se ke komu, stát se přívržencem, stoupencem koho*

přijednáníe, -ie n. (ke komu, k čemu, s kým; s čím) *spojení, sjednocení, společenství s kým; přirovnání*

přijednati, -aju, -áš dok. (koho, co ke komu, čemu, komu, čemu) *připojit, přidružit koho, co k čemu, spojit koho, co s čím; přivést, přimět koho k čemu; přirovnat, srovnat*; - **přijednati se** (k čemu) *připojit se k čemu, spojit se s čím; připodobnit se, přizpůsobit se*

přijednávati, -aju, -áš ned. (co k čemu) *uzpůsobovat co k čemu, uvádět co ve shodu s čím*; - **přijednávati se** (komu) *podobat se komu, shodovat se s kým*

přijemník m. *příjemce; přijímatel*

přijemný adj. *příjemný, milý; přijatelný; věrohodný, správný; přijímaný, respektovaný*

přijěti, -jědu, -eš dok. *přijet, dostavit se, dostat se kam*; **přijědechu** jemu na pamět rodičové jeho přišli mu na mysl, vzpomněl si

přijid, přijide v. přijítí¹

přijiesti, -jiem, -jieš dok. *ožrat, užrat*; - **přijiesti se** *přiživit se; nasytit se, dosyta se najíst*

přijieti, přijíti, -jmu, -jmeš dok. *přijmout; vzít*; - **přijieti se** (čeho) *uchytit se, chopit se, ujmout se; přijmout něco, osvojit si*: z něhož dříve lotrovi za zlé jměli, toho se naši páni sami přijěli; (čemu) *přizpůsobit se*

přijímanie, -ie n. (osob) *stranění, ohledy na osobu*

přijímati se, -aju, -áš se ned. *chápat se, chytat se*: obyčej se zlého přijímáchu osvojovali si špatný zvyk

přijítí¹, přiti, -jdu, -jdeš (aor. přijid, přijide, příd, přide) dok. *přijít*: k velikému hvozdu přide; přišlo jmu k vůli zachtělo se mu, pojal úmysl; můžeš k tomu přijíti může se ti toho dostat

přijítí², -jmu v. přijieti

přijítie, -ie n. *příchod*; (k čemu) *přístup k čemu, dosažení čeho*

přijmenováníe, -ie n. *dovolávání se, vzývání*

přijmenovati, -uju, -uješ ned. *dovolávat se, vzývat*

přijmie, -ie n. *příjmení; přezdívka*

příkazač, -ě m. *příkazovatel*

příkázanie, -ie n. *příkázání, příkaz, poučení*

příkazatel, -e m. *učitel; rádce, mistr; vládce, panovník*

příkázati se, -žu, -žeš se dok. (co komu) *příkázat*; (ke komu) *zslíbit se; připojit se*; (komu) *odevzdat se, poručit se (v ochranu)*

příklad m. *příklad*: u příkladě, u příkladu *například*; *příkladem koho na způsob koho, po vzoru koho; podobenství, parabola; výstraha, výstražné znamení*

příkládati, -aju, -áš ned. *příkládat*; k sboží srdcě nepřikládati *neupínat, nezaměřovat*; *přirovnávat, srovnávat*; (co, komu, čemu) *přisuzovat, připisovat; předkládat, podávat (k jídlu)*

příkladec, -dcě m. **příkladna** f. *příklad, vzor*

příkladní, příkladný adj. *příkladný, vzorný*; **příkladnie, příkladná** pověst, **příkladnie**; **příkladné** podobenstvíe **podobenství, parabola**

příklásti; -kladu, -kladeš dok. *zacházet*

příklčnati, -aju, -áš dok. *připojit, spojit, připoutat*

příkleknúti, -nu, -neš dok. *příkleknout, pokleknout*

příkloniti, -ňu, -níš dok. *naklonit, přiklonit, sklonit*; - **příkloniti se** (k čemu) *příklonit se, oddat se*

příklonitý adj. (čemu) *nakloněný, náchylný*; jest k věře **příklonito** je pravděpodobné

příklonno adv. v *příkloněné, nakloněné pozici*

příkloňovati, -uju, -uješ ned. *naklánět, přiklánět, sklánět*

příkl'účiti, -ču; -číš dok. *přivinout, obejmout*

příkl'uditi, -kl'uz'u, -kl'udíš dok. *připravít*

příkoddľúčiti, -ču, -číš dok. *připojit*
příkora v. *přiekora*
příkothati se, -aju, -áš se dok. *přibelhat se (?)*
příkotiti (se), -cu, -tíš (se) dok. *přikutálet (se)*
příkovati, -kuju, -kuješ dok. *přibit*
příkrádati, -aju, -áš ned. *ukrádat*
příkrost, -i f. *příkrý svah*
příkrov m. *příkrývka, pokrývka, roucho, rouška*
příkrý adj. *ostrý, krutý, tuhý*
příkrytě adv. *skrytě, tajně*
příkryti, -kryju, -eš (imper. -krý) dok. *příkryt, pokrýt, zakryt, zahalit; ukryt, skryt, utajit*
příkrytie, -ie n. *příkrývka, pokrývka; kryt, střecha; zástěrka; výmluva*
příkrytý adj. *zakrytý, zastřený; tajný; znázorněný, symbolizovaný*
příkrývačka f. *pokrývka, rouška, šátek*
příkryvadlo n. *příkrývka, pokrývka; oděv, roucho; poklička; desky (knih)*
příkrývati, -aju, -áš ned. *příkrývat, pokrývat, zakrývat, zahalovat; ukryvat, skrývat, tajit*
příkřě adv. *krutě, tvrdě protivně, nepřijemně*
příkukliti, -ľu, -ľíš dok. *příkryt kuklou*
příkvačiti, -ču, číš dok. *zasypat; přepadnout; zachvátit, omráčit*
příkvačovati, -uju, -uješ ned. *přepadat, lovit; lovci ostřížkem příkvačují ptáky*
příkydnúti, -nu, -neš dok. *přihodit, přidat*
přilěci, -lahu i -lehu, -ležeš dok. *přilehnout, lehnout do čí blízkosti; těsně se přiblížit; přitáhnout (s vojskem), oblehnout*
přilehlý adj. *přichýlený, přikloněný*
přilepiti, -p' u, -píš dok. *přilepit; (koho, co k čemu) spojit s čím, připoutat k čemu; - přilepiti se připojit se, přidružit se, přilnout*
přilepovati, -uju, -uješ ned. *přilepovat, připojovat, spojovat*
přilěti v. *přiliti*
přilezlý adj. *přistěhovaný, přivandrovalý; zpodst. m. přivandrovalec, přilezľik (hanľ.)*
přilězti, -lezu, -eš dok. *přilězt, připlazit se; přivléci se; vetřít se*
přiležeti, -žu, -žíš ned. (čemu) *ležet u něčeho; náležet, vztahovat se; (o čem) souviset s, čím; sousedit; přiléhat, shodovat se*
přiležecí, přiležitý adj. *ležící blízko, přilehlý, sousední; příslušný, náležitý, přiměřený, hodící se, patřičný; (komu) patřící komu*
přilípati, -aju, -áš ned. *přilepovat se, lepit se; cítit náklonnost, lnout*
přilípavý adj. *lepkavý, lnoucí*
přilípnost, -i f. *stmelující hmota*
přilípnúti, -nu, -neš dok. *přilepit se, přilnout*
přiliti, -ľú, -ľěš dok. *přilit; zalít (o slzách)*
přilnúti, -nu, -neš dok. *přilnout, přilepit se; přidružit se (ke komu, čemu); přichytit se, přidržet se (koho, čeho); těsně se přiblížit, oblehnout*
přilnutý adj. *přilepený*
přiloženie, -ie n. *přichýlení, upnutí (srdce, mysli)*
přiložiti, -žu, -žíš dok. *přiložit, položit k čemu, přitisknout: býti přiložen k otcóm, k lidu být pochován, zemřít; přiložiti lék podat, užít lék; příkryt, zakryt, přiklopit, zahalit; předložit; přidat, připojit; věnovat, vynaložit: přiložte snažnost; přiložiti mysl, smysl k čemu, k komu obrátit, upnout mysl, soustředit se nač; přiložiti srdce (milování) k komu, k čemu zamilovat si, přilnout; přisoudit, připsat; (s inf. nebo s aby) neustat v čem, nepřestat usilovat oč: syn nepravedľnosti nepřiložiti škoditi jemu; - přiložiti se položit se, lehnout si ke komu; přitáhnout (s vojskem), oblehnout*
přiložitý adj. *blízko položený, sousední, okolní*
přilúčiti (se), -ču, -číš (se) dok. *připojit (se), přidružit (se)*
přilúdit, -z' u, -díš dok. *přiloudit, přivábit, přilákat*
přiměčieti, -ču, -číš dok. *přivléci, přitáhnout, přinést; - přimčieti se přivléci se, přijít, připlout*

přiměňovati, -uju, -uješ ned. *k tomu mínit, připojovat, podotýkat, připomínat, uvádět* (v. též přimieniti)
přiměřený adj. (k čemu) *patřící k čemu, spojený s čím*
přiměřiti, přimieřiti, -u, -íš dok. *přirovnat; přizpůsobit*; - přiměřiti se, přimieřiti se (komu) *ukázat se přiměřeným, příznačným pro někoho*
přiměřovati v. přimieřěti
přiměšovati, -uju, -uješ ned. *přiměšovat, přimíchávat, vmíchávat; připojovat, přidávat, vkládat*; - přiměšovati se *mísit se, směšovat se; stýkat se, obcovat s kým; pojít se, přimykát se, lnout*, (čemu) *vměšovat se, míchat se do čeho*
přimieniti, -ňu, -níš dok. *při tom zmínit, připojit, podotknout, připomenout* (v. též přiměňovati)
přimieřěti, -ěju, -ieš, **přiměřovati**, -uju, -uješ ned. (co k komu, čemu) *přizpůsobovat se k čemu, upravovat*; - přimieřěti se *přizpůsobovat se*
přimieřiti v. přiměřiti
přimiesiti, -šu, -síš dok. (co, čeho k čemu, čemu) *přimísit, smísit s čím; přidat, připojit*; býti přimiešen k čemu *patřit k čemu, účastnit se čeho*; - přimiesiti se (ke komu) *přidat se, připojit se, přidružit se, vloudit se; stát se účastníkem, zúčastnit se čeho; zaplést se do čeho; souložit s kým; pojmout za manžela, manželku*
přimiešenie, -ie n. *přiměšek*
přimiešený adj. *pokažený přiměšky, méněhodnotný*
přimiešěti, -ěju, -ieš ned. *přiměšovat*
přimietati, -aju, -áš ned. (co) *přehazovat; přemítat o čem, zkoumat co*
přimílenie, -ie n. *získání přízně, lichocení*
přimíliti se, -ľu, -líš se dok. (komu, k komu) *získat něčí přízeň, zalichotit se; začít lichotit, chovat se přátelsky*
přimiřie, -ie n. *přiměří*: za přimiřím, pod přimiřím v době přiměří; *smlouva o ukončení války; záruka bezpečnosti; útočiště, azyl*
přimknúti, -nu, -neš dok. *přinést, přivléci*
přímľuva f. *řeč, promlouvání, rozprávění; domluva, výčitka; přímľuvce*
přímľuvanie, -ie n. *domlouvání*
přímľuvati, -aju, -áš ned. *domlout, vytýkat*; - přímľuvati se *přímľovat se, orodovat*; (k komu) *vemľovat se, vlichocovat se komu*; (k čemu) *vyjadřovat se k čemu* (v. též přímľuvovati se, přímľuvěti se)
přímľuvčě, -ě m. *přímľuvce, orodovník; znalec, poradce; kdo zprostředkuje koupě, dohazovač*
přímľuvčie, -ie m. *kdo zprostředkuje koupě, dohazovač*
přímľuvenie, -ie n. *domluva, napomenutí, výtka; oslovení*
přímľuvěti se, -ěju, -ieš se ned. *přilichocovat se, vemľovat se, laskavě mluvit* (v. též přímľuvati, přímľuvovati se)
přímľuviti, -v' u, -víš dok. (co komu) *povědět, říci*; (komu) *domluvit, pokárat koho; obořit se na koho*; (k čemu) *promluvit, říci k něčemu své mínění; souhlasit*; - přímľuviti se (k čemu) *promluvit, vyjádřit se; projevit souhlas; připojit se*; (proti čemu) *ozvat se, ohradit se*; (za koho) *přímľuvit se*
přímľuvka f. *povídání, řeč, rozmluva, rozprávka*
přímľuvný adj. *přívětivý*
přímľuvovati se, -uju, -uješ se ned. *vemľovat se, řeči získávat přízeň* (v. též přímľuvati, přímľuvěti se)
přimnožiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *přidat, rozmnožit co*
přimnožovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *zesilovat, stupňovat*
přimodľovati, -uju; -uješ ned. (koho) *oslavovat modlitbou, uctívat*
přimrskati, -aju, -áš, **přimrščiti**; -šču, -ščíš dok. *namrskat, našvihat*
přimysľiti, -šľu, -sľíš dok. (co čemu) *přidat co k čemu, obdarit co čím*
přimysľenstvie, -ie n. *podobenství, přirovnání; skrytý smysl*
přimysľený adj. *přimysľený, navíc nebo neoprávněně přidaný*
přimysľovati, -uju, -uješ ned. (co, čeho komu, na koho) *vymýšlet si něco na někoho, přidávat něco někomu podle vlastních výmysľů*

přínadržeti (sě), -žu, -žíš (sě) dok. *spolehnout (se)*
přinajmén(ě), přinajmenším adv. *alespoň; přinejmenším*
přinésti, -nesu; -eš dok. *přinést; (koho kam) přivést; (komu, co) způsobit, zavinit; donést, oznámit*
přinížití sě; -žu, -žíš sě dok. *snést se; spustit se, klesnout*
přinositel, -e m. *kdo přináší*: Pán zákona přinositel náš jest zákonodárce
přinositi, -šu, -síš ned. *přinášet*
přinúčeti, -ěju, -ieš ned. *nutit, pobízet*
přinutkati, -aju, -áš dok. *přinutit*
přinuzenie, -ie n. *přinucení; nátlak*
přinuziti, -žu, -žíš dok. *přinutit, vynutit*
přiodieti (sě), -děju, -děješ (sě) dok. *přiodít (se), odít (se), obléci (se); zahalit se*: přioděvše sě skutky poctivými
přiodievati, -aju, -áš ned. *přiodívat, odívat, oblékat*
případ m. *případ, eventualita, možnost*: zlé příhody případ
připadati, připadávatí, -aju, -áš ned. *padat*: když lev řeve, jiná sě zvířata strachují a připadají až k zemi; strach na mě připadá padá; aby těžký sen na nás nepřipadával
případek, -dka, -dku m. *vnější, nepodstatná vlastnost*
případnutí, -nu, -neš dok. (na koho) *napadnout koho, udeřit na koho*
případný adj. *nepodstatný, vedlejší, náhodný, nahodilý*
přípálenie, -ie n. *popálení; vypálení* (žhavým železem)
přípalovati, připalevati, -uju, -uješ dok. *vypalovat, zastavovat krev přiložením žhavého železa*
přípasek, -ska, -sku m. **přípasie**¹, -ie n. *zástěra k setí*
přípasie², -ie n. (m.) *pomocník při pasení stáda, pomocný pastýř*
přípásti, -padu, -deš dok. (koho, na koho) *napadnout (komu)*
přípleti, -pnu, -pneš dok. *přípnout, připevnit*; - připieti sě (k čemu) *přísát se, zakousnout se*
přípínač, -ě m. *vlásnička*
přípisanie v. *přípsanie*
příplata f. *záplata*
příplavenie, -ie n. *příplutí*
příplésti, -pletu, -eš dok. *připojit, zapojit*; - připlésti sě *příplést se, zaplést se*
přípletičie, příplotočie, -ie n. *proutí proplétané mezi kůly v plotě, pletivo*
příplodek, -dka m. *přírůstek* (v chovu dobytka ap.): příplodka stáda svého
příplov m. *přibývání, hojnost, nadbytek*: příplov zlata a stříbra
příplovovati, -uju, -uješ ned. *přitékat*; v *nadbytku se hrnout*: bohatství ač ti připlovuje
příplozenie, -ie n. *přírůstek; zplození*
příplynutí, -nu, -neš dok. *příplout; dostavit se, přijít*
příplývati, -aju, -áš ned. *přitékat, přibývat*
přípodobnání, připodobnění, -ie n. *přípodobnění, přirovnání; stejnost, shoda*
přípodobnati, -aju, -áš, **přípodobniti**, -ňu, -níš dok. *přípodobnit, přirovnat; učinit podobným; býti připodobněn* (komu, čemu) být podoben, podobat se; - připodobniti sě *přípodobnit se, stát se podobným, přizpůsobit se*
přípodobnávati, připodobnievati, -aju, -áš, **přípodobňovati**, -uju, -uješ ned. *přípodobňovat, přirovnávat*; - připodobnávati sě, připodobnievati sě, připodobňovati sě (komu) *přípodobňovat se, stávat se podobným*
přípochlebiti sě, -b' u, -bíš sě dok. (ke komu) *přilichotit se, přilísat se*
přípomáhati, -aju, -áš ned. (komu) *pomáhat, napomáhat, být nápomocen*
přípománuti, připomenuti, -nu, -neš dok. *připomenout*
přípomoci, -mohu, -můžeš dok. *pomoci, napomoci, vypomoci*
přípora f. *překážka*
přípůsobiti, -b' u, -íš dok. *způsobit, připravit*
přípůsobovati, -uju, -uješ ned. *způsobovat, zjednávat, poskytovat*
přípověděti, -viem, -vieš dok. *ještě povědět*
přípoviedati, -aju, -áš ned. *slibovat*

připozditi (sě), -ždu, -zdiš (sě) dok. *opozdit (se)*
příprášiti sě, -šu, -šíš sě dok. *zaprášit se, zašpinit se*
příprava f. *příprava; úprava; (slavnostní) oděv; nádhera; zbroj, postroj; nástroj, nářadí, náčini; látka, hmota; družina (?)*: s velikú přípravú; *výmluva, záminka, příčina, důvod*
přípravenie, -ie n. *příprava*
přípravený adj. *přípravený; upravený; zhotovený*
příprávěti (sě), -ěju, -ieš (sě), *přípravovati (sě)*, -uju, -uješ (sě) ned. *přípravovat (se), chystat (se), strojit (se)*
přípraviti, -v' u, -víš dok. *přípravit, přichystat; upravit, nastrojít; přimět, přinutit, přivést*: aby ji (sestru) připravili k témuž stavu; *dojmout*
přípravně adv. *úpravně, nádherně*: *přípravně sě jmieti připravit se, být pohotově*
přípravný adj. *úpravný, nádherný; opatřený vši potřebou, připravený*
příprnutí sě, -nu, -neš sě dok. *příhrnout se, přiběhnout*
příprotiviti sě, -v' u, -víš sě dok. (komu, čemu) *postavit se na odpor*
příprovoditi, -vóz' u, -vodíš dok. *přivést*
přípřěta f. *strach, hrůza, postrach*
přípřieci, -přahu, -přežeš dok. *přípřáhnout, spojit, připojit*; - *přípřieci sě připřáhnout se, připojit se, spojit se*
přípřieti; -pru, -přeš dok. *přitisknout*; - *přípřieti sě opřít se; zastavit se, zarazit se; ustrnout, utkvět*
přípsanec, -ncě m. *kdo je připsán, zapsán, je členem nějakého společenství*: jest připsanec k té cierkvi
přípsanie, připisanie, -ie n. *přípisek, poznámka, zápisek, záznam; připsání, zapsání, připočtení*
přípsati, -píšu, -eš dok. *přípsat; zapsat, zařadit; písemně ustanovit*
přípuditi, -z' u, -díš dok. *přinutit, donutit, přimět, přivést, uvést*; - *přípuditi sě přiběhnout, přispěchat*
přípusta f. *nástraha, léčka (?)*
přípustiti, -ščú, -stíš dok. *přípustit, dopustit, dovolit*; - *přípustiti sě (k čemu) pustit se (kam)*
přípuščěti, -ěju, -ieš, **přípuščovati**; -uju, -uješ ned. *přípouštět, dopouštět; vpouštět, přijímat*
přípuzenie, -ie n. *přinucení, donucení, násilí; příkaz*
přípúženie, -ie n. *donucování*
přípužený adj. *příkazem svolaný, donucením shromážděný*: s připuženú radú urozených súdili syny jeho
přípúžěti, -ěju, -ieš, **přípuzovati**; -uju, -uješ ned. *nutit, přinucovat, dohánět (k čemu)*
přípuzující adj. *donucující*
příraziti sě, -žu, -zíš sě dok. *přistisknout se, přiskočit; vpadnout (do řeči), ozvat se, přihlásit se*
příročie, -ie n. *příročí (moratorium), lhůta, odklad*
přírod m. **příroda** f. *přírozenost, pohlaví*
přírodilý, -ého zpodst. m. *krajan*
příroditi sě, -roz' u, -rodíš sě dok. *narodit se (k čemu)*
přírok m. *pohana*
přírovnati, -aju, -áš dok. *přípodobnit, učinit podobným*; - *přírovnati sě (k komu) vyrovnat se komu*
přírovnávati, -aju, -áš ned. *přírovnávat, porovnávat, srovnávat*; - *přírovnávati sě přirovnávat se, srovnávat se; rovnat se*
přírozenie, -ie n. *podstata, základ, přírozenost*: *lútové přírozenie pomíjející, smrtelné tělo; od přírozenie od přírody; příroda; přírozená povaha; přírozená věc*: po přírození *přírozeně; rod, čeed'*: *přírozenie hadové čeed' hadů, podoba; původ; příbuzenstvo, příbuzenství; narození*
přírozenstvie, -ie n. *základ, vzor (?)*: učiněn jest člověk k obrazu božiemu jakožto k přírozenství
přírozený adj. *přírozený; přírodní, vrozený*: *přírozený hřiech původní, první (nábož.); rodný, pokrevný*: *přírozený přítel pokrevný příbuzný; rodilý, rozený*: *přírozený svú šlechtú urozený;*

přirozený službů původem určený ke službě; přirozená vlast rodná vlast; přirozený jazyk mateřský;
přirozená nemoc menstruace; *opravdový*
přířeci, -řku, -řčeš, -rčeš dok. *příslíbit*
přířinúti se; -nu, -neš se dok. *přířítit se, přířnat se*: tu se přířinuchu
přířútiti, přířítiti, -řúcu, -řútíš dok. *přířypat, zasypat, zaházet*: přířítichu jej kamením; -
přířútiti se; přířítiti se *přířítit se, přířnat se*
přisaditi; -saz' u, -díš dok. *připojit, přidružit*; - přisaditi se *přisednout si*
přisahač, -ě m. *křivopřisežník*
přisahánie, přísěženie, -ie n. *přisahání; přísaha*
přisáhnúti, -nu, -neš dok. *složit přísahu, odpřisáhnout*
přisahovánie, -ie n. *přisežné právo*
přisahu, přísau v. přísieci
přisazený adj. *posazený*: jakožto osel k húslem přisazený
přisedati, -aju, -áš ned. *přisedat, dopadat*: miesto jědenie oběda kyjěvá rána přisedá
přiseděti, -z' u, -díš ned. (čemu) *být, zdržovat se blízko čeho; sousedit; přisedat, být přisedícím*
(u soudu)
přisěženie v. přisahánie
přisěžník m. *přisežník, kdo skládá přísahu*
přisěžný adj. *přisežný; potvrzený přísahou*
přisieci, -sahu, -sěžeš ned. i dok. (na čem, komu) *přisahat, odpřisáhnout, složit přísahu*;
přisahu (přisau) bohu přisahám (při) bohu
přisiesti, -sadu, -sědeš dok. *přisednout*
přisknúti, -nu, -neš (aor. přisk, přišče) dok. *propuknout*
přískok m. *náhly útok, přepadení (?)*
přiskvrniti, přiškvrniti, -ňu, -níš dok. *zmnožit, zveličit skvrny (hříchy)*
přiskyřicě, -ě f. *pryskyřice*
přisladiti se, -z' u, -díš se dok. *zalíbit se*
přislovie, -ie n. *přisloví; podobenství, parabola; pomluva, hana, potupa; příslovce*
přisluha m. *spoluslužebník*
přisluhovati, -uju, -uješ ned. *přisluhovat (u oltáře); posluhovat, sloužit, pomáhat*
přislušějúci adj. (k čemu) *přislušející, náležející, vztahující se k čemu*
přislušěti, -ěju, -ieš ned. *přislušet, náležet*; přislušie ke mně o čem záleží mi na čem
přislušník m. *přislušník, kdo přísluší k nějakému společenství; přívrženec, stoupenec*
přislušný adj. *přislušející, náležející; náležitý, vhodný; souhlasný, shodný*
přislužebný adj. *služebný, sloužící, přisluhující*
přislyšěti, -šu, -íš dok. *vyslechnout, vyslyšet*
přislychati, -aju, -áš, **přislychovati**, -uju, -uješ ned. *naslouchat*
přismievati se, -aju, -áš se ned. (komu) *posmívat se*
přismyšlenstvie, -ie n. *parabola*
přisobiti, -b' u, -íš dok. (komu co) *přivlastnit, připsat*
přisočiti, -ču, -číš dok. *osočít, obvinít*
přispářeníe, -ie n. *rozhojňování, rozmnožování*
přispáření (se), -ěju, -ieš (se), **přispařovati (se)**, -uju, -uješ (se) ned. (čeho) *rozmnožovat,*
rozhojňovat, zvětšovat (se)
přispařitel, -e m. *původce, autor*
přispěti, -ěju, -ěju, **přispiešiti**, -šu, -šíš dok. *přispěchat, přiběhnout, přiblížit se*
přispojiti, -ju, -íš dok. (komu) *spojit s kým. (já jemu) přispojena budu*
přispora f., **přispořeníe**, -ie n. *rozmnožení, rozhojnění, zveličení, vzrůst*
přispořený adj. *rozmnožený*
přispořišče, -ě n. *přímnožek, přírůstek*: (Ráchel) porodí syna řkúc: Přidaj mi böh druhého
syna. I převzdě mu Jozef, točíš přispořišče
přispořiti, -řu, -íš dok. (čeho) *rozmnožit, rozhojnit*
přispořovati, -uju, -uješ ned. *rozmnožovat, rozhojňovat, zvětšovat; předávat, kupit*
přispořující adj. *přibývající, rostoucí*

přistálý adj.: *býti přistálý k čemu propadlý*
přistati, -stanu, -neš dok. (kde) *přijít kam, dostat se*
přistáti, -stoj, -jíš ned. (k čemu) *stát při čem, nablízku čeho*
přistavadlo, přistavidlo n. *přistav*
přistaviti, -v' u, -íš dok. *přistavit*: přistaviti k ohni postavit na oheň; *přidat, připojit*
přistěnek, -nka, -nku m. *stěna*
přistěžiti se, -žu, -žíš se dok. *přibrat se, přitáhnout (s vojskem)*
přistierati, -aju, -áš ned. *zastírat, zakrývat*
přistíhati, -aju, -áš ned. *stíhat; následovat*: den dne přistíháše
přistihnúti, -nu, -neš dok. *dostihnout, dosáhnout čeho; postihnout*: chudoba nás přistihla
přistrašiti se, -šu, -šíš se dok. (ke komu) *ze strachu se přiklonit, přichýlit ke komu*
přístrčka f. *překážka*
přístroj, -ě m. *nástroj; oděv, kus oděvu*
přistrojiti, -ju, -íš dok. *připravít, přichystat*; - přistrojiti se *připravít se; obléci se, upravit se, vystrojít se*
přistrojný adj. *vystrojený, vyzdobený*
přistrojovati, -uju, -uješ ned. *připravovat, chystat*; - přistrojovati se *chystat se*
přistřeliti, -l'u, -líš dok. *střelit na něco (?)*
přistřěšek, -ška, -šku m. **přistřěšenie**, -ie n., **přistřěšina** f. *předsíň, ohoz (?)*
přistřěškový, přistřěšný adj. *předsíňový, ohozový (?)*: slupy přistřěškové
přistřieti, -stru, -střeš dok. *přikrýt, pokrýt*; - přistřieti se *vplížit se (v mysl)*
přistuditi se, -z' u, -díš se dok. *zprotivit se, zošklivit se*
přístup, přístupek, -pka, -pku m. **přístupa** f. *přístup*; (vhodná) *příležitost, možnost*
přistúpati, -aju, -áš ned. *přístupovat, přibližovat se; přidávat se*
přistúpiti, -p' u, -íš dok. *přistoupit, přiblížit se; přijet; přidat se, připojit se*
přístupně adv. *přichylně, vlídně, laskavě*
přístupný adj. (čeho) *přístupný; hodící se, vhodný*: dny těchto přístupna jest řeč svatého Pavla; čas přístupný
přístupovati, -uju, -uješ ned. *přispívat*
přisúdiťi, -z' u, -díš dok. (komu co) *přisoudit, přiřknout*; (koho, co k čemu) *ustanovit*: přisúdiťi k sobě *přivlastnit si*; přisúdiťi k smrti odsoudit
přisúti, -spu, -speš dok. *zasypat, přikrýt*
přisuzovati se, -uju, -uješ se ned. *přisuzovat se, odsuzovat se*: sám se peklu přisuzuje
přisvadžnúti, -nu, -neš dok. *přischnout*
přisvěcený adj. *zasvěcený, věnovaný; posvěcený*
přisvěcovati, -uju, -uješ ned. *přisluhovat (svátostí)*
přisvědčenie, -ie n. *uznání, potvrzení; svědictví*
přisvědčiti, -ču, číš dok. *uznat*
přisvědčovati, -aju, -uješ dok. *dosvědčovat, potvrzovat (?)*
přisvětiti, -cu, -tíš dok. (komu co) *zasvětit, posvětit*
přisvietiti se, 3. sg. -tí se dok. *rozednit se*
přisypati, -p' u, -eš dok. *posypat, zasypat (?)*: pieskem jej přisypavše
příščekati, -aju, -áš ned. (ke komu) *štěkat na koho*
příščí; příščie v. *příščí; příščie*
příškvrna f. *poskvrna*
příškvrniti v. *příškvrniti*
příšperkovati (se), -uju, -uješ (se) ned. *přízdobit (se)*
příščí, příščí adj. *příščí, budoucí, přicházející*
příščie, příščie, -ie n. *příchod, přijítí*; učiniti Příščie připravit slavnost Příchodu (tj. Ježíšova narození, advent)
přítáhati, -aju, -áš ned. *táhnout (směrem k čemu), postupovat, blížit se*
přítáhnúti, přítiehnúti, -nu, -neš dok. *přítáhnout; natáhnout; přivábit, svést*; přítáhnúti sobě přisvojit si
přítahovati, -uju, -uješ ned. *přítahovat, vábit, lákat*
přítasiti se, -šu, -šíš se dok. (k čemu) *pustit se do čeho*

přitéci, -teku, -tečeš dok. *přiběhnout, přihnat se*
příteč, -i f. *příležitost, příhodný čas*
přitepati, -u, -eš dok. *přibít*
přítí¹; **přítí**² v. *přieti; přijíti*
přítiehnúti v. *přitáhnúti*
přítiepiti, -p' u, -íš ned. *přinášet*
přítískati, -aju, -áš ned. *přetiskovat, tisknout*
přítisknúti, -nu, -neš dok. *přinutit*
přítknúti, -nu, -neš dok. (co k čemu) *přibodnout, připevnit; - přitknúti se přitisknout se k čemu; nahodit se, naskytnout se*
přítmiti, -tm' u, -íš dok. *zakrýt*
přítóčiti, -ču, -číš dok. (koho k čemu) *přivést*
přítomné, -ého zpodst. n. *přítomnost*
přítomně adv. *osobně*
přitovařišely, **přitovařišený** adj. *přidružený*
přitovařišiti, -šu, -íš dok. *přidružit, připojit*
přitovařišovati se, -uju, -uješ se ned. (komu) *přidružovat se, připojovat se*
přítrefiti se, -f' u, -fíš se dok. *přihodit se, nahodit se*
přítrefný adj. *případný, náležitý, trefný*
přitrhnúti, -nu, -neš dok. (koho) *uchvátit, polapit, přivábit*
přitrhovati, -uju, -uješ ned. (k sobě koho) *přitahovat, připoutávat, vábit, lákat*
přitrkoliti (se), -l' u, -líš (se) dok. *přihnat (se)*
přitřieti, -tru, -třeš dok. *přitisknout*
přitúleti, -eju, -éš ned. *objímat*
přitupiti (se), -p' u, -íš (se) dok. *otupit (se), ztupit (se)*
přitvrditi, -z' u, -díš dok. *připevnit, utvrdit (slibem)*
přiučený adj. *vyučený*
přiučiti, -ču, -číš dok. *poučit*
přívab m. *vábnička*
přívar m. **připálenina** (?): *přívar v hrnci*
přívázanie, -ie n. (k čemu) *přivázání, připoutání; přívázanie samého k sobě samolibost, ješitnost* (?)
přívázati, -viežu, -vážu, -eš dok. *přivázat, připoutat: sme k sobě přivázání milostí*
přívazovati, -uju, -uješ ned. *přivazovat, zavazovat; ukládat*
přívěceti, **přívěceti** (aor. -věcěch, -vecěch, -věcě, -vecě) dok. *přidat, připojit* (v řeči): i *přívěcě Job*
přívěčšenie, -ie n. *zvětšení, vzrůst*
přívěčšiti, **přívěťšiti**, -šu, -íš dok. *zvětšit*
přivedený adj. *přivedený: přivedené vody vodovod; uvedený, zmíněný*
přivesti se, -vedu, -eš se dok. (čeho) *naučit se čemu*
přivěšenie, -ie n. *uvážení, zvážení* (překlad biblického tekel)
přívětivě, **přívětně** adv. *přívětivě, vlídně: přívětivě býti s kým chovat se vlídně, přívětivě ke komu*
přívětivost, **přívětnost**, -i f. *vlídnost, laskavost*
přívěšiti v. *přívěčšiti*
přivierati, -aju, -áš ned. *přivírat: přivierati očima přivírat oči; přivierati ústům přivírat ústa, varovat se prázdného mluvení*
přivínúti, -nu, -neš dok. (koho) *přitáhnout, připojit k sobě: král nesmě Čechův u potřebu přivínúti neodvážil se v nouzi připojit je na svou stranu; - přivínúti se připojit se, přimknout se*
přivínutie, -ie n. *přivínutí, (pohlavní) spojení*
přivládanie, -ie n. *vláda*
přivládnúti, -nu, -neš dok. *ovládnout: cožkoli ona (pýcha) přivládně*
přivlastniti, -ňu, -níš dok. (co komu) *dát do vlastnictví*
přivléci, -vleku, -vlečeš dok. *přivléci; přiodít: zlost pravú přivlekúc podobenstvím dobrého; - přivléci se přivléci se, přilézt*
přivlečený adj. (čím) *přioděný: život ten pošmurný, pokrytý, přivlečený svatostí*

přivnaditi, -vnaz' u, -vnadíš dok. (koho k čemu) *přivábit*
přivnazovati, -uju, -uješ ned. *vábit, lákat*
přívod m. *navedení, návod (?)*
přivodíti, -z' u, -díš, **přivozovati**, -uju, -uješ ned. *přivádět, přivozovat, způsobovat; uvádět, citovat*
přivolánie, -ie n. *pozvání (?)*
přivolávati, -aju, -áš ned. (kým koho, co) *volat za svědky, dovolávat se*: svědky přivolávají dnes nebe i zemi
přivolování, -ie n. (k čemu) *přijímání čeho*: přivolování ku pravdě
přívov m. *přístav*
přivozíti, -vožu, -zíš ned. *přivážet*
přivozovati v. přivoditi
přivrci, -vrhu, -vržeš dok. *hodit*; klobúk jim přivrhúce, hlavu jim setniechu přiřázeři, narážeři jim klouboky a stínali hlavy; *přidat*
přivržený adj. *přidaný*
přivřieti, -vru, -vřeš dok. *přivřít, zavřít*: přivřieti očima, ušima
přivstati, přivstanúti, -stanu, -neš dok. (proti komu, čemu, na koho, co) *povstat, postavit se proti komu, čemu*; přivstati na někoho postihnout někoho: hrozný súd na vás přivstane; *časně vstát, přivstat si*: poďme spat, zítra přivstanem
přivstávati, -aju, -áš ned. *dotírat*
přívuzenstvie, -ie n., **přívuznost, příbuznost**, -i f. *příbuzenství; příbuznost*
přívuzník m. *příbuzný*
přívuzný adj. *příbuzný*
přivzieti, -vezmu, -eš dok. (koho, co) *přibrat*: přivezmi s sebou jednoho
přivzývati -aju, -áš ned. (čeho) *vzýváním se dožadovat*
přizáležeti; -žu, -žíš dok. *přináležet*
přízda f. *světnička, klauzura*
přízdie, -ie n. *prostor před hradební zdí*: jidechu do domu k přízdí u brány městské
přízednicě, -ě f. *poustevnice*
přízedník m. *poustevník; osoba žijící v klauzuře*
přízískati, -zíšču, -eš dok. (co) *získat něco navíc*
příznávanie, -ie n. *hlášení, sčítání, soupis*
přízřenie, -ie n. *povšimnutí si, dahlédnutí*
přízřieti, -zřu, -zřieš dok. *příhlédnout, pohlédnout; obrátit pozornost na co*: přízři a sobě *starej se o sebe; postarat se o něco, dohlédnout na co*
přízývati, -aju, -áš ned. *vzýváním se dožadovat*
přížehnati, -aju; -áš dok. *požehnat, dát požehnání*
přížehovati, -uju, -uješ ned. *hřát, ohřívát*: ó, svatý ohni, kak pochotně přížehuješ
přížieti, -žnu, -žneš dok. *přížnout* (zkrátit přerostlé obilí před metáním, aby zesílila stébla): nepřížete (obilé) až k samé zemi
psalm m. *žalm*
psaný, pisaný adj. *psaný, napsaný; uvedený*: napřed psaný výše uvedený; *malovaný*
psáti, pisati, píšu, -eš ned. *psát; malovat*
psí adj. *psí*: ve psí býti *být v bídě, být na mizině*
psieti, psěju, psieš ned. *přicházet vepší, hynout*
psotíti, -cu, -tíš ned. (s kým) *hrubě, surově nakládat*
psotník m. *kdo má psotu, ubožák*
psotnost, -i f. *psota, bída*
psotný adj. (*velmi*) *zlý, bídný*
psový adj. *psí*
pstrolavý, pstrý, pstrylavý adj. *pestrý; skvrnitý*
psúti, psovati, -uju, -uješ ned. (koho) *psout, tupit, trápit*: kto psují tvój lid
pštrosový, štrosový adj. *pštroší*: pštrosové vejce
ptačeneč, -ncě m. *mladá ptáče*

ptáčnickový adj. *ptáčnickův, ptáčnický*: z osídla ptáčnickového
ptáčňovač, -ě, **ptakoprav** m. *augur, ptakopravec*
ptáčňovanie, ptakohádanie, ptakopravenie, -ie n. *augurství*
ptáčňovati; -uju, -uješ; **ptakopraviti**, -v' u; -víš ned. *vykládat mínění bohů podle letu a zpěvu ptáků*
ptačstvie, -ie, **ptačstvo** n. *ptactvo*
ptanie, -ie n. *hledání*
ptáti, ptaju, -áš ned. (koho) *ptát se, vyptávat se*; (čeho) *hledat, vyhledávat*: káza dobrých lékařův ptáti; ptáti sobě *hledat*; - ptáti se (na co) *vyhledávat*
ptýleti (sě), -eju, -éš (sě) ned. *házet (se), mrskat (sebou)*
publikán m. *publikán* (výběrčí státních důchodů v římských provinciích); (bibl.) *hříšník, vyvrhel*
pučálka f. *pučálka* (jídlo z napolo uvařeného nebo upraženého hrachu): celý den jedí pučálku, návaru, jablka
pučeti, pučiti (sě), -ču, -číš (sě) ned. *pučet, rašit*; všechny ratolesti puče se; *udeřit*
puditi, -z' u, -díš ned. *hnát, honit, odhánět, vypuzovat*; puditi hlavy dolův stínat hlavy: *nutit, donucovat*; - puditi (sě) *hnát se, pospíchat*: náhlým skokem tam pudichu
púhost, -i f. *čistota, ryzost*: (přisahej mi) nepohnuté viery púhost věčnú
púhý, púhlý adj. *pouhý; prostý, obyčejný; čistý, ryzí*: z zlata púhého; *úplný, zjevný, zřejmý*
pukanie, -ie n. *pukání, lámání*: třesk toho pukanie
pukati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *pukat, prskat*: plátna se pukají a derú; *pučet*: pukati sem se kázal dřevu suchému
pukla f. *vypouklá ozdoba*
puklař, -ě m. *výrobce okrouhlých štítů a vůbec vypouklých předmětů*
puklér, -ě m. *okrouhlý štít* (obyč. vypouklý)
pulérovaný adj. *zpracovaný, čištěný, leštěný*
pulérovati, -uju, -uješ ned. *uhlazovat, leštit*
pupek, -pka, -pku m. *pupek; střed*: lid z pupku zemského
pupnec, pupenec, -pencě, **pupének**, -nka, -nku m. *pupenec; kadeř*
púra, zpúra, vzpúra, purnost, zpurnost, vzpurnost, -i f. *vzpurnost, odbojnost*; vzpurnost mysl svú vyda propadl vzpurnosti, stal se vzpurným; *vzdorovitost zpurnost, povýšenost, pýcha*
purný, spurný, zpurný, vzpurný adj. *vzpurný, vzdorný, odbojný; zpurný, pyšný*
purpurný, purpurový adj. *purpurový, šarlatový*
púrička f. *vzpurnost, vzdorovitost, pýcha* (demin.)
púriti se, -řu, -íš se ned. *pyšnět*
puspan v. pušpan
pústennický, pústenničí, pústenníkový adj. *poustevnícký*; po pústevnicku po poustevnícku, jako poustevník
pústenniček m. *poustevník* (demin.)
pústenník, pústevník m. *poustevník*
pustina, púščina f. *poušť, pustina*
pustiti, pušču, pustíš dok. *pustit*: pustiti duši, *vypustit; dopustit; spustit*: šturm pustiti zaútočit; (od čeho) *upustit od čeho, opustit co*: pustiti úmysl opustit úmysl, zanechat úmyslu; *vpustit*: pustiti pod vieru uvést do víry; (koho) *odpustit komu*; pustiti ratolesti vyhnat ratolesti: - pustiti se *spustit se*: jako by se krev z nosa pustila; pustiti se dolův spustit se, seskočit, sestoupit; (na něco) *spolehnout se*; (koho, čeho, od koho, čeho) *opustit koho, co, odloučit se od koho, čeho*; (na koho) *obořit se*
pústka f. *poustevna*; pl. *pústky pusté stavení*
pustný v. pustý
pustost, -i f. *zpustošení; zpustlost*
pustota f. *zpustlost; lehkomyšlnost, bláznění*
pustotina f. *pustina; zpustošení, vyplenění*
pustotný adj. *pustý, pustinný*
pustovati, -uju, -uješ ned. *šílet*
pustý, pustný adj. *pustý, opuštěný, prázdný*: učinichu ji (zemi) pustu zpustošili
puščadlo n. *přístroj k pouštění krve*

púšč(ě) -ě f. *poušť*; *pustina*, *pusté*, *zanedbané místo*; *samota*
púščedlník, púšťedlník (trojslab.) m. *lékař, který pouští žilou*
pušenie, -ie n. *odpuštění*: puštění viny; *vypuštění*: puštění duše
púščeti, -ěju, -ieš ned. *pouštět, vpouštět; vypouštět*: púščeti slzy ronit; púščeti ot sebe vodu smrkat; *propouštět; vrhat, házet*; - púščeti se *pouštět se, vzdalovat se*
púščina v. *pustina*
pušinný, púščný, púščový, púščský adj. *pouštní, pustinný*
puška f. *nádoba, schránka; dělo*
puškový adj. z puška: prach puškový *střelný prach*
pušpan, puspan m. *zimostráz*
púšťedlník v. púščedlník
pút, -i m. i f. *pout*, *cesta*, *putování*
pútce, -ě n. *malé pouto*
pútka v. *pótká*
pútničí, pútničský adj. *poutnický*
pútník m. *poutník; přistěhovalec, cizinec*
púzderník m. *výrobce pouzder*
púžě adv. *pouze, jenom*
puzenie, -ie n. *nucení, přinucování; útisk; pronásledování*
púžeti, -ěju, -ieš ned. *zahánět*: dva púžesta deset
puz'u, pudíš; pyču, pyčeš v. *puditi; pykati*
pych m. **pycha** f. *pýcha, zpupnost, zpupný čin; nádhera, okázalost*
pýchanie, -ie n. *pyšnost, pyšné jednání*
pýchati, -aju, -áš ned. *být pyšný, pyšnit se, pyšně, zpupně si vést*
pychost v. *pyšnost*
pykánie, -ie n. *litost*
pykati, pyču, -eš (přech. přít. pyče; pyčúci) ned. *litovat, želet; mrzet se, horšit se*
pyknúti, -nu, -neš dok. *zalitovat, politovat*: pyknete toho v malé chvíli
pyrop m. *granát* (ohnivý kámen)
pýř, -ě m. i f. *prach*
pýřenie, pýřie, -ie n. *chmýří; prach*: činím pokánie v pýři a popele
pysk m. *ret, pysk; zobák, rypák*: svině párá v lajně pyskem; *chobot*
pyšček, -ščka, -ščku m. demin. z pysk: *zobáček*
pyšeti, -ěju, -ieš ned. *dýchat, supět*
pyšník m. *pyšný člověk*
pyšníkový adj. z pyšník: obci pyšníkové pyšných lidí
pyšnost, pychost, -i f. *pýcha*
pyšný adj. *pyšný; nádherný*
pytač, -ě m. *tazatel* (?)
pýtati, -aju, -áš ned. *vyhledávat*
pytlovati, -uju, -uješ ned. *prosívát mlýnským moučným pytlem; rozsévat; šířit*
pytlový, pytlevý adj. *pytlový*
pzdieti, bzdiati, -děju, -dieš ned. *bzdít, pouštět větry*
pzdína f. *pšouk, bzďina; něco nicotného*: pzdin k niej málo přičinila

#R

Raběnín v. *Araběnín*
racionál, rational, -a, -u m. *vrchní část židovského velekněžského roucha* (v. též náplecník, náprsek)
ráčenje, -ie n. *chtění, rozhodnutí*
rad m. *chyba*
rád adj. *rád*; býti rád čemu milovat co: rád bývá zisku svému; by právu rád byl že by byl nakloněn spravedlnosti; jenž by rád zhubenie tvého rád by dosáhl tvé zkázy
rada, -y, **rádcě, rádsě**, -ě m. *rádce*

rada, radda f. *rada, poučení*: radu vzieti uradiť se, poradiť se, učiniť rozhodnutí; v radu bráti čo ríditi se něčím; dáti sobě rady uměť si poraditi; takú radů s takovým úmyslem; nebude-li mezi vámi má rada nebudete-li se řídit mou radou; *porada*: s radů po poradě; *chytrost, moudrost; sbor rádců, radních radče, radči* v. radše

radhaus, radhús, radhúz v. rathaus

raditedlničě, radnitedlničě (pětislab.), -ě f. *rádkyně*

raditel, -e m. *rádce*

raditi, raz' u, razi, -díš ned. *radit*; (od čeho) *zrazovat od něčeho*

rádlo n. *rádlo, pluh; orba, orání; zemědělské práce*

radní adj. *radní, radniční*: radní dóm *radnice*; (ve starověku) úřední budova římských místodržících

radnitedlničě v. raditedlničě

radný adj. *vědoucí si rady, moudrý, zkušený*; býti raden komu býti nápomocen radou, přispívat radou; radný dóm *radnice*; radná světlničě *poradní síň, síň*, kde se konala zasedání rady

radost, -i (často pl. radošče) f. *radost*

radostivý adj. **radostivě** adv. *radostný, radostně*

radostný adj. *radostný*; býti radosten čemu být rád

radošče v. *radost*

radovati sě, -uju, -uješ sě ned. (čemu, čím) *radovat se z čeho*: tiem sě mnozí *radováchu*

radóvky, -vek pl. f. *radovánky*

radovník m. *účastník radovánek*

rádsě v. *rada, rádcě*

radše, radši, radče, radči, radějše, radějši kompar. adv. *raději*

rafijě, -ě f. *ukazovátka při čtení; pisátka*

rafijka f. *pisátka*

rach, rachy vachy interj. *krá, napodobení hlasu havranů nebo krkavců*: (krkavci) kváčí, krkají „rachy vachy“ na mrše

racha, rácha f. *nadávká hebrejského původu*: ktož by řekl bratru svému „racha“, hoden bude odsúzenie

rajský adj. *rajský*: jenž střežíeše *rajských vrat* bránu do ráje; *rajský dvůr* *ambit* na Pražském hradě; *rajské jablko granátové*

rajstro v. *registr*

rak m. *rak; rakovina*

rakový adj. *rakovinný*

Rakúsic, -ě m. *Rakušan*

rakvicě, -ě f. *hlemýžď; mušle, škeble*: lapají velmi veliká *slimáky* nebo *rakvicě*, v nichžto jsou perly

rána f. *rána, úder*: sedm *kyjových ran*; *zranění; pohroma*: zemi *ejiptskou* desíti *ranami* *ranil*

ranějši kompar. adv. *časněji*

raněnie, -ie n. *rána, zranění*

raní, raný adj. *ranní*: činie *ranú mlhu*; *raný, časný*: *rané* *ovce* počínaly *březie* býti; za *ranie* ráno, *časně* (srov. *ranný*)

raníčko adv. *časně ráno*

ranievati, -aju, -áš ned. *zraňovat*

raniti, -ňu, -níš dok. *ranit; postihnout, zasáhnout*: zemi *ejiptskou* desíti *ranami* *ranil*

ranný adj. *týkající se rány*: *bolest ranná* (srov. *raní*)

ráno n. a adv. *ráno; brzy, časně*; velmi *ráno* *časně ráno*

ranost, -i f. *zralost, dospělost*

raný v. *raní*

raroh, raroch m. *sokol*

rarohóv, rarochový adj. *sokolí*

rast, rašt, -a, -u m. *odpočinek*: to *bieše* ot *Jerusaléma* čtyřiceti *raštův*, *točíš* *stavadl* *vzdáli* čtyřicet *zastavení*, *čtyřicet denních pochodu*

rataj, -ě m. *sedlák, rolník; oráč; čeledín*

ratajčík, ratajík m. *sedláček*

ratajský adj. *rolnický, oráčský*
ratajstvie, -ie n. *rolníctví; orání*
rathaus, rathauz, rathúz, rathús, radhaus, radhúz m. *radnice*
rathauzní, rathauzný, rathúzní, rathúzný, rathúzský adj. *radniční, týkající se radnice*
racionál v. *racionál*
ratišče, -ě, **ratisko** n. *kopí; násada, rukojeť kopí*
ratištník m. *výrobce násad ke kopím*
ratolest, ratorasl, ratolest, ratoresl v. *letorast*
ráz m. *znamení na minci; ražba, ražení (minci); úder, rána*
razenie, -ie n. *radění, rada; našeptávání*
raz'u, razi v. *raditi*
raziti sě, -žu, -zíš sě ned. (k čemu) *hnát se, řídit se k čemu; dorážet na něco, na někoho*
rázník m. *kdo razi peníze, mincíř*: když jim peníze zvetšejí; tehda je donesú k rázníku
rčenie v. *řčení*
rebule, -e f. *zadek, zadnice*: at' nedám rýčem po rebuli
rečičě, -ě f. *rekovná žena, hrdinka*
refektor m. *refektář, společná klášterní jídelna*
registr, rejistr m. **registrum, rejstrum, rejistro, rejstro, rajstro** n. *rejstřík, sezam, soupis; záznam*; pl. *registra, rejistra, rejstra listiny*
regule, -e f. *pravidlo*
rechniti, rechtniti, -ňu, -níš ned. *reptat, hubovat*: budú jedni rechniti protiv druhým
rejistr, rejistro, rejstro, rejstrum v. *registr*
rejthar m. *jezdec, jízdní voják*
rekovstvie, -ie n. *hrdinství, statečnost, udatnost*
rendlík, renlík m. *rendlík, kotlík*
repcúci adj. *reptající*
reptač, -ě, **repták** m. *kdo reptá, reptal*
responsoř, -ě f. *responsorium, střídavý zpěv mezi duchovním a sborem zpěváků nebo věřícími*
ret m. *ret; okraj nádoby; okraj rány*
reta f. *pomoc, záchrana*; interj. *pomoc!, běda!*: křičíec: Reta, reta!
retovanie, -ie n. *záchrana*
retovati, -uju, -uješ ned. *zachraňovat, pomáhat; vysvobozovat; chránit*
retunk m. *pomoc, záchrana*; retunk dáti komu poskytnout pomoc; volati na retunk o pomoc
rév m. *réva*: rév vinný
révie, -ie n. *révoví; vinné keře*: révie saditi
révový adj. *révový; vinný, s příměsí vína*: voda révová
rezina f. *pryskyřice*
rež, rži f. *žito*
režný adj. *žitný*: režný chléb, režná múka (v. též ržný; křechný)
rivola, ryvola f. *druh italského vína*
rmútiti, -cu, -tíš ned. *rmoutit; ničit*: rmútí a kazí obecné dobré; - rmútiti sě (při čem, z čeho) *rmoutit se nad něčím*
rob m. *potomek, dědic, následník; chlapec (?)*
roba f. *žena, děvče; služka, děvečka; (nevolná) služba*
robě, -ěte (pl. robata) n. *dítě; chlapec*
robenček, -nečka m. *dítě, děťátko, robátko*
robenec, -ncě m. *chlapec*
robětěz v. *robotěz*
robiti, -b'u, -bíš ned. *pracovat; sloužit, otročit*: robiti světu; *porobovat*: vládyčstvo robiti porobovat vladyky; *využívat k robotě, k práci*: kto dobytče přielišně robí
robný adj. *nevolný, nevolnický, otrocký; robotný*
robota f. *poddanství, nevolnictví, porobení; těžká práce; těžkost, potíž*
robotěnc, -ncě m. *robotník, nádeník*
robotěz, robětěz, -ě m. *otrok*

robotieř, -ě m. *robotník; otrok*: v robotieři prodán jest; *služebník*
robotně adv. *těžce, pracně, namáhavě, trdně; otrocky*: komu slúží tak robotně a ohyzdně?
robotnicě, -ě f. *nevolnice, otrokyně; služka*
robotník m. *nevolník*
robotný adj. *robotný, konající robotu; nevolný, nesvobodný*: robotní lidé otroci; děvka robotná
robotnice, nevolnice; *namáhavý, těžký*; zpodst. m. *nevolník; sluha*: sám buď robotný její
robotovati, -uju, -uješ ned. *pracovat; namáhat se*
robyně, -ě f. *otrokyně; poddaná; služebná*
rocenie, -ie n. *srocování, bouření*
ročenie, -ie n. *odročení*
roční adj. *roční; výroční*: roční den jest kláštera
rod m. *rod, rodina; národnost; původ*: já jsem vysokého rodu
ród m. *neotesanec, nevzdělaný, nevychovaný člověk, hlupák*: beř sobě chlapské ródy selské
neotesance
rodic, **rodič**, -ě m. *potomek; příbuzný; rodák, krajan; rodič*
rodicě, -ě, **rodična**, **rodilicě**, **rodlicě**, -ě f. *rodička*
rodicka, **rodička** f. *rodička; příbuzná; krajanka*
rodilý adj. *narozený, rozený*
rodina f. *rodina; příbuzenstvo*
roditi, -z' u, -díš ned. *chtít*: rodí doma ostatí (v. též neuroditi)
roditi sě, -z' u, -díš sě ned. *rodit se*: krále sě rodiechu; pak sě jim (oráčům) tak dobře rodilo
jako kde po všie zemi Ejiptské
rodlicě v. *rodicě*
rodní, **rodný** adj. *pohlavní*: rodní úd
rodník m. *pohlavní orgán*
roh m. *roh*: dosáhl jemu živého rohu řal jej do živého; na roh do čela
rohan m. *neústupný člověk, paličák, beran; označení skupiny tábořských chiliastů*
rohaticě, -ě f. *šíp, střela*
rohatina f. *vidle*
rohatý adj. *rohatý; špičatý*: střela rohatá; *pyšný*: aby nebyl rohat v svých činích
rohový adj. *rohový, z rohu*: trúby rohové
roch m. *věž (šachová figura)*
rochle v. *rokle*
rok m. *rok; termín, lhůta*: ten rok položený daná, stanovená lhůta; na rok na lhůtu; *čas, doba*:
dávnm rokem před dávnm časem; *rokování, jednání, přeličení; sněm, shromáždění, soud*: na
rocě na soudním stání; státi na rocě přijít k stání; pl. *roci záměry*
rokle, **rochle**, -e f. *rokle, roklina*
rokosie, -ie n. *rakosí*
rokotržně; rokotržnost; rokotržný v. *rukotržně; rukotržnost; rukotržný*
rokyta f. *druh vrby; palma*
rolí, -é f. *role, (orné) pole*; v rolí v době orání: ale že ste uchvátíli a mně (Přemyslovi) v rolí
překazíli
rolicě, -ě f. *rolička, poličko*
roličný v. *rozličný*
rolný adj. *vztahující se k roli, půdě*: dílo rolné polní práce
Romania, -e f. *Itálie*
ronúti v. *hrochnúti*
roponiti, -ňu, -níš ned. *hryzat, kousat*
rorýnky pl. f. *slabiny (část těla)*
rosa f. *rosa; vláha, voda*: oblak pln jsa rosy
rositi, -šu, -síš ned. *dštít, sesílat děšť, rosu, vláhu*
rosmarín m. *rozmarýna, rozmarýn*
rosný adj. *rosný*: krópičky rosné; oblak rosný dešťový
róst m. **rostenie**, -ie n. *růst, vzrůst*

rosutý; rošcie, roštie v. rozsutý; roždíce
roškop m. *druh závoje nebo kukly*
rota f. *rota, družina, skupina; zástup, množství; sekta, strana*: proroci roztrhali jsú lid v roty; roty přívuzní příbuzní rodem; *přísaha, přísežná formule*; tú rotú tímto způsobem
rotiti, -cu, -tíš ned. *klít, spílat*; - rotiti se (s kým) *hádat se*
rotník m. *člen roty* (srov. rota); *člen sekty, sektář; spolčenec, společník*
rotný¹ adj. z rota (v. t.)
rotný² adj. a roty (v. t.)
roty pl. f. *strunný hudební nástroj* (lyra, loutna ap.)
rotymajstr m. *velitel roty*
rov m. *rov, hrob; mohyla*
roveň, -vné m. **rovně**, -ě f. *osoba někomu rovná stavem, důstojností ap.*; *rovná, stejná moc*: rovně nemajíce, nelžě nám s ním boje mieti
rovenstvie, -ie n. *rovnost*; rovenstvím *správně, pravdivě, přímo*; *podobenství*: povědě rovenstvie
rovina, rovnina, rovna f., **rovnišče**, -ě, **rovno** n. *rovina*
rovnánie, -ie n. *srovnání, přirovnání*
rovnati, -aju, -áš ned. *přirovnávat*; - rovnati se (čemu, komu) *rovnat se*; (k čemu, ke komu) *přizpůsobovat se*
rovně f. v. roveň
rovně adv. *stejně, shodně; stejnoměrně, rovnoměrně, přiměřeně; spravedlivě*: rovně súditi; *přímo*: (pomsta) *rovně na nás upadne*
rovnina, rovnišče, rovno v. rovina
rovnohlasný adj. *stejně znějící; odpovídající, rovnající se*
rovnota f. *rovnost; rovina*
rovný adj. *rovný, stejný, podobný; přiměřený*: za rovné peniež
rovový adj. *hrobní, patřící k hrobu*
rozběhlý adj. *rozptýlený, rozprchlý, rozprášený*: lid byl zablúzený a rozběhlý
rozběhovati se, -uju, -uješ se ned. *rozbíhat se*
rozběžeti se, -žu, -žíš se dok. *rozběhnout se*
rozběžitý adj. *rozptýlený, zběžný, povrchní*: rozběžité rady
rozbierati, -aju, -áš ned. *rozebírat, probírat*: v duši, v mysli to rozbierá; *rozřezávat*: když to tělo rozbierají; - rozbierati se *rozpouštět si vlasy*
rozbiti, -b'ú, -bieš dok. *rozbít, roztlouci; zříditi, postavit*: stanovišče svá rozbichu; rozbichu své stany
rozbitovati, -uju, -uješ dok. *rozdělit (kořist)*
rozblúdití se, -z'u, -díš se dok. *rozptýlit se*: (aby) smyslové se nerozblúdili
rozbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*
rozbořiti, -řu, -říš dok. *zbořit, rozbít*
rozbořovati, -uju, -uješ ned. *bořit*
rozbrojěnie, -ie n. *rozbroj, rúznice, svár*: pósobiti rozbrojěnie
rozbrojěný adj. *rozbouřený, znesvářený*: z Plzně, nynie rozbrojěné
rozbrojiti, -ju, -jíš dok. *neshodami, nepokoji rozdělit, rozeštvat*
rozbrojný adj. *neklidný, neurovnaný*
rozbřěhnúti se, -nu, -neš se dok. *rozběhnout se*
rozbuditi, -z'u, -díš dok. *vzbudit*: aby všechny hněvy rozbudil
rozbujěti, -ěju, -ieš, **rozbujněti**, -ňu, -níš dok. *zbujnět*: rozbujalo srdce tvé v pýše; rozbujněl se zbujněl
rozbúzěti se, -ěju, -ieš se ned. *probouzet se; rozněcovat se*: rozbúzějí se k smilstvu
rozcěditi, -z'u, -díš dok. *rozlišit, rozeznat, oddělit (?)*: umie hěv rozcěditi, hněv dobrý od hněvu zlého
rozcěniti, -ňu, -níš dok. *ocenit; rozpoznat*: rozumem to rozcění
rozcukovati, -uju, -uješ ned. *rozcuchávat, rozdrchávat*; své paměti rozcukovati rozpomínat se
rozčesnúti, -nu, -neš dok. *rozpoltit*; - rozčesnúti se *rozevřít se, otevřít se*
rozčesovati, -uju, -uješ ned. *rozčesávat*: (panna) sobě vlasy rozčesuje

rozčichati, -aju, -áš dok. *rozpoznat*: rozčichati myslí, co se to k nám blíží
rozčísti, rozečtu, -čteš dok. *rozpočítat, spočítat*
rozčítati, -aju, -áš ned. *počítat, sčítat; rozvažovat, uvažovat, považovat*
rozčúti, -uju, -uješ dok. *poznat, zpozorovat*
rozdáliti se, -l'u, -líš se dok. *vzdálit se*: od jezera nikdy se nebyli rozdálili
rozdavač, -ě, **rozdavatel**, -e m. *kdo rozdává*
rozdávati, -aju, -áš ned. *rozdávat*; rozdávati svátost udělovat svátost oltární (nábož.)
rozdělenie, -ie n. *rozdělení*; **rozdíl**: mezi smrtí a jejie stienem jest toto rozdělenie; *odloučení, rozloučení*: časné rozdělenie s tělem; *odchýlení, odpadnutí*: rozdělenie od boha; *rozkol (církevní)*; *oddíl, kapitola*
rozdělič, -ě; **rozdělitel**, -e m. *rozdělovač, rozdělovatel*
rozděliti, -l'u, -líš dok. *rozdělit, oddělit*; rozděliti duši s tělem oddělit duši od těla (tj. zabít)
rozdělovati, -uju, -uješ ned. *rozdělovat*; (od čeho) *oddělovat, odlišovat*
rozdiel, -a, -u m. *rozdíl*; *neshoda, nesvár*; *oddíl, kapitola*: počíná se rozdiel prvý knih těchto; *část, díl*; lovečským rozdielom podle loveckého rozdělení, loveckým způsobem
rozdielcě, -ě m. *rozhodčí*
rozdielec, -lcě m. *kapitolka*
rozdielne adv. *rozděleně, odděleně*: co jest böh rozdielne zachovati přikázal, toho neslušie spolčovati
rozdielny adj. *rozdělený*: na mnoho částí rozdielna jest jich chytrost
rozdieti (se), -děju, -děješ (se) dok. *rozepnout, rozevřít*; rozděla se voda rozestoupila se
rozdrážděnie, rozdráženie, -ie n. *rozhněvání, podráždění*
rozdražiti, -žu, -žiš dok. *rozdráždit, rozhněvat, popudit*
rozdrěnie, -ie n. *díra, roztržení*
rozdriemanie, -ie n. *polospánek, podřimování, dřímota*: z rozdriemanie přicházie usnutie
rozdriemati se, -maju, -áš se dok. *upadnout do dřímoty*: rozdriemáchu se všecy i zesnuchu
rozdríeti, rozedru, -dřeš dok. *rotrhnout; rozedřít*
rozdrízhati, -aju, -áš dok. *roztřískat*
rozdúti, rozedmu, -eš dok. *rozdmychat, rozfoukat*; - rozdúti se *dmutím se roztáhnout, zvětšit, nafouknout se*: žádný nerozedme se pýchú
rozduť adj. *nadutý, nafouklý, oteklý*: rozduť břich tvój
rozdvojenie, -ie n. *roztržka, neshoda*: diábel toto rozdvojenie v křesťany vsěl; viery rozdvojenie rozkol ve víře
rozdvojený, rozdvojitý adj. *dvojitý*
rozdýmati, -mu, -meš ned. *rozdmýchávat; nadýmat*; dok. *rozdmýchat, roznítit*; rozdýmati se *roztáhnout se*
rozebrati, rozberu, -béfeš dok. *rozebrat*; rozebrati noži rozřezat, sekat
rozečtenie, -ie n. *spočítání, sečtení*
rozchralý adj. *rozvlněný*: moře rozehralé
rozejhráti se, -aju; -áš dok. *rozskákat se, dát se do poskakování*
rozený adj. *narozený, zrozený; rodný, přirozený*
roz(e)skvřieti se, -ru, -řeš se, **roz(e)škřvieti se**, -v'ú, -veš se dok. *roztát, rozplynout se*: rozeškřvie se má duše ohněm slitování; *pozdvihnout, povznést se nad něco*
rozestkvieti se, -v'ú, -víš se dok. *rozzářit se, zazářit*: božie sláva se jest po všem světě rozestkvěla
rozetřieti, -tru, -třeš dok. *rozetřít*; rozetřieti pilú rozřezat
rozevdati, -aju, -áš dok. *(porůznu nebo postupně) provdat*: rozevdaj své dcery
rozeznale adv. *diferencovaně, s rozlišením, s rozlišováním*
rozeznalost, -i f., **rozeznánie**, -ie n. *rozeznání, rozlišení, rozeznávání, rozlišování*
rozeznati, -aju, -áš dok. *rozeznat, rozpoznat, rozlišit*
rozežvati, rozžvati, rozžúti, rozžíti, rozžuju, -žiji, -eš dok. *rozžvýkat*
rozežženie, -ie n. *rozpálení, zanícení*: aby měli v milosti rozežženie aby byli zaníceni láskou
rozežžený adj. *rozžatý, rozsvícený*: sviece rozežžené
rózha f. *větev, větvička, ratolest*

rozhádati, -aju, -áš dok. *rozhodnout, rozsoudit*
rozhlédanie, -ie n. *pohled*
rozhlédati, -aju, -áš ned. *rozvažovat*
rozhněvámie, -ie n. *hněv*
rozhoditi, -z' u, -díš dok. *rozhodnout*
rozhohtati sě, rozchohtati sě, -cu, -ceš sě dok. *rozchechtat se*
rozhojněti (sě), rozhojniti (sě), -ňu, -níš (sě) dok. *rozhojnit se, rozrůst se*: číslem rozhojněti početně vzrostli
rozhoniti, -ňu, -níš ned. *rozhánět*
rozhorčiti sě, -ču, -číš sě dok. *rozpálit se*: rozhorčili sě jako pec; *rozohnit se*: rozhorčilo sě jest srdce mé; *rozjařit se*: rozhorčiti sě vínem
rozhořěti sě, -řu, -říš sě dok. *rozhořet se, rozpálit se*: rozhoři sě krev jeho
rozhostiti sě, -cu, -tíš sě dok. *pohodlně se rozložit, usadit se*: než sě jest ta cierkev na stolici ciesařské rozhostila
rozhranie, -ie n. *rozcestí, kde bývalo popraviště*
rozhrěšiti, -šu, -šíš dok. *rozhrěšit, dát rozhrěšení*; (čeho) *dáním rozhrěšení zbavit nějakého hříchu* (nábož.)
rozhrěšovati, -uju, -uješ ned. *dávat, udělovat rozhrěšení*
rozhrěný adj. *rozehřátý, rozpálený*
rozhrieti (sě), -ěju, -ěješ (sě) dok. *rozehřát (se), rozpálit (se)*
rozchoditi, -z' u, -díš ned. *pronikat, prostupovat*: také mě hněv rozchodí; neboť mě rozchodí smysl jde mi na mysl
rozchohtati sě v. rozhohtati sě
rozchovati, -aju, -áš dok. *vykrmit, vychovat do tloušťky*
rozchozenie, -ie n. *rozchod; rozptýlení, rozprášení*
rozchutnámie, -ie n. *nadšení, zanícení, zápal*
rozchutnati sě, -aju, -áš sě dok. (v čem) *přijít něčemu na chuť; oblíbit si něco, zanítit, zapálit se pro něco*: že sě rozchutná v dobré žádosti, v milosti
rozchutnávati sě, -aju, -áš sě ned. *nacházet zalíbení*
rozchvacovati, -uju, -uješ ned. *rozebírat, rozkrádat*
rozchvátanie, -ie n. *rozchvácení*: stádo božie dali sú na rozchvátání všeliké zvěři zemské v plen
rozchvátati, -aju, -áš dok. *rozchvátit, rozebrat*: rozchvátajtež stříebro, rozchvátajte zlato
rozjednámie, -ie n. *rozdíl*: rozjednámie mezi pravdú duchovníkúv a křesťanskú
rozjednati, -aju, -áš dok. *rozdělit, oddělit*
rozjednávati, -aju, -áš ned. *rozlišovat*
rozjěviti, -v' u, -víš dok. *rozevřít, otevřít*: rozjěviv Job usta svá
rozjěvovati, -uju, -uješ ned. *rozvírat, otvírat*: nerozjěvuj svých čelistí
rozjiesti sě, -jiem, -jieš sě dok. *rozšířit se, rozlézt se*: an sě to zlé všady rozjědlo
rozjítie, -ie n. *rozejítí, rozchod*: pro ukrocení lidu a pro rozjítie domúv aby se lid rozešel domú
rozjítí, rozejdu, -jdeš dok. *proniknout, prostoupit, zachvátit*: rozšel jeho hněv velmi; - rozjítí sě *rozejít se*
rozkázanie, -ie n. *rozkaz*: podle rozkázání kalifova
rozkázati, -žu, -žeš dok. *rozkázat; rozkázati list nadiktovat*
rozklad, -i f. *rozložitost, prostor*
rozkládanie, -ie n. *výklad, vylíčení*; myslí rozkládanie uvažování
rozkládati, -aju, -áš ned. *vykládat, líčit*; rozkládati v myslí, na myslí uvažovat; rozkládati modlitvy modlit se
rozkladitý adj. *rozložitý; roztroušený (?)*
rozklásti, -kladu, -kladeš dok. *rozložit*: krámec rozkladl rozložil stánek
rozklizenie, -ie n. *rozchod*
rozkl'uditi, -z' u, -díš dok. *zaříditi, udělat pořádek*
rozkodlúčiti, -ču, -číš dok. *oddělit*: pastýř rozkodlúči ovce od kozlúv
rozkochaný adj. *půvabný, rozkošný; rozkošnický*
rozkochati, -šu, -šeš dok. *potěšit, pobavit*: milost ustavné ženy rozkochá svého muže

rozkoš, -i f. *rozkoš*; *libost, příjemnost, lahodnost; přepych, rozmařilost*
rozkošenie, -ie n. *věnování se rozkoším*
rozkošný adj. *rozkošný; příjemný, milý, lahodný; rozmařilý*
rozkrásti se, -du, -deš se dok. *kradmo se rozejít*
rozkryti se, -ju, -ješ se dok. *poschovávat se, ukryt se na různá místa*
rozkřiedliti, -ľu, -líš dok. *roztáhnout (jako křídla): rozkřiedlivši ruce, zemděla*
rozkřiesiti, -šu, -síš dok. *vzkřísit*
rozkvieliti, -ľu, -líš dok. (koho) *rozplakat*
rozkydati, -aju, -áš dok. *rozkydat, roztrousit, rozmrhat*: těch krmí diel rozkydají a rozlejí
rozkysalý adj. *zhnisaný*: rána rozkysalá hnisem
rozkysanie, -ie n. *kvašení, hnisání*
rozkysati se, -šu, -šeš se dok. *zhnisat*
rozléčeti, -cēju, -cieš i -léču, -léčeš dok. *porůznu nalícit, nastražit*: viděl osidla diabelská rozlečena po všem světu
rozleněti, -ěju, -ieš, **rozleniti**, -ňu, -níš dok. *stát se líným, zlenivět*
rozleňovati, -uju, -uješ ned. *stávat se líným, lenivět*
rozlépati, -aju, -áš dok. *porůznu vylepit*: rozeslal sem mnoho listův i rozlépal
rozlézti se, -zu, -zeš se dok. (červy) *zčervivět*: mrcha se rozleze červy bude prolezlá červy
rozličenstvie, -ie n. *rozličnost, rozmanitost, různost*
rozlíčiti, -ču, -číš dok. *vyložit, vylícit*
rozličný, roličný adj. *rozličný, rozmanitý*
rozlitie, -ie n. *rozvodnění*: rozlitie řek
rozložený adj. (o stromu) *rozložitý*
rozlúčeti (se), -ěju, -ieš (se) ned. *rozlučovat (se), loučit se*
rozlúčitě adv. *rozděleně, odděleně*: spolu káza jim vyjítí, ale rozlúčitě vjíti
rozlúčiti, -ču, -číš dok. *rozloučit, rozdělit*: (koho) *rozptylit*; - rozlúčiti se *rozloučit se, odloučit se*
rozlučovati, -uju, -uješ ned. *rozlučovat, rozdělovat*: (oni) stráže své tiemto řadem rozlučují
rozlúpiti, -p' u, -píš dok. *rozloupnout, rozmáčknot, rozbít*
rozmáhati, -aju, -áš ned. *rozmnožovat, šířit*: rozmáhá tu vieru
rozmařělý adj. *ochablý, malátný*: v lenosti rozmařělé
rozmařenie, -ie n. *oslabování, oslabení, malátnost; odpočinek*
rozmařěti, -ěju, -ieš dok. i ned. *ochabnout, ochabovat, (ze)slábnout*
rozmazaný adj. *rozmazlený*
rozmazati, -žu, -žeš dok. (koho) *potřít, rozdrtit*
rozměra f. *rozměr, míra*
rozmetati, -cu, -ceš dok. *rozmetat, rozházet*; -rozmetati se *rozvalit se, roztáhnout se*
rozmetovati, -uju, -uješ ned. *rozmetat, rozmetávat*: lev jda ocasem šlépěje své rozmetuje
rozmětovati, -uju, -uješ ned. (co) *přemítat o čem. takové věci rozmětuje*
rozmietati, -aju, -áš ned. *roztrušovat, rozhazovat, rozptylovat; přemítat*
rozmilovati se, -uju, -uješ se dok. *zamilovat se*
rozmladlý adj. *omládly*
rozmluviti, -v' u, -víš dok. *promluvit, pohovořit o něčem; (s kým) porozmlouvat, pohovořit si*
rozmlúvanie, rozmluvenie, -ie n. *rozmluva*: mieti rozmlúvanie s bratrem
rozmnoženě adv. *zmnoženě*: mluví Kristus rozmnoženě, jako by jich více mluvilo
rozmnožený adj. *zmnožený, který se rozmohl, rozšířil*: podle zastaralé a rozmnožené zlosti
rozmnožitel, -e m. *rozmnožovatel, rozšiřovatel*: (Antikrist) jest počátek, kořen a rozmnožitel všech hřiechův
rozmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozhojnit, rozšířit*
rozmnožnost, -i f. *znásobení, zvětšení*
rozmocněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt síly, zesílit*
rozmocniti se, -ňu, -níš se dok. *rozmoci se, rozšířit se*: po všem okršlku rozmocnila se šelma
rozmoknúti, -nu, -neš dok. *rozmočit se*
rozmyslný (trojslab.) adj. *uvážený, promyšlený*: měvše mezi sebú rozmyslnú radu vážnou poradu

rozmyšlený adj. *promyšlený, záměrný*
rozmyšľovanie, -ie n. *rozmyšľenie, přemýšlení, uvažování, přemítání*
rozmyšľovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *rozmyšľet (se), přemýšlet, uvažovat*
rozmýťiti, -cu, -tíš dok. *rozházet, roznést, rozmístit*
roznábožňenie, -ie n. *vzbuzení zbožnosti*: prvý vstupeň v duchovenství jest plápolivé roznábožňenie
rozněsti, -su, -seš dok. *roznést*; - rozněsti se *rozhlásit se*: ten div veliký roznese se
roznět m. **rozněta** f. *vzplanutí, zanícení, nadšení*
różnicę, -ę f. *různice, roztržka; rozdíl, odlišnost*: mezi nimž jest ta różnicę jako mezi tmú a světlostí
różnička f. *menší různice, roztržka, neshoda*
rozniecenie, -ie n. *popichování, dráždění*
roznietiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *roznítit (se), rozohnit (se)*
roznímanie, -ie n. *rozjímání, rozbírání, probírání*
różno adv. *různě, porůznu, na různé strany, na různá místa*: różno rozdělit; na różno se rozloživše; srdce jde różno čšticí puká hořem, úzkostí
roznošiti, -šu, -síš dok. f. ned. *roznést, rozšířit, roznášet, rozšiřovat* (zprávu ap.)
roznošovati, -uju, -uješ ned. *roznášet, odnášet*: (ovcě) vlk lapá a roznošuje
rozochviti (sě), -v' u, -víš (sě) dok. *povzbudit (se)*
rozochvovati, -uju, -uješ ned. *povzbuzovat, podněcovat*; (koho čím) *rozechvívat*
rozoký adj. *šilhavý*
rozum- v. též rozum-
rozomenstvie, -ie n., **rozumnost**, -i f. *rozumnost, rozum*
rozuměti, -ěju, -ieš ned. *rozumět*
rozumně adv. *rozumně, moudře*
rozumný adj. *rozumný; srozumitelný*: vysokým a rozumným hlasem
rozor m. *záhon*
rozpač, -i f., **rozpak** m. *rozpaky, rozpakování, váhání*; bez rozpači, rozpaku, rozpaka bez rozpaků, bez odkladu, neprodleně; *nejměžž rozpači nerozpakuj se, neváhej*
rozpáčenje, -ie n. *rozpakování, rozpaky, váhání*: bez rozpáčenje
rozpáčěti se, -ěju, -ieš ned. *rozpakovat se, váhat*
rozpáčiti, -ču, -číš dok. *uvést do rozpaků, naplnit rozpaky, pochybnostmi, zviklat*; - rozpáčiti se *přijít do rozpaků, zviklat se, odradit se, rozmyslet se; zaváhat*
rozpačivě adv. *povážlivě*: rozpačivě nemocni biechu
rozpačně adv. *odradivě*: počě rozpačně mluvit
rozpačný adj. *nerozhodný*: nebyl rozpačen nebyl na rozpacích, neváhal; *zoufalý, beznadějný*
rozpačovati se, -uju, -uješ se ned. *rozpakovat se, váhat, pochybovat*; (od koho) *odvracet se*
rozpak v. rozpač
rozpasený adj. *vypasený, ztloustlý*
rozpasovati, -uju, -uješ ned. *vykrmovat*
rozpásti se, -su, -seš se dok. *vykrmit se, vypást se*: ztučněli a se rozpásli
rozpatý adj. *rozepjatý, roztažený*: tělu Kristovu na kříži rozpatému
rozpierati, -aju, -áš ned. *rozpínat, roztahovat*: rozpierati maso rožny
rozpieti, rozepnu, -pneš dok. *rozepnout, roztáhnout, napnout, natáhnout*: (čerti) rozpěli toho člověka mezi sebu
rozpisovati, -uju, -uješ ned. *rozepisovat (se)*: rozpisovati proti vieře; *psát na různá místa*: *rozpisuje po světě*
rozpleniti, -ňu, -níš dok. *poplenit, vyplenit, zpusťošit; roznést*
rozpletovati, -uju, -uješ ned. *rozplétat*
rozplískati, -šču, -ščeš dok. *rozházet, vyplýtvat*
rozploda f. *rozplození, rozmnožení*
rozploditi, -z' u, -díš dok. *rozmnožit, rozšířit*: rozplodil na púšti to ovoce; rozplozen v sboží *oplývající bohatstvím*; - rozploditi se *rozmnožit se, rozmoci se; proniknout*

rozplozovati se, -uju, -uješ se ned. *rozmnožovat se, rozšiřovat se, pronikat*: my se rozplozujem po všem světě
rozplúti se, -plovu, -plóveš, -ploveš se dok. *rozplynout se*
rozplutie, -ie n. *rozplynutí*
rozplývati, -aju, -áš ned. *rozplývat se, rozpouštět se, roztékat se*: ztvrdlé věci studeností horkem rozplývají
rozpomanúti se, rozpomenúti se, -manu, -měneš se dok. *rozpomenout se, vzpomenout si, pomyslet*
rozpomienati, -aju, -áš ned. připomínat si: Písmo svaté přes celú noc na svém srdci rozpomínaje
rozpósobiti, -b' u, -bíš dok. *rozházet, rozmístit, rozdělit*: rozpósobichu ony tam, ony sém
rozprach m. *roztržka, zmatek*
rozpránie, -ie n. *volnosť, vôľa*: dáti rozpránie na čem povolit, dát v něčem vůli
rozpraščiti, -šču, -ščíš dok. *roztrhnout*
rozprávěnie, -ie n. *rozprávění, vypravování*
rozpraviti, -v' u, -víš dok. *vypovědět, vyložit, vyličit*
rozpravovati, -uju, -uješ ned. *rozprávět, vypravovat*
rozprchati se, -aju, -áš se, **rozprchliti se**, -ľu, -líš se dok. *rozzlobit se, rozhněvat se, dát se strhnout prchlivostí*
rozprchlý adj. *rozprchlý, rozptýlený, rozehnaný*
rozprchovati se, -uju, -uješ se ned. *rozptylovat se*: vody, kteréž ku podobenství mlhy rozprchováchu se
rozprostřavý adj. *rozcuchaný (?)*
rozprostřieti, -tru, -třeš dok. *rozšířit, zvětšit*; rozprostřieti stól prostřít
rozprostřievati, -aju, -áš ned. *rozestírat*: rozprostřievati sieti
rozpršěti se, -šu, -šíš se dok. *rozprchnout se*
rozptylatel, -e m. *kdo narušuje jednotu, rozvratník*: proti mrzkým rozptylatelóm cierkve svatě
rozptyleti, -ľu, -líš, **rozptylovati**, -uju, -uješ ned. *rozptylovat, rozhazovat, rozmrhávat*: kto mój statek rozptylel
rozptyľiti, -ľu, -líš dok. *rozptyľit, rozehnat*
rozpučiti se, -ču, -číš se dok. *rozpuknout se, puknout*
rozpuditi, -z' u, -díš dok. *rozehnat, rozptyľit, rozprašit*; - rozpuditi se *rozprchnout se, rozptyľit se*
rozpustitel, -e m. *kdo rozpouští, rozpouštěč*: olovo rozpustitel rozpustil
rozpuščeně adv. *rozpustile; rozptýleně, odděleně*
rozpušćenie, -ie n. *rozpustilost, nevázanost*
rozpušćený adj. *rozpustilý, nevázaný*; jejich úmyslové rozpuštění jsou nevázané, rozmařilé myslí
rozpúšćěti, -ěju, -ieš ned. *rozpouštět, pouštět, spouštět; uvolňovat, rozptylovat*
rozpúšćivý adj. *rozpouštivý, rozhánějící*: flastry rozpúšćivé a vysušivé náplasti rozhánějící a vysušující
rozpušćovati se, -uju, -uješ se ned. *rozpouštět se*
rozpuzený adj. *rozptýlený, rozehnaný*
rozpúžěti, -ěju, -ieš ned. *rozhánět, rozptylovat*: rozpúžěti ovcě
rozraditi, -z' u, -díš dok. (komu, koho) *rozmluvit někomu něco, odradit někoho od něčeho*: když mu rozraditi nemožiechu, vecechom. buď vůle božie
rozraziti, -žu, -zíš dok. *rozbít; rozehnat*; psi jsou rozrazení; - rozraziti se *rozbít se*
rozrazovati, -uju, -uješ ned. (komu co) *rozmlouvat, odrazovat*
rozrušiti, -šu, -šíš dok. *porušit, rozbít*: jednotu slíbenú a pokoj rozrušili
rozrydati se, -aju, -áš se dok. *rozlítit se*
rozřěšiti se, -šu, -šíš se dok. *rozpustit se, roztát*
rozřiediti, -z' u, -díš dok. *rozlišit, odlišit*: rozřiediti hněv dobrý od hněvu zlého
rozsátý adj. *rozsetý*
rozsědlati, -aju, -áš dok. *odsedlat*: velblúdy rozsědlal
rozsěvač, -ě m. *rozsěvač; šířitel*: rozsěvač nesvornosti
rozschovati se, -aju, -áš se dok. *poschovávat se*

rozsienci, -sěku, -sěčeš dok. *rozsekat*
rozsiesti sě, rozsědnúti sě, -sadu, -sědeš sě dok. *rozpuknout se, puknout*
rozsieti, -sěju, -sěješ (přič. čin. rozsál, rozsěl, trp. rozsát, rozsět) dok. *rozšířiti*: kacieřstvie, která jest Antikrist rozsál
rozsiliti, -l'u, -líš dok. *zesílit*; - rozsiliti sě *rozmoci se, vmoci se*
rozskvřieti sě v. rozeskvřieti sě
rozspořiti, -řu, -říš dok. *rozhojnit, rozmnožit, rozšířiti*: rozspořiti milost k bohu
rozspořovati, -uju, -uješ ned. *rozhojňovat, rozmnožovat, rozšiřovat*
rozstierati, -aju, -áš ned. *rozestírat, roztahovat*: apoštolové rozstierali sieti své
rozstúpati sě, -aju, -áš sě ned. *rozestupovat se*
rozsud m. *rozsouzení; úsudek*
rozsúti (sě), roz(e)spu, -eš (sě) dok. *rozsypat (se)*: rozspe sě vědro nad studnicí; *rozptýlit, rozprášíti*: všeko by (vietr) rozsul
rozsutý, rosutý adj. *rozptýlený, roztroušený, rozmístěný*: (papež) zná všudy rozsuté čeledi své
rozsúzenie, -ie n. *rozsouzení; poznání; rozvaha*; svátost s rozsúzením má přijata býti s rozmyslem, uvážlivě
rozsyhati sě, -aju, -áš sě dok. (o větším množství) *postupně nebo hromadně se rozeschnout, porozesyhat se*: nádobie sě rozsyhalo
rozsutie, -ie n. *rozptýlení, rozprášení*
rozšafenstvie, -ie n. *rozšafnost, rozvážnost*
rozščěpenie, -ie n. *rozštěpení, rozštípnutí; roztržení, trhlina*
rozščěpiti (sě), rozščiepiti (sě), -p'u, -íš (sě) dok. *rozštípnout (se)*
rozšibaliti, -l'u, -líš dok. *učinit prohnaným; rozeštvat*
rozšířený adj. *rozšířený*; rameno rozšířené vztažené
rozšířitel, -e m. *šířitel, rozšiřovatel*
rozšířovati, -uju, -uješ ned. *rozšiřovat, šířiti; rozprostírat*: Antikrist své sieti rozšířuje; srdce své rozšířovali v libostech tělesných utápěli
rozšívati, -aju, -áš ned. *párat*: rúcho sšité rozšívati
rozškřvieti sě v. rozeskvřieti sě
roztáhati, -aju, -áš, **roztahovati (sě)**, -uju, -uješ (sě) ned. *roztahovat (se); prostírat (se)*; dlúhost té radosti roztahuje sě od počátka světa až do skonání sahá
roztajovati, -uju, -uješ ned. *roztávat; roztavovat, taviti*
roztáti (sě) 3. sg. -aje (sě) dok. *roztavit (se), rozpustit (se)*; *vypářiti se*: rosa roztála
roztepati (sě), -p'u, -peš (sě) dok. *rozbít (se)*; roztepati stan rozbít stan
roztěženie, -ie n. *roztážení, rozpětí (na kříži)*
roztikánie, roztykánie, -ie n. *rozjímání, uvažování*
roztíkati, -ču, -češ dok. *rozvážit, uvážiti*
roztisknúti, -nu, -neš dok. *rozmáčknout*
roztlačiti, -ču, -číš dok. *rozdrtit, rozšlapat*: ten oltář nohami roztlačichu
roztlesk m. *lívanec, koláč*
roztlustěti, -ěju, -ieš dok. *ztloustnout*
roztočovati, -uju, -uješ ned. *roztáčet, rozplétat*
roztracenie, -ie n. *rozprášení, rozptýlení*
roztratiti, -cu, -tíš dok. *rozprášíti, rozehnat*; roztratil nepřátely
roztrhalý, roztrhaný adj. *neklidný, tesklivý, rozervaný*: srdce roztrhalé; člověk roztrhaný (v. též roztrhávati)
roztrhávati (sě), -aju, -áš (sě), **roztrhovati (sě)**, -uju, -uješ (sě) ned. *kolísat na mysli, stávat se rozervaným*
roztroskotati, -aju, -áš dok. *rozbít, roztržkat*
roztržek, -žka, -žku m. *roztržení, trhlina; roztržka*
roztrženie, -ie n. *roztržka, rozpor; odtržení*
roztržený adj. *rozdvojený, nejednotný*: roztrženi byli, že onen jině pomyslíl a onen jině
roztržně adv. *nesvorně, nejednotně*
roztučněti, -ěju, -ieš, **roztučniti**, -ňu, -níš dok. *ztučnět, ztloustnout*
roztučňovati, -uju, -uješ ned. *tučnět, tloustnout*

roztykánie v. roztikánie

roztylý adj. *vypasený, otylý*

roztyíti, -tyju, -tyješ dok. *zručnět*

rozum- v. též **rozom-**

rozum, rozom m. *rozum, moudrost, rozumnost*; k rozumu *podle smyslu*; k rozumu přivoditi uvádět na mysl; bludný rozum Písem bludný výklad Písma; rozum minulé již věci zkušenost

rozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*

rozvaditi, -z' u, -díš dok. *rozsoudit, rozhodnout*: přě rozvaditi; *odtrhnout od sebe; usmířit*

rozváditi sě, -ěju, -ěš sě dok. (o větším množství) *postupně nebo hromadně se rozvalit, rozsypat*: nádobie sě rozsyhalo i rozválelo

rozvazek, -zka, -zku m. *rozvázání, zproštění*

rozvazovati, -uju, -uješ ned. *dávat rozhřešení* (nábož.); *uklidňovat hádku, spor, vádu*

rozváženie, -ie n. *rozvážení, uvážení, úsudek*

rozvážiti, -žu, -žíš dok. *rozvážit, zhodnotit; rozevřít*

rozváživý adj. *rozvážný*

rozvážkati, -aju, -áš dok. *rozvážit, uvážit*

rozvážkovati, -uju, -uješ ned. *rozvažovat, uvažovat*

rozvedená zpodst. f. *žena zapuzená svým manželem*: vdova i rozvedená čsožkoli slíbí, naplní

rozvésti, -du, -deš dok. *rozvést*: rozvésti ložem rozvést od lože; *roztáhnout*: rozvedl křídle; *napřáhnout, pozvednout, rozmáchnout se*: rozvedl sekeru

rozvieti, -ěju, -ěješ dok. *rozvát, rozvanout, rozptýlit*: rozvěji ostatky tvé; rozvieti sě *rozptýlit se*: myšlenie rozvělo sě

rozvievati sě, -aju, -áš sě ned. *rozvijet se, rozvírat se, rozkládat se*: rozvievati sě v klasy

rozvláčiti, -ču, -číš ned. *rozvláčně mluvit, obširně vykládat*: rozvláčiti řeč

rozvlak m. *průtah, prodlení, omeškání*

rozvlaženie, -ie n. *vláha; odpočinutí, ulehčení*

rozvlažiti, -žu, -žíš dok. *svlažit, zavlažit; ulehčit*

rozvlažovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat*

rozvod m. *rozchod; volný prostor k něčemu*: svými dlhými sochory nebudú rozvodu mieti nebudou se moci rozhánět

rozvoditi, -z' u, -díš ned. *rozvádět*: ženy od jich mužův rozvodiš; *dosahovat rozvodu*

manželství; roztahovat: rozvoditi křídle; *rozpínat, rozestírat*, jako dub, ješto rozvodí ratolesti své; - rozvoditi sě *přemýšlet o čem. dosahovat (myšlením) jistého rozmachu*: lidský rozum sě v neznamenitých, věcech rozvodí

rozvodnati (sě); 3. sg. -ná (sě), **rozvodněti (sě)**, 3. sg. -nie (sě), **rozvodniti (sě)**, 3. sg. -ní (sě) dok. *rozvodnit se*

rozvodňalý, rozvodnělý adj. *rozvodněný*

rozvodný adj. *týkající se manželského rozvodu, zapuzení manželky*: lístek rozvodný *zapuzovací list*

rozvolávati, -aju, -áš ned. *rozhlašovat*

rozvrátiti, -cu, -tíš dok. *rozrazit, rozbít; rozvrátit, převrátit*; nerad by jí škopa piva rozvrátil nerad by ji popudil

rozvrći, -vrhu, -žeš dok. *rozhodit, roztáhnout, rozestřít; rozvážit*: rozvrz to v svém rozumu

rozzlostiti (sě), -šču, -stíš (sě) dok. *rozzlobit (se)*

rozzutý adj. *zutý, bosý*

rozžalostiti (sě), -šču, -stíš (sě) dok. *rozlítostnit (se), zarmoutit (se)*

rozžéci (sě), rozežhu, -žžeš (sě) dok. *rozžehnout (se), roznítit (se)*: (bóh) sě rozže v hněvě

rozžehati, -aju, -áš ned. *rozžíhat, rozněcovat*

rozžěleti, rozžěliti, -l' u, -líš dok. *rozlítostnit*: nerod (ho) rozžěleti nerozlítostňuj ho; - rozžěleti sě, rozžěliti sě *rozlítostnit se, roztesknit se, zesmutnět*

rozženie, -ie n. *rozsvícení, zapálení*

rozžíti, rozžúti, rozžvátí v. rozežvati

rozžúvati, rozživati, -aju, -áš ned. *rozžvýkávat*

roždíce, roždíčko, roždíe, roščie, roštie, -ie n. *proutí, roští*

róžd'ka f. *haluz, větévka*

rožen, -žnu m. *rožeň*; *špičatá tyč*
róženný, róžový adj. *růžový*: olej *růžový*; věnce *róženné* z růží
rtek, retka, retku (pl. *retky*) m. *rtík*
rtový adj. *retní*: hříechy *rtové* hříchy *spáchané* rty (tj. slovy)
rtut, -a, -u m. *rtuť*
rub m. *šat*; *šátek*; pl. ruby *šaty*
rúbek, -bka, -bku m. *kus látky, cár, hadr*
rubén, rubín, -a, -u m. *rubín*
rubeta f. *druh žáby*
rubrika f. *ustanovení*
rúčě, vrúčě adv. *rychle*
ručest, -i f. *rychlost*
ručí, rúčí adj. *rychlý*: ručí *posel*
ručičě, -ě f. *ručka, ručička*
ručiti se, -ču, -číš se dok. (koho) *zaručit se, dát záruku (za koho)*
ruční, ručný adj. z *ruka*: *ruční*; ručný *ubrusec na utírání rukou*: pěsti *ručné* úd *paže*
ručnicě, -ě f. *pouto na ruce; strunný nástroj*
ruditi, -z' u, -díš ned. *červeně zbarvovat; vhnět krev do tváře, popouzet*
rudný adj. *červený, rudý*: moře *Rudné*
rudokupec, -pcě m. *obchodník s rudou*
rufián m. *kuplíř, svůdník; cizoložník*
rufiánka f. *kuplířka, svůdnice; cizoložnice*
rufiánský adj. *kuplířský, smilný*
rufiánstvo, rufiánstvie, -ie n. *kuplířství, smilstvo*
rúhač, -čě, **rúhavec**, -vcě m. *rouhač*
rúhati se, -aju, -áš se ned. *rouhat se; posmívat se*
ruhota, rúhota f. *rouhání, pohana*: Spasitel jest trpěl *rúhoty*
rúcha f. *roucho, rouška*
rúchový, rúšný adj. z *rúcha*: *rúchová chovatelnicě šatna* (popř. *předsíň*, kde se odkládají oděvy)
rujný adj. *bujný*
ruju, ruješ v. *rváti*
ruka f. *ruka*: společnú *rukú nerozdielne* rukou *společnou* a *nerozdílnou*; aby naše *ustanovenie* rukú drželi *dodržovali*; jíti *pod ruku* komu *dařit se*; *věrná ruka* *důvěrník*; *moc*: z ruky *krále Asýria* *zprostím tě*; (*Žižka*) *jel jest brannú rukú* ve zbraní, v *branné pohotovosti*
rukavičník, -a m. *rukavičkář*
rukotrzně, rokotrzně adv. *trhnutím ruky; náhle, prudce*
rukotržnost, rokotržnost, -i f. *ukvapenost; odvážnost, odvaha, smělost; povážlivost; marnotratnost*: *rukotržnost* chce *šchedostí slúti*
rukotržný, rokotržný adj. *náhlý, prudký; ukvapený, zbrklý; marnotratný*
rukovati se, -uju, -uješ se ned. (koho) *zaručovat se (za někoho)*
rumný adj. *červenavý, ryšavý; ruměný*: líce *ducaté* a *rumné*
rumrejch m. *shon, vřava, povyk*
rumrejšek, -ška, -šku m. *rumrejška* f. demin. z *rumrejch*: *shon, vřava, povyk*
rúnce, -ě n. demin. z *rúno*
rúno n., **rúna** f. *rouno*
runúti, -nu, -neš dok. *padnout, zřítit se*; na věčné *zatracení* s *d'ábly* *runú* *upadnou* do věčného *zatracení*
rúš, -ě m. *zkáza, pohroma, rána*
rúšce, -ě n. demin. z *rúcha*
rušenje, -ie n. *zboření, rozboření*; proč se *mu* (*městu Tróji*) *rušenje* *stalo* proč *bylo* *rozbořeno*
rúšěti, -ěju, -ieš ned. *porušovat*
rúšicě, -ě, **rúšička** f. *rouška*
rušič, -ě m. *rušitel, kdo ruší, porušuje*: *rušič* *panenstvie* *svůdce*
rušikvas, -a m. *kdo ruší hodování, hostinu, výtržník*
rušitel, -e m. *rušitel, kdo ruší, porušuje*: *rušitelé* *řádův* *božských*

rušiti, -šu, -šíš ned. *rušit, porušovat; ničit, bořit; činit neplatným*
rúška f. *rouška; kus látky, cár, hadr*
rúšný v. rúchový
rúta f. *routa* (bylina)
rutlink m. *meč s oboustranným ostrím*
ruzený adj. *červeně zbarvený, červeně natřený, okrášlený*
ružna f. *hadřík, cár*
rvati (sě), ruju, ruješ (sě) (imper. ruj, impf. rvách) ned. *rvát (se)*
rybářový adj. *rybářův, rybářský*
rybicě, -ě f. *rybka, rybička*
rybitev, -tva m. *rybář*
Rybnář, -ě m. *Ryby* (souhvězdí)
rybný adj. *rybí*: rybná kost; rybné lovení lovení ryb, rybolov
ryboproda f. *úroda, bohatství ryb*
rybový adj. *rybí*: rybové maso
rycieř v. rytieř
ryčeti, -ču, -číš ned. *výskat*
rydanie, -ie n. *hněv; řev, křik*
rydati së, -aju, -áš së ned. *sápat se; reptat*
rychtář, -é m. *rychtář; soudce*
rychtovati, -uju, -uješ ned. (po čem) *říditi, zařizovat (podle čeho)*: po ptačiem škřeku věci své rychtuji
ryl, ryl, -a, -u m. *ryč; dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
ryněř, -ě m. *sluha, kterého se užívalo jako náhončího; sluha nosící pánovi meč, zbrojnoš*
ryranie, -ie n. *tančení, skákání, dovádění*
ryrati, -aju, -áš, **ryrovati**, -uju, -uješ ned. *tančit, skákat, dovádět*
ryšlavý adj. *naryšavělý*
ryten, -tna, -tnu m. *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
rytěřiti, rytieřiti, -řu, -říš ned. (komu) *bojovat (za někoho)*: rytěřiti bohu
rytěřovati, rytieřovati, -uju, -uješ ned. *bojovat; být vojákem, sloužit*
rytie, -ie n. *opracování (kamene ap.)*: rytie kamenné; řezba, řezbářská práce
rytieř, rycieř, řitieř, -ě m. *rytíř; žlutý rytieř dukát; kuň (v šachu)*
rytieřiti; rytieřovati v. rytěřiti; rytěřovati
rytieřov adj. *rytířův*
rytieřovna f. *žena rytíře, šlechtična*
rytieřstvie, -ie n. *bojování, boj*: život člověcie na zemi jest rytieřstvie
rytieřstvo n. *rytířstvo, rytíři; vojsko*
rytina f. *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina, reliéf socha)
rytvové pl. m. *díla vzniklá rytím nebo tesáním* (rytiny, reliéfy, sochy)
rytý adj. *rytý, tesaný*: rytý obraz, ryté dílo *dílo vzniklé rytím nebo tesáním* (rytina reliéf, socha)
ryviečko n. *révoví, vinné ratolísky*
ryvola v. rivola
ryž, -ě m. *ryžě*, -ě f. *ryže*
rzáti, hrzati, -žu, -žeš ned. *ržát*
rzavý adj. *rezavý; zarezivělý*
rzě, -ě f. *rez*
rzěný adj. *žitný*: rzěný chléb (v. též režný)
#Ř
řád m. *řada*; na řady na úvěr
řád m. *řád, pořádek; stav*: z chlapieho řáda ze stavu poddaných; *hodnost, úřad, ustanovení*; řádem za král vzěli jeho podle řádu, řádně; v řád v postavení, v úřad; vedlé svého řádu podle svého stavu; na řád po pořádku, jeden po druhém; proti řadu proti pořádku; pl. řády *pořádek*
řádný adj. *řádný, náležitý*: řádné poslušenství náležitá poslušnost
řápek m. *rourka*: čiepy aneb řápy čípky nebo rourky

řasa, řása f. *řasa*; léskového ořecha řása jehnědy

řasný adj. *řasnatý*

řenie, rčenie, řečenie, -ie n. *promluvení, výrok; (čestné) slovo, slib*: že ty svému řčení dosti učiníš; *slova, řeč*: řečenie Antenorovo všickni pochválchu; *určení, příkaz, rozkaz*: božím řčením Áron kněžstvie jistě obdržal; *rčení, úsloví*

řebří, žebří, -ie m. *žebřík*

řeci, řku, rčeš i řčeš (imper. rci, řci; aor. řech, řécech, řěče, rče; přech. přít. řka, min. řek) ned. i dok. *říkat, povídat, říci, povědět, vyjádřit se*; řeci čso téj (věci) řici co k tomu; *jmenovat se*: ten (potok) sobě Pšovka jmě řače jmenoval se; nelze jim k tomu nic řeci radit; neviem tomu co řeci nevím si rady; - řeci sě (kým) *prohlásit se, prohlašovat se za někoho*: jeden řek sě synem božím

řecký adj. *řecký; řecké víno sušené víno, hrozinky* (v. též hřečský)

řeč, -i f. *řeč, schopnost mluvit, dar řeči; rozmluva; vyprávění, pověst*: počíná sě řeč pěkná o Bruncvíkovi; *zpráva, výklad*: abych mohl slíčnějie k své řeči přijíti abych mohl lépe přistoupit k svému výkladu; z prvních řeči z dřívějšího výkladu; *mluviti jednu řeč jednou, stejnou řeči*; *proč svú řeči tolik chystáš proč mluvíš tak strojeně; (pták) křičí řeči řkúc*: Pane milý řka lidskou řeči

řečenie v. řenie

řečenstvie, -ie n. *pověst (?)*: protoť; má v Písmě svět zlé řečenstvie proto má špatnou pověst, proto se o něm špatně mluví

řečiti, -ču, -číš ned. *řici, praviti*

řečnicě, -ě f. *obhájkyň, přimlůvkyně*

řečníčí adj. *řečnický*: výmluvnost řečníčí

řečník m. *obhájce, přimlůvce; advokát*

řečnost, -i f. *způsob řeči, mluvení*: pro jich řečnost vymluvnú výmluvnost

řečňovanie, -ie n. *obhajování, obhajoba*: řečňovanie úradu potom nesměj otpierati neodvažuj se potom odmítat úrad obhajoby

řečňovati, -uju, -uješ ned. *obhajovat, mluvit na obhajobu; působit jako řečník, jako právní zástupce, advokát*

řečný adj. *výmluvný*; chytrosti řečné řečnické, slovní; haněním řečným neb psaným řeči nebo písmem

řečný; řečský; ředčicě v. řiečný; hřečský; řiedčicě

ředič; řediti v. řiedič; řiediti

řediti, -z' u, -díš ned. *oslabovat* (v. též řiediti)

ředkevny adj. z ředkve: olej ředkevny

ředkost v. řiedkost

řehola, řehula, řehole, -e f. *řehole; ustanovení, pravidlo*

řehot m. **řehtanie**, -ie n. *řehtání*: řehot, řehtanie koní

Řek, Řěk v. Hřeččénín

řekový adj. z řeka: hřmotu morského a řekového moří a řek

řemdih m. *palcát, kyj*

řemenář, -ě, řemenník m. *koželuh*

řemenec, -ncě, **řemének**, -nka, -nku m. *řemínek*

řemenný adj. z řemen; řemenným provázkem opásaný řemínkem, koženým pasem

řemeslničí, řemeslničský (čtyřslab.) adj. *řemeslnický*

řemeslničsky (čtyřslab.) adv. *uměle, umně*

řemeslo n. *řemeslo, umění; práce, dílo; nástroj*

řemík m. *řemínek*

řepicě, -ě f. *číše, pohár, nádoba k pití*

řepík m. *lopuch*

řeřáb m. *jeřáb* (pták)

řeřábek, -bka m. *křepelka*

řeřátek, žeřátek, žařátek, -tka, -tku m. *karbunkl*

řeřavý, řeřevitý, řeřivý, řežavý, žeřavý adj. *řeřavý, žhavý*

řeřevie, žeřevie, -ie n. *řeřavé, žhavé uhlí*: choditi na řeřeví, to jest na živém uhlí

řetedlný (trojslab.) adj. *zřetelný*

řevu, řéveš v. řúti

řevúcí adj. *řvoucí*

řezák m. *lovecký nůž, tesák*

řezanicě, -ě f. *rytina*

řezanie, -ie n. *řezba*

řezaný adj. *nařezaný*: stříbro potom řezi a řezané vahú směři; *vyřezaný, vykastrovaný*

řezba f. *prořezávání (stromů)*: čas řezby přišel jest

řežavý v. řeřavý

riečný, řečný adj. *říční*: řiečný prúd

riedcě adv. *řídce, vzácně, ojedinele*: i tož (býlí) riedcě roste

riedčicě, ředčicě, -ě f. *síto, řešeto*

riedič, ředíč, -ě m. *kdo ovládá, řídí*: ještě má věděti pravý ředíč hněvu, aby nebyl zamúcen v duši

řiediti, řediti, -z`u, -díš ned. *řídit, pořádat*: (páni) naučte se knězy řediti, aby v svém řádu stáli; *chystat se*: řiediti k brani chystat se k odporu; - řiediti se (skrže něco, pod čím, čím) *řídit se něčím*

řiedko, řiedky adv. *zřídka*

řiedkost, ředkost, -i f. *řídkost, malý počet*: řiedkost lidí k Ježíšovi vděčných; *řídký výskyt*: buď veliká řiedkost v mluvení mezi mužem a ženú; ředkost neb pichavost řidkost nebo pórovitost

řiedký adj. *řídký, zřídka se vyskytující, vzácný, ojedinelý*: řiedký jest, ješto by prošel

řiedně adv. *řádně*

řiekanie, -ie n. *říkání, odříkávání*: řiekanie hodin *odříkávání hodinek* (modliteb stanovených na jednotlivé hodiny dne)

řiekati, -aju, -áš ned. *říkat; přeříkávat, odříkávat*: řiekati hodiny *odříkávat hodinky* (modlitby stanovené na jednotlivé hodiny dne)

řiezenie, -ie n. *řízení, vedení; spravování, správa*

řiezený adj. *řízený, spořádaný*: v procesí, to jest v řiezeném chodu žakovstva

řihanie, -ie n. *říhání*: rozkošně se krmíme a do řihanie jieme jíme, až z toho řiháme

říjě v. řújě

Říman, Říměnin (pl. Říměné, gen. Říman) m. *Říman*

Říměnka, Říměnínka f. *Římanka*

říms m. *řimsa* f. *řimnsa*

římsík m. *řimsička, obruba, lišta*

římský adj. *řimský*; římský biskup papež

říšě, -ě f. *říše, panství; obec, sbor (křesťanů)*; *průvod, družina; hluk, řev*

říti; řitieř v. řúti; rytieř

řmot m. *hřmot*

ručěj, -ě m. *bystřina, potok*

řújě -ě f. *říje, říjení; řev, řvaní; lov, štvance na jeleny*

řújen, -jna m. *říjen*

řújenie, -ie n. *říjení; pokušení, chtíč*

řúti, říti, řvátí, řevu, řéveš (přech. přít. řeva, řva, řujě; min. řvav; impf. řeviech, řujiech; aor. řuch, řvach; přič. čin. řul, řil) ned. *řvát*

řvajúci, řvavý adj. *řvoucí*: lvové ti řvaví

#S

s, se předl. *s*: *s* instr. učiniti milost s kým vzít na milost; popásti koho s čím dopadnout při něčem; buď s tobú veť at' je to s tebou tak vyřizeno; den s nocí nespíece ve dne ani v noci; s bohem ve jménu božím; s brzkostí rychle; s kázní slušně, skromně; s náboženstvím a poctivostí slušně a uctivě; s potřebú podle potřeby; s právem správně, náležitě; jmieti s právem slušet se, být správný; s tiem proto; s gen. cesta se tří dní asi třídenní; s veliky noci na velkonoce; s akus. i jě sě s Němec mluvíti počal mluvit jako Němec, po způsobu Němců; s ně býti stačit na ně; s sukni i plášč na sukni i na plášč; kupováchu s vuóz koní asi; někdy se předložka opakuje: s bohem s mým s mým bohem

sabatum n. *sobota*

sad m. *sad, zahrada*; sad rozkošný ráj

sadati, -aju, -áš ned. (koho) *svrbět, štípat*

sádelný v. sádlný

sadičie, -ie n. *sazenice* (pl.), *sadba*, *stromoví*: všeliké sadičie bude vykopáno
sadišče, -ě f. *sazenice*: když sadiště sadíme, dotud zaléváme vodú, dokud se v zemi nezmohú
saditi, -z' u, -díš ned. *sázet*, *zasazovat*; *posazovat*; Korintské on jest slovem božím u vieře sadiť *uváděl do víry*; *dosazovat (do úřadu)*: aby miesto sebe sadiť v úrad lakomého; - sadiť se *usazovat se*, *sedat si*
sádlný (dvojslab.), **sádelný** adj. *tučný*, *tlustý*
sadnúti, *sadnu* v. *sědnúti*
sadovie, -ie n. *sady*, *stromoví*
sadu, *sědeš* v. *siesti*
saducej, -ě m. *saducejský* zpodst. m. *člen privilegované náboženské skupiny v době Ježíšově*
sagitář, -ě m. *lučištník*; *nadávka žákům (studentům)*
sahan m. *sokol stěhovavý*; *lupič*
sahánie, **šlahánie**, -ie n. *sahání*, *ohmatávání*
sahati, **sáhati**, -aju, -áš ned. (čeho, na co) *sahat po čem*, *chápat se*, *dotýkat se čeho*, *usilovat oč*; *činit násilí komu*, *zle se koho dotýkat*; (v co) *zasahovat do*, *čeho*, *působit nač*; (ke komu) *vztahovat se na koho*, *týkat se koho*
sáhnúti, -nu, *siehneš* dok. (več) *zasáhnout*; (na koho) *učinít komu násilí*, *násilně se dotknout* (v. též *sieci*¹)
sáhnutie, -ie n. *zásah*, *zasažení*, *zasáhnutí*
sahu, **sěžeš** v. *sieci*¹
sajr v. *sýr*
sak m. *síťová nůše*, *síť na ryby*; *pytel*
sáknúti, 3. os. sg. *siekne* (aor. 3. os. sg. *sěče*) ned. *sáknout*, *vsakovat*, *prosakovat*: nad řekú *uzřechu kámen anot' voda podeň seče*
sakrament m. *svátost*; *sakrament*, *kletba*
sakróza f. *alkoholický nápoj z třtinového cukru* (?)
sál v. *sieti*
salač; -ě m. *trabant*, *člen osobní stráže panovníka nebo šlechtice*; *pěší voják*; - *člen ozbrojené městské moci*
sálanie, -ie n. *plápolání*; *touha*
sám zájm. *sám*, na samoho boha; sám sedmý on a ještě šest jiných; sám šestý na dcát on a patnáct jiných
samcoložník m. *homosexuál*, *pederast*
samcový adj. *samčí*, *mužský*: všechny samcové rodu i ženy zbite všechny muže i ženy
same adv. *dokonce*, *i*: *slzy mu tekú takež*, *jakž same člověku*
samec, *samcě* m. *samec*; *muž*; *dítě samec* dítě mužského pohlaví
samicě, -ě f. *samice*; *žena*
samobydlný (čtyřslab.) adj. *bydlící o samotě*, *osamělý*
samoděk adv. *mimoděk*, *mimovolně*
samohlas m. *samohláska*
samolet m. *fénix*
samomrlý, **samomřelý** adj. *uhynulý*, *pošlý*, *zdechlý*: *tuk mrchy samomřelé*
samořčný adj. *samomluvný*
samosobní adj. *osamělý*, *samotářský*
samost, -i f. *opuštěnost*, *samota*
samostřelník m. *obsluhovač samostřilu*; *lučištník*
samostřelníkový adj. ze *samostřelník*: *samostřelníkové zástupy* zástupy *lučištníků*
samostřiel m. *samostříl*, *kuše*; *luk*
samot, **samotnost**, -i f. *samota*, *osamělost*
samotiežný adj. *konaný vlastní (lidskou) silou*: *mlýn samotiežný* poháněný ručně
samotně adv. *o samotě*, *samotářsky*
samotný adj. *samotářský*, *osamělý*
sán v. *sieti*
sandalový, **sandálový** adj. *santalový*
sandalus m. *santal*, *santalové dřevo*, *santalový strom*

saněvý adj. ze saň: *saní, dračí*
sangvineus, -nea m. *sangvinik*
sanitrový adj. *obsahující sanitr, ledek sodný*
sápati, -aju, -áš ned. *sápat, cloumat, trhat*: udeři jím diábel a je se jím sápati; sápati se *sápat se; vztekat se*
sardiník, sardonis, sardonit, sardonix, sardonix m. *druh drahokamu*
Sasénín, Sasín, Sasic, -ě m. *Sas*
sasiti, -šu, -síš ned. *pyšnit se, vést si pyšně*
sát v. sieti
sathan, sathanas m. *satan, satanáš, d'ábel*
satrapa m. *vládce provincie v někdejší perské říši; dvorský služebník*
sazenie, -ie n. *sazení; dosazení, volba*: až do budúciech konšeluóv sazení
sazenina f. *sazenice, štěp*
sázěti, -ěju, -ieš ned. (na úřady) *dosazovat (do úřadů)*; do žaláře sázěti vsazovat do vězení; o mísu sázěti (koho) hostit, hodovat (s kým)
sbadati v. zbadati
sbedný, zbedný adj. *poslušný, hodný*: jest v službě zbeden
sběh m. *shluk* (v. též *zběh*)
sběhnúti, -nu, -neš dok. *přiběhnout*; - sběhnúti se *sběhnout se, shromáždit se* (v. též *zběhnúti*)
sběhovati se, -uju, -uješ se ned. *sbíhat se, shromažďovat se; přidávat se (k čemu)*
sběhující v. *zběhující*
sběrač, zběrač, -ě m. *sběrač*: vinní sběrači sběrači vína; *výběrčí*: přistúpichu k němu sběrači úroka
sběradlo, sbieradlo n. *příklad (?)*: abychom my s něho vzěli sběradlo
sběř, zběř, -i f. *sbor, shromáždění*: sběř rytířská shromáždění rytířů; *družina, zástup, dav, chasa*: sběř dvorská dvorské služebnictvo; *čeládka, sebranka, chátra, hejno*: což jiné ptačie zběři kolik jiného ptactva
sběrný adj. *společný*
sběženie, -ie n. *sběh, shromáždění*; sběženie lidské sběh lidu
sbieradlo v. sběradlo
sbieraný adj. *nabíraný*: vobojky sbierané
sbierati, zbierati, -aju, -áš ned. *sbírat, shromažďovat*; (mysl) *soustředovat*; sbierati duši umírat; - sbierati se, zbierati se *shromažďovat se*; zbierati se v duši obírat se duchovními věcmi, obracet se do sebe
sblatiti, -cu, -tíš dok. *zdupat* (v. též *zblatiti*)
sblúdiťi v. *zblúdiťi*
sbodenie, -ie n. *shození, sražení*: sbodení s koně (v. též *zbodenie*)
sbohatiti v. *zbohatiti*
sbor, zbor m. **sboř, zboř**, -i f. *shromáždění, zástup, družina; hejno*: ptačí sbór ptactvo
sborně v. *nesborně*
sborník m. *kazatel*
sborský adj. *sborový; církevní*
sbořec, -rcě m. *malé shromáždění*
sbořenie; sbořenina v. *zbořenie; zbořenina*
sbožice, zbožice, -ě, **sbožičko, zbožičko** n. *malý majetek, majeteček*
sbožie, zbožie, -ie n. *jmění, majetek, statek, bohatství, peníze*
sbožiti, -žu, -žíš dok. *obohatit*
sbožně, zbožně adv. *řádne, právem, náležitě*
sbožný, zbožný adj. *bohatý, majetný*: pokolenie sbožného z bohatého rodu; *bohatě obdařený, obtížený; šťastný; zbožný, nábožný*; (k někomu) *oddaný komu*
sbrojě, zbrojě, -ě f. *houf, zástup, hromada lidu*: sbrojě pěšie pěchota; *zbroj, výzbroj*
sbydliti, -ľu, -líš dok. *setrvat*; - sbydliti se (s kým) *zvolit společné obydlí*
sbytečný; sbýti v. *zbytečný; zbýti*
scěliti, zcěliti, vzčěliti (se), -ľu, -líš (se) dok. *zacelit (se), zhojit (se), scelit (se); sjednotit (se)*
scělivý adj. *celistvý, pevný; hojivý*

scělovati, zcělovati, vzcělovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zacelovat (se), hojit (se) scelovat (se); pocelovat (se)*

sceptr m. **sceptrum**, -ra n. *železo, berla*

scěstně adv. *scestně, nerozumně, mylně*

scěstný adj. *scestný, bludný*

sklo; scuzolilý v. stкло; zcuzolilý

scuzoloženie; scuzoložiti v. zcuzoloženie; zcuzoložiti

sčakati, sčekati; sčakávati v. zčakati; zčakávati

sčastný, ščastný adj. *šťastný*

sčédie, ščedie, -ie n. *potomstvo*

sčěstie, ščěstie, štěstie, -ie n. *štěstí, úspěch*: jde mi sčěstie daří se mi; *osud*

sčěstně, ščastně, zčastně adv. *šťastně*

ščieniti, -ňu, -níš dok. (koho) *získat*: nebos jeho krví své dušě sobě sčienil

sčiniti, -ňu, -níš dok. *spojit, sepnout* (v. též zčiniti)

sčísti, zčísti, sečtu, zečtu, -eš, dok. *sečíst, spočítat*

sčítati, -aju, -áš ned. *sečítat; vypočítávat (vlastnosti)*: ukazují, sčítajíce tělo Kristovo, co má a co nemá

sdávanie, -ie n. *oddávání, oddavky*

sdavati, -aju, -áš ned. *dávat, přidávat, připojovat, spojovat*; - sdávati se *skládat se*: z pokladnicě, kdež se židé sdávali k opravě chrámu (v. též vzdávati)

sdáviti, -v' u, -víš dok. *stlačit, stočit, zkroutit (?)*: sdáviti jako obruč hlavu svú (v. též zdáviti)

sde, zde adv. *zde, tu*

sdejší, zdejší adj. *zdejší; pozemský, světský*

sdělati v. vzdělati

sděliti se; sdieleti se; sdielný v. zděliti; zdieliti se; zdielný

sdieti, zdieti, -děju, -děješ dok. *vykonat, udělat, učinit, provést*: sdieti poselstvie vykonat, vyříditi poselství; zdieti boj podstoupit (?); nevědě, co sobě zdieti co si počít; - sdieti se, zdieti se *stát se, nastat* (v. též vzdieti, zdieti se)

sdravie, zdravie, -ie n., **sdravost, zdravost**, -i f. *zdraví, život; uzdravení*

sdraviti, zdraviti, -v' u, -víš ned. *uzdravovat*

sdravý, zdravý adj. *zdravý; úplný, neporušený, nepokazený*: jesti' Písmo svaté zdravé

sdružný, združný adj. *družný*: združni byli sdružovali se

sdrženie; sdržeti v. zdrženie; zdržeti

sdřieti, sedru, -dřeš dok. sedřít: s něho kuóži sedře

sduchovniti; sduť v. zduchovniti; vzduť

sdýchánie, -ie n. *souhlas, shoda, jednota*

sdýchati se, zdýchati se, -aju, -áš se ned. *smlouvat se, spolčovat se*

se předl. v. s, se

sě, sebe (instr. sobú) zájm. se

sebraně adv. *soustředěně*

sebránek, -nka m. *nalezenec, nemanželské dítě*

sebranie, zebranie, -ie n. *ubrání, shromáždění; soustředění (mysli)* (srov. vzebranie)

sebraný adj. *soustředěný*

sebrati, zebrati, zbráti, sberu, zberu, -běřeš, dok. *sebrat, shromáždit; soustředit (mysl)*; sebrat v rozum uvědomit si, pochopit; - sebrati se *shromáždit se, sejít se, setkat se* (srov. vzebrati)

sebrávati, -aju, -áš ned. *sbírat, vybírat*

séci (sě) v. sieci²

secpati, -cpu, -cpeš dok. (vinu na koho) *svalit*

sěč, -i f. *seč, boj; bitva*

sěčba f. *seč, řež, bitka; sečná zbraň*

sěče v. sáknúti

sěčen m. *srpen*

sěčený adj. *posekaný; sečný*: mnohými ranami sečenými zamordovaný

sečkati, -aju, -áš ned. (koho) *vyčkat koho, počkat na koho*

sěčmo adv. *sečmo, sečnou ranou*: tak jeho sečmo udeří
sěčný adj. *sečný*: sečnú ranú; *sekající, bojující sečnou zbraní*: rozliční lidé seční a branní
sečtenie, zečtenie, -ie n. *součet, spočítání, výčet; výčet vlastností*: sečtení těla Kristova
sed, sedě interj. *hle, zde*
sědací, sědadlný (trojslab.), **sědalný** adj.: sědací, sědadlný meč hodící se k soudnímu souboji
sědadlník (trojslab.) m. *sok v souboji před právem*
sědadlo n. *sedadlo, lavice; sídlo*
sědanie; sědati v. ssědanie; ssědati
sědávati, -aju, -áš ned. *sedávat*; sědávati na cle vybírat clo
sedě v. sed
seděnie, -ie n. *sídlo, místo, usedlost*
sěděti, sěž' u, sědiš ned. *sedět*; sěděti na súde předsedať soudu, vést soudní řízení; *zdržovat se, přebývat, sídlit, bydlet*: sěděti mezi ploty bydlet na vesnici (?); v naději sěděti žít, setrúvat; sěděti v túhách tesknit, stýskat si; na obrtli sěděti být nestálý, vrtkavý; *nebudu sěděti vdovu nezústanu*; (komu v čem) *snášet co od koho, trpět*: sěděti v súzěni soužit se, mít soužení
sedlákový adj. *sedlákův, selský*
sedlaný adj. *osedlaný*
sedlčí (dvojslab.) adj. *selský*
sedlišče, sedlišťe, -ě n. *sídlo; vladařství; selský statek, grunt*
sedlka (dvojslab.) f. *selka*
sedlo n. *osada, sídlo; sedlo*
sedlský (dvojslab.) adj. *selský, venkovský*: dielo sedlské polní práce
sedmícát čisl. *sedmdesát*
sedmmezciatma, sedmmezidciatma, sedmmezdsietma čisl. *sedmadvacet*
sedmmezciatmý, sedmmeziciatmý, sedmmezdsietmý čisl. *sedmadvacátý*
sedmost, -i f. *počet sedm, sedma; sedminásobek*: bóh všecy věci v sedmosti zpósobil
sedmýná(d)stý čisl. *sedmnáctý*
sědnúti, sadnúti, -nu, -neš dok. *usednout, posadit se, sednout si*; klátí se bú sem i tam, které straně lépe sědne na kterou stranu to bude výhodnějši; - sědnúti sě *sednout, usadit se* (?): když pak kámen nechce tesanie strpěti, jinak sě sedne, než chce zedník (v. též siesti)
sedrati, sderu, sděreš, **sedřieti**, -dru, -dřeš dok. *sedřít, strhat, servat* (v. též zedrati)
sehtati (trojslab.), -hlcu, -ceš (dvojslab.) dok. *zhltat, sežrat*
sehtiti (trojslab.), -cu, -tiš (dvojslab.) dok. *zhltnout*
sehnanie, -ie n. *odehnání; sdružení*
sehnati, sženu, -eš dok. *sehnat, opatřit*; sehnati póhon naposled vykonat púhon; *nahromadit; rychle sběhnout, sjet dolů*
sehnúti, -nu, -neš dok. *sehnout, ohnout*: sehnúti koleně komu pokleknout před kým; *ponížít, sklonit, podrobiť*; - sehnúti sě *sehnout se, ohnout se, sklonit se*
sehnutý adj. *zakřivený, obloukovitý*
sejdenie, -ie n. *setkání, srážka* (v. též snitie)
sejdu v. sníti
sějec, -jcě m. *rozsévač*
sejhráti, sehráti, -aju, -áš dok. (s kým) *zahrát, zatočit*: nadmi jedno nedvědu v ucho, uzříš, jak s tebu sehrá (v. též zejhráti, vzejhráti sě)
sejítí (sě) v. sníti
sejmúti, -mu, -meš dok. *sejmout*; - sejmúti sě (s kým) *spojit se*
sejr; sejžený v. sýr; sežžený
sěkač, sěkáč, -ě m. *sekáč, kdo seká*; sěkač lesný, dřevný drvoštěp, dřevorubec
sěkati, ssěkati, -aju, -áš ned. *sekat; rozsekávat, utínat*; (na koho) *sekat do koho*; sěkati sě (s kým, čím) *sekat se, bít se; potýkat se s čím; padat, tříštit se*: jakož sě voda v duól sěká (v. též sieci²)
seklati v. skláti
sekret, sekrit, sekrýt m. *pečetní prsten, pečet'*
sekretář, -ě m. *kdo u sebe choval pečet'; písař, tajemník*

sěku, sěčeš v. sieci²

sekule, -e f. *nějaká rána*

selhánie, zelhánie, -ie n. *zalhání, lež*: selhánie dáti komu přisoudit komu lživost, odsoudit jako lháře

selhati, -lžu, -lžeš dok. (komu) *zalhat, obelhat* (koho), *přelhat* (v. též *vzelhati*)

selnúti sě, -nu, -neš sě dok. *slepit se, semknout se*: rty jeho selniechu sě

selnutý adj. *slepený, semknutý*

selstít, -lšču, -lstíš dok. (koho) *přelstít, oklamat*

sěm, sem v. sěmo

sěmečný, sěmencový adj. *semenný, ze semena, rostlinný, moučný* (?): v pátek a v suché dni krmě semečné a rybie

semejský adj. *amazonský*: královna semejská

sěmenný adj. *nesoucí semena*: býlé sěmenné a dřievie plodné; čas sěmnenný a žní čas zrání; počátek sěmenný oplodnění

semhúřiti, -řu, -říš dok. *zamhouřit*

semléti sě, 3. sg. *smele sě* dok. *stát se, přihodit se* (v. též *zemléti*)

semnu v. snieti

sěm(o), sem(o) adv. sem

semřieti, semřiti, -mřu, -mříš, **semřiežiti**, -žu, -žíš dok. *zamhouřit, zavřít (oči)* (srov. *zamžieti*)

sen, sna m. *sen; spánek*: dosieci sna usnout

sen(ž), si(ž), se(ž), sien(ž), sie(ž) zájm. *tento*: sen svět tento svět; noc sú, noc sí, nocí tuto noc, této noci; siehož roku tohoto roku, letos; do sie doby, do sie chvíle dosud; před sím před tím, dřive; on -sen, ten(to) - sen ten - ten, ten - onen, jeden - druhý (jiný); sen (h)i on tento i onen, takový i onaký, rozličný

sěnce, -ě n. demin. ze sěno

sendu v. sníti

sěnie, -ie n. *setba, osení, obilí*: budeš žieti sěnie země tvé

senmu v. snieti

senně adv. *snem, spaním, ve spánku, ve snu*

senní, senný¹ adj. *snový*: senná chvíle bieše čas spánku

senník m. *vykladač snů*

sěnný, senný² adj. (ze sěno) *senný*

sěno n. *seno; tráva*; sěno střešné došky

sěnosěčec, -čcě m. *sekáč sena*

sense zájm. *tenhle, tento*; sise tito

senž zájm.: **sepieti** v. sen(ž); spieti¹

seprati, speru, spēřeš dok. *práním smýt, odstranit; vyprat*: spēřeť rúcho své (v. též *zeprati*)

sepsanie, zepsanie, -ie n. *sepsání, spis*

septeni pl. m. *oddíl sedmi žalmů* (v bibli nebo v žaltáři)

serčeny v. sřěčený

seremský adj. *srjemský* (?); seremské zpodst. n. druh vína

seřknúti sě; sespu, sespeš v. sřeci sě; ssúti

sestrhati, zestrhati, -aju, -áš dok. *strhat, seškrábat; sestrouhat, oloupat*: sestrhal kóru

sestřenec, -ncě m. **sestřieně**, -ěte n. *sestřin syn, synovec*

sestřicě, -ě **sestřička** f. *sestřička; bekyně* (v. t.)

sesúti (sě) v. ssúti (sě)

sešlost, -i f. *stáří*

sešlý adj. *zašlý, minulý*

sešpilenie, -ie n. *zažertování; oklamání*

sešpíleti, -leju, -lěš dok. *zažertovat; oklamat*

sethim, setim m. *druh akátu*: oltář obětný z dřievie setim

setka f. *setkání*: sobě všu noc setky nedal celou noc se s nikým nesetkal

setkánie, -ie n. *tkanina*

setkati, zetskati, -tku, -tčeš dok. (co) *utkat*: rúcho drahé setkáno z těch nití

setknúti, -nu, -neš (přič. čin. stekl, setkla, stekla) dok. *zavřít*: celú sem noc oči nestekla

setně; setráti v. sotně; setrvati

setrvajúcí (čtyřslab.), **setrvalý** (trojslab.) adj. *vytrvalý*: aby byli v dobrém setrvajúcí
setrvale (trojslab.), **setrválivě setrválnivě** (čtyřslab.) adv. *vytrvale*
setvámie (trojslab.), -ie n., **setrválnivost** (čtyřslab.), -í f. *vytrvalost*
setrvati (trojslab.), **setráti**, -aju, -áš dok. *setrvat, zůstat*: mají věčně tak setráti; *vytrvat vydržet*
setřenie; **setřieti** v. zetřenie; střieti
sevřieti, -vru, -vřeš dok. *sevřít, stisknout*; já ta všecka jména ve dvojím sevrú zahmu, spojím;
sevřěv vuóz zapřáhnúv vůz; řebří Lazaróv z pokory a trpělivosti jest udělán, láskú sevřěn spojen,
dán dohromady; - sevřieti se *sevřít se* (srov. zevřieti, vzevřieti)
sexta f. *sexta* (jedna z duchovních hodin)
seznamenati v. sznamenati
seznámie, -ie n. *přiznání*
seznati se, -aju, -áš se dok. *přiznat se*
seznávati, -aju, -áš ned. *seznávat, poznávat; přiznávat, uznávat*
sezpievati, zezpievati, -aju, -áš dok. *odzpívat, přezpívat, zaspívat* (v. též vzezpievati)
sezrálý adj. *uzrálý, zralý*
sezráti, -aju, -áš dok. *dozrát*
sezřenie, szřenie, -ie n. *spatření, pohled, výhled*
sezřieti v. szřieti
sezvati, szváti, szovu, -zovéš dok. *sezvat, svolat, shromáždit*; - sezvati se *sejít se, shromáždit se*
seždati, -ždu, -ždeš dok. *sečkat*
sežeci, sežhu, sežžeš; **sežieti** v. sžeci; sžieti
sežráč, -ě m. *žrout*
sežrati, sžráti, vzežrati, sžeru; sžěřeš, vzžeru, vzžěřeš dok. *sežrat*
sežřieti, -žru, -žřeš dok. *zhltat, sežrat*
sežvati, sžváti, sžúti, sžítí², -žuju, -žiji, -eš dok. *sežvýkat; sežmolit, smotat*: každý pramének
sežván ze tří kúdelek (v. též zežvaný)
sežzenie, -ie n. *spálení*
sežžený, sejžený, zežžený, zejžený adj. *spálený*; sežžená oběť zápalná
shledati, shledati, -aju, -áš dok. *shledat, nalézt; vyhledat*: v Písmě svatých shledá; *sebrat, shromáždit* (v. též zhledati, shlédati; srov. vzhladati)
shladitel, -e m. *ničitel*
shladiti, zhladiti, -z' u, -díš dok. *zahladit, uhladit, vyrovnat; překonat; vyhladit, zničit*
shlazenie, -ie n. *vyhlazení; odstranění*
shlazovati, -uju, -uješ ned. *uhlazovat; vyhlazovat, vymazávat*
shledač, -ě m. *zvěd, vyzvědač; pozorovatel*
shledalý adj. *který pilně shledal, shromáždil, nastudoval*: múdrost dóvtipnú neboli shledalú
shlédanie, -ie n. *ohledání* (v. též zhlédanie, vzhlédanie)
shledaný adj. *shledaný, nalezený*; ale sám jest neshledán, by co nelibého strpěl od jiných u něho však nezjistíme, že by něco nedobrého strpěl
shledati v. shladati, též zhledati, zhlédati
shlédati, shlédávati, -aju, -áš, **shledovati**, -uju, -uješ ned. *hledět, prohlížet, obhlížet, pozorovat; pohlížet, dohlížet; vyšetřovat něco, zkoumat*; - shlédati se, shlédávati se *vzájemně na sebe pohlížet*
shlédnúti, -nu, -neš dok. (koho) *zhlédnout, uvidět, spatřit; zpozorovat všimnout si; posoudit; (na koho) pohlédnout*
shlodati, zhlodati, -hloz' u, -hlózeš dok. *ohlodat*
shltati (dvojslab.), -hlcu, -ceš dok. *zhltat, pohltat*
shltiti (dvojslab.), -hlcu, -tíš dok. *zhltnout, pohltit*
shlučenie, -ie n. *shromáždění*
shlučilý adj. *shluklý, shromážděný*
shlučiti se, -ču, -číš se, **shluknúti se**, -nu, -neš se dok. *shluknout se, shromáždit se; spolčit se*
zhlučovati se, -uju, -uješ se ned. *shlukovat se, shromažďovat se*
shmatati, -aju, -áš dok. *nahrabat, nashromáždit* (v. též zhmatati)
shnésti, shněsti, -hnetu, -hnětu, -eš dok. *uhníst*: žemle olejem shnětená (v. též zhniesti)

shniezditi sě, zhniedziti sě, -ždu, -zdiš sě dok. *uhnízdit se, zahnízdit se*
shnilina f. *hniloba*
shnilost, -i f. *lenost*
shníti, zhníti, vzhníti, -hňu, -hniem, -hnieš dok. *shnít*
shnojiti v. *zhnojiti*
shodenie, -ie n. *shoda, shodnutí; ocenění*
shoditi, -z' u, -díš dok. *shodit*: shoditi z úřadu vyhodit, propustit, zbavit úřadu; *vyhovět* (v. též *zhoditi*)
shodnutí, -nu, -neš dok. (co) *odhadnout*
shola; sholiti v. *zhola; zholiti*
shon m. *práce, úsilí, shon; dav, množství*
shoniti, -ňu, -níš ned. *shánět* (srov. *vzhoniti*)
shóry adv. *shora*
shořenie, -ie n. *shoření, vyhoření; spálení* (v. též *vzhořeti*)
shovějící, shovievající adj. *shovívavý, shovívající*
shovenie, shovievanie, -ie n. *shovívavost, shovívání*
shověti, -ěju, -ieš dok. *vyhovět*
shovievati, -aju, -áš ned. (komu) *být shovívavý ke komu*
shrabati, -u, -eš dok. *shrabat, nahrabat*; mnoho jeden shrabal obrokův nahraba
shrnúti, -nu, -neš dok. *shrnout*: penízky shrnul *shrábl*; plášť svůj shrnuv svinuv, sbaliv; *shromáždit*; - shrnúti sě *shluknout se, shromáždit se*
shromazditi, -žď u, -zdiš dok. *shromáždit; sečíst* - shromazditi sě *shromáždit se*
shromážďenie, -ie n. *shromážďení; nahromadění, navršení; snůška*; ty sě lekal jediné muky shromážďenie na sě že bys na sebe vzal všechno utrpení (?)
shromažďený, shromážďený adj. *shromážďený*; shromažďený hrob hromadný
shromážďeti, -ěju, -ieš, **shromažďovati**, -uju, -uješ ned. *shromažďovat, hromadit*
shromážditi, -du, -díš dok. *shromáždit, nahromadit; sebrat, dát dohromady*
shromáždný adj. *shrnující, souhrnný*: shromáždným obyčejem hromadně, úhrnem
shroziti; shrýzti v. *zhroziti; zhrýzti*
shřesenie, -ie n. *zhřesení, prohřešek, přestupek*
shřieti, zhřieti (se), -hřeju, -eš (sě) dok. *ohřát (se), zahřát (se)*
shřievati, zhřievati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *ohřívat (se), zahřívat (se)*
shústi v. *vzhústi*
shvězděnie, -ie n. *souhvězdí*
shýřiti, -řu, -říš dok. *chybit, zhřešit*
shyzditi; schápati v. *zhyzditi; zchápati*
scházěti, -ěju, -ieš ned. *hynout; chybět*: schází na čem jeví se nedostatek; schází co kým je vinou někoho; aby námi nescházelo aby se naší vinou neničilo
schlastiti, -šču, -stíš dok. *zabít*
schlustiti, -šču, -stíš dok. *zkroutit*
schod m. *schod*: kladeš oblak v schod tvůj jako schod; *shromážďení, shluk, schůzka*: přestaň zlých schodův; *konec, skončení; páření*: hovada v čas svého schodu jsú velmi ukrutna (v. též *vzchod*)
schoditi, -z' u, -díš ned. *scházet, sestupovat; sklánět se; hynout, odcházet (ze světa)*; - schoditi sě ned. *scházet se*; dok. *vyhnout se čemu* (v. též *zchoditi, vzchoditi*)
schodný adj. *scházející*
schopiti, -p' u, -píš dok. *uchopit*; - schopiti sě v. *vzchopiti sě*
schopný adj. (k čemu) *ochotný, nakloněný* (v. též *vzchopný*)
schovalý; schovanice v. *vzchovalý; vzhovanicě*
schovati, skovati, -aju, -áš dok. *zachovat*: schovati jazyk *zachovat svou řeč, dbát o ní; přechovat, ošetřit; schovat, ukrýt; zavřít, uvěznit; pohřbít, pochovat* (v. též *vzchovati*)
schovávati, -aju, -áš ned. *schovávat, uchovávat, chovat*: schováváš všechna slova ta v svém srdci; *pochovat*: že by po tisíci v Čechách lidí schovávali
schozovati, -uju, -uješ ned. (od čeho) *scházet, hynout* (čím)
schozující adj. *sestupující* (v. též *vzchozující*)

schrána, schráně, -ě f. *schránka; klec, komnata; ochrana, záchrana*
schrániti, -ňu, -níš dok. *pojmut, obsáhnout; uchovat*
schrástiti sě, -šču, -stíš sě dok. *skrýt se*
schromený adj. *ochromený, ochrnutý*: život tělesný, velmi umdlený a na všech stranách schromený
schuditi, -z' u, -díš dok. *rozdrásat*: bílé líčko nehty schudi (v. též zchuditi)
schuknutí sě, -nu, -neš sě dok. *shluknout se; spiknout se*
schuknutí, -ie n. *spiknutí*
schváliti, schváliť, -řu, -líš dok. *pochválit* (v. též vzchváliti)
schvostati v. *zchvostati*
schýliti, -řu, -líš dok. (k čemu) *schýlit, nachýlit, sklonit*: kde by hlavu svú schýlil; *sklopit (oči)*; - schýliti sě *shýbnout se, sklonit se*: schýliti sě nad kým milostí slitovat se nad kým (v. též vzchýliti)
schylovati; -uju, -uješ ned. *schylovat, sklánět*; - schylovati sě *sklánět se, shýbat se* (v. též vzchylovati sě)
schytiti; si v. *vzchytiti*; ač si
sic(e) adv. *sice, jinak; takto, tak, přece*
sicí zájm. *takový*: taký i sicí takový i jinaký
sídliti, -řu, -líš ned. *zaplétat, chytat do osidel*
sieci¹, sahu, sěžeš ned. i dok. *sahat*: na nosidla rukú sěže sahá, vztahuje ruku; (rovina) v pole sáhla i v lesy sahala, prostírala se; sieci do Ejipta táhnout s vojskem; (na koho) *napadnout koho*; nižádný nad něho udatenstvím nesáhl jest nepřekonal, nepředčil (v. též sáhnúti)
sieci², **séci, sséci, ssieci**, sěku, sěčeš ned. *sekat*: lúka sěčená posečená; poče naň svými sieci na něho (mečem) útočit; (od sebe) *sekat kolem sebe*; jest boden nebo sěčen seknut, zraněn sečnou ranou; - sieci sě (slovy) *přít se, hádat se*: chcete sě o ni slovy séci (v. též sěkati; srov. zséci)
sieh m. **sáh** (přibližné 1,8 m)
sieknúti v. *sáknúti*
siemě, sěmene n. *semeno*
sien, -i f. *siň*; svrchní sien *mázhaus* (v. t.); *palác*
sien(ž), sie (ž), sie (ž) v. sen (ž)
siencě, -ě, **sienska** f. *menší siň, pokojík, světnička, místnost*: siencě učiniti *připravít pokojík; kobka; předsíň; chrámová předsíň; sloupoví*
siencový, sienečný, sienní, sienný adj. *siňový*: dvěře sienné
siesti, sadu, sědeš (přech. přít. sada, -úci; impf. sědiech, aor. sědech) dok. *sednout si, posadit se*; (ve hře) *padnout* (v. též sědnúti)
siet, -i f. *sít'*
sietečník m. *sít'ář*
sieti, sěju, -ješ (přič. čin. sál, sěl, přič. trp. sán, sát, sět) ned. *sít*
sietie sítie, -ie n. *sítí, sít'oví, sítina*
sietka f. *sít'ka*; pl. sietky *osidla*: padnu v sietky
sietkovaný; sietkový adj. *sít'kovaný, mřížkovaný*
sietný adj. *sítěný*
sieto n. *síto*
signet m. *pečeť*
sikl; siklus m. *peníz* (siclus)
sikolec, -lcě m. *zahnutá pastýřská hůl*
síla f. *síla, moc; množství*
silen v. silný
sileti sě, -leju, -léš sě, **silněti (sě)**, -ěju, -ieš (sě) ned. *silit, mohutnět*: všecky nešlechtnosti sě sílé
Sicilie (trojslab.), **Silicí**, -ie f. *Sicílie*
silický adj. *sicilský*
silička f. demin. ze síla

síliti, -ľu, -ľiš, **silniti**, -ňu, -níš dok. *posilovat, dodávat sílu*: ten pokrm sílí moc duše; - síliti se, *silniti se silit, mohutnět; posilovat se*
silně adv. *pevně; ve velkém množství*
silněti (sě); silniti, silniti se v. síleti se; síliti
silnomocný adj. *vynikající velkou silou*
silnost, -i f. *síla; pevnost, velká moc*
silný (jm. tvar silen) adj. *silný, mocný, pevný*: budeš svým nepřátelům silen proti svým nepřátelům; to kamenie silné věci roztepe a zruší; v silné vieř; silná ruka velká moc; v silné moci prudce; *zdatný, schopný, statečný*; (o jídle) *vydatný; mohutný, široký*: silná řeka
silovati, -uju, -uješ ned. *namáhat se, usilovat, snažit se*
simonia, -ie f. *simonie, svatokupectví*
simoniak m. *svatokupec*
sipati, -aju, -áš, **sipěti**, -p' u, -píš ned. *syčet*
sipěnie, -ie n. *syčení, sykot*: sipěním hadovým
sirce, sirdce v. srdce
siroba f. *osiřelost; osamocenost, opuštěnost*
sirotka f. *denim. ze sirota: sirotek; osiřelé děvče*
sirý adj. *osiřelý, opuštěný*
sítie v. sietie
sítěvatý adj. *síťový, síťovitý; sítinový (?)*
sítovati, -uju, -uješ ned. *rozsévat, prosévat*: Daniel sítova popel po všiej podlazě před králem
sjednaně adv. *sladěně, harmonicky*: hlas húsli svatých, jenž nepřestanú vždy sjednaně hudúce
sjednanie, -ie n. *spojení, shoda, soulad; svornost, mír; shodný text* (v. též vzjednanie)
sjednaný adj. *jednotný, sjednocený, shodný; upravený, sladěný*: sjednaný hlas *souzvuk* (v. též zjednaný, vzjednaný)
sjednati, -aju, -áš dok. *složit; spojit, sjednotit, uvést v soulad*; (v. též zjednati); sjednati se, zjednati se (s kým) *spojit se, sprátelit se; vyrovnat se, stát se rovným (komu)*; (v čem, na čem) *dorozumět se, shodnout se, srovnat se, spojit se*
sjednávanie, -ie n. *jednota*
sjednávati, -aju, -áš ned. *uvádět ve shodu, spojovat* (v. též zjednávati); - sjednávati se, zjednávati se *srovnávat se, shodovat se*
sjednotiti, -cu, -tíš dok. *spojit, sloučit*
sjěti, sjědu, -eš dok. *sjet*: sjev s hory; *odjet, odejít*: nemohl z města sjěti *opustit město*; (kam) *zajet kam*; - sjěti se *sjet se, setkat se, sejít se* (v. též vzjěti)
sjězd m. *místo, kudy se vychází, východ*: sjezdóv, i kudyž by mohli k městu neb od města jíti, káže stfíeci; *sjezd, shromáždění*: při každém sjezdu s pilností mluveno, aby kompakтата byla držána
sjiedati; sjiesti; sjieti v. zjiedati; sniesti; snieti
sjiežděti, -ěju, -ieš ned. *objíždět*: sježdějě krále a vévody ku pomoci; - sježděti se *sjíždět se*
sjíti; sjítie v. sníti; snítie
skáčieci adj. *skákaající; tryskající*: skáčieci voda
skákanie, -ie n. *skákáni, skoky; tanec*
skákati, -ču, -češ ned. *skákat; tančit; tryskat*: krev z úst i z nosa skákáše
skalé, -é n. *skály, skaliska*
skáleti v. zkáleti (sě)
skalní, skalný, skalový, skalský adj. *skalní*: v dierách skalních; *skalnatý*: jezero jest obstúpeno horami skalnými
skanúti, -nu, -neš, **skapati**, -p' u, -peš dok. *zhynout, sejít, odejít*: když z tohoto světa skaneš (v. též vzkanúti, vzkapati)
skázati, -žu, -žeš dok. *ukázat; vypovědět, vyličít; prohlásit, oznámit, zvěstovat; přikázat, nařídít, uložit*; - skázati se *ukázat se, objevit se* (v. též zkázati)
skazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat*; - ukazovati se *ukazovat se, jevit se; zaříkat se* (v. též vzkazovati, zkazovati se)
skel- v. stkel

skeřiti sě, -řu, -říš sě ned. *šklebit se*

sketa v. cketa

sklad m. *sestavení, složení; nastrojení, úmysl, záměr*

skladač v. *skladatel*

skládanie, -ie n. (*veršovaná*) *skladba, báseň*: skládanie byla dieka lidem byla milá (*veršovaná*) skladba; *pokrytectví, přetvářka* (srov. *vzkládanie*)

skládany adj. (na někoho) *sepsaný, složený proti někomu*

skladatel, -e, **skladač**, **skládce**, -ě m. *kdo něco složil, vytvořil, skladatel, zosnovatel, původce, tvůrce*: neb téj hry (šachů) první skladatel jest mudřec; *báseň, spisovatel*: byl převýborný skladatel všech věcí, buďto bez rýmu nebo s rýmy

skládati, -aju, -áš ned. *skládat, sestavovat; vymýšlet, zamýšlet*; - skládati sě *ženit se* (v. též *vzkládati*)

skladný adj. *skládací*

sklamati(sě) v. *zklamati (sě)*

sklásti, skladu, -eš dok. *složit, snést; postavit, vystavět, zříditi*; sklásti lest nastrojiti úklad, léčku; - sklásti sě *složit se, položit se; nakupit se, nahromadit se; upravit se, připravit se, spořádat se* (v. též *zklásti, vzklásti*)

skláti, seklati, skol'u, skóleš dok. *skolit*

sklčnati sě, -aju, -áš sě dok. *sloučiti se, spojit se*

sklektaný adj. *klektáním (klepáním zobáku) daný dohromady*: jest to viera zlá, jakožto od čápuo sklektaná

sklektati, **zklektati**, -aju, -áš dok. (*klektáním*) *dát dohromady; sesmoliti*

skleničný; sklen(n)y v. *stkleničný; stklenný*

sklenúti, -nu, -neš dok. *sepnout*: sklenuvši ruce

sklenutie, -ie n. *klenutí*

sklenutý adj. *klenutý*: že jest hrob jako sklenut a obrácen ot svrchosti země

sklep, **sklépek**, -pka, -pku m. *klenutí, klenba; klenutá místnost; krám, sklad*

sklepaný, zklepaný adj. *vytepaný*: sviecen sklepaný z zlata přčistého

sklesnúti, -nu, -neš dok. *spustit, svěsit*: sklesna svoji rucě obě; stisknout, zatnout; - sklesnúti sě *stisknout se, sevřít se*

sklesovati sě, -uju, -uješ sě ned. *klesat, podklesávat*: kolena sě sklesují

sklnúti sě; sklo v. *lsknúti (sě)*; stkló

sklon, **sklonek**, -nka, -nku m. *past na ptáky*

skloněnie, -ie n. *sklonění, sklon, nachýlení*

skloniti, -ňu, -níš dok. *sklonit, sehnout, svěsit*; kde by hlavu svú sklonil složil; *zlomit, zkrušiti*: chudoba jeho velmi skloni; - skloniti sě *sklonit se, sehnout se, ohnout se*

skloňovati, -uju, -uješ ned. *sklánět, naklánět*

sklopiti, -p'u, -píš dok. *sklopiti, skloniti*: sklopie hlavu; - sklopiti sě *sklonit se, zaniknout*

sklubati v. *skústi*

sklúčiti, -u, -íš dok. *sevřít, sepnout; vylíčiti*

skľuditi (sě), -z'u, -díš (sě) dok. *smířiti (se)*

skľudně adv. *mírně; smířlivě, klidně, pokojně*

skľudnost, -i f. *klidnost, rozvážnost, mírnost*

skľudný adj. *klidný, pokojný, mírný*

sklústi v. *skústi*

skľ'uzenie, -ie n. *upravení, připravení*

skoble, -e f. *škrabák, hoblík*

skočnost, -i f. *hbitost, rychlost*

skok m. *skok, přemet*; v skok, náhlým skokem náhle, rychle, honem; *tanec; úskok*

skola f. *kolna, stavení; skulina, vchod*

skolenie, -ie n. *skolení, vytí, kňučení*

skoliti, skovliti, -ľu, -líš, **skomlati**, -ľu, -leš ned. *skolit, kňučet, výt*

skon m. *úplněk*

skonalost, -i f. *dokončení, vrchol*

skonalý adj. *dokončený; dokonaný, vykonaný*
skonanie, -ie n. *konec, dokončení, zakončení*: učiniti skonanie něčemu skončit, dokončit (něco)
skonaný adj. *dokončený; dokonalý, úplný*
skonatel, skonavatel, -e m. *kdo něco dokonává, dovršitel*: buóh (jest) každé milosti počátek, střídmost i skonatel
skonati, -aju, -áš dok. *dokončit, ukončit; vykonat, udělat; skonat, zemřít*; - skonati se *skončit se, uplynout*: když se ty dny skonachu; *uskutečnit se, vyplnit se*
skonávati se, -aju, -áš se ned. *dokonávat se, končit se; vyplňovat se*
skončenie, skončynie, -ie n. *skončení, konec; smrt*
skončěti, -ěju, -ieš ned. *končit; umírat*
skončiti, -ču, -číš dok. *zemřít*
skop v. *škop*¹
skoro, skóro, skořě, skóřě adv. *brzo*: skořě se shledámy; *rychle; blízko*: bylo skoro před námi mořě; *skoro, téměř* (v. též *vskóro*)
skořepinný, skořipinný adj. *ze skořepiny, ze skořepin, skořepinový*: jáť sem těch skořepinných domóv viděl mnoho
skořépká, skořipina f. *skořepina, skořápka* (v. též *škeřepina, škořepina*)
skoták, skotař, -ě m. *pasák skotu, ovčák (?)*
skotě, -ěte n. *dobyčče*
skotsky adv. *jako skot, jako dobytek*
skotský adj. *dobyččí*: k pastvě skotské
skovaný adj. *ukovaný, zkovaný, kovaný*
skovati¹, **skúti**, skuju, -ješ dok. *skout, skovat, ukovat; vytvořit, udělat*
skovati²; **skovliti** v. *schovati; skoliti*
skrájěný; skrájěti v. *zkrájěný; zkrájěti*
skrásti se, skradu, -eš se dok. *vykrást se, tajně utéci* (v. též *zkrásti*)
skravad- v. *škravad-*
skrhet, škrhet, škrht, -hta m. *zašramocení*
skrojený adj. *přistižený, stížený*
skrojiti, -u, -íš dok. *přistříhnout, sestříhnout, stříhnout* (v. též *vzkrojiti*)
skrotka v. *zkrotka*
skrovad m. **skroবাদicě**, -ě f. *hudební nástroj na způsob cimbálu*
skrovenstvie, -ie m. *skromnost, skrovnost*
skrovně adv. *skromně, pokorně; prostě; skrovně*
skrovný adj. *skromný, pokorný, tichý; skrovný*
skrovniti (se), -ňu, -níš (se) ned. *uskrovňovat (se)*
skrovnost, -i f. *skromnost; uskrovnění*
skrovný adj. *neveliký, nehojný; skromný, střídmy*
skrpati, -aju, -áš dok. *ušít, sešít, zaplátovat*: obuv přestarú, ješto ušky koženými skrpána jest
skrúcenie, -ie n. *zkáza, potření*
skrucovati, -uju, -uješ ned. *potírat*
skrúchati, zkrúchati, -aju, -áš dok. *zkrúšit, zničit*
skrúšenie, vzkrúšenie, -ie n., **skrúšenost**, -i f. *zkroušenost, lítost*
skrútilý, zkrútilý adj. *nakroucený, nakadeřený*
skrútití se, -cu, -tíš se dok. *zkroutit se, ohnout se, shrbit se, zkroutit se*
skrutý adj. *zkroucený*
skružie, vzkružie, -ie n. *skruž, dřevěná konstrukce při stavbě oblouků; klenutí; horní práh, překlad nade dveřmi nebo nad okny*
skryt m. *úkryt*; v skrytě *tajně, nevěřejně*
skrytě adv. *skrytě, tajně; záhadně*
skrytec, -tcě m. *pokrytec*
skryti, zkrýti, -ju, -ješ dok. (co ot koho) *skrýt, ukrýt, schovat co před kým*
skrytie, -ie n. *skrytí, ukrytí, úkryt*
skrytost, -i f. *skrytost, nejasnost, tajemnost, záhadnost*

skrytý adj. *ukrytý, tajný*: skryté slovo temné, nejasné
skrz, skrzě předl. (s akuz.) *skrz*; *skrzěžto* skrze to; *zásluhou*: skrzě tvú vieru matkať jest tvá uzdravena; skrzě moc násilím; *pomocí, prostřednictvím*. skrzě proroka ohlásil Hospodin
skrzěti, skrzěti, -ěju, -ieš ned. *skřípat*
skřecěti, -ču, -číš ned. (o volavých ptácích) *vydávat skřeky, křičet, volat*
skřěčník m. *pištec*
skřěht, skřěhot, skřět, škrět, škrěhot m. *skřípění*: skřěht zubový
skřěhtanie, škrěhtanie, -ie n. *skřípání*
skřěhtati, škrěhtati, vzkřěhtati, zkřěhtati, zkřěchtati, -cu, -ceš dok. i ned. *(za)skřípat*: zuby sřkřehtaše; *(za)skřehotat*; *(za)řinčet*; *(za)rachotit*
skřěk, škrěk m. *skřek, skřehotání, křik*
skřěkati, škrěkati, -aju, -áš ned. *křičet*
skřěklavě, škrěklavě adv. *hlasitě, hlučně, nahlas*
skřěklavý, škrěklavý adj. *hlučný hlasitý*
skřemen; skřemenicě; skřemenie; skřěnutí v. *křemen; křemenicě; křemenie; zkřěnutí*
skřepina f. *střepina*
skřesati, -šu, -šeš dok. *rozkřesat*: skřesati oheň
skřět v. skřáht
skřidlicě, škrřidlicě, -ě f. *břidlice*
skřiesiti v. *vzkřiesiti*
skřietek, škrřietek, -tka m. *d'áblík, čert, rarášek*
skřikati v. *zkříkati*
skříně, škrříně -ě f. *skřín, truhla*
skřipcovanie, -ie n. *napínání na skřípec*
skřipcovati, -uju, -uješ ned. *napínat na skřípec*
skřipec, -pcě m. *kladka*: osovni skřipci; *skřípec*
skřípěti, škrřípěti, křípěti, -p' u, -píš ned. *skřípat*
skříta f. *částka, kousek, zlomek*
skřivanec, -ncě m. *skřivan*
skřivělý adj. *zakřivený*
skřiviti; sktvieti sě; skubati, skúbsti v. *zkřiviti; stvieti sě; skústi*
skučiti, -u, -íš ned. *skučet*
skudla v. škudla
skúla f. *skulina; záminka, důvod z nouze*
skulka f. *skulinka*
skúlostivý v. *chúlostivý*
skulovatý adj. *mající skuliny, otvory, dutiny (?)*
skúpati v. *zkúpati*
skupec, -pcě m. *skoupý člověk*
skúpiti, -p' u, -píš dok. *skoupit, nakoupit, zakoupit*
skúpost, -i f. *skoupost, lakota, lakomství*
skúpý (jm. tvar skúp) adj. *skoupý, lakomý*
skusiti; skusovati v. *zkusiti; zkusovati*
skústi, skúbsti, skubati, sklústi, sklubati, šklubati, -b' u, -beš ned. *škubat, trhat, rvát*
skúšenie; skúšěti v. *zkúšenie; zkúšěti*
skutečně adv. *skutkem*
skutečník m. *člověk, jehož víra se projevuje v jeho skutcích*
skutek, -tka, -tku m. *čin; výkon*: milé skutky *projevy lásky*; skutky božie bohulibé skutky; skutek manželský pohlavní styk; v skutce, skutkem ve skutečnosti, skutečně; *funkce, povinnost*
skúti v. *skovati*¹
skutiti, -cu, -tíš dok. *učinit, udělat, spáchat, provést*; - skutiti sě *stát se*
skvieti sě v. *stkvieti sě*
skvrniti, škvřniti, -ňu, -níš ned. *poskvřňovat, znesvěcovat*
skvřieti (sě), škvřieti (sě), -ru, -řeš (sě) ned. *rozpouštět se, škvařit se; péci se*

skybka, skýbka, skyvka, skývka f. *skývka, kousek chleba*
skydati, zkydati, -aju, -áš dok. *pomíchat, smíchat; pokydat, pokálet, zaneřádit*
skydnúti sě, -nu, -neš sě dok. *setkat se, utkat se (?)*: tuž sě túha s hořem skyde (v. též zkydnúti)
skýsti, skytu, -eš, **skýtati**, -aju, -áš ned. *podávat, nabízet; strkat, nastrkovat; skýsti sě nabízet se* (v. též zkýsti sě)
skytnúti, -nu, -neš dok. *podat, nastrčit*: šije pod meč neskytneme nedáme, nevložíme
slabý (jm. tvar sláb) adj. *slabý; slabý běh* pomalý, volný běh
sladec, -dcě m. *osladič*
sladkošně, sladokušně adv. *slad'ounce*
sládnúti, -nu, -neš ned. *sládnout; chutnat*: zbožie, jenž samé sládne
sladokušný adj. *slad'ounký*
slámati v. zlámati
slamicě, -ě, slámička f. *slámka, sláma*
slamovati v. zlomovati
slaný adj. *slaný; nejsúc slaní boží nejsouce posvěceni solí*
sláti, šl'u, šli, šeli, šleš, šeleš, šeleš (impf. slách) ned. *posílat*
sláva f. *sláva; chvála, chvalo zpěv*
slávati, -aju, -áš ned. *posílat*
slavitel, -e m. *oslavitel, oslavovatel*
slaviti, -v' u, -íš ned. (o kom) *oslavovat koho; slavit; - slaviti sě (v čem) slýnout čím*
slavně adv. *oslavně, pochvalně*: o němž každý slavně praví ježž každý chválí, slaví
slavnost, -i f. *sláva*
slavný adj. *slavný; oslavovaný; den slavný svátek; vynikající, proslulý*: v sboží nad jiné slavný; vzieti slavnú korunu vítězství dovršit slavné vítězství
slavota f. *slavnost*
sláze kompar. adv. sladce: *sladčeji*
slaziti, -žu, -zíš ned. *slézat*: ktož jest na střešě, neslaz (v. též zlaziti)
sled m. *stopa; pořádek, postup věci, souvislost*: tiemž sledem týmž způsobem
slédati, -aju, -áš ned. (co) *slídit za něčím, stopovat*
sléditi, -z' u, -díš ned. *slídit; potulovat se*
sledník, slédník, slídník m. *slídl; lovecký pes, slídič*
slédný adj. *slídici, honící*: slédný pes *slídič*
slehka v. zlehka
slehnúti, zlehnúti, -nu, -neš dok. *ulehnout; slehnout, porodit; - slehnúti sě octnout se v nějakém stavu a setrvat v něm (?)*: ani na tom by sě slehlo ani na tom by nezůstalo
slechtilý v. šlechtilý
slépati, -aju, -áš dok. *slepít, sklízit*
slepiti, -p' u, -píš ned. *oslepovat, zaslepovat; zastírat (koni) oči*
slepost, -i, **slepota** f. *slepota, zaslepenost*
slepotovati sě v. slopotati sě
sleptanie, -ie n. *sežrání, snědení*
sleptati, zleptati, -pcu, -pceš dok. *sežrat, shltat, schlamstnout*: potom vy oheň peklný slepce
slepý adj. *slepý*: slepý hřiech tzv. němý hřich (sodomský)
sléti (sě), -leju, -léješ (sě) dok. *slít (se), spojit (se)* (srov. zléti, zléti sě)
slévanie, -ie n. *slévání, lití; splyvání*
sleviti, -v' u, -víš dok. *slevit; polevit*
slib- v. sľub-
sličnostvie, -ie n. *sličnost; pořádek; vhodný čas, příležitost*
slíčiti sě v. zlíčiti sě
sličně, slíčně (kompar. *slíčnějie*) adv. *pěkně, hezky; dobře; vhodně, náležitě, správně*
sličnost, -i f. *sličnost, krása; slušnost*
sličný, slíčný adj. *sličný, pěkný, krásný; vhodný, slušný; zdatný, zběhlý*
slídník v. sledník
slimák m. *hlemýžď*

sliněnie, -ie n. *slzení, pláč*

sliniti (sě), -ňu, -níš (sě) ned. *vylučovat sliny, slintat*

slísati se, -šu, -šeš se dok. (s kým, s čím) *spřátelit se, dát se dohromady*

slíti, sl'ú, slíš dok. *slít, ulít* (z kovu); slíti co v jednotu sloučit, sjednotit, spojit; slíti se *vylít se*: slilo se na ně moře a ztopilo všecky (v. též vzlítí)

slitie, -ie n. *stékání, stok*

slitina f. *litá socha*: učinili sú sobě slitinu z stříbra svého

slitov- v. sl'utov-

slitý adj. *ulitý* (z kovu)

slnce v. slunce

slnúti, -nu, -neš ned. *slepnout*

slobutný v. slovutný

slomenie; slomiti; slomovati v. zlomenie; zlomiti; zlomovati

slon, -ni f. *slonová kost, slonovina*

slonový adj. *slonový, ze slonoviny*: kost slonová; stolicě slonová

slopati, -p'ú, -peš ned. *pít (jako dobytek), chlastat*

slopotati se, -aju, -áš se, **slopotovati se, slepotovati se, zlopotovati se**, -uju, -uješ se dok. *udřít se, upracovat se*

sloptati, -aju, -áš ned. *hltat, pohlcovat*

slotský adj. *zvířecí*

slovce, slóvce, -ě n. *slůvko, slovíčko; slovo, výraz; písmeno*

slovenský adj. *slovanský*

slovně adv. *výslovně, veřejně*: slíbila-lis slovně, to jest před knězem v kostele neb jinde před lidmi

slovo n. *slovo; rčení, výraz; výrok; řeč*: slovo učiniti *promluvit*; slovo dokonati *domluvit*; krátká slova stručná řeč; v tato slova odpovědě takto, těmito slovy; vtělené slovo božie Syn boží, Bůh-Syn; bráti slova vybírat; v náhlém slově rychle; v jednom slově ihned; mně dobrého slova přejte slávu, dobrou pověst; dobré slovo jmiati mít dobrou pověst; zlé slovo hanba; z slova podle názoru; dáti koho v slovo ohyzdné vydat všanc *pomluvám; heslo; věta; písmeno, hláska*

slovu, slóveš v. slúti

slovutenstvie, -ie n., **slovutnost**, -i f. *proslulost, sláva*

slovutně adv. *slavně*

slovutný, slobutný adj. *slavný, proslulý, znamenitý; vznešený, vzácný*

složenie, -ie n. *složení, položení; soubor; odložení, svlečení; příbytek*

složení adj. (komu) *připravený, určený*; složená lež *smyšlená*

složiti, -žu, -žíš dok. *složít, položit*: život, živótek složiti; složiti hrdlo na čem ztratit hrdlo pro něco; (komu co) *uložit, určit.*; *složít, napsat, vytvořit*; složiti mysl na čso vynaložit rozum; (s sebe co) *svléci, odložit; zrušit, odstranit*; složiti se *uložit se, ulehnout*; složiti se *příbytkem* kdo usadit se; (s kým, čím) *spojit se, tělesně se spojit* (v. též *zložiti, vzložiti*)

sl'ub, slib m. *slib*

sl'úbenie, slíbenie, -ie n. *zasnoubení*

sl'úbený, slíbený adj. *slíbený; zaslíbený*: do země šli slíbené

sl'úbiti, slíbiti, -b'ú, -bíš dok. *zalíbit si; slíbit; zaslíbit*; - sl'úbiti se v. z l'úbiti se

sl'ubný, slibný adj. *slibovací*: slibná řeč *slib*; *slib*, že se sporná věc místo před soudem urovná dohodou

sl'ubovati, slibovati, -uju, -uješ ned. *slibovat; zaslibovat*; slibovati si *zasnubovat se navzájem*; - sl'ubovati se, slibovati se (komu) *činit se libým, nakloňovat si někoho*; (zač) *zaručovat se*

sl'ubovník, slibovník m. *kdo slibuje*

slúdití, -z'ú, -díš dok. (kým) *oklamat koho, svést*; (sobú v čem) *zklamat se v čem*

sluha, slúha m. *sluha, služebník*

sluha f. *služba*

sluch m. *sluch; ucho; pověst*; v drahém slušě v krásné, líbezné řeči; *slovo (pojem)*; podle slucha v pravém smyslu; *hluk, rámus*

slúchatí, -aju, -áš ned. *slýchat*

slunce, slnce, -ě n. *slunce*; před sluncem před východem slunce

sluncový adj. *sluneční*: světlo měsíkové jako sluncové
slunečnost, -i f. *sluneční záře*
slunečný adj. *sluneční*; slunečná krása *krásná pohoda*; slunečné kvítie kvítí zářivé jako slunce
slúp; slúpec v. stlúp; stlúpec
slúpiti, -p' u, -píš dok. *sloupnout; zbavit se čeho* (srov. zlúpiti)
slúpiti se, -p' u, -píš se ned. (kým) *podpírat se o koho, spoléhat na koho*
slúpnatý v. stlúpnatý
sluščiti, -šču, -ščíš dok. *slousknout, pozřít; okusit*
slušeti, -ěju, -ieš (příč. čin. slušal, slušeli, slušaly; přech. min. slušav, sluševši) ned. *slyšet, poslouchat*; lidé v ctnost se obrátie, aby slušali; *slušet*: neslušie bláznovi rozkoš; *slušet se, příslušet, náležet*: cožť jest na mě slušalo, toť sem učinil; jakož slušie na svaté; - *slušeti se slušet se, hodit se*
slušně adv. *vhod, náležitě*
slušnost, -i f. *půvab, důstojnost*
slušný adj. *vhodný, správný; příslušný, náležitý, řádný*: že jest jim nebylo slušné postiti se že se na ně neslušelo, že jim nepřislušelo; zda mi nenie slušné učiniti, což chci zda nemohu, nemám právo; *účelný; sličný, krásný*
slúti, slovu, slóveš, sloveš (impf. sloviech, příč. čin. slul, slúl) ned. *jmenovat se, nazývat se; být proslulý*
sl'utovánie, -ie n. *slitování, milosrdenství, útrpnost*
sl'utovatel, -e m. *slitovník*
sluzný v. slzný
služba f. *služba*; po službě *po zásluze*
službicě, -ě f. *službička, bohoslužbička* (hanl.)
služebenstvie, -ie n. *služebnost, služba*
služebně adv. *jako služebník, pokorně*
služební, -ieho zpodst. m. *služebník*
služebníčí adj. *služebnický, služebníkův*
služebnost, -i f. *služebnictví, služebnost, poddanství, podřízenost; otroctví; služba, povinnost*
služebnostka f. *drobná, formální služebnost*
služebný adj. *služebný, sloužící, jsoucí ve službě*: obecná čeled' služebná obyčejné služebnictvo; *otrocký*
slúženie, -ie n. *služba*; slúženie model modloslužebnictví
slúžiti, -žu, -žíš ned. *sloužit, posluhovat*: slúžiti pitím podávat pití; slúžiti ze mzdy za mzdu; slúžiti na nájem za nájem, za plat; slúžiti z chleba pracovat pro živobyti; *sloužit mši*; (k čemu) *sloužit, být určen k čemu; být oddán komu, čemu*
slych m. *sluch*
slýchanie, -ie n. *poslouchání*
slyšenie, -ie n. *sluch*: slyšenie dáti vyslechnout
slyšeti, -šu, -šíš (příč. čin. slyšal, slyšeli, slyšaly, příč. trp. slyšán, slyšeni, slyšieni, přech. min. slyšav, slyševši) ned. *slyšet*; (koho, v koho) *poslouchat, být poddán*
slyšievati, -aju, -áš ned. *slychat*
slzavě, slzivě (dvojslab.) adv. *plačtivě, se slzami v očích*
slzavý, slzivý, slzivý (dvojslab.) adj. *slzavý, plačtivý*: hlasem slzivým zavolal; v tomto slzivém údole; *uslzený*
slzný (jednoslab.), **sluzný, slzící** (dvojslab.) adj. *slzavý*: v tomto slzném údolí
smáčeny adj. *zavlažovaný*
smáčeti, -ěju, -ieš ned. *zavlažovat, zalévat*
smaha, šmáha f. *vláha; míza, šťáva; skvrna; pach, zápach*
smahlost, -i f. *skvrna, pach* (?): mezi námi ižádná smahlost závisti nenie
smakati, šmakati, -aju, -áš ned. *hmatat, ohmatávat*; - *smakati se šmátrat, orientovat se hmatem* (v. též makati; srov. zmakati)
smalcovaný adj. *emailovaný*
smaragd, smaragdin, smagragdus, -da, -du m. *smaragd*

smatloka f. *nechutné jídlo, patlanina*: (měšťané i sedláci) nažerú sě smatlok obecných
smatu v. smiesti
smazovati, -uju, -uješ ned. *smazávat, stírat*; - smazovati sě v. zmazovati sě
smědý adj. *snědý, osmahlý, tmavý*
směle adv. *směle, odvážně, s jistotou; drze, opovážlivě*
smělnicě, -ě f. *smělá žena*
smělost, -i f., **smělstvie**, -ie n. *odvaha, smělost*
smělý adj. *smělý, odvážný; drzý*
směna f. **směnění**, -ie n. *směna, výměna; obchodování, obcho* (v. též změnění)
směnie, -ie n. *osmělení se, odvaha*
směnití, -ňu, -níš dok. *směnit, vyměnit, proměnit, zaměnit*; - směnití sě (o něco) *vyměnit si něco* (v. též změnití)
směnně adv. *výměnou*: aby sobě směnně obdržal královstvie nebeské
směntiti, -cu, -tíš dok. *selhat*
směřiti¹, -u, -íš dok. *změřit*; vahú směřiti *zvážit*
směřiti² v. smieřiti
směs, -i f. *směs*; ve směs spolu, navzájem
směsicě, -ě f. *změť, chaos, zmatek*
směsičný adj. *míchaný, všelijaký*
směsitě adv. *společně, najednou, nerozlišeně*: my směsitě vykládáme o Antiochovi a o Antikristovi
směsknati (sě); směsnati (sě), směstknati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *směstnat (se)*
směstiti sě, -šču, -stíš sě dok. *umístít se*
směšný adj. *smějící se*
směšování, -ie n. *směšování, míšení; příměs*
směšovati, -uju, -uješ ned. *směšovat, mísit*; - směšovati sě (s kým) *mísit se; spojovat se s kým, přátelit se, připojovat se ke komu; souložit s kým*
smet, smet', -i (pl. smeti) f. *smetí; odpadky*: my jsme jako smeti, jako ohryzkové
smetanie, -ie n. *shození, svržení*: smetání konšeluóv novoměstských
smetati, -cu, -ceš dok. *shodit, sházet* (v. též vzmetati)
směteš; směti v. smiesti; smieti
smetný, -ého zpodst. m. *člověk vyvržený ze společnosti, vyvrhel*
smiech (vok. smieše) m. *smích; posměch*: z smiechu na posměch, ze žertu; býti v smiechu být pro posměch; držeti koho na smiechu vysmívat se komu; poddati v smiech koho komu uvrhnout v posměch, vydat na posměch; v smiech obrátiti čso zesměšnit, vzít za žert; jmieti smiech kým mít z koho legraci; učiniti smiech z čeho zesměšnit co; na smiech býti učiněn být vydán na posměch; podobný k smiechu směšný, k smíchu; *směšná věc, žert*: při jídle a při stole působie ti lidé žerty, smíchy, rozpustilosti; *radost, potěšení*: podiž ke mně, můj veš smieše celá má radosti
smienie, -ie n. *úsměv*
smiera f. (*pravá, náležitá*) *míra; umírněnost, střídmost*; v smieru s mírou
smiercě, -ě m. *smírce, smiřovatel, prostředník*
smierně adv. *s mírou, vhodně, přiměřeně*
smiernost, -i f. *umírněnost, střídmost*
smierný adj. *přiměřený; mírný; smířlivý, pokorný; odměřený*
smieření, -ie n. *smíření*
smieřitel, -e m. *smiřovatel, smírce*
smieřiti, směřiti², -řu, -íš dok. (k čemu, v co) *obrátit, zaměřit* (v. též zmieřiti)
smiesiti, zmiesiti, -šu, -síš dok. *smísit, smíchat; přimíchat, namíchat*; - smiesiti sě *smísit se; souložit*
smiesti, smatu, směteš dok. *smotat, splést dohromady* (v. též zmiesti)
smiestiti sě, -šču, -stíš sě dok. *smístit se, srovnat se, umístít se*
smiešeně adv. *smíšeně, pomíchaně; nerozdílně*
smiešenie, -ie n. *smíšení; směs; připuštění dobytka; soulož*
smiešený adj. *smíchaný, smíšený, různorodý*

smiešeti (sě), -ěju, -ieš (sě) ned. *směšovat (se)*, *míchat (se) dohromady* (v. též zmiešeti)
smiešitě adv. *smíšeně, dohromady, pospolu*: Pán Bůh da hřímoty, bůři, blýskoty a oheň smiešitě
smiešiti sě, -šu, -šíš sě ned. *radovat se*
smieška f. *směs, smíšenina*
smietati, -cu, -ceš ned. *shazovat*
smieti, směti, směju, smieš (impf. smějiejch, smiech, aor. směch, přič. čin. směl) ned. *smět; odvažovat se, troufat si*: ač' sem nesměl povědět, ostýdaje sě tvé milosti
smieti sě, směju, -eš sě (impf. smějiejch sě, aor. smiech sě, přič. čin. smál sě, smieli sě, přech. min. smáv sě, smievši sě) ned. *smát se, radovat se*
smílití sě, -l'u, -líš sě dok. (komu) *zlibit se, zalíbit se; slitovat se, smilovat se*; smílití si co proč oblíbit si
smilně adv. *smilně, nemravně; prostopášně*
smilněnie, -ie n. *smilnění, smilstvo*
smilnicě, -ě f. *smilná žena*
smilnicí, smilničí (?) adj. *smilnický, smilný*
smilnomlucě, -ě m. *kdo mluví oplzlosti, necuda, nestyda*
smilný adj. *smilný, oplzlý, nemravný*: hřiech smilný smilstvo
smilování, -ie n. *smilování, slitování, blahově*
smilovatel, -e m. *slitovník*
smilovati, -uju, -uješ dok. (koho) *smilovat se nad někým*; - smilovati sě *smilovat se* (v. též zmilovati)
smírcě, -ě, **smiřitel**, -e m. *smírce, smiřovatel*
smlčeti, -ču, -číš dok. (co) *zamlčet, pomlčet (o čem)*
smlúva f. *dohoda, smír*
smlúvati, -aju, -áš ned. *smlouvat*; (koho) *zprostředkovávat, sjednávat dohodu*: ten slove snubač, ktož jich dvě smlúvá v hromadu jako manžely; smlúvati sě *smlouvat se, spolčovat se; umlouvat se; shodovat se*
smlúvcě, -ě m. *smlouvač; rozhodčí*
smluvčí, -ieho zpodst. m. *potvrzovatel smlouvy*
smluvenie, -ie n. *úmluva, dohoda*
smluvený adj. *smluvený, stanovený*; zpodst. m. *spolčenec, spojenec*
smluviti, -v' u, -víš dok. *smluvit, domluvit, ujednat*; (koho s kým) *usmířit*; smluviti sě *smluvit se, domluvit se, dohodnout se* (v. též zmluviti, vzmluviti)
smluvovati, -uju, -uješ ned. *smlouvat; smiřovat*
smočovati, -uju, -uješ ned. *zavlažovat, smáčet*
smola, smóla f. *smůla, pryskyřice*
smolník m. *smolný kabát, řemínkový krunýř zpevněný smolou*
smořiti, -řu, -říš dok. *sníst* (v. též zmořiti)
smradatý, smradný, smrdělý, smrdlavý adj. *páchnoucí, smrdutý, smradlavý*
smraditi, -z' u, -díš ned. *páchnout, smrdět*
smrak m. *soumrak*
smrděti sě v. zsmrděti sě
smrdnost, -i, **smrduta** f. *zápach (?)*
smrdúci adj. *smrdutý*
smrkovina f. *smrčí, smrkový les*
smrskati, -aju, -áš dok. *postínat*: slúha mečový smrská hlavy těm
smrščiti, -šču, -ščíš dok. *stít, setnout*: smrští jemu hlavu
smrt, -i f. *smrt*: bojovná smrt smrt v boji; přivést do smrti usmrtit; raniti na smrti na smrt, smrtelně
smrtcě, -ě f. *smrt, smrtka* (demin.)
smrtdelně (trojslab.), **smrtelně** adv. *smrtdelně; smrtdelnicky, lidsky, pozemsky*
smrtdelnost (trojslab.), **smrtelnost**, -i f. *smrtdelnost*; věk smrtdelnosti lidský život
smrtdelný (trojslab.) adj. *smrtdelný; pozemský, pomíjivý*: v smrtdelném životě; Smrtdelná neděle
Smrtná, třetí před velikonoce (cír.); zpodst. m. *smrtdelník, člověk*
smrtinosný adj. *smrtonosný*

smrtiti, -cu, -tíš ned. *usmrcovat*
smrtný adj. *smrtný*; smrtný dóm *posmrtný příbytek, hrob*
Smrtonos, Smrtonoš, -ě m. *zosobněný zánik života, smrt; Mars* (planeta)
smrznúti sě v. zmrznúti sě
smřieti, semru, semřeš dok. *zemřít*
smúcěnie, -ie n. *zármutek, žalost*
smúcený adj. *zarmoucený*
smúcěti (sě), -ěju, -ieš (sě) (přič. čin. smúcal, smúcěli) ned. *rmoutit (se), znepokojovat (se), zarmucovat (se)*
smucovati, smučovati, -uju, -uješ ned. *zarmucovat; utiskovat* (v. též *zmučovati*)
smucující, -ieho zpodst. m. *sužovatel*
smučenie, -ie n. *týrání*
smučovati v. *smucovati*
smusiti, -šu, -síš dok. *přinutit*
smušiti (sě), -šu, -šíš (sě) ned. *tvářit se zasmušile, mračit (se), kabonit (se)*
smutek, -tka, -tku m. *smutek, zármutek*; smutek v čem nad čím; smutek ploditi *být smutný; úzkost; obtíž, nesnáze*
smútiti, -cu, -tíš dok. *zarmoutit*; - smútiti sě *zarmoutit se; vzrušit se, rozlít se*
smutný adj. *smutný, zarmoucený*; smutný až do smrti až k smrti; činiti sě smuten *tvářit se smutně, zarmouceně; smutná postava smutné tváření; v smutném líci smutně; truchlivý; zesnulý*
smyčec, -ččě m. *smýknutí, hod, vrh*; jedním smyčcem čan jedním vrhem štěstí (při hře v kostky)
smýčiti sě, -ču, -číš sě ned. *smýkat se*
smýkanie, -ie n. *smýkání, vláčení*
smýkati, šmejkatí, -ču, -češ ned. *smýkat, vláčet; smekat*; smýkali čepice; smýkati sě *toulat se, potulovat se*
smykovati sě, -uju, -uješ sě ned. *klouzat se, smekat se*
smysl (jednoslab.), -a, -u m. *mysl, myšlení, rozum*; bez smysla nepřičetný; *důvtip; úmysl; smysl, význam, obsah; myšlenka, mínění, pochopení*
smysleti, -šľu, -šľíš ned. i dok. *chápat, pochopit, (po)rozumět; mít smysl, rozum*
smysliti, -šľu, -šľíš ned. *zamýšlet, přemýšlet, smýšlet, mít rozum*; dok. *vymyslet, pomyslet; uvážit, rozvážit*; nadeň *smysliti vyniknout nad něj rozumem* (v. též *zmysliti sě, vzmysliti*)
smyslně (dvojslab.) adv. *rozumně, moudře, důvtipně*
smyslný (dvojslab.) adj. *rozumný, moudrý, důvtipný*; lidé *smyslní rozumní; důmyslný*; z *smyslně váhy rozvážně, uvážlivě*; v *smyslně době* vhodným způsobem, ve *vhodné době*
smyšlenie, -ie n. *smyšlenka, výmysl*
smyšlený adj. *vymyšlený; vymyslitelný; všemožný, rozmanitý*
smýšleti, -šľu, -šľíš ned. *myslet*; *nerod'te vtipně smýšleti nevymýšlejte si*
smýšlivý adj. *vymýšlející si, lživý, prolhaný (?); domýšlivý (?)*
smyšlovanie, -ie n. *vymýšlení, výmysl, smyšlenka*
smyšlovati, -uju, -uješ ned. *vymýšlet*
snábděnie, -ie n. *pozorování, poznání*
snábděti, snábditi, -bz' u, -bdíš ned. *pozorovat; poznávat, hlídat*
snad, snad' adv. *snad*; jest to bez spadu *jisté; snadno, lehko*
snaditi, -z' u, -díš dok. *žárem spojit (kovy), svařit*; železo spojití, *točíš snaditi*
snadnost, -i f. *snadnost; možnost, příležitost*
snadný adj. *snadný, lehký; vlídný, ochotný*
sňach v. *snieti*
snář, -ě m. *kdo mívá sny*
snášěti, -ěju, -ieš ned. *snášet (dohromady), shromážďovat; snášet, trpět*; - *snášěti sě* (s kým) *snášet se*; (v čem) *shodovat se*
snašovati, -uju, -uješ ned. *snášet*
sňatek, -tka, -tku m. *shromáždění, sbor, schůze*; vyhnán sem z *nebeského sňatku* společenství; *spojení, spolek; počátek, početí*: (Ježíš narodil sě) z Marie panny, *vzem bez mužského sěmene sňatku* byv počat; pl. *sňatky slavnosti*

snaženstvie, -ie n. *snaha, snažení; vynalézavost; úsilí, usilování, horlivost*
snažený adj. *úsilím zjištěný, vypátráný*
snažiti se, -žu, -žíš se ned. (na co, k čemu) *snažit se, usilovat oč; (proti komu) zakročovat, pracovat proti komu*
snažně adv. *snažně; horlivě, usilovně, vytrvale; opravdově, pečlivě, ochotně; drze, nestydatě*
snažnost, -i f. *snažení, snaživost; práce, úsilí*
snažný adj. (čeho) *mající snahu, snažící se oč; pečlivý, pracovitý, příčinlivý; hbitý, rychlý*
snažovati se, -uju, -uješ se ned. *příčiňovat se*
snědek, -dka, -dku m. *snědení*
sněch, snem¹, sněm, -ši v. snieti
snem², semna m. *sněm: snem obecný všeobecný, generální sněm, svazek*
snesitedlnost (čtyřslab.), -i f. *vytrvalost*
snesitedlný (čtyřslab.) adj. *snášenlivý*
sněsti, snesu, -eš dok. *donést: poselstvo sněsti vykonat poselství; shromáždit; vyříditi; vrhnout, mrštit: kopie sněsti; snést, vydržet (srov. vzněsti)*
snět, -u m. *peň, špalek*
snětie, -ie n. *uzavření manželství, sňatek*
sniedanie, -ie n. *snídání; snídane*
sniesti, sjiesti, zjiesti, -iem, -ieš dok. *sníst, sežrat (v. též vzjiesti)*
snieti, sjieti, senmu, semnu, sejmu, -eš (imper. senmi, semni; aor. sněch, sněch; přech. min. snem, sněm, snemši) dok. *sejmout; odstranit: srst snieti stáhnout kůži; taká poškvrna, ež sama voda jiej nemóž snieti; anebo mě s této země sejmi*
sniknúti, -nu, -neš dok. *sejít, zaniknout; vysmeknout se (v. též zniknúti, vzniknúti)*
snímanie, -ie n. *scházení, shromažďování; pohlavní styk*
snímati se, -aju, -áš se ned. *brát se, ženit se (v. též znímati se, vzjímati)*
snitel, -e m. *snílek, snivec, člověk, který sní*
sníti, sjíti, sejíti, ssjíti, sendu, sejdu, -eš (aor. snid, snide) dok. *sejít, sestoupit: sníti s světa sejít ze světa; přejít, zajít; sjíti z domu odejít; nesejde na kom není zaviněno kým; to již jim nesejde na tom už jim nesejde, nezáleží; (o slunci) zajít, zapadnout; - sníti se, sjíti se *sejít se, setkat se, shromáždit se; (s kým, čím) pohlavně se spojit: kterýž s hovadem a bravem sejde se; spojit se v manželství; srazit se v boji; vojem se sníti bojovně se utkat; sjíti se na potaz sejít se na poradu (v. též zníti, vzjíti)**
snitie, sjitie, -ie n. *zánik, smrt; pohlavní styk, soulož (v. též sejdienie; vzjítie)*
sníženie, -ie n. *pokoření, ponížení*
snížiti, -žu, -žíš dok. *ponížiti, pokořit*
snoci adv. *večer (?): toť se kněz snoci na kvasu opil*
snopček, -pečka, -pečku m. *malý snop, snopek*
snopový adj. ze snop: *jide spat podlé slohu snopového jako snop, hluboce*
snořiti, -řu, -říš dok. *spustit (v. též vznořiti se)*
snositi, -šu, -síš ned. *snášet; odolávat (v. též znositi; vzositi)*
snóška f. *schůzka, shromáždění (?)*
snošovati, -uju, -uješ ned. *snášet (dohromady) (v. též vznošovati se)*
snovati, snúti, snuju, -eš (impf. snovách, aor. snovach) ned. *příst, spřádat; osnovat, strojit, připravovat, chystat*
snový adj. ze sen: *skladač snový kdo si vymýšlí sny*
snubač, -ě, **snubák, snúbce, snúbič**, -ě m. *námhuvčí, družba, zasnuvovatel: neb on byl taký snubač, že pojil lidí s Ježíšem*
snúbený adj. *zasnoubený*
snúbiti, -b`u, -bíš ned. i dok. (koho) *ucházet se o koho; (koho komu) zasnuvovat, zasnubit*
snubovati, -uju, -uješ ned. (sobě koho) *zasnuvovat se s kým*
snuknúti se, -nu, -neš se dok. *spojit se, sdružit se*
snúti v. snovati
snuzenie, -ie n. *utrpení, trápení*
snúžiti, -žu, -žíš dok. *utrápit, trápením donutit, přinutit (v. též znuziti)*

snuzník m. *trapič, sužovateľ*
snuzovati, -uju, -uješ ned. *sužovat, trápiť*
soba f. *osoba*
sobek, -bka m. *sobec*
sobemúdry adj. *pripadajúci sám sobe moudrým, domýšlivý*
sobenie, -ie n. *přisvojování, přivlastňování si; získávání*
soběvolnost, -i f. *svévolnost, nezávanost*
soběvolný adj. *svévolný, rozpustilý; samostatný, svobodný*
sobiti, -b' u, -biš ned. *přisvojovat; - sobiti se zásobovat se, zaopatřovat se; (kde) počínat si jako na svém, roztahovat se*
sobný adj. *vlastní*
sobotáles m. *týdenní plat učitelů* (vybírání v sobotu od rodičů za každého žáka)
sobú v. *sě*
sočba f. *sočení, osočování, nactiutrání*
sočebný adj. *nactiutrhačný*: sočebné skutky pomluvy
sočevicě, sočovicě, -ě f. *čočka*
sočiti, -ču, -čiš ned. (na koho) *osočovat, hanět*
sočovičný adj. *čočkový*
sodomář, -ě m. *sodomita*
sodomitský adj. *sodomský, neřestný*
socha f. *hůl, tyč, kůl; sloup, stožár*
sochor m. *tyč, bidlo, sochor; kůl; kormidlo (?)*
sojě, -ě f. *sojka*
sok m. *sok, protivník, nepřítel*: k sokóm se nepřičiňuj; *pomlouvač, tupitel; donášec; žalobník*
sokolčí, -ieho zpodst. m. *sokolník* (opatrovatel loveckých sokolů)
sokolový adj. *sokolí*
sól, soli f. *sůl*
solěř, -ě m. *špatný, zkažený člověk*: takoví solěři majíť kázání, trestání býti
solnicě, -ě f. *solný důl, solivar*
somovina v. *sumovina*
soptání, -ie n. *supění*
soptati, -pcu, -pceš ned. *supět; soptit*
sosnovie, -ie n. *sosnový, borový porost*
soška f. *podstavec*
sotka f. *malá rána*
sotně, setně adv. *sotva, stěží*
sotný adj. *nesnadný*; sotnú tůhú stěží
sóvka f. *sovička*
spáčiti, -ču, -čiš dok. *opětovat, obnovit (?)*; *odmítnout, odvrátit, odrazit (?)* (v. též zpáčiti, vzpáčiti, vzpiečiti se, vzpietiti)
spád m. **spadenie**, -ie n. *pád; zkáza*
spadlo n. *lůžko*
spadlý adj. *spadlý; padlý*: anděl spadlý d'ábel
spadnutí, -nu, -neš dok. *spadnout, upadnout, skácet se; připadnout*
spadovati, -uju, -uješ ned. *spadat; připadat*
spadu v. **spásti**¹
spajúcí adj. *spící*
spakostiti, -šču, -stíš dok. (komu) *uškodit, ublížit*
spal m. *spáč*
spála v. *vzpála*
spálenie, -ie n. *spálení; zapálení; požár, vypálení*
spálenina f. *zápalná oběť*
spálený adj. *spálený*; spálená oběť zápalná; *vypálený*
spáliti, zpáliti, -ľu, -líš dok. *spálit, zapálit, vypálit; upálit; - spáliti se spálit se; shořet*

spalivý v. spánlivý

spalní, spalný adj. *zápalný*: spalní oběť, oběť spalná

spalnice, -ě m. *oblek pod brnění; ramenní pláty brnění*

spalobětní, spalobětný adj.: oltář spalobětní na zápalné oběti

spamatování, -ie n. *vzpomínka*

spamatovati, -uju, -uješ dok. *zapamatovat si, připamatovat si*

spanie, spánie, -ie n. *spánek*

spanilý adj. *nádherný, pěkný, spanilý; zdařilý, úspěšný (?)*: spanilá jízda *zdařilé, úspěšné* (vojenské) *jízdní tažení, vpád* (v. též *vzpanilý*)

spánlivec, -vcě m. *spáč, ospalec*

spánlivost, -i f. *ospalost*

spánlivý, spanlý, spalivý adj. *spící; ospalý*

spas m. *spasitel*: ty, spase všeho míra; *spása, spasení*: mysl se navrát' k svému spasu

spáscě, -ě m. *kdo spase, pohltí něco sám*

spasě, -ě f. *spása*

spasedlivý, spasedlný (trojslab.), **spasitedlný** (čtyřslab.) adj. *spasitelný*

spasedlně (trojslab.), **spasitedlně** (čtyřslab.) adv. *spasitelně, pro svou spásu*

spasenec, -ncě m. *kdo bude spasen*

spasitedlník (čtyřslab.) m. *spasitel*

spasitedlnost (čtyřslab.) - i f. *spása, spasení*

spasitelový adj. *spasitelův*

spasný adj. *spásný, přinášející spásu*: beze čsti nic spasno není

spasovati, -uju -uješ ned. *spásat, vypásat, pasením ničit; přivádět ke spáse* (v. též *spašovati*)

spásti¹, spadu, -eš dok. *padnout, upadnout* (srov. *vzpásti*)

spásti², spasu, -eš dok. *spasit*

spašovati, -uju, -uješ ned. *přivádět k spasení, přinášet spásu*

spata f. *nůž na vyklešťování*

spátí, sp' u, spíš (3. pl. *spie*, přech. přít. *spě*, *spieci*, spúci, impf. *spách*, aor. *spach*, sup. *spat*) ned.

spát: spátí sen *mít sen, snít*; (nad něčím) *nedávat pozor na co*

spatrný (dvojslab.), *spatřný (?)* adj. *rozjímavý, hloubavý, kontemplativní (?)*: spatrný život, ještě spatřuje nebeské věci

spatrování, -ie n. *rozjímání, hloubání, kontemplace*

spatrovati v. *spatřovati*

spatření, -ie n. *spatření, shlédnutí; poznání, pochopení*

spatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, shlédnout, prohlédnout; shledat; opatřit*; - spatřiti se *zhlednout se, podívat se na sebe*

spatřný v. *spatrný*

spatřování, -ie n. *spatřování, pozorování; poznávání, chápání*

spatřovati, spatrovati, -uju, -uješ ned. *spatřovat, vidět, všimat si; zkoumat, poznávat, nalézat, shledávat*

spatý adj. *sepjatý; spoutaný, svázaný* (srov. *vzpatý*)

spav v. *spieti*¹

spavý adj. *ospalý*

spéci v. *zpéci*

spéci sě, -peku, -pečeš sě dok. (čím) *spéci se, slepit se*

spěch m. *prospěch*

spěliti, spieliti, -řu, -líš ned. *spěchat, spět*

spelunka f. *jeskyně*

spen, *spenši, spemši* v. *spieti*¹

spěra f. *opora*

sperčiti sě, -ču, -číš sě, **spořiti sě**, -řu, -říš sě dok. *seprat se, poprat se; srazit se*

speru; *speš, spe* v. *seprati*; *súti*

spěš, *spěšě, spēšně* adv. *spěšně, rychle* (v. též *spieš*)

spěšiti, -řu, -říš ned. *spěchat*

spěšný adj. *spěšný, rychlý, náhlý*; (k čemu) *pohotový, náchylný k čemu*
spěti v. vzpěti
spička f. *stopka*
spiech v. sůti
spielati, špielati, -aju, -áš ned. (pivo) *stáčet vykvašené pivo do sudů; vlévat, nalévat*
spieliti v. spēliti
spierati sě, -aju, -áš sě ned. (čemu) *vzpírat se*
spieš, spieše adv. *rychle, spěšně; dříve; spíše, snáze* (v. též *spěš*)
spiešiti (sě), -šu, -šíš (sě) ned. *spěchat, pospíchat*; spiešiti dielo
spieti¹, sepieti, sepnu, -eš (přech. min. spen, spenši, spemši; spav) dok. *sepnout, složit* (srov. vzpieti sě)
spieti²; spíjěti, spikati v. vzpieti; zpíjěti; spískati
spiknúti sě, -nu, -neš sě dok. *umluvit se, dohodnout se, sjednotit se*
spiknutie, -ie n. *tajná úmluva, spiknutí*
spikovánie, -ie n. *tajné umlouvání, dělání spiknutí*: nemilují rot a spikovánie a šibalstvie
spíle; spílenie; spíleti v. špíla; špílenie; špíleti
spinadlo n. spona; náhrdelník
spis m. *co je zachyceno písmem, sepsání* (spis, zápis ap.)
spískati, spikati, -aju; -áš dok. *spískat; ztropit, vymyslet*
spisovati, -uju, -uješ ned. *spisovat, zapisovat; zachycovat písmem* (v. též *zpisovati*)
spíti; spitoměti; spížerna, spížierna v. zpíti; zpitoměti; špižerna
splácený adj. *zaplátovaný, zalátaný; vyspravený*: sieti zedrané a splácené provázky
splakati v. vzplakati
splákati, -aju, -áš ned. *splachovat, smývat*: abychom mohli své hříechy s sebe splákati
spláknúti, zpláknúti, -nu, -neš dok. *spláchnout, smýt*
splanúti v. vzplanúti
splašiti, -šu, -šíš dok. *poplašit*; - splášiti sě *splašit se*
splatiti, zplatiti, -cu, -tíš dok. *splatit, zaplatit*
splav m. *prám, vor*
splaviti sě, -v' u, -víš sě dok. *stéci, odtéci, odplynout*: splaví sě jako struha ejiptská (v. též *zplaviti*)
splaziti, -žu, -zíš dok. *sedřít* (v. též *zplaziti, vzplaziti*)
spléněti, -ěju, -ieš dok. *zplenit, poplenit*
spleskati, -šču, -ščeš dok. *splasknout* (v. též *zpleskati*)
splěsti, zplěsti, -pletu, -eš dok. *splést, uplést*; - splěsti sě (v něco) *zaplést se do něčeho, upadnout do něčeho*; splěsti sě v rozumu splést se, poplést se, zmást se, upadnout ve zmatek
spletak, -tka, -tku m. *zmatek, pomýlení*
spletenec, zpletenec, -ncě m. *popletenec*
spletený, zpletený adj. *spletený*: vlasy spletené; *popletený, zmatený, zamotaný*: pikharti podle svých duómyslův zpletených jinak slavějí
splněvati, -aju, -áš (?), **splňovati**, -uju, -uješ ned. *splňovat, plnit; dodržovat co, dostávat čemu*: sliby budú splněvati; skutkem splňovati uskutečňovat
splniti, -ňu, -níš dok. (co) *splnit; dostat čemu, dodržet co*: ktož vešken zákon splní; *zplatit*: splniti dluh
sploditi (sě) v. vzploditi (sě)
splúskati, -aju, -áš dok. *splácát, uplácát, dát dohromady*
splúti, splovu, splóveš, sploveš dok. *odplynout, odplout*: vody splovú i zhynú (v. též *vzplúti*)
splynovati, -uju, -uješ ned. *odplývat, odplouvat*
splynúti, zplynúti, -nu, -neš dok. *splavit se, odplynout*: on splyne do pekla jako bláto; *uplynout, rozplynout se, zmizet*: splynul svět (v. též *vzplynúti*)
spodní, zpodní adj. *spodní*: spodní svršky kalhoty
spodobenie, -ie n. *forma, obraz* (?): *spodobenie slov bohem daných*
spodobnánje, -ie n. *zpodobení*

spojenie, -ie n. *spojení*; *spojitost, souvislost*: ta naučenie mají spojení s slovy Kristovými; *spojenectví, svazek*

spojenina f. *spojení, spojovací část*: dřevo, jenžto mezi spojeninami domovými jest

spojěvati, spojovati, -uju, -uješ ned. *spojovat*; - spojovati se *spojovat se*; (k komu, k čemu) *připojovat se*; (z čeho) *skládat se*

spojímati, -aju, -áš dok. *posbírat* (srov. zpojímati)

spojiti, -ju, -jíš dok. (s kým, s čím, komu, čemu) *spojit*: ó by tento cizozemec mně byl manželstvím spojen kéž by se mnou byl spojen manželstvím; - spojití se *spojit se; pohlavně se spojit*; (k komu, k čemu) *připojit se* (srov. též zpojití)

spojovati (sě) v. spojěvati

spokojiti (sě) v. zpokojiti (sě)

spolčenie, -ie n. *spojení, sloučení, sjednocení*

spolčiti, -ču, -číš dok. i ned. *spojit, sloučit, sjednotit; spolčovat se, mít spolek s někým*: kto spolčí s pyšným; (v čem) *mít stejný podíl na čem*: když jsú spolčily (matky a děti) v utrpení, mají spolčiti i v odplatě

spolčovati, -uju, -uješ ned. *spojovat, slučovat, sjednocovat*

společně adv. *společně*; v tom jsme společně všichni v tom se shodujeme, v tom jsme zajedno

společní, společný adj. *společný, vzájemný*; společní, společnú rukú společně

společnost, -i f., *společství*, -ie n. *spolek, společenství*

spolek, -lka, -lku m. *společenství, spojení*; spolkem, po spolku spolu, zároveň, dohromady; v spolek vespolek; ze spolka společně

spolem adv. *spolu, společně, dohromady*

spoliti, -l'u, -líš ned. (čím) *plýtvat, nešetřit*

spolní, spolný adj. *společný*

spoluběžěti, -žu, -žíš ned. *souviset*

spoludědična f. *společná dědička*

spoludržělivost, -i f. *soudržnost*

spoluhlas m. *souhláska*

spoluhlučenie, -ie n. *spoluznění, souzvuk*

spoluhříech m. *společný hřích (?)*: Pán dal se na kříži zavěsiti pro jich spoluhříechy

spoluchválenie, -ie n. *chválení, slavení někoho* (zároveň s jiným)

spolujitie, -ie n. **spolujiti**, *společné putování*: duch jich ožil z jeho spolujitie na cestě

spolukvašenie, -ie n. *společné hodování*

spoluměšćenín (pl. -šćené, gen. -šćan) m. *spoluměšťan*: všeliký přebyvač města měl tu věrnost spoluměšť'anóm držeti

spolumistr m. *kolega v hodnosti mistra, mistr jemu rovný*: aby pohaněn nebyl od spolumistruóv

spolumlúvenie, -ie n. *besedování, rozmlouvání*

spolumodlenie, -ie n. *společné modlení*

spolumodlný (čtyřslab.) adj. *mající být uctíván společnou modlitbou (?)*: Duch svatý jest spolumodlný a spoluslavný s Otcem i Synem

spoluobcovanie, -ie n. *vzájemný styk, soužití*

spoluobrana f. *společná obrana*

spolupamatovanie, -ie n. *památka*: to činite na mé spolupamatovanie

spolupodstatný adj. *mající stejnou podstatu, jsoucí stejné podstaty*

spolupřěbyvanie, -ie n. *soužití*

spoluradovati se, -uju, -uješ se ned. *společně se radovat*: spoluradujte se se mnú

spolurovnost, -i f. *vzájemná rovnost*

spolurovný adj. *vzájemně si rovný, zcela rovný (?)*: Ježíš jest v Otci svém skrze spolurovnost a jest s ním spolurovný

spolusěď'úci zpodst. m. *spolustolovník, spoluhodovník*

spoluslavný adj. *slavný společně s někým jiným, májící být společně oslavován* (srov. spolumodlný)

spoluslúha, spoluslužebník m. *druh ve službě*

spolustolenie, -ie n. (koho) *společné stolování (s kým)*: utrhačov spolustolenie jest horšie než psie

spolustolúci, -ieho zpodst. m. *spoluhodovník*

spolutovaryš, spolutovařiš, -ě m. *společník, druh*

spolutovaryštvie, spolutovařištvie, -ie n. *společnost, přátelství, přátelský styk*: od jeho spolutovaryšství člověk zbohatí ve všem dobrém

spolutrpěti, -p' u, -píš ned. *společně trpět*: trpí-li co jedem úd, spolutrpie s ním všickni údové

spoluvěčnost, -i f. *stejná věčnost*: (Kristova) *spoluvěčnost s bohem Otcem*

spoluvěčný adj. *stejně věčný; současný*: ot Abrahama spoluvěčného Moab deset národův počítáme

spoluvěřiti, -ř u, -říš ned. *důvěřovat*

spoluvzněnie, spoluvznie, - -ie n. *souhláska*

spoluzvučenie, -ie n. *souzvuk, souznění*

spomáhající adj. *nápomocný*

spomáhanie, -ie n. *pomoc*

spomáhati, zpomáhati, -aju, -áš ned. (komu čeho) *pomáhat (komu k čemu)*

spomanúti, spomenúti, spomněti; spomínati v. *vzpomanúti; vzpomínati*

spomoc, -i f., **spomoženie**, -ie n. *pomoc*

spomoci, zpomoci, -mohu, -můžeš dok. *pomoci*

spomocnicě, -ě f. *pomocnice*

spomocník m. *pomocník*

spomocný adj. *nápomocný*

spopadnúti, -nu, -neš dok. *chytit, zastihnout, dostihnout, dopadnout*: nikdež anjelův nespopal

sporota f. *hojnost*

spory adj. *vydatný, hojný; dlouho trvající; ochotný, pohotový, připravený*

spořě adv. *vydatně, hojně, velice*

spořiediti v. *zpořiediti*

spořiti, -ř u, -říš ned. *rozhojňovat, množit, rozmnožovat*

sposmievati sě, -aju, -áš sě dok. *postupně nebo hromadně se vysmát většímu počtu jedinců (?)*

spósob; spósob- v. *zpósob; zpósob-*

spoviedati; spozditi sě v. *zpoviedati; zpozditi sě*

spracovati sě, -uju, -uješ sě dok. *upracovat se, udržet se*

správa f. *řízení (v. též zpráva)*

správce, zprávcě, -ě m. *správce; správce sboru, kněz; vládce, nadřízený*

spravedlenstvie, -ie n. *spravedlnost, pravdivost*

spravedlivě, spravedlně (trojslab.), **spravedně** adv. *spravedlivě, po právu, právem*

spravedlivý, spravedlný (trojslab.) adj. *spravedlivý; správný, pravý; pravdomluvný, pravdivý, řádný, poctivý, náležitý; bohabojný*

spravedlniti (čtyřslab.), -ň u, -níš ned. *ospravedlňovat*

spravedlno (trojslab.) n. *spravedlnost*

spravedlnost (trojslab.), -i f. *právo k něčemu*

spravenie, -ie n. *správa, vedení, řízení; náprava (v. též zpravenie)*

spravený, zpravený adj. *vedený, řízený*: Živú vieru spravenú slovy božími; *upravený, zařízený*

spravidlo, zpravidlo n. *kormidlo; ukazatel, index, rejstřík*

spravitel, zpravitel, -e m. *ředitel, správce*

spraviti, -v' u, -víš dok. *spravit, opravit, napravit; udělat, zařídit, splnit; ospravedlnit; dát směr*: dolú spraviti dostat dolú; - spraviti sě *zařídit se, připravit se*; (čeho) *očistit se, ospravedlnit se z čeho (v. též zpraviti, vzpraviti)*

správně, zprávně, zpraveně adv. *správně, právem, po právu*

správnost, -i f. *zákonnost, poctivost, spravedlnost*

správný adj. *správný; spravedlivý*

spravovanie, -ie n. *správa, vedení, řízení, vláda (v. též zpravovanie)*

spravovati, -uju, -uješ ned. *opravovat, činit správným, řídit*; - spravovati sě *řídit se, napravovat se (v. též zpravovati)*

spravující, zpravující adj. *spravující, řídící, vedoucí, vládnoucí*
sprchnúti, -nu, -neš dok. *spadnout, opadat* (v. též vzprchnúti)
sprchovati, -uju, -uješ ned. *padat, opadávat*
sprosta v. zprosta
sprostenstvie, -ie, sprostenstvo n. *prostota, prostý původ*: svůj rod sprostenstvím vinie obviňují z prostoty, znevažují
sprostně adv. *prostě, jednoduše, neučeně; skromně; špatně*
sprostní, sprostný, sprostý adj. *prostý, nevzdělaný; hloupý, pošetilý; jednoduchý; neumělý, špatný; chatrný*
sprostnost, -i f. *prostota, upřímnost; neumělost, neznalost*
sprošćenie v. zprošćenie
sprošovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *vyprošovat co, prosit oč*
spřahati (sě), -aju, -áš (sě) ned. (s kým) *spojovat se s kým*
spřáhnúti (sě), spříehnúti (sě), -nu, -neš (sě) dok. *spojit se* (v. též spříeci)
spřahovati, spřehovati, -uju, -uješ ned. *zapřahovat*; - spřehovati se, spřezhovati se *spřahovat se, spojovat se*
spřahu, spřěžeš v. spříeci
spřědu adv. *zpředu*
spřěženie, -ie n. *spřežení*; (s kým) *spojení*
spřěžený adj. *zapřážený*
spřězovati se v. spřahovati
spříeci, spřahu, spřěžeš (3. sg. aor. spřěže, přech. min. spřáh, spříehši, přič. čin. spřáhl, spříehli, přič. trp. spřěžen) dok. *spřáhnout, spojit*; - spříeci se (s kým oč) *spřáhnout se; spojit se, dohodnout se* (v. též spřáhnúti)
spříeciti se; spříehnúti se; spriesěženie v. vzpříeciti se; spřáhnúti (sě); spřísaha
spřieteliti se, -ľu, -líš se dok. *spřátelit se; smířit se*
spřietelovati se, -uju, -uješ se ned. *spřátelit se; smiřovat se*
spřiezniti (sě), -žňu, -zníš (sě) dok. *spřízňit (se), spřátelit (se)*
spřiezňovati (sě), zpřiezňovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *spřízňovat (se), spojovat (se)*: v zlosti se zpřízňují
spřísaha f., **spřísěženie, spriesěženie, -ie** n. *spiknutí*: sta se spřísaha v Jerusalémě
spřísáhnúti se, -nu, -neš se, **spřísieci se**, -sahu, -sežeš se dok. *zavázat se spřísahou; spolčit se* (srov. též zpřísahati)
spu, speš; **sp'ú**, spieš v. súti; zpíti
spuditi, zpuditi, -z'ú, -díš dok. *sehnat, zahnat, zapudit*; spuditi hlavu srazit hlavu
spuntováníe, -ie n. *spolčení, spiknutí*
spuntovati se, -uju, -uješ se dok. *spolčit se, spiknout se*
spurný v. purný
spustiti, -šču, -stíš dok. *vypustit*; (komu co) *odpustit, slevit; poslat* (v. též zpustiti, vzpustiti se)
spušćenie, -ie n. *spuštění, vypuštění* (v. též zpušćenie)
spúšćeti, -eju, -ieš, **spuščovati**, -uju, -uješ ned. *spouštět, vypouštět*; - spusčovati se *spouštět se* (v. též vzpuščovati)
spyták; spytati v. zpytač; zpytati
sráč, -ě m. *záchod*
sráčiti, -ču, -číš dok. *uvést ve shodu, přizpůsobit (?)*
sraziti, zraziti, -žu, -zíš dok. *srazit; shromáždit, soustředit; ubrat, odpočítat; porazit, potlačit*: zraž v sobě všicknu pýchu; - sraziti se *srazit se, shromáždit se, shluknout se, sejít se; spojit se* (v. též vzraziti se)
srážěti, -ěju, -ieš, **sražovati**, -uju, -uješ ned. *srážet; zmenšovat, ubírat*; - srážěti se *srážet se, zmenšovat se*
srdatě adv. *směle*
srdce, -ě n. *srdce; odvaha*
srděcce, -ě, srděčko n. *srdíčko*
srděčně adv. *srděčně, celým srdcem, z celého srdce, opravdově, usilovně, upřímně*: srděčně žádat Ježíše viděti

srdeční adj. *srdeční; vnitřní, duševní*: aby tu řeč, ješto slyšíte tělesným sluchem, slyšeli také i srdečním

srdečníček, -čka m. *drahoušek*

srdečníčka, srdnatička f. *žena srdečná, srdci milá*

srdečnící adj. *velmi srdečný*

srdečný adj. *srdečný; bolestně dojmavý, srdcervoucí, drásavý*

srděti se, -ěju, -ieš se, **srditi se**, -z' u, -díš se ned. *zuřit, vztekat se*: mrzký oslík se srdieše

srdnatě adv. *srdečně, od srdce*

srdnatička v. srdečníčka

srdnatost, -i f. *paličatost (?)*

srdnatý, srdný adj. *srdnatý, smělý, statečný; srdečný, upřímný*: okázalý velikú srdnatú lásku k němu

srch m. *sršeň (?)*; *potupné označení sedláků*

srn m. *srnec; srna*

srnek, -nka m. *srneček*

srní adj. *srnčí*

srnina f. *srnčí maso*

srokovati (se), -uju, -uješ (se) dok. *domluvit (se), smluvit (se)*

srósti, srostu, -eš dok. *srůst; zakrnět* (srov. *vzrůstí*)

srostlost, -i f. *srůst, spojení*

srovnalý adj. *srovnaný, vyrovnaný*

srovnaně adv. *spořádaně, řádně, svorně*: pokorně a srovnaně spolu se milovali

srovnánie, -ie n. *srovnání; shoda; urovnání, svornost*

srovnati se, -aju, -áš se dok. *shodnout se* (v. též *zrovnati*)

srovnávati se, -aju, -áš se ned. *sjednocovat se, být zajedno* (v. též *zrovnávati se*)

srozoměti, srozuměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit* (v. též *zrozuměti*)

srozuměný adv. *pochopený*: ty věci, kteréž jsú stvořeny, srozuměné se vidie

srozumievati, -aju, -áš ned. *chápat, rozumět*; (nad, kým) *mít pochopení, soucit*: blahoslavený, ktož srozumievá nad chudým a nuzným; (na sobě) *uvědomovat si*

sršatě adv. *zuřivě, ostře*

sršatý adj. *zuřivý; chlupatý*

sršěti, -šu, -šíš ned. *hrozit se děsit se; prchat, bázlivě utíkat*

sršňový adj. *sršní jako sršeň*: množstvie much malosti sršňové

srub, svrub m. *roubení; srub, dřevěná bašta*

srúbati, -u, -eš dok. *srubat, postínat; pokácet, vykácet* (v. též *zrúbati*)

srúbiti, -b' u, -bíš dok. *stít, skácet* (v. též *zrúbiti*)

sřeci se, seřku, sřeku, serčeš, sřečeš se, **sřeknúti se, seřknúti se**, -nu, -neš se dok. *smluvit se, domluvit se*

sřečenie, -ie n. *výrok, slovo, učení*: šest dní podlé sřečonie Samuele

sřečený, serčený adj. *stanovený, vybraný*: podlé dnów serčených

sřek m. *slabika*

sřez m. *kýta*

sřezati, -žu, -žeš dok. *uřezat, uříznout, useknout* (v. též *zřezati*)

sřezovati, -uju, -uješ ned. *seřezávat, ořezávat*

sřiednúti se, -nu, -neš se dok. *obměkčit se (?)*: avšak duše biedná nic se nesřiedne

sřiekati; sřútiti se v. *zřiekati; zřútiti se*

ssaditi, -z' u, -díš dok. *sesadit*; - *ssaditi se posadit se; vrhnout se (?)*: kohož' nezná (pes), byt' pak byl svatý člověk, tehdyt' se naň ssadí (v. též *zsaditi*)

ssalový adj. *kojencův, kojenecký*

ssanec, -ncě m. *kojenec*

ssánie, -ie n. *sání; kojení*: ostavený ssánie dále už nekojený, odstavený

ssáti, ssu, sseš (přech. přít. ssa, ssúci, přič. čin. ssal) ned. *sát*

ssaule v. *ssúle*

ssazenie, zsazenie, -ie n. *sesazení*

ssazovati, -uju, -uješ ned. *sesazovat*
sséci v. *sieci*²
ssědák m. *účastník turnaje*
ssědanie, sědanie, -ie n. *jezdecký souboj, zápas; rytířský turnaj* (v. též vsědanie)
ssědati, sědati, -aju, -áš ned. *sesedat (z koně); potýkat se v souboji*; - ssědsti sě, zsědati sě *sesedat se*
ssědlý adj. *sedlý, usazený*: ku podobenství křištala ssědlého
ssědnúti, -nu, -neš dok. *sesednout*; - ssědnúti sě (o mléce) *sednout, srazit se*
ssěkati v. *sěkati*
sselátko, selátko n. *kojenec*: z úst nemluvnátek a sselátek
ssele, -ete n. *sele*
ssieci v. *sieci*²
ssielati, -aju, -áš ned. *sesílat*
ssiesti, ssadu, ssědeš dok. *sesednout, seskočit*; - ssiesti sě *sesednout se* (v. též zsiesti)
ssjíti v. *sníti*
sskočiti, -ču, -číš dok. *seskočit* (srov. vzskočiti)
sslepiti v. *zslepiti*
ssložiti, zsložiti, -žu, -žíš dok. *složit, odložit, svléci*: ssložichu s sebe rúcho
ssmilniti, -ňu, -níš dok. *zesmilnit*
samraditi sě v. *zsmraditi sě*
ssov m. *množství, dav, shromáždění, zástup*
ssťále; sstálost; sstálý v. *stále; stálost; stálý*
ssťanie, -ie n. *setrvání*
ssťaralý; sstáranie; sstáratí v. *zstar-*
ssťáti, sstoju, -jíš dok. *vytrvat, vydržet, odolat, obstát; setrvat; postavit se na odpor*; sstáti na rok dostavit se k soudu v určený den (srov. státi, zstáti)
ssťavenie, -ie n. *sestavení, spojení* (v. též stavenie)
ssťaviti, zstávití, -v' u, -víš dok. (co) *sestavit, postavit, vybudovat; zastavit* (v. též staviti)
ssťavovati, zstávovati, -uju, -uješ ned. (co) *sestavovat, stavět; zastavovat, bránit čemu* (v. též stavovati)
ssťeci, -teku, -tečeš dok. *sběhnout, seběhnout* (v. též stěci)
ssťierati, -aju, -áš ned. *drobit*: jeho slovo, jako kladivo sstírá skálu tvrdých srdcí (v. též stierati)
ssťíhati, -aju, -áš ned. *stíhat, pronásledovat* (v. též stíhati; zstíhati)
ssťihnutý adj. *dostižitelný*
ssťrčenie, -ie n. *svržení, sražení* (v. též strčenie)
ssťrčiti, -ču, -číš dok. *sestrčit; strčit dolů, shodit, srazit, svrhnout*: chtěl roven býti bohu a sstrčen jest; *odstrčit* (v. též strčiti)
ssťrkovati, -uju, -uješ ned. *svrhávat, srážet* (v. též strkovati sě)
ssťrpěti v. *strpěti*
ssťupa f. *sestoupení, sestup; cesta*
ssťúpati, -aju, -áš ned. *sestupovat* (srov. stúpati)
ssťupek, stupek, -pka, -pku, **ssťupeň, stupeň**, -pně m. *svah; sestup*
ssťúpenie, -ie n. *sestoupení; odstoupení; postoupení*
ssťúpiti, zstúpiti, -p' u, -píš dok. *sestoupit; odstoupit, odvrátit se; postoupit, vzdát se, přenechat; ustoupit*; - sstúpiti sě *sevřít se, zavřít se, srazit se* (v. též stúpiti)
ssťupovanie, -ie n. *sestupování*
ssťupovati, stupovati, -uju, -uješ ned. *sestupovat; postupovat; odstupovat (úřad); srážet* (srov. též vstupovati)
ssťupující adj. *sestupující*
ssťydati sě; sstýdnúti v. *stýdati sě; zstýdnúti*
ssűjící adj. *sající*; zpodst. m. *kojenec* (?)
ssűle, ssaule, -ete n. *kojenec*
ssűti, sespu, sespeš (aor. ssuch, přič. trp. ssut) dok. *sesypat*; - ssűti sě *sesout se, zbořit se*
ssűtiny pl. f. *sutiny, trosky*

ssúzenie; ssúžití; ssužovati; sšerěditi sě v. súzenie; súžití; sužovati; zšerěditi
sšítí, zšítí, -šiju, -eš dok. *sešít, ušít, zašít*
sšítie, -ie n. *sešítí*
sšívati, zšívati, -aju, -áš ned. *sešívati, zašívati*
stádce, -ě n. *stádečko, malý houf*
stádlo n. *stav*
stádní, stádný, stádový adj. *stádní, pro stádo*: brána stádná; chlévy stádové; po sledu stádném za stády
stáhnúti, -nu, -neš dok. *stáhnout, svázat, spojit* (v. též vztáhnúti)
stále, sstále adv. *stále, ustavičně; pevně, rozhodně, neochvějně*: velmi stále odpověděl
stálost, sstálost, -i f. *stálost; trvalost, trvanlivost, stabilita*: *vytrvalost; pevnost, neochvějnost*
stalý adj. *který se stal, minulý*
stálý, sstálý adj. *stálý, trvalý*: *vytrvalý, pevný, neochvějný*
stan m. *stan*; pl. *ležení; svatostánek, tabernákul*; stan srdce vnitřek srdce, nitro; stan přistaviti k něčemu dbát něčeho: (milost) bieše stany všě rozbila usidlila se
stánek, -nka, -nku m. *stánek, svatostánek, tabernákul*; pl. stánky *náboženská slavnost židů*
stánie, -ie n. *stanoviště; podstavec; příměří*
stanišče, -ě n. *ležení, tábor (?)*
stánkový adj. ze stánek: šíř stánková šíře stánku; stánkový hod židovská náboženská slavnost stánků
stanný adj.: stanné právo rozhodnutí ve sporu, jestliže se protistrana nedostavila k soudu
stanovati sě, -uju, -uješ sě dok. *vyměřit tábor, utábořit se (?)*
stanovišče, -ě n. *stanoviště*; pl. *tábor, ležení*; stanoviště své rozklásti položit se táborem
stanovišční, stanoviščný adj. *stanový; stavařský*: řemeslem stanovištným
stanoviti se, -v' u, -víš sě ned. *tábořit, ležet táborem (?)*: tu smy sě stanovili tři dni
stanovní, stanový adj. ze stan: stanovníe miesta místa pro stany; stanové dřěvo stožár, stěžeň (?); hody stanové v. stánkový
stanúti, -nu -neš dok. *stanout, zastavit se; zústat, setrvat potrvat; přestat*
staralý v. zstaralý
staránie, -ie n. *stárnutí; žádání, prošení* (v. též zstaránie)
starati, -aju, -áš ned. (koho) *žádat, prosit*; - starati sě *starat se; stárnout* (v. též zstarati)
starcový adj. *starcův, starců; stařecký*
starček, -řečka m. *stařeček*
starost, -i f. *stáří*: dobrá starost velké stáří, vysoký věk; na starost v stáří; péče
starosta m. *představený, náčelník, velitel, správce; stařec, otec*; pl. starosty *rodiče, předkové; starší lidu*
starosta f. *stará žena*
starostný adj. *stařecký, starobný*: čas starostný stáří
staroststvie, starostvie, -ie n. *správcovství*
starošče pl. f. *stáří*
starší zpodst. m. pl. *rodiče, dospělí*
starý adj. *starý, dávný, starobylý; bývalý, dřívější, původní*: vrátiti všěcko v starý stav
stář, stářě, -ě f. *věk, stáří*; děťátko jest bylo dvů měsieci v stář staré; v stáří ve stáří, ve věku
stařejší, -ieho zpodst. m. *starší rodu, kmet*
stárie, -ie n. *stáří*
Stašek, -ška m. *Stanislav* (domácké)
stat, -i f. *podstata*
statček, -tečka, -tečku m. *stateček*
statčiti, -ču, -číš ned. *stačit*
statečně adv. *statečně, udatně; dostatečně; účinně; usilovně; mocně, silně*: jedem druhého tak statečně uhodi
statečnost, -i f. *statečnost, udatnost; moc, síla; trvalost, vytrvalost*
statečný adj. *statečný, udatný* (často v oslovení šlechticů); *přední, hlavní; silný, početný; hodný, ušlechtilý, počestný; dostatečný; užitečný, účinný, platný; trvalý, vytrvalý*
statek, -tka, -tku m. *zboží, majetek; moc, síla; pomoc, podpora; užitek, zisk, prospěch; podstata*; statka nenie nemůžeš stačit, rovnat se (komu)

statken m. *myrha* (?) (zkomolené latinské *stactem*): nesúce přiskyřici a statkem do Ejipta
státi¹, stanu, -os (přech. přít. stana, přech. min. stav, impf. staniech, aor. stach, přič. čin. stal, subst. verb. stánie) dok. *stanout; postavit se, zastavit se; přistát; potrvat, existovat*: stanu státi *budu; stát, mít cenu; ucházet se oč, zasadit se oč; zhynout*; - státi se, 3. sg. stane se *udát se, zběhnout se*; státi se skutkem *uskutečnit se*; (komu) *přihodit se; splnit se; postihnout někoho*; (čím, od čeho) *být způsoben něčím*; (kým) *být ustanoven, být vytvořen; stát se vlivným činitelem, zapůsobit, vykonat vliv*

státi², stoju, -íš (imper. stój, přech. přít. stojě, impf. stojiech, stách, aor. stách, přič. čin. stál, přič. trp. stán) ned. *stát; trvat, být*; (po čem) *usilovat oč, pracovat k čemu, být při někom; stavět se na odpor, odolávat*; státi k sůdu stát před soudem; (v čem) *záležet v čem, záviset na čem*; státi komu řeči vyslychat, poskytovat sluchu; (kým) *existovat něčí pomocí; (zač) mít cenu*; stój dokud stój ať to trvá jak chce dlouho; státi na stravě stravovat se; (nač) *žít z čeho* (srov. též sstáti, zstáti)

stav m. *stav, postavení; zařazení; místo, stanoviště; příbytek; zlodějský, lupičský úkryt; hranice; zastavení; schopnost stát*: na stavě býti moci se postavit; *síla; situace; věk; postava*
stavadlo m. m. *ohrada, stáj, chlév; stanoviště; místo zastavení* (po denním putování); *místo, kde něco stává; přístav*: kdež sú stavadla lodí; *délková míra, hon*: osm stavadl činie jednu míli; pl. stavadla *stánky* (v. t.)

stav'án v. stavěti

stávati, -aju, -áš ned. *stávat, stát, zůstávat; pobývat; stávat se, dít se*: divóm, ješto u hrobu jeho stávachu; *trvat, existovat, být*; - stávati se *stávat se, dít se*

stávče, -ě m. *stavitel*

stavec, -vcě m. *stav, zaměstnání*

stávek, -vka, -vku m. *pouto, spojení*; stávek tvých bedr pas, opasek (?)

staveň, -vni f. (?) *zastávka, zastavení* (?)

stavenie, -ie n. *stavení, stavba; stavění; postoj*: stavenie poctivé uctivý postoj; *zastavení, zákaz; postavení; zdržování, přerušení; zadržení, zajetí* (v. též sstavenie)

stavený adj. *zastavený, zadržžený*

stavěti, -ěju, -ieš (přič. trp. stav'án, stavěni) ned. *stavět, budovat; umisťovat, dávat na (čelné) místo*; - stavěti se (kde) *dostávat se (kam)* (srov. zstavěti)

stavič, -ě m. *zedník*

staviti, -v'u, -víš dok. *zastavit, překazit, zabránit, zadržet*: zlého staviti zabránit zlému; *zastavit se, dostavit se*; - staviti se *zastavit se, dospět někam, octnout se někde* (v. též sstaviti)

stavovati, -uju, -uješ ned. *zastavovat; zbraňovat, zakazovat; potlačovat, odstraňovat* (v. též sstavovati)

stazovati v. vztazovati

stblo (gen. pl. stébl) n. *stéblo*

stéblce (trojslab.), -ě n. *stébélko*

stéblé, -ě n. *stébla, stébloví*

stěci, -teku, -češ dok. *dopadnout, povést se; utéci, uniknout, zběhnout; učinit výpad; oprchat, opadat*; - stěci se *uplynout; zavřít se* (v. též sstěci; ztěci)

stek m. *soutok; souhrn* (srov. též ztek)

stekl v. setknúti (též stěci a steknúti se)

steknúti se, -nu, -neš se dok. *sběhnout se* (v. též vzteknúti se)

stěliti, -l'u, -íš dok. *počít, zplodit, zrodit*

stěnicě, štěnicě, -ě f. *štěnice*

stenník m. *setník*

stěnný adj. ze stěna: šířě stěnná šíře stěny; skúly stěnné štěrbiny ve stěnách

stepati v. ztepati

stěrovati, -uju, -uješ ned. *drtit, rozdrcovat*

stěžez; stesati v. stěžér; ztesati

stekliti se, -l'u, -líš se dok. *zželet se, politovat*

stesknúti (se), 3. sg. steskne (se) (aor. stěšče (se)) dok. *zastesknout se; stesknúti sobě*

postesknout si, zabědovat, zanařikat; stesknúti sobě s dobrým úmyslem znechutit si dobrý úmysl, upustit od něho

steščenje, -ie n. *stýskání, stesk, zastesknutí*

steščený adj. *stísněný, jsoucí v nouzi*
stěženy adj. stažený (srov. též vztěžený)
stěžer, stěžír, stěžez m. *stožár*
stěžeti, -ěju, -ieš ned. *táhnout, vléci; brát se* (srov. též ztěžeti)
stěžiti, -žu, -žíš dok. přinést, přivést; ned. (koho, co) *stěhovat, dopravovat, táhnout, vést*; -
stěžiti se *dospět, dostat se* (srov. též vztěžiti)
stěžka, stěžkem v. ztěžka
stiekanie, -ie n. *výpad* (z hradu, z města) (srov. též vztiekanie)
stiekati se, -aju, -áš se ned. *stékat se; sbíhat se, scházet se* (srov. též vztiekati se)
stien m. *stín; skryté místo; záštita, ochrana*
stienati, -aju, -áš ned. i dok. *stínat; postínat, poutínat*
stieniti se, -ňu, -níš se ned. (o co) *snažit se, pokoušet se o něco*
stienka f. *mšice; jmelí*
stierati, zstierati, -aju, -áš ned. *stírat*; - stierati se (čím) *utírat se, čistit se, očišťovat se* (v. též sstierati)
stiežiti, -žu, -žíš dok. *zatížit*; - stiežiti se *přetížit se*
stiháč, -ě, **stihatel**, -e m. *pronásledovatel, stihatel*
stíhanie, -ie n. *vystihování*
stíhati, -aju, -áš ned. (co) *honit se za čím; chápat* (v. též sstíhati, zstíhati)
stihnúti, -nu, -neš dok. *stihnout, dohonit; postihnout (rozumem), pochopit, vystihnout; stačit*
stínač, -ě m. *kat*
stínati, -aju, -áš ned. *porážet, kácet; stínat, popravovat*
stírati se, -aju, -áš se ned. *potírat se, vadit se*
stiskánie, -ie n. *tisknutí*: ruky stiskánie
stiskati, -aju, -áš ned. *tisknout, mačkat*
stisknúti, -nu, -neš dok. *stisknout, stlačit* (v. též ztisknúti, srov. vztisknúti)
stiskovati, -uju, -uješ ned. *tisknout, utiskovat, utlačovat*
stkelný adj. *skleněný*
stketa v. cketa
stklena f. *drahý kámen*
stkleničný, skleničný adj. ze stklenicě
stklenicě, -ě, **stklenička** f. *sklenice, sklenička*
stklenný, sklen(n)ý adj. *skleněný*
stklo, seklo, sklo n. *sklo; skleněná nádoba*
stkmieti, -ěju, -ieš ned. *ukrývat, schovávat, ukládat*
stkvělost, -i f. *skvělost, krása, nádhera; jas*
stkvělý adj. *skvělý, krásný, nádherný*
stkvěnie, stvěnie, -ie n. *skvění, lesk, záření, záře, jas*
stkvieti se, stvieti se, skvieti se, katvieti se, -vu, -veš se ned. *skvíť se, zářit, třpytit se*
stkvost, stvost, -i f. *skvělost, nádhera, krása; záře; ozdoba*
stkvostnost, -i f. *skvostnost, skvělost, nádhera*
stkvostný adj. *skvostný, skvělý, nádherný*
stkvúci, stvúci adj. *zářící; skvoucí, skvělý*; stkvúcie nakaženina pobělavá prašivina, vyrážka na kůži
stlačíti, ztláčíti, -ču, -číš dok. *pošlapat, podupat, udupat, rozmačkat*: oni by rádi tu svatost velebnú nohami ztláčili; *přemoci*
stláti, stolu, stéleš ned. (co) *připravovat, chystat, strojit*; stele se k čemu schyluje se k něčemu, něco se připravuje
stlúci, -tluku, -tlučeš dok. stlouci (*dohromady*) (v. též ztlúci, srov. vztlúci)
stlúp, slúp m. *sloup*
stlúpec, slúpec, -pcě m. *sloupec, sloupek; hloupý člověk, hlupák*
stlúpnatý, slúpnatý adj. *mající sloupy, sloupový*
stočiti, -ču, -číš dok. *stočit, ukroutit, svinout*: snadně z něho (proutí) hůžev stočíš; *přemoci*; -
stočiti se *stočit se* (v. též ztočiti, vztočiti)
stodolář, -ě m. *návštěvník Betlémské kaple* (hanl.)

stojatý adj. *stojící; stojatý; stojatý obraz socha*
stojící, stojící adj. *stojící; stojatý; stálý, neochvějný*
stojnost, -i f. *stálost, neměnnost*
stok m. *slití, smíšení, splnutí*
stoka f. *soutok, místo, kde se stéká voda: moře stopa mořská pánev*
stoklasa f. *lilek, jilek mámivý*
stól, stola, -u m. *stůl; stolec; stolování: jakž brzo by po stole jakmile bylo po jídle, po hostině*
stola (místo fiola) v. fiola
stolař, -ě m. *výrobce nábytku, truhlář*
stolček, -lečka, -u m. *stoleček*
stolec, -lcě m. *trůn*
stolenie, stolovanie, štolovanie, -ie n. *stolování*
stolicě, -ě f. *židle; trůn; kazatelna; vladařská hodnost*
stoliční adj. ze stolicě: na hlavách stoličních bývají kotůči točiti na hlavících židlí (trůnu)
stolik, stoliko adv. *tolik, toliko*
stoliti, -ľu, -líš ned. *hodovat, jíst*
stoľúci zpodst. m. *stolovník, hodovník*
stonanie, -ie n. *sténání; lkání, naříkání; holubí vrkání*
stonati, stóňu, -ňeš ned. *sténat, vzdychat, naříkat, tesknit* (srov. vzstonati)
stonek, -nka, -nku m. *pařez; hloupý člověk*
stonúti v. ztonúti
stopa f. *stopa; cesta*
stópěj, stópějě, -ě f. *stopa, šlépěj*
stopiti v. ztopiti
storacě, -ě f. *sturač* (cizokrajný strom s vonnou pryskyřicí); *pryskyřice z něho: málo pryskyřice a strdi a storacě*
storytiečnik, stotýr m. *setník*
stovaryšiti se, stovařišiti se, -šu, -šiš se dok. *spřátelit se, spojit se, spolčit se*
stovařišenie, -ie n. *spolčení*
stpicě, stpička; stracenie; straceny v. špicě; ztracenie; ztraceny
strádanie, -ie n. *strádání; postrádání, pohřešování, nedostatek*
strádati, -aju, -áš ned. (čím) *strádat; (koho) postrádat koho; varovat se koho*
stradúci adj. *strádající*
strahovati, -uju, -uješ ned. *střežit, ostříhat*
strahovitě adv. *ostrážitě*
strach m. (čeho) *strach (o něco, z něčeho): strach mě jest bojím se*
Strachota m. *Metoděj*
strachovanie, -ie n. *bázeň*
strachovati se, -uju, -uješ se ned. *strachovat se, bát se; žasnout: strachováchu se všickni nad múdrostí a na odpovedkách jeho*
strachovitý adj. *postrašený*
stran adv. *ze strany; podél, po boku*
strana f. *strana, bok; krajina; část, díl, skupina; z větší strany větším dílem; stránka, zaměření, způsob, povaha; s strany čeho co do, co se týče: člověk s strany těla jest nečistá věc*
stráně, -ě f. *stráň, svah, úbočí*
straniti, -ňu, -níš ned. (co) *zastávat se čeho*
stránka f. *strana; skupina, díl, částka; stránkú - stránkú dílem -dílem; druh*
stranní, stranný, stranovní, stranovný adj. *postranní; částečný; zevní; třenovní (zub): otevře bůh zub stranný čelisti osličie*
strast, -i f. *strádání, trápení; lopota; škoda; nebezpečí*
strastně adv. *strastně, s útrapami; usilovně, namáhavě*
strastný adj. *plný útrap, strastiplný; nuzný; ustrašený*
strašenie, -ie n. *strach, hrůza*
strašící adj. *bázlivý*

strašidlo n. *strašidlo, postrach; bázeň boží (?)*
strašitedlný (čtyřslab.) adj. *ustrašený, vystrašený, vyděšený; strašný, nahánějící strach*
strašiti se, -šu, -šíš se ned. (kým, koho) *bát se koho*
strašivě, strašlivě adv. *bojácně, bázlivě, s bázni*
strašivý, strašlivý adj. *bázlivý, ustrašený; učiněný ve strachu; strašný, hrozný*
strašný adj. *lekavý, bázlivý*
stratiti v. *ztratiti*
strava, ztrava f. *náklad, peníze vynaložené na živobytí; strava, jídlo; vše potřebné k životu; útrata*
strávený adj. *otrávený, zkažený (?)*: pokolenie lidské padlé a strávené a d'áblóm poddané
stráviti, -v' u, -víš dok. *strávit, spotřebovat, pohltit*; (co pro koho) *užít čeho ve prospěch koho*; (co nač) *vynaložit, využit*; - strávit se *vyčerpat se* (v. též *ztráviti*)
stravicě, ztravicě, stravně, ztravně, -ě, **ztravička** f. *strava, živobytí*: *stravicě utěžeti vydělat na živobytí, na stravu; stravně sobě utěžěváše živil se*
stravní, stravný, ztravní adj. *potravinový*: *zásoby ztravní; který hodně stráví, spotřebuje; nákladně, nádherně žijící*
strávník, ztrávník m. *jedlík, gurmán, bonvivant*
stravovati, ztravovati, -uju, -uješ ned. *stravovat, trávit*; *ztravovati modlu* pokládat na modlu jídlo (jako oběť)
strážný adj. *strádající, jsoucí v strážni, ve strádání*
stráž, strážě, -ě f. *stráž, ochrana; střežení, péče*; *strážné místo*; m. i f. *strážce, strážkyně*
strážce, -ě m. *strážce, ochránce*
strážiti, -žu, -žíš ned. *hlídat*
strážná zpodst. f. *strážkyně*
strážný zpodst. m. *strážce, hlídač*; *strážný domu* vrátný
strčenie, -ie n. *postrčení, pohnutí* (v. též *sstrčenie*)
strčiti, -ču, -číš dok. *strčit, vstrčit*; *pod lavici sú jimi strčili* zastrčili je; - *strčiti se* *srazit se* (v. též *sstrčiti*)
stredoplovúci, stredoplovúci adj. *strdím, medem oplývající*
stred, strdi f., **strda** m. **strdie**, -ie n. *med; strdí, medový plást*
stredný, stredový adj. *medový, sladký*
strez, strež (?) m. *dřeň*
strhati; strhávati; strhnúti v. *ztrhati; ztrhávati; ztrhnúti*
strkati, -aju, -áš ned. *strkat; shazovat, srážet*; (ot sebe) *odstrkovat*
strkolna f. *palice*
strkovati se, -uju, -uješ se ned. *řítit se, padat*: *sami se strkují do pekla* shazují, srážejí (v. též *sstrkovati*)
strmácti, -eju, -ieš dok. *zeslabit, unavit*
strmiti, -m' u, -míš ned. *trčet*: *aniž vyně meč, ale necha ho v těle strmiti*
stroj, -ě m. *přístroj, nástroj; úprava, ústroj, výstroj, šat, odění*
strójcě, -ě m. *správce; původce*: *vojny strójcě*
strojenie, -ie n. *příprava, chystání se*
strojený adj.: *strojový vlas* *nepravé vlasy*
strojiti, -ju, -jíš ned. *připravovat, chystat; vytvářet, předstírat*
strojný adj. *pořádný; skvostný*
strojstvie, -ie n. *správa*
strom m. *strom; stěžeň*
stroměti, -ěju, -ieš ned. *strmět, čnít, stát*
stropiti, -p' u, -píš dok. *ztropit, udělat*
stros; stroskotati (se) v. *štros; ztroskotati*
strpenie, strpěnie, -ie n. *trpělivost, shovívavost*
strpěti, sstrpěti, -p' u, -píš dok. *snést, vydržet, vytrpět; dovolit*; *snad mně nestrpíš v této řeči* nebudeš se mnou souhlasit
strpievati, -aju, -áš ned. *snášet*
stručně adv. *stručně, krátce; mocně, silně, jadrně*: *zvola hrozným hlasem stručně*

struditi v. ztruditi

struha, strúha f. *strouha, potok; řečiště*

strúhaný adj. *soustruhovaný, vyrobený na soustruhu (?); řezbářský (?), rytecký (?):* dielo strúhané

strúhati, -aju, -áš ned. *strouhat, škrábat; soustružit, ozdobovat rytím (?):* (hrnec) měděný velmi dobře strúháchu (srov. též zstrúhati)

struplavý, strupový adj. *strupatý*

strus v. štros

strvalý adj. *vytrvalý*

strvati, -aju, -áš dok. *setrvat, vytrvat*

strýc, -ě m. *strýc* (z otcovy strany); *švagr* (v. též stríc)

strýček, -čka m. demin. ze strýc (v. t.); *mužiček* (mandragora, o jejímž kořenu, zvl. vyrytém pod šibenici, se věřilo, že má zázračnou moc)

strýčena f. *sestřenice, dcera strýcova*

strýčenec, -ncě m. *syn strýce, bratranec*

strýčěný adj. *ze strany strýcovy: bratr strýčěný bratranec; sestra strýčěná sestřenice*

strych m. *stará dutá míra* (2,877 hl); *stará plošná míra* (40,936 m²) (srov. též štrych)

strýna f. teta

stržen, strěn, -ene m. *dřeň (stromu):* tomu strženi vnitřnímu; *nitro, podstata*

střebaninka f. *polévka* (hanl.)

střebati, -b' u, -beš ned. *srkat*

střed m. *prostředek*

střed adv. *uprostřed, doprostřed*

středník, středmitel, -e m. *prostředník*

středmý adj. *střední, prostřední; Středmé moře Středozevní*

střední adj. *střední, prostřední; prostředně dlouhý, nevýstřední (?):* vlasy černé střednie jmějieše

středopostie, -ie n. *období uprostřed postu*

středozevní, středozevní adj. *středozevní*

středuji adj. *střední, středový*

střechový, střěšný adj. *střešní, nástřešní; koření střechové rostoucí na střeše*

střela f. *střela, šíp*, střela s nálpem otrávená střela, šíp (srov. střiel)

střelcový adj. ze střelec: zástupové střelcoví oddíly lučištníků

střelec, -lcě m. *lučištník*

střelišče, -ě n. *prak, metací stroj* (srov. střielišče)

střeliti, -l' u, -líš dok. *střelit; vyletět jako střela; vytrysknout*

střelivo n. *střelná zbraň*

střelnicě, střielnicě -ě f. *pohyblivá věž na dobývání opevněných míst; střilna, bašta*

Střelobok m. *Střelec* (deváté souhvězdí zvířetníku)

střmen v. střmen

střemenář, -ě m. *výrobce střmenů* (v. t.)

střen; střep v. stržen; třep

střěpěti, -ěju, -ieš, **střěpiti**, -p' u, -píš ned. (k čemu) *starat se, dbát o co; hledět, pozorovat; zevlovat, koukat, civět*

střěpně; střěšný v. stříepeně; střechový

střětati, -aju, -áš ned. *potkávat*

střětnúti, -nu, -neš dok. *potkat, zastihnout*

střěví; střěvo v. třěví; třěvo

střezenství, -ie n. *střízlivost, střídmost, rozvážnost*

střít, -ě m. strýc; pl. strícě *strýcové* (v. též strýc)

střící, stríhu, strížeš (impf. strížeich, aor. strížeich, přič. čin. stríhl) ned. *stříhat; stínat* (mečem)

stříbrnicě (trojslab.), **stříbernicě**, -ě f. *stříbrný korbelt, stříbrná nádoba*

stříecě, -ě f. *potkání; v stříeci, v stříec vstříc*

střieci, střěhu, střěžeš ned. *střežit, hlídat, chránit*; (čeho) *dbát čeho, zachovávat co, dávat pozor na co*: nestřež ani hledaj zlosti v domu spravedlného; střieci se (čeho, před čím) *varovat se čeho, vystříhat se, vyhýbat se čemu*

střieda f. *třída, řád*; *střídání* (v. též *třieda*)

střiediti se, třiediti se, ztřiediti se, -z' u, -díš se ned. *střídat se*

střiedmiti, -m' u, -míš ned. (mezi kým) *prostředkovat, dělat prostředníka*

střiedmost, -i f. *střed, prostředek*: buóh (jest) každé milosti počátek, střídmost i skonatel; *střídmost*

střiedmý adj. *střední, prostřední*

střiedníček, třiedníček m. *kaplánek* (hanl.)

střiedník, třiedník m. *zástupce* (většinou zástupce faráře), *kaplan, vikář*

střiehati, -aju, -áš ned. *ostříhat, střežit* (srov. též *stříhati*)

střiel m. *nástroj ke střelení; střela, šíp* (srov. *střela*)

střielišče, -ě n. *vrhací kopí* (?) (srov. *střelišče*)

střielnicě v. *střelnice*

střiepně, střěpně, -ě f. *péče; úřad*

střiesti, -třasu, -třeseš dok. *setřást* (srov. též *ztřiesti se*)

střietí, setřietí, setru, -třeš dok. *setřít; prostřít; rozšířit; zahladit*; - setřietí se *srazit se* (v. též *ztřietí*)

střiezevstvie, střiezvenie, střiezvenstvie, -ie n. *střízlivost, střídmost; rozvážnost; stydlivost, slušnost*

střiezvě adv. *střízlivě, střídmě; rozvážně*

střiezvěti, ztřiezvěti, -ěju, -ieš ned. i dok. *být střízliv; vystřízlivět*

střiezviti, -v' u, -víš dok. (čeho) *vystřízlivět z čeho*

střiezvost, -i f. *střízlivost*

střiezvý adj. *střízlivý*

střih m. **střihanie**, -ie n. *střih; forma, tvar*: střihóv rúcha potvorného za hříech namají

střihany, střihaný adj. *střihaný*; proč jest vrbový list na koncích střihaný jinak než dubový *tvarovaný; přemrštěně vytrížený*: v rúše střihaném

střihati, -aju, -áš ned. *stříhat; dělat výstřih na šatech; ostříhat, střežit* (srov. též *střiehati*)

střípěti, -ěju, -ieš ned. *koukat, civět, okounět*

střížcě, -ě m. *střihač*: k střižcuóm ovcí

střížek, -žka m. *střízlík* (?): s stehlíčkem a střížkem, s milítkým papúškem

stříženie, -ie n. *stříž (ovcí)*

stříženy adj. *ostřihany*

štrmen, střemen, třmen, třemen, -e m. *hudební nástroj, lyra*

studeň, -eni f., **studeno** n., **studenost**, -i f. *studenost, zima, chlad, mráz*; na studeně ve studenu, v chladnu

studenicě, -ě f. *studená pramenitá voda; zimnice*

studený adj. *studený, chladný*; studená nemoc zimnice

stúdev, -dve f. *štoudev*

studěti se, studiti se, -ž' u, -díš se ned. (komu) *oškľivit se*

studně, -ě f. *pramen, studna*

studnička f. *studánka, pramínek*

studniční, studničný adj. *studniční, pramenitý; pramenový, jsoucí u pramenů*: v nejlepších místech lesních a studničních, kdežto přeutěšeně slýcháme ptačie spievanie

stúdicě, -ě f. *malá štoudev*

stuchnúti v. *ztuchnúti*

stukverk m. *štukatura, ozdobná stavební práce*

stúlati (se) v. *ztúlati*

stuliti, stúlití, -řu, -líš dok. *zavřít, stisknout*: rozumný stulí svá rty; stul kabelku zavři hubu; (co k čemu) *schýlit, přitisknout*

stúpa f. *hmoždír, stoupa*

stúpati, -aju, -áš ned. *stoupat; jít, kráčet*; (čeho) *odstoupit od čeho* (srov. *stúpati*)

stúpěj, stúpějě, -ě f. *stopa, šlépěj*

stupek, stupeň v. sstupek
stúpiti, -p' u, -píš dok. *postoupit, učinit krok* (v. též sstúpiti)
stupník m. *stupínek, malý stupeň*
stupovati; stvěnie; stvieti se v. sstupovati; stkvěnie; stkvieti se
stvor m. **stvora** f. *tvor, stvoření*
stvorný adj. *tvůrčí, tvořivý (?)*: stvorným rozumem věříte
stvořec, -rcě m. *stvořitel, tvůrce*
stvoření, -ie n. *stvoření, tvor; tvorstvo*
stvořiti, vzstvořiti, -řa, -říš dok. *stvořit, vytvořit, udělat; způsobit*; - stvořiti se *povstat, vzniknout*: taky se tu křik bě stvořil strhl se
stvořovati, -uju, -uješ ned. *tvořit, vytvářet, dělat*
stvořící adj. *tvořící, tvořivý, tvůrčí*: *duch stvořící*
stvosť v. stkvost
stvrđiti, -z' u, -díš dok. *potvrdit* (v. též ztvrditi)
stvrđnutí v. ztvrděti
stvrzenie, -ie n. *stvrzení, potvrzení*: dáti stvrzenie čemu potvrdit, utvrdit co (v. též ztvrzenie)
stvržený adj. *který učinil slib* (o klášterní osobě)
stvrzovati, -uju, -uješ ned. *stvrzovat, potvrzovat* (v. též ztvrzovati)
stvúci v. stkvúci
styd m. *stydnutí, studenost; mráz*
stydati se, sstydati se, zstydati se, -aju, -áš se ned. *stydnout*
stydaticí adj. *nestydaticí, neslušný*: stydaté věci
stydce adv. *nestydacě, hanebně*
styděti se, -z' u, -díš se ned. (kým, čím, z čeho, čeho) *stydět se za koho, zač*; (koho) *bát se*
stydko adv. *stydno*: až o něm stydko psáti
stydkost, -i f. *stud; mrzkost, hanebnost*
stydský adj. *hanebný, mrzký; studený* (srov. zstydský)
stydľivě adv. *stydľivě, cudně, ostýchavě, zdrženlivě*
stydľivý, stydľý adj. *stydľivý, cudný; ostýchavý; stydký*: údy své stydlivé; údy stydlé (srov. zstydľý)
stydľý adj. *vykrmený, tlustý*
stýskati, -šču, -ščes ned. *stýskat si, naříkat*; stýšče mi se poslúchati nelíbí se mi, je mi nemilé poslouchat
subťilní adj. *tenký, jemný; útlý, choulostivý; bystrý, vtipný*
súcie, -ie n. *suky, suché větvoří, suché pahýly větvi*
sučovíčko, sukovíčko n. *sukovité roští*
súd m. *soud, soudní tribunál; odsouzení; úsudek*
súdcě, -ě m. i f. *soudce*
sudček, -dečka, -u, **sudec, súdec**, -dcě, **súdek**, -dka, -dku m. *soudek, nádobka*: súdcě nezviený nádobo smrdutá, nečistá
súdečný adj. *soudní*
sudič, -ě m. *posuzovatel, kritik*
súđiti, -z' u, -díš ned. *souđit, vykonávat soudní pravomoc; posuzovat; uvažovat, považovat; přát*
sudlicě, -ě f. *bodná zbraň s dvojitém nebo trojitém hrotem*
sudľičník m. *bojovník ozbrojený sudľicí*
sudnec, -dencě, **sudník** m. *košík*
súdný adj. *uvážlivý, soudný; soudní*: súdný den den posledního soudu (nábož.); sudičský
súđový adj. *soudní*: brána súđová
sudy adv. *tudy*
sufragán m. *biskup podřízený arcibiskupovi*
suchostina f. *suchost*: položim potoky v suchostinu vysušim je
suchota f. *sucho*
suchý adj. *suchý*: suché dni třídení půst opakující se každé čtvrtletí (cirk.)
sujný adj. *marný, zbytečný, neužitečný; pomlouvačný, nevraživý*

suk¹ m. větev, haluz

suk² m. štáva

súkati, súču, -češ ned. *soukat*; (bradu) *tahat se za vousy*

sukénce, -ě n. *sukno, sukénko*

sukně, -ě f. *část mužského oděvu*

suknicě, -ě f. *svrchní soukenný oděv, suknice*

sukovíčko v. sučovíčko

súkromě, **súkromie** adv. *soukromě*, v *soukromí*, *stranou*: *pojati koho súkromě vzít koho stranou; sám pro sebe*

súkromní, **súkromný** adj. *odlehlý, ležící stranou; jsoucí v soukromí*

sum¹ m. *sumec*

sum², **sumák** m. *kožený pytel*

summa, **suma** f. *souhrn, úhrn, množství, počet, suma*

summovně adv. *úhrnem, stručně*

sumovina, **somovina** f. *sumec; sumčí maso*

súmračiti sě, 3. sg. -čí sě ned. *šeřit se, smrákat se*

súmрак m. *stmívání, soumrak*: v *súmрак*, v *súmраку* za *soumraku*

sunúti sě, -nu, -neš sě ned. (na koho, co) *hrnout se, vrhat se*

súpeřě, -ě f. *soupeřka, protivnice, sokyně*

supový adj. *supí*: oko *supové*

supplikací, -ie f. *písemná žádost, prosebný list*

suplikovati, -uju, -uješ ned. *snažně prosit*

surový adj. *syrový*

súsěda f. *sousedka*

súsědský adj. *sousedský*: bezpráví *súsědské*; *sousední*

súsědstvie, -ie n. *sousedství*; z *súsědstvie* *zblízka*

susilovati v. *usilovati*

súsněžnicě, -ě f. *sněhová přehánka, sněžení (?)*

sústruh m. *soustruh*; v *sústruh* dělati *dělat na soustruhu*

sústruhový adj. *vysoustruhovaný*: *pupek tvůj jako řepice sústruhová*

súš, -ě f. *suché dřevo, palivo*

súše, -ě, **sušina** f. *souš, suchost*

sušenje, -ie n. *sušení, vysychání*; *sušenje těla postění*

sušiti sě, -šu, -šíš sě ned. *postit se*

súti, spu, speš (impf. *spiech*, aor. *such*) ned. *sypat*; (na koho) *sočit, žalovat, nenávidět*; - *súti sě sypat se, dmout se*

sutý adj. *sypký*

súzenie, -ie n. *souzení, odsuzování; rozsuzování, rozsouzení; soud*

súziti, -žu, -zíš dok. *spojit, sevřít*: v *jednotu súzil*

súzenie, **slúzenie**, **zsúzenie**, -ie n. *soužení, trápení; sužování, útisk; úzkost*

súženost, -i f. *soužení, trápení*

súžený adj. *sužovaný, trápený*

súžiti, **ssúžiti**, **zsúžiti**, -žu, -žíš dok. *stísnit, skličít; omezit, snížit, zkrátit*

sužování, -ie n. *sužování, trápení*

sužovati, **ssužovati**, **zsužovati**, -uju, -uješ ned. *sužovat, soužit, trápit; zatlačovat, potlačovat*: *sužujice ty žádosti smilné*; - *sužovati sě trápit se, soužit se*

svacenina v. *svěcenina*

svaceny adj. *svěcený*: *svacená voda*

sváda f. *váda, ruznice, spor, svár, boj*

svadba v. *svatba*

svádcě, -ě m. *účastník sporu, disputace* (též omylem místo *svódcě*)

svadčivý adj. *svárlivý*

svaditi, -z'u, -díš dok. *znesvářit, rozvadit*; - *svaditi sě pohádat se, dostat se do sporu, dát se do boje*

svadlivý, svádný adj. *hašteřivý, svárlivý*
svadnutí, -nu, svédneš ned. *vadnout, chřadnout*
svadúci adj. *vadnoucí, zvadlý*
svak m. *švagr; zeť; strýc* (muž otcovy nebo matčiny sestry)
svalek, -lka, -lku m. *ingot*: svalek železný
svalenie, -ie n. *tělesné spojení, soulož*
sváletí, -eju, -ěš dok. *zpřevracet, zporážet, pokácet; uhníst, umnout*
svaliti, řu, -líš dok. *svalit, shodit, svrhnout; převrátit, porazit*; - svaliti se *svalit se, spadnout* (srov. též vzvaliti)
svalovati, -uju, -uješ ned. *spojovat, pojit*
svanúti, -nu, -neš dok. *ztratit se, zmizet*: svanúti komu s očí
svařenie, -ie n. *svaření; odvar*
svářeti se, -ěju, -ieš se, **svářiti se**, -řu, -říš se ned. *svářit se, vést spor, přít se, hádat se; bojovat*
svařiti, zvařiti, -řu, -říš dok. *uvařit* (srov. vzvařiti)
svat m. *svatebčan*; starý svat starosvat, družba
svatba, svadba f. *svatba; slavnost*
svatbíti se, -b' u, -bíš se ned. *ženit se, vdávat se*
svaté zpodst. n. *svátost*
svatební, svatebný adj. *svatební*: lidé svatební svatebčané
svatebník m. *svatebčan*
svátečník m. *kdo svěťí svátky*
svatina f. *svatyně*; svatina svatých věci nejsvětější (překlad lat. sancta sanctorum); (v. též svatyna)
svatinný adj. *ze svatina*
svátkový adj. *sváteční*: den svátkový
svatnicě f. *svatyně*
svatočin m. *oběť* (nábož.)
svatokrácě, svatokrádec, -dcě m. *svatokrádežník*
svatokrácový, svatokrádežský, svatokrádský adj. *svatokrádežný*
svatokradenie, svatokrádežstvie, -ie, svatokrádežstvo, svatokrádstvo n. *svatokrádež*
svatokupčenie, svatokupečstvie, -ie n. *svatokupectví*
svatokupčiti, -ču, -číš ned. *provazovat svatokupectví*
svatokupečsky adv. *svatokupecky*
svatokupský adj. *svatokupecký*
svatoprodáč, svatoprodáváč, -ě m. *svatokupec, simoniak*
svatoprodávanie, -ie n. *simonie*: svatokupectvie zaviera i svatoprodávanie
svatorušenie, -ie n. *porušení slibu čistoty, smilný hřích vysvěcené osoby* (nábož.): svatorušenie, jenž jest mezi knězem a mezi jeptišku
svatosluha m. *služebník boží, duchovní*
svatost, svátost, -i f. *svatá, posvěcená věc; ostatky svatých; stav svatosti*
svátostný adj. *posvátný, svatý*; svátostné očištění očištění od hříchů s pomocí svátostí (nábož.)
svatosvětý adj. *věčně svatý*
svatý (jm. tvar svat) adj. *svatý*: říše svatá křesťanstvo; *posvátný*: svaté čtenie evangelium; *sváteční*: na svaté hody o výročních svátcích; zpodst. m. *světec*: svěťí v nebesích; pl. m. *ostatky svatých; kostel*
svatyna, svatyně, -ě f. *svatyně*; *posvátná věc, svátost* (v. též svatina)
svatynní, svatynný, svatyňský adj. *svatyňový*
svávole, -e, svávolička f. *svévole*
svaz m. *svaz*; svaz vozový *pouto u vozu (?)*; svaz přezni smlouva, spolčení
svázanie, zvězenie, -ie n. *svázání, spletení; pouto; vazba*
svázati, sviežu, -eš dok. *svázat, spojit* - svázati se u přezn spřátelit se (srov. vsvázati)
svazček, -zečka, -zečku m. *svazeček*
svazek, -zka, -zku m. *část, díl, článek; pouto*
svázeti, -ěju, -ieš ned. *svádět*
svazování, -ie n. *zavazování, poutání*

svazovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *svazovat (se), splétat (se), spojovat (se)* (srov. vztazovati)
své zpodst. n. *vlastní prospěch*
svěcenec, -ncě m. *kdo je vysvěcen, vysvěcený kněz*
svěcenie, -ie n. *svěcení, vysvěcování, vysvěceni*: svěcenie na kněžstvie
svěcenina, svacenina f. *postvátná oběť*
svěceninský adj. *obětní*: příkázanie svěceninská týkající se oběti
svěcký v. světský
svěčerní adj. *podvečerní, večerní, pozdní*
svěda f. **svědčenie**, -ie n. *svědectví*
svědčítí, -ču, -číš ned. (na co, v co, co) *svědčit o čem, dosvědčovat co, potvrzovat co; vypravovat*
svědečnost, -i f. *svědectví, doklad*
svědečný, svědečský adj. *svědecký*
svědečstvie, -ie n. *svědectví, potvrzení (čeho)*: svědečstvie dáti dosvědčit; toho sobě na svědečstvie vyzývajú volám si, беру за svědka; *odznak hodnosti, osvědčení*; chrám božieho svědečstvie tabernákul
svedenec, -ncě m. *kdo je sveden*
svedenie, -ie n. *svedení, svádění; lest* (srov. zvedenie)
svědneš v. svadnutí
svědomě adv. *svědomitě*
svědomie, -ie n. *vědomí; svědomí; svědectví*: svědomie vzkládati vydávat svědectví
svědomý (jm. tvar svědom) adj. *známý, povědomý*: jest svědomo je známo; *znalý, zkušený; vědomý; patrný*
svěkr, švěkr m. *švagr; tchán* (manželův otec)
svěkra, svěkrev, -krve (dvojslab.), **svěkrušě, švěkrušě, svegrušě**, -ě f. *švagrová, tchyně*
svělič-, svělič- v. zvělič-, zvělič-
svémyslný (trojslab.) adj. *domýšlivý, svéhlavý*
svěprostnost, -i f. *prostoduchost, prostomyslnost*
svěření, -ie n. *uvěření, víra*
svěřepec -pcě m. *vyzvědač, zvěd; náhončí*
svěřepicě, -ě f. *kobyly*
svěřepičí adj. *kobylí*
svěřítí, -řtu, -říš dok. *uvěřit*; svěřítí sobě pojmout k sobě důvěru, nabyt sebevědomí
svěřovati, -uju, -uješ ned. *svěřovat, důvěřovat, věřit*
svěst, -i f. *tchyně*
svěstí, svedu, -eš dok. *svést, zavést; shromáždit; provést (?)*: (Kristus) nemohl jmieti sedla, na němž by se ta drahost svedla; svěstí písmo napsat, vypsát; *odvést, odklonit, odchýlit*; (co na koho) *připravit komu co, nastrojít co na koho, svěst co na koho; podvést, oklamat* (v. též vzsvesti, srov. vztvésti)
svěšovati sě, -uju, -uješ sě ned. *viset*
svět¹ m. *svět, okresek zemský, země, zeměkoule; cizí země, cizina; světský život; věk; obyvatelé země, lidstvo, lidé*; svět opuštěný poušť
svět² m. *světlo, svítání, úsvit*: do světa do svítání
svět³ m. *rada, úrada*
světě adv. *svatě*
světednicě, světidnicě, svietednicě, svitednicě (čtyřslab.), -ě f. *svítilna*
světek, svietek, -tka, -tku m. demin. ze svět
světélce, -ě, **světílko** (dvojslab.) n. *světélko*
světelný adj. *určený k svícení*: sviecen světelný
světidlný (trojslab.), **světitedlný** (čtyřslab.) adj. *posvátný*: nad chleby světitedlnými
světítí, -cu, -tíš ned. *světít, posvěcovat, vysvěcovat; velebit, ctít*; - světítí sě *dávat se vysvětit; odměnit se, odplatit*
světle adv. *jasně, zřejmě; veřejně, zjevně; do očí*
světlicě, světlnicě (trojslab.), -ě f. *svítilna*

světlo n. *světlo*: před světlem před svítáním; slepý se navrátil k světlu prohlédl, nabyl zraku; *svítilna*
světlost, -i f. *jasnost, lesk, záře; schopnost vidět*
světlící adj. *zářící, zářivý*
světlý (jm. tvar světla) adj. *jasný, svítící; zjevný, zřejmý*
světník m. (neděle) *kdo světi (neděli)*
světomluvný adj. *žvanivý, užvaněný*
světloplaz, -ě, **světloplazie**, -ie f. *přírodní tvořivá síla, příroda*
světloplazí adj. *plodící světy, stvořitelský*
světlosviec, -ě m. *svíce světa, zdroj světla na světě*
světský, svěcký zpodst. m. *laik*
svévolnost, -i f. *svévolnost; bujnost, rozpustilost*
svévolný adj. *svévolný; vzešlý z vlastní vůle*
svěžeři, svěžeři, -žu, -žíš ned. *dávit, rdousit, vraždit*
svěžeři se, -vezu, -eš se dok. (na kom) *pomstít se na kom*
svieč, -ě f. *svíce; světlo, světlost, záře*
sviečenina v. *svěčenina*
sviečnový adj. *sviečnový*: noha sviečnová
sviečka f. *svíčka*; pl. *Sviečky svátek zjevení Kristova* (slaví se na památku jeho křtu 8. ledna);
hromnice
sviečnic, -ě f. *svítilna*
sviečnický adj. *sviečnický*
svierati, -aju, -áš ned. *svírat; obsahovat*: svierají ta slova to, což sluší tomu dárci dáti; *bodat*
svietedlnic; **svietek** v. *světedlnic*; *svetek*
svietiti, -cu, -tíš ned. *svítit, zářit*; (čím) *skvit se čím*; -svietiti se *zářit, lesknout se, blyštět se*;
svítat, rozednívat se
svieťující adj. *svítící, zářící*
svině, -ě f. *svině*; *svině mořská delfin*
sviní adj. *sviní, vepřový*
svinúti, -nu, -neš dok. *svinout*; -svinúti se (o čem) *shrnout se, shluknout se okolo čeho, obklopit co; skrčit se, stočit se; klesnout, zhroutit se*
svislý (dvojslab.) adj. *šikmý (?)*: písčely svislé to sú próchody pod zemí
svislo n. *střecha*
svitedlnic; **svítěz**, **svítěž**- v. *světedlnic*; *zvítěz*-, *zvítěž*-
svíti, sv' u, *svieš* dok. *uvít, uplést*: *svivše korunu*
svitý adj. *stočený*
svláčeti, -ěju, -ieš ned. *svlékat*; -svláčeti se *svlékat se*
svládnutí, -nu, -neš, **svlásti**, -vladu, -eš dok. (nad kým, nad čím, čím) *ovládnout koho, co, zvládnout co*
svoboda f. *svoboda, volnost, nezávislost*; jest svoboda (s inf.) *je dovoleno; nevázanost; osvobozená od čeho, výsada*; též m. (o svobodném, udatném muži): (Boleslav) *svoboda veliká bieše*
svobodenstvie, -ie n. *svoboda, výsada, privilegium*
svoboditi, -z' u, -díš ned. *osvobozovat*
svobodně adv. *svobodně; volně, bez překážky*
svobodnost, -i f. *svoboda; ušlechtilost*
svobodný adj. *svobodný*: býti svoboděn čeho být prost čeho, být bez čeho; býti v svobodné stráži
být pod dohledem; *volný, nevázaný*; zpodst. m. *propuštěnec (?)*
svobodstvie, -ie, **svobodstvo** n. *svoboda, volnost*
svod m. *svedení viny nebo žaloby na jiného; svedení, souhrn*; pl. *svody svody, svádění* (v. též *zvod*)
svódc, -ě, **svódič**, -ě, **svódník** m. *svůdce*
svoditi, -zvu, díš ned. *svádět; klamat* (srov. *vzvoditi*; *zvoditi* dok.)
svódnic, -ě f. *svůdkyně*
svódný adj. *svůdný, svádějící z pravé cesty*
svój zájm. *svůj; vlastní*; svój *morděj sebevrah; samostatný, svobodný*; pl. *svój rodáci, krajané*

svojiti, -ju, -jíš ned. (koho) *pokládat za svého, přivlastňovat si*; - svojiti se *spojovat se*
svolánie, -ie n. *sněm, synoda*
svolávcě, -ě m. *svolavatel*
svolenie, -ie n. *svolení, souhlas; úmluva, dohoda*
svoliti, -l'u, -líš dok. (co s čím) *sjednotit, uvést v soulad*; (čemu) *přisvědčit, připustit co*; - svoliti se *smluvit se, spiknout se, sjednotit se*
svolovati, -uju, -uješ ned. (k čemu, čemu) *svolovat k čemu, souhlasit s čím; být po vůli*; - svolovati se (s kým, s čím) *spojovat se, sdružovat se; shodovat se* (srov. též zvolovati)
svor m. *spřežení*
svorenstvie, -ie n. *svornost, shoda*
svorně adv. *svorně; na závoru*: v svém pokoji zavrúci se sama svorně
svorník m. *silný hřeb, který drží rozvoru a nápravu přední části vozu; pojítka*
svornost, -i f. *svornost; soulad, shoda*; v svornost sebraný svorně, jednomyslně shromážděný, sdružený
svořiti, -řu, -říš dok. *spojit, sloučit; sklenout*
svozenie, svozovanie, -ie n. *svádění*
svoziti, -žu, -zíš ned. *svázet*; - svoziti se *svázet se*
svozovati, -uju, -uješ ned. *svádět*
svracěti v. *zvracěti*
svraskalý, svraščenyj adj. *svraštělý; vrásčitý*
svraskati, -aju, -áš dok. i ned. *svraštit, svrašťovat*; - svraskati se *dostat (dostávat) vrásky, svraštit se, svrašťovat se*
svrci, svrhu, svržeš dok. *svrhnout, shodit* (srov. zvrci se, vzvrci)
svrček, -čka m. *cvrček*
svrch, svrchek, -chka, -chku m. *povrch; vrchní část, vršek, svršek*
svrcha v. *svrchu*
svrchně adv. *povrchně, zevně; svrchovaně; vrchovatě, na nejvyšší míru*
svrchní adj. *vrchní, horní, nejvyšší; svrchovaný; vrchovatý; povrchní, zevní; movitý*
svrchnice, -ě f. *vrchní stan, hlavní sídlo*; (v lázni) *lavička při povrchu vody*
svrchovanie, -ie n., **svrchované** zpodst. n. *svrchovanost, dokonalost*
svrchovanstvie, -ie n. *dokonání, skonání*
svrchovaný adj. *dokonalý, úplný; výše uvedený*
svrchovati, -uju, -uješ ned. *dokonávat, dokonale provádět, dovršovat; zdokonalovat; obracet vniveč*; - svrchovati se *dovršovat se*
svrchu, svrcha adv. *svrchu, shůry; na povrchu, zevně* (srov. vzsvrchu)
svršek, -ška, -šku m. *přídavek, přebytek*
svrub v. *srub*
svrženie, -ie n. *svržení, poražení*
svyč-, svyk- v. *zvyč-, zvyk-*
sycenie, -ie n. *sycení, nasycování*
sychravice, -ě f. *sychravé počasí*
sychřěti, -ěju, -ieš ned. *trást se zimou*
synovec, -vcě m. *synovec; bratranec*
synovkyni, synovkyně, -ě f. *sestřenice*
synovstvie, -ie, **synovstvo** n. *synovství, synovský poměr*
synový adj. *synův*: nad syny *synovými nad syny*; *synovský*
sypenie, -ie n. *původ, podstata, vztah (?)*: jest jedna osoba věčná, od níž druhá osoba se rodí. A od té druhé osoby divného sypenie jest Duch svatý
sýr, sejr, sajr m. *sýr*
sýrec, -rcě m. *sýr*
syrově adv. *chladně*
syrový adj. *syrový; chladný, bezcitný, surový*: s takovým srdcem *syrovým; nezralý, nevyzrálý, hloupý*
syrý adj. *nevyzrálý, hloupý*
sýrenie, -ie n. *kyselé, sedlé mléko*

syslový adj. *syslí*: oko syslové

sytosť, -i f. *sytosť, nasycenosť, dostatek, hojnosť; plnosť, dokonalosť*

sýž zájm. *týž, tentýž*: v sýž rok (srov. sen (ž))

szadu v. *zzadu*

sznamenati, sznamenati, -aju, -áš dok. (co) *poznat, sznat co; uvědomit se; zaznamenat, sepsat, spočítat*

szobati, szobati, -b' u, -beš dok. *sezobat*

szořiti, -řu, -říš dok. *uspíšit, přivést k zralosti; stvořit, připravit; (dietě) v dobrotě szořené dobře, správně narozené*

szosnovati v. *zosnovati*

szřenie, -ie n. *konstelace* (hvězd) (v. též *sezřenie*)

szřieti, szřieti, *sezřu, -zříš dok. uzřít, spatřit, zhlédnout, uvidět; pohlédnout, přehlédnout; pohrdnout*; - *sezřieti se prozkoumat se, pohlédnout na sebe* (v. též *vezzřieti*)

szváti, szovu; szádati se v. *sezvati; zžádati se*

szěci, zžěci, szieci, sežěci, sežhu, sežžeš (imper. *sežži, sežži*; 3. sg. aor. *sežže*) dok. *spálit* (srov. též *vzžěci*)

szělenie, -ie n. *lítosť*

szěleti, zžěleti, -eju, -ěš, **szeliti**, -l' u, -líš dok. (koho, čeho) *slitovat se nad kým, čím, politovat koho, co; - szěleti se, zžěleti se, szělití se (komu koho, čeho, v čem) zželet se; zastydět se za něco, zalitovat čeho; slitovat se, smilovat se*

szercě, -ě m. i f. *kdo požírá, hubí*: *szercě lidí*

szěsiti; szieci v. *zžěsiti; szěci*

sziehati, -aju, -áš ned. *spalovat*

szieti, sežieti, zžieti, *sežnu, -eš dok. požnout, posekat*

szímati, -aju, -áš dok. *zatínat, svírat, mačkat*: *szímaje své zuby i pleci*

szíti¹, -živu, -eš dok. *dožít*

szíti², *szuju, sziji, -eš v. sežvati*

szráti; szváti v. *sežrati; sežvati*

#Š

šacěr, -ě m. *biřic*

šacmistr m. *pokladník, důchodní*

šacováníe, -ie n. *odhadování, oceňování, určování; vymáhání; vydírání*

šacovati, -uju, -uješ ned. *cenit, oceňovat, odhadovat; vydírat, obírat*; - *šacovati se vyplácet se zaplacením výkupného*

šactví v. *šatstvie*

šacuňk m. *vydírání, obírání, vykořisťování*; *výkupné*

šacunkový adj. *souvisící s výkupným*. *peniezi šacunkoví výkupné*

šád m. *stařec, kmet* (v. též *šed*)

šafář, -ě m. *správce, hospodář, šafář*

šafářka f. *správkyně, šafářka*

šafářstvie, -ie n. *správcovství*

šafovati, -uju, -uješ ned. *spravovat, řídit; hospodařit*

šahati, -aju, -áš ned. *sahat*

šach m. *šachová figurka*

šachováníe, -ie n. *hra v šachy*

šachovaný adj. *kostkovaný jako šachovnice*

šachovní, šachový adj. *šachový*: *jhra šachovní, šachová šachy*

šachovníči, -ieho zpodst. m. **šachovník** m. *šachista, hráč šachu*

šachta f. *jáma, propast; nádrž*

šajděřstvie, -ie n. *šejdířství*

šal m. *zvuk*

šálenie, -ie n. *šálení, přelud*

šálenosť, -i f. *šílenosť, zběsilosť*

šalk m. *šibal, čtverák, šelma; sluha*

šalměje, -ě f. *šalmaj, piš'ala*
šalovný adj. *šalebný, falešný*
šalše, -ě f. *omáčka*
šalvějný adj. *šalvějový*
šalvijě, -ě f. *šalvěj*
šámanie, -ie n. *tápání*
šámati (sě), -aju, -áš (sě) ned. *nejistě hmatat tápat*
šámavý adj. *tápavý, nejistý*
šamlat m. *tkanina z velbloudí srsti*
šamlatník v. šarlatník
šamlicě, -ě f. *stolička pod nohy, podnož*
šamrha f. *čamrda* (kolo, obruč k hrani s navěšenými rolničkami)
šanc, -ě m. *dobrá naděje; odvážný podnik, nebezpečnost; hazardní hra v kostky; pl. šancě hradby, zákop*
šanovati, -uju, -uješ ned. (koho) *šetřit, mít ohled*
šant m. *klam*
šantročiti, -ču, -číš ned. *klamat, šidit; nepoctivě obchodovat*
šantročník m. *šibal, podvodník; lichvář*
šantročný adj. *podvodný, lichvářský*
šantroch m. *podvod, lež; lichva*
šarlat m. *šarlat, tkanina jasně rudé barvy; šarlatové roucho*
šarlatník, šamlatník m. *kdo se odívá do šarlatového šatu* (zpr. vysoký církevní hodnostář)
šarlatný adj. *šarlatový*
šaršún m. *dlouhý meč; kord*
šart m. *peníz nejmenší ceny, grešle, vindra*
šartík m. *grešlička*
šata f. *šat*
šatan, šathan, šatanáš, -ě m. *satan, d'ábel*
šatka f. *rouška, šátek, hadřík; pl. šatky kusy plátna; šatečky: dosti zedrané šatky*
šatlava f. *vězení*
šatnutí se (?), -nu, -neš se dok. *na okamžik se vyskytnout, mihnout se (?)*: ale buóh říedko jako host budúci na jazyku se šatno
šatstvie, -ie, **šatstvo** n. *šatstvo*
ščakati; ščastně; ščastný v. *zčakati; sčestně; sčastný*
ščastnost, -i f. *ščestí, blaho, blaženost*
ščebet m. **ščebetanie**, -ie n. *ščebetání*
ščeděti, ščediti (?), -z' u, -díš ned. *šetřit*: ščeděti života šetřit život
ščedie v. *sčedie*
ščedrodárcě, -ě m. *ščedry dárcce*
ščedrost, -i, **ščedrota** f. *ščedrost*
ščedry (jm. tvar ščedr) adj. *ščedry; ščedry řeči hovorný*
ščedře adv. *ščedře, hojně, bohatě*
šček m. *ščekání*
ščekati¹, -aju, -áš ned. *ščekat*
ščekati², **ščekávati** v. *zčakati; zčakávati*
ščeknutí, -nu, -neš dok. *ščeknout; pomluvit*
ščekotný adj. *ščekavý*
ščekotati, -kcu, -kceš ned. *drkotat (zuby)*: (ležiš) zimú se třasa a zuby ščekce
ščenec, -ncě m. *zvířecí mládě; ščene*
ščěp m. *strom, ščěp*
ščěpenie, ščiepenie, ščípenie, -ie n. *ščěp, stromek; sazenice (?)*
ščěpie, ščěpovie, -ie n. *ščěpované, pěstěné stromoví, ovocné stromoví*
ščěpitel, -e m. *pěstitel; vščěpovatel*: ščěpitel všech ctností

ščěpiti, ščiepiti, -p' u, -píš, **ščěpovati**, -uju, -uješ ned. *štěpovat, roubovat*; jiné vlasti trojanskými měšťany jsou štiepeny *založeny; sázet; pěstovat, zvelebovat*

ščěpnicě, -ě f. *štěpařka*

ščěpovie v. ščepie

ščěpovnicě, -ě f. *štěpnice, ovocný sad*

ščěpový adj. *štěpový*: zahrada ščěpová štěpnice

ščerbivý; ščěstie v. ščrbivý; sčěstie

ščěvík, ščovík m. *št'ovík (?)*

ščicě v. kčicě; tščicě

ščičě, -ěte n. *mladá štika*

ščiepati, -p' u, -peš ned. *štípat; trhat*

ščiepenie v. ščěpenie

ščiepený adj. *štěpovaný; pěstovaný; sázený, zasazený; zakořeněný*

ščiepiti; ščika; ščikati v. ščěpiti; ščuka; ščkáti

ščilec, -lcě m. *štulec*

ščipáček, -čka m. *uštěpačný, jízlivý člověk*

ščípanie, -ie n. štípání; uštknutí

ščípenie v. ščěpenie

ščípavý adj. štípačný: hady štípačné a jedovaté; *štiplavý, pálivý, trpký*

ščír v. ščúr

ščít m. *štít; erb, šlechtický znak; bojovník*

ščítar, -ě, *ščítník, ščitovník* m. *výrobce štítů, štítar*

ščítiti sě, -cu, -tíš sě ned. *štítit se; červenat se*

ščitný adj. *štítový*: vladař štítný *správce štítů, zbrojř (?)*

ščítovníkový adj. *štítaršský*: za bydlišti štítovníkovými štítarů

ščítový adj. ze ščit: hýbanie ščitové hýbání štíty

ščítroba v. tščí

ščívalník m. *švec, obuvník*

ščívati, -aju, -áš ned. *štvát, honit (?)*: kázachuť mě se psy štívati

ščkanie, -ie n. *štkaní*

ščkáti, ščikati, -aju, -áš ned. *škurat, trhat, uštipovat*: tehdy jeho učedníci ščkachu klasy; *štkát*

ščmel, čmel, štimel m. *čmelák*

ščovík v. ščěvík

ščpavý adj. *čpavý*

ščpieti; čpieti, -p' u, -píš ned. *čpět*

ščrbivý, ščerbivý adj. *děravý, štěrbatý*

ščuju v. ščvátí

ščuka, ščika f. *štika*

ščúr, ščír m. *štír*

ščúrek, -rka m. *štírek, škorpion*

ščúrový, štírový adj. *štíra, štíří*; vzeštie štírové vzejití Štíra (souhvězdí)

ščvámie, -ie n. *štvání*

ščvátí, ščuju, štíji, -ješ ned. *štvát, poštvávat*: (pes:) když zloděje v domě čiji, ščkáním naň lidi štíji

šebrynek, šebřinek, -nka, -nku m. *kejkl, podvod*

šed m. *šedivec (?)*: starý šed vykládá si Písmo po svém (v. též šád; srov. šiet)

šed, šedši v. jítí, jdu

šedesátý čísl. *šedesátý; šedesáterý*

šělata pl. n. *varlata (?)*

šelemnost, -i f. *šelmovství, lotrovství, zlotřilost, špatnost; surovost; bestiálnost*

šelemný adj. *šelmí; lotrovský*

šeli, šeleš v. sláti

šelma f. *šelma, dravec; darebák; mor, morová rána*

šelmování, -ie n. *počínání si jako šelma (v. t.); nadávání šelem (?)*

šelmovati, -uju, -uješ ned. *nadávat někomu šelem, lotru*
šenk m. *číšník* (u dvora), *vyšší dvorní hodnostář mající dozor nad nápoji; čepování*
šenkovanie, -ie n. *šenkování, čepování, nalévání*
šenkovati, -uju, -uješ ned. *čepovat, nalévat*
šenkový adj. ze šenk: *mistr šenkový*
šenktyš, -ě m. *nálevní stůl*
šeplati, -u, -eš ned. *šeplat, šišlat*
šepmistr m. *kutnohorský konšel*
šept m. *šeptání, šepot*
šeptač, -ě, **šeptanec**, -ncě m. *našeptávač*
šeptavý adj. *šeptaný, řečený šeptem*
šeradně, šeredně. šeraďně, šerěďně adv. *šeredně, ošklivě ohavně, hanebně*
šeradnost, šerednost, šeraďnost, šerěďnost -i f. *šerednost, ošklivost*
šeradný, šeredný, šeraďný, šerěďný adj. *šeredný, ošklivý*
šeradstvie, šerěďstvie, -ie n. *šerednost, ošklivost, ohavnost; špína, nečistota*
šerm m. *šálení; potyčka*
šermérstvo n. *uhýbání, šizení, klamání*
šermicě, -ě f. *boj, šarvátka*
šermovanie, -ie n. *spor, hádka; šarvátka; šermování*
šermovati, -uju -uješ ned. *hádat se, přít se o co; (proti čemu) dělat výpady, napadat co; šermovat*
šerý, šerý adj. *tmavý, šedivý; mnich šerého zákona, šerý mnich dominikán; ničemný, k ničemu; jasný: od povětríe barvu šerú má blýskanie*
šerř, -i f. *hrubé šedé plátno, hrubý šedý oděv*
šeraď-, **šerěď-** v. též *šerad-*
šerěďenstvie, -ie n. *šerednost; mrzkost, hanebnost; nečistota*
šerěďiti, -z' u, -díš ned. *činit šeredným, ošklivým*
šerěďník m. *ohyzda, ohava*
šerřina f. *šedivý, tmavý oděv (?)*: jiní (mniši) v šerřině vlčatě, na trepkách
šestdesát, -i čisl. *šedesát*
šesterní, šesterný čisl. *šestinásobný*
šesterník m. *stará dutá míra, šestina* (asi ½ l): *vezmieše dva beráncě a oleje šesterník*
šestineděle, -e n. *šestinedělí*
šestinedělnicě, -ě f. *šestinedělka*
šestmezietma, šestmedsietma, šestmedcítma, šestmecítma čisl. *šestadvacet*
šestýmezdsietmý, šestmezcieťmý, šestmedsietmý, šestmedcítmý čisl. *šestadvacátý*
šestýnádstý, šestýnáďtý, šestnáďstý, šestnáćtý čisl. *šestnáćtý*
šešel, -e m. *chochol*
šešelina, šošolina f. *šešulka, chocholka*
šetelný adj. *chocholatý, chlupatý (?)*
šetřiti, -řu, -říš ned. (čeho) *šetřit co, dbát čeho, na co; (koho) hledět na koho, pozorovat koho; mít ohled na koho*
ševčík, ševčíček, -čka m. *švec, švíčko*
šibal m. *šibal; podvodník*
šibalník m. *podvodník, prohnany člověk*
šibalský adj. *podvodný, šejdířský*
šibalstvie, -ie, šibalstvo n. *šibalství, chytráctví; podvodnictví, lotrovství; podvod; sekta, odtržená skupina*
šiblinkovati, -uju, -uješ ned. *získávat, lákat, navnad'ovat (?)*
šibřiti, -řu, -říš ned. *nuzovat, třít nouzi*
šidlář, -ě m. *výrobce šidel*
šidliťi, -ľu, -líš ned. *bodat*
šied v. *šiet*
šielenie, -ie n. *šálení, klam*

šielenosť, -i f. *šílenosť*
šieliti, -ľu, -líš dok. *učiniť šíleným, zbaviť rozumu*
šiet, **šied** m. *stařec, kmet* (srov. šed)
šietnosť, -i f. *kmetství, stařectví*
šietný, **šietý** adj. *kmetský, stařecký*: v šietém věku; baba šietná stařena
šijě, -ě f. *šije, krk*; pod šijí *pod trestem smrti*; *hrdlo u láhve*; *chodba, průchod*
šijka f. *malá šije, krček*
šik m. *řád, způsob, pořádek*
šikl m. *siklus* (židovská měnová jednotka): vyplatichu jej pěti šikly té váhy stříbra
šikovanie, -ie n. *seřazování; řízení, vedení*
šikovaný adj. *seřikovaný, seřazený*
šikovati, -uju, -uješ ned. *řadit, seřazovat; posílat*; (koho na koho) *navádět, popouzet koho proti komu*
šilink m. *peníz, šilink*; *výprask, veřejné mrskání*
šilinkovati, -uju, -uješ ned. *mrskat, bít, bičovat; trápit*
šimavý adj. *burácející, hučící*: větruován šimavá bůře hučící vichřice
šiměnie; **šiměti** v. *šuměnie*; *šuměti*
šimoněniec, -ncě, **šimoník**, **šimonita** m. *následovník Šimonův, simoniak, svatokupec*
šimonstvie, -ie n. *simonie, svatokupectví*
šinař, -ě m. *výrobce tyčí, obručí, kování*
šindelný adj. *na přibíjení šindelů*: šindelné hřebíky
šinec, -nka, -nku m. *tyčka, prut*: stříebro v šínky leji
šinúti, -nu, -neš ned. *hýbat, pohybovat, postrkovat*; šinúti sobú odcházet; - šinúti se *šinout se, ubírat se, směřovat*; dok. (na koho) *vrhnout se, skočit*
šíp m. **šípa** f. **šíp**
šipišče, -ě n. *násada u šípu*
šípiti, -p' u, -píš ned. *střílet šípy*
širocě adv. *široce, široko*; stojie sebe širocě daleko od sebe; *obšírně, důkladně, podrobně, obsažně*; široce sčasten hluboce, velmi šťastný
širokost, **širost**, -i f. *šíře, šířka, rozsáhlost, rozlehlost*
široký adj. *široký, rozsáhlý*; široká rada *dobrá rada*; širšie rada lepší (jiná, další)
širě, -ě f. *rozsáhlost, rozlehlost, šířka*: potok jest šíří za míli je široký (zšíří) asi míli; širé moře
šířiti, -řu, -říš ned. *šířit, rozšiřovat; šířit se, mluvit podrobně*: šířiti co v řeči šířiti se o něčem, široce, obšírně vykládat; šířiti řeči o čem rozvádět řeč, obšírně mluvit; - šířiti se *šířit se, rozšiřovat se; zvětšovat se*; (v čem) *bohatnout čím, získávat co*
šiška f. *knedlík*
šitie, -ie n. *šití; našitá, vyšitá ozdoba*
škabryně pl. f. *kalhoty (?)*
škapa f. *herka*
škapilý adj. *který pozbyl síl, odvahy, bojácný, zchátralý*; (Zikmund) lek se Turkóv, muž nespělý, jakti vlkóv pes škapilý (srov. zškapěti)
škaplěř, **škapulěř**, -ě m. *škapuliř, část mnišského roucha s otvorem pro hlavu*
škared- v. *škařed-*
škarpál m. *střevíc*
škartička f. *lístek papíru*
škaryant m. *biřic, pochop*
škaryantský adj. ze škaryant: *biřický*: chceš být maršálkem škaryantským v pekle
škaředě, **škaredě** adv. *škaředě, ošklivě*
škařediti, -z' u, -díš ned. *kálet, znečišťovat*: ten dóm, v němž ožil, škaředě znečišťuje (přech. přít.)
škaředost, -i f. *šerednost, ohavnost; poskvrněnost, poskvrna*
škaředstvie, -ie, **škaředstvo** n. *nečistota, kal, neřád*
škaředý adj. *škaredý, ošklivý*
škebranie, -ie n. *škemrání; nářek, úpění, bědování*
škabratí, -řu, -řeš ned. *škemrat; reptat*

škeřepina, škeřipina, škeřopina f. *skořepina* (v. též skořepka; škořepina)
škeřiti, -řu, -říš ned. *šklebit, křivit*: škeřiti ústa; - škeřiti se *ušklíbat se, šklebivě se smát*
šklubati v. skústi
škoda f. *škoda, poškození*; svú škodú sobě na škodu, k své škodě; na českú škodu Čechům na škodu, aby Čechům škodili; škody hledati hledat, jak uškodit; dávat na škody na lichvu
škódce, -ě, **škoditel**, -e m. *škůdce*
škoditi, -z' u, -díš ned. *škodit*; škodí mi je mi něco, jsem nemocen
škódka f. *malá škoda*
škodlivě, škodně, škodno adv. *škodlivě, ke škodě, na škodu; škodně, ztrátově; bezvýsledně, zbytečně*
škodlivost, -i f. *škoda, poškození*
škodlivý adj. *škodlivý, škodící, poškozující*: škodlivý člověk škůdce; *zhoubný*
škodník m. *škůdce*
škodno v. škodlivě
škodnost, -i f. *škodlivost, zhoubnost*
škodný adj. *škodící, škodlivý*; (z čeho) *traticí (co)*
škola f. *škola; synagóga*
školastika f. *scholastika*; vidopis školastiky dějiny scholastiky
školní, školný adj. *školní*: mistr školní, školný správce školy; *scholastický*; zpodst. m. *učitel, učenec*
školník m. *žák; učitel; správce školy; učenec*
školský adj. *školský, školní*; školská postava studentský zevnějšek; student, žák
škop¹, skop, škopec, -pč m. *skopec*
škop² m. *škopek, kád'*
škopový adj. *skopový*
škořepina, škořipina, škořupina f. *skořepina* (v. též skořepka: škeřepina)
škořicě, -ě f. *skořice*
škorně, -ě f. *hrubá selská bota*
škrábanie, -ie n. *dobírání si, vysmívání*
škrálup m. *škrálop; provinění, úhona, pohana*
škravada, škrovada f. *svár, různice, roztržka*
škravadlivý adj. *svárlivý*
škrhet, škrht v. skrhet
škrhnutí, -nu, -neš dok. *načrtnout, načmárat*
škriba m. *písař, vzdělaný člověk (?)*
škrovada v. škravada
škřěhot; škřěhtanie; škřěhtati v. škřěht; škřěhtanie; škřěhtati
škřěk; škřěk- v. škřěk; škřěk-
škřem-; škřět v. křem-; škřěht
škřidla f. *deska, destička, plát, plech; břidlice, kámen*: vzešši rychle přeostrú škřidlu i obřezala kožku lóna syna svého (srov. škudla, štrudla)
škřidlicě; škřietek; škříně v. skřidlicě; skřietek; skříně
škřínka f. *skřínka, truhlička, schránka*
škřípěti v. skřípěti
škudla, kudla f. *plech, plíšek, destička* (srov. škřidla, štrudla)
škvařidlo n. *pánev (?)*: kosti mé jakžto na škvařidle rozškřvěly sú sě
škvřniti; škvřieti (sě); šlahanie v. skvřniti; skvřieti (sě); sahanie
šlachtata f. *dobyččí porážka, jatky*
šlajféra f. *brusírna*
šlak m. *stopa, šlépěj*
šlakovati, -uju, -uješ ned. *stopovat, slídit*
šlapati, -p' u, -peš ned. *šlapat; podupávat, rozdupávat, ničít*
šlápějě, šlépějě, šlépěj, -ě f. *šlépěj*
šlapiti, -p' u, -píš ned. *šlapat*

šle pl. f. *koňský postroj, chomout a postraňky; biskupský plášť*
šlechetenstvie, -ie n. *ušlechtilost, statečnost*
šlechetně adv. *ctně, statečně*
šlechetnička f. *vznešená žena*
šlechetník m. *vznešený muž*
šlechetnost, -í f. *ctnost, ušlechtilost*
šlechetný adj. *vznešený, šlechtický; ctný, počestný; ušlechtilý; statečný*
šlechta f. *ušlechtilost; šlechetný duch, šlechetná duše; urozenost; šlechta, šlechtický stav, šlechtici*: přirozený svú šlechtú urozený; m. *šlechtic*
šlechticový, šlechticěvý adj. *šlechtický*
šlechtíci, šlechtilý adj. *vznešený, ušlechtilý*
šlechtiti, -cu, -tiš ned. *činit ušlechtilým; šlechtit, zdobit*
šlépěj(ě) v. *šlépěje*
šlépějka f. *malá šlépěj, stopa*
šlojieř, -ě m. *šátek na hlavu, závoj*
šlojieřek, -řka, -řku, **šlojieřík** m. *šáteček na hlavu, závojik*
šlu, šleš v. *sláti*
šmáha; šmakati v. *smaha; smakati*
šmakavý adj. *tápavý, nejistý*
šmatanie, -ie n. *mlha (?)*: tmy a šmatanie učinily sú sě nad jeskyní
šmatati, -aju, -áš ned. *hmatat*
šmatlati, šmětl'u, -leš ned. *motat se, pajdat, kulhat; žvanit, tlachat*
šmatlavý adj. *žvanivý, breptavý, tlachavý*
šmejd m. *drobné zboží mosazné a měděné*
šmejkat v. *smýkati*
šmelc, -u, -ě m. *smalt, email*
šmelcovati, -uju, -uješ ned. *smaltovat*
šmětiti, -cu, -tíš dok. *hmátnout*
šmětl'u v. *šmatlati*
šmrt m. *pekelník (?)*: *na, čerte, šmrte a d'áble a šatane, mějž v nás plnú svobodu*
šmuchavý adj. *čmuchavý, slídívý, zvidavý*
šnek m. *točité schody*
šnóra; šnórka f. *šňůra; šňůrka, tkanička*
šňupka f. *štulec*
šorc, -ě m. *drátěná rytířská zástěra; široká slavnostní zástěra*
šos m. *daň (z domu, z pozemku), poplatek*: plodie šosy, k tomu berně, zlodějit' jsú, pravimt' věrně
šosněř, -ě m. *výběrcí daní*
šosovník m. *kdo má zdaněný majetek, kdo z něho platí daň, poplatník*
šošolina v. *šešelina*
šošovicě, -ě f. *čočka*
špalek, -lka, -lku m. *špalek*; v lútky a špalky budú hráti s loutkami a špalíčky (narážka na kostelní obrazy a sochy)
špatník m. *zbabělec*
špatný adj. *špatný, nedobrý*: špatnou chuti dávatí nemít dobrou chuť
špeh m. *dozor, dohled*
špehěr, -ě m. *zvěd, vyzvědač; slidič, pozorovatel*
špehovati, -uju, -uješ ned. *špehovat, slídit; pátrat, zkoumat, sledovat*
šperk m. *šperk; lákadlo*
šperkovanie, -ie n. *zdobení se šperky*
šperkovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zdobit se šperky*
špetnúti, -nu, -neš dok. *šeptnout, promluvit*
špicě, štipicě, stpicě, -ě, **štipička, stpička** f., **špic**, -ě f. i m. *špice, špička*: anoť toho čert právě jako na špicěce podává; *ostří; dlouhá špička u bot; čelo vojska*
špielati v. *spielati*

špihovati, -uju, -uješ ned. *zásobovat* (v. též špižovati)
špich m. *dřez, kbelík, hrnec, štoudev*
špíla, -y, **špíle**, **spíle**, -e f. *žert, hříčka*: bez špíle bez žertu; *hra*
špílenie, **spílenie**, -ie n. *žertování*
špileti, **spileti**, -eju, -ěš ned. *žertovat klamat*; (kým) *tropit si žerty z koho, mít za blázna*
špíľman m. *herec*
špíľný adj. *žertovní*
špís m. *kopí*
špitál m. *hostinec, dům pro pocestné; nemocnice; chudobinec* (v. též ospítal)
špitální adj. *nemocniční*
špitálník m. *člen řádu templářů*
špíže, -ě f. *proviant, zásoby potravin; potraviny, potrava*
špižerna, **spižerna**, **špižierna**, **spižierna** f. *spižárna, zásobárna*
špižierní adj. *zásobovací*: vůz špižierní
špižieř, -ě m. *správce zásob, spíže*: chlební špižieři
špižovati, -uju, -uješ ned. *zásobovat; ukládat, uskladňovat* (v. též špihovati)
špot m. *posměch, výsměch*: vy se nám vysmíváte špoty z nás majíce jsme vám na posměch
šprechěř, -ě m. *mluvčí, řečník*
šproch m. *průpověď*
šprýmovati, -uju, -uješ ned. *šprýmovat, žertovat; nevhodně mluvit*
šprýmovný adj. *šprýmovný, žertovní; nevhodně mluvící*: utrhač šprýmovný, klevetný, mnohomluvný
špúlák m. *tulák*
špúlati sě, -aju, -áš sě ned. *potulovat se*
špunt m. *zátká; otvor pro zátku*
šrámek, -mka, -mku m. *malý šrám, malá jizva*
šrámovina f. *šrám; trhlinka*: šrámovina zdi
šrámovitý adj. *zjizvený, zmrzačený (?)*
šraňk m. *závora, mříž, ohrada*
šrotovati, -uju, -uješ ned. *těžce pohybovat, strkat*
šť'a- v. šča-
šťáf m. *kus, díl*
šťě- v. též šče-
štemfl m. *podpora*
štěnicě v. stěnicě
štercěř, -ě m. *povaleč (?)*: ne vožralým štercěřuóm
štercovati, -uju, -uješ ned. *potulovat se, chodit po žebrotě (?)*
šťěstie v. sčestie
šti-, **ští-** v. též šči-, ščí-
šticě v. kčicě; tščicě
štiji v. ščvátí
štilec, -lcě m. *štulec*
štimel v. ščmel
Štíropeň, -pně m. *Štír* (souhvězdí)
štítroba v. tščí
štok m. *kláda, břevno; hrubý stůl*
štóla, **štůla** f. *štóla* (dlouhý úzký pruh látky, který nosí kněz při některých obřadech)
štolování; **štpicě**, **štpička** v. stolenie; špicě
štrafovati, -uju, -uješ ned. *trestat, plísňit, kárat, tupit; projíždět (jako stráž), činit nájezdy*
štros, **štrus**, **stros**, **strus** m. *pštros* (srov. pštrosový)
štrosový v. pštrosový
štrudla f. *deska, plát, plech, plíšek* (srov. škrídla, škudla)
štrych m. *čára* (srov. strych)
štukverk m. *ozdobná stavební práce*

štůla v. štóla

šturm m. *útok*: šturm opustiti *udeřit útokem, zaútočit; poplach*

šturmovanie, -ie n. *útočení, útok; zvonění na poplach*

šturmovati, -uju, -uješ ned. *útočit, hnát útokem; zvonit na poplach*

štver- v. čtver-

šuba, čuba f. *kožich, kožešinový plášť nebo kabát*

šúlati se, -aju, -áš se ned. *těkat, potulovat se, potloukat se; šourat se*

šuměníe, šiměníe, -ie n. *šumění*

šuměti, šiměti, 3. sg. -mí ned. *šumět, hučet*

šupina f. *šupina; osten*

švekr; švekrušě v. svekr; svekra

švihavý adj. *švihající*

#T, Ť

-ť část. *zdůrazňuje slovo, ke kterému se připojuje*: jemu dávají a mněť nikdy nedadie, a jáť dělám jako on; kdyžť se tak líbí krása a sličnost zdejšího světa; spojovací část. (příčinná) neboť vždyť: Pane, spas ny, hynemť; doufaj, synu, odpúšťjít se hřiechové tvoji

ť dat. zájm. *ty* (v. t.)

tabart v. tapart

táčěti, -ěju, -ieš ned. *lotáčet, obracet*

tady, tadyž adv. *tady; tak, takto, tím způsobem*

tafat, taffat m. *taft* (?): sukničky s hedvábím, tafatem přemované

táflovanie, -ie n. *podlaží, podlaha*

táhnující adj. *plazící se*: hmyzajících třie sú národové: táhnujícíe jakožto črvové...

táhnúti, tiehnúti, -nu, tiehneš (impf. tiehniech, aor. táh, těže, přič. čin. táhl, tiehli, přech. min. táh, tiehši) ned. *táhnout, vytahovat; (nač) usilovat oč, zasazovat se oč*: na to všechny tiehniechu o to všechny usilovaly; táhnúti na svú mísu na svou stranu, na svůj prospěch; - táhnúti se, tiehnúti se *brát se, blížit se; (nač) dovolávat se čeho, spoléhat nač; usilovat oč, zasazovat se oč; (k čemu) směřovat, tíhnout* (v. též netáhnúti)

tajemně adv. *tajně; mlčky*

tajemnicě, -ě f. *tajemnice, důvěrnice*: (Čest) plášč svůj poslala po svéj největčie tajemnici, jiežto jméno bylo Opatrnost

tajemník, tajník m. *tajemník, důvěrník, sekretář*

tajemný adj. *tajný*

tajemstvie, tajenstvie, -ie n. *tajemství, tajnost; mlčení; zjevení*

tajeně adv. *tajně, v tajnosti*

tajený adj. *tajný*

tajiti, -ju, -jíš ned. *tajit*; - tajiti se *skrývat se, tajit se*

tajna f. *část katolické mše před tzv. prefací, při níž se kněz modli tichou modlitbu* (cirk.)

tajnicě, -ě f. *skrýš, ústraní; sklep, komora; tajemství*; Tajnicě svatého Jana Zjevení sv. Jana, Apokalypsa (bibl.)

tajnička f. *komůrka, cela*

tajník v. tajemník

tajné, -ého, **tajno** zpodst. n. *tajné místo*

tajnost, -i f. *tajemství*

tajný adj. *tajný, skrytý; který dovede něco utajit; úskočný, lstivý*

tak, take, takež, takéž, takéže, tako, takož adv. *právě tak, stejně, takovým způsobem, podobně*

takměř adv. *téměř*

takost, -i f. *souhrn vlastností, jakost* (?)

takově adv. *tak*

takovýž zájm. *právě takový*

taký(t), takýto, takýž(e), takýžť zájm. *takový, právě takový*

tal, tál, -i, **tále**¹, -e f. *zástava, záloha, záruka*: v táli v *zástavě, jako zástava*; v táli daný daný do *zástavy*

talácenie, -ie n. *trmácení*

taláčeti sě, -ěju, -ieš sě ned. *trmáčet se; toulat se*
tále², -e f. *řeč, pověst, vypravování, příběh*: (král), o němž tak bohatú táli tento pústenník pravieše
talěr, -ě m. *talíř*
tálný adj. z tal: *zástavní, daný do zástavy*
talov m. *hnis*
tamarind m. **tamarinda** f. *tamarind; tamarinda* (tropický strom)
tame, taměž, tamo, tamož, tamto adv. *tam*
tancovnicě, tanečnicě, -ě f. *tanečnice*
tancovod, tancovódcě, -ě m. *pořadatel tance, předtanečník*
tancový adj. *taneční*: tancová panna tanečnice
tant m. *žvanění; marnost, zbytečnost, malichernost, nicotnost*
tantěř, -ě m. *žvanil; podvodník*
tantováníe, -ie n. *podvádění, šizení*
taritovati, -uju, -uješ ned. *podvádět, šidit*
tanúti, -nu, -neš ned. *objevovat se, vystávat*: tanúti na mysl přicházet na mysl
tanutie, -i en. *hnuti mysli, vnuknutí*
tápač, -ě m. *tonoucí, trosečník*
tápanie, -ie n. *bloudění*
tapart, tabard, capart m. *vojenský nebo akademický plášť; plášť s dlouhým pruhem splývajícím vzadu na zem; chatrný žebrácký oděv*
tápati, -aju, -áš ned. *topit se, tonout*: ješto tápaji na moři; *klesat, zapadat*
tarantovati, -uju, -uješ ned. *toulat se* (?): tarantoval s pytleem po ulicích
taras m. *násep, bašta; ochranná střecha, kryt*
tarasnicě, -ě f. *druh obléhacího děla*
tarasovati, -uju, -uješ ned. *vytvářet překážku; opevňovat, ohrazovat*
tarč, terč, -ě m. **tarčě, terčě**, -ě f. *malý štít*
tarmarčiti, -ču, -číš ned. (čím) *kupčit, obchodovat*
tarmarčník m. *vetešník*
Tater m. *Tatar*
tatarský adj. *tatarský*
tauš v. *túš*
tážanie, -ie n. *tážání, otázka; pátrání*
tážati, tiežu, -eš ned. (oč, o čem) *ptát se, tázat se*: tieži já tebe; *žádat*: co mne o tom máš tážati?; - tážati sě (s kým) *radit se*; o to sě nic netázavše o tom se nic neradivše, bez porady, bez průtahu
tazovati, -uju, -uješ ned. (koho) *vyslýchat*
taženie, -ie n. *natažení, napnutí*
tba f. *starost, péče*
tbánie, -ie n. *pečlivost*
tbanlivě, tbavě adv. *pečlivě*
tbáti, tbaju, -áš ned. (na koho, o koho) *dbát o koho, starat se, pečovat o koho*; (čeho) *dbát, všímat si čeho*
tbavý adj. (k čemu) *dbalý čeho*
tčbán v. *čbán*
tčieci adj. (v čem) *zaražený, vetknutý do čeho, tkvící v čem, čníci*
tčieti, tču, tčíš ned. *tkvít, zůstávat, zadržovat se*: v svatého Jana húní šípi tčiechu
tdy v. *tedy*
téci, teku, tečeš ned. *téci, plynout; běžet, běhat, utíkat, pobíhat; útočit*; - téci sě *běhat se, pářit se*: klisicě sě teče a ořem pojímá se
tečenie, -ie n. *tok*
ted' adv. *zde, tady*
tedě adv. *ted', nyní*
tedy, tdy adv. *tedy, tehdy*
těhař, -ě m. *pracující člověk; rolník*

těhařstvie, -ie n. *práce (zvl. polní); rolnictví*
tehda, tehdy, tehdyť adv. *tehdy; tedy*
téhodný adj. *týdenní*: (ten svátek) slovieše hod téhodný (srov. týdnový)
tejměř v. *téměř*
tejný adj. *tajný*
tější v. *těžký*
těkač, -ě m. *běžec* (v. též *těkař*)
těkačka m. *poslíček*
těkánie, -ie n. *běhání, pobíhání; útěk*
těkař, -ě m. *rychlý jízdní posel; potulný student, vagant* (v. též *těkač*)
těkati, -aju, -áš ned. *běhat, pobíhat (sem a tam); rozbíhat se, utíkat; toulat se; tēkat*: v rozbrojích zevnitř jich mysl tēká; - tēkati se *běhat se, pářit se; střečkovat*
těkavý adj. *sem tam pobíhající, neklidný; toulavý*: nynější vdovy tēkavé
teklivý adj. *propouštějící vodu*: střecha teklivá *děravá; oteklý, zduřelý*
tekucí adj. *tekoucí*; země mlékem a strdím tekucí oplývající
tekutina f. *kapalina, voda*: tekutiny z tvé studnicě
tekutý adj. *tekoucí*; studnicě tekutá s *pramenitou vodou*; střecha tekutá *děravá*
telák m. *pasák telat; hlupák, lenoch*
tělce, tielce, -ě n. *tílko, tělíčko*
telcový adj. *telecí*
telček, -lečka m. *telátko*
tele, -ete n. *tele*; vodné tele vodnatelost
telec, -lcě m. *tele; kolouch*
tělenstvie, tělesenstvie, tělestvie, -ie n., **těles(t)nost**, -i f. *tělesnost, tělesná podoba; hmotnost*
tělesně, tělestně adv. *tělesně*; poznati koho tělesně mít pohlavní styk s kým; *hmotně, skutečně; smyslově, v konkrétním smyslu*
tělesní, tělesný, tělestný adj. *tělesný; hmotný, skutečný, smyslový*; múdrost tělesná *světská*; v tělesných úradech *světských*
telicě, -ě f. *kravka*
telma, telmicě, -ě f. *pytlík, tobolka*
tělný adj. *tělesný; tělový, barvy jako tělo*
tělo n. *tělo; těleso*
témě, tiemě, -ene n. *temeno*
těmenec, týmenec, -ncě m. **temenišče**, -ě n. *pramen, studánka; mokřina, bažina*: plno bahen a jezer a týmenecov
téměř, téjměř, tērměř, tēzměř adv. *téměř, skoro; spíše; stejně*
temnicě, -ě f. *temnota; temně místo*
temnost, -i f. *temnota*
temný, tempný adj. *temný, tmavý; nejasný, nesrozumitelný*
temple, -e f. *svatyně velechrámu*
templský (dvojslab.) adj. *templářský*
tempný v. *temný*
tenato, teneto n. *sít; tenata*
tenče adv. *tence; řídce*
tenčiti, -ču, -číš ned. *tencit; ředit, zřed'ovat*
tenetář, -ě m. *výrobce tenat*
tenetce, -ě n. *demin. z teneto: síťka*
tenetčí adj. *z tenetko: diela tenetčieho síťkovaného*
teneto v. *tenato*
tenký adj. *tenký; hubený, řídký, slabý*: tenké pivo
tenže, tenž zájm. *tentýž, týž, právě ten, ten tedy, ten pak*; v tomž *hned; tiemž proto; právě tak, stejně*; v tuž *dobu tehdy, tu*
tepati, -p' u, -peš ned. (koho) *tepat, bít, tlouci; pobíjet, zabíjet*; - tepati se *bít se, bojovat, zápasit*: jeho kolena třásúce se *tepiešta se* v *hromadu* *narážejí o sebe* (v. též *teti*)

těpati v. *tiepati*
těpělý, tepilý adj. *ztepilý, štíhlý*
těpiti v. *tiepiti*
tepliče, -ě f. *teplá pramenitá voda; pl. teplé lázně*
teplota, -i, **teplota** f. *teplota, teplo*
teplý adj. *teplý; ohřátý*: když jest člověk syt a tepl v teple
teprův, tepruv, teprů, tepruva, teprvů adv. *teprv*
tepu; tep'u v. *teti; tepati*
tepúci, tepující adj. *tepoucí, bijící*
tercí, tercia, tercie, -ie f. *jedna z církevních modliteb, tzv. hodinek*
terč, terče v. *tarč*
terebincový, terebintinový, terebintový, terebintský adj. *terpentýnový*: najdražšie jest rezina terebincová; olej terebintinový
terebinkt, terebint m. *terebint* (keř pěstovaný kolem Středozevního moře, z jehož pryskyřice se vyrábí terpentýn)
teřich m. *břicho*
teřicháč, -ě m. *břicháč*
těřiti, -řu, -říš ned. *běžet, běhat*; (po kom) *pronásledovat někoho*: když utiekali sú, těřil po nich až do města Krakova
těřměř v. *téměř*
tesač, -ě, **tesák** m. *tesař; kdo tesá, kameník*: tesači kamení
tesaný adj. *tesaný, otesaný, vytesaný*: slúpové z kamene tesaného
tesař, -ě m. *tesař; aedil* (římský úředník)
tesec, -scě m. *kameník*: kamene tesci
teskle, tesklivě adv. *tesklivě, teskně*
tesklenie, -ie n., **tesklivost**, -i f. *tesknota, stesk*
teskliti, -řu, -líš, **teskniti**, -ňu, -níš ned. *být tesklivý, být naplněn steskem; rmoutit se; teskliti sobě mít stesk*
tesklivo, teskno adv. *teskno, tesklivo, truchlivo, smutno*
tesklivý, tesknivý adj. *tesklivý, truchlivý, smutný, zarmoucený*
tesknost, -i f. *tesknost, stesk, truchlivost, smutek, zármutek, hoře, žal*: dojiti tesknosti upadnout do smutku; *soužení, trápení; omrzení, nuda*: zjednati tesknost komu čím omrzet, znudit koho; *nechuť, rozmrzelost, omrzelost; nesnáž, svízeľ*
tesknúti, -nu, -neš ned. (sobě) *stýskat si*
tesknutie, -ie n. *stesk, truchlivost, smutek; soužení, trápení*
teskný adj. *smutný; mrzutý, obtížný*
těs(k)ný adj. *těsný*
teslík m. *sekyra, teslice*
test, tsti, testi, testě, cti, ctě m. *tchán*: cti svému povědě; syn ctě mého; f. *tchyně*
těščiti, -šču, -ščíš ned. *tlačit, mačkat*
těšený adj. *utěšený*
těšitedlný (čtyřslab.) adj. *útěšný, potěšující, milý*
tet zájm. *ten*: tet mládec; pro tet skutek
tetčený, tětěný adj. z tetka, teta: bratr tetčený syn tety, bratranec z tetiny strany
tetčic, -ě, **tetěnc**, -ncě m. *tetin syn, bratranec*
tetěně, tetieně, -ěte n. *tetino dítě*
tetěž adv. *často; poměrně často, častěji*
teti, tepu, -eš ned. *tepat, bít*: lehčějiet tepe dievčie ruka; *pobíjet, zabíjet* (v. též tepati)
tětivka f. *tenký opasek, pásek*
tetka f. *teta*; tetka božie tzv. svatá Trojice
tetřevný adj. *tetřeví*
tetřicě, -ě f. *proso*: vezmi sobě obilé a ječmen a bob a tetřici
teverný adj. *dvorný, uhlažený*
těž zájm. *totěž*
těž, téže adv. *těž, také; stejně*

těžař, těžieř, -ě m. *obchodník, kupec*
tězenie, -ie n. *výtěžek půdy, úroda; žeň, sklizeň*; tězenie dědin obdělávání pozemků
těžený adj. *zužitkováný, vzdělávaný*
těžeti, -žu, -žíš ned. *těžít, dobývat užitek, mít zisk; pracovat, vyrábět*
těžieř v. těžař
těžieřka f. *obchodnice*
těžiti, -žu, -žíš ned. *obchodovat, vydělávat peníze*: kupečsky těžie vydělávají obchodem; *získávat*; (komu) *prospívat komu*
těžko (kompar. *tiež, tieže, těžšie*) adv. *těžko, ztěžka*: těžko umřieti s těžkými bolestmi
těžkost, -i f. *tíha, tíže; obtíž, obtížnost; potíž; těžkopádnost*
těžký (jm. tvar *těžek*, kompar. jm. *těží, těžši, tieže*, sloz. *těžší, tější*) adj. *těžký; jsoucí na obtíž, obtížný, nemilý*; Ľud těžký s těžkou zbrojí, těžkooděnci; těžká *těhotná*; *břeží*
téžměř; tiehnúti v. *téměř; táhnúti*
tielce; tiemě v. *tělce; témě*
tiepati, těpati, -p' u, -peš ned. *nosit*; - tiepati se *nosit se, brát se, ubrat se; potulovat se, toulat se*: ústy říeká (modlitby), ale duše jinde se tiepá; tiepati se po kupečstvích honit se po obchodech
tiepiti, těpiti, -p' u, -píš dok. *snést se, spočinout*: oči jeho típita na chudého spočinuly na chudém, zabloudily k chudému
tierati, -aju, -áš ned. *utírat*
tiesañ; tiesañ- v. *ciesañ; ciesañ-*
tieskn, tiesn (jednoslab.), **tiesň**, -i f. *tíseň, těžkost, nesnáz*: v tieskni; *tlačénice, těsně sevřená skupina, kordon*
tiež(e) v. *těžko*
tiežiti, -žu, -žíš ned. *tížit*; - tiežiti se *stávat se těžším*
tiežu, -eš v. *tázati*
tigris m. *tygr*
ticho n. *ticho*; z ticha *potichu, tiše*
tichost, -i, *tichota* f. *tichost, mírnost, jemnost; dobromyslnost; mlčenlivosť*
tichý adj. *tichý; mírný, pokojný; pokorný, dobromyslný*
tirnúti v. *trnúti*
tis m. *tis; cedr*
tisan, tisúcník, tisícník m. *velitel tisíce vojáků*
tisk m. *tisknutí, tlak*: vidúce moc královu a tisk vojska jeho
tisknúti, -nu, -neš ned. *tisknout, tlačit, potlačovat, utiskovat*; - tisknúti se *tlačit se* (v. též *tiščeti se*)
tista, tistka f. *fena, čubka; nevěstka*
tisúc, -ě m. *tisíc*
tisúcník v. *tisan*
tiščeti se, -ču, -číš se ned. *tisknout se, tlačit se* (v. též *tisknúti se*)
tišiti, -šu, -šíš ned. *tišit, utišovat*; - tišiti se *utišovat se, utichat*
tížba f. *čížba* (v. též *čužba*)
tkáčč, -ěte n. *kdo nemá vlastní sídlo; tulák*
tkadlcovský (trojslab.), **tkadlcový** (trojslab.), **tkadlčí** (dvojslab.), **tkadlečný, tkadličí** adj. *tkalcovský*
tkadlicě, -ě f. *tkadlena*
tkadlnicě (trojslab.), **tkanicě**, -ě f. *tkanice, šňůrka; opasek, řemínek, řetízek*
tkajúcí adj. *těkající, toulající se, toulavý, nestálý*
tkánie, -ie n. *tkaní*
tkánka f. *tkanina*
tkaný adj. *tkaný, vytkávaný, protkávaný*
tkáti, tku, tčes ned. *tkát*: pavouk tče své síti
tkáti se, -aju, -áš se ned. *toulat se, potulovat se*: Rubíne, kde se tak dlouho tkáš?
tknúti, -nu, -neš dok. *dotknout se, zmínit se*
tknutie, -ie n. *dotknutí, dotek; zmínka*
tkýmati, -aju, -áš ned. *obcházet, potulovat se*

tkysati, -šu, -šeš ned. *dotýkat se; napadat*
tkysiti, -šu, -šíš dok. *popadnout, chytit; uhodit, praštit*: aneb tě túto palicí tkyši
tlačenie, -ie n. *šlapání*
tlačený adj. *tlačený, stlačený, šlapaný*: tlačeného prachu Kristovými nohami prachu, v němž šlapaly
tlačiti, -ču, -číš ned. *tlačit, potlačovat; mačkat, rozmačkávat; dupat, šlapat*
tlachač, -ě m. *tlachal*
tlamánie, tlampánie, -ie n. *tlachání, žvanění*
tlamati, tlampati, -aju, -áš ned. *tlachat, žvanit*
tlesk m. **tleskánie, tlesktánie**, -ie n. *tleskání, pleskání*
tléti, 3. sg. tlé ned. *tlít*
tlúci, tluku, tlučeš ned. *tlouci*; - tlúci se *potloukat se*
tlúk m. *kyj, bidlo; tlouk, palice na tlučení, na pýchování*
tlukač, -ě m. *kdo tluče*
tlumač, tulmač, -ě m. *tlumočník, vykladač*
tlumačiti, -ču, -číš ned. *tlumočit; shromažďovat, hromadit*
tlustiti (sě), -šču, -stíš (sě) ned. *zhušťovat (se)*
tlustost, -i f. *tloušťka*
tlustý adj. *tlustý; silný*: hlas tlustý silný, zvučný; *hustý*
tlúšč, tlúščě, -ě f. *tloušťka*: dvanácte loket z tlúšči (v. též vztlúšči)
tma f. *tma; pluk, voj* (šest až třináct tisíc vojáků)
tmieti sě, 3. sg. -ie sě ned. *tmít se, zatmívat se, zatemňovat se*
tmíti, -m' u, -míš ned. (co) *černit, začernovat, ztemňovat*
tmútiti v. smútiti
tobolicě, -ě, **tobolka** f. *tobolka; brašna*
tobú v. ty
točenicě, -ě f. *stuha*
točenička f. *stužka*
točenka f. *vysoký biret* (stočený z látky)
točený adj. *točený, stočeny, spletený*
točící, točitý, ztočilý adj. *točitý, zatočený, stočený*: kotúči točiti
točilivý adj. *vrťivý, vrtkavý; neklidný, neposedný*
točiti, -ču, -číš ned. *točit*: točiti mysl'ú přemítat, být na rozpacích; točiti sobú točit se, obracet se, klátit se; - točiti sě *točit se; snažit se*; (o něčem) *mluvit o něčem, starat se o něco*
točúš, točíš, totiž adv. *totiž, to je* (v. též čúš)
todě interj. *hle*
tok m. *tok, proud; vodní tok, řeka; tok krve krvotok; točení, otáčení*
tolikéž adv. *právě tolik, také tolik*
toliko, tolik adv. *tolik, toliko, pouze, do té míry, tak velice*
tolikokrát adv. *tolikrát*
toliký adj. *tak veliký, tak mnohý*; tolikýž právě tak velký
tolíž adv. *tu, tehdy; tu teprve; tehdy teprve*; jeliž - toliž až když - pak teprve
Tóma m. *Tůma, Tomáš*
tóně, -ě f. *tůně; močál*
tonina v. tunina
topas, topaz, topazion, topazius, topazus m. *topas* (polodrahokam)
topazitový adj. *topasový*
topenicě, -ě, *topenička, topinka* f. *topinka* (?)
topiti, -p' u, -píš ned. *topit, utápět; zatápět, zaplavovat* (co); - topiti sě *topit se*
topořišče, -ě n. *topůrko; násada, násadec*: toho sviečna topořišče
toť toti, totiž interj. a adv. *hle, a to, totiž; zde; ovšem, zajisté, arci*
totíž, touš v. točúš; tuš
tovaryš, tovariš, -ě m. *druh, společník; spojenec*
tovaryšiti, tovarišiti, -šu, -šíš ned. *důvěrně obcovat, stýkat se*
tovaryška, tovariška f. *družka, společnice*

tovaryšstvo, tovařistvo, tovařišstvie, -ie, tovařišstvo n. *spolek, společenství, společnost; přátelství; svazek*

tovařišek, -ška m. *druh (demin.)*

tovařišie, -ie f. *tovaryšstvo*

tovaryšný, tovařišský adj. *družný, přátelský*

to věz, tověz adv. *totiž*

tož, tožť adv. *pak, tehdy, potom*

tracenie, -ie n. *utrácení*

tračec, -ččě m. *řetěz, řetízek, náhrdelník; opasek*

trajúci v. *trvajúci*

trak, trakař, -ě m. *trakař*

trakt m. *naříkavý nápěv, žalm (?)*

traktát m. *spis, pojednání*

trálivý v. *trvanlivý*

trank, traňk m. *nápoj (léčivý); vodička (na rány), tekutý lék (srov. truňk)*

trapec, -pcě m. *prorok*

trápenie, -ie n. *trápení, týrání, mučení; soužení, útrapy*

trápený adj. *trápený, mučený, týraný; trestaný*

tráta f. *ztráta (v. též ztráta)*

tráti v. *trvati*

tratiti, -cu, -tíš ned. *ztrácet; kazit, mařit, ničit; - tratiti se ztrácet se*

trávati v. *trávati*

trávcě, -ě m. *kdo stravuje své jmění, rozhazovač*

trávenie, -ie n. *otrávení; jed*

trávenina f. *jed, otravná látka*

trávený adj. *otravný, jedovatý*

travicě, -ě f. *tráva, travička*

tráviti¹, -v`u, -víš ned. *živit se, stravovat se; vynakládat*

tráviti², -v`u, -víš ned. *trávit, otravovat*

trávní, trávný adj. *travní: květ trávní; travou porostlý, travnatý*

trčěti, -ču, -číš ned. *trčet; (táboři) jako muži před se trčeli postupovati, běželi*

trdlo n. *trdlo, palice*

tré, -ho čisl. *tré, trojice; tři části, tři díly: rozdělit se na tři*

trefiti se, -f`u, -fíš se dok. *zdařit se, povést se; (do něčeho) hodit se; (nač) přijít někam, dostat se někam*

trefný adj. *vhodný, příhodný, případný*

trefovati se, -uju, -uješ se ned. *přiházet se; hodit se*

trefovající se adj. *příhodný*

tréhranatý, tříhranatý adj. *trojhranný*

tréletý adj. *tříletý*

trénásobně adv. *trojnásobně*

treпка f. *dřevák, treпка, pantofel: bos chodí a na trepkách jako bosák; nadávka nerozhodnému člověku, bačkora: boj se téhož, treпка všetečná; pl. treпки chůdy*

treпкаř, -ě m. *kdo chodí v „trepkách“ (v. t.); potupný název mnichů bosáků*

trérohý adj. *třírohý; rozdělený na tři části, trojdílný, trojitý*

trérožka f. *pánev stavěná přímo nad oheň: (Pražské říekají) renlík za trérožku*

treskcíci, tresktajúci adj. *trestající*

tresktač, -ě m. *karatel*

tres(k)tánie, -ie n. *kárání, pokárání; trest, trestání*

tresktaný adj. *trestaný*

tres(k)tati, -cu, -ceš ned. *trestat; kárat*

tresktavý adj. *káravý*

trest, trstí (jednoslab.), třsti, třti f. *třtina, rákos*

tréstka f. *malá třtina*

trestný adj. *třtinový, zhotovený ze třtiny; bambusový*: v trestném kyji ve třtinové (bambusové ?) holi

tretovati, -uju, -uješ ned. *šlapat, stoupat*

treverenský, trirský adj. *trevírský*

trézubý adj. *trojzubý*: háček trézubý

trh m. *trhnutí, pohyb; skulina, skrýš; obchod*: trh dieti *obchodovat*; trh rovný rovná míra; *koupě*

trhající adj. *trhající, drásající*

trháníe, -ie n. *trhání, rvaní, drásání*

trhati, -aju, -áš ned. *trhat*; - trhati se (na koho) *sápat se*

trhlena, trlena f. *potrhllice, ztřeštěná žena (?)*

trhlík, trlík, trlek m. *potrhlík, blázen, hlupák*

trhlost, -i f. *potrhlost, bláznivost*

trhlý adj. *potrhlý, bláznivý*

trhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout*

trhnutie, -ie n. *trhnutí; tah figurkou na šachovnici*: pieškové jednotajné trhnutie mají stejné tahy, stejný způsob tahu

trhodějčě, -ě m. *trhovec*

trhoděníe, -ie n. *kupčení*

trhově adv. *kupecky, jako na trhu*: co jest již svatého Kristova, ješto oni (kněží) toho trhově nezcenili

trhovec, -vcě m. *obchodník, kupec, kramář*

trhovský adj. *obchodnický, kupecký, kramářský*; odpustky trhovské se kterými se kupčí, které se prodávají

trhovstvie, -ie n. *obchodování*

trhový adj. *kramářský*

triák; trirský v. *dryák; treverenský*

trk m. *pohyb, ruch, shon*: (lidé) jsou jako prostřed Babylóna v světském trku

trkoliti, -l'u, -líš ned. *strkat, hnát*

trlek, trhlík; trlena v. *trhlík; trhlena*

trlena f. *potrhllice, ztřeštěná žena (?)*: nejedna slove panna, a jsúc bláznivá trlena

trlicě, -ě f. *trdllice, nástroj k ručnímu lámání lnu, konopí*

trmácěti se, -ěju, -ieš se ned. *pachtit se, plahočit se*

trn m. *trn; trnitý keř*

trnek, -nka, -nku m. *malý trn*

trnice, -ě n. *trní* (demin.)

trnie, -ie n. *trní; křoví*

trnka f. *planá hruška (?)*; nápoj z „trnek“

trnúti, -nu, -neš ned. *trnout*: chodě sirdcem zavše tirmul trnulo mu srdce; *třást se, chvět se*

trocha, trochy adv. *trochu*: nedotekl se jich i trochy oheň ani trochu, vůbec

trój čísl. *trojí*

trojiti se, -ju, -jíš se ned. *trojit se, dělit se na tři části*

trojně adv. *trojím způsobem*: viera v Písmu trojně se běře

trojnost, -i f. *trojitost, trojdílnost*

trón m. *trůn*

tróska f. *struska* (odpad při opracování kovů)

troskotati (se), -kocu, -ceš (se) ned. *rozbíjet (se), drtit (se), lámat (se), ničit (se)*

trošky adv. *trochu, trošku*

trošt m. *útěcha, naděje*

troštovati, -uju, -uješ ned. *těšit, utěšovat*

trpedlenstvie, trpelenstvie, trpědlenstvie, -ie n., **trpě(d)livost, trpědlnost, trpedlnost** (trojslab.), -i f. *trpělivost, strpení*

trpě(d)livě adv. *trpělivě*

trpě(d)livý, trpědlný (trojslab.) adj. *trpělivý, shovívavý*: trpělivý odplatitel; *trpící*

trpěující adj. *trpící*

trpenie, trpěníe, -ie n. *trpění, trápení, utrpení, útrapy*

trpěti, -p' u, -píš ned. *trpět*; (koho, co) *snášet koho, co*: což nemůže ohně trpěti, vodú bude očišćeno; netrpím (bůh), by ty (Israel) smilnil; trpěti kříž *snášet utrpení na kříži*; s městem trpí plní všechny povinnosti, platí všechny městské poplatky

trpký adj. *trpký*; *zatrpklý*; *nepříjemný, odporový; těžký, obtížný, nesnadný*

trplivý adj. *vystavený utrpení (?)*: Helias člověk byl podobný nám, trplivý

trpně adv. *stále, trvale*

trpnost, -i f. *trpělivost, schopnost trpět*

trpný adj. *trpělivý; kdo může trpět; kdo může být strpěn; hodný k čemu; povolný, poddajný; snášenlivý; pevný, stálý*

trpočítí, -ču, -číš ned. (koho) *pudit, táhnout; točit, otáčet, pohybovat; vléci, strhávat*

trstěný (dvojslab.), **trstěný, třtěný** adj. *třtinový, rákosový*

trstie (jednoslab.), **trstie, třtie**, -ie n. *třtinový porost; rákosí*

trstina (dvojslab.) f. *třtina*

trstinný (dvojslab.) adj. *třtinový*

trt, -i f. *tření; třenice, hádka*: já s tebou (tělo s duší) dávě sobě spolu trti

trúba f. *trouba, trubka*: k trúbě jítí jít za hlasem trubky; trúba ozdobných řečí vychloubavé řeči

trubačí adj. *trubačský, trubačů*; trubačí hlas zvuk trub

trubicě, -ě f. *trouba, trubka*

trúbina f. *(hlásná) trouba*

trubky pl. f. *název židovských svátků*: hody, ješto v Starém zákoně sloviechu trubky

trubný adj. z trúba: v zvuku trubném; trubné hody tzv. trubky (v. t.)

trúbový adj. z trúba: zvuk trúbový

trúcěti sě, -ěju, -ieš sě ned. (oč) *vrážet narážet na něco; tlačit se k čemu (?)*: trmácieše sě mezi jich rukama, a o dřvi sě trúčeje (srov. trútití)

trud m. *námaha; dřina, práce; trápení, soužení*

truditi, -z' u, -díš ned. *trápit, rmoutit, zarmucovat*; (koho k čemu) *nutkat; štvát* (na lovu): truzený jelen; - *truditi sě namáhat se; obtěžovat se; trudit se, trápit se*

trudně adv. *namáhavě, pracně, těžce; špatně, bídně, uboze; unaveně, utrápeně, usoužené*

trudný adj. *namáhavý, těžký; nemocný, smutný, nebohý*

trudovatenstvie, -ie n., **trudovatina, trudovatost**, -i f., **trudovstvie**, -ie n. *malomocenství, lepra*

trudovatěti, -ěju, -ieš ned. *stávat se malomocným*

trudovatý, trudovatný adj. *malomocný*

truhla f. *truhla; skříň*

truchlavý adj. *truchlivý*

truchle adv. *truchlivě*

truchlivý, truchlý adj. *truchlivý, smutný*: vnitř mu odpověděl: Nemohuť vstátí, nebud' mi truchliv

truchlost, -i f. *truchlivost, smutek*

truksas m. *jidlonoš; stolník* (vysoký dvorský hodnoatář, který měl dozor nad kuchyní s hospodářstvím)

truňk m. *zapatí, doušek; piti, pitka* (srov. trank)

trúp m. *špalek, pařez; chám, neurozený člověk; troup, hlupák; trubec*

trupec, -pčě m. *špalek, pařez; hlupák*

trupel, -ple m. *hromada, hmota, kus*; trupel s psí hlavú nemotora, hlupák

trus m. *utroušený kousek; výkal*

trúsiti, -šu, -síš ned. *trousit; vypouštět trus, kálet*

trútití, -cu, -tíš ned. *tlouci; usilovat, naléhat; trudit, tížit*: bolest trútití (srov. trúčeťi sě)

truzenie, -ie n. *trápení, utrpení, namáhání*

trvajúci (trojslab.), **trajúci** adj. *trvající, zůstávající; trvalý*

trvale (dvojslab.), **trvalivě, trvanlivě** (trojslab.) adv. *trvale, vytrvale*

trvalivý, trvanlivý (trojslab.), **trálivý, trvalý** (dvojslab.) adj. *trvanlivý, trvalý; vytrvalý, stálý, pevný, neústupný*

trvalost, trvavost (dvojslab.), **trvánlivost** (trojslab.), -i f. *trvalost, trvanlivost*

trváníe (dvojslab.) - -ie n. *trvání; setrvávání, vytrvání, vytrvalost, stálost*

trvati (dvojslab.) , **tráti**, -aju, -áš ned. *trvat, setrvávat, vytrvávat, zůstat*; *žít, existovat*
trávati (trojslab.) , **trávati**, -aju, -áš ned. *trávat*
trvavě (dvojslab.) adv. *vytrvale, trvale, neustále; neústupně*
trvavost v. trvalost
trvavý (dvojslab.) adj. *trvalý; vytrvalý*
trýbati, -aju, -áš ned. *lít do sebe*
trysknúti, -nu, -neš dok. *vytrysknout; prudce se dostat ven (?)*
tryščeti, -šcu, -ščíš ned. *dělat něco zlého; páchat*: vše jiné zlé tryščevše
trýzn (jednoslab.) , **trýzeň**, -zni f. *trýzeň, utrpení, soužení; útlak*
trýzněníe, tryzňováníe, -ie n. *trýznění, trápení, soužení; bičování; posměch*
trýzniti, -žnu, -zniš, **tryzňovati**, -uju, -uješ ned. *trýznit, trápit, mučit; pronásledovat; (kým) posmívat se komu*
trženec (dvojslab.) , -ncě m. *potrhlý člověk, blázen; šílenec*: potkašta jeho (Ježíše) dva tržence přieliš ukrutná
trženie, -ie n. *kupčení*
trženina f. (m.) *potrhlý člověk*
tržený adj. *potrhlý, bláznivý*
tržeti, -žu, -žíš ned. *pudit, přitahovat*: v žádostech, ješto tržie mysl člověčí; *táhnout, jít, směřovat*: (Přemysl) a jeho druzi ku Praze tržechu
tržišční, tržiščný adj. *tržištní*: takovým tržištním dvornostem veřejným vystřednostem (?)
tržiti, -žu, -žíš ned. *kupčit; dohadovat, smlouvat*; - tržiti se (oč) *kupčit s čím*
tržné, -ého zpodst. n. *poplatek z trhu*
tržný adj. *prodejný*
trapec, třepc, -pcě m. *střapec*
třas, třes m. *třesení*
třasavý adj. *třaslavý, třesoucí se*
třáslo n. *pruh*
třemen v. střmen
třemcha f. *střemcha*
třenie, -ie n. *řezání; tah perem při psaní*: poče činiti krásné třenie, napsa A; *třenice, různice*
třenovník m. *třenovní zub*
třep, střep m. *střep, střepina (?)*; *skořápka, skořepina*
třepačka f. *hadr na čištění koní; nadávka podkoním*
třepati, -p' u, -peš ned. (koho, co) *třepat, třást*; je se opat krále třepati peskovat
třepc v. trapec
třepetati, třepotati, -cu, -ceš ned. *třást se*
třepetný adj. *třepetavý, kmitavý*
třepina f. *střepina*
třes v. třas
třesenie, -ie n. *třesení*: země třesenie, třesenie země, třesenie zemské zemětřesení; *bázeň, strach*
třeskati, -aju, -áš ned. *třeskat, třaskat, bouchat*
třesknúti, -nu, -neš dok. *třesknout, bouchnout, uhodit*: třeskl ho v líce
třeskota f. *třesení, chvění*
třeščený adj. *ztrěštěný, bláznivý, pošetilý*
třešceti, třeščiti, -ču, -číš ned. *praskat, praštet; s třeskotem létat; třeštit*
třetí čisl. *třetí*; třetíe nebe *nejvyšší nebe* (podle nábož. představ sídlo boha a svatých); třetíe, po třetíe *potřetí*; třetíe *za třetí*
třetímezciemý čisl. *třiadvacátý*
třetínadstý, třetínadctý, třetínáctý čisl. *třináctý*
třevce, -ě n. demin. z třevo: *střevo, útroba, vnitřnost*
třeví, čřeví, střeví, -í, **třevíc**, -ě m. *střevíc*
třevíček, -čka, -čku m. *střevíček*
třevo, střevo n. *střevo*; pl. *vnitřnosti*; z hrdelného třeva z hrdla, z hrtanu; *nitro, srdce*
třidsátý, třidcátý čisl. *třicátý; třicaterý*

třidsěti, třidceti čisl. *třicet*

třie m. **tři** f., n. čisl. *tři*; na tři skoky na nevelkou vzdálenost

třebiti (sě), -b' u, -bíš (sě) ned. *tříbit (se), čistit (se)*

třied- v. též *střied*

třieda f. *střídání, pořadí, řada*; pracná třieda střida, střídání v práci, pracovní směna; *ulice* (v. též *střieda*)

třiemezidsietma v. *třimezdsietma*

třieska f. *úlomek, kousek*

třiesla pl. n. *slabiny* (část těla mezi břichem a stehny); *luno, útroby; srdce*

třiesti, třiasu, třěseš ned. (čím) *třást, trhat, škubat*; - třiesti se *třást se*

třietí, tru, třeš ned. *třit; řezat*; - třietí se (več) *vnikat, drát se*; (na koho) *dorážet*; (k komu) *vtírat se, tlačit se, tísnit se*

tříhranátý v. *tréhranátý*

tříkomorný adj. *o třech místnostech, se třemi pokoji*: pokoj tříkomorný apartmá o třech pokojích

tříměrný adj. *trojstopý* (o metru básnické skladby): (David) kantily a ymny složí, některé tříměrné a některé pětměrné

třimezdsietma, třimezcieta, třimecítma, čisl. *třiadvacet*

třimezdsietmý, třetimezcietmý, třimezicietmý, třimezcietmý, třimědcítmý čisl. *třiadvacátý*

třinádste, třinádcte, třinácte, třináste, třinádcet, třinádct čisl. *třináct*

třinádstý, třetínádstý, třinádctý, třináctý, třetínádctý, třetínáctý, třetínádcerý čisl. *třináctý*

třípramenný adj. *ze tří pramének*

třístupný adj. *o třech stupních*

třmen v. *střmen*

třpaslek, -slka (dvojslab.) m. *trpaslík*

třst- v. *trst-*

třtinový adj. *třtinový, rákosový*

tščě, čtě, -i, -ě f. *tchyně* (matka ženina)

tščí adj. *lačný*; jen ve spojení na tščútrobu (na tščú útrobu), na štítrobu, na čtítrobu na lačný žaludek: smrdí česnekem na čtítrobu

tščicě, tščicě, čščicě, čščicě, -ě f. *skličenosť, tesklivosť, strast; utrpení, trápení* (v. též *kčicě*)

tščietí, -ču, -číš ned. *tisknout, tlačit*: z brány zle tščiechu hostě; - tščietí se *dychtit, bažit*

tu, tuto, tuž, tuže adv. *tam, zde; tehdy*

tučněti se, -ěju, -ieš se ned. *tučnět*

tučniti, -ňu, -níš ned. *činit tučným, mastit*

tučnost, -i f. *tučnost, tuk; úrodnost*: dajž tobě buóh z rosy nebeské a z tučnosti zemské hojnost obilé

tučný adj. *tučný; tlustý; úrodný; pohodlný, tupý*

tudiež adv. *na témž místě, tam, tamtéž; stejnou cestou, stejně; ve stejnou dobu, zároveň, hned; stejně, rovněž, také; zde; sem*. jeden tudiež přišel bieše

tudy, tudyto adv. *touto věcí, tak, takto, tím; tamtudy, tou cestou; na tom místě; z toho*

túha f. *touha, stesk, tesknost*: mine nás túha opustí nás tesknost; žalost, hoře, zármutek, starost

tuhdy adv. *tak; tudy*

tuhý adj. *tuhý, nesnadný, obtížný; nepovolný, pevný, nepřístupný; krutý, nemilosrdný*: tuhý nepřítel

tuchnúti, -nu, -neš ned. *utuchat, přestávat*: tehdy již v nich viera, tuchla a hynula

tuk m. *tuk; tučnost*; tuk zemský úroda, úrodnost

túl m. *toul, toulec*

túlač, túlač, -ě, tulák m. *tulák*

tulačí adj. *potulný*

túlačka, túlka f. *toulka, toulání, potulka*: vydal se na túlačky

túlajúci, túlavý adj. *toulající se, toulavý, potulný*

tulich m. *dýka*

tulmač v. tlumač

tuna f. *bečka, sud*: pro jednu tunu heryňkóv

tunina, tonina f. *druh ryb*: ryby, ještě sloví tonina

tupati, -p' u, -peš ned. *dupat*

túpče, tupič, -ě, **tupitel**, -e m. *tupitel*

tupěti, -ěju, -ieš, **tupnúti**, -nu, -neš ned. *stávat se tupým, otupovat se*: od člověčí krve meč

tupí; *stávat se nevnímavým*: (duše) tupne a hlúpne

tupiti, -p' u, -píš ned. *tupit, hanobit; zlehčovat; kárat; stihat, pronásledovat*; tupiti se *otupovat se*

tuplovaný adj. *dvojnásobný*; tuplovaný lhář *velký, náramný*

tupý adj. *tupý; otupělý, nevnímavý*

turba f. *zástup, množství lidí, dav, shromáždění*

turkas, turkat, turkus, turkys m. *tyrkys*

turma f. *jízdní četa*: turma činí třidceti rytieřóv

turnaj, turnej, -ě f., **turnovánie**, -ie n. *turnaj, klání*

turnejník, turnovník m. *zápasník v trurnaji*

túš, touš, -ě m. *dvě oka při hře v kostky*

tušenie, -ie n. *naděje*

tušiti, -šu, -šíš ned. *mít naději*; - tušiti sobě *dávat si naději*

tuten, f. tuta, n. tuto zájm. *tento*: tuti lidé, chudí kmetíkové

tutík m. *pes (?)*: tutík bez ocasu

tutněti, -ěju, -ieš ned. *doutnat (?)*: oheň smilný tutnie a smrdutý dým činí

tuto v. tu

tuzě adv. *tuze, pevně; důrazně, vytrvale; velmi* (v. též *túže*)

tuž, tuže v. tu

tužba f. *toužení; žalost*

túže, túžejí kompar. adv. *tuzě: úsilněji, prudčeji*

túžebně adv. *toužebně; smutně, teskně, zarmouceně, rozmrzele*

túžebnicě, -ě f. *toužící žena*

túžebnost, -i f. *tesknost, hoře, zármutek; omrzlost*

túžebný (jm. tvar *túžeben*) adv. *toužící, dychtivý; tesklivý, rozteskněný, zarmoucený, smutný, žalostivý*

túženie, -ie n. *toužení, touha*

túžicě, -ě f. *žalost*

túžiti, -žu, -žíš ned. (po kom, po čem) *toužit; pociťovat stesk; trápit se rmoutit se*; (komu co) *naříkat si, stěžovat si*; (na koho) *žalovat, naříkat*

tvárnost, tvářnost, -i f. *tvářnost, podoba; krása; myšlenka, idea*

tvárný, tvářný adj. *hezký, krásný, pěkný*

tvář, -i f. *podoba, tvářnost; tvář, obličej, líce; tvor, stvoření*: všě tváři všichni tvorové; vňuž jiné tváři jako jiní tvorové; *znak*

tvoji zpodst. pl. zájm. *tvůj: tvoji, tvoji lidé*: jsú tě bohové a osudové od tvých a od tvé vlasti vzdáliti chtěli

tvor m. *stvoření, tvorstvo; tvářnost*

tvořec, -rcě m. *tvůrce, stvořitel*

tvořenie, -ie n. *tvoření, stvořování*

tvořidlník (trojslab.) m. *výrobce „tvořidel“, formiček, kadlubů*

tvořidlo n. *nádoba na formování sýra; kadlub*

tvořitel, -e m. *tvůrce*

tvořiti, -řu, -říš ned. *tvořit*: bitie tvořiti nad kým bít koho

tvrdě, tvrdo adv. *tvrdě, mocně, silně, pevně; houževnatě, vytrvale; rádně, přísně; jistě; velmi*

tvrditi, -z' u, -díš ned. *činit tvrdým, utvrzovat, upevňovat; opevňovat*

tvrdnost, -i f. *tvrdost, pevnost, houževnatost, vytrvalost*

tvrdný adj. *tvrdý, pevný; stálý, vytrvalý* (srov. *tvrdý*)

tvrdospravedlný (pětislab.) adj. *tvrdý a spravedlivý*

tvrdost, -i f. *pevnost; zatvrzelost, tvrdohlavost, tvrdé jednání, krutost*

tvrdošný adj. *tvrdošijný, zatvrzelý, zarputilý*

tvrdý adj. *tvrdý, tuhý, pevný; namáhavý, těžký, krutý; velký; řádný, způsobilý* (v. též netvrký; srov. tvrdný)

tvrže, tvrz, -ě f. *tvrz; těžko přístupné místo: u propastných tvrziech v hlubokých skrýších*

tvrzenie, -ie n. *utvrzování*

tvrzicě, -ě f. *malá tvrz*

tvrzní, tvrzný adj. z *tvrz(ě)*: tvrzních a hradových smilníkův a násilníkův

ty, tebe (dat. tobě, ti, ť, instr. tobú) zájm. *ty: razuť, beř sě přeč, biednicě, nebt' v ten čas ošiji líce; poddals sě na vojenské bydlo;- chovaj sě, by ť neostydlo*

tyčiti, -ču, -čiš ned. (co) *zarážet kolíky, tyče k vinné révě: vinic netyčie*

týdnový adj. *týdenní: na hody týdnové a na hody přesncové a na hody stanové* (srov. téhodný)

tykanec, -ncě m. *koláč (?)*: vezmeš tykancův bez kvasu

týkati, -ču, -češ ned. *dotýkat se, dávat, navlékat: že sobě již na palec prsteny týkají; hmatat: věci, jiež nevidíš, tělesně netýkáš; zpytovat*

tykyta f. *dykyta, taft: v šarlatích, v tykytě choditi*

týl m. *týl: obrátiti sě týlem v předeck obrátit se zády kupředu, dát se na útěk*

týlednicě, -ě f. *palice* (na zabíjení dobytka): an sě točí jako vuól pod týlednicí

týmenec v. *témenec*

tymián m. *dymián; kadidlo: rouče vezma kadidlnici, naspíž tymiána, těch věcí vonných*

týn m. *plot, ohrada*

týniti, -ňu, -níš ned. *roubit, stavět z dřevěných sloupů*

Týr, Tyr m. *Trevír*

týti, tyju, -eš ned. *stávat se otlým, tloustnout: závistivý (z) zloby tyje; nadýmat se, nafukovat se; hodovat*

tyřicě, -ě f. *cizrna* (jedlé semeno cizrníku, rostliny pěstované v jv. Evropě)

týž v. -ž

týžden, téhodne m. *týden*

týž(e), f. *táž(e)*, n. *těž(e)* zájm. *týž, tentýž: týmž, jímž* stejně jako, podobně jako

#U

u předl. *u: před retnicemi často místo předl. v. ve; do; s gen.: býti u čeho životem svým být u čeho osobně přítomen; s akuz.: u boj do boje; s lok. u protičelí na protější straně, naproti; u poli; u vodě; nekdy se předl. opakuje: dal sem spinadlo u šije u tvé*

ubádati, -aju, -áš ned. *bodat; hrýzt, hlodat: svědomie ubádá; (v mysli) probleskovat, vynořovat se (?)*: v mysli jiskérka ubádá

ubáti sě, -boju, -jíš sě dok. *uleknout se, zaleknout se, dostat strach*

ubávanie, -ie n. *stydlivost, stud*

ubávati sě, -aju, -áš sě ned. *bát se, obávat se*

uběhnúti, -nu, -neš dok. (v co) *vběhnout* (v. též vběhnúti)

uběhovati, vběhovati, -uju, -uješ ned. (v co) *vbíhat, zabíhat: v které uběhuješ poníženie*

ubezpečenie, -ie n. *ubezpečení, ujištění; potvrzení, utvrzení, posílení; přesvědčení, jistota*

ubezpečestvie, -ie n. *bezpečnost; glejt*

ubezpečený adj. *cítící se v bezpečí, ukolébaný*

ubezpěčeti, -ěju, -ieš ned. *ubezpečovat, zabezpečovat; zaručovat bezpečnost, poskytovat pocit bezpečí; uklidňovat*

ubezpečiti, -ču, -čiš dok. (koho) *ujistit koho, dát záruku; - ubezpečiti sě spoľehnout se na svou bezpečnost*

ubezpečovati sě, -uju, -uješ sě ned. *spoléhat na svou bezpečnost*

ubičovanie, -ie n. *zbičování*

ubičovati, -uju, -uješ dok. *ubičovat, umrskat, ubít; zbičovat, zmrskat, zbit*

ubiehati, -aju, -áš ned. *vbíhat*

ubíjěti, -ěju, -ieš ned. *ubíjet, pobíjet*

ubiti, -b'ú, -biem, -bieš dok. *ubít, zabít; zbit, ztlouci; udupat* (srov. též vbíti)

ubitý adj. *ubitý; zbitý*

ubivcě, -ě m. *vrah*
ublátiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *zablátit (se)*
ubliženie, -ie n. *ubližení, ubližování*
ubodčivý adj. *pichlavý, bodavý, zraňující*: Istivá jest múdrost tohoto světa a ubodčivá
ubohý adj. *ubohý; bídný, podlý*
úborek, -rka, -rku m. *dutá nádoba, míra na obilí*
ubořiti (sě), -řu, -říš (sě) dok. *ubourat (se)*: ubořilo se kus zdi kostelnie zbořilo se, spadlo
ubósti (sě), -bodu, -eš (sě), **ubodnutí (sě)**, -nu, -neš (sě) dok. *bodnout (se), píchnout (se)* (srov. též vbósti)
ubožě, -ěte n. *ubožák, chudák*
úbrana f. *obrana, ochrana*
ubrman, obrman m. *rozhodčí, smírčí soudce*
ubrmanský adj. *vydaný ubrmanem*
ubrusec, -scě m. *menší ubrus; ručník, šátek*
ubřísti, -brdu, -břdu, -bředu, -eš dok. *vstoupit do vody a začít se brodit*
ubuditi, -z' u, -díš dok. *probudit, vzbudit*: ubuditi ze sna
ubuzenie, -ie n. *probuzení, vzbuzení*
ubuzovati, -uju, -uješ ned. *probouzet, vzbuzovat, budit*
ubytie, -ie n. *ztráta*
ucěditi, -z' u, -díš dok. *ucedit, odcedit, prolít*: svú drahú krev, kteréž jest ráčil dnes ucěditi
ucěleti, 3. sg. -é dok. *zacelit se, zhojit se*
ucítiti, ucítiti, -cu, -tíš dok. *ucítit*
účastek, -tka, -tku m. *část, účast, podíl*
účastenstvie, účestenstvie, -ie, **účastenstvo** n. *účastenství, účast; podílení se, podíl*
účastně adv. *s účastenstvím; s přítomností, skutečně*: jest chléb účastně tělo jeho (Kristovo); účastně jmieti co mít něco jako účastník; mít na něčem účast
účastník m. *kdo je účasten něčích osudů*; (Kristus) chtěl býti účastník lidu svého; *účastník*
učedlník (trojslab.); **učenník** m. *učedník; žák; učitel; mistr*
učenie, -ie n. *učení; učenost, vzdělanost, moudrost*; pražské učenie pražská univerzita; *poučení; naučení, znalost; umění*
učený adj. *znalý čeho*
učesaný adj. *učesaný, uhlazený*; kuoň učesaný vyhřebelcovaný
učesati -šu, -šeš dok. *účesat; uhladit, urovnat*
učesnůti, učěsti, -nu, -neš dok. *utrhnout*
účestenstvie v. *účastenstvie*
účěstnicě, -ě f. *účastnice, společnice*
účěstník m. *účastník, společník*
účin m. *účin, účinek; čin; skutek*
účinek, -nka, -nku m. *působení; konání, výkon, skutek, čin*; milostný účinek díkuvzdání
učiňenie, -ie n. *stvoření; čin, skutek*; z učiňenie skutečně, vskutku
učiněný adj. *učiněný, udělaný, vykonaný, vytvořený; provedený, způsobený*: hanby i škody mně učiňené; smlúva učiňená uzavřená; hříech učiňěný spáchaný; *opravdový; skutečný*: blázen učiňěný
učinitedlně (pětislab.) adv. *podle svého působení, činů; skutečně (?)*, (bůh) jest také učinitedlně láska
učinitedlný (pětislab.) adj. *tvůrčí, působící, skutečný (?)*: (bůh) jest příčina učinitedlná všeho
učinitel, -e m. *tvůrce, stvořitel*
učiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, udělat*: nevieme, co tomu učiniti nevíme, jak se k tomu zachovat; učini vzdychanie rozvdychal se, začal tesknit; *vytvořit, stvořit*; - učiniti se (kým, čím) *stát se nějakým, proměnit se*; (z čeho) *vzniknout, povstat*
učičnovati, -uju, -uješ ned. *činit, konat, dělat*
učistilý, učiščený adj. *vyčištěný, očištěný*
učistiti, -šču, -stíš dok. *učinit čistým, vyčistit, očistit; uklidit, upravit*
učiščenie, -ie n. *očištění*

učiščovati, -uju -uješ ned. (od čeho) *očisťovat*
učitedlný (čtyřslab.) adj. *účinný, mocný*
učítí v. učítí
učrnutí, -ňu, -níš dok. *očernit, začernit, pošpinit, zašpinit*
učřieti, učřieti; -ru, -řeš dok. *načerpát, nabrat*: i učřeli sú vodu a polili před Hospodinem
učstítí, -čšču, -čstíš dok. *uctít*
učstivě adv. *uctivě*
učstivost, -i f. *uctivost*
učščenie, učštěnie, -ie n. *uctění, úcta*
učúti, učítí, -čuju, -čiji, -ješ dok. *ucítit; zpozorovat; zjistit*
úd m. *úd, část těla; součást, člen*
udarmiti, -m' u, -míš dok. *oklamat, ošálit*
udarování, -ie n. *uplacení, podplacení*
udarovati, -uju, -uješ, **udařiti**, -řu, -říš dok. *obdarovat, obdařit; uplatit, podplatit*
udatenstvie, udatstvie, -ie, **udatstvo** n. **udatnost**, -i f. *udatnost, odvaha, statečnost, smělost*:
vzieti co v své udatenstvie odvážit se čeho; převážnějšie udatenstvie odvážnějši smělost; jmieti se
podlé udatstva chovat se udatně, statečně
udáti se v. udieti
udatně adv. *udatně, odvážně, statečně, směle*
udávati, -aju, -áš ned. *podávat; udílet, udělovat; rozdávat*
udaviti, udáviti, -v' u, -víš dok. *udávit, uškrtit, zardousit*: ujma je za jich čelisti i udaviech i
zabijiech je (srov. vdaviti)
udavovati, -uju, -uješ ned. *udavovat; rdousit, škrtit*
údek, -dka, -dku m. *malý úd*
udělač, -ě m. *tvůrce, vzdělavatel (?)*: přišli sú udělači tvoji
udělánie, -ie n., **udělanina** f. *výrobek, výtvor*
udělaný adj. *udělaný, vykonaný, zhotovený, vytvořený, provedený, způsobený*; dóm udělaný
vystavěný, postavený
udělatel, -e m. *tvůrce, výrobce*
udělati, -aju, -áš dok. *udělat; vykonat, vytvořit, zhotovit, provést, způsobit*; udělati duóm, zed
postavit, vystavět
udělávati, -aju, -áš ned. *dělat, vytvářet, zřizovat, stavět*
uděliti, -řu, -líš dok. *udělit, dát, darovat; přidělit, rozdělit*
udělovati, -uju, -uješ ned. *udělovat, dávat, darovat; rozdělovat, přidělovat, dělit*
udělý adj. *spanilý*
uděný v. udieti
udeřenie, -ie n. *udeření, úder, uhození*
udeřiti, -řu, -říš dok. *udeřit, uhodit*; (na koho) *podniknout útok, napadnout koho*; - udeřiti se
(več) *pustit se do čeho*: udeřiti se u pláč propuknout v pláč
uděsiti, -šu, -síš dok. *poděsit, vystrašit*
uděšenie, -ie n. *zděšení, strach*
udičě, -ě f. *udice; hák (k mučení); udidlo, uzda*
udička f. *malá „udice“ (v. t.)*
udieleti; -aju, -ěš (přič. čin. *udielal, udielali*) ned. *udílet, dávat, rozdávat*
udierati, -aju, -áš ned. *trápit*: tvá nesmiera mého srdce mnoho udierá
udieti, -děju, -eš dok. *udělat*: koláči dobřě uděni; - udieti se, udáti. se *stát se, udát se, přihodit se*
udlažiti, -žu, -žíš dok. *vydlážit*
udliti, -řu, -líš dok. *prodloužit*
udněnie, -ie n. *dnění, úsvit, svítání, rozbřesk, jitro*; na udnění na úsvitu; jest na udnění rozednívá
se; by na udnění svítalo
údní adj.: *údní dnové jasně, letní dny*
udnieti, 3. sg. -ie dok. *rozednit se*
údný adj. z *úd*: *zdravý i nemocný i cele údný i chromý muož boha milovati s celými, se zdravými údy*

údol m. **údolé**, -é n. *údolí*
údolítý, údolní, údolový adj. *údolní*; potok údolítý, údolový tekoucí údolím; lilium údolnie, jablka údolnie
udrásnutí, -nu, -neš dok. *škrábnout*
udržeti, -žu, -žíš dok. *zadržet, zachytit*
udřieti, -dru, -dru, -dřeš dok. (co) *vydřít, urvat, nepoctivě získat*
udusiti, -šu, -síš dok. *udusit; potlačit, odstranit*
udušovati, -uju, -uješ ned. *dusit; potlačovat, odstraňovat*
udutý adj. (o plameni) *sfouknutý, uhašený*: sviece udutá brzo přijme plamen
úfajúci adj. *doufající*
úfale, úfalivě adv. *doufanlivě, s doufáním, s nadějí, s důvěrou*: úfalivě přistúpichu
úfanie, -ie n. *doufání, naděje*
úfati, -aju, -áš ned. (komu, v koho, do čeho) *doufat, spoléhat se, důvěřovat, věřit*; (někomu něčeho) *nadít se něčeho od někoho*; sobě dobře úfáše troufal si
ufiflovaný adj. *nafintěný, vyfintěný*
ufiflovati, -uju, -uješ dok. *vyfintit*
ufresovati se, -uju, -uješ se dok. *nadřít se, nalopotit se (?)*: než nabude toho zbožice, co se ustará, ufresuje
uh, uhe, uho, uhu interj. *och, ó*
uhádati, -aju, -áš dok. (koho) *přehádat; zvítězit v učené při*
uhaněnie, -ie n. *pohana*
uhaněný adj. *pohaněný*
uhaněti, -ěju, -ieš ned. i dok. (koho) *obviňovat, nařknout; hanět, tupit, pohanět, potupit*
uháněti, -ěju, -ieš ned. *honit, chytat, lovit*
uhaniti, -ňu, -níš dok. *pohanět, potupit*: kakož kolivěk ste mě uhonili, když ste mě tak potupili; *zahanbit*
uhaňovati, -uju, -uješ ned. *hanět, tupit; zahanbovat*
uhasadlo n. *zhasínadlo*
uhasiti, -šu, -síš dok. *uhasit; udusit, potlačit, potřít*; býti uhašen být mrtev; pověst byla, uhašena zanikla
uhasnutí, -nu, -neš dok. *zhasnout, uhasnout; zaniknout, zemřít*
uhašenie, -ie n. *uhašení, zhasnutí; udušení, potlačení*
uhašený adj. *uhašený, vyhaslý, vychladlý*: uhašený popel bude tělo naše; *mrtvý*
uhášěti, -ěju, -ieš, **uhašovati**, -uju, -uješ ned. *uhášet, uhašovat, hasit, zhášet; dusit, potlačovat, potírat*
uházěti, -ěju, -ieš ned. (s kým) *dohadovat se, smlouvat se; (na co) narážet*
uhe v. uh
úhel, úhla, -u m. *úhel, strana*; na všě úhly na všechny strany, úplně, zcela: *roh, kout*
úhelní, úhelny, úhlový adj. *úhelny, rohový*: úhelní hlava, kámen úhlový úhelny kámen; brána úhelny rohová
uhlaviti, -v' u, -víš dok. *stít, srazit hlavu*
úhlavně adv. *zásadně, rozhodně, tvrdošijně*
úhlavní, úhlavný adj. *při kterém běží o hlavu*: úhlavní súd hrdeľní soud; *hlavní*
uhlazený adj. *uhlazený, hladký; shoblovaný*
uhlé, -é n. *uhlí*
úhled, úhled', -i f. *pohled, pohledění, spatření*
uhledati, -aju, -áš dok. (koho) *vyhledat*
uhlédati, -aju, -áš dok. *vyhlédnout si*: by svůj čas uhlédal aby si vyhlédl, zvolil vhodný čas, okamžik
uhlěř, -ě m. *uhlíř*
úhlový v. úhelny
uhněvámie, -ie n. *rozhněvání, rozhořčení, hněv*
uhněvati se, -aju, -áš se dok. *rozhněvat se, rozhořčit se*
uhnójiti, -ju, -jíš dok. *způsobit uhniti*; (koho) *dát komu shnít*
uhnúti, -nu, -neš dok. *uhnout; odsunout, od táhnout*; - uhnúti se *uhnout se*; (od čeho) *uchýlit se, odvrátit se*

uho v. uh

uhoditi, -z' u, -díš dok. *uhodit, udeřit; postihnout, potrefit; nalézt cestu, trefit; trefit se*: z prakův tak mierně lučiechu, že sú mohli v jeden vlas uhoditi; *shodnout se, dohodnout se*; uhoditi v jeden úmysl s kým *shodnout se, smluvit se*: **uhoditi** v mieru zachovat míru, nalézt pravou míru; uhoditi v pravdu doznat pravdu; - uhoditi se *uhodit se, udeřit se; dohodnout se, shodnout se, domluvit se, smluvit se*

uhojiti v. uhověti

úhon m. **úhona** f. *úhona, škoda; zhoršení, pohoršení*

uhoniti, -ňu, -níš dok. *zastihnout, chytit; ulovit* (honěním)

úhor m. *úhor; horský hřeben*

uhotovati, -uju, -uješ dok. *připravít, upravit*: jenž uhotuje tvú cestu před tobú

uhověti, -ěju, -ieš dok. (komu) *vyhovět*

uhozovati, -uju, -uješ ned. (na cestu) *nalézat (cestu), narážet (na cestu)*

uhraditi, -z' u, -díš dok. (co) *zahradit; zabránit čemu*: cožkolivěk učijí, úklad nebo který skutek, proňž by tobě přišel smutek, svú to snažností uhradie

úhralstvie, -ie n. *hráčeká vášeň, pěstování (hazardních) her*: svúj trh mají ve hrách, v úhralství

úhrnkem adv. *vesměs, veskrze*

uhroziti, -žu, -zíš dok. (koho) *zastařit, nahnat hrůzu, naplnit hrůzou*

uhryzánie, -ie n. *uhryzánie, uhryzávaní, uhlodávání*

uhryzati, -žu, -žeš dok. *uhryzat, ukousat*

uhryzavý adj. *kousavý*: slovy udatnými a uhryzavými

uhryzenie, -ie n. *kousnutí*

uhryznúti, -nu, -neš, **uhryzti**, -zu, -zeš dok. *kousnout, uštknout; ukousnout, uhryznout*

uhřaznúti, -nu, -hřezneš (přič. čin. -hřazl, -hřezli) dok. *zabřednout, utonout*: vyprost' mě z bláta, abych neuhřazl; *smočit se, zalít se*: uhřazla noha tvá ve krvi (v. též vřaznúti)

Uhřě, -ěte n. *Uhřík; uherský voják*

uhu v. uh

uhybovati, -uju -uješ ned. (od koho) *uhýbat před kým, odvracet se od koho*

ucházěti, -ěju, -ieš ned. *odcházet, utíkat, prchat, mizet, ztrácet se*; (čeho, čemu) *unikat čemu, vyhýbat se čemu*

uchladiti, -z' u, -díš dok. *ochladit*

ucho n. *ucho*: přichýliti ucho, ucha vtáhnúti na co začít poslouchat, věnovat pozornost; mnozí otchýlichu uši přestali poslouchat; v uši koho čísti co číst, předčítat něco někomu

uchoditi, -z' u, -díš dok. *častým chozením získat, ovládnout; uhonit, přemoci*; ned. *odcházet*

uchopiti, -p' u, -píš dok. *uchopit; chytit*; (koho z čeho) *uchvátit, vyrvat; pochopit*

uchopovati, -uju, -uješ ned. *uchvacovat, chytat*

uchovánie, -ie n. *zachování, zachránění*; (čeho) *varování se, vyvarování se*

uchovati, -aju, -áš dok. *zachovat; odchovat*; - uchovati se *dát si pozor, vyvarovat se*

uchřadnúti, -nu, -neš dok. *zchřadnout, uhynout*

uchuraviti, -v' u, -víš dok. (co, koho) *zeslabit, způsebit ochuravění někoho*

uchutnati, -aju, -áš dok. *ochutnat, okusit, zkusit*

uchvácenie, -ie n. *uchvácení, chycení*

uchváliti, -ľu, -líš dok. *pochválit, vychválit*

uchvátiti, -cu, -tíš dok. *uchvátit; popadnout, chytit, uchopit*: svú řeč uchváti začal mluvit; *pospíšit si, přijet příliš časně, předstihnout*

uchvatnúti, -nu, -neš dok. *uchvátit, zachvátit*

uchýleti se, -eju, -ěš se ned. *uchylovat se, odchylovat se*

uchýliti, -ľu, -líš dok. *uchýlit, odchýlit; odklonit*: ktož uchýlí ucha svého; uchýliti na křivú stranu převést na nesprávnou stranu; *pochýlit, sklonit*; - uchýliti se *uchýlit se, odchýlit se, odvrátit se*

uchylovati (se), -uju, -uješ (se) ned. *uchylovat (se), odchylovat (se), odvracet (se)*

uchytiti, -cu, -tíš; **uchytnúti**, - nu, -neš dok. (co) *uchopit, zachytit*

uj interj. *oj, och*

ujec, uječ m. *stryc z matčiny strany*

ujednanie, -ie n. *ujednaní, úmluva; úmysl, předsevzetí; nařízení, ustanovení*

ujednati, -aju, -áš dok. *ujednat, sjednat, smluvit; ustanovit, stanovit; přikázat, nařídit; uspořádat, urovnat; udělat; vykonat; - ujednati se dohodnout se: však jsi se z peněz ujednal se mnú smluvil jsi se mnou částku; podvolit se, podříditi se (srov. vjednati)*

ujednávati, -aju, -áš ned. *ustanovovat, stanovit (srov. vjednávati)*

újemný adj. *malý, nevysoký (?)*: byl figurú újemnú

ujěti, -jědu, -eš dok. *ujet, odjet*

ujětie, -ie n. *odnětí, odebrání (?)*: drev od ohně ujetie

ujiedati, -aju, -áš ned. *ukusovat, kousat*

ujieti, -jmu, -jmeš dok. *ujmout, ubrat; sebrat, odejmout; obejmout; uchopit, vzít: ujemše jej za ruku; pochopit: aniž móž mysl člověčí ujíti, což múdrost božská mluví; - ujieti se ujmout se, zakořenit se*

ujímanie, -ie n. *ujímání, ubírání; odnímání*

ujímati, -aju, -áš ned. (čeho) *ubírat; utíkat, prchat*: ujímanje s rychlostí do Prahy

ujistiti, -šču, -stíš dok. (koho, čeho) *zabezpečit, zajistit komu co; ochránit, dokázat; - ujistiti se spolehnout se; (čím) přesvědčit se o čem*

ujišćenie, -ie n. *zabezpečení; přezkoušení*

ujišćený adj. *zajištěný, jistý; potvrzený, stvrzený*

ujišćovati, -uju, -uješ ned. *ujišťovat; utvrzovat; zajišťovat; dosvědčovat; přesvědčovat*

ujíti, -jdu, -eš dok. *utéci, vyváznout; (čemu) uvarovat se čeho, ujít čemu; (čeho, z čeho)*

uniknout čemu; zbavit se čeho; odejít, uplynout: krev jej náramně bieše ušla ušlo mu mnoho krve

ujitie, -ie n. *uniknutí; únik*

újma f. *újma, škoda, ztráta; poškození; ubrání; zmenšení; újma sluncě zatmění*

uk m. *znalec*: práv uk právník, jurista

ukacěřovaný adj. *obviněný z kacírství: lid ukacěřovaný a ukletý a uplvaný*

ukacěřovati, -uju, -uješ dok. *obvinít z kacírství*

ukáleti, -eju, -ěš dok. *ušpinit, znečistit*

ukanúti, -nu, -neš dok. *ukápnout: nejmenšie kröpfě neukanú na zemi*

ukáranie, -ie n. *pohanění*

ukárati, -řu, -řeš ned. (koho) *kárat někoho, hanět, utrhat se*

úkaz m. **úказа** f. *ukázání, ukázka; dle úkazy na obdiv, na podívanou (v. též okaza)*

ukazadlo n. *ukazatel, index*

ukázanie, -ie n. *odiv; zdání, dojem (srov. okázanie)*

ukázaný adj. *ukázaný, zjevený, projevený; předložený, uvedený*

ukázati, -žu, -žeš dok. *ukázat, dát najevo, oznámit; přikázat, určit; napomenout potrestat; dokázat; - ukázati se projevit se, ukázat se (v. též okázati)*

ukázka f. *monstrance*

ukazovalý adj. *ukazovaný*

ukazování, -ie n. *ukazování, zjevování, projevování*

ukazovati, -uju, -uješ ned. *ukazovat, dávat najevo, oznamovat; přikazovat; ukazovati se projevovat se (v. též okazovati)*

ukazující adj. *ukazující, ukazovací*

úklad m. *úklad, úskok, zchytralost; múdrý úklad důmysl, rozšafnost, ustanovení, rozhodnutí*

ukladač, -ě m. *kdo strojí úklady*

ukládati, -aju, -áš ned. *zakládat; vyrovnávat, napravovat; (komu co) lstivě strojit; strojit úklady komu*

ukládě, -ě m. *rozhodčí, soudce: dřieve ukáži, že ste skladači křivé řeči a ukládě křivého učenie*

úkladně adv. *úkladně, úskočně, lstivě, záludně, zákeřně*

úkladnost, -i f. *úkladnost, úskočnost, lstivost, záludnost, zákeřnost*

úkladný adj. *úkladný, úskočný, lstivý, záludný, zákeřný; důmyslný (?)*

uklásti, -kladu, -eš dok. (co o kom) *nastrojít úklady, lstivě rozhodnout proti někomu*

úklejě, -ě f. *ouklej (druh říční ryby); klient*

ukletý adj. *uproklínaný*

ukľud, uklid m. *klid; pokoj; uklidnění, upokojení, odpočinutí*: mysl k uklidu přivedl uklidnil

ukľuditi, ukliditi, -z' u, -díš dok. *uklidit; poklidit, odklidit, odstranit; uklidnit, upokojit*; -
ukľúdit se, ukliditi se *uklidnit se*

ukľudně, uklidně adv. *klidně, pokojně, mírně*

ukľudnost, uklidnost, -i f. *klidnost, poklidnost, klid, uklidnění*

ukľudný, uklidný adj. *klidný, pokojný, mírný, uklidněný*

ukľuzenie, uklizenie, -ie n. *uklidnění*

ukľuzený, uklizený adj. *uklidněný, klidný*

ukľúznúti, -nu, -neš dok. *uklouznout, upadnout*

ukľuzovati, -uju, -uješ ned. *uklidňovat, upokojuvat, utěšovat*

uklvati (trojslab.), -kl'uju, -eš dok. *uklovat*

ukojenie, -ie n. *upokojení, uklidnění*

ukojený adj. *upokojený, uklidněný, utěšený*

ukojiti, -ju, -jíš dok. *uspokojit, naklonit si*; - ukojiti se (komu) *oddat se*; (od čeho) *uklidnit se čím, utiřit se* (srov. okojiti)

ukojovati, -uju, -uješ ned. *upokojuvat, uklidňovat, utěšovat, těšit* (srov. okojovati)

úkol m. *předepsaná, uložená částka, daň*

úkonně adv. *konečně, naposled, definitivně*

úkor m. **úkora** f. *příkoří, křivda; ponížení, pohana, potupa*

úkorník m. *hanobitel*

úkorný adj. *hanlivý, utrhačný*

ukorovati, -uju, -uješ ned. *hanět, tupit*

ukorunovati, -uju, -uješ dok. *korunovat*: *biešta ukorunována* byli korunováni

ukovati, -kuju, -ješ dok. *okovat; ukovat; přikovat* (koho řetězem)

ukrácenie, -ie n. *ukrácení, zkrácení; zestručnění* (v Tkadlečkovi omylem místo ukrocenie; v. t.)

ukrácený adj. *zkrácený, zestručněný*

ukracovati, -uju, -uješ ned. *ukracovat, zkracovat, zestručňovat; krátit, ubírat*

ukračovati, -uju, -uješ ned. (*rytmicky*) *kráčet, dělat (taneční) úkroky*: *kráčely* (dcery sionské) jako pléšíc nohami, jako v určenú mieru *ukračijíc*

ukrádati, -aju, -áš, **ukradovati**, -uju, -uješ ned. *krást*; - ukrádati se *odkrádat se, pokradmu utíkat; stranit se, odtahovat se*

ukradenie, -ie n. *ukradení, krádež*

ukradnúti v. *ukrásti*

ukrajovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *ubírat čemu, oklešťovat co*: *abychme neukrajovali slovu božiemu, což se nám líbí a zdá*

ukrásniť, -šňu, -sníš dok. *okrášlit, ozdobit*

ukrásti, -krađu, -eš, **ukradnúti**, -nu, -neš dok. *ukrást; něco tajně učinit*; *ukrásti se, ukradnúti se odkrást se, kradmo utéci, potají odejít, vytratit se, odplížit se; odcizit se někomu*

ukrátiti, -cu, -tíš dok. *ukrátit, zkrátit, ubrat*: *ukrátiti komu životka zbavit koho života*; *tudy mě mé nůž ukrátil zbavil mě mé starosti*; *ruka boží není ukřácena neztratila sílu, možnost zasáhnout*

ukrmiti, -m' u, -míš dok. *vykrmit*

ukrocenie, -ie n. *ukrocení, zkrocení*: *pro ukrocení lidu uklidnění*

ukrocovati, okrocovati, -uju -uješ ned. *krotit, potlačovat*

ukrojiti, -ju, -jíš dok. *ukrojit, ustříhnout, useknout*

úkrop m. *horká, vřelá voda*

ukropiti, -p' u, -píš dok. *ukropit, ukápnout*: *ukrop sobě na dlaň něco balsámu*

ukrotiti, okrotiti, -cu, -tíš dok. *ukrotit, zkrotit; spoutat, potlačit; zmírnit*; *ukrotiti se umírnit se, uklidnit se, upokojit se*

ukrotnúti, -nu, -neš dok. *zkrotnout*

úkruch m. *kus, krajíc chleba*

ukrutenstvie, -ie n. *ukrutnost*

ukrutně adv. *ukrutně, krutě; velmi, velice*: *nebude-li se káti ukrutně před smrtí; přísně, tvrdě*

ukrutník m. *tyran*

ukrutnost, -i f. *ukrutnost, krutost*: ukrutnost vésti proti zlodějuóm počínat si krutě
ukrutný adj. *ukrutný, krutý; hrozný, strašný; přísný, tvrdý; těžký*
ukrvavenie (čtyřslab.), -ie n. *zkrvavení, zakrvavení, zakrvácení*
ukrvavený (čtyřslab.) adj. *zkrvavený, zakrvavený, zakrvácený*
ukrvaviti (sě), -v' u, -víš (sě) dok. *zkrvavit (se), zakrvavit (se)*
ukryti (sě), -kryju, -eš (sě) dok. *ukrýt (se), skrýt (se)*; ukryti se veselé *ukrýt se před radostí*
ukrytý adj. (od koho) *ukrytý, skrytý před kým*
ukřikati, -aju, -áš ned. (koho) *okřikovat koho, křičet na někoho*
ukřívati, -aju, -áš, **ukřívovati**, -uju, -uješ ned. *nakřívovat, odchylovat ze správné cesty; zatáčet se*
ukřivenie, -ie n. *zkřivení, pokřivení*: ukřivenie úst úšklebek
ukřivený adj. *zkřivený, pokřivený; nepřímý, křivolaký*
ukříviti, -v' u, -víš dok. *zkříviti*: ukříviti ústa; (co od čeho) *zkroutit, pozměnit*
ukřižovanec, -ncě m. *ukřižovaný*
ukupčiti, -ču, -číš dok. *kúpčením získat, vyobchodovat*
ukusiti, -šu, -síš, **ukúsnúti**, -nu, -neš dok. *ukousnout; kousnout, uštknout*; ukúsnúti se *kousnout se; polekat se, dát si pozor*: kdyby s jedním (hříšníkem) neobcovali, hned by se druhý ukúsl
ukušenie, -ie n. *ukousnutí*
ukušený adj. *ukousnutý*
ukvapiti, p' u, -píš dok. *ukvapit se, unáhlit se, přenáhlit se*
ukvasiti, -šu, -síš dok. *vykvasit, vykynout*
ukydanie, -ie n. *pošpinění, pohanění, potupení*
ukydati, -aju, -áš dok. (koho čeho) *poházet koho čím*
uláti, -laju, -eš dok. *vyhubovat, vyplisnit*
uléci, -lahu, -lehu, -ležeš, **ulehnúti**, -nu, -neš dok. *ulehnout*; (v čem) *spolehnout nač; zústat u čeho, při čem (?)*; v žádosti ulehše oddavše se touze, propadnuvše touze
ulěčenie, -ie n. *vyléčení*
ulěčený adj. *vyléčený*
ulěčiti, -ču, -číš dok. *vyléčit*
ulečovati, -uju, -uješ ned. *léčit*
úlehl(e), -e f. *úhor, lado, neobdělané pole*
ulehnúti v. uléci
uleptanie, -ie n. *uštknutí, štípnutí*
uleptati, -pcu, -pceš dok. *uštknout, štípnout*
ulėti, -leju, -eš dok. *ulít, uhasit*: a tak by ulél oheň smilstvie
ulévati, -aju, -áš ned. *ulívat, odlívat*: ulévavše té krvi na rohy oltáře
uleviti, -v' u, -víš dok. *ulevit, zmírnit; slevit*: neulevímť; i krošě; *polevit, ochabnout*
ulevovati, -uju, -uješ ned. *polevovat*
úlí, -í m. *úl*
ulíb- v. ul'úb
ulicě, -ě f. *ulice; vesnička, osada; luh, háj* (chybným překladem z lat.)
ulíčenie, -ie n. *vykrášlení*
ulíčený adj. *nalíčený, ozdobený, okrášlený*
ulíčilý adj. *ozdobný, půvabný*
ulíčiti, -ču, -číš dok. *vyzdobit; nalíčit, nastražit, políčit*; - ulíčiti se *nalíčit se (?)*
ulička f. *ulička; vesnička, osada*
uliční, uličný adj. *uliční*: v kútiech uličních; bláto uličné
ulízavý adj. *poťouchlý, falešný*
ulízati sě, -žu, -žeš sě ned. *usmívat se* (v. též ulyzati sě)
uliznúti sě, -nu, -neš sě dok. *usmát se, pousmát se* (v. též ulyznúti sě)
ulnúti, -nu, -neš dok. *přilnout, ulpět*
úloh m. *uložení, předpis, požadavek; ustanovení, zřízení, řád*
úlomek, -mka, -mku m. *úlomek; ulomený chléb, drobet*: úlomky slov

ulomovati, -uju -uješ ned. *ulamovat, lámat*
ulovenie, -ie n. *úlovek*
uloviti, -v' u, -víš dok. *ulovit; chytit, lapit, polapit; získat*
ulovovati, -uju -uješ ned. *lovit; chytat, lapat*
uloženie, -ie n. *složení; úsudek*
uložený adj. *uložený; stanovený; ustanovený, určený*
uložiti, -žu, -žíš dok. *uložit; přikázat; (s kým) naložit; upokojit, usmířit, urovnat; ustanovit;*
(mysl nač) *upnout; tajně ujednat, umluvit; umínit si; - uložit se uložit se, odpočinout si;*
ustálit se na čem, v čem, pevně zakotvit; (na co) spolehnout se
ul'úbati, ulíbatí, -aju, -áš dok. *zlíbat, zulíbat*
ul'úbiti, ulíbiti, -b' u, -bíš dok. (sobě koho) *naklonit si*
ulučilý adj. *zvláštní, obzvláštní, nápadný*
ulúdití, -z' u, -díš dok. *vytloučit*
ulyzavý adj. *pořouchlý, pošklebný*
ulyziti se, -lyzu, -lyžeš se ned. *usmívat se* (v. též *ulízati se*)
ulyznúti se, -nu, -neš se dok. *usmát se, pousmát se* (v. též *uliznúti se*)
um m. *rozum, schopnost vnímání, mysl:* o svém umě toho neučinil neučinil jsi to ze svého rozumu;
vůle; pl. umí *umění, vědění, věda*
umáčěti, -ěju, -ieš dok. *smočit, namočít*
umaliti, -l' u, -líš dok. *zmenšit, umenšit*
umářěti, -ěju, -ieš ned. *umořovat; mořit:* jenž umárie hladem družce
umazanec, -ncě m. *Pomazaný (Ježíš)*
umazaný adj. *umazaný; omazaný, pomazaný*
umazati, -žu, -žeš dok. *umazat; pomazat* (v. též *vmazati*)
umdlelý, umdlený adj. *umdlený, zemdlený, zesláblý*
umdlenie, -ie n. *umdlení, zemdlení, zeslábnutí*
umdleti, -eju, -ěš dok. *umdlít, zemdlít, zeslábnout*
umdlévati, -aju, -áš ned. *umdlévat, zemdlévat, slábnout; činit mdlým, oslabovat, zeslabovat;* -
umdlévati se oslabovat se, unavovat se
umdlitel, -e m. *unavovatel*
umdliti, -l' u, -líš dok. *zeslabit, unavit, oslabit, učinit mdlým, bezmocným*
uměle adv. *učeně, zkušeně*
umělec, -lcě m. *kdo něco umí, zná, znalec:* vědci, točíš umělci obú jazykú lidé ovládající oba
jazyky
umělost, -i f. *vzdělanost, učenost*
umělý adj. *znalý, vzdělaný, učený; vycvičený, zkušený*
uméněnie, -ie n. *umenšení, zmenšení*
uměnie, -ie n. *učenost, vědění, znalost, rozum, zkušenost, dovednost, schopnost*
uméniti, -ňu, -níš dok. *umenšit, zmenšit; potřít, pokořit;* - *uméniti se zmenšit se, ubýt*
umeňovati, umeněvati, -uju, -uješ ned. *umenšovat, zmenšovat;* - *umeňovati se, umeněvati se*
zmenšovat se; ubývat
umenšenie, -ie n. *umenšení, zmenšení; zkrácení; úbytek;* čekal *umenšenie vod* čekal, až vody
opadnou; *okleštění, omezení*
umenšený adj. *zmenšený*
umenšiti, -šu, -šíš dok. *zmenšit co, ubrat čeho, zkrátit; vynechat*
umenšovati, -uju, -uješ ned. *umenšovat, zmenšovat; ubírat;* - *umenšovati se zmenšovat se,*
ztrácet se; oslabovat se
uměřený adj. *vyměřený, změřený*
uměřiti, -řu, -říš dok. (nad kým) *vyměřit; způsobit*
uměsti, -metu, -eš dok. *vymést, zamést*
umeškati, -aju, -áš dok. *prodlít, pomeškat*
uměšovati (se), -uju, -uješ (se) ned. (več) *vměšovat (se), míchat (se) do čeho* (v. též *vměšovati*)
umetati, -cu, -ceš dok. *vmést, vmetat, vhodit* (v. též *vmetati*)
umětedlně (čtyřslab.) adv. *znalecky, obratně*
umětedlnost (čtyřslab.), -i f. *znalost vědomost povědomost*

umětedlný (čtyřslab.) adj. *kdo umí*: umětedlný k boji *umějící bojovat*; *vědoucí, znalý*
umětelstvo n. *umění, vědění*
umetený adj. *zametený, vymetený*
uměti, -ěju, -ieš ned. *umět, dovést*; (k čemu) *být schopný k čemu* (např. k vojně, k boji, k dílu); *znát, vědět; znamenat*
umieňenie, -ie n. *vymínění, výhrada; rozhodnutí*
umieňený adj. *umíněný; vymíněný*
umieniti, -ňu, -níš dok. *umínit si, odhodlat se*
umiesiti, -šu, -síš dok. *umisit, přimísit* (v. též *vmiesiti*)
umiešenie; umiešěti v. *vmiešenie; vmiešěti*
umietati, -aju, -áš ned. *umetat, zametat; uvádět, vhazovat* (v. též *vmietati*)
umilovati se, -uju, -uješ se dok. (s kým) *pomilovat se, polaskat se*
umířiti se, -řu, -říš se dok. *smířit se, usmířit se; sjednat, uzavřít mír*
umlčěčky v. *mlčěčky*
umlčěti, -ču, -číš, **umlknúti**, -nu, -neš dok. *umlknout, zmlknout, ztichnout*
umlený adj. *uválený, odřeny*
úmluva f. *výmluvnost; smlouva, ujednání, podmínka*
umlúvati, -aju, -áš, **umluvovati**, -uju, -uješ ned. *smlouvat, umlouvati*; - *umlúvati se*, *umluvovati se umlouvati se, smlouvat se*
úmluvcě, -ě m. *kdo zprostředkovává úmluvu; prostředník, vyjednávač*
umlúvenie, -ie n. **úmluva, dohoda; záminka**
umlúvený adj. *smluvený, domluvený, dohodnutý*
umlúviti, -v' u, -víš dok. *umlúvit, řeči někoho do něčeho vpravit, mluvením umlčet*; - *umlúviti se dohodnout se*
úmluvní, úmluvný adj. *podle úmluvy, úmluvní, smluvní*: list *úmluvný; výmluvný*
úmluvnost, -i f. *sdílnost, vlídnost, laskavost*
umluvovati v. *umlúvati*
umně adv. *s porozuměním, pozorně*
umňenie, -ie n. *umenšení, zmenšení*
umnieti, -mňu, -mníš dok. *vyrozumět*
umniti, -ňu, -níš dok. *umenšit, zmenšit, ubrat*; - *umniti se zmenšit se, ubýt*
umnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit*: v téj řeči nic neumnoži nic dále nepromluvil; *přehnat, upřílišit* (v. též *vmnožiti*)
umnožovati se, -uju, -uješ se ned. (v čem) *počínat si nemírně*: u panosti se neumnožij v pití si nepočínej nemírně, neoddávej se opilství
umný adj. *rozumný, schopný, dovedný*
umordovaný adj. *ubitý; zabítý*
umordovati, -uju, -uješ dok. *ubít; zmučít*
úmorný adj. *smrtonosný*
umorovati, -uju, -uješ ned. *mořit, usmrcovat, hubit*
umořenie, -ie n. *umoření, umučení, usmrcení; smrt*
umořiti, -řu, -říš dok. *umořit, umučit, usmrtit; zahubit, zničit*; - *umořiti se utrápit se*
úmрак m. *soumrak*
umrlcový, umrlčí adj. *týkající se umrlce, umrlčí*: kosti *umrlcové, umrlčí* kosti z mrtvol
umrlina, umršina f. *mršina*
umrskati, -aju, -áš dok. *umrskat, ubít, utlouci; zmrskat, zbit, ztlouci*
úmrt, -i f. *odúmrt'*
umrtvený adj. *zabítý*
umrtviti, -v' u, -víš dok. *umrtvit; usmrtit, zabít*; - *umrtviti se zabít se; zmrtvět*: *umrtvilo se* jest jeho srdce v něm
umrtvovati, -uju, -uješ ned. *umrtvovat; usmrcovat, zabíjet*
umrzkovati, -uju, -uješ ned. *nenávidět*
umřelý, umřětý adj. *zemřelý, mrtvý*
umřenie, -ie n. *umření; smrt*
umřieti, -mru, -mřeš dok. *umřít, zemřít; přestat existovat pro co*

umučovati, -uju, -uješ ned. *mučit*
umúďřiti, -řu, -říš dok. (sobě) *umoudřit se, zmoudřet*
úmysl m. *obsah myšlení, mínění; úmysl, záměr, předsevzetí, úsilí*: z úmysla vědomě, úmyslně: mysl, srdce, rozum vzieti sobě koho v úmysl obírat se v mysli kým; *smysl*
umysli, -šřu, -slíš dok. (sobě) *usmyslit si, umínit si, předsevzít si, rozhodnout se pro něco*
umyšlenie, vmyšlenie, -ie n. *úmysl, záměr, rozhodnutí*
umyšlený adj. *úmyslný, záměrný*: umyšlená závada úmyslná překážka; *ustanovený, určený*
umýtiti, -cu, -tíš dok. *podplatit, uplatit*
umyvadlo n. *umývadlo; mýdlo*
umyvatedlnicě (šestislab.). -ě f. *umývadlo; vana*
unáhlenie, -ie n. *unáhlení, prchlivost; rozhořčení, hněv*
unáhli se, -řu, -líš se dok. *unáhlit se, ukvapit se; pospíšíť si*
unášěti, -ěju, -ieš ned. *být schopen unést; unášet, odnášet, přenášet*: mladec bieše tak silný, že unášieše, kamž chtěl, patnádcte měřic obilé
unavenie, -ie n. *usmrčení, zahubení*
unaviti, -v' u, -víš dok. *usmrtit, zahubit*
unavovati, -uju, -uješ ned. *usmrcovat, hubit*
uncia, -ie f. *stará římská jednotka váhy (přibližně 27 g)*
unečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, pokálet*
uneprázdňiti, -žďňu, -zdníš dok. *uprázdnit uvolnit*
uneprážd'něnie, -ie m. *zanepřázdňení*
unepražďňovati se, -uju, -uješ se ned. *zabývat se, zaměstnávat se*
unesenie, -ie n. *unesení, únos*
ungelt m. *mimořádný poplatek, clo ze zboží dovezené do města nebo provážené městem; dávka, poplatek v královských městech*
unížiti, -žu, -žíš dok. *svážit, povážit*
unořiti, -řu, -říš dok. *prolít*: unořiti slez prolít vízy, zaslzet
únosba f. *únos*
unositi, -šu, -síš ned. i dok. (v bludy) *zavádět, unášet, odnášet; zavádět, unést, odnést*
únosný adj. *provedený únosem*; únosným obyčejem přivedl ženu sem únosem, jako únosce
uobjímati, -aju, -áš dok. *zobjímat*
uodievati, -aju, -áš dok. *přiodít, obléci*
up v. vep
úpad m. *pád, spadnutí; úraz; zkáza*
upadati, vpadati, -aju, -áš; **upadovati, vpadovati**, -uju, -uješ ned. (več) *vpadat, vtékat, vlévat se*: Jordán v ně (Mrtvé moře) vpadá; *padat, upadat, dostávat se do čeho*
upadenie, -ie n. (več) *upadnutí; zabřednutí do čeho; pád, padnutí*
upadlý, vpadlý adj. *upadlý; vpadlý, zapadlý*: břicho vpadlé
upadnúti, vpadnúti, -nu, -neš dok. *upadnout, klesnout; ochabnout*; v tom jima mysl nic núpada v tom jim mysl neklesla, neochabla, neupustili od toho (v. též upásti)
upáliti, -řu, -líš dok. *upálit; rozpálit; rozžhavit*
upalovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *spalovat (se), pálit (se)*
upamatovati se, -uju, -uješ se dok. *zapamatovat si*
upařiti se, -řu, -říš se dok. *vníknout*
upásti, vpásti, -padu, -eš dok. *upadnout, spadnout, klesnout; vpadnout* (v. též upadnutí)
upatřiti, -řu, -říš dok. *spatřit, uvidět*
upečetiti, -cu, -tíš dok. *ujistit, zabezpečit*
upěkniti (sě) -ňu, -níš (sě) dok. *ozdobit (se), okrášlit (se)*
upěnie, -ie n. *úpění, nárek, křik*
upeskovati, -uju, -uješ dok. (koho) *zpeskovat koho, vynadat komu*
úpěti, úpěju, -ieš, **úpiti**, úp' u, -íš ned. *úpět, vzdychat, naříkat*: úpěti svú škodú naříkat nad svou škodou; *křičet o pomoc*
upevněnie, -ie n. *upevnění, utvrzení; pevnost, neochvějnost, jistota*
upevněný adj. *upevněný, utvrzený; pevný, neochvějný, jistý*

upevniti, -ňu, -níš dok. *upevnit utvrdit, posílit; stvrdit*; - upevniti se *upevnit se, utvrdit se, posílit se*
upevňovati se, -uju, -uješ se ned. *upevňovat se, utvrzovat se, posilovat se*
upierati se, -aju, -áš se ned. (v co) *upírat se, zaměřovat se na co*
upieti (se), vpieti (se), -pnu, -pneš (se) dok. *připnout*
upíchatí, -aju, -áš ned. *bodat, trápit*: dušě k bohu vzdychá, neb jí silná strast upíchá
upichlati, upichrati, -ľu, -řu, -eš dok. *vypiplat, vychovat*: žes tak své tělo upichlal, upichral
úpiti v. úpěti
uplakati se, -pláču, -pláčeš se dok. *naplakat se*
uplákati, -aju, -áš ned. *poplakávat, plakat*
uplatiti, -cu, -tíš dok. *zaplatit*
uplaviti, -v' u, -víš dok. *odplavit*
uplésti, vplésti, -pletu, -eš dok. *vplést*; - uplésti se, *vplésti se zaplést se, dostat se do čeho*
uplétati se, vplétati se, -aju, -áš se ned. (v co, čím) *zaplétat se, míchat se do čeho*
uplně, vplně, vůplně adj. *plně, úplně, zcela* (srov. též plně)
uplundrovati, -uju, -uješ dok. *zhanět; poplenit*
uplvanie, -ie n. *uplivání, poplivání, zaplivání, naplivání*
uplvati (trojslab.), -pľuju -pliji, -ješ dok. *poplivat, zneucít*
upočívati, -aju, -áš ned. *odpočívát, zůstávat stát; prodlévat*
upodobněný adj. *připodobněný*
upodobniti; -ňu, -níš dok. (koho k čemu) *připodobnit*
upohrdati, -aju, -áš dok. *pohrdnout, opovrhnout*
upokojenie, -ie n. *upokojení, uklidnění; pokoj, klid*
upokojený adj. *upokojený, uklidněný; pokojný, klidný; uspokojený*
upokojiti, -ju, -jíš dok. *upokojit, uklidnit; uspokojit*; - upokojiti se *upokojit se, uklidnit se*
upokojný adj. *pokojný, klidný, jsoucí v klidu*
upokojovati, -uju, -uješ ned. *upokojovat, uklidňovat*; - upokojovati se (s kým) *usmiřovat se*
upokořenie, -ie n. *pokoření, ponížení; pokora*
upokořený adj. *pokořený, ponížený; pokorný*
upokořiti, -řu, -říš dok. *pokořit, ponížit*
upokořovati, -uju, -uješ ned. *pokořovat, ponižovat*
upomanúti, -manu, -měneš dok. (koho) *upomenout*
upomínač, -ě m. *výběrcí daní*: lid můj upomínači oblúpili
upomínati, -aju, -áš ned. (čeho) *připomínat, napomínat; upomínat*: upomínati z dluhu vymáhat dluh
uponížiti se, -žu, -žíš se dok. *ponížit se*
úpor m. *odpor, vzpoura; vzpurnost, tvrdošijnost*
úporně adv. *rozhodně, určitě*
úporný adj. *úporný, tvrdošijný, zarputilý*: úporná mysl urputnost, zarputilost, bezohlednost, tvrdost; *upřený, snažný*
uporúhaný, adj. *uposmíváný, vysmíváný*
uporozuměti, -ěju, -ieš dok. *pochopit*
uposědati, -aju, -áš dok. *znovu a znovu zachvátit, opětovně posednout*: těch osídl d'ábelských, jimiž bývají lidé uposedáni
uposlúchati, -aju, -áš dok. *uposlechnout*
uposmievaťi, -aju, -áš dok. (koho) *zesměšnit*
upovíjěti, -ěju, -ieš ned. *zavíjet*
upracovati, -uju, -uješ dok. *vypracovat, zpracovat*
uprati, -peru, -péřeš dok. *zbít, ztlouci*
úprava f. *příprava, výstroj, výzbroj; zevnějšek, vzhled; nádhera; smlouva, dohoda*
uprávěti, -ěju, -ieš, **upravovati**, -uju, -uješ ned. *připravovat; opatřovat; spravovat*
upraviti, -v' u, -víš dok. *připravít* (srov. vpraviti)
úpravný adj. *dobře zřízený, řádný*
uprázdňiti se, -žďňu, -zdňíš se dok. *uvolnit se, osvobodit se; uklidnit se*
upražďňovati se, -uju, -uješ se ned. *uvolňovat se, osvobozovat se*

určený adj. *určitý, rozhodný; stanovený, určený*
urobotovati sě, -uju, -uješ sě dok. *unavit se prací, udržet se*
úročec, -ččě m. *úrok, roční plat z nájmu, z půjčených, peněz*
úroční, úročný adj. *roční, výroční*
úročnicě, -ě f. *poplatnice, poplatná země*: Judea byla úročnicě Římanóm
úročník m. *kdo je povinen platit, poplatník*
úrod m. *narození*: po úrodu Krista Pána
úroda f. *úroda, úrodnost, plodnost*; prvnie úrody prvotiny (v. t.)
urodití, -z' u, -díš dok. *porodit, zplodit*; - uroditi sě *narodit se*; *urodit se* (např. obilí)
úrok m. *daň; roční plat z něčeho, za něco* (např. z pozemku, za ochranu), *poplatek*; pl. úroky *úroky*; *roční poplatek*
úroka f. *hanba, pohana, potupa*
úropně adv. *hrdě, zpupně, neústupně, zatvrzele*
úrost m. **urošenie**, -ie n. *vzrůst, postava*
urostlý adj. *urostlý; vzrostlý, odrostlý*
urozenie, -ie n. *narození; rod, původ; urozenost, šlechtnost, ušlechtilost*; urozenie veliké vysoká postava
urozený adj. *narozený; šlechtný*
urozoměnie, urozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*
urozoměti, urozoměti, -ěju, -ieš dok. (čemu) *porozumět, pochopit, vyrozumět*
urozovati sě, -uju, -uješ sě ned. *rodit se*: (mnoho chudých) v téj zemi sě urozuje
urputně; urputný v. *úrupně; úrupný*
urubiti, -b' u, -bíš dok. *useknout, posekat, rozsekat*
urubovati, -uju, -uješ ned. *usekávat, oklešťovat*
urukovanie, -ie n. *zaručení rukojmími*
úrupně, urputně adv. *urputně, zavile, zběsile*
úrupnost, -i f. *urputnost, zavidlost, zběsilost*
úrupný, urputný adj. *urputný, zavidlý, zběsilý*
urvati, -u, -eš dok. *urvat, vyrvat, vytrhat*: (Maří Magdaléna) své vlasy sobě urvala
úřad m. *úkol, poslání; úřad, zaměstnání; hodnost*
úřadec, -dcě m. *úkol*
úřadný, úřední adj. *úřední*: moc úřadná; lidé úřední, úřední úředníci
úředlník (trojslab.) m. *úředník; hodnostář*: ze tří úředlníkov
úředlníkový adj. z úředlník: starosta úředlníkový představený úředníků, dvorních služebníků
uřezati, -žu, -žeš dok. *uřezat, uříznout, odříznout, vyříznout*: chce uřezati jazyk jeho
uřezávati, -aju, -áš, **uřezovati**, -uju, -uješ ned. *uřezávat, odřezávat, řezat*: mnohým nosy uřezováše
úřezek, -zka, -zku m. *uříznutý kus; cíp, podolek*
uřinúti sě, -nu, -neš sě dok. *zřítit se*: nějaká hora na tě se uřinula
uřícenie, uřícenie, -ie n. *vřícení, přihnání se*: uřícením vod rozvodněných
uřútiti, uřítiti, -cu, -tíš dok. *zřítit se; uchvátit*: lidi v sě uřítily řeky babylonské jako břeh
úřutně, úřitně adv. *náramně, nesmírně, velmi, velice*
úřutný, úřitný adj. *ohromný*
usaditi, -z' u, -díš dok. (koho) *usadit; dosadit, ustanovit* (do úřadu ap.); usaditi súd na koho uvalit; *upnout*: na to svú mysl usadil; - usaditi sě *usadit se* (srov. též vsaditi)
usahati, -aju, -áš dok. *dosáhnout, získat*; (lakomý) chce vždy usahati zbožie to, kterého nemá
usazenie, -ie n. *spolehnutí*
usazený adj. *usazený, položený*: Jeruzalém jest dobřě mezi horami usazené město; *osazený, osídlený; ustanovený* (v. též vsazený)
usazovati, -uju, -uješ ned. *usazovat, ustanovovat*; - usazovati sě *usazovat se* (v. též vsazovati)
usdravenie, -ie n. *uzdravení; spása, záchrana*
usdravený adj. *uzdravený, zdravý*
usdravitel, -e m. *kdo někoho uzdravil, zachránce; spasitel*
usdraviti, -v' u, -víš dok. *uzdravit, zachránit; spasit*
usédanec, -ncě m. *rytíř poražený v sedání (v turnaji)*

usědati, -aju, -áš ned. *sedat si, usedat*; (koho) *přemáhat v sedání (v turnaji)* (v. též vsědati)
useděti, -sez'ú, -sedíš dok. (čeho) *zůstat uchráněn*
usědnúti v. usiesti
uschlý adj. *uschlý, vyschlý; uvadlý, povadlý; odumřelý*
usehnúti, -nu, -neš (příč. čin. usechl, uschla) dok. *uschnout; sejít, zemřít*
uschovati sě, -aju, -áš sě dok. *zachránit se*
usieci, -sěku, -češ dok. *useknout, usekat; usekat koho k smrti*
usiesti, -sadu, -sědeš, **usědnúti**, -nu, -neš dok. *usednout; ustat*; (nad čím) rozhodnout o čem; (na koho) *obořit se*
úsilé, -é n. *úsilí, námaha; nesnadnost, pracnost; práce*
úsilno, úsilně adv. *s úsilím, těžce, nesnadno, obtížně*
úsilný adj. *nesnadný, těžký, obtížný, namáhavý; silný, urputný*
usilování, -ie n. *usilování, snažení, namáhání se, úsilí, práce*
usilovati, susilovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *vynakládat sílu nač, usilovně pracovat, namáhat se*
usilující adj. *usilující, namáhající se; soužený, trápený*
uskakovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *uskakovat před čím, uhýbat čemu; odskakovat, odpadávat*: rány jim dávachu, až nosy uskakováchu
uskočiti, -ču, -číš dok. *uskočit, odskočit*: (ciesář) sotně do kaply uskoči (v. též vskočiti)
úskok m. *uskočení stranou, odskok*
uskrovněnie, -ie n. *zmenšení, zmírnění*: uskrovněnie vedra; *uskrovnění*
uskrovněný adj. *skromný; zmenšený, zmírněný, omezený; skromný*
uskrovniti, -ňu, -níš dok. *zmenšit, omezit*; aby uskrovnila smutku svého; *zkrátit*; - uskrovniti sobě (v čem), uskrovniti sě *uskrovnit se, omezit se*
uskrovňovati, -uju, -uješ ned. *zmenšovat, omezovat, mírnit*
uskřinúti, -nu, -neš dok. *uskřipnout*
uskúpiti sě, -p'ú, -píš sě dok. *ulakomit se, stát se skoupým*
usléditi, -ž'ú, -díš dok. *vystopovat, vyčítat, vyslíditi*
usleknúti, -nu, -neš dok. *zajít, pojít, zhynout, zcepenět*
usliniti, -ňu, -níš dok. *poslinit, zasliniti*
úslona f. *záře, světlo*
uslyšenie, -ie n. *vyslyšení*
uslyšeti, -šu, -šíš dok. *vyslyšet*
uslyšitedlný (pětislab.) adj. *slyšitelný, uslyšitelný, vyslyšitelný*
usmiešenie, -ie n. *úsměv, smích; radost, potěšení*
usmiešiti, -šu, -šíš dok. (koho) *rozesmát*
usmieti sě, -směju, -eš se dok. *usmát se* (v. též vsmieti sě)
usmysleti, usmysliti, -šl'ú, -slíš dok. (sobě) *začít myslet, posoudit rozumem*
usně, -ě f. *useň, vydělaná kůže*
usnúbenie, -ie n. *zasnoubení, zaslíbení*: usnúbenie bohu
usnúbiti, -b'ú, -bíš dok. *zasnoubit* (v. též vsnúbiti)
usnubovati, -uju, -uješ ned. *zasnubovat*
usnulý adj. *usnulý, uspaný, zaspáný*: usnulá mlčedlivost způsobená zaspáním, zapomenutím událostí (o kterých by se mělo vypravovat)
usnúti, -nu, -neš dok. *usnout; zesnout, zemřít*
usnutie, -ie n. *usnutí; zesnutí, skonání, úmrtí*
úsoba f. *stav mysli, nálada*
usobiti, -b'ú, -bíš dok. (co k čemu) *získat co pro něco*
uspěšiti, -šu, -šíš dok. *uspíšiti, urychlit* (v. též vspěšiti)
uspiti, -sp'ú, -šp'ú, -spíš (aor. uspich, příč. čin. uspil, trp. uspen, ušpen) dok. *uspat, přivést k spánku*: uspiti lid; mráz vody uspil bieše
uspoliti, -l'ú, -líš dok. *připojit, přidat*
uspravedlenie, -ie n. *ospravedlnění; spasení*
uspravedlený adj. *ospravedlněný*
uspravedlovati, -uju, -uješ ned. *ospravedlňovat*

uspu, -eš v. *usúti*
usrozuměti, -ěju, -ieš dok. (sobě) *dorozumět se, dohodnout se*
usta pl. n. *ústa*; Jan Zlatá usta Jan zlatoušlý (bibl.)
ustalý adj. *unavený, umdlený, zemdlený*
ustánie, -ie n. *unavení, únava, ochabnutí, zemdlení*
ustanovenie, -ie n. *ustanovení, zřízení, vytvoření; stanovení, nařízení, příkaz; ustálení, uklidnění*
ustanovený adj. *ustanovený, zřízený; stanovený, nařízený, určený*
ustanovilý adj. *ustálený, stálý, nepohnutý*: mysl ustanovila
ustanovitel, -e m. *ustanovitel; zřizovatel, zakladatel*
ustanoviti, -v' u, -víš dok. *ustanovit; ujednat; založit; usadit, upevnit; ubezpečit koho, posílit*; - ustanoviti se *usadit se*
ustanovitý adj. *ustanovený*
ustanovovati, -uju, -uješ ned. *ustanovovat, zřizovat, vytvářet; stanovit, nařizovat, předpisovat, určovat*
ustati, -stanu, -eš dok. *unavit se, přestat; zastavit se*
ustáti, -stoju, -íš dok. *stáním získat, dobýt, obdržet*
ustávající adj. *umdlévající, ochabující*
ustávanie, -ie n. *umdlévání, únava, slabost*
ustávati, -aju, -áš ned. *umdlévat, slábnout, ochabovat*
ustavenie, -ie n. *rozhodnutí, ustanovení, určení; uspořádání; předpis, zákon; stavba, vystavění, založení; upevnění*
ustavený adj. *ustanovený; výstavný*
ustavěti, -ěju, -ieš dok. *vystavět* (v. též, vstavěti)
ustavičenstvie, -ie n., **ustavičnost**, -i f. *ustavičnost, vytrvalost, stálost, pevnost*
ustavičný adj. *ustavičný, trvalý, vytrvalý, stálý, pevný*
ustavičstvo, ustavičstvie, -ie n. *stálost*; s ustavičstvem se smluviti pevně se rozhodnout
ustavitel, -e m. *stanovitel*
ustaviti, -v' u, -víš dok. *ustanovit, určit; zříditi; zavést; upevnit; postavit, vystavět, zbudovat*; - ustaviti se *upevnit se*
ústavně adv. *ustavičně, vytrvale, stále*
ústavnost, -i f. *ustavičnost, vytrvalost, stálost*
ústavný adj. *ustavičný, vytrvalý, stálý, neměnný; ustanovený, určený*
ustavování, -ie n. *ustanovování, ustavování, zřizování, vytváření*
ustavovati, -uju, -uješ ned. *ustavovat, ustanovovat, zakládat; nařizovat; upevňovat, utvrzovat; dělat* (srov. ustavovati)
Ústec, -tcě m. *obyvatel Ústí*
ústicě, -ě f. *nádoba*: ústicě sklenná láhev
ustielati, -aju, -tíš ned. *ustýlat, stlát*
ustíhati, -aju, -áš ned. i dok. *pronásledovat, dostihnout, uhonit, dohonit*
ustihnúti, -nu, -neš dok. *postihnout (rozumem), pochopit* (srov. vstihnúti)
ústka pl. n. *malá ústa, ústečka*
ustlati, -stě'u, -stěleš dok. *ustlat, připravit; upravit, urovnat*: aby nám cestu k následování ustlal
ústní, ústný adj. *ústní*: ústnie říekanie říkání, odříkávání
ustonati, -stónu, -stóněš dok. *zasténat* (v. též vzstonati)
ustrašilý adj. *postrašený, ulekaný*
ustrašiti, -šu, -šíš dok. *nahnat strachu, zastrašit*; - ustrašiti se *poděsit se, odstrašit se* (v. též vzstrašiti)
ustrašovati, -uju, -uješ ned. *zastašovat, strašit*
ustrčiti, -ču, -číš, **ustrknúti**, -nu, -neš dok. *urazit; klofnout*; - ustrčiti se, ustrknúti se *uhodit se, udeřit se; klopytnout utrpět úraz* (nohy); (na něco) *vzít si z něčeho výstrahu, ponaučení*
ustrhati, -aju, -áš dok. *vydrhnout*: (orudie měděné) ustrháno bude a umyto vodú
ústrka f. *obrazení, úraz nohy*

ustrkati, -aju, -áš ned. (co na koho) *strkat, svalovat*
ustrknúti v. ustrčiti
ustrkovati se, -uju, -uješ se ned. (nač) *vymlouvat se; tísnit se*
ustrňovati, -uju, -uješ ned. (čemu) *povolovat, podléhat (?)*: žádosti své v tělesných věcech ustrňují
ustrnulý adj. *nepohnutý, stálý; uvázlý*
ustrnúti, -nu, -neš dok. *utkvět, zarazit se*
ustrnutie, -ie n. *poddání se, oddání*
ustrojiti, -ju, -jíš dok. *nastrojít, zosnovat*
ustrúhati, -aju, -áš dok. *ostrouhat, sedřít*
ustrělený adj. *střelený, zastřelený*
ustrělití, -ľu, -líš dok. *zastřelit*
ustrětiti, ustrětnúti v. vstřetnúti
ustríeci, -střehu, -střežeš dok. *uhlídat*
ustríeleti, -eju, -ěš dok. *postřílet*
ustríeti, -stru, -střeš dok. *zakrýt*
ustríhati, -aju, -áš ned. *ustríhávat, stríhat*
ustríhnúti, -nu, -neš dok. *ustríhnout; uříznout*
ustuditi, -z' u, -díš dok. *zchladit, ochladit; nastudit, nachladit*
ustúpati, -aju, -áš, **ustupovati**, -uju, -uješ ned. *ustupovat; (čeho) odstupovat, upouštět od čeho*: své vůle neustupují od své zvěle (?)
ustúpiti, -p' u, píš dok. *ustoupit; (koho) ustoupit od koho, odejít od koho, zřít se*: (čeho) *odstoupit, upustit od čeho*: učenie ustúpiti odvolat učení
ústupně adv. *povolně*
ustydati se, -aju, -áš se ned. *ostýchat se, stydět se; bát se*
ustyděti se, -z' ú, -díš se dok. (koho) *zastydět se před kým, leknout se*
ustydlost, -i f. *chladnost; ochablost*
ustydlý adj. *jsoucí bez citu, chladný; ochablý*
ustydnúti, -nu, -neš dok. *ochladnout, ochabnout, pohasnout*
ustýchati se, -aju, -áš se ned. (čeho) *ostýchat se, obávat se*
úsudek, -dka, -dku m. **usúzenie**, -ie n. *úsudek, usouzení; rozsudek, rozhodnutí*
usúditi, -z' u, -díš dok. *rozhodnout; přisoudit*
usušiti, -šu, -šíš dok. *usušit; vysušit*: usušil pán böh potok jordánský; štědrý krve tok usušil jest vysušil, zastavil
usušovati, -uju, -uješ ned. *sušit, vysušovat*
usúti, -spu, -eš dok. *usypat*
usuzovati, -uju, -uješ ned. *usuzovat, soudit; rozhodovat, stanovit, určovat*
usvacený, usvěcený adj. *posvěcený*
usvadlý adj. *uvadlý, zvadlý*
usvahnúti, -vadnu, -vědneš dok. *uvadnout*
usvětiti, -cu, -tíš dok. *posvětit; zasvětit*
usvetnúti, 3. sg. -ne dok. *rozednít se*
usvetnutie, usvitánie, -ie n. *úsvit, rozbřesk*
usýpati¹, -aju, -áš ned. *usínat*
usýpati², -aju, -áš ned. *usýpat, sypat*: (co na sebe) *chvatně házet, oblékat*: usýpá brně obléká brnění
ušák m. *kdo má dlouhé uši, ušatec*
ušanovati, -uju, -uješ dok. *ušetřit*
uščipati, -pu, -peš dok. *poštípat*
uščipávati, -aju, -áš ned. *štípáním, uštknutím zabíjet, uštípávat*: že jsú je (hadi) do smrti uštípávali
uščipek, -pka, -pku m. *újma, škoda*: k úštipku ke škodě, na újmu
uščipnúti, -nu, -neš dok. *štípnout, bodnout* (žihadlem), *uštknout*
uščipování, -ie n. *uštěpačné utrhaní, posmívání*
uščipovati, -uju, -uješ ned. *uštípovat, ulamovat*: (koho) *uštěpačně utrhat, posmívat se*

ušchnúti, uštnúti, -nu, -neš dok. *uštknout*
ušchnutie, -ie n. *uštknutí*
ušchnutý adj. *uštknutý*
ušinúti, -nu, -neš dok. *uchýlit, odchýlit*; - ušinúti se *uchýlit se, odchýlit se, uhnout, posunout se*
ušket, -ška, -šku m. *kus kůže, záplata*
uškodievati, -aju, -áš, **uškozovati**, -uju, -uješ ned. *škodit*
uškoditi, -z' u, -díš dok. *uškodit, ublížit*
uškozenie, -ie n. *uškození, škození, poškození, škoda*
uškrnúti se, -nu, -neš se dok. *ušklíbnout se*
uškrvati se, -aju, -áš se ned. *ušklíbat se*
ušlapiti, -p' u, -píš dok. *ušlápnout*
ušlechtiti (se), -cu, -tíš (se) dok. *zušlechtit (se)*
ušní adj. *ušní*: ušnie zpověd *pronášena do ucha*
ušnicě, -ě f. *náušnice*
ušpehovati, -uju, -uješ dok. *vyzvědět, vyzkoumat*
ušperkovaný adj. *ozdobený šperky, vyšňořený*
ušperkovati, -uju, -uješ dok. *ozdobit šperky*
ušprundalý adj. *umáčený, umazaný, špinavý*
uštnúti v. ušchnúti
ušvihany adj. *sešvihany, zpráskany, zbičovany*: Ježíš biči ušvihaneho
ušvihati, -aju, -áš dok. *sešvihat, zpráskat, zbít*
utáhlý adj. *utažený, stažený*
utáhnúti se, -nu, -neš se dok. (kam) *stáhnout se, žít v odloučení, uzavřít se*
utajiti se, -ju, -jíš se dok. *uniknout, ukrýt se, jít do illegality*
útajnost, -i f. *utajenost, tajemnost, tajnost*
útajný adj. *utajený, tajný*
utázati se, -žu, -žeš se dok. *vzít v potaz, poradit se; otázat se, vyptat se*
utazovati, -uju, -uješ ned. (čeho) *dotazovat se, vyptávat se na něco* (srov. vtazovati)
utéci, -teku, -tečeš dok. *utéci*; (čemu) *uniknout*; - utéci se *pustit se, vydat se; přiběhnout*; (k někomu) *obrátit se; vztéci se*
utečenie, -ie n. *útěk*
útečišče, -ě n. *útočiště*
útěcha f. *útěcha; potěšení, radost*
útěk m. *útěk; závod*: na útěky běžeti běžet o závod
uteklý, utekнутý, utekutý adj. *uprchlý, zběhlý*; zpodst. m. *uprchlík*
utěkovati se, -uju, -uješ se ned. (ke komu) *utíkat se ke komu* (v. též utiekati)
utepati, -pu, -peš dok. *ubít, utlouci*
utěradlo n. *utěradlo* (knotů lamp a svící): utěradlo oharkuóv
utesati, -šu, -šeš dok. *utesat, ztesat, tesáním zhotovit*
utěsedlnicě (pětislab.), **utěšitedlnicě** (šestislab.), -ě f. *těšitelka*
utěšeně adv. *pěkně, krásně*
utěšeníčko n. *potěšení, rozkoš* (tělesná)
utěšenie, -ie n. *útěcha, rozkoš, potěšení, radost*
utěšený adj. *půvabný na pohled, krásný*
utěševati, utěšovati, -uju, -uješ ned. *utěšovat*
utěšitedlnicě v. utěšodlnicě
utěšitedlný (pětislab.) adj. *potěšitelný*
utěšitel, -e m. *utěšitel, těšitel*
utěšiti, -šu, -šíš dok. *poskytnout útěchu, utěšit*; - utěšiti se *potěšit se, rozveselit se*
útěžek, -žka, žka m. *výdělek; útěžek, těhotenství*
utěžeti, utěžiti, -žu, -žíš dok. *dobýt, vytěžit, vyzískat*: chce utěžeti stravy získat živobytí, *vydělat, přinést zisk*
utěževati, -uju, -uješ ned. *těžít, dobývat*: stravně sobě utěževášě
utiekač, -ě m. *uprchlík*

utiekanie, -ie n. *útěk*: nepřátely k utíkání obrátili obrátili na útok
utiekati, -aju, -áš ned. (čeho) *utíkat od čeho*; *vyhýbat se čemu*; - utiekati se (na koho) *útočit*;
(od koho) *utíkat před kým* (v. též *utěkovati se*)
utiekavý adj. *plachý*
utiepiti, -p' u, -píš dok. *štípnout, uštknout*
utierati, -aju, -áš ned. *utírat, čistit*
utiežiti, -žu, -žíš dok. *přítížit, přidat* (něčeho nepříjemného)
útinek, -nka, -nku m. *odkrojek, úlomek*; *vynechání*: z zákona božieho povědí ne vše, ale s
útinkem
útisk m. *útisk, utlačování; škoda, újma, poškození*
utiskanie, utisknutie, utiščenie, -ie n. *utiskování, útisk*
utiskati, -aju, -áš ned. *utiskovat*
utisknúti, -nu, -neš dok. *způsobit někomu útisk, potlačit*
utiščený, utisknutý adj. *utišťený, utiskovaný, potlačený, potlačovaný, zatlačený*
utišenie, -ie n. *utišení, uklidnění; upokožování, krocení, tišení; klid, pokoj*
utišiti (se), -šu, -šíš (se) dok. *utišit (se), upokojit (se)*
utkánie, -ie n. *potkání, obcházení*
utkati, -aju, -áš dok. *utkat*: utkati bojem koho utkat se s kým v boji; *potkat; pošlapat*; - utkati se
potkat se, setkat se
utknúti, -nu, -neš dok. (na koho) *uhodit na koho, napadnout*
utkysiti, -šu, -síš dok. *uchvátit*
utlačenie, -ie n. *potlačení, zatlačení*
utlačény adj. *utlačeny, potlačeny, stísněny*
utlačiti, -ču, -číš dok. *umačkat, utisknout; utvrdit*
utlačovati, -uju, -uješ ned. *utlačovat, potlačovat*
útlost, -i f. *úzkost, malá šíře; jemnost, křehkost*
utlúci, -tluku, -tlučeš dok. *ubít; přemoci, zničit*
útlý adj. *křehký, slabý, jemný, choulostivý, snadno porušitelný; nestálý, vratký; pomíjející,*
dočasný
útočený, útočiščný adj. *sloužící jako útočiště, vhodný jako útočiště*
útočišče, -ě, **útočiščko** n. *útočiště*
utočiti, -ču, -číš dok. (čeho) *prolít*: utočiti krve, krvi
útok m. *ohlášení žaloby (škody) u soudu; útěk*
útoka f. *útěk*
útor m. *útor, drážka v hlavě dužiny, do které se upevňuje dno (víko) sudů*; bude vody až do
outoróv až po okraje
utracenie, -ie n. *ztracení; ztracení, zničení, zkáza*: položit v utracenie ztratit, zničit
utrácenie, utrucovanie, -ie n. *utrácení, mrhání, promrhávání*
utrácěti, -ěju, -ieš, **utracovati**, -uju, -uješ ned. *utrácet, promrhávat; ztrácet, pozbývat*
utrápiti, -p' u, -píš dok. *utrápit, ztrápit, ztrýznit*
útrata f. *ztracení*
utratiti, -cu, -tíš dok. *utratit, promrhat; ztratit, pozbýt; ztratit, zahubit, zničit*
útratný adj. *drahý, drahocenný; příhodný*
utrhanie, utrhovanie, -ie n. *utrhaní, hanobení; ústrky*
utrhati, utrhati, -aju, -áš ned. *utrhávat, ujímat, odnímat; pomlouvat, hanit; utrhati cti kom*
utrhat komu na cti
utrhávati, -aju, -áš, **utrhovati**, -uju, -uješ ned. *vytrhávat, vyrvávat; hanobit, pomlouvat*; -
utrhávati se (od čeho) *utrhávat se*: vesla od lodí se utrhávají
urhavý adj. *utrhačný*
utrhnúti, -nu, -neš dok. *utrhnout; ukřivdit, poškodit, zkrátit*
utrhovanie v. utrhanie
utrkat, -aju, -áš dok. *utrkat, trkáním usmrtit; potkat*
utrknúti, -nu, -neš dok. *usmrtit trknutím; trknout*
útroba f. *útroby, vnitřnosti; srdce; mysl, myšlení, cit*: v útrobě v mysli, v srdci
útrobný adj. *citlivý, soucitný, milosrdný (?)*: jsa bohem byl si útrobný

utrpenie, -ie n. *utrpení; trpělivost, strpění; zdrženlivost*
utrpěti, -p' u, -píš dok. *vytrpět; (čeho) zdržet se; podstoupit trest*
utrповati, -uju, -uješ ned. *trpět, snášet utrpení*
útrpný adj. *působící utrpení, strastný*
utrudití se, -z' u, -díš se dok. *unavit se, upachtit se*
utrusovati, -uju, -uješ ned. *utrušovat, trousit*
utružený adj. *utryzněný, ztryzněný*
utryznění, -ie n. *ztryznění*
utryzniti, -žňu, -zniš dok. *utryznit, ztryznit, ztrápit*
utržený adj. *utržený, oddělený, odpadlý*: lidé utržení odpadlí (od víry)
útržka f. *utržení na cti, pomluva*
utřieti, -tru, -třeš dok. *uřezat, upilovat*: utřieti pilů rohy
utučniti, -ňu, -níš dok. *namazat, pomazat* (olejem ap.)
utuchnutí, -nu, -neš dok. *utuchnout, potuchnout, ztratit na síle*
útulnost, -i f. *pokornost, skromnost, dobráctví; bázlivost, malomyslnost*
utvořiti, -řu, -říš dok. *stvořit, udělat*
utvrditi, -z' u, -díš dok. *upevnit; opevnit, upravit*
utvrzenie, -ie n. *opevnění*
utvržený adj. *utvrzený, upevněný; posílený, podepřený, pevný, nepohnutý, jistý; bezpečný*
utvrzovati, -uju, -uješ ned. *opevňovat*
utýkati, -aju, -áš ned. *vytýkat, obviňovat; svalovat (vinu); dotírat*; - utýkati se *utkávat se* (v boji)
utykovati se, -uju, -uješ se ned. (na co) *odvolávat se nač, dovolávat se čeho*
utylý adj. *otylý*
utýti, -tyju, -eš dok. *ztučnět, ztloustnout*
uvadenie, -ie n. *uvadnutí*
uvaditi, -z' u, -díš dok. *uškodit*
uvadlost, -i f. *slabost*
uvadlý adj. *uvadlý, zvadlý; uschlý, suchý*
uvadnutí, -vadnu, -vědneš dok. *uvadnout, zvadnout; uschnout*
úval m. **úvalé**, -é n. *úval, údolí*
uvalený adj. (v co) *uvalený, uvržený do čeho*
uvaliti se, -ľu, -líš se dok. (več) *vrhnout se, upadnout do čeho* (v. těž vvaliti)
úvalný adj. *údolní*: skrze bránu úvalnú do údolí
uvalovati, -uju, -uješ ned. (koho v co) *uvalovat, uvrhovat koho do čeho*; - uvalovati se (več, do čeho) *vrhat se, upadat do čeho*: protož oni do hlubiny hřiechuóv se uvalují
uvarování, -ie n. *uvarování se, vyhnutí, ujiti*
uvázanie, -ie n. *uvázání; ovázání*: uvázanie ran
uvázati, -viežu, -eš dok. *obvázat; uplést*; - uvázati se (več) *zavázat se k čemu, sľibit něco udělat*; (v koho, več) *ujmout se koho, čeho, převzít péči o koho, co* uvázati se v syna vzít na sebe péči o syna: i uvieže se sedm žen v jednoho muže; v sbožie se uvázati převzít správu majetku; uváza se veň slovy začal s ním mluvit; *zaplést se do čeho*: nechci se v to uvázati nechci s tím nic mít
úvazek, -zka, -zku m. *závazek, povinnost, pouto; provaz (?)*
uváznúti, -vážnu, -vieveš (aor. uvěze) dok. *uváznout*
uvazování, -ie n. *uvedení v držbu*
uvazovati, -uju, -uješ ned. *uvazovat, vázat; obvazovat*: uvazovat rány; - uvazovati se (v co) *brát na sebe něco; zaplétat se do čeho*; (komu v co) *zmocňovat se proti komu čeho*: v domyť se jim (sirotkům a vdovám) uvazuje
uvážiti, -žu, -žíš dok. *uvážit; zvážit*
úvé interj. *ouvej*
uvedenie, -ie n. *uvedení, zavedení; zatažení, zavlčení; vedení*: uvedenie vody vodovod
uvedený adj. *uvedený, zavedený; způsobený; uvalený*
uvěditi, -z' u, -díš dok. *vysušit*: větvie jeho uvědí plamen
uveličiti, -ču, -číš dok. *zvětšit*
úvěrek, -rka, -rku m. *úvěr, dluh*

uvěřiti, -řu, -říš dok. *poskytnout úvěr*
uvěřovati, -uju, -uješ ned. *věřit, důvěřovat; uvěřovat, začínat věřit*
uveseliti se, -řu, -líš se dok. *rozveselit se*
uvést, -vodu, -eš dok. *uvést, zavést, přivést*: uvedl vodu do města; *dopustil, uvalit; provést, udělat, vykonat, způsobit; svést, navést*: uvést v blud; uvést něco v jiný rozum dát čemu jiný smysl, překroutit co; uvést koho na víru obrátit; *připomenout*; (něco v někoho) *poskytnout komu co*: nemůž uvést v lidi ani pokoje, ani lásky; - uvést se (v co) *dostat se, dosáhnout čeho; padnout do čeho; oddat se čemu* (v. též *vvést*)
uvěziti, -žu, -zíš dok. *uvěznit*
uvězt, -vezu, -eš dok. *uvězt; přivézt, dovézt*
uviezneš v. *uváznúti*
uvinit, -ňu, -níš dok. (koho čím) *obvinít koho z čeho, dokázat něčí vinu, usvědčit někoho z bludu*
uvinovati, -uju, -uješ ned. *ovinovat*
uvinúti se, -nu, -neš se dok. *uchýlit se*
uvirý adj. *křivý, zkroucený, zborcený*
uvitý adj. *ovinutý*
uvláčiti, -ču, -číš dok. *usmýkat*
uvlačovati, -uju, -uješ ned. *provlékat, protahovat*
uvládanie, -ie n. *vládnutí, panování, vláda*
uvléci, -vleku, -vlečeš dok. *vtáhnout; odvléci*
úvod m. *úvod, počátek; uvedení, přivedení*; církv. *obřad, kterým je matka novorozeněte uváděna do kostela a očištěna; odměna za uvedení nevěsty do kostela*
uvoditi, -z' u, -díš, **uvozovati**, -uju, -uješ ned. *uvádět, přivádět; zavádět, svádět, navádět*
uvrci, -vrhu, -vržeš, **uvrhnúti**, -nu, -neš dok. *uvrhnout, vrhnout; vhodit; přesunout*: aby (člověk) všicku pečlivost u bůh uvrhna
uvrhati, -aju, -áš ned. (koho v co) *uvrhovat koho do čeho*
uvržený adj. *vhozený, hozený, vržený; vyhozený*
uvřieti, 3. sg. -vře dok. *uvařit se*
uvzdychati se, -aju, -áš se dok. *navzdychat se*: mnoho-li se *uvzdycháme* sediec na kázání
uzárukovati, -uju, -uješ dok. *usmlouvat*
uzáviděti, -viz' u, -vidíš dok. *zazávidět, začít závidět*
uzavieranie, -ie n. *soustředění*: *uzavieranie* smyslův
uzavierati, -aju, -áš ned. *uzavírat, zavírat*
uzavíjěti, -ěju, -ieš dok. *zavinout*
uzda f. *uzda, otěž*: držěti koho v uzdě na uzdě
uzdář, -ě m. *výrobce uzd, řemenů*
uzdicě, -ě f. *malá uzda, uzdička*
uzditi, -žd' u, -zdíš dok. (co) *obehnat zdi*
uzdriemnúti se, -nu, -neš se dok. *zdřímnout si*
uzel, -zla, -zle m. *uzel, uzlík; svazeček*: uzel myrry
uzeptati, -aju, -áš dok. (co) *vypátrat, vyzkoumat; umluvit*
úzkost, -i f. *úžina, rozsedlina, propast*: *úzkost cesty soutěska; sklíčenost, tíseň (duševní), nesnáz*
uzlacený adj. *pozlacený*
uzlatiti, -cu, -tíš dok. *pokryt zlatem, pozlatit*; - uzlatiti se *ozdobit se zlatem*
uzlavý, uzlovatý adj. *uzlovitý*: já vás budu bít kyji ostrými a bičmi uzlavými
uznamenati, -aju, -áš dok. *zpozorovat, uvidět, zjistit*
uzřenie, -ie n. *spatření; vzezření*
uzřiediti se, -z' u, -díš se dok. *sešikovat se*
uzřieti, -zřu, -zříš dok. *uzřít, spatřit*
užásati se, -aju, -áš se, **užasovati se**, -uju, -uješ se ned. *lekat se, děsit se, žasnout*
užasnúti se, -nu, -neš se dok. *užasnout, leknout se, zděsit se*
úžast v. *užesenie*

užebrati, -řu, -řeš dok. *vyžebrať*
užeci, -žhu, -žžeš dok. *upáľit*
užehati, užiehati, -aju, -áš ned. *upalovat, spalovat, páľit*
užehnati, -aju, -áš dok. *požehnat*
užesenie, -ie n., **úžast, úžest**, -i f. *úžas; leknutí, strach, zděšení, úděs*
užhralec; užhralstvie; užiehati v. ožravec; užralstvie; užehati
užierati, -aju, -áš ned. *opíjet*
užieti, -žnu, -eš dok. *užnout*
užitečně adv. *užitečně, prospěšně; účinně*
užitečný adj. *užitečný, prospěšný; plodný, výnosný; vydatný; vhodný, příhodný*: čas užitečný zameškají pro lenost
užitek, -tka, -tku m. *užívání, požívání; užitek, prospěch; plodiny*
užiti, -živu, -eš dok. (čeho) *užít, zakusit*: užiti čeho zlým zakusit zlé za něco, mít škodu z čeho; nejeden toho zlým užil měl z toho škodu; *dosáhnout, získat*; (čeho na kom) *užít čeho u koho, využít*; (koho) *užít koho, pobýt mezi kým*
užitkový adj. *užitkový, sklizňový*: čas užitkový doba sklizně
užitný adj. *užitečný, prospěšný*
užívanie, -ie n. *užívání*: sebe užívanie souložení
užívat, -aju, -áš ned. *požívat; mít prospěch, využítkovávat*
užravec v. ožravec
užralstvie, užhralstvie, -ie n. *obžerství, opilství*
užralý adj. *obžerný, ožralý, opilý*
užrati, -žeru, -žřeš dok. *kousnout, pokousat*; - užrati se *ožrat se, opít se*
užženie, -ie n. *sežehnutí, spálení*

#V

v, ve předl. *v, ve, do, na, podle* aj.; s akuz.: navrátiti se *v* čso navrátit se *k* čemu; *ve* jmě jménem, *ve* jměnu; vyjěti *v* boj do boje; *v* znak na záda, naznak; *ve* smieru s mírou; *v* hromadu dohromady; *v* divy napodiv; vložit čso *v* ňadra na prsa, do zaňadří; *v* čest jmieti mít *v* účtě; *v* poly na půlky, vejpůl; *v* ňuž dobu *v* té době; s lok.: *pracovati v* čem na čem; *pět let v* stáří *pět let* starý; *v* slovu tvém podle tvých slov; *popraviti koho v* čem potrestat koho za něco; *jiezda v* čestě po cestě; někdy se předl. opakuje: *v* hořkostech *v* svých; *oheň v* branách *v* jeho; *v* ni *v* čemž *v* ničem

va v. vě

vábiti, -b' u, -bíš ned. *vábit, lákat, přivolávat*

vacún v. facún

váček, -čka, -čku m. *menší cestovní tlumok, pytel na oděv; tobolka na peníze*

vada f. *vada, chyba, úhona*: beze všiej vady bezvadný: *překážka; škoda, pohroma, záhuba*

váda f. *váda, hádka, svár, roztržka; vášeň, náruživost*: *v* hněvněj vadě rozhněván; jektaje pro litnú vádu nařikaje s divokou vášní

vaděnie, -ie n. *spor, svár*: vaděnie lúčí od stavu nevinnosti.

vaditi, -z' ú, -díš ned. (koho s kým) *svářit, znesvařovat; popuzovat, dráždit; škodit, být na překážku*; - vaditi se *hádat se, hašterit se*

vadnutí, -vadnu, vědneš (impr. vědniech) ned. *vadnout, usychat, odumírat*

vaffenklejt m. *kabátec* (?)

vafnrok m. *sukně bez rukávů* (oblékala se přes pancíř)

váha f. *závažnost; pravá míra, rovnováha; rozvaha, povaha*: *v* svéj váze podle své povahy, podle svého přirození; váhu strojiti uvažovat; na váze stojí je nutno rozvážit, je pochybné, přijde na to

váhati, -aju, -áš ned. (co) *zmítat čím, kolísat*; - váhati se *sem tam se klonit* (jako váhy)

vach, vachy interj. *ach, aj, hle; ha, cha* (v. též rach)

vajce, -ě n. *vejce*

vajěčko n. *varle*: kleštěnec s uřezanými vojěčkami

vajú, vají, gen., lok. du. zájm. 2. os. *vás dvou* (vyskytuje se též v akuz.)

val m. *val, hradba* (v. též valem)

valdyně f. *nudle* (?), *škubánky* (?)

valebný adj. *prudký, silný, mocný*

válečný adj. *válečný; válkymilovný, bojovný*: válečný muž zběhlý ve válčení, zkušený, udatný bojovník

valem adv. *houfně, hromadně*; valem jít valit se

váletí, -eju, -ěš ned. *válčit, bojovat; vláčet*; (kým) smiech váletí vysmívat se tropit si posměch z koho

valchěř, -ě m. *kdo valchuje, zpracovává sukno, kůži*

valehovati, -uju, -uješ ned. *valchovat; povídat, vykládat; přemítat, omílat (?)*

valíti, -řu, -líš ned. *valit, kutálet*; - valíti se *hnát se, útočit; vtírat se*

válka f. *boj, bitva; válka*

valmo adv. *valem*

valně adv. *valně, mnoho, velmi, silně, tuze; valem, houfně*

valní, valný adj. *valný, mnohý; silný*; valný snem obecné shromáždění

valnost f. *početnost, síla*

valovitý adj. *mohutný, silný, pevný*

valpurt m. *čaroděj*

vápeničný adj. z vápenicě: věžě vápeničná

vápenicě, vápennicě, -ě f. *vápenice, pec na pálení vápna*

vápenník m. *vápeník, kdo vyrábí vápno; kameník (?), zedník (?)*

vápenný adj. *vápenný*; řemeslník vápenný zedník

var m. *várka* (např. piva); *žár, palčivost, úpal*: var slunečný

varda f. *míč*

varhanní, varhanný adj. *varhanní*: na zvucích zvonových a varhanných

varhánky pl. m. *strunný nástroj, lyra, citera (?)*: varhanek a húsliček pěvcóm

varhany v. orhany

varkoč, -ě m. *krátká suknice rozříznutá po stranách i vprostředku*

varmužě, -ě, **varmužka** f. *kašovitý pokrm, příkrm, pochoutka (?)*

varovati, -uju, -uješ ned. *varovat*; - varovati se (čeho) *varovat se, stříci se, vyhybat se, bránit se*

varta f. *hlídka, stráž*

vartěř, -ě m. *hlídač, strážný; sluha*

vartovati, -uju, -uješ ned. *hlídat, držet hlídku, mít stráž*

vařenice, -ě n. *vaření, vařivo* (všechno kromě masa, co se může vařit k jídlu)

vařeníe, -ie n. *vaření, způsob přípravy jídel; vařivo*: daj nám vařeníe býlné a vodu; aby mu dávali koláč chleba na všaký den kromě vařeníe; *pokrm, vařené jídlo (?)*

vařenina f. *závar, zavářka*: z toho (ječmene a plev) ženy činie vařeninu, snad k stvosti tváři; pánev, v niežto vařenina bývá u vodě

vařující adj. *na vaření, k vaření*: hrnec vařící

vastrman m. *vodník (?); krokodýl (?)*: svú modlitbú vyhnal byl hady a vastrmany

vašinec, -ncě m. *jeden z vašich lidí*: všeliký vašinec každý z vás

vášně, -ě f. *návyk, zvyk, náklonnost, záliba dobrá i špatná, vlastnost*: dobrú vášňu jmějieše *měl dobrý zvyk; dobré vášně ctností; naruživost, choutka, vášeň*

vášnivý adj. *bujný*: kůň velmi vášnivý

vášnost, -i f. *bujnost*: kůň muój vzteklost s vášností měl

váti v. vieti

vavák m. *pohlavní úd*: trojje věc jest nenasyčena: peklo, vavák a země suchá

Vaváky pl. m. *hanlivé označení zapadlé vesnice, Zapadákov*: do vsi Vavák

vaz m. *kloub; kosti spojující lebku s trupem, šije, vaz*; spadesta koňma přěs vazy přepadli koním přěs šije; *šlacha; jilm*

vazač, -ě m. *felčar, obvazovač ran, ošetřovatel; čeledín, který pomáhal při sedláni koni*

vázanie, -ie n. *okovy, pouta*

vázaný adj. *pletený*: sukne vázaným dielem učiněná

vázati, viežu, -eš (přech. přít. viežě) ned. *vázat, poutat; plést* (např. sítě, rukavice); - vázati se (věč) *zavazovat se k čemu; ujímat se čeho; vázati se v koho řídit se podle koho*

vazba f. *vazba, vězení; poddanost*

vazenie, -ie n. *hádání se, váda*

váznúti, -nu, viezneš ned. *váznout, zůstávat vězet; zůstávat, lpět*

vazu, věžeš v. viezti

važič, -ě m. *kdo odvažuje, vážný*

važitel, -e, *vážník* m. *kdo váží, posuzuje; posuzovatel, soudce*: važitel duší

vážiti, -žu, -žíš ned. *brát v úvahu; uvažovat, považovat; cenit, všímat si; vážit si; (na koho) stát o koho, ukládat o koho; (na něco) dbát o něco; klonit se k čemu; (duši, život) vydávat všanc, nasazovat, odvažovat; - vážiti se (čeho) odvažovat se*

vážkati, -aju, -áš ned. *oceňovat, ohodnocovat*

vážně adv. *vážně, důstojně; opravdově, opravdu, skutečně*

vážnost, -i f. *velká váha, cena, důležitost; vážná věc; uvážení*

vážný adj. *mnoho vážící, těžký; platný; cenný, vzácný; studnice vážná studna na vážení (čerpání) vody*

vběhnúti, -nu, -neš dok. (v co, do čeho) *vběhnout*; vběhše na hrad vpadnuvše; (v co) *upadnout do čeho*: v takové porušení srdce i těla vběhše (v. též uběhnúti)

vběhovati v. uběhovati

vbíti, vb'ú, vbíeš dok. (koho, co kam) *zatlouci; přitlouci* (srov. ubiti)

vbósti, -bodu, -eš dok. *vbodnout, vpíchnout, vrazit* (srov. ubósti)

vbožiti se, -žu, -žíš se dok. *splynout s bohem* (nábož.)

vcěle adv. *jistě, najisto*

včas adv. *včas, časem* (v. též čas)

včeliti, -l'u, -líš dok. (koho) *postavit v čelo*

včelný adj. *včelí*: rojové včelní

včiesti v. včísti

včieti, včenu, -eš dok. *začít, počít*

včile, včilé adv. *v tu chvíli, teď, rychle, hned, právě*

včíniti, -ňu, -níš dok. (co v co) *dát do čeho, vložit, vlít; (na co) natáhnout na něco*

včiňovati, -uju, -uješ ned. *navlékat, natahovat*: zlaté orudie včiňujete na své prsty

včísti, včiesti, večtu, -eš dok. (v co) *započítat, zahrnout do čeho*: tak tu moc (kněží) k užitému viery velebí a chce ji včiesti u vieru jako vlastní věc víry; - včísti se (v co) *zahrnout se do čeho, započítat se*: hříšníci chtějí se v to včísti, že by oni byli cierkev

vdanie, vdávanie, -ie n. *vdávání, vdavky*: (mladice) takové ještě nejsou na vdání

vdaviti, vdáviti (?), -v'ú, -víš dok. *vtisknout, přitisknout* (srov. udaviti)

vděčenstvie, -ie n., **vděčnost**, -i f. (čeho) *vděk, vděčnost*

vděči adv. *vlídně, laskavě, mile; pěkně, krásně; slušně, uctivě, zdvořile, obratně; vhod*

vděčně adv. *ochotně, líbezně, pěkně*

vděčný adj. (čeho) *vděčný zač; hodný vděku; příjemný, přicházející vhod, milý*

vdedek v. dedek

vděk, vdiek adv. *vhod, k spokojenosti*: mne dle vděk kvůli mně (v. též diek; srov. nevděk)

vdělati, -aju, -áš dok. (v co) *vsadit, zasadit, zapustit do čeho*: dva kameny v zlato vdělané

vdešený adj. *vdechnutý; vnuknutý, seslaný*

vdieti, -děju, -eš dok. (co do čeho, věc) *vložit*

vdolček, -lečka, -lečku m. *vdoleček*

vdole adv. *dole, níže*

vdoví, vdovský adj. *vdovský*: rúcho vdovie

vdovicě, -ě, **vdovička** f. *vdovička*

vdoviti, -v'ú, -víš ned. *být vdovou*: dlúho vdovila

vdovně, vdovsky adv. *po vdovském způsobu, vdovsky, jako vdova*

vdrobiti, -b'ú, -bíš dok. *rozdrobit, rozházet, nadrobit, naházet*

vdružiti, -žu, -žíš dok. *zarazit, vstřít*

vdřieti se, vedřieti se, vedru, -dřu, -dřeš se dok. (v co, do čeho) *vetřít se, vlézt*

vdunúti, -nu, -neš dok. *vdechnout*

vdy, vdycky adv. *vždycky*

vdýchati, -dýšu, -dýšeš ned. *vdechovat*

ve předl.; **vé** interj. v. v; vej

vě, va, ma (gen., lok. najú, nají, dat., instr. náma) du. zájm. 1. os. *my dva, my dvě*

vebrati se, vberu, vbereš se dok. (věč) *vniknout, vkročit, vedrat se kam*

věc, -i f. *věc*; zemské věci *záležitosti země*; zjevné věci *vnější věci*; taká věc něco takového; ve všiej věci veskrze, docela, úplně; všie věci ve všem, zcela; ovšem, vůbec; všie věci jie neodpovie nikterak jí neodepře, neodřekne; všú věců na každý způsob, veskrze; s kterou věců nějak; *poměry, situace; záležitost, zájem*: s rytietířskou věcí se obchodíe zabývají se vojenskými záležitostmi
věcěch, vecěch, vecech, 3. sg. věcě, vecě, vece (3. du. vecěsta, vecesta s. pl. vecěchu, vecechu) aor. slovesa *věcěti říci, pravít* (jinak nedochováno)
věcší, věcí, věčši, větčí (f., n. věčšie., jm. tvary věcí, věcši, věcše) kompar. adj. velký: *větší, mohutnější*: měšťanóm Větčieho a Nového měst Pražských; *hojnější, početnější*: věčšie strana většina; *silnější, mocnější*
věcšiti, věčšiti, většiti, -šu, -šíš ned. *zvětšovat*
večas, večas v. vetčas
večeré, -ého zpodst. n. *večer, západ*: obrátiet' sě k večerému
večeros adv. *tento večer, dnes večer*
večeřadlko (čtyřslab.) n. *malé večeřadlo, malá jídelna*
večeřadlo, večeřišče, -ě n. *večeřadlo, jídelna*
věcí v. věcší
věčnost, -i f. *věk, věčnost*
večnu v. včieti
věčnucí adj. věčný
věčný adj. *věčný; stálý, ustavičný*: věčný plat který by věčně šel na záduší
věcšiti v. věcšiti
věd m. *člověk znalý, polovzdělanec (?)*
věd, -i f. *vědma, věštkyne; čarodějnice*
ved', **vedě** adv. interj., spoj. *vždyť, totiž, zajisté, arci; věru; viz; neboť, však, což*
vědě v. věděti
vědec, -dcě m. *kdo něco ví, dovede*: vědci, točiš umělci obú jazykú
věděnie, -ie n. *znalost, vědomost*
vedený adj. *vedený, prováděný*: (hra) dvú neb tří kostek náhodným metáním vedená
věděný adj. *známý*
věđerce, -ě n. *malé vědro, džbán*
věděti, viem, vědě, vieš ned. *vědět, znát*: věděti brodu vědět o brodu, znát brod; *umět*; neuměji toho věděti nedovedu to pochopit, nerozumím tomu
vedchnúti, -nu, -neš dok. *vdechnout*
vedchnutíčko n. *malé vdechnutí*
vedchnutie, -ie n. *vdechnutí*
vedchnutý adj. *vdechnutý; vnuknutý*
vedlé předl. (s gen.) *podél, u čeho, při čem, podle*: země Egyptská leži dlí vedlé Nila; *vedle, blízko; při kom, na straně koho; ve shodě s čím, přiměřeně čemu*: pane bože muój, uslyš mě vedlé množstvie slitování tvého
vědmo n. *zjevení ve snu, znamení, věštba; vidění, hadačství*
vědneš, vědniech v. vahnúti
vědomě adv. *zřetelně, zřejmě, jasně*
vědomie, -ie n. *vědomost, známost*
vědomý adj. *patrný*
vědrce (dvojslab.), -ě n. *věderko*
vědro, vedro n. *vědro, větší nádoba; dutá míra (56,6 l)*
vedřieti sě v. vdřieti sě
věhlas m. **věhlasnost**, -i, **věhlasa** f. *věhlas, sláva; moudrost, obezřetnost*
věhlasně adv. *moudře, obezřetně; skvostně*
věhlasný adj. *moudrý, proslulý*
vehnati, vhnáti, vženu, -eš dok. *vehnat; vtáhnout, vtrhnout, vpadnout někam; vyhnat, zahnat*
vehnúti, -nu, -neš dok. *ohnout dovnitř*
vej, vé, ove, ové interj. *ouvej, běda, ach; hle*
vějadlo n., **věječka** f. *věječka, nádoba na čištění obili províváním*

vejdenie, -ie n. *vejítí, vstoupení*
vejdúcí adj. *vcházející*
věk m. *věk, čas, doba*; věky věkům věčně, trvale; na věky (se zápořem) nikdy; *lidské žití, život (generace); údobí lidského života*: druhý věk jest jinošství
věkem adv. *sotva, stěží*
veklati, vkoľu, -kóleš (impf. voklách, aor. veklach) dok. *vrazit, vbodnout*
véł, víł m. *závoj, rouška*
velba f. *velikost majestát*
velbiti v. velebiti
velblúd m. *velbloud; slon*
velblúdový adj. *velbloudí*: mléko velblúdové; k bydlení velblúdovému za stáj velbloudům
velbovati, -uju, -uješ ned. *povznášet*
velé adv. *mnoho, hojně*
velebenie, -ie n. *velebení, chválení*
velebenství, -ie n., **velebnost**, -i f. *velebnost, důstojnost; vznešenost*
velebiti, velbiti, -b' u, -bíš ned. *činit velkým, zvětšovat, rozmnožovat; oslavovat, vynášet, povznášet*; - velebiti se, velbiti se *pyšnit se, vynášet se, vychloubat se*
velebně adv. *velebně, vznešeně, důstojně, s poctami*: i přivítá ho velebně; *znamenitě, velmi*
velebník m. *velebitel; kdo se sám velebí, vypíná*
velebný adj. *znamenitý, vynikající, veliký; důstojný, ctihodný; velebný, vznešený*
velebovati, -uju, -uješ ned. (koho) *velebit, vysoce chválit*
veles m. *démon, čert, zlá bytost*
veleslavenství, -ie n., **veleslavnost, veličnost**, -i f., **veličstvo, veličství, veličenství**, -ie n. *velikost, vznešenost, velebnost, majestát*
veleti, -ľu, -líš ned. (komu) *kázat, rozkazovat, přikazovat; radit, chtít*
velí, f. velé, n. velé adj. *velký*: velí sbor lidu; *mocný, silný*: velími hlasy volati
veličě, veličě adv. *velice, velmi, velkou měrou, hojně, silně*
veličenie, -ie n. *zvelebení*
veličiti, -ču, -číš ned. *velebit zvelebovat; veličiti se vynášet se, vypínat se*
velikomluvný adj. *mnohomluvný; výřečný*
velikomocnost, -i f. *velkolepost*
velikomocný adj. *velkomocný, přemocný, velmi silný; velkomožný, vznešený*
velikomyslnost, -i f. *velkomyslnost, velkodušnost*
velikonoc, velkonoc, -i f. *velikonoce* (v. též veliký)
velikonocní, velikonocný, velikonoční adj. *velikonoční*
velikost, -i f. *velikost; vznešenost, velebnost; významnost*
veliký, velký (jm. tvar velik, kompar. věcí, věčší, veličejší, superl. největší, návěččí) adj. *veliký, rozsáhlý, mohutný; četný, mnohý, hojný; mocný, silný*: Alexander v tu dobu spade u velikú sirobu; veliká mysl pýcha, hrdost; *vysoko postavený, významný, slavný*: král jeden veliký jel na vozě; veliká noc velikonoce: ot veliky noci do letnic; o velcenoci; Veliký čtvrtek Zelený čtvrtek (cír.); Veliká sobota Bílá sobota (cír.); veliký kostel biskupská katedrála; veliký oltář hlavní oltář; veliká obec *shromáždění všech usedlých občanů*; býti u veliké nemoci *být těžce nemocen*; jmieti velké důfanie v kom pevně doufat v koho, pevně věřit komu
veliliký adj. *velikánský, velmi velký*
velím adv. *velmi, mnohem*: velím více mnohem víc
velmě adv. *velmi*
velnúti, -nu, -neš dok. (věč) *vniknout; přilnout k čemu, spojit se s čím, splýnout*
vélovaný, vílovaný adj. *zahalený závojem, rouškou*
velryb m. **velryba** f. *velryba*
vem v. vy
věněček, -něčka, -čku m. *věneček*
vendu, venda v. vjíti
věnec, -ncě m. *věnec; koruna*
věnečnicě, -ě f. *žena, která se zdobí věnci (?)*

věnečník m. muž, který se zdobí věnci (?)
věník m. větvíčka, chomáč listů na větvi; svazek listů (zvl. jako „fíkový list“ Evin); zástěrka
věnovati, -uju, -uješ ned. dát věnem; věnovat
věnutí, 3. sg. věne ned. vanout, foukat
vemznúti, -nu, -neš dok. vsadit, zasadit
venznutý adj. vsazený, zasazený
vep, **up**, upa, upu m. úpění; křik, nářek
vepřek, -přka m. vepřík, prasátko
vepřieti sě, -pru, -přeš sě i -přu, -přiš sě dok. dát se do hádky, zaplést se do rozepře
vepsati, **vpsáti**, vpíšu, -eš dok. vepsat, zapsat, napsat; - vepsati sě (več) zapsat se do čeho
věrduňk m. čtvrt hřivny, kopy (asi 16 grošů)
věrně adv. důvěřivě, upřímně; opravdu, jistě, zajisté
věrník m. věrný člověk; důvěrník
věrný adj. věrný, oddaný; věřící; pravdivý, pravověrný (?); poctivý, svědomitý; opravdový, upřímný; závěrně opravdu, jistě, zajisté
věrovánie, -ie n. dovolávání se víry, ujišťování, zapřísahání, zařikávání se
věrovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. zapřisahat vírou, dušovat se, zaklínat se
verštat m. dílna
věrtel, **vrstel**, -e m. čtvrtina korce, stará dutá míra (přes 23 l)
veřejní, **veření** adj. hlavní, stěžejní: místo veřejní
věřitedlný (čtyřslab.), **věřidlný** (trojslab.) adj. uvěřitelný
věřiti, -řu, -říš ned. věřit čemu, mít víru v koho, důvěřovat; očekávat; (komu čeho) dávat na úvěr
věrný adj. kterému lze věřit hodný důvěry, spolehlivý: tehdy zajisté sme věrní, když což slovy slibujeme, skutky splňujeme
věřúcí adj. věřící
veselé, -é, **veselenie**, -ie n. veselí, veselí, veselost, radost
veselěčko n. malé veselí, veselůstka
veseliti, -řu, -liš ned. obveselovat; - veseliti sě veselit se, radovat se
veselo adv. vesele: veselo se poče jmieti
veschnúti, **vsechnúti**, -nu, -neš dok. vsáknout
věsiti, -šu, -síš ned. věšet
véska f. víska, vesnička
veslati, -šlu, -šleš dok. vyslat, poslat do čeho
vesměš v. směš
vesní adj. vesnický
vespod adv. vespod, naspodu, dole; níže
vespu, -eš v. vsúti
věst, -i f. zpráva, poselství; pověst; znamení
věstě adv. určitě, jistě
věsti, vedu, -eš ned. vést; vésti život bít, být živ; přivádět; řídit koho; vykonávat co; uvádět, navádět, provozovat; poučovat, vychovávat; - vésti sě dařit se
věstný adj. známý, jistý, určitý
vesvět m. (z veš svět) celý svět
veš, **věš**, **vše** (často s příp. -cek, -tek, -cen, -kom, -cken, -tken, -chen, -keren, -kern, -ckeren, -cheren) zájm. všechen, veškery: naposledy jej všie věci ochudie úplně, zcela; celý: smuť sě všěcka země
věšbář, **věškář**, -ě m. věštec; kouzelník
věščevánie, -ie n. věštění
věščí, **věští** adj. nadaný věšteckým uměním; věštie panna věštkyně
věščiče, -ě f. věštkyně, kouzelnice
vešde, **vežde**, **vezde** adv. všude, ve všem: vezde okolo všude kolem
vešdy, **veždy**, **vzdy**, **vždy** adv. vždy; přece
vešken, **veškeren**, **veškern** v. veš

věští v. věščí

veštie, -ie n. *vejítí, vchod*

vet adv.: býti s kým *vet vyrovnat se s kým*; buď s tobú *vet* ať je to s tebou tak srovnáno

vetčas, večas, vetčas; večas adv. *v ten čas, v tento čas, právě nyní, v tu chvíli*; *večas - večas tu - tu* (v. též čas)

vetčený adj. *vetknutý*

větčí v. věčší

vetěnie, -ie n. *náhrada*

větevníe, -ie n. *větvoví*

větevní adj. *mající hodně větví, větevnatý, rozvětvený*

vetchý adj. *starý*; *měsiec je na vetchu ve čtvrti, kdy ho ubývá*

vetchost, -i f. *staroba*

vetknúti, -nu, -neš (přič. čin. vtekl, vetkla) dok. *vetknout, vbodnout, vrazit, zarazit do čeho*

vetnicě, -ě f. *hadačka, věštkyně (?)* : vo tajných věcech v nejistotě mluvíme, jako vetnice se šamajíce

vetovati, -uju, -uješ ned. *sázet na základ*; - *vetovati se sázet se*

větrně (dvojslab.) adv. *lehce*

větrní, větrný (dvojslab.) adj. *větrný, větrový*: dechnutie větrné závan větru; *Větrná shvězděníe Plejády (Kuřátka); povětrný, lehkovážný; nestálý, pomíjivý*

větrnicě (trojslab.), -ě f. *vichřice*

větrník (dvojslab.) m. *lodní plachta*

větrový adj. *větrný, větrový*: *mocí větrovú silou větru*

vetšěti, -ěju, -ieš ned. *vetšet, kazit se stářím*

většiti v. věčšiti

větva f. *větev, ratolest*

větvicě, -ě f. *větévka*

větvičko, větvie, větovie, -ie n. *větvoví, větve*

věvač, -ě m. **věvačka** f. *dmychadlo, měch*: *najprvé jej (oheň) rozedmú někakú věvačku; věječka*

veverek, -rka m. **veveřicě**, -ě, **veveřička** f. *veverka*: *múdrý veverek*

vévoda, vývoda m. *vůdce; kníže, vládce; vévoda*

vévoditi, -z' u, -díš ned. *panovat, vládnout, mít vrch*

vévodna f. *vévodkyně*

vévodstvie, vývodstvie, -ie, **vévodstvo** n. *vládcovstvi, vládnutí, panování; vévodství*

vezbrati se v. *vzebrati se*

vezda; vezdajší; vezde v. *vežda; vezdajší; vešde*

vezditi, -žď u, -zdíš dok. *vezdít, vsadit do zdi*: *v tom klášteře jest jedna dska vezděna*

vězenie, -ie n. *věznění, žalář, zajetí*

vězenstvie, -ie n. *zajetí*

vězený adj. *vězněný*; zpodst. m. *vězeň*

vězeš v. *viezti*

věžeti, -žu, -zíš dok. (kde) *vězet, meškat, pobývat; být vězněn, být ve vězení*

věžiti, -žu, -zíš ned. *věžnit, držet v zajetí*

věžňový adj. *věžňský*: *okovy i řetězy věžňové věžňů*; číslo věžňové počet věžňů

vezpod adv. *vespod, dole*

vezřenie, vzezřenie, -ie n. *vzezření, tvářnost, zevnějšek*: *na vezřenie napohled, naoko, navenek; pohled, mrknutí, pokyn*

vezřieti, vzezřieti, zezřieti, -zř u, -zříš dok. *pohlédnout, vzhlédnout, pohledět vzhůru, popatřit* (v. též *vzřieti, zřieti*)

vezvati, vzovu, vzovéš, vzoveš dok. *pozvat; poprosit, požádat*: *boha našeho vzovemy*

vežda, vezda adv. *vždy*

vezdajší, vezdajší adj. *vezdejší, každodenní, obyčejný*

vežde; veždy v. *vešde; vešdy*

věžě, -ě f. *věž; vězení, žalář*

věžnicě, -ě f. *fena* (?): věžnicě u řetěza
věžník m. *ovčácký pes, hlídací pes, domácí pes*
věžný adj. z věže: *věžní*: výsost věžná výška věže
vháněti se, -ěju, -ieš se ned. (v co) *upadat do čeho, propadat čemu*: když tě nešťastie poděsí, nevháněj se proto v děsy
vhledati se, -aju, -áš se ned. (v co) *pohlížet, dívat se do čeho*
vhleděti, vhlédnutí, -nu, -neš dok. (v co) *pohlédnout, podívat se do čeho*
vhlobiti, -b'u, -bíš dok. (do čeho, kam) *vniknout proniknout; vtáhnout*;
vhnáti v. vehnati
vhňestí se, -hňetu, -eš se dok. *vilačit se*
vhod adv. *správně, v pravé míře* (ani mnoho, ani málo); *v pravý čas, právě* (v. též hod)
vhodný adj. *vhodný, slušný; příslušný, náležitý*
vhoniti, -ňu, -níš ned. *vhánět*
vhotově adv. *pohotově*; vždy vhotově býti *být vždy připraven*
vhověti, -ěju, -ieš dok. *vyhovět*
vhromadu adv. *dohromady; navzájem* (v. též hromada)
vhřaznutí, -nu, -hřězneš (příč. čin. -hřazl, -hřiezli) dok. *smočít se* (v. též uhřaznutí)
vcházěnie, -ie n. *vcházení, vstupování, vstup; vchod, přístup*
vcházěti, -ěju, -ieš ned. *vcházet kam; dostávat se do nějakého stavu*: těm, kteříž vcházejí v biskupstvie
vchod m. *vstup, vstoupení; příchod; vchod*
vchoditi, -z'u, -díš ned. *vcházet; vtékat, vlévat se*
vchopiti, -p'u, -píš dok. *pojmout do sebe, zachvátit* (?)
vchozenie, -ie n. *vcházení*
vchozující adj. *vcházející* (v. též vzchozující)
vchvátiti, -cu, -tíš dok. *pohlít, pozřít*
vchýliti (se), -l'u, -líš (se) dok. (v co) *uchýlit (se) do čeho, kam*
vídač, -ě m. *věštec*: snový vídač *vykladač snů*
vidající adj. *vidoucí*
vidati, -aju, -áš ned. *vidat; vidět, spatřovat*
vidělný (trojslab.) adj. *viditelný*
viděnie, vizenie, -ie n. *schopnost vidět, zrak; vidění, zjevení, přízrak*
viděný adj. *viděný, spatřený; viditelný, spatřitelný*
viděti, viz'u, -díš ned. *vidět; hledět, snažit se*: viděti o sobě pamatovat na sebe, starat se o sebe; - viděti se *zdat se*
vidlicě, -ě f., **vidly**, vidl (jednoslab.) pl. f. *vidle*
vidomě adv. *patrně, viditelně, zjevně*
vidomý (jm. tvar vidomen) adj. *viditelný*
vidomý adj. *vidící; viditelný, zjevný, patrný, zřejmý*
vidopis m. *historie, dějiny*
vidopissky adv. *historicky* (?): (prorok) propovědě vidopissky židy v posledniem času
vidúci adj. *viditelný*
viece, viac, vicez adv. *více; od té doby, nadále*: ta žena (slepá) vzhledě a viac do svého skončenie jměla zdravie i viděnie; *navíc, dále, nadto*; *viece* ne už nikdy: nepřišel sem *viece* do Korintu; *najviece, nāviece* nejvíc
viecka, vícka f. *věcička*
viečce, -ě, **viečko** n. *víčko* (oční)
vieko n. *víko, příklop*
vienek, -nka, -nku m. *vínek, věneček; pás*: učiništa sobě vienky, točíš zástěrky
vienie, vietie, -ie n. *vání, vanutí*
viera f. *víra*: vieru jieti, vzieti *uvěřit*; vieru ploditi *posilovat víru*; popsanie viery vyznání víry; Viera Vyznání víry (Kredo); *věrnost, poctivost*: zastavovati vieru komu dávat své slovo, zaručovat se; držěti vieru komu držet slovo, zachovávat věrnost; vieru nezdržiechu nedodrželi slovo; dávatí se na vieru spoléhat se (na dané slovo); vzieti koho na svú vieru zaručit někomu bezpečnost svým slovom; své

viery pravý opravdový ve své věrnosti; u vieře se potvrdivše upevnivše svou věrnost; býti dlužen vierú být povinen věrností; lomiti vieru porušovat věrnost; dojeti sobě viery pojmout důvěru v sebe, odvážit se; s věrú věrně

vieti, váti, věju, -eš (impf. vějiceh, aor. viech, přič. čin. vál, trp. ván, přech. min. váv) ned. *vát, vanout*

viestr (jednoslab.), větra, -u m. *vítr; vzduch*; viestr bíti marně bojovat, marně se stavět proti něčemu
viezneš v. váznúti

viezti, vazú, vězeš ned. *vázat, přivazovat, připevňovat*: budeš vězen budeš žit připoután; *plést* (např. sítě, punčochy apod.); *vyšívati; nastrojovat*

viežu v. vázati

vigilí, vigilia, vigilie, vigiljí, vigilije, vijiljí, -ie, vijiljě, -ě f. *předvečer svátku, svatvečer; noční bohoslužby před velkými svátky*

viglef m. *stoupenec Vikleřův*

vicher, -chra, -chru m. *silný větrný vír, vichřice, uragán*

vichrovánie, -ie n. *vichřice, prudký vítr*

vichrovatý adj. *bouřlivý, prudký, neklidný, nestálý*

vichrový adj. *větrný; bouřlivý*: viestr vichrový

vikář, -ě m. *vyšší hodnost katolického faráře; zástupce biskupa; místopředseda*

viklánie, -ie n. *váhání, nerozhodnost*

viklati, -ľu, -leš ned. *viklat; váhat, kolísat, ustupovat*

viklavý adj. *nerozhodný, váhavý; nepevný, nestálý*

víl v. véľ

vila m. *bloud, blázen; šašek*

vilenie, vilstvie, -ie, vilstvo n., vilnost, -i f. *smilství, smilstvo; smilnění, cizoložení*

vilěř, -ě m. *prostopášník*: o synu vilěři

viliti, -ľu, -líš, vilniti, -ňu, -níš ned. *smilnit, cizoložit*

vílka f. *závoj, závojník*

vilnicě, -ě, vilnička f. *smilnice, prostitutka, nevěstka*

vilníci, vilničí adj. *smilníci, vězici v smilstvu; rúcho vilničí roucho nevěstky*

vilník m. *smilník, chlípník*

vilnost v. vilenie

vilný adj. *smilný, chlípový; prostopášný; zlý*

vilost, -i f. *(tělesná) žádost, chtíč*

vílovaný v. vélovaný

vilstvie, vilstvo v. vilenie

vilý adj. *nemoudrý, pošetilý*

vina f. *vina; pokuta za provinění; poplatek; záminka*

viniti, -ňu, -níš ned. *vinit, obviňovat, nalézat na kom vinu*: viniti koho chlapstvem 10 *trestat koho zač; mstit se zač*; - viniti se (k někomu) *proviňovat se proti někomu*

vinně adv. *zaviněně, svou vinou*: vinně byl z města vypověděn

vinnicě, -ě f. *vinice, vinohrad*

vinničí adj. *viniční, vinný*: juž nebudu píti z tohoto národa, vinničieho z této úrody vina

vinničný adj. z vinnicě: po cestách vinničných po cestách ve vinicích

vinník m. *viník; hříšník*

vinnost, -i f. vnější přirozená podoba (způsob) vina: poňadž přijmeš Pána svého chlebností, pročpak jeho nechceš vzieti pod vinností? proč nechceš přijímat i pod způsobou vina? (nábož.)

vinný¹ adj. *mající vinu*: vinen býti někomu prohrěšovat se vůči komu; *mající povinnost, povinný, dlužný*

vinný² adj. *patřící vinu, vinné révě*: vinné koření vinná réva; vinný červ (podle středověkých představ rodící se z vina)

vínočka f. *vinná polévka*

vínočrv m. *červ, který se domněle rodil z vina*

vínopítie, -ie n. *pítí vina*

vinovati, -uju, -uješ ned. *vinit, obviňovat koho*

vinovatý adj. *vinný, vinen*: (viny), jimiž jsme vinovati; *povinný, dlužný*

vinšovati, -uju, -uješ ned. (komu co) *prát*
vinúti, -nu, -neš ned. *vinout, přivinovat, tisknout*; nevíňte jich k sobě neposkytujte jim ochranu, podporu ap.; - vinúti se *vinout se, tisknout se; přidružovat se*
vinutý adj. *sepjatý*: rukama vinutýma
viper m. *zmije, had*
visatý, visutý adj. *visutý, visící; zavěšený, přivěšený*; visatý vůz lehký přepychový vozík
vise v. vize
visělec, -lcě m. *oběšenec*
visěti, -šu, -síš ned. *viset*; (na čem) *záviset, záležet*
visící adj. *visící*
visutý v. visatý
vítanie, -ie n. *vítání, pozdravení hosta* (vcházejícího do domu, do města apod.); vítanie dáti *uvítat, přivítat*
vítěz, -ě m. *hrdina; vítěz; rytíř*
vítězenie, -ie u. *hrdiný boj, vítězství* (v. též *zvítězenie*)
vítězilý v. *zvítězilý*
vítězitel, -e m. *vítěz*
vítězný, vítězský, vítěžský adj. *vítězný; hrdinný, rekovný*
vítězobět, -i f. *oběť* (vítězova)
vítězový adj. *týkající se vítěze, patřící vítězi*: čest *vítězová*
vítězsky, vítěžsky adv. *vítězně; hrdinsky*
vítězstvie, vítěžstvie, -ie n. *rekovnost, hrdinnost, udatnost*
vítězující adj. *vítězíci*
vítěžilý adj. *vítězný*
vítěžitedlný (pětislab.) adj. (vždy) *vítězíci, neporazitelný*
vítěžsky; vítěžský; vítěžstvie v. *vítězsky; vítězný; vítězstvie*
víti, v'ú, vieš ned. *vít; plést, sprádat, točit*: provaz z palmového listu *víti*
vize, vise, -ě f. *vize, vidina (?)*: budeť život tvůj jakožto vise před tobou nebo jako strašidlo
vizenie v. *vidění*
vizitovati, -uju, -uješ ned. *konat vizitace, prohlídky*
vjednati, -aju, -áš dok. *ujednat, vyjednat*; (čemu) *vpravit, vtělit*: ež by byl (Kristus) *vjednán* přirození tělesnému že by se vtělil v lidskou podobu (v. též *ujednati*)
vjednávati, -aju, -áš ned. (čemu) *vpravovat, vtělovat* (srov. *ujednávati*)
vjěti, vněti, -jědu, -eš (přič. čin. vněl, přech. min. vněd) dok. *vjet; přijet*
vjětie, -ie n. *vjetí, vjezd; příjezd*
vjězditi, -žďu, -zdíš ned. *vjíždět; přijíždět*
vjedati sě, -aju, -áš sě ned. (kam) *dostávat se*
vjesti sě, -jiem, -jieš sě dok. (kam) *dostat se*
vjíti, vníti, vendu, vejdu, -eš (přech. přít. venda, vejda, vnida,) dok. *vejít, přijít*: ujíti v kněžstvie stát se knězem; *vjíti* v manželstvo ke komu vstoupit do manželství s kým; *vjíti* v milost, v doufanie začít milovat, doufat; ve dsky *vníti* vejít do desk, být zapsán do desk; *vjíti na horu* vystoupit; *dobrym obyčejem vešlo jest v lid* stalo se *dobrym zvykem*, ujalo se, rozšířilo se; *vjíti v řeč o čem* rozhovořit se, dát se do řeči o čem; u *boj vnide* dal se do boje
vjitie, vnítie, -ie n. *vejítí, vstoupení, příchod; vstup, přístup, vchod*
vkáleti sě, -eju, -ěš sě dok. *zašpinit se, znečistit se*: zmaž sě, *vkáleje sě* v zlosti
vkládati, -aju, -áš ned. *vkládat; ukládat; nakládat*: shromáždiv břemiečko drev, i *vkládáše* na svého učeníka
vklásti, -kladu, -eš dok. *vložit, položit, přiložit*: *vklásti* drev na oheň; *naložit*: *vkładuce* na velblúdy
vklenúti, -nu, -neš dok. *zahrnout, pojmut*
vkloniti sě, -ňu, -níš sě dok. *vklonit se, naklonit se dovnitř*
vklonúti, -nu, -neš dok. (v co) *upadnout do čeho, dostat se do čeho*; aby po tvé smrti horší *nevklonul* na tvé miesto *nedostal se, nepřišel*
vkluzovati, -uju, -uješ ned. (v co) *vkluzávat do čeho, vnikat, pronikat*

vkol'u, vkóleš v. veklati
vkopávati, -aju, -áš ned. *zakopávat, zapouštět do země*
vkopati, -aju, -áš dok. *zakopat*
vkořeněný, vkořenilý adj. *zakořeněný, pevný*
vkořeniti, -ňu, -níš dok. (v co, v čem) *zakořenit, získat pevný základ, oporu v čem; - vkořeniti se (v co) zakořenit se, opřít se o co*
vkořeňovati, -uju, -uješ ned. *zakořeňovat, získávat pevný základ, oporu*
vkračovati, -uju, -uješ ned. *vkračovat, vstupovat*
vkrátcě adv. *zkrátka, zanedlouho*
vkročiti, -ču, -číš dok. *vkročit, vstoupit; nasednout (na koně): Štemberk na svůj kuň vkroči; (v co) upadnout, zabřednout do čeho*
vkropiti, -p' u, -píš dok. *nakapat, v menším množství nalít, vlít: vkrop sobě na dlaň málo balsámu*
vkúpiti se, -p' u, -píš se dok. (v co) *úplatkem, penězi se někam dostat, získat něco* (zprav. nějaký úřad): ne jeden se v úřad vkúpil proto, aby lidi lúpil
vkupovati se, -uju, -uješ se ned. *úplatkem, penězi se někam dostávat, získávat něco: vkupují se v kněžství*
kvapky v. kvapky
vkydati, -aju, -áš dok. (co nač) *nakydat, naházet*
vkydnúti, -nu, -neš dok. (co nač) *kydnout, hodit*
vlačěti, -ěju, -ieš, **vlačiti, vlačíti**, -ču, -číš ned. **vlačet, smýkat, tahat; - vlačěti se, vlačiti se, vlačiti se vléci se:** (v našem srdci) se mnohé tmy vlačějie prostírají, táhnou
vládnanie, -ie n. *vládnutí, panování, vladaření*
vládař, -ě m. *správce* (ve dvoře)
vladařiti, -řu, -říš ned. *vládnout, dělat vládce, vladaře*
vladařství, -ie, **vladařstvo** n. *vladařství, vládnutí*
vladatel, -e, **vládcě**, -ě m. *vládce, vladař, pán*
vladenie, vládnutie, -ie n. *vládnutí, vláda, vladařství, panování*
vládnúti, -nu, -neš ned. (čím) *mít co v své moci, pod svou mocí; (kým) vládnout komu*
vladyčí adj. *vladycký, šlechtický*
vladyčka m. demin. z vládyka; f. *žena vladyckého, šlechtického původu*
vladyčstvo n. *vladykové*
vládyka m. *příslušník nižší staročeské šlechty; pán tvrze*
vláhnúti, -nu, -neš ned. *vlahnout, rozplývat se*
vlákénce, -ě n. *vlákénko*
vlas m. *vlas; za vlas, na vlasě* (v zápor. větě) nic, vůbec nic: *neuškoditi za vlas*
vlásek, -ska, -sku m. *vlásek; chloupek; srdéčko nerozpáči se za vlásek nezviklalo se ani trochu*
vlášení v. vlášení
vlášený, vlásený, vlásiný adj. *žíněný*
vlasina f. *žíně*
vlasitě adv. *vlasatě, s dlouhými, vlasy: proto snad malují Krista a apoštoly vlasitě*
vlasitý adj. *vlasatý, s dlouhými vlasy*
vlast, -i f. *země, krajina, oblast; vlast přirozená rodná země; národ: u velikú vlast učiniti koho učinit velikým národem*
vlastcě, -ě f. demin. z vlast: *zemička*
vlastensky adv. *vlastnický; v naší zemi, u nás: vlastensky loket náš pól druhé nohy v sobě má; naším jazykem, česky: caluarie vlastensky slovo kost nahá hlavy člověče*
vlastenství, -ie n. *vlastnictví, majetek; domov: již jest přišla hodina, abyste se (učedníci) rozprchli každý k svému vlastenství*
vlasti, vladu, -eš ned. *vládnout; (co) ovládat; (sobu) hýbat sebou: sebu nevláda nemoha se hýbat*
vlastinný adj. *týkající se vlasti, rodné země; vlastinné bojě boje vlasti*
vlastně adv. *výstižně, jak náleží; jako vlastní; zvlášť; skutečně*
vlastní, vlastný adj. *vlastní; příbuzný, příslušník téže rodiny: vlastnie postat vlastní lidé*
vlastniti, -ňu, -níš ned. *vlastnit, přivlastňovat si, přizpůsobovat po svém*
vlastnost, -i f. *vhodnost, náležitost.; poměr*

vlastovicě, lastovicě, -ě f. *vlaštovka*
vlaštovičí, vlaštovičín adj. *vlaštovčí, vlaštovčín*: ptáče vlaštovičino
vlášče v. zvlasti
vláščí, vláští, vlášční; vláščnost; v. zvláščí; zvláštnost
vlášení, vlásenie, -ie n. *žíně* (pl.)
vlažený adj. *blažený, blahoslavený* (srov. blažiti)
vlažiti, -žu, -žíš ned. *zavlažovat; napájet*
vlažně adv. *vlažně; slabě, netečně, málo*
vlažněti, -ěju, -ieš ned. *stávat se vlažným; slábnout, zmešovat se*
vlažnost -i f. *vláha; vlažnost, netečnost, slabost, chabost*
vlažný adj. *vlhký; mírný; netečný, liknavý*
vlčatý adj. *mající vlčí barvu, stříbrošedý, šedý (?)*
vlčsky adv. *po vlčím způsobu, jako vlk*
vlčský adj. *takový jako vlk, vlčí*
vléci¹, -lahu, -ležeš, **vlehnúti**, -nu, -neš dok. *nastoupit ležení, kterým se donucoval dlužník k zaplacení* (srov. leženie)
vléci², vleku, vlečeš ned. *vléci, táhnout; (po sobě) vléci, táhnout za sebou; (něco na sebe) navlékat si, oblékat si; - vléci se vléci se, táhnout se*
vlecovati, -uju, -uješ ned. *vlétat, zalétat*: (včely) rády vlecuji na zelené pole
vlehati se, -aju, -áš se ned. (do čeho) *bořit se*
vléti, -leju, -lěš dok. *vlít, nalít; vnuknout, seslat*
vlévanie, -ie n. *vlévání, nalévání; vliv*
vlévati, -aju, -áš ned. *vlévat, nalévat; vnukávat, sesílat*
vleženie, -ie n. *nastoupení ležení, kterým se donucoval dlužník k zaplacení* (srov. leženie)
vlísati se, -šu, -šeš se dok. *vlísat se, vetřít se*
vlítie, -ie n. *vliv*
vlitý adj. *vlitý, nality; vnuknutý, seslaný*
vlk m. *vlk; vřed, opruzení (?)*; kožní rakovina
vlnatý adj. *vlasatý, huňatý, chundelatý, zarostlý (?)*: o kněžích vlnatých
vlnivý adj. *rozbouřený, bouřlivý*
vlnostříž, -ě, *vlnostřížec (?)*, -žčě m. *kdo stříhá vlnu, stříhač vlny*
vlnotepec, -pcě m. *kdo myká, češe vlnu*
vlnotkadlčstvo, vlnotkadlstvo (čtyřslab.) n. *zpracovávání, tkaní vlny*
vloženie, -ie n. *vložení, uložení*; jména vloženie dání jména, pojmenování; *pozice*
vložený adj. *vložený, uloženy; vsazený*: drahým kamením v zlato vloženým
vložití, -žu, -žíš dok. *vložit, uložit*: vložití v knihy zapsat, zanést do knih; vložití moc na koho postavit se mocí (vojenskou) proti komu; (co na co) *vynaložit*; (co na koho) *uložit komu co*
vlúčiti, -ču, -číš dok. (v co) *sloučit, spojit s čím; vnést, připojit, zapojit*
vlúdití, -z' u, -díš dok. (kam) *vlákat, vtáhnout, přivábit*
vlúzěti, -ěju, -ieš, **vluzovati**, -uju, -uješ ned. (kam) *lákat, vábit*
vmazati, -žu, -žeš dok. *pomazat, namazat* (v. též umazati)
vměšovati, -uju, -uješ ned. *vmíchávat, přimíchávat*; - vměšovati se (več) *vměšovat se do čeho, míchat se do čeho* (v. též uměšovati)
vmetati, -mecu, -ceš dok. *vmetat, vházet, naházet* (v. též umetati)
vmiesiti, -šu, -šíš dok. *vmíchat, přimíchat*; - vmiesiti se (več) *vmísit se do čeho, připlést se k čemu*; vmiesili se v bolesti upadli do bolesti (v. též umiesiti)
vmiešenie, umiešenie, -ie n. *vmíchání, vměšování*
vmiešeti, umiešěti, -ěju, -ieš ned. *vměšovat*
vmietati, -aju, -áš ned. *vmetávat, vházovat; vnukávat, sesílat* (v. též mietati)
vmlčěčky v. mlčěčky
vmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit* (v. též umnožiti)
vmyšlenie v. umyšlenie
vnad m. *půvab, kouzlo*

vnada f. *zvyk, spôsob, obyčej*: v svyčnej vnaďe obvyklým spôsobem; *poučení*; *vnadidlo, vábidlo*; *chut'*

vnaditi, -z' u, -díš ned. *vábit*; *povzbuzovat*; *učit něčemu*; - vnaditi se *cvičit se*; *zvykat si*

vnadný adj. *zvyklý, obeznámený, zdomácnělý*; *vyčvičený*

vnáhle v. náhle

vnášeti, -ěju, -ieš ned. *vnášet, přinášet, nést*

vně adv. *venku*; *zvenčí*

vnější adj. *vnější*; *pozemský, světský*

vnenadále v. nenadále

vnenáhle adv. *poznenáhlu*

vneprázdniti, -žďnu, -zdniš dok. *zaneprázdnit, zaměstnat*

vněsti, -nesu, -eš dok. *vnést, přinést; zanést, vynést; uvést, dodat*

vněti; **vneumieřě**; **vnid, vnide** v. vjěti; miera; vjíti

vníknúti, -nu, -neš (3. sg. aor. vniče) dok. *vníknout, proniknout; vklouznout*: svleče rúcho veselé a vniče ve vdovie; (v čso) *porozumět čemu; vstoupit, vejít*

vníkovati, -uju, -uješ ned. *vníkat, pronikat*

vníti; **vnitie**; **vnitř**; **vniž** v. vjíti; vjitie; vňutř; vňuž

vnočiti, -ču, -číš dok. (kam) *vníknout, vrazit*

vnositi, -šu, -síš, **vnošovati**, -uju, -uješ ned. *vnášet, přinášet, nosit*

vnově adv. *nově, poprvé*; v nové době, *nedávno*; *znovu, nanovo, opět*

vnuka f. *vnučka*

vnukanie, -ie n. *vnuknutí*; *popud, podnět*: taková vnukanie anjel tobě dává

vnuknúti, -nu, -neš dok. *vnuknout; dát na vědomí, oznámit*

vnukovati, -uju, -uješ ned. *vnukat, vnukávat*

vňutř adv. *uvnitř*

vňutřek, -třka, -třku m. **vňutřnost**, -i f. *vnitřek, nitro*

vňutřně adv. *vnitřně, uvnitř; v mysli*

vňutřní adj. *vnitřní*

vňuž, vňužto, vňužkoli, vniž adv. a spoj. *jako*; vňuž by koli jako by; vňužkoli když jako když

vóbec adv. *vůbec; veřejně; na veřejnost, otevřeně; bez rozdílu* (v. též obec)

vóci adv. *vůci, do očí, zpříma*

vod m. *vedení*; vod dávatí komu *vést koho*; jdětež po mého koně vodu jděte, kam vás můj kůň povede

vódcě, -ě m. i f. *vůdce, vůdkyně*

voděna f. voda (expr.)

vodicě, -ě f. *voda, vodička*

vodič, -ě m. *vůdce, průvodce; pěstoun*

voditi, -z' u, -díš ned. *vodit*; (co) *řídít co*; voditi péči pečovat

vodnatý adj. *vodnatý, plný vody*; přievaly vodnaté přívaly vody

vodně, -ě f. *povodeň*

vodnotedlnost (čtyřslab.), **vodnotelnost** -i f. *vodnatelnost*

vodnotedlný (čtyřslab.), **vodnotelný** adj. *vodnatelný*

vodný (jm. tvar voden) adj. *vodnatý, rozvodněný, plný vody*; nemoc vodná, tele vodné vodnatelnost

vodohlas m. *harmonie; melodie (?)*: vymyslitel muziky, točiš vodohlasa spoluhlúčenie

voj, -ě m. *vojsko*: vojěm se snieti *bojovně se utkat*; pl. vojě *branná moc, armáda*

vojen, -jna m. *voják*

vojensky adv. *vojensky, po vojensku, válečně*: vojensky jíti válečně táhnout

vojna f. *vojna, válka, vojenská výprava; bitva*

vojovati, vojěvati, -uju, -uješ ned. *bojovat*

vojska f., **vojšče**, -ě n. *vojsko*

vojský adj. *vojenský*

vókol adv. *vůkol, kolem, okolo, dokola*; vókol jíti s čím obírat se čím, zacházet s čím

vókolní adj. *okolní, sousední*

vól, volu, -a m. *vůl*: nevložíš uzdy v ústa volu dělného

volanie, -ie n. *volání*: volanie bojě volání do boje; *křik, nářek*
volánky pl. f. (?) *kalendy* (v starořímském kalendáři první den v měsíci)
volaný adj. *svolaný*
volati, -aju, -áš ned. *volat, hlásat; křičet, nařikat*
volavec, -vcě m. *kdo volá, hlasatel*: sv. Jan jest volavec boží; *honec na lovu; pohúněč, pobízeč*
volavý adj. *hlučný, hlasitý*
vóle, -e f. *vůle, libost*: k vůli po vůli; své vůle požívati prosazovat svou vůli; svá vůle svévolnost; *zvůle; volnost; svolení, souhlas*: přidati svú vůli dát souhlas, svolení; *po mé vůli s mým souhlasem*; po vůli, svú vůli dobrovolně; *vol'ú nevol'ú volky nevolky, chtě nechtě: plnost, hojnost, blahobyť*; do vůle do libosti
volenec, -ncě m. *volič, volitel, kurfiřt*
volenie, -ie n. *volba*
volenstvie, -ie n. *volnost*
volený adj. *vyvolený*
vůlička f. *vůle, vůlička; záměr, cíl* (expr.)
voliti, -l'u, -líš ned. *volit, vybírat, vybírat si*: voliti ku papežství, na biskupství; voliti koho v syna vybrat, zvolit za syna; *jej (boha) volíme nade všecko dáváme mu přednost přede vším*
volně adv. *podle své vůle, z vlasní vůle, dobrovolně*
volný adj. *jsoucí po vůli, ochotný, dobrovolný*
volovatý adj. *mající vole, strumu*: hrbovatí, volovatí nemohli sú přísluhovati
volový adj. *volský*: mnoho koží volových
voňavost, vonnost, -i f. *vůně, voňavost*
voňavý, vonlivý adj. *voňavý; vonný*
vóně, -ě f., **vonno** n. *vůně*
voněnie, -ie n. *čich*
voněti, -ěju, -ieš ned. *čichat, vnímat, cítit vůni*; (komu) *vonět, být příjemný*
vonně adv. *voňavě*
vopomozi; vorhany; voř v. böh; orhany; oř
vos v. os¹, os²
voščěný adj. *voskový*
vóz, voza, -u m. *vůz; Vůz* (název souhvězdí)
vozataj, -ě m. *vozka, vozataj*
vozatajový adj. *vozatajský, vozatajův*
vozba f. *vožení, přeprava; potah*
voziti (sě), -žu, -zíš (sě) ned. *vozit (se)*; voziti se na kom vozit se po někom, vykořisťovat koho, škodit komu
vozník m. *výrobce vozů; tažný kůň*
vozný adj. *vozový*: kolo vozné; *hodící se k zapřažení do vozu*: vozný kůň tažný
vozový adj. *vozový*: zvuk vozový zvuk vozu, vozů
vpad- v. upad-
vpast, -i f. *propast, propadlina, hlubina*
vpásti v. upásti
vpeřiti, -řu, -říš dok. *vrazit, vstrčit, strčit*: vpeřiti ruku v hlavu udeřit rukou do hlavy; *popadnout*; -
vpeřiti se (v koho) *popadnout se s kým, dát se, pustit se do koho*; vpařiti se za vrch vjet si do vlasů
vpieti (sě) v. upieti (sě)
vpínati, -aju, -áš ned. *upínat, upevňovat, připínat*
vpíšu v. vepsati
vplaziti, -žu, -zíš dok. *vtáhnout*
vplésti; vplétati se; vplně v. uplésti; uplétati se; uplně
vplývati, -aju, -áš ned. *vplývat, vtékat, vnikat*
vpoléhati, -aju, -áš ned. (nač) *spoléhat se nač, opírat se oč*
vpravdě adv. *vpravdě, opravdu, vskutku, zajisté, skutečně*
vpraviti, -v'u, -víš dok. *dopravit, postavit* (srov. upraviti)
vprostřed; vprvé v. uprostřed; uprvé

vpřýščiti, -šču, -ščíš dok. *vrhnout se* (do vody)
vpřáhnúti; vpřiehati v. upřieci; upřáhati
vpřiemo, vpřiemě; vpsáti v. upřiemo; vepsati
vpustiti, -šču, -stíš dok. *vpustit; zepustit; vložit vsunout, zastrčit; upustit vhodit; vnuknout, seslat*; - vpustiti se (v co) *vrhnout se do čeho* (v. též upustiti)
vpúščěti, -ěju, -ieš ned. *vpouštět* (v. též upúščěti)
vr interj. *vr*: (nevážně se modlé), toliko: „*Vr, vr, vr*“, leda se spieše odříekalo
vrabček, -bečka m. *vrabeček*
vrábě, -ěte n. *malý vrabec, vrabčí mládě*
vrabí adj. *vrabčí*: hniezdo vrabie
vrácenie, vracenie (?), -ie n. *vracení, návrat; zvracení, dávení*
vracěti, -ěju, -ieš ned. *vracet; dávit, zvracet*
vracovati, -uju, -uješ, **vracievati**, -aju, -áš ned. *vracet; zvracet*; - vracievati se *vracet se* (opětovně), *vracivat se*
vrah m. *nepřítel; vrah*: vrah neb morděť
vrahový adj. *nepřátelský*
vrahyně, -ě f. *nepřítelkyně*
vran m. *havran, vrána*
vraný adj. *černý* (o koni, smole, barvě aj.)
vráp m. **vrapa, vráska** f. *vráska, záhyb*
vrask citosl. *prsk*
vráskati se, -aju, -áš se ned. *svrašťovat se, svraskovat se*
vrašćiti se, -šču, -ščíš se ned. *dělat vrásky, kabonit čelo, chmuřit se; stahovat se* (křeči)
vrátčě, -tec pl. n. *vrátka, branka, dveře*
vrátek, -tka, -tku m. *zadek, týl*: z vrátka zezadu, z týla
vratidlo n. *vratidlo* (válec u tkalcovského stavu k navíjení osnovy): tkadlcovské vratidlo
vrátkost, vrtkost, -i f. *vratkost, nepevnost, nestálost*
vrátký adj. *pomíjející, vratký, nestálý*
vrátná zpodst. f., **vrátničě**, -ě f. *vrátná*: vrátná domu bieše usnula
vrátničstvo n. *vrátnictví, zaměstnání vrátného*: vybraní k vrátničstvu vybraní za vrátné
vrátnový adj. z vrátný: z oleje diel jáhnový, zpěvačový i vrátnový díl pro jáhny, pro zpěváky a pro vrátné
vrátný adj. *tykající se vchodu*: brána vrátná; dievka vrátná *vrátná*; zpodst. m. *vrátný*
vraziti, -žu, -žíš dok. *vrazit, vstrčit, zarazit; vhodit; vehnat*; - vraziti se (več) *vmíchat se do čeho, vpadnout do čeho, vniknout v co*
vrážě, -ě f. *odlehle místo, pustina* (?): spáti budete prostřed vrážě; *los, sudba, věštba* (?)
vražedlivě adv. *nepřátelsky, jako nepřítel* (?)
vražedlně (trojslab.) adv. *vražedně, jako vrah*
vražedlničě (čtyřslab.), -ě f. *vražednice*
vražedlník (trojslab.) m. *vrah, vražedník*
vražedlný (trojslab.) adj. *vražedný, krvavý*: boj velmi vražedlný na život a na smrt
vrážěti, -ěju, -ieš ned. *vrážet*; (co za co) *vydávat, prohlašovat*: nebo ji (svou vůli) za obyčej vrážejí
vražiti, -žu, -žíš ned. *kouzlit, čarovat*
vražně adv. *vražedně, jako vrah*
vrbie, -ie n. *vrbí, vrboví, vrbový porost*
vrci, vrhu, vržeš (imper. vrz, vrž, aor. vrh, vrzech) dok. *vrhnout, hodit, mrštit*: vojnu ottad náhle vrže válku odtud rychle jinam obrátil, přenesl; - vrci se *vrhnout se*: tam se mezi kořist vrhú (v. též vrhnúti)
vrčábnicě v. vrhcábnicě
vrčěti, -u, -íš ned. *vrčet; reptat*
vrhcáb, vrhcáb m. *hrací kostka*; pl. vrhcáby hra v kostky
vrhcábni, vrhcábni adj. z vrhcáb, vrhcáb: hra vrhcábnie hra v kostky
vrhcábnicě, vrhcábnicě, vrčábnicě, -ě f. *deska na hraní v kostky; šachovnice*
vrhcábník, vrhcábník m. *kdo hraje v kostky*

vrhnúti, -nu, -neš dok. *vrhnout, hodit; prostřít, rozprostřít*; - vrhnúti se (k čemu) *vrhnout se na co, dát se do čeho; obrátit se k čemu* (v. též vrci)

vrhu v. vrci

vrch m. *vrch; vrchol; temeno, kštice, vlasy; za vrch za hlavu, za vlasy; ot vrchu do pat od hlavy k patě; od vrchu až do vrchu vrchovatě, do posledního místa; od vrchu do konce odshora dolů; povrch, kryt*

vrch předl. *na* (s gen.): vrch koně na koni

vrhcáb, vrhcáb- v. vrhcáb, vrhcáb-

vrchní adj. *vrchní, vysoko postavený; svrchovaný, nejvyšší; nebeský*

vrchnicě, -ě f. *společenská horní vrstva, vládnoucí třída*

vrchovina f. *pramen, studánka*: těch studnic neb vrchovin

vrchovišče, -ě n. *zřídlo, pramen, začátek vodního toku*

vrchulek, -lka, -ku m. *palice do hmoždíře, tlouk*: zjevila se nad zemí drobná věc a jako vrchulkem opichano v podobenstive jínie na zemi (míněna bibl. mana)

vrknúti, -nu, -neš dok. *zavrčēt; muknout, ceknout*: nevrkne nemukne

vrkoč, -ě m. *vrkoč, cop, spletené vlasy*

vrobíti se, -b' u, -bíš se dok. *dát se v porobu, stát se otrokem*

vrobovati, -uju, -uješ ned. (sobě koho) *porobovat si koho*

vrovnatí, -aju, -áš dok. *přirovnst, učinit podobným*; - vrovnatí se *vyrovnat se*

vrovnávati (se), -aju, -áš (se) ned. *přirovnávat (se), připodobňovat (se); vyrovnávat (se)*

vrst, -i f. *vrstva (?)*

vrstva f. *vrstva; stav; věk*: dievka téže vrstvy vrstevnice

vrš¹, -i f. *dávka nasypaného obilí* (jako mzda pastýřům): ten nehoden své vrši nehoden své mzdy

vrš², vršě, -ě f. *vrš, košík k lovení ryb, proutěná válcovitá past na ryby*

vrtati, -aju, -áš ned. *vrtat; mučit, trápit, hlodat*: krutá závist vrtala srdce

vrtel v. věrtel

vrtěnie, -ie n. *vrtění, nepokoj*

vrtěti, -cu, -tíš ned. *vrtět, kroutit*: vrtiece svými hlavami; vrtě očima; nevěda co pověděti, i vrtieše myslí, protože nic nevědieše byl na rozpacích; chybu vrtěti pochybovat, být na pochybách; - vrtěti se *vrtět se, kolísat; pohybovat se; plést se, motat se*: myslí se vrtěti; *točit se, kroutit se, otáčēt se; zmitat se*

vrtkánie, -ie n. *rozpakování*

vrtkati, -aju, -áš ned. *být na rozpacích, na pochybách, rozpakovat se*

vrtkost v. vratkost

vrtký adj. *vrtkavý, nestálý, vratký, nepevný*

vrtlák m. *vrtkavý člověk, obojetník* (v. též vrták)

vrtláníe, -ie n. *pochybování, reptání* (v. též vrtráníe)

vrtlati, -aju, -áš ned. (o čem) *pochybovat o čem, pohrdat čím; být vrtkavý, vratký, nepevný, nestálý, kolísat; potácet se, zmitat se; váhat; kroutit (hlavou)* (v. též vrtrati)

vrtlavost, vrtlost, -i f. *vrtkavost, nestálost, nepevnost, nejistota*

vrtlavý, vrtlý adj. *vrtkavý, nestálý* (v. též vrtravý)

vrtnúti se, -nu, -neš se dok. (kam) *obrátit se, vrátit se*

vrtoviez, -i f. *houžev*

vrtrák m. *kdo pomlouvá, utrhač* (v. též vrtlák)

vrtrákový adj. *utrhačský; reptavý*

vrtráníe, -ie n. *reptání, mručení* (v. též vrtláníe)

vrtrati, -třu, -třeš ned. *reptat, bručēt; utrhat* (v. též vrtlati)

vrtravý, vrtrurný adj. *reptavý, bručivý* (v. též vrtlavý)

vrtvrný adj. *zpupný, domýšlivý*

vrub m. *vrub; rabuše, tyč s vruby; dluh*: na vrub na účet; čiň kdo chce jak chce na svůj vrub na vlastní odpovědnost

vrúbiti, -b' u, -bíš ned. *dělat vruby*

vrúci adj. *vroucí, vařící; tuhý, krutý*: zima vrúci třeskutá

vrúcný adj. *vroucný, horoucí, citově opravdový*: modlitby vroucné

vrúče v. rúče

vrupný adj. *pyšný, zpupný, domýšlivý*
vrytý adj. *zarytý, zakořeněný*: jest to vrytý hřiech v nás; *hluboce věřící*
vrzúkati, -aju, -áš ned. *vrzat, skřípat*
vrženie, -ie n. *vržení, vrhnutí; uvrhnutí, zavrhnutí*
vržeš v. vrci
vřeseň, -sně m. *srpen*
vržeš v. vrci
vřesklavý adj. *vřeskný, vřískavý*
vřetenicě, -ě f. *zmije, had*
vřieti, vru, vřeš (impf. *vřiech*, aor. *vřech*) ned. *vřít; hořet, planout*: vřieti milostí komu planout láskou ke komu; *vřeť* každému srdce po jazyku svému; *kvasit*: nové víno vře; *kypět*
vřivost, -i f. *vření, horkost*
vřivý adj. *vařící, vroucí*
vsaditi, -z' u, -díš dok. (nač) *posadit, umístit*; vsaditi koho do dědictva učinit dědicem; *dosadit kam*: jehož čert byl na ciesařstvie vsadil; *vsadit (do vězení), uvěznit*; - vsaditi se *usadit se*: vsaditi se v tělo vtělit se; *vloudit se; nalodit se* (v. též *usaditi*)
vsátý adj. *zasetý, nasetý*
vsazenie, -ie n. *vsazení; dosazení*
vsazený adj. *vsazený; zasazený; dosazený, ustanovený; daný*: vsazené slovo (v. též *usazený*)
vsázěti, -ěju, -ieš ned. i dok. *vsazovat, sázet; dosazovat; vsazovat do vězení, uvězňovat*; (co na koho) *naložit*: vsázěv děti a ženy na velblúdy
vsazovati, -uju, -uješ ned. *sázet; dosazovat, ustanovovat; vsazovat (do žaláře), uvězňovat* (v. též *usazovati*)
vsědač, vsědař, -ě, **vsědatel**, -e m. **vsědající** zpodst. m. *nasedající, nastupující, jedoucí*: vóz a vsědař; kuón a vsědající jeho
vsědanie, -ie n. *jezdecký souboj, zápas* (v. též *ssědanie*)
vsědati, -aju, -áš ned. *nasedat do čeho; bít se v souboji na koních* (v. též *usědati*)
vsědnúti; vsechnúti v. vsiesti; veschnúti
vschcu, vschocu v. vzechtěti
vschod; vschýliti (sě) v. vzhod; vzchýliti (sě)
vsieci, -sěku, -sěčeš dok. *vseknout*
vsiesti, vsadu, vsědu, -eš, **vsědnúti**, -nu, -neš dok. *vsednout*: na kón vsěde vsedl na koně
vsieti, -sěju, -eš (přič. čin. vsál, vsěl) dok. *zasít*: když diábel v čistou zemi vsál jest lež
vsievati, -aju, -áš ned. *vsévat, zasévat*
vskočiti, -ču, -číš dok. *vskočit, skočit; vstoupit, sestoupit*: vskočit v tě duch boží; *vtrhnout, vpadnout, vniknout; vyskočit*: (nemocný) ihned vskočí a chodí (srov. *uskočiti*)
vskóro, vskóřě, vskuóře adv. *vbrzku, brzy, vzápětí; v rychlosti, rychle, spěšně* (v. též *skoro*)
vskrúšený v. vzkrúšený
vskrytě adv. *skrytě, utajeně, ukrytě*
vskučěti, -ču, -číš dok. *zaskučet, zaúpět*
vskýsti, -skytu, -eš dok. *vstrčit*: to zvíře stálo na zemi a druhdy vskytlo svú hlavu vysoko do okna
vsláněti se, -ěju, -ieš se ned. *uklánět se*
vslaviti v. vzslaviti
vsl'ubovati, -uju, -uješ ned. *slibovat*
vslunie, -ie n. *výsluní*
vslúžiti se, -žu, -žíš se dok. (v co) *získat službou, přisluhováním* (zpr. úřad)
vslužovati se, -uju, -uješ sú ned. (v co) *získávat, službou, přisluhováním* (zpr. úřad)
vsmieti se, vsměju, -eš se dok. *vysmát se* (v. též *usmieti se*)
vsnúbiti, -b' u, -bíš dok. *slíbit, přislíbit, připovědět* (v. též *usnúbiti*)
vspěšiti, -šu, -šíš dok. *pospíšit* (v. též *uspěšiti*)
vspolek adv. *vespolek, společně*
vspor v. vzpor
vsrknúti, -nu, -neš dok. *vsrknout, pozřít, pohltit*

vsrkovati, -uju, -uješ ned. *vsrkávat, pohlcovat*

vsrůstí v. vzrůstí

vstalý adj. *vstalý, který vstal* (z mrtvých)

vstáníe, -ie n. *vstání, vstanutí, vzestup, povznesení; vstání z mrtvých, vzkříšení*

vstáři v. stáři

vstáti, vzstáti, -stanu, -eš dok. *vstát, povstat, zvednout se*: z mrtvých vzstáti; (na koho, proti komu) *povstat proti komu*: vstáti na vojnu zdvihnout se do války; (po kom) *nastoupit (na trůn) po kom*: Neklan vsta po Křesomyslu; *vzmoci se, vzpamatovat se*: ten rod více nevstane; *rozmoci se*: když německý jazyk v zemi vstane; (z čeho) *zbavit se čeho*: vstáti z nemoci uzdravit se

vstávati, -aju, -áš ned. *vstávat, zvedat se; povstávat, vznikat*; (z čeho, od čeho) *zbavovat se čeho*: vstávati z obyčejě vymaňovat se ze zvyku; (na koho, proti komu) *povstávat, bouřit se*

vstavený adj. *postavený, umístěný*

vstavěti, -ěju, -ieš, **vstaviti**, -v' u, -víš dok. *postavit, umístit, nasadit*: svú korunu na sě vstavě *nasadil si; vystavět* (v. též *ustavěti*)

vstavovati, -uju, -uješ ned. *stavět, umísťovat, rozsazovat* (srov. *ustavovati*)

vstěci v. vztěci

vstěkánie, -ie n. *vztek, vzteklost, prchlivost*

vsteklý; vstěžiti (sě) v. *vzteklý; vztěžiti (sě)*

vstihnúti, -nu, -neš dok. *stihnout, stačit* (srov. *ustihnúti*)

vstonati; vstrašiti (sě) v. *vzstonati; vzstrašiti (sě)*

vstrčiti, -ču, -číš dok. *vstrčit, vsunout, vrazit, vbodnout; nastrčit*

vstrkávati, -aju, -áš, **vstrkovati**, -uju, -uješ ned. *zastřkovat, strkat; vrážet, zarážet*

vstrojiti v. *vzstrojiti*

vstřětnúti, ustrětnúti, -nu, -neš, **ustrětiti**, -cu, -tíš dok. (koho) *potkat koho; přijít v ústřety komu*

vstřieci, vstřieci adv. *vstříc*

vstupadlo n. *schodiště, schod, výstup*: odpočívadlo zlaté, vstupadlo purpurové

vstúpati, -aju, -áš ned. *vstupoval, stoupat, šlapat*

vstúpce, -ě m. *nástupce*

vstupeň, -pně m. *stupeň, schod; hodnost, gradus; hodnota, míra*

vstúpenie, -ie n. *vstoupení, vystoupení* (na nebesa)

vstúpiti, vzstúpiti, -p' u, -píš dok. *vstoupit, vkročit*: vstúpiti v neřády oddat se zlořádům; vstúpiti na něčie srdce přijít komu na mysl; vstúpiti na místo koho nastoupit na něčí místo; vstúpiti v jednotu sjednotit se; vstúpiti v turnaji zúčastnit se zápasů v turnaji; *vystoupit (vzhůru); nastoupit; (več) oddat se, propadnout čemu*: nikdy v hříechy nevstúpili; vstúpiti na díelo začít pracovat, přiložit ruku k dílu

vstupovati, vzstupovati, -uju, -uješ ned. *vstupovat, vcházet*: vstupovati v poznání poznávat; vstupovati v súd s kým začít se soudit; vstupovati v své svědomie zpytovat svědomí; *vystupovat, stoupat (vzhůru)* (srov. též *vstupovati*)

vstyděti sě v. *vzstyděti sě*

vstýchati sě, vztýchati sě, -aju, -áš sě ned. *obávat se, bát se*

vsúkati, vzsúkati, -súču, -češ dok. *vysoukat, vyhrnout*: svých rukávův vsúče

vsúti, vespu, -eš dok. *vsypat*

vsýpati, -aju, -áš ned. *vsýpat; (co) házet na sebe (šaty), rychle oblékat*: sen tepruv vsýpá brně

vsývati sě, -aju, -áš sě ned. (v čso) *pouštět se do čeho*: jest to, král'u, bez diva, ž'sě taký v sujnú řeč vsývá

všady adv. *všude*

však, všake, všako adv. a spoj. *však, přece, přece jen, ale, avšak*; kakžkoli všali(ž) ačkoli, třebaže - přece: kakžkoli smrt tiše chodí, však každému silně škodí

všaký adj. *každý, všeliký, veškerý*: všaký den každodenně

všamo adv. *na všechny strany, všude*

vščekati, vzščekati, -aju, -áš dok. *zaštěkat, zareptat (?)*: nevštěká proti tobě žádný

vščěvovati, -uju, -uješ ned. *navštěvovat*

všda, všdy, vžda, vždy adv. *vždy, stále; pokaždé; pořád ještě; každým způsobem; přece, však*; v zápor. větě *nikdy, nikterak*

všě, vše zájm.; **vše-** v. veš
vše, všecho adv. *všeobecně, bez výjimky, vesměs*; vše jeden stále jeden (a též); v týž vše jeden den jednoho a téhož dne; *stále*
všedně adv. *každodenně všedně, obyčejně*
všední, všedný adj. *každodenní, obyčejný*; všední hříech nikoli tzv. smrtelný (nábož.)
všedobrovoláci adj. *nejvyšš blahovolný, nejvyšš dobrotivý*
všedobrovolnost, -i f. *nejvyšší blahovolnost, dobrotivost*
všehomocnost, -i f. *všemohoucnost*
všehomocný adj. *všemohoucí*
všehosvětý adj. *rozléhající se po celém světě (?)*: převeliký loskot a hřmot a zvuk všehosvětý
všejeden zájm. *jediný, jedinečný*; všejedna svatá Trojice trojjediná (cír.)
všelicě adv. *všelijak*
všelijaký, všelikaký adj. *všelijaký, všeliký; každý, veškery, všechen*
všelik adv. *ovšem, také; zcela*
všelikak, všelikterak adv. *všelijak; všestranně, celkově, cele, úplně*; spoj. *jakkoli*
všelikost, -i f. *všelikost, veškerost, celek, souhrn*
všelikteraký, všelikterý, všeliký zájm. *všelijaký, všeliký; každý, veškery, všechen*
všelikž adv. *zcela, vůbec*
všemahúci adj. *všemohoucí*
všemocnost, všemohúcnost, -i f., **všemohúcenstvie, všemohutenstvie, všemohútstvie**, -ie n. *všemocnost, všemohoucnost*
všestie, -ie n. *vstoupení, vstup*: všestie v srdci ujednal
všetečenstvie, všetečstvie, -ie, **všetečstvo** n. *všetečnost, zvědavost*
všetečně adv. *všetečně, zvědavě; opovážlivě, drze; nerozvázně*
všetečný adj. *všetečný, zvědavý; smělý, opovážlivý, drzý; nerozvážný, lehkomyšlný*
všetečnost, -i f. *nerozvážnost, opovážlivost, zbrkllost; smělost, drzost*
všeumělý adj. *všeumělý, všeznalý*
vševědomost, -i f. *vševědoucnost*
vševolný adj. *svrchovaně svobodný, pocházející pouze z vlastní vůle*
všeznámost, -i f. *vševědoucnost*
všímati, -aju, -áš ned. *všímat si, sledovat*
všínúti se, -nu, -neš se dok. (mezi koho) *vsunout se*
všíř, všíři adv. *na šířku*
všíti, -šiju, -eš dok. *všít, zašít*: by dva v jednu kuóži všili; *vyšít, vetkat*
všívati, -aju, -áš ned. *všívat, zašívati*; - všívati se v. vsývati se
vštěkati v. *vščekati*
všudy adv. *všude*
všudybytnost, -i f. *všudypřítomnost*
všudybytný adj. *všudypřítomný*
vtáhnúti, -nu, -neš dok. *vtáhnout, vniknout; přitáhnout, přilákat*
vtasiti, -šu, -síš dok. *vrazit, vstrčit*
vtazovati, -uju, -uješ ned. *vypptávat se* (srov. utazovati)
vtéci, -teku, -tečeš dok. *vtéci, vlít se; vskočit, vpadnout, vniknout*
vtěliti, -ľu, -líš dok. *vtěliti* (co do čeho), *spojit v jedno tělo, sjednotit*; býti vtělen komu být vlastní komu: jest ženám vtěleno, aby jich mysl nikdy stálosti nejměla vrozeno; (sobě co) *plně se věnovat čemu, umínit si co, předsevzít si co; cele proniknout (do těla)*: v knězi, v kteréhožto nenasyčená žádost své střený vtělila; - vtěliti se *vtěliti se; spojit se (v jedno tělo), sjednotit se*
vtělovati, -uju, -uješ ned. *vtělovat, spojovat v jedno tělo, sjednocovat*; (sobě) *přijímat (do těla) co*: nevtěluje sobě vína jako dřieve; - vtělovati se *vtělovat se; spojovat se, sjednocovat se*; (več) *vtírat se do čeho*
vtepati, -p' u, -peš dok. *zatlouci*
vtiekati, -aju, -áš ned. *vtékat*

vtieti, vetnu, -eš dok. *vtít, vseknout, zatít, zaseknout*: vtieti zuby v čso zakousnout se, zahryznout se; *vtesat, vytesat*

vtíp m. *vtip, důvtip, důmysl*: vtípy přirozené přirozený důvtip, nadání; *nápad; domněnka*

vtípenie, -ie n. *nápad; vtip, důvtip, důmysl; domněnka*

vtípiti se, -p' u, -píš se dok. *dovtípit se, pochopit*

vtípně adv. *vtípně, důvtípně, důmyslně, moudře*

vtípnost, -i f. *vtípnost, důvtípnost, důmyslnost; chytrost*

vtípný adj. *vtípný, důvtípný, důmyslný*: vtípný lékař dobrý, obratný, zkušený; *chytrý, duchaplný*

vtípoanie, -ie n. *nápad, myšlenka, domněnka*

vtípoati se, -uju, -uješ se ned. *dovtipovat se, domýšlet se, chápat*

vtisknutí, -nu, -neš dok. *vtisknout, vtláčit, zatlačit*

vtočiti se, -ču, -číš se dok. *vlézt*

vtrákati, -aju, -áš dok. *přinést*

vtrhati v. utrhati

vtrhnúti, -nu, -neš dok. *vtrhnout, vnést*

vtrkoliti, -řu, -líš dok. *vstrčit, vehnat*

vtrúsiti, -šu, -síš dok. (v co) *vtrousit, natrousit*

vtrzenie, -ie n. *vyzdvižení, vstoupení, vystoupení*: vtrzenie do tretieho nebe nenie v moci člověka

vtýkanie, -ie n. *zátoka, úžina*

vúplně v. úplně

vuzďovati, -uju, -uješ ned. *držet na uzdě*: nevuzdije jazyka svého

vvaliti, -řu, -líš dok. (koho nač) *vtláčit; zavalit koho čím* (v. též uvaliti se)

vvéstí, -vedu, -eš dok. *uvést, zavést* (v. též uvéstí)

vy (dat. vám, vem, akuz. vy) zájm. 2. os. pl. vy

vyběhati, -aju, -áš dok. (sobě co) *vyběhat si co, běháním si obstarat*; - vyběhati se *vymknout se, uniknout* (?)

vyběhlý adj. *zběhlý, vyobcovaný*: (mnich) pro kterézko-li neřády z zákona vyběhlý

vyběhnúti, -nu, -neš dok. *vyběhnout, vybočit, zatoulat se*

vyběhnutí, vyběženie, -ie n. *vyběhnutí, vybočení; prchnutí, útěk*

vybiehati, -aju, -áš ned. *vybíhat; prchat, utíkat*

vybieliti, -řu, -líš dok. *očistit*

vybíjěti, -ěju, -ieš ned. *vybíjet, pobíjet; ničit, plenit, drancovat; střísat, oklepávat, oprašovat*

vybití, -b' ú, -bieš dok. (koho, čso) *vybít, pobít; zničit, vyplnit, vydrancovat; bitím vyhnat; stříst, oklepat, oprášit*: vybí prach z noh svých; - *vybit: se* (z čeho) *vysekat se, probít se*: ze všeho zástupu udatně se vybití

vybitý adj. *prohnaný*

výboj, -ě m. *násilné vniknutí do domu; loupež, drancování, rabování*

výbojce, -ě, **výbojník** m. *zbojník, lupič, drancovatel*

výbojníkový adj. z výbojník: synové výbojníkoví

vybojovati, -uju, -uješ dok. *vybojovat, bojem získat, dobýt; vyplnit, zničit*; - vybojovati se *bojem se vyprostit*: (světí sú se) *z moci d'ábelské vybojovali*

výbojovník m. *dobyvatel; plenitel, ničitel*

výbor m. *vybrání, vyvolení*

výborně adv. *skvěle, výtečně; velice*

výbornost, -i f. *znamenitost*

výborný adj. *výborný; znamenitý, velmi dobrý, vybraný*

vybořenie, -ie n. *vybourání, zbourání, poboření; zbořenina, ruina*

vybořený adj. *vybouraný, zbouraný, pobořený*

vybořiti, -řu, -říš dok. *pobořit, zbořit*

vybósti, -bodu, -eš dok. *vybodnout, vypíchnout*: (co z koho) *bodáním vynutit*: vybósti z koní přimět koně k rychlému běhu bodáním ostruhami

vybranec, -ncě m. *vybraný muž, vyvolenec*

vybraný adj. *vybraný, vyvolený; vzácný*

vybrati, -beru, -béřeš dok. *vybrat, vyvolit; sebrat, vzít, vyloupit*; - vybrati se *vydat se, vyjít, vypravit se*; (z čeho) *dostat se z čeho*

vybřísti, -brdu, -břdu, -eš dok. *vybřednout*

vycediti, -z'u, -díš dok. *vycedit, prolít, vylít, vypustit*: poslední krapet své krve vycedil; běda vám, pokrytci, jenž komára vycedíte a velblúda požieráte, tj. z malých věcí sobě svědomie činíte

vyčezovati, -uju, -uješ ned. *vypouštět*

vycitovati, -uju, -uješ dok. *uvést výčet, vyjmenovat*

vyctíti v. vyčtíti

vycůditi, -z'u, -díš dok. *vycidit, vyčistit*; (co z čeho) *odstranit, vyklidit*

vyčesati, -šu, -šeš dok. *vyčesat, vyčistit, vykartáčovat*

vyčiňený adj. *vystrčený*: ruka leží ven vyčiňena z té skříně

vyčíniti, -ňu, -níš dok. *vystrčit*: vyčíniti jazyk vypláznout

vyčísti, -čtu, -čteš dok. *vypočíst*; - vyčísti se *vymluvit se, vytočit se*

vyčiščeti, -ěju, -ieš, **vyčiščovati**, -uju, -uješ ned. *vyčišřovat, čistit*

vyčítanie, -ie n. *počítání*

vyčítati, -aju, -áš ned. *vypočítávat, uvádět výčet, vyjmenovávat*; (o kom) *vykládat, mluvit*

vyčrieti, -čru, -čřeš dok. *vyčerpat*

vyčtiti, vyctiti, -čšču, -cťu, -čstíš, -ctíš dok. *vymámit poklonkovaním, vylákat projevováním úcty*

vyčtenie, -ie n. *výčet*

vydanie, -ie n. *vydání; ustanovení; stanovení, určení*

vydaný adj. *vydaný; ustanovený; stanovený, určený*

vydati, -ám, -áš dok. *vydat, dát*: vydati mocně vydat do moci, do rukou; *odevzdat; vyhlásit, oznámit, připomenout; označit, ukázat; určit, ustanovit; vyslat*; - vydati se (k čemu) *pustit se do čeho*; (proti komu) *vydat se, vypravit se*; (čemu) *oddat se čemu; prokázat se*: těch mých příkázání vydaj se za milostivého zpuósobitele ukaž se, projev se jako

vydavač, -ě m. *vydavatel*

vydávati, -aju, -áš ned. *vydávat, dávat, poskytovat, odevzdávat*: vydávati daň odvádět, platit daň; vydávati chválu komu oslavovat koho; vydávati řeč k komu mluvit, promlouvat ke komu; vydávati súdy vynášet soudy, rozsudky, rozhodovat; své životy vydávali obětovali; rotu vydávati předřikávat přísežnou formuli; *vyhlašovat, prohlašovat, hlásat*: vydávati kříž na koho vyhlašovst křížovou výpravu proti komu; *zakládat, ustanovovat, naznačovat, udávat, určovat; šířit, rozšiřovat*; - vydávati se (nač) *oddávat se čemu; vynášet se, chlubit se*; (komu) *vzdávat se, poddávat se, podléhat*

vydávený adj. *vymačkáný, vytlačený, vylisovaný*

vydáviti, -v'u, -víš dok. *vymačkat, vylisovat, vytlačit co*; (co z ruky) *vykroutit, vyrvat*; aby se (lidé) ode zlého vydávili zbavili se

vydavovati, -uju, -uješ ned. *vymačkávat, vytlačovat, vytiskovat*

vyděditi, -z'u, -díš dok. (ot čeho) *vydědit*

vyděkovanie, -ie n. *poděkování*

vyděkovati (sě), -uju, -uješ (sě) dok. *poděkovat (se)*

vydělánie, -ie n. *udělání, zhotovení*

vydělaný adj. *udělaný, zhotovený; vykládaný, vyzdobený čím*

vydělati, -aju, -áš dok. *udělat, zhotovit; vytesat; vyzdít, vyložit; vydělat*

vydělavati, -aju, -áš ned. *vytesávat, zobrazovat*: Říměné Spravodlivost takto vydělávali

vyděř, -ě m. *kdo mnoho vydává, marnotratník*: o synu vyděři

vydierati, -aju, -áš ned. *vydírat, násilím brát, loupit*

vydieti, -děju, -eš dok. *vyprázdnit, vyčerpat*

vydiviti se, -v'u, -víš se dok. *vynadivit se*

vydlažiti, -žu, -žíš dok. *vydlážit*

vydobyti (sě), -budu, -budeš (sě) dok. *vyprostit (se)*

vydobývati, -aju, -áš ned. *vyhledávat za účelem zjištění něčeho, dotazovat se*: svědečstvie vydobýval; *toužit po čem, přát si*: zákona jeho vydobývali

vydojiti, -ju, -jíš dok. *vydojit*; *vysát*, *vytáhnout*, *vytrhnout*
výdořek, řka, -řku m. *slovo, stvořitelské slovo* (kterým byl podle nábož. představ stvořen svět), *hmota* (?): troje věci byly ot počátka věčnosti, točíš buóh, tvárnosti a ile, toť jest výdořek, toť jest materie neb příprava prvnie všeho
vydra f. *vydra; nevěstka*: kněžie, jenž vydrám dávají almlužny
vydrati, -deru, -dřeš dok. *vyrvat*, *vytrhnout*
vydraženie, -ie n. *spojení, spojka, spona*
vydržeti, -žu, -žíš dok. *vydržet*; vydržeti striedu vystřídát koho, přijít na řadu; - vydržeti se (čeho) *držením, užíváním nabýt na něco právo nebo právní nárok*
vydřiduch m. *kdo někoho vydírá, vysává, žije na úkor druhých, dravec*: Písmo i lva i člověka i jiné živočichy vydřiduchy nazývá
vydřieti, -dru, -dřeš dok. *vydřít*, *vyrvat*, *vytrhnout*, *vzít mocí*; - vydřieti se *vytrhnout se, vyrazit, proniknout*
vydušovati, -uju, -uješ dok. *podvodně vymámit*
vydynchovati, -uju, -uješ dok. *vybílit*
výheň, výhně, -hně f. *výheň; pec; kovárna*
výhled m. *výhled*: po výhledech v dohledu; *pohled*
vyhlédač, -ě, vyhlédatel, -e m. *pozorovatel, zvěd, stráž*
vyhlédadlo n. *pozorovatelna*
vyhlédati, -aju, -áš ned. *vyhlídat*, *vyhlížet*; *pozorovat*; *pohlížet*
vyhledávati, -aju, -áš ned. *vyhledávat*, *hledat*; *vyšetřovat*, *zkoumat*
výhledie, -ie n. *výhled, vyhlídka*: ktož na vysokém stavu jmá výhledí kdo se na vše dívá svrchu, všechno podceňuje
vyhnati, -ženu, -eš dok. *vyhnat*; - vyhnati se (na koho) *vyřítit se*
výhně v. výheň
vyhněvati, -aju, -áš dok. *hněvem vymoci, vynutit*
výhněvý adj. *výhňový*: v horkosti výhněvé v žaru výhně
vyhnúti (sě), -nu, -neš (se) dok. (z čeho) *vyhnout se, uhnout (se), odejít z čeho*
vyhoditi, -z' u, -díš dok. *vyhodit*; *mrštit*: vyhodil je (kopí) na Davida
vyhojiti, -ju, -jíš dok. (koho z čeho) *vyhojit*, *vyléčit*, *uzdravit*
výhon m. *výpad, přepadení*
vyhoňenie, -ie n. *vyhánění, vyhnání*
vyhoniti, -ňu, -níš, **vyhoňovati**, -uju, -uješ ned. *vyhánět*
vyhořeti, -řu, -říš dok. *vyhořet*; *shořet, spálit se, sežehnout se*: vše hyne a vyhoří horkostí slunečnú
výhost m. **výhosta** (obyč. pl. výhosty) f. *propuštění (z poddanství)*
vyhostiti, -šču, -stíš dok. *propustit*
vyhrabati se, -u, -eš se dok. *vyhrabat se, uniknout*
vyhraditi, -z' u, -díš dok. *vyjmout*, *vyloučit*
vyhroziti, -žu, -zíš dok. *vymoci hrozbami*
vyhrožovati, -uju, -uješ ned. *vymáhat hrozbami*
vyhřebovati, -uju, -uješ ned. *vyhrabávat*, *vykopávat*
vyhřesti, -hřebu, -eš dok. *vyhrabat*, *vykopat*
vyhřěsiti se, -šu, -šíš se dok. *dosyta se nahřesit, skončit s hřešením*
vyhřúžeti (sě), -ěju, -ieš (sě) dok. *vynořit (se)*
vyhýbati se, -b' u, -beš se, *vyhybovati se*, -uju, -uješ se ned. *vyhýbat se, uhýbat*: vyhýbati se komu z potkání uhýbat z cesty
vyhynovati, -uju, -uješ ned. *vymírat*, *hynout*
vycházeti, -ěju, -ieš ned. *vycházet*, *vystupovat*: řeka vycházie z břehuóv; *jít, postupovat*; (před kým) *chodit v čele, koho; pocházet*: *křivda z boha nevychází*
vycházievati, -aju, -áš ned. *vycházivat*, *vycházet*
vychlubiti, -b' u, -bíš dok. (co) *chlubením získat*
východ m. *vyjítí, vystoupení; východ; rozcestí*
vychoditi, -z' u, -díš ned. *vycházet*; *pocházet*
vychopiti, -p' u, -páš dok. *vytáhnout*

vychovaný adj. *vykrmený*
vychovati, -aju, -áš dok. *vykrmit*
vychovávati, -aju, -áš ned. *živít, odchovávat*: palmy, ješto je vedro letnie vychovává;
vychovávat
vychozenie, -ie n. *odchod*: následuje Exodus, točiš vychozenie (bibl.); vznik, počátek; východ
(*slunce*)
vychrkati, -aju, -áš, **vychrknúti**, -nu, -neš dok. *vychrchlat, vyplivnout, vykašlat*
vychrknútie, -ie n. *plivnutí, vyplivnutí*
vychrkovati, -uju, -uješ ned. *vychrchlávat, vyplivovat, vykašlávat*
vychvátiti, -cu, -tíš dok. *vytrhnout, vyrvat*
vychýliti se, -ľu, -líš se dok. *nahnout se ven, vyklonit se*
vychystati, -aju, -áš dok. *přichystat, připravit*
vyj interj. *oj*: vyj, vyj, ty zlé a nestydlivé neščestie
vyjadati, -aju, -áš dok. *zvádavě se zeptat*
vyjadřovati, -uju, -uješ ned. *vykládat, vysvětlovat; vyjadřovat, vyjevovat*
vyjdenie, vyndenie, -ie n. *odchod*
vyjednati, -aju, -áš dok. *vyložit, vysvětlit; vyjednat; pořídit*
vyjěti, vyněti, -jědu, -nědu, -eš dok. *vyjet*: vyjeti ven vyrazit, vydat se na vojenskou výpravu
vyjětie, -ie n. *vyjetí, vyjížd'ka; odjezd*
vyjěvenie, -ie n. *vyjevení, projevení*
výjězd m. **výjězda** f. *výjezd, vyjížd'ka*: učiniti komu výjezd vyjet si s kým; *výprava; odjezd*:
dřieve výjezdy před odjezdem
vyjězditi, -žďu, -zdiš ned. *vyjíždět*
vyjhrati, -jhraju, -áš dok. *vyhrát*
vyjiedřenie, -ie n. *vyjádření, vyjevení*
vyjiedřiti, -dřu, -říš dok. *vyjádřit, vyjevit*
vyjiesti, -jiem, -jješ dok. *vyjíst; vyčerpat, vyprázdnit, zpusošit, zničit*
vyjieti, vynieti, vyjmu, vynmu, vymnu, -eš dok. *vyjmout, vyndat*: a z toho dále vymni;
vytrhnout, vytasit: aniž vyně meč; *vyprostit, vymanit, vysvobodit; odstranit*; vynieti kotvy
zvednout kotvy, odplout
vyjiti, vyniti, vyjdu, vyndu, -eš (imper. vyjdi, vyndi, vyd'. vynid'. impf. vynidiech, aor. vynidech)
dok. *vyjít, odejít; uniknout, utéci*; (proti komu) *vyjít naproti, v ústrety; uplynout, minout*:
krátký čas toho vynide uplynout od toho krátký čas; *pojít, vzniknout, vzejít*: vyndeta dvě olivě
zlatiej z něho; vyšel jsem bohatstvím nade všě převýšil jsem bohatstvím všechny; vyjieti z miery
překročit meze, vybočit; vyjiti na tělesnú potřebu odejít na stranu, na záchod; *vytáhnout (do boje)*;
vyrazit; vylétnout
vyjitie, vynitie, -ie n. *vyjiti, odejiti, odchod; uplynutí*: vyjitie roku
vyjmenovati, -uju, -uješ dok. *vyjmenovat, vypočítat, uvést*
vyk m. *povyk, rámus*
vykaditi, -z' u, -díš dok. *vykouřit kadidlem*
vykázati, -žu, -žeš dok. *vypovědět; ukázat, vyličit, vyložit; stanovit*
vykaziti, -žu, -zíš dok. *zkazit, ztupit*
vykazovati se, -uju, -uješ se ned. *ukazovat se, objevovat se*
vykažený adj. *pokažený, zkažený*
vykladač, -ě, **vykladatel**, -e m. *vykladatel*: vykladač snuóv; *prostředník, učitel*
vykládanie, -ie n. *výklad, vysvětlení, vyložení*
vykládaný, výkladný adj. *vysvětlující, vykládající*: *vykládané, vykladané* písmo písemný
rozklad, vysvětlení
vykládati, -aju, -áš ned. *vykládat, vysvětlovat*: vykládá se miní se, rozumí se; *vyprávět, líčit*;
předkládat, vystavovat, vyjímat, vylučovat
výkladně adv. *jasně, zřejmě, jak vyplývá z výkladu*
vyklamati, -aju, -áš dok. (čeho) *klamem dosáhnout, získat, podvodně vylákat*
vyklamovati, -uju, -uješ ned. *podvodně získávat*
vyklaněti, -ěju, -ieš dok. (sobě co) *klaněním, poklonkováním získat, dosáhnout*

vyklásti, -kladu, -eš dok. *vyložit, rozložit*: kde bychom mohli svůj krám vyklásti; *vyvrhnout; přeložit*
vyklátí, -cu, -tíš dok. *klácením vyvrátit*
vykléti, vyklnúti, -klnu, -eš dok. (koho) *klatbou vyobcovat, proklít, dát do klatby*; (co) *klením, zlobou získat*
vykletie, -ie n. *prokletí*
vykliditi v. *vykl'uditi*
vyklinúti, -nu, -neš dok. *vyklovnout*
vyklnúti v. *vykléti*
vykloktati, -kcu, -kceš dok. *vykloktat*; (co z čeho) *vyvrhnout*
vykloniti, -ňu, -níš dok. *vyklonit, vystrčit*
vyklopiti se, -p' u, -píš se dok. (z čeho) *vyvalit se, vyřítit se*
vykl'uditi, vykliditi, -z' u, -díš dok. *vyklidit, vystěhovat, vyvést; odstranit; usmířit*; - *vykl'uditi se, vykliditi se vytáhnout, vyjít*
vyknúti, -nu, -neš dok. *zvyknout*
vykodlúčený adj. *odloučený*
vykodlúčiti, -ču, -číš dok. *odloučit, oddělit; vyloučit*
vykodlučovati, -uju, -uješ ned. *odlučovat, oddělovat*
vykonanie, -ie n. *vykonání; uplynutí*: po vykonání dnův
vykořeniti, -ňu, -níš dok. *vykořenit, odstranit, vyhladit, zahubit, zničit*
vykořiti, -řu, -říš dok. (co) *pokorou, pokorností získat*: musíme to vykořiti, vyprositi
vykotiti se, -kocu, -kotíš se dok. *vyklopit se; vylíhnout se*
vykrajovaný adj. *mající výstřih, s výstřihem*
vykráslití, vykrášlití, -š' u, -sliš, -šlíš dok. *vykrášlit, vyšperkovat*
vykrcenie, -ie n. *zvrácení, vrhnutí, zvratek*
vykrmiti (se), -m' u, -míš (se) dok. *vykrmit (se)*; *vykrmiti se v čem, býti vykrmen v čem vyrůst, být vychován v čem: zrodivše se a vykrmivše se v té drahé pravdě*
vykrojený adj. *vystřižený, mající výstřih*
vykrtiti, -cu, -tíš dok. *vyzvracet*
vykřičeti, -ču, -číš dok. (koho) *vyvolat*
vykupčiti, -ču, -číš dok. *kupčením, svatokupectvím získat*
výkúkati, -aju, -áš ned. *vyhlížet, pohlížet*
vykúpiti, -p' u, -píš dok. *vykoupit, spasit*; - *vykúpiti se vykoupit se*
vykupiti se, -p' u, -píš se dok. *vyhrnout se, ukázat se, objevit se; vstát, vystoupit*
výkuš, výkuš, -ě f. *střílna; bašta s otvory ke střílení; střelnice*
vykydati, -aju, -áš dok. *vykydat, vyházet; vyčistit*
vykydnúti se, -nu, -neš se dok. *vyvalit se, vyhřeznout*
výkysek, -ska, -sku m. *výměšek; zbytek*
vylačněti, -ěju, -ieš dok. *vyhladovět*
vylámati, -aju, -áš dok. *vylámat; vyloupit*
vylamovati, -uju, -uješ ned. *vylamovat, lámat; vylupovat*: neb jest hroby pokrádál a vylamoval
vylanžovati, -uju, -uješ dok. *vyžebrať*
vyláti, -aju, -aješ dok. (co) *láním dosáhnout čeho*
vyléci se, -lahu, -lehu, -ležeš se dok. *vylíhnout se*
vylehnúti, -nu, -neš dok. *vytáhnout, vyrazit (s vojskem)*; - *vylehnúti se vylíhnout se*
vyléti, -leju, -leješ i -l' u, -léš dok. *vylít, prolít*: jestliže vyléš krev některého hosti; - *vyléti se, vylíti se vylít se, vyvalit se, vyhřeznout*; (v co; k čemu) *oddat se čemu*: bohatci, ješto se vylíli v rozkoš
vylévanie, -ie n. *vylévání; prolévání*: slz vylévanie; (sebe v co) *oddávání se čemu; projev*
vylévati, vylívati, -aju, -áš ned. *vylévat, lít*: déšť lijavý štědre poče vylévati; vylévati slova, řeči pronášet slova, vést řeči; *prolévat, vyhazovat, vysypat*; - *vylévati se vylévat se, vyvalovat se, vyhřezávat*; (z koho) *lít se*: pot se s něho vylévati poče; *projevovat se*; (več, nač) *věnovat se, oddávat se čemu*

vyležeti, -žu, -žíš dok. (koho, co) *obléháním dosáhnout vítězství, obléháním donutit ke kapitulaci*: vyležeti koho hladem *obléháním koho vyhladovět*

vyľhati, -ľžu, -ľžeš dok. (co na kom) *vyľhat, ľhaním získať*

vyľhovati, -uju, -uješ ned. (co na kom) *vyľhávať, ľhaním získávať*

vyľčiti, -ču, -číš dok. *vyľčiť, vypověděť; potvrdit, osvědčit*

vyľčovati, -uju, -uješ ned. *vyľčovat, ľčít, vykládat*

vyľichviti -v' u, -víš dok. *získať ľichvou*

vyľinúti se, -nu, -neš se dok. *vyľalit se, vyřinout se; vystoupit, stoupnout*

vyľiti (se) v. *vyľéti (se)*

vyľitie, -ie n. *náruživost, oddanosť čemu, hovění čemu*

vyľitý adj. *vyľitý, prolitý, nalitý; náruživý, chamtivý, hrabivý (?)*: to činí srdcem vyľitým a lakomým

vyľívati v. *vyľévati*

vyľomiti, -m' u, -míš dok. *vyľomit, vyľámat, vyvrátit*: dvěře vyľomiv; *nalámat, nadolovat*: když ji (sůl) vyľomie a ztlukú

vyľoženie, -ie n. *vyľožení, výklad*

vyľožený adj. *vyľožený; vynikající, znamenitý, obzvláštní*

vyľožité adv. *jasně, otevřeně*

vyľožiti, -žu, -žíš dok. *vynaložit; přeložit; vymazat (ze zemských desk)*

vyľučení adj. *vymrštěný, vržený, hození*: kámen na tě vyľučení

vyľúčěti, -ěju, -ieš ned. *vyľučovat*: z toho vezmém naučení, abychom z svých kvasův, z svých svateb nevyľúčeli svými vzteklými činy nebohobojnými Matky božie

vyľučiti, -ču, -číš dok. (co na koho) *vymrštít, vrhnout, hodit*

vyľúčiti, -ču, -číš dok. (co) *vyľoučit, odstranit*

vyľúdit, -z' u, -díš dok. *vyľoudit, vyľákat, vymámit*

vyľúpenie, -ie n. *vyľoupnutí, vyľupování*: mučení, očí vyľúpenie

vyľúpiti, -p' u, -píš, **vyľúpnúti**, -nu, -neš dok. *vyľoupnout, vyľoupat*: oko sobě vyľúpil, vyľúpl

vyľuzovati, -uju, -uješ ned. *vyľuzovat, vyľákávat, vymamovat, loudit, mámit*

vyľyhovati, -uju, -uješ ned. *vyľhávať*

výmě, vymene n. *vemeno*

výměnka, výmienka, výminka f. *výminka, výhrada, podmínka*: pod výměnkú; *výjimka*

výměňovati, -uju, -uješ ned. *výměňovat; vymíňovat*; přech. přít. *výměňuje, vymieňuje, vyměňující, vymieňující* vyjma, vyjímajíc; *pomlčujíc, nechávajíc stranou*

výměřiti, -řu, -říš dok. *výměřit, změřit; stanovit*; - *výměřiti se (z čeho čím) ospravedlnit se*

vymetati, -mecu, -ceš dok. *vyházet, vyhodit*; *vymetati základy vykopat základy; vyhnat, zahnat, vyľoučit, vypudit, zavrhnout; vymetat, vypustit*: vinnice rozplodila se v ratolesti a vymetala větvičky

vymieniti, -ňu, -níš dok. *vymínit; vyjmout*

výmienka; vymieňuje, vyměňující v. *výměnka; vyměňovati*

vymietajúci adj. *vymítající, vyhánějící*

vymietanie, -ie n. *vyhánění, vypuzování, vyhnání, vypuzení; vyhazování, odstraňování*

vymietati, -aju, -áš ned. *vyhazovat, odstraňovat; vyhánět, vypuzovat, zavrhnout, vyľučovat; vyrážet, vykvétat*

vymieti, -mnu, -mneš dok. *vymnout*: obilé rukú vymněného

vymilovati, -uju, -uješ dok. *milováním získať*

vymínanie, -ie n. *mnutí (klasů)*

vymínati, -aju, -áš ned. *mnout, mnutím dostávat ven*: zrna, vymínajíc rukama

výminka v. *výměnka*

vymlacovati, -uju, -uješ ned. *mlátit (obilí)*

výmluva f. *výmluvnost; vypravování*: výmluva bojovná *vypravování o bojích*

výmluvač, -ě m. *kdo se vymlouvá*

vymlúvati, -aju, -áš ned. *hlásat; omlouvat; vyjadřovat výjimku*

vymluvenie, -ie n. *výmluvnost*: usta *vymluvenie výmluvná; vypovědění, vyľičení; vymlouvání, vytáčka*

vymluvený, výmluvný adj. *omluvený*: prosím tebe, měj mě vymluvena
vymluvití, -v' u, -víš dok. *promluvit, povědět, vypovědět, vyslovit, vyjádřit, říci; omluvit, ospravedlnit; mluvením vymoci, získat co; vymínit*; - vymluviti se *omluvit se, ospravedlnit se; mluvením se očistit*
vymluvovati, -uju, -uješ ned. *promlouvat, povídat, vypovídat, vyslovovat, vyjadřovat, říkat; omlouvat, ospravedlňovat*
vymněný; vymni v. vymietí; vyjieti
vymoci, -mohu, -můžeš dok. *vymoci; vybojovat, zachránit*
vymočený adj. *močením vyčištěný*
vymodlehati, -aju, -áš dok. *vymodlit (expr.) vhceme-li co mít, musíme to vymodlehati*
výmol m. *výmol; koryto řeky, řečiště; dutina*
vymrtvenie, -ie n. *umrtvení*
vymučiti, -ču, -číš dok. (co) *mučením dosáhnout*
výmysl m. *výmysl; myšlenka, návrh*
vymyslitel, -e m. (čeho) *kdo něco vymyslel, vynálezce, původce*
vymyšleně adv. *vymyšleně, smyšleně; úmyslně*
vymyšlenie, vymyšľovanie, -ie n. *výmysl, vymýšlení*
vymyšlený adj. *vymyšlený, smyšlený; vylhaný; promyšlený, důmyslný, složitý; vybraný, zvláštní; krásný*
vymyšľovati, -uju, -uješ ned. *vymýšlet; obmýšlet, zamýšlet, mít v úmyslu*
vynaložiti, -žu, -žíš dok. *vynaložit; použít; - vynaložiti se (zač) zasadit se oč, ujmout se čeho: sám se vynaložím za vaše duše*
vynasaditi se, -z' u, -díš se dok. (na co) *zasadit se o něco*
vynášení, -ěju, -ieš ned. *vynášet; vyzdvihovat, pozdvihovat; pronášet; vyhlašovat, oznamovat*: v vietr slova svá vynášie mluví do větru; - vvnášení se *vynášet, se, chlubit se*
vynaučiti, -ču, -číš dok. *vyučit, poučit*
vyndenie; vyndu, vyndí; vyně v. vyjdenie; vyjítí; vyjieti
vynesenie, -ie n. *vynesení; pronesení*: k vynesení tvé řeči; *oznamování, vyhlášení*
vyněsti, -nesu, -eš dok. *vynést; vynést na světlo, objevit*
vynět; vynid', vynidech, vynidiech v. vyjěti; vyjítí
vynie, -ie n. *vytí*
vyniemati, -aju, -áš ned. *vyjímat*
vynieti v. vyjieti
vynietiti, -cu, -tíš dok. *vypálit (?), vymýtít (?)*
vynikalý, vynikaný, vynikavý, vyniklý adj. *vystupující (ze země apod.), vyčnívající*: po vynikalém skalí po vystupující skále; v každém úhlu dsky vynikané (vynikavé) byly spojovány
vynikati, -aju, -áš, **vynikovati**, -uju, -uješ ned. *vynikat; vystávat; povstávat, vycházet*
vyniknúti, -nu, -neš dok. *vyjít, vyběhnout, vyrazit; dostat se odkud; dopadnout*
vynímanie, -ie n. *vyjímání*
vynímati, -aju, -áš ned. *vyjímat, vytahovat; vybírat, brát; činit výjimku*
vynítí; vynítie; vynmu v. vyjítí; vyjítie; vyjieti
vynořiti se, -řu, -říš se dok. *vysunout se, vypadnout*: usta svoje otvoři, maso se jemu z ust vynoři
vynositel, -e m.: vynositel práv zákonodárce, soudce
vynositi, -šu, -síš, **vynošovati**, -uju, -uješ ned. *vynášet*
vynutkati, -aju, -áš dok. *vyhnat, vypudit, přinutit vyjít*: často jej (zboží mnicha) z peleš vnutká
vyostřiti, -řu, -říš dok. *naostřit, nabrousit*
vypáčiti se, -ču, -číš se dok. (o vodě) *vzedmout se*: tehda vypáči se moře
vypadati, -aju, -áš ned. *vypadat; odpadat*: lidé vypadají od boha; *upadat, slábnout*: láska nikdy nevypadá
vypadlý adj. *vypadlý; spadlý, svržený*: ďábel z nebe vypadlý; *odpadlý*
vypadnutí, -nu, -neš dok. *odpadnout; zaniknout* (v. též vypsati)
vypáchnúti, -nu, -neš dok. *vypáchnout, vyčichnout*

vypáliti, -řu, -líš dok. *vypálit; spálit, sežehnout*
vypařiti, -řu, -říš dok. *vytáhnout*: (Kristus) vypaři na ně tento bíček; - vypařiti se (na koho, proti komu) *vyřítit se*
vypáslý adj. *vypasený, tlustý*
vypsati, -padu, -eš dok. *vypadnout, odpadnout* (v. též vypadnutí)
vypásti se, -pasu, -eš se dok. *vyplást se, vykrmit se*
vypastviti, -v' u, -víš dok. *vykrmit*
vypierati, -aju, -áš ned. *vypirat, vymývat, prát*
vypilý adj. *vyplivnutý (?)*: vypilá slina nechutná
výpis m. *výnos, dekret; zápis*; pl. *výpisy, dějiny*
vypisovati, -uju, -uješ ned. *popisovat, vypisovat, líčit*
vypiti, **vypíti**, -p' ú, -pieš dok. *vypít; pitím ztratit, propít*
vyplacenie, -ie n. *vyplacení, vykoupení; výkupné*
vyplácěti, -ěju, -ieš, **vyplavovati**, -uju, -uješ ned. *vyplácet, splácet, vykupovat*
vyplakalý adj. *vyplakaný*: očima, svýma, z kořen juž vyplakalýma
vyplakati, -pláču, -eš dok. (co) *vyplakat, pláčem získat; vyplakat si*: (panna) oči bieše vyplakala
vyplaniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, vyhubit, zničit*
vyplanúti, -nu, -neš dok. *uprchnout, utéci*
vyplašiti, -šu, -šíš dok. *vyhnat*
výplata f. *výplata, vyplacení; zaplacení, vykoupení*
vyplatiti, -cu, -tíš dok. *vyplatit, zaplatit; vykoupit*
vyplaviti se, -v' u, -víš se dok. *vyplavit se, vyplout*
vyplenitel, -e m. *plenitel, zhoubce, ničitel*
vypleniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, vyhubit, zničit*
vypléti, -plevu, -eš dok. *vyplát, vymýtit, odstranit, zničit*
vypleňovati, -uju, -uješ ned. *plenit, vymycovat, odstraňovat, vyhlazovat, ničit*
vyplevovati, -uju, -uješ ned. *vymycovat, vyhlazovat, odstraňovat, ničit*
vyplínúti; vyplískati; vyplíščiti v. *vypľunúti; vypl'úskati; vypl'uščiti*
vyplňenie, -ie n. *vyplnění, naplnění; uskutečnění, vykonání*
vyplniti, -ňu, -níš dok. *vyplnit, naplnit; splnit, uskutečnit, vykonat*: vyplniv oběti zápalné
vyplňovati, -uju, -uješ ned. *vyplňovat, naplňovat; plnit, uskutečňovat, vykonávat*
vyplozenie, -ie n. *zplození*
vypľunúti, vyplínúti, -nu, -neš dok. *vyplivnout; odmítnout*
vypľúskati, vyplískati, -aju, -áš dok. *naplácat, nažvanit*: co vy tu řeči zlých vyplískáte
vypľuščiti, vyplíščiti, -ču, -číš dok. *vyslovit, plácnout*
vyplúti, -plovu, -ploveš, -plóveš dok. *vyplout; vyjít, vyklouznout, vynořit se*
vyplutie, vyplývanie, -ie n. *výtok*
vyplynúti, -nu, -neš dok. *vyplynout, vytéci, vytrysknout; vyklouznout, proklouznout; vyjít, odejít*
vyplývati, -aju, -áš ned. *vyplouvat*: olej vyplývá z hóru
vypojiti, -ju, -jíš dok. *vyčepovat, vytočit, prodat k piti*: neb by bez nich (kostkářů) vína a piva (hostinští) nevypojili
vypokrásti se, -krađu, -eš se dok. *vykrást se, povytráčet se, vytrádit se*: když by ten ďábel nenávisi vypokradl se kdy tajně
vyporúhati, -aju, -áš dok. *narouhat se, prolít*
vypósobcě, -ě m. *vykonavatel*
vypósobenie, -ie n. *vykonání, udělení, provedení*
vypósobiti, -b' u, -bíš dok. *vykonat, udělat, odstranit*
vypostělý adj. *zmořený, zesláblý postem*: pústenníkóm vypostělým, zchuravělým
výpověď, -i f. *nález, usnesení, rozhodnutí, rozsudek; vyhnanství*
vypověděnec, -ncě, **výpovědník** (čtyřslab.), **výpovědník** m. *vypovězenec; vyhnanec; opovědník, odbojník*
vypověďenie, -ie n. *soudní výrok, nález; rozkaz; výklad*

vypověděný, výpovědný, vypovědníci adj. *vypovězený, vyhoštěný, vyhnaný*: výpovědný člověk vyhnanec; k tobě volámy, vypovědníci děti Eviny; *určený, stanovený*
vypověděti, -viem, -vědě, -vieš dok. *vypovědět, vyslovit, vyjádřit, vylíčit*; *vyhnat, vyhostit*: od jichž očí všechna spravedlivost vypověděna jest kteří nedovedou vidět spravedlnost; *rozhodnout, (u)stanovit, určit*
vypóžčiti, -ču, -číš dok. *vypůjčit*
vypóžčovati, -uju, -uješ ned. *vypůjčovat*
vypracovati, -uju, -uješ dok. *prací získat, vydělat*
vypratí, -peru, -přeš dok. *vyprat*; (koho) *vymrskat, vypráskat, bitím vyhnat*
výprava f. *vypravování; družina*
vyprávce, -ě f. *osvoboditelka*
vypravenie, -ie n. *výklad, vynaložení, vysvětlení; vylíčení, vypravování; vybavení, výbava; odchod*
vypravený adj. *vypravovaný, vyučený; vyložený, uvedený*: podle svrchu vypraveného naučení; *uniklý, osvobozený (?)*
vyprávěti, -ěju, -ieš ned. *vypravovat; správně vykládat*
vypravitel, -ě m. *vyprávěč; osvoboditel*
vypraviti, -v' u, -víš dok. (koho kam) *vypravit, vyslat*; (koho odkud) *vyvést, odvést; vyprostit, vysvobodit; povědět, oznámit, vyložit, vylíčit, vypovědět*; (koho nad jiné) *vychválit*; - vypraviti se *vypravit se, vydat se; vyprostit se; (z čeho) dostat se, uniknout z čeho*
výpravně adv. *výmluvně, výstižně*: výpravnějie pověděno jest Jozefem
vypravovati, -uju, -uješ ned. *vypravovat, líčit, vypodobňovat; dokazovat; vysvobozovat*
vyprázdniiti, -žďňu, -zdniš dok. *vyprázdniit*; (co odkud) *odstranit*: vyprázdnie márnosti z své duše; *zrušit, popřít*: porotož tato řeč onu první vyprázdňuje, ale netoliko tu řeč vyprázdni, ale i tu svátost; (od čeho) *zbavit čeho*; - vyprázdniiti se *vyprázdniit se*
vyprázdňenie, vyprázdňenie, -ie n. *zmaření, zrušení*
vyprázdňovati, vyprázdňovati, -uju, -uješ ned. (co od čeho) *zbavovat co čeho, očišťovat od čeho; odstraňovat; mařit, ničit, rušit*; - vyprázdňovati se (od zlého) *zbavovat se (zlého)*
vyprnúti se, -nu, -neš se dok. *vytratit se, zmizet*: (čert) vyprnu se jim z očí
vyprostítel, -e m. *vysvoboditel, osvoboditel*
vyprostíti, -šču, -stíš dok. *vyprostit, vysvobodit, osvobodit*
vyprošćenie, -ie n. *vyproštění, vysvobození, osvobození*
vypruščovati, -uju, -uješ ned. *vyprošťovat, vysvobozovat, osvobozovat*
vypršěti, 3. sg. -ší dok. *vypadat*: vlasové z brady vypršěli
vyprýšćeti se, 3. sg. -ie se ned. *vytékat, pramenit*: (Dunaj) vyprýšćie se z lampartských hor
vyprýšćiti se, 3. sg. -ščí se dok. *vyprýšćit, vytrysknout*: inhed sú se vyprýšćily vody valné
vypřieci, -přahu, -přežeš dok. *vypřáhnout*
vypsanie, -ie n. *vypsání, popsání, vylíčení; vyložení, výklad*
vypsati, -píšu, -eš dok. *vypsat, popsat, vylíčit; napsat*
vyptati se, -aju, -áš se dok. *vyptat se, zeptat se, vyšetřit, zjistit*
vyptávati, -aju, -áš ned. (co, na co) *vyptávat se na co, ptát se; vyšetřovat, zjišťovat*
vypučěti se, vypučěti (se), 3. sg. -čí (se), **vypukati se**, 3. sg. -á se dok. *vypučet, vyhnat, vyrůst, vyrazit*
vypustiti, -šču, -stíš dok. *vypustit; vyslat, poslat; seslat*: vypusti Hospodin požehnání na tvé pivnice; *propustit; vydat; vylít, prolít*: že jsi toliko slz vypustil
vypušćenec, -ncě m. *poslaný, vyslaný*: tomu kozlu (obětnímu) dějjechu česky vypušćenec
vypušćený adj. *vypuštěný*: kletba nadarmo vypuštěná; *zpuštělý*
vypúšćeti, -ěju, -ieš, **vypuščovati**, -uju, -uješ ned. *vypouštět*; - vypúšćeti se (o moři) *vylévat se*
vypuščovanie, -ie n. *výchonek*
vypuzenie, -ie n. *vypuzování, vyhánění*
vypúzěti, -ěju, -ieš, **vypuzovati**, -uju, -uješ ned. *vypuzovat, vyhánět, zahánět*
výr m. *výr; hejsek* (hanl.)
výrazek, -zka, -zku m. *výstřelek; výjimka, výjimečnost, výjimečný stav*

vyraziti, -žu, -zíš dok. *vyrazit; vypudit, zapudit*; (koho z čeho) *vyhodit, vyloučit koho z čeho, zbavit koho čeho*: lidé z rozumu sú vyrazení; *vyjmout, udělat výjimku*; - vyraziti se *vyrazit, vyřítit se, vyběhnout, vyskočit; zdvihnout se; objevit se; vyvalit se; odvážit se; rozjásat se, zajásat*

vyrazovati, -uju, -uješ ned. *vyjímat, dělat výjimku*; - vyrazovati se *vyrážet, vystávat*
vyraženie, -ie n. *odražení*

vyražený adj. *vyhrazený, výhradní; výjimečný, odlišný*

vyrážeti, -ěju, -ieš dok. *vyrážet; vypuzovat, vyhánět, zahánět; vylučovat; vyjímat, dělat výjimku*; - vyrážeti se *vyrážet se, vyvalovat se, objevovat se*

vyrážka f. *výstřelek; v ýmysl*

vyražovaný adj. *vyrážený; vyšívány*

vyražovati, -uju, -uješ ned. *vyrážet; vypuzovat, vyhánět, zahánět*; - vyražovati se *vyrážet*: (vody) v jistých hodinách se vyražují a ukazují

vyřčenie v. *vyřčenie*

vyrobotovati, -uju, -uješ dok. *získat usilovnou prací, robotou, vydřít*

vyroditi, -z' u, -díš dok. *urodit, vydat*: jenž všecko žere, krmí z sebe vyrodí sladkú

vyrojiti, -ju, -jíš dok. *vyštvat*; - vyrojiti se *vyrojit se, vyhrnout se, vyřítit se*

vyrostovati, -uju, -uješ ned. *vyrůstat*

vyrozoměti, vyrozuměti, -ěju, -ieš dok. *porozumět, pochopit*

vyrozprávěti, -ěju, -ieš ned. *vyprávět, vykládat, povídat*

vyrozuměnie, -ie n. *porozumění, pochopení*

vyrúbati, -aju, -áš, **vyrúbiti**, -b' u, -bíš dok. *vysekat, vyseknout; vypácit; vylomit*

vyručiti se, -ču, -číš se dok. *zaručit se*

vyryti, -ryju, -eš dok. *vyrýt*

vyrytina f. *rytina, reliéf, socha*

vyrytý adj. *vyrytý, vytesaný*

vyřčenie, vyrčenie, vyřknutie, -ie n. *v ýrok, nález, rozhodnutí, rozsudek; rozkaz*

vyřěci, -řku, -řčeš, -rčeš dok. *vyřknout; vynést rozhodnutí*

v ýřek, -řka, -řku m. *v ýrok*

vyřězaný adj. *vyřezávaný, ozdobený řezbářskou prací*

vyřězati, -žu, -žeš dok. *vyřezat, řezáním vyprostit, odstranit; ozdobit řezbářskou prací*

vyřiekati, -aju, -áš dok. (co po kom) *přeříkat*

vyřihnutí, -nu, -neš dok. *řihnout, vykrknout; pronést, vypovědět* (hanl.)

vyřihovati, -uju, -uješ ned. *vyřihávat; povídat, tvrdit* (hanl.): tuto opět mniše, z svého vlastnieho vyřihuješ, pravě a tak žádaje papežóm bohatstvie

vyřinovati, -uju, -uješ ned. *vypouštět, chrlit*

vyřinnutí, -nu, -neš dok. *vyvrhnout; vyvalit se, vzedmout se*; - vyřinnutí se *vyřinout se, vyvalit se*

vyřinutý adj. *propuklý, rozpoutaný*: bůře vyřinutá

vyřknutie v. *vyřčenie*

vyřútiti, vyřítiti, -cu, -tíš dok. *vyhloubit, vykopat, vyčistit*: vyřítichu jámu

vysaditi, -z' u, -díš dok. *osadit, zříditi; sesadit, odstranit; vyhostit, vyvrhnout, vyloučit, vyhnat; určit, ustanovit, stanovit*

vysáhnúti, -nu, -neš dok. *dosáhnout*

vysapiti, -p' u, -piš dok. *vytáhnout, vyjmout; vytrhat, vyplenit, zničit*

vysazenie, -ie n. *vyhoštění, vyhnání, vypuzení; ustanovení, zřízení*

vysazený adj. *vyloučený, vyvržený*

vysazovati, -uju, -uješ ned. *vyhazovat, vyhánět; zřizovat, ustanovovat; opatřovat výsadami*;

vyscěřiti; vysěci se v. *vystrčiti; vysieci se*

vysědlina f. *v ýstupek*

vysědlý adj. *vystouplý, vyčnívající; oči vysědlé vypoulené*

vysědnúti, .nu, -neš dok. *vystoupit, začít vyčnívat* (v. též vvsiesti)

vyschnúti, -nu, -neš (příč. čin. -sechl, -schla) dok. *vyschnout*

vysieci se, vysěci se, -sěku, -sěčeš se dok. *vysekat se*

vysiesti, -sadu, -sedeš dok. (z čeho) *vysednout, vystoupit*: vysiesti z korábu; (do čeho) *vstoupit, vtáhnout*; (nač) *dosednout, dotáhnout*: (pole) na něž jest vysedl (při hře v šachy) (v. též vysědnúti)

výsiti (sě) v. výšiti

vyskakovati, -uju, -uješ ned. *vyskakovat*; *prýštit, vytékat* (ze země); *proskakovat, prokmitávat, objevovat se*; (nad koho) *vypínat se*

vyskočilý adj. *vyvýšený, strmý*

vyskočiti, -ču, -číš dok. *vyskočit*; *vyvýšit se, vynořit .se, objevit se*: (skála) kteráž nad břehem bieše vyskočila

vyskubati, vyškubati, vyšklubati, -u, -eš dok. *vyškubat, vytrhat*

vyskubnúti, -nu, -neš dok. *vyškubnout, vytrhnout*

vyskýsti, -skytu, -eš, **vyskytnúti**, -nu, -neš dok. *vystrčit*; - *vyskýsti se vystavit se*: vyskyteš se nebezpečenství velikému

vyskýtati, -aju, -áš ned. *vystrkovat*; (co) *ukazovat, jevit*

vysláníe, -ie n. *vyslání, posláni*

vyslati, -šlu, -eš dok. *vyslat, poslat*

vyslédíti, -z' u, -díš dok. *vyslíditi, vyšpehovat*

vyslovovati, -uju, -uješ ned. *nazývat, jmenovat*

vysluchovati, -uju, -uješ ned. *vyslýchat*

vyslúžiti, -žu, -žíš dok. (co) *vysloužit si, službou získat*; (co na kom) *dostat za službu*

vyslychovati, -uju, -uješ ned. *popřávat sluchu, poslouchat, naslouchat*

vysocě adv. *vysoce; vysoko; pronikavě, vysokým hlasem; zvysoka, vznešeně, povýšeně*: (ti) mluvie zlost vysocě (v. též vysoko)

vysočiti, -ču, -číš dok. *osočováním vypudit*

vysoko adv. *vysoko; vysoce; z výšky, zvysoka* (v. též vysoce; vysoký)

vysokost, -i f. *výška*

vysoký (jm. tvar vysok) adj. *vysoký, vysoko položený; vznešený; vysoko postavený, nadřizený*; na vysocě *ve vešce, na výsosti*; vysoké moře hluboké; vez na vysoko zajed' na hloubku

výsost, výsot, -i f. *výška*: u výsost *i vysokost; výsost*

výsostina f. *vynikající vlastnost, vynikající čin*: ktoré výsostiny Judovy?

výsostný adj. z výsost: popi výsostní vznešení

vyspanlivý adj. *vyspalý, čilý*

vyspiech v. vysúti

vyspiešiti sě, -šu, -šíš sě dok. *rychle vyjít, zmizet; vymizet*

vyssáti, -ssu, -sseš dok. *vysát*

vystarati, -aju, -áš dok. (co na kom) *vyprostit, vyžádat*

vystavený adj. *postavený, vybudovaný, zřízený, ustanovený*

vystaviti, -v' u, -víš dok. *postavit (vzhůru), vystrčit; naměřit*: zatiem hlodá vystaviti, kdož by jměl najvěčší mieru tak, aby měl

vystavovati, -uju, -uješ ned. *vystavovat, vystrkovat*

vystíhati, -aju, -áš dok. *dostihnout*: vystíhajte nepřátely do jednoho je dostihněte

výstražný adj. *výstražný; opatrný, ostražitý*

vystrčený adj. *uvalený*: klatba na nás vystrčená

vystrčiti, vycěřčiti, -ču, -číš dok. *vystrčit; vyvrhnout, vypudit, vyhnat*: vycěřčemež jeho pryč od nás; *vysadit*: zlatá vrata vystrčili; oko sobě vystrčil vypichl

vystrhati, -aju, -áš dok. *vyškrábat, škrábáním odstranit*

vystrojiti (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *vystrojiti (se), vypravit (se), přichystat (se)*

vystrúhati, -aju, -áš dok. *vyhledit, vybrousit*

vystřěbati, -u, -eš dok. *vstřebat, pohltit*: vystřěbe (d'ábel) řeku vypije

vystřěpěti sě, -ěju, -ieš sě, **vystřěpiti sě**, -p' u, -píš sě dok. *nahledět se, nakoukat se* (expr.)

vystřězenie, -ie n. *výstraha; vystřihání se*

vystřieci, -střehu, -střěžeš dok. (koho) *vyhnout se komu*: vystřěz nás bohatcova psota; (koho proč) *dát výstrahu komu*; (koho čeho) *upozornit koho na co, varovat před čím; uchránit*,

ochránit; - vystříeci se (čeho, čemu, v čem) *vyhnout se čemu, vystříhat se čeho, vyvarovat se, ujít, uniknout čemu*

vystřiehanie, -ie n. *vystřihání se, vyhýbání se, vyhnutí se; ochrana; výstraha*

vystřiehati, -aju, -áš ned. (koho) *dávat výstrahu, varovat; ochraňovat, opatrovat*; - vystřiehati se (čeho) *vystřihát se čeho, chránit se, mít se na pozoru*

vystřieti se, -stru, -střeš se dok. (o množství) *vyhrnout se, vyjít*

vystřiezvěti, -ěju, -ieš dok. *vystřízlivět*

výstup m. **vystúpenie**, -ie n. *vystoupení; odchod (ze života)*: (mluvili s Ježíšem) o výstupu, ješto měl vyplniti v Jeruzalémě, točíš o jeho smrti

vystúpati, -aju, -áš ned. *vystupovat, vycházet*

výstupek, -pka, -pku m. *přestupek*

vystúpilý adj. *vyšlý, vystoupivší*

vystúpiti, -p'u, -píš dok. *vystoupit, vyjít; odejít*; (na koho) *vystoupit proti komu*; (z čeho) *vzdát se čeho, ztratit co*; *vystúpiti z pořadu pravenie odbočit při vyprávění*

vystupovati, -uju, -uješ ned. *vystupovat, vycházet, vzcházet*: (od čeho) *odstupovat, vzdalovat se*

vysúdiť, -z'u, -díš dok. (co na kom) *vysoudit, vymoci soudem*

vysunúť se, -nu, -neš se dok. *vysunout se, objevit se*; (na koho) *vyřítit se, vrhnout se na (koho)*

vysúť, -spu, -speš imper. -spi, -spěte, impf. -spiech, aor. -such) dok. *vysypat; vylít*; - vysúť se *vyhrnout se*

vysvatečený adj. *prokletý, zlořečený*

vysvěcený adj. *zbavený svěcení, odsvěcený*

vysvěcovati se, -uju, -uješ se ned. *rozsvěcovat se, rozzařovat se*: již se slunce vysvěcuje

vysvědčenie, -ie n. *ohlášení; dosvědčení, svědectví, důkaz*

vysvědčiti, -ču, -číš dok. *potvrdit svědectvím, dosvědčit*

vysvědčovati, -uju, -uješ ned. *dokládat svědectvím, dosvědčovat*

vysvětiti, -cu, -tíš dok. *zbavit svěcení*

vysvobodě, -ě m. *vysvoboditel*

vysýpáček, -čka, -čku m. *nádoba na vysypání něčeho*: naděláš ku potřebám jeho vysýpáček, ktorýmž by vysypal popel

vysypovati, -uju, -uješ ned. *vysypávat*

výš, výše, -ě f. *výše, výška*

vyšantročiti, -ču, -číš dok. *vylichvařit*

vyščerbený, vyšťerbený adj. *odchylující se, odpadlý*: aby se jich varovali, ani v nálezciach jich, od zákona božieho vyšťerbených, jich poslúchati

vyščrbiti, -b'u, -bíš dok. *odchýlit se, odpadnout; provinit se, prohřešit se*

vyščrbovati, -uju, -uješ ned. *proviňovat se, prohřešovat se*

vyšinovati, -uju, -uješ ned. *vysouvat se, vyrážet*

výšiti, výsiti, -šu, -síš ned. *povznášet; vyvyšovat, vynášet, oslavovat; zvyšovat, zvětšovat*; - výšiti se, výsiti se *povyšovat se: vynášet se, pyšnit se, spět, docházet k vrcholu, vrcholit*: poňadž se den výší a dolív se chýlí stien

vyšívati, -aju, -áš ned. *činit výpady; vyšívat*; - vyšívati se (odkud) *vysekávat se*

vyškubati, vyšklubati v. *vyskubati*

vyšší kompar. adj. z vysoký: *vyšší*; zpodst. m. *výše postavený člověk, nadřízený, představený, prelát*

vyšťerbený v. *vyščerbený*

výštie, -ie n. *vyjítí, odchod; východ; následek, konec; vchod; vznik; výprava*

vytantovati, -uju, -uješ dok. *podvodně vymámit*

vytasiti, -šu, -síš dok. *vyrazit*; - vytasiti se *vyskočit, vyběhnout*; (s čím) *vytasit se*

vytasovati se, -uju, -uješ se ned. *vytasovat se s námitkou, namítat*

vytázanie, -ie n. *zjištění pomocí dotazování, tázání*: tajemstvie vytázanie

vytázati, -žu, -žeš dok. *dotázat se, vyptat se*

vytazovati se, -uju, -uješ se ned. *dotazovat se, vyptávat se*

výtažek, -žka, -řku m. *výběžek, záliv, zátoka*

vytčený adj. *vystrčený*
vytéci, -teku, -tečeš dok. *vyhrnout se, vyřítit se, vyběhnout*
výtečnost, -i f. *vytečnost; přednost, ctnost; sličnost*
výtečný adj. *sličný*
vytkl v. vytéci; výtknutí
vytepati, -p' u, -peš dok. *vybít, vyhladit, zničit; vytlouci, zvyrázet*: mnohému vytepú zuby;
vytesat
vytěžeti, vytěžiti, -žu, -žíš dok. *vytěžit, vyzískat*
vytiekač, -ě m. *zvěd, špeh*
vytiekati, -aju, -áš ned. *vytékat; činit výpady, útočit*
vytieti, -tnu, -tneš dok. *vyseknout, vysekat; vykopat*
vytiskati se, -aju, -áš se ned. (z čeho) *valit se, vyhřezat*
vytisknutí, -nu, -neš dok. *vytlačit koho kam; vyrazit; vytvořit*
vytiskovati, -uju, -uješ ned. *vytiskovat, vymačkávat*
vytišćenie, -ie n. *vytlačení, vytvoření*
vytknutí, -nu, -neš (příč. čin. -tekl, -tkla) dok. *vztyčit; vystrčit*: vytkl sobě na čest korúhev
vítězství; (co komu) *vytknout, vyčíst*
vytlačovati, -uju, -uješ ned. *tlačit, lisovat*: vytlačují vinné hrozny
vytlúci, -tluku, -tlučeš dok. *vytlouci, vymlátit*: (obilé) u večer prutem vytlúkla a vybila
vytočený adj. *vycezený, prolitý*: krev vytočená
vytočiti, -ču, -číš dok. *vypustit; vylít, vycedit, prolít*: dals krev z srdce vytočiti; *vykroutit*
vytopiti, -p' u, -píš dok. (vodou) *vytopit, zatopit*
vytovaryšiti, vytovarišiti, -šu, -šíš dok. *vytloučit*
vytráviti, -v' u, -víš dok. *strávit, spotřebovat*
vytreskati, vyrestati, -cu, -ceš dok. (co na kom) *trestem, trestáním vydobýt, získat*
vytrhati, -aju, -áš dok. *vytrhat; vytasit*: meče na se vytrhasta; - vytrhati se (z koho, z čeho)
odtrhnout se od koho, od čeho, opustit koho, co; odchýlit se od koho, od čeho
vytrhnúti, -nu, -neš dok. *vytrhnout, vyrvat; vyčásit*: vytrhl svůj meč
vytrhovanie, -ie n. *vyvyšování (?)*: jest veliké potřebí hleděti rozumem k svým bližním, aby
svým vytrhováním jiných nepohoršil
vytrhovati, -uju, -uješ ned. *vytrhovat, vytahovat*; - vytrhovati se *vyvyšovat se, vytahovat se*
vytrpěti, -p' u, -píš dok. (čso) *utrpět co; snést co*
vytrženec, -ncě m. *povýšenec, nadutec (?)*: ale kto leč vytrženec tvrditi bude
vytrzenie, -ie n. *odtržení, vzdálení se, odpadnutí; vyproštění; taseň; odchod*
vytržený adj. (z čeho) *odpadlý, odtržený*: ten z boha vytržený lid; (meč) *tasený*
vytržiti, -žu, -žíš dok. *utržit*
výtržka f. *výtržnost*
vytržený adj. *vytržbený*
vytriesti, -trásu, -trěseš dok. *vytrást; svrhnout*
vytuliti se, -l' u, -líš se dok. *vyvalit se, vyřítit se*
vytupiti, -p' u, -píš dok. *ztupit, otupit*
vytýkanie, -ie n. *zpytování*
vytýkati, -ču, -češ ned. *bádat, rozjímat, zpytovat*; oči vytýkati čím komu vyčítat, vytýkat co komu
vytykovaný adj. *tkaný*
vytylý adj. *zručnělý, otylý*
vyváděti, -ěju, -ieš ned. *vyvádět; vysvobozovat*
vyvaditi, -z' u, -díš dok. (koho z čeho) *vyplatit, vykoupit; vysvobodit* (rukojmí, vězně); *ochránit*
koho před čím, vyprostit
vyváleti, -l' u, -léš dok. *vyválčit*
vyvalchovati, -uju, -uješ dok. *zpracovat valchováním (?)*, *vyvalchovat*: valchéři, ješto jsú
vyvalchovali jinú barvu
vyvaliti se, -l' u, -líš se dok. *vyvalit se, objevit se; vyjít*: nekyprost nutí mě k tomu, že se řiedky
vyvalím z domu; *vyprostit se; vylomit*

vyvarovati se, -uju, -uješ se dok. (čeho) *vyvarovat se, uvarovat se*; (co) *zajistit se, pojistit se proti čemu; předejít, zabránit čemu*

vyvál v. *vyvieti*

vyvázati, -viežu, -eš dok. *rozvázat; vybrat, vyndat*

vyvážiti, -žu, -žíš dok. *vynést, pronést, vyslovit*

vyvažovati, -uju, -uješ ned. *vážít, čerpat*: vody z studnic *vyvažováchu*

vyvedenie, -ie n. *vyvedení, odvedení; (úspěšné) provedení, vykonání*

vyvedený adj. *vyvedený; porozený*

vyvěrati (sě), 3. sg. -á (sě) ned. *vyvěrat, valit se* (v. též *vyvierati*)

vyvěrovati, -uju, -uješ dok. (co) *získat zapřísaháním*

vyveseliti se, -ľu, -líš se dok. *dosyta užít veselí, naveselit se*

vyvésti, -vedu, -eš dok. *vyvést, odvést, předvést*: *vyvésti svědky předvést*; *vyvésti plod urodit*; na jevo *vyvésti vynést; doložit, vyložit, vyvodit, dokázat; ospravedlnit*; (koho z čeho) *zbavit koho čeho, oloupit oč*: z vašich práv dáte se *vyvésti připravit se; vytvořit, stvořit; odstranit, vyndat*; - *vyvésti se (čím) ospravedlit se*

vyvierati, 3. sg. -á ned. *vyvěrat, prýštit* (v. též *vyvěrati*)

vyvieti, -věju, -eš (příč. čin. -vál, -vieli) dok. *vyvát, vyfoukat*

vyviežu v. *vyvázati*

vyviniti, -ňu, -níš dok. *zbavit viny, ospravedlnit*

vyvinovati, -uju, -uješ ned. *vybočovat, uchylovat se, odchylovat se*: z cesty pravdy *nevyvinuje*
vyvinúti, -nu, -neš dok. *sejít ze správné cesty, chybit*; (od čeho) *vymknout se, vyprostit se, uniknout, ujít*; (proti komu, čemu) *provinit se*; - *vyvinúti se vybočit, uchýlit se*: *vyvinúti se z cesty*

vyvláčeti, -ěju, -ieš, **vyvlačovati**, -uju, -uješ ned. *vláčet, vyvlačovat, vytahovat, rvát*; - *vyvláčeti se (z čeho) vyvlékat se, zbavovat se čeho, odkládat co*

vyvláčiti, -ču, -číš dok. (koho z čeho) *vyvléci; vytahat, vyrvat; zbavit*

vyvléci, -vleku, -vlečeš dok. *vyvléci*; (koho z čeho) *zbavit*; - *vyvléci se (z čeho) vyvléci se, zbavit se čeho*

vývod m. *očistění, ospravedlnění, dokázání nevin; východ, konec, výsledek*

vývoda; vývodstvie v. *vévoda; vévodstvie*

vývodcě, -ě m. *kdo vyvádí, vede, vůdce*

vyvoditi, -z' u, -díš ned. *vyvádět, vysvobozovat*; *vyvoditi ovoce vydávat, rodit*; - *vyvoditi se očistšovat se*

vývodský adj. *vévodský*

vyvolati, -aju, -áš dok. *vyvolat*; (koho) *rozhlásit, rozkřičet*; (koho zač) *prohlásit*

vyvoleník m. *vyvolenec, vyvolený*

vyvoliti, -ľu, -líš dok. *zvolit*

vyvolovati, -uju, -uješ ned. *volit*

vyvrácenie, -ie n. *vyvrácení, zničení; rozvrat; vyzvracení, zvracení, zvratek*

vyvráčený adj. *vyvráčený; převrácený*

vyvracěti, -ěju, -ieš, **vyvracovati**, -uju, -uješ ned. *vyvracet, vyvrhovat, zvracet; ničit, hubit, rozvracet*; (koho z čeho) *odvracet*; - *vyvracěti se (z čeho) dostávat se z čeho*

vývrat m. *zničené místo, troska; zvratek, vyvrhnutý pokrm*

vývratek, -tka, -tku m. *zvratek*

vyvrátiti, -cu, -tíš dok. *vyvrátit*: město bude z kořen *vyvráceno*; *vyvrhnout*; *vyzvracet, vydávat; odvrátit*; - *vyvrátiti se vyvrátit se, převrátit se*

vyvrći, -vrhu, -vržeš dok. *vyvrhnout; vyloučit; vyhodit*; (co na koho) *hodit, mrštit; vypudit; zavrhnout, zanechat*

vyvrženie, -ie n. *vyvržení, vyhození, vypuzení; vyvrhnutí*

vyvržený adj. *vyvržený, vypuzený, vyloučený, vyobcovaný*

vyvrřieti, -vru, -vrěš dok. *vzkypět*: *inhd studnicě vyvrě; vyvrřit, vyprchat*; (koho, co na co) *(vy)pustit, poštvat*; - *vyvrřieti se vyklouznout*: (mnišie) *když se ven vyvrú, bývají smilní*

vyvýšený adj. *vznešený*

vyvýšiti, -šu, -šíš dok. *povýšit*

vyvyšovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *vyvyšovat (se), vynášet (se), vypínat se*
vyzdvíhati sě v. *vyzdvíhati sě*
vyzdviženie, -ie n. *vyzdvižení, povznesení; zvednutí, pozvednutí; (koho zač) ustanovení, dosazení*
vyzvědět, -viem, -vědě, -vieš dok. *vyzvědět*
vyzaháletí, -eju, -ěš dok. *získat zahálením*
vyzdvíhati sě, vyzdvíhati sě, -aju, -áš sě, **vyzdvihovati sě**, -uju, -uješ sě ned. *vyvyšovat se, vyzdvihovat se*
vyzievati sě, -aju, -áš sě dok. *vyzívát se, dosyta se nazívat*
vyzina f. *vyza, vyží maso*
vyzinka f. *malá vyza*
vyzískati, -šču, -ščeš dok. *získat (někoho pro něco)*
vyznamenánie, -ie n. *význam, smysl, naučení*
vyznamenati, -aju, -áš dok. *vyznačit*
vyznamenávati, -aju, -áš ned. *znamenat, značit*
vyznánie, -ie n. *vyznání, konfese; výpověď, prohlášení; přiznání*
vyznatel, vyznavatel, -e m. *vyznavač*
vyznati, -aju, -áš dok. *vyznat, doznat, přiznat; vypovědět, prohlásit, vyhlásit; uznat; - vyznati sě (v čem) vyznat se z čeho, přiznat se k čemu*
vyznávati, -aju, -áš ned. *veřejně přiznávat, prohlašovat, oznamovat; - vyznávati sě (kým) prohlašovat se za koho*
vyzpievati, -aju, -áš dok. (co) *vyzpívat, zpěvem (nábožných písní) získat, dosáhnout: knězie je z pekla vyslúží svými mšemi a vyzpívají žaltáři*
vyzpośredenie, -ie n. *provedení*
vyzřieti, -zřu, -zříš dok. *vyhlédnout*
vyzvednúti, -nu, -neš dok. *vztyčit, postavit*
vyzvěstovati, -uju, -uješ dok. *vypovědět, povědět: vyzvěstuje výmluvu; vyradit (?): cesty vyzvěstovach*
vyžádati, -aju, -áš dok. *žádáním, prošením získat, dosáhnout, vyprositi: musíš to vymodliti, vyžádati vši silú na milém bohu*
vyžděný adj. *vyzděný*
vyždmúti v. *vyžmúti*
vyžeci, -žhu, -žžeš dok. *vypálit, spálit, sežehnout*
vyžehovati, -uju, -uješ ned. *vypalovat*
vyžieti, -žnu, -žňu, -eš (přič. čin. -žal, -žěli) dok. *vyžnout: což sú vyžěli každého obilé*
vyžiti, -živu, -eš dok. *využít, opotřebovat; vyčerpát, vysát*
vyživenie, -ie n. *obživa*
vyžle, -ete n., *vyžlec, -žlce (dvojslab.) m. vyžle, plemeno menšího loveckého psa*
vyžmúti, vyždmúti, -mu, -meš ned. *vyždímat*
vz předl. (s akuz.) *nad; na; proti; vz někoho býti být proti komu, stavět se na odpor, odporovat, protivit se komu; vz sparú proti horku; bieše veliký na dvanáste noh vz déli na délku; vz hóru nahoru; vz hóru sě vyvýšiti povyšovat se; vz to povědění na tu řeč, na ta slova, k těm slovům*
vzácně adv. *vznešeně, vybraně, vděčně, důstojně, s poctami; mile, příjemně*
vzácnost, -i f. *vzácnost, vznešenost, důstojnost, vážnost, váženost, úcta*
vzácný, zacný adj. *vzácný, vznešený, důstojný, ctný; vážený, milý, příjemný: by od světských ne tak vzácní byli že by je laikové nechovali v takové úctě; drahocenný, vybraný; vzácný čeho vděčný zač*
vzajtra v. *zajtra*
vzápětí adv. v *patách, vzápětí, hned*
vzásobenie, -ie n. *zásobení, vytvoření zásob: o zásobení proti drahým letům*
vzatek. -tka, -tku m. *odměna, mzda; dar; užitek; prospěch, zisk; úplatek; krádež, lup*
vzatý adj. *vzatý, pojatý, přijatý; získaný, dobytý*
vzáviděti, -z'u, -díš dok. (komu) *začít závidět*
vzbáti sě, zbáti sě, -boju, -íš sě dok. *leknout se, polekat se*

vzběhnúti, -nu, -neš dok. *vyjít, vyběhnout vzhůru, zaútočit*; (na mysl) *připadnout na mysl, namanout se*

vzberu v. vzebrati

vzbítí, -b'ú, -bieš dok. *přibít, přitlouci*: *vzbít jsem na kříž; Ctirada na kolo vzbichu vpletly do kola*; - *vzbítí se svést boj* (srov. *zbítí*)

vzbláhati, -aju, -áš ned. (koho) *dobrořečit*

vzblúdiť, -z'u, -díš dok. *zbloudit, zmýlit se, chybit*; (od někoho) *zabloudit od koho, ztratit se komu*; (v čem) *pobloudit*; - *vzblúdiť se pomást se* (srov. *zblúdiť*)

vzbočiti se, -ču, -číš se dok. *vzprícit se; postavit se bokem k čemu* (srov. *zbočiti*)

vzbóh v. bóh

vzbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*

vzbohatiti, -cu, -tíš dok. *obohatit, učinit bohatým*

vzbok adv. *stranou*: *pakli chodíce vzbok proti mně protiviti se budete*

vzbořiti v. zbořiti

vzbósti, zbósti, -bodu, -eš dok. *začít bodat*

vzbrániti, -ňu, -níš dok. *zabránit*; - *vzbrániti se ubránit se, odolat* (srov. *zbrániti*)

vzbraňovati, -uju, -uješ ned. *zbraňovat, zabraňovat, bránit* (v. též *zbraňovati*)

vzbrojiti se, -ju, -jíš se dok. *vzbouřit se, pobouřit se, rozbouřit se: vojensky se vypravit*

vzbúďeti v. vzbúžeti

vzbuditi, zbuditi, -z'u, -díš dok. *vzbudit; povzbudit; způsobit, roznítit, vyvolat*: *zbuditi válku; vzbuditi boj proti komu zahájit boj, začít válku; vzrušit, pobouřit, popudit; stvořit*; (koho k čemu) *přimět*; - *vzbuditi se vzbudit se; povzbudit se; vzniknout, projevit se, vypuknout; povstat, vzbouřit se; rozzlobit se, popudit se*

vzbújěti se, -ěju, -ieš se ned. *vzpouzet se* (v. též *zbujěti*)

vzburcovati se, -uju, -uješ se dok. *vzbouřit se*

vzbúřenie, -ie n. *vzbouření, pobouření; zmatek*

vzbúřiti, zbúřiti, -řu, -říš dok. *vzbouřit, pobouřit, rozbouřit*; - *vzbúřiti se vzbouřit se, rozbouřit se; rozzlobit se, rozčilit se*

vzbuřovati, zbuřovati, -uju, -uješ ned. *bouřit, pobuřovat, podněcovat*

vzbuzenie, -ie n. *povzbuzení, podnět*

vzbúžeti, vzbúďeti, -ěju, -ieš ned. *vzbouzet; povzbuzovat, rozněcovat, vyvolávat*; - *vzbúžeti se budit se; podněcovat se* (v. též *vzbuzovati*)

vzbuzovati, zbuzovati, -uju, -uješ ned. *vzbuzovat, budit; probouzet, křísit; povzbuzovat, podněcovat; bouřit, pobuřovat*; - *vzbuzovati se budit se, uvádět se v život, vznikat* (v. též *vzbúžeti*)

vzbydliti, -ľu, -líš dok. *začít bydlet, usídlit se; zdržet se; potrvat* (v. též *zbydliti se*)

vzbývati, -aju, -áš ned. *rozhojňovat se* (v. též *zbývati*)

vzcěliti, vzcělovati; vzčakávati v. scěliti, scělovati; zčakávati

vzdajné, -ého zpodst. n. *poplatek při odchodu od pána*

vzdál, vzdáli, vzdál'u, zdál, zdáli adv. *na dálku, daleko, opodál*; *vzdál šest set honův; za dvě malej míli zdáli ot čeho ve vzdálenosti slabých dvou mil*; (cěsta jest) *vzdál daleká, dlouhá*

vzdálenie, -ie n. (od čeho) *vzdálení, vzdálenost, vzdálení se čeho, odřeknutí, zřeknutí se čeho*

vzdálený, zdálený adj. *vzdálený, daleký; nepravděpodobný, přitažený za vlasy*

vzdalevati, -iji, -iješ, vzdalovati, zdalovati, -uju, -uješ ned. *vzdalovat, oddalovat, odkládat* (co od sebe) *stranit se čeho, vyhýbat se čemu*; - *vzdalovati se vzdalovat se; otálet, vzpírat, se, bránit se*; (od koho) *stranit se koho*; (čeho) *vyhýbat se čemu*

vzdáliti se, zdáliti se, -ľu, -líš se dok. *vzdálit se, odstoupit od čeho, opustit co*

vzdáti, zdáti, -ám, -áš dok. *odevzdat, dát, vydat*; *vzdát*: *díky vzdav; (co) vzdát se čeho: vzdáti biskupství; vzdáti dušu zemřít*; - *vzdáti se odevzdat se: vzdáti se bohu; poddat se: vzdáti se smrti; vzdát se*

vzdávanie, -ie n. *vzdávání: diek vzdávanie dikůvzdání; odevzdání, dávání*

vzdávati, zdávati, -aju, -áš ned. *vzdávat, dávat, projevovat komu co* (chválu); *vzdávati manžely oddávat, zasňubovat* (v. též *sdávati*)

vzděditi, -z'u, -díš dok. *podědit*

vzdechnúti, vzedchnúti, vzdychnúti, -nu, -neš dok. *vzdechnout, vzdychnout*: na skončenie nevzdýše na koniec nepomyslel; *projevit pokoru; zdechnout, pojít, zahynout* (v. též zdechnúti)

vzděkovati, -uju, -uješ dok. *poděkovat*

vzdělaně adv. *moudře*

vzdělání, zdělání, -ie; n. *obdělání; budování, vybudování, stavění; stavení, stavba, budova; vzdělání, zušlechtění*; (čeho) *podnět k čemu*

vzdělaný, zdělaný adj. *zbudovaný, vystavěný; zhotovený; udělaný*

vzdělatel, -e m. *tvůrce, budovatel, stavitel*: vzdělatel plotův

vzdělati, zdělati, sdělati, -aju, -áš dok. *vystavět, postavit; zřídít, zbudovat; obdělát, vzdělát, zušlechtit; vypěstovat; udělat, vytvořit, zhotovit*

vzdělávati, zdělávati, -aju, -áš ned. *stavět, budovat, vytvářet; vzdělávat, pěstovat, zušlechtovat, obdělávat*

vzděli adv. *na délku*

vzděnie, -ie n. *dání, stanovení*: vzděnie jmen zvířatům

vzdešení, -ie n. *vdechnutí, vzdechnutí, vzdech* (v. též vdešenie)

vzdieti¹, -děju, -dieš dok. (komu) *dát jméno, pojmenovat, nazvat, přezdí; oznámit*

vzdieti², -děju, -ješ dok. (co) *učinít, udělat, provést; vložit, položit, dát; obléknout* (v. též sdieti, zdieti se)

vzdievati, -aju, -áš ned. *nazývat, pojmenovávat, jmenovat; vkládat*

vzdivěti, -ěju, -ieš dok. *zdivočet* (srov. zdivělý)

vzdiviti, -v' u, -víš dok. *udívit*

vzdobyti, -budu, -eš dok. *vyhledat* (?)

vzdobývati, -aju, -áš ned. *hledat, vyhledávat* (?): obličej tvého vzdobívám (srov. zdobývati)

vzdolu v. *zdolu*

vzdor m. *příkoří*

vzdora, vzdóra, zdora f. *vzdor, odpor, projev odporu*: učíš vzdoru *odporuj*: vésti vzdoru vzdorovat, dělat opak; na vzdoru, na vzdoru navzdor, navzdory, ke škodě; *násilí, zpupnost, nadutost; nepřijemnost; příkoří*

vzdorně adv. *vzdorně, tvrdohlavě; slepě, nerozvázně*

vzdorný adj. *vzdorný, plný vzdoru*

vzdrastiti, zdrastiti, -šču, -stíš dok. *zježit*; - vzdrastiti se, zdrastiti se *zježit se*; (proti komu) *vzbouřit se*

vzdraviti, -v' u, -víš dok. *pozdravit*: archanjel ji vzdravil

vzdrážditi, zdrážditi, -žďu, -zdiš, **zdrážiti**, -žu, -žíš, **vzdrážniti**, -ňu, -níš dok. *vydráždit, podráždit, popudit*

vzdržlivost, -i f. *zdrženlivost*

vzdrženie, -ie n. *zdržení se, zdrženlivost*: vzdrženie ot pokrma; *zachování, dodržení*: v čistotě vzdrženie

vzdržěti, -žu, -žíš dok. *udržet, podržet, zadržet; zdržet; vydržet, snést*; - vzdržěti se *zdržet se, počkat, vydržet*; (od čeho) *zdržet se čeho*; (jak) *vést si jak*; vzdržěti se *myslí nepřipustit si myšlenku* (v. též zdržěti)

vzdržovati, -uju, -uješ ned. *zadržovat; nést na sobě; vzbuzovat; očekávat*

vzdřehnutí (?) -nu, -neš dok. *způsobit* (?); bolest jí k srděčku vzdřehši *způsobivši, zahnavši* (?)

vzdřiemati se, -m' u, -meš se dok. *usnout*

vzdutý adj. *nadutý, nadmutý*

vzduřiti, -m' u, -míš dok. *napojit, nasýtit*

vzdúti, zdúti, vzedmu, zedmu, -eš dok. *nadout, nafouknout*; - vzdúti se, zdúti se *vzdout se, nadout se, nafouknout se*

vzdutý, zasutý, sduť adj. (o dobytku) *vzdutý, nadmutý*: dva sduť voly

vzdvihati, zdvihati, -aju, -áš ned. *zdvihat*; - (v)zdvihati se (nad koho) *vypínat se*

vzdvihnutě adv. *vztyčeně, vzhůru*

vzdvihnúti, zdvihnúti, -nu, -meš dok. *zdvihnout; vyvrátit (město); odstranit*; - vzdvihnúti se *pozvednout, se* (v. též zdvihnúti)

vzdvihnutie, -ie n. *zdvižení, pozvednutí*

vzdvihovati, -uju, -uješ ned. *pozdvihovat, zvedat; vyzvedat, zdůrazňovat*; - vzdvihovati se *zvedat se, vzdouvat se*
vzdviž, zdviž, -ě f. oběť (zápalná): *zdviž tvá tučna buď*
vzdviženie, zdviženie, -ie n. *pozdvížení, zdvižení, povznesení; zvedání, vzdouvání; vyvyšování, zpupnost*
vzdvižený adj. *zdvižený, upřený*
vzdy v. vešdy
vzdýchati, -dýšu, -šeš ned. *vzdychat*; (po čem) *toužit*
vzdychnúti v. vzdechnúti
vzeblščeti (trojslab.) sě, -ěju, -ieš sě dok. *zablyščet se, zazářit*
vzebranie, -ie n. *sebrání, pobrání; rozebrání; loupež; kořist* (srov. sebranie)
vzebrati, vezbrati, vzberu, -béreš dok. *vzít, pobrat, sebrat; rozebrat; uloupit*; vzebrati tvrzě *zmocnit se, dobyt, zabrat, vyloupit*; - vzebrati sě, vezbrati sě (na něco) *dostat se, vystoupit na něco, vylézt*; (proti komu) *zdvihnout se, vydat se* (s vojskem proti komu) (srov. sebrati)
vzedchnúti; vzedmu v. vzdechnúti; vzdúti
vzehřměti, 3. sg. -hřmí dok. *zahřmít*
vzěch v. vzieti
vzechtěti, zechtěti, vzechcu, zechcu, vzhocu, vschocu, -eš (aor. vzchotě) dok. *zatoužit po čem, začít něco chtít, dostat zálsk, chuť na něco*; - vzechtěti sě *zachtít se*: vzchotě sě jemu OVOČE *zachtělo se mu ovoce; požádat*
vzejhráti sě, vzehráti sě, -aju, -áš sě dok. *rozehrát, rozbouřit se* (v. též sejhráti, zejhráti)
vzejíti, -jdu, -eš dok. *vyjít vzhůru, vystoupit*
vzejmu; vzektvu v. vzjieti; vzkvísti
vzelhati, -lžu, -lžeš dok. *zalhat* (v. též selhati)
vzem, vzém v. vzieti
vzemčeti, -mču, -číš dok. *zavléci, zatáhnout*
vzenmúti, -mu, -meš dok. *vzejmout se, vzplanout*: potom sě plamenem vzenme *rozhoří*
vzepnúti sě v. vzpieti sě
vzepřieti sě, zepřieti sě, -pru, -přeš sě dok. *vzepřít se, postavit se na odpor*
vzeptatel, -e m. *zpytatel, zkoumatel*
vzeptati sě, -aju, -áš sě dok. *zeptat se* (v. též zeptati sě)
vzeřvati v. zeřvati
vzeslžeti, -ěju, -ieš dok. *rozslzet se*
vzespod adv. *vespod, dole*
vzespodka adv. *zespodu*
vzest(k)věti sě, zest(k)věti sě, -v`u, -víš sě i -věju, -vieš sě dok. *zaskví se*
vzeštie, vzeščie, -ie n. *vzejití, východ*: slunce *vzeščie*
vzětíčko n. *něco vzatého* (násilím, potaji), *malá kořist, lup ap.* (expr.): malé *vzětíčko*
vžetie, -ie n. *vzetí*; vžetie k milosti na milost
vzeupěti, vzupěti, zupěti, -ěju, -ieš, **vzeupiti, vzupiti, zupiti**, -p`u, -píš dok. *začít úpět, naříkat, reptat, křičet; zaúpět, zanaříkat; zareptat; vzkřiknout*
vzevřieti, -vru, -vřeš dok. *začít vřít* (v. též zevřieti, srov. sevřieti)
vzevznieti, -zvňu, -íš dok. *zazní*
vzezpievati, -aju, -áš dok. *zazpívat* (v. též sezpievati)
vzezřenie; vzezřieti v. vezřenie; vezřieti
vzezvoniti, zezvoniti, -ňu, -níš dok. *zazvonit*
vzežhu; vzežrati v. vžžeci; sežrati
vzhaněti, -ěju, -ieš dok. *pohanit, potupit* (v. též zhaněnie)
vzhladati, vzhlédati, -aju, -áš ned. *vzhlízet; ohlízet se, mít ohled na koho; hledat (?)*
vzhledasta jeho s žalostí (srov. shľadati, zhledati)
vzhlédanie, -ie n. *vzhližení, pohližení; pohled, vzhled, vzezření* (v. též shľedanie, zhľedanie)
vzhlédenie, vzhlédnutie, -ie n. *vzhľadnutí, pohľadnutí, nahľadnutí, pohled; vzhled, vzezření*
vzhléděti, -z`u, -díš, **vzhlédnúti**, -nu, -neš dok. *vzhľadnout, pohľadnout, podívat se* (srov. zhľeděti)

vzhlúb' u, vzhlúbi adv. *na hloubku, do hloubky* (v. též hlúbě)
vzhněvati se, -aju, -áš se dok. *rozhněvat se* (v. též zhněvati se)
vzhníti v. shníti
vzhoniti, zhoniti, -ňu, -níš dok. *dohonit, dostihnout*
vzhonošovati se, -uju, -uješ se ned. *vynášet se, honosit se*
vzhóru, zhóru adv. *vzhůru, nahoru*
vzhořeti, -řu, -říš dok. *vzplanout; shořet* (v. též shořenie)
vzhrdanie, zhrdanie, -ie n. (čeho) *pohrdání*
vzhrdatel, -e m. *kdo pohrdá*
vzhrdati; vzhrděti, vzhrditi v. zhrdati; zhrděti
vzhroziti, -žu, -zíš dok. *postrašit, vyděsit*; - vzhroziti se *zhrozit se, dostat strach, zděsit se* (v. též zhroziti)
vzhrozenie, -ie n. *zhrození, hrůza, úděs*
vzhrzenie; vzhrzěti v. zhrzenie; zhrzěti
vzhržený adj. *pohrdaný, odmítnutý, zavržený*
vzhrzitel v. zhrzitel
vzhřenie, -ie n. *zahřátí, rozehřátí; nadšení*
vzhřievati se, -aju, -áš se ned. *zahřívát se, ohřívát se; rozehřívát se* (v. též shřievati)
vzhřmieti, 3. sg. -ie dok. *zahřmít* (v. též zhřímati)
vzhústí, shústí, -hodu, -eš dok. *zahrát*
vzhynúti; vzhyzditi v. zhynúti; zhyzditi
vzchápati, -aju, -áš dok. (co) *chopit se čeho, uchopit co, sáhnout k čemu*; - vzchápati se *vzchopit se, sebrat se* (v. též zchápati)
vzcházeti, -ěju, -ieš ned. *vycházet, vzcházet; vznikat, pocházet; vcházet*
vzchechtati se, -chcu, -chceš se dok. *rozchechtat se*
vzchlúba, zchlúba f. *chlouba*: na vzchlúbu *pyšně, nadutě*
vzchlubiti se, zchlubiti se, -b' u, -bíš se dok. *pochlubit se*
vzchocu v. vzechtěti
vzchod, vschod m. *vzestup, výstup; východ*: vzchod slunečný *východ slunce*; východní strana; *schod, stupeň, přístup* (vzhůru), *schody, schodiště* (v. též schod)
vzchoditi, -z' u, -díš ned. *vycházet; vystupovat nahoru; pocházet, mít původ* (v. též schoditi, zchoditi)
vzchodní, vzchodný adj. *východní*: na vzchodní stranu
vzchodosluneční, vzchodoslunečný adj. *východní*: ke vzchodoslunečné straně
vzchopiti, zchopiti, -p' u, -píš dok. *uchopit, popadnout; zdvihnout*: oděnie na se vzchopi *hodil na sebe; uchvátit*; - vzchopiti se, schopiti se *vzchopit se, sebrat se, dodat si mysl; povstat, zvednout se*: hned se schopi s lože; vzchopiti se na smrt *vydat se na smrt*
vzchopný adj. *čilý; živý; podnikavý; pohotový* (v. též schopný)
vzchopovati, -uju, -uješ ned. *chytat, popadat*; (koho z čeho) *utahovat*
vzchotě v. vzechtěti
vzchovalý, schovalý, vzchovaný adj. *vychovaný; odchovaný, vyrostlý*: jenž sú dobře vzchovalí v zemi *kdož nejsou v zemi cizozemci*
vzchovanec, -ncě m. *odchovanec; chovanec* (v. též zchovanec)
vzchovanicě, schovanicě, -ě f. *chovanka*
vzchovanie, -ie n. *vychování; chovanci* (pl.): mé vy děti i synové, mé zchovanie
vzchovatedlnicě (pětislab.), -ě f. *vychovatelka, pěstounka*
vzchovati, zchovati, -aju, -áš dok. *vychovat; vykrmit; povýšit* (v. též schovati)
vzchozující adj. *vcházející; postupující* (v. též vchozující)
vzchutnati se, -aju, -áš se dok. (po čem) *dostat chuť na co, zatoužit po čem*
vzchvále adv. *schválně*
vzchváliti, -řu, -líš dok. *vychválit, pochválit* (v. též schváliti)
vzchvátati, -aju, -áš dok. *začít chvátat, dát se do spěchu*
vzchvátiti, -cu, -tíš dok. *uchvátit, chytit*
vzchvěti se, -chvěju, -eš se dok. *zachvět se*

vzchýlití (sě), vschýlití (sě), -l'u, -líš se dok. *vzprímit se, napřímit se; schýlit se* (v. též schýlití)
vzchylovati sě, -uju, -uješ se ned. *schylovat se, klonit se* (v. též schylovati)
vzchytítí, zchytítí, schytítí, -cu, -tíš dok. *popadnout, chytit*; - vzchytítí sě, zchytítí sě, schytítí sě *sebrat se, vzchopit se*
vzietí, vezmu, -eš (aor. *vzěch, vzach*, přech. min. *vzem, vzém, vzav*, přič. čin. *vzal, vzěli*, trp. *vzat, vzěti*) dok. *vzít; přijmout; dostat*; *vzietí sobě koho u manželstvo* *vzít si koho za muže, za ženu*; *vzietí boj s kým* *dát se do boje, podstoupit boj*; *vzietí konec skončit, domoci se rozsouzení*: *vzietí smrt* *ot koho* *přijmout smrt od koho, být zahuben kým*; *vzietí ztrátu utrpět*; - *vzietí pomstu utrpět pomstu*; *mladost vzietí omladnout*; *vzietí otpuščenje* *rozloučit se, dovolit se*; *vzietí mysl rozhodnout se, pochopit*; *vzietí rozum* *porozumět, přijít k rozumu*; *vzietí za zprávu* *vzít za ponaučení směrnicí*; *synem koho* *vzietí za syna*; *na sě zákon* *vzietí* *vstoupit do řehole*; *známost* *vzietí* *seznámit se*; *vzietí radu* *rozhodnout se*; (koho) *unést; sklidit*; *čas* *vzietí* *řepu*; (*peníze*) *vypůjčit, vydlužit* (na vrub dlužníka)
vzievati; vzímati v. *vzývati; vzímati*
vzítra adv. *zítra* (v. též *zjutra*)
vzječčeti, -ču, -číš dok. *rozječčet se*
vzjednáníe, zjednáníe, -ie n. *zjednání; ujednání, ustanovení; způsobení; zřízení, uspořádání* (v. též *sjednáníe*)
vzjednaný adj. *způsobený*
vzjednati; vzjednávati v. *zjednati; zjednávati*
vzjěti, -jědu, -eš dok. *vjet; vyjet*; (na koho) *zahájit tažení, vytáhnout na koho* (s vojskem) (v. též *sjěti*)
vzjěveníe; vzjěviti v. *zjěveníe; zjěviti*
vzjiesti, -jiem, -jieš dok. *pojíst* (v. též *sniesti*)
vzjieti, vznieti, vzejmu, -eš dok. *vzít na sebe, podstoupit, podniknout* (srov. *zjieti*)
vzjímati, vzímati, vznímati, -aju, -áš ned. *brát, přijímat*: *vzímati škodu* *trpět škodu*; *vzímati radu* *s sobú* *radit se sám se sebou*; *odnímat*; - *vzjímati sě, vznímati sě* *vznikat, rozmáhat se*: *ot jedné jiskry* *vznímá sě oheň*; *stavět se, zdvíhat se, vzpřimovat se, útočně se stavět*; (o koni) *vzpínat se; vystupovat* (srov. *zjímati sě, snímati sě, znímati sě*)
vzjítí, vznítí, vzejdu, vzendu, -eš (aor. *vzjid, vzjide, vznid, vznide*) dok. *vzejít, vystoupit, vejít, vyjít; nastoupit, povstat, zmoci se*; (nad koho) *vyniknout*; - *vzjítí sě, vznítí sě začít se, vzniknout* (v. též *sníti, zníti*)
vzjítie, vznítie, -ie n. *vzejítí; vyjítí, východ; výstup* (v. též *snítie*)
vzkanúti, -nu, -neš dok. *zvednout (?)*: *vzhóru mě* *nikakž nevzkaneš nepřiměješ, abych vstal* (srov. též *skanúti*)
vzkapati, -p' u, -peš dok. *vykapat, rozlít se; pojít, zahynout* (v. též *skapati*)
vzkazováníe, vzkázání, -ie n. *vzkazování, vzkázání, vzkaz*
vzkazovati, -uju, -uješ ned. *vzkazovat; vyřizovat, oznamovat; ukazovat, dávat najevo* (v. též *skazovati, zkazovati sě*)
vzkládáníe, skládáníe, -ie n. *vzkládání, příkládání*: *skrze* *vzkládáníe rukú* *apoštolských* *dává sě* *Duch svatý* (srov. též *skládáníe*)
vzkládati, -aju, -áš ned. *nakládat, skládat*: *břemena* *na jiné* *vzkládají*; *vynakládat, příkládat; klást, ukládat* (v. též *skládati*)
vzklástí, -kladu, -eš dok. *vložit* (v. též *sklásti, zklásti*)
vzklécčeti v. *zkécčeti*
vzklekati, -aju, -áš dok. *začít klekat, poklekat*
vzklěti, zklěti, -klnu, -eš dok. *zaklít; prolít*
vzklóktati, -kcu, -kceš dok. *začít vřít, začít klokotat, vzedmout se*: *káže* *vzklóktati* *hlubokostí* *mořské* *jako* *hrnci*
vzkochati sě v. *zkochati sě*
vzkolupiti sě, -p' u, -piš se dok. *zdvihnout se*
vzkopati, -aju, -áš dok. *zkopat, vykopat*
vzkrachotati, vzkrochotati, -cu, -ceš dok. *zachrochtat*
vzkralovati, -uju, -uješ dok. *začít kralovat*
vzkrmiti, zkrmiti, -m' u, -míš dok. *vykrmit, nakrmit*

vkrojiti, -ju, -jíš dok. *rozkrojit, rozříznout* (v. též skrojiti)
vkropiti, -p' u, -píš dok. *utrpět (?)*: když která zvíř uřaz vkropi
vkručenie v. skrúšenie
vkručenyj, vskrúšenyj adj. *zkroušený, kajicný*
vkručie; vkručhtati v. skručie; skručhtati
vkručsnúti, -nu, -neš dok. *vstát z mrtvých, ožít; vzniknout*
vkručšovati, zkručšovati, zkručšovati, -uju, -uješ ned. *křísit, oživovat; pozvedat, zdvihat*:
zkručšuje z prachu
vkručičeti, zkručičeti, -ču, -číš dok. *vkručiknout, zavolat, zařvat*
vkručiesiti, zkručiesiti, skručiesiti, -šu, -síš dok. *vkručísit*
vkručiešenie, -ie n. *vkručíšeni*
vkručiviti se, -v' u, -víš se dok. *pozdvihnout se* (kroucením), *vykroutit se vzhůru*: had se vkručivi (v. též zkručiviti)
vkručížovati, zkručížovati, -uju, -uješ dok. *ukručížovat*
vkručipiti se, -p' u, -píš se dok. *nakupit se, nahromadit se*
vkručířiti, -řu, -říš dok. *vykručířit*; - vkručířiti se *zkručířit se, kručem stoupat vzhůru*
vkručšený; vkručšeti, vkručšovati v. zkručšený; zkručšeti
vkručieliti, zkručieliti, -řu, -líš dok. *zakručílet, zabředovat*
vkručíviti, zkručíviti, vkručtvu, zekručtvu, -eš, **vkručvetnúti, zkručvetnúti**, -nu, -neš dok. *rozkrúčest, vykrúčest, vypučet*
vkručvítati, zkručvítati, -aju, -áš ned. *vykrúčetat, rozkrúčetat, vkručvétat*
vkručynulý adj. *zkručynulý, vykrúčynulý*
vkručynúti, -nu, -neš dok. *zkručynout, vykrúčynout*
vkručysalý adj. *zkručysaný*
vkručysati, -šu, -šeš dok. *zkručysat*
vkručlačněti; vkručlapati v. zkručlačněti; zkručlapati
vkručláščě; vkručláti v. zkručzlasti; zkručzláti
vkručléci, -leku, -lečeš dok. *obléci navrch; navléci, pověsit navrch, přes něco*
vkručléčiti (se), zkručléčiti (se), -ču, -číš (se) dok. *vyléčit (se)*
vkručleknúti se v. zkručleknúti se
vkručlévati, -aju, -áš dok. *nalévat, lít, vylévat*
vkručlézti, -lezu, -eš dok. *vylézt* (v. též zkručlézti)
vkručlítí, -řú, -léš dok. *nalít, vylít* (v. též slíti)
vkručlízati, -žu, -žeš dok. *olízat*: zemi vkručlíži
vkručlomeziti, -žu, -žíš dok. *roztrást*: strach vkručlomezí tělo mé
vkručlostiti, -šču, -stíš dok. *rozzlobit se* (v. též zkručlostiti se)
vkručloženie, -ie n. *vloženi, dáni* (v. též zkručloženie)
vkručloženyj adj. *vložený, daný* (v. též zkručloženyj)
vkručložiti, -žu, -žíš dok. *vložit, vynaložit* (v. též zkručložiti, zkručložiti)
vkručložovati, -uju, -uješ ned. *vkručládát, ukručládát*
vkručľúbati (se); vkručľúbiti se; vkručľúpiti v. zkručľúbati (se); zkručľúbiti se; zkručľúpiti
vkručlykávati, -aju, -áš ned. *vkručlykávát, plakávát*
vkručmáchatí, -aju, -áš ned. *vzhůru mávat, napřahovat*
vkručměňovati se, -uju, -uješ se ned. (o čem) *zmiňovat se* (srov. zkručměňovati)
vkručmetati, -mecu, -eš dok. *naházet* (v. též zkručsmetati)
vkručmieniti¹, -ňu, -níš dok. *změnit*
vkručmieniti² v. zkručzmieniti
vkručmierati, -aju, -áš dok. *zhynout, zemřít*
vkručmlámolati, -aju, -áš dok. *zamumlat*
vkručmluviti, -v' u, -víš dok. (ke komu) *promluvit ke komu; domluvit* (v. též zkručmluviti, zkručsmluviti)
vkručmnožiti se, -žu, -žíš se dok. (čím) *oplynout, nabýt v hojnosti* (čeho): pójdu a vkručmnožím se rozkošmi (v. též zkručmnožiti)
vkručmoci, -mohu, -můžeš dok. *povýšit, zvelebit; stát se mocnějším*; - vkručmoci se *zkručmoci se; zkručmohutnět, proslavit se*

vzmocněti se, -ěju, -ieš se dok. (nad kým) *nabýt moci nad kým* (v. též zmocněti)
vzmocniti se, **zmocniti se**, -ňu, -níš se dok. *zmoci se, zmohutnět, stát se mocným, zesílit, nabýt síl*
vzmodliti se v. zmodliti se
vzmrákati, -aju, -áš ned. *zatemňovat, zakalovat*
vzmržeti; **vzmužilý** v. zmržeti; zmužilý
vzmysliti, -šľu, -slíš dok. *uvážit, promyslit*; - vzmysliti se *pojmut úmysl*: vzmysliti se napadlo mě (v. též smysliti, zmysliti se)
vznáhliti, -ľu, -líš dok. *pospížit (?)*: vznáhliti křikem k komu rychle vzkřiknout
vznak, **znak** adv. *naznak, na záda, dozadu*: znak s koně spade
vznařiekati, **znařiekati**, -aju, -áš dok. *dát se do nářku*
vznásledovati, -uju, -uješ dok. *začít následovat*
vznášěti, **znášěti**, -ěju, -ieš dok. *vznášet*: vznášěti chválu na koho chválit koho, pět chválu o kom; - vznášěti se *vznášet se*; (nad koho) *vynášet se, vypínat se*
vznemáhati, -aju, -áš ned. *být slab*
vzněnie, -ie n. *znění, zvuk* (srov. zvnieti)
vznesenie, -ie n. *vynášení se, chlouba, pýcha*
vznesený adj. *domýšlivý, ješitný, nadutý*
vzněsti, -nesu, -eš dok. *přednést, oznámit, předložit k úvaze*; *vztáhnout (co k čemu)*; - vzněsti se *vznést se*; *vyvýšit se, zpychnout* (srov. sněsti)
vzničenie, -ie n. *vznik*
vznieti v. zvnieti
vzničiti, -cu, -tíš dok. *vznítit, roznítit*
vznikati, -aju, -áš, **vznikovati**, -uju, -uješ ned. *vznikat; vystupovat, vycházet*: na počátku noci nevzniká měsíc; *vynikat* (srov. znikati)
vzniklý adj. *vzniklý, nastalý, počínající se*
vzniknutí, -nu, -neš dok. *povstat, zmoci se; vyniknout; vyplynout na povrch* (v. též sniknutí, zniknutí)
vzniknutie, -ie n. *vznik, pôvod*
vznímati; **vzníti** v. *vzjímati; vzjíti*
vznitie; **vznóci** v. *vzjitie; noc*
vznojiti, -ju, -jíš dok. *uhřát, rozehřát, rozpálit*
vznořiti se, -řu, -říš se dok. (ke komu) *vplížit se* (v. též snořiti)
vznositi, -šu, -síš ned. *vznášet, zdvíhat; vynášet na povrch*; (na něco) *přinášet, přivádět*: vznositi na mysl; - vznositi se *vznášet se* (v. též snositi, zmositi)
vznošovati se, -uju, -uješ se ned. *vynášet se* (v. též snošovati)
vznotiti, -cu, -tíš dok. *pronést*: toho dle mé srdce tu prosbu vznotí (v. též znotiti)
vznucovati, -uju, -uješ ned. *podněcovat, vybízet, pudit*: vznucuje k létání
vzobykati, -aju, -áš ned. *navykat si (?)*
vzochvovati, -uju, -uješ ned. (k čemu) *vybízet, vyzývat*
vzorati, -řu, -řeš dok. *zorat*
vzořiti, -řu, -říš dok. *stvořit, uvést v řád*
vzpáčiti, -ču, -číš dok. *zvrátit, vyvrátit*; - zpáčiti se *vzepřít se, postavit se na odpor* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpiečiti se, vzpietiti)
vzpadu v. vzpásti
vzpáchati; -šu, -šeš dok. *spáchat, provést něco zlého*
vzpála, **spála** f. *úpal, vedro; horkost, bolest*
vzpanilý adj. *ušlechtilý, vznešený* (v. též spanilý)
vzpániti, **zpániti**, -ňu, -níš dok. *zvelebit; znásobit, učinit mohutným*
vzpara v. zpara
vzpásti, -padu, -eš dok. *připadnout*: ta jmu žádost na mysl
vzpade (srov. **spásti**¹)
vzpatý adj. *vzepjatý, vyvýšený, vysoký* (srov. spatý)
vzpět v. zpět

vzpěti, zpěti, spěti, spieti, -pěju, -eš dok. *zazpívat*; (o recitativním modlení) *odzpívat, odříkat*
vzpětně; vzpětný v. zpětně; zpětný
vzpiečenie, zpiečenie, -ie n. *zpečování; vzepření, odpor, zdráhání*
vzpiečiteľ, -e m. *kdo se zpečuje, vzpírá, staví na odpor*
vzpiečiti se, zpiečiti se, -ču, -číš se dok. (čemu), *vzepřít se, postavit se na odpor* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpáčiti.; vzpietiti)
vzpiečovati (se), zpiečovati se, -uju, -uješ se, zpiečeti se, -ěju, -ieš se ned. (čemu) *zpečovat se, stavět se na odpor, vzpírat se*
vzpieti se, vzepnutí se, vzepnu, -neš se dok. *vzepnout se, vypnout se; vyvýšit se; zastavit se* (srov. spietil)
vzpietiti, zpietiti, zpětiti, -cu, -tíš dok. (čemu) *odporovat*; - vzpietiti se, zpietiti se, zpětiti se *vzepřít se, postavit se na odpor*: nemohl se jeho moci zpětiti; *obrátit se, otočit se; vzpřimit se; zastavit se* (v. též spáčiti, zpáčiti, vzpiečiti se)
vzpievati, -aju, -áš dok. *zazpívat*
vzpínati, zpínati; -aju, -áš ned. *vzpínat se, vzmáhat se; připínat, oblékat*; - vzpínati se, zpínati se (nad koho) *vypínat se, vyvyšovat se*
vzpiščeti, -ču, -číš dok. *zapištět*
vzplakati, zplakati, splakati, -pláču -eš dok. (na co) *dát se do pláče, zaplakat nad čím*
vzplanúti, splanúti, -nu, -neš dok. *vzplanout* (v. též zplanúti)
vzplápolati, zplápolati, -aju, -áš dok. *vzplanout, začít plápolat*; zplápolati v milování koho *vzplanout láskou*
vzplaziti, -žu, -zíš dok. (vodu kalem) *znečistit*: pítí skalil, čistotu vodnú kalem *vzplazil*; - vzplaziti se *vzplazit se, vynořit se* (v. též splaziti, zplaziti)
vzplesati, -šu, -šeš dok. *zaradovat se, zaplesat*
vzploditi, sploditi, -z' u, -díš dok. *zplodit, rozmnožit*: nevzplodíš lesu *nevysadíš les*; *obohatit; povznést, pozdvihnout*; - vzploditi se, sploditi se *vypučet, vykličít, vyrůst; rozmnožit se, rozrůst se* (v. též zploditi)
vzplozenie, -ie n. *výplod, výtvor*
vzplozovati, -uju, -uješ ned. *plodit*
vzplulý adj. (o nápoji) *připravený, smíchaný*
vzplúti, -plovu, -plóveš, -ploveš dok. *začít plout, vyplout; doplout* (v. též splúti)
vzplynúti, -nu, -neš dok. *vyplout, vyjet* (na moře) (v. též splynúti)
vzplývati, zplývati, -aju, -áš ned. *vytékat, vyvěrat, vylévat se; vlnit se; vyplouvat*
vzpod adv. *vespod, dole*
vzpodjěnie, zpodjěnie, vzpodjětie, -ie n. *podniknutí*
vzpodjeti, zpodjeti, vzpodejmu, -eš dok. *pozdvihnout, vyzdvihnout; podniknout; pojmut, zmocnit se*; - vzpodjeti se (kam) *zdvihnout se, odebrat se, vydat se na cestu*; z patra se *vzpodjeti utrhout se, obořit se*
vzpodjímati, zpodjímati, -aju, -áš ned. *zdvihat; podnikat (cestu)*: zpodjímaje cesty tvé
vzpodpieranie, zpodpieranie, -ie n. *podpírání, podporování; vzpírání, vzpouzení*
vzpodpierati, zpodpierati, -aju, -áš ned. *podpírat, podporovat*
vzpodvihnúti, zpodvihnúti, vzpo(v)zdvihnúti, zpozdvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout, nazdvihnout; vyzdvihnout, vytáhnout*
vzpodviženie, -ie n. *nanebevzetí (nábož.)* **vzpochlebovati**, -uju, -uješ ned. *pochlebovat, lichotit*
vzpoléci, -lahu, -lehu, -lezeš, **vzpolehnúti, zpolehnúti**, -nu, -neš dok. (na čem) *spolehnout se, spočinout na čem, opřít se oč*; (na kom) *spolehnout se na koho*
vzpolehadlo n. *lůžko, pohovka*
vzpoléhati, zpoléhati, -aju, -áš, **vzpoležeti**, -žu, -žíš ned. (na čem) *ležet na čem, spočívat na čem, opírat se oč*; (na kom) *spoléhat se na koho*
vzpomanúti, zpomanúti, spomanúti, vzpomenúti, zpomenúti, spomenúti, -nu, -neš, **vzpomněti, spomněti**, -mňu, -mníš dok. (nač) *vzpomenout se, rozpomenout se*; (komu co) *připomenout*
vzpomanutie, -ie n. *vzpomenutí, připomenutí; vzpomínka*
vzpomínanie, -ie n. *vzpomínání, připomínání; vzpomínka*
vzpomínati, zpomínati, spomínati, -aju, -áš ned. *vzpomínat na koho*; (komu) *co připomínat*

vzpomněti v. vzpomanúti
vzpor, vspor m. *spor, odpor*
vzpořiti se, -řu, -říš se dok. *postavit se na odpor*
vzpůsobiti v. způsobiti
vzповěděti, zpověděti, -viem, -vieš dok. *vypovědět, povědět, říci; oznámit, vyhlásit*
vzповiedati, -aju, -áš ned. *vypovídat, oznamovat*; - vzповiedati se *zpovídat se, vyznávat se* (v. též zpoviedati)
vzpo(v)zdvihnúti v. vzpodvihnúti
vzpraviti, -v'u, -víš dok. *povědět, říci* (v. též spraviti, zpraviti)
vzprchati, -aju, -áš dok. *vyletět, vyřítit se* (srov. zprchati)
vzprchnúti, zprchnúti, -nu, -neš dok. *vystříknout, vytrysknout; zsršet; vzlétnout* (v. též sprchnúti)
vzproložený v. zproložený
vzprorokovati, -uju, -uješ dok. *pronést proroctví*
vzprositi, zprositi, -šu, -síš dok. *poprosit*
vzprostiti se, -šču, -stíš se dok. *zdvihnout se, narovnat se* (srov. zprostiti)
vzprostřieti; vzprotivenie; vzprotiviti se v. zprostřieti; zprotivenie; zprotiviti se
vzprotivovati se, -uju, -uješ se ned. *stát proti komu, protivit se, odporovat komu*
vzprúčěti se, zprúčěti se, -ěju, -ieš se ned. *vzpírat se, protivit se*
vzprúčiti se, -ču, -číš se dok. *vzepřít se, zprotivit se; vzpřímít se*
vzpručný adj. *tekoucí, vedoucí*: studnicě vody vzpručné u věčný život
vzprýščiti se, zprýščiti se, -šču, -ščíš se dok. *vyprýštit, vytrysknout; vzedmout se*
vzpríeč, -i f. *vzpoura; odpor*
vzpríečiti, zpříečiti, spířečiti, -ču, -číš dok. *vzpríčit, obrátit napříč*; - vzpríečiti se, zpříečiti se, spříečiti se *vzepřít se, postavit se na odpor, na obranu*
vzpúra, vzpurnost; vzpurný v. púra; purný
vzпустiti, -šču, -stíš dok. *ponechat, svěřit*; na ně ruce své vzпустили vztáhli, vložili; byla oči své naň vzpusťila spočinula na něm očima; - vzпустiti se, spustiti se (na koho, nač) *spolehnout se* (v. též zpustiti)
vzpuščovati se, -uju, -uješ se ned. *rozpuštit se* (v. též spúščěti, zpúščěti se)
vzpyčati; vzpytač; vzpytanie v. zpýchati; zpytač; zpytanie
vzpytati; vzpytovati v. zpytati; zpytávati
vzraditi, -z'u, -díš ned. (komu) *odrazovat koho, rozmlouvat komu co*: všickni jsú jemu vzradili (srov. zraditi)
vzradovati se, zradovati se, -uju, -uješ se dok. *zaradovat se*
vzraziti se, -žu, -zíš se dok. *zarazit se* (v. též sraziti)
vzrechňovati, -uju, -uješ ned. (koho proti komu) *pobuřovat, popouzet*
vzreptati, zreptati, -pcu, -pceš dok. *začít reptat, zareptat*
vzročně adv. *v danou dobu, v určený čas*
vzróst, zróst, zrost m. *vzrůst, postava; prospěch*
vzrósti, zrósti, vsrósti, -rostu, -eš dok. *vzrůst, vyrůst* (srov. srósti)
vzrostiti, zrostiti, -šču, -stíš dok. (co) *dál vzkličít čemu*: aby země namoknúci nachystaných semen nezrostila a nezkazila
vzrostlý adj. *vzrostlý, vyrostlý*
vzrostovati, -uju, -uješ ned. *vyrůstat, dorůstat*
vzroččenie, -ie n. *vzrůst*
vzruditi, -z'u, -díš dok. *zarmoutit*: král pohanský by tiem vzruzen (v. též zruditi)
vzrúhati se, -aju, -áš se ned. *rouhat se, vysmívat se*
vzrydati se, -aju, -áš se ned. *propukat v hádku, v soptění, v hněvivý křik*: jeden proti druhému vzrydáše
vzryti, -ryju, -eš dok. *uvalit (?)*: tuť se nás hřeši neskrýjí, jako na své vrahy zvyjí, hoře věčné na nás vzryjí
vzřieti, vezřu, -íš dok. *vzhlédnout* (v. též vezřieti)
vzřihati, -aju, -áš ned. *vyvrhovat (?)*

vzřúti, -řevu, -eš dok. *zařvat*
vzskákati, -ču, -češ dok. (na co) *vyskákát*: *vzskákavše* na zdi
vzkočiti, -ču, -číš dok. *vyskočit* (srov. sskočiti)
vzslaviti, vslaviti, -v' u, -víš dok. *oslavít*
vzsmietí se, -směju, -eš se dok. *dát se do smíchu, rozesmát se; zasmát se* (v. též *zsmietí se*)
vzsmraditi se; vzsmrděti se; vzstáti v. *zsmraditi se; zsmrděti se; vstáti*
vzstonati, vstonati, -stónu, -něš dok. (čím) *onemocnět, rozstonat se; zasténat; zájásat (?)*:
radoštěmi srdce *vstona* (v. též *stonati, ustonati*)
vzstrašiti (se), vstrašiti (se), -šu, -šíš (se) dok. *leknout se, zaleknout se, dostat strach; poděsit (se), polekat (se)* (v. též *zstrašiti; ustrašiti*)
vzstrojiti, vstrojiti, -ju, -jíš dok. *nastrojit*
vzstríeci, -střehu, -střěžeš ned. *pozorovat, střežit, ostríhat*
vzstúpiti; vzstupovati; vzstvořiti v. *vstúpiti; vstupovati; stvořiti*
vzstyděti se, vstyděti se; -z' u, -díš se dok. (kým, čím, za koho, za co) *zastydět se*
vzstýchati se, vstýchati se, -aju, -áš se ned. *ostýchat se; obávat se, bát se*
vzsúkati v. *vsúkati*
vzsvěsti, -vedu, -eš dok. *svést* (v. též *svěsti, vzsvěsti*)
vzsvrchu adv. *nahoře, navrchu* (srov. *svrchu*)
vzščekati v. *vščekati*
vzšeptati, -pcu, -pceš dok. *zašeptat*
vzšíři, zšíři adv. *na šířku*
vzškřípěti, -p' u, -píš dok. *zaskřípat*
vztáhati, ztáhati, -aju, -áš, **vztahovati, ztahovati**, -uju, -uješ ned. *vztahovat, natahovat, napřahovat; vytahovat, vynášet, povznášet; předčit co, vynikat nad co*; - *vztáhati se, vztahovati se táhnout se, prostírat se; natahovat se, protahovat se*: *bohatí leží vztahující se*
vztáhlý, ztáhlý adj. *protáhlý, táhnoucí se*
vztáhnúti, ztáhnúti, -nu, -neš dok. *vztáhnout, napřáhnout*: *vztieh ruku; natáhnout*: *své oděnie na se vztiehli natáhli, oblékli; vytáhnout, vynést, povznést*; (mysl) *jsúc ztažena k divným věcem zaměřena, obrácena, upřena; roztáhnout, protáhnout, rozprostřít*; *ohydnú tě smrtí stáhnú zasáhnu, stíhnu*; - *vztáhnúti se vytáhnout se, povznést se; roztáhnout se, protáhnout se, rozprostřít se, natáhnout se* (v. též *stáhnúti*)
vztancovati, -uju, -uješ dok. *začít tančit*
vztázati (se), ztázati (se), -tiežu, -žeš (se) dok. *otázat se, zeptat se, vyptat se*
vztazovati, ztazovati, stazovati, -uju, -uješ ned. *ptát se, vyptávat se*; (na kom) *dotazovat se koho; vyšetřovat, zkoumat, pátrat*; - *vztazovati se, ztazovati se tázat se, dotazovat se*
vztéci, vstéci, -teku, -tečeš dok. *ztéci, dobyt*: *hrad vztéci*; - *vztéci se, vstéci se vztéci se, vzteknout se; vytrhnout se*: *vztéci se ze sna* (srov. *stéci, stéci, ztéci*; v. též *vzteknúti se*)
vztečenie, -ie n. *dobyti* (v. též *ztečenie*)
vzteklec, -klč (dvojslab.) m. *zuřivec; šílenec, blázen*
vztekllost, -i f. *vztekl, zuřivost*
vzteklý, vsteklý, zteklý adj. *vzteklý, zuřivý; divoký, rozbouřený* (např. *povodeň*)
vzteknúti se, -nu, -neš se dok. *vztéci se, vzteknout se; zbláznit se, zdivočet* (v. též *steknúti se, vztéci se*)
vztěžený, vztiežený, ztiežený adj. *vztažený, natažený; povýšený, vznešený* (srov. *stěžený*)
vztěžiti, vstěžiti, -žu, -žíš dok. *natáhnout, napřáhnout, vztáhnout*; - *vztěžiti se, vstěžiti se vtáhnout, dostat se někam* (srov. *stěžiti*)
vztiekanie, -ie n. *vztekllost, vztekání* (srov. *stiekanie*)
vztiekati se, zstiekati se, zstěkati se, -aju, -áš se ned. *vztekat se, bláznit, zuřit* (srov. *stiekati se, ztiekati se*)
vztieženie, -ie n. *vztažení, natažení; vzdálenost*: (ráj) *jest místo přerokšné, dalekého vztieženie ot země*
vztiežu (se) v. *vztázati (se)*
vztisknúti, -nu, -neš dok. *začít tlačit, přitlačit, zatlačit* (srov. *stisknúti, ztisknúti*)
vztleskati, -šču, -ščeš dok. *zatleskat*

vztlúci, -tluku, -tlučeš dok. *zatlouci* (srov. stlúci, ztlúci)
vztlúšci, ztlúšci adv. *ztloušti, na tloušťku*: zeď vztlúští čtyřiceti a pět loket; (plechy) na prst ztlúští *silně*
vztočiti, -ču, -číš dok. (kým, čím) *zatočit, zachvátit koho, co*: hněv prchlavý vztočí člověkem; - vztočiti se (po čem) *projít se po čem, projít, čím, obejít co* (v. též stočiti, ztočiti)
vztopořiti, ztopořiti, -řu, -říš dok. *postavit, napřímit*
vztratiti; ztresktati v. ztratiti; ztresktati
vztrhati, -aju, -áš ned. *trhat (vzhůru)* (srov. ztrhati)
vztrhnúti, -nu, -neš dok. *vynést, povznést*; (koho) *vytrhnout, vyrušit, vzbudit*; (koho k čemu) *strhnout, přitáhnout; vpadnout*; - vztrhnúti se *zvednout se*: když se vítr vztrže; *strhnout se*: mnoho válek vztrhlo se bylo v židovské zemi; *vytrhnout se, vyrušit se, vzbudit se; povstat*: vztrhnú se rozličné žádosti světské (srov. ztrhnúti)
vztrhovati se, -uju, -uješ se ned. *vytrhovat se*
vztrnúti, -nu, -neš dok. *ustrnout*
vztrúbiti, ztrúbiti, -b' u, -bíš dok. *zatrubit*
vztruditi v. ztruditi
vztržeti, -žu, -žíš dok. *začít pudit, nutkat, přitahovat*: žádost k ní vztrží milostí nepořádnú vzplane (v něm) touha po ní nepřistojnou láskou
vztrěščeti, -ču, -číš dok. *zapraskat, zavrzat, zaskřípat*
vztuha f. *stuha, pás*
vztúlati (se) v. ztúlati
vztúžiti, ztúžiti, -žu, -žíš dok. (po kom, po čem) *zatoužit*; - vztúžiti se, ztúžiti se *roztoužit se*
vztvornost, vztrnost, -i f. *zpunost, povýšenost*
vztrný v. vztrný
vztýčiti, -ču, -číš dok. (koho) *pozvednout, postavit*; - vztýčiti se *vztyčit se, zvednout se, povstat*: vztyčiti se od země vstát ze země
vztýchati se; vzu-; zvek v. vstýchati se; vzu-, zvu-; zvuk
vzupěti, vzupiti v. vzeupěti
vzvábiti, -b' u, -bíš dok. *zvábit, zlákat*
vzvalchovati, -uju, -uješ dok. *zdeformovat, překroutit (?)*: vzvalchovali jsú Zákon podle vůle své
vzvaliti, zvaliti, -ľu, -líš dok. *svalit, navalit, uvalit*: aby mohl vešken svět na jeho ramena zvaliti (srov. svaliti)
vzvařiti se, 3. sg. -ří se dok. *začít se vařit, vzkypět* (srov. svařiti)
vzvázati, zvázati, -viežu, -žeš dok. *svázat; přivázat*: žernov zvázali na hrdlo; (co na někoho) *vložit, uvalit, uvázat*; zvězte k bojovi připravte se k boji; - vzvázati se, zvázati se (v čso) *uvázat se do čeho, zavázat se* (srov. svázati)
vzvazovati, -uju, -uješ ned. (o břemenech) *vkładat, uvalovat*: vzvazuji na vy břemena těžká (srov. svazovati)
vzvěďenie, -ie n. *zvěďení* (srov. zvěďenie)
vzvěďeti v. zvěďeti
vzvednúti, -nu, -neš dok. *zvednout, zdvihnout*
vzvěktati, -kcu, -kceš ned. *chřestit, chrastit, šramotit (?)*: (kůň) nepohne se před mečem, ano na něm zvěkce tůl, kopie se tluče
vzvelebenie; vzvelebiti v. zvelebenie; zvelebiti
vzvelebený adj. *vynášený, oslavovaný, slavený*
vzveličitel; zveličiti v. zveličitel; zveličiti
vzveseliti se, -ľu, -líš se dok. *začít se veselit, rozveselit se* (v. též zveseliti)
vzvěsiti, zvěsiti, -šu, -síš dok. *zavěsit, pověsit; oběsit*; - zvěsiti se, zvěsiti se *oběsit se*
vzvésti, zvésti, -vedu, -eš dok. *vztyčit, zdvihnout, pozdvihnout*: vzvésti oči; *uvést; provést, dovést; povznést*; - zvésti se, zvésti se *pozdvihnout se, rozmoci se, zmoci se; vydařit se, zdařit se* (v. též svěsti, vzsvěsti)
vzvěst- v. též zvěst-
vzvěstovanie, -ie n. *zvěstování*
vzvěšeti, zvěšeti, -ěju, -ieš dok. *postupně (ve větším množství) zavěsit, pověsit*

sobě být sobě zákonem; za obyčej ze zvyku, obyčejně; za sedm dní po sedm dní, po dobu sedmi dní; za dlouhý čas po dlouhou dobu; za mnohé časy na dlouhou dobu; za dvě malý míli vzdáli ve vzdálenosti slabých dvou mil; adv. *jako, jakožto*: oběsiti za lotra jako lotra; Židé Krista za kacieře zamordovali; (krev jich, tj. zvířat) za duši jest je jako duše, místo duše; Čechové by to za svátost ctili jako svátost; toto píši za věrnú kroniku jako věrnou kroniku; (s instr.) seděti za obědem u oběda; za větší bolesti člověk menší zapomene pro, kvůli; císařovu sestru za sobú mějieše měl za manželku; za mírem za účelem míru; za málem zakrátko, brzo, málem; někdy se předložka opakuje za všě za ny za nás všecky

za adv., část. a spoj. v. *zda*

zabedněný adj. *uzavřený*

zabedniti, -ňu, -níš dok. *uzavřít*

zaběhnúti, -nu, -neš dok. *utéci, zmizet*

zabijěč, -ě, **zabitel**, -e m. *vrah, vražedník*

zabijěti, -ěju, -ieš ned. *zabíjet, vraždit*

zabitec, -tcě m. *zabítý*

zabiti, -b'ú, -bieš dok. *zabít*

zabítie, -ie n. *zabítí*: někteří z nich v zabítí mečě zemřeli sú na ránu, usmrcení mečem

zablúdílý adj. *zbloudilý, pobloudilý*

zablúdíti, -z'u, -díš dok. *zbloudit, zabloudit; pobloudit, pochybit; upadnout do bludu*

zabludný, **zablúzený** adj. *zbloudilý, bloudící; pobloudilý, bludný*

zablúzenie, -ie n. *zbloudění, zabloudění; pobloudění; upadnutí do bludu, blud*

zaboleti, -leju, -léš dok. *zabolet, začít bolet*

zabósti, -bodu, -eš, **zabodnúti**, -nu, -neš dok. *bodnout, pobodnout; zabod kuoň bodl ostruhou, bodnutím pobídl*

zábradek, -dka, -dku m. *podbradek, krk (?)*

zábradlo n. *zábradlí*; pl. *zábradla zdi, hradby*

zábrana f., **zabráňenie**, -ie n. *bránění, zabránění, překážka, zákaz*

zabráňený adj. *zakázaný*

zabráňiti, -ňu, -níš dok. *zabránit, zamezit; zakázat; (co) zastavit, odvrátit*: zabráňena jest rána od izrahelského lida; *odepřít*

zabraňovati, -uju, -uješ ned. (čeho, co) *zabraňovat, bránit, zbraňovat čemu, zamezovat co*

zabrati sě, -beru, -béřeš sě dok. (kam) *odebrat se, odejít*

zabrázditi, -žď'u, -zdíš dok. *ohraničit brázdou, obsadit (?)*: zabrázdil jest po všěch krajích

zábřěsk, -ska, -sku m. *rozbřesk, svítání*

zabřězkovanie, -ie n. *východ, vycházení, svítání*: neuzří ani zabřězkovanie orážějicie zořě

zabřěžděnie, **zábřěždie**, -ie n. *rozbřesk, svítání*: na zábřěždie na úsvitě

zabřísti, zabrdu (dvojslab.), -břdu, -eš dok. *zabřednout*

zabyle adv. *bláznivě, pošetile*

zabylec, -lcě m. *blázen, pošetilec*

zabylost, -i f., **zabylstvie**, -ie, **zabylstvo** n. *bláznivost, bláznovství, pošetilst; šílenost, vzteklost; zábava, kratochvíle*

zabylý adj. *bláznivý, zblázněný; pošetilý, nemoudrý*

zábyt m. *zabavení*

zabyti sě, -budu, -eš sě dok. *zapomenout se; rozzuřit se, ztřeštit se*

zabývanie, -ie n. *bláznovství*

zabývati sě, -aju, -áš sě ned. *bláznit; počínat si zpupně, překračovat míru, zapomínat se; bouřit se; (na koho) zuřit, vztekat se; (s kým) bavit se, vyvádět, dovádět s kým*

zabývávati sě, -aju, -áš sě ned. *občas bláznit, šílet*

zacělený adj. *zacelený, zahojený*

zacěleti, -leju, -léš dok. *zahojit se*

zacělo, **zacelo** adv. *zcela, cele; zajisté, najisto, jistě, bezpečně, určitě, podle pravdy*

zacipovati sě, -uju, -uješ sě ned. *zacpávat se*: dýchanie sě zacipuje stává se dušným

zacloněnie; **zacloniti**; **zacloňovati** v. *záslon; zasloniti; zasláněti*

zacný v. *vzácný*

začarovati, -uju, -uješ ned. i dok. *očarovat, začarovat, očarovávat, začarovávat; (z)působit kouzlem*: začarovala, aby nemohl umřít
začas adv. *nějaký čas, nějakou dobu*
začítie, -ie n. *začátek, počátek*
začiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, udělat*: začiniti proti komu udělat něco nepoctivého
začrniti, -ňu, -níš dok. *začernit*
zad m. *zadní část, zadek*: s zadu zezadu; na zad dozadu, vzadu, zpět; žena na zad přišedši i dotkla se podolka jeho
zádav m. *nátlak, násilí, útisk; překážka*
zádava f. *útisk; strast; škoda*
zádavce, -ě m. *kdo vyvíjí nátlak, utiskovatel*
zádavek, -vka, -vku m. *závdavek*
zadávenie, -ie n. *zardoušení*
zadáviti, -v' u, -víš dok. *udávit, zardousit, uškrtit*
zadávná adv. *za starodávna*
zadek, -dka, -dku m. *zadek, zadní část těla; záda, hřbet*: tvář jeho (nepřítele) proti moři na polúnocie a zadek jeho proti moři poledniemu; v Písmě údy božie, rámě, pleci, zadek, a také jiné údy máš duchovně vzieti
zadělati, -aju, -áš dok. *zacelit, spravit; zakrýt; zavřít*
zadchnúti se, -nu, -neš se dok. *zadusit se*
zadievaný adj. *zapsaný, usnesený, vyhlášený (?)*: mají tolik zákonov slavně zadievaných
zadní adj. *zadní; zaostalý; podružný, špatný*
zadrastiti, -šču, -stíš dok. *zdrsnit, učinit hrubým, obhroublým*: (ďábel) v nich svědomí umrtvil a zadrastil falešnými pokániami
zadrhnúti, -nu, -neš dok. *zadrhnout, zatáhnout; přivázat*
zadrobiti, -b' u, -bíš dok. *zasypat*
zadržeti, -žu, -žíš dok. *zadržet, potlačit co; získat*
zadrževati, -aju, -áš, **zadržovati**, -uju, -uješ ned. *zadržovat, držet, udržovat*; - zadržovati se *zdržovat se, varovat se, ostýchat se*: nezadržij se mluvíti rovně s mocnějšími
zadržieti, -dru, -dřu, -dřeš dok. *vydržít, násilně odejmout; poškodit*
zadšiti, -šu, -šíš dok. *zadusit; udolat*
zadusiti, **zadušiti**, -šu, -síš dok. *zadusit, udusit, zardousit, uškrtit; zničit, vyhladit*
zadušenje¹, -ie n. *zadušení, udušení*
zadušený, zádušný¹ adj. *zadušený, zardoušený*
zádušie, zadušenje², zádušnie, -ie n. *záduší, církevní majetek* (který byl někým odkázán církvi pro domnělou spásu duše)
zádušní, zádušný² adj. *zádušní*: zádušní mše (cirk.)
zadušovati, -uju, -uješ ned. *zadušovat, dusit*
zadýchati se, -aju, -áš se dok. *zadýchat se, udýchat se, vyčerpat své síly*
zafier; zafír, zafirus m. *safír*
zafirový, zafírový adj. *safírový*
zahájiti, -ju, -jíš dok. *zabránit, zakázat; vyhradit; uhájit, obhájit*
zahálčivý, zahálevý, zahálivý adj. *zahálčivý, líný*
zahanbenie, -ie n. *zahanbení; hanba, potupa*
zahanbený adj. *zahanbený; potupený*
zahanbiti, -b' u, -bíš dok. *zahanbit, pohanět, potupit*: jsa zahanben stydě se; - zahanbiti se *zastydět se*
zahasiti, -šu, -síš dok. *zahasit, uhasit*
zahasnúti, -nu, -neš dok. *zhasnout, pohasnout*
zahašovati, -uju, -uješ ned. *zhášet, uhašovat*
zahátka f. *ohrada, ohrazení, uzavření (?)*
zahávati, -aju, -áš dok. *zajít, zaběhnout*
záhé, záhe adv. *záhy, brzy* (u Štítného přepsáním zahlé)
zahladitel, -e m. *ničitel, zhoubce (?)*
zahladiti, -z' u, -díš dok. *vyhladit, zničit, zahubit*

zahľazenie, -ie n. *zahľazení, vyľazení, zničení, odstranění, zrušení*
zahľazovati, -uju -uješ ned. *zahľazovat, vyľazovat, ničít, hubít; odstraňovat, vykořeňovat*
zahľechnúti, -nu, -neš dok. *ohluchnout*
zahľé v. *záhé*
zahnati, -ženu, -eš dok. *zahnat, zapudít; odmítnout, zamítnout*: její prosbu zahnal
zahnojítí sě, 3. sg. -jí sě dok. *zahnít, znečistít se*: zahnojíe sě vody
zahodítí sě, -hoz' u, -díš sě dok. (kam) *nahodít se, nachomýtnout se*
záhon m. *záhon; řádek, sloupec*: v knihách na mezech vedlé řádkuóv písma, neb záhonuóv
záhonek, -nka, -nku m. *řádek*: v řádcích neb v záhoncích psáti
zahonítí, -ňu, -níš, **zahoňovati**, -uju, -uješ ned. *zahánět, zapuzovat; odmítat*
zahorčenie, -ie n. *rozpálení*
zahorľítí sě, -ľu, -ľíš sě dok. *rozpáľít se hněvem*
záhorní adj. *který je za horami (?)*: hvězda záhornie Polárka, Severka
zahrada f. *zahrada; ohrada*
zahradítí, -z' u, -díš dok. (co čím) *ohradít, obehnat, uzavřít*; - zahradítí sě (čím) *uzavřít se do čeho, skrýt se*: zahradil si sě oblakem
zahradníčí, zahradníkový adj. *zahradnický, zahradníkúv*
zahrazdítí, -žď u, -zdíš dok. *zahradít, zakrýt*
zahrazenie, -ie n. *nahrazení, náhrada*
zahrazený adj. *zakrýty*: mázdrú zahrazenú okno zatmí sě; diery zahrazené zacpané (?)
zahrazovati, -uju, -uješ ned. *zahrazovat, zatarasovat, klást překážky*: úzkosti cest zahrazováše žrnovy spojenými; *zakrývat*
zahrdlenie, -ie n. *zardoušení*
zahrnutí, -nu, -neš dok. *shrábnout*
záhrob m. *ohrada, násep, val*
záhrobec, -bcě m. *záhon*
zahromazdítí, -žď u, -zdíš dok. *shromáždit, nashromáždit*
zahřaznutí, -nu, -neš dok. (v čem) *zabřednout uváznout zapadnout; utonout*
zahřenie, -ie n. *zahřátí*
zahřěný adj. *zahřátý*
zahřésti, -hřebu, -eš dok. *zahrabat, pohřbít*; - zahřésti sě *ukrýt se, schovat se*
zahřietí, -hřeju, -ješ dok. *zahřát*
zahřievati, -aju, -áš ned. *zahřívát; rozpalovat*
záhubcě, -č, **zahubitel**, -e m. *zhoubce, ničitel*
zahubenie, -ie n. *záhuba, zahubení, zničení*
zahubený adj. *zahubený, zničený*: studnicě zahubené zbořené, *zasypané; vyhublý, vychrtlý*
záhubie, -ie n. *záhadří; klín, ľno*
zahubítí, -b' u, -bíš dok. *zahubit, zničit; zabít*; - zahubítí sě *zabít se*
záhubný adj. *zhoubný*
zahubovati, -uju, -uješ ned. *hubít, ničít, vyľazovat*
zahustítí, -hušću, -stíš dok. *zahustít; nasýtit*: (církev) zahustila všicku zemi krví
zahýnati, -aju, -áš, **zahynovati**, -uju, -uješ ned. *hynout*
zahynúti, -nu, -neš dok. *zahynout; ztratít se, zmizet*
zahynutý adj. *pomíjející*
zachamradítí, -z' u, -díš, **zachamrazdítí**, -žď u, -zdíš dok. *zaneřádit; zasout; přehľušíť*
zachápati, -u, -eš ned. (čeho) *chápat, pochopovat, uchopovat, chápat se*
zacházěti, -ěju, -ieš ned. *zabývat se, zaměstnávat se; dostihovat, docházet ke komu, dostávat se ke komu; dávat se v nepřátelství s kým*
záchod m. *západ; konec*: záchod dráhy konec cesty; *zacházení, počínání, jednání*: toť sú tvoji zákonníci, zľým záchodem záchodníci
zachodítí, -z' u, -díš ned. (o slunci) *zacházet, zapadat*
záchodník m. *kdo ľstivě obchází, ľstivě si počíná, záľudník*
zachopítí, -p' u, -píš dok. *zachytít, zachvátít, uchopít, pojmout*
zachovač, -č, **zachovatel, zachovavatel**, -e m. *zachovatel, zachovávatel; ochránce; spasitel*

zachovalost, -i f. *dobrý poměr (ke komu)*: pro svú šlechtnost a zachovalost k lidu
zachovalý adj. *zachovalý; bezúhonný, počestný*
zachovanie, -ie n. *zachování, uchování, udržení, dodržení*: zachovanie od hřiechův uvarování se hřiechů
zachovanstvie, -ie n. *zachovávání*
zachovaný adj. *zachovaný, uchovaný, zachovalý*
zachovateľ, zachovavateľ v. zachovač
zachovati, -aju, -áš dok. *zachovat, uchovat, udržet, podržet, dodržet; uchránit, ochránit*: (sobě) *ponechat si*; - zachovati se *schovat se*
zachovávaťi, -aju, -áš ned. *zachovávat, uchovávat, udržovat, dodržovat; chránit, ochraňovat*: (sobě) *ponechávat si*; - zachovávaťi se *zachovávat se, chovat se*: budeš mluvit, psát i v skutku se zachovávaťi s Davidem řídit se, počínat si jako David
zachrániti (se); -ňu; -níš (se) dok. *zachránit (se); uchránit (se), zachovat (se)*
zachtieti, -chcu, -chceš dok. *pocítit touhu, žádostivost po něčem*: což kdy zachtí zlí a nemúdí
zachule, -e f. *zadnice*
zachtutnati, -aju, -áš dok. (sobě čeho) *najít zalíbení (v čem), zalíbit si*: zachtutnav sobě řeči jeho řekl
zachvátiti, -cu, -tíš dok. *zachvátit, uchvátit*: (vítr) zachvátit kobylinky; *chytit*: (rybáři) zachvátichu ryb množstvie
zachystati se, -aju, -áš se dok. *zásobit se; opatřit se (čím)*
zachytiti, -cu, -tíš dok. *zachytit, zadržet, zajmout; chytit*: jakěž ryby zachytí
zajatý adj. *zajatý, chycený, zachycený*
zajedno v. jedno
zájem m. *půjčka, závazek; zajetí; kořist*
zajěti, -jědu, -jědeš dok. *zajet, odjet (kam)*
Zajiečenci pl. m. *synové Viléma Zajíce*
zajiekavý adj. *zajikavý*
zajieti; -jmu, -eš dok. *zajmout, vzít*: zajieti smysla *prohloubit; zachytit; vypůjčit si*
zajímati, -aju, -áš ned. *vypůjčovat si, vydlužovat si*
zajisté, zajisto adv. *zajisté, jistě, určitě, věru, opravdu*: zajisté to věz buď ubezpečen, buď si jist: *ovšem, sice*
zajistiti, -šču, -stíš dok. *zaručit*
zajíti, -jdu, -eš dok. *zajít, zabočit, dostat se; zabloudit; upadnout; přepadnout, zmocnit se; zastihnout, zasáhnout, stihnout, dolehnout*; zajíti s kým povadit se, začít boj
zajítie, -ie n. *zajití, zabloudění; výprava*
zajtra, vzajtra adv. *zítra*
zajtřější adj. *zítřejší*
zajtřek, -řka m., **zajtřie**, -ie n. *zítřek*
zajžený v. *zažžený*
zakaditi, -z' u, -díš dok. *vykouřit kadidlem, zakouřit*
zakalenie, zakálenie (?), -ie n. *zakalení, znečištění; poskvrnění, poskvrna*: čistota bez zakalenie
zakaliti (se), -l' u, -líš (se) dok. *zakalit (se), zkalit (se)*: zakalila se v své tváři zachmuřila se, zamračila se
zakalovati, -uju, -uješ ned. *zakalovat, kalit*; - zakalovati se *zachmuřovat se, mračit se*
zakázanie, -ie n. *slib, závazek*
zakázati se, -žu, -žeš se dok. (komu) *zavázat se, slíbit, nabídnout se*
zakazenie, -ie n. *zápalná oběť*
zakazovanie, -ie n. *slibování, zavazování se; pálení zápalné oběti*
zakazovati, -uju, -uješ ned. *nakazovat, přikazovat; objednávat*; (sobě) *slibovat si*; - zakazovati se *zavazovat se*
základ m. *zástava, zajištění, potvrzení; sázka; záloha; peněžitá záruka; oděv*: na základ jhrátí hrát (v kostky) o svršky
zakládanie, -ie n. *památka stánků* (náboženská slavnost židů); v. stánek

zakládati, -aju, -áš ned. *zakládat*; (co na čem, v čem) *činit* něco základem úvahy, *stavět* co na čem, *opírat se oč*; (koho) *zakládat* koho, *dávat zálohu, půjčku, poskytovat, půjčovat* komu; - zakládati se *sázet se*; (na čem) *zakládat se na něčem, spočívat v čem, opírat se oč*
základně adv. v *základu, svou podstatou*: vždy to v skutku ukáží, v čem základně srdce jich stojí

základní, základný adj. *základní, důležitý, podstatný*

zaklaný adj. *zaříznutý, zabodnutý*: jako zaklaný beran choditi

zaklásti, -kladu, -eš dok. *kladením něčeho zaplnit, zahradit, zastavět*: zaklade dvěře kamením

zaklati, -koř'u, -kóleš dok. (v co) *bodnout do čeho*; (koho, co) *proklát, probodnout, zabodnout*; - zaklati se *probodnout se*

zaklektati, -klekcu, -eš dok. *zatřepat*

zaklenovati (sě), -uju -uješ (sě) ned. *zavírat (se), uzavírat (se)*; *zaklínat, začarovávat*: někteří v prstenech ducha zlého zaklenují

zaklenúti, -nu, -neš dok. *uzavřít; sevřít; chytit, zatáhnout*: (rybáři) zaklenuchu veliké množstvie ryb

zaklenutie, -ie n. *uzavření, ukončení, zakončení*

zaklenutý adj. (v čem) *zavřený, uzavřený, obsažený*

zakléti, -klnu, -eš dok. (koho) *zaklít, začarovat; zaklínáním očarovat, proklít, vyhlásit klatbu; přísahou zavázat*

zakletie, -ie n. *zakletí, zaklínání; prokletí*

zakletý adj. *prokletý*

zakloniti, -ňu, -niš dok. *zACLonit, zakrýt*: oči své zaklonili

zaklopocovati, -uju, -uješ ned. *zchvacovat, přivádět k pádu*

zákon m. *zákon, pravidlo, zákonné ustanovení; právo; slušnost; řád, řehole; klášter; náboženství; Zákon Písmo, bible*

zákonně adv. *zákonně, podle zákona*

zákonní, zákonový adj. *řeholní, řádový*

zákonničí, zákonniční, zákonničný, zákonničský, zákonníkový adj. *zákonický, zákoníkův*: sbor zákonníkový zákoníků (v. t.)

zákonničstvie, -ie, **zákonničstvo** n. *řeholnictví, mnišství; řeholnictvo, mnišstvo*

zákonník m. *farizeus; řeholník, mnich*

zákonníkový v. zákonničí

zákonný adj. *řeholní, řádový; zbožný*

zákonošě, -ě m. *zákonodárce*

zákonový v. zákonní

zakrcíti, -ču, -číš dok. *potlačit, pokořit*

zakrňaný, zakrňelý adj. *zakrňelý, zakrslý; vadný, falešný, zrádný*: (bůh nenávidí) oči zakrňelých, jazyka křivého

zakropovati, -uju, -uješ ned. *pokropovat, kropit*

zakrsalý adj. (o půdě) *neúrodný, jalový, planý*

zakrsati, -aju, -áš dok. *zakrsnout, zakrnět*

zakrvaviti se, -v' u, -víš se dok. *rozlítit se*

zakrýti, -ju, -ješ dok. *zakrýt, zahalit, zastřít, přikrýt*: zakryji tvář mú ot nich skryji před nimi svou tvář

zakrytý adj. *zakrytý, utajený*

zakrývati, -aju, -áš ned. *zakrývat, zahalovat, skrývat*

zaktvenie, -ie n. *rozkvetení, vykvetení*: zaktvení štěpuóv v času zimním

zaktviesti; zaktvítati v. zakvísti; zakvítati

zakúpenec, -ncě m. *koupený sluha*

zakúřenie, -ie n. *obřad zápalné oběti*: zakúřenie na oltáři

zakusiti, -šu, -síš dok. *okusit*

zakušenie, -ie n. *zakušení, snášení, trpění čeho*

zakušovati, -uju, -uješ ned. *okoušet*

zákutina f. *skrýše, doupě*: i obrátili se v smilstvie ohavné do lesóv a do zákutin

zakutiti, -cu, -tíš dok. *zahrabat*

zákútně, -ě f. *zastrčený kout; ulička*
zakúzlený adj. *zakouzlený, zakletý*; zpodst. m. *čaroděj, kouzelník*
zakvasiti, -šu, -šíš dok. *nakvasit, poruší*; - *zakvasiti se rozkysat se*
zakvašenie, -ie n. *kvas, zákvas, nakvašení, narušení, nakažení*
zakvieliti, -ľu, -líš dok. *zakvílet, zanaříkat*
zakvísti, zaktviesti, -ktvu, -ktveš, **zakvetnúti, zakvitnúti**, -nu, -neš dok. *rozkvést, vykvést*
zakvítati, zaktvítati, -aju, -áš ned. *rozkvétat, vykvétat*
zakydnúti, -nu, -neš dok. *zaplácnout*
zakysěliti sě, -ľu, -líš sě dok. *zakysnout zatrpknout; zanevřít*
zaléci, -lahu, -lehu, -ležeš dok. *políčit, nastražit*
zaléčenie, -ie n. *lék, léčivo; léčení, vyléčení*
zaléčiti, -ču, -číš dok. *vyléčit, zahojit*
zalehnúti, -nu, -neš dok. (cestu) *zatarasit, obsadit*
zaletěti, -lecu, -tíš dok. *zaletět, odletět, uletět*
zalévati, -aju, -áš ned. *zalévat; zaplavovat; nalévat se, pít, popíjet*
zaležěti, -žu, -žíš dok. *proležet*: Jěťfich zaležal ten čas
záležěti, -žu, -žíš ned. (v čem, na čem) *záležet, spočívát, zakládat se*; (k čemu) *vztahovat se na co, příslušet*
zali v. *zda*
zálina f. *čep (?)*
zalknúti sě, -nu, -neš sě dok. *zajíknout se*
záloh m. *základ*
záloha f. *záloha; léčka, nástraha; obležení*
založenie, -ie n. *založení; základ; doklad, doložení, podklad, důkaz, odůvodnění; smlouva; přirozenost, přirozená povaha; obloha*
založený adj. (v čem, na čem) *založený na čem; spočívající v čem*
založiti, -žu, -žíš dok. *založit*; (co v čem) *učinit něco základem úvahy, postavit co na čem, oprít co oč*: v Písmě svatém svú řeč založiti dát základ, podklad své řeči; (koho) *založit koho, dát zálohu, půjčku komu, půjčit, poskytnout komu*; - *založiti (sě) postavit (se) do zálohy*
zaľúbenie, -ie n. *zaslíbení, slíbení, slib*
zaľúbený adj. *slíbený*
zaľúbiti, -b' u, -bíš dok. (někoho) *oblíbit si, zamilovat si; zaslíbit, slíbit, přislíbit, zavázat se*
zaľubovati, -uju, -uješ ned. *oblíbovat si*: (bóh) *ty lidi velmi zalibuje; slibovat zavazovat se*; - *zaľubovati sě (v čem) mít zalíbení*
zamačovati, -uju, -uješ ned. *nemírně pít, zalévat nápojem*: od rána do večera do břicha cpáti a zamačovati
zamáchati, -mášu, -mášeš dok. (čím) *zamávat*
zamálem adv. *zkrátka, brzo; málem*
zamanúti, -nu, -neš dok. *vzpomenout si; umínit si*
zámatek, -tka, -tku m. *zmatek, chaos*
zamátnúti sě, -nu, -neš sě dok. (v co) *zaplést se (do čeho)*
zámatný adj. *křivý, nesprávný*
zamazati, -žu, -žeš dok. *zamazat; vymazat*: (jméno tvé) *nebude zamazáno*
zamčený adj. *zamčený, zavřený, uzavřený*
zamčietí, -mču, -mčíš dok. *odnést, odvát, sebrat*: *zamčí vietř plevu, ostanet' zrno; smést, zničit*: *neutekú-li sě zasě v koráb za času, zamčit' je vzteklá povodeň*
zamčítý adj. *zamčený; který se zamyká*
zaměkkčiti, -ču, -číš dok. *obměkčit*
zaměstknánie, -ie n. *zaměstnání, zaneprázdňení*
zaměstknati, -aju, -áš dok. *zaměstnat, zaneprázdňit*; - *zaměstknati sě směstnat se, vejít se kam*
zaměstknávati, -aju, -áš ned. *zaměstnávat, zaneprázdňovat; zaujímat, zabírat*: *zamněstknávati miesto*
zaměščovati, -uju, -uješ ned. *obsazovat; kazit*
zameškalý adj. *zameškaný, opožděný; zpozdilý, zanedbaný; nedbalý; prohřešilý*

zameškánie, -ie n. *zameškání, zmeškání, zanedbání, nedbalost*
zameškati, -aju, -áš dok. *zavinit nedbalostí, nepozorností; propást, zmeškat, dát si ujít*; -
zameškati se *omeškat se, zdržet se*
zameškávati se, -aju, -áš se ned. *omeškávat se, zpoždovat se*
zametati, -mecu, -meceš dok. *odházet, vyházet*: obrazy jsi z kostelův zametal
zamiěnenie, -ie n. *úmysl, záměr; předsevzetí*
zamiěnený adj. *předsevzatý, zamýšlený*
zamieniti, -ňu, -níš dok. *umínit si, usmyslet si*
zamiěrenie, -ie n. *záměr, předsevzetí*
zamiesiti, -šu, -šíš dok. *pomíchat, smísit*; - zamiesiti se *pomíchat se, smísit se*: tehdy se zástup
zamiesi *srazil*
zamiesti, -matu, -měteš dok. *zaplést, zamísit, poplést, přeházet*; - zamiesti se *zaplést se*
zamiestiti, -šču, -stíš dok. *obsadit*
zamietati, -cu, -ceš i -taju, -táš ned. *zamítat, odmítat, popírat*; - zamietati se *zatarasovat se,*
ohrazovat se (čím), zakrývat se
zamilováníe, -ie n. (koho) *zamilování (si), obliba, láska*: zamilování pána boha
zamilovati, -uju, -uješ dok. (koho, co) *zamilovat si, oblíbit si*
zamladu, za mladu v. mladý
zamlčěti, -ču, -číš dok. *pomlčet, zůstat zticha*: Krista hanějí a ty slyšě zamlčíš; (komu co)
zamlčet, zatajit
zamlčovati, -uju, -uješ ned. *mlčet, zůstávat zticha*; (komu co) *zamlčovat, zatajovat*
zámluva f. *slib; úmluva*
zamlúvati se, -aju, -áš se ned. *slibovat*
zamluviti se dok. *slibit*; zamluviti se k boji s někým smluvit si, určit dobu k souboji
zámluvný adj. ze zámluva: knihy zámluvné knihy úmluv, smluv
zamordovati, -uju, -uješ dok. *zabít, zavraždit*
zámorský, zámořský adj. *zámořský*; dub *zámorský* eben
zamračenie, -ie n. *zatmění*: zamračenie slunce a měsíce; *temnota*
zamračilý adj. *zamračený*
zamračiti (se), -ču, -číš (se) dok. *zamračit (se), zahalit se mrakem, zatemnit (se)*
zamrlý adj. *zmořený (hladem), polomrtvý; chabý, slabý*
zamrzovati, -uju, -uješ ned. *zamrzat*
zamřieti, -mru, -mřeš dok. *zemřít*: zamřieti lačností umřít hladu
zamřiežiti, -žu, -žíš dok. *zamhouřit*: zamříživ oči
zamúcenie, -ie n. *zarmoucení, zármutek; zakalení*
zamúčený adj. *zarmoučený, smutný*
zamúčěti, -ěju, -ieš, **zamučovati**, -uju, -uješ ned. *zarmucovat; kalit*; - zamucovati se
zarmucovat se, rmoutit se
zamučenie, -ie n. *muka, bolest, utrpení*
zamučěný adj. *umučěný*
zamučovati, -uju, -uješ ned. *mučit; sužovat, trápit*
zámutek, -tka, -tku m. *zármutek, smutek; vzrušení, pobouření mysli*
zamútiti, zarmútiti, -múcu, -tíš dok. *zarmoutit; znepokojit, zneklidnit, rozčilit, pobouřit; uvést*
ve zmatek; zakalit, zkalit; - zamútiti se *zarmoutit se; znepokojit se, zneklidnět, rozčilit se,*
pobouřit se; rozbouřit se: moře samo sebe nezamúti
zámutný adj. *smutný; bouřlivý, vzbouřený; spiklý*
zámysl m. *úmysl, záměr; záminka; výmysl; rada*
zamysliiti, -šľu, -slíš dok. *pojmovit úmysl, umínit si, usmyslet si, vymyslet*
zámyslný (trojslab.) adj. *záměrný, předstíraný, vymyšlený*
zamyšlenie, -ie n. *úmysl, záměr; výmysl*
zamyšlený adj. *vymyšlený; rozhodnutý*
zamýšleti, -leju, -léš, **zamyšlovati**, -uju, -uješ ned. *zamýšlet, mít v úmyslu; vymýšlet*; -
zamýšleti sobě *vymýšlet si, předstírat*
zamyšlováníe, -ie n. *vymýšlení, předstírání*

zamžieti, -mžu, -mžeš dok. *zamhouřit*: zamžev oči (srov. semžieti)
zanášeti se, -ěju, -ieš se ned. (čím) *zabývat se čím, myslet na co*: zanáší se jménem Ježíšovým
zaněcovati se, -uju, -uješ se ned. *rozněcovat se*
zanečistiti, -šču, -stíš dok. *znečistit, zašpinit, pošpinit, zaneřádit*
zaneprázdňenie, zaneprázdňenie, -ie n. *zaneprázdňení, zabývání se, zaměstnávání se*: ve mně jest zaneprázdňení o těch věcech zabývám se těmi věcmi
zaneprázdňný adj. *zaneprázdňný; vyplněný, naplněný, plný*
zaneprázdňiti, -ždňu, -zdňíš dok. *zaneprázdňit, zaměstnat; zabrat; strávit; vyplnit; promarnit*
zaneprázdňovati, zaneprázdňovati, -uju, -uješ ned. *zaneprázdňovat, zaměstnávat; vyplňovat, plnit*: zaneprázdňuje břicho; - zaneprázdňovati se (čím) *zaměstnávat se, zabývat se*
zanésti, -nesu, -neseš dok. *zanést, odnést; odvést*: ta přezn zanese je ot rozumu
zanetbánie, -ie n. *zanedbání, nedbalost*
zanetbati, -tbaju, -tbáš dok. *zanedbat, opominout; zameškat*
zanícenie, -ie n. *zajít, zapadnutí*: po zaniecení sluncě za horu po západu slunce
zanietiti, -cu, -tíš dok. *zapálit; vzbouřit*
zaniknúti, -nu, -neš dok. *zajít, zapadnout*
zanova, za nova v. nový
západ m. *západ*: svých posledních dnův v západu na sklonku svých dnů
západný adj. *západní*
zapadovati, -uju, -uješ ned. *zapadat*
zapájúci, zapájějúci adj. *napájející*
zápal m. *podpal*
zapálanie, -ie n. *zardívání, červenání se studem*
zapálati se, -aju, -áš se ned. *červenat se*
zapálčivý adj. *vznětlivý, prudký*
zapáleně adv. *se zápalem*
zapálenie, -ie n. *zapálení, zápal, zanícení, horlivost*
zapálený adj. *zapálený; žhavý; (na koho) rozpálený, rozhněvaný; horoucí*; zapálenú pěči vodi vyvíjí horlivé úsilí, pěči; *zápalný*: zapálená oběť
zapáliti, -ľu, -líš dok. *zapálit; zanítit, roznítit, podnítit koho*; - zapáliti se *zapálit se, nadchnout se*
zapalovati, zapalevati, -uju, -uješ ned. *zapalovat, zanečovat, rozněcovat; podněcovat, nabádat*; - zapalovati se (k čemu, v čem) *rozpalovat se, rozněcovat se, rozohňovat se; červenat se, rdít se*
zápas m. *zápas*: chytiti se v zápas s kým chytit se do křížku; zápasa se ujieti s kým pustit se do zápasu
zapásati, -aju, -áš ned. *zápasit*: ihned se s ním chytí, zapásá
zapásti, -padu, -deš dok. *zapadnout*
zapaženie, -ie n. *spona; spínadlo (?)*
zapéci se, -peku, -pečeš se dok. *zapálit se*
zapečetitý adj. *zapečetěný*
zapekelný, zapeklený, zapeklitý adj. *zatvrzelý, zarytý, urputný*
zapeklenie, -ie n. *zatvrzelost, tvrdohlavost, urputnost*
zapekliti (se), -ľu, -líš (se) dok. *zatvrdit (se)*: srdce se zapekli jako kámen
zapeklitost, -i f. *zatvrzelost, zarytost, urputnost, tvrdohlavost*
zapeklitý v. *zapekelný*
zápětie, -ie n.: v *zápětie v patách, blízko; vzápětí, hned*
zapierati; -aju, -áš ned. *zapiírat; odpírat, upírat; popírat, zamítat*
zapieti, -pnu, -pneš dok. *zapnout*: zapieti koho v púta spoutat
zapijěti se, -jěju, -jješ se ned. *zpijet se; opájet se (čím)*
zopilstvie, -ie n. *opilství*
zopilý adj. *opilý*
zápis m. *písemná smlouva*: pod zápisem na základě smlouvy; *dlužní úpis*
zapisovati se, -uju, -uješ se ned. (s někým) *spojovat, spolčovat se*
zapiti se, -p'ú, -pieš se dok. *opít se*

zapitie, -ie n. *opití, opilost, podroušenost*
zaplacovati, -uju, -uješ ned. *platit, splácet*
zaplakanie, -ie n. *zaplakání, pláč*
zaplakati, -pláču, -eš dok. *zaplakat*; (na, co) *zaplakat nad čím*
zaplameniti, -ňu; -níš dok. *roznítit plamen*
záplat m., **záplata** f. *zaplacení, plat, mzda, odměna; cena; dluh*
zaplésti, -pletu, -eš dok. *zaplést, oplést*: (kostel) bieše zapleten reždícem opleten, zarostlý proutím;
- zaplésti se *splést se*; (v co, čím) *zaplést se, zamotat se do čeho*
zaplétati se, -aju, -áš se ned. (v co, čím) *zaplétat se do čeho*
zápletok, -tka, -tku m. *zamotaná věc; zápletka, zmatek*: bez zápletkuóv, bez sváruóv
zaplelenie, -ie n. *zapletení, zápletka, zmatek; zmatení; popletení*
zapletený adj. (v co) *zapetený, upadlý do čeho*: lid zapletený v bludy; *popletený, zmatený*
zapletovati, -uju, -uješ ned. *zaplétat*
zapliščiti, -šču, -ščíš dok. *zaplesknout, zamazat*: hovnem jemu tvář zaplíštil
zaplvaťi (trojslab.), -pl'uju, -ješ dok. *zaplivat, poplivat*
zápoj, -ě m. *nápoj*
zapojenie, -ie n. *opojení*
zapojiti, -poju, -íš dok. *opojit, opít*
zápojný adj. *opojný*
zapojevati, -uju, -uješ ned. *opojovat, opíjet; omamovat*
zapoleti se, -ľu, -líš se dok. *zapálit se, zapýřit se*
zapomanúci, **zapomanutedlný** (šestislab.), **zapomínaný**, **zapomnělý** adj. *zapomínající, zapomnětlivý*
zapomanúti v. *zapomněti*
zapomanutie, -ie n. *zapomenutí*
zapomenutě adv. *zapomnětlivě*
zapomínaný, **zapomnělý** v. *zapomanúci*
Zapomna f. *Léthe* (v řec. mytologii), *řeka zapomnění* (oddělující svět od podsvětí)
zapomněti, -mňu, -mníš, **zapomanúti**, -manu, -měneš dok. *zapomenout*
zápona, **záponicě**, **záponka** f. *spona, sponka, ozdoba; náramek; náhrdelník*
zapopásti, -padu, -padeš dok. *popadnout, uchvátit, chytit*
zápověd, -i f. *zákaz; rozkaz, vyhláška*
zapověděnie; -ie n. *zákaz; zapovězení*
zapověděný adj. *zapovězený, zakázaný*
zapověděti, -viem, -vieš dok. *zapovědět; zakázat; rozkázat, rozkazem ohlásit*: zapověděti na vojnu naříditi vojenský odvod, svolat vojáky; na snem zapovědě svolal sněm
zápovědný adj. *zakázaný; zápovědný snem mimořádný sněm*
zapoviedati, -aju, -áš ned. *zapovídat; zakazovat; nařizovat*
zapozditi se, -žďu; -zdiš se dok. *opozdit se, zdržet se*
zaprážďnovati se, -ňuju, -uješ se dok. (čím) *zanepřazďňovat se, zaměstnávat se*
zaprošiti, -prošu, -síš dok. *vyprositi, vyžádat si*
zaprošenie, -ie n. (čeho) *vyprošení, vyžádání*
zaprošovati, -uju; -uješ ned. *vyprošovat, vyžadovat*
zaprtilý, **zaprtlý** adj. *zarputilý, zatvrzelý, tvrdošijný*
zaprtiti, -cu, -tíš dok. *zahnojit; porušit*
zaprtnúti, -nu, -neš dok. *zarputit se, zatvrdit se*
zapřenie, -ie n. *zapření, zapřená*
zapřieci, -přahu, -přežeš dok. *zapřáhnout*
zapřiesězenie v. *zapřisězenie*
zapřieti, -pru, -přeš i -přu, -přiš dok. *zatarasit; zavřít na závoru*; (koho) *zapřít*; (komu čeho) *odepřít komu co*
zapřievati, -aju -áš ned. *zapírat, popírat*
zapřisahovati se, -uju, -uješ se ned. *zapřisahat se, přísahat*
zapřisězenie, **zapřisězenie**, -ie n. *zapřisáhnutí, přísaha*

zapřísěžený adj. *odpřísáhnutý, stvrzený přísahou*: slib zapřísěžený
zapřísieci, -sahu, -sežeš dok. *zapřísáhnout; odpřísáhnout; přísahou ujistit*; - zapřísieci sobě *dát si slib, uzavřít smlouvu*; - zapřísieci se *zapřísáhnout se, zavázat se přísahou*
zapsalý adj. *zapsaný*
zapsati se, -píšu, -píšeš se dok. *upsat se, zavázat se*; zapsati se do ohně zavázat se k podstoupení smrti ohněm (upálením)
zapsovati, -uju, -uješ dok. (co) *zašpinit, poskvrnit, zkazit, pokazit*
zapuchlý adj. *opuchlý*: oči zapuchlé
zapustiti, -šću, -stíš dok. *zpusťout; - zapustiti se zakořenit se, uchytit se*
zapuštěný adj. *zpusťlý, zpusťšený*
zapúžeti, -eju, -ieš ned. *zapuzovat*
zapýřenie, -ie n. *zapýření, začervenání*
záramnicě, -ě f. *náramek*
zaraně adv. *zrána, časně ráno*
zaratiti, -cu, -tíš dok. *zničit, zahubit*
zaraziti, -žu, -zíš dok. *zarazit, zastavit; začít razit, zavést*: (kniežě) *zarazí dobrý peniez; začít, založit, zříditi*
zaražený adj. *založený, zřízený, zavedený*
zarážěti, -ěju, -ieš ned. *zarážet, zastavovat, zakládat, zavádět, zřizovat*; hlas jeden zajide *zarážěje na všě strany doléhaje, rozléhaje se*
zardělý adj. *zardělý, červený*
zarděnie, -ie n. *zardění, ruměnec; prchlivost, zběsilost, vztek*
zardieti se, -děju, -ieš se dok. *zardít se, začervenat se; vzedmout se, vzkypět*: i *zardie se proti nim voda morská*
zarmútiti v. *zamútiti*
zárod m., **zároda** f. *zárodek*
zárodek, -dka, -dku m. *úroda*
zaroditi, -z' u, -díš dok. *zplodit, zrodit*; - *zaroditi se ujmout se; urodit se, vzejít*
zarošcovati, -uju, -uješ ned. *nechávat zarůst*: (kněžie) *pleš zarošťují*
zaroveň, zároveň, zarovno adv. *zaroveň, současně; rovně, stejně, stejnou měrou; shodně*: *nikdá jsú neseděli zarovno s zákonem božím neshodovali se; na stejnou úroveň*: údolí naplniti *zarovno s zemí*
zarozovati se, -uju, -uješ se ned. *rodit se, přicházet na svět*
zarpucený adj. *zarputilý*
zarubati, -aju, -áš dok. *zahradit zásekami*: *zarubati cesty*
zarúbiti, -b' u, -bíš dok. *obklopit, ohradit, opevnit zásekami*; *aby tu zarúbili své spasenie zabezpečili*
zarukovati (se), -uju, -uješ (se) ned. *zaručovat (se)*
zaryzený adj. *zardělý*
zarzivělý adj. *narezavělý, zrezivělý*: železo *zarzivělé*
zařúcený adj. *zavalený, zasypaný*
zařúti, zařítí, -řevu, -řeveš dok. *zařvat*
zařútiti, zařítiti, -řúcu, -řícu, -tíš dok. *zavalit, zaplavit, zasypat*: *řeky jě zařítie; zařítili všěcky studnicě*
zásada f. *lest, úklad*
zasaditi, -saz' u, -díš dok. *posadit, vysadit; nastavit*; - *zasaditi se posadit se*; (proti komu) *opřít se, postavit se na odpor*; (o něco) *vsadit se, vejít ve spor*; (podlé, vedlé koho) *zasadit se o koho, ujmout se někoho, přispět někomu*
zasáhnúti, -nu, -neš dok. (čeho) *zasáhnout, postihnout, stihnout; popadnout, vzít si*
zasazenie, -ie n. *založení*
zasazený adj. *usazený; založený*
zasázěti, -ěju, -ieš dok. *zasadit, usadit, umístit*
zasazovati, -uju, -uješ ned. *zasazovat, umíšťovat*; - *zasazovati se (proti čemu) zasazovat se, vystupovat proti čemu*
zasě adv. *zpět, nazpět; naopak; navzájem; z druhé strany, opačně; naproti tomu; opět, zase*

zasědati, -aju, -áš ned. *zasedat, usedat; sedět, sídlit*
zasěděti, -sěz' u, -díš dok. *posedět*
zasědlý adj. *usedlý*
zasědnúti v. *zasiesti*
zasěstup m. *zpětný postup, pohyb zpět*
zasieci, -sahu, -sěžeš dok. (koho) *zasáhnout, postihnout, uškodit, zarmoutit*: *zasieci ani uraziti jich nemožiechu*
zasiesti, -sadu, -sědeš, **zasědnúti**, -nu, -neš dok. *zasednout, usednout*
zaskočiti, -ču, -číš dok. *zaskočit; zastoupit*: *Dětleb mu zaskoči dvěře*
zasláněti, -ěju, -ieš, **zasloňovati**, **zacroňovati**, -uju, -uješ ned. *zACLánět, zastíňovat; zahalovat; chránit, ochraňovat*
zaslati, -šlu, -šleš dok. *zaslat, poslat; vyhnat*
záslon m., **záslona** f., **zasloněnie**, **zacroňenie**, -ie n. *zacroňení, zastínění, zatmění; zahalení, rouška; záclona; záštita, ochrana*
záslonek, -nka, -nku m. *zástěnek, zástěna*
zaslonitel, -e m. *ochránce, podpora, štít*
zasloniti, **zacroňiti**, -ňu, -níš dok. *zakrýt, zacroňit, zastínit; zatemnit; schovat, ochránit; udělat clonu, kryt*: (bože), *zacroňil jsi nad hlavú mú v den boje*
zasloňovati v. *zasláněti*
zas'úbiti, -b' u, -bíš dok. *slíbit, přislíbit*; - *zas'úbiti se (s kým) uzavřít smlouvu*
zas'ubovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *slibovat*
zásluh m., **zásluha** f., **zaslúženie**, -ie n. *zásluha*
zasluhovánie, -ie n. *odplata; posluhování*
zasluhovati, -uju, -uješ ned. *získávat si zásluhy, dobývat zásluh*
zasluhující, **zaslúžitedlný** (pětislab.) adj. *záslužný; zasluhující*
záslužebně adv. *záslužně*
zaslúženie v. *zásluh*
zaslúžilý adj. *zasloužený; záslužný*
zaslúžitedlně (pětislab.) adv. *zaslouženě, po právu; právem, správně*
zaslúžitedlný v. *zasluhující*
zaslúžiti, -žu, -žíš dok. (čeho) *zasloužit něco*; (co na kom) *zasloužit si*: *nemóž člověk na bohu zaslúžiti*
zaslyšěti, -šu, -šíš dok. *zaslechnout*
zasmieti **sě**, -směju, -eš **sě** dok. *zasmát se*
zasmievati **sě**, -aju, -áš **sě** ned. *usmívat se*
zasnúbiti (sě), -b' u, -bíš (sě) dok. *zasnoubit (se)*; *zasnúbiti sobě koho zasnoubit se s někým*
zásobný adj. *zásobený*
zaspati, -sp' u, -spíš dok. *usnout, upadnout ve spánek*
zaspávati, -aju, -áš ned. *usínat*
zastalý adj. *stálý*
zastaralý adj. *zakořeněný, starý*
zastarati **sě**, -aju, -áš **sě** dok. *zastarat; dlouho setrvat, zvetšet, zestárnout*
zastati, -stanu, -neš dok. (proti komu) *stanout, postavit se*; (koho) *zastihnout, přistihnout; zaskočit*; *zastati stanovišče (kde) usadit se; zastati miesto zabrat místo*
zástava f. *záruka, zastavení; zástup*
zastávati, -aju, -áš ned. *bránit*; *zastávati hospody objednávat si ubytování*
zastavěti v. *zstavěti*
zastaviti, -v' u, -víš dok. *zastavit; zamezit cestu; dát zástavu*; *zastaviti vieru dát čestné slovo*; - *zastaviti se postavit se*
zástavní, **zástavný** adj. *ze zástava: drží její věnnú zástavnú dědinu její věno jako zástavu*
zástavník m. *člověk daný do zástavy, zastavenec, rukojmí*
zastěhovati **sě**, -uju, -uješ **sě** dok. *odstěhovat se*
zastěňovati, -ňuju, -ňuješ ned. *zastíňovat*
zástěra f. *zastření, zástěrka, záminka*

zástěrek, -rka, -rku m., **zástěrka** f. *zástěra, zástěrka; rouška, pokrývka*
zástěrný adj. *zastírající, ochranný*
zastěrovati se, -uju, -uješ se ned. *zastírat se, zahalovat se*
zastieňenie, -ie n. *zastínění*
zastieňený adj. *temný, nejasný, zastíněný, nezřetelný*
zastieranie, -ie n. *zaštítění, záštita, ochrana*
zastierati se, -aju, -áš se ned. *zakrývat se, chránit se*
zastihnúti, -nu, -neš dok. *zastihnout, stihnout; přistihnout; zaskočit*
zastiženie, -ie n. *vystižení, zachycení*
zástolní, zástolný adj. *sedící za stolem, jsoucí za stolem; zpodst. m. společník u stolu, spolustolovník*
zastonati, -stóňu, -něš dok. *zasténat, zaúpět*
zastražiti, zastrážiti, -žu, -žíš dok. *ochránit, ostrážat*
zastřkovati, -uju, -uješ ned. (koho) *nastřkovat místo sebe*
zástřel m., **zastřelenie**, -ie n. *zasazení, zásah (střelou)*
zástřela f. *střela (zasahující cíl)*
zastřěliti, -ľu, -líš dok. (koho věč) *střelit, postřelit, zasáhnout*
zastřenie, -ie n. *zastření, zahalení; závoj; záštita, ochrana*
zastřieti, -stru, -střeš dok. (co čím) *zastřít, zahalit*
zástup m. *shluk, hlouček, zástup; šik, četa, pluk, vojsko*
zastúpati, -aju, -áš ned. (co) *stavět se v cestu; zastupovat cestu čemu*
zastúpenie, -ie n. *zastoupení; přičinění, přispění, zakročení*
zastúpiti, -p' u, -píš dok. *zajít; zastihnout, potkat; (co) postavit se nač, postavit se do cesty čemu; zarazit, zabránit; obránit*
zástupně adv. v *zástupu*
zastupovati, -uju, -uješ ned. (co) *stavět se v cestu, překážet, bránit čemu*
zastydnúti, -nu, -neš dok. *nastydnout; zestydnout*
zastyzovati se, -uju, -uješ se ned. *stydět se*
zasúkati, -aju, -áš dok. *vysoukat, vyhrnout*: tu bychom rukávy zasúkali
zasupiti se, -p' u, -píš se dok. *nasupit se, vystupňovat hněv, zatvrdit se* zasupiv se v hněvě
zasušiti, -šu, -šíš dok. *vysušit*: súchotiny tě zasušie
zasúti, -spu, -speš dok. *zasypat*
zasutie, -ie n. *zasypání; sutiny*
zasvěcovati se, -uju, -uješ se ned. *rozsvěcovat se*
zasvětiti, -cu, -tíš dok. (svátek) *vyhlásit, ohlásit*
zasvietiti, -cu, -tíš dok. *rozsvítit*
zasvítavati, 3. sg. -vá ned. *svítat*
zasyповati, -uju, -uješ ned. *spát*
záščie v. *záštie*
zášijek, -jka, -jku m. *týl; pohlavek*
zášijkovanie, -ie n. *pohlavkování*
zášijkovati, -uju, -uješ ned. *pohlavkovat*
zášik m. *záľudnost*
zaškludnúti, -nu, -neš dok. *zhubenět, zakrsnout*
zašlý adj. *zašlý, odešlý; zanedbaný; zbloudilý; zabředlý*: mámť lidi zašlé v hříechy
zašmúřiti, -řu, -říš dok. *zachmuřit*
záštie, záščie, -ie n. *zášť, hněv, nenávisť; svár, rozbroj, spor, nepřátelství; zajítí, zabloudění*
zaštpicě, -ě f. *druh hrachové kaše*
zat' v. *zda*
zatáčěti se, -ěju, -ieš se ned. *otáčēt se, točit se, kroutit se*
zatajenie, -ie n. *zatajení; úkryt*
zatemněný, zatemnilý, zatmělý, zatměný adj. *zatemněný; nevědomý, neosvícený*: rozum zatemnilý; *zaslepený*
zateskňovati se, -uju, -uješ se ned. *zatěžovat se, plnit se, cpát se* (srov. *zatěsniti*)

zatesknúti, -nu, -neš dok. (sobě) *zastesknout si; propadnout zármutku, zoufalství*: zatesk sobě oběsil se
zatěsniti, -ňu, -níš dok. *zatížit, zaplnit, nacpat, ucpat* (srov. zateskňovati se)
zatěšňovati, -uju, -uješ ned. *zatěžovat, zaplňovat, nacpávat*
zatiekati, 3. sg. -ká ned. *obtékat, oblévat*
zatiem adv. *zatím, potom*
zatierati, -aju, -áš ned. *zadělávat (?)*: sěmencem zatierajíce hrašec a zelíce
zatieti, -tnu, -tneš dok. *tít, udeřit; zatnout*: zuby zatna; (koho v čem) *zarazit*; žílu zatieti pustit žilou; - zatieti se *zarazit se*
zatiskovati, -uju, -uješ ned. *zacpávat, ucpávat*
zatkati, -tkaju, -áš dok. *zacpat*: zatkánie uší
zatkávati, -aju, -áš ned. *zacpávat*
zatknutí, -nu, -neš dok. *zasunout*
zatlačiti, -ču, -číš dok. *potlačit*
zatemlost, -i f., **zatemnění**, -ie n. *zatemnění*; *zatemnění*: pro zatemnění rozumu
zatemlý, zatemněný v. *zatemněný*
zatemněni, -ňu, -níš, **zateměti**, -ěju, -ieš, **zatemiti**, -tm' u, -tmíš dok. *zatemnit*; - zateměti se, zatemiti se *zatemít se, ztemnět*
zatemievati, -aju, -áš ned. *zatemňovat, zastírat*
zatočený adj. *zatočený, stočený; otáčený, zmítaný*: duchem vrtlavým zatočený
zatočiti, -ču, -číš dok. *zatočit, stočit; klesnout*: zatočiti mysl čím poklesnout kvůli čemu na mysl, na duchu, zoufat si
zatonulý adj. *ponořený, potopený*
zátopa f., **zatopenie**, -ie n. *zkáza, zatracení*
zatopiti, -p' u, -píš dok. *utopit; zatratit*
zátopný adj. *zatopující; zatracující*
zatopovati, -uju, -uješ ned. *potápět; skrývat*
zatracenie, -ie n., **zátrata** f. *zatracení, záhuba (věčná); ztráta, utracení*
zatracený adj. *zatracený, prokletý; ztracený*
zatracovati, -uju, -uješ ned. *zatracovat; ztrácet*: nezatracuj času
zátratcě, -ě m. *zhoubce*
zatratitedlný (pětislab.) adj. *hodný zatracení*
zatratiti, -cu, -tíš dok. *vyhubit, zničit; zatratit, odsoudit, zahubit; ztratit*; - zatratiti se *pohynout, zmizet, ztratit se*
zátratný adj. *záhubný, zhoubný*
zatrhanie, -ie n. *utrhaní, urážky*
zatrhavý adj. (o řeči) *necudný, dvojsmyslný*
zatrhnúti, -nu, -neš dok. *necudně, dvojsmyslně promluvit*
zatrknúti, -nu, -neš dok. *trknutím usmrtit*: vól slúhu zatkrl
zatrpočiti, -ču, -číš dok. (koho kam) *proti vůli vehnat*
zatrúti, -cu, -tíš dok. *zavraždit*
zatřásati, -aju, -áš ned. *potřásat*: zatřásá hlavú
zatřiesti (se), -třasu, -třeš (se) dok. *zatřást (se)*
zatřieti, -tru, -třeš dok. *zacpat*: zatřieti svůj sluch
zatuchati se, 3. sg. -á se ned. *zatuchat, kazit se*
zatuliti, -l' u, -líš dok. *zacpat, ucpat*; - zatuliti se *zavřít se*
zátupa f., **zatupenie**, -ie n. *zkáza, zatracení*
zátvora f., **zatvořidlo** n. *zavěra, uzavření*
zatvořenie, zatvořitie, -ie n. *uzavření, zakončení*
zatvořený, zatvořitý adj. *zavřený, uzavřený*
zatvořitel, -e m. *zasazovač (drahokamů)*
zatvořiti, -řu, -říš dok. *zavřít, uzavřít*
zatvrdilost, zatvrzenost, -i f., **zatvrzenie**, -ie n. *zatvrzelost, neústupnost, tvrdohlavost*
zatvrdilý, zatvrdlý adj. *zatvrzelý, neústupný, urputný*
zatvrđiti, -z' u, -díš dok. *pevně zavřít, uzavřít; zabezpečit*

zatvrdnutí, -nu, -neš dok. *zatvrdit se*
zatvrzenie, zatvrzenost v. *zatvrdilosť*
zatvrzený adj. *zatvrzelý, urputný, neústupný; zabezpečený*
zatýkati, -týču, -týčeš ned. *zavírat, zacpávat, ucpávat; zatýkat, dopadat*
zatýniti, -ňu, -níš dok. (co čím) *ohradit, zaštitit*
zaúpiti, -p' u, -píš dok. *zaúpět, zanaříkat*
zaur m. *kaše z ječné mouky* (synon. k stč. *kysělicě*; z něm.)
záušek, -ška, -šku m., **záušenie**, -ie n. *rána za uši, pohlavek; náušnice*
záušnicě, -ě f. *boltec (?)*
zautrhati, -aju, -áš dok. *urazit (na cti)*
závada f. *dluh, závazek; závada, překážka*
zavadiť, -z' u, -díš dok. *zavázat, právně zatížit závazkem*
zavadnutí, -nu, -neš dok. *zavadnout, uvadnout, zvadnout*
zaváletí, -eju, -ěš, **zavaliti**, -ľu, -líš dok. *zavalit, uvrhnout; zaváleji práci způsobím strast, nesnáz; - zaváletí se zaválet se, válením se dostat: najde hrozníček, ješto se v listu zaválí*
zaváti, -věju, -věješ dok. *zabzdit, vypustit větry*
zavázaně adv. *závazně*
zavázanie, zavazovanie, -ie n., **závazek** m. *závazek sľib, smlouva*
zavázaný, zavazený adj. *zavázaný: býti zavázán být zavázán, povinen, muset: každý jest zavázán, aby dělál; vázáný dluhem, zadlužený (?)*
zavázati, -viežu, -viežeš dok. *zavázat, přivázat, upevnit; zavázati rozum v čem skrýt v čem moudrost; (koho k čemu) naříditi komu co, uložit komu co; - zavázati se zavázat se, sľibit*
zavazenie, -ie n. *závada, potíř*
zavazený v. *zavázaný*
zavazovati, -uju, -uješ ned. *zahrnovat, spojovat (vjedno); - zavazovati se zaplétat se*
závažie, -ie n. *závaží; hřivna, libra, unce, lot: dal dvadcěti závaží stříebra*
zavďanie, -ie n. *záruka, zástava; daní závdavku: (ten) nenie vděčen Kristovy krve zavďanie*
zavdaný adj. *daný závdavkem*
zavdati, -dám, -dáš dok. *dát závdavkem*
závdavně adv. *závdavkem*
zavděk v. *diek*
zavedenie, -ie n. *podvod*
zavedený adj. *zavedený, pobloudilý, zbloudilý, svedený*
zavěradlo n. *zavěrací kláda*
zavěrně adv. *zajisté, opravdu, vskutku, určitě*
zavěrovati se, -uju, -uješ se dok. *zapřisáhnout se vírou*
zavěřiti, -řu, -říš dok. *uvěřit*
zavěsiti, -šu, -síš dok. *zavěsit; oběsit; (co na koho, co) učinit něco závislým na kom, čem; zavěsiti naději na čem opřít naději o co, vložit naději do čeho*
zavěsti, -vedu, -deš dok. *zavést, odvést; svěst, zmást, podvést; ošidit, připravit oč*
zavěšenie, -ie n. *zavěšení: v zavěšení co držěti udržovat ve vleku; oběšení*
závěť, -i f. *závěťří; útočiště*
záviděnie, -ie n. *nenávist*
zavieradlo n. *závěř, závora*
zavierati, -aju, -áš ned. *zahrnovat, pojímat, obsahovat*
zavíjěnie, -ie n. *šátek, závoj*
zaviklati, -kl' u, -kleš dok. *zatřást: zaviklati sobú zakymáčet se, zatřást se*
zavilý adj. *stočený, zavinutý*
závina f., **zaviňenie**, -ie n. *zavinění, vina, provinění*
zavinilý adj. *provínilý; zpodst. m. viník*
zaviniti, -ňu, -níš dok. *provinit se, zhřešit*
zavinúti, -nu, -neš dok. *zavinout, zabalit; až mi se v srdci zavine až se mi zasteskne až mě srdce zabolí*
zavinutie, -ie n. *zahalení*
závisky pl. f. *závěsky*

závist, -i f. *závist; nenávist*
závistivý, závistný adj. *závistivý; nenávistný*: všeccko jest (mi) závistivé vše to nenávidím
závistník m. *závistník; nenávistník*
zavítanie, -ie n. (komu) *zavítání ke komu, příchod ke komu, návštěva koho*
zavítí (sě), -vinu, -vineš (sě) dok. *zavinout (se), zahalit (se)*
zavítie, -ie n. *závoj*
zavítý adj. *zavinutý, zahalený, zakrytý*
zavláčeti, -ěju, -ieš ned. *zatahovat*
zavlásti, -vladu, -vladeš dok. *stát se vládcem*
závod m. *závod, závodění*: pravým závodem jako o závod
závodce, -ě m. *vůdce, vedoucí*
zavoditi, -z' u, -díš ned. *přivádět; zavádět, svádět, šidit, připravovat (oč)*
závodník m. *běhoun* (kůň, velbloud ap. určený k běhu)
zavolanie, -ie n. *zavolání, zvolání; přivolání, povolání (do úřadu)*
zavolati, -aju, -áš dok. *zvolat, vzkřiknout; zavolat, přivolat, povolat*
závora f. *závora; tyč, berla*
závorka f. *závorka, malá závora*
zavazovati, -uju, -uješ ned. *zavádět, uvádět; - zavazovati se uvádět se (v omyl)*
závrat, -u m. *závrat*
zavrátiti (sě), -cu, -tíš (sě) dok. *odvrátit (se); převrátit (se), přeměnit (se)*
zavražditi, -žď u, -ždíš dok. (s kým, ke komu) *dát se do vražedného boje*
zavrci, -vrhu, -vržeš dok. *zavrhnout, odvrhnout, odložit, zahodit; zamítnout; opovrhnout; - zavrci se (čím) zakrýt se*
zavrhati, -aju, -áš ned. *zavrhovat*
zavrhlý adj. *zavržený*
zavrtěti, -vrču, -vrtíš dok. *zavrtět*: jak se kterému mozku zavrtí jak si kdo usmyslí
závrtka f. *závora*
zavrženě adv. *zavrženě, v zavržení, v opovržení*: jsou živi zavrženě
zavrzenie, -ie n. *zavržení; opovržení*
zavržený adj. *zavržený, opovržený, opovrhovaný*
zavržný adj. *zavrženíhodný*
zavřenie, -ie n. *závěr, cíl, zakončení*
zavřieti, -vru, -vřeš dok. *zavřít, uzavřít; odepřít, zakázat; ukončit; ustanovit usněst; zahrnout, obsáhnout*: toliko jest přikázání v tom slovu zavřeno zahrnuto, obsaženo; - zavřieti se (někomu něčím) *zavázat se*
zavěs adv. *vždy, stále*
zavývati, -aju, -áš ned. *výt, skučet*
zavzieti, -vezmu, -eš dok. *pojmout, zabrat, vzít*
zavznieti v. *zavznieti*
zazaháleti, -eju, -ěš dok. *prozahálet (nějakou dobu)*
zazditi, -žď u, -zdíš dok. *zazdit; - zazditi se (kde) uzavřít se*
zazliti se, -žľ u, -zľíš se, **zazlobiti se**, -b' u, -bíš se dok. (proti komu) *rozzlobit se na koho*
zaznamenati, -aju, -áš dok. *zaznamenat; poznamenat, označit*
zazřieti, -zř u, -zříš dok. *uzřít, uvidět, spatřit, zahlédnout*
zazvnieti, zavznieti, -ň u, -níš dok. *zaznít*
zazvoniti, -ň u, -níš dok. *zazvonit; - zazvoniti se rozezvonit se*: zvonec se zazvonil
zažeci, -žhu, -žžeš; **zažhnúti**, -nu, -neš dok. *zažehnout, zapálit, zanítit, roznítit; - zažeci se, zažhnúti se zapálit se, vzplanout*
zážeh, -žha, -žhu m. *požár*
zažehač, -ě m. *rozněcovatel, podněcovatel*
zažehati, zažehati, zažiehati, -aju, -áš ned. *zažihat, zapalovat, zaněcovat, rozněcovat; - zažehati se, zažehati se, zažiehati se zapalovat se, rozpalovat se*
zažěleti, -eju, -ěš dok. (čeho) *zalitovat*
zažzenie, -ie n. *zapálení, rozpálení*

zažžený, zajžený adj. *zapálený*; oběť *zažžená* zápalná
zbadati, sbadati, -aju, -áš dok. *probádat, propátrat, prozkoumat; upozorovat, zjistit, objevit; pobídnout, dát podnět k boji*
zbahniti se, -ňu, -níš se dok. *stát se březí*: ovcě *zbahnily se*
zbáti se v. *vzbáti se*
zbava f. *osvobození, svoboda*
zbavitel, -e m. *kdo něčeho zbavuje, o něco připravuje*
zbaviti, -v' u, -víš dok. *zbavit čeho, odejmout co; nechat na pokoji*
zbedný v. *sbedný*
zběh, sběh m. *běžec, štvanec, vyhnanec; tyran, násilník, lupič* (v. též *sběh*)
zběhati, -aju, -áš dok. (co) *sem tam proběhat, zběhat*
zběhlý adj. *zběhlý, uprchlý; minulý, uplynulý, dřívější*
zběhnúti, sběhnúti, -nu, -neš dok. *zběhnout, utéci; přiběhnout*
zběhový, zběžský adj. *uprchlický*: *jeskyně zběhová* kde se schovávají uprchlíci (?); *roty šibalské a zběžské*
zběhující, sběhující adj. *ubíhající*: *voda zběhující*
zblítí, -l' u, -líš dok. *zblít; smočít, očistit, oprat*: *zblítli su rúcha svá v krvi beránkové*
zblélovati, -uju, -uješ ned. *činit bílým; smáčet, očišťovat, práť*: *aby svého rúcha nezblélovali v krvi beránka*
zběrač; zběr v. *sběrač; sběr*
zbesilý adj. *posedlý běsem, ďáblem*
zběžeti; zběžský v. *vzběžeti; zběhový*
zběžstvie, -ie, zběžstvo, zběstvo n. *vyhnanství*; *bydliti v zběžství žit jako zběh*
zbieliti, -l' u, -líš dok. *vybílít, obilit*
zbierati (se) v. *sbierati (se)*
zbíjěti, -ěju, -ieš ned. *zabíjet, pobíjet*
zbitec, -tcě m. *padlý, zabitý*
zbitel, -e m. *kdo někoho pobil, zabil; vrah*
zbiti, -b' ú, -bieš dok. *pobít, zabít, zranit; zabušit, zatlouci; roztlouci; složit dohromady* (srov. *vzbítí*)
zbitie, -ie n. *pobití*
zbilý adj. *pobitý, zabitý*
zbižnosť, -i f. *hojnosť* (v. též *obižnosť*)
zbláhati, -aju, -áš ned. *dobrořečit*
zblahoslaviti, -v' u, -víš dok. *vychválit; prohlásit blahoslaveným*
zblatiti (se), -cu, -tíš (se) dok. *zblátit (se), pokálet (se) blátem* (v. též *sblatiti*)
zblázněný, zbláznivělý adj. *zblázněný, bláznivý, poblázněný*
zbláznievati, -aju, -áš, **zbláznovati, zblážňovati**, -uju, -uješ ned. **pobláznovat**; - *zbláznievati se, zbláznovati se, zblážňovati se upadat do bláznovství*
zbláznievěti, -ěju, -ieš dok. *zbláznit se, pomást se*
zbledělý adj. *zbledlý*
zbleděti, -z' u, -díš dok. *zblednout*
zblúdiť (se), sblúdiť (se), -z' u, -díš (se) dok. *zbloudit, zabloudit; pobloudit, chybit*
zblúzenie, -ie n. *poblouzení, oblouzení*
zbočiti, -ču, -číš dok. *odbočit; ustoupit; usmrťit*; - *zbočiti se obrátit se bokem, ustoupit na stranu*
zbodenie, -ie n. *probodnutí* (v. též *sbodenie*)
zbodený adj. *probodený, probodaný, pobodaný*
zboh, zbuoh v. *bóh*
zbohacenie, -ie n. *zbohatnutí*
zbohacený adj. *zbohatlý, bohatý*
zbohacovati, -uju, -uješ ned. *obohacovat*
zbohatěti, -ěju, -ieš dok. *zbohatnout*
zbohatiti, sbohatiti, -cu, -tíš dok. (koho čím) *obohatit*

zbojčě, -ě m. *zhoubce*
zboletí, -eju, -ěš i -l'u, -líš dok. *začít bolet, zabolet; zželet se, slitovat se*
zbor, zboř v. sbor, sboř
zbořenie, sbořenie, -ie n. *zboření, zničení, pád, záhuba, zkáza*
zbořenina, sbořenina f. *probořený otvor*: skrze tu sbořeninu stěny vynesú ho; pl. *zbořeniny*
ruiny, trosky
zbořiti, vzbořiti, -řu, -říš dok. *zbořit, zničit, rozbít*
zbořovati, -uju, -uješ ned. *bořit, ničít, porušovat*
zbošti, -bodou, -eš dok. *probodnout; bodnout; vypíchnout (oči); vyhodit ze sedla při turnaji*;
neb již s koně král jich z boden sražen z koně
zbož- v. též sbož-
zbožilý adj. *božský*
zbraň v. bran
zbrana f. *obrana*
zbraněvati v. zbraňovati
zbranitel, -e m. *ochránce*
zbrániti, -ňu, -níš dok. (čeho) *ovládnout co*
zbraňovati, zbraněvati, -uju -uješ ned. (čeho) *zbraňovat, bránit čemu, zapovídat co; držet v*
kázni; obraňovat, ochraňovat; - zbraňovati se dát se odstrašit
zbráti v. sebrati
zbroditi, -z'u, -díš dok. *zkálet, pokálet*
zbroj, -ě m. *mužský pohlavní úd*
zbrojě v. sbrojě
zbrojiti se, -ju, -jíš se ned. *chápat se zbraní, bouřit se*
zbrústiti, -šu, -síš dok. (čeho) *obrousit, nabrousit, naostřit; zchodit, projít křížem krážem*
zbud- v. vzbud-
zbujěti, -jěju, -jěš dok. *zbujnět* (v. též *vzbújěti se*)
zbuřený adj. *vzbouřený, pobouřený*
zbuřiti; zbuřovati; zbuzovati v. vzbúřiti; vzbušovati; vzbuzovati
zbuzující adj. *povzbuzující*
zbydliti (se), -l'u, -líš (se) ned. *obývat, bydlet, sídlit, zdržovat se; prodlévat, přebývat* (v. též
vzbydliti)
zbylý adj. (čeho) *který pozbyl, pozbyvší*
zbytečně, zbytně adv. *hojně, nadbytečně*
zbyteční, zbytečný, sbytečný, zbytní, zbytný adj. *zbyvající, přebytečný*: zbytečné jest zbyvá;
zbytečný
zbytečnost, -i f., **zbytek**, -tka, -tku m. *nadbytek, přebytek, hojnost*
zbyteční, zbytečný, sbytečný, zbytní, zbytný adj. *přebytečný*
zbyti, sbýti, -budu, -budeš dok. *setrvat, zůstat, pobýt; obstát; (čeho) zbavit se, zprostit se,*
pozbyt, ztratit; ubýt; uniknout: smrti zbyti uniknout smrti; l'uti zbyti *uniknout krutosti, divokosti*;
- zbyti se, sbýti se (s kým) *shodnout se, dohodnout se, snést se, vyjít s někým*
zbytie, -ie n. *pozbytí; zesláblost*
zbytní, zbytný v. zbyteční
zbytnost, zbytnost, -i f. *nadbytek, hojnost*
zbývati, -aju, -áš ned. *oplývat; zbavovat se, pozbývat*: sbožie zbyvá pozbývá majetku (v. též
vzbývati)
zcěditi, -z'u, -díš dok. *procedit; roztríditi*
zcěla, zcělu; zcěl- v. cělý; scěl-
zcěni, -ňu, -níš dok. *ocenit, zcenit*
zcepenati, -aju, -áš ned. *schcípát, hynout*
zcúdití, -z'u, -díš dok. *vyčistit*
zcúzený adj. *vyčištěný*
zcuzolilý, scuzolilý adj. *zcizený, odcizený*
zcuzoloženie, scuzoloženie, -ie n. *cizoložství*

zcuzoložiti, scuzoložiti, -žu, -žíš dok. *dopustit se cizoložství*
zčakati, sčakati, sčekati, ščakati, ščekati, -aju, -áš dok. *vyčkat, počkat*: zčakali sebe počkali na sebe; *přečkat*
zčakávati, sčakávati, ščekávati, vzčakávati, -aju, -áš dok. *vyčkávat, očekávat*: vespolek se ščekáváte čekáte na sebe navzájem
zčastně; žčědie; zčerněti v. sčěstně; sčědie; zčernati
zčesati, -šu, -šeš dok. *učesat*
zčíněný adj. *učiněný, udělaný*; zčiněný stan *postavený*
zčiniti, -ňu, -níš dok. *učinit, zhotovit, nadělat*; - zčiniti se *stát se* (v. též sčiniti)
zčísti v. sčísti
zčistidlo n. *čistidlo; očista*: zčistidlo od hříecha
zčistiti, -šču, -stíš dok. *vyčistit, očistit*
zčiščovati, zčiščovati, -uju, -uješ ned. *očiščovat*
zčrnati, -aju, -áš, **zčrněti, zčerněti**, -ěju, -ieš dok. *zčernat, zčernět*
zčrniti, -ňu, -níš dok. *očernit, zašpinit, pošpinit*
zčrvenalý, zčrvenaný adj. *zčervenalý*
zčrveniti, -ňu, -níš dok. *zčervenit, začervenit*
zčrvivěti, -ěju, -ieš dok. *zčervivět*
zda, zdali, za, zali, zať část. a spoj. *zda, zdali, což, cožpak*: a sdať ty (paní) mne neznajú?; *zda snad, zdali snad; jestliže, -li, kdyby*: veliký kám posadil strážě, zdali by se (poddani) chtěli protiviti; za mníš zda myslíš
zdal-; zdál- v. vzdal-; vzdál
zďanie, -ie n. *zďání, domněnka. mínění*
zdarma adv. *nadarmo, bez příčiny*
zdařilý adj. *dokonalý, ušlechtilý*
zdařiti, -řu, -říš dok. *způsobit, aby se něco podařilo, učinit zdárným*
zdáti; zdávati v. vzdáti; zdávati
zdáti se v. zdieti se
zďavený adj. *utýraný*
zďáviti, -v' u, -víš dok. *zadáviti, zadusiti, zardousiti; zahubiti* (v. též sdáviti)
zďavovati, -uju, -uješ ned. *hubiti*; - zďavovati se *zatěžovat se*
zde; zdejší v. sde; sdejší
zdechnúti, -nu, -neš dok. *vydechnout; vypustit duši, zemřít, zhynout* (v. též vzdechnúti)
zďěl- v. též vzděl-
zďěliti, -ľu, -líš dok. (co) *rozdělit co*; (čím) *podělit čím*; - zďěliti se, sděliti se (čím, oč) *podělit se čím*; (na něco) *společně prokázat*
zďělovati se v. zdieleti se
zďěraviti, -v' u, -víš dok. *proděravět, provrtat*
zďerek, -rka, -rku m. *hadr, cár*: náklad vetchých klákolov a vetchých zďerkov
zďěř, -i f. *železná obruč*
zďese adv. *zde, tu*
zďětinu adv. *od dětství*
zdieleti se, sdieleti se, -uju, -ěš se, **zďělovati se**, -uju, -uješ se ned. (s kým) *dělit se s kým*
zdielný, sdielný adj. *kdo se ochotně dělí s druhým, štědrý*: buoh jest velmi štědrý a sdielný
zdieti v. sdieti
zdieti se, zdáti se, 3. sg. *zdí se, zdá se* ned. *zdat se, jevit se; stát se* (v. též sdieti)
zdivělý adj. *zdivočelý* (srov. vzdivěti)
zďlažiti, -žu, -žíš dok. *vydláždit*
zďlužiti se, -žu, -žíš se dok. *zadlužit se*
zďoba f. *dobrá příležitost*
zďobný adj. *dobrý, užitečný, vhodný*
zďobřiti (se), -řu, -říš (se) dok. *udobřit (se)*
zďobývati, -aju, -áš dok. *postupně dobýt, podobývat* (srov. vzdobývati)
zďojiti, -ju, -jíš dok. *podojit*

zdolu, zdoly, vzdolu adv. *zdola*
zdora; zdrastiti v. *vzdora; vzdrastiti*
zdraščený adj. *zježený*
zdrav- v. též *sdrav-*
zdravě adv. *zdravě*: zdravě domnieti mít zdravý rozum; *bedlivě, pozorně; správně, moudře*
zdrávo adv. *milo*: zdrávo hleděti radost pohledět
zdrážditi, zdrážiti v. *vzdrážditi*
zdrhovati (sě), -uju, -uješ (sě) ned. *zadržovat (se), přidržovat (se); zdržovat (se)*
zdrobiti, -b'u, -bíš dok. *rozdrobit, nadrobit*
združný v. *sdružný*
zdržlivý, zdržedlivý adj. *zdrženlivý*
zdrženie, sdrženie, -ie n. *zdrženlivost*: pokora, sdrženie těla a netbánie na svět
zdržeti, sdržeti, -žu, -žíš dok. (koho, co) *ochránit, zachovat, udržet; snést, vydržet; dodržet; -sdržeti se (čeho) odepřít si, zachovat se zdrženlivě* (v. též *vzdržeti*)
zdržievati, -aju, -áš ned. *ochraňovat, zachovávat; udržovat, zdržovat*
zdržitel, -e m. *udržovatel*
zdržovanie, -ie n. *zdržování, zdrženlivost*
zdržující adj. *zachovávající, dodržující*
zdriemati, -m'u, -meš dok. *zdřímnout si; -zdriemati se usnout*
zdriezkati, -žču, -žčeš dok. *rozbít se, roztrástit se*
zduchovněti, -ěju, -ieš dok. *nabýt povahy ducha, stát se duchem*: Pan Ježíš po vzkříšení zduchovněl jest
zduchovníti, -ňu, -níš dok. *přeměnit v duchovní hodnoty, duchem překonat (?)*: sniž by sedlák uměl šperku a trávenin Antikristových sduchovníti, jako v jíšce sladké připravuje je
zdúti se; zdutý v. *vzdúti se; vzdutý*
zdvihanie, -ie n. *zdvihání; svatořečení* (cirk.)
zdvihati; zdvihnutí v. *vzdvihati; vzdvihnutí*
zdvihnutý adj. *zdvihací*
zdviž; zdviženie v. *vzdviž; vzdviženie*
zdychánie, -ie n. *vzdychání*
zdýchati se v. *sdýchati se*
zdymující adj. *rozmýchávající, rozněcující*
zdynchovati, -uju, -uješ dok. *vybít*: vápnem zdynchovati duóm
zebranie; zebrati; zečtenie v. *sebranie; sebrati; sečtenie*
zed, zdi f. *zed', stěna*
zedcě, -ě, zédka f. *zídka*
zedna adv. *uvnitř*
zední, zedný adj. *ze zed'*: v dírách skalských a zedních; na úhlech zedných
zedníkový adj. *zednický*: lžiče zedníková
zedraný adj. *rozedraný, roztrhaný*
zedrati, zderu, zděřeš dok. *roztrhat, rozedrat* (v. též *sedrati*)
zedřieti, -dru, -dřeš dok. *rozedřít, rozetřít; roztrhnout, roztrhat* (v. též *sedrati*)
zehmati, -tnu, -meš ned. *trhat*: býlé zehmati až do kořene
zehřměti, 3. sg. -hřmie dok. *zahřmět, zaburácet*
zechtěti v. *vzechtěti*
zejhráti, -jhraju, -jhraš dok. *promarnit, pokazit; (komu) protivit se, přičít se; -zejhráti se rozehrát se; zbujnět, rozdovádět se* (v. též *sejhráti, vzejhráti se*)
zejmati, -aju, -áš dok. *zjímat, pochytat, pozajímat*: některé zbili a některé zejmati
zejména, zejména adv. *jmenovitě, jménem; zejména, obzvlášť*
zejmu; zejžený v. *zjieti, sežžený*
zkrvavený (čtyřslab.) adj. *zkrvavený*
zakrvaviti (čtyřslab.) (sě), *-v'u, -víš (sě)* dok. *zkrvavit (se)*
zektvu v. *vzkvísti*
zelé, -é n. *zeli; zelenina, byliny*

zelenajúcí, zelenatý, zelenitý, zelenúcí adj. *zelenající se*
zeleněti, -ěju, -ieš ned. *zelenět, zazelenávat se*
zelhánie v. selhánie
zelíce, -ě n. *bylina; zeličko*
zeličko n. *zelenina*
zelina, zelinka f. *rostlina, bylina*
zelinie, -ie n. *tráva, býlí*
zelinný, zelinový adj.: *rostlinný, bylinný*
zelsknúti sě, -nu, -neš dok. *zalesknout se*
zelva f. *snacha, nevěsta; švagrová* (sestra manželova)
zelvicě, -ě f. *švagrová*
zemdenie, -ie n. *oslabení; úpadek*
zemdený adj. *zemdený, zesláblý*
zemdleti, -mdleju, -mdlíš dok. *zemdlít, zeslábnout*
zemdlévati, -aju, -áš ned. *zemdlívat, slábnout*
zemdliti, -řu, -líš dok. *učinit mdlým, unavit, zeslabit*
země, -ě f. *země, svět; země, hlína, půda*: země hnutí zemětřesení: *stát, území*
zemek, -mka m. *krajan*
zeměměrovstvie, zeměměrnostvie, -ie n. *zeměměřičství*
zeměměrný adj. *měřičský*
zeměněl n. *prefekt, soudce*
zeměnin (nom. pl. zeměněné, gen. zeman) m. *zeman, šlechtic; obyvatel země; krajan, domorodec*
zeměplaz, zemiplaz, zemoplaz m., **zemoplazicě**, -ě f. *plaz, had*
zemicě, -ě f. *zemička, malá země*
zemléti, zmeř'u, -leš dok. *semlít; rozbit, rozrazit, rozdrtit* (v. též semléti sě)
zemnatost, -i f. *zemitost, přízemnost, drsnost*
zemní, zemný, zempný adj. *zemský, tělesný*
zemoplaz, zemoplazicě v. zeměplaz
zemoplazní adj. *plazí, hadí*
zemřenie, -ie n. *zemření, smrt; vyhlazení, zničení*
zemský adj. *pozemský, světský* (ne duchovní); *drsný, hrubý*
zeplvámie (trojslab.), -ie n. *poplivání, zneuctění*
zeplvati (trojslab.), zpľ'uju, -ješ dok. *poplívát, zneuctít*
zeprati, zperu, zpěřeš dok. *vyprat* (v. též seprati)
zepřieti sě; zepsámie v. *vzepřieti sě; sepsámie*
zepsaný adj. *pomalovaný*
zepsěti, -ěju, -ieš dok. *stát se podlým, zkazit se (?)*; *zchátrat*
zepsovati, -psuju, -eš dok. (co) *zhanobit; zahubit, pohubit*
zeptati sě, -aju, -áš sě dok. *vyptat se (nač), vyzpytovat* (v. též vzeptati sě)
zerbovati, -uju, -uješ dok. *vyznačit se, odlišit se nějakým znamením*: tak sú ty roty zerbovaly zvláštními potvornostmi
zervati sě, zruju, -eš sě dok. *servat se, poprat se*
zerzavěti, zerzěvěti, zerzivěti, -ěju, -ieš dok. *zrezivět*
zeřivost v. *zářivost*
zeřvati, vzeřvati, zřevu, -řéveš, -řeveš dok. *vzkřiknout*
zeschlý; zeschna v. *zsechlý; zsechnúti*
zeskrz, zeziskrz adv. *veskrze, vesměs*
zeslnúti, -nu, -neš dok. *oslepnout*
zesnúti, -nu, -neš dok. *usnout*
zespati, -sp'uju, -spíš dok. *uspat; oklamat*; - *zespati sě vyspat se (dosyta)*
zest(k)věti sě v. *vzest(k)věti sě*
zestlati, zstelu, zsteleš, -stéleš dok. *prostrít*: *zestlati stól*
zestrhaný adj. *seškrábaný*
zestrhati v. *sestrhati*

zastříhati, -aju, -áš dok. *sestříhat*
zeškřvieti, -škřvu, -eš dok. *rozplynout se*
zět, -i m. *švagr, zet'*
zetčenie; zetkati v. *zetřenie; setkati*
zetleti, -tleju, -tlíš dok. *shnít, zetlít*
zetmíti, -tm' u, -íš dok. *ztemnit*
zetřenie, setřenie, zetčenie, -ie n. *potřeni, záhuba, rozbití, zničení*
zetřěný adj. *rozetřěný, rozdrčený; potřěný, poslápaný, ponížený*
zetřieti v. *ztřieti*
zěv- v. *zjev-*
zevna adv. *zevně, zvenčí*
zevní adj. *zevní, vnější; zjevný, veřejný*
zevňutř adv. *zevnitř*
zevňutřek, -třka, -třku m. *vnějšek*: nerod'te podle zevnitřku súditi
zevřieti, -vřu, -vřeš dok. *svařit se, uvařit se* (v. též *vzevřieti*; srov. *sevřieti*)
zeziskrz; zezpievati v. *zeskrz; sezpievati*
zezléti, -leju, -léš dok. (komu) *stát se zlým ke komu*
zezpod adv. *zezpod, zdola*
zezřieti; zezvoniti; zežrati v. *vezzřieti; vzezvoniti; sežrati*
zežvaný adj. *pomačkaný* (v. též *sežvati*)
zežžený v. *sežžený*
zfaldovati, -uju, -uješ dok. *zřásnit, poskládat v záhyby*: blány jsú složeny a čistě zfaldivány
zhajovati, -uju, -uješ ned. *zabraňovat, zakazovat; obhajovat, chránit*
zhanbiti, -b' u, -bíš, **zhaněti**, -ěju, -ieš dok. *zhanobit, pohanět*
zhaněnie, -ie n. *zhanobeni, pohanění* (v. též *vzhaniti*)
zhašovati, -uju, -uješ ned. *zhášet, zhasínat, hasit*
zhemzati, -žu, -žíš dok. *zahemžit se*
zhladiti v. *shladiti*
zhlazený adj. *ohlazený*
zhľadanie, -ie n. *vzhľadání, pohledy, pohlížení* (v. též *shľadanie, vzhľadanie*)
zhledati, zhľadati, -aju, -áš dok. *prohledat, nahledat se; shledat, zjistit* (v. též *shladati*; srov. *vzhladati*)
zhleděti, -hlež' u, -hledíš dok. (co) *prohlédnout* (srov. *vzhleděti*)
zhliniti sě, -ňu, -níš sě dok. *zamazat se hlinou*
zhlodati; zhľub' u, zhľubi v. *shlodati; hlúbě*
zhluk m. *klam, mámení*: v *zhľucě* v *oblouznění*
zhľupěti, -ěju, -ieš dok. *zhľoupnout*
zhľupovati, -uju, -uješ ned. *ohlupovat*
zhmatati, -aju, -áš dok. *ohmatat, prohmatat* (v. též *shmatati*)
zhněvati sě, -aju, -áš sě dok. *navzájem se pohněvat* (v. též *vzhněvati sě*)
zhniesti, *zhnětu*, -eš dok. *zhníst*; - *zhniesti sě* (v *nohy*) *otlačit si (nohy)* (v. též *shněsti*)
zhniezditi sě; zhńiti v. *shniezditi sě; shńiti*
zhnojiti, shnojiti, -ju, -jíš dok. *dát shńit, proměnit v hnůj*
zhoditi, -hoz' u, -díš dok. *nahradit, přiměřeně srovnat, uspořádat; přijít vhod*; (čemu) *učinit něco přiměřeně k čemu* (v. též *shoditi*)
zhojiti sě, -ju, -jíš sě dok. (čeho) *vyléčit se z čeho; vynahradit si*: *zhojiti sě* bitie vzít odškodnění, náhradu za bití
zhola, shola adv. *úplně, zcela, naprosto*: *shola* jasně
zholiti, sholiti, -ľu, -líš dok. *oholit, ostríhat*
zhoniti v. *vzhoniti*
zhorľiti sě, -ľu, -líš sě dok. *rozhorľit se*
zhoršiti (sě), -šu, -šíš (sě) dok. *zhoršit (se)*; *zhoršiti sě* čím *pohoršit se nad čím*
zhóru v. *vzhóru*
zhořčiti, zhořčiti, -ču, -číš dok. *naplnit hořkostí, zhořčit, ztrpčít*
zhořěknúti, -nu, -neš dok. *zhořěknout*

zhovadělý, zhovadilý, zhovadnělý adj. *zhovadilý, zdivočelý, zlotřilý (?)*: lid velmi zhovadělý
zhovadněti, -ěju, -ieš dok. *zhovadět zesurovět, zdivočet (?)*
zhrdanie v. *vzhrdanie*
zhrdati, vzhrdati, -aju, -áš ned. *pohrdat*
zhrděti, vzhrděti, -ěju, -ieš, **zhrditi, vzhrditi**, -z' u, -díš dok. *pohrdnout; zpychnout, zpyšnět*
zhrdliti, -řu, -líš dok. *zardousit, uškrtit (?)*: abychme byli zatraceni i zhrdlení a zhynuli
zhroziti, shroziti, -z' u, -zíš dok. (koho) *pohrozit, nahnat hrůzu komu, postrašit koho* (v. též *vzhroziti*)
zhrožovati, -uju, -uješ ned. *nahánět hrůzu, děsit, strašit*
zhrubělý, zhrublý adj. *zhrublý; ztloustlý*
zhruběti, -ěju, -ieš dok. *zhruběti; ztloustrnout*
zhrubievati, -aju, -áš ned. *hrubět, stávat se hrubým*
zhrýzti, shrýzti, -hryzu, -eš dok. *zhryzat, rozhrýzat; sníst*
zhrženie, vzhrženie, -ie n. *pohrdání*
zhržeti, vzhržeti, -ěju, -ieš, **zhrzovati**, -uju; -uješ ned. *pohrdat, opovrhovat*
zhrzitel, vzhrzitel, -e m. (čeho) *kdo pohrdá (čím)*: zhrzitelé darov
zhřieti; zhřievati se v. *shřieti; shřievati se*
zhřímati, 3. sg. -á dok. *zahřímat* (srov. *vzhřmieti*)
zhúba f., **zhubenie**, -ie n. *zhouba, zkáza, záhuba*
zhúbce, -ě m. *škůdce*
zhubený adj. *zmařený, zubožený*
zhubiti se, -b' u, -bíš se dok. *zpustnout, být zpusťoš*
zhubovati, -uju, -uješ ned. *hubit, zabíjet, vraždit*
zhuntovati, -uju, -uješ dok. *zničit, zkazit*
zhusta adv. *hustě*: snieh přší zhusta
zhustanie, -ie n. *polohlasité mluvení, šepot (?)*
zhustati, -aju, -áš ned. *mluvit polohlasem, šeptat (?)*: zhustati bude (Hospodin) sladké řeči
zhustiti, zhušču, -stíš dok. (řěč) *promluvit hrdě, vychloubačně*
zhynovati, -uju, -uješ ned. *hynout, pomíjet*
zhynující adj. *hynoucí, smrtelný, pomíjivý, pomíjející*
zhynúti, vzhynúti, -nu, -neš dok. *zhynout, zahynout, být zničen*: zhynúti na životě zahubit svůj život; *zmizet; ochabnout*
zhynutie, -ie n. *zhynutí, zahynutí; zánik*
zhynutý adj. *zahynulý; zanikající, osláblý; pomíjející*
zhyzditi, shyzditi, vzhzditi, -žďu, -zdíš dok. *zhyzdit, zohyzdit, zkazit, pokazit*; (koho komu) *zošklivit koho komu, pošpinit, zhanobit koho před kým*
zhyždovati, -uju, -uješ ned. (koho, čso komu) *špinit, hanobit koho před kým, činit odporným koho komu*
zchápati, -aju, -áš dok. (kamení) *posbírat, pochyťat* (v. též *vzchápati*)
zchlapěti, -ěju, -ieš dok. *stát se chlapem, ničemným člověkem*: který již člověk diáblu povolí, již ten takový člověk zchapie
zchlapilý adj. *zchlapštělý, ničemný*: kdy se člověk diábla drží, již jest zchlapilý
zchlúba; zchlubiti se v. *vzchlúba; vzchlubiti se*
zchlubený adj. *vychválený, proslulý*
zchluditi, -z' u, -díš dok. (koho) *zbít, ztlouci*
zchoditi, -z' u, -díš dok. *zchodit, prochodit, projít křížem krázem*: když jsú zchodili vešken ostrov; ned. *vycházet*: slunce zchodí (v. též *schoditi, vzhoditi*)
zchodné, -ého zpodst. n. *poplatek vybíraný od poddaných, kteří přecházeli na jiné panství*
zchopiti v. *vzchopiti*
zchovanec, -ncě m. *domácí služebník* (v. též *vzchovanec*)
zchovanie, -ie n. *opatrování, ukrytí; vychování; panování (?)*: já (Česká země) zchování jeho (Zikmundovo) sem milostnú dobrotivostí přijala
zchovati v. *vzchovati*

zchuditi, -z' u, -díš dok. *udělat chudým, ožebračit*: rmoho zabitcív naděláchu, lidi mnohé zchudiechu (v. též schuditi)
zchuravělý adj. *ochuravělý, nemocný; zesláblý (?)*
zchuravěti, -ěju, -ieš, **zchuraviti**, -v' u, -víš dok. *ochuravět, onemocnět, zchřádnout; zeslábnout, ochabnout*
zchuravovati, -uju, -uješ ned. *činit nemocným, slabým; sužovat, trápit*: život bídný, kterýžto bolesti zchuravují
zchváliti v. schváliti
zchvalovati, -uju, -uješ ned. *pochvalovat (si)*
zchvořenie, -ie n. *ztenčení, zchudnutí (?)*
zchvostati, schvostati, -aju, -áš dok. *sešlehat, spráskat, ztřískat, ztlouci; posekat, porubat*
zchytiti v. vzchytiti
zchytralý adj. *zchytralý, vychytralý, chytrý; lstivý, záludný*
ziedati; ziesti v. zjiedati; sniesti
zielo adv. *zhusta, často (?)*
zievati, -aju, -áš ned. *zívat*
zima f. zima; zimě adv. (z lok. sg.) v *zimě*
zimný adj. *zimní; studený*
zisk m. *zisk*: *vzieti zisk získat; výdělek; prospěch, užitek*; buóh v zisk jest jim položil čas tento; *výhoda; majetek* (v. též nevzisk)
získati, zíšču, -eš dok. *získat, vyhrát*; - získati sě *zalíbit se*
ziskovanie, -ie n. *vydělávání*: kupectví, kramářství a jiná získování
ziskovati, -uju, -uješ ned. *získávat; vydělávat*
ziščný adj. *prospěšný, výhodný, užitečný, výnosný*; *ziščen čeho býti čím mít z čeho zisk v něčem; ziskuchtivý, žištý*
zítra v. zjutra
zjadati, -aju, -áš dok. *probádat, prozkoumat*
zjadovati, -uju, -uješ ned. *zkoumat, zvídat, zpytovat*
zjasna adv. *jasně*: nebesa se zjasna modrají
zjéd, -i f. *nenajedená čeládka, jedlíci, darmožrouci*: že by nákladové kostelův, žákovstva a rozličné zjedi daremné přestali
zjednánje v. vzjednánje
zjednaný adj. *zařízený, určený; udělaný, zavedený* (v. též sjednaný, vzjednaný)
zjednatel, -e m. *strůjce*
zjednati, vzjednati, -aju, -áš dok. *zjednat, opatřit; způsobit*: zjednati tesknost komu čím omrzet, znudit; *zaříditi, zříditi, provést, vytvořit, stvořit; ustanovit; upravit, připravit (?)*: Kristus chtěl zjednati k spasení nám cestu; *vykonat; ujednat; zvolit, vybrat*, (v. též sjednati); - zjednati sě v. sjednati sě
zjednávati, vzjednávati, -aju, -áš ned. *zjednávat, opatřovat, zařizovat, zřizovat, tvořit, vytvářet, provádět; vést k čemu*: že chudoba zjednávala jest preláty k ctnostem (v. též sjednávati); - zjednávati sě v. sjednávati sě
zjédovatěti, -ěju, -ieš dok. *stát se jedovatým; být otráven jedem*
zjédoviti, -v' u, -víš dok. *uštknout, otrávit*
zjemaný adj. *pozajimáný*
zjemati v. zejmati
zjěvenie, vzjěvenie, -ie n. *zjevení*
zjěviti, zěviti, vzjěviti, -v' u, -víš dok. *zjevit, vyjavit, projevit; oznámit, odhalit*; - zjěviti sě *projevit se, ukázat se, prozradit se*
zjěvně, zěvně adv. *zjevně, zřejmě, zřetelně, veřejně*
zjěvník, zěvník m. *publikán*
zjěvnost, -i f. *zjevnost, zřejmost; zřetelnost, názornost*
zjěvný adj. *zjevný, viditelný, zřejmý; zřetelný*
zjěvovati, -uju, -uješ ned. *zjevovat, sdělovat, svěřovat, dávat najevo, ukazovat*
zjězdilý adj. *zcestovalý, světem protřelý*

zjězditi, -žďu, -zdiš dok. *zjezditi, projezditi*
zjiedati, ziedati, sjiedati, -aju, -áš ned. *pojítat*: núzi činie chudým sjiedajíce a spíjejíce, co by měli chudí jiesti a píti
zjiesti v. sniesti
zjieti, zejmu, -eš dok. *zajmout; pozájímat* (srov. vzjieti)
zjietřiti v. znietřiti
zjímanie, -ie n. *pozajímání, zajetí*
zjímaný adj. *pozajímaný, zajatý*
zjímati, -aju, -áš dok. *pozajímat, zajmout* (hromadně); - zjímati se ned. (proti čemu) *stavět se, protivit se (?)*: křivomluvný se zjíma proti mému obličejí (srov. znímati se, vzjímati)
zjistiti, zjišču, -stíš dok. *zkusit*; - zjistiti se *ujistit se, přesvědčit se*
zjíti v. zníti
zjutra, zjítra, zítra adv. *zrána, ráno; zítra* (v. též *vzítra*)
zkacěrovati, -uju, -uješ dok. (koho) *nařknout koho z kacírství, označit za kacíře*
zkaditi, zkaz' u, -díš dok. *vykouřit*
zkálenie, -ie n., **zkálenina** f. *znečištění, poskvrna*
zkálený adj. *znečištěný, poskvrněný*
zkáleti (se), skáleti (se), -eju, -lěš (se) dok. *zmazat (se), umazat (se), potřísnit (se); zhanobit*
zkameňalý, zkamenilý adj. *ztrvdlý v kámen, zatvrzelý*: zkamenilé srdce
zkašlati se, -ľu, -eš se dok. (čeho) *vykašlat, kašláním se zbavit*
zkázaný adj. *ukázněný, zvedený*
zkázati, -žu, -žeš dok. *potrestat, pokárat; napravit, ukáznit* (v. též *skázati*)
zkázcě, -ě, **zkazitel**, -e m. *kazitel, ničitel; škůdce, porušovatel, rušitel*
zkaziti, -žu, -ziš dok. *zkazit, zničit, zahubit; poškodit*; - zkaziti se *zkazit se; ublížit si*
zkazovati, -uju, -uješ ned. *kazit; ukazovat*: abyšte spravedlnosti své nezkazovali před lidmi; *oznamovat, říkat*: kdo mi povie neb zkazuje, koho má dušě miluje; - zkazovati se *ničit se; vyznávat se* (v. též *skazovati, vzkazovati*)
zkaženec, -ncě m. *zkažený člověk*
zkaženie, -ie n. *zkáza, záhuba; škoda*
zkaženina f. *zničení, znečištění, poskvrna*
zkažený adj. *zkažený, pokažený, zničený*
zkažovati, -uju, -uješ ned. *kazit, ničit, bořit*
zkažující adj. *kazící, ničící, rušící*
zklamánie, -ie n. *oklamání, klamání, klam, blud, omyl*
zklamáný adj. *oklamáný, pomýlený, bludný*
zklamati, sklamati, -aju, -áš dok. (kým) *zklamat, oklamat, napálit, podvést koho*; - zklamati se, sklamati se *zklamat se, zmýlit se, splést se, napálit se*
zklamávati, -aju, -áš, **zklamovati**, -uju, -uješ ned. *oklamávat, klamat*
zklamovný adj. *klamný, ošidný, šalivý*
zklásti, -kladu, -eš dok. *položít, (hromadně nebo postupně) poskládat*; - zklásti se *položít se, (hromadně nebo postupně) si lehnout*: všichni v oděni se zkladachu (v. též *sklásti, vzklásti*)
zklázněnie, -ie n. *pomatenost, pobloudilost*
zklázniti, -žňu, -zniš dok. *omámit, poblouznit*
zklécěti, vzklécěti, -ěju, -ieš dok. *stát se kulhavým, zchromnout; zhřešit*
zklektati; zklepaný v. *sklektati; sklepaný*
zklěti v. *vzklěti*
zklíbatí, -b' u, -eš dok. *sklovat, sezobat*
zklopotati, -cu, -ceš dok. *pospíšit si (?)*: (král s jeho rotú) svú zpurností zklopotali, aby zákon tvój (Pane) zrušili
zkochati se, vzkochati se, -aju, -áš se dok. *pokochat se, potěšit se, pobavit se*
zkomonilý adj. *vzrostlý*
zkorunovati, -uju, -uješ dok. *ozdobit korunou, dát korunu*; erbem zkorunovaný ozdobený erbem (tj. šlechtický)
zkositi se, -šu, -síš se dok. *skácet se*: když se rytieř mdlobú zkosí
zkostrbatiti, -cu, -tíš dok. *rozcuchat*: (Briseida) své zlstě vlasy zkostrbstivši rváše z hlavy

zkradenie, -ie n. *ukradení*

zkrájěný, skrájěný adj. *rozkrájěný; nastříhaný, střížený, ušitý*: byl na ní plášť z plátna skrájěný

zkrájěti, skrájěti, -ěju, -ieš dok. *rozkrájjet; nastříhat, ušít; uřezat, ustříhat; okrájet, oklestit, zkrátit*

zkrásti, -kradu, -eš dok. *okrást, vykrást, vyloupit* (v. též *skrásti se*)

zkrmiti v. *vzkrmiti*

zkrocovati, -uju, -uješ ned. *krotit*

zkrotka, skrotka adv. *krotce, poníženě, uctivě, pokorně; pomalu, nenáhle, neprudce*: ne zkrotka prudce, divoce

zkruchati; zkrútilý v. *skrúchati; skrútilý*

zkrvavený adj. *zkrvavený, zakrvácený; zbarvený*

zkrýti v. *skrýti*

zkřaňovati, -uju; -uješ ned. *trnout; žasnout*

zkřěhtati v. *skřěhtati*

zkřěnutí, skřěnutí, -nu, -neš dok. *zkřehnout, ztuhnout*

zkřěšťanilý adj. *pokřestanštělý; najzkřěšťanilejší nejkřěšťastěnější*

zkřěšovati, zkřiešovati, v. *vzkřěšovati*

zkřičěti; zkřiestiti v. *vzkřičěti; vzkřiestiti*

zkřik v. *skřěk* (omyl)

zkřikati, skřikati, -aju, -áš ned. *pokřikovat*

zkřiknutí, -nu, -neš dok. *vzkřiknout, vykřiknout; zakřičet*

zkřivenie, -ie n. *zkřivení, zvrácení, zkažení*

zkřivený adj. *zkřivený, zvrácený, zkažený, špatný*: kterak srdce v člověku jest zkřiveno a zkaleno

zkřiviti, skřiviti, -v' u, -víš dok. *zkřivit; pokazit, zkazit; křivě slibit, zalhat*: v své řeči nikdy nezkřivila nepromluvila nepravdu (v. též *vzkřiviti se*)

zkřivovati, -uju, -uješ ned. *křivit; kazit*

zkřížovati v. *vzkřížovati*

zkulhati, -aju, -áš dok. *stát se kulhavým, začít kulhat*

zkúpati, skúpati, -p' u, -peš i -aju, -áš dok. *vykoupat, zkoupat, smočit*: meč v nich skúpá

zkúsati, -aju, -áš dok. *pokousat, poštipat*

zkusiti, skusiti, -šu, -síš dok. (koho, čeho) *vyzkoušet, zokusit, okusit*

zkusovati, skusovati, -uju, -uješ ned. *pokousávat, štípat*

zkušenie, skúšenie, zkušovanie, -ie n. *zkušení, vyzkoušení; bolest, utrpení; lítost, pokání*

zkušěný, vzkušěný adj. *zkušěný, zběhlý; vzdělaný, učený; vyzkoušený, osvědčený*

zkúšěti, vzkúšěti, -ěju, -ieš, **zkušovati, vzkušovati**, -uju, -uješ ned. (koho) *zkoušet, zkoumat; pokoušet; (co) přezkušovat*

zkvetenie, -ie n. *zkvetení, rozkvetení*

zkvetlý adj. *vzkvetlý, rozkvetlý*

zkvetnúti; zkvieliti v. *vzkvetnúti; vzkvieliti*

zkvičěti, -ču, -číš dok. *začít kvičet*

zkvísti; zkvítati; zkydati v. *vzkvísti; vzkvítati; skydati*

zkydnúti, -nu, -neš dok. *ohodit, postříkat* (v. též *skydnúti se*)

zkyselenie, -ie n. *nenávisť, zášť, zatrplost*

zkýsti se, -kytu, -teš se ned. *vycházet* (v. též *skýsti*)

zlačněti, vzlačněti, -ěju, -ieš dok. *stát se lačným, zlačnět, dostat hlad, vyhladovět*

zlámanie, -ie n. *zlámání, zlomení; pokoření, podrobení*

zlámati, slámati, -aju, -áš dok. *zlámat, zlomit*: druzí hlavy slámali zlomili si vaz; *zbořit, zničit, zkrušit*

zlamovati, slamovati, -uju, -uješ ned. *lámat, ulamovat*

zlapati, vzlapati, -aju, -áš dok. *pochytat, pozajímat; ohmatat, omakat*

zláti, vzláti, -aju, -aješ dok. (komu, koho) *vyhubovat, vyplísnit koho; - zláti se (s kým) pohádat se*

zlatičě, zlatnicě, -ě f. *zlatá nádoba, pohár, konvice*
zlatička f. *zlatoušek*
zlatohlav m. *sukno protkané zlatem na způsob brokátu*
zlatohlavý, zlatohlavový adj. *zdobený zlatem; purpurový, nachový, brokátový*
zlatorunný adj. *mající zlaté rouno*: zlatorunného berana
zlatý adj. *zlatý*; zpodst. m. *zlatý peníz, zlaťák*; Jan Zlatá usta Jan Zlatoustý
zlaziti, -žu, -zíš dok. *zlézt, prolézt, prohledat* (v. též slaziti)
zle, zlo² adv. *zle, špatně, hrozně, ošklivě*: zle činie, ktož často přijímají; zle užívati čeho špatně čeho užívat, zneužívat; zle mluvíti zlořečit; zles se tázal se zlou ses potázal, nedobře jsi činil; ač zlo řeci ač odporo, hrozno říci; *neprávem, omylem*: kterěz on jest zle otsúdil
zlé v. zlo¹
zlécěti, -cěju, -ieš dok. *nalícit, polícit, dát nástrahy (postupně nebo hromadně)*
zléciti v. vzléciti
zlehčenie, -ie n. *znevážení, braní na lehkou váhu*
zlehčěti, -ěju, -ieš dok. *stát se lehkovážným*
zlehčilý adj. *lehkovážný, náchylný k zlehčování*
zlehčiti, -ču, -číš dok. *zlehčit, znevážit*
zlehčovati, -uju, -uješ ned. *zlehčovat, znevažovat, tupit; nadlehčovat*
zlehka, slehka, zlehky adv. *zlehka, s lehkým srdcem; bez řeči, šeptem; snad; nenáhle*
zlehnúti v. slehnúti
zleknúti se, vzleknúti se, -nu, -neš se dok. *zaleknout se, uleknout se, leknout se, polekat se*
zléněti, -ěju, -ieš dok. *zlenivět, zlenošit*
zlepiti se, -p' u, -píš se dok. (od čeho) *polepit se, potřísnit se čím*: nesnadné jest smolu pichlic nezlepiti se od nie
zlepšiti, -šu, -šíš dok. *zlepšit, polepšit, učinit lepším*: - zlepšiti se *zlepšit se, polepšit se; zotavit se, uzdravit se*
zleptati; zleřečenie v. sleptati; zlořečenie
zlěti, zleju, -eš dok. (co čím) *zlít, polít* (v. též slěti)
zlěti se, zlíti se, zlí, -ěš se, -íš se ned. *hněvat se, svárit se*: mezi sobú se rezléce (srov. slěti se)
zlězti, -lezu, -eš dok. (hrad) *ztéci, dobýt útokem* (v. též vzlězti)
zležěti se, -žu, -žíš se dok. *vyležet se*
zliběvěti, -ěju, -ieš dok. (o mase) *stát se libovým, zhubenět*: tučnost masa
zliběvie zlíčiti, -ču, -číš dok. *stvrdit, osvědčit, prokázat; okrášlit*
zličiti se, slíčiti se, -ču, -číš se dok. *stát se, udát se, přihodit se, splnit se, realizovat se*
zlišiti, -šu, -šíš dok. (čeho) *odloučit, zbavit*
zlíti se v. zlíti se
zlo¹ m., zlé, -ého zpodst. m. *zlo*
zlo² adv. v. zle
zlob, -i, zloba f. *zlo, špatnost, zločin; zloba, zlost, zlomyslnost*
zlobiti, -b' u, -bíš ned. *páchat zlo*
zlobivě adv. *zlobně, zlostně*: zlobivě se vztekáchu
zlobivec, -vcě, zlobivník m. *zlý člověk, nešlechetník*
zlobivost, -i f. *zloba*
zlobivý adj. *zlý, nešlechetný, zlomyslný*; nerod' mi býti zlobiv nezlob, neobtěžuj mě
zloboch m. *zlosyn*
zločincě, -ě, zločinitel, -e m. *zločinec*
zloděj, zlodějcě, -ě m. *zlý člověk, zločinec, loupežník*
zlodějný adj. *kradený, ukradený*
zlodějový, zlodějěvý adj. *zlodějský*: tovařiši zlodějoví
zlodějsky adv. *zlodějsky, jako zloděj*: Bavoři do Čech zlodějsky jezdiechu
zlodějský adj. *zlodějský; zločinný; nepoctivý; kradený, ukradený*
zlodějstvo n. *zločin, zločinnost*
zloděnie, -ie n. *dělání zla*: za dobroděníe zloděníe
zlohořící, -ieho zpodst. m. *d'ábel* (obrazné pojmenování): aby jeho zlohořící nedosáhl

zlolajcě, -ě, zlolajčí, zlolejči, -í m. zlolajník, utrhač
zlomek, -mka, -mku m. úlomek
zlomenie, slomenie, -ie n. zlomení: jáma prokopaná k slomení hlavy k sražení vazů
zломiti, slomiti, -m' u, -míš dok. zломit, rozломit, rozlámat; přetrhnout, zničit; podrobit (si)
zломlúvcě, zlomlucvě, -ě m. kdo zle mluví, nactiutrhač
zlomovati, slomovati, -uju, -uješ ned. lámat
zlopotovati se v. slopotati se
zlorádcě, -ě m. zlý, falešný rádce, poradník
zlořečenec, -ncě m. zlořečený, prokletý člověk
zlořečenie, zleřečenie, zlořečensvie, zlořečstvie, zlořečctvie, -ie n. zlořečení, lání, nadávky; proklínání, prokletí
zlořečiti, -ču, -číš ned. (komu) zlořečit komu, proklínat koho
zlost, -i f. zlo, zloba; zlý skutek, špatnost, nepravost, hřích
zlostiti se, -šču, -stíš se, zlostniti se, -ňu, -níš se ned. (nač) zlobit se, mít zlost; nevrážit (v. též vzlostiti)
zlostivý adj. zlostný, zlý; špatný, hříšný
zlostivě, zlostně adj. zlostně, zle; hříšně, špatně
zlostník m. zlý člověk, ničema, ďábel
zlostný adj. nešlechtný, zlomyslný, špatný; hříšný; najzlostnější (zpodst. m.) nejhorší ďábel
zlosynský adj. ničemný, hanebný
zlosynstvie, -ie, zlosynstvo n. ničemnost, hanebnost
zlotrovati se, -uju, -uješ se dok. zlotřit: všickni jsou se zlotrovali
zlotrovilý, zlotřelý, zlotřilý adj. zlotřilý, darebný, ničemný, zkažený
zloviti, -v' u, -víš dok. ulovit
zložiti, -žu, -žíš dok. založit (v. též složiti)
zl'úbati (se), vzl'úbati (se), -aju, -áš (se) dok. políbit (se), zlíbat (se): mír a pravda se zlíbáchu vyměnily si polibky
zl'úbiti se, sl'úbiti se, vzl'úbiti se, -b' u, -bíš se dok. (komu) zalíbit se komu
zlučiti, -ču, -číš dok. hodit
zlúpati, -p' u, -peš dok. rozbít, zničit; - zlúpati se rozbít se, rozpadnout se, rozloupnout se (?): sudové staří zlúpali by se
zlúpenie, -ie n. vyloupení
zlupiti, zlúpiti, vzlúpiti, -p' u, -píš dok. uloupit, ukrást; oloupit; - zlúpiti se sebrat se (srov. též slúpiti)
zlý adj. zlý, špatný: na zlém slově býti mít špatnou pověst; chatrný; zkažený, hříšný: zlá kůže nevěstka
zmácěti, -ěju, -ieš dok. ohmatat, omakat (srov. též smakati)
zmaleti, -eju, -léš dok. zmenšit se, zeslábnout
zmaliti, -l' u, -líš dok. (koho, co) zmenšit, oslabit
zmalomocněti, -ěju, -ieš dok. onemocnět malomocenstvím
zmalování, -ie n. pomalování, obarvení, vyzdobení, okrasa
zmalovaný adj. pomalovaný, obarvený; povrchně vybavený čím, povrchně vyznávající co (?): roty šibalské a posvátné, zmalované svatostí Istitů
zmalovati, zmalevati, -uju, -uješ dok. pomalovat, obarvit; vymalovat, omalovat, okrášlit, naličit
zmámený adj. omámený, pomatený
zmámiti, -m' u, -míš dok. omámit; uvést v omyl, splést, zaslepit; - zmámiti se zmýlit se, splést se; pomást se, zešílet: jako by se zmámili nebo vztekli
zmař v. nazmař
zmařenie, -ie n. zmaření, zmar: příkládati zmaření čemu mařit co
zmařile adv. ochable, chabě
zmařilost, -i f. zkaženost; ochablost, lenost, nechota: hotovost k zlému a zmařilost k dobrému
zmařilý adj. zkažený
zmařiti, -řu, -říš dok. zkažit, zničit

zmařovati, -uju, -uješ ned. *mařit, ruřit, niřit*
zmásti v. zmiesti
zmatečně adv. *neoprávněně*
zmatečný adj. *neoprávněný; nepravý, bludný*
zmatek, -tka, -tku m.: bez zmatku bez omylu, bez chyby
zmatenec; zmatenie v. změtenec; změtenie
zmazanie, -ie n. *zašpinění, pošpinění, znečištění*: zmazanie vziati pošpinit se; *namazání, pomazání*
zmazaný adj. *zašpiněný, znečištěný; namazaný, pomazaný*
zmazati, -žu, -žeš dok. *pošpinit, poskvřnit; namazat, pomazat*
zmazovati se, smazovati se, -uju, -uješ se ned. *špinit se, mazat se, natírat se*
zmdlít v. zemdliti
změ, -ě f. *zmije*
zmek m. *zlý duch, zloduch, čert, ďábel*
zmeľu, -leš v. zemlíti
změnění, -ie n. *změnění, změna, proměna* (v. též směnění)
změnit, -ňu, -níš dok. *změnit, proměnit*; mne nezměnil zachoval mé panenství (v. též směnit)
zmenovati, -uju, -uješ dok. *pojmenovat*
změňovati, -uju, -uješ ned. *měnit, proměňovat, přeměňovat*; - změňovati se *měnit se* (srov. vzměňovati se)
zmeškale, zmeškaně, zmeškanlivě adv. *liknavě, nedbale*
zmeškalost, -i f. *zpozdilost; nedostatečnost*
zmeškalý, zmeškaný adj. *zameškaný, opožděný; zpozdilý; liknavý; nedostatečný*
zmeškání, -ie n., **zmeškanost**, -i f. *zmeškání, zameškání; zanedbání, nedbalost*
zmeškanlivý adj. *liknavý, nedbalý*
zmeškati se, -aju, -áš se dok. *zameškat, opozdit se*; (koho čím) *zapomenout na koho s čím, opominout, koho*; (koho oč) *připravit koho oč*
zmeškávati, -aju, ned. *zameškávat, zanedbávat; zdržovat*
zmeškavě adv. *s omeškáním, nedbale*
změtencování, -ie n. *pobloudilost, scestnost*
změteně adv. *zmateně, popleteně*
změtanec, zmatenec, -ncě m. *pomatenec, blázen; bezbožník, pohan*
změtenicě, -ě f. *pomatená žena*
změtenie, zmatenie, -ie n. *zmatení, zmatek; pomatení, popletení*
změtený adj. *zmatený, popletený*
změteš v. zmiesti
změžděný adj. *pomatený, popletený, pobloudilý (?)*: *kacíři jdú po svých hlavách změžděných* (srov. zmiežditi)
zmiena f., **zmiěnenie**, -ie n., **zmienka** f. *zmínka*
zmieniti, vzmieniti, -ňu, -níš dok. (čeho) *zmínit se*; - zmieniti se, vzmieniti se (o čem) *zmírnit se*
zmiěňovati se, -uju, -uješ se ned. *zmiňovat se*
zmiěřiti, -řu, -říš dok. *zmírnit, uvést do míry* (v. též smieřiti)
zmiesti, zmásti, -matu, -měteš dok. *zmást, poplést*: *vírou jsou zmateni bloudiví ve víře; zruřit, zkazit; zmýlit se* (v. též smiesti)
zmiešěti, -ěju, -ieš ned. *mást, plést*: *zmiešie rozum* (v. též smiešěti)
zmietka f. *cíl* (při hře kouli)
zmiežditi, -žd'u, -ždíš dok. *očarovat, omráčit* (srov. změžděný)
zmilelec, -lcě, **zmilelíček**, -čka m. *miláček, milovaný muž, milenec*
zmilelicě, -ě, **zmilelička** f. *milá, milovaná žena, milenka*
zmilelý adj. *milý, milovaný*
zmiľovati, -uju, -uješ dok. *pomilovat* (v. též smilovati)
zmiľuci, zmiľutký, zmiľitký adj. *milovaný, velmi milý, přemilý, rozmilý; předrahý (?)*
zminovati, -uju, -uješ, **zminúti**, -nu, -neš dok. *minout, pomínout; vyhynout, zmizet*

zmířiti, -řu, -říš dok. *smířit*.
zmisánie, zmizanie, zmizěnie, -ie n. *zmizení*
zmisati, -šu, -šeš, **zmizati**, -žu, -žeš dok. *zmizet, ztratit se*
zmistrovati, -uju, -uješ dok. (v čem) *poučit, vyučit*
zmladi, zmladu adv. *zamlada, v mládí*
zmládnúti, -nu, -neš dok. *omládnout*
zmlátiti, -cu, -tíš dok. *ztlouct, zbit; pomlátit, rozmlátit*
zmlcěti, -ču, -číš dok. *umlknout*
zmlklý adj. (o obilí) *zkažený, ztuchlý, plesnivý; neplodný*
zmlknúti, -nu, -neš dok. *zkazit se, zplesnivět, ztratit plodivou sílu*
zmluviti, -v' u, -víš dok. *promluvit, namluvit* (v. též *smluviti, vzmluviti*)
zmnožiti, -žu, -žíš dok. *rozmnožit* (v. též *vzmnožiti se*)
zmoci, -mohu, -můžeš dok. *zmohutnět, zesílit*; *zmoci život ztratit, obětovat*: co to pomůže, ač nás každý život zmůže; - *zmoci se* (v čem) *vyčerpát se, obětovat se* (v. též *vzmoci*)
zmocněti, -ěju, -ieš dok. *zesílit, zmohutnět, zvětšit se* (v. též *vzmocněti se*)
zmocniti se v. *vzmocniti se*
zmočiti, -ču, -číš dok. *smočít, namočit; pomočit*: vešken bieše zmočen zbrcen krví
zmodliti se, vzmodliti se, -řu, -líš se dok. *pomodlit se*
zmodranina f. *modřina* (?)
zmordovánie, -ie n. *pobítí; zabití, povraždění, zavraždění*
zmordovaný adj. *pobitý; zabitý, povražděný, zavražděný*
zmordovati, -uju, -uješ dok. *pobít; zabit, povraždit, zavraždit*
zmořiti, -řu, -říš dok. *umořit, utrápiti* (v. též *smořiti*)
zmračiti se, -ču, -číš se dok. *zamračit se, zachmuřit se*
zmraziti, -žu, -zíš dok. *zmrazit, učinit tuhým, nepružným*: zmrazí starost jeho tělo
zmrhati, -aju, -áš dok. (co) *promrhat, promarnit, přijít o co, ztratit co*
zmlina f. *mrtvola, mrtvé tělo*
zmrlý adj. *umrlý, zemřelý, mrtvý; nedomrlý*
zmrtvělý adj. *umrtvělý, otupělý*
zmrtvený adj. *umrtvený, mrtvý, usmrcený*
zmrtvěti, -ěju, -ieš dok. *ztrnout*
zmrtviti, -v' u, -víš dok. *umrtvit, usmrtit, zabít*
zmrzěti, vzmrzěti, -žu, -zíš dok. *zošklivit se, zevšednět, omrzet*
zmrzkovati, -uju, -uješ dok. *zničit, zpustošit*: *zmrzkoval jest dědiny*
zmrzlik m. *stříbrný groš z doby Václava III.*
zmrznúti se, smrznući se, -nu, -neš se dok. *zmrznout, ztuhnout*
zmrzutilý adj. *zachmuřený*: líci jeho zamrzutilé
zmučený adj. *zmučený; umučený*
zmučiti, -ču, -číš dok. *zmučit; umučit*: *nezmučím člověka věčně* nebudu trápit
zmučovati, -uju, -uješ ned. *mučit, trápit* (v. též *smučovati*)
zmužilost, -i f. *zmužilost, statečnost; mužný věk, dospělost*: v mladosti, v zmužilosti, v starosti
zmužilý, vzmužilý adj. *zmužilý, statečný*; *zmužilý věk mužný věk, dospělost*
zmysliti se, -šřu, -slíš se dok. *pojmut úmysl, vzít si do hlavy* (v. též *smysliti, vzmysliti*)
zmýti, -myju, -eš dok. *umýt*
zmytie, -ie n. *umytí*
zmývati (se), -aju, -áš (se) ned. (čeho) *smývat ze sebe něco, mýt si ruce nad nějakou záležitostí*: toho dnes zmývají, že což mu se stane, nedbají
znajímati, -aju, -áš dok. *zpronajímat*
znak v. *vznak*
známě adv. *patrně, viditelně, znatelně*
známek, -mka, -mku n. *známka, znamení; zřízení, zařízení*: však se známek cierkve svaté ten sbor (kostnický) nazval
znamenaně adv. *symbolicky, jako symbol*: ten chléb jest tělo Kristovo posvátně neb znamenáně

znamenanie, -ie n. význam, smysl; označení; uvažování; znamení, známka
znamenáný adj. poznamenaný, označený, vyznačený; zaznamenaný
znamenati, -aju, -áš ned. označovat; poznávat, všimat si, pozorovat, vědět; vykládat; -
znamenati se mít význam
znamenatý adj. symbolický, obrazný
znamenávati, -aju, -áš ned. označovat, mít smysl, značit, znamenat; pozorovat
znaménce, -ě n. znamení, znaménko
znamenie, -ie n. znamení, znak, erb; zázrak, div, úkaz
znamenitě adv. zřejmě, výslovně; zvlášť, velmi, značně, pozoruhodně, významně
znamenitý adj. patrný, zřejmý, výslovný; pozoruhodný, důležitý; nápadný, poznatelný
známiti, -m' u, -míš ned. oznamovat; - známiti se seznamovat se
známokrok m. zvířetník, zvěrokruh
známost, -i f. znalost, obeznámenost
známota f. vyšetření
známý adj. známý; zřejmý, patrný, viditelný
znánie, -ie n. poznání, známost, znalost, vědění
znánko n. zrníčko, drobet, troška
znapájeti, -ěju, -ieš dok. postupně nebo hromadně zapojit: znapájeli stáda
znapínati, -aju, -áš dok. postupně napnout (jeden po druhém)
znaříekati; znášěti (sě) v. vznaříekati; vznášěti (sě)
znáti, -aju, -áš ned. znát, poznávat; přiznávat; - znáti se (v čem) vyznat se z čeho
zneduživievati, -aju, -áš ned. činit neduživým
zněměti, -ěju, -ieš dok. oněmět
znemocněti, -ěju, -ieš dok. onemocnět, ochuravět; zeslábnout
znenáhly adj. pomenáhly, pomalý, volný, mírný
znepevněti, -ěju, -ieš dok. ztratit pevnost, jistotu, stálost
znepoznáníe, -ie n. nedostatečné poznání
znepřiezniti se, -žňu, -zníš se dok. znepřátelit se
znevděčněti, -ěju, -ieš dok. stát se nevděčným
znicě v. nicí
zničěti (?), -ču, -číš dok. (v čem) zaniknout, stát se ničím, ztratit něco (?): máš se varovati, aby
smrtečně nezhřěšil a nezničil v boží milosti
znietřiti, -řu, -říš dok. zjitřit, rozjitřit
znik m. únik: neměli zniku neměli možnost úniku
znikati, -aju, -áš ned. unikat, utíkat; zbavovat se (srov. vznikati)
zniknutí, zvníknúti, -nu, -neš dok. (čemu) uniknout, ujít, utéci; zbavit se (v. též sniknutí; srov.
vzniknutí)
znikovati, -uju, -uješ ned. unikat
znímati se, -aju, -áš se ned. vzímáhat se, růst (v. též snímati se, vzímati)
zníti, zjítí, zendu, zejdu, -eš (aor. znid, zjid) dok. (co) zchodit, zcestovat; uběhnout, uplynout:
všecka ta noc zjide přešla, uplynula; pŕohon zšel byl platný (v. též sníti, vzjítí)
znobiti, -b' u, -bíš ned. trápit, mořit, sužovat mrazem
znoj, -ě m. žár, vedro, palčivost; pot, námaha
znositi, -šu, -síš dok. (koho, co) ponosit, postupně zanést: když po všech bratrích ten hrozen
znosichu když s ním obešli všechny bratry (v. též snositi vznositi)
znotiti, -cu, -tíš ned. prozpěvovat (v. též vznotiti)
znovu, znovy adv. znova; nově, čerstvě, nedávno (?)
znutiti, -cu, -tíš dok. přinutit: znutiti koho z slibu vynutit slíbenou věc na někom
znuziti, -žu, -zíš dok. ožebračit (v. též snúziti)
znýti, -nyju, -eš dok. ochabnout, zchřadnout, ustrnout: srdce strachem znyje
znývati, -aju, -aš ned. naříkat, tesknit
zobati, -b' u, -beš ned. zobat; jíst, žrát: žet' by z hrsti již zobali
zobláčěti (sě), -ěju, -ieš (sě), **zobláčiti (sě)**, -ču, -číš (sě) dok. obléci (se)
zobratí, -beru, -béřeš dok. sebrat

zobřezovati, -uju, -uješ dok. *obřezat (postupně nebo hromadně)*
zobúvati, -aju, -áš dok. *obouti poobouvat*
zobyčejiti se, -ju, -jíš se, **zobyknúti**, -nu, -neš dok. *navyknout si*
zočiti, -ču, -číš dok. *spatřit; - zočiti se naskytnout se k spatření, ukázat se, namanout se (?)*:
aby se jemu co zočilo
zodiak, zodiakus, -ka, -ku m. *zvířetník, zvěrokruh*
zodievaný adj. *(při)oděný, oblečený; vyšňořený, vyzdobený(?)*: kostelův zodievaných krásnými postavci
zodievati, -aju, -áš dok. *(při)odít, obléci (postupně nebo hromadně), pooblékat*
zofista m. *sofista*
zohledati, -aju, -áš, **zohledovati**, -uju, -uješ dok. *prohlédnout, prozkoumat (postupně nebo hromadně)*
zohýbati, -aju, -áš dok. *zohýbat, překroutit (?)*
zochviti se, -v' u, -víš se dok. *roznítit se, zjitřit se (?)*
zopálati, -aju, -áš dok. *pomluvit, zošklivit*
zopasovati, -uju, -uješ dok. *opásat*
zopijěti se, -ěju, -ieš se dok. *opít se (postupně nebo hromadně)*
zopravovati, -uju, -uješ dok. *postupně opravit, poopravovat*
zora f. *jitřenka; svítání, rozbřesk*: u prvéj zore, u pravé zore za prvního rozbřesku, sotva se rozbřesklo (srov. též zore)
zorní adj. *jitřní, ranní*
zore, zore pl. f. *ranní záře, svítání, červánky, oblaky; jitřenka*
zóřivě adv. *zuřivě, hněvivě, prudce*
zóřivost, zeřivost, -i f. *přísnost, prudkost, hněvivost; horlivost*
zářivý adj. *přísný, prudký, hněvivý; horlivý*
zosnovati, szosnovati, -uju, -uješ dok. *zosnovat; splést, spojit*
zóstalý adj. *který zůstal, zůstalý*
zóstati, -stanu, -eš dok. *zůstat, zbýt; (čeho) zanechat čeho, opustit; (před čím) obstát, odolat*
zóstávati, -aju, -áš ned. *zůstávat, zbývat; trvat; setrvávat*
zóstaviti, -v' u, -víš dok. *zůstavit, zanechat, ponechat, nechat; zachovat*
zóstavovati, -uju, -uješ ned. *zůstavovat, zanechávat, ponechávat, nechávat; zachovávat*
zostřěti, -ěju, -ieš, **zostřiti (se)**, -řu, -říš (se) dok. *naostřit, zostřit, nabrousit; - zostřeti se (proti komu) popudit se*
zovu, zovéš v. *zváti*
zpáciti, -ču, -číš dok. *zvrátit, změnit v opak*: dílo zpáciti (v. též spáciti, vzpáciti, vzpietiti)
zpáliti v. *spáliti*
zpaněti, -ěju, -ieš dok. *zpyšnět, zpanštět*
zpanchartilý, zpankhartilý adj. *zkažený, zvrhlý, degenerovaný*
zpániti v. *vzpániti*
zpanošilý adj. *který se stal šlechticem, který navykl dvorskému způsobu života (?)*: mužie rytieščí a zpanošilí
zpara, vzpara f. *parno, vedro, horko*
zpátkem adv. *nazpátek, zpět; obráceně, naopak*
zpéci, spéci, -peku, - pečeš dok. *upéci*
zperu v. *zeprati*
zpeskovati, -uju, -uješ dok. (komu, koho) *vyspílat, vynadat*
zpět, vzpět adv. *zpět; opět, zase; obráceně, naopak*
zpěti; zpětiti v. *vzpěti, vzpietiti*
zpečně, vzpečně adv. *opačně: zpečně činiti* dělat opak, dělat něco protichůdného; *opět, znovu; nazpět, zpět*
zpečný, vzpečný adj. *opačný, převrácený*: zpečně založení opačný důkaz, protidůkaz; *zpečný, jdoucí nazpět*
zpečvač, zpěvač, -ě m. *zpečvák*
zpečvačový adj. *ze zpečvač*: z oleje díel zpečvačový díl pro zpečváky

zpiečenie v. vzpiečenie
zpiečėti sě, zpiečovati sě; zpiečiti sě v. vzpiečovati sě; vzpiečiti sě
zpierati, -aju, -áš ned. *prát, přepírat*: ženy zpierají svá rúcha k hodóm
zpietiti; zpievač v. vzpietiti; zpěvač
zpievatedlný (čtyřslab.) adj. *zpěvný*: píseň zpívatedlná
zpijěti, spijěti, -ěju, -ieš ned. *vypíjet*: to všechno zjiedali a zpijeli; - zpijěti sě *opíjet se*
zpilý adj. *opilý*
zpinati v. vzpinati
zpisanie, -ie m. *sepsání; malba, malování*
zpisovati, -uju, -uješ ned. *malovat* (v. též spisovati)
zpíti, spíti, -p'ú, -piem, -pieš (imper. zpí, spí) dok. *vypít*: zjedli sú vsecky věci a spili; - zpíti sě, spíti sě *zpít se, opít se*
zpitoměti, spitoměti, -ěju, -ieš dok. *zkrotnout*
zplakati; zpláknúti v. vzplakati; spláknúti
zplanělý adj. pustý
zplaniti, -ňu, -níš dok. *vyplenit, poplenit, zpustošit*
zplanúti, -nu, -neš dok. (od očí) *zmizet (z očí)* (v. též vzplanúti)
zplápolati; zplatiti v. vzplápolati; splatiti
zplaviti, -v' u, -víš dok. *splavit, spláchnout, odplavit* (v. též splaviti)
zplaziti, -žu, -žíš dok. (co) *zanechat v něčem stopu plazením*: (kokodryl) tak ten piesek zplazi, jako by strom táhl tady; - zplaziti sě (po čem) *prolézt co* (v. též splaziti, vzplaziti)
zpleskati, -aju, -áš ned. *splaskovat* (v. též spleskati)
zplěsti (sě); zpletenec; zpletený v. splěsti (sě); spletenec; spletený
zploda f., **zplozenie**, -ie n. *zplazení, zrod*
zploditel, -e m. *otec; původce*
zploditi, -z' u, -díš dok. *zplodit,; způsobit* (v. též vzploditi)
zplstiti, -šču, -stíš dok. *učinit plstnatým, změnit v plst*: kuóže zedrána, vlna, zplstěna
zpl'uju, -eš; **zplvati; zplvanie** v. zeplvati; zeplvanie
zplvaný adj. *poplivaný, pohaněný, zneuctěný*
zplynúti; zplývati v. splynúti; vzplývati
zpoděk, -dka, -dku m. *spodek, spodní část*
zpoděpřieti sě, -pru, -přeš sě dok. *podepřít se*
zpodjěnie; zpodjieti; zpodjímati v. vzpodjěnie; vzpodjieti; vzpodjímati
zpodliniti, -ňu, -níš dok. *olemovat*
zpodní v. spodní
zpodolek, -lka, -lku m. *podolek*
zpodpieranie; zpodpierati v. vzpodpieranie; vzpodpierati
zpodvihnúti v. vzpodvihnúti
zpohaněti, -ěju, -ieš, **zpohaniti**, -ňu, -níš dok. *zpohanštět, stát se pohanem, nevěřícím*
zpohanilý adj. *zpohanštělý, pohanský*
zpojímati, -aju, -áš dok. (ženy) *poženit se*: zpojímáchu sobě ženy (srov. též spojímati)
zpojiti, -ju, -jíš dok. *napojit, opít* (srov. spojití)
zpokojiti (sě), spokojiti (sě), -ju, -jíš (sě) dok. *utišit (se), uklidnit (se), upokojit (se), ukonejšit (se); klidně (se) usadit*
zpoléhati; zpolehnúti v. vzpoléhati; vzpoléci
zpoležěti, -žu, -žíš dok. *poležet si, odpočinout si*
zpomáhati v. spomáhati
zpomanúti, zpomenúti; zpominati v. vzpomanúti; vzpomínati
zpamlúvati, -aju, -áš dok. *očernit pomluvami*
zpomnijúci adj. *pamatující, myslící na co*
zpomoci v. spomoci
zpopeleti, -eju, -ěš dok. *obrátit se v popel, zelit*
zpopelíti, -l' u, -líš dok. *zpopelnit, obrátit v popel*

zpořiediti, spořiediti, -z' u, -díš dok. *uspořádat, přizpůsobit, urovnat; ustanovit, zjednat, zříditi, určit*; (koho k čemu) *příkázat, přidělit*
zpořiezenie, -ie n. *uspořádání; zřízení*
zpořiezený adj. *uspořádaný, ustanovený, zřízený, platný*
způsob, spůsob m. *způsob; podoba, forma*: vzev spůsob hada; *ustanovení, působení*: spůsob boží; *způsobilost; pozice, umístění, postavení (?)*
způsob, spůsob f. *způsob; tvar, podoba; způsobení, stvoření; nádhera, okázalost*
způsobcě, spůsobcě, -ě m. *způsobitel, původce; tvůrce, autor, stvořitel*
způsobenie, spůsobenie, -ie n. *způsobení, zřízení, zařízení; nařízení; určení, řízení; způsob, podoba, forma; připravení; způsobenie hvězd konstelace*
způsobenstvie, -ie n. *způsobilost*
způsobený, spůsobený adj. *způsobený; utvářený, stvořený, zhotovený, zformovaný; upravený, zřízený, zařízení; (k čemu) způsobilý, vhodný k čemu; vycvičený; šlechtný, ctný*
způsobilost, -i f. *způsobilost; příležitost*: když by jiný den přišla způsobilost
způsobilý adj. *způsobilý, schopný; krásný, dokonalý*
způsobitel, -e m. *plnitel, vykonavatel*
způsobiti, spůsobiti, vzpůsobiti, -b' u, -bíš dok. *způsobit; zříditi, zaříditi, udělat, vykonat; upravit, uzpůsobit; seříditi (šiky); opatřit, zjednat; pomluvit*
způsobně adv. *vhodně, řádně, náležitě*
způsobnost, -i f. *schopnost, příhodnost, náležitost*
způsobný adj. *způsobilý; řádný, náležitý, vhodný; připravený; pěkný*
způsobovanie, -ie n. *působení, péče*; hříechy jsou veliká překážka k častému způsobování těla a krve drahého Ježíše
způsobovati, spůsobovati, -uju, -uješ ned. *působit, dělat, vykonávat, tvořit; zařizovat, ujednávat, stanovit; uzpůsobovat, upravovat; seřizovat do pořadí za sebou* (jezdce ap.); *spravovat*: spůsobuj království své; *zušlechtovat, zdokonalovat; pomlouvat, hanobit*
zpotrhati, -aju, -áš dok. (komu) *vynadat*: mnohokrát jim nezaplátí, nafúkají se na ně, nalají, zpotrhají; - zpotrhati se (na koho) *osopit se, utrhnout se*
zpotvořiti, -řu, -říš dok. *zpotvořit, znetvořit, zohyzdit*
zповěděti v. vzpověděti
zповěдlnička (čtyřslab.) f. *vyzpovídána žena*
zповěдlník (trojslab.) n., *zповěдník; vyznavač*
zповěдlný (trojslab.) adj. *zповěдní*
zповіedanie, -ie n. *zповіed', zповіedání*
zповіedati, spoviedati, -aju, -áš ned. *vzkazovat, poroučet*; - zповіedati se (čeho) *vyznávat se, zповіedat se z čeho* (v. též vzpoviedati)
zpozdile adv. *liknavě, pomalu, opožděně*
zpozdilost, -i f. *liknavost, zdlouhavost, opožděnost; pošetilost, zaostalost*
zpozdilý adj. *opozdílý, opožděný, omeškalý; pomalý, liknavý; zaostalý, pošetilý*
zpozditi se, spozditi se, -žďu, -zdíš se dok. *opozdit se*
zpozdvihnúti se v. vzpodvihnúti
zpozvati, -zovu, -zovéš dok. *sezvat, hromadně nebo postupně pozvat*
zprahnúti, -nu, -neš dok. *vyprahnout, vyschnout, seschnout*
zpráchněti, -ěju, -ieš dok. *zpráchnivět*
zpráskati, -aju, -áš dok. *zpráskati mečem ztrestat mečem* (expr.)
zprášiti se, -šu, -šíš se dok. *zaprášit se, zašpinit se*
zpráva f. *vzor, naučení, směrnice; zákon; řehole* (v. též správa)
zprávčě; zpraveně v. správčě; správně
zpravenie, -ie n. *zpráva, zpravení; vypsání, poučení* (v. též spravenie)
zpravený; zpravidlo; zpravitel v. spravěný; spravidlo; spravitel
zpraviti, -v' u, -víš dok. *dát zprávu, poučit, vyložit, uvést, povědět*: zpraviti lži napovídat lži; zpraviti co na koho svěst co na koho, svědčit proti komu (v. též spraviti, vzpraviti)
zprávně v. správně
zpravovač, -ě m. *zpravodaj, informátor, posuzovatel*

zpravovanie, -ie n. *dávání zpráv* (v. též *spravovanie*)
zpravovati, -uju, -uješ ned. *podávat zprávu*; (koho čeho) *poučovat koho o čem; odpovídat; pomlouvat* (v. též *spravovati*)
zpravující v. *spravující*
zpražilý adj. *prohnaný, protřelý*
zprchnúti v. *vzprchnúti*
zproložený, vzproložený adj. *proložený, prokládaný, vykládaný čím*
zproložití, -žu, -žíš dok. *proložit, vyložit*: (uzda) *zlatými cetkami zproložena*
zpronikati, -aju, -áš dok. (čím) *být postupně proniknut, zachvácen*: *jiní údové divnú bolesti zpronikali*
zpropadenie, -ie n. *padnutí, zkáza, vyvrácení*: *zpropadenie měst*
zpropadnutí sě, -nu, -neš sě dok. *být vyvrácen, zřícen, zničen*: *když sě ona města zpropadla*
zprositi v. *vzprositi*
zprosta, sprosta adv. *prostě*
zprostierati, -aju, -áš ned. *rozestírat*
zprostitel, -e m. (z čeho) *kdo něčeho zprošťuje, zprostil*: *zprostitel z každého pokušení*
zprostiti, -šču, -stíš dok. *zprostit, vyprostit, vysvobodit, zachránit* (srov. *vzprostiti sě*)
zprostřieti, vzprostřieti, -stru, -střeš dok. *předložit, přednést*; *zprostřieti* *prosbu přednést* *prosbu; rozprostřít, rozšířit, roztáhnout; vyslat; vydat; způsobit*: *zprostřieti hlas povznést hlas, zvolat; tu křik zprostřěchu veliký začali křičet; narovnat, zdvihnout*
zprošćenie, sprošćenie, -ie n. *zproštění, vyproštění, osvobození; odpuštění*
zprošćený adj. *zproštěný, vyproštěný, osvobozený; vzpřímený, vztyčený*: *dřevo zprošćeno proti kříži*
zprošćovati, -uju, -uješ ned. *zprošťovat*
zprotivenie, vzprotivenie, -ie n. *vzbouření, vzpoura, odpor; svár*
zprotiviti sě, vzprotiviti sě, -v' u, -víš sě dok. (čemu) *postavit se na odpor, postavit se proti čemu*
zprovíjěti, -ěju, -ieš dok. *propojit*: *vozy (válečné) spravil v jeden řád, že je zprovíjel jako věnec*
zprovoditi, -z' u, -díš dok. *doprovodit, vyprovodit*
zprúčěti; zprýšćiti sě v. *vzprúčěti sě; vzprýšćiti sě*
zprzňený, zprznilý adj. *zprzňený, zhanobený, poskvrněný, zneuctěný*
zprzněti, -ěju, -ieš dok. *stát se ošklivým, špinavým, hanebným*
zprzniti, -žňu, zníš dok. *zprznit, zhanobit, poskvrnit, zneuctít; - zprzniti sě (krví, hříchem) poskvrnit se*
zprznilost, -i f. *hanba, potupa, zneuctění*
zpržňovati, -uju, -uješ ned. *prznit, hanobit, poskvrňovat, zneuctovat*
zprěchuravělý adj. *vysílený, zemdlený, zmořený*
zprěmietati, -aju, -áš dok. *zprěházet, přehrabat*
zprěčěti v. *vzprěčěti*
zprěieti, -přěju, -eš dok. (komu) *popřát*: *dřieve had se v ledě shřeje, nežli Němec Čechu zpřeje*
zprěizniti, -žňu, -zníš dok. (sobě koho) *naklonit si koho* (v. též *spřiezniti*)
zprěizňovati (sě) v. *spřiezňovati (sě)*
zpríjieti, -jmu, -jmeš dok. *přijmout koho*
zprisahati, -sahu, -sěžeš dok. *potvrdit přísahou, odpřisáhnout* (srov. *spřisáhnúti*)
zp'ú, zpíeš v. *zpíti*
zpučěti sě, -ču, -číš sě dok. *nadmout se, nabubřet, zpychnout*
zpuđiti v. *spuđiti*
zpučnúti, -nu, -neš dok. *opuchnout*
zpukatí sě, -aju, -áš sě dok. *rozpukat se, popukat*
zpučnalý adj. *zpučný, vzpučný*
zpučný adj. *zpučný, pyšný, nadutý*; *zpučný statek svobodný, alodiální* (opak *statku manského*)
zpuća, zpučnost; zpučný v. *púća; pučný*
zpuštec, -tka m. *zpuštlík, klacek*

zpusťeti, zpúšťeti, -ěju, -ieš dok. *zpusťnout*
zpusťilý adj. *zpusťlý, pusťý*
zpusťiti, -šču, -stíš dok. *zpusťošit, učinit pusťým* (v. též spustiti, vzpusťiti)
zpušćenie, -ie n. *zpusťošení, zpusťnutí, pusťota; opušćení* (v. též spušćenie)
zpúšťeti se, -ěju, -ieš se dok. (na čso) *spoléhat se na co* (v. též spúšťeti)
zputovati, -uju -uješ dok. (co) *procestovat, zcestovat*
zpýchati, vzpýchati, -aju, -áš dok. *zpyšnět, stát se pyšným, nadutým*
zpyřeti, 3. sg. -ie dok. změnit se v popel, shořet: (odřezané révoví) na oheň se nehodí, než zpyřie brzo
zpyšněti, -ěju, -ieš dok. (proti komu) *zatvrdit se proti komu*
zpytač, vzpytač, -ě, **zpyták, spyták, zpytatel**, -e m. *vyzvědač, špeh, zvěd*
zpytanie, zpytovanie, vzpytanie, -ie n. *zpytování, zkoumání; vyzvídání*
zpytati, spytati, vzpytati, -aju, -áš ned. *zpytovat, prozkoumávat, prohlížet; špehovat*
zpytávati, -aju, -áš, **zpytovati, vzpytovati**, -uju, -uješ ned. *zpytovat, zkoumat, zjišťovat*
zpytovanie, -ie n. *zpytování, zkoumání*
zračitel, -e m. *kdo má zjevení, jasnozřivec, prorok*
zračiti, -ču, -číš dok. *vyjevit, ukázat: by bůh to zračil aby to ukázal; způsobit; učinit zřetelným, ozřejmit; - zračiti se vyjevit se, ukázat se; vyplnit se, uskutečnit se, stát se: sen se na jěvě zračí ve bdění se vyjeví*
zračovati se, -uju, -uješ se ned. *vyjevovat se*
zraditi, -z' u, -díš dok. *zradit; (k komu) pomluvit u koho* (srov. vzraditi)
zrádný adj. *zrádný, proradný, nečestný*
zradovati se v. *vzradovati se*
zrak m. *zrak; du. zraky oči: kto má tako světlá zraky*
zraziti v. *sraziti*
zrazovati, -uju, -uješ ned. *zrazovat; křivdit; - zrazovati se zrazovat se: mnozí se pohoršie, sami se zrazijice*
zrcadlko (trojslab.) n. *zrcátko*
zreptati v. *vzreptati*
zrnatý adj. *zrnitý; jablko zrnaté granátové jablko; hrubý*
zrnce, -ě n. *zrnko*
zroční adj. *zvěstovaný, předpověděný(?)*: zročnie dietce jehož narození bylo zvěstováno
zroditi se, -z' u, -díš se dok. *zrodit se, narodit se, přijít na svět*
zrohatilý adj. *opatřený rohy: desieti rohy zrohatilý*
zrohatiti se, -cu, -tíš se dok. *vzepřít se*
zrositi, -šu, -síš dok. *zrosit, smočit, pokropit*
zróst, zrost v. *vzróst*
zrósti; zrostiti v. *vzrósti; vzrostiti*
zrotiti (se), -cu, -tíš (se) dok. *srotit (se), sešikovat (se), shromáždit (se)*
zrovnati, -aju, -áš dok. *vyrovnat* (v. též srovnati)
zrovnávati se, -aju, -áš se ned. *vyrovnat se, rovnat se: jenž se na výsosti slonóm zrovnávajie* (v. též srovnávati se)
zrozuměti, -ěju, -ieš dok. (koho o čem) *vyrozumět* (v. též srozuměti)
zrubati, -u, -eš i -aju, -áš dok. *rozsekat: tele zabil a v kusy zrubal; - zrubati se posekat se: počnú korduón dobývati a potom se zrubají* (v. též srubati)
zrúbiti, -b' u, -bíš dok. *osekat, oklestit* (v. též srúbiti)
zruditi, -z' u, -díš dok. *zastašit; - zruditi se* (o počasí) *zamračit se, zkazit se* (v. též vzruditi)
zruju se v. *zarvati se*
zrušenje, -ie n. *zkažení, záhuba*
zrušený adj. *zrušený; porušený, vadný, chybný*
zrušitel, -e m. *hubitel, zhoubce*
zrušiti, -šu, -šíš dok. *zrušit; rozbít, zničit: z kořěn zrušiti co vyvratit, vykořenit, vyplnit; porušit, pokazit; - zrušiti se zaniknout; zřítit se, rozpadnout se, padnout; porušit se*
zrušovati, -uju, -uješ ned. *porušovat, rušit, ničit, kazit*
zrúti se v. *zervati se*

zrýpati, -u, -eš dok. *rozrýpat, rozrýt; podrýt*
zrytiti se v. zřítiti se
zředlný, žriedlný (dvojslab.) adj. *zřetelný, zřejmý, jasný, patrný*; stavy zředlné svatosti stavy (společenské vrstvy) vnějšíkově pozorovatelné domnělé svatosti, řeholníci
zředlo n. *zrcadlo*
zřejemný, zřejmý, zřemý adj. *zřejmý, zřetelný, jasný, patrný*
zřezati, -řěžu, -eš dok. *rozřezat, nařezat, pořezat* (v. též sřezati)
zřejmě, zřejmo, zřemě adv. *zřejmě, jasně, zřetelně*: nikdy smy tak zřejmo neviděli
zřenie, -ie n. *vidění, zření*
zřetedlný (trojslab.) adj. *zřetelný, zřejmý, jasný, patrný*; zřetedlnú múdrostí prozíravou moudrostí; *vynikající, význačný, znamenitý; viditelný*
zřetel, -e m. *zřetel*: míti zřetel k čemu brát zřetel, ohled na co; *vztah, souvislost*: chléb zřetel má k tělu a víno k duši
zřevu v. zeřvati
zřieditel, -e m. *vedoucí, vůdce (?)*: pošli jim zřieditele
zřiediti, -z' u, -díš dok. *uspořádat, uvést do pořádku*; - zřiediti se *vypořádat se*
zřiedlně (dvojslab.) adv. *zřetelně, zřejmě, jasně, patrně*
zřiedlnice (trojslab.), **zřietedlnicě** (čtyřslab.), -ě f. *zřítelnice, pupila*
zřiednost (dvojslab.), -i f. *zřetelnost, patrnost, zřejmost, viditelnost*
zřiedlný v. zředlný
zřiedlo, žriedlo, hřiedlo n. *ústí nádoby; otvor do pece; díra, odkud vyvěrá pramen, zřídlo*
zřiekati, sřiekati, -aju, -áš dok. *odřikat*
zřietedlnicě v. zřiedlnicě
zřieti, zřu, zříš ned. *zřít, dívat se, vidět; vzhlížet*
zřievati, -aju, -áš ned. *vidat*
zřiezeně adv. *způsobně, řádně, náležitě, spořádaně*
zřiezenie, -ie n. *pořádek, řád, spořádanost; uspořádání, stav*
zřiezenost, -i f. *zřízení, zařízení; pořádek, řád; uspořádanost, uspořádání*
zřiezený adj. *zřízený, zavedený; uspořádaný, seřazený; ustanovený, určený; ukázněný, spořádaný, řádný, náležitý; jasný*: vypravi zřiezenú řeči
zřútiti se, sřútiti se, zřítiti se, -cu, -tíš se dok. *zřítit se*: snieh se bieše *zřítíl*
zsaditi, -z' u, -díš dok. *zasadit, zasázet* (v. též ssaditi)
zsápati, -aju, -áš dok. *rozšápat, rozrhat, potrhat*
zsazenie; zsěci v. ssazenie; zsieci
zsěčený adj. *posekaný*
zsědalý adj. *roztrhaný, popukáný, popraskaný*
zsědati se v. ssědati
zsěděti, -sěz' u, -sědíš dok. *posedět (si), pobýt*
zsědlati, -aju, -áš dok. *osedlat*
zsechlý, zeschlý adj. *zeschlý, uschlý*
zsechnúti, zeschnu, -eš dok. *zeschnout, uschnout*
zsěkati, -aju, -áš dok. *rozsekat, posekat*
zsieci, zsěci, -sěku, -sěčeš dok. *rozsekat, posekat; poranit sečnou zbraní* (v. též sieci²)
zsiesti, -sadu, -sědeš dok. *usednout* (v. též ssiesti)
zsieti, -sěju, -eš dok. *zasít*
zsiliti se, -l' u, -líš se dok. *posílit se, zesílit*
zsilněti, -ěju, -ieš dok. *zesílit*
zsinalost, -i f. *sinalost, smrtelná bledost*: (Kristus) svú smrtí nás uléčil a jeho zsinalostí uzdraveni jsme
zsinati, -aju, -áš dok. *zesinat, zmodrat*
zslabiti, -b' u, -bíš dok. *oslabit*
zslěpiti, sslepiti, -p' u, -píš dok. *oslepit*: (nepřítel) sslepiv je (křesťany) *vede je po sobě; zaslepit*
zslóžiti v. ssložiti
zsmieti se, -směju, -eš se dok. *vysmát se* (v. též vzsmieti se)

zsmraditi se, ssmraditi se, vzsmraditi se, -z' u; -díš se dok. *zasmrádnout*
zsmrděti se, vzsmrděti se, smrděti se, -z' u, -díš se dok. *začít smrdět, zasmrádnout, zkazit se, pokazit se*
zsrozuměti, -ěju, -ieš dok. porozumět
zstálý adj. *znavený, unavený*
zstanoviti, -v' u, -víš dok. podnítit, vybidnout: (Antonín) k tomu nás jest všech zstanovil
zstaralý, sstaralý, staralý adj. *zestaralý, zestárlý; starý*
zstaranie, sstaranie, -ie n. zestárnutí (v. též staranie)
zstarati (se), sstarati (se), -aju, -áš (se) dok. zestárnout (v. též starati)
zstáti, -stanu, -eš ned. hynout (v. též sstáti)
zstavěti, -ěju, -ieš dok. nastavět: nemáme v chrámu našeho boha diábelkých modl zstavěti;
vystavět, vybudovat (srov. stavěti)
zstaviti; zstavovati v. sstaviti; sstavovati
zstěkati se, zstiekati se; zstelu v. vzstiekati se; zestlati
zstierati v. stierati
zatíhati, -aju, -áš, zstihnúti, -nu, -neš dok. dostihnout; zstíhati škody domáhat se odškodnění (v. též sstíhati, stíhati)
zstrašenie, -ie n. zastrášení, vyděšení
zstrašiti, -šu, -šíš dok. postrašit; poděsit (v. též vzstrašiti se)
zstráviti, -v' u, -víš dok. strávit
zstravovati, sstravovati, -uju, -uješ ned. stravovat, živit: zstravovati modlu pokládat na modlu jídlo
zstrúhati, -aju, -áš dok. otesat: duby zstrúhali sú k tvým veslóm (srov. strúhati)
zstříletí, -eju, -léš dok. postřílet
zstříezvěti, -ěju, -ieš dok. vystřízlivět
zstříhati, -aju, -áš dok. sestříhat, ustříhnout, přistříhat: rúcho hesovné a dvornostmi rozličnými zkrájené a zstříhané
zstúpiti; zstydati se v. sstúpiti; stydati se
zstydle adv. *chladně; bez zanícení, chabě, ochable*
zstydlost, -i f. chladnost; chabost, ochablost
zstydlý adj. *chladný, chabý, ochablý* (srov. stydlý, stydlivý)
zstydnúti, sstydnúti, -nu, -neš dok. vystydnout, zchladnout, ztuhnout; polevit v nadšení
zsúdiť, -súz' u, -súdíš dok. posoudit, rozsoudit
zsušiti, -šu, -šíš dok. usušit
zsúženie; zsúžiti; zsužovati v. súž-; suž-
zsvětiti, -cu, -tíš dok. posvětit (hromadně)
zsyťeti, -ěju, -ieš dok. nasytit se
zščiepati, -p' u, -peš dok. rozštípat; poštípat, pokousat
zšeřaditi, zšeřediti, sšeřediti, -z' u, -díš dok. zohavit, znečistit, pošpinit; - zšeřediti se, sšeřediti se *pošpinit se, poskvrnit se; učinit se šeredným*
zšeředěnie, zšeřezenie, -ie n. zohyzdění, škaredost, ošklivost
zšieleti, -leju, -léš dok. zešilet, zbláznit se
zšikovati, -uju, -uješ dok. sešikovat, seřadit: tu své vojsko zšikuje
zšíři; zšíti; zšívati v. vzšíři; sšíti; sšívati
zškapěti, -ěju, -ieš dok. pozbýt sil, zchátrat; zškapěv ženú pozbyv síly působením ženy (srov. škapilý)
zšlechtilý adj. *vznešený, ušlechtilý*
zšlechtiti, -cu, -tíš dok. zušlechtit; - zšlechtiti se *stát se slavným*
zšpehovati, -uju, -uješ dok. vyzvědět, vyšpehovat
zšpiniti, -ňu, -níš dok. zašpinit
zšvihati, -aju, -áš dok. zmrskat
ztahající adj. *rozpínající:* ztahající křídla
ztáhati; ztahovati v. vztáhati; vztahovati
ztáhlý; ztáhnúti (se) v. vztáhlý; stáhnúti, vztáhnúti (se)
ztajiti se, -ju, -jíš se dok. odebrat se na odpočinek

ztajna; ztázati (sě); ztazovati v. tajný; vztázati (sě); vztazovati
ztažený adj. *vztažený*: ruka ztažená napřažená
ztéci, -teku, -tečeš dok. *ztéci, dobyt* (město); *otéci* (v. též stéci)
ztečenie, -ie n. *ztečení, dobytí* (v. též vztečenie)
ztek m. *ztec; výpad (?)*: ztek učiniti proti velebnosti našeho ciesařstvie (srov. stek)
ztěkati, -aju, -áš dok. *zběhnout*
zteklý v. vzteklý
ztenčeti, -ěju, -ieš dok. *ztenčit se*
ztenčilý, ztenilý adj. *tenký*
ztenčiti, -ču, -číš, **zteniti**, -ňu, -níš dok. *ztenčit, oslabit, zeslabit*
ztepati, stepati, -pu, -peš dok. *zbit, ztlouci*: pakli tě kdy stopu z čeho jestliže tě za něco zbiji; *pobít*
ztesati, stesati, -šu, -šeš dok. (co) *vytesat, otesat, tesáním vytvořit*
ztěžěti, -ěju, -ieš dok. *využítkovat, vytěžít* (srov. stěžěti)
ztěžka, stěžka, stěžkem adv. *stěží, ztěžka, těžko*: přijíti ztěžka *přijít zatěžko*
ztiakati, -aju, -áš ned. *ztekati, dobývat útokem* (srov. vztiekati se, stiekati se)
ztieženie, -ie n. *zatižení* (srov. vztieženie)
ztiežený v. vztiežený
ztiežeti, -ěju, -ieš dok. *využítkovat, sklidit úrodu*: do zahrady své, jižto sobě připravil a ztiežel
ztírl v. ztřieti
ztisknutí, -nu, -neš dok. (koho odkud) *vytlačit, vyloučit, vytisknout z funkce* (v. též stisknutí, srov. vztisknutí)
ztkaničiti, -ču, -číš dok. (co) *ozdobit tkanicemi, pentlemi*
ztlačiti v. stlačiti
ztlúci, -tluku, -tlučeš dok. *ztlouci; roztlouci*: v stúpe stlúci; *rozbit; pobít* (v. též stlúci, srov. ztlúci)
ztluščeti, -ěju, -ieš dok. *ztloustnout*
ztlúšči; ztočilý v. vztlúšči; točící
ztočiti, -ču, -číš dok. *zatočit, zamotat*; - ztočiti se (s kým) *utkat se* (v. též stočiti, vztočiti)
ztonulý adj. *utonulý*
ztonúti, stonúti, -nu, -neš dok. *utonout, utopit se*
ztopenie, -ie n. *utopení*; volajíce na ztopenie aby (je) utopili
ztopiti, stopiti, -p' u, -píš dok. *utopit*
ztopořiti v. vztopořiti
ztracenec, -ncě m. *ztracený člověk, hříšník, člověk stížený klatbou; vyhnanec, psanec*
ztracenie, stracenie, -ie n. *ztracení, ztracení, ztráta, záhuba; zahynutí*
ztracený, stracený adj. *ztracený, marný*
ztracovati, -uju, -uješ ned. *ztrácet; mařit, ničit; zdržovat*
ztráta f. *ztráta, škoda; zahynutí, úmrtí* (v. též tráta)
ztrátcě; -ě m. *kdo něco vydává nebo uvádí v nebezpečí, v záhubu; zhoubce (?) (d'ábel)* ztrátcě čistoty
ztratiti, stratiti, vztratiti, -cu, -tíš dok. *ztratit*; ztratiti boj prohrát; *zmařit, zničit*: býti ztracen být vydán záhubě; *ztratit*
ztravicě, ztravička, ztravně v. stravicě
ztráviti (sě), -v' u, -víš (sě) dok. *otrávit (se)* (v. též stráviti)
ztrava, ztravní; ztrávník; ztravovati v. strava; stravní; strávník; stravovati
ztreskati, vztreskati, -kcu, -kceš dok. *zrestat, potrestat, pokárat*
ztrhaný adj. *roztrhaný*
ztrhati, strhati, -aju, -áš dok. *potrhat, roztrhat; zedrat*; - ztrhati se, strhati se *přetrhnout se, roztrhnout se; utrhnout se* (srov. vztrhati)
ztrhávati, strhávati, -aju, -áš ned. *trhat, přetrhávat*
ztrhnúti, strhnúti, -nu, -neš dok. (ot koho) *odtrhnout od koho*; - ztrhnúti se, strhnúti se *spojit se*; (k čemu) *obrátit se k čemu*: aby se mysl nikam neztrhla k tělesným věcem; (s koho) *opustit koho, přestat být jeho přívržencem* (srov. vztrhnúti)
ztrl v. ztřieti

ztrnosť, -i f. *strnulost*

ztroskati, -aju, -áš, **ztroskutati**, **stroskotati**, -cu, -ceš dok. *ztroskotat; rozbořit, rozbít, zničit; zlámat*: aby jim jich hnáty ztroskatali; *rozmělnit*: (co od čeho) *utrhat, urvat*; - ztroskati se, stroskotati se *ztroskotat; roztrístit se, rozbít se, polámat se*

ztrúbiti v. vztrúbiti

ztruditi, **struditi**, **vztruditi**, -z' u, -díš dok. *sklíčit, zarmoutit; obtížit; znavit, unavit, ztráčet, umdlet*; - ztruditi se *unavit se, namoci se*

ztrupati, -aju, -áš dok. *rozbít, rozlámat*; - ztrupati se *rozdrobit se*: chlebi sú dávností veľmi se ztrupali

ztrýzniti, -žňu, -zníš dok. *ztrýznit, ztýrat, zmučit*

ztrýžňovati, -uju, -uješ ned. *trýznit, týrat, mučit*

ztrěpilý adj. *vykotlaný, vyhníly, dutý*: když je (sloupy) prodlabachu, užřev, že sú ztrěpili, přikáza do nich patnácte set zlatých vsúti

ztriediti se v. striediti se

ztrieskati, -aju, -áš dok. *roztrískat, roztrístit, rozbít*

ztriesti se, **vztriesti se**, -třasu, -třeseš se dok. *zatřást se, zachvět se* (srov. střiesti)

ztrietí, **zetřietí**, zetru, zetřeš (přič. čin. ztrl, zetřel) dok. *potřít, vyhladit, zničit*; nebo se jim řebřie ztirli neboť se jim žebříky zlomily, polámaly (v. též střietí)

ztriezvěti v. striezvěti

ztučniti, -ňu, -níš dok. *namastit, namazat tukem; naolejovat*

ztuchnutí, **stuchnutí**, -nu, -neš dok. *ztuchnout; zvlhnout; potuchnout, utuchnout; stát se lakomým*;

ztúlati, **stúlati**, **vztúlati**, -aju, -áš dok. (co) *křížem krážem projít, prochodit*: ztúlachu všicku zemi; - ztúlati se, stúlati se, vztúlati se *běhat kolem, obíhat; žít ve vyhnanství*

ztupenie, -ie n. *otupení*

ztupený, **ztupilý** adj. *ztupený, otupený, tupý*

ztupěti, -ěju, -ieš, **ztupnutí**, -nu, -neš dok. *ztupět otupět*

ztupiti (se), -p' u, -píš (se) dok. *ztupit (se), otupit (se)*

ztúžiti v. vztúžiti

ztrvd'alý adj. *zatvrzelý*

ztrvděti, **ztrvdněti**, -ěju, -ieš, **stvrdnúti**; **stvrdnúti**, -nu, -neš dok. *ztrvdnout, ztuhnout*;

zatvrdit: ztrvdělo bylo srdce faraonovo

ztrvditi, -z' u, -díš dok. *utvrdit; zatít (zuby)*; - ztrvditi se *ztrvdnout; otužit se* (v. též stvrđiti)

ztrvrzenie, -ie n. *utvrzení, opora* (v. též stvrzenie)

ztrrzovati, -uju, -uješ ned. *utvrzovat, upevňovat*; - ztrrzovati se *upevňovat se* (v. též stvrzovati)

zub m. *zub*: vtieti zuby v čso zatít zuby do čeho, zahryznout se; lomiti zuby skřípat zuby

zubinatý adj. *ozubený*

zubrový adj. *zubří*: zubrové trúby vyrobené ze zubřích rohů

zučený adj. (v čem) *vyučený, znalý*; jazyk *zučený* vycvičený, vzdělaný (omylem napsáno *zvučený*)

zučiti (se), -ču, -číš (se) dok. *naučit (se), vyučit (se)*

zúfalec; -lčě m. *zoufalec*; *zlý člověk, nešlechtník*

zúfalost, -i f., **zúfalstvie**, -ie n. *troufalost; zoufalství*

zúfalý adj. *troufalý; nešlechtný; zlý; zoufalý*

zúfanie, -ie n. *mravný rozvrat; zoufání*

zúfati, -aju, -áš ned. *být všeho schopen; zoufat*

zajímati, -aju, -áš dok. (co) *postupně zmenšit, ubrat čeho*

zúmyslna, **zúmyslně** adv. *úmyslně, naschvál*

zámyslný adj. *úmyslný*

zupěti, **zupiti** v. vzeupěti

zúplna adj. *úplně, zcela*

zurcadlo n. *zrcadlo*

zuřivost, -i f. *zuřivost; prudkost; ukrutnost, přísnost*

zuřivý adj. *zuřivý, hněvivý; prudký, ukrutný; přísný*

zústávati, -aju, -áš ned. *ustávat*

zúti, zuju, -eš dok. *zout* (v. též *zzúti*)
zutiekati, -aju, -áš dok. *poutíkat, rozutíkat se, rozutéci se*
zutrhati, -aju, -áš dok. *osočit*: *zutrhati na pověsti* urazit na pověsti, na cti
zvaliti v. *vzvaliti*
zvané, -ie n. *zvaní*; *pozvání zvařiti* v. *svařiti*
zvátí, zovu, zóveš (imper. *ZOVÍ, ZOV*; přech. přít. *ZOVA*; impf. *ZOVIECH, ZVÁCH*) ned. *zvat*; *nazývat*
zvázati v. *vzvázati*
zváznúti, -nu, -vězneš dok. *uváznout, uvíznout*
zvážití, -žu, -žíš dok. *navážit; nasadit, riskovat*: *chciece životy i sbožie zvažiti*
zvedenie, -ie n. *zvednutí, pozvedutí* (srov. *svedenie*)
zveděníe, -ie m. *poznání, vědění* (srov. *vzvedenie*)
zvědětí, vzvědětí, -viem, -vieš dok. (koho, co) *zvědět, poznat; dovědět se o kom, o čem*
zvěhlasiti, -šu, -síš dok. (sobě) *věhlasem nebo rozumem si pomoci (?)*
zvěhlasnost, zvěhlavnost, -i f. *moudrost*
zvěhlasný adj. *moudrý, rozvážný*
zvelebenie, vzvelebenie, -ie f. *zvelebení, povznesení, povýšení, růst; sláva*
zvelebiti, vzvelebiti, -b' u, -bíš dok. *zvelebit, zdokonalit, povznést; oslavit; pomoci*
zvelebovati, -uju, -uješ ned. *zvelebovat, zdokonalovat, povznášet; velebit, slavit*
zveličenje, sveličenie, -ie n. *povýšení; povýšenost; vypínání*
zveličenost, -i f. *velikost*
zveličený, sveličený adj. *vyvýšený, povýšený, vznešený; vynikající, velkolepý; vychválený, zveleбенý*
zveličeti, -ěju, -ieš, **zveličiti (sě), vzveličiti (sě), sveličiti (sě)**, -ču, -číš (sě) dok. *zvelebit, povznést, učinit velkým, zvětšit, rozhojnit; vyvýšit se, pochlubit se*
zveličeti, sveličeti, -ěju, -ieš, **zveličovati, sveličovati**, -uju, -uješ ned. *zvelebovat, rozhojňovat, množovat; - zveličeti së, sveličeti së, zveličovati së, sveličovati se vynášet se, vypínat se, chlubit se, pyšnit se*
zveličitel, vzveličitel, -e m. *rozmnožitel*
zveličovanie, sveličovanie, -ie n. *vynášení se, vypínání*
zveličující, sveličující adj. *pyšníci se, vychloubající se*
zvěrovati, -uju, -uješ dok. *zadušovat se*
zvěř, -i m. i f. *zvíře, živočich*: *neb sem před ním tako malý, jakž přede lvem zvěř ustalý; zvířata, zvěř*
zvěřátko, zvířátko n. *zvířátko*
zvěřinička f. demin. ze *zvěřinice* (lichotivě o ženě)
zvěřský adj. ze *zvěř*: *odpočívadlo zvěřské* pelech *zvěře*
zveseliti (sě), -ľu, -líš (sě) dok. *obveselit (se), rozveselit (se)* (v. též *vzveseliti së*)
zvěsiti v. *vzvěsiti*
zvěstě adv. *jistě, určitě*
zvěsti v. *vzvěsti*
zvěstie, -ie n. *zpráva, zvěst*
zvěstiti, -šču, -stíš, **zvěstovati, vzvěstovati**, -uju, -uješ ned. *zvěstovat, oznamovat*
zvěstovatel, -e, **zvěstovník, vzvěstovník** m. *zvěstovatel, prorok; oznamovatel hlasatel*
zvěstovati, -uju, -uješ dok. *zvěstovat; oznámit, ohlásit*
zvěstovný adj. *zvěstující, oznamující, hlásající*
zvěstý adj. *známý, jistý*
zvěšeti v. *vzvěšeti*
zvetchalý adj. *zvetšělý, vetchý, starý*
zvětralý adj. *lehkomyslný, nestalý*: *lidé sú velmi zlehčili a zvětrali*
zvětrěti, -ěju, -ieš dok. *zvětrat*: *aby (mast) brzo nezvětrěla* (srov. *vzvětrěti së*)
zvetšeti, -ěju, -ieš dok. *zvetšet, stát se vetchým*
zvězenie; zviece, zvieci v. *svázanie; vzvieci*
zvieře, -ěte n. *zvíře, živočich*
zvieřinice, zvieřidlnice (čtyřslab.), -ě f. *večernice, jitřenka*

zvieti, 3. sg. -věje dok. *zavanout*
zvihlasný adj. *věhlasný*
zviklati, -řu, -leš dok. *zviklat, poplést, zmást; zatřepat, zatřást*: za vrch babu zvikli zacloumám za vlasy
zviniti, -ňu, -níš dok. *obvinit*
zvinutý adj. *vymknutý, pochroumaný*
zvířátko v. *zvěřátko*
zvitězenie, svitězenie, svitězenie, svitězstvie, svitězstvie, -ie n. *vítězství* (v. též *vítězenie, nesvitězenie*)
zvitězily, zvitězily, svitězily, vítězily adj. *Vítězný*
zvitězitel, svitězitel, -e m. *vítěz*
zvitěziti, svitěziti, zvitěziti, svitěziti, -žu, -žíš dok. *zvitěziti*
zvitězovati, zvitězovati, svitězovati, -uju, -uješ ned. *vítěziti* (v. též *vítězovati*)
zvítí, *zv'ú*, *zvieš* dok. *uvít, uplést*
zvláčiti, -ču, -číš dok. *zvláčeti, uvláčeti*: zorati dědinu, zdělati, osieti, zvláčiti a potom sžiti
zvlahnúti, -nu, -neš dok. *zvlažnět, stát se vlažným*
zvlasti, zvlášč, zvlášč, zvlášč, zvlášč, zvlášč adv. *zvlášť obzvlášť; zvlášť, odděleně, stranou*: odděle se zvlášť od lidu odloučí se
zvlastiti, -šču, -stíš dok. (co sobě) *přivlastnit si*
zvláščí, zvlášční, vláščí, vláští, vlášční adj. *zvláštní, obzvláštní; ojedinelý, jedinečný; vlastní*:
zpodst. m. *zvláščí důvěrný přítel*
zvláščiti, -šču, -ščíš ned. (co sobě) *osobovat si*
zvláščivý adj. *zvláštní*
zvláščnost, vláščnost, -i f. *zvláštnost, zvláštní vlastnost; privilegium; soukromý majetek; poměr mezi lidmi*
zvléci, -vleku, -vlečeš dok. *svléci*
zvnieti, vznieti, *zvňu, vzňu*, -íš ned. *znít, zvučet; znamenat*
zvníknúti v. *zníknúti*
zvod m. *uvedení ve statek* (v. též *svod*)
zvoditi, -z' u, -díš dok. *povodit* (srov. *svoditi, vzvoditi*)
zvodný v. *vzvoditý*
zvodniti, -dňu, -dníš dok. *zavodnit*
zvhledovati v. *zohledovati*
zvokot m. *lomez, rámus*
zvoľe, -e f. *svoboda, volnost; zvoľe, libovoľe*
zvolenec, vzvolenec, -ncě, **zvoleník, zvolenník, vzvoleník** m. *zvolený, vybraný, vyvolený, vyvolenec*
zvolenicě, -ě f. *vyvolená (žena)*
zvolenie, -ie n. *vyvolení*
zvolenitě adv. *vyvolením, adoptováním (?)*: proto tuto se die syn zvolenitě syn se nazývá po adoptivním otci (vyvolením za syna)
zvolený, vzvolený adj. *vyvolený; znamenitý*: zpodst. m. *vyvolenec*
zvoliti, vzvoliti, -řu, -líš dok. *zvolit (si), vybrat (si), vyvolit (si)*
zvolovati, vzvolovati, -uju, -uješ ned. *volit (si), vybírat (si), vyvolovat (si)* (srov. *svolovati*)
zvoncový adj. *ze zvonec*: *zvuk zvonocový*
zvonček, -nečka, -nečku, **zvonec**, -ncě m. *zvoneček, zvonek*
zvoniti, -ňu, -níš ned. *zvonit*: *zvoniti k šturmu zvonit na poplach*
zvracěti, svracěti, -ěju, -ieš, **zvracovati**, -uju, -uješ ned. *obracet, převracet rozvracet, vyvracet, porážet; rozbíjet, bořit; zvracet, vrhnout*
zvršiti, -cu, -tíš dok. *obrátit, převrátit; rozvrátit, vyvrátit, porazit; rozbít, rozbořit*
zvrći sě, -vrhu, -žeš sě dok. *převrhnout se* (srov. *svrci, vzvrći*)
zvrťaný adj. *provrtaný; popletený*
zvrťati, -aju, -áš dok. *provrtat*
zvrťkati (sě), -aju, -áš (sě) dok. *zvikat (se)*

zvrtrati, -třu, -třeš, **zvrtrřeti**, **zvrtrřieti**, -ěju, -ieš dok. (co) *zhanit, pomluvit něco, s reptáním odmítnout*, (v. též *zvrtrati*)
zvřieti v. *vzvřieti*
zvuček, -čka, -čku m. demin. ze *zvuk*: *chutným a sladkým zvučkem*
zvučenie, -ie n. *zvuk*
zvučený v. *zučený*
zvučiti, -ču, -číš ned. *zvučet; nechat zvučet, znít*: *bychom vždy (tu píseň) v srdci zvučili*
zvučna f. *souhláska*
zvučný, vzučný adj. *zvučný, hlasitý*; lesk *zvučný* *znějící, zvonící kov*
zvučící adj. *zvučící,znějící*
zvuk, vzuk, vzvuk m. *zvuk; hluk, hlahol; hlas*
zvuknutí, -nu, -neš dok. *zaznít, zazvučet*
zvyčej, svyčej, -ě m. *zvyk, návyk, obyčej*
zvyčenie, -ie n. *osvojení si, naučení*
zvyčěný, zvyčný, svyčný adj. *obvyklý, obyčejný*
zvyčnost, zvyklost, svyčnost, svyklost; -i f. *zvyklost, návyk, obvyklý způsob jednání*
zvyjeběný adj. *zpropadený, zatracený; hrubá nadávka (zkrvený)*
zvykánie, vzykánie, -ie n. *zvykání, navykání, přivykání čemu*
zvykati, -aju, -áš ned. (co) *zvykat, uvykat čemu, osvojovat si co, cvičit se čemu*
zvyklý, svyklý, zvykalý adj. *obvyklý, zvyklý, navyklý*: *obyčej zvyklý obvyklý způsob*
zvyknúti, svyknúti, -nu, -neš dok. (v čem) *zvyknout si na co, uvyknout čemu*; - *svyknúti se (s kým) navyknout si na koho*
zvyobcovati, -uju, -uješ dok. *vyobcovat (hromadně)*
zypověděný adj. *vypovězený*
zvýsiti v. *zvýšiti*
zvýšenie, -ie n. *povýšení; zvýšenie mysli vzrůst sebevědomí, domýšlivosti*
zvýšený adj. *povýšený* (v. též *vzvýšený*)
zvýši v. *vzvýši*
zvýšiti, zvýsiti, -šu, -šíš dok. *zvýšit; zvýšiti zed postavit, zříditi zed*; *povýšit, povznést, zvelebit*;
- *zvýšiti se (nad co) povznést se* (v. též *vzvýšiti*)
zvýti v. *vzvýti*
zvyvoliti, -ľu, -líš dok. *vyvolit (si), vybrat (si)*
zývati v. *vzývati*
zadu, szadu adv. *odzadu; vzadu*
zzaháleti, -leju, -léš dok. *zazahálet si, zalenošit si*
zdvihnúti, -nu, -neš dok. *pozdvihnout* (v. též *vzdvihnutí*)
zzerzavěti, zžeřavěti, -ěju, -ieš dok. *zrezivět*: *stříbro, zlato zzerzavělo*
zložrečiti, -ču, -číš dok. *proklít (?)*
zsnobiti, -b' u, -bíš dok. *omrznout*
zsobati v. *szobati*
zzúti, zzuju, -eš dok. *zout, sezout*; (koho z čeho) *zbavit*: *i zzula skrze to Davida z pravdy a nevinnosti* (v. též *zúti*)
zžádati se, sžádati se, -aju, -áš se dok. (čeho) *zatoužit po čem, roztoužit se; zachtít se*
zžasati se, -aju, -áš se dok. (čeho) *užasnout nad čím, leknout se čeho*
zžasnúti, -nu, -žesneš dok. *poděsit, postrašit*; - *zžasnúti se užasnout, uleknout se, vyděsit se*
zžáci; zžehрати; zžěleti v. *szěci; vzžehрати; szěleti*
zženěti, -ěju, -ieš dok. *zženštět, zchoulostivět*
zženilalý, zženilý adj. *zženštilý*
zženile adv. *zženštile*
zženiti se, -ňu, -níš se dok. *oženit se*
zžený; zžeřavěti v. *sežžený; zzerzavěti*
zžěsiti, szěsiti, -šu, -síš dok. *zděsit, poděsit, vyděsit; polekat, nahnat strach*
zžesneš v. *zžasnúti*
zžiediti se *zžiez' u, -díš se dok. roztoužit se*

zžierati, -aju, -áš dok. *požírat, sežírat*

zžieti v. sžieti

zžítí¹, -živu, -eš dok. *strávit, sníst*: nadělají z nich (sirotků) otrokuová a statky sami zživú

zžítí², **zžúti**, zžiji, zžuju, -eš v. sežvati

zživiti, -v' u, -víš dok. *uživít, obživít*: buóh jeho opraví, opatří a zživí jeho

zžlutnúti, -nu, -neš dok. *zežloutnout*

#Ž

-ž, -že část. zdůrazňuje slovo, ke kterému se připojuje: neslušie to na rozumného; takáž řeč; přestaňž hněv; všakže každý; vyjadřuje navazování: tyž pí a ty pij, ty pak pij (v. též že, ž spoj.)

žába f. *žába; želva*

žábě v. žiebě

žabinec, -ncě m. *hlemýžďí skořápka; želví krunýř*

žáček, -čka m. *žáček, žák, studentík*

žáda (lok. sg. žiedě) f. *žádost, touha, přání*

žadač, -ě, **žadovník** m. *kdo žádá, žadatel, prosebník*

žádající adj. *žádaj ící, prosící; žádoucí, chtěný, vytoužený*: poklad žádající; vyžádaný

žádanie, -ie n. *žádost, tužba; záliba*

žádaný adj. *žádaný, vyžádaný; žádoucí, chtěný, vytoužený*

žadati, -aju, -áš ned. (koho, čeho) *žadat, přát si; toužit, dychtit*

žádičký, žadničký, žádúcký adj. *naprosto žádný*: žádúcké odplaty nevezmou

žádně adv. *vhod*

žádný adj. *žádaný, milý, žádoucí; žádostivý, dychtivý; žádný, nikdo* (srov. ižádný, nižádný)

žádost, -i f. *žádost, přání; žádostivost; chtivost, lačnost čeho; chuť na co, touha*: žádost sbožie touha po majetku; *cít*

žádostivě, žádostně adv. *žádostivě, toužebně; snažně, horlivě*

žádostivost, -i f. *žádostivost, žádost, touha, chtění*

žádostník m. *žádostivec*

žádostný adj. *žádostivý; žádoucí; dychtivý*: z žádostněj podstaty toužebně

žádošče, -í pl. f. *žádost, tužba*

žadovník v. žadač

žádúci adj. *žádoucí; drahý; žádný* (srov. ižádný)

žádúcký v. žádičký

žahadlo, žěhadlo n. *žihadlo; nástroj k žihání, vypalování*

žahati, žěhati, -aju, -áš ned. *žihat, pálit*

žák m. *žák, student; klerik, čekatel kněžství; duchovní s nižším svěcením*

žakěř, -ě m. *herec; kejklíř*

žákovský adj. *žákovský, studentský; týkající se nižšího kněžstva*

žákovstvie, -ie n. *studium; učenost*

žákovstvo n. *studenti; klerici, klérus, nižší kněžstvo*; žákovstvu se učiti připravovat se ke kněžskému stavu

žalář, žalář, -ě m. vězení

žalářný adj. *uvězněný; zpodst. m. vězeň*

žalářový adj. *žalární*: žalářový strážný; sience žalářová žalární kobka; dóm žalářový věznice

žalmavník, žalmovník m. *skladatel žalmů*

žalmový adj. *žalmový*; Žalmové knihy *Knihá žalmů, Žalmy* (bibl.)

žaloba f. *žaloba; žalování, nařikání*

žalobně adv. *ve formě žaloby, stížnosti*: žalobně propoviem proti Zikmundovi

žalobný adj. *žalující; nařikavý*

žalost, -i f. *žalost, žal; bolest, smutek, zármutek*: Polixena; jsúci v takých žalostech jsou tak zarmoucena; jmieti žalost čeho; oč želet čeho; pokánnú žalost vzieti upřímně se kát; *nárek, truchlení; trápení*

žalostěnie, -ie n. *nařikání, nárek*

žalostiti, -šču, -stíš ned. *truchlit; rmoutit se*

žalostivě, žalostně adv. *žalostně, zarmouceně, smutně*

žalostivý, žalostný adj. *žalostný, zarmucující; zarmoucený, smutný, truchlivý, nařikavý; smuteční*: žalostné rúcho
žalostnicě, -ě f. *žena mající žalost, žena ve smutku*
žalovanie, -ie n. *žaloba, obvinění*
žalovati, -uju, -uješ ned. (na koho z čeho, proč, čím) *žalovat na koho pro co, stěžovat si, obviňovat koho z čeho*: žalovati hanby stěžovat si na pohanění; *podávat žalobu; naříkat*
žalovník m. *žalobník*
žalovný adj. *žalobnický*
žaltář, -ě m. *kniha žalmů; zpívání žalmů; hadovitý hudební nástroj*
žaltářník m. *skladatel žalmů, žalmista*
žaltářový adj. *žaltářní*: (bratr) počť modlitby plniti žaltářové; zpíváte žaltářovým hlasem
žarek, -rka, -rku m. *spodní tunika*
žarátek v. řežátek
žásanie, -ie n. *úlek, strach*
žásati, -aju, -áš ned. *lekat, děsit; žasnout*; - žásati se *bát se, lekat se, děsit se* (v. též žesiti)
žasavý adj. *lekavý, bázlivý*
žasnúti se, -nu, žesneš se dok. *leknout se*
Žat'ák, Žateččín, -a m. *obyvatel Žatce*
žbán v. čbán
ždáti, žďu, -eš, později ždám, -áš (imper. ždi, ždaj, přech. přít. žda, ždúci, impf. ždiech, ždách) ned. *čekat, očekávat*
ždímanie, -ie n. *ždímaní; zpytování svědomí, soužení se (?)*
ždímati, -aju, -áš ned. *ždímat*; - ždímati se *trápit se, soužit se*: aby želel, ždímal se v srdci svém
že, ž, ježe, jež spoj. *že*: věduce, ž posvěcují ženy jich bohóm cizím že jejich ženy obětují cizím bohům; *protože, poněvadž; by, kdyby; že by aby; a že a to*: ten nic neví, a že proto, že ...; *zesiluje spojku ale*: ale že děl svatý Pavel (v. též než spoj., -ž, -že část.)
žebra f., **žebro** n. *žebro*: vyňal jednu žebrou jeho
žebračí adj. *žebračský*
žebračstvie, -ie, **žebračstvo** n. *žebračství*
žebrem, žebrotně adv. *jako žebřák, za účelem žebroty*: jíti žebrem po žebroty; po domiech vandrovali žebrotně
žebří v. řebří
žéci, žhu, žžeš (imper. žzi, přech. přít. žha žhúci, impf. žžiech, příč. čin. žehl, žhla) ned. *pálit, vypalovat*: saský vévoda, zemi žha, Prkošovi neškodieše; *žhnout, prahnout*: milostí jiej žžieše prahl k ní láskou
žěditi se, žiediti se, -z' u, -díš se ned. (na něco) *toužebně žádat, touhou se spalovat, toužit, dychtit*
žěhadlo; žehati v. žahadlo; žahati
žehnač, -ě m. *zaříkavač*
žehnačka f. *zaříkavačka*
žehnanina f. *požehnaní (hanl.) zařikávání (?)*
žehnaný adj. *požehnaný*
žehnati, -aju, -áš ned. *dávat požehnaní; potvrzovat*; - žehnati se (čeho) *zažehnávat co, varovat se čeho*: toho se žehnaj léhajúc i vstávajúc
žehr m., **žehranie**, -ie n. *žehraní, kárání, plísňení, domlouvání, výtka*
žehrati, -řu, -řeš ned. (koho) *žehrat, plísňit, kárat, domlouvat, vytýkat*; (na koho) *hněvat se; žárlit*; - žehrati se (s kým) *zlobit se na koho*: nežehři se s svými dětmi
žejdlík, žejtlík m. *žejdlík*
žěl adv. *žal, žel*: buď nepřátelóm libo nebo žěl at' se jim to líbí nebo nelíbí; býti žěl komu být líto; žěl mi jest té příhody vaší lituji, je mi líto
želář; želér v. žalář; žolér
želenie, -ie n. *lítost, žal, útrpnost*

želeti, -leju, -lěš, žěliti, -ľu, -líš ned. *želet, litovat*; želiž, pod klejtem žel (bohužel), ač měl glejt; *oplakávat, plakat, truchlit, mít bolest*; - želeti se, žěliti se *želet se, být líto*: (taký jest pláč), že by se mohlo buohu žěliti; želiž se tobě *polituj*; žěl se toho slituj se nad tím

želézce, -ě n. *želízko, železný nástroj*

železo n. *železo*; pl. *železa vojenská železná výstroj a výzbroj*; právo železo tzv. boží soud (ordalie), při němž přísahající držel prsty na rozžhaveném železe

železový adj. z *železo*: kovář železový

žěli v. žieti

žaludek, -dka, -dku m. *žalůdek*

žemba v. ženba

žemnička f. *hrst, hrstka, svazek, svazeček*

žen, žeň, žni f. *žeň, sklizeň*: v čas žni

žen, ženši v. žieti

žena f. *žena; manželka*; žena prázdná *nevěstka*; žena duchovní *bekyně, mniška*

ženba, žemba f. *ženitba*

ženěnie, -ie n. *ženění, oženění, sňatek; manželství*

ženilý adj. *zženštilý* (?)

ženima, ženina f. *lehká ženština, prostitutka; souložnice, konkubína, družka*

ženimče, -ěte n., **ženimčic**, -ě, **ženimec**, -mcě m. *dítě, syn prostitutky; bastard, levoboček*: aby jich děti nebyly cizoložnata a ženimčata

ženimčičný adj. z *ženima*: kromě synův ženimčičných nemanželských

ženimstvo n. *souložení, souložnictví, konkubinát*

ženina v. ženima

ženitebný adj. *svatební*: ženitebné dary

ženka f. *malá žena, ženička, ženuška; paní; milenka; ženština, lehká žena*; prázdná ženka *nevěstka, prostitutka*

ženkýl m. *zženštilý, zbabělec; chlípík, sukničkář*

ženkýlevý adj. *zženštilý, změkčilý*

ženní, ženny¹ adj. *žňový*: čas ženní

ženny² v. žžený

žensky adv. *zženštile, chabě*: počechu se slabě a žensky brániti

ženský adj. *ženský*: ženská hlava, ženská tvář žena; nemoc ženská *menstruace*; žádost ženská *mužská pohlavní žádostivost; zženštilý*

žércě, -ě m. *žráč, žrout*

žerd, žerd'; **žernov; žernov-** v. žrd; žrnov; žrnov-

žerný adj. *žravý, hltavý*

žertěř, -ě m. *vtipný, prohnaný, úskočný člověk; šprýmař*

žertováníe, -ie n. *žertování, šprýmování; klamání, úskočné jednání*

žertovati, -uju, -uješ ned. (koho) *dělat si žerty, vtipkovat; klamat, obelhávat, připravovat o něco*

žertovný adj. *vtipkující, vtipkářský* (hanl.)

žerátek; žeřavý; žeřevie v. řerátek; řeřavý; řeřevie

žeřivost, -i f. *řeřavost*

žeřucha f. *řeřicha*

žěsiti, -šu, -síš ned. *lekat, děsit* (v. též žásati)

žěti v. žieti

žětie, -ie n. *žnutí, žeň*

žezl m., **žezla** f., **žezlo** n. *žezlo*

žežhule, -e f. *žežulka, kukačka*

žha, žhúci; žhla v. žěci

žhavost, -i f. *žhavost; horoucnost, vroucnost*

žhavý adj. *žhavý; pálivý, palčivý*

žhúci adj. *žhavý, žhoucí*

židký adj. *řídký, tekutý, zředěný; rozbředlý, kašovitý*

židovina f. *židé, židovstvo* (hanl.): již vás mrzí (slovo boží), jako onu židovinu mrzala mana?;
pl. židoviny *spánky, skráně, hlava*: pokoj židovinám mým
židoviti se, -v' u, -víš se dok. *vrátit se k židovské víře*
židovstvie, -ie, židovstvo n. *židovstvo, židé; židovská víra; židovská země, Judea, Izrael*
žiebě, žábě, -ěte n. *žabec, žabka* (označení malého dítěte)
žiedě; žiediti se v. *žáda; žěditi se*
žieti, žňu, žnu, žněš, žneš (impf. žniech, přech. přít. žně, žnúci, min. žen, ženši, přič. čin. žal, žěli, trp, žat, žěti) ned. *žnout, sekat*
žiezě, -ě, žiezn (jednoslab.), **žiezen, žiezeň**, -zni f. *žízeň* (v. též žizn)
žieziti, -žu, -zíš, **žiezněti**, -ěju, -ieš, **žiezniti**, -žňu, -zníš ned. (koho, k čemu, v co) *žíznit po čem; prahnout, toužit, bažit*: žiezila dušě k bohu; žiezila v tě dušě
žiezivý, žiezlivý adj. *žíznivý*
žiezněnie, -ie n. *žíznění*
žiaznievati, -aju, -áš ned. *žíznívat, žíznit*
žieznivost, žieznost, -i f. *žíznivost, žízeň*
žiezný v. *žízný*
žiež, žíž, -ě m. *šest ok* (při hře v kostky)
žila f. *žila*: krev v žilách *život*; ctnosti žila smysl pro čest; *žila, bič*
žilovatý adj. *houževnatý*
žíně, -ě f. *žíně; žíněná pokrývka, houně; žíněný oděv* (jako projev kajicnosti)
žínie, -ie n. *žíněné pokrývky, houně; žíněné šaty, oděv*
žírač, -ě m. *vyžírač (?)*
žíren, -rna, -rnu m., **žíren, žířen, žířeň**, -rni, -řni f., **žírno** n. *úroda, hojnost*: z obilí zemského i z žírnu jejího; přišla jest žířeň sedmletá
žirný adj. *úrodný; tučný, tlustý*
žíti, živu, -eš (imper. živ, přech. přít. živa, živúci, 3. sg. aor. žive) ned. *požívat, užívat*: cuzieho nic nechtěl žíti; *žít, být naživu*;
žito n. *obilí; žito*
živ, živeš v. žíti
živati, -aju, -áš ned. *požívat*
živěl, -vle m. *živý tvor; živočich*
živenie, -ie n. *živobytí, výživa; žítí, život*
živěti, -ěju, -ieš ned. *ožívat, být živ*
živiti, -v' u, -víš ned. *živít, dodávat výživu; nechávat při životě, šetřit komu život*
živlost, -i f. *živěl, element*
živnost, živost, -i f. *živobytí, výživa; život*
živnosťka, živostíka f. demin. z *živnost, živost*: *živobytíčko; živůtek*
živný adj. *živný, zachovávající při životě, výživný*
živostný adj. *životný*
život m. *život*: (Vlasta) všem mužóm na život odpovědě vypověděla boj na život a na smrt; zvésti život na též stopě prožít život stejným způsobem; potřeba životóm životní potřeba; prázdniti životem tělesně odpočívat; plat do života doživotní; *břicho, luno*: v život do žaludku, do břicha; *tělo*: býti u čeho životem svým *být při něčem osobně přítomen*: (pole druhého pole) jest dotklo svým životem dotklo se po celé délce
živótek, -tka, -tku m. *živůtek; tilko, břiško*
životně adv. *životně; živě; osobně*
životnost, -i f. *vlastnost, příznak živého člověka, živého organismu*: (bylo možno vzkřísit) jedno znovu umrlého a k tomu s celými životnostmi
životný adj. *živý, životný; životodárný*
živu, živeš v. žíti
živúci adj. *žijící, živý, živoucí*
živý adj. *živý; jsoucí naživu; živu býti žít, být naživu*; kam se podě, živ nevědě naprosto nevím kam se poděl; nevědieše, co živ zděje vůbec nevěděl, co dělat; živé uhlé v. žživý

žizn (jednoslab.), **žizen, žízeň**, -zni f. i -znu m. *život; úroda, hojnost, dostatek; uspokojení, osvěžení* (v. též žiezě)

žiznost, -i f. *úroda, hojnost, dostatek*

žizný, žiezny adj. *úrodný, bohatý, hojný*

žíž; žízal-, žízal- v. žiez; žúžal-

žíželovatý adj. *zdobený drobným pestrým vzorkem*: to (rúcho) bieše divně krásné a kropenné žíželovaté

žlabina f. *úžlabina, údolí*

žláti (?), -aju, -áš ned. (sobě co) *přát si co* (nejisté, má-li se v jednom zlomku Alexandreidy číst Žláte - 2. os. pl. od jinak nedoloženého slovesa žláti, nebo adj. zlaté)

žlč, žluč, -i f. *žluč*

žleb m. *žlab, koryto, kanál*

žlučný adj. *žlučový*

žňu, žňeš, žniech, žně, žnúci v. žieti

žold m. *plat, mzda, výkupné*

žoldán m. *sultán*

žolěr, želěr, -ě m. *síň, pavlač; půda nad stropem, půdní světnička*

žráce, žrádce (dvojslab.), -ě n. demin. *ze žrádlo: žrádylko*

žráč; -ě m. *žrout, jedlík, nenasyta*

žráti, žeru, žéřeš ned. žrát; (na čem) *užírat co*

žrd, žerd, žerd', -di, -dě f. *žerd', tyč, bidlo, lať, hřada*: (Zloba) potoči na ni svú žerdi obrátila na ni svou hůl, zbila ji

žrnov, žernov m. *žernov, mlýnský kámen*

žrnovec, -vcě m. *žernůvek, ruční mlýnek na obilí*

žrnovový, žernovový adj. *ze žrnov: kámen žernovový*

žriedlo; žuju, -eš v. žriedlo; žváci

župicě, -ě f. *svrchní šat z houně až po kolena*

žúžala, žúžela, žížela f. *plaz; ještěř; žízala, červ, housenka; mravenec; hmyz*

žúžalka, žúželka, žížalka f. *červík, hmyz*: (Dyonysius) ku popsání někakú žížalku ustaví

žvác, -ě m. *žvanil, tlachal*

žvačka f. *žvanivá žena, drbna, klepna*

žvané, -ie n. *žvanění, tlachy*

žváci, žuju, -eš (imper. žuj, přech. přít. žujě, příč. čin. žval, trp. žván) ned. *žvýkat; žvanit, tlachat*

žvavý adj. *žvanivý, mnohomluvný, tlachavý*: baby žvavé

žzi v. žéci

žženie, -ie n. *spálení*

žžený, žženný² adj. *pálený; žženné víno pálenka, kořalka; sežehnutý; žžená oběť zápalná*

žžiech; žžieše v. žéci

žživý adj. *žhoucí: žživé (živé) uhlé řeřavé*